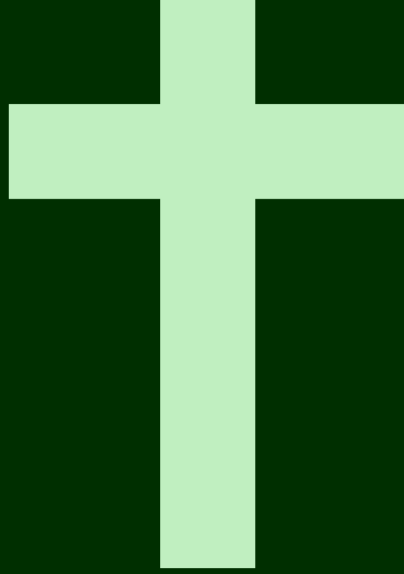

Topẽ vĩ rá

New Testament in Kaingang (BR:kgp:Kaingang)

Topě vĭ rá
New Testament in Kaingang (BR:kgp:Kaingang)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kaingang

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kaingang

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-04

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
16af52c8-0e45-5e91-b36c-cd314d36d7fc

Contents

MATEUS	1
MARCOS	57
LUCAS	88
JOÃO	148
HAN KÃME	188
ROMA	237
1 CORINTO	262
2 CORINTO	285
GALÁCIA	299
ÉFESO	308
FILIPOS	316
COLOSSOS	322
1 TESSALÔNICA	327
2 TESSALÔNICA	332
1 TIMÓTEO	335
2 TIMÓTEO	342
TITO	347
FILEMOM	350
HEBREU	352
TIAGO	370
1 PEDRO	377
2 PEDRO	384
1 JOÃO	388
2 JOÃO	394
3 JOÃO	395
JUDAS	396
NÊN VENH KE	398

MATEUS TÏ RÁ

*Jesus jóg'jóg ve ag
(Lc 3.23-28)*

¹ Jesus Cristo jóg'jóg ve ag rán ke vē. Jesus Cristo vÿ tÿ Davi krē'krē nÿ, kÿ Davi vÿ tÿ Abraão krē'krē nÿ. ² Abraão vÿ Isaque han. Kÿ Isaque vÿ Jacó han. Kÿ Jacó vÿ Judá han, ti mré ke ag ke gé. ³ Kÿ Judá vÿ Peres han. Zera ti ke gé. Á prÿ tÿ Tamar fi ki tóg ag hyn han, Judá ti. Kÿ Peres vÿ Esrom han. Kÿ Esrom vÿ Arão han. ⁴ Kÿ Arão vÿ Aminadabe han. Kÿ Aminadabe vÿ Nasom han. Kÿ Nasom vÿ Salmom han. ⁵ Kÿ Salmom vÿ Boaz han, ã prÿ tÿ Raabe fi ki. Kÿ Boaz vÿ Obede han, ã prÿ tÿ Rute fi ki. Kÿ Obede vÿ Jessé han. ⁶ Kÿ Jessé vÿ pã'i mág tÿ Davi ěn han.

Kÿ pã'i mág tÿ Davi vÿ Salomão han, ã prÿ ěn fi ki, ũ tÿ Urias prÿ ja nÿ ěn fi ki. ⁷ Kÿ Salomão vÿ Roboão han. Kÿ Roboão vÿ Abias han. Kÿ Abias vÿ Asa han. ⁸ Kÿ Asa vÿ Josafá han. Kÿ Josafá vÿ Jorão han. Kÿ Jorão vÿ Uzias han. ⁹ Kÿ Uzias vÿ Jotão han. Kÿ Jotão vÿ Acáz han. Kÿ Acáz vÿ Ezequias han. ¹⁰ Kÿ Ezequias vÿ Manassés han. Kÿ Manassés vÿ Amom han. Kÿ Amom vÿ Josias han. ¹¹ Kÿ Josias vÿ Jeconias han, ti jãvy ag ke gé. Israel ag tÿ cidade Babilônia ra mÿ ěn kã tóg ag hyn han, Israel ag tÿ sigse kÿ mÿ ěn kã.

¹² Ag tÿ cidade ěn tá vÿnvÿn ke kar kÿ Jeconias vÿ Salatiel han. Kÿ Salatiel vÿ Zorobabel han. ¹³ Kÿ Zorobabel vÿ Abiúde han. Kÿ Abiúde vÿ Eliaquim han. Kÿ Eliaquim vÿ Azor han. ¹⁴ Kÿ Azor vÿ Sadoque han. Kÿ Sadoque vÿ Aquim han. Kÿ Aquim vÿ Eliúde han. ¹⁵ Kÿ Eliúde vÿ Eleazar han. Kÿ Eleazar vÿ Matã han. Kÿ Matã vÿ Jacó han. ¹⁶ Kÿ Jacó vÿ José han, Maria fi mén ěn ti. Maria ěn fi ki Jesus tóg mur ja nÿ, hã vÿ: Cristo, he mÿ.

¹⁷ Hã kÿ ag tóg 14 (ke) nÿtÿ, Abraão krē'krē ag, Davi mré nÿgrén kÿ. Kÿ

Davi krē'krē ag tóg 14 (ke) nÿtÿ gé, ag tÿ ag sigse kÿ nÿtÿ tá ag nÿgrén kÿ, ag tÿ cidade tÿ Babilônia tá sigse kÿ nÿtÿ tá ag nÿgrén kÿ. Tag pãte ag krē'krē vÿ 14 (ke) nÿtÿ gé, Cristo mré nÿgrén kÿ. Cristo jóg'jóg ve ag hã vē.

*Jesus Cristo mur
(Lc 2.1-7)*

¹⁸ Jesus Cristo mur vÿ ge nÿ, ha mē. Ti mÿnh fi vÿ tÿ José prÿnh ke fi nÿ, hã ra fag tóg ver jagnē mré nÿ ja tÿ nÿ. ěn kã fi tóg kufy nÿ ha. Topē kuprÿg tÿ fi mÿ gÿr han jan hã vē. ¹⁹ Kÿ José tóg mēg mÿ sir, fi tÿ kufy nÿ ti, kÿ tóg ti mÿ e tÿ. Ũn jykré kuryj vē mÿr, José ti, hã kÿ tóg fi mÿ'ãg han sór tÿ nÿ, kÿ tóg fi to vÿ tÿ nÿ sir. Hã ra tóg fi pin kÿ fi mÿ: “kÿ inh hÿn ã tÿ prÿ nÿnh ke tÿ nÿ ha.” he sór mÿ sir.

²⁰ Ti tÿ ver fi tovãnh to jykrén kÿ Topē tÿ jēnē jafã tóg ti mÿ vēnh ven mÿ sir, ti vēnh péti kÿ. Kÿ tóg ti mÿ: “José,” he mÿ. “Tÿ ã Davi krē'krē ag kã ũ nÿ,” he tóg. “Maria fi to jykrén kónãnh tÿg nÿ. Jatun mÿ fi tÿ prÿg nÿ, fi tovãnh tÿg nÿ. Ũ tÿ pijé', fi kósin ti. Topē kuprÿg tÿ fi mÿ han ja vē. ²¹ Ti mur kÿ tóg gré nÿnh mÿ, ha vemnÿ. Kÿ ti mÿ: Jesus, hemnÿ. Á povo krenkren han jé tóg ke mÿ, ag tÿ Topē vÿ mranh mÿ ra,” he tóg, José mÿ, Topē tÿ jēnē jafã ti.

²² Hã ra Topē vÿ vãsÿ ã vÿ tó tÿ ũ mÿ tag tó ja nÿ, ha mē. ²³ “Ũn mén ja tÿ fi vÿ kufy nÿnh mÿ,” he ja tóg nÿ. “Fi kósin fi ki mur ken kÿ ag tóg ti to: Emanuel, hēnh ke mÿ,” he ja tóg nÿ, Topē vÿ tÿ rán kÿ nÿ ki. Emanuel to ke vē, hã vÿ: “Topē vÿ ěg ki rÿr há han mÿ,” he mÿ, ěg vÿ ki, hã vÿ: Emanuel, he mÿ. José vÿ Topē vÿ tag ve ja nÿ.

²⁴ Kÿ José tóg rÿr mÿ sir, ti vēnh péti kar kÿ. Kÿ tóg Topē tÿ jēnē jafã ěn vÿ ki króm mÿ sir. Vēnh prÿg han tóg mÿ, Maria fi mré. ²⁵ Hã ra tóg ver fi mré nÿ tÿ nÿgtÿ. Kejēn fi tóg ã kósin vėg mÿ. Kÿ José tóg ti jÿjin kÿ ti mÿ: Jesus, he mÿ. Fi tÿ ti ve kar kÿ tóg vãhã fi mré nÿ mÿ sir.

2

Pã'i ag tỹ Jesus venh kãmũ

¹ Fi tỹ Jesus ve ên kã fag tóg cidade tỹ Belém tá nỹtĩ, ga tỹ Judéia tá. Herodes vỹ tỹ pã'i tỹ rei nĩ, fi tỹ ti ve ja ên kurã ki. Kỹ kejẽn ù ag tóg Jerusalém tá junjun mũ. Kuvar há tá ag tóg kãmũ ja nĩ, rã jur ja tá, ãjag jamã tá. Ûn estudo mág han mũ ag vẽ, krĩg to ag tóg estudar he mág han tĩ. ² Ag tỹ Jerusalém tá junjun kỹ ag tóg sir: “ũ tỹ ùri mur mũ vỹ tỹ Israel ag pã'i mág nĩnh mũ,” he mũ. “Ti kri êg krĩg vé, êg tỹ êg jamã tá nỹtĩn kỹ, rã jur ja tá nỹtĩn kỹ. Êg tỹ ti venh kãmũ vẽ, êg tỹ ti mỹ nén ù há vin sór vẽ. Êg hỹn hẽ tá ti venh ke mũ?” he ag tóg, ù tỹ kuvar há tá kãmũ mũ ên ag.

³ Ag vỹ tag vỹ pã'i tỹ Herodes mỹ e tĩ, kỹ tóg krĩ kufy nĩ sir. Jerusalém tá ke kar ag mỹ tóg e tĩ gé. ⁴ Kỹ Herodes tóg Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag jé prẽr mũ sir, Topẽ vỹ to professor ag ke gé. Kỹ tóg ag mỹ: “Cristo hỹn hẽ tá mur ke mũ nẽji?” he mũ. ⁵ Kỹ ag tóg ti mỹ: “Belém tá ke nẽji, ga tỹ Judéia tá,” he mũ. “Topẽ vỹ tóg tĩ ù vỹ vãsỹ ti to tag rán ja nĩ, ha mẽ,” he ag tóg. ⁶ “Sĩ ti nĩ, cidade tỹ Belém ti, ga tỹ Judéia tá, he ja tóg nĩ. Ti sĩ nĩ ra tóg cidade mág ag kar kãfór kar nĩ, pã'i mág ên tỹ tá mur kenh ke tugrĩn. Pã'i mág ên vỹ tỹ êg povo tỹ Israel kri pã'i mág jẽnh ke mũ, ù tỹ Belém tá mur ke mũ ên ti, he ja tóg nĩ, Topẽ vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki,” he ag tóg, professor ag, Herodes mỹ. “Hã kỹ tóg Belém tá mur ke mũ, Cristo ti,” he ag tóg, professor ag.

⁷ Kỹ Herodes tóg vẽnẽh péju kỹ fóg ên ag mré vẽnẽn mũ sir, ù tỹ krĩg to estudo mág han mũ ên ag mré. Kỹ tóg ag mỹ: “kurã tỹ hẽ ki ãjag krĩg ên ve vẽn?” he mũ. ⁸ Ag tỹ ti mỹ kurã tóg kỹ tóg Belém ra ag jẽgnẽg mũ sir. “Ãjag tỹ tá junjun kỹ ti jãvãnh nĩ,” he tóg. “Vẽnẽh kar ki ti jẽmẽmnĩ. ãjag tỹ ti ve kỹ inh mỹ tónh kãmũmnĩ. Kỹ sóg ti venh tĩg sór mũ gé, sĩ ti mỹ nén ù há nĩm jé,” he tóg, Herodes ti.

⁹ Ag tỹ pã'i ên vỹ mẽ kar kỹ ag tóg mũ mũ sir, Belém ra. Ag mũ ên ki ag tóg krĩg ên ve mãn mũ gé sir, ag tỹ rã jur ja tá krĩg vég mũ ên. Krĩg ên vỹ ag jo tĩ mũ. Ag tỹ Belém tá junjun kỹ krĩg tóg ùn sĩ nĩgia kri hã sa nĩ sir. ¹⁰ Ag tỹ krĩg ên ve kỹ ag fe tóg mrin ke mũ sir. ¹¹ Ìn kãra ge kỹ ag tóg ùn sĩ ti vég mũ, ti mỹnh fi ke gé. Kỹ ag tóg ti krẽm grĩnhgrĩnh ke mũ, ti mỹ: “tỹ ã Topẽ kósin nĩ,” he jé. Kỹ ag tóg sir ti mỹ ãjag tũ ti vin mũ, ouro ti, ka jẽnjo tỹ incenso ti ke gé, êg tỹ ti pũn kỹ ger há han jafã ên, kar kỹ ka tỹ mirra jẽnjo ke gé, êg tỹ ti pũn kỹ ger há han jafã ù vẽnẽh.

¹² Hã ra Topẽ tóg, ag vẽnẽh péti ki (tóg) ag mỹ: “Herodes mỹ tóg tũg nĩ,” he mũ sir. Hã kỹ ag tóg êpry ù jagma mũ mũ, êmĩn ù jagma mũ kỹ ag tóg ãjag jamã ra vỹnvỹn ke mũ sir, rã jur ja ra.

José fag tỹ vẽnẽh pigju

¹³ Ag mũ kar kỹ José tóg kejẽn Topẽ tỹ jẽnẽ jafã vég mũ, ti vẽnẽh péti kỹ. Kỹ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã tóg ti mỹ: “nĩ ra,” he mũ. “Ûn sĩ va tĩg, ga tỹ Egito ra, ti mỹnh fi mré. Herodes vỹ ùn sĩ tag tén sór mũ. Hã kỹ vẽnẽh péju kỹ Egito ra tĩg. Kejẽn sóg ã mỹ: ha vỹn ké, henh ke mũ. Egito tá inh vỹ jãvãnh nĩ,” he tóg, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ti, José mỹ. Ti vẽnẽh péti kỹ tóg ti mỹ ke mũ.

¹⁴ Kỹ José tóg kuty ên kã jẽgnẽ kỹ fag tatĩn tĩ mũ sir, ga tỹ Egito ra, vẽnẽh péju jé. ¹⁵ Tá tóg nĩ nĩ. Herodes tỹ kejẽn ter kỹ tóg tá vỹn ke mũ. Hã ra ti tĩg ja tag vỹ rán kỹ nĩ gé. Vãsỹ Topẽ tóg ã vỹ tóg tĩ ù mỹ: “tag rán ra,” he ja nĩ, hã vỹ: “ga tỹ Egito ra sóg vẽnẽh vỹ jẽnẽ, inh kósin tỹ tá vỹn ke jé,” he mũ.

Herodes tỹ gĩr ag kygrẽn

¹⁶ Hã ra Herodes tóg fagrĩnh mỹ fóg ên ag jãvãnh ja nĩ, ùn estudo mág han mũ ên ag. Vãhã tóg: “ag tỹ inh mỹ tóg tũg hỹn,” he mũ. Kỹ ti fe tóg gỹm ke mũ sir. Kỹ tóg ã pã'i ag mỹ: “ha mũ jẽg, Belém ra,” he mũ. “Tá gĩr ag kygrẽn kãn nĩ, ùn gré ag, ùn kri prỹg tỹ 2 anos tá krỹg tũ ên ag,” he tóg, ag mỹ. Ag mỹ tóg 2 anos tóg, fóg ag tỹ ti mỹ: “1 ano

kăfór ti nĩ ha, ěg tỹ ti kri krĩg ve ja ti,” hen kỹ. Kỹ polícia ag tóg gĩr ag kăgtén mũ mũ sir.

¹⁷ Hã ra tag tóg rán kỹ nĩ gé. Vãsỹ Topě vĩ tó tĩ tóg tag rán ja nĩgtĩ, ti jiji hã vỹ: Jeremias, he mũ. Ěn tóg tag rán ja nĩ, ha mẽ: ¹⁸ “cidade tỹ Ramá tá ěg tóg vĕnh kygfỹ mĕg mũ, vĕsỹrĕnh mág ke gé. Raquel fi vỹ vĕsỹrĕnh mũ, fi krĕ ag jé. Ag tỹ fi mỹ: fỹ tũg nĩ, he mũ ra fi tóg vĕsỹrĕnh mũ. Fi krĕ ag vỹ tũ' he kãn, hã kỹ fi tóg fỹ mũ, vĕsỹrĕnh mũ,” he ja tóg nĩ, Jeremias ti. Hã ra tóg tag ri ke nĩ, polícia ag tỹ gĩr ag kygrĕn mũ ti.

José fag tỹ Egito tá vỹn ke

¹⁹ Kejĕn Herodes ěn vỹ ter mũ gé sir, pã'i ti. Kỹ Topě tỹ jĕnĕ jafã vỹ José mỹ vĕnh ven mũ, ti vĕnh péti kỹ. Ga tỹ Egito tá tóg ti mỹ venh ven mũ. Tá fag tóg nỹtĩ nĩ, ga tỹ Egito tá. Tá tóg ti mỹ vĕnh ven mũ, José mỹ, Topě tỹ jĕnĕ jafã ti. ²⁰ Kỹ tóg ti mỹ: “nĩ ra,” he mũ. “Gĩr va tĩg, ti mỹnh fi pére tĩg gé, ga tỹ Israel ra. Ũ tỹ fi kósin tén sór mũ ěn vỹ hur ter,” he tóg, Topě tỹ jĕnĕ jafã ti, José mỹ.

²¹ Kỹ tóg jĕgnĕ kỹ tĩ mũ sir. Gĩr va tóg tĩ mũ, ti mỹnh fi pére tóg tĩ mũ gé. Kỹ fag tóg Israel ag ga ra mũ mũ sir. ²² Tá jun kỹ tóg pã'i mág tãg jyjy jĕmĕg mũ, José ti. Hã ra tóg tỹ Arquelau nĩ. Ti panh tỹ Herodes ri kĕn tóg tỹ pã'i tỹ rei nĩ, ga tỹ Judéia tá. Kỹ tóg ti kamĕg mũ. Kỹ Topě tóg ti vĕnh péti kỹ ti mỹ: “ga tỹ Judéia tá nĩ mãn sór tũg,” he mũ. Kỹ tóg tĩg mãn kỹ ga tỹ Galiléia ra tĩ mũ sir. ²³ Kỹ tóg cidade tỹ Nazaré tá jamãn mũ sir. Hã ra tóg rán kỹ nĩ gé, Nazaré ti. Vãsỹ Topě vĩ tó tĩ ũ tóg tag rán ja nĩ gé, kỹ tóg: “ti to ag tóg: Nazaré tá ke vĕ, hĕnh ke mũ,” he ja tóg nĩ, Topě vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki, Jesus to. Hã ra tóg ge nĩ.

3

João Batista tỹ ag jyvĕn

(Mc 1.1-8; Lc 3.1-18; Jo 1.19-28)

¹ Kejĕn João tóg ěmã tũg ja ra tĩ mũ, ga tỹ Judéia tá ga kórég ra. João Batista ěn vĕ. Ga kórég tá jĕ kỹ tóg ag jyvĕn

mũ sir. ² “Ājag jykre tovãnh nĩ, ũ tỹ kanhkã tá nĩ ěn tỹ tỹ ājag pã'i nĩ jé,” he tóg, João ti. ³ João ěn to tóg tag rán ja nĩ, vãsỹ Topě vĩ tó tĩ ěn ti, Isaías he mũ ěn, ha mẽ. “Ěmã tũg ja tá tóg jĕnh ke mũ, ga kórég tá,” he ja tóg nĩ. “Tá tóg ag mỹ jamã hár(a) ke mũ sir. “Ěg Senhor kătĩg ke jo vĕnh jãnhkrigkrig nĩ,” he jé tóg ke mũ. “Ěpry kurég ājag tóg tĩ, ěmĩn kurynh ājag tóg tĩ gé, ājag pã'i mág jun ken kỹ. Kỹ tag ri ke han nĩ, ājag jykre pãno togvãnh nĩ, ěg Senhor kătĩg ken jo,” he jé tóg ke mũ,” he ja tóg nĩ, Isaías ti, João to.

⁴ Jo João ěn kur tóg tỹ cavalo pãnĩ sór kyki tỹ há nĩ. Nĕn ũ fár tỹ tóg vĕsógfĩn ja han tĩ gé. Ópã hã ko ti tĩ, mỹg mrĕ hã, João ti.

⁵ Kỹ ag tóg ti tá junjun kãn mũ sir, cidade tỹ Jerusalém tá kãmũ kỹ, ga tỹ Judéia kar tá kãmũ kỹ, goj tỹ Jordão tá ke kar ag ke gé. João tá ag tóg junjun kãn mũ sir. ⁶ Kỹ tóg ag kygpég mũ sir, goj tỹ Jordão ki, ag tỹ: “Topě vỹ mranh ja sóg nĩgtĩ,” hen kỹ.

⁷ Kỹ ũ tỹ Fariseu he mũ ag vỹ ti tá junjun mũ gé sir, ũ tỹ Saduceu he mũ ag ke gé, pã'i ag. Ón kỹ ag tóg ti to kãmũ mũ, ti tỹ ag kygpe jé. Kỹ tóg ag jyvĕn tar han mũ sir, João ti. “Pỹn ri ke ājag tóg nỹtĩ, ājag jykre pãno tãvĩ nĩn kỹ,” he tóg ag mỹ. “Ũ nỹ ājag mỹ: “Topě jũ venh ke tũ ājag nĩ,” he tĩ”? ⁸ Ājag jykre si tovãnh nĩ, ājag tỹ ti jũ ve jãvãnh tĩn kỹ. Vĕnh jykre há han nĩ, ěg tỹ ājag jykre tãg hã ve jé. ⁹ Hã ra ājag tóg jagnĕ mỹ: “Abraão vỹ tỹ ěg jóg'jóg ve nĩ, kỹ Topě hỹn tóg ěg to jũnh ke tũ nĩ, ěg tỹ tỹ Abraão krĕ'krĕ nỹtĩn tigrĩn,” he tĩ. Ke tũ vĕ hã ra. Ājag jykre kórég ěn to ājag tóg jagtar ke mũ, ha vemnĩ. Topě vỹ Abraão krĕ'krĕ hyn han ki kanhró nĩ, pó tag tỹ mỹr, ti tỹ Abraão krĕ'krĕ ve sór kỹ, Topě ti. ¹⁰ Hã ra tóg ājag tỹ tũ' hĕnh ke mũ, ājag tỹ ājag jykre kórég tovãnh tũ nĩn kỹ. Ěg tỹ ka gỹn ri ke tóg nĩ. Ti kanĕn vãnh kỹ ěg tóg ti gỹn tĩ, ti tỹ pĩ han jé. Ri ke han jé tóg ke mũ, Topě ti, ājag tỹ vĕnh jykre há han sór tũ nĩn kỹ. Kỹ tóg pĩ ki

ājag vām ke mū, Topē ti,” he tóg ag mý, João ti, Fariseu ag mý, Saduceu ag mý ke gé.

¹¹ Ký João tóg vėnh kar mý: “goj hã tỹ sóg ājag kygpég tĩ, ājag tỹ ājag jykre tovānh ký,” he mū. “Inh nón tóg kãtĩg mū hã ra, Cristo ti. Inh kãfór ti nĩ. Tỹ sóg ti camarada nĩ jāvānh nĩ, sỹ tỹ ti krēm ke pē jėn ký. Ēg camarada ag vỹ ěg pėn né gé mũgtĩ, ěg pėn to ró ti. Sỹ ti mý gé tĩg ke vė vė, hã ra sóg tỹ ti krēm ke pē nĩ, ti tỹ inh kãfór nĩn ký. Ēn hã tóg Topē kuprĩg tỹ ājag jagrė han ke mū. Ký tóg tỹ pĩ nĩ ve nĩ. Ti tỹ ājag kygpenh ken hã vė,” he tóg, João ti, Jesus to.

¹² “Ti kãtĩg vỹ ěg tỹ rãgró rėn ri ke nĩ. Ti rėn kar ký ěg tóg ti fár pũn tĩ. Ti kanė hã vin han ěg tóg tĩ. Cristo kãtĩg ken ký tóg ge nĩnh mū. Ti to há nỹtĩ ag mý tóg: “ha kãmũ jėg,” henh ke mū. Ti to há nỹtĩ tũ ag vām jé tóg ke mū, pĩ ki, hã ra tóg nhyn kenh ke tũ pē nĩ,” he tóg, João ti.

*João tỹ Jesus kypé
(Mc 1.9-11; Lc 3.21-22)*

¹³ Ēn kã kejėn Jesus tóg João tá jun mū gé sir, goj tỹ Jordão tá. Ga tỹ Galiléia tá tóg kãtĩ mū. Ký tóg João mý: “ha inh kypé gé,” he mū sir. ¹⁴ Hã ra tóg João mý e tĩ, ký tóg ti mý: “ã hã tỹ inh kypenh ke vė vė,” he mū. “Inh mý tóg e tĩ, ã tỹ inh mý: ha inh kypé, hen ký,” he tóg mū, João ti, Jesus mý. ¹⁵ Hã ra Jesus tóg ti mý: “hỹ,” he mū. Hã ra tóg isỹ vėnh jykre kuryj han kãn há tĩ,” he tóg, João mý. Ký tóg ti kypég mū sir.

¹⁶ Ti tỹ Jesus kype kar ký ag tóg goj kãtã kãpa mū sir. Ký Jesus tóg kanhkã nor nĩ ěn vėg mū, ha mē, ký tóg Topē kuprĩg kãtėre ěn vėg mū. Sórãg ri ke tóg nĩ, ti kãtėre ti. Jesus kri tóg kãtėre mū. ¹⁷ Ký vėnh vỹ tóg mē há tĩ, kanhkã tá, ký tóg: “inh kósin pir vėgtĩ,” he mū. “Inh fe pē vėgtĩ,” he tóg, ũ tỹ kanhkã tá vỹ mū ti.

4

*Japo tỹ Jesus krĩn kónãn sór
(Mc 1.12-13; Lc 4.1-13)*

¹ Ký Topē kuprĩg vỹ Jesus mý: “ěmã tũgja ra tĩg,” he mū. Ký tóg tĩ mū. Ēmã tũgja tá nĩn ký Japo vỹ ti tỹ ã jóg vỹ mranh han sór mū, hã ra Jesus tóg ke jāvānh nĩ. ² Kurã tỹ 40 (ke) han tóg, ěmã tũgja tá nĩn ki. Ký tóg jėg tũ nĩ, kurã tỹ 40 (ke) ěn ki, kuty mré ke gé. Kar ký tóg sir kókĩr mū, vėjėn tũ nĩn ký. ³ Ký Japo tóg ti to kãtĩ mū sir, ũ tỹ ěg tỹ Topē vỹ mranh han sór mū ěn ti. Ký tóg Jesus mý: “Topē kósin vỹ tỹ ã nĩ,” he mū. “Ā tỹ tỹ Topē kósin nĩn ký pó tag tỹ ěmĩ han, ã tỹ kon jé,” he tóg ti mý, Nėn-Kórég ti, Jesus mý. ⁴ Ký Jesus tóg ti mý: “hã ra tag tóg rán ký nĩ, ha mē,” he mū. “Ēg pi(jé) ěmĩ tãvĩ jamėn ký rĩnrĩr mũgtĩ’, hã ra ěg tóg Topē vỹ hã jamėn ký rĩnrĩr mũgtĩ, he tóg, Topē vỹ tỹ rán ký nĩ ki. Ký tóg isỹ ti vỹ mranh jāvānh tĩ, ěmĩ to,” he tóg, Jesus ti, Nėn-Kórég mý.

⁵ Ký Japo vỹ ti pére tĩ mū, Jerusalém ra, cidade mág ěn ra. Tá ag tóg Topē jo ĩn kri nỹtĩnh mū mū. Hã ra kãgnó tóg tá nĩ, Topē jo ĩn mã tá. ⁶ Ký Japo tóg Jesus mý: “ã hã ne tóg tỹ Topē kósin nĩ,” he mū. “Ha kema ki hũm,” he tóg. “Topē vỹ ki tag tóg rán ký nĩ, hã vỹ: ã tỹ jėgnė jafã ag mý tóg tónh mū, Topē ti, ký ag tóg ã jy nĩgãn mū, he mū. Ký ã tóg rỹj ke tũ nĩ. Ā pėn vỹ rỹj ke tũ nĩ, ag tỹ ã ki rĩr ký, he tóg, Topē vỹ tỹ rán ký nĩ ki. Ký ki kema hũm,” he tóg, Japo ti. “Rỹj ke tũ ã nĩ ã tỹ tỹ Topē kósin nĩn ký,” he tóg, Nėn-Kórég ti, Jesus mý. ⁷ Ký Jesus tóg ti mý: “ký tag vỹ rán ký nĩ gé, ha mē,” he mū. “Topē mý: ã mý ã tỹ tó ja ěn han mū vỹ? he tũg nĩ, he tóg mū gé, Topē vỹ tỹ rán ký nĩ ki. Hã ký sóg ti tỹ inh mý nėn to: “han ra,” he mū ěn hã han tĩ, ký sóg hũm ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti, Nėn-Kórég mý.

⁸ Ký Japo tóg ti mré tĩg mãn mū. Pãnónh tėj ra ag tóg mū mū sir. Ký Japo tóg ti mý ga kar ven kãn mū, ga kri mū kar ag ke gé. Ti sĩnvĩ kar ěn ven tóg ti mý. ⁹ Ký tóg ti mý ke mū. “Isũ vė, tag kar ti,” he tóg. “Hã ra sóg ã mý tovānh kãn sór mū, ã tỹ ã jakrĩ tỹ krỹ’ hen ký, inh krēm, inh mý: Topē vỹ tỹ ã nĩ, he jé,” he tóg, Nėn-Kórég ti,

Jesus mÿ. ¹⁰ Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ha tÿg, Satanás,” he mÿ. “Ëg pã'i tÿ Topê hã krêm êg tóg êg jakrÿ tÿ krÿ' he tÿ, ti hã to êg tóg: Topê vê, he tÿ, hã kÿ tóg rán kÿ nÿ, Topê vÿ tÿ rán kÿ nÿ ki,” he tóg, Jesus ti, Nén-Kórég mÿ.

¹¹ Kÿ Japo vÿ tóg sir tÿ mÿ, ti tovãnh kÿ. Kÿ Topê tÿ jêgnê jafã ag tóg sir ti tá junjun mÿ, Jesus ki rÿr jé. Æ jóg vÿ mranh ja tÿ tóg nÿ.

Jesus tÿ Galiléia tá Topê vÿ tó
(Mc 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Kejën ag tóg João ség mÿ sir, kÿ Jesus tóg mÿg mÿ, ag tÿ ti se ti. Kÿ tóg ga tÿ Galiléia ra tÿ mÿ, vÿnh péju jé. ¹³ Cidade tÿ Nazaré tá kãkutê kÿ tóg cidade tÿ Cafarnaum ra tÿ mÿ, tá nÿ jé, goj nig tá, Zebulom ag jamã tá, Naftali ag jamã tá. ¹⁴ Hã ra tag tóg rán kÿ nÿ gé. Vãsÿ Topê vÿ tó tÿ tóg tag rán ja nÿ, Isaías ti, kÿ tóg: ¹⁵ “Zebulom ag jamã tá ti nÿnh mÿ, Naftali ag jamã tá, goj nig tá, goj tÿ Jordão mã tá. Fóg ag jamã tá ti nÿnh mÿ, Israel tÿ ag jamã tá, ù tÿ Topê ki kagtÿg ag jamã tá, goj nig tÿ Galiléia fyr ki. ¹⁶ Tá ag tóg Topê ki kagtÿg nÿtÿ, hã kÿ tóg tá ag kri kuty ri ke nÿ. Ti tÿ tá jun kÿ tóg ag kri kurãg ên ri ke han mÿ, ag kanhrãh kÿ. Ag kãgter ke vê vê, hã ra tóg ag kanhrãh mÿ ag krenkren jé,” he tóg, Topê vÿ rán ki. Kÿ tóg ge nÿ, Jesus tÿ tá nÿn kÿ. ¹⁷ Ga ên tá nÿ kÿ tóg ag jyvÿn mÿ, kÿ tóg ag mÿ: “ãjag jykre si tovãnh ra,” he mÿ, “ãjag tÿ ùri ù tÿ kanhkã tá nÿ ên tÿ tÿ êg pã'i nÿ ve jé,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ ù tÿ ki kagtÿg ag mÿ Topê vÿ tón hã vê.

Jesus tÿ ã mré mÿ tÿ ag jé prÿr
(Mc 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸ Kÿ tóg kejën goj nig tÿ Galiléia ên fyr jagma tÿ mÿ. Kÿ tóg tá ùn régre ag vég mÿ. Û vÿ tÿ Simão nÿ, ag tÿ ù to: Pedro, he mÿ tag ti. Kÿ ti jãvy vÿ tÿ André nÿ. Kur tÿ pirã kugmÿ jafã tÿ ag tóg goj kãki fón mÿ, pirã kugmÿ jé. Ag rãnrãj vê, pirã kugmÿg tÿ ag vê. ¹⁹ Kÿ Jesus tóg ag ve kÿ (tóg) ag to tÿ mÿ sir. Kÿ tóg ag mré vÿ mÿ. “Inh mré kãmÿjêg,” he tóg mÿ ag mÿ. “Pirã kugmÿ há ãjag nÿtÿ. Æjag kanhrãh jé

sóg ke mÿ, ãjag tÿ êprã ke ag tÿ inh ki ge han jé,” he tóg ag mÿ, Jesus ti. ²⁰ Kÿ ag tóg vÿsÿmÿr ãjag tÿ nÿn tovãnh kÿ mÿ mÿ, ti mré, Pedro ti, André ti ke gé.

²¹ Kÿ ag tóg mÿ mÿ, goj fyr jagma. Ag mÿ sÿ han mÿ ra Jesus tóg ùn régre ù ag ve mãn mÿ gé. Tÿ ti Tiago nÿ, Zebedeu kósin, kÿ ti jãvy vÿ tÿ João nÿ gé. Canoa kãki ag nÿtÿ, kur tÿ pirã kugmÿ jafã ki ag tóg han nÿtÿ nÿ. Ag panh vÿ ag mré nÿ nÿ. Kÿ Jesus tóg ag jé prÿr mÿ sir. ²² Kÿ ag tóg vÿsÿmÿr (ag tóg) ãjag tÿ nÿn tovãnh kÿ ti to kãmÿ mÿ, canoa tovãnh kÿ, ãjag panh ti tovãnh kÿ ke gé. Jesus mré ag tóg mÿ mÿ, Tiago ti, ti jãvy tÿ João ti ke gé.

Jesus tÿ ag tÿ há' he
(Lc 6.17-19)

²³ Kÿ Jesus tóg ga tÿ Galiléia kar mÿ tÿ mÿ sir, ag mré. Judeu ag vÿnh kanhrãh jafã krêm tóg ag kanhrãh mÿ. Ag mÿ tóg Topê vÿ sér tó mÿ, ù tÿ kanhkã tá nÿ tÿ tÿ êg pã'i nÿ tÿ. Ûn kagyga kar ag hyn han tóg, fag kar ke gé, gÿr kar ke gé. ²⁴ Hã kÿ ti kãme tóg vÿnh kar kri rÿm mÿ sir, ga tÿ Síria tá ke kar kri. Kÿ ag tóg sir ùn kagyga ag tatÿn kãmÿ mÿ, ti to, vÿnh kaga vÿnhmÿ han mÿ ag mré hã, kÿ tóg ag tÿ há' he kãn mÿ sir. Vÿnh jagrê kórég ag pan kãn tóg mÿ gé. Û tÿ ter tÿ han mÿ ag tÿ hághá' he tóg mÿ gé, ùn grÿngrÿn kÿ nÿtÿ ag tÿ ke gé, fag kar tÿ ke gé. ²⁵ Hã kÿ ùn tÿ hÿn ri ke ag tóg ti mré mÿ mÿ sir. Û ag tóg ga tÿ Galiléia tá kãmÿ mÿ, kÿ ù ag tóg cidade tÿ Decápolis tá kãmÿ mÿ gé, cidade tÿ Jerusalém tá ke gé, ga tÿ Judéia tá ke gé, goj tÿ Jordão mã tá ke gé.

5

Jesus tÿ ag kanhrãh
(Lc 6.20-23)

¹ Ûn e ag tÿ Jesus venh kãmÿ kÿ tóg ag mré pãnónh ra tãpy mÿ. Tá tóg nÿ mÿ, kÿ ti mré mÿ tÿ ag tóg ti mré nÿgnÿ mÿ, ti rã hã. ² Kÿ tóg sir ag kanhrãh mÿ, ag mÿ kãmén kÿ. Kÿ tóg ag mÿ tag tó mÿ, ha mÿ.

3 “Topê vỹ ãjag ve há han mũ, ãjag tỹ: kórég inh nĩ, hen kỹ. Sỹ Topê kuprĩg tỹ jagrẽn kỹ nĩ tũ nĩ ra sóg tỹ ùn kórég nĩnh mũ vễ, hemnĩ. Kỹ Topê vỹ ãjag ve há han mũ. Kỹ ãjag tóg ti tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ venh ke mũ, kanhkã tá,” he tóg, Jesus ti.

4 “Topê vỹ ãjag ve há han mũ, ãjag fỹn kỹ. Kỹ tóg ãjag fỹ ẽn tỹ tũ' henh ke mũ,” he tóg.

5 “Topê vỹ ãjag ve há han mũ, ãjag tỹ vễnh kar mỹ komêr hã vĩn kỹ. Kỹ ãjag tóg ga kar kri tỹ pã'i nỹtĩnh ke mũ, ùn mág pẽ,” he tóg.

6 “Topê vỹ ãjag ve há han mũ, ãjag tỹ vễnh jykre kuryj ve sór nỹtĩn kỹ, ti tỹ ãjag mỹ ãjag kókĩr ri ke tĩn kỹ, ãjag tỹ vễnh jykre kuryj ve sór nĩn kỹ. Kỹ ãjag tóg venh ke mũ,” he tóg.

7 “Topê vỹ ãjag ve há han mũ, ãjag tỹ jagnê jagãgtãn kỹ. Kỹ Topê vỹ ãjag jagãgtãn ke mũ gé,” he tóg.

8 “Topê vỹ ãjag ve há han mũ, ãjag jãnhkri nỹtĩn kỹ. Kỹ ãjag tóg Topê venh mũ, ãjag jãnhkri nỹtĩn kỹ,” he tóg.

9 “Topê vỹ ãjag ve há han mũ, ãjag tỹ jagnê krĩ tỹ kãnhvy' hen kỹ. Kỹ Topê tóg ãjag to: “inh krẽ ag vễ,” henh ke mũ, ãjag tỹ jagnê krĩ tỹ kãnhvy' hen kỹ,” he tóg.

10 “Topê vỹ ãjag ve há han mũ, ag tỹ vễnh jykre kuryj to ãjag vóg kónãn mũ ra. Topê vỹ tỹ kanhkã tá ãjag pã'i nĩnh mũ, ag tỹ ti tugrĩn ãjag vóg kónãn mũ ra,” he tóg.

11 “Topê vỹ ãjag ve há han mũ, ag tỹ isugrĩn ãjag mỹ vỹ kónãn mũ ra, ag tỹ ãjag vóg kónãn mũ ra. Ag tỹ ón kỹ ãjag to vỹ vỹ he kỹ tóg há tĩ, ag tỹ ón kỹ ãjag jykre pãno tó mũ ra, isugrĩn. 12 Mỹ sér nỹtĩmnĩ, ãjag fe tỹ há' hemnĩ, ag tỹ ón kỹ ãjag kato vĩn kỹ. Kanhkã tá ãjag tóg nén kar há venh ke mũ, vễnh kato. Ge ja ag tóg nĩgtĩ vãsỹ, Topê vỹ tó tĩ ag mỹ, ãjag jo ke ag mỹ. Ag ri kén ãjag tóg tag venh ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

Sa to comparação
(Mc 9.50; Lc 14.34-35)

13 “Sa ri ke ãjag nỹtĩ, ãjag tỹ ga kri mũn kỹ. Sa kãhór nĩn kỹ ẽg tóg ti tỹ sa há han mãn ki kagtĩg nỹtĩ. Kórég ti

nĩgtĩ, ti kãhór nĩn kỹ. Kỹ ẽg tóg ti vãm tĩ sir, kỹ tóg tũ' he tĩ sir,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ẽg tỹ ti jykre tovãnh ke tũ kãmén hã vễ.

Jẽngrẽ kãme
(Mc 4.21-23; Lc 8.16-17)

14 “Ga kri mũn kỹ ãjag tóg jẽngrẽ ri ke nỹtĩ, ãjag tỹ vễnh jykre há han kỹ, ag tỹ ãjag ki ve jé, Topê jykre há ti. Cĩdade mág vỹ ve há tĩgtĩ, kuvar há tá jẽ kỹ, ti tỹ pãnónh kri nỹn kỹ. Ti pi(jé) vễnh péju kỹ nỹ'. 15 Ri ke ti nĩ, néj gru ti. ẽg tỹ ti grug kỹ ẽg pi(jé) lata krẽm ti fẽg tĩ'. Ti fẽg jafã kri ẽg tóg ti fẽg tĩ. Kỹ vễnh kar tóg ẽn vég tĩ sir, ĩn kãtã nỹtĩ kar ẽn ti. 16 Gemnĩ, néj gru ri ke nỹtĩmnĩ. Topê jykre han nĩ, vễnh kar tỹ ãjag ki ve jé, ãjag jykre há ti. Hã kỹ ag tóg ẽg jóg tỹ Topê mỹ vỹ há han mũ, ẽg jóg tỹ kanhkã tá nĩ ẽn mỹ,” he tóg, Jesus ti.

Topê tỹ Moisés mỹ vễnh jykre nũv

17 “Ãjag hỹn iso: ti hã ne tóg Moisés tỹ ẽg mỹ nén tó ja tỹ tũ' he sór mũ', he mũ, ti hã ne tóg Topê jykre ẽn tỹ tũ' he sór mũ', he ãjag hỹn tĩ. Vãsỹ Topê vỹ tó tĩ ag vỹ ẽg mỹ tó ja nĩgtĩ, Topê jykre ẽn ti, hã ra tóg tỹ tũ' he sór mũ', he ãjag hỹn tĩ iso. Hã tũ vễ. Sỹ ki króm kãn sór vễ, Moisés tỹ nén tó ja ẽn ki, sỹ ki króm kỹ sóg tỹ ãjag kanhrãnrãn kãn ke mũ,” he tóg. 18 “Topê vỹ ã jykre ẽn tỹ tũ' henh ke tũ nĩ, ha mẽ. Ga tỹ ver kanhkã mré nỹn kỹ tóg ã jykre tỹ tũ' henh ke tũ nĩ, ga tỹ ver tũ' he tũ nĩn kỹ. Sỹ ki króm kãn ke vễ, kỹ tóg ki krov kãn kỹ nỹnh mũ, Topê jykre kar ti mỹr, ha mẽ,” he tóg. 19 “Kỹ ãjag tỹ tỹ tũ' he sór kỹ tóg kórég nỹ, ãjag tỹ ti vỹ pir tỹ tũ' he sór kỹ. ãjag tỹ ti vỹ pir to ù mỹ: han tũg nĩ, hen kỹ ãjag tóg tỹ ùn kãsir nỹtĩnh mũ, vễnh kar krẽm, kanhkã ki. ãjag tỹ hã ra han kãn kỹ ãjag tóg tỹ ùn mág nỹtĩnh mũ, ãjag tỹ vễnh kar mỹ: “ki króm kãn sórmnĩ,” hen kỹ. Kỹ ãjag tóg tỹ ùn mág nỹtĩnh mũ, kanhkã tá,” he tóg, Jesus ti.

20 “Fariseu ag ri ke nỹtĩ sór tũg nĩ. Topê vỹ to professor ag ri ke nỹtĩ sór tũg nĩ gé. Ón kỹ ag tóg Topê vỹ ki

króm tĩ, hã ra ag tóg ki króm há han tũ nĩgĩ. Ag jykre pi(jé) kuryj nỹ'. Ājag tỹ kanhkã ve sór nỹtĩn kỹ vėnh jykre kuryj han nĩ," he tóg, Jesus ti.

Ēg tỹ jagnė to há nỹtĩnh ke to vėnh jykre

²¹ "Topė tỹ vãsỹ ěg si ag jyvėn mė ājag huri, hã vỹ: ũ tén tũg nĩ, he mũ. Ā tỹ ũ tén kỹ ag tóg ā senh ke mũ, ā tỹ ti mré ter jé, he ja tóg nĩ, Topė vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. ²² Sỹ ũri ājag jyvėn hã vė, ha mē. Ā régre to ā fe tỹ gỹm ke tũg nĩ. Ā tỹ ā régre to ā fe tỹ gỹm ke kỹ tóg ā tỹ ti tén ri ke nĩ. Kỹ tóg inh mỹ há tĩnh mũ, ag tỹ tag to ā se kỹ. Kỹ ā régre mỹ vĩ kónãn tũg nĩ gé. Ā tỹ ā régre mỹ vĩ kónãn kỹ tóg inh mỹ há tĩnh mũ, ag tỹ tag to pã'i mág mỹ ā ven kỹ. Kỹ ā régre mỹ fėfėn tũg nĩ gé. Ā tỹ ā régre mỹ fėfėn kỹ ā tóg nũgme ki kutėnh ke mũ, inferno ki, pĩ ěn ki," he tóg, Jesus ti.

²³ "Tag to jykrén nĩ, ā tỹ Topė mỹ nén ũ pũn sór kỹ. Topė jo ĩn krėm. Ā tỹ tá jėn kỹ ā régre kar mĩ ěkrén nĩ. "Ū mỹ iso jykrén kónãn tũ nĩ vỹ?" he jé ā tóg ke mũ. "Inh mỹ ũ jũ han tũ nĩ vỹ?" he jé ā tóg ke mũ. ²⁴ Ū tỹ ā to jykrén kónãn kỹ ti venh tũg nĩ ver, Topė mỹ nén ũ pũn tovãnh nĩ ver. Ā régre ěn mỹ: "inh mỹ vėnh pãte fón nĩ," hemnĩ ver. Kar kỹ Topė mỹ nén ũ pũn sórmnĩ sir, ā tỹ ā régre mré vĩ kar kỹ," he tóg, Jesus ti.

²⁵ "Kejėn ā tóg ā mré ke ũ mỹ név(e) jė, kỹ tóg pã'i ag mỹ ā kãmén tĩg ke mũ. Ti tỹ pã'i ag mỹ tónh tĩg ke mũ ěn ti to hã ti mré vĩmnĩ, ti mỹ: "kajãm jé sóg ke mũ," hemnĩ. Ke tũ nĩ (mũ) ra pã'i vỹ ā jykre pãno venh ke mũ, kỹ tóg polícia mỹ: "ti se ra," henh ke mũ sir, kỹ tóg sir ā senh mũ. ²⁶ Ha mē, ki hã sóg tó mũ. Tá ā kãnhmar kãkutė mãn ke tũ nĩ. Ā tỹ kajãm kãn kar ā tóg kãkutė mãn mũ, tá, hėn ri ke mũn," he tóg, Jesus ti.

Ā prũ tũ fi mré nỹ tũ to vėnh jykre

²⁷ "Topė tỹ ěg si ag jyvėn ũ tag mė ājag huri, ke gé, hã vỹ: "ā prũ tũ fi mré nỹ tũg nĩ," he mũ. ²⁸ Sỹ ũri ājag jyvėn

hã vė, ha mē: ā tỹ ũn tỹtã ũ fi ki vė'ĩ kỹ tóg ā tỹ fi mré nỹ sỹ han ěn ri ke nĩ sir, ā tỹ fi ki vė' ĩ mũ ti. Ā tỹ ũn tỹtã ũ fi mrė nũr sór kỹ tóg ā tỹ fi mrė nũr ri ke nĩ sir, ā tỹ fi to ěn mũ ti. Ke tũg nĩ. ²⁹ Ā tỹ nén ũ ki vė'ĩ tũgrĩn Topė vĩ mranh kỹ ā kanė tỹ nám kemnĩ, ā tỹ ki vė'ĩ jagy han mãn tũ nĩ jé. Ā kyvó nĩn kỹ tóg jagy tĩ gé vė vė. Ā tỹ hã ra nũgme ki kutė kỹ tóg jagy kãfór nĩ. Jagy pė ti nĩ, ā tỹ inferno ki kutė ti. Kỹ tag hã ve sór tũg nĩ. ³⁰ Ā tỹ ā nĩgé tỹ nén ũ kórég han kỹ ā nĩgnó kym nĩ, ā tỹ ke mãn tũ nĩ jé. Ā nĩgnó pir nĩn kỹ tóg jagy tĩ gé. Ā tỹ hã ra nũgme ki kutė kỹ tóg jagy kãfór nĩ sir, kỹ tag hã kamėg nĩ," he tóg, Jesus ti.

Ā prũ fón tũ to vėnh jykre

(Mt 19.9; Mc 10.11-12; Lc 16.18)

³¹ "Tope tỹ ěg si ag jyvėn ũ hã vỹ nỹ gé, hã vỹ: "ā tỹ ā prũ fi fón sór nĩn kỹ tóg há tũ nỹ," he mũ. "Ā tỹ ge ra fi fón sór nĩn kỹ fi mỹ vėnh rán kỹ nĩm nĩ, fi tỹ vėnh rán ma tĩg jé," he ja tóg nĩ. ³² Sỹ ũri ājag jyvėn hã vė, ha mē: ājag prũ fón tũg nĩ. Ā tỹ fi fón kỹ fi tỹ ũ mré nỹ mãn kỹ fi tóg ā tũgrĩn Topė vĩ mranh mũ sir, ā tỹ tỹ fi mén pė ra. Fi tỹ ā jãvo vėsóg ki ũ mré nỹ ja nĩn kỹ tóg há sĩ nỹ, ā tỹ fi mỹ: ha tĩg, hen kỹ. Kỹ fi mén tỹ fi fón kỹ fi tỹ prũg sór tũg nĩ gé. Ā prũ tũ fi vė, fi mén tỹ fi fón ja nĩn kỹ," he tóg, Jesus ti.

Jagnė to ón ke tũ to vėnh jykre

³³ "Vãsỹ Topė tỹ ěg si ag jyvėn ũ tag mė ājag tóg huri ke gé, hã vỹ: "jagnė mỹ ón tũg nĩ," he mũ. "Ā tỹ ũ mỹ: Topė vỹ ki kanhró nĩ, hen kỹ ti mỹ ón sór tũg nĩ. Kỹ hã han nĩ gé, ā tỹ Topė mỹ: tag hã han jé sóg ke mũ, hen kỹ. Ón kỹ vĩ tũg nĩ," he ja tóg nĩ, ěg si ag mỹ, Topė ti. ³⁴ Sỹ ũri ājag jyvėn hã vė, ha mē: "Topė vỹ ki kanhró nĩ," he sór tũg nĩ, ón kỹ. "Ū tỹ kanhkã tá nĩ ěn vỹ ki kanhró nĩ," he sór tũg nĩ gé, ón kỹ. Topė nĩgja vė, kanhkã tá, kỹ ón kỹ tag tó sór tũg nĩ. ³⁵ Kỹ: "ũ tỹ ga kri ke ěn vỹ ki kanhró nĩ," he tũg nĩ gé. Topė tũ vė, ga ti, hã kỹ ón kỹ tag tó sór tũg nĩ. Kỹ:

“ũ tỹ Jerusalém tá ke ag ki rĩr tĩ ěn vỹ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ gé. Ěg pã'i mág tũ vĕ mỹr, Jerusalém ti, hã kỹ ón kỹ tag tó sór tũg nĩ. ³⁶ Kỹ: “ũ tỹ inh krĩ han mũ ěn vỹ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ gé. Ā tỹ Ā gãnh kuprig sór mũ ra Ā tóg Ā tỹ nén tỹ Ā gãnh kuprig ke mũ ěn ki kagtĩg nĩ, Ā tỹ Ā gãnh sán sór mũ ra Ā tóg Ā tỹ nén tỹ sán ke mũ ěn ki kagtĩg nĩ gé. Hã kỹ ón kỹ tag tó sór tũg nĩ gé. ³⁷ Ki hã tómnĩ, jagnĕ mỹ, ón sór tũg nĩ. Ón kỹ Topĕ jiji tó sór tũg nĩ gé. Ũ tỹ Ā mỹ ki hã tó kỹ: hỹ, hemnĩ. Ti tỹ ki hã ke tũ nĩn kỹ: vó, hemnĩ gé. Ā tỹ han ke nĩn kỹ: hej, hemnĩ. Ā tỹ han ke tũ nĩn kỹ: nejé, hemnĩ. Ki hã tómnĩ, jagnĕ mỹ. Ā tỹ ón sór kỹ Ā tóg Nĕn-Kórĕg jykre hã han ke mũ. Ke tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti.

Ěg tỹ vĕnh kajãm ke tũ to vĕnh jykre (Lc 6.29-30)

³⁸ “Topĕ tỹ ěg si ag jyvĕn ũ tag mĕ Ājag huri, hã vỹ: “ũ tỹ Ā kanĕ pir ki tãnh kỹ vĕnh kato ti kanĕ pir ũ ki tãnh nĩ gé,” he ja tóg nĩ. “Ũ tỹ Ā jã pir ki tãnh kỹ mranh kỹ vĕnh kato ti jã pir ki tãnh kỹ mranh nĩ gé. Pãtĕn tũg nĩ,” he ja tóg nĩ, Topĕ ti. ³⁹ Sỹ ũri Ājag jyvĕn mũn hã vĕ, ha mĕ: ũ tỹ Ā vóg mũ ra ti vóg tũg nĩ. Ti tỹ Ā jamĕ ki tãnh kỹ ti mỹ Ā jamĕ ũ ti ven nĩ, ti tỹ Ā mỹ ki tãnh jé gé. ⁴⁰ Ti tỹ Ā palitó mãn sór kỹ ti mỹ Ā camisa mré nĩm nĩ gé. ⁴¹ Ti tỹ Ā mỹ: “mũ nỹ, tag tá, kakó ja tá inh fón nĩ,” hen kỹ ti mré tũg nĩ, hã ra ti mỹ: “kór há tá inh Ā fón tũg mũ ha,” hemnĩ. ⁴² Ti tỹ Ā mỹ nén ũ to: “inh mỹ nĩm,” hen kỹ ti mỹ nĩm nĩ. Ti tỹ Ā mỹ: “inh mỹ prestar hemnĩ,” hen kỹ ti mỹ: vó, he tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti.

Ěg tỹ ěg kato vãsãn mũ ag tó há nỹtĩnh ke

(Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³ “Topĕ tỹ ěg si ag jyvĕn ũ mĕ Ājag huri, hã vỹ: “Ā mré ke ag to há nĩmnĩ, kỹ ũ tỹ Ā kato vãsãn mũ ag to jũ nĩmnĩ gé,” he ja tóg nĩ, Topĕ ti. ⁴⁴ Isỹ ũri Ājag jyvĕn hã vĕ, ha mĕ: ũ tỹ Ājag kato vãsãn mũ ag to há nỹtĩmnĩ, ũ tỹ Ājag vóg kónãn mũ ag to Topĕ mré vĩmnĩ.

⁴⁵ Hã ki Ājag tóg tỹ Topĕ krĕ nỹtĩ, ti ri ke han kỹ, Ājag jóg tỹ kanhkã tá nĩ ěn ri ke han kỹ. Ti hã ne tóg rã han', ti tỹ vĕnh kar kri jĕngrĕg kỹ san jé, ũn jykre kuryj ag kri, ũn jykre pãno ag kri ke gé. Ta han ti ke gé, ti tỹ vĕnh kar há han jé, ũn jykre kuryj ag, ũn jykre pãno ag ke gé. Ver tóg vĕnh kar to há nĩ, Topĕ ti,” he tóg, Jesus ti.

⁴⁶ “Ājag mré ke ũ ag tóg Ājag to há nỹtĩ. Ājag tỹ tag ag hã to há nỹtĩn kỹ tóg tỹ nén ũ tũ tĩ ver. Ũn jykre kórĕg ag vỹ ge nỹtĩgtĩ gé, governo mỹ jãnkamy mãg tĩ ag. Ũ tỹ Ājag to há nỹtĩ ag hã to ag tóg há nỹtĩ, vĕnh kato. Há ti nĩ, hã ra tóg tỹ nén ũ tũ nĩ ver. ⁴⁷ Kỹ Ājag tỹ Ājag mré ke ag hã mỹ: Ā mỹ há? hen kỹ tóg tỹ nén ũ tũ nĩ gé ver. Ũ tỹ Topĕ vĩ ki kagtĩg ag vỹ ge nỹtĩgtĩ gé. Ājag mré ke ag hã mỹ ag tóg: Ā mỹ há? he tĩ gé, hã ra tóg tỹ nén ũ tũ nĩ ver. ⁴⁸ Hã kỹ vĕnh kar to vĕnh jykre kuryj han kỹ nỹtĩmnĩ, ũ tỹ Ājag kato vãsãn mũ ag mré hã, ěg jóg tỹ kanhkã tá nĩ ěn ri ke han nĩ. Ti hã ne tóg vĕnh kar to vĕnh jykre kuryj han kỹ nĩ nĩ'. Ti ri ke han nĩ,” he tóg, Jesus ti.

6

Ěg tỹ ũ jagãgtãn ke to vĕnh jykre

¹ “Kỹ Ājag tỹ Topĕ jykre han sór kỹ ũ tỹ vĕnh jykre pãno han mũ ag jykre ri ke han tũg nĩ. Ón kỹ ag tóg vĕnh kar rĩnve Topĕ jykre han sór tĩ, vĕnh kar tỹ ag ve jé, ag tỹ Topĕ jykre han mũ ěn ti. Kar kỹ ag tóg hã ra hã tũ han tĩ sir. Kỹ ag ri ke han tũg nĩ, ke tũ nĩ (mũ) ra ěg jóg tỹ kanhkã tá nĩ ěn vỹ tóg Ājag mỹ ven ke tũ nĩ, Ājag tỹ ěg jóg jykre han mũ ěn kaja ti,” he tóg. ² “Hã kỹ Ājag tỹ ũn jagãgtar ag jagãgtãn kỹ ũ mỹ: “ag jagãgtãn inh tĩ,” he tũg nĩ. Ũ tỹ vĕnh jykre régre han mũ ag jykre ri ke han tũg nĩ. Ag tỹ ón kỹ ũ jagãgtãn kỹ ag tóg ěpřy jagma mũ kỹ (ag tóg) vĕnh kar mỹ: “ag jagãgtãn inh tĩ,” he tĩ. Ěg vĕnh kanhrãn jafã jo ĩn krĕm ag tóg tag tó tĩ gé. Ag tỹ ěprã ke ag tỹ ag mỹ vĩ há han ve sór vĕ, hã jé ag tóg ón kỹ ũn jagtar ag jagãgtãn tĩ. Ag ganho hã vĕ,

ēprā ke ag tỹ ag mỹ vėnh vĩ há tó mũ ěn ti. Kanhkā tá ag ganho ũ ve mǎn ke tũ nĩ ha. Ājag mỹ sóg ki hǎ tó mũ, ha mẽ,” he tóg, Jesus ti.

³ “Ag ri ke han tũg nĩ. Ũn jagtar ag jagāgtān nĩ. Ũ mỹ tó tũg nĩ, ājag tỹ ũn jagāgtān mũ ěn ti, ājag mré ke fag mỹ tó tũg nĩ gé. ⁴ Kĩ ājag tỹ ag jagāgtān kĩ ěg jóg tỹ kanhkā tá nĩ ěn tóg ājag vég mũ sir, kĩ tóg ājag mỹ nĩm ke mũ sir, ājag ganho ti. ěg tỹ vėnh vatánh tá nén han mũ ěn ve kǎn tóg tĩ (mỹr), Topě ti,” he tóg, Jesus ti.

Ěg tỹ Topě mré vėmén to vėnh jykre (Lc 11.2-4)

⁵ “Kĩ ājag tỹ Topě mré vėmén kĩ ũ tỹ vėnh jykre régre han mũ ěn ag jykre ri ke han tũg nĩ gé. Ag tỹ ón kĩ Topě mré vĩ kĩ ag tóg ěg vėnh kanhrān jafā jo ĩn kǎki jėgĵė kĩ nỹtĩ, ke tũ nĩ kĩ ěmĩn kri, ĩn to hǎ. Kĩ vėnh kar vỹ ag tỹ Topě mré vĩ mũ tag vég mũ sir. Kanhkā tá ag tóg ganho ũ ve mǎn ke tũ nĩ ha. Ājag mỹ sóg ki hǎ tó mũ, ha mẽ. ⁶ Ag jǎvo ājag tỹ Topě mré vėmén kĩ ājag ĩn kǎra gemnĩ. Kĩ jǎnkā nĩfénh nĩ. Kĩ tá Topě mré vĩmnĩ sir, ěg jóg mré, ěg tỹ ũn vég tũ ěn mré. Kĩ tóg kanhkā tá ājag mỹ nĩm ke mũ, ājag ganho ti. ěg tỹ vėnh vatánh tá nén han mũ ěn vég tóg tĩ (mỹr), Topě ti,” he tóg, Jesus ti.

⁷ “Ājag tỹ ti mré vėmén kĩ fagrĩnh mỹ ti mré vėmén mág han tũg nĩ. Ũ tỹ Topě vĩ ki kagtũg ag ri ke han tũg nĩ. Ājag jǎnjǎn kĩ ag tóg ón kĩ vĩ mág han tĩ. “Ěg tỹ vĩ mág han kĩ ti hỹn ěg vĩ mėg mũ,” he ag tóg tĩ, ón kĩ. ⁸ Ag ri ke han tũg nĩ. ěg jóg vỹ nén kar ki kanhró nĩ, ājag tỹ ti mỹ tó tũ ra tóg ki kanhró nĩ,” he tóg.

⁹ “Ājag tỹ Topě mré vĩ kĩ tag tómnĩ, ha mẽ:

“Ěg jóg mág, kanhkā tá ģ tóg nĩ nĩ.

Ā jiji tó ěg tóg tĩ, kĩ vėnh kar jé ģ tỹ tỹ ũn mág nĩ vé.

¹⁰ Ěg jé kǎnhmar ģ tỹ tỹ ěg pǎ'i nĩ vé.

Vėnh kar jé ģ tỹ nén to jykrén mũ ěn han sór, ga tá ke kar, ag jé kanhkā tá ke kar ag ri ke han.

¹¹ Ěg mỹ ũri ěg ĵėn ti nĩm, ěg tỹ kurā kar ki ko tĩ ěn.

¹² Kĩ ěg mỹ vėnh pǎte fón nĩ, ěg tỹ ģ vĩ mranh ja ti.

Hǎ jé ěg tóg ěg tỹ jagnė to jũ tỹ jagnė mỹ vėnh pǎte fón ke mũ gé.

¹³ Kĩ ěg tỹ ģ vĩ mranh sór kĩ ěg kren han nĩ, ěg tỹn mranh tũ nĩ jé.

Nén-Kórég jo ěg vemnĩ.

Ā hǎ ne tóg tar nĩ'.

Ā hǎ ne tóg mág nĩ inhhǎ'.

Ā jykre tóg tũ' henh ke tũ nĩ,”

hemnĩ, Topě mỹ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁴ “Hỹ, ge ti nĩ,” he tóg. “Ũ tỹ ājag to jũ kĩ ti mỹ vėnh pǎte fón nĩ. Ũ tỹ ājag mỹ vĩ kónǎn kĩ ti mỹ vėnh pǎte fón nĩ gé. Ājag tỹ gen kĩ ěg jóg vỹ ājag mỹ vėnh pǎte fón ke mũ gé. ¹⁵ Ājag tỹ tag han tũ nĩn kĩ, kĩ ěg jóg tóg ājag mỹ vėnh pǎte fón ke tũ nĩ gé, ājag tỹ ti vĩ mranh ja ti,” he tóg, Jesus ti.

Ěg vǎkre to vėnh jykre

¹⁶ “Kĩ ājag vǎkre kĩ fe ũ nỹtĩ tũg nĩ, ājag tỹ Topě mỹ há nỹtĩ jé jėg tũ nỹtĩn kĩ. Vǎkre ki ũ tỹ vėnh jykre régre han mũ ag jykre ri ke han tũg nĩ. Ag tỹ ón kĩ vǎkre kĩ ag tóg fe ũ nỹtĩnh mũ sir, vėnh kar tỹ ag vǎkre ve jé. Ag ganho hǎ vė. Kanhkā tá ag tóg ganho ũ vėnh ke tũ nĩ ha. Ājag mỹ sóg ki hǎ tó mũ, ha mẽ. ¹⁷ Ājag vǎkre kĩ ājag gǎnh tǎg nĩ, ājag jamė kupemnĩ, festa han nỹtĩ ve nĩmnĩ, ājag vǎkren kĩ. ¹⁸ Hǎ kĩ ag tóg vég tũ nĩ, ājag vǎkrég mũ ti. Ěg jóg hǎ ne vég mũ inhhǎ', ěg tỹ ũn vég tũ ěn hǎ vỹ vég mũ. Kĩ tóg kanhkā tá ājag mỹ nĩm ke mũ, ājag ganho ti. ěg tỹ vėnh vatánh tá nén han mũ vég tóg tĩ (mỹr), Topě tĩ,” he tóg, Jesus ti.

Ěg rico to vėnh jykre (Lc 12.33-34)

¹⁹ “Ga kri mũn kĩ ricon ke to vǎsǎn sór tũg nĩ. Ga vỹ ājag tỹ nén kar ti konh ke mũ, ājag tỹ rico hǎ to vǎsǎn mũ ra. Kĩ ājag jǎnkamy vỹ vėso jǎgfanh ke mũ gé sir, ti e nỹtĩn kĩ. Kĩ ag tóg pigju kĩ ma mũnh ke mũ gé sir, ājag tỹ nén ti, ti e nỹtĩn kĩ. ²⁰ Ājag tỹ inhhǎ kanhkā tá tũ mág pė nỹtĩn kĩ tóg inhhǎ ājag

mỹ há tĩnh mũ. Tá ti pi(jé) tỹ ga nĩ', ãjag tũ ti, tá ti pi(jé) vĕso jãgfanh mũ'. Tá ag pi(jé) péju kỹ ma mũnh mũ'. Hã kỹ tá ãjag tũ vin han sórmnĩ. ²¹ ãjag tỹ ga kri tỹ nén ũ mág nỹtĩn kỹ ãjag tóg ga kri mũ mág sór mũ. ãjag tỹ hã ra kanhkã tá tỹ nén ũ mág nỹtĩn kỹ ãjag tóg kanhkã ra mũ sór mũ, kỹ tag hã ne há nĩ'," he tóg, Jesus ti.

*Ĕg kanĕ tỹ ĕg mỹ kurã han
(Lc 11.34-36)*

²² "Ĕg kanĕ tỹ ĕg vég tĩ. Kỹ tóg tỹ ĕg mỹ kurã ri ke nĩ, ĕg kanĕ ti, ti há nĩn kỹ. Tỹ ĕg tóg kurã ve há han tĩ, ĕg kanĕ há nĩn kỹ. ²³ Ĕg kanĕ kórég nỹtĩn kỹ tóg ĕg mỹ kuty tĩnh mũ. Kỹ tóg ĕg mỹ kurã vég tĩ ĕn mỹ (tóg) kuty nĩ sir, kỹ kuty tag vỹ kuty kar kãfór nĩ. Ge ti nĩ, ĕg jykre kórég nĩn kỹ. Ĕg kanĕ kórég ri ke vĕ sir, ĕg jykre kórég ti," he tóg, Jesus ti.

*Ĕg tỹ ga kri rico to vãsãn sór ke tũ
(Lc 16.13; 12.22-31)*

²⁴ "ã jagrĕ régre nĩn kỹ tóg vĕnhmỹ tĩ. ã tỹ Topĕ hã tỹ jagrĕ nĩn kỹ jãnkamy tãn ĕn tỹ jagrĕ nĩ sór tũg nĩ. ã tỹ jãnkamy e ve sór kỹ ti hã mũ ĕkrén kỹ ti hã vỹ tỹ ã jagrĕ nĩnh mũ. Kỹ ĕg tóg Topĕ tỹ ĕg mỹ nén tó mũ ĕn to jykrén há han tũ nĩgtĩ. ã tỹ Topĕ to há nĩn kỹ ã tóg sir ga kri rico to vãsãn sór ke tũ nĩ. ã tỹ ga kri rico nĩ sór kỹ ã tóg Topĕ mĩ ĕkrég tũ nĩ, hã vemnĩ," he tóg, Jesus ti. ²⁵ "Hã kỹ sóg ãjag mỹ tó mũ. ãjag tỹ nén ve sór mág mũ to krĩ kufy han tũg nĩ. "Inh hỹn ũri ne konh mũ', inh hỹn ne tunh mũ'?" he tũg nĩ. Topĕ tỹ ĕg han ja vĕ mỹr, ĕg tỹ ga kri mũ jé. Hã kỹ tóg ĕg mỹ ĕg jĕn ki rĩr mũ gé sir, ĕg kur ki ke gé, Topĕ ti. ²⁶ Sĕsĩ to jykrén nĩ. Ag mỹ ĕkrãn tĩ? Vó. Ag mỹ pãjó krĕm vin tĩ? Vó, ke tũ ag tóg nĩgtĩ. Ge ra ĕg jóg tỹ kanhkã tá nĩ ĕn tóg ag ki rĩr nĩ nĩ. ãjag mỹ jĕsĩ kãfór tũ nỹtĩ', Topĕ mỹ? Vó, sĕsĩ kãfór ãjag tóg nỹtĩ. ²⁷ Topĕ tỹ ĕg kã ũ jé prĕr kỹ ĕg tóg ter ke mũ, ĕg ter sór tũ ra. Ter jé ĕg tóg ke mũ gé, ĕg tỹ to krĩ kufy han mũ ra. Ĕg krĩ kufy ĕn pi(jé) ĕg kren han mũ'.

²⁸ Kỹ kur to krĩ kufy han tũg nĩ gé. Ka fej hã to jykrén nĩ. Jatun mỹ tóg mog tĩ. Rãnrãj tũ tóg nĩgtĩ, kur han tũ tóg nĩgtĩ. ²⁹ Hã ra tóg sĩnvĩ nỹtĩ, ka fej ti. Kỹ pã'i mág tỹ Salomão kur tóg ri ke tũ nĩgtĩ, ti sĩnvĩ ra, vĕnh kar kur sĩnvĩ kãfór ti nĩ, Salomão kur ti. Hã ra tóg ka fej sĩnvĩ ri ke tũ nĩ. Ki hã sóg tó mũ mỹr. ³⁰ Topĕ hã ne ka fej sĩnvĩ han, tỹ tóg kur sĩnvĩ ri ke nĩ, ka fej ti. Hã ra tóg kãnhmar kãgter tĩ, ka fej ti, ti sĩnvĩ ra. Ũri tóg há nỹtĩ. Kỹ tóg vaj kỹ kógungun kỹ pũr mũ sir, re mré. Hã kỹ Topĕ tóg ãjag ki rĩr kãfór han mũ, ãjag kur mré hã. Hã kỹ Topĕ ki ge kỹ nỹtĩmĩ, ti vĩ kri fi kỹ. ³¹ Krĩ kufy han tũg nĩ. "Inh hỹn ne konh mũ'? Inh hỹn ne kron mũ'? Inh hỹn ne tunh mũ'?" he tũg nĩ. ³² Ũ tỹ Topĕ vĩ ki kagtĩg ag vỹ tag to jykrén mág tĩ, hã ra ĕg jóg tỹ Topĕ vỹ ĕg vég tĩ, ĕg tỹ nén ve sór mág mũ ti. Kỹ to krĩ kufy han tũg nĩ. Ti hã ne ĕg vég mũ, ĕg jóg tỹ Topĕ ti. ³³ Topĕ tỹ tỹ ĕg pã'i nĩ ĕn hã ve sórmnĩ. Kỹ tag hã to vãsãn nĩ. Ti jykre kuryj tag hã to vãsãn nĩ. Kỹ tóg ãjag mỹ ãjag tỹ nén ve sór mág mũ ĕn tỹ ãjag mỹ vin ke mũ sir. ³⁴ Hã kỹ ãjag tỹ vaj kỹ nén venh ke to krĩ kufy han tũg nĩ. Vaj kỹ ãjag tóg venh ke mũ, kỹ ãjag tóg to jykrén ke mũ sir. Ũri ãjag tỹ nén tỹ ũri vég mũ hã to jykrén há han nĩ. ãjag tỹ ũri nén ũ jagy vég mũ vỹ há nĩ, kỹ ãjag tỹ vaj kỹ nén venh ke to jykrén tũg nĩ, ũri," he tóg, Jesus ti.

7

*Ĕg tỹ ũ to jykrén kónãn ke tũ
(Lc 6.37-38, 41-42)*

¹ "ã régre to jykrén kónãn tũg nĩ, ti jykre kórég ra. Kỹ Topĕ vỹ ã to jykrén kónãn ke tũ nĩ gé. ² ã tỹ ũ to jykrén mũ ĕn ri ke han jé tóg ke mũ, Topĕ ti, ã mỹ. ã tỹ ũ mỹ kãmun mũ ri ke han jé tóg ke mũ, ã mỹ, Topĕ ti. ³ Jykre kórég mág ã tóg nĩ gé, hã ra ã régre jykre pãno sĩ ĕn ne ã mỹ kórég nỹ'. ⁴ Kỹ ã hã ne tóg ã régre mỹ: ã jykre kórég kurynh jé sóg ke mũ, he mũ', ã tỹ ã jykre pãno tãvĩ ĕn kurynh jãvãnh (hã) ra'. ⁵ Ke tũg nĩ. Ke

tũ nĩ (mũ) ra ã tóg jykre régre nýtĩ. Ā jykre kurynh vén nĩ. Kar kŷ ã tóg sir ã régre jykre kurynh há han mũ,” he tóg, Jesus ti.

⁶ “Hã ra cachorro jykre ri ke ag mŷ Topẽ jykre sĭnvĩ tó tũg nĩ. Porco jykre ri ke ag mŷ Topẽ jykre sĭnvĩ ěn tó tũg nĩ gé. Jykre kavéj ag nýtĩ, hã kŷ ag tóg Topẽ jykre to é henh ke mũ. Ti tŷ tũ' he sór ag tóg tĩ, ti sãn kŷ, Topẽ jykre sĭnvĩ ěn ti. Kar kŷ ag tóg sir ã mré vĕnh génh sór mũ gé, ha vemnĩ, ã tŷ ag mŷ Topẽ jykre sĭnvĩ ěn tó kŷ,” he tóg, Jesus ti.

Topẽ tŷ tŷ ũn vĩ há nĩ
(Lc 11.9-13)

⁷ “Topẽ mŷ nĕn kar to vĭmnĩ, kŷ tóg ājag mŷ han mũ. Ājag tŷ ti mŷ nĕn ũ to vĩ mũ ěn jãvãnh nĩ, kŷ ājag tóg venh ke mũ. Ti mré vĩ kŷ ěg tŷ ti jãnkã tŷ tórón tórón ke ěn ri ke han nĩ. Kŷ tóg ājag mŷ nón ri ke han mũ sir, ti tŷ ājag mŷ ājag tŷ nĕn to vĩ mũ ěn han kŷ. ⁸ Hŷ, hã vĕ. Ājag tŷ ti mŷ nĕn (ũ) to vĭn kŷ tóg ājag mŷ han mũ sir. Ājag tŷ ti jãvãnh kŷ ājag tóg ti venh mũ sir. Ājag tŷ ěg tŷ jãnkã tŷ tórón tórón ke ri ke han kŷ tóg ājag mŷ nón ri ke han mũ sir,” he tóg.

⁹ “Kejĕn ājag kósĭn tóg ājag mŷ ěmĩ to vĩ mũ. Kŷ ājag pi(jé) ti mŷ pó nĭm ke mũ'. Ti mŷ ājag tóg ěmĩ hã nĭm ke mũ. ¹⁰ Ājag kósĭn tŷ ājag mŷ pirã to vĭn kŷ, kŷ ājag pi(jé) ti mŷ pŷn nĭm ke mũ'. Pirã hã nĭm jé ājag tóg ke mũ. ¹¹ Jykre pãno ājag nýtĩ. Ge ra ājag tóg ājag krĕ mŷ nĕn ũ há vin tĩ. Ge ti nĩ gé, ājag tŷ Topẽ mŷ nĕn ũ to vĭn kŷ. Nĕn ũ há hã nĭm jé tóg ke mũ. Hã ra tóg ājag kãfór han tĩ, ěg jóg tŷ kanhkã tá nĩ ti. Ājag tŷ ti mŷ nĕn (ũ) to vĭn kŷ tóg ājag mŷ nĕn ũ há tãvĩ han tĩ mŷr,” he tóg.

¹² “Ājag tŷ ājag mré ke ũ to: “ti tŷ ěg mŷ tag han há tóg tĩ vĕ,” he mũ ra ěg hã tóg ti mŷ han ke mũ. Moisés tŷ ěg jyvĕn hã vĕ, Topẽ vĩ tó tĩ ag tŷ ěg jyvĕn hã vĕ,” he tóg, Jesus ti.

Jãnkã régre
(Lc 13.24)

¹³ “Ū tŷ inh ki rã mũ vŷ tŷ jãnkã sĭ fĭn rãm ke ri ke nĩ. Jãnkã sĭ fĭn rãm jé ěg

tóg vãsãn tĩ. Ri ke ti nĩ, ũ tŷ inh ki rãnh ke mũ ti. Jãnkã mág vŷ nĩ gé. Hã ra ũ tŷ fĭn rãm ke mũ ag vŷ kãgter pĕ han ke mũ. Ājag tŷ jãnkã mág ěn fĭn rãm sór kŷ tóg ver jagy tũ nĩ, fĭn rãm há tóg tĩ. Kŷ nũgme to ěpŷy jagma tĭg, pĩ to ěmĭn jagma tĭg pi(jé) jagy tĩ', ti mág pĕ nĭn kŷ. Hã kŷ ũ tŷ hĕn ri ke ag vŷ jagma mũ mũ. Kar kŷ ag tóg kãgter pĕ han mũ sir, pĩ ki vár kŷ. ¹⁴ Ag jãvo jãnkã sĭ ěn fĭn rãm nĩ, ājag tŷ rĭr krŷg ja tũ ve jé. Sĭ ti nĩ, kanhkã to ěpŷy ti, kanhkã to ěmĭn ti. Ūn pipir ag vŷ jagma mũnh mũ. Ā sĭ san kŷ tóg vég tũ sag tĩ, hã kŷ ũ tŷ jagma mũnh ke mũ ag vŷ pipir nýtĩ,” he tóg, Jesus ti.

Ón kŷ Topẽ vĩ tó tĩ ag
(Lc 6.43-44)

¹⁵ “Ón kŷ Topẽ vĩ tó tĩ ěn ag vĩ kri fig tũg nĩ. Há nýtĩ ve ag tóg nýtĩ, hã ra ag tóg ājag kókĕn sór nýtĩ. Ājag kókĕn sór to ag tóg mĭg jũ ěn ri ke nýtĩ, mŷr, ha mĕ. ¹⁶ Ājag tŷ ag jykre tugnŷm kŷ ājag tóg ag tŷ Topẽ vĩ mranh mũ ěn ki kanhró nýtĩ. Ha vé, vãnh tŷ jóhó ki ěg tóg uva vég tũ nĭgtĩ mŷr. Kŷ ěg tóg sónh ki pĕnva vég tũ nĭgtĩ gé. ¹⁷ Ka vŷ ge nŷgtĩ. Ti há nĭn kŷ tóg kanĕ há han tĩ, kŷ ěg tóg ko tĩ. Ti kórĕg nĭn kŷ tóg kanĕ kórĕg han tĩ, kŷ ěg pi(jé) ko tĩ'. ¹⁸ Ka há vŷ kanĕn kónãn ki kagtĭg nĩ, kŷ ka kórĕg vŷ kanĕ há han ki kagtĭg nĩ gé. ¹⁹ Kŷ ěg tóg ka kórĕg ěn gŷn tĩ, tŷ ěg pĩ han tĩ. Ka tŷ kanĕ há han vãnh ěn tŷ ěg pĭnh ti. ²⁰ Ge ti nĭgtĩ, ón kŷ Topẽ vĩ tó tĩ ag tŷ. Ag tŷ Topẽ vĩ mrynhranh kŷ ag tóg ón kŷ Topẽ vĩ tó tĩ. Ag tŷ nĕn han mũ ki ěg tóg ag jykre kórĕg vég mũ,” he tóg, Jesus ti.

Ēg tŷ Topẽ vĩ ki króm ke
(Lc 13.25-27)

²¹ “Vĕnh kar tóg iso: “pã'i vĕ, pã'i vĕ,” he tĩ. Hã ra ũ ag tóg Topẽ tŷ nĕn tó mũ ěn han vãnh nŷtĭgtĩ. Hã kŷ ag tóg Topẽ tŷ tŷ ěg pã'i mág nĩ venh ke tũ nĩ. Ū tŷ inh jóg vĩ han mũ ěn ag hã vŷ Topẽ tŷ tŷ ěg pã'i nĩ venh ke mũ. ²² Kurã ěn kã, isŷ vĕnh kar jykre tugnŷm ke kurã ěn kã ag tóg inh mŷ tag tónh mũ,

ha mẽ. “Senhor, Senhor, ã jykre tó ãg mÿr,” he jé ag tóg ke mũ. “Ã jykre hã ki êkrén kÿ ãg tóg ãg tÿ nén han vãnh han ja nÿgtÿ mÿr. ã jykre hã tÿ ãg tóg vãnh jagrê kórég pan mÿr,” he jé ag tóg ke mũ, inh mÿ. ²³ Hã ra sóg ag mÿ: “ãjag pi(jé) tÿ inh mré ke nÿtÿ,” henh ke mũ. “ãjag ki kagtÿg sóg nÿ mÿr. Ha mũ jëg. Jykre kórég ãjag tóg nÿtÿ,” he jé sóg ke mũ, ù tÿ inh panh vÿ han vãnh ag mÿ,” he tóg, Jesus ti.

*Ïn nũna gunh gunh kãme
(Lc 6.47-49)*

²⁴ “Ha mẽ, inh vÿ mÿg ãjag tóg nÿtÿ,” he tóg. “ãjag tÿ inh vÿ ki króm kÿ ãjag tóg sir ùn há ri ke nÿtÿ. Ïn han ken kÿ tóg to jykren mũ. To jykren há nÿn kÿ tóg ga kũm kÿ pãró kri ïn nũna ka fëg mũ sir. ²⁵ Kÿ vãhã ta tóg kutê mũ, kÿ goj vÿ var mũ sir. Kóho jũ vÿ kãtÿ mũ, ïn to, hã ra tóg kutê tũ nÿ sir, ïn ti. Pãró kri tóg nÿtÿ, ti nũna ti, hã kÿ tóg kutê tũ nÿ. Ge ti nÿ, ãjag tÿ inh vÿ kri fi kÿ. ²⁶ ãjag tÿ inh vÿ mÿg mũ ra ki króm tũ nÿn kÿ ãjag tóg ùn jykre kórég ri ke nÿtÿ. Ïn han ken kÿ tóg to jykren kónãn mũ, kÿ tóg ga tÿ rÿnhryj hã ki ka fëg mũ, krÿg mÿ, ïn nũna ti. ²⁷ Kÿ ta tóg kutê mũ, kÿ goj vÿ var mũ sir. Kóho jũ vÿ kãtÿ mũ gé, ïn to, kÿ ïn tóg vom ke tere kÿ kutê mũ sir. Mráj kãn tóg mũ sir, ïn ti. Ge ti nÿ, ãjag tÿ inh vÿ kri fig tũ nÿn kÿ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus vÿ tÿ vãnh kar vÿ kãfór nÿ

²⁸ Hã ki Jesus tóg krÿg he mũ sir, ag kanhrãn ki. Kÿ tóg vãnh kar mÿ e tÿ sir, ti vÿ ti. ²⁹ Ti vÿ tóg vãnh kar vÿ kãfór nÿ, Topê vÿ to professor ag vÿ kãfór ti nÿ, kÿ tóg pã'i vÿ kãfór pë nÿ gé, ti vÿ ti. Hã kÿ tóg ki hã tó mũ. Kÿ tóg ag mÿ e tÿ sir.

8

*Jesus tÿ ùn kaga kren vãnh tÿ há' he
(Mc 1.40-45; Lc 5.12-16)*

¹ Jesus tÿ ag mÿ tó kãn kÿ tóg pãnónh ên to tere mũ sir. Kÿ ùn e ên ag tóg ti nón mũ mũ sir. ² Kÿ vãhã ù tóg ti tá jun mũ. Vãnh kaga kren vãnh han kÿ tóg nÿ, vãnh kaga tÿ lepra he mũ ên, ù tÿ

tá jun mũ ti. Kÿ tóg ti krêm grÿnh ke kÿ ã jakrÿ tÿ jë nÿ, kÿ tóg ti mÿ: “Senhor,” he mũ. “ã mÿ isÿ há' he sór tũ nÿ? ã hã tóg isÿ há henh mũ, ã tÿ isÿ há' he sór kÿ,” he tóg ti mÿ.

³ Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “hej,” he mũ. “To há sóg nÿ, há' he ja há ã tóg nÿ,” he tóg ti mÿ, Jesus ti. Kÿ tóg ti kaga kren vãnh ên tÿ kren han mũ vësÿmér. Jãnhkri tóg nÿ, ti fár ti. ⁴ Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ker ù mÿ tó hê', ã han tag ti,” he mũ. “Ha tÿg, Topê tũ ki rÿr tÿ to. Ti hã mÿ tómnÿ. Kÿ ti mÿ nén ù nÿm nÿ, ti tÿ Topê mÿ pũn jé, Moisés tÿ vãsÿ ãg mÿ nén tó ja ên ti. Hã tugrÿn vãnh kar vÿ ã tÿ há' he mũ tag ki kanhrãn mũ,” he tóg ti mÿ, Jesus ti. Kÿ tóg tÿ mũ, há' hen kÿ.

*Jesus tÿ pã'i mág camarada tÿ há' he
(Lc 7.1-10)*

⁵ Kÿ Jesus tóg kejën cidade tÿ Cafarnaum tá jun mũ. Kÿ fóg tÿ capitão tóg ti venh kãtÿ mũ, ti mÿ nén ù to vÿ jé. ⁶ Kÿ tóg ti mÿ: “Senhor,” he mũ. “Inh camarada tóg nÿ nÿ, inh ïn tá. Kãnhgrÿn kãn kÿ tóg nÿ nÿ, hã ra tóg kaga jagy nÿ,” he tóg ti mÿ, capitão ti, Jesus mÿ. ⁷ Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “kÿ inh hÿn tóg ti venh tÿg ha, ã mré, sÿ ã mÿ ti han jé,” he mũ. ⁸ Hã ra capitão tóg Jesus mÿ ke mãn mũ. “ã mÿn hÿn jagy nÿ, ã tÿ inh ïn kãki sãn ke ti, isÿ tÿ fóg nÿn kÿ,” he tóg ti mÿ. “ã vÿ pir ki inh camarada vÿ há' henh mũ. ã vÿ hã tÿ ã tóg ti tÿ há' henh ke mũ,” he tóg, capitão ti. ⁹ “Ha vé, tÿ sóg pã'i krêm ke nÿ gé, kÿ soldado ag tóg tÿ inh krêm ke nÿtÿ gé. Hã kÿ sóg pã'i jykre ki kanhró nÿ. Isÿ soldado ù mÿ: kutÿg, hen kÿ tóg tÿ mũ. Sÿ ti mÿ: kunÿg, hen kÿ tóg kãtÿ mũ gé. Isÿ inh camarada mÿ: tag han ra, hen kÿ tóg han mũ. Inh vÿ tÿ sóg ag jëgnëg tÿ. Hã kÿ sóg ki kanhró nÿ. ã vÿ tÿ ã tóg inh camarada tÿ há' he há nÿ,” he tóg, capitão ti, Jesus mÿ. ¹⁰ Kÿ tóg Jesus mÿ e tÿ, ti vÿ tag ti. Kÿ tóg ã mré mũ ag mÿ: “ha mẽ, Israel ag vÿ ti ri ke tũ nÿtÿ,” he mũ. “Ki kanhró tóg nÿ (mÿr), kÿ tóg inh ki rã kÿ jë. Ge ve ja tũ sóg nÿ,” he tóg. ¹¹ “Ha vé, ù tÿ

hên ri ke ag vỹ kãmũnh ke mũ, rã jur ja tá ag kãmũnh mũ, rã pur ja tá ke gé. Abraão mré ag tóg ù tỹ kanhkã tá nĩ ên tỹ tỹ êg pã'i nĩ venh ke mũ, Isaque mré, Jacó mré ke gé, Topê tóg ag ki rĩr ke mũ. ¹² Ag jãvo Israel krẽ'krẽ ag tóg kuty ki vár ke mũ. Ag tỹ ù tỹ kanhkã tá nĩ ên tỹ tỹ êg pã'i nĩ venh ke vễ vễ, hã ra ag tóg venh ke tũ nĩ. Kỹ ag tóg vễsỹrénh ke mũ, ãjag jã tỹ ag gángán ke mũ, tỹ gangan ke mũ, vễso jũn kỹ," he tóg, Jesus ti. ã mré nỹtĩ ag mỹ tóg ke mũ.

¹³ Kỹ tóg capitão mỹ: "ha tĩg ge," he mũ. "Inh ki rã kỹ ã tóg jê nĩ, hã kỹ ã tóg venh ke mũ sir, ã tỹ nén ve sór mũ ti. ã camarada tỹ inh hur há' hễ," he tóg, Jesus ti, capitão mỹ. Kỹ tóg tĩ mũ sir. Hã ra ti camarada tóg há' he mũ. Hora ên ki tóg há' he mũ, Jesus tỹ hora ki tó mũ ên ki.

Jesus tỹ ùn kagyga ag tỹ hághá' he (Mc 1.29-34; Lc 4.38-41)

¹⁴ Kỹ Jesus tóg sir Pedro ìn kãra rã mũ. Kỹ tóg ti prũ fi mỹnh fi vég mũ. Kaga fi tóg nỹ nĩ, rỹg kỹ. ¹⁵ Kỹ tóg fi nĩgé mễg mũ sir. Kỹ fi rỹg ên tóg tũ' he mũ sir. Kỹ fi tóg nĩ kỹ ag ki rĩr mũ sir. ¹⁶ Kutu ên kã ag tóg ùn jagrẽ kórég ag tatĩn kãmũ mũ ti to. Kỹ tóg ag mỹ vĩ mũ, kỹ ag tóg pa kãn mũ sir, vễnh jagrẽ kórég ag. ùn kagyga ag hyn han tóg mũ gé sir, Jesus ti. ¹⁷ Hã ra tag tóg rán kỹ nĩ gé. Vãsỹ Topê vĩ tó tỹ tỹ Isaiás vỹ tag rán ja nĩ, ha mẽ: "êg kaga nỹtĩn kỹ tóg êg han, kỹ êg tóg há' he kãn mũ, ti tỹ êg jagfỹ jagtar tugrĩn," he ja tóg nĩ, Isaiás ti. Hã ra tóg ge nĩ.

Û tỹ Jesus mré mũ sór mũ ag (Lc 9.57-62)

¹⁸ Kejên ag tóg Jesus pênĩn e nỹtĩ, kỹ Jesus tóg ag ve kỹ: "mũ jé ha," he mũ, ã mré mũ tĩ ag mỹ. "Goj kafã ù ra êg mũnh mũ," he tóg.

¹⁹ Ag mũnh ke to hã Topê vĩ to professor ù tóg ti mré vĩnh kãtĩ mũ. "Senhor," he tóg. "Sỹ ã mré tĩg há tóg tĩ. ã tỹ hễ ra tĩg kỹ sóg ã mré tĩ mũ," he tóg. ²⁰ Hã ra Jesus tóg ti mỹ: "hã ra tóg jagy tĩ," he mũ. "Ìn tũ sóg nĩ," he

tóg. "Mĩg vỹ kré nỹtĩgtĩ. Sêsĩ vỹ jagfe nỹtĩgtĩ gé. Ag jãvo isỹ hễ tá nũr ke tóg tũ tĩ. Tỹ sóg êprã ke fi kósin nĩ," he tóg, Jesus ti.

²¹ Kỹ Jesus mré tĩ ù tóg Jesus mỹ vĩ mũ gé. "ã mré sóg tĩ mũ, hã ra sóg ver inh panh tỹ ga ki ti fón sór mũ," he tóg, Jesus mỹ. ²² Kỹ Jesus tóg ti mỹ: "vó," he mũ. "Ti kénh tĩ tũg," he tóg. "Inh mré kãtĩg," he tóg. "Inh ki ge tũ ag vỹ ã panh ti kej han mũnh mũ. ã tỹ inhhã ình mré kãtĩg há tóg tĩ," he tóg, Jesus ti. ²³ Kỹ tóg sir canoa kãki rã mũ. Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré ki ge mũ gé sir, goj kafã ù ra mũ jé.

Jesus tỹ kóho jũ tỹ tũ' he (Mc 4.35-41; Lc 8.22-25)

²⁴ Ag tỹ goj kãmĩ mũ (hã) ra kóho jũ tóg sir krog he mũ, ha mẽ. Kỹ goj tóg canoa kãki krém krém ke mũ, ti fãn sór tóg mũ. Hã ra Jesus tóg nũr kỹ nỹ nĩ.

²⁵ Kỹ ag tóg ti rĩn kỹ ti mỹ: "Senhor," he mũ. "Êg kren han nĩ," he ag tóg. "Êg kãgter ha mẽ tóg tĩ," he ag tóg.

²⁶ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: "ãjag tỹ nejé mũmễgmễg nễ?" he mũ. "ãjag mỹ ình ki ge há han tũ'?" he tóg. Kỹ tóg nĩ kỹ jẻgnẻ mũ sir, kỹ tóg goj mỹ vĩ mũ sir, kóho mỹ. Kỹ tóg tũ' he mũ sir. Katy' he tóg mũ, katy tãvĩ tóg tĩ mỹr, ha mẽ.

²⁷ Kỹ tóg vễnh kar mỹ e tĩ. "Ti jykre tóg êg mỹ e tĩ," he ag tóg mũ. "Kóho tóg ti vĩ han, goj ti ke gé," he ag tóg.

Jesus tỹ vễnh jagrẽ kórég pan (Mc 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Kỹ tóg goj fĩn rãm kỹ nig kafã ù tá jun mũ sir, Gadara tá, Jesus ti, ti mré mũ tĩ ag ke gé. Kỹ ùn rẻgre ag tóg ti kato tẻgtẻ mũ, ùn jagrẽ kórég ag. Vẻnh kej tá ag tóg kãmũ mũ. Ag jamã vễ, vẻnh kej ti. Jũ mẽ ag tóg nỹtĩ, kỹ ù ag tóg hên ra mũ vảnh nỹtĩ, ag kamẻg kỹ. ²⁹ Jesus kato ag tóg kãmũ mũ, ùn jagrẽ kórég ên ag. Ti ve kỹ ag tóg sir prẻr mũ, ha mẽ. "!.ã hỹn êg tỹ hễ ri kenh mũ ha, Topẻ kósin'!.!" he ag tóg mũ. "!.ã mỹ êg vóg kónãn sór mũ ha, êg kurã to hã..!" he ag tóg. Jesus mỹ.

³⁰ Hã ra porco tóg ki e nỹtĩ. Kakó tá ag tóg jẻg nỹtĩ. ³¹ Kỹ Nẻn-Kórẻg ag tóg

Jesus mÿ: “ã tÿ ãg pan kÿ ã tÿ porco to ãg jãgnãnh há tóg tÿ,” he mÿ. ³² Kÿ tóg ag mÿ: “hej,” he mÿ. “Ha mÿ jãg ge,” he tóg. Kÿ ag tóg ãn ag togvãnh kÿ porco ki ge mÿ sir, Nén-Kórég ag. Kÿ vãhã porco ag tóg rán ki re kãn mÿ sir, goj nig ki ag tóg vár kãn mÿ. Nãgnãr kãn ag tóg mÿ sir, tÿ' he ag tóg mÿ sir, porco ãn ag, mÿr, ha mẽ. ³³ Kÿ porco ki rÿr tÿ ag tóg pãtã kãn mÿ sir, cidade ra, kamãg kÿ. Tá ag tóg kãmén kãn mÿ. Nén-Kórég tÿ jagrã ja ãn ag tó ag tóg mÿ sir, Jesus tÿ ag pan ãn ti.

³⁴ Kÿ vãhã cidade tá ke kar ag tóg sir Jesus venh kãmÿ mÿ. Kãmÿ kãn ag tóg mÿ. Kÿ ag tóg tá junjun kÿ (ag tóg) Jesus mÿ to vÿ mÿ, ti tÿ tá kutã jã, ti tÿ ag rã hã nÿ tÿ nÿ jã, hã kÿ tóg tÿ mÿ.

9

Jesus tÿ ãn kãnhgrÿn kÿ nÿ tÿ há' he (Mc 2.1-12; Lc 5.17-26)

¹ Kÿ Jesus tóg canoa ki rã kÿ goj nig kafã ã ra tÿg mãn mÿ. Kÿ tóg ã jamã tá jun mÿ. ² Ti tÿ ã jamã tá jun kÿ vãhã ag tóg ti mÿ ã vyn kÿ junjun mÿ, ãn kónhgrÿn kÿ nÿ ãn, ha mẽ. ã cama kri tóg nÿ nÿ. Kÿ Jesus tóg ag tÿ ti ki ge mÿ vãg mÿ sir. Hã kÿ tóg ãn kãnhgrÿ mÿ: “inh kósin!,” he mÿ. “ã fe tÿ há' hé. ã tÿ Topã vÿ mranh ja ãn tÿ tÿ' hen hã vã ha,” he tóg, ti mÿ, ãn kónhgrÿ mÿ.

³ Hã ra Topã vÿ to professor ag vÿ tá nÿtÿ gé. Ti vÿ mẽ kÿ ag tóg to jykren mÿ. “Topã to vÿ kónãn tóg mÿ mÿr. Vãsÿ tóg Topã han mÿ mÿr,” he ag tóg mÿ, Jesus to, ti tÿ ti mÿ: “ã tÿ Topã vÿ mranh ja ãn tÿ tÿ' hen hã vã,” hen kÿ. Kÿ tóg ag mÿ tÿ ã nÿ, ti jykre ti.

⁴ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nÿ, ag tÿ nén to jykren mÿn ki. Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag ne tog nén ã vãnhmÿ to jykren mÿ,” he mÿ. ⁵ “Ne nÿ ãjag mÿ vãnhmÿ nÿ?” he tóg. “Ûn tÿg vãnh tag mÿ sóg: “ã tÿ Topã vÿ mranh ja ãn tÿ tÿ' hen hã vã ha,” he mÿ mÿr. Kÿn mÿ ãjag mÿ vãnhmÿ?” he tóg. “Sÿ ti mÿ: “nÿ ra, tÿg ra,” henh ke vã gé. Kÿn mÿ ãjag mÿ vãnhmÿ ke gé?” he tóg. ⁶ “Hã ra isÿ ãjag mÿ inh jykre ven sór vã. Tÿ sóg ãprã ke fi kósin nÿ. Tá sóg krÿg ke mÿ,

Topã vÿ mranh tÿ vãnh pãte fón ke tá, ãn kãnhgrÿ tag mÿ. Sÿ tá krÿg mÿ ven jã sóg ke mÿ, ãjag mÿ,” he tóg.

Hã kÿ tóg ãn kónhgrÿ mÿ: “nÿ ra, jãg ra, ã kur gé (g) tÿg ra, ã ãn ra,” he mÿ. ⁷ Kÿ tóg vym ke nÿ mÿ, kÿ tóg sir jãgnã kÿ tÿ mÿ. ã ãn ra tóg tÿ mÿ (mÿr) sir, ha mẽ. ⁸ Kÿ vãnh kar ag tóg vãg mÿ. Kÿ tóg ag mÿ e tãvÿ tÿ. Topã mÿ ag tóg vÿ há han mÿ, ti tÿ Jesus mÿ vãnh jykre há nÿm kÿ. ãg mrã ke vã mÿr, Jesus ti, ãprã ke, hã ra Topã tóg ti tar han, hã kÿ tóg ti tÿ há' he mÿ.

Jesus tÿ Mateus mrã vÿ (Mc 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ Kÿ Jesus tóg ã jamã tá kã kutã kÿ tÿ mÿ sir. Kÿ tóg Mateus vãg mÿ sir. Governo mÿ tóg jãnkamy mãg tÿ, imposto kaja ti, kÿ tóg ã rãnhraj han kÿ nÿ nÿ. Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “inh mrã kãtÿg,” he mÿ, Mateus mÿ. Kÿ tóg jãgnã kÿ ti mrã tÿ mÿ sir.

¹⁰ Kÿ tóg kejãn ti mrã jãg mÿ, Jesus ti. Kÿ ã tÿ hãn ri ke ag tóg tá vãnh mãn mÿ, ti ãn krãm, governo mÿ jãnkamy mãg tÿ ag, Topã vÿ mranh tÿ ag. Jesus mrã ag tóg jãgãg mÿ, Jesus mrã mÿ tÿ ag mrã ke gé. ¹¹ Kÿ Fariseu ag tóg vãg mÿ. Kÿ ag tóg ti mrã mÿ tÿ ag mÿ vÿ mÿ. “ãjag pã'i ne tóg ag mrã jãg mÿ', governo mÿ jãnkamy mãg tÿ ag mrã. Topã vÿ mranh tÿ ag mrã hã tóg jãg mÿ',” he ag tóg, Fariseu ag, Jesus mrã mÿ tÿ ag mÿ.

¹² Hã ra Jesus tóg mãg mÿ, ag vÿ ti. Kÿ tóg ag mÿ kãmén mÿ, ha mẽ. “Ûn kagyga tÿ ag vÿ médico venh mÿ tÿ nÿgtÿ,” he tóg. “Hã ra ãn kagyga ag hã vÿ ti venh mÿ tÿ,” he tóg. ¹³ “Ha vé, tag to jykren, Topã vÿ tag to, ha mẽ. “ãjag tÿ jagnã jagãgtãn kÿ tóg inh mÿ há tÿ inhhã,” he tóg, Topã ti. “ãjag tÿ inh mÿ nén ã pÿn kãfór tóg nÿ, ãjag tÿ jagnã jagãgtãn mÿ ti,” he tóg, Topã ti. Hã kÿ jagnã jagãgtãn nÿ, ag to vÿ tÿg nÿ,” he tóg, Jesus ti. “Inh pi(jã) ã tÿ vãnh jykre kuryj han mÿ ag mÿ: “ãjag jykre tovãnh nÿ,” he sór tÿ'. ã tÿ Topã vÿ mranh ja nÿ ãn ag hã mÿ sóg: “ãjag

jikre kórég tovānh nĩ,” he sór tĩ. Hã jé sóg ājag mĩ vēnh ven,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ ěg vākře kāmén
(Mc 2.18-22; Lc 5.33-39)*

¹⁴ Kĩ João mré mũ tĩ ag tóg ti tá junjun mũ sir, Jesus tá. Kĩ ag tóg ti ki jēmēg mũ. “Ěg hã ne tóg vākřég tĩ’, Fariseu mré ke ag ke gé. Ěg jãvo ã mré mũ tĩ ag tóg vākře vānh nỹtĩgtĩ. Hē ri ke jé?” he ag tóg, Jesus mĩ, João mré mũ tĩ ag.

¹⁵ Kĩ Jesus tóg ag mĩ: “hỹ,” he mũ. “Vēnh kyprüg to kāmũ ag pi(jé) vākřég tĩ’,” he tóg. “Festa vē mỹr, vēnh prügprüg ti, kĩ ti mré ke ag tóg ũn prüg mũ ěn venh kāmũ tĩ. Hã ra sóg ũn prüg mũ ěn ri ke nĩ, hã kĩ tóg inh mré mũ tĩ ag mĩ sér tĩ ver,” he tóg. “Vāhã tóg jun mũ, inh kurã ti. Kĩ hã ag tóg inh pére mũnh mũ. Ěn kã hã ag tóg ājag vākřeh ke venh mũ, kurã ěn kã, inh mré mũ tĩ ag,” he tóg, Jesus ti.

¹⁶ “Ti si fag pi(jé) vāfe kygnej tũ tỹ kur si jar ki hyn han tĩ ja nỹtĩgtĩ’. ũn kygnej tũ tỹ ki hyn han mũ ra tóg jaran kenh mũ. Kĩ kur si jar ěn tóg mág mũ. ũn kygnej hã tỹ fag tóg ki han han tĩ, kĩ tóg jaran ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ã jykre tãg tón hã vē, hã ra tóg kur kygnej ja tũ ri ke nĩ.

¹⁷ Kĩ tóg ag mĩ: “kĩ vinho vỹ ge nĩgtĩ gé,” he mũ gé. “Ěg pi(jé) vinho kajãg mũ tỹ ti fár si tỹ saco ki kujěg tĩ’. Ke tũ nĩ (mũ) ra tóg kunānh kĩ jaran ke mũ, kógnāj kĩ. Kĩ vinho ěn tóg tũ’ he mũ, saco ke gé. Vinho kajã tỹ ti fár tãg tỹ ki kujěn ke vē mỹr’,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ã jykre tãg tó vē, hã ra tóg vinho kajãg mũ ri ke nĩ gé.

*Jesus tỹ ũn kagyga fag tỹ há’ he
(Mc 5.21-43; Lc 8.40-56)*

¹⁸ Ti tỹ ver ag mré vēmén kĩ pã’i ũ tóg tá jun mũ, ha mẽ. Ti krēm tóg grĩnh ke mũ. Kĩ tóg ti mĩ: “ha vé,” he mũ. “Inh kósín fi tóg ter ke mũ. Fi venh kãtĩg. Ā tỹ ã nĩgé tỹ fi mẽ kĩ fi fe tóg mřin kenh ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg, pã’i ti, Jesus mĩ. ¹⁹ Kĩ Jesus tóg jěgně kĩ ti mré tĩ mũ sir. Jesus mré mũ tĩ ag vỹ ti mré mũ mũ gé sir. ²⁰ Ti tỹ ti mré

tĩg mũ ra ũ fi tóg ti tá jun mũ, ũn kaga ũ fi. Kyvėnh krỹg ja tũ han kĩ fi tóg nĩ, prỹg tỹ 12 (ke) ki. Jesus vatánh tá fi tóg ti kur měg mũ sir, ti kur mráj ki. ²¹ “Sỹ hēn ri ke mũn ti kur mẽ kĩ inh hỹn han mũ,” he fi tóg, to jykřén kĩ. Hã kĩ fi tóg ti kur mẽnh kãtĩ mũ. ²² Hã ra Jesus tóg vĩřin ke kĩ fi věg mũ. Kĩ tóg fi mĩ: “inh kósín’,” he mũ. “Kaměg tũg nĩ,” he tóg mũ. “Ā tỹ inh ki rã hã kĩ ã tóg há’ he mũ,” he tóg. Kĩ fi tóg há’ he mũ sir vēsỹměr, ha mẽ.

²³ Kĩ tóg tĩg măn mũ, Jesus ti. Kĩ ag tóg pã’i ěn ĩn tá junjun mũ sir. Kĩ tóg tá fór nĩ, ũn kygfỹ mũ fag tỹ, ag tỹ ěg jěnky tỹ vākřr ěn kynkyn tĩ ag tỹ ke gé, ti kósín fi ter kĩ. Kĩ Jesus tóg fag věg mũ. ²⁴ Kĩ tóg: “ha mũ jěg,” he mũ. “Gĩr sĩ fi vỹ ter tũ nĩ. Nũr fi nỹ nĩ,” he tóg. Hã ra fag tóg ti nyg mũ. ²⁵ Hã ra tóg fag pan kãn mũ sir. Kĩ tóg gĩr fi nĩgé kãgmĩg mũ sir. Kĩ fi tóg nĩ mũ sir. ²⁶ Kĩ tag kãme tóg vēnh kar kri rũm ke mũ, ga ěn kar mĩ hã, Jesus tỹ fi rĩn măn mũ ti.

Jesus tỹ ũn kyvó ag tỹ ěvānh há hyn han

²⁷ Kĩ Jesus tóg tá kãkutě mũ sir. Kĩ ũn kyvó régre ag tóg ti nón mũ mũ. Ti nón mũ kĩ ag tóg ti jé prěr mũ: “!..Davi kósín’..!” he ag tóg. “!..Ěg jagãgtãn ra..!” he ag tóg, prěnprěr kĩ.

²⁸ Kĩ Jesus tóg ĩn kãra rã mũ sir. Kĩ ũn kyvó ěn ag tóg ti nón ge mũ gé sir, ĩn kãra. Kĩ Jesus tóg ag mĩ: “inh mỹ ājag mỹ ājag hyn han há nĩ’?” he mũ. Kĩ ag tóg ti mĩ: “hỹ,” he mũ. ²⁹ Kĩ Jesus tóg ag kaně měg mũ sir, ã nĩgé tỹ. Kĩ tóg ag mĩ: “ājag tỹ inh ki ge kĩ nỹtĩn kĩ ājag tóg há’ henh mũ,” he mũ. ³⁰ Kĩ ag kaně tóg mřin ke mũ sir. Ěvānh há’ he ag tóg mũ. Kĩ Jesus tóg ag mỹ vĩ tar han mũ. “Ker ũ mỹ tó hē’,” he tóg ag mỹ. ³¹ Hã ra ag tóg mũ kĩ (ag tóg) vēnh kar mỹ tugtó mũ. Kĩ ti kãme ěn tóg vēnh kar kri rũm ke mũ sir.

Jesus tỹ ũn vĩ vānh vĩn

³² Kĩ ag mũ kĩ ũ tóg ti tá jun mũ gé, ũn jagřě kórég. Ti jagřě tóg ti vĩ vānh han. ³³ Kĩ Jesus tóg ti jagřě kórég

kutēm mū sir. Ti tỹ ti kutēm kỹ tóg sir vĩ há han mū sir, ũn vĩ vãnh ja ěn ti. Kỹ tóg vãnh kar mỹ e tĩ. “Ge ve ja tũ ěg tóg nỹtĩ, ěg povo tỹ Israel kãmĩ,” he ag tóg mū.

³⁴ Hã ra Fariseu ag tóg mĕg mū. Kỹ ag tóg ón kỹ Jesus to vĩ kónãn mū. “Vãnh jagrĕ kórég pan há tóg nĩgtĩ. Hã ra tóg vãnh jagrĕ kórég ag pã'i jykre tỹ ag pan tĩ nĩ, ti tỹ tỹ Japo mré ke nĩn kỹ,” he ag tóg, ón kỹ, Fariseu ag. Ag tỹ Jesus to ón hã vĕ.

Jesus mỹ ũn jagtar ag

³⁵ Kỹ Jesus tóg cidade kar mĩ tĩ mū, ěmã kar ěn mĩ. ěg vãnh kanhrãn jafã krĕm tóg ag kanhrãn tĩ. Ag mỹ tóg ũ tỹ kanhkã tá nĩ ěn tỹ tỹ ěg pã'i nĩ ěn tó tĩ sir. Kỹ tóg ũn kagyga ag hyn han tĩ gé sir. ³⁶ Vãnh e ěn tóg ti mỹ jagãgtar nỹtĩ. ũ tỹ ag ki rĩr há han ke tóg tũ tĩgtĩ, jo ag tóg vãnh ki rĩr há han ki kagtĩg nỹtĩ gé. Ti tỹ ag ve kỹ tóg carneiro tỹ mĕg mĩ ěkrég mū sir. ũ tỹ carneiro tỹ mĕg ki rĩr tũ nĩn kỹ ag tóg véké mũgtĩ. Tag ri ke ag tóg nỹtĩ, Jesus mỹ, ũn e ěn ag. ³⁷ Kỹ tóg ã mré mū tĩ ag mỹ: “sỹ ag ve kỹ sóg ěg jakré mĩ ěkrég tĩ,” he mū. “Ti e nĩn kỹ ěg tóg kejĕn kre kãn tũ nĩgtĩ, ěg pir nỹtĩn kỹ. Ge ti nĩgtĩ. ũn e ag tóg inh ki ge to há nỹtĩ, hã ra tóg ver ũ tỹ ag mỹ tónh ke tóg tũ tĩ,” he tóg, Jesus ti. ³⁸ “Hã kỹ Topĕ mré vĩ, ti tỹ ũ jĕgnĕ jé, ag tỹ ag mỹ ti vĩ tó jé,” he tóg, Jesus ti, ã mré mū tĩ ag mỹ.

10

Jesus tỹ apóstolo ag kuprĕg mū (Mc 3.13-16; Lc 6.12-16)

¹ Kỹ Jesus tóg ũn tỹ 12 (ke) ag jé prĕr mū sir, ti mré mū tĩ ěn ag jé. Kỹ tóg ag mỹ vãnh jykre nĩm mū, ag tỹ vãnh jagrĕ kórég pan jé, ag tỹ ũn kagyga ag hyn han jé ke gé. Vãnh kaga kar tỹ ag tóg hĕ ri ke mū sir, ti tỹ ag mỹ tag to vãnh jykre nĩm kỹ. ² ũ tỹ 12 (ke) ag jijin hã vĕ, ha mĕ, Jesus tỹ ũn vin mū ag jygyjn hã vĕ, ha mĕ. ũn ve vỹ tỹ Simão nĩ, kỹ ti jiji ũ hã vỹ: Pedro, he mū. Kar kỹ ti jãvy vỹ nĩ gé, hã vỹ: André, he mū, Tiago ke gé, Zebedeu

kósin tag ti, ti jãvy tỹ João ke gé, ³ Filipe ke gé, Bartolomeu ke gé, Tomás ke gé, Mateus ke gé, governo mỹ jãnkamy mãg tĩ tag ti, Tiago ũ ke gé, Alfeu kósin tag ti, Tadeu ke gé, ⁴ Simão ke gé, ag tỹ ũ to: Zelote, he mū tag ti, kar kỹ Judas Iscariotes ke gé, Jesus vatánh tá pã'i ag mỹ ti kãmén ke tag ti.

Jesus tỹ apóstolo ag jĕgnĕ (Mc 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ ěn ag jĕgnĕg tóg mū sir, Jesus ti, ag tỹ vãnh kar mỹ Topĕ kãmén jé. ũ tỹ 12 (ke) ěn ag jĕgnĕg tóg mū, Jesus tỹ ũn kuprĕg ja ěn ag. Kỹ tóg ag mỹ: “ver fóg ag mỹ inh kãmén mū tũg nĩ, kanhgág ag mỹ kãmén tũg nĩ gé ver,” he mū. “Kỹ Samaria tá ke ag jamã ki ge tũg nĩ gé,” he tóg. ⁶ “Israel ag tãvĩ mỹ tómnĩ inhhã. Topĕ mỹ ag tóg tỹ carneiro vãfor ri ke nỹtĩ, kỹ ag hã mỹ tómnĩ ver,” he tóg. ⁷ “Ājag tỹ ag mỹ tó kỹ tag tómnĩ, ha mĕ. ũ tỹ kanhkã tá nĩ ěn tỹ tỹ ājag pã'i nĩnh ke vĕ ũri, hemnĩ, ag mỹ. ⁸ ũn kagyga ag hyn han nĩ gé. ũn kãgter mū ag rĩnrĩn mãn nĩ. ũn kaga kren vãnh ěn kren han nĩ. Vãnh jagrĕ kórég ag pan nĩ. Ājag mỹ sóg ge ra inh jykre nĩm mū, kỹ ge ra ag mỹ han nĩ gé. Ag mỹ: inh mỹ kajãm, he tũg nĩ. ⁹ Kỹ jãnkamy ma mū tũg nĩ, jãnkamy mág, jãnkamy sĩ ke gé. ¹⁰ Kỹ saco ma mū tũg nĩ gé, bolso ěn. Kur tỹ vãnh kri rĩnh tũg nĩ, pĕn né ũ gé mū tũg nĩ gé, pĕn to ró ěn. Kỹ vátó vyn tũg nĩ gé, kãtó ti. Inh rãnhřãj han ājag tóg mū. Kỹ ag tóg to ājag jĕn ke mū, vãnh kato, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

¹¹ “Kỹ ājag tóg kejĕn ěmã ũ tá junjun ke mū. Tá ũn jykre há jãvãnh nĩ. Kỹ ěn ĩn ra gemnĩ. ěn ĩn krĕm ājag tỹ kurã ki kã panh ke ěn tá krỹg nĩ. ¹² Kỹ ĩn ěn krĕm nỹtĩ fag mỹ: “Topĕ jé ājag ki rĩr, kỹ ājag jé jatun mỹ nỹtĩ nĩ,” hemnĩ. ¹³ Fag tỹ ājag mỹ vĩ há han kỹ fag tóg jatun mỹ nỹtĩ. Fag tỹ ājag mỹ vĩ há han tũ nĩn kỹ fag tóg jatun mỹ nỹtĩ tũ nĩ. Fag javo ājag tóg jatun mỹ nỹtĩ. ¹⁴ Kejĕn ũ tóg ājag mỹ: “kãge jĕg ra,” henh ke tũ nĩ, ěmã ũ tá. Kỹ tá kãpamnĩ, ag tỹ ājag vĩ mĕ jãvãnh nỹtĩn kỹ. Tá

kāpa kŷ ājag pēn hā kykūnh nī. Kŷ ag tóg ki kanhró nŷtī, Topē tŷ ag to kórég nī ti. ¹⁵ Ha mē, ki hā sóg tó mŷ. Kurā tŷ ěgno ki, isŷ vēnh kar jykre tugnŷm ke kurā ěn ki ag tóg jagāgtar nŷtīnh mŷ sir, ag tŷ ājag vī mē jāvānh nŷtīnh kŷ. Cidade tŷ Sodoma tá ke ag tóg jykre pāno nŷtī ja nŷgtī, cidade tŷ Gomorra tá ke ag ke gé. Kŷ ag tóg jagāgtar nŷtīnh mŷ gé, kurā ěn kā. Hā ra ūn tŷ ājag vī mē jāvānh ěn ag tóg ag jagāgtar kāfór han ke mŷ (mŷr), ha mē,” he tóg, Jesus ti.

Ag tŷ Jesus tugrīn ěg to jūnh ke

(Mc 13.9-13; Lc 21.12-17; 12.11-12)

¹⁶ “Carneiro vŷ vēnh jy nŷgān han ki kagtīg nŷtī, mŷg tŷ ag mān sór nŷn kŷ. Carneiro ri ke ājag nŷtī, hā ra sóg ājag jĕgnĕg mŷ, ū tŷ mŷg ri ke ag to, kŷ Topē hā tóg ājag jy nŷgān ke mŷ sir. Hā kŷ vēnh ki rŷr há han nī. Pŷn jykre han nī. Vājig ti tī, pŷn ti, kŷ ěg tóg kānhmar ti tŷ hē ri ke tŷ nŷgtī. Pŷn ri ke han nī. Kŷ sórāg jykre han nī gé. Jŷ vānh pē ti nī, nén ū vēnhmŷ han tŷ ti nī. Kŷ sórāg ri ke han nī gé. ¹⁷ ěprā ke ag tóg ājag vóg kónān ke mŷ, isugrīn. Ājag pā'i ag mŷ ag tóg ājag kāmén ke mŷ, ag tŷ ājag vóg kónān jé. Ājag vēnh kanhrānrān jafā krĕm ag tóg ājag mrānmrān ke mŷ. Hā kŷ vēnh ki rŷr há han nī. ¹⁸ Fóg tŷ pā'i mág mŷ ag tóg ājag ven ke mŷ, pā'i mág ū ag mŷ ke gé. Isugrīn ājag tóg vēnh jagtar tag venh ke mŷ, ājag tŷ ag mŷ inh vī ti tó jé, fóg ag kar mŷ ke gé, kanhgág ag mŷ ke gé. ¹⁹ Pā'i ag tŷ ājag jé ke kŷ to jykrén tŷg nī, ājag tŷ ag mŷ nén tónh ke mŷ ěn tŷ to. Topē kuprīg hā ne ājag krīn ke mŷ', kŷ ājag tóg ti tŷ ājag mŷ nén tó mŷ ěn hā tónh ke mŷ, hora ěn kā. ²⁰ Hā kŷ ājag tŷ tó tŷ vē sir. ěg jóg kuprīg tŷ ājag tŷ vēmén hā vē,” he tóg.

²¹ “Hā ra ū ag tóg ājag mré pafa mŷ fag kāmén ke mŷ, pā'i ag mŷ, ag tŷ fag kāgtén jé. Kŷ ū ag tóg ājag krĕ kāmén ke mŷ gé. Kŷ ū ag tóg ājag han mŷ fag kāmén ke mŷ gé, pā'i ag mŷ, ag tŷ fag kāgtén jé, mŷr, ha mē. ²² Vēnh kar vŷ ājag to jŷ kŷ ājag vóg sór nŷtī, isugrīn. Hā ra ū tŷ isovānh tŷ ěn hā krenkren

ke mŷ, kurā tŷ ěgno ki,” he tóg, Jesus ti.

²³ “Ag tŷ cidade ū tá ājag vóg kónān kŷ, kŷ cidade ū ra pétĕmnī. Ki hā sóg tó mŷ, ha mē. Israel ag cidade fīn rām kān ke tŷ ājag nī, kurā ěn kā. Sī ti nī, ag tŷ ājag vóg kónān ke kurā ti. Kātīg jé sóg ke mŷ, ag tŷ ge kŷ ājag vóg kŷ, mŷr, ha mē. Tŷ sóg ěprā ke fi kósín nī, mŷr, ha mē. ²⁴ Aluno pi(jé) ā professor kāfór nī'. Ūn camarada pi(jé) ā patrāo kāfór nī'. ²⁵ Aluno tŷ ā professor ri ke nŷn kŷ tóg há tī. Ūn camarada tŷ ā patrāo ri ke nŷn kŷ tóg há tī gé. Iso ag tóg: Belzebu, he ja nŷgtī, inh kato vāsānsān mŷ ag, hā vŷ: Japo, he mŷ, hā vŷ: Belzebu, he mŷ. Tŷ sóg ājag professor ri ke nī, ājag patrāo ri ke. Ag tŷ iso: Japo, hen kŷ ag tóg ājag to vī kónān ke mŷ gé, ha vemnī, ājag tŷ inh jykre hā han ti kŷ,” he tóg, Jesus ti.

ěg tŷ Topē hā kamĕg ke
(Lc 12.2-7)

²⁶ “Ge ra ag kamĕg tŷg nī, pā'i ag. ěg tŷ péju kŷ nén han mŷ tóg vēnh ven kān ke mŷ, ěg tŷ vēnh kar vatánh tá nén to jykrén mŷ tóg vēnh ven kān ke mŷ. ²⁷ Isŷ vēnh kar vatánh tá ājag mŷ nén tó mŷ tag tŷ vēnh kar mŷ tó kān nī. Isŷ komĕr hā ājag mŷ nén tó mŷ tag tŷ vēnh kar mŷ jamā há ra tómnī. ²⁸ Mŷmĕg tŷg nī, ag kamĕg tŷg nī, pā'i ag. ěg tén há ag nŷtī, hā ra ag tóg nŷgme ki ěg vām ke kagtīg nŷtī, pā'i ag. Ūn pir kamĕg nī, hā vŷ: Topē, he mŷ. Ti hā ne ěg tén kar kŷ nŷgme ki ěg vām ki kanhró nī', inferno ki, kŷ ti hā kamĕg nī. ²⁹ Ha vé. Sĕsī vender he ag tŷ, jānkamy to, kŷ ag tóg ūn régre to jānkamy pir māg tŷ. Hā ra Topē tóg jĕsī ag ki rŷr tŷgtī. Ti tŷ: “hej,” hen kŷ ěg tóg ag pin tŷ, ke tŷ nŷn kŷ ěg tóg ag krenkren tŷ. ³⁰ Hā ki Topē tóg ag ki rŷr tŷgtī, sĕsī ag ki. ěg ki rŷr tóg tŷ gé, Topē ti. ěg tŷ nén vég mŷ kar ki kanhró tóg nī. Hā kŷ tóg ěg gānh kar nŷgkrén ja nī gé, Topē ti. ³¹ Hā kŷ pā'i ag kamĕg tŷg nī. Jĕsī kāfór ājag tóg nŷtī, Topē mŷ. Ājag kāmī ūn pir tóg sĕsī e kāfór nī, ti mŷ,” he tóg, Jesus ti.

*Ēg tỹ Jesus kāmén ke
(Lc 12.8-9)*

³² “Hã kỹ inh kāmén nĩ, ãprã ke ag mỹ. Ājag tỹ ag kamēg tũ nĩn kỹ ag mỹ inh kāmén kỹ sóg inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ ãn mỹ ājag kāmén ke mũ gé, kurã ãn kã. ³³ Ājag tỹ hã ra inh kāmén tũ nĩn kỹ sóg inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ ãn mỹ ājag kāmén ke tũ nĩ gé, kurã ãn kã, ājag tỹ iso: “ti ki kagtĩg sóg nĩ,” hen kỹ,” he tóg, Jesus ti.

*Ēg tỹ ěg jykre finh ke
(Lc 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ “Ājag hỹn iso: “vẽnh kar tỹ jagnẽ to há han jé tóg ke mũ,” he tĩ. Hã tũ vẽ, ù tỹ hẽn ri ke tỹ jagnẽ to jũ han jé sóg ke mũ, ha vemnĩ. ³⁵ Hã kỹ ù tóg ã panh kato tẽnh mũ, kỹ ù fi tóg ã mỹnh fi kato tẽnh mũ gé. Kỹ ù fi tóg ã má fi kato tẽnh mũ gé, mỹr, ha mẽ. ³⁶ Ti mré ke ag vỹ tỹ ti kato vãsãnsãn mũ ag nỹtĩnh mũ, kỹ fi mré ke fag tóg fi kato vãsãn ke mũ gé, ha mẽ. ³⁷ Iso há kãfor nỹtĩmnĩ, ājag han mũ fag kri, ke tũ nĩ (mũ) ra ājag tóg inh mỹ há tũ nỹtĩ. Iso há kãfór nỹtĩmnĩ, ājag krẽ kri, ke tũ nĩ (mũ) ra ājag tóg inh mỹ há tũ nỹtĩ. ³⁸ Isỹ inh cruz va tĩg ri ke han nĩ gé, isỹ tá ter ke ti, hã vỹ: iser ãn ri ke han sór mũ, he mũ. Ke tũ nĩ (mũ) ra ājag tóg inh mỹ há tũ nỹtĩ. ³⁹ Ājag tỹ iser ri ke han sór tũ nỹtĩn kỹ ājag tóg nũgme ki kutẽnh mũ, ājag tỹ ājag jykre tovãnh sór tũ nỹtĩn kỹ. Ājag tỹ isugrĩn kãgter sór kỹ ājag tóg rĩr krỹg ja tũ ãn venh ke mũ, ājag tỹ ājag jykre tovãnh kỹ,” he tóg, Jesus ti.

*Topẽ tỹ ěg mỹ nén ù há tónh ke
(Mc 9.41)*

⁴⁰ “Ũ tỹ ājag mỹ: hej, hen kỹ tóg inh mỹ: hej, he mũ gé sir, kỹ tóg inh ki rã mũ sir. Ti tỹ inh ki rã kỹ tóg ù tỹ inh jẽnẽg mũ ãn ki rã mũ gé sir, hã vỹ: Topẽ, he mũ. ⁴¹ Ũ tóg Topẽ vĩ tó tĩ ag mỹ: “ha kãrã,” he tĩ, ag tỹ Topẽ vĩ tó tĩ tugrĩn. Ti tỹ ag mỹ vĩ há han kỹ tóg Topẽ mỹ há nĩ sir. Kỹ tóg kejẽn ti mỹ nén ù há tónh ke mũ, Topẽ ti, ù tỹ ti vĩ tó tĩ ag mỹ: “ha kãrã,” he mũ ãn mỹ. Ũ tóg ùn jykre kuryj ag mỹ: “ha kãrã,”

he tĩ, ag jykre kuryj nỹtĩ tugrĩn. Ēn mỹ tóg nén ù há tónh ke mũ gé, Topẽ ti. ⁴² Ũ tóg kejẽn ùn sĩ mỹ nén ù nĩm tĩ, goj hẽn ri ke mũn. Ũn sĩ tỹ inh ki rã nĩ tugrĩn tóg ti mỹ nén ù nĩm tĩ. Ēn mỹ tóg nén ù há tónh ke mũ gé, Topẽ ti. Ti pi(jé) to nén ù há venh ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti.

11

*João Batista tỹ Jesus ki jẽmẽ
(Lc 7.18-35)*

¹ Jesus tỹ ã mré mũ tĩ ag mỹ tó kãn kỹ tóg tá kãkutẽ mũ sir, ù tỹ 12 (ke) ag mré. Kỹ tóg cidade kar mĩ tĩ mũ sir, vẽnũ kar kanhrãn kỹ, ag mỹ Topẽ vĩ tón kỹ. ² Kỹ kejẽn João tóg ti kãme mẽg mũ. Se kỹ tóg nĩ nĩ, João ti, hã ra tóg Jesus tỹ nén han mũ mẽg mũ sir. Kỹ tóg Jesus mỹ vẽnũ vĩ jẽnẽg mũ, ã mré mũ tĩ ag tỹ, João ti. ³ Kỹ tóg Jesus mỹ: “ã hã mỹ?” he mũ. “Ēg tỹ ùn jãvãnh mũ mỹ tỹ ã nĩ? Topẽ tỹ ùn jẽnẽg mũ hã mỹ tỹ ã nĩ?” he tóg. “Ēg mỹ ù jãvãnh mãn ke tũ nĩ ha’, ã pãte?” he tóg, João Batista ti, Jesus mỹ.

⁴ Kỹ Jesus tóg ti mỹ vẽnũ vĩ jẽnẽg mũ gé sir. “Ha João mỹ ājag tỹ nén vėg mũ tag ti tómnĩ, ājag tỹ nén mẽg mũ tag ti, ha mẽ,” he tóg. ⁵ “Tag han inh tĩ, ha mẽ: ùn kyvó ag vỹ isugrĩn ěvãnh há nỹtĩ. Ũn kãnhgrĩ ag vỹ mũ há han mũ, ù tỹ vẽnũ kaga kren vãnh han mũ ãn ag krenkren han inh tĩ, lepra han mũ ag. Ũn kutu ag vỹ ěmẽ há nỹtĩ ha, ùn kãgter mũ ag vỹ rĩnrĩr mãn nỹtĩ. Ũn jagãgtar ag vỹ Topẽ vĩ mẽg tĩ, ù tỹ kanhkã tá nĩ ãn tỹ tỹ ěg pã’i nĩnh ke to. ⁶ Kỹ tóg ti tỹ iso jykrén kónãn tũ nĩn kỹ há’ he mũ. Kỹ Topẽ tóg ti ve há han mũ. Tag tómnĩ, João mỹ,” he tóg, Jesus ti. ⁷ Kỹ ag tóg sir mũ mũ, João mỹ tó jé, ti mré mũ tĩ ag.

Ag mũn kỹ Jesus tóg vẽnũ e ag mỹ João kãmén mũ. “Ājag tỹ ěmã tũg ja ra mũn kỹ, ti ve jé, kỹ ti jykre hỹn ne ri ke nĩ, ājag mỹ?” he tóg. “Kejẽn kãka tóg goj jagma krã tỹ man man ke tĩ. João jykre mỹ ājag mỹ tag ri ke tũ nĩ? Hỹ, ri ke tũ ti nĩ. ⁸ Kỹ ti jykre hỹn ne ri ke nĩ,

ājag mý? Ti mý ājag mý ũn kur sīnvī ag jykre ri ke nī? Vó, ũn kur sīnvī ag vỹ cidade mág tá nýtī, pã'i mág ĩn krēm. ⁹ Ký ti jykre hýn ne ri ke nī, ājag mý? Ti jykre mý ājag mý Topē vī tó tī jykre ri ke nī? Hý, Topē vī tó tī vē mýr. Hã ra tóg Topē vī tó tī ag kãfór kar nī, João ti. ¹⁰ Topē vỹ João jēnē, ti tỹ ijo tĩg jé. Hã ký tag tóg ti to rán ký nī, Topē vī ki, ha mẽ. “Ha vé, ã jo sóg ũ jēnēnh mũ, ti tỹ vēnh kar jykre tỹ há' hen jé, ã tĩg ken jo,” he ja tóg nī, Topē ti, João to, iso ke gé,” he tóg, Jesus ti. “Ag jyvēn jé tóg ke mũ, ký tóg ěpry kure ri ke nī, ěmĩn kurynh ri ke,” he ja tóg nī, Topē vī tỹ rán ký nī ki, João to. ¹¹ Ki hã sóg tó mũ, hã ký sóg ke mũ, ha mẽ. ěprã ke ag kãfór kar ti nī, João ti, Topē vī tón ki. ũ tỹ ga kri mũ ag kãfór kar ti nī. Hã ra ũ tỹ hēn ri ke ag tóg ũ tỹ kanhkã tá nī ěn tỹ tỹ ěg pã'i nĩnh ke ěn venh ke mũ. Ag tỹ venh ke mũ (hã) ra ag tóg kãsir nýtĩnh mũ. ũn kãsir ěn ag tỹ ěgno pē ěn tóg João kãfór nĩnh mũ, hã ra,” he tóg, Jesus ti.

¹² “João Batista kãtĩg kar ký ěg tóg vãsã ký (ěg tóg) ũ tỹ kanhkã tá nī ěn tỹ tỹ ěg pã'i nī venh ke mũ. ěg vãsã ký ěg tóg venh ke mũ. ¹³ Topē vī tó tī ag kar vỹ Topē vī tó ja nĩgtī. Ký tóg rán ký nī gé, Topē tỹ ěg jyvēn mũ ti. Ký João tóg tó ja nī, ag nón. ¹⁴ João vỹ Elias ri ke nī. Tag to jykren. Rán ký tóg nī, Topē vī tỹ rán ký nī ki, Elias kãtĩg mãn ke ti, Cristo kãtĩg ken jo. Ti hã vē, João hã vē, Elias kãtĩg mãn ěn ti. ¹⁵ ũ nĩgrēg nýtī tỹ tỹ jēmē jé, to jykren jé,” he tóg, Jesus ti.

¹⁶ “Ūri ke ag vỹ ge nýtī gé, ha mẽ. Gĩr ag ri ke ag tóg nýtī. Gĩr ag vỹ jagnē mré kanhinnhir mũgtī. Ký ag tóg ājag mré ke ag jé prēr tĩgtī, “mũ nỹ, kanhinnhir jé,” hen ký. Ký ag tóg kejēn jũgũ tī. ¹⁷ “Ājag mý ěg tóg vãkyn, kanhinnhir ký, hã ra ājag ne vēnh gringrén jãvãnh nýtī,” he ag tóg tī, gĩr ag, jagnē mý. “Ājag vēnh gringrén jãvãnh nýtĩn ký ěg tóg vēsýrénh mũ sir, ěg kanhinnhir ký, hã ra ājag tóg ěg mré fỹ jãvãnh nýtī gé,” he ag tóg tī gé,

ón ký jagnē to jũ ký, gĩr ag. ¹⁸ Gĩr tag ag ri ke ājag nýtī, João to, iso ke gé. João vỹ vãkre ja nĩgtī, jēn mág tũ, kron tũ. Ký ājag tóg ti to: “jagrē kórég ti nī,” he ja nĩgtī, ti vãkre to. ¹⁹ Ti jãvo sóg vãkrég tũ nĩgtī, jēg sóg nĩgtī, kron sóg nĩgtī, ký ājag tóg iso: “ti hã ne jēn mág nĩgtī', ti hã ne kronkron nĩgtī', ti hã ne governo mý jãnkamy mãg tĩ ag to há nĩgtī', ti hã ne Topē vī mranh tĩ ag hã to há nĩgtī',” he ājag tóg sir, iso, ěprã ke fi kósin to. Ký João jykre tóg ājag mý kórég nỹ, ti vãkre to. Jãvo inh jykre tóg ājag mý kórég nỹ gé, inh vãkrég tũ to. Hã ra ěg tỹ ũ jykre tugnỹm ký ěg tóg ti jykre há ěn ki kanhró nýtī sir. Ký tóg tỹ Topē krē nī sir, ũn jykre há ti, ký ěg tóg ti ki Topē jykre ki kanhró nýtī sir,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ag mý João kãmén hã vē.

Jesus tỹ cidade ũ tá ke ag mý vỹ kónãn
(Lc 10.13-15)

²⁰ Ký Jesus tóg cidade tá ke ag mý vỹ kónãn mũ sir. Cidade tỹ hēn ri ke ki tóg ěg tỹ nén han vãnh hyn han ja nĩgtī, milagre ti, hã ra ag tóg ājag jykre tovãnh sór ja tũ nĩgtī, ti ki ag tóg ge sór ja tũ nĩgtī. Hã ký tóg sir ag to vỹ kónãn ja nī, ha mẽ. ²¹ “Sỹ cidade tỹ Corazim ki ke ag mý tag tó sór mũ, ha mẽ,” he tóg. “Kórég ve jé ājag tóg ke mũ,” he tóg. “Sỹ cidade tỹ Betsaida ki ke ag mý tag tó sór mũ, ha mẽ,” he tóg. “Kórég ve jé ājag tóg ke mũ gé,” he tóg. “Milagre tỹ hēn ri ke hyn han isóg ājag mý, hã ra ājag tóg ājag jykre tovãnh sór tũ nĩgtī,” he tóg. “Cidade tỹ Tiro tá, cidade tỹ Sidom tá sóg ěg tỹ nén han vãnh ěn hyn han ja tũ nī. Sỹ tá milagre ěn hyn han mũ ra ag tóg ājag jykre tovãnh mũ vē, vãsý,” he tóg. “Kygfỹ ag mũ vē, ājag mý e tĩn ký, ag jykre pãno ěn, sỹ ag mý tó (hã) ra. Ag jãvo ājag tóg tovãnh sór tũ nī, to jykren sór tũ nī,” he tóg. ²² “Tiro tá ke ag vỹ vēsýrénh ke mũ, kurã tỹ ěgno ěn ki, Sidom tá ke ag ke gé, ag jykre pãno to. Hã ra ājag tóg ag vēsýrénh kãfór han ke mũ, ha vemní, ājag tỹ inh vég mũ ra inh ki ge

sór ja tũ nĩn kÿ. Ki hã sóg tó mũ,” he tóg, Jesus ti.

²³ “Sÿ cidade tÿ Cafarnaum ki ke ag mÿ tag tó sór mũ, ha mẽ,” he tóg. “Ûri tóg ver ãjag mÿ sér tĩ,” he tóg. “Ãjag tÿ kanhkã jykre vég nÿtĩ ra ãjag tóg to jykrén tũ nĩ, hã kÿ ãjag tóg nũgme ki vár ke kãn mũ. Cidade tÿ Sodoma tá ke ag vÿ ãjag jykre pãno to kãgter. Ag tÿ sÿ ãjag mÿ nén han mũ vég mũ ra ag vãsÿ to jykrén mũ vë, kÿ ag kãgter ke tũ nĩ vë. Kÿ ãg tÿ ùri ag jamã ve vë vë. ²⁴ Kurã tÿ ãgno ki ag tóg vësÿrénh ke mũ, Sodoma tá ke ag. Hã ra ãjag tóg ag vësÿrénh kãfór han ke mũ, sÿ vënh kar jykre tugnÿm ke kurã ãn kã, ãjag tÿ inh vég mũ ra inh ki ge sór tũ nÿtĩn kÿ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tÿ ãg krĩ tÿ kãnhvy' henh ke (Lc 10.21-22)

²⁵ Kÿ Jesus tóg tag tó mũ gé, ha mẽ. “Jóg,” he tóg. “Tÿ ã tóg kanhkã tân ag kãfór kar nĩ, kar ã tóg tÿ ãprã ke ag kãfór kar nĩ gé,” he tóg. “Inh mÿ tóg há tĩ, ã tÿ nén han mũ ti. Û tÿ: “ki kanhró mág inh nĩ,” he mũ ag mÿ ã tóg ã jykre ven ja tũ nĩ. Ag mÿ ã tóg kãmén ja tũ nĩ. Û tÿ gĩr ri ke ki kagtĩg ag hã mÿ ã tóg ven ja nĩ, ã jykre ti,” he tóg.

²⁶ “Hÿ, hã vë. ã tÿ nén to jykrén mũn hã vë, hã kÿ ã tóg ag hã mÿ ã jykre ti nĩm. Hã ra tóg há tãvĩ nĩ, jóg,” he tóg, Jesus ti.

²⁷ Kÿ tóg ag mÿ: “inh jóg tóg inh mÿ tovãnh kãn, ã tÿ nén han ja kar ti,” he mũ. “Kÿ ù pi(jé) ti kósin ki kanhró nĩ'. Inh jóg hã ne inh ki kanhró nĩ'. Kÿ ù pi(jé) inh jóg ki kanhró nĩ gé'. Inh hã ne ti ki kanhró nĩ', isÿ tÿ ti kósin nĩn kÿ. Hã ra sóg ãjag mÿ ti kãmén jé kãtĩ mũ, inh jóg ti. Isÿ tag to ùn kuprëg mũ ag hã mÿ sóg ti kãmén tĩ, inh jóg ti,” he tóg. ²⁸ “Ãjag jagãgtar nÿtĩn kÿ, ãjag tÿ Topë vĩ ki króm ki kagtĩg nÿtĩ tugrĩn jagtar nÿtĩn kÿ iso kãmũ jëg. Nén ù tÿ ãjag mÿ jagy tĩn kÿ iso kãmũ jëg. ãjag krĩ tÿ sóg kãnhvy' henh mũ mÿr, ha mẽ,” he tóg. ²⁹ “Inh mré kãmũ jëg. ãjag kanhrãn jé sóg ke mũ. Komër hã sóg vĩ tĩ. Inh pi(jé) vësÿ ùn mág han tĩ',

vĩ tar han vãnh sóg nĩgtĩ. ãjag tÿ iso kãmũ kÿ ãjag krĩ tóg há' henh mũ, ha vemnĩ. Kuprã' he jé tóg ke mũ, ãjag krĩ ti, ha vemnĩ,” he tóg. ³⁰ “Inh jykre pi(jé) kufy nĩ', ãjag mÿ'. Isÿ ãjag mÿ nén tó mũ pi(jé) han kórég nĩ',” he tóg, Jesus ti.

12

Jesus tÿ vënhkãn ke kurã to pã'i (Mc 2.23-28; Lc 6.1-5)

¹ Kejën Jesus tóg trigo jo ãpÿ mĩ tĩ mũ, ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré mũ mũ. Vënhkãn ke kurã ki ke vë, hã ra ag tóg kókĩnkĩr mũ, vëjën vég tũ nĩn kÿ. Hã kÿ ag tóg trigo mó ãn tÿ kam ke kÿ ko mũ sir. ² Kÿ Fariseu ag tóg ag vég mũ. Kÿ ag tóg Jesus mÿ vĩ mũ. “Ha vé,” he ag tóg mũ ti mÿ. “ã mré mũ tĩ ag ne tóg ãjag tÿ nén han ke tũ han mũ ha', vënhkãn ke kurã ki'. Vënh rãnrãj vë mÿr, ag tÿ trigo tÿ kam ke ti,” he ag tóg, Jesus, mÿ.

³ Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “vó,” he mũ. “Davi tÿ nén han mũ to jykrén nĩ,” he tóg. “Tĩ kókĩr nĩn kÿ tóg ã tÿ nén han ke tũ han gé, ti mré mũ tĩ ag mré, hã ra Topë pi(jé) ti to jũ mũ', ti tÿ ã tÿ nén han ke tũ han mũ ra. ⁴ Tag han ja ti nĩ, ha mẽ. Topë jo ãn kãra rã kÿ tóg tá Topë jamĩ ãn kó, tÿ ã tÿ konh ke tũ ra. Kÿ tóg ã mré mũ tĩ ag mÿ vin gé, Topë jamĩ ãn. Topë tũ ki rĩr tĩ ag tÿ konh ke ja vë vë, Topë jamĩ ãn, hã ra tóg ko ja nĩ, ti tÿ tÿ Topë tũ ki rĩr tĩ tũ ra, Davi ti. Hã kÿ tóg rán kÿ nĩ, Topë vĩ tÿ rán kÿ nĩ ki,” he tóg, Jesus ti.

⁵ “Kÿ Topë tũ ki rĩr tĩ ag jykre to jykrén nĩ gé. Tÿ vënhkãn ke kurã ra ag tóg rãnrãj mũgtĩ, Topë jo ãn krëm, hã ra ag tóg Topë tũ ki rĩr tĩ. Hã kÿ ag tóg tÿ vënhkãn ke kurã ra ki vënhkãn tũ nĩgtĩ gé, ge ra ag jykre tóg há nĩ, Topë mÿ. Hã kÿ tóg rán kÿ nĩ gé, Topë vĩ tÿ rán kÿ nĩ ki. ⁶ Ha mẽ, Topë jo ãn vÿ tÿ Topë tũ nĩ. Kÿ ag tóg ti tũ ki rĩr tĩ, tÿ vënhkãn ke kurã ra. Hã ra sóg Topë jo ãn kãfór nĩ, Topë mÿ. Hã kÿ inh mré mũ tĩ ag tóg Topë mÿ há nÿtĩ, ag tÿ vënhkãn ke kurã ki vënhkãn tũ ra,” he tóg, Jesus ti.

7 “Kỹ Topê vĩ tag to jykrén nĩ gé, ha mẽ. “Ăjag tỹ jagnê jagăgtăn kỹ tóg inh mỹ há tĩ,” he ja tóg nĩ. Topê ti. “Kỹ tag tóg inh mỹ ăjag tỹ inh mỹ nén ũ pũn kăfór nĩ, ăjag tỹ jagnê jagăgtăn tag ti,” he ja tóg nĩ. Topê ti. Ăjag tỹ tag to jykrén mũ ra ăjag tóg inh mré ke ag to jũnh ke tũ nĩ vê. Ag kókĩr vê mỹr. Nén ũ kórég han ja tũ ag tóg nĩ,” he tóg, Jesus ti. 8 “Hã ra sóg tỹ vênhkán ke kură to pã'i nĩ. Tỹ sóg êpră ke fi kósín nĩ” he tóg, Jesus ti, Fariseu ag mỹ.

*Jesus tỹ ũn nĩgé tóg tỹ há' he
(Mc 3.1-6; Lc 6.6-11)*

9 Kỹ tóg êmă ên tá kutê kỹ êmă ũ ra tĩ mũ, kỹ tóg êg vênh kanhrăn jafă kăra ră mũ sir. 10 Tă ũ tóg nĩ nĩ, ti nĩgé tóg tóg ja nĩ. Kỹ ag tóg Jesus mỹ: “mỹ há nỹ vỹ, êg tỹ vênhkán ke kură ki ũ kygtăg ke ti?” he mũ. Hã ra ag tóg pã'i ag mỹ: “vênhkán ke kură ki tóg Topê vĩ mranh tĩ, ũ kygtăg kỹ,” he sór mũ. Hã kỹ ag tóg ti ki jêmêg mũ. Ag mỹ tóg tỹ vênh rănhrăj nĩ, ũ kygtăg ti. Vênhkán ke kură ki êg nêji ũ kygtăg ke tũ nĩ.

11 Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “ăjag mêng tỹ vênhkán ke kură ki kăgnó ki kutê kỹ, ăjag mỹ ti kunũnh ke tũ nĩ, tỹ vênhkán ke kură nĩn kỹ?” he mũ. “Ti kunũnh jé ăjag tóg ke mũ. Kỹ to jykrén nĩ. 12 Êg mré ke vỹ êg mêng kăfór nĩ,” he tóg. “Kỹ tóg há nĩ, êg tỹ êg mré ke kygtăg kỹ, tỹ vênhkán ke kură ra,” he tóg.

13 Kỹ tóg ũn nĩgé tóg ên mỹ: “ă nĩgé tỹ krỹg' hé,” he mũ. Kỹ tóg tỹ krỹg' he mũ sir. Hã ra tóg há' he mũ. Ti nĩgé há ên hã ri ke tóg nĩ, ti nĩgé kórég ja ti.

14 Kỹ Fariseu ag tóg jũgjũ kỹ pa mũ sir, ĩn ên ki. “Êg hỹn hê ri kenh mũ, ti ténjé?” he ag tóg mũ, Jesus to. 15 Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ ti tén sór mũ ti. Kỹ tóg sir tá kăkutê mũ, êmă ũ ra tĩg jé.

Isaías tỹ Jesus kămên ja

Ti tĩg kỹ ũn tỹ hên ri ke ag tóg ti nón mũ mũ sir, ũn kagyga ag ke gé, fag ke gé. Kỹ tóg ag tỹ há' he kăn mũ sir, fag tỹ ke gé, Jesus ti. 16 Kỹ tóg ag mỹ: “ker isỹ ăjag tỹ há' he kămên hê,” he mũ. 17 Hã ra tóg rán kỹ nĩ gé, ti tỹ ag tỹ há'

he mũ tag ti. Isaías ti, ũ tỹ văsỹ Topê vĩ rán tĩ ên hã vỹ Jesus to tag rán ja nĩ, ti tỹ Topê vĩ tó kỹ. 18 Topê vĩ tag tó ja ti nĩ, ha mẽ: “ha vé, sỹ ũn kuprêg mũ ên,” he tóg, Topê ti,” he ja tóg nĩ, Isaías ti. “Inh camarada ri ke ti nĩ, ti tỹ isỹ nén tó mũ ên ki króm há han kỹ. Inh fe pê vêgtĩ, sỹ ti ve kỹ tóg inh mỹ sér tĩ. Ti hã mỹ sóg inh kuprĩg jênênh mũ, kỹ tóg inh vĩ tónh mũ sir. Fóg ag mỹ tóg tónh mũ, kanhgág ag mỹ ke gé, isỹ ag jykre tugnỹm ke ti,” he tóg, Topê ti,” he ja tóg nĩ, Isaías ti. 19 “Vĩ jũ han ke tũ ti nĩ, jũ kỹ vĩ tar han ke tũ ti nĩ gé. Re tá ag tóg ti vĩ mẽnh ke tũ nĩ gé. Komêr hã tóg vĩnh mũ,” he tóg, Topê ti. 20 “Êpră ke ag tỹ inh vĩ mranh kỹ ag tóg vãn tỹ ă tỹ tóg' he kỹ kam ke ên ri ke nỹtĩ. Hã ra ti pi(jé) ag tỹ kam ke kăn ke mũ', isỹ ũ to: inh fe, he mũ ên ti. Néj gru tỹ nhyn ke sór ri ke ag nỹtĩ gé. Ti pi(jé) ag tỹ nhyn kenh ke mũ', hã ra'. Ag mỹ tóg vĩ há han ke mũ. Tag kar kỹ sóg kejên vênh kar jykre tugnỹm ke mũ. 21 Ên kă ũ tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ ag hã vỹ krenkren ke mũ, fóg ag mré hã, kanhgág ag mré hã,” he tóg, Topê ti,” he ja tóg nĩ, Isaías ti, Jesus to. Hã ra tóg ge nỹgtĩ.

*Jesus tỹ Japo jykre tó
(Mc 3.20-30; Lc 11.14-23)*

22 Kejên ag tóg Jesus to ũ pére kămũ mũ, ũn kyvó. Vĩ vãn h tóg nĩ gé. Hã ra tóg jagrê kórég nĩ gé, hã kỹ tóg ge nĩgtĩ. Kỹ Jesus tóg ti tỹ há' he mũ sir. Kỹ tóg vĩ há' he mũ sir. Ve há' he tóg mũ gé sir. 23 Kỹ tóg vênh kar mỹ e tăvĩ tĩ. Kỹ ag tóg jagnê mỹ: “Davi kósín ên tũ mỹ'?” he mũ sir, Jesus to. “Ũ tỹ văsỹ rán kỹ nĩ ên tũ mỹ'?” he ag tóg mũ. Ag mỹ tóg ti hã nĩ ve nĩ.

24 Kỹ Fariseu ag tóg mêng mũ sir, Jesus tỹ ti tỹ há' he mũ ti. Hã ra ag tóg Jesus to: “jagrê kórég ti nĩ,” he mũ. “Nén-Kórég ag pã'i tỹ ti jagrê nĩ, Belzebu ên tỹ,” he ag tóg mũ. “Hã kỹ tóg Nén-Kórég ag pan tĩ, hã kỹ tóg ag jagrê kórég ag pan tĩ. Nén-Kórég ag pã'i jykre tỹ tóg ag pan tĩ,” he ag tóg, Fariseu ag.

25 Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ nén to jykrén mũn ki. Kỹ tóg ag

mỹ: “pã'i pir krēm ke ag tỹ jagnē kato tēgtēn kỹ ag tóg jagnē kãgtén kãn ke mũ,” he mũ. “Ēmã pir ki ke ag tỹ jagnē kato tēgtē kỹ, ĩn pir krēm ke fag tỹ jagnē kato tēgtē kỹ fag tóg vēnh kãpãm kỹ nỹtĩnh mũ, kỹ fag tóg jagnē kãgtén kãn ke mũ. ²⁶ Ge ti nĩ gé, Nén-Kórég ag. Nén-Kórég tỹ Nén-Kórég ũ kutēm kỹ tóg Nén-Kórég ag tỹ jagnē kato tēgtē han mũ sir. Kỹ ag tóg jagnē tỹ tũ' henh ke mũ gé, Satanás ag. ²⁷ “Belzebu tỹ tóg Nén-Kórég ag pan tĩ,” he ãjag tóg tĩ iso. Jãvo ãjag mré ke ag hỹn vēnh jykre tỹ ne tỹ vēnh jagrē kórég ag pan tĩ? Ag mỹ Nén-Kórég ag jykre ki ag pan mũ gé', Topē jykre ki mỹ vó? Topē jykre ki ag tóg ag pan tĩ. Ājag tỹ tag to jykrén kỹ ãjag tóg inh jykre há ki kanhrãn ke mũ vē,” he tóg ag mỹ, Jesus ti. ²⁸ “Topē kuprĩg jykre tỹ sóg Japo ag pan tĩ mỹr. Topē kuprĩg tỹ Japo ag pan kãn kỹ Topē tóg tỹ ěg pã'i nĩ vē mỹr. Tag to jykrén nĩ,” he tóg, Jesus ti.

²⁹ mãn sór kỹ, ti ĩn tá, kỹ ěg tóg ti se vén tĩ, ke tũ nĩ (mũ) ra tóg ã tũ ki rĩr ke mũ, kỹ ěg tóg ti tũ mãn tỹ hē ri kenh ke tũ nĩgtĩ, ti tar nĩn kỹ. ěg tỹ ti se kar kỹ ěg tóg ti tũ mãg mũ sir,” he tóg. “Ge ti nĩgtĩ, sỹ nén han mũ ti. Tar ti nĩ, Japo ti. Hã ra sóg hur ti sé, hã kỹ sóg ti tũ ag kygvãn ke mũ sir. Ag jagrē kórég pan sóg mũ sir,” he tóg, Jesus ti.

³⁰ “Ājag tỹ tỹ inh mré ke tũ nỹtĩn kỹ ãjag tóg inh kato tēgtē mũ. Ājag tỹ inh mré ěprã ke ag tỹ Topē to kãmũ han tũ nĩn kỹ ãjag tóg ag kãmũ kamēg mũ,” he tóg.

³¹ “Hã kỹ sóg ãjag mỹ tó mũ. Ājag tỹ Topē vĩ mranh mũ ra tóg ãjag mỹ vēnh pãte fón sór mũ, Topē ti. Ājag tỹ Topē to vĩ kónãn mũ ra tóg ãjag mỹ vēnh pãte fón sór mũ gé. Ājag tỹ hã ra Topē kuprĩg to: “Japo tỹ ěg jagrē vē,” hen kỹ tóg ãjag mỹ vēnh pãte fón mãn ke tũ nĩ ha sir, Topē ti,” he tóg, Jesus ti. ³² “Ājag tỹ iso vĩ kónãn mũ. Ājag tỹ hã ra Topē kuprĩg to vĩ kónãn kỹ tóg ãjag mỹ vēnh pãte fón mãn ke tũ nĩ ha. Ājag tỹ ga kri mũn kỹ tóg ãjag mỹ vēnh pãte fón mãn ke tũ nĩ, Topē ti, ãjag ter kar kỹ tóg ãjag

mỹ vēnh pãte fón mãn ke tũ nĩ gé,” he tóg, Jesus ti.

Ka to comparação (Lc 6.43-45)

³³ “Ěg tỹ ka kanē ko há krãn kỹ ti kanē vỹ ko há nĩ, ěg tỹ ka kanē ko vãnh krãn kỹ ti kanē vỹ ko kórég nĩ gé. ěg tỹ ti kanē ve kỹ ěg tóg: “ũn kanē ko vãnh ja vē,” henh ke mũ. Ge ti nĩgtĩ, ěg jykre ti. ũn jykre há tóg há nĩ, ũn jykre kórég tóg kórég nĩ gé. ³⁴ Pỹn ri ke ãjag nỹtĩ. Kórég tãvĩ ãjag nỹtĩ, hã ra ãjag tóg ón kỹ nén ũ há tó sór tĩ. ěg jēnky ki tóg kutē tĩ, ěg tỹ nén to jykrén mũ ti. ěg jykre kórég tãvĩ nĩn kỹ ěg tóg nén ũ kórég tãvĩ tó tĩ. Hã kỹ ãjag pi(jé) tó há han tĩ'. ³⁵ ũn jykre há vỹ nén ũ há kar to jykrén tĩ, kỹ tóg ěg mỹ tó há han tĩ gé sir, ũn jykre kórég vỹ nén ũ kórég kar to jykrén tĩ, kỹ tóg ěg mỹ tó kónãn tĩ gé sir,” he tóg, Jesus ti.

³⁶ “Ki hã sóg tó mũ ãjag mỹ, hã kỹ sóg ke mũ kurã tỹ ěgno ki, sỹ vēnh kar jykre tugnỹm ke kurã ěn ki sóg ãjag vĩ tugnỹm ke mũ. Kỹ ãjag tỹ ón kỹ vĩ ja nĩn kỹ sóg ěn venh ke mũ gé. Ājag tỹ nén tó ja kar tugnỹm jé sóg ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti. ³⁷ “Ājag tỹ vĩ há han ja nĩn kỹ ãjag tóg inh mỹ há nỹtĩ gé. Ājag tỹ vĩ kórég han ja nĩn kỹ ãjag tóg inh mỹ kórég nỹtĩ. Kỹ ã kato tē mũ ag mỹ Topē jykre tón hã vē.

Ag tỹ milagre ve sór (Mc 8.11-12; Lc 11.29-32)

³⁸ Kỹ Topē vĩ to professor ũ ag tóg Fariseu ũ ag mré Jesus mỹ: “Senhor,” he mũ. “Ěg tỹ ã tỹ milagre han venh há tóg tĩ,” he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

³⁹ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “kórég ãjag nỹtĩ,” he mũ. “Topē ki ge sór vãnh ãjag tóg nỹtĩ,” he tóg. “Ājag tỹ milagre ve sór mũ tag venh ke tũ ãjag tóg nĩ. Nén pir hã ve jé ãjag tóg ke mũ, hã vỹ: Jonas tỹ nén ve ja ěn ri ke, he mũ, vãšỹ Topē vĩ tó tĩ ěn tỹ nén ve ja ěn ri ke. ⁴⁰ Jonas ěn vỹ goj tãn nug kãkã nĩ ja nĩ, kurã tãgtũ ki, kuty tãgtũ ki ke gé. Tag ri ke ve jé sóg ke mũ gé. Ga krēm sóg nỹnh mũ, kurã tãgtũ ki, kuty tãgtũ

ki ke gé. Tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ,” he tóg, Jesus ti.

⁴¹ “Kỹ Nínive tá ke ag vỹ ãjag kato vĩnh ke mũ sir, kurã tỹ ěgno ki, ha vemnĩ. Ag tỹ Jonas vỹ mẽ kỹ ag tóg ãjag jykre kórég tovãnh, Nínive tá ke ag. Tỹ sóg Jonas kãfór nĩ, hã ra ãjag tóg ãjag jykre kórég tovãnh sór tũ nĩ, sỹ Nínive tá ke ag jãvo ãjag mũ tó mũ ra. Hã kỹ ag tóg ãjag jykre kórég tónh ke mũ, kurã ěn kã, ha vemnĩ. ⁴² Kỹ pã'i mág ěn fi, pã'i tỹ rainha ěn fi, ù tỹ kanhkã fyn ja tá kãtĩg ja ěn fi vỹ nĩnh ke mũ gé, kurã tỹ ěgno kã. ãjag mré fi tóg jẽnh ke mũ, kỹ fi tóg ãjag to vỹ kónãnh ke mũ gé. Kanhkã fyn ja tá fi tóg kãtĩg ja nĩ, vãsỹ, fi tỹ Salomão vỹ mẽ jé. Salomão kãfór vỹ tỹ inh nĩ, hã ra ãjag tóg inh vỹ jẽmẽ jãvãnh nỹtĩ,” he tóg, Jesus ti.

Vẽnh jagrẽ kórég jykre (Mc 11.24-26)

⁴³ “Kejẽn sóg vẽnh jagrẽ kórég ù kutẽm mũ. Kỹ sóg ga kórég mũ tĩ mũ, ti jagrẽ ěn ti. Goj venh ke tũ tóg nĩ tá. Vẽnhkán ke tũ tóg nĩ gé, ti tỹ hẽ ri ken kỹ vẽnhkán ke tũ tĩn kỹ. ⁴⁴ Kỹ tóg vãhã to jykren mũ sir. “Inh hỹn ěn ra tĩg mãn ha, sỹ ù tá kãkutẽ ja ěn ra. Inh mũ tóg tỹ ĩn ri ke ja nĩ. Kỹ inh hỹn tóg ti kãra rã mãn ha,” he tóg mũ sir, ti jagrẽ ja ěn ti. Kỹ tóg ti venh tĩ mũ sir. Hã ra tóg sir krĩ há nĩ, kỹ tóg ti mũ ĩn há ri ke nĩ sir, in prur, ĩn kuprã, ĩn sĩnvĩ ri ke. ⁴⁵ Kỹ tóg Nén-Kórég tỹ 7 (ke) ag mũ tónh tĩ mũ sir. “Ha kãmũ jẽg he tóg mũ sir. Hã ra ag jykre pãno tóg ti jykre pãno kãfór nĩ. Kỹ ag kar tóg ù ěn kãge mũ, tỹ ag ti jagrẽ nỹtĩ, isỹ ùn mũ ti jagrẽ pir kutẽm ja ěn ti. Hã kỹ to, kórég tãvĩ nĩ sir. Ti jagrẽ pir kutẽm inh nĩ vẽ, hã ra tỹ 8 (ke) ag tóg sir tỹ ti jagrẽ nỹtĩ, ti tỹ inh ki rã tũ nĩn kỹ. ãjag mũ tóg ge nĩnh mũ, kurã tỹ ěgno ki. Ûri ãjag jykre vỹ pãno nỹ. Hã ra kurã ěn ki tóg sir pãno kãfór nỹnh mũ. Kỹ ãjag tóg sir to jagtar tãvĩ nỹtĩnh mũ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus mré ke pẽ fag (Mc 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Ti tỹ ver tỹ vẽmẽn kỹ ti mũnh fi tóg tá jun mũ sir, ti jãvy ag mré. Ti mũ fag tóg vẽnh vỹ jẽnẽg mũ, fag tỹ ti mré vẽmẽn jé. ⁴⁷ Kỹ ù tóg ti mũ tónh kãtĩ mũ. “Ã mũnh fi vỹ re tá jẽ, ã jãvy ag mré. Fag tỹ ã mré vẽmẽn ke nẽji,” he tóg, Jesus mũ. ⁴⁸ Kỹ tóg ù tỹ ti mũ tó mũ ěn mũ: “inh mũnh fi mũ inh ve sór mũ', inh jãvy ag mré?” he mũ. “Inh mũnh pẽ fi pijé', inh jãvy pẽ ag pijé',” he tóg. ⁴⁹ Kỹ tóg ti mũ ã mré mũ tĩ ag ven mũ sir, ã nĩgẽ tỹ. Kỹ tóg ti mũ: “inh mũnh pẽ fi hã vẽ, inh jãvy pẽ ag hã vẽ,” he mũ, ã mré mũ tĩ ag to. ⁵⁰ “Û tỹ inh panh tỹ kanhkã tá nĩ ěn vỹ ki króm mũ vỹ tỹ inh jãvy pẽ ag nỹtĩnh mũ, inh ve pẽ fag ke ge, inh mũnh pẽ fi ke gé,” he tóg, Jesus ti.

13

Nén fy to comparação (Mc 4.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Kurã ěn kã Jesus tóg ĩn tá kãkutẽ mũ, kỹ tóg goj nig ra tĩ mũ. Tá tóg nĩ nĩ sir. ² Kỹ ù tỹ hẽn ri ke ag vỹ tá vẽnh mãn mũ sir, ti rã hã, kỹ tóg canoa kãkã nĩ mũ sir, jo ùn e ěn ag tóg nig fyr tá nỹtĩ. ³ Kỹ tóg ag kanhrãn mũ sir. Ag mũ tóg comparação tỹ hẽn ri ke hyn han mũ. Kỹ tóg ag mũ: “ù tỹ Topẽ vỹ tó mũ vỹ ge nỹtĩnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Kejẽn ù tóg nén ù fy vãvãm tĩ mũ,” he tóg. ⁴ “Ti tỹ vãvãm kỹ ti fy ù tóg ěpry krĩ, ěmĩn kri kutẽ mũ, kỹ sẽsĩ tóg ti ko mũ sir. ⁵ Ti fy ù tóg pãró kri kutẽ mũ, ga e tũ ki. Kỹ tóg kãnhmar mur mũ vẽ, ga sĩ ěn ki. ⁶ Hã ra rã tóg ã tỹ ěg nĩno kã sa kỹ (tóg) ti pũn mũ. Ti jãre han tũ nĩn kỹ tóg tóg mũ. ⁷ Ti fy ù tóg sónh kãki kutẽ mũ, kỹ sónh tóg ti mré mur mũ, kỹ tóg ti kri rũm mũ. Kỹ tóg tũ' he mũ sir. ⁸ Ti fy ù tóg ga há kri kutẽ mũ, kỹ tóg mur há han mũ, mog há han tóg mũ, kanẽ há han tóg mũ gé. Û tóg kanẽ tỹ 100 (ke) han, jo ù vỹ tóg kanẽ tỹ 60 (ke) han, jo ù vỹ tóg kanẽ tỹ 30 (ke) han. ⁹ Ûn nĩgrẽg nỹtĩ tỹ tỹ jẽmẽ jé,” he tóg, Jesus ti.

Ēg tỹ comparação to vėnh kanhrān ke

(Mc 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰ Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti to kāmũ mũ, kỹ ag tóg ti mỹ: “ã tỹ ne tó nẽ?” he mũ.

¹¹ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag hã ne ù tỹ kanhkã tá nĩ ěn tỹ tỹ ěg pã'i nĩ ěn ki kanhró nỹtĩnh mũ,” he mũ, “ũ tỹ inh jo nén tó ja tũ ěn ti,” he tóg mũ. “Hã ra ùn e ěn ag vỹ ki kanhrān kãn ke tũ nĩ,” he tóg. ¹² “Hã kỹ tóg ge nĩ. Û tỹ nén to jykrén há han kỹ tóg ù to jykrén mǎn', ù to jykrén mǎn' he mũ. Koměr hã tóg to jykrén kãn ke mũ. Û tỹ nén to jykrén tũ nĩn kỹ tóg ti mỹ tũ' he mũ, ti tỹ to jykrén sĩ han kỹ. ¹³ Hã kỹ sóg ùn e ěn ag mỹ comparação han mũ, ag tỹ mẽ há han sór tũ nỹtĩnh kỹ. Kỹ ag tóg ón kỹ męg mũ ra ki kagtĩg nỹtĩ, to jykrén tũ ag nỹtĩ sir. ¹⁴ Hã ra tóg rán kỹ nĩ gé. Isaías tỹ vāsỹ Topě vĩ tó kỹ tóg tag tó ja nĩ, ha mẽ. “Mẽ jé ãjag tóg ke mũ ón kỹ, hã ra ãjag tóg to jykrén tũ nĩnh mũ, kỹ ãjag tóg ki kagtĩg nỹtĩnh mũ. ¹⁵ Povo tag ag vỹ krĩ tũ nỹtĩ, nĩgrėg kutu ag tóg nỹtĩ gé, kaně kyvó ag tóg nỹtĩ gé, ag tỹ nén ù ve sór tũ nỹtĩnh kỹ, ag tỹ jēmě sór tũ nỹtĩnh kỹ, ag tỹ to jykrén sór tũ nỹtĩnh kỹ ke gé. Hã kỹ ag tóg inh ki ge sór tũ nỹtĩ gé, kỹ sóg ag tỹ há' henh ke tũ nĩ gé,” he ja tóg nĩ, Isaías ti, povo tag to,” he tóg, Jesus ti.

¹⁶ “Ag jãvo ãjag hã vỹ nĩgrėg há nỹtĩ, hã kỹ ãjag tóg ag jãvo jēmě há han mũ.

¹⁷ Ha mẽ, ù tỹ hèn ri ke ag vỹ inh ve sór e ja nĩgtĩ, vāsỹ, ãjag tỹ ùri vėg mũ tag ti. Hã ra ag tóg inh kãtĩg ke jo kãgter. Topě vĩ tó tĩ ag vė. Jykre kuryj ag nỹtĩ ja nĩ, hã kỹ ag tóg ãjag tỹ nén vėg mũ tag ve sór e ja nĩgtĩ. Hã ra ag tóg ve ja tũ nĩgtĩ, mẽ ja tũ ag nĩgtĩ, ãjag tỹ ùri nén męg mũ ti. Ag tỹ vėg tũ ra ag tóg kãgter. Ājag hã ne męg mũ', inhhã',” he tóg, Jesus ti. Ti mré mũ tĩ ag mỹ tóg ke mũ.

Jesus tỹ nén fy to comparação kāmén

(Mc 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ “Kỹ sóg ãjag mỹ kāmén mũ, nén fy kaně tag ti, ha mẽ. ¹⁹ Û tóg kejěn ón

kỹ Topě vĩ męg mũ, ti tỹ tỹ ěg pã'i nĩ ti. Hã ra tóg to jykrén tũ nĩ, ã tỹ ón kỹ mեն kỹ. Kỹ Nén-Kórég vỹ ti mỹ tỹ tũ' he mũ sir, ti tỹ mẽ ja ti tỹ. Kã jatu tóg nĩ sir. Ēpry kri, ěmĩn kri kutě mũ ěn hã vė. ²⁰ Kỹ ti fy ù tóg pãró kri kutě mũ. Û vė gé. Topě vĩ męg tóg mũ gé. Kỹ tóg kãnhmar: “hej,” he mũ sir. Ti mỹ tóg sér tĩ. ²¹ Hã ra tóg tỹ nén kré jãre tũ ri ke nĩ mỹr. Kỹ tóg tĩg sĩ han mũ, Topě mré. Nén ù jagy kutě kỹ tóg Topě tovãnh mũ sir, ù tỹ Topě vĩ tugrĩn ti kato tẽ kỹ. Kãnhmar tóg tovãnh mũ. ²² Ti fy ù tóg sónh kãki kutě mũ. Û vė gé. Topě vĩ męg tóg mũ gé. Hã ra tóg ã rãnhraj hã mĩ ěkrég mũ sir. Nén kar to ěn tóg mũ sir, ón kỹ rico nĩ sór jé. Hã kỹ Topě vĩ tóg ti mỹ katy tĩ sir. Kỹ tóg han tũ nĩ sir, kaně ti. ²³ Ti fy ù tóg ga há kri kutě mũ. Û vė gé. Topě vĩ męg tóg mũ gé. Mẽ kỹ tóg to jykrén mũ sir. Kỹ tóg kaně han mũ sir. Kỹ ù vỹ tóg kaně tỹ 100 (ke) han, jo ù vỹ tóg kaně tỹ 60 (ke) han, jo ù vỹ tóg kaně tỹ 30 (ke) han,” he tóg, Jesus ti.

Vãnh to comparação

²⁴ Kỹ tóg comparação ù han kỹ: “Nén-Kórég tỹ inh rãnhraj kókén sór mũ vỹ ge nỹnh mũ, ha mẽ,” he mũ. Kỹ tóg: “ũ tỹ kanhkã tá nĩ ěn tỹ tỹ ěg pã'i nĩ vỹ ge nĩ, ha mẽ,” he mũ. “Kejěn ù tóg nén fy vãvãm mũ, ti japỹ tá, tỹ ti jakré nỹ jé. ²⁵ Kỹ tóg nũr tĩ mũ, ti camarada ag ke gé. Kỹ ti kato tẽ mũ ěn tóg kutyg kỹ ra tĩ mũ, ti japỹ ěn ra, kỹ tóg vãnh fy vãvãm mũ, trigo fy ěn kãmĩ. Kỹ tóg tĩ mũ sir, vãnh fy ěn vãvãm kar kỹ. ²⁶ Kỹ trigo tóg mur mũ, mog tóg mũ, kaně han tóg mũ sir. Hã ra vãnh tóg ti mré mur mũ gé. ²⁷ Kỹ ti camarada ag tóg ãjag patrão mỹ tónh mũ mũ. “Trigo fy vãvãm ěg tóg mũ vė, hã ra vãnh tóg ti mré mur mũ. Ne nẽ hỹn?” he ag tóg ti mỹ.

²⁸ Kỹ tóg ag mỹ: “ěg kato tẽ mũ ěn rãnhraj hã vė,” he mũ. “Ěn hã ne isũ kókég’,” he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ: “kỹ ěg mỹ vãnh ěn kunũnh ke tũ nĩ’?” he mũ.

²⁹ Kỹ tóg ag mỹ: “hỹ,” he mũ. “Ājag tỹ vãnh ù kunũnh kỹ tóg ãjag tỹ ti pèn

ũ kunũnh ha mẽ tĩ, vãnh mré. Kĩ kunũnh tũg nĩ. ³⁰ Vãnh hỹn tóg trigo mré mog mũ gé. Kĩ ãg tỹ kre kũ sóg ã tỹ krég mũ mũ tónh ke mũ. “Vãnh kre vén nĩ,” he jé sóg ke mũ. “Ti kre kar kũ ti tógfĩ, ãg tỹ ti pũn jé. Kar kũ ãjag tóg trigo krenh ke mũ, sỹ pãjó krêm vin han jé,” he jé sóg ke mũ,” he tóg, ag patrão ti,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ã tỹ ón kũ Topẽ ki ge kũ nỹtĩ ãn ag tó jan hã vễ.

Mostarda fy to comparação
(Mc 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Kũ tóg ag mũ nén ã tó mũ gé sir. “ũ tỹ kanhkã tá nĩ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ vỹ ge nĩnh mũ, ha mẽ,” he tóg. “Ka tỹ mostarda fy ri ke tóg nĩ. Ti krãn ãg tóg tĩ, ãg japỹ ki, ka tỹ mostarda fy ti. ³² Kãsir ti nỹtĩ, ti fy ti. ã fy vỹ ti sĩ ri ke tũ nĩ. Ti krãn kar kũ tóg mog mũ. Kũ tóg ãgóho ag kãfór nĩ. Pẽ mág ti nỹtĩ, hã kũ sēsĩ ag vỹ kri krẽg tĩ, ti pẽ kri,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ãg tỹ ti vỹ tó vén kar kũ vãnh kar kri rũm ke mũ kãmén hã vễ.

Fermento to comparação
(Lc 13.20-21)

³³ Kũ tóg ag mũ comparação ã tó mũ gé sir, kũ tóg: “Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ vỹ tag ri ke nĩnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “ũn tỹtã fag tóg pão han tĩ. Pão han jé fag tóg pão jẽgja jafã tỹ fermento ãn tỹ farĩnh mré jẽgĩãg tĩ. Fermento sĩ ãn tỹ pão kar ãn tóg sòn ke kãn tĩ,” he tóg, Jesus ti. Ti vỹ tỹ vãnh kar kri rũm ke kãmén hã vễ.

Jesus tỹ comparación tỹ ãg kanhrãn
(Mc 4.33-34)

³⁴ Comparação tỹ ge han tóg tĩ, Jesus ti, vãnh kar mũ. “Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩnh ke mũ vỹ ge nĩnh mũ,” he tãvĩ han tóg tĩ ag mũ. ³⁵ Hã ra tóg rán kũ nĩ gé, Jesus tỹ comparación han ke mũ ti. Vãỹ Topẽ vỹ tó tĩ ã tóg Jesus kãmén kũ tag tó ja nĩ ti to, ha mẽ. “Comparação han jé sóg ke mũ. Inh jo tó ja tũ ãn tó jé sóg ke mũ. ã vỹ tag mẽ ja tũ nĩ ver, sỹ tónh ke mũ tag,” he ja tóg nĩ, Topẽ vỹ tó tĩ ãn, Jesus to. Hã ra tóg hã tó tĩ, Jesus ti.

Jesus tỹ vãnh to comparação kãmén

³⁶ Ag mũ kãmén kãn kar Jesus tóg vãnh e ãn ré kũ ãn kãra rã mũ. Kũ ti mré mũ tĩ ag tóg ti to kãmũ mũ, ti ki jẽmẽ jé. “ãg mũ ã tỹ ag mũ kãmén ja ãn ti tó mãn nĩ, ã tỹ ag mũ trigo mré vãnh tó ja ãn ti. ãg tỹ ver to jykrén tũ tóg tĩ,” he ag tóg mũ, Jesus mũ.

³⁷ Kũ tóg ag mũ kãmén mũ. “ãprã ke fi kósin vỹ trigo fy vãvãm mũ. Inh hã vễ,” he tóg mũ. ³⁸ “Ga hã to sóg: ãpỹ, he mũ. Kũ trigo ãn vỹ Topẽ krẽ ag ri ke nỹtĩ, kũ vãnh vỹ Nén-Kórég krẽ ag ri ke nỹtĩ. ³⁹ ã tỹ ag han mũ vỹ tỹ Japo ti nĩ, Nén-Kórég ãn krẽ ag. Ti colher ke kurã hã vỹ: kurã tỹ ãgno, he mũ. ã tỹ trigo colher ke mũ ag vỹ tỹ Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã ag nỹtĩ. ⁴⁰ Kurã tỹ ãgno ki ag tóg ãg tỹ vãnh pũn ãn ri ke han ke mũ, Japo tũ ag tỹ. ⁴¹ ãprã ke fi kósin ãn, inh hã vỹ isỹ jẽgnẽ jafã ãn ag jẽgnẽnh ke mũ sir, kũ ag tóg ã tỹ vãnh jykre pãno han mũ kar ag génh kãn ke mũ, ã tỹ ã ag mũ: “ha jatun mũ Topẽ vỹ mranh,” he mũ kar ag ke gé. ⁴² Ag génh kũ ag tóg pĩ gru mág ãn ki ag vãm ke mũ sir. Tá ag tóg vỹsyrénh tãvĩ han tĩ. ãjag jã tỹ ag tóg gyngyn henh ke mũ, gangan ke jé ag tóg ke mũ, jũ kũ, vỹsyrénh kũ ke gé. ⁴³ Kũ ãn jykre kuryj ag vỹ há pẽ nỹtĩnh mũ, sĩnvĩ, kókov, rã gru ri ke, ag tỹ ãjag jóg tá nỹtĩnh ken kũ sir, ag tỹ ã tỹ kanhkã tá nĩ ãn tỹ tỹ ãg pã'i nĩ ven kũ. ãn nĩgrẽg nỹtĩ tỹ tỹ jẽmẽ jé,” he tóg, Jesus ti.

ãpỹ ki jãnkamy to comparación

⁴⁴ “Kũ ãg tỹ ã tỹ kanhkã tá tỹ ãg pã'i nĩ venh ke vỹ tag ri ke nĩ gé, ha mẽ. ã tỹ ã patrão japỹ tá jãnkamy ne kunũnh kũ pēju mãn kũ nĩm ri ke tóg nĩ. Ti pēju mãn kũ tóg ã tỹ nén kar fón kãn mũ sir, ti kaja to ãpỹ ãn vyn jé sir. ãpỹ ãn vyn kar kũ jãnkamy ãn vỹ tỹ ti tũ nĩ sir,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ãg mũ ãg tỹ ti ki rã sór kũ ãg tũ fón kãn tón hã vễ.

Pérola to comparación

⁴⁵ “ãg tỹ ã tỹ kanhkã tá nĩ ãn tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke vỹ tag ri ke nĩ gé, ha mẽ,” he tóg mũ gé. “Negociante ã

tóg jänka han jafã tỹ negociar he tĩ, pérola tỹ. Hã ký tóg ùn há kuprêg tĩgtĩ. ⁴⁶ Kejên tóg ùn há pẽ ù vég mũ sir, ùn kaja e. Ký tóg ã tũ vãm kãn mũ sir, ã tỹ ùn sĩnvĩ pẽ ên kajãm jé, ti tỹ tỹ tũ nĩ jé,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ êg mũ êg tỹ ti ki rã sór ký êg tũ vãm kãn tó mãn hã vê gé.

Rede to comparação

⁴⁷ “Êg tỹ ù tỹ kanhkã tá nĩ ên tỹ tỹ êg pã'i nĩ venh ke to comparação vê gé, ha mẽ,” he tóg mũ gé. “Rede ri ke tóg nĩ, êg tỹ tỹ pirã kugmĩ jafã ên. Ti fig êg tóg tĩ, goj kãkã, êg tỹ pirã kugmĩ jé, kãkofár ke gé. ⁴⁸ Ki ti fón kar ký êg tóg nỹgnỹn mũ sir, goj ki êg tóg pirã mré kãkofár gég tĩ. Génh ký êg tóg ùn mág ag hã kuprêg tĩ, ma mũ jé. Ùn kãsir ên togvãnh êg tóg tĩ. ⁴⁹ Ge ti nĩgtĩ, kurã tỹ êgno ki. Topẽ tỹ jëgnë jafã ag tóg ùn jykre kuryj ag kuprêg ke mũ, Topẽ mũ. ⁵⁰ Ùn jykre pãno ag vãmãm jé ag tóg ke mũ, pĩ gru mág ên ki. Tá ag vësýrénh vê sir. Ájag jã tỹ ag tóg gyngyn henh ke mũ, tỹ ag gangan kej ke mũ, jũ ký, vësýrénh ký,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ag mũ êg tỹ ti ki rã sór jé kãmén hã vê.

Êg panh to comparação

⁵¹ Ký tóg ã mré mũ tĩ ag mũ: “ãjag mũ tag to jykren kãn mũ, sỹ ãjag mũ nén kãmén mũ tag ti?” he mũ. Ký ag tóg ti mũ: “hỹ,” he mũ sir.

⁵² Ký tóg ag mũ: “ký tóg há tĩ,” he mũ. “Û tỹ Topẽ ví to professor ên, ti tỹ kanhkã tá nĩ ên jykre ki rãn ký tóg ge nĩ, ha mẽ,” he tóg. “Êg panh ri ke tóg nĩ, ti tỹ tỹ nén ù mág nĩn ký. Êg panh tóg kejên êg mũ ã tỹ nén sĩnvĩ ven tĩ, ti tỹ ùri mág mũ ti, ti tỹ vãsỹ mãn ja ên ke gé,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ êg mũ êg tỹ Topẽ ví ki kanhrãn ke tó vê. Êg tỹ to estudo han ký êg tóg vãsỹ rán ký nĩ ên tónh ke mũ, ký êg tóg ù tỹ ùri tó mũ tag tónh ke mũ gé. Jesus tỹ tag to êg mũ comparación han hã vê.

Jesus tỹ Nazaré ra vỹn ke (Mc 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³ Ag mũ kãmén kãn kar ký tóg tá kãkutê mũ sir. ⁵⁴ Ký tóg ã jamã ra tĩ

mũ sir. Tá jun ký tóg êg vënh kanhrãn jafã ki ag kanhrãn mũ. Ký tóg ag mũ e tĩ, ti ví ti. Ký ag tóg ti to ví kónãn mũ. “Hën tán hỹn ki kanhrãn, vënh jykre tag ki? Û nỹ hỹn ti kanhrãn, ti tỹ nén han vãnh tag hyn han jé?” he ag tóg ti to. ⁵⁵ “Ïn han tĩ ên kósin vë mỹr,” he ag tóg. “Ti mỹnh fi vỹ tỹ Maria fi nĩ, ký ti jãvy ag vỹ ki nỹtĩ, Tiago, José, Simão, Judas. ⁵⁶ Ký ti ve fag vỹ tag ki nỹtĩ gé, êg mré. Ti tỹ ne jé êg kãfór nĩ sór nẽ hỹn?” he ag tóg mũ sir, Jesus to.

⁵⁷ Ký tóg ag mũ tỹ ù nỹ. Ký Jesus tóg ag mũ: “êmã ù tá ke ag tóg Topẽ ví tó tĩ to é he tũ nĩgtĩ mỹr,” he mũ. “Ti jamã tá ke ag tóg ti to é he tĩ jãvo, ti mré ke ag, ti kanhkã ag,” he tóg.

⁵⁸ Ký tóg tá milagre e hyn han tũ nĩ. Ùn kaga nỹtĩ pir ag tỹ há' he tóg, ùn e tỹ há' he tũ ti nĩ, ag tỹ ti ki ge jãvãnh nỹtĩn ký.

14

João Batista ter (Mc 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Ký kejên pã'i mág tỹ governador tỹ Herodes vỹ męg mũ, Jesus kãme ti. ² Ký tóg ã camarada ag mũ: “João Batista vë hỹn, ãjag tỹ inh mũ ù tó mũ ti,” he mũ. “Ti hỹn tóg rĩr mãn, sỹ ti tén kar ký, hã ký tóg milagre tỹ hën ri ke hyn han tĩgtĩ,” he tóg, Herodes ti, ã camarada ag mũ, Jesus to.

³ Herodes vỹ João se ja nĩ, vëse ja kãki tóg ti fón ja nĩ, Herodias fi tugnĩn. Ti jãvy tỹ Filipe prũ fi ja vê, hã ra tóg fi kunũnh ký fi tỹ prũg mũ, Herodes ti. Ký João tóg ti mũ. ⁴ “ã hã ne tóg ã mré ke prũ fi tỹ prũg mũ,” he ja nĩ. “Fi ki ã tóg Topẽ ví mranh mũ,” he tóg, João ti, Herodes mũ.

⁵ Ký Herodes tóg ti tén sór mũ, hã ra tóg vënh kar kamęg mũ. Vënh kar tóg João to: “Topẽ ví tó tĩ ù vê,” he tĩ. Ký Herodes vỹ ag kamęg mũ. ⁶ Hã ra tóg kejên Herodes mur ja kurã tá krỹg mũ. Ký festa ên kã Herodias fi kósin fi vỹ ag jo vënh grén mũ sir, ti mré jëg mũ ag jo. Ký tóg Herodes mũ sĩnvĩ ti. ⁷ Ký tóg fi mũ: “ã tỹ nén to ví kar nĩm

jé sóg ke mũ ã mÿ, sÿ ke há vễ,” he mũ, Herodes ti.

⁸ Kÿ fi tóg ã mÿnh fi mÿ ke mũ. Kÿ fi mÿnh fi tóg fi krĩn mũ, fi tÿ João krĩ to vĩ jé. Kÿ fi tóg to vĩ mũ sir. “Inh mÿ ùri João Batista krĩ tÿ pênky kākã nĩm,” he fi tóg mũ, Herodes mÿ.

⁹ Kÿ tóg ti mÿ e tĩ sir, ti tÿ ti tén jé. Hã ra tóg fi mÿ: “sÿ ke há vễ,” he ja nĩ, kÿ ti mré jêg mũ ag vÿ mẽ kãn ja nĩ. Kÿ tóg fi mÿ: “hej,” he mũ sir. ¹⁰ Kÿ tóg soldado jênêg mũ sir, ti tÿ João krĩ kym jé. Hã ra João tóg vễse ja kākã nĩ nĩ. ¹¹ Kÿ tóg ti krĩ kym mũ sir. Pênky kākã nĩm kÿ tóg fi mÿ nĩm mũ, tátãg fi mÿ, ti krĩ ti. Kÿ fi tóg fi mÿnh fi mÿ ma tĩ mũ. ¹² Kÿ ti mré mũ tĩ ag tóg mẽ kÿ ti vyn kãmũ mũ, vễnh kej tá ti fón jé. Ti fón kar kÿ ag tóg Jesus mÿ tónh kãmũ mũ.

Jesus tÿ ùn e jên

(Mc 6.30-44; Lc 9.10-17; Jo 6.1-14)

¹³ Jesus tÿ João ter mẽ kÿ tóg tá kãkutẽ mũ, canoa kãmĩ. Kÿ tóg êmã tũg ja ra tĩ mũ sir, ã pir mÿ nĩ jé. Hã ra vễnh e ên tóg ti tũg mễg mũ. Kÿ ag tóg ti nón mũ mũ, ãjag pên kã, êmã kar tá kãmũ kÿ. ¹⁴ Kÿ Jesus tóg kafã ù tá vag ke mũ, kÿ tóg tá ùn e ên ag vэг mũ sir, ti nón kãmũ mũ ag. Kÿ ag tóg ti mÿ jagãgtar nÿtĩ. Ag jagãgtãn kÿ tóg ùn kagyga ag tÿ há' he mũ sir.

¹⁵ Ti tÿ ùn e tÿ hághá' hen kÿ tóg rãké nÿ sir, ti tÿ ag kanhrãn ki. Kÿ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mÿ tó jé kãmũ mũ. “Rãké ti nÿ ha,” he ag tóg mũ, ti mÿ. “Tag mĩ tóg êmã tũ tĩ. Kÿ tóg ã tÿ ag jêgnênh há tĩ, ag tÿ êmã ù ra mũ jé, vễjên comprar he jé,” he ag tóg mũ, Jesus mÿ.

¹⁶ Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “ha inhhã ag jên, kÿ ag tóg hễ ra mũnh ke tũ nĩ.” he mũ.

¹⁷ Kÿ ag tóg ti mÿ: “hã ra tóg tũ tĩ, vễjên tĩ,” he mũ. “Pão tÿ 5 (ke) vÿ ki nÿtĩ, pirã régre ke gé,” he ag tóg.

¹⁸ Kÿ tóg ag mÿ: “inh mÿ ma kãmũ jêg ge,” he mũ. ¹⁹ Kÿ tóg ùn e ên ag mÿ tó mũ, ag tÿ re tá nĩgnĩ kÿ nÿtĩ jé. Kÿ tóg pão tÿ 5 (ke) ên mặg mũ, pirã régre ên ke gé. Kÿ tóg kanhkã ki êvãnh mũ

sir, vễjên ên to tóg Topê mré vĩ mũ sir. Kÿ tóg pão kénh kÿ ã mré mũ tĩ ag mÿ vin mũ sir, ag tÿ vễnh ken jé sir, ùn e ên ag mÿ. ²⁰ Kÿ vễnh kar tóg ko kãn kÿ funfór mũ sir. Hã ra tóg kén mũ. Kêj tÿ 12 (ke) fãn ag tóg mũ, ti ke tÿ. ²¹ Pão ko mũ ên ag tóg tÿ mil tÿ 5 (ke) nÿtĩ, ùn tÿtã mré tó tũ, fag krê mré tó tũ, hã ra fag tóg tá e nÿtĩ gé mÿr, ha mẽ.

Jesus tÿ goj kri tũg

(Mc 6.45-52; Jo 6.15-21)

²² Kÿ tóg ã mré mũ tĩ ag mÿ tó mũ, ag tÿ canoa kãmĩ mũ jé, ag tÿ ti jo kafã ù ra mũ jé. “Isÿ ver ùn e tag ag mÿ: ha mũjêg, henh ke vễ,” he tóg ag mÿ. ²³ Kÿ tóg ùn e ag mÿ: “ha mũjêg,” he mũ sir. Kÿ tóg pãnónh to tãpry mũ, Topê mré vĩ jé. A pir mÿ tóg tá nĩ nĩ. Kÿ tóg kutyg mũ sir. Hã ra Jesus tóg pãnónh tá nĩ nĩ. ²⁴ Kÿ canoa tóg nig kãmĩ tĩ mũ sir, kafã ù ra. Nig fyr tóg kór gy nĩ sir, kuvar gy ti nĩ ha. Kÿ goj tóg krém krém ke sa nĩ, kÿ tóg ag kutãn kÿ nĩ nĩ, goj ti. Kãka vÿ ag kato tẽ mũ, hã kÿ ag tóg mũ kónãn mũ. ²⁵ Kÿ kurã ke ra Jesus tóg ag to kãtĩ mũ, goj kri tũg kÿ, ã pên kã. ²⁶ Kÿ ti mré mũ tĩ ag tóg ti vэг mũ, ti tÿ goj kri tũg kÿ, kÿ ag fe tóg jũrũn ke mũ. “Vễnh kuprĩg vễ,” he ag tóg mũ. Kamêg kÿ ag tóg vễkrênkrêr mũ sir. ²⁷ Hã ra Jesus tóg ag mré vễmên mũ sir. “Kamêg tũg nĩ, inh hã vễ,” he tóg. “Jũrũn ke tũg nĩ,” he tóg.

²⁸ Kÿ Pedro tóg ti mÿ: “ã hã mÿ'?” he mũ. “Kÿ inh mÿ tó, isÿ ã to tũg jé, goj kri tũg kÿ,” he tóg, Pedro ti, Jesus mÿ.

²⁹ Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “kunĩg ge,” he mũ. Kÿ Pedro tóg canoa ki kutẽ kÿ goj kri tĩ mũ sir, Jesus to. ³⁰ Goj kri tũg kÿ tóg vãhã kãka ki êvãnh mũ, kÿ tóg kamêg mũ sir. Kamêg kÿ tóg goj ki pun ke mũ. Kÿ tóg prêr mũ. “Senhor, inh kren han nĩ,” he tóg mũ, prêr kÿ.

³¹ Kÿ Jesus tóg vễsÿmér ti kãgmĩg mũ. Kÿ tóg ti mÿ: “inh ki rã há han tũ ã tóg nĩ, vÿ,” he mũ. “Ã hã ne tóg: inh mÿ tá jun mũ vÿ? he mũ', hã kÿ ã tóg ki pun ke kren mũ,” he tóg, Jesus ti, Pedro mÿ.

³² Kĩ ag tóg canoa kãki ge mũ sir. Ag tỹ ki ge kũ kãka tóg tũ' he mũ, kóho ên. ³³ Kĩ tóg ag mũ há tĩ, canoa kãki nỹtĩ ag mũ. Kĩ ag tóg Jesus ki ge há han kũ ti mũ vĩ há han mũ sir. “Topẽ kósin vỹ tỹ ã nĩ, mỹr,” he ag tóg mũ sir ti mũ.

Jesus tỹ Genesaré tá jun
(Mc 6.53-56)

³⁴ Kĩ ag tóg kafã ù tá junjun kũ (ag tóg) vag ke mũ sir, êmã tỹ Genesaré tá. ³⁵ Tá ke ag tóg ãjag tỹ Jesus ve kũ ti ki kanhrãn mũ. Kĩ ag tóg ti to vênh vĩ jẽnẽg mũ sir, vênh kar mũ, ga kar ên mũ há. Kĩ ag tóg ùn kagyga ag tatĩ kãmũ mũ, Jesus to. ³⁶ Kĩ ag tóg Jesus mũ to vĩ mũ, ag tỹ hên ri ke mũn ti kur mráj mẽ jé. Kĩ ag tóg há' há' he kãn mũ sir, ag tỹ ti kur mên kũ.

15

Judeu ag jykre si
(Mc 7.1-13)

¹ Kĩ kejên Fariseu ù ag tóg Jerusalém tá junjun mũ, Jesus tá, Topẽ vĩ to professor ag mré há. Jesus mũ ag tóg vĩ mũ. ² “Ã mré mũ tĩ ag ne tóg ãg jykre si mranh tĩ,” he ag tóg. “Ëg jykre si ki ãg tóg nĩgpég tĩ, ãg jên ke jo, há ra ag tóg nĩgpég tũ ra jêg tĩ,” he ag tóg.

³ Kĩ Jesus tóg ag mũ: “ãjag há vỹ Topẽ vĩ mranh tĩ, ãjag tỹ ãjag jykre si han kũ,” he mũ. ⁴ “Topẽ tỹ ãg mũ tón há vê, ha mẽ: “ã mỹnh fi mré ã panh kamêg nĩ, fag jagãgtãn nĩ,” he ja tóg nĩ. Kĩ tóg tag tó gé, ha mẽ: “ũ tỹ ã han mũ fag mũ vĩ kónãn mũ ên tén jé ã tóg ke mũ,” he ja tóg nĩ gé, Topẽ ti. ⁵ Ti jãvo ãjag tóg tag tó tĩ, ha mẽ: “ã panh mũ nén ù nĩm tũg nĩ, ã mỹnh fi mũ nén ù nĩm tũg nĩ, ã tỹ fag mũ: “sỹ ãjag mũ nén ù nĩm ke vê vê, há ra sóg Topẽ mũ nĩm sór mũ,” hen kũ. Û tỹ tag han kũ tóg há tĩ,” he ãjag tóg tĩ. ⁶ Há kũ ãjag tóg Topẽ vĩ tỹ tũ' he tĩ, ãjag tỹ ãjag jykre si há han kũ,” he tóg, Jesus ti.

⁷ “Krĩ régre ãjag nỹtĩ, ha mẽ. Há kũ Isaías vỹ ãjag to vĩ ja nĩgtĩ, ti tỹ tag tó kũ, ha mẽ. ⁸ “Povo tag vỹ ãjag nũnê há tỹ inh mũ vĩ há han tĩ, há ra ag jykre pi(jé) tỹ inh jykre nỹ’,” he ja tóg

nĩ. ⁹ “Fagrĩnh mũ ag tóg iso grĩnh ke tĩ, há ra ag tóg ãprã ke ag jykre to: Topẽ tỹ tón há vê, he tĩ,” he ja tóg nĩgtĩ, Isaías ti,” he tóg, Jesus ti. “Ki há tó ja tóg nĩ, ãjag to, ãjag krĩ régre nỹtĩn kũ,” he tóg, Jesus ti.

Ne tỹ ãg kavénh
(Mc 7.14-23)

¹⁰ Kĩ tóg vênh kar jé prêr mũ sir, ag tỹ ti rá há nỹtĩ jé, ti vỹ jêmê há han jé. Kĩ tóg ag mũ: “ha mẽ, sỹ nén tó mũ ti, kũ to jykrén nĩ gé,” he mũ. ¹¹ “Ëg jên pi(jé) ãg kavénh tĩ,” he tóg. “Ëg jênky kã ra ãg tóg rãg tĩ, vějên ti. Nén ù tỹ ãg ki kãpa há vỹ ãg kavénh tĩ, ha mẽ,” he tóg.

¹² Kĩ ti mré mũ tĩ ag ti to kãmũ kũ ti mũ: “ha mẽ,” he mũ. “Fariseu ag vỹ ã to jũ nỹtĩ, ã tỹ ag mũ: vějên pi(jé) ãg kavénh tĩ’, hen kũ,” he ag tóg ti mũ.

¹³ Kĩ tóg ag mũ: “ãg jóg mág tỹ nén krãn ja tũ vãm kũ nĩ kãn ke vê, ãg jóg tỹ kanhkã tá nĩ tỹ nén krãn ja tũ ên ti,” he mũ. “Ag pi(jé) tỹ Topẽ krê nỹtĩ’, Fariseu ên ag, há kũ tóg ag vãm ke mũ,” he tóg. ¹⁴ “Hã kũ ag to jykrén tũg nĩ. Ûn kyvó ag mũ ag tóg: “sỹ ã jãmĩ tũg ke vê,” he tĩ, há ra ag tóg ti kóm kyvó nỹtĩ gé, kũ ùn kyvó tỹ ùn kyvó jãmĩ tũg kũ ag tóg kãgnó ki vár ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti. Ag tỹ nũgme ki vár to ken há vê, há vỹ: kãgnó ki vár ke mũ, he mũ.

¹⁵ Kĩ Pedro tóg ti mũ: “ãg mũ kãmén há han nĩ, ã vỹ tag,” he mũ. ¹⁶ Kĩ Jesus tóg ti mũ: “kũ ãjag mũ ver ki kanhrãn tũ nỹtĩ’?” he mũ. ¹⁷ “Mũ ãjag tỹ to jykrén tũ tĩ’?” he tóg. “Ha vé, ãg tỹ ãg jên tỹ ãg jênky kãra rãg kũ tóg ãg nug kãra rá mũ, kar ãg tóg gón mũ sir. ¹⁸ Nén ù tỹ ãg ki kãpa vỹ tỹ ãg jykre nĩ, há kũ tóg ãg kavénh tĩ. ¹⁹ Nén ù tỹ ãg ki kãpa há vê, ha mẽ: jykrén kónãn, ù tén, ã prũ tũ fi mré nỹ, ã mén tũ mré nỹ, ùn mén tũ fag to én, nén ù péju, ù to ón, ù to vĩ kónãn. ²⁰ Nén ù tỹ ãg ki kãpa há vê, ãg kavénh tĩn há vê. Ëg tỹ nĩgpég tũ ra jên kũ ti pi(jé) ãg kavénh tĩ’,” he tóg, Jesus ti.

*Canaã tá ke fi tỹ Jesus mré vēmén
(Mc 7.24-30)*

²¹ Kĩ Jesus tóg tá kutẽ kỹ (tóg) ga ù ra tĩ mũ, cidade tỹ Tiro ra, cidade tỹ Sidom ra. ²² Ti tỹ tá jun kỹ ù fi tóg ti venh kãtĩ mũ. Ga tỹ Canaã tá ke fi vẽ. Kỹ fi tóg Jesus tá jun mũ, kỹ fi tóg prēr mũ. “!..Senhor, Davi kósin..!” he fi tóg. “!..Inh jagãgtãn ra..!” he fi tóg. “!..Inh kósin fi vỹ jagrẽ kórég tãvĩ nĩ, ã tỹ inh mỹ ti kutẽm há tóg te..!” he fi tóg, prēr kỹ.

²³ Hã ra Jesus tóg fi mỹ vỹ tũ nĩ. Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti to kãmũ kỹ ti mỹ: “ã mỹ fi ve sór tũ nĩ, fi tỹ kar kỹ ã ãn ra tĩg jé?” he mũ. “Ëg nón fi tóg ãg jé prēr mũ, kỹ tóg ãg mỹ e tĩ,” he ag tóg, Jesus mỹ.

²⁴ Hã ra tóg ag mỹ: “vó,” he mũ. “Topẽ vỹ inh jẽnẽ, sỹ Israel ag tỹ há' he jé inhhã, ù tỹ Israel kãmĩ Topẽ vỹ mranh mũ ag tỹ,” he tóg, Jesus ti. Hã ra fi tóg tỹ fóg nĩ, hã kỹ tóg fi ve sór tũ nĩ.

²⁵ Kỹ fi tóg ti tá jun mũ sir. Ti krēm fi tóg grĩnh ke mũ. Kỹ fi tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Ã mỹ inh jagãgtãn ke tũ?” he fi tóg.

²⁶ Hã ra Jesus tóg fi mỹ: “há tũ tóg nĩ, ã tỹ nén to vỹ mũ ti,” he mũ. “Ëg krẽ jamĩ vỹ tỹ ãg krẽ tũ nĩ, kỹ ãg tóg cachorro mỹ fón vãn nĩgtĩ, ãg krẽ jamĩ ti,” he tóg, Jesus ti.

²⁷ Kỹ fi tóg ti mỹ: “hỹ,” he mũ. “Hã ra cachorro sĩ ag tóg ãmĩ mru ãn ko tĩ, mesa krēm,” he fi tóg, Jesus mỹ. “Hã kỹ inh kósin fi tỹ há' hemnĩ, ãg tỹ tỹ cachorro ãn ri ke nỹtĩ kỹ,” he fi tóg, Jesus mỹ.

²⁸ Kỹ tóg ùn tỹtã ãn fi mỹ: “inh ki rã tãvĩ han ja ã tóg nĩ,” he mũ. “Hã kỹ sóg ã mỹ han mũ, ã tỹ inh mỹ nén to vỹ mũ tag,” he tóg fi mỹ. Ti tỹ tag tó kỹ fi kósin fi tóg há' he mũ, hora ãn kã.

Jesus tỹ ùn e ag tỹ há' he

²⁹ Kỹ Jesus tóg cidade tá kãkutẽ kỹ (tóg) goj nig fyr jagma tĩ mũ, nig tỹ Galiléia ãn fyr jagma. Kỹ tóg pãnónh to tãpny mũ, kỹ tóg nĩ mũ. ³⁰ Kỹ ùn tỹ hẽn ri ke ag vỹ junjun mũ, ùn kagyga ag ke gé, ùn kãnhgrĩ ag ke gé, ùn tĩg vãn ag

ke gé, ùn kaga ù ag ke gé. Ti ki ag tóg junjun mũ, kỹ tóg ag tỹ hághá' he kãn mũ. ³¹ Kỹ tóg vãn kar ãn mỹ e tĩ, ag tỹ tag ven kỹ. ùn vỹ vãn ag tóg vỹ há nỹtĩ, ùn kónhgrĩ ag tóg mũ há nỹtĩ, ùn kyvó ag tóg ãvãn há nỹtĩ. Kỹ ag tóg Topẽ mỹ vỹ há han mũ sir, Israel ag.

*Jesus tỹ ùn e ù jẽn mãn
(Mc 8.1-10)*

³² Kỹ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag jé prēr mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “inh mỹ ag tóg jagãgtar nỹtĩ, ùn e tag ag,” he mũ. “Kurã tãgtũ han ag tóg mũ ãg mré. Hã ra ag tóg vỹjẽn ve ja tũ nĩgtĩ. Kỹ tóg sỹ ag jég tũ ra ag jẽgnẽ jãvãn tĩ, ag jamã ra. Ag mũn kỹ ù ag hỹn kãgter ke mũ, kókĩnkĩr kỹ,” he tóg.

³³ Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: “ki ti ãmã tũ nĩ, ki ti ga kórég nĩ,” he mũ. “Ëg hỹn hẽ tá vỹjẽn venh mũ, ãg tỹ ùn e tag ag jẽn jé?” he ag tóg ti mỹ.

³⁴ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ãmĩ tỹ hẽ ri ke nỹ ki nỹtĩ ge?” he mũ. Kỹ ag tóg: “ũ tỹ 7 (ke) vẽ, kãkufár pipir ke gé,” he mũ.

³⁵ Kỹ tóg ùn e ag mỹ tó, ag tỹ nĩgnĩ kỹ nỹtĩ jé, ga kri. ³⁶ Kỹ tóg ãmĩ tỹ 7 (ke) mãg mũ, pirã mré, kỹ tóg to Topẽ mré vỹ mũ. Kỹ tóg vãn kãkénh mũ, ãmĩ ti. Kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ vin mũ, ag tỹ vãn kar mỹ kã vãn ken jé. Kỹ ag tóg kã vãn ken mũ mũ. ³⁷ Kỹ ag tóg ko kãn mũ, funfór ag tóg mũ, hã ra tóg kén mũ. Kre tỹ 7 (ke) ãn fãn tóg mũ sir, ãmĩ kén ti, Jesus mré mũ tĩ ag tỹ génh kỹ. ³⁸ ù tỹ ko mũ ag vỹ ù tỹ 4 mìl (ke) nỹtĩ, ag tãvĩ, ùn tỹtã mré tó tũ, ag krẽ mré tó tũ. Hã ra fag tóg tá e nỹtĩ gé.

³⁹ Kỹ Jesus tóg ag jẽgnẽg mũ sir, ag jamã ra. Kỹ tóg canoa ki rã mũ sir, ãmã tỹ Magadã tá ga ra tĩg jé, ã mré mũ tĩ ag mré.

16

*Ag tỹ Jesus mỹ milagre to vỹ
(Mc 8.11-13; Lc 12.54-56)*

¹ Kỹ Fariseu ù ag tóg Jesus tá junjun mũ, Saduceu ag mré hã. Ag tỹ ón kỹ ti ki jẽmẽ sór vẽ, ag tỹ kar ti kato vỹ jé. Kỹ ag tóg ti mỹ milagre to vỹ mũ. Ag tỹ ti jykre to: “Topẽ jykre mỹ vỹ?”

he sór vễ. ² Hã ra Jesus tóg ag mỷ: “ta to jykrén há ãjag nỷtĩ, ẽmẽ to ke gé,” he mữ. “Rãkãnh kỷ ãjag tóg kanhkã ki ẽvãnh tĩ. Rãren kỷ ãjag tóg: “ẽmãn ke vễ,” he tĩ. ³ Kỷ kusã ki ãjag tóg kanhkã ki ẽvãnh tĩ gé. Kanhkã pữr kỷ ãjag tóg sir: “ta vỷ kutẽnh mữ, kanhkã vỷ pữr mữ,” he tĩ. Tó há han ãjag tóg tĩ, rãre ve kỷ, kanhkã pữr ven kỷ ke gé. Hã ra ãjag tóg inh ki kagtĩg nỷtĩ, ãjag tỹ sỹ nẽn han mữ vэг mữ ra. Hã kỷ ãjag tóg: “Topẽ jykre mỷ vỷ?” he tĩ. ⁴ Kórég ãjag nỷtĩ, ãjag tỹ Topẽ ki ge jãvãnh nỷtĩn kỷ. Ûri ke kar vỷ ãjag ri ke kórég nỷtĩ. Milagre venh ke tũ ãjag tóg nĩ. Vãsỹ Topẽ vĩ tó tĩ ù tóg nĩgtĩ, hã vỷ: Jonas, he mữ. Jonas tỹ nẽn ve ja ri ke hã ve jé ãjag tóg ke mữ, ùri,” he tóg, Jesus ti. Kỷ tóg ag ré kỷ tĩ mữ sir.

Fermento to comparação ù
(Mc 8.14-21)

⁵ Kỷ tóg ã mré mữ tĩ ag mré tĩ mữ, goj nig kafã ù ra. Ag tỹ kafã ù tá junjun kỷ ag tóg ẽmĩ to jykrén mữ sir, Jesus mré mữ tĩ ag. Kã jatun kỷ ag tóg nỷtĩ ja nĩ, kỷ tóg tũ tĩ sir, ẽmĩ ti. ⁶ Kỷ Jesus tóg ag kanhrãn mữ. “Fariseu ag tỹ fermento há(r) kamẽg nĩ, Saduceu ag tỹ fermento há(r) ke gé,” he tóg mữ, Jesus ti.

⁷ Kỷ ag tóg jagnẽ mré vĩ mữ sir, Jesus vĩ tag to. “Tĩ tỹ ẽg tỹ pão mãg tũ ẽn tó hỷn,” he ag tóg mữ, jagnẽ mỷ.

⁸ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ nẽn tó mữn ki. Kỷ tóg ag mỷ tó mãn mữ. “Inh ki ge há han tũ ãjag tóg nĩ ver,” he tóg. “Hã kỷ ãjag tóg jagnẽ mỷ: pão tũ, he mữ. ⁹ Ver tóg ãjag tỹ to jykrén tũ tĩ'. Pão tỹ 5 (ke) ẽn mĩ ẽkrén nĩ. Û tỹ mil tỹ 5 (ke) ag tóg ko kãn, hã ra tóg kén, ag kar tỹ ko mữ ra. Ti ke hỷn kěj tỹ hẽ ri ke fãn?” he tóg. Kỷ ag tóg ti mỷ tó mữ sir. ¹⁰ Kỷ tóg ag mỷ: “jo pão tỹ 7 (ke) ẽn ti. Û tỹ mil tỹ 4 (ke) ag vỷ kó, hã ra tóg kén, ag kar tỹ ko mữ ra. Ti ke hỷn kěj tỹ hẽ ri ke fãn?” he tóg. Kỷ ag tóg ti mỷ tó mữ gé sir. ¹¹ Kỷ tóg ag mỷ: “kỷ inh vĩ to jykrén nĩ,” he mữ. “Pão tó tũ sóg nĩ. Fermento pẽ tó tũ sóg nĩ. To

jykrén há han nĩ, ha mẽ. Fariseu ag tỹ fermento há(r) kamẽg nĩ, Saduceu ag tỹ fermento há(r) kamẽg nĩ gé, he sóg mữ ãjag mỷ,” he tóg, Jesus ti.

¹² Kỷ ag tóg to jykrén há han mữ sir vãhã. Ti tỹ fermento pẽ tó pijé'. Ti tỹ Fariseu ag jykre tó ja vễ, Saduceu ag jykre ke gé. Ag jykre hã to tóg: “ẽn kamẽg nĩ,” he ja nĩ, Jesus ti.

Pedro tỹ Jesus kãmén
(Mc 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³ Kỷ Jesus tóg cidade tỹ Cesaréia Filipe tá ga ra tĩ mữ, ti mré mữ tĩ ag mré. Kỷ tóg ag mỷ: “tỹ sóg ẽprã ke fi kósin nĩ,” he mữ. “Kỷ ag iso hẽ ri ke tĩ?” he tóg mữ, ag mỷ.

¹⁴ Kỷ ag tóg ti mỷ. “ũ ag tóg ã to: João Batista vễ, he tĩ,” he mữ. “Jãvo ù ag tóg: Elias vễ, he tĩ, ã to. Jãvo ù ag tóg: Jeremias vễ, he tĩ gé, jãvo ù ag tóg: Topẽ vĩ tó tĩ ù vễ, he tĩ gé, ã to,” he ag tóg, Jesus mỷ.

¹⁵ Kỷ tóg ag mỷ: “ag jãvo ãjag hẽ ri ke tĩ, iso?” he mữ.

¹⁶ Kỷ Simão Pedro tóg ti mỷ: “tỹ ã Cristo nĩ,” he mữ. “Topẽ kósin vỷ tỹ ã nĩ. Topẽ vỷ rĩr nĩ, kỷ ã hã vỷ tỹ ti kósin nĩ,” he tóg, Pedro ti, Jesus mỷ.

¹⁷ Kỷ Jesus tóg ti mỷ: “Simão',” he mữ, “João kósin',” he tóg. “Èprã ke tỹ ã mỷ tó pijé',” he tóg. “Inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ ẽn tỹ ã mỷ tó vễ, isỹ tỹ ti kósin nĩ ti. Hã kỷ tóg ã ve há han mữ, Topẽ ti,” he tóg, Pedro mỷ. ¹⁸ “Ha mẽ, tỹ ã Pedro nĩ, hã vỷ: pó, he mữ. Pãró tag kri sóg isũ han mữ, tỹ ãn ri ke ẽn, hã vỷ: ã tỹ ag mỷ inh vĩ tó tugrĩn ag tóg inh ki genh ke mữ, he mữ. Kỷ ù tỹ inh ki ge kỷ nỷtĩ ag vỷ tỹ igreja ri ke nỷtĩ. Ag fár tỹ tũ' he mữ ra ag tóg rĩnrĩr mãn ke mữ. Tũ' henh ke tũ ag nĩ. ¹⁹ Èprã ke ag vỷ kanhkã ra mữnh mữ, ã vĩ ki. Jãnka ri ke ti nĩ, kanhkã ra ge jafã ti, kỷ sóg ã hã mỷ ti nón jafã ti fig mữ sir, ti chave ti. Kỷ ã tỹ ù mỷ: “kanhkã ra tĩg ke tũ ã tóg nĩ,” hen kỷ tóg ra tĩg ke tũ nĩ. Kỷ ã tỹ ù mỷ: “kanhkã ra ã tóg tĩg ke mữ,” hen kỷ tóg ra tĩg ke mữ,” he tóg, Jesus ti, Pedro mỷ.

²⁰ Kĩ tóg ã mré mũ tĩ ag mĩ tó mũ, ag tỹ ti kãmén tũ nĩ jé ver. “Ker ù mĩ sỹ tỹ Cristo nĩ tó hẽ” he tóg mũ ag mĩ.

*Jesus tỹ ã ter ke tó vén
(Mc 8.31-9.1; Lc 9.22-27)*

²¹ Kĩ tóg ag mĩ ã jagtar ke kãmén nĩ nĩ. ã mré mũ tĩ ag mĩ tóg komër hã tó mũ. “Kãnhmar sóg Jerusalém ra tĩg mũ ha,” he tóg mũ. “Tá sóg hã ra jagtar ke mũ. Kófa ag vỹ iso kórég nỹtĩnh mũ, ha vemnĩ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag, Topẽ vĩ to professor ag ke gé. Ag tỹ isén ke vë, kỹ sỹ kurã tâgtũ ki rĩr mãn ke vë,” he tóg, Jesus ti.

²² Kĩ Pedro tóg ti pin kũ ti mré vĩ mũ, ti tỹ tag to jykrén tũ nĩ jé. “Senhor,” he tóg, “Topẽ jé ã jy nĩgã, ã tỹ ã jagtar ke tag vég tũ nĩ jé,” he tóg, Pedro ti, Jesus mĩ.

²³ Hã ra Jesus tóg vësỹjãm ãvãnh kũ ti mĩ vĩ tar han mũ sir, ti to jũ kũ. “Kutĩg, Satanás,” he tóg, Pedro mĩ. “Isỹ Topẽ vĩ mranh han sór ã tóg mũ,” he tóg. “Ã pi(jé) Topẽ jykre tó mũ'. Ëprã ke jykre vë, ã tỹ inh mĩ nén tó mũ tag ti,” he tóg, Jesus ti, Pedro mĩ.

²⁴ Kĩ tóg ã mré mũ tĩ ag mĩ vĩ mãn mũ. “Ãjag tỹ inh mré kãmũ kũ tóg há tĩnh mũ,” he tóg. “Kỹ ãjag jykre tovãnh nĩ, ãjag tỹ isũ tâvĩ hã han jé. Ha vé, ag tỹ inh cruz tỹ inh kri fi kũ sóg tĩg ke mũ, ag tỹ to isa kũ isén jé, ha vemnĩ. Vënh nenh ke tũ sóg nĩ. Isỹ tag han ri ke han nĩ, ãjag tỹ inh mré mũ sór nỹtĩn kũ,” he tóg. ²⁵ “Ãjag tỹ ãjag jykre hã han kũ ãjag tỹ nũgme ki vár ke vë. Jãvo ãjag tỹ isugrĩn ãjag jykre tovãnh kũ ãjag krenkren ke vë, ãjag kãgter ke mũ (hã) ra. ²⁶ Hën ri ke mũn ãjag hỹn mundo ki nén ù kar ganhar henh ke mũ, hã ra ãjag kuprĩg vỹ vãfor ke mũ. Kĩ tóg kórég nỹ. Ëg tỹ ne tỹ ãg kuprĩg kajãm ke tóg tũ tĩ, ãg tỹ ti ve mãn jé,” he tóg. ²⁷ “Tỹ sóg ãprã ke fi kósin nĩ. Kãtĩg mãn jé sóg ke mũ, kanhkã tá, isỹ jëgnë jafã ag mré, inh jóg tỹ isỹ ùn mág han ti kũ. Kũ sóg vënh kar mĩ ãjag tỹ nén han ja kaja ãn ven ke mũ. ²⁸ Ha vé, ki hã sóg tó mũ. ãjag kãmĩ ù ag tóg Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke mũ, ãjag ter ke

to hã, tag ki ãg mré nỹtĩ ù ag. Ëprã ke fi kósin ãn ve jé ag tóg ke mũ, ti tỹ tỹ pã'i nĩ ti. Inh hã vë,” he tóg, Jesus ti.

17

*Jesus tỹ Moisés mré Elias mré vëmén
(Mc 9.2-13; Lc 9.28-36)*

¹ Kar kurã tỹ 6 (ke) tũg kũ Jesus tóg ag mĩ: “mũ nỹ, vyr mĩ,” he mũ. Pedro mĩ tóg ke mũ. Tiago mĩ ke gé, ti jãvy tỹ João mĩ ke gé. Ag hã mré tóg tĩ mũ, pãnónh ra. ² Kĩ tóg ag jo vënh ve ù han mũ sir, kũ ti kakã tóg kókov nĩ. Rã ri ke tóg nĩ, ti kakã ti. Ti kur vỹ kópréj nĩ gé, jëngrë ri ke. ³ Kĩ vãhã Moisés tóg ag mĩ vënh ven mũ sir, Elias ti ke gé. Jesus mré ag tóg vëmén mũ. ⁴ Kĩ Pedro tóg Jesus mĩ: “Senhor,” he mũ. “Tag ki tóg sér tĩ,” he tóg. “Ëg mĩ pãjó tâgtũ han mũ', ã mĩ', Moisés mĩ', Elias mĩ ke gé'?” he tóg, Pedro ti, Jesus mĩ.

⁵ Pedro tỹ ver vëmén mũ ra kanhkã góg kókov tóg ag kri rũm ke mũ. Kũ vënh vĩ tóg mē há' he mũ, kanhkã góg kãtã, kũ tóg: “inh kósin pir hã vë,” he mũ. “Ti vĩ jëmë ra,” he tóg, Topẽ ti.

⁶ Kĩ Jesus mré mũ tĩ ag tóg mēg mũ, kũ tóg ag mĩ e tĩ. Ag mĩ e tĩn kũ ag tóg mũg ke mũ sir. ⁷ Kĩ Jesus tóg ag to kãtĩg kũ ag mēg mũ sir, ã nĩgé tỹ, kũ tóg ag mĩ: “nĩgnĩ ra,” he mũ. “Mũmēg tũg nĩ,” he tóg mũ.

⁸ Kĩ ag tóg mĩ ãvãnh mũ, hã ra ag tóg Jesus hã vég mũ. Ti mré vëmén mũ ag ve mãn tũ ag tóg nĩ, kanhkã tá kãmũ ãn ag.

⁹ Kĩ ag tóg pãnónh tá kãre mũ sir. Ag mũn kũ Jesus tóg ag mĩ: “ker ù mĩ tó hẽ,” he mũ. “Ãjag tỹ ùri nén vég mũ tag tó tũg nĩ ver,” he tóg. “Sỹ iser ja tá vỹn ke kar hã kãmén nĩ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁰ Kĩ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mĩ: “hã ra Topẽ vĩ to professor ag tóg Elias tó tĩ,” he mũ. “Kãtĩg jé tóg ke mũ nēji, Cristo kãtĩg ke to hã, Elias ti. Hã mĩ'?” he ag tóg mũ, Jesus mĩ.

¹¹ Kĩ tóg ag mĩ: “hỹ,” he mũ. “Kãtĩg jé tóg ke mũ mĩr, nén kar han mãn jé,

Elias ti. ¹² Ha mẽ, kätĩg ti huri. Hã ra ag tóg ti ki kagtĩg ja nýtĩgtĩ. Hã kũ ag tóg ti vóg kónãn ja nĩgtĩ, ag tũ ti vóg kónãn sór kũ. Hã kũ ãprã ke fi kósin ãn tóg, inh hã tóg ag tugrĩn jagtar ke mũ gé, ag tũ inh vóg kónãn ken kũ,” he tóg, Jesus ti.

¹³ Kũ ag tóg vãhã ti tũ nén tó mũ to jykrén mũ, ti mré mũ tĩ ag. “João Batista to ke ja vë, ãg kygpég tĩ ãn to ke ja vë, hã vỹ: Elias, he mũ, ti tũ Elias ãn ri ke ja nĩn kũ,” he ag tóg mũ sir, Jesus mré mũ tĩ ag.

Jesus tũ kyrũ tũ há' he
(Mc 9.14-29; Lc 9.37-43a)

¹⁴ Kũ ag tóg vënh e ãn tá junjun mũ sir. Kũ ã tóg Jesus to kätĩ mũ, ag kãmĩ ã. Ti krém tóg grĩnh ke mũ, ã jakrĩ tũ, kũ tóg ti mũ: ¹⁵ “Senhor,” he mũ. “Inh kósin jagãgtãn nĩ,” he tóg. “Ter tĩ tóg nĩgtĩ, to tóg jagtar tãvĩn tĩ. Kejën tóg pĩ ki kutë tĩ, ter tĩ ãn han kũ, kejën tóg goj ki kutë tĩ,” he tóg. ¹⁶ “Kũ sóg ã mré mũ tĩ ag mũ ti ven ja nĩgtĩ, ag tũ ti tũ há' he jé, hã ra ag tóg ti tũ hẽ ri ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus mũ.

¹⁷ Kũ Jesus tóg ti mũ: “ãjag ne tóg inh ki rã há han tũ nĩgtĩ,” he mũ. “Jykre pãno ãjag tóg nýtĩ,” he tóg. “Kysã tũ hën ri ke ki inh hỹn ãjag mré tĩnh ke mũ? Kysã tũ hën ri ke ki inh hỹn ãjag to fe tĩnh mũ?” he tóg. “Inh mũ ti pére kätĩg,” he tóg, Jesus ti, ti panh mũ.

¹⁸ Ag tũ ti mré kãmũ kũ Jesus tóg ti jagrë mũ vĩ jũ han mũ sir, ti tũ ti tovãnh jé. Kũ tóg vësýmér ti ki kãkutë mũ sir, kũ tóg há' he mũ vãhã, kyrũ ti.

¹⁹ Kũ Jesus mré mũ tĩ ag tóg ti ki jëmë sór mũ. Vyr mũ ag tóg Jesus mũ: “ãg ne tóg ti tũ há' he ja tũ nĩ,” he mũ. “Hẽ ri ken kũ hỹn?” he ag tóg mũ, Jesus mũ.

²⁰ Kũ tóg ag mũ: “ãjag tũ inh ki ge tũ nýtĩ tugnĩn ke vë, ãjag tũ inh vĩ kri fig tũ tugrĩn ke vë,” he mũ. “Ha mẽ, ãjag tũ inh ki ge sĩ han kũ nýtĩ ra ãjag tóg pãnónh tag mũ: “ha tag ra tĩg,” he há nýtĩnh mũ vë. ãjag tũ pãnónh mré vĩ kũ tóg tĩg ke mũ vë, ha mẽ, ãjag tũ inh ki ge sĩ nýtĩ ra. Ka tũ mostarda fy vỹ sĩ tãvĩ nĩ. ãjag tũ inh ki ge sĩ

nýtĩ ra, ka tũ mostarda fy sĩ ãn ri ke nýtĩ ra tóg há tĩnh mũ vë. Kũ ãjag tóg pãnónh tĩn há nýtĩnh mũ vë. Nén kar han há ãjag nýtĩnh mũ vë, ãjag tũ inh ki ge kũ nýtĩ ra. ²¹ Hã ra vënh jagrë kórég tũ ge kutëm tóg jagy nĩ. Topë mré ãg tóg vĩnh ke mũ, kũ ãg tóg ti mré vĩ kũ vãkrenh ke mũ gé, nén ã ko tũ jé ãg tóg ke mũ, kũ tóg vãhã kutënh mũ, vënh jagrë kórég tũ ge ti,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tũ ã ter ke tó mãn
(Mc 9.30-32; Lc 9.43b-45)

²² Tag kar kũ ag tóg ga tũ Galiléia tá nýtĩ. Kũ Jesus tóg ag mũ: “ãprã ke fi kósin vỹ jagtar nĩnh mũ. Inh hã vë,” he mãn mũ. “ãprã ke ag vỹ ãjag tũ isỹ nén han sór mũ ãn han ke mũ. ²³ Ag tũ isén ke vë. Ag tũ isén kar kũ sóg hã ra rĩr mãn mũ, kurã tãgtũ tũg kũ,” he tóg, Jesus ti. Ag tũ ti vĩ tag mẽ kũ tóg ag mũ e tãvĩ tĩ sir. Fe kaj ag tóg mũ sir, ti mré mũ tĩ ag.

Jesus tũ imposto kajãm

²⁴ Kũ ag tóg mũ mãn kũ (ag tóg) cidade tũ Cafarnaum tá junjun mũ sir. Kũ imposto kaja mãg tĩ ag tóg Pedro mũ vĩ mũ, Topë jo ãn jé imposto mãg tĩ ag. Imposto ãn kaja hã vỹ: jãnkamy régre, he mũ. Pedro mũ ag tóg: “ãjag Senhor mũ kajãm tũ nĩgtĩ?” he mũ.

²⁵ Kũ tóg ag mũ: “vó, kajãm ti tĩ,” he mũ. Kũ tóg ã ãn tá jun mũ sir, Pedro ti. Kũ Jesus tóg ti mũ vĩ mũ, imposto to, hã ra Pedro tóg ti mũ nén ã tó ja tũ nĩ ver. Kũ Jesus tóg ti mũ: “Simão,” he mũ. “Pã'i ag mũ ã mũ: “ha imposto kajãm,” he ja tũ nĩ?” he tóg, Jesus ti. “Tag to jykrén, ha mẽ. Ag mũ ãjag krë mũ: “kajãm nĩ,” henh ke mũ', ãjag mré ke tũ ag mũ, vó?” he tóg, Jesus ti, Pedro mũ. ²⁶ Kũ Pedro tóg ti mũ: “ãjag mré ke tũ ag mũ ag tóg: “kajãm nĩ,” he tũ,” he mũ. Kũ Jesus tóg ti mũ: “hỹ, hã vë,” he mũ. “Kũ ag krë hỹn kajãm ke tũ nĩ vë. ²⁷ Hã ra ag tóg ãg to jykrén kónãn sór mũ, ãg tũ kajãm tũ to, ãg tũ tũ Topë mré ke nýtĩ ra. Ag tũ ãg to jykrén kónãn sór kũ ãg hỹn tóg kajãm ke mũ, Topë jo ãn jé imposto ãn, ãg tũ tũ Topë krë nýtĩ ra, Israel krë ke gé. Hã kũ pirã

sygsam tīg, nig ěn tá. Sygsam kŷ jē kŷ ã tóg pirã kãgmĩnh mũ. Ā tŷ ũn kãgmĩ vén mũ ěn jēnky tugnŷm nĩ. Jãnkamy vŷ kãkã nĩ, ti jēnky kãkã, ã tŷ ěg jo kajãm jé, ã jo, ijo ke gé,” he tóg, Jesus ti. Kŷ Pedro tóg tĩ mũ sir. Jãnkamy vég tóg mũ sir. Kŷ tóg tŷ imposto kajãm tĩ mũ, Pedro ti.

18

*Ū tŷ ěg kãfór nĩ
(Mc 9.33-37; Lc 9.46-48)*

¹ Kejēn Jesus mré mũ tĩ ag tóg ti mŷ vĩ mũ, kŷ ag tóg: “kejēn ěg tóg Topē tŷ tŷ ěg pã'i nĩ venh ke mũ,” he mũ. “Ěg tŷ ti ve kŷ ũ tŷ hē nŷ hŷn ěg kãfór kar nĩ?” he ag tóg, Jesus mŷ. ² Kŷ Jesus tóg gĩr ũ jé prēr mũ, kŷ tóg ag kuju kã ti fēg mũ, gĩr ti. ³ Kŷ tóg ag mŷ tag tó mũ, ha mẽ. “Gĩr ri ke han nĩ, ãjag tŷ Topē tŷ tŷ ěg pã'i nĩ ve sór kŷ, ke tũ nĩ (mũ) ra ãjag tóg venh ke tũ nĩ. Hã kŷ ãjag jykre tovãnh nĩ, gĩr jykre han jé,” he tóg. ⁴ “Gĩr pi(jé) ũn sanh kãfór sór nĩ'. Kŷ ti ri ke han nĩ. Jagnē kãfór nĩ sór tũg nĩ. “Ūn sĩ vŷ tŷ inh nĩ, gĩr ri ke vŷ tŷ inh nĩ,” hemnĩ, ãjag tŷ kar kŷ tŷ ũn mág kãfór kar nŷtĩ jé, Topē tŷ tŷ ěg pã'i nĩn kŷ,” he tóg. ⁵ “Ājag hã vŷ tŷ inh mré ke nŷtĩ. Ājag tŷ inh mré ke nŷtĩn tugnĩn gĩr tŷ ge jē'ŷn nĩ, to há nŷtĩmnĩ, isugrĩn. Ājag tŷ isugrĩn ũ tŷ ge to há nŷtĩn kŷ ãjag tóg iso há nŷtĩ gé,” he tóg, Jesus ti.

*Inferno ki kutē mũ vŷ jagy pē nĩ
(Mc 9.42-48; Lc 17.1-2)*

⁶ “Ūn sĩ tag tóg inh ki rã kŷ jē. Kejēn ũ tóg ũn sĩ tŷ inh vĩ mranh han sór mũ. ěn jykre vŷ kórég tãvĩ nĩ. ěn hã mŷ tóg há nŷnh mũ vē, ũ tŷ pó mág tŷ ti nunh to sa kŷ goj nig ki ti fón jé, ti tŷ goj ki ter jé. Jagy tãvĩ tóg tĩ, ũ tŷ gĩr tŷ isovãnh han kŷ,” he tóg, Jesus ti. ⁷ “Topē vŷ ag ve kónãn pē han ke mũ, ag tŷ ũ tŷ iso há nŷtĩ ag krĩn kónãn kŷ. Ag tŷ ag krĩn kónãn kŷ tóg ag tŷ inh vĩ mranh ha mẽ tĩ. Ū tŷ hēn ri ke ag tóg ag krĩn kónãn tĩ. Hã ra ag tóg to jagãgtar tãvĩ han ke mũ gé. Topē vŷ ag

ve kónãn pē han ke mũ, ag tŷ ũ krĩn kónãn kŷ,” he tóg, Jesus ti.

⁸ “Ā tŷ nén ũ vóg kŷ Topē vĩ mranh kŷ ã nĩgnó kym nĩ, ã tŷ ke mãn tũg jé. Ā tŷ hē kã tá tīg kŷ Topē vĩ mranh kŷ ã pēn kym nĩ, ã tŷ ke mãn tũg jé. Jagy ti nŷ, ã nĩgnó pir ti, ã tīg vãnh ti ke gé. Ā tŷ nĩgnó régre ra nũgme ki kutē kŷ tóg jagy kãfór nĩ, ã tŷ pēn régre ra inferno ki kutēn kŷ, pĩ nhyr vãnh ěn ki kutēn kŷ mŷr. Ā tŷ rĩr krŷg ja tũ venh ke tóg hã ra há tĩ,” he tóg. ⁹ “Ā tŷ nén ũ ki vē'ĩ kŷ Topē vĩ mranh kŷ ã kanē ũ nám nĩ, ã tŷ ke mãn tũg jé. Jagy ti nŷ, ã kyvó ti. Ā tŷ kanē régre ra nũgme ki kutē kŷ tóg jagy kãfór nĩ, ã tŷ inferno ki kutēn kŷ, ã tŷ pĩ nhyr vãnh ěn ki kutēn kŷ. Ā tŷ rĩr krŷg ja tũ ěn ve kŷ tóg hã ra há tĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Carneiro vãfor to comparação
(Lc 15.3-7)*

¹⁰ “Hã kŷ gĩr to é he tũg nĩ. Ū tŷ ag ki rĩr mũ ag vŷ kanhkã tá nŷtĩ, mŷr, ha mẽ. Topē tŷ jēnē jafã ũ ag vē, ũ tŷ gĩr ag ki rĩr mũ ag. Inh jóg mré ag tóg nŷtĩ, ti vég ag tóg nŷtĩ, ũ tŷ gĩr ag ki rĩr mũ ag. Hã kŷ gĩr ag to é he tũg nĩ. ¹¹ Tŷ sóg ěprã ke fi kósin nĩ. Ūn vãgfor mũ ěn ag krenkren han hã jé sóg jun ja nĩ, mŷr, ha mẽ,” he tóg, Jesus ti.

¹² “Tag to jykren nĩ. Ū tóg carneiro tŷ 100 (ke) tŷ mēg nĩ. Kejēn ti mēg pir tóg vãfor ja nĩ. Kŷ tóg ũn pir ěn kanēnh tĩ mũ sir, ti jãvãnh tĩ tóg mũ sir. Ti mēg e ěn tóg pãnónh tá nŷtĩ. Ag ré kŷ tóg tĩ mũ sir, ũn vãfor mũ ěn jãvãnh jé, ũn pir ěn ti. ¹³ Kŷ tóg ti vég mũ sir. Kŷ tóg ti mŷ sér pē tĩ sir, ha mẽ. Ti mēg e ěn tóg ti mŷ há nŷtĩ, ũ tŷ 99 (ke) ěn. Hã ra ti tŷ ũn pir ěn ve mãn kŷ tóg ti mŷ há tãvĩ nĩ sir, ũn e ěn tŷ ti mŷ há nŷtĩ kãfór. Kŷ ti fe tóg mrin ke mũ. ¹⁴ Hã kŷ tóg Topē mŷ kórég nĩ, ũn sĩ pir vãfor kŷ, ti kren tũ nĩn kŷ, gĩr sĩ pir mŷr. Topē pi(jé) tag to há nĩ', inh jóg tŷ kanhkã tá nĩ ti,” he tóg, Jesus ti.

Ěg mré ke ũ tŷ Topē vĩ mranh

¹⁵ “Kejēn ã régre vŷ Topē vĩ mranh mũ. Kŷ ti venh tũg nĩ, ã tŷ ti mré vēmén

jé, to. Vyrmy ti mré vémén vén nĩ. Hën ri ke mũn tóg ã vĩ jëmënh mũ, ky ã tóg ti kren han mũ sir, ã régre ti. ¹⁶ Ti tỹ ã vĩ jëmë sór tũ nĩn ky ù my: inh mré ti jyvën tĩg, hemnĩ, ùn pir my, ke tũ nĩ ky ùn régre ag my. Ky ti mré vémén mǎn nĩ, ag rĩnve, ag tỹ ã tỹ ti mré vĩ mẽ jé. ¹⁷ Ti tỹ ãjag vĩ mẽ sór tũ nĩn ky vënh kar my tómnĩ sir, inh mré ke kar ag my. Ti tỹ vënh kar vĩ mẽ sór tũ nĩn ky ti mré vĩ mǎn tũg nĩ sir. “Topë vĩ ki kagtĩg ti nĩ, fóg kórég ag ri ke ti nĩ,” hemnĩ ti to. “Topë vĩ mranh sór ti mũ, governo my jänkamy mǎg tĩ ag ri ke,” hemnĩ ti to. ¹⁸ Ki hã sóg tó mũ, hã ky sóg ãjag my ke mũ, ha mẽ. ãjag tỹ tag ki ù my: “kanhkã venh ke tũ ã tóg nĩ,” hen ky tóg venh ke tũ nĩ. ãjag tỹ ù my: “kanhkã ve jé ã tóg ke mũ,” hen ky tóg venh ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁹ “Ha mẽ, sỹ ãjag my nén tónh ke mũ ti. Kejën ãjag kãmĩ ùn régre ag tóg nén ù to jykrén, ag tỹ Topë my nén to vĩ jé. Ky ag tóg ti my nén to vĩ mũ sir. Tỹ ag êprã ke nỹtĩ, hã ra ag tóg Topë my nén ù to vĩ mũ. Ky inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ tóg ag my han ke mũ, ag tỹ nén to vĩ mũ ên ti,” he tóg. ²⁰ “Kejën ãjag kãmĩ ùn régre ag vỹ iso vémén tĩ, kejën ùn tãgtũ ag. Inh jiji tó jé ag tóg vënhmǎn ky nỹtĩ. Ky sóg ag mré nĩ nĩ sir, ag tỹ inh vég tũ ra. Hã ky Topë tóg ag my han ke mũ, ag tỹ ti my nén to vĩ mũ ti,” he tóg, Jesus ti.

Û camarada kórég to comparação

²¹ Ky Pedro tóg ti to kãtĩg ky ti my: “Senhor,” he mũ. “Kejën inh régre tóg vënh jykre pãno han ja nĩ. Ky inh my ti my vënh pãte fón e han mũ? Vënh pãte fón tỹ hë ri ke nỹ hỹn há nĩnh mũ? Ke tỹ 7 (ke) my há nĩ?” he tóg, Pedro ti, Jesus my.

²² Ky Jesus tóg ti my: “vó,” he mũ. “Vënh pãte fón tỹ 7 (ke) vỹ pir nĩ,” he tóg. “Vënh pãte fón tỹ 70 tỹ 7 (ke) vỹ pãgsĩ nĩ,” he tóg. ²³ “Ha vé, ù tỹ kanhkã tá nĩ ên tỹ tỹ êg pã'i nĩ to comparação ù vë, sỹ tónh ke tag, ha mẽ. Pã'i mág ri ke ti nĩ. Camarada e ti nĩ, pã'i mág ên ti. Ky tóg kejën ag tũ ve sór mũ, ag tỹ

ti my név(e) ti. ²⁴ Ky tóg vég mũ. Hã ra ti camarada ù tóg ti my név(e) mág jë, hã vỹ: 10 mil (ke), he mũ. ²⁵ Hã ra ti tỹ ne tỹ kajãm ke tóg tũ tĩ, ky ti patrão vỹ ti fón sór mũ, jänkamy to, ti prũ fi ke gé, ti krë ke gé, ti tũ kar myr, ti tỹ ã kaja to ã név(e) kajãm jé. ²⁶ Hã ra tóg ti my jagy tĩ, ky tóg ti krëm grĩnh ke ky ã jakrĩ tỹ jë mũ. Ti krëm grĩnh ke ky tóg ti my: “Senhor,” he mũ. “Ver isovãnh sĩ han, kajãm jé sóg (ke) mũ vãhã,” he tóg.

²⁷ Ky ti patrão tóg ti jagãgtãn mũ sir, ã camarada ti, ky tóg ti tovãnh mũ. Ti my tóg ti név(e) tỹ tũ' he mũ. “Ha tĩg, jatun my,” he tóg mũ sir. ²⁸ Ky ti camarada ên tóg tĩ mũ sir. Ky tóg ã mré camarada ù vég mũ sir. Ti ki tóg név(e) sĩ jë, cruzeiro pir myr. Ky tóg ti mǎg mũ sir. Ti nunh kã tóg ti kãgũg mũ, ky tóg ti my: “inh my kajãm, ã név(e) ti,” he mũ, ùn név(e) mág ja ên ti, ù tỹ ã my név(e) sĩ ên my.

²⁹ Ky tóg ti krëm grĩnh ke ky ã jakrĩ tỹ jë mũ. Ky tóg ti my: “ver isovãnh, vãhã sóg kajãm kãn ke mũ ha,” he mũ.

³⁰ Hã ra tóg mẽ jãvãnh nĩ. Ky tóg vëse jafã kãtã ti fón mũ sir, ti tỹ ti my kajãm jé, ti név(e) ti. ³¹ Hã ra ti mré camarada ù ag vỹ vég mũ, ky tóg ag my e tĩ. Ky ag tóg ãjag patrão my tó kãn mũ sir, ti tỹ nén han mũ ti. ³² Ky ti patrão tóg ti jé prër mũ sir. Ky tóg ti to jũ mũ. “Jykre kórég pë han ã,” he tóg. “Ã név(e) mág tỹ sóg tũ' he vë, ã tỹ inh my to vĩn ky. ³³ Ky ã tỹ ã mré camarada ên jagãgtãn ke vë vë, isỹ ã jagãgtãn ri ke,” he tóg. ³⁴ Ky tóg ti to jũ mág han mũ sir, ti patrão ti. Ky tóg ti ség mũ. Ag my tóg: “ha ti vóg kónãh,” he mũ gé, ti tỹ ã patrão my kajãm kãn jé, ti név(e) mág ên ti,” he tóg, Jesus ti.

³⁵ “Hã han jé tóg ke mũ, inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ ti, ãjag tỹ ãjag régre ag my vënh pãte fón pë han sór tũ nĩn ky, ag tỹ kygnë ja ti,” he tóg, Jesus ti.

19

*Ëg tỹ ãg prũ fón ke tũ
(Mc 10.1-12)*

¹ Kÿ Jesus tóg tó kãn ja nĩ, ti tÿ ag mÿ nén tó sór mũ ti. Kÿ tóg Galiléia tá kãkutẽ kÿ goj tÿ Jordão mãra tĩ mũ sir. Israel ag jamã ù vễ gé. ² Kÿ ùn e ag tóg ti nón mũ mũ. Kÿ tóg tá ag kÿgtãg kãn mũ sir.

³ Kÿ Fariseu ag tóg ti tá junjun mũ gé sir. Ag tÿ ón kÿ ti vễme mẽ sór vễ, vễnh prũ ke fón to. Kÿ ag tóg ti mÿ: “mÿ ẽg tÿ nén ù ù to ẽg prũ fag fón jé há nĩ?” he mũ.

⁴⁻⁵ Kÿ tóg ag mÿ kãmén mũ. “Topẽ vĩ rá ki vemnĩ,” he tóg. “Tá tóg rán kÿ nĩ, Topẽ tÿ nén han mũ ti. Ti tÿ nén kar han ve ki tóg ti mré fi han. Hã kÿ tóg tag tó mũ, ha mẽ. “Hã kÿ ùn gré tóg ã prũ fi to ã panh ré kÿ tĩnh mũ, ã mÿnh fi ré kÿ ke gé. ã prũ fi mré tóg tĩnh mũ. Fi mré tóg tÿ ùn pir nĩ sir, ã prũ fi mré,” he tóg, Topẽ ti. ⁶ Hã kÿ fag tóg tÿ ùn pir nÿtĩ. Fag pi(jé) tÿ ùn régre nÿtĩ. Hã kÿ fag tÿ vễnh kãpãm tũg nĩ. Topẽ tÿ fag tÿ ùn pir han vễ mÿr,” he tóg, Jesus ti.

⁷ Kÿ ag tóg ti mÿ ke mãn mũ. “Hã ra Moisés tóg ẽg mÿ: “fi mÿ vễnh rá nĩm kar kÿ fi fón nĩ,” he ja nĩ. Ti tÿ ne jé ẽg mÿ tag tó ja nễ?” he ag tóg mũ, Jesus mÿ.

⁸ Kÿ tóg ag mÿ: “hÿ,” he mũ. “Tag tó ja ti nĩ, ãjag mÿ, ãjag tÿ vễnh kanhrãn sór tũ nÿtĩn kÿ, hã kÿ tóg ãjag mÿ: ha fi fón ge, he ja nĩ. Hã ra Topẽ tóg tag han ja tũ nĩ, ti tÿ nén kar han ve ki. ⁹ Hã kÿ sóg ãjag mÿ ke mũ. ãjag tÿ ãjag prũ fi fón kÿ ù fi tÿ prũg mãn kÿ ãjag prũ tũ fi vễ sir, ha mẽ. ãjag tÿ fi tÿ ù mré nÿ tugrĩn fi fón kÿ tag hã ne pãgsĩ nÿ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁰ Kÿ ti mré mũ tĩ ag mÿ tóg e tĩ, ti vĩ tag, hã kÿ ag tóg ti mÿ: “ge nĩn kÿ tóg tÿ ù nÿ, ẽg prũg kÿ,” he mũ. “Èg tÿ ẽg prũ fi fón sór mũ ra fi fón tũ nĩn kÿ tóg vễnhmÿ nÿ, kÿ ẽg hÿn prũg sór tũ nĩ,” he ag tóg.

¹¹ Kÿ tóg ag mÿ: “ùn pipir ag tóg tag han ke mũ,” he mũ. “Topẽ tóg ù ag mÿ: ha prũg tũg, henh ke mũ, ẽn ag hã vÿ prũg ke tũ nĩ,” he tóg. ¹² “Û ag tóg kurĩ nÿtĩ, ag mur mũ kã. Kÿ ù ag tóg kurĩ nÿtĩ gé, ag tÿ ag grãfy kÿm kÿ. Kÿ

ù ag tóg kurĩ ri ke nÿtĩ gé, ag tÿ Topẽ to jÿkrén kÿ, ag tÿ ù tÿ kanhkã tá nĩ ẽn tugrĩn prũg sór tũ nÿtĩn kÿ. Û tÿ to jÿkrén mũ ẽn jé to jÿkrén,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tÿ gÿr ag to há nĩ

(Mc 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³ Kÿ fag tóg gÿr tatĩ kãmũ mũ, ti tÿ ã nĩgẽ tÿ ag mẽ jé, ti tÿ ag to Topẽ mré vĩ jé. Hã ra Jesus mré mũ tĩ ag tóg fag to jũ mũ, ù tÿ ag tatĩ kãmũ mũ fag to.

¹⁴ Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “vĩ tũg nĩ, gÿr ag mÿ,” he mũ, “gÿr ag tÿ iso kãmũ kamẽg tũg nĩ,” he tóg. “Û tÿ ge hã vÿ ù tÿ kanhkã tá nĩ ẽn tÿ tÿ pã i nĩ ẽn krẽm nÿtĩ nĩ,” he tóg. ¹⁵ Kÿ tóg ag mẽgmẽ kãn mũ sir, ã nĩgẽ tÿ. Ag mẽgmẽ kãn kÿ tóg tá kãkutẽ mũ sir.

Kÿrũ rico kãmẽ

(Mc 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶ Kÿ vãhã ù tóg ti tá jun mũ sir. Kÿ tóg ti mÿ: “Senhor,” he mũ. “Hã ã tóg jẽ,” he tóg. “Sÿ inh rĩr krÿg ja tũ venh há tóg tĩ. Ti ve jé inh hÿn vễnh jÿkre há tÿ hẽ ri ke han ke mũ?” he tóg.

¹⁷ Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ã tÿ ne jé inh ki vễnh jÿkre há jẽmẽ sór nễ?” he mũ. “Ûn pir tóg há nĩ, ha mẽ. Ti tÿ ẽg jÿvẽn ẽn ki króm nĩ, ã tÿ rĩr krÿg ja tũ ve sór kÿ,” he tóg.

¹⁸ Kÿ tóg ti mÿ: “ti tÿ ẽg jÿvẽn tÿ hẽ ri ke nễ?” he mũ. Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ti tÿ ẽg jÿvẽn tag hã vễ, ha mẽ: ù tén tũg nĩ, ã prũ tũ fi mré nÿ tũg nĩ, nén ù pẽju(g) tũg nĩ, ù to ón tũg nĩ, ¹⁹ ã nÿ mré ã jóg kamẽg nĩ, ã régre ki rĩr há han nĩ, ã tÿ vễnh ki rĩr há ri ke han nĩ, ã régre ki,” he tóg, Jesus ti.

²⁰ Kÿ kÿrũ tóg ti mÿ: “tag kar ki sóg króm tĩ,” he mũ. “Kÿ ne nÿ hÿn ver inh mÿ tũ tĩ?” he tóg. ²¹ Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ã tÿ vễnh jÿkre há han sór kÿ tag han nĩ, ha mẽ,” he mũ. “Ã tũ kar vãm tũg. Kÿ ùn jagãgtar ag mÿ vin, jãnkamy ti, kÿ ã tóg kanhkã tá tũ mág nĩ sir. Kar kãtĩg nĩ, ã tÿ inh mré tũg jé,” he tóg, Jesus ti. ²² Kÿrũ ẽn tÿ ti vĩ tag mẽ kÿ tóg fe kaj han kÿ tĩ mũ sir. Ti tũ vÿ e nÿtĩ, hã kÿ tóg ti mÿ vễnhmÿ tĩ.

²³ Kÿ Jesus tóg ã mré mÿ tÿ ag mÿ kãmén mÿ sir. “Sÿ ke há vë, hã kÿ sóg ke mÿ. Jagy ti nÿ, ùn rico tÿ ù tÿ kanhkã tá nÿ ên tÿ tÿ êg pã'i nÿ venh ke ti,” he tóg. ²⁴ “Hã kÿ sóg ãjag mÿ ke mãn mÿ. Cavalo pãnĩ sór vÿ préj nor fÿn kutê tÿ nÿ mÿr,” he tóg. “Ti tÿ fÿn kutê há nÿ ra tóg ver jagy tÿ vë, ùn rico tÿ ù tÿ kanhkã tá nÿ ên tÿ tÿ êg pã'i nÿ venh ke ti,” he tóg, Jesus ti.

²⁵ Kÿ tóg ti mré mÿ tÿ ag mÿ e tÿ, ti vÿ tag. Kÿ ag kanê tóg jur mÿ. “Kÿ ù hÿn kren ke tÿ nÿ,” he ag tóg. ²⁶ Kÿ Jesus tóg ag ki êvãnh mÿ, kÿ tóg ag mÿ: “êprã ke ag vÿ vësóg ki tá jun ke tÿ nÿ,” he mÿ. “Topê hã tóg ãjag tÿ tá jun han ki kanhró nÿ, ti tÿ nén ù kar tÿ hë ri ken há nÿn kÿ,” he tóg, Jesus ti.

²⁷ Kÿ Pedro tóg ti mÿ: “ha vé,” he mÿ. “Nén kar ré kÿ êg mÿ mÿ, ã mré. Tag to êg hÿn ne venh ke mÿ?” he tóg.

²⁸ Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “sÿ ke há vë, hã kÿ sóg tó mÿ,” he mÿ. “Inh mré ãjag tóg mÿ mÿ. Tÿ sóg êprã ke fi kósín nÿ. Kejên sóg inh nÿgja kri nÿnh mÿ, isÿ vënh kar jykre tugnÿm jé. Sÿnvÿ inh nÿnh mÿ, kurã ên kã. Nén kar han mãn jé sóg ke mÿ, kurã ên kã. Kÿ ãjag tóg ãjag nÿgja kri nÿgnÿg kÿ nÿtÿnh mÿ gé, nÿgja tÿ 12 (ke) kri, ãjag tÿ povo tÿ Israel kar jykre tugnÿm jé, povo tÿ 12 (ke) tag ag jykre,” he tóg. ²⁹ “Jó ù tóg isugrÿn ã jamã ré kÿ tÿ mÿ, ã kãke, ã jãvy, ã ve, ã panh, ã mÿnh, ã japÿ ré kÿ tóg tÿ mÿ, inh jykre tigrÿn. Ên vÿ tóg vënh kato ã tÿ êprã ré kÿ tÿg ja ên e ri ke venh ke mÿ, tag ki, êprã. Kÿ tóg rÿr krÿg ja tÿ ên venh ke mÿ gé,” he tóg. ³⁰ “Jãvo tag ki ùn mág ù ag kãsir nÿtÿnh ke vë, tá tére kÿ, kÿ tag ki ùn kãsir ù ag tÿ tÿ ùn mág nÿtÿnh ke vë, tá tÿ pã'i nÿnh ke vë,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ ag mÿ kanhkã jykre tó vë.

20

Uva ki rãnhraj tÿ ag to comparação

¹ Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ù tÿ kanhkã tá nÿ ên tÿ tÿ êg pã'i nÿ vÿ ge nÿ, ha mÿ,” he mÿ, to comparação han kÿ. “Patrão ri ke tóg nÿ. Kusã ki tóg tÿ mÿ, 6 horas ki, camarada ag jãvãnh jé, ag tÿ ti jakré ki

rÿr jé. ² Kÿ tóg ù ag vëg mÿ sir. Ag mré tóg vënh rãnhraj kaja to jykren mÿ, hã vÿ: jãnkamy pir, he mÿ, por dia kaja ti. Kÿ tóg ag mÿ: “ha ki rÿr mÿjêg,” he mÿ sir. ³ Kÿ ag tóg mÿ mÿ. Hora tãgtÿ tÿg kÿ, 9 horas ki tóg tÿg mãn mÿ, ù ag jãvãnh jé gé. Kÿ tóg ù ag vëg mÿ gé sir. Véké ag tóg êmã kaju tá nÿtÿ, rãnhraj tÿ kÿ. ⁴ Kÿ tóg ag mÿ: “inh mÿ inh jakré ki rÿr mÿjêg,” he mÿ gé. “Kajãm jé sóg ke mÿ, ti kaja tÿ,” he tóg. ⁵ Kÿ ag tóg mÿ mÿ.

Hora tãgtÿ ù tÿg kÿ, meio dia ki tóg ù ag jãvãnh tÿg mãn mÿ, 3 horas ki tóg tÿg mãn mÿ gé. Ag ve kÿ tóg ag mÿ ke mÿ gé, kÿ ag tóg mÿ mÿ gé, ti jakré ki rÿr jé. ⁶ Vãhã tóg rãkãnh mÿ sir. 5 horas ki tÿg mãn kÿ tóg ù ag vëg mÿ gé, véké jêgÿ kÿ nÿtÿ ag. Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag tÿ ne jé rãnhraj tÿ nÿ nÿ?” he mÿ. “Kurã kar ki ãjag tóg ki nÿtÿ, rãnhraj tÿ nÿtÿ ra,” he tóg ag mÿ. ⁷ Kÿ ag tóg ti mÿ: “hã ra ù tóg êg mÿ: ha inh rãnhraj han, he ja tÿ nÿ,” he mÿ. Kÿ tóg ag mÿ: “ha inh jakré ki rÿr mÿjêg ge,” he mÿ sir. Kÿ ag tóg mÿ mÿ gé.

⁸ Kutÿ kÿ ag patrão tóg ã tÿ ki rÿr tÿ ên mÿ: “ha ag jé prêr,” he mÿ, 6 horas da tarde ki. “Ag mÿ ti kaja ti nÿm,” he tóg. “Ûn tÿ rãkãnh kÿ kãmÿ mÿ ag mÿ nÿm vén, kar kÿ ù tÿ kusã ki kãmÿ mÿ ag mÿ nÿm rén,” he tóg ti mÿ. Kÿ tóg ke mÿ, ti tÿ ki rÿr tÿ ti.

⁹ Kÿ ù tÿ rãkãnh kÿ junjun mÿ ag vÿ ãjag kaja ti mãn mÿ, hã vÿ: jãnkamy pir, he mÿ. Ag rãnhraj sÿ ra ag tóg por dia kaja vëg mÿ sir. ¹⁰ Kÿ ù tÿ kusã ki rãnhraj mÿ ag tóg to jykren mÿ. “Ti hÿn êg mÿ ti kaja kãfór han ke mÿ, êg tÿ kurã kar ki rãnhraj kÿ,” he ag tóg mÿ, to jykren kÿ. Hã ra tóg ag mÿ jãnkamy pir ên nÿm mÿ gé sir, por dia kaja ên. ¹¹ Ag tÿ jãnkamy ên mãn kÿ ag tóg ti to jÿ mÿ, ãjag patrão to. ¹² Kÿ ag tóg ti mÿ vÿ mÿ. “Tag ag vÿ hora pir ki rãnhraj, jãvo ã tóg ag mÿ êg kaja ri ke han. Kurã kar ki êg tóg rãnhraj mÿr, to êg ron, ti rÿ jagy ra êg tóg to krónh ke ja tÿ nÿ,” he ag tóg, ãjag patrão mÿ.

¹³ Kÿ tóg ag kãmÿ ù mÿ ke mÿ, ag patrão ti. “Sÿ ã ki kygnê pijé,” he tóg.

“Inh mré ã tóg jänkamy pir to jykren ja nĩ, hã ky sóg ã my nĩm mũ, jänkamy pir ti. ¹⁴ Ky ã tũ mãn ky tĩg. Hã ra sóg ag my nĩm sór mũ gé, sý ã my nĩm ja ãn ri ke. ¹⁵ Isũ vë myr, jänkamy ti, ky sóg sý tỹ nén han sór mũ ãn han mũ. Æ my jũ', isý ag my vĩ há han to?” he tóg ti my, patrão ti.

¹⁶ Hã ky ãgno tá kãmũ ag vỹ ãn kãmũ vén mũ ag ri ke nýtĩnh mũ, tãpny ky, jãvo ãn kãmũ vén mũ ag vỹ ãgno tá kãmũ mũ ag ri ke nýtĩnh mũ gé,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ ã ter ke tó mãn
(Mc 10.32-34; Lc 18.31-34)*

¹⁷ Ky Jesus tóg Jerusalém ra tĩg sór mũ. Ky tóg vyrmy ã tỹ 12 (ke) ãn ag mré vëmén mũ. Ag tỹ ã mré ãpny jagma mũn ky tóg ag mré vëmén mũ, ag tỹ ãmĩn jagma mũn ky. ¹⁸ “Ha vé,” he tóg. “Jerusalém ra ãg tóg mũ mũ,” he tóg. “Ëprã ke fi kósin ãn vỹ jagtar ke mũ. Inh hã vë. Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg ãjag tỹ isý nén han sór mũ ãn han ke mũ, Topẽ vỹ to professor ag ke gé. Ag tỹ iso: “ter jé tóg ke mũ,” henh ke vë. ¹⁹ Ky ag tóg fóg ag my inh fëg ke mũ sir, ãn ag tỹ iso é he jé, ag tỹ inh mrãnmrãn jé, ag tỹ ka to isa jé. Kurã tãgtũ ki sóg hã ra rĩr mãn ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

*Ûn régre ag tỹ tỹ ãn mág nýtĩ sór
(Mc 10.35-45)*

²⁰ Ky Zebedeu krẽ ag mynh fi tóg Jesus venh kãtĩ mũ, fi krẽ ag mré. Tĩ krẽm fi tóg mũg ke mũ, fi tỹ ti my nén (ũ) to vỹ sór ky. ²¹ Ky tóg fi my: “ã tỹ ne to vỹ sór nẽ?” he mũ. Ky fi tóg ti my: “kejẽn ã tóg tỹ pã'i nĩnh mũ,” he mũ. “Ky inh krẽ tag ag tỹ ã rã hã nýtĩnh há tóg tĩ, ã tỹ ã pëgja tá nĩ jé, ky ã tỹ ã jakãnh tá nĩ jé,” he fi tóg, ti my.

²² Ky Jesus tóg ag my: “ãjag tỹ nén to vỹ mũ ki kagtĩg ãjag tóg nýtĩ,” he mũ. “Jagy ti nỹ. Æjag my inh ri kén jagtar sór mũ?” Æjag my tovãnh ke tũ nĩ?” he tóg. Ky ag tóg ti my: “hỹ,” he mũ. “Tovãnh ke tũ ãg nĩ,” he ag tóg, ti my.

²³ Ky tóg ag my: “hỹ, jagãgtar jé ãjag tóg ke mũ, inh ri kén,” he mũ. “Hã ra isũ tũ

vë, sý ãjag my: hej, he ti,” he tóg. “Ha inh pëgja tá nĩ, henh ke tũ sóg nĩ. Ha inh jakãnh tá nĩ, henh ke tũ sóg nĩ gé, isũ tũ vë. Topẽ tỹ ãn my: ha ti rã hã nýtĩ, henh ke mũ ãn ag hã tỹ inh rã hã nýtĩnh ke vë,” he tóg, Jesus ti.

²⁴ Hã ra ã tỹ 10 (ke) ag tóg mæg mũ, ãn régre ag tỹ Jesus my tag to vỹ ja ti. Ky ag tóg ag to jũ mũ. ²⁵ Hã ra Jesus tóg ag jé prër kãn mũ, ky tóg ag my: “fóg ag pã'i ag jykre ki kanhró ãjag tóg nýtĩ,” he mũ. “Vënh kar jëgnëg ag tóg tĩ myr, ky ag mág ag tóg vënh kar my: gemnĩ, ge tũg nĩ, he tĩ, vỹ tar han ky,” he tóg. ²⁶ “Ag ri ke han tũg nĩ. Æjag my tỹ ãn mág nýtĩ sór mũ?” Ky tỹ jagnë camarada ri ke nýtĩmĩnĩ, jagnë tũ ki rĩr ky. ²⁷ Æjag my tỹ pã'i nýtĩ sór mũ?” Ky tỹ jagnë krẽm ke nýtĩmĩnĩ, tỹ ãn kãsir nýtĩmĩnĩ. ²⁸ Hã ky sóg camarada tũ nĩ gé. Sý tỹ camarada nĩ jé sóg kãtĩg, sý ãjag ki rĩr jé. Tỹ sóg ãpã ke fi kósin nĩ. Hã ky sóg vënh kar jagfy ter ke mũ, sý ag krenkren han jé,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ ãn kyvó ag tỹ há' he
(Mc 10.46-52; Lc 18.35-43)*

²⁹ Hã ki ag tóg Jerusalém ra mũ mũ. Kejẽn ag tóg cidade tỹ Jericó fĩn rãm ky ag tóg tá pa mũ, hã ra ã tỹ hẽn ri ke ag tóg Jesus nón mũ mũ. ³⁰ Ëpny ãn tá, ãmĩn ãn tá ãn kyvó ag tóg nĩgnĩ ky nýtĩ nĩ, ãn régre ag. Vãhã ag tóg Jesus tỹ jagma tĩg mæg mũ. Ky ag tóg ti jé prër mũ. “!..Senhor..!” he ag tóg. “!..Davi kósin', ãg jagãgtãn ra..!” he ag tóg. ³¹ Ky ag tóg ag to jũgũ mũ, ti nón mũ ãn ag. “Mẽ kã nýtĩ,” he ag tóg mũ. Hã ra ag tóg prër mãn', prër mãn' he mũ, jamã hár(a). “!..Senhor, Davi kósin', ãg jagãgtãn ra..!” he ag tóg mũ.

³² Ky Jesus tóg krỹg he mũ, ky tóg ag jé prër mũ. Ky tóg ag my: “ne to ãjag vỹ, sý ãjag my han jé?” he mũ. ³³ Ky ag tóg ti my: “ãg tỹ ãvãnh há tóg tĩ,” he mũ. ³⁴ Ky Jesus tóg ag jagãgtãn mũ sir. Ag kanë mæg mæg tóg mũ sir. Ky ag tóg ãvãnh há han mũ sir. Tĩ nón ag tóg mũ mũ sir.

21

Jesus tÿ Jerusalém tá jun

(Mc 11.1-11; Lc 19.28-40; Jo 12.12-19)

¹ Ag mÿn kÿ ag tóg Jerusalém kakó tá junjun mÿ, êmã tÿ Betfagé tá, krÿ tÿ Oliveiras tá. Kÿ Jesus tóg ã mré mÿ tÿ régre ag jëgnëg mÿ, êmã ên ra. ² Kÿ tóg ag mÿ: “êmã ên ra mÿjëg, êg jo êmã nÿ ên ra,” he mÿ. “Tá ãjag tóg burrica fi venh mÿ. Se kÿ fi jë. Fi kósin vÿ fi mré jë nÿ. Ên fi kavãn kÿ fi pére kãmÿmÿnÿ. ³ Hën ri ke mÿn ag tóg ãjag mÿ vÿ sór mÿ, fi to. Kÿ ag mÿ: “êg Senhor vÿ fi ve sÿ han sór mÿ. Kãnhmar tóg fi jënë mân mÿ,” hemnÿ,” he tóg, Jesus ti.

⁴ Hã ra tóg rán kÿ nÿ gé, tag. Topë vÿ tó tÿ tóg tag rán ja nÿ, ha mē. ⁵ “Sião tá ke fag mÿ tag tómnÿ, ha mē. Hã vé, ã pã'i tÿ rei tóg ã ki jun ke mÿ, hemnÿ. Vënh kar to tóg fe há nÿ, jÿ vãnh nÿn kÿ, ã Senhor ti. Burrica kri tóg nÿ nÿ, fi kósin kri, êg tu tÿ ên fi kósin kri mÿr,” he tóg, Topë vÿ tÿ rán kÿ nÿ ki. Hã ra tóg ge nÿ.

⁶ Kÿ ti mré mÿ tÿ ag tóg mÿ mÿ, burrica fi mân jé. ⁷ Fi pére ag tóg kãmÿ mÿ, fi kósin mré. Kÿ ag tóg ãjag kur tÿ kri vãm mÿ, kÿ tóg kri nÿ mÿ. ⁸ Kÿ vënh e ên ag tóg ãjag kur tÿ ëprÿ kri kugjén mÿ, êmÿn kri. Kÿ ù ag tóg ka féj kre kÿ ëprÿ kri vãm mÿ sir. Ag tÿ ti jamÿn sÿnvÿ han sór vë. ⁹ Kÿ ù ag tóg ti jãmÿ mÿ mÿ, jo ù ag ti nón mÿ mÿ. Ên ag tóg prënprër mÿ sir. “!..Viva, Davi kósin..!” he ag tóg mÿ. “!..Sér tóg tÿ, pã'i vÿ êg tá jun, êg Senhor mág tÿ ti jënën kÿ..! !..Topë tá tóg kãtÿg, ù tÿ kynhmÿ nÿ ên tá, viva..!” he ag tóg, prënprër kÿ.

¹⁰ Hã ki ag tóg Jerusalém tá junjun mÿ. Kÿ tá ke kar ag vÿ ti venh kãmÿ mÿ. Ag mÿ tóg e tÿ, kÿ ag tóg ti to: “ù nē?” he mÿ. ¹¹ Kÿ ti mré kãmÿ mÿ ag vÿ ag mÿ: “Topë vÿ tó tÿ ên vë,” he mÿ. “Jesus vë, Nazaré tá ke ên vë, Galiléia tá ke ên,” he ag tóg mÿ sir.

Jesus tÿ Topë jo ñn krëm ag pan

(Mc 11.15-19; Lc 19.45-48; Jo 2.13-22)

¹² Kÿ Jesus tóg Topë jo ñn kãra rã mÿ. Kÿ tóg tá ke ag pan kãn mÿ sir, nén vender he tÿ ag, nén comprar he tÿ ag ke gé. Topë jo ñn krëm ag tóg negociar he tÿ, jãnkamy trocar he ag tóg tÿ gé. Ag tÿ nén kri vin jafã tÿ tóg vyryn ke mÿ sir. Sórãg vender he tÿ ag nÿgnÿ jafã tÿ tóg vyryn ke mÿ gé sir. ¹³ Ag mÿ tóg: “Topë vÿ rá to jykrén nÿ,” he mÿ. “Tag vÿ rán kÿ nÿ, ha mē. “Inh ñn jiji vÿ tÿ Topë mré vÿ jafã nÿ,” he tóg, Topë vÿ rá ki. Hã ra ãjag tóg Topë mré vÿ jafã tag krëm nén kar pigju(g) mÿgtÿ, kÿ tóg bandido ag jamã ri ke nÿ sir,” he tóg, Jesus ti. Ag pan kÿ tóg ke mÿ, Jesus ti.

¹⁴ Kÿ ùn kyvó ag tóg ti to junjun mÿ sir, ùn kónhgrÿ ag ke gé, ti tÿ Topë jo ñn krëm jën kÿ. Kÿ tóg ag tÿ há' he kãn mÿ sir. ¹⁵ Hã ra Topë tÿ ki rÿr tÿ ag tóg tá nÿtÿ, Topë vÿ to professor ag ke gé. Ti tÿ ag tÿ há' he vég ag tóg mÿ. Gÿr ag vÿ mēg ag tóg mÿ gé. Topë jo ñn krëm ag tóg nÿtÿ, gÿr ag, kÿ ag tóg Jesus mÿ prënprër mÿ. “!..Viva, Davi kósin..!” he ag tóg mÿ, prënprër kÿ. Kÿ pã'i ag tóg jÿgÿ mÿ, Jesus to. ¹⁶ Hã kÿ ag tóg ti mÿ vÿ mÿ. “Á mÿ ag prënprër mēg tÿ?” he ag tóg. Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “vó,” he mÿ. “Hã ra Topë vÿ rá to jykrén nÿ,” he tóg. “Ûn kãsir ag vÿ iso vÿ há han tÿ,” he tóg, Topë vÿ ki. “Ûn pafa mÿ ag vÿ inh mÿ vÿ há pē han tÿ. Á hã ne tag han', ùn kãsir ag tÿ inh mÿ vÿ há han jé,” he tóg, Topë mÿ, Topë vÿ tÿ rán kÿ nÿ ki,” he tóg, Jesus ti.

¹⁷ Tag tó kÿ tóg ag ré kÿ tÿ mÿ sir. Cidade tá tóg kãkutē mÿ, êmã tÿ Betfagé ra tÿg jé. Tá tóg sir nÿr mÿ.

Ka tÿ figueira tóg

(Mc 11.12-14, 20-24)

¹⁸ Tÿ vaj kÿ kusã ki tóg cidade ra tÿg mân mÿ. Á tÿg kÿ tóg kókÿr mÿ. ¹⁹ Kÿ tóg ka tÿ figueira vég mÿ sir, kÿ tóg ra tÿ mÿ, ti kanē ko jé. Hã ra tóg kanē tÿ nÿ. Féj tãvÿ tóg jë, kÿ tóg ti mÿ vÿ mÿ. “Kanē han mân ke tÿ ã nÿ ha,” he tóg mÿ. Kÿ tóg tóg mÿ sir vësÿmér, ka ti. ²⁰ Kÿ ti mré mÿ tÿ ag tóg vég mÿ sir, ti tóg mÿ ti. Kÿ tóg ag mÿ e tÿ. “Vësÿmér

tóg tóg ja nĩ,” he ag tóg. “Ti hẽ ri ké?” he ag tóg.

²¹ Kĩ Jesus tóg ag mĩ kãmén mũ sir. “Ki hã sóg tó mũ, hã kĩ sóg ke mũ,” he tóg. “Inh ri ke han jé ãjag tóg ke mũ. Isĩ ka tĩ figueira mĩ: “tóg ra,” hen kĩ tóg tóg ja nĩ. Inh vĩ tag ri ke han jé ãjag tóg ke mũ, ãjag tĩ inh ki ge há han kĩ. Hã ra to: “Topẽ mĩ inh vĩ mẽg mũ vỹ?” he tũg nĩ. “Hỹ mĩ vỹ?” he tũg nĩ. Kĩ ãjag tĩ kejẽn pãnónh mĩ: ha kutẽ, goj nig ki, hen kĩ tóg kutẽ mũ, ãjag tĩ ti kutẽnh ke to: “hỹ mĩ vỹ?” he tũ nĩn kĩ. ²² Kĩ ãjag tĩ Topẽ mĩ nén ù to vĩn kĩ to: “han jé tóg ke mũ,” hemnĩ. Kĩ tóg ãjag mĩ han mũ, ãjag tĩ ti mĩ nén to vĩ mũ ẽn ti,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tĩ ù tĩ ã jẽnẽg mũ tó tũg
(Mc 11.27-33; Lc 20.1-8)*

²³ Kĩ tóg cidade tá jun kĩ (tóg) Topẽ jo ãn kãra rã mãn mũ sir. Kĩ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag vỹ ti to kãmũ mũ, kófa ag mré hã. Ag tĩ ti ki jẽmẽ sór vẽ, hã kĩ ag tóg ti mĩ: “ũ nĩ ã mĩ: tag han nĩ, hé?” he mũ. “Û nĩ ã jẽnẽ?” he ag tóg mũ, Jesus mĩ.

²⁴ Kĩ Jesus tóg ag mĩ: “ãjag ki sóg jẽmẽnh ke mũ gé, vẽn kato,” he mũ. “Ãjag tĩ inh mĩ tó há han kĩ sóg ãjag mĩ ù tĩ inh jẽnẽg mũ tónh ke mũ gé,” he tóg. ²⁵ “João vỹ ag kygpég tĩ ja nĩgtĩ. Kĩ ti mĩ kanhkã tá vẽnh jykre han ja nĩgtĩ, ẽprã vẽnh jykre vó? Û nĩ ti jẽnẽ?” he tóg, Jesus ti.

Kĩ ag tóg ti vĩ to jykrén mũ jagnẽ mré. “Ëg tĩ ti mĩ: Topẽ tĩ ti jẽnẽ ja vẽ, hen kĩ tóg ẽg mĩ: kĩ ãjag tĩ ne jé ti vĩ kri fig tũ nĩ nẽ? henh ke mũ. ²⁶ Ëg tĩ hã ra ti mĩ: ẽprã ke jykre ja vẽ, hen kĩ ẽg tóg vẽnh kar kato tẽ mũ sir. Ag kar vỹ João to: Topẽ vĩ tó tĩ pẽ ja vẽ, he tĩ. Kĩ ẽg tóg ag kamẽg mũ, vẽnh e ẽn,” he ag tóg mũ, jagnẽ mĩ, pã'i ag. ²⁷ To jykrén kĩ ag tóg Jesus mĩ: “ẽg pi(jé) João jykre ki kanhró nĩtĩ,” he mũ. Ón kĩ ag tóg ke mũ. Kĩ tóg ag mĩ: “kĩ sóg ãjag mĩ tónh ke tũ nĩ gé, ù tĩ inh jẽnẽg mũ ti,” he mũ. ã kato tẽ mũ ag mĩ tóg ke mũ, Jesus ti.

Ûn krẽ régre to comparação

²⁸ Kĩ tóg ag kanhrãn kĩ ag mĩ: “tag to jykrén nĩ, ha mẽ,” he mũ sir. “Û tóg kósin régre nĩ. Kejẽn tóg ùn sanh to tĩg kĩ ti mĩ: “inh kósin,” he mũ. “Ûri inh jakré tugnỹgnỹm tĩg,” he tóg. ²⁹ Kĩ tóg ã panh ti mĩ: “vó,” he mũ. Kar kĩ tóg to jykrén mãn kĩ (tóg) tĩ mũ sir, ẽpỹ ra. ³⁰ Kĩ ti panh tóg ti jãvy mĩ ke mũ gé sir. “Ûri inh jakré tugnỹgnỹm tĩg,” he tóg mũ gé. Kĩ ti jãvy tóg: “hej,” he mũ, ã panh ti mĩ. Hã ra tóg tĩ tũ nĩ. ³¹ Kĩ ù tĩ hẽ nĩ ti panh vĩ ki króm hỹn?” he tóg, Jesus ti. Kĩ ag tóg ti mĩ: “ùn sanh ti,” he mũ. Kĩ Jesus tóg ag mĩ: “hỹ, hã vẽ,” he mũ. “Hã kĩ sóg ãjag mĩ ke mũ. Û tĩ governo mĩ jãnkamy mäg tĩ ù ag vỹ Topẽ vĩ mranh, hã ra ag tóg to jykrén mãn kĩ (ag tóg) ãjag jykre tovãnh. Kĩ ùn mén e ù fag vỹ ãjag jykre kórég tovãnh gé. Hã kĩ ag tóg Topẽ tĩ tĩ ẽg pã'i nĩ venh ke mũ, fag ke gé. Ti kósin sanh ri ke ag hã vẽ. Ag jãvo ãjag tóg kanhkã venh ke tũ nĩ, ãjag tĩ ón kĩ Topẽ mĩ: “hej,” he mũ ra. ³² João vỹ ãjag mĩ Topẽ vĩ tó ja nĩgtĩ, ãjag tĩ ti jykre kuryj jagma mũ jé. Hã ra ãjag tóg ti vĩ kri nĩm ja tũ nĩ. ãjag jãvo ù tĩ governo mĩ jãnkamy mäg tĩ ag vỹ ti vĩ kri fi ja nĩ, ùn mén e fag ke gé. Tag ve ãjag mĩr. Ge ra ãjag tóg ãjag jykre tovãnh tũ nĩ, João vĩ kri nĩm tũ ãjag nĩ,” he tóg, Jesus ti.

Ûn camarada kórég ag to comparação

(Mc 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ Kĩ Jesus tóg ag mĩ: “sỹ ãjag mĩ ãjag tĩ Topẽ tovãnh to comparação han mãn ke vẽ, ha mẽ,” he mũ. “Kejẽn ù tóg nĩgtĩ. Uva krãn tóg nĩgtĩ, nén kanẽ tĩ vinho han jafã ẽn. ã jakré tag to tóg rón mũ. Kĩ tóg kũm kĩ uva jẽgmĩ jafã han mũ. Kĩ tóg ki pãjó han mũ gé. Kĩ tóg ù tĩ ki rĩr tĩ ag mĩ tovãnh mũ, ag tĩ ti mré ti kanẽ vẽnh kãpãm jé. Kĩ tóg tĩ mũ, ga ù ra. ³⁴ Ti kanẽn kĩ tóg ã camarada ag jẽgnẽg mũ, ag tĩ ag mĩ ti tũ vin jé, uva kanẽ ti. ³⁵ Hã ra ag tóg ag vóg kónãn mũ sir, ti camarada ag. Û mrãnmrãn ag tóg mũ, ù tén ag tóg mũ, ù pin ag tóg mũ, pó tĩ. ³⁶ Kĩ

tóg ag mÿ ã camarada ù ag jëgnë mǎn mÿ gé sir, ùn e ag sir, hã ra ag tóg ag vóg kónǎn kǎn mÿ. ³⁷ Vãhã tóg ag mÿ ã kósin jënëg mÿ. “Ag hÿn ti kamëg mÿ, inh kósin ti,” he tóg, hã kÿ tóg ti jënëg mÿ. ³⁸ Kÿ ag tóg ti vég mÿ, ti kósin ti. Kÿ ag tóg jagnë mÿ: “kejën ëkré tag vÿ tÿ ti tũ nÿnh ke mÿ,” he mÿ. “Mÿ nÿ, ti tén jé, ti tũ tag tÿ tÿ ëg tũ nÿnh jé,” he ag tóg mÿ, patrão kósin to. ³⁹ Kÿ ag tóg ti kãgmÿg mÿ sir. Ró pãte ag tóg ti kutëm kÿ (ag tóg) ti tén mÿ sir.

⁴⁰ Kejën ag patrão vÿ kãtÿg ke mÿ, ù tÿ nén krǎn ja ën. Kÿn hÿn hë ri kenh mÿ, ã camarada ag tÿ?” he tóg, Jesus ti. ⁴¹ Kÿ ù tÿ ti vÿ mëg mÿ ag tóg ti mÿ: “vënh jykre pãno han ag tóg mÿ mÿr, uva ki rÿr tÿ ag,” he mÿ. “Ag kãgtén jé tóg ke mÿ, jũ kÿ, ag patrão ti, kÿ tóg uva kré ën tÿ ù mÿ tovãnh ke mÿ, ag tÿ ti mré vënh kãpãm jé, ti kanë ti,” he ag tóg ti mÿ. Û tÿ ti vÿ mëg mÿ ag tóg ke mÿ, Jesus mÿ.

⁴² Kÿ tóg ag mÿ: “hÿ,” he mÿ. “Kÿ Topë vÿ rá tag to jykrén nÿ gé, ha më: pó tÿ ïn han jafã fón ag tóg, pó tÿ ïn han tÿ ag. Ag mÿ tóg kórég ja nÿ, pó ën ti. Hã ra Topë tóg pó ën hã tÿ ïn nÿna han mÿ. Ëg Senhor mág tÿ há vë mÿr, hã kÿ tóg ëg mÿ e tÿ, ëg tÿ ve kÿ,” he ja tóg nÿ, Topë vÿ rá ki,” he tóg, Jesus ti, vëso pó tÿ comparação ù han kÿ.

⁴³ “Hã kÿ sóg ãjag mÿ ke mÿ. ãjag tÿ Topë tÿ tÿ ëg pã'i nÿ venh ke vë vë, hã ra ãjag tóg venh ke tũ nÿ. Û ag vÿ venh ke mÿ, povo ù ag, ag tÿ inh vÿ kri fi kÿ,” he tóg. ⁴⁴ “Û tÿ hën ri ke ag vÿ pó tag kri vár ke mÿ, kÿ ag tóg kri vár kÿ tũ' henh ke mÿ. Kÿ pó tag vÿ ù tÿ hën ri ke ag kri kutënh ke mÿ gé, kÿ tóg ag tÿ námnám ke kǎn mÿ, ag kri kutë kÿ,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ ag tÿ ti ki rã tũ tigrÿn nÿgme ki vár ke tón hã vë.

⁴⁵ Kÿ ag tóg mëg mÿ sir, Jesus vÿ ti. Topë tũ ki rÿr tÿ to pã'i ag vÿ mëg mÿ, Fariseu ag ke gé. Më kÿ ag tóg vãhã to jykrén mÿ sir. “Ëg hã to tóg uva ki rÿr tÿ kórég ag to comparação tag han ja nÿ,” he ag tóg mÿ sir, ki kanhrǎn kÿ.

⁴⁶ Hã kÿ ag tóg ti se sór mÿ. Hã ra ag

tóg vënh e ën kamëg mÿ. “Topë vÿ tó tÿ pë vë,” he ag tóg, Jesus to, vënh e ën, hã kÿ pã'i ag tóg povo ën ag kamëg kÿ ti ség tũ nÿ ver.

22

Vënh prÿg to comparação (Lc 14.15-24)

¹ Kÿ Jesus tóg ag mÿ comparação ù han mǎn mÿ sir. ² “Û tÿ kanhkã tá nÿ ën tÿ tÿ ëg pã'i nÿ vÿ ge nÿ, ha më,” he tóg. “Tÿ tóg pã'i mág ri ke nÿ. Ti kósin prÿg ken kÿ tóg to festa mág han sór mÿ, pã'i mág ti. ³ Hã kÿ tóg ã camarada ag jëgnëg mÿ, ag tÿ ti tÿ ùn mÿ tó ja ag mÿ: “ha kãmÿ jëg, festa kon jé,” he jé. Hã ra ag tóg kãmÿ jãvãnh nÿtÿ. ⁴ Kÿ tóg ag mÿ ã camarada ù ag jëgnë mǎn mÿ. “Ag mÿ: “kǎn inh huri, vëjën ti, he ti, ëg patrão ti,” hemnÿ,” he tóg. “Boi kãgtén inh huri, boi tãgy ën mré hã. Nén kar vÿ kynkar kÿ nÿtÿ. Kãmÿ jëg ra, inh festa to, he ti, ëg patrão ti,” hemnÿ ag mÿ,” he tóg, pã'i mág ti, ã camarada ag mÿ. Kÿ ag tóg mÿ mÿ.

⁵ Hã ra ag tóg kãmÿ sór tũ nÿ, kÿ ag tóg ti camarada ag to é he mÿ. Û tóg ã japÿ ra tÿ mÿ, ù tóg ã negócio nón tÿ mÿ. ⁶ Û ag tóg hã ra ti camarada ag kugmÿ kÿ (ag tóg) ag vóg kónǎn mÿ gé sir, ag kãtén ag tóg mÿ sir. ⁷ Kÿ pã'i mág tóg ag to jũ mÿ. Kÿ tóg ã krëm pã'i ag jëgnë kÿ ag kãgtén mÿ gé sir, ù tÿ ti camarada kãgtén ja ën ag. Ag ïn kugprÿg ag tóg mÿ sir. ⁸ Kÿ tóg ã camrada ag mÿ: “inh festa vÿ kar kÿ nÿ ha,” he mÿ. “Hã ra ag tóg kãmÿ jãvãnh nÿtÿ, isÿ ùn mÿ vënh vÿ jënë ja ag, ag kórég nÿtÿn kÿ. ⁹ Ha mÿjëg, ëpÿry ra, ëmÿn vënh kãpóv (ja) ra ke gé. ãjag tÿ ù ve kÿ ti mÿ: “ha festa venh kãtÿg,” hemnÿ,” he tóg, pã'i mág ti, ã camarada ag mÿ. ¹⁰ Kÿ ag tóg mÿ mÿ. ãjag tÿ ëpÿry tá ù ve kÿ ag tóg ag mÿ ke mÿ. Vënh kar mÿ ag tóg tó mÿ sir, ùn jykre há ag mÿ, ùn jykre kórég ag mÿ ke gé. Hã kÿ tóg fór mÿ sir, clube ti.

¹¹ Kÿ pã'i mág tóg kãrã mÿ sir, ag vigve jé, ù tÿ festa to kãmÿ ag. Kÿ ù tóg

tá jê nĩ, hã ra tóg festa to kur tu tũ nĩ. ¹² Kĩ tóg ti mĩ: “festa to kur tu tũ ã tóg nĩ, vỹ,” he mũ. “Ã hã ne tóg kur kórég tu sór mũ', inh festa ki',” he tóg, ti mĩ. Hã ra tóg vỹ tũ nĩ sir. ¹³ Kĩ pã'i mág tóg ã camarada ag mĩ: “ha ti mrĩnh, ti pẽn, ti nĩgé, ha ti fón, re tá,” he mũ. Re tán kutu nĩ. Tá ag tóg jagtar tĩ. ãjag jã tỹ ag tóg gyngyn ke tĩ sir, gangan ke ag tóg tĩ sir, vẽso jũgũ kũ. ¹⁴ Ge ti nĩ. Û tỹ hẽn ri ke jé sóg prěr tĩ, hã ra ti pipir nỹtĩ, ùn kupręg kũ nỹtĩ ag,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ãg tỹ kanhkã tá festa venh ke tón hã vẽ.

*Ag tỹ imposto to ti ki jẽmẽ
(Mc 12.13-17; Lc 20.20-26)*

¹⁵ Kĩ Fariseu ag tóg jagnẽ mré Jesus to jykrén mũ sir. Ag tỹ ti vỹ to ti se sór vẽ. Hã kũ ag tóg: “ti vỹ tỹ hẽ to ãg hỹn ti senh mũ?” he mũ. ¹⁶ Tag to jykrén kũ ag tóg sir Jesus mĩ ãjag mré ke ù ag jẽgnẽg mũ, Herodes mré ke ù ag mré hã, ag tỹ ón kũ ti ki jẽmẽ jé, ag tỹ ti vỹ to ti se jé. Ën ag tỹ Jesus tá junjun kũ ag tóg ti mĩ: “Senhor,” he mũ. “Ã jykre kuryj nĩn ki kanhró ãg tóg nỹtĩ,” he ag tóg. “Hã kũ ã tóg Topẽ to ãmĩn ki ãg kanhrãn há han tĩ. Vẽn jykre pir hã han ã tóg tĩ. Û tỹ vẽn jykre há hã han ve nĩ mũ ra ã tóg ti jykre ki kanhró kar nĩ,” he ag tóg mũ, ón kũ, Jesus mĩ. ¹⁷ “Hã kũ, ãg mĩ ã tỹ nén to jykrén mũ tómnĩ. Mĩ ha nỹ', ãg tỹ pã'i mág tỹ imperador mĩ jãnkamy ãn nĩm ti', imposto kajãm jé'? ãg mĩ hỹn nĩm mũ', vó mĩ vó?” he ag tóg mũ, ón kũ ti ki jẽmẽn kũ.

¹⁸ Hã ra Jesus tóg ag jykre pãno ki kanhró nĩ. Hã kũ tóg ag mĩ: “ãjag ne tóg ón kũ inh ki jẽmẽ sór mũ'.” he mũ. “Jykre régre ãjag nỹtĩ mỹr,” he tóg. ¹⁹ “Inh mĩ jãnkamy jun, imposto kajãm jafã ãn ti,” he tóg. Kũ ag tóg ti mĩ ù jun mũ sir, jãnkamy ti. ²⁰ Kũ tóg ag mĩ: “ũ jiji nỹ kã nĩ, ù kãggrá nỹ kã nĩ?” he mũ. ²¹ Kũ ag tóg ti mĩ: “pã'i mág tỹ imperador kãggrá vẽ,” he mũ. Kũ tóg ag mĩ: “kũ pã'i mág mĩ ti tũ nĩm nĩ, hã ra Topẽ mĩ ti tũ nĩm nĩ gé,” he mũ sir.

²² Ag tỹ ti vỹ mẽ kũ ti jykre tóg ag mĩ e tĩ sir. Kũ ag tóg ti tovãnh kũ mũ mũ sir.

*Ëg tỹ ãg ter ja tá vỹn kenh ke
(Mc 12.28-34; Lc 10.25-28)*

²³ Kũ kejẽn Saduceu ag tóg Jesus tá junjun mũ gé, kurã ãn kã. Ag tỹ ón kũ ti ki jẽmẽ sór vẽ gé. Hã ra Saduceu ag tóg: “ãg ter ja tá ãg vỹnvỹn kenh ke tũ nĩ,” he tĩ. “Rĩr mãn ke tũ ãg tóg nĩ,” he ag tóg tĩ. Ën ag vỹ ón kũ Jesus ki jẽmẽ sór mũ gé. ²⁴ “Senhor,” he ag tóg mũ gé. “Moisés tỹ ãg mĩ vẽn jykre nĩm kũ tóg ãg mĩ: “ã régre tỹ ã krẽ tũ ra ter kũ ã tỹ ti prũ fi tỹ prũg ke vẽ,” he mũ. “Ã tỹ ã régre mĩ ã krẽ han ke vẽ, fi ki,” he ja tóg nĩgtĩ, Moisés ti,” he ag tóg mũ, Saduceu ag, Jesus mĩ. ²⁵ “Kũ ù tỹ jagnẽ mré pafa ja tỹ 7 (ke) vỹ nỹtĩgtĩ. Ag kãke tóg prũg mũ, hã ra tóg ã kósin tũ ra ter mũ. Kũ ti jãvy tóg fi tỹ prũg mũ sir. Hã ra tóg ã kósin tũ ra ter mũ gé. Kũ ti jãvy ù tóg fi tỹ prũg mũ gé sir. ²⁶ Hã ra tóg ã kósin tũ ra ter mũ gé, ti jãvy ù ke gé, hã ki ag kar vỹ kósin tũ ra kãgter kãn mũ sir. ²⁷ Kũ vãhã ag kar prũ fi tóg ter mũ gé sir. ²⁸ Kũ fag kãgter ja tá rĩnrĩr mãn kũ fi hỹn mén tỹ 7 (ke) nĩnh mũ vẽ. Ag kar vỹ fi tỹ prũg ja nĩ mỹr. Hã kũ tóg vẽnhmỹ nỹ, ag tỹ: rĩr mãn jé ãg tóg ke mũ, hen kũ,” he ag tóg, Saduceu ag, Jesus mĩ.

²⁹ Hã ra Jesus tóg ag mĩ: “kygnẽ ãjag huri,” he mũ. “Ãjag pi(jé) Topẽ vỹ tỹ rán kũ nĩ ki kanhró nỹtĩ', ãjag pi(jé) Topẽ jykre ki kanhró nỹtĩ',” he tóg. ³⁰ “Ëg rĩnrĩr mãn kũ ãg tóg prũg mãn ke tũ nĩ sir, kũ ãg mén mãn ke tũ nĩ gé. Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã ri ke ãg nỹtĩ, kanhkã tá,” he tóg.

³¹ “Kũ Topẽ vỹ rá ù to jykrén nĩ, ti tỹ ãg ter ja tá vỹn ke tó ti. Topẽ hã ne tỹ vẽnén ja nĩ mỹr, hã kũ tóg tag tó ja nĩ, ha mẽ. ³² “Abraão vỹ iso: Topẽ, he tĩ, Isaque ke gé, Jacó ke gé,” he ja tóg nĩ, Topẽ ti. Kãgter ag huri, Abraão, Isaque, Jacó. Hã ra Topẽ tóg: “tỹ inh ag Topẽ nĩ,” he ja nĩgtĩ, ag ter kar kũ. Hã kũ ag tóg rĩnrĩr nỹtĩ, Topẽ tỹ ùn rĩnrĩr nỹtĩ ag hã kri ke nĩn kũ,” he tóg,

Jesus ti. ³³ Kÿ ag tóg ti vĩ mēg mũ sir, kÿ ti jykre tóg ag mÿ e pē tĩ, ti vĩ ti.

*Topē tÿ ěg jyvĕn kăfór
(Mc 12.28-34; Lc 10.25-28)*

³⁴ Kÿ Fariseu ag tóg mēg mũ, Jesus tÿ Saduceu ag mÿ vĩ há han ja ti. Ti tÿ ag mÿ vĩ há han kÿ ag tÿ ti mÿ hĕ ri ken kÿ kafăn ke tóg tũ tĩ sir. Hă mēg ag tóg mũ, Fariseu ag. Kÿ ag tóg Jesus to vĕnhmăn mũ sir. ³⁵ Kÿ ag kă ũ tóg ti mré vĩ mũ. Topē vĩ to professor vĕ, ũ tÿ Jesus mré vĩ mũ ti. Kÿ tóg Jesus mÿ: ³⁶ “Senhor,” he mũ. “Topē tÿ ěg jyvĕn tÿ hĕ nÿ hÿn ti tÿ ěg jyvĕn kar kăfór nÿnh mũ?” he tóg mũ sir. ³⁷ Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “Topē to, ěg jóg mág to há tăvĩ nÿtĩmnĩ, ti ki ge há han nĩ, ti to jykre pir nÿtĩmnĩ,” he mũ. ³⁸ “Topē tÿ ěg jyvĕn kăfór kar hă vĕ. ³⁹ Kÿ ti tÿ ěg jyvĕn ũ tóg hă ri ke nĩ gé, hă vÿ: ģjag régre ki rĩr nÿtĩmnĩ, ģjag tÿ vĕnh ki rĩr há han ri ke, he mũ,” he tóg. ⁴⁰ “Vĕnh jyvĕn tag vÿ vĕnh jyvĕn kar kăfór nÿtĩ. Régre ti nÿtĩ, Topē tÿ ěg jyvĕn kăfór nÿtĩ ti. ěg tÿ tag ki króm kÿ ěg tóg Topē jykre ki króm kăn mũ. Ti tÿ ěg jyvĕn mũ han kăn ěg tóg mũ, Topē vĩ to tĩ tÿ ěg jyvĕn mũ mré hă, ěg tÿ tag ki króm kÿ,” he tóg, Jesus ti.

*Cristo tÿ tÿ Davi kósin nĩ
(Mc 12.35-37; Lc 20.41-44)*

⁴¹ Hă ra Fariseu ag vÿ vĕnh măn kÿ nÿtĩ, kÿ Jesus tóg ag ki jĕmĕ sór mũ gé sir. ⁴² Kÿ tóg ag mÿ: “Cristo to ģjag hĕ ri ke tĩ?” he mũ. “Ũ kósin nĕ hÿn, Cristo ti?” he tóg, Jesus ti. Kÿ ag tóg ti mÿ: “Davi kósin vĕ,” he mũ. ⁴³ Kÿ tóg ag mÿ: “hă ra Davi tóg ti to: inh Senhor, he ja nĩ,” he mũ. “Topē kuprĩg tÿ ti krĩn kÿ tóg tag to ja nĩ, ha mĕ: ⁴⁴ “ěg jóg tÿ Topē vÿ inh Senhor mÿ: “nĩ ra ver, inh pĕgia tá,” he mũ, “sÿ ģ kato văsănsăn mũ ag tÿ ģ krĕm vin ke vĕ, kÿ ag sigse vĕ sir. Tag jăvănh nĩ ver,” he tóg mũ, Topē ti, inh Senhor mÿ,” he ja tóg nĩgtĩ, Davi ti,” he tóg mũ, Jesus ti. ⁴⁵ “Hă kÿ Davi tóg Cristo to: “inh Senhor,” he ja nĩ. Ti tÿ tÿ ti kósin nĩ ra ti kósin mÿ tÿ ti kri ke nĩnh mũ vĕ?” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ Fariseu ag ki

jĕmĕg mũn hă vĕ. ⁴⁶ Hă ra ag tÿ ti mÿ ne tónh ke tóg tũ tĩ, ag tÿ ti vĩ kafăn sór mũ ra. Văhă ag tóg ti ki jĕmĕ sór măn tũ nĩ. Ti kamĕg ag tóg mũ, hă kÿ ag tóg ti ki jĕmĕ sór măn tũ nĩ.

23

*Ōn kÿ Topē vĩ to professor ag jykre
(Mc 12.38-39; Lc 11.43-46; 20.45-46)*

¹ Kÿ Jesus tóg vĕnh kar kanhrăn mũ sir, ti mré mũ tĩ ag mré hă. Kÿ tóg ag mÿ: ² “Moisĕs vÿ ěg jóg ag kanhrăn ja nĩgtĩ,” he mũ. “Ti nón Topē vĩ to professor ag tóg ěg kanhrăn sór mũ, Fariseu ag ke gé,” he tóg. ³ “Ag tÿ ģjag mÿ nĕn to mũ ěn ki króm nĩ. Ag vĩ kri fimnĩ. Ag tÿ nĕn han mũ ri ke han tũg nĩ jăvo, ag jykre kórĕg ěn han tũg nĩ. ģjag kanhrăn há han ag tóg tĩ, hă ra ag tóg ki króm sór tũ nĩgtĩ, ģjag vĩ há ěn ki. ⁴ ģjag mÿ ag tóg vĕnh jykre kufy vin tĩ, hă ra ag hă tóg han sór tũ nĩgtĩ, vĕnh jykre kufy ěn ti. ⁵ Ag tÿ nĕn ũ há han kÿ ag tóg tÿ ũn mág nÿtĩ sór mũ sir, vĕnh kar tÿ ag vigve jé. Ag tÿ Topē mré vĩ jé ag tóg ti vĩ rá tÿ ģjag nĩgé tógfĩg tĩ, ģjag kakă ke gé. Vĕsógfĩn ja tăpĕr tÿ ag tóg vĕsógfĩg tĩ. Topē jykre han jé ag tóg kur tóv mág tu tĩ gé. ⁶ Festa ki ag tóg jĕn vĕn sór tĩ. Vĕnh kanhrăn jafă krĕm ag tóg vĕnh kăpov kÿ nÿtĩ. ⁷ Cidade kuju ki vĕnh kar tóg ag mÿ: “ă mÿ há?” he tĩ, kÿ tóg ag mÿ sér tĩ. Kÿ ag tóg ag to: “Senhor,” he tĩ gé, kÿ tóg ag mÿ sér tĩ. ⁸ Ag jăvo jagnĕ mÿ: “Senhor,” he sór tũg nĩ, kÿ ag tÿ ģjag mÿ: “Senhor,” he mũ ra ag mÿ: “inh pi(jé) tÿ ũn mág nĩ,” hemnĩ. ũn pir vÿ tÿ ģjag kri ke nĩ, hă vÿ: Topē, he mũ, jó ģjag tóg tÿ jagnĕ mré ke nÿtĩ. ⁹ Kÿ ũ mÿ: “ěg jóg,” he tũg nĩ gé, ěpră. ũn pir vÿ tÿ ģjag jóg nĩ, hă vÿ: Topē, he mũ, kanhkă tá nĩ ěn ti. ¹⁰ Kÿ ũ tÿ ģjag mÿ: “ěg kri tÿ ũn mág nĩmnĩ,” he kÿ ag mÿ: “vó, kenh ke tũ inh nĩ,” hemnĩ gé. ũn pir vÿ ģjag kri tÿ ũn mág nĩ, hă vÿ: Cristo, he mũ. ¹¹ ģjag kămĩ ũn mág ag jé ģjag ki rĩr há han, ģjag camarada tÿ ģjag ki rĩr há han tĩ ěn ri ke. ¹² ģjag tÿ tag ki vĕsÿ tÿ ũn mág

han sór nýtĩn kŷ ājag tóg tá térenh ke mŷ, ha vemnĩ. Ājag tŷ hã ra: “tŷ inh ũn sĩ nĩ,” hen kŷ ājag tóg tá jāprynh ke mŷ, tŷ ũn mág ājag nýtĩnh mŷ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

Topě vŷ to professor ag jagtar ke (Mc 12.40; Lc 11.39-42, 52; 20.47)

¹³ “Ón kŷ Topě vŷ to professor,” he tóg. “Fariseu,” he tóg. “Jykre régre ājag nýtĩ,” he tóg. “Topě vŷ ājag ve kónãn,” he tóg. “Ū ag tóg ũ tŷ kanhkã tá nĩ ěn tŷ tŷ ěg pã'i nĩ ve sór nýtĩ, hã ra ājag tóg ag mŷ kanhkã ti nenh tĩ. Ag jāvo ājag tóg ve sór tũ nĩgtĩ. Ājag tŷ kanhkã ve sór tũ nĩn kŷ ājag tóg ũ ag mŷ nenh tĩ gé, ag tŷ vég tũ nĩ jé, ājag ri ke,” he tóg, Jesus ti.

¹⁴ “Ón kŷ Topě vŷ to professor,” he tóg. “Fariseu,” he tóg. “Jykre régre ājag nýtĩ,” he tóg. “Topě vŷ ājag ve kónãn,” he tóg. “Ājag ne tóg ũn mén ter ja fag tũ mãn kãn tĩ'. Kar kŷ ājag tóg ón kŷ Topě mré vŷ téj han mŷgtĩ, ěg tŷ ājag to: “há ag nýtĩ,” he jé. Hã kŷ Topě vŷ ājag vóg kónãn kãfór han ke mŷ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁵ “Ón kŷ Topě vŷ to professor,” he tóg. “Fariseu,” he tóg. “Jykre régre ājag nýtĩ,” he tóg. “Topě vŷ ājag ve kónãn,” he tóg. “Ājag ne tóg kuvar há ra mŷ tĩ', ga mĩ, goj mĩ ke gé, ājag tŷ ũ tŷ Israel ag jykre han sór mŷ ũ jāvãnh jé. Hã jé ājag tóg mŷ mág han tĩ. Kŷ ājag tŷ ũ ven kŷ ājag tóg ti tŷ Japo krě han mŷ sir, ti tŷ ón kŷ Topě vŷ mē jé, ājag ri kén, ti tŷ nŷgme ki kutě jé, inferno ěn ki. Kŷ ti jykre pãno vŷ ājag jykre pãno kãfór nŷ sir,” he tóg, Jesus ti.

¹⁶ “Topě vŷ ājag ve kónãn mŷr,” he tóg. “Kyvó ājag nýtĩ, hã ra ājag tóg ũ tŷ ki kagtĩg ag tatĩn mŷ sór mŷ. Hã kŷ ājag tóg kygněg tĩ. Kŷ ājag tóg ag kanhrãn kónãn tĩ. “Ěg tŷ ón kŷ: tag han jé sóg ke mŷ, he sór kŷ ěg tóg: “Topě jo ĩn krěm nĩ ěn vŷ ki kanhró nĩ,” henh ke mŷ,” he ājag tóg tĩ. “Ěg tŷ hã ra: Topě jo ĩn krěm ouro tãn ěn vŷ ki kanhró nĩ, hen kŷ ěg tóg ón ke tũ nĩ,” he ājag tóg tĩ gé. ¹⁷ Věnhmŷ ti nĩ, ājag vŷ

tag. Krŷ tũ ājag tóg nýtĩ, kyvó ājag tóg nýtĩ. Ouro mŷ Topě jo ĩn kãfór nĩ? Vó'. Ouro vŷ tŷ Topě tũ nĩ, ti tŷ Topě jo ĩn krěm nĩn kŷ. Hã kŷ tóg tŷ Topě tũ kar nĩ sir, ouro ti, ti jo ĩn ti ke gé. Ón kŷ: “Topě hã vŷ ki kanhró nĩ,” he tŷg nĩ,” he tóg, Jesus ti. ¹⁸ “Ājag vŷ věnhmŷ ũ vŷ nĩ gé. “Ón kŷ ěg tóg: ěg tŷ mesa kri ũn mŷ nén ũ pŷn mŷ ěn vŷ ki kanhró nĩ, henh ke mŷ,” he ājag tóg tĩ gé. “Ěg tŷ hã ra: ěg tŷ ũn mŷ ěg mēg pŷn tĩ ěn vŷ ki kanhró nĩ, hen kŷ ěg ón ke tũ nĩ,” he ājag tóg tĩ gé. ¹⁹ Věnhmŷ ti nĩ gé, ājag vŷ tag ti. Kyvó ājag nýtĩ mŷr. Ěg tŷ Topě mŷ ěg mēg pŷn mŷ mŷ mesa kãfór nĩ? Vó'. Topě jo ĩn krěm mesa kri ěg tóg ěg mēg ti pŷn tĩ, hã kŷ tóg Topě mŷ há tĩ, ěg mēg ti, ěg tŷ ti jo ĩn tá ti mŷ mesa kri ti pŷn tugrĩn. ²⁰ Ājag tŷ Topě jo ĩn krěm mesa tón kŷ, kŷ ājag tóg ěg tŷ ěg mēg tŷ mesa ěn kri pŷn mŷ ěn tó tĩ gé. ²¹ Ājag tŷ Topě jo ĩn tón kŷ, kŷ ājag tóg Topě ti tó tĩ gé. ²² Ājag tŷ kanhkã tón kŷ, kŷ ājag tóg Topě nĩgia tó tĩ gé, kŷ ājag tóg Topě ti tó tĩ gé sir. Nén ũ pir vē, ti kar ti. Hã kŷ ón kŷ: Topě hã vŷ ki kanhró nĩ,” he tŷg nĩ,” he tóg, Jesus ti.

²³ “Ón kŷ Topě vŷ to professor,” he tóg. “Fariseu,” he tóg. “Krŷ régre ājag nýtĩ, kŷ Topě vŷ ājag ve kónãn,” he tóg. “Ón kŷ ājag tóg Topě mŷ ājag jakré ki dízimo vin tĩ. Ājag jakré tŷ hortelã tŷ 10 (ke) nýtĩn kŷ ājag tóg Topě mŷ ũn pir nĩm tĩ, ājag jakré tŷ erva doce tŷ ke gé, ājag jakré tŷ cominho tŷ ke gé. Há tĩ nĩnh mŷ vē. Hã ra ājag tóg ti tŷ ěg jyvěm mŷ ěn han tũ nĩgtĩ. Věnh jykre kuryj han tũ ājag tóg nĩgtĩ. Ũn jagãgtar ag jagãgtãn tũ ājag tóg nĩgtĩ. Topě vŷ kri fig tũ ājag tóg nĩgtĩ. Ājag tŷ ti vŷ ki króm tag tóg inh mŷ há nĩnh mŷ vē, ha mē. Ājag tŷ ti tŷ ěg jyvěm ki króm mré hã ājag jakré ki dízimo vin (hã) ra tóg inh mŷ há nĩnh mŷ vē, ha mē. Hã ra ājag tóg ki króm sór tũ nĩgtĩ. ²⁴ Kyvó ājag nýtĩ, hã ra ājag tóg ag tatĩn mŷ sór nýtĩ. Topě vŷ ũ ki króm sór ājag tóg tĩ, ti tŷ Topě mŷ tŷ nén ũ sĩ (hã) ra, kŷ ājag tóg ti vŷ ũ mrynhranh tĩ, ti tŷ Topě

mỹ kórég pē (hã) ra. Kÿ tóg goj ki ka ri ke nĩ. Ājag tÿ ka gón tũ nĩ jé ājag tóg kur ki kujêg tĩ, kÿ tóg pan tĩ, goj ti. Hã ra ājag tóg cavalo tÿ goj ki ter mũ ra (ājag tóg) goj kórég ên kron tĩ,” he tóg, Jesus ti.

²⁵ “Ón kÿ Topê vĩ to professor,” he tóg. “Fariseu,” he tóg. “Krĩ régre ājag nÿtĩ, kÿ Topê vÿ ājag ve kónãn,” he tóg. “Copo venja kupég ājag tóg tĩ, pénky venja, hã ra ti kátá tóg kavéj nĩ. Kÿ ājag vÿ ge nÿgtĩ gé. Jykre há nĩ ve ājag tóg nÿgtĩ gé, hã ra ājag tóg vènh jykre pãno han tĩ, hã vÿ: jãnkamy to ag lograr he tĩ, he mũ, ājag prũ tũ fag mré nÿ tĩ, he mũ gé. ²⁶ Kyvó ājag nÿtĩ, ājag tÿ tÿ Fariseu nÿtĩ ra. Ājag jykre pãno tovãnh nĩ, ājag jãnhkri nÿtĩ jé. Kÿ vãhã vènh kar vÿ ājag jykre há vég mũ,” he tóg, Jesus ti.

²⁷ “Ón kÿ Topê vĩ to professor,” he tóg. “Fariseu,” he tóg. “Krĩ régre ājag nÿtĩ, kÿ Topê vÿ ājag ve kónãn,” he tóg. “Vènh kej sĭnvĩ ri ke ājag nÿtĩ. Sĭnvĩ nĩ ve ti nĩ, vènh kej ti, êg tÿ pó tÿ kri tam kÿ, kar tinta tÿ pó to tĭn kÿ. Ti sĭnvĩ nĩ ve nĩ ra ti kátá tóg kórég nĩ. Vèser vÿ krêm nÿ nĩ, vèser vag mũ ti, ti kuka. ²⁸ Tag ri ke ājag nÿtĩ. Há nĩ ve ājag nÿtĩ. Jykre kuryj nĩ ve ājag nÿtĩ, hã ra ājag kátá tóg kórég nĩ, ājag jykre régre nÿtĭn kÿ, ājag tÿ Topê vĩ ki króm sór tũ nÿtĭn kÿ mÿr, ha mẽ,” he tóg, Jesus ti.

*Ūn jykre régre ag jagãgtar ke
(Lc 11.47-51)*

²⁹ “Ón kÿ Topê vĩ to professor,” he tóg. “Fariseu,” he tóg. “Krĩ régre ājag nÿtĩ, kÿ Topê vÿ ājag ve kónãn,” he tóg. “Ājag jóg'jóg ag vÿ Topê vĩ tó tĩ ag kãgtén ja nĭgtĩ. Jãvo ājag tóg ag kej sĭnvĩ han tĩ, ũn jykre kuryj han ja ag kej ti. ³⁰ Kÿ ājag tóg ag to: “êg tÿ êg jóg'jóg ag mré ga kri mũ hã ra êg tóg ag kãgtén ke tũ nĩ vè,” he ti. “Ag mré êg ag vóg ke tũ nĩ vè,” he ājag tóg tĩ, ón kÿ. ³¹ Hã ki ājag tóg ājag jóg'jóg ag tó tĩ. “Êg jóg'jóg ag vÿ ag kãgtén, Topê vĩ tó tĩ ag,” he ājag tóg tĩ. “Ū tÿ ag kãgtén mũ ag krê'krê vÿ tÿ êg nÿtĩ,” he ājag tóg tĩ. ³² Kuri ājag jóg'jóg ag

ri ke han nĩ, kuri ājag jóg'jóg ag tÿ ũn kãgtén ja tũ ên ag kãgtén nĩ, ājag tÿ tÿ ājag jóg'jóg ag krê'krê nÿtĭn kÿ,” he tóg, Jesus ti. ³³ “Pÿn ri ke ājag nÿtĩ, mĭg ri ke ājag nÿtĩ. Ājag pi(jé) nũgme ki vár ke tũ nĭnh ke mũ', inferno ki',” he tóg. ³⁴ “Hã kÿ sóg ājag mÿ Topê vĩ tó tĩ ag jègnènh ke mũ, vènh vĩ há tó mũ ag, Topê vĩ rán tĩ ag. Ag jègnè jé sóg ke mũ, ag tÿ ājag jyvèn jé. Kÿ ājag tóg ag kãgtén ke mũ gé, ha vemnĩ. Ka to ājag tóg ag sanh ke mũ. Ag mrãnmrãn jé ājag tóg ke mũ, ājag tÿ vènh kanhrãn jafã krêm. Cidade kar ki ājag tóg ag nón mũnh mũ, ājag tÿ ag vóg kónãn jé. ³⁵ Hã kÿ tóg ājag tÿ ũn jykre kuryj kar kãgtén mũ ri ke nĩ. Ūn tÿ hèn ri ke ag kãgtén ag tóg huri, êprã ke ag, hã ra tóg ājag tÿ ag kãgtén kãn ri ke nĩ sir, Abel, Abel nón ke ag mré hã, Zacarias ên mré hã, Baraquias kósĭn ên. Ên tÿ ājag tóg Topê jo ĩn jo ti tén ja nĩ, Topê mÿ nèn ũ pũn jafã ên tá ājag tóg ti tén ja nĩ, Zacarias ên. ³⁶ Ājag mÿ sóg tó mũ, ha mẽ. Ājag hã to ti jũnh ke mũ, Topê ti, ājag jóg'jóg ag tÿ ag kãgtén tugrĭn, ājag tÿ ag kãgtén tugrĭn ke gé,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tÿ Jerusalém tá ke ag to há nĩ
(Lc 13.34-35)*

³⁷ Kÿ tóg Jerusalém ki ke ag to vèmén mũ. Fe kaj han tóg, ag to, kÿ tóg: “Jerusalém tá ke ag mÿ sóg tag tó sór mũ, ha mẽ,” he mũ. “Topê vĩ tó tĩ ag kãgtén ag tóg tĩ. Topê tÿ ag mÿ ũn jègnèg tĩ ag pin ag tóg tĩ, pó tÿ, ag tÿ ag kãgtén jé. Isÿ ag vènh mãn há tóg tĩ vè, isÿ ag ki rĭr jé, Jerusalém tá ke ag, hã kÿ sóg ag jé prèr tÿ hèn ri ke han mũ. Garĭnh fi jykre ri ke han sór isóg mũ vè, ag mÿ. Garĭnh fi vÿ ã krê kri jè nĩ, fi tÿ ag vèsÿrènh tũ nĩ jé ke vè. Ên ri ke han sór sóg mũ vè, hã ra ag tóg ke jãvãnh nÿtĩ. ³⁸ Hã kÿ ag tóg ag jamã pũn kãn ke mũ, kÿ vãpũr vè sir. Ū vÿ kãnhmar tá nĭg mãn ke tũ nĩ ha, ag tÿ cidade kókén ja tá. ³⁹ Hã kÿ sóg ag mÿ ke mũ. ĩnh ve mãn ke tũ ag nĩ ha (mÿr). Kejèn ag tóg iso: “Topê tÿ ti jèñè ja vè,” henh ke mũ. “Topê vÿ ti ve

há han, ti tÿ ti jiji tó kätig ký,” he jé ag tóg ke mü iso, kejën. Ën kã ag tóg inh ve män ke mü,” he tóg, Jesus ti.

24

*Topë jo ïn kókén ký nÿnh ke
(Mc 13.1-2; Lc 21.5-6)*

¹ Ký Jesus tóg Topë jo ïn tá kãkutë ký ti mü sir. Ký ti mré mü ti ag tóg ti tá junjun mü, ký ag tóg ti mÿ Topë jo ïn ãn ag venven mü sir. ² Ký Jesus tóg ag mÿ: “ãjag mÿ pó tÿ ïn mág tag ag vigvég mü?” he mü. “Kejën pó tóg jagnë kri nÿti män ke tũ nÿ ha. Ag tÿ güm ke kãn ke vë. Ki hã sóg tó mü,” he tóg, Jesus ti.

*Ëg jagtar ke
(Mc 13.3-13; Lc 21.7-19)*

³ Kar ký tóg krÿ tÿ Oliveiras ra ti mü sir. Ti tÿ tá nÿ ký ti mré mü ti ag tóg vyr mÿ ti ki jëmënh kãmü mü. Ký ag tóg ti mÿ: “ëg mÿ ti kurã ti tó,” he mü. “Ëg tÿ ne ve ký ëg ti kurã ki kanhró nÿtÿnh mü, ã kätig män ke kurã ãn ti, nén kar tÿg ke kurã ãn ti?” he ag tóg ti mÿ. ⁴ Ký tóg ag mÿ: “ker ù ãjag lograr hé hë,” he mü. ⁵ “Cristo vÿ tÿ inh nÿ,” he jé ag tóg ke mü, inh jyjy tó ký. Û tÿ hën ri ke ag tóg tag tónh ke mü, ký ù tÿ hën ri ke ag tóg ag vÿ kri nÿm ke mü. ⁶ Vënh génh to vëme më jé ãjag tóg ke mü, tag ki vënh génh to, kuvar há tá vënh génh to ke gé. To jÿrÿn ke tÿg nÿ, hã ra. Vënh génh enh ke vë. Hã ra kurã tÿ ãgno to hã ke vë ver. ⁷ Nação ag tÿ jagnë kato tÿgtÿnh ke vë, pã'i krëm ke ag tÿ pã'i ù krëm ke ag to jÿnh ke vë. Ký ga tÿ ragra ke tÿ hën ri ke han ke vë, ãmã tÿ hën ri ke ki. Vëjën tÿ tũ' henh ke vë gé. ⁸ Hã ra ãjag jagãgtar ke vënh ven vén vë ver,” he tóg, Jesus ti.

⁹ “Kar ký ãjag jagtar ke mü, ãjag tÿ inh ki ge ký nÿti tigrÿn. ãjag vóg kónãn jé ag tóg ke mü, ãjag kãgtén jé ag tóg ke mü gé. Nação kar vÿ ãjag to vÿ kónãn ke mü gé, ãjag tÿ inh jiji tó tigrÿn. ¹⁰ Ký ù tÿ hën ri ke ag vÿ isogvãnh ke mü sir, ãn kã. ãjag mré ke fag tó jé ag tóg ke mü, inh kato vãsãnsãn mü ag mÿ, ký ag tóg jagnë

to vÿ kónãn tävÿ han ke mü gé. ¹¹ Ón ký inh vÿ tó ti ag vÿ junjun ke mü gé, ký ag tóg ùn e krÿnkrÿn ke mü sir, ag tÿ isogvãnh jé. ¹² Ký vënh kar vÿ vënh jÿkre pãno to há nÿtÿnh mü, hã ký ù tÿ ón ký iso há sÿ nÿti ãn ag tóg isogvãnh ke mü gé, ùn e ag. ¹³ Hã ra ù tÿ isovãnh tũ pë ãn ag tóg krenkren ke mü. ¹⁴ Ký nação kar vÿ vënh vÿ sér mënh mü, ga kar mÿ hã, ký ag tóg Topë tÿ tÿ ëg pã'i nÿnh ke ãn mënh mü ha. Ag tÿ më kãn ký kurã tÿ ãgno vë sir,” he tóg, Jesus ti.

*Ëg jagãgtar mág pë ti
(Mc 13.14-23; Lc 21.20-24)*

¹⁵ “Kejën ãjag tóg vãhã sir ãjag tÿ nén (Û) kamëg ti ãn venh ke mü, ëg kavënh mü ãn ti,” he tóg. “Topë vÿ tó ti tÿ Daniel vÿ ti tó ja nÿgtÿ. Topë jo ïn tá tóg jënh mü, ëg kavënh mü ãn ti,” he tóg, Jesus ti. (Û tÿ vënh rá tag to ke mü ãn jé ki kanhró nÿ.) ¹⁶ ãjag tÿ ti ve ký ga tÿ Judéia ki ke kar ag jé vënh pigjunh mÿjëg, pãnónh ra, fag mré hã. ¹⁷ Û tÿ re tá nÿ ãn jé kãra rá tÿg nÿ, ti ïn ki, ti tũ män jé. ¹⁸ Ký ù tÿ ã japÿ tá jë ãn jé vÿn ke tÿg nÿ gé, ti kur män jé. ¹⁹ Ûn kufy fag jagtar mág ke vë, kurã ãn kã, ù tÿ gÿr pygfãm mü fag ke gé. ²⁰ Topë mré vÿmni, ti tÿ kusa kã vënh ven tũ nÿ jé, ti tÿ vënhkãn ke kurã kã vënh ven tũ nÿ jé. ²¹ Jagtar mág tÿ ge han ja tũ ëg tóg nÿti, Topë tÿ mundo han jãn ki. Ký ëg ge han män ke tũ nÿ gé, kar ký. ²² Ëg tÿ kurã ki jagtar ke mü ãn vÿ e nÿtÿnh mü vë, hã ra tóg térem ký nÿti nÿ, Topë tÿ ùn kuprëg ja ãn ag tigrÿn. Ti tÿ térem tũ nÿ (mü) ra ù vÿ kren ke tũ nÿ vë, ag jagtar mág ãn to,” he tóg, Jesus ti.

²³ “Ën kã ù tÿ ãjag mÿ: Cristo vÿ tag kã jë nÿ, he mü ra kri nÿm tÿg nÿ, ag tÿ: tãtã ti jë nÿ, he mü ra. ²⁴ Ón ký Cristo ag vÿ vënh venven ke mü, ón ký Topë vÿ tó ti ag ke gé. Ëg tÿ nén han vãnh hÿn han jé ag tóg ke mü, milagre tÿ hën ri ke ti, ón ký Cristo ãn ag. Ag tÿ vënh kar krÿn kónãn sór vë, ag tÿ kygnë jé, Topë tÿ ùn kuprëg ja ãn ag mré hã, hën ri ke mÿn. ²⁵ ãjag mÿ sóg tó kãn mü, ti kutënh ke to hã,” he tóg, Jesus ti.

26 “Kejën ag tóg ãjag mÿ: êmã kórég tá tóg jê, Cristo ti, henh ke mÿ. Ra ti venh mÿ tÿg. Ag tÿ ãjag mÿ: ãn kãtã tóg nÿ nÿ, he mÿ ra kri fi tÿg nÿ. 27 Inh kãtÿg mãn ke vÿ ta tÿ kóm kóm ke ri ke nÿ. Ti tÿ kóm kóm ke kÿ êg tóg nén kar vég tÿ, rã jur ja tá, rã pur ja tá ke gé. Inh kãtÿg mãn ke vÿ ri ke nÿnh mÿ. Tÿ sóg êprã ke fi kósín nÿ,” he tóg, Jesus ti.

28 “Nén ù ter nÿgja ri ke ti nÿ gé. Hã tá tóg venh mãn tÿ, jãtã ti. Tag ri ke ti nÿnh mÿ, inh kãtÿg mãn ke ti,” he tóg, Jesus ti.

*Topê kósín kãtÿg mãn ke
(Mc 13.24-27; Lc 21.25-28)*

29 “Jagtar ên kar kÿ rã vÿ nhyr ke mÿ, kÿ kysã vÿ jêngrê he mãn ke tÿ nÿ gé. Krÿg vÿ vár ke mÿ gé, kanhkã krêm. Êg tÿ kanhkã tá nén vég tÿ kar ên vÿ ragra ke kãn mÿ gé. 30 Kÿ vãhã êprã ke fi kósín vÿ venh ven ke mÿ, kanhkã tá. Kÿ ga kri mÿ kar ag vÿ kygfÿ kãn ke mÿ sir, povo kar ti, ag tÿ inh kãtÿg ven kÿ. Kanhkã góg kãmÿ sóg térenh ke mÿ. Kÿ sóg tar pê nÿnh mÿ, ha vemnÿ, kÿ inh ve vÿ kókov pê nÿnh mÿ gé. 31 Kÿ sóg isÿ jêgnê jafã ag jêgnênh mÿ, ag tÿ ténntén kynkyn jé, kÿ ag tóg isÿ ùn kuprêg mÿ ag jé prênprêr kãn ke mÿ sir, ga kar mÿ hã, kanhkã fyr mÿ hã,” he tóg, Jesus ti.

*Ka tÿ figueira to comparação
(Mc 13.28-31; Lc 21.29-33)*

32 “Ka tÿ figueira to ki kanhrãn nÿ, to comparação han kÿ. Ka tÿ figueira pê tánh kÿ, ti féj tãg han kÿ tóg kakó tÿ sir, êkré tygtãnh kurã ti. 33 Ri ke ti nÿ, ãjag tÿ inh kãtÿg mãn ke kurã ki kanhró nÿtÿnh ke mÿ ti. ãjag tÿ isÿ ãjag mÿ nén tó mÿ tag ve kÿ tóg sir kakó tÿnh ha, kakó tãvÿ tóg tÿnh ha, inh kãtÿg mãn ke ti, ên kã. 34 Sÿ ke há vê, hã kÿ sóg tag tó mÿ, ha mê: ùri ùn rÿnrÿr mÿ ag tÿ nén kar ên venh ke vê, ag kãgter ke to hã. 35 Kanhkã vÿ tÿ' henh ke mÿ, ga ti ke gé. Jãvo inh vÿ vÿ tÿ' henh ke tÿ nÿ,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus kãtÿg mãn ke kurã
(Mc 13.32-37; Lc 17.26-30, 34-36)*

36 “Hã ra ù pi(jé) isÿ kurã ki kãtÿg mãn ke mÿ ki kanhró nÿ', hora ki ke gé. Topê tÿ jêgnê jafã ag pi(jé) ki kanhró nÿtÿ'. Inh pi(jé) ki kanhró nÿ gé. Êg jóg mág hã vÿ ã pin kÿ ki kanhró nÿ, kurã kã nén kutênh ke mÿ ên ki. 37 Inh kãtÿg mãn ke kurã vÿ Noé tÿ ga mÿ tÿg ja ên ri ke nÿnh mÿ. 38 Ta kutê to hã ag tóg jên ja nÿgtÿ, kron ja nÿgtÿ, jagnê tÿ prÿg ja nÿgtÿ, jagnê tÿ mén ja nÿgtÿ, Noé mré ke ag. Ên kã kejën Noé tóg barco tÿ ãn kãra rã mÿ. 39 Hã ra tóg ag mÿ tÿ nén ù tÿ tÿ, ti tÿ barco kãra rã mÿ ti. Kejën ta tóg kutê mÿ, kÿ goj tóg var mÿ sir. Kÿ ag tóg kãgter kãn mÿ sir vãhã. Ge ti nÿnh mÿ, êprã ke fi kósín kãtÿg mãn kÿ, inh kãtÿg mãn kÿ mÿr. 40 Ên kã ùn régre ag vÿ ãjag japy ki rãnrãj ke mÿ. Inh kãtÿg mãn kÿ sóg ùn pir jé prêr ke mÿ, jãvo ti régre vÿ tá jênh mÿ sir. 41 ùn régre fag vÿ êgtynyn nÿtÿnh mÿ, jagnê mré, kurã ên kã. Kÿ sóg ùn pir fi jé prêr ke mÿ, jãvo fi régre fi vÿ tá jênh mÿ gé sir. 42 Vênh ki êmêmnÿ, nÿr tÿ ri ke han nÿ. Inh kãtÿg ke hora ki kagtÿg ãjag tóg nÿtÿ. ãjag Senhor vÿ tÿ inh nÿ,” he tóg.

43 “Kÿ tag to jykrén nÿ, ha mê. Êg pi(jé) ù tÿ êg tÿ nén péju sór mÿ kãtÿg ke ki kanhró nÿtÿ'. Êg tÿ ti kãtÿg ke tÿ hora ki kanhró nÿtÿ' ra êg tóg to êg tÿ nén ki rÿr mÿ vê, kÿ ù pi(jé) êg ãn kãra rãnh ke mÿ vê'. Hã ra êg tóg ki kagtÿg nÿtÿ. 44 Ge ti nÿ, inh kãtÿg mãn ke ti. Ha venh kãn, ha venh ki êmê. Êprã ke fi kósín vÿ kãtÿg ke mÿ, ãjag tÿ inh kãtÿg ke to jykrén tÿ ra,” he tóg, Jesus ti.

*Ûn camarada ag to comparação
(Lc 12.41-48)*

45 Kÿ tóg ag mÿ ã kãtÿg mãn ke tó mãn mÿ. “Kejën patrão ù tóg hê ra tÿg sór mÿ,” he tóg. “Kÿ tóg ã camarada ag kã ù tÿ pã'i han mÿ, ti tÿ ti jo ã mré camarada ag ki rÿr jé. Û tÿ ã rãnrãj ki rÿr há han tÿ ên kuprêg tóg mÿ, ti tÿ ag mÿ vêjên ven jé, vêjên ke horan ki. 46 Ti tÿ ag ki rÿr há han kÿ ti patrão vÿ ti mÿ vÿ há han ke mÿ, ti kãtÿg mãn ken kã. 47 Ti tÿ pã'i han jé tóg ke mÿ, ti tÿ ti tÿ ki rÿr kãn jé sir. Ki hã sóg

tó mũ, ha mẽ. ⁴⁸ Kejën ti camarada ù tóg hã ra jykre pãno nĩ. Kĩ tóg tag to jykrén mũ. “Ëg patrão vỹ kãtĩg vãnh han mũ,” he tóg mũ sir, ùn jykre pãno ên. ⁴⁹ Kĩ tóg ã mré camarada ag vóg kónãn mũ sir, ag mrãnmrãn kĩ. Kĩ tóg ùn kronkron tĩ ag mré kron mũ gé sir, jën mág han tóg mũ gé sir. ⁵⁰ Kĩ ti patrão vỹ ti kãnhmỹ kãtĩg ke mũ sir, ti tỹ ti kãtĩg ke kurã ki kagtĩg nĩn kĩ, ti horan ke gé, ùn jykre kórég ên ti. ⁵¹ ã kãtĩg kĩ tóg ti kapãn ri ke han ke mũ sir, kĩ tóg ti fón ke mũ gé sir, ùn jykre régre ag mré. Tá ag tóg jagtar ke mũ, ãjag jã tỹ ag tóg gyngyn ke mũ, tỹ ag tóg gangan ke mũ, jũ kĩ, ùn jykre kórég ên ag,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ù tỹ ti rãnrãj han kónãn mũ kãmén hã vë.

25

Tátãg tỹ 10 (ke) fag to comparaçãu

¹ Kĩ Jesus tóg ag mẽ ã kãtĩg mãn ke ên kãmén mãn mũ, kĩ tóg ag mẽ: “ên kã ù tỹ kanhkã tá nĩ ên tỹ tỹ ãg pã'i nĩnh ke vỹ ge nĩnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Tátãg fag ri ke ti nĩnh mũ. ù tỹ 10 (ke) fag vỹ nỹtĩ, tátãg fag. Vãnhkyprũg ve jé fag tóg lampião vyn kĩ mũ mũ, ùn prũg mũ ên kato. ² Fag tỹ 5 (ke) fag vỹ jykre kórég nỹtĩ, jãvo ù fag vỹ jykre há nỹtĩ, ù tỹ 5 (ke) ù fag. ³ Kĩ ùn jykre kórég fag vỹ vyrmỹ azeite ma mũ ja tũ nĩ, hã ra tóg sĩn kĩ lampião kãkã nĩ nĩ. ⁴ Fag jãvo ùn jykre há fag vỹ azeite ma mũ mũ, vyrmỹ. ⁵ Hã ra tóg kãtĩg vãnh han mũ, ùn prũg mũ ti. Kĩ tóg kejën fag nũgnũr há tĩ sir, ti jun tũg ki, kĩ fag tóg nũgnũr kãn mũ sir. ⁶ Meia noite ki vãnh vĩ tóg mẽ há tĩ, kĩ tóg: “!..nĩgnĩ ra..!” he mũ. “!..Ûn prũg mũ vỹ kãteg..!” he tóg. “!..Ha ti venh kãmũ jeg..!” he tóg. ⁷ Kĩ tátãg ên fag vỹ nĩgnĩg kĩ fag lampião gruggrug mũ sir. ⁸ Kĩ ùn jykre kórég fag vỹ ùn jykre há fag mẽ azeite to vĩ mũ. “Ëg mẽ ãjag azeite vãnh kãpãm. Nhn ke ti nỹtĩ ha, ãg lampião ti,” he fag tóg mũ. ⁹ Hã ra ùn jykre há fag tóg fag mẽ: “vó!,” he mũ. “Ëg tỹ ãjag mẽ vãnh kãpãm kĩ tóg ãg mẽ kã kyn ke mũ gé,

ãjag ri kén. Negócio ra mũjãg, ãjag tỹ azeite ven jé,” he fag tóg mũ. ¹⁰ Kĩ fag tóg mũ mũ. Fag gunja tá tóg jun mũ sir, ùn prũg mũ ti. Kĩ fag tóg ti mré mũ mũ sir, ùn lampião gru nỹtĩ fag. Vãnhkyprũg ve jé fag tóg mũ mũ, kĩ ag tóg jãnkã ti nĩfénh mũ sir, ùn jykre kórég fag jy. ¹¹ Kĩ vãnh tátãg ù fag vỹ tá junjun mũ gé sir, kĩ fag tóg ti mẽ: “Senhor', Senhor',” he mũ sir. “Ëg mẽ nón,” he fag tóg. ¹² Hã ra tóg fag mẽ: “ãjag ki kagtĩg sóg nĩ, mẽr, ha mẽ,” he mũ,” he tóg, Jesus ti. ¹³ “Hã kĩ sóg ãjag mẽ: vãnh ki rĩr, nũr tũ ri ke han kĩ, he mũ. Kãtĩg jé sóg ke mũ. Hã ra ãjag tóg inh kãtĩg ke kurã ki kagtĩg nỹtĩ, inh hora ki ke gé. Hã kĩ inh jãvãnh to krónh ke tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti.

Û camarada ag to comparaçãu (Lc 19.11-27)

¹⁴ Kĩ Jesus tóg: “inh kãtĩg mãn ke vỹ tag ri ke nĩnh mũ gé, ha mẽ,” he mũ. “Kejën ù tóg ga ù venh tũg sór mũ, kĩ tóg ã camarada ag jé prër mũ, ti tỹ ag mẽ ã tỹ nén kar vãnh kãpãm jé, ã jãnkamy kar. ¹⁵ ù mẽ tóg jãnkamy kãmur tỹ 5 (ke) vin mũ, ù mẽ tóg ti kãmur régre vin mũ, ù mẽ tóg ti kãmur pir nĩm mũ. ùn krĩ há ên mẽ tóg ti kãmur e vin mũ, ùn krĩ pãgsĩ ên mẽ tóg ti kãmur pir nĩm mũ. ¹⁶ Kĩ ù tỹ ti kãmur tỹ 5 (ke) mãg mũ ên vỹ tĩ mũ. Jãnkamy ên tỹ rãnrãj mág han kĩ tóg kejën ù tỹ 5 (ke) ù mãg mũ, kĩ ti tũ vỹ tỹ ti kãmur tỹ 10 (ke) nỹtĩ sir. ¹⁷ Kĩ ù tỹ ti kãmur régre mãg mũ ên vỹ tỹ rãnrãj mũ gé. Ti kãmur régre ù mãg tóg mũ sir, ã rãnrãj to, kĩ tóg tỹ 4 (ke) nỹtĩ. ¹⁸ Ag jãvo ù tỹ ti kãmur pir mãg mũ ên vỹ ã tũ nég tĩ mũ sir. ã patrão tỹ ti mẽ jãnkamy nĩm ên nég tóg mũ, mẽr, ha mẽ.

¹⁹ Kejën ag patrão vỹ vỹn ke mũ sir, si há tĩ kĩ. ²⁰ Kĩ ti camarada tóg ti venh kãtĩ mũ, ù tỹ ti kãmur tỹ 5 (ke) mãn ja ên ti. Kĩ tóg ti mẽ ù tỹ 5 (ke) ù ên ven mũ sir, ti ganho ti, kĩ tóg ã patrão mẽ: “ù tỹ 5 (ke) vin ã tóg inh mẽ,” he mũ, “hã ra sóg tỹ rãnrãj kĩ ù tỹ 5 (ke) ù mãn ja nĩ,” he tóg. ²¹ Kĩ

ti patrão tóg ti mÿ: “jykre há ã tóg nÿ,” he mÿ. “Ã tũ ki rÿr há han ã tóg nÿ mÿr. Nén sÿ ki rÿr há han ja ã tóg nÿgtÿ, kÿ sóg ã mÿ nén ù e vin sór mÿ, ã tÿ ki rÿr jé. ã patrão fe tÿ mrin ke ã mÿr. Hã inh mré kâtÿg,” he tóg, ti patrão ti. ²² Kÿ ti camarada ù tóg jun mÿ gé, ù tÿ ti kãmur régre mæn ja ên ti. Kÿ tóg ti mÿ: “inh mÿ ã tóg ti kãmur régre vin ja nÿ,” he mÿ. “Tÿ rânhräj kÿ sóg ùn régre ù mã. Hã vë ha,” he tóg. ²³ Kÿ ti patrão tóg ti mÿ: “jykre há ã tóg nÿ,” he mÿ gé. “Ã tũ ki rÿr há han ã tóg nÿ mÿr. Nén sÿ ki rÿr há han ja ã tóg nÿgtÿ, kÿ sóg ã mÿ nén ù e vin sór mÿ, ã tÿ ki rÿr jé. ã patrão fe tÿ mrin ke ã mÿr. Ha inh mré kâtÿg,” he tóg, ti patrão ti.

²⁴ Kÿ ti camarada ù tóg jun mÿ gé sir, ù tÿ ti kãmur pir mæn ja ên ti. Kÿ tóg ti mÿ: “Senhor,” he mÿ. “Vÿ tar han ã tóg tÿgtÿ, ki kanhró sóg nÿ. ã tÿ nén kræn ja tũ ên mãg ã tóg tÿgtÿ, ã tÿ ti fy vãm tũ ra ã tóg ti kanë ve sór tÿgtÿ. ²⁵ Hã kÿ sóg mÿmëg kÿ ti kãmur né. ã tũ ti hã vë ha,” he tóg, ti patrão mÿ. ²⁶ Kÿ ti patrão tóg ti mÿ: “jykre kórég ã tóg nÿ,” he mÿ. “Ã tũ ki rÿr kónæn ã tóg nÿ mÿr. Inh mÿ isÿ nén kræn ja tũ mãg tÿgtÿ? Inh mÿ isÿ nén ù fy vãm tũ ra ti kanë ve sór tÿgtÿ? Hã ki kanhró ã mÿ nÿ? ²⁷ ã tÿ ne jé inh jänkamy tÿ banco ki rânhräj tÿ ag mÿ vin ja tũ nÿ nê? Kÿ sÿ ti juro ven kÿ sóg isÿ kãfór mæn ke vë vë. ²⁸ Ti tũ ma ra,” he tóg mÿ sir, polícia ag mÿ. “Inh camarada ù mÿ nÿm, sÿ ti mÿ nÿm ja ên ti. ù tÿ ti kãmur tÿ 10 (ke) mãg mÿ ên mÿ nÿm, ti kãmur pir tÿ, sÿ ùn jykre kórég tag mÿ nén nÿm ja ên ti,” he tóg, ag patrão ti, polícia ag mÿ,” he tóg, Jesus ti. ²⁹ “Ge ti nÿ. ùn tũ mág vÿ mæn mæn mÿ, kÿ tóg ti mÿ tũ' henh ke tũ pë nÿ. ùn tũ tũ ên tũ sÿ mæn jé ag tóg ke mÿ, kÿ tóg tÿ tũ nÿ sir,” he tóg, patrão ti. ³⁰ “Kÿ inh camarada kórég tag fón, kutyg ja ên kãkã. Tá ag tóg jagtar tÿ, ãjag jã tÿ ag gyngyn ke tÿ, vëso jũ kÿ,” he tóg, patrão ti,” he tóg, Jesus ti, ã tÿ ã kâtÿg mæn ke kãmén kÿ.

Jesus tÿ vënh kar jykre tugnÿm ke

³¹ Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ëprã ke fi kósin ên kâtÿg mæn kÿn ge nÿnh mÿ, ha mÿ,” he mÿ. “Inh kâtÿg mæn kÿ sóg tar pë kâtÿ mÿ, sÿnvÿ. Isÿ jëgnë jafã ag vÿ inh mré kãmũnh ke mÿ. Kÿ sóg inh nÿgja kri nÿnh ke mÿ sir, kÿ inh jykre tar vÿ vënh ven ke mÿ. ³² Kÿ ëprã ke kar vÿ inh jo vënh mæn kæn ke mÿ sir. Kÿ sóg vënh kar vënh kãpãm ke mÿ sir, ha mÿ. Carneiro mré cabrito ki rÿr tÿ ên vÿ kejën ã mëg vënh kãpãm tÿ. Carneiro ag tÿ tóg vyrmÿ vin tÿ, cabrito ag tÿ ke gé. ³³ Kÿ tóg carneiro ag tÿ ã pëgja tá vin tÿ, jó tóg cabrito ag tÿ ã jakãnh tá vin tÿ. Tag ri ke han jé sóg ke mÿ. ³⁴ Tÿ sóg vënh kar kri pã'i mág nÿnh mÿ, kurã ên kã. Kÿ sóg inh pëgja tá nÿtÿnh ke mÿ ag mÿ: “ha inh mré kãmũ jëg,” henh ke mÿ. “Inh panh vÿ ãjag to vÿ há han mÿ mÿr. Topë tÿ ga tãg mré kanhkã tãg venh kãmũ jëg. Topë tÿ ga han kurã ên kã tóg ãjag hã kuprëg ja nÿ, ãjag tÿ ti tÿ ga tãg mré kanhkã tãg tag ve jé. ³⁵ Kejën sóg kókÿr nÿ ja nÿgtÿ, kÿ ãjag tóg inh jën. Isÿ kron há nÿn kÿ ãjag tóg inh mÿ goj jun. Isÿ ãjag ïn tá jun kÿ ãjag tóg inh mÿ: “ha kãrã, ëg mré nÿ,” he ja nÿgtÿ gé. ³⁶ Inh kur tũ nÿn kÿ ãjag tóg inh mÿ kur vin. Inh kaga nÿn kÿ ãjag tóg inh venh kãmũ ja nÿgtÿ. Ise kÿ jë kÿ ãjag tóg inh venh kãmũ ja nÿgtÿ gé,” he jé sóg ke mÿ ag mÿ,” he tóg.

³⁷ “Kÿ ùn jykre kuryj tag ag vÿ inh mÿ: “Senhor,” henh ke mÿ. “Ëg hë kã ã kókÿr vé, ëg tÿ ã mÿ vëjën ven jé? Ëg hë kã ã kron há tÿ vé, ëg tÿ ã mÿ goj ven jé? ³⁸ ã hë kã ëg ïn tá jun, ëg tÿ ã mÿ: “ha kãrã,” he jé? Ëg hë kã ã kur tũ vé, ëg tÿ ã mÿ kur vin jé? ³⁹ Ëg hë kã ã kaga vé, ëg hë kã ã se vé, ëg tÿ ã venh kãmũ jé? Ki kagtÿg ëg nÿtÿ,” he jé ag tóg ke mÿ, inh mÿ.

⁴⁰ Kÿ sóg ag mÿ: “ùn jagãgtar ag jagãgtãn ja ãjag tóg nÿgtÿ, inh mré ke ag, hã ra tóg ãjag tÿ inh jagãgtãn ri ke nÿ, ãjag tÿ ag jagãgtãn ja ti, ki hã sóg tó mÿ,” he jé sóg ke mÿ, isÿ tÿ pã'i mág nÿn kÿ,” he tóg, Jesus ti.

41 “Kỹ sóg inh jakānh tá nýtĩ ag mý: “ha mǔjĕg, tǎra,” henh ke mǔ gé. “Inh panh vỹ ājag mý vĩ kónān. Pĩ nhyr vānh ra mǔjĕg. Nén-Kórég mý tóg kar kỹ nĩ, pĩ nhyr vānh ěn ti, Nén-Kórég tỹ jĕgnĕ jafā ag mý tóg kar kỹ nĩ gé. Ěn ra mǔjĕg. 42 Inh kókĩr ra ājag pi(jé) inh mý vĕjĕn ven'. Isỹ kron há ra ājag pi(jé) inh mý goj jun'. 43 Isỹ ājag ĩn tá jun mǔ ra ājag pi(jé) inh mý: “ha kārā,” he ja nĩgtĩ'. Isỹ kur tũ ra ājag pi(jé) inh mý ũ vin'. Inh kaga nỹ ra, ise kỹ jĕ ra ājag pi(jé) inh venh kāmũ ja nĩgtĩ’,” he jé sóg ke mǔ,” he tóg.

44 “Kỹ ag tóg inh mý kenh ke mǔ gé. “Senhor’,” he jé ag tóg ke mǔ gé. “Ěg hĕ kǎ ā kókĩr vé, ā kron ha ti? Ā hĕ kǎ ěg ĩn tá jun'? Ěg hĕ kǎ ā kur tũ vé', ā kaga ti', ā se ti', ěg tỹ ā ki rĩr jé? Ki kagtĩg ěg nýtĩ,” he jé ag tóg ke mǔ gé.

45 Kỹ sóg ag mý: “ũn jagāgtar ag jagāgtān ja tũ ājag tóg nĩgtĩ,” henh ke mǔ, “hǎ kỹ tóg ājag tỹ inh jagāgtān tũ ri ke nĩ, ki hǎ sóg tó mǔ, mýr, ha mĕ,” he jé sóg ke mǔ. 46 Kỹ ag tóg jagāgtar kenh ke mǔ, hǎ ra tóg tũ' henh ke tũ nĩ, ag jagtar ke ti. Ag jāvo ũn jykre há ag vỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke mǔ,” he tóg, Jesus ti.

26

Ag tỹ Jesus tén sór

(Mc 14.1-2; Lc 22.1-2; Jo 11.45-53)

1 Vāhā tóg tó kǎn ja nĩgtĩ, ti tỹ nén tónh ke ja ti, Jesus ti. Kỹ tóg ā mré mǔ tĩ ag mý: 2 “kurā régre tũg kỹ tóg ěg festa mág tỹ Páscoa nĩ,” he mǔ. “Ěn kǎ ag tóg ěprā ke fi kósĩn ti senh ke mǔ, kỹ ag tóg ti fĕg ke mǔ, ka to ti sa jé. Inh hǎ vĕ,” he tóg, Jesus ti.

3 Hǎ ra Topĕ tũ ki rĩr tĩ to pǎ'i mág ag vỹ vĕnh mǎn mǔ sir, Topĕ vĩ to professor ag mré hǎ, kófa ag mré ke gé. Pǎ'i mág ĩn tá ag tóg vĕnh mǎn mǔ sir, pǎ'i ěn jĩĩn hǎ vỹ: Caifás, he mǔ. 4 Kỹ ag tóg Jesus se to jykrén mǔ sir. Ag tỹ ti vatánh tá ti kǎgmĩ sór vĕ, ti se jé, ti tén jé. 5 Kỹ ag tóg to jykrén kỹ: “festa tag to mĕ jé ěg tóg ke mǔ ver,” he mǔ. “Ěg tỹ festa kǎ ti se kỹ

vĕnh génh mág hỹn tóg kutĕnh mǔ, ha vemnĩ,” he ag tóg mǔ sir jagnĕ mý.

Jesus tỹ Betânia tá nĩ

(Mc 14.3-9; Jo 12.1-8)

6 Ěn kǎ Jesus tóg kejĕn ěmǎ tỹ Betânia tá nĩ nĩ, Simão ĩn krĕm, vĕnh kaga kren vānh han ja ěn ĩn krĕm. 7 Ti jĕg nĩ ra ũ fi tóg tá jun mǔ, garrafa mǎn kỹ. Pó kupri tǎnāj tỹ tóg há nĩ, garrafa ti. Ti ki nĩ vỹ tỹ nén kar tǎg nĩ, ger há ěn, ũn kaja e ěn. Ti gǎnh tǎg fi tóg mǔ, ger há ěn tỹ. 8 Kỹ ti mré mǔ tĩ ag tóg fi vég mǔ, hǎ ra tóg ag mý kórég nĩ. Fi to jũ kỹ ag tóg: “fi tỹ ne jé nén kaja e kókén nĕ?” he mǔ. 9 “Ěg tỹ ger há tag fón ke vĕ vĕ, kaja há to, ěg tỹ ũn jagāgtar ag mý vin jé,” he ag tóg mǔ.

10 Kỹ Jesus tóg mĕg mǔ, ag vĩ ti, kỹ tóg ag mý: “ājag tỹ ne jé fi mý kaga han nĕ?” he mǔ. “Inh jykre ki króm fi tóg. 11 Inh hǎ tóg ver nĩ sĩ han mǔ, ājag mré, jāvo ũn jagāgtar ag vỹ kurā kar ki ājag mré nýtĩ nĩ. 12 Fi tỹ inh kǎn vĕ, ag tỹ vĕnh kej tá inh fón jé hǎ jé fi tóg ger há tag tỹ inh kri kujĕg. 13 Ag tỹ vĕnh vĩ sér tugtón kỹ ag tóg fi tỹ nén han mǔ tag tónh ke mǔ gé, ga kar mĩ hǎ, kỹ vĕnh kar vỹ fi tỹ nén han mǔ mĕnh ke mǔ, ha vemnĩ. Ki hǎ sóg tó mǔ,” he tóg, Jesus ti.

Judas tỹ pǎ'i ag mý Jesus ven ke

(Mc 14.10-11; Lc 22.3-6)

14 Kar kỹ ũ tỹ 12 (ke) ag kǎ ũ tóg Topĕ tũ ki rĩr tĩ to pǎ'i ag venh tĩ mǔ. ũn tĩg mǔ jyjyn hǎ vỹ: Judas Iscariotes, he mǔ. 15 Tá jun kỹ tóg ag mý: “sỹ ājag mý Jesus ven ke vĕ, ājag tỹ ti se jé,” he mǔ. “Ājag mý inh mý kajām ke tũ, sỹ ājag mý ti ven ke ti?” he tóg. Kỹ ag tóg ti mý: “vó,” he kỹ jānkamy tỹ 30 (ke) tỹ kajām mǔ sir. 16 Ti tỹ jānkamy ěn mǎn kar kỹ tóg to jykrén mǔ. “Inh hỹn hĕ ri kenh mǔ, isỹ vĕnh kar vatánh tá ag mý Jesus ven jé?” he tóg mǔ sir, Judas ti, ón kỹ Jesus mré tĩ mǔ ěn ti.

Jesus tỹ Páscoa ko

(Mc 14.12-21; Lc 22.7-14, 21-23; Jo 13.21-30)

17 Kejën tóg pão jëgia tũ konh ke kurã tá krÿg mũ, kÿ Jesus mré mũ tĩ ag tóg ti mũ: “ëg hÿn hẽ tá ã mũ carneiro sĩ tãnh mũ, ëg tÿ kon jé?” he mũ. 18 Kÿ tóg ag mũ: “ëmã mág tag ra mũjëg,” he mũ. “Tá ù tóg nĩ nĩ. Ti mũ: “ëg Senhor vÿ ã mũ vënh vĩ jënëg mũ,” hemnĩ. “Inh kurã vÿ kakó tĩ ha, kÿ sÿ ã ïn krëm Páscoa konh há tóg tĩ, inh mré mũ tĩ ag mré,” he tóg mũ,” hemnĩ ti mũ,” he tóg, Jesus ti. 19 Kÿ ag tóg mũ mũ sir, ti mré mũ tĩ ag. Ti tÿ ag mũ tó mũ han ag tóg mũ sir. Cordeiro tãnh ag tóg mũ sir, ag tÿ Páscoa kã ko tĩ ën.

20 Rã pur kar kÿ tóg tá jun kÿ ù tÿ 12 (ke) ag mré nĩ mũ sir, jën jé. 21 Ag jën kã tóg ag mũ: “ãjag kãmĩ ù tóg pã'i ag mũ inh ven ke mũ, ag tÿ ise jé, ki hã sóg tó mũ,” he mũ. 22 Kÿ tóg ag fe kaj tĩ sir, kÿ ag tóg ti mũ: “inh mũ vó? Inh mũ vó?” he kãn mũ sir.

23 Kÿ tóg ag mũ: “ù tÿ inh mré pão tÿ kã punpun mũ ën hã vë,” he mũ. “Û tÿ ã nĩgë tÿ pënky kãki pão tÿ kã punpun mũ ën hã vë. Ën hã vÿ ag mũ inh ven ke mũ,” he tóg. 24 “Tĩg jé sóg ke mũ, isÿ tÿ ëprã ke fi kósin nĩn kÿ. Hã kÿ tóg rán kÿ nĩ, isĩg ke ti. Hã ra ù tÿ ag mũ inh ven ke mũ ën mũ tóg vĩ kónãn tãvĩ han ke mũ, Topë ti. Ti tÿ mur ja tũ nĩ ra tóg ti mũ há tĩ vë,” he tóg, Jesus ti.

25 Kÿ Judas tóg ti mũ ke mũ gé sir, ù tÿ pã'i ag mũ ti ven ke mũ ën ti. Ën tóg ti mũ: “Senhor', inh hã mũ?” he mũ gé. Kÿ tóg ti mũ: “ki hã ã tóg tó mũ,” he mũ, Jesus ti.

Santa Ceia
(Mc 14.22-26; Lc 22.15-20; 1Co 11.23-25)

26 Kÿ ag tóg jëg mũ. Ag jën nÿtĩ ra Jesus tóg ëmĩ mäg mũ sir. Topë mré tóg vĩ mũ sir, ëmĩ to, kÿ tóg vënh kã kugpãn kÿ ag mũ vënh kãpãm mũ sir, ti mré mũ tĩ ag mũ. Kÿ tóg: “té, ha kó,” he mũ. “Inh hã vë,” he tóg, ëmĩ to.

27 Kar kÿ tóg copo vãg mũ gé sir, vinho tÿ ki jën kÿ. To tóg Topë mré vĩ mũ gé. Ag mũ copo jun kÿ tóg: “ha kronkron,” he mũ. 28 “Inh kyvénh hã vë,” he tóg, vinho to. “Inh kyvénh tÿ vënh kar jagfy kutën hã vë. Sÿ vënh

e mré vënh jykre tãg han to ke hã vë, hã vÿ tÿ inh kyvénh ti nĩ. Inh kyvénh tag to Topë vÿ ãjag mũ vënh pãte fón ke mũ, ãjag tÿ ti vĩ mranh ja ti,” he tóg. 29 “Ha mē, uva me kron mãn ke tũ inh nĩ ha. Kejën sóg kron mãn ke mũ, inh panh tÿ tÿ ëg pã'i nĩnh ke kurã ën kã. Kÿ sóg ãjag mré kron mãn ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

30 Kÿ ag tóg jãn mũ gé sir, ag jën kar kÿ. Ag tÿ Topë jé tó kar kÿ ag tóg krĩ tÿ Oliveiras ra mũ mũ sir.

Jesus tÿ Pedro mũ tó
(Mc 14.27-31; Lc 22.31-34; Jo 13.36-38)

31 Ag tÿ ra mũn kÿ Jesus tóg ag mũ kãmén mũ. “Kuty tag kã ãjag tóg inh fón kÿ mũ kãn ke mũ,” he tóg mũ, ã mré mũ tĩ ag mũ. “Hã kÿ tóg rán kÿ nĩ. “Û tÿ carneiro ki rĩr tĩ ën tãnh jé sóg ke mũ, kÿ ti mëg ag vÿ krig ke kãn ke mũ,” he tóg, Topë vÿ tÿ rán kÿ nĩ ki,” he tóg, Jesus ti. “Hã ve jé ãjag tóg ke mũ. 32 Hã ra sóg iser kar kÿ rĩr mãn ke mũ. Ën kã sóg ãjag jo tĩg ke mũ, ga tÿ Galilëia ra,” he tóg, Jesus ti.

33 Kÿ Pedro tóg ti mũ: “inh pi(jé) ã fón kÿ tĩg ke mũ”, ag kar tÿ ã ré kÿ mũ mũ ra,” he mũ. 34 Hã ra Jesus tóg ti mũ: “ha vé,” he mũ. “Ûri, kuty tag kã ã tóg iso: ti ki kagtĩg sóg nĩ, he tãgtũ han ke mũ, galo kyr to hã. Ki hã sóg tó mũ,” he tóg, Jesus ti. 35 Hã ra Pedro tóg ti mũ: “sÿ ã mré ter ke mũ ra sóg ã to: ti ki kagtĩg sóg nĩ, henh ke tũ pë nĩ,” he mũ. Kÿ ti mré mũ tĩ ag tóg hã tó kãn mũ gé sir.

Getsëmani tá
(Mc 14.32-42; Lc 22.39-46)

36 Kÿ Jesus tóg ka krãn ja tá jun mũ sir, ag mré, ka krãn ja ën jijin hã vÿ: Getsëmani, he mũ. Kÿ tóg ã mré mũ tĩ ag mũ: “ha ver nĩgnĩ, tag ki,” he mũ. “Sÿ ver Topë mré vĩnh ke vë, tãtã,” he tóg. 37 Kÿ tóg Pedro mré Zebedeu krë ag mũ: “inh mré kãmũ jëg,” he mũ. Kÿ tóg fe kaj nĩ sir. Mũmëg tóg mũ sir. 38 Kÿ tóg ag mũ: “inh fe kaj mág tóg tĩ,” he mũ, “kÿ inh fe kaj tóg inh mũ iser ri ke nĩ,” he tóg. “Tag ki nÿtĩmĩ, nũgnũr tũg nĩ, inh ri kén,” he tóg, Jesus ti.

³⁹ Kĩ tóg tĩg sĩ han mǎn kĩ mũg ke mũ sir, Jesus ti, kĩ tóg ga kri nỹ mũ. Topẽ mré tóg vĩ mũ. “Panh’,” he tóg mũ. “Mỹ ã tỹ inh jagtar ke tag tỹ tũ’ he jǎvǎnh?” he tóg. “Hǎ ra isỹ ã mỹ nén to vĩ mũ tag han tũg nĩ. ǎ tỹ nén han ke mũ ên hǎ han nĩ,” he tóg, Jesus ti.

⁴⁰ Kar kĩ tóg ã mré mũ tĩ ag venh tĩ mũ sir, hǎ ra ag kar tóg nũgnũr ja nĩ. Kĩ tóg Pedro mỹ: “mỹ ãjag mỹ hora pir ki nũr tũ kórég?” he mũ. ⁴¹ “Nũr tũg nĩ, Topẽ mré vĩmnĩ, ãjag tỹ ti vĩ mranh tũ nĩ jé, ù tỹ ãjag kutǎn mũ ra. ǎjag tỹ mranh sór tũ vễ vễ, hǎ ra ãjag tóg to krój nỹtĩ, hǎ kĩ ãjag tóg mranh ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

⁴² Kĩ tóg tĩg mǎn mũ sir, kĩ tóg Topẽ mré vĩ mǎn mũ. Kĩ tóg: “panh’,” he mǎn mũ. “ǎ tỹ inh jagtar ke tag tỹ tũ’ henh jǎvǎnh nĩn kĩ sóg jagtar ke mũ. ǎ tỹ isỹ nén han ke mũ ên han nĩ,” he tóg. ⁴³ Kĩ tóg ag venh tĩg mǎn mũ gé sir, hǎ ra ag tóg nũgnũr mǎn nỹtĩ, ag nũr há pẽ tĩn kỹ. ⁴⁴ Kĩ tóg ag mỹ vĩ tũ ra tĩ mũ sir, Topẽ mré vĩ mǎn jé. Ti mỹ tóg ã tỹ tó ja ên tó mǎn mũ. ⁴⁵ Kĩ tóg ã mré mũ tĩ ag venh tĩg mǎn mũ gé sir, kĩ tóg ag mỹ: “ãjag ne tóg nũgnũr ja nĩ” he mũ, “vẽnhkǎn ja ãjag tóg nĩ,” he tóg mũ. “Pétẽm ti huri, hora ti. Ti tỹ ag mỹ inh fẽg ke nẽ ha, Topẽ vĩ mranh tĩ ag mỹ, isỹ tỹ ẽprǎ ke fi kósĩn nĩn kỹ,” he tóg. ⁴⁶ “Nĩgnĩ ra, mũ jé ha. Ừ tỹ ag mỹ inh ven mũ vĩ jun ke mũ ha,” he tóg, Jesus ti.

Ag tỹ Jesus se

(Mc 14.43-50; Lc 22.47-53; Jo 18.3-12)

⁴⁷ Ti tỹ ver tỹ vễmẽn jẽ ra Judas tóg jun mũ sir. Ừ tỹ 12 (ke) ag kǎ ù ên vễ, Judas ti. Ti mré polícia ag tóg kǎmũ mũ. Rógro génh kỹ ag tóg kǎmũ mũ, ka kykyv génh kỹ ke gé. Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pǎ’i ag tỹ ag jẽgnẽ vễ, kófa ag tỹ ke gé. ⁴⁸ Hǎ ra ù tỹ ag mỹ Jesus ven ke mũ ên tóg ag mỹ: “tĩ ki sóg nhun kenh mũ,” he ja nĩ. “Sỹ ùn ki nhun ke mũ ên hǎ semnĩ,” he ja tóg nĩ ag mỹ. ⁴⁹ Hǎ kĩ tóg vễsỹmér Jesus to grẽn ke kỹ ti mỹ: “ã mỹ há, Senhor?” he mũ. Kĩ

tóg ti ki nhun ke mũ, Judas ti. ⁵⁰ Hǎ ra Jesus tóg ti mỹ: “régre’,” he mũ. “ǎ tỹ nén han ke mũ ên han nĩ,” he tóg.

Kỹ polícia ag tóg vễsỹmér ti to ge kỹ ti ség mũ sir, Jesus ti. ⁵¹ Kĩ Jesus mré tĩ tĩ ù tóg rógro kunũnh kỹ polícia ù nĩgrẽg kym mũ sir. Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pǎ’i mág camarada vễ, ti tỹ ùn nĩgrẽg kym mũ ên ti. ⁵² Hǎ ra Jesus tóg ti mỹ: “ã rógro fẽg han ra,” he mũ. “Èg tỹ rógro tỹ ke kỹ ag tóg rógro tỹ ẽg tén ke mũ gé, ha vemnĩ,” he tóg. ⁵³ “Isỹ inh panh mỹ to vĩ mũ ra tóg inh mỹ ã tỹ jẽgnẽ jafǎ ag jẽgnẽnh ke mũ vễ, ùn e ên, 12 mil (ke) kǎfór, ag tỹ ijy nĩgǎn jé. ⁵⁴ Hǎ ra sóg ve sór mũ, nén tỹ iso rán kỹ nĩ ên ti, hǎ kỹ sóg ti mỹ tag to vĩ tũ nĩ. Ve jé sóg ke mũ ha, inh jagtar ke ti,” he tóg, Jesus ti.

⁵⁵ Ên kǎ tóg polícia ag mỹ: “ãjag ne tóg rógro génh kỹ kǎmũ mũ’, ka kykyv mré’, ãjag tỹ ise jé’,” he mũ. “Inh pi(jé) tỹ bandido nĩ’. Kurǎ kar ki sóg ãjag mré jẽ ja nĩgtĩ, Topẽ jo ĩn krẽm. Vẽnũ kar kanhrǎn kỹ sóg tá nĩ ja nĩgtĩ, hǎ ra ãjag tóg tá iség tũ nĩ vễ mỹr,” he tóg. ⁵⁶ “Hǎ ra sóg nén tỹ iso rán kỹ nĩ ên vэг mũ, Topẽ vĩ tó tĩ ag tỹ iso nén rán ja ên ti, hǎ kỹ ãjag tóg ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti ré kỹ pétẽ kǎn mũ sir, vẽnũ pigju jé, mỹr, ha mẽ.

Pǎ’i ag tỹ Jesus ki jẽmẽ

(Mc 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jo 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Kỹ ù tỹ ti ség mũ ag tóg ti pére mũ mũ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pǎ’i mág ra, hǎ vĩ: Caifás, he mũ. Tá ag tóg vẽnũ mǎn kỹ nỹtĩ, Topẽ vĩ to professor ag, kófa ag ke gé.

⁵⁸ Hǎ ra Pedro tóg Jesus nón kǎtĩ mũ, kuvar há tá, kỹ tóg Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pǎ’i mág ĩn kǎra rǎ mũ sir. Polícia ag mré tóg tá nĩ nĩ. Ti tỹ ag tỹ Jesus tỹ hẽn ri kenh ke mũ ên ve sór vễ.

⁵⁹ Kỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pǎ’i ag tóg ù ag jǎvǎnhvǎnh mũ, ag tỹ Jesus jykre kórég tó jé. Ti vĩ to ag tóg ti tén sór mũ, kófa ag, vẽnũ jyvẽn tĩ kar ag. ⁶⁰ Hǎ ra ag tóg ù tỹ ki hǎ tó mũ vэг tũ nĩ. Ừ tỹ hẽn ri ke ag tóg ón kỹ ti jykre kórég tó

mũ, hã ra tóg ag mý ki krov tũ nĩ. Ký vãhã ùn régre ag tóg tá junjun ký ón ký ti to vĩ mũ. ⁶¹ Ën ag vỹ tóg sir: “ti vỹ vènhmỹ mẽ ãg,” he mũ. “Topẽ jo ìn kókén há inh nĩgtĩ, he ja tóg nĩ. Kókén kar sóg ù han mãn ke mũ. Kurã tâgtũ ki tóg kar ký nĩ, ìn ti, ha vemnĩ, he ja tóg nĩ, Jesus ti,” he ag tóg mũ, ón ký ti to vỹ ký.

⁶² Ký Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág vỹ jègnẽ mũ sir, ký tóg ti mý: “ã tỹ nén tónh ke mý tũ'?” he mũ. “Ag hã ne ã vỹ kónãn tag tó ja nĩ gé” he tóg. ⁶³ Hã ra Jesus tóg hun ke mũ, nén ù tó mẽ kã. Ký pã'i mág tóg ti mý: “Topẽ vỹ rĩr nĩ,” he mũ. “Ûn rĩr nĩ vỹ ãg vég mũ. Ti rĩnve sóg ã ki jèmẽg mũ. Æ mý tỹ Cristo nĩ', ã mý tỹ Topẽ kósín nĩ'? Ha ãg mý tó,” he tóg, pã'i mág ti. ⁶⁴ Ký Jesus tóg ti mý: “ki hã ã tóg tó mũ,” he mũ. “Ký sóg ãjag mý tag tó mũ gé, ha mẽ. Ëprã ke fi kósín ãn vỹ tỹ inh nĩ,” he tóg. “Ký ãjag tóg ù tỹ nén (ũ) kar han mũ ãn pẽgja tá inh venh ke mũ. Ký sóg kanhkã góg kãmĩ kãtèrenh ke mũ gé,” he tóg, Jesus ti.

⁶⁵ Ký pã'i mág ãn tóg ã kur tỹ jaran' ke mũ sir, jũ ký. Ký tóg: “Topẽ kato vỹ kónãn ti huri,” he mũ. “Mẽ kãn ãg mýr, ký ãg tóg ù tỹ ti jykre kórég tónh ke ù jãvãnh mãn ke tũ nĩ ha,” he tóg. ⁶⁶ “Ëg hỹn ti tỹ hẽ ri kenh mũ ha?” he tóg. Ký ag tóg ti mý: “ter jé tóg ke mũ, ti vỹ tag to,” he kãn mũ sir. ⁶⁷ Ký ag tóg ti kakã to sugsgũ mũ sir, ti kakã ki tãnh ag tóg mũ gé sir. Ag kã ù tóg ti vatãnh tá ti tãnh ký ti mý: ⁶⁸ “Cristo nẽji tỹ ã jẽ, ký ã nẽji nén kar ki kanhró nĩ,” he mũ. “Û nỹ ã tãnh?” he tóg mũ gé. Ti tãnh ký tóg ke mũ. Gen ký ag tóg ti to é he mũ.

Pedro tỹ Jesus to ón

(Mc 14.66-72; Lc 22.56-62; Jo 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Hã ra Pedro vỹ re tá nĩ nĩ, ìn vãso kã. Ký pã'i camarada ù fi tóg ti ve jé kãkutẽ mũ, ký fi tóg ti mý: “Jesus mré ã tóg tĩg mũ gé, Galiléia tá ke ãn mré,” he mũ. ⁷⁰ Hã ra tóg: “vó,” he mũ. “Æ tỹ ne tó nẽ hỹn'?” he tóg mũ, Pedro ti.

Ký ag kar vỹ ti vỹ mẽg mũ. ⁷¹ Ký tóg jãnkã fĩn rãm sór mũ. Hã ra ù fi tóg ti vég mũ gé, ký fi tóg tá ke ag mý: “Jesus mré ke ù vè, Nazaré tá ke ãn mré ke ù vè,” he mũ gé. ⁷² Hã ra tóg: “vó,” he mãn mũ. “Ti ki kagtĩg sóg nĩ, Topẽ vỹ ki kanhró nĩ,” he tóg, Pedro ti. ⁷³ Si há ke tũ ra ù tỹ tá nỹtĩ ag kã ù ag tóg ti venh kãmũ ký ti mý hã tó mãn mũ gé. Ký ag tóg Pedro mý: “ha mẽ, ag kã ù vỹ tỹ ã nĩ,” he mũ. “Æ vỹ ki ãg tóg ã ki kanhrãn mũ,” he ag tóg mũ. ⁷⁴ Hã ra tóg: “vó!,” he mãn mũ. “Inh pi(jé) ti ki kanhró nĩ'. Inh ón mũ ra Topẽ vỹ inh vóg kónãn mũ vè,” he tóg, Pedro ti. Hã ra vèsýmér galo tóg kyr mũ. ⁷⁵ Ký Pedro tóg Jesus vỹ to jykrén mũ, ti tỹ ti mý: “iso ã tóg: ti ki kagtĩg sóg nĩ, he tâgtũ han ke mũ, galo kyr ke to hã,” he ja ãn mĩ. Tag mĩ ãkrén ký tóg tá kãkutẽ mũ sir, hã ra tóg fỹ jagy han mũ sir, Pedro ti.

27

Ag tỹ Pilatos mý Jesus ven

(Mc 15.1; Lc 23.1-2; Jo 18.28-32)

¹ Tỹ vaj ký kusã ki ag tóg Jesus to jykrén mũ sir, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag, kófa ag mré hã. Ag tỹ ti tén sór vè. ² Ký ag tóg ti mrĩnh mũ sir. Ti pére mũn ký ag tóg pã'i mág tỹ governador mý ti fẽg mũ sir, Pilatos ãn mý.

Judas ter

(Hk 1.16-19)

³ Hã ra Judas tóg vég mũ. Pã'i ag mý tóg Jesus ti ven ja nĩ, ag tỹ ti se jé. Ký tóg ag tỹ ti tén sór mũ tag vég mũ, Judas ti. Ký tóg to jykrén mãn mũ sir. Vãhã tóg ti mý e tĩ. Ký tóg jãnkamy tỹ prata ãn ma kãtĩ mũ sir, ù tỹ 30 (ke) ãn. Ma kãtĩg ký tóg Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag mý ven mũ, kófa ag mý. ⁴ Ký tóg ag mý: “ti kórég han inh,” he mũ. “Ti pi(jé) nén ù kórég han ja nĩgtĩ', hã ký tóg vènhmỹ nĩ, ti tỹ inh vỹ to ter ký,” he tóg.

⁵ Hã ra ag tóg ti mý: “ãg tũ pijé',” he mũ. “Æ tũ hã nẽ',” he ag tóg mũ. Ký tóg jãnkamy ãn vãm mũ sir, Topẽ jo ìn krêm, ký tóg hẽn ra tĩ mũ sir. Tá tóg ã

nunh kã vënh jãján mũ sir, kÿ tóg ter mũ sir.

⁶ Kÿ Topê tũ ki rÿr tĩ to pã'i ag vÿ jãnkamy ên mãn kÿ to jykrén mũ. “Ëg tÿ Topê mÿ jãnkamy tag vin kÿ tóg vënhmÿ tĩ. Vënh kyvënh kajãm ja ti nĩ, hã kÿ ãg tóg Topê mÿ vin sór tũ nĩ,” he ag tóg mũ sir, jãnkamy ên to. ⁷ Kÿ ag tóg to vënh mãn kÿ to jykrén mũ. To jykrén kÿ ag tóg tÿ êpÿ kajãm mũ, ag tÿ tá go'or vég tĩ ên. Tá ag tóg fóg ag kej han sór mũ, fóg tÿ Jerusalem ra pasa tĩ ag mÿ. ⁸ Hã kÿ ãg tóg êpÿ ên to: “êpÿ kyvënh,” he tĩ.

⁹ Hã ra Topê vĩ tó tĩ tÿ Jeremias vÿ Judas to tag rán ja nĩ, ha mē: “jãnkamy tÿ 30 (ke) tÿ ag tóg êpÿ kajãm ke mũ. Jãnkamy ên tÿ ag tóg êprã ke ù kajãm vén ke mũ, Israel ag, ti kaja tag tÿ ag mÿ há nÿn kÿ. ¹⁰ Êprã ke ên tÿ kajãm kar kÿ ag tóg tÿ êpÿ kajãm mũ sir, ag tÿ tá go'or vég tĩ ên. Hã tó ja tóg nĩ, inh mÿ, ãg jóg tÿ Topê ti,” he ja tóg nĩgtĩ, Jeremias ti. Hã ra tóg ge nĩ.

Pilatos tÿ Jesus ve

(Mc 15.2-5; Lc 23.3-5; Jo 18.33-38)

¹¹ Hã ra Jesus tóg fóg tÿ pã'i mág rã jẽ nĩ. Kÿ pã'i mág tóg ti ki jëmē sór mũ, kÿ tóg: “ã mÿ tÿ Judeu ag pã'i nĩ?” he mũ. Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ki hã ã tóg tó mũ,” he mũ. ¹² Kÿ Topê tũ ki rÿr tĩ to pã'i ag tóg ti kato vĩ mág han mũ, kófa ag ke gé, hã ra tóg hun ke kÿ jẽ nĩ. ¹³ Kÿ Pilatos tóg ti mÿ: “mÿ ã mÿ tÿ nén ù tũ nĩ, ag tÿ ã kato vĩ mág han mũ tag ti?” he mũ. ¹⁴ Hã ra Jesus tóg vĩ mãn tũ nĩ, kÿ tóg Pilatos mÿ e tĩ sir.

Ag tÿ Jesus to: ter jé tóg ke mũ, he

(Mc 15.6-15; Lc 23.13-25; Jo 18.39-19.16)

¹⁵ Hã ra Pilatos tóg ag mÿ vése ag kar kã ùn pir kavãg tĩ, festar tÿ Páscoa kar ki. Ti jykre vë. Ag tÿ ùn to vĩ mũ ên kyvãg tóg tĩ. ¹⁶ Kÿ ù tóg se kÿ jẽ nĩ, ên kã. Ùn vënhmÿ vë, ù tÿ ag ri ke tũ, ti jijin hã vÿ: Barrabás, he mũ.

¹⁷ Jãvo ag tóg tá vënhmãn kÿ nÿtĩ, Judeu kar ag. Kÿ Pilatos tóg ag mÿ: “inh hÿn ù kavãn ha?” he mũ. “Û nÿ ãjag mÿ há nĩ? Barrabás mÿ, Jesus mÿ

vó, ag tÿ ù to: “Cristo vÿ tÿ ti nĩ,” he tĩ ên?” he tóg, Pilatos ti. ¹⁸ Pã'i ag tÿ véké Jesus to jũ nÿtĩn ki kanhró tóg nĩ, Pilatos ti. Ti há nÿn hã kÿ ag tóg ti to jũ mũ, hã kÿ tóg ti kavãn sór mũ, Pilatos ti.

¹⁹ Fóg tÿ pã'i ên tÿ vënh jyvën jafã tá nÿn kÿ ti prũ fi tóg ti mÿ vënh vĩ jënëg mũ, kÿ fi tóg ti mÿ: “vënh jykre kuryj han ti tĩ,” he mũ, Jesus to. “Hã kÿ ti vóg sór tũg nĩ. Kutÿ tag kã sóg ti to vënh péti kónãn, ãg jagtar ke ti ve inh, inh vënh péti ki,” he fi tóg, Pilatos mÿ vënh vĩ jënën kÿ, hã kÿ tóg ti kavãn sór tãvĩ han mũ, Pilatos ti. ²⁰ Hã ra Topê tũ ki rÿr tĩ to pã'i ag tóg vënh kar krÿn mũ sir, kófa ag mré, vënh kar ag tÿ Barrabás kavãr kÿ jẽ ve sór jé, ag tÿ Jesus ter ve sór jé.

²¹ Kÿ fóg tÿ pã'i tóg ag ki jëmē mãn mũ. “Inh hÿn ùn régre tag ag kã ù tÿ hẽ kavãn mũ ha?” he tóg. Kÿ ag tóg ti mÿ: “Barrabás ti,” he mũ. ²² Kÿ Pilatos tóg ag mÿ: “kÿ inh Jesus tÿ hẽ ri kenh mũ?” he mũ. “Ag tÿ ù to: “Cristo vÿ tÿ ti nĩ,” he tĩ ên tÿ inh hẽ ri kenh mũ?” he tóg. Kÿ ag tóg ti mÿ: “cruz to ti sã,” he kãn mũ sir. ²³ Kÿ fóg tÿ pã'i tóg ag mÿ: “ti kórég tÿ ne han ti?” he mũ. Hã ra ag tóg prënprër mũ sir. “!..Cruz to ti sã..!” he ag tóg mũ sir, prënprër kÿ.

²⁴ Ag tÿ hẽ ri ke tũ tóg nĩ, Pilatos ti, hã kÿ tóg ag mÿ hã han sór mũ. Vënh génh kutẽ nĩ ve tóg nĩ, hã kÿ tóg goj jé prër mũ. Kÿ tóg kã nĩgpég mũ sir, vënh kar rÿnve, Pilatos ti, kÿ tóg ag mÿ: “inh jykre pijé,” he mũ. “Inh nĩgé kavënh ke tũ ti nĩ, ti kyvënh ti. Ùn jykre kuryj vë, kÿ sóg ti tén jãvãnh nĩ. Ájag jykre vë,” he tóg, Pilatos ti. ²⁵ Kÿ vënh kar ag tóg ti mÿ: “ãg jykre vë,” he kãn mũ. “Ëg hã ne ti tén sór mũ! Kÿ Topê ãg hã vóg kónãn ke mũ, ãg krẽ ag ke gé, ti tÿ ti ter to ù vóg kónãn ken kÿ,” he ag tóg, vënh kar ên ag.

²⁶ Kÿ Pilatos tóg Barrabás kavãn mũ sir. Jesus to tóg soldado ag mÿ: “ha ti mrãnmrãn,” he mũ sir. Ag tÿ ti mrãnmrãn kar kÿ Pilatos tóg ag mÿ ti fëg, soldado ag tÿ ka to ti sa jé.

*Soldado ag tỹ Jesus vóg kónãn
(Mc 15.16-20; Jo 19.2-3)*

²⁷ Kỹ fóg tỹ pã'i krēm soldado ag tóg Jesus pére mũ mũ, pã'i ãn ra, ãn tỹ Palácio do Governador ãn ra. Kỹ ag tóg soldado ù ag jé prër kãn mũ. ²⁸ Ti kur kunũg ag tóg mũ, kỹ ag tóg kur kusũg tỹ ti krĩ fón mũ. ²⁹ Sónh pirĩn kỹ ag tóg tỹ ti krĩ tógfĩg mũ sir, krĩ tógfĩn ja rër tỹ. Vãn tỹ ag tóg ti nĩgẽ kã fẽg mũ, ti pẽgja tá. Kỹ ag tóg ti krēm grĩnhgrĩnh ke mũ sir, ón kỹ. Ti to é he ag tóg mũ, hã kỹ ag tóg: “viva, Judeu ag pã'i,” he mũ. ³⁰ Kỹ ag tóg ti to sugug mũ gé. Vãn ãn tỹ ag tóg ti krĩ mũ mrãnmrãn mũ sir.

³¹ Ag tỹ ti nỹg kar kỹ ag tóg ti ki kunũg mũ, kur ãn ti. Kỹ ag tóg ti tũ pẽ tỹ ti kãra rãg mãn mũ sir. Kỹ ag tóg ti pére mũ mũ, ag tỹ cruz to ti san jé sir.

*Jesus tỹ cruz to sa
(Mc 15.21-32; Lc 23.26-43; Jo 19.17-27)*

³² Ag mũn kã ag tóg ù kato tẽ mũ, Cirene tá ke ù, ti jijin hã vỹ: Simão, he mũ. ãn mũ ag tóg vỹ tar han mũ, ti tỹ Jesus cruz vyn jé ti jo, hã kỹ tóg vyn kỹ tĩ mũ.

³³ Gen kỹ ag tóg Gólgota tá junjun mũ sir. Gólgota to ãg tóg: vẽn krĩ kuka, he tĩ, ãg vỹ ki. ³⁴ Tá junjun kỹ ag tóg ti mũ vinagre ven mũ, nén ù tỹmẽ jynh mré ha. Kỹ tóg kron sĩ han mũ, hã ra tóg kron sór tũ nĩ, vẽnhkagta tag. ³⁵ Kỹ ag tóg cruz to ti sãg mũ sir. Ti kur tỹ ag tóg jagnẽ mũ vẽn kãpãm mũ sir, to ag tóg jogar he mũ gé, ti kur to, soldado ag. ³⁶ Kỹ ag tóg nĩgnĩg kỹ nỹtĩ, ti ki rĩr jé, soldado ag. ³⁷ Ag tỹ nén tỹ ti kato vỹ mũ vỹ rán kỹ nĩ, hã vỹ: “Jesus, Judeu ag pã'i tỹ rei vẽ,” he mũ. Ti kri tóg sa, vẽn rán ti. Ti tỹ nẽji vỹsỹ pã'i tỹ rei han mũ to ag tóg ti tén mũ. ³⁸ Ti kóm ag tóg ùn régre ag tỹ cruz to sãg mũ gé, bandido ag. Kỹ ù tóg ti pẽgja tá sa, jó ù tóg ti jakãnh tá sa.

³⁹ Kỹ ù tỹ mũ mũ mũ ag tóg ti nỹg' he mũ gé, vỹn vỹn hen kỹ. ⁴⁰ “Á mũ Topẽ jo ãn kókén sór mũ?” he ag tóg mũ. “Á mũ kurã tãgtũ ki ù han mãn sór mũ? Vẽn kren han ra kema', cruz

to kãtére kema', ã tỹ tỹ Topẽ kósĩn nĩn kỹ,” he ag tóg ti mũ. ⁴¹ Ge ag tóg mũ gé. Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag, Topẽ vỹ to professor ag mré hã, kófa ag mré hã. Ti nỹg ag tóg mũ gé, kỹ ag tóg jagnẽ mũ: ⁴² “ũ ag krenkren han tóg, hã ra tóg vẽn hã kren han ki kagtĩg nĩ,” he mũ. “Israel pã'i tỹ rei jé cruz to kãtére kema', ãg tỹ ve jé, ãg tỹ ti ki ge jé,” he ag tóg. ⁴³ “Topẽ ki ti nẽji rã kỹ jẽ, kỹ Topẽ jé ti kren han, ti tỹ ti to há nĩn kỹ. “Topẽ kósĩn vỹ tỹ inh nĩ,” he ti mũr,” he ag tóg ti to, ti nỹg kỹ, Judeu pã'i ag. ⁴⁴ Kỹ bandido ag, ù tỹ ti kóm cruz to nỹtĩ ãn ag tóg ti nỹg mũ gé.

*Jesus ter
(Mc 15.33-41; Lc 23.44-49; Jo 19.28-30)*

⁴⁵ Rã tỹ ãg nĩno kã sa ra tóg kuty' he mũ sir, ga kar mũ hã. Kuty ãn tóg hora tãgtũ tũg mũ. ⁴⁶ 3 hora ki Jesus tóg prër mũ sir, kỹ tóg: “Eli, Eli, lemá sabactani?” he mũ. ãg vỹ ki ãg tóg tag to: “Topẽ, Topẽ, ã tỹ ne jé isovãnh nẽ?” he mũ. ⁴⁷ Kỹ ù tỹ tá nỹtĩ ag tóg mẽg kỹ (ag tóg) jagnẽ mũ: “Elias jé tóg prër mũ,” he mũ. ⁴⁸ Kỹ ù tóg vẽn hvãg mũ sir, kỹ tóg esponja tỹ vinho prãg mũ, vinho kaja pir tỹ. Ka jurỹn kỹ tóg tỹ kusón kỹ vinho kãra rãg kỹ ti mũ ven mũ sir, ti tỹ ki ùnh' ùnh' ke jé. ⁴⁹ Hã ra ù ag tóg: “toreg’,” he mũ. “Hẽn ri ke mũn Elias kãtĩg mũ, ti kren han jé,” he ag tóg. ⁵⁰ Hã ra Jesus tóg prër mág han mãn kỹ hun ke mũ sir.

⁵¹ Hã ra Topẽ jo ãn krēm kur tỹ jãnkã nĩfe tóg jaran ke mũ, ha mẽ, ti jar tóg vẽn kãkym ke kãn mũ sir, ha mẽ. ⁵² Kỹ ga tóg ragra ke mũ gé sir, pãró vỹ gỹm ke mũ, vẽn kej tỹ hẽn ri ke vỹ nugnor mũ, kỹ ù tỹ Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ tỹ hẽn ri ke ag tóg rĩnrĩr mãn mũ gé, ùn kãgter ja ag. Ájag kej tá ag kãpa mũ. ⁵³ ãn ag vỹ Jesus rĩr mãn kar kỹ tá kãpa kỹ cidade tỹ Jerusalém kãra ge mũ, kỹ ag tóg ùn mũ vẽn venven mũ sir, kỹ ù tỹ hẽn ri ke ag tóg ag vigvẽg mũ, Jerusalém tá ke ag.

⁵⁴ Hã ra capitão tóg soldado ag mré Jesus ki rĩr jẽ nĩ. Ga tỹ ragra ke ãn vэг

ag tóg mǔ, nén kar ti, Jesus ter ên kǎ. Kǎ tóg ag mǎ e tǐ. Kǎ ag tóg: “hǎ ja vĕ,” he mǔ. “Topĕ kósín ja vĕ mǎr,” he ag tóg mǔ, capitão ag.

⁵⁵ Kǎ ũn týtá fag vĕ tá nýtĭ gé, ũ tĕ hĕn ri ke fag. Kuvar há tá nýtĭ kǎ fag tóg ti vég nýtĭ nĭ. Ti mré fag tóg kǎmǔ ja nĭ, ga tĕ Galiléia tá. Ti ki fag rĭr ja nĭgtĭ. ⁵⁶ Fag kǎ ũ fi vĕ tóg tĕ Maria Madalena fi nĭ, kǎ ũ fi tóg tĕ Maria fi nĭ gé, José mré Tiago mǎnh tag fi. Kǎ ũ fi vĕ tĕ Zebedeu krĕ ag mǎnh fi nĭ gé. Fag mré ke ũ fag vĕ tá nýtĭ gé.

Ag tĕ vĕnh kej kǎkǎ Jesus fi

(Mc 15.42-47; Lc 23.50-56; Jo 19.38-

42)

⁵⁷ Rǎké tóg nĕ ha, kǎ ũn há tóg tá jun mǔ. Arimatéia tá tóg kǎtĭg ja nĭ. Ti jĭjín hǎ vĕ: José, he mǔ. Jesus mré ke ũ vĕ gé. ⁵⁸ Ên vĕ tóg Pilatos venh tĭ mǔ, kǎ tóg ti mǎ Jesus to vĭ mǔ, ti ter kar kǎ. Kǎ Pilatos tóg soldado ag mǎ: “ha ti mǎ ti fi,” he mǔ. ⁵⁹ Kǎ José tóg Jesus va tĭg kǎ ti pǎg mǔ sir, kur jǎnhkri tĕ. ⁶⁰ Kǎ tóg ǎ kej kǎkǎ ti fig mǔ sir. Pó kǎkǎ tóg han ja nĭgtĭ, vĕnh kej ti, hǎ ra tóg tǎg nĭ. José tǔ vĕ, vĕnh kej ên ti. Ên kǎkǎ tóg ti fig mǔ sir, kǎ tóg pó tǎpér tĭn mǔ, vĕnh kej jǎnkǎ to, pó ên tĕ tóg ti kej nĭfénh mǔ sir, José ti. Kǎ tóg tĭ mǔ. ⁶¹ Hǎ ra Maria Madalena fi vĕ tá nĭ nĭ, Maria ũ ên fi ke gé. Ti kej rǎ fag tóg nĭgnĭ kǎ nýtĭ nĭ.

Ag tĕ ti kej ki rĭr

⁶² Tĕ vaj kǎ, festa kurǎ kǎ Topĕ tǔ ki rĭr tĭ to pǎ'i ag tóg vĕnh mǎn mǎn mǔ sir, Fariseu ag mré hǎ. Kǎ ag tóg Pilatos venh mǔjĕg. ⁶³ Ti mǎ ag tóg: “governador,” he mǔ. “Vĕnh kar krĭn kónǎn tĭ ên tóg tag tó ja nĭ, ha mĕ: “kurǎ tǎgtǔ ki sóg rĭr mǎn ke mǔ,” he ja ti nĭ. Êg tĕ tag to jykrén kǎ ĕg tóg ǎ mǎ nén ũ to vĭ sór mǔ gé ver. ⁶⁴ Soldado ag tĕ ti kej ki rĭr há tóg tĭ, kurǎ tǎgtǔ ki. Êg mǎ tóg ti mré mǔ tĭ ag tĕ ti to nón kǎ ti péjunh ha mĕ tĭ. Êg mǎ tóg ag tĕ ti péju kar vĕnh kar mǎ: “rĭr mǎn ti, ǎ ter kar kǎ,” hĕnh ha mĕ tĭ gé. Kǎ vĕnh ó tǎg tag vĕ ti ón ja ên kǎfór pé nĕnh ke mǔ. Hǎ kǎ soldado

ag jĕgnĕ, ag tĕ ti kej ki rĭr jé,” he ag tóg, Pilatos mǎ. ⁶⁵ Kǎ Pilatos tóg ag mǎ: “hej,” he mǔ. “Vĕ nýtĭ, ti kej ki rĭr ke mǔ ag,” he tóg, soldado ũ ag to. “Ti kej ki rĭr há han nĭ, ge kǎ,” he tóg. ⁶⁶ Kǎ ag tóg mǔ kǎ ti kej to ag vin mǔ, ti kej ki rĭr ti ên ag. Ti kej nĭfénh mǔ ên ség ag tóg mǔ gé, vǎfe tĕ, pǎró to. Kǎ ag tóg go'or tĕ vǎfe ên kri tĕ tam ke mǔ, ũ tĕ ti kej nĭfe kunĕg tǔ nĭ jé.

28

Jesus rĭr mǎn

(Mc 16.1-10; Lc 24.1-12; Jo 20.1-10)

¹ Vĕnhkán ke kurǎ tĕ vaj kǎ, semana tĕ kurǎ ve tag ki Maria Madalena fi tóg ti kej venh tĭ mǔ, kusǎ ki, Maria ũ ên fi mré hǎ. ² Hǎ ra ga tóg ragra ke tar han mǔ sir. Kǎ Topĕ tĕ jĕnĕ jafǎ tóg kanhkǎ tá kǎtére mǔ. Ti kej tá jun kǎ tóg pó tĕ jǎnkǎ nĭfe ên tĭn mǔ, kǎ tóg kri nĭ mǔ sir, pó ên kri. ³ Hǎ ra tóg tĕ ta tĕ kóm kóm ke ve nĭ, anjo ên ti. Ti kur vĕ kóprĕj nĭ, kukryr kó kupri ri ke. ⁴ Kǎ soldado ag tóg jǔrǔn ke mǔ, kamĕg kǎ ag tóg kǎgter nýtĭ ve nĭ. ⁵ Kǎ Topĕ tĕ jĕnĕ jafǎ tóg ũn týtá fag mǎ vĭ mǔ, kǎ tóg: “kamĕg tǔg nĭ,” he mǔ. “Jesus jǎvǎnh ǎjag nýtĭ, ag tĕ cruz to ũn sǎg mǔ ên ti. ⁶ Ki ti tǔ nĭ, rĭr ti huri, hǎ kǎ tóg ǎjag mǎ tó ja nĭgtĭ. Ki ti nĕ ja nĭgtĭ, ha kǎge jĕg, ǎjag tĕ ti nĕgja ve jé,” he tóg mǔ, fag mǎ, anjo ti. ⁷ “Kuri, ti mré mǔ tĭ ag mǎ tónh mǔjĕg, ti rĭr mǎn ti, ti ter kar kǎ. Ha vé, ǎjag jo tóg tĭg mǔ, Galiléia ra. Tá ǎjag tóg ti venh mǔ, ha vemnĭ. Inh vĭ kǎ jatu' he tǔg nĭ,” he tóg, Topĕ tĕ jĕnĕ jafǎ ti. ⁸ Kǎ fag tóg ti kej tá kǎpa mǔ sir, to fǔrǔrǔn kǎ. Fag mǎ tóg e tĭ. Fag mǎ tóg sér pé tĭ, hǎ kǎ fag tóg pétĕ mǔ sir, fag tĕ Jesus mré mǔ tĭ ag mǎ tó jé.

⁹ Fag mǔ ra Jesus hǎ ne fag kato jun ke mǔ', kǎ tóg fag mǎ: “mǎ sér nýtĭmĭnĭ,” he mǔ. Kǎ fag tóg ti to grĕn ke mǔ, ti pĕn kǎgmĭg fag tóg mǔ sir. Ti krĕm fag tóg mǔg ke mǔ gé. ¹⁰ Kǎ Jesus tóg fag mǎ: “kamĕg tǔg nĭ,” he mǔ. “Ha mǔjĕg, inh régre ag mǎ tónh mǔjĕg, ag tĕ ga tĕ Galiléia ra mǔ jé. Tá

ag tóg inh venh ke mũ,” he tóg, Jesus ti. Kĩ fag tóg mũ mũ.

Soldado ag ón

¹¹ Fag mũn kĩa soldado ên ag tóg cidade ra mũ mũ, soldado tỹ Jesus kej ki rĩr mũ ên ag. Tá junjun kĩa ag tóg Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag mĩa tó kãn mũ, ag tỹ nén vég mũ ên ti. Kĩ tóg ag mĩa e tĩ. ¹² Kĩa ag tóg kófa ag mré vènh mãn mũ sir, ag tỹ to jykrén jé. “Êg hỹn hẽ ri kenh mũ, vènh kar tỹ ti rĩr mãn tag to: ag ón vẽ, he jé?” he ag tóg mũ jagnẽ mĩa. Ag tỹ to jykrén kar kĩa ag tóg soldado ag mĩa jãnkamy e ven mũ sir. ¹³ “Jãnkamy tag to vènh kar mĩa un'ón,” he ag tóg mũ, pã'i ag, soldado ag mĩa. “Un'ón kĩa vènh kar mĩa: êg nũgnũr mũ jãvo Jesus mré mũ tĩ ag tóg ti péju ja nĩ, kuty si há tá, hã kĩa tóg ki tũ nĩ ha, hemnĩ,” he ag tóg, pã'i ag, soldado ag mĩa. ¹⁴ “Hẽn ri ke mũn ãjag pã'i tỹ governador tóg mẽnũ mũ, ãjag nũgnũr ja ti. Kĩa êg tóg ti mré vèmén ke mũ, ti tỹ ãjag vóg kónãn tũ nĩ jé,” he ag tóg, Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag, soldado ag mĩa. ¹⁵ Kĩa soldado ag tóg jãnkamy ên mãn kĩa mũ mũ sir. Vènh kar mĩa ag tóg un'ón mũ mũ sir, Jesus mré mũ tĩ ag to. Hã kĩa Judeu ag tóg ver tag tó tĩ, ùnri.

*Jesus tỹ ã mré mũ tĩ ag mĩa vènh ven
(Mc 16.14-18; Lc 24.36-49; Jo 20.19-23; Hk 1.6-8)*

¹⁶ Hã ra ti mré mũ tĩ ag tóg ga tỹ Galiléia ra mũ mũ, pãnónh ù ra, Jesus tỹ ag mĩa: “ên ra mũjêg,” he ja ên ra. ¹⁷ Kĩa ag tóg tá ti vég mũ sir, kĩa ag tóg ti krêm mũgmũg ke mũ sir. Hã ra ag kãmĩ ù ag mĩa tóg vènhmĩa tĩ, ag tỹ ti vég mũ ra, kĩa tóg ag mĩa ki hã ke tũ nĩ. ¹⁸ Kĩa Jesus tóg ag rã hã jun mũ, kĩa tóg ag mré vèmén mũ sir. “Nén kar vỹ tỹ inh krêm ke nĩ ha, kanhkã tá ke kar, ga tá ke kar ke gé,” he tóg, Jesus ti. ¹⁹ “Hã kĩa mũjêg, povo kar kanhrãn jé, ag tỹ inh ki ge jé. Ag tỹ inh ki ge kĩa nýtĩn kĩa ag kygpemnĩ gé. Inh panh jiji tómnĩ, ag kygpe kĩa, kĩa ti kósin jyjy tómnĩ gé, kĩa Topê kuprĩg jiji tómnĩ gé, ãjag tỹ ag kygpe kĩa. ²⁰ Kĩa isỹ ãjag mĩa nén tó mũ kãmén kãn nĩ gé, ag tỹ ki króm jé. Ha

mẽ, ãjag mré sóg jẽ nĩ, kurã kar ki, ga tũg ke kurã ki ke gé. ãjag tovãnh ke tũ sóg nĩ ha,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ã mré mũ tĩ ag jẽgnẽg mũn hã vẽ.

MARCOS TÏ RÁ

João Batista tÏ Jesus tó
(Mt 3.1-12; Lc 3.1-18; Jo 1.19-28)

¹ SÏ Jesus Cristo kãme sér tónh ke vë, Topë kósin ti. ² VãsÏ Jesus tóg rán kÏ nÏ, João ke gé, Jesus jo tÏnh ke ti. Topë vÏ tó tÏ tÏ Isaías vÏ Jesus rán ja nÏ, kÏ tóg: “ha vé, ã jo sóg ù jënënh mü, ti tÏ vënh kar kãn jé, ã tÏg ken jo,” he ja nÏ. “Ag jyvën jé tóg ke mü, kÏ tóg ëprÏ prun ri ke nÏ, ëmÏn kurÏnh ri ke. ³ Ëmã tÏg ja tá tóg jënh ke mü, ga kórég tá. Tá tóg ag mÏ kãmén ke mü. “Ëg Senhor kãtÏg ke jo vënh jãnhkrigkrig nÏ,” he tóg mü. “ËprÏ kurég ãjag tóg tÏ, ëmÏn kurÏnh ãjag tóg tÏ, ãjag chefe jun ken kÏ. KÏ tag ri ke han nÏ, ãjag jykre pãno togvãnh kÏ, ëg Senhor kãtÏg ken jo,” he tóg, ã jo tÏnh ke ti,” he ja tóg nÏ, Isaías ti, João to.

⁴ KÏ João tóg jë mü, ëmã tÏg ja ki, ag kygpég tÏ ti. Ag jyvën tóg jëgtÏ, kÏ tóg: “ã kype jé sóg ke mü, ã tÏ ã jykre kórég tovãnh kÏ, Topë tÏ ã tÏ ti vÏ mranh tÏ ã mÏ vënh pãte fón jé,” he tóg mü sir, vënh kar mÏ.

⁵ KÏ ag tóg ti to kãmü kãn mü sir, ga tÏ Judéia tá, cidade tÏ Jerusalém tá ke gé. KÏ tóg ag kygpég mü sir, goj tÏ Jordão ki, ag tÏ: “Topë vÏ mranh sóg nÏgtÏ, tag han kÏ,” hen kÏ. ⁶ Jó João kur tóg cavalo pãnÏ sór kyki tÏ há nÏ. Nën ù fãr tÏ tóg vësógfÏn ja han tÏ gé. Ópã hã ko ti tÏ, mÏg mré, João ti. ⁷ KÏ tóg Jesus kãmén kÏ (tóg) ag mÏ: “ù tóg ình nón kãtÏ mü, ha më,” he mü. “Ình kãfór ti nÏ. SÏ tÏ ti camrada nÏnh ke vë vë, sÏ ti pën né kunÏnh ke vë vë, ti pën to ró ti, hã ra sóg tÏ ti krëm ke pë jë. ⁸ Goj hã tÏ sóg ãjag kygpenh ke mü. Ù tÏ ình nón kãtÏg ke ën tóg sir Topë kuprÏg tÏ ãjag jagrë han ke mü. Ti tÏ ãjag kygpenh ken hã vë,” he tóg, João ti, vënh kar mÏ.

João tÏ Jesus kype
(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹ KÏ kejën Jesus tóg João tá jun mü gé. Cidade tÏ Nazaré tá tóg kãtÏ mü,

ga tÏ Galiléia tá. Tá jun kÏ João tóg ti kypég mü sir, goj tÏ Jordão ki. ¹⁰ Ti tÏ goj kãtã kãkutë kÏ kanhkã vÏ nor mü sir vësÏmér. Hã ra Jesus tóg vég jë nÏ. KÏ tóg Topë kuprÏg vég mü. Sórãg ri ke ti nÏ, ti kãtére ti. Kãtére kÏ tóg Jesus kri nÏ nÏ sir. ¹¹ KÏ tóg kanhkã tá vënh vÏ mëg mü gé sir, kÏ tóg: “tÏ ã ình kósin pir jë, tÏ ã ình fe pë jëgtÏ,” he mü, vënh vÏ tÏ më há ën ki.

Satanás tÏ Jesus krÏn kónãn sór
(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹² KÏ vësÏmér Topë kuprÏg tóg Jesus krÏn mü, ti tÏ ëmã tÏg ja ra tÏg jé. ¹³ Kurã tÏ 40 (ke) tÏg tóg mü, ëmã tÏg ja ki, Jesus ti. Tá nÏn kÏ Satanás tóg ti tÏ ã jóg vÏ mranh han sór mü, hã ra tóg ke tÏ nÏ. Nën kãmÏ bicho ag vÏ tá mügtÏ gé, ëmã tÏg ja ki. Hã ra Topë tÏ jënë jafã ag tóg ti ki rÏr mü sir, tá.

Jesus tÏ Galiléia ra vÏn ke
(Mt 4.12-22; Lc 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Kejën ag tóg João ség mü. Ag tÏ ti se kar kÏ Jesus tóg ga tÏ Galiléia ra tÏ mü. Tá tóg ag mÏ Topë tÏ tÏ ëg pã'i nÏnh ke kãmén mü, vënh kãme sér ën ti. ¹⁵ KÏ tóg: “Topë vÏ tÏ pã'i nÏ,” he mü. “Pëtëm ti huri, ti kurã ti, ëg tÏ ti tÏ tÏ ëg pã'i nÏ ën ve jé. KÏ ãjag jykre kórég tovãnh nÏ. Ti vÏ kri fimnÏ, ãjag tÏ ti tÏ tÏ ëg pã'i nÏ ën ve jé,” he tóg ag mÏ, Jesus ti.

¹⁶ Kejën Jesus tóg nig fyr tÏ Galiléia he mü ën jagma tÏ mü. ã tÏ ti fyr mÏ tÏ ra tóg Simão Pedro vég mü, ti jãvy tÏ André ke gé. Kur tÏ pirã kugmÏ jafã tÏ ag tóg goj kãki fón mü, rede tÏ, pirã kugmÏ jé. Ag rãnrãj hã vë.

¹⁷ KÏ Jesus tóg ag ve kÏ ag mÏ: “ình mré kãmümnÏ,” he mü. “Pirã kugmÏ há ãjag nÏtÏ,” he tóg. “ãjag kanhrãn jé sóg ke mü, ãjag tÏ ëprã ke ag tÏ ình ki ge han jé,” he tóg ag mÏ, Jesus ti. ¹⁸ VësÏmér ag tóg ti mré mü mü, ãjag rede tovãnh kÏ, Pedro ti, André ti ke gé.

¹⁹ KÏ ag tóg mü mü, goj fyr jagma. Ag mü sÏ han mü ra ag tóg ùn régre ù ag vég mü gé. Ù vÏ tÏ Tiago nÏ, kÏ ù vÏ tÏ João nÏ, ti jãvy. Zebedeu krë

ag vë. Canoa kãki ag nýtĩ, pirã kugmĩ jafã ki han kÿ. ²⁰ Ag ve kÿ tóg vësÿmér ag jé prër mũ, Jesus ti. Kÿ ag tóg ãjag panh ré kÿ mũ mũ, Zebedeu ti. Ag camarada ag vÿ ag panh mré canoa kãki nýtĩ nĩ. Ag ré kÿ ag Jesus mré mũ mũ sir, Tiago ti, João ti ke gé.

*Jesus tÿ vënh jagrë kórég kutëm
(Lc 4.31-37)*

²¹ Kÿ ag tóg cidade tÿ Cafarnaum ki ge mũ sir. Vënhkán ke kurã ki tóg vësÿmér Judeu ag vënh kanhrãn jafã kãra rã mũ, ag kanhrãn jé, Jesus ti. ²² Ti tÿ ag kanhrãn kÿ tóg ag mÿ e ti, ti vĩ ti. Vënh kar vĩ kãfór ti nĩ. Topë vĩ to professor ag vĩ kãfór ti nĩ gé. Hã kÿ tóg ki hã tó mũ. Kÿ tóg ag mÿ e ti. ²³ Hã ra ù tóg tá nĩ nĩ, Judeu ag vënh kanhrãn jafã tá. Jagrë kórég ti nĩ. ²⁴ Æ tÿ Jesus ve kÿ tóg prër mũ. “Æ tÿ ãg tÿ hë ri ke në, Nazaré tá Jesus?” he tóg. “Æ mÿ ãg kókén sór tũ? Æ ki kanhró sóg nĩ. Tÿ ã tóg ã pir mÿ Topë mré ke nĩ, ti tũ pë vÿ tÿ ã nĩ,” he tóg, ùn jagrë kórég ti.

²⁵ Hã ra Jesus tóg ti mÿ vĩ tar han mũ, kÿ tóg: “vĩ tũg ra,” he mũ. “Ti tovãnh ra,” he tóg.

²⁶ Kÿ ti jagrë kórég ãn tóg ti ter tĩ han mũ sir, prër tóg mũ sir. Kÿ tóg ti tovãnh mũ. ²⁷ Kÿ tóg vënh kar mÿ e ti mÿr sir. Jagnë mÿ ag tóg: “ne në vé?” he mũ. “Vënh vĩ tãg mÿ vó?” he ag tóg mũ. “Vënh jagrë kórég ag mÿ tóg vĩ ti, kÿ ag tóg ki ke tĩ, ti kamëg kÿ. Ag kri ke hÿn,” he ag tóg mũ, Jesus to.

²⁸ Kÿ ti vëme tóg vënh kar kri rũm mũ, Galiléia tá ke kar kri.

*Jesus tÿ Pedro má fi tÿ há' he
(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)*

²⁹ Kar tóg Judeu ag vënh kanhrãn jafã ki kutë mũ, Jesus ti, kÿ tóg Simão Pedro ãn ra rã mũ sir. André mré ti ãn vë. Tiago vÿ João mré ra rã mũ gé. ³⁰ Hã ra Pedro prũ fi mÿnh fi vÿ kaga nÿ nĩ, rÿg nÿ fi nĩ. Kÿ ag tóg Jesus mÿ fi tó mũ. ³¹ Kÿ tóg fi venh tĩ mũ. Fi nĩgé kãgmĩ kÿ tóg fi nĩm mũ. Kÿ fi rÿg ãn tóg tũ' he mũ sir. Ag ki rĩr fi tóg mũ sir, Pedro má fi.

*Jesus tÿ ùn kagyga ag tÿ há' he
(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)*

³² Kurã ãn kã kuty tá ag tóg ùn kagyga ag tatĩ kãmũ mũ, ùn jagrë kórég ag mré hã. ³³ Cidade ãn ki ke kar ag vÿ ti ãn jãnkã tá nýtĩ mũ. ³⁴ Kÿ Jesus tóg ag tÿ há' he kãn mũ sir, fag tÿ ke gé. Vënh jagrë kórég pan kãn tóg mũ gé. Kÿ ag tóg ti tó sór mũ, ag tÿ ti ki kanhró nýtĩ kÿ. Hã ra tóg ag mÿ: “vĩ tũg nĩ,” he mũ.

*Jesus tÿ ã jóg mré vĩ
(Lc 4.42-44)*

³⁵ Tÿ vaj kÿ tóg kurã ke ra (tóg) rĩr mũ, Jesus ti. Kÿ tóg ãmã tũ ra tĩ mũ sir, Topë mré vĩ jé. ³⁶ Kÿ Simão tóg ti kanëg tĩ mũ, ti jãvãnh kÿ. Ti mré ke ag mré tóg tĩ mũ. ³⁷ Kÿ ag ti vég mũ sir. Kÿ ag tóg ti mÿ: “vënh kar vÿ ã kanëgnëg mũ, ã jãvãnhvãnh kÿ,” he mũ. ³⁸ Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “mũ nÿ, cidade ù ra,” he mũ, “sÿ ag mÿ Topë vĩ tó jé gé. Hã jé sóg kãtĩg,” he tóg mũ ag mÿ, Jesus ti.

³⁹ Kÿ tóg ga tÿ Galiléia kar mĩ tĩ mũ. Vënh kanhrãn jafã krëm tóg ag mÿ Topë vĩ tó mũ sir. Ag jagrë kórég pan tóg mũ gé sir.

*Jesus tÿ ùn kaga kren vãnh tÿ há' he
(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)*

⁴⁰ Kÿ kejën ùn kaga kren vãnh vÿ ti to kãtĩ mũ, vënh kaga tÿ lepra he mũ ãn han mũ ãn. Kÿ tóg ti krëm grĩnh ke mũ, ti mÿ nén ù to vĩ jé. Kÿ tóg: “ã mÿ isÿ há' he sór tũ nĩ?” he mũ. “Æ hã tóg isÿ há' henh mũ, ã tÿ isÿ há' he sór kÿ,” he tóg ti mÿ. ⁴¹ Kÿ tóg Jesus mÿ jagtar tĩ. Kÿ tóg ã nĩgé tÿ ti mëg kÿ ti mÿ: “hej,” he mũ. “To sóg há nĩ. Há' he ja há ã tóg nĩ,” he tóg ti mÿ.

⁴² Kÿ tóg ti kaga kren vãnh ãn kren han mũ sir vësÿmér. Kÿ tóg jãnhkri nĩ sir, ti fár ti. ⁴³ Kÿ Jesus tóg ti mÿ vĩ tar han mũ, ti tĩg jé. ⁴⁴ Kÿ tóg ti mÿ: “ker ù mÿ tó hë’,” he mũ. “Ha tĩg, Topë tũ ki rĩr tĩ to. Ti hã mÿ tómnĩ, kÿ Topë mÿ nĩm nĩ, Moisés tÿ vãsÿ ãg mÿ nén tó ja ti, ã jãnhkri to. Hã tugrĩn vënh kar vÿ ã tÿ há' he mũ tag ki kanhrãn mũ,” he tóg ti mÿ, Jesus ti.

⁴⁵ Hã ra tóg vènh kar mý tó mũ sir. Kÿ vème ên vỹ vènh kar kri rùm mũ. Hã kÿ Jesus tóg êmã ù ki rã tũ nĩgtĩ, vènh ven jé. Êmã tũ mũ tóg tĩgtĩ, hã ra ag tóg êmã kar tá ti to kãmũ tĩ.

2

Jesus tỹ ùn grĩngrĩn kÿ nỹ tỹ há' he
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

¹ Kãnhmar Jesus tóg kejèn cidade tỹ Cafarnaum tá jun mãn, kÿ ag tóg mễg mũ sir, ti tỹ tá nĩn ki, ti tỹ hẽ tá nĩ ên tá. ² Kÿ ùn e ag vỹ ti to vènh mãn, kÿ tóg fór nĩ, jãnkãn mĩ hã. Kÿ Jesus tóg ag mỹ Topẽ vỹ tó jẽ nĩ. ³ Hã ra ù ag tóg tá junjun mũ gé sir, ùn grĩngrĩn kÿ nỹ vyn kÿ, ù tỹ 4 (ke) ag vẽ. ⁴ Hã ra ag tóg ti pètẽm tũ nĩ sir, ti tỹ ag jy fór tĩn kÿ. Kÿ ag tóg ìn kunũg mũ, ti kri. Nor ên ki ag tóg ùn grĩngrĩn kÿ nỹ ên ti térem mũ, kur kãkã nỹ ti. ⁵ Kÿ Jesus tóg ag jykre vég mũ sir, ag tỹ ti ki ge kÿ nỹtĩ ti. Kÿ tóg ùn grĩngrĩn kÿ nỹ ên mỹ: “ình kósìn,” he mũ. “Á tỹ Topẽ vỹ mranh ja tỹ tũ' he vè ha,” he tóg ti mỹ, Jesus ti.

⁶ Hã ra Topẽ vỹ to professor ù ag vỹ tá nỹtĩ gé. Ti vỹ to ag tóg jykrén mũ sir. ⁷ “Ne nẽ hỹn', ti tỹ tó tag ti?” he ag tóg mũ, komẽr hã. “Topẽ to vỹ kónãn vẽ,” he ag tóg. “Topẽ hã ne ã pin kÿ ẽg tỹ Topẽ vỹ mranh ên tỹ tũ' he há nĩnh mũ. Ti hỹn vèsỹ Topẽ han mũ,” he ag tóg mũ, ti to jykrén kÿ.

⁸ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ã fe tỹ, ag jykrén ki. Kÿ tóg ag mỹ: “ãjag tỹ ne to jykrén kónãn nẽ?” he mũ. ⁹ “Ne nỹ ãjag mỹ vènhmỹ nỹ?” he tóg. “Ùn grĩngrĩn kÿ nỹ tag mỹ sóg: ã tỹ Topẽ vỹ mranh ja ên tỹ tũ' he vè ha, hé,” he tóg. “Kÿn mỹ ãjag mỹ vènhmỹ?” he tóg. “Sỹ ti mỹ: nĩ ra, ã kur gé(g) tĩg, henh ke nẽ ha,” he tóg. “Kÿn mỹ ãjag mỹ vènhmỹ ke gé'?” he tóg. ¹⁰ “Hã ra isỹ ãjag mỹ ình jykre ven sór vè ha. Tỹ sóg ẽprã ke fi kósìn nĩ. Tá sóg krỹg ke mũ, Topẽ vỹ mranh tỹ vènh pãte fón ke tá. Sỹ tá krỹg mũ ven jé sóg ke mũ, ãjag mỹ,” he tóg. Hã kÿ tóg ùn grĩngrĩn kÿ nỹ ên mỹ: ¹¹ “nĩ ra, ã kur gé(g) tĩg,” he mũ, Jesus ti.

¹² Kÿ tóg jègnẽ mũ sir, ã kur gég tóg mũ sir vãhã, kÿ tóg ag rĩnve tĩ mũ sir, ùn grĩngrĩn kÿ nỹ ja ên ti.

Vènh kar mý tóg e tĩ, kÿ ag tóg Topẽ to: “ẽg jykre kãfór ti nĩ,” he mũ. “Ge ve ja tũ ẽg nỹtĩ,” he ag tóg mũ sir.

Jesus tỹ Levi jé prẽr
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Kÿ Jesus tóg tĩg mãn mũ, goj nig tỹ Galilèia ra. Kÿ vènh kar ag tóg ti pènĩn vènh mãn mãn mũ sir. Kÿ tóg ag kanhrãn mũ gé. ¹⁴ Á tĩg mãn kÿ tóg Levi vég mũ, Alfeu kósìn. Governo mỹ imposto kaja mãg ti tĩ, hã ra tóg ã rãnrãj han nĩ nĩ. Kÿ Jesus tóg ti mỹ: “ình mré kãtĩg,” he mũ. Kÿ tóg jègnẽ kÿ ti mré tĩ mũ sir.

¹⁵ Kÿ tóg kejèn ti ìn krẽm jèg mũ, Jesus ti, Levi ìn krẽm. Hã ra ti mré ag e nỹtĩ, governo mỹ jãnkamy mãg tĩ ag, Topẽ vỹ mranh tĩ ag ke gé. Jesus mré ag nĩgnĩg kÿ nỹtĩ, ti mré mũ tĩ ag mré ke gé. E tãvĩ ag nỹtĩ, ti nón mũ ag.

¹⁶ Hã ra Topẽ vỹ to professor ù ag vỹ tỹ Fariseu nỹtĩ gé. Jesus vég ag tóg mũ, ti tỹ Topẽ vỹ mranh tĩ ag mré jèn kÿ. Kÿ ag tóg Jesus mré mũ tĩ ag mỹ vỹ mũ. “Ti hã ne tóg ag mré jèg mũ” he ag tóg. “Governo mỹ jãnkamy mãg tĩ ag mré tóg jèg mũ,” he ag tóg, “Topẽ vỹ mranh tĩ ag mré ke gé,” he ag tóg.

¹⁷ Hã ra Jesus tóg mễg mũ, ag vème ên ti. Kÿ tóg ag mỹ: “ùn kagyga tũ ag vỹ médoco venh mũ tũ nĩgtĩ’,” he mũ. “Hã ra ùn kagyga ag hã vỹ ti venh mũ tũ,” he tóg ag mỹ, Jesus ti. “Ình pi(jé) ù tỹ vènh jykre kuryj han mũ ag mỹ: “ãjag jykre tovãnh nĩ,” he sór tĩ'. ù tỹ Topẽ vỹ mranh ja nĩ ên ag hã mỹ sóg: “ãjag jykre kórég tovãnh nĩ,” he sór tĩ. Hã jé sóg ãjag mỹ vènh ven,” he tóg ag mỹ, Jesus ti.

Vãkre
(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ Hã ra João mré mũ tĩ ag tóg kejèn vãkrég mũ, jèg tũ ag nĩ, ag tỹ Topẽ mỹ há nỹtĩ jé. Kÿ Fariseu ag vãkrég mũ gé. Kÿ ag tóg Jesus mỹ: “João mré mũ tĩ ag vỹ tóg vãkrég mũ, Fariseu mré mũ tĩ ag ke gé,” he mũ. “Jo ã mré mũ tĩ ag ne

tóg vākreg tū nī'. Vākre kurā vē mýr," he ag tóg ti mý, tá nýtī ũ ag.

¹⁹ Ký Jesus tóg ag mý comparação han mū. "Vēnh kyprūg to kāmū ěn ag pi(jé) vākreg tī'," he tóg. "Festa vē mýr, vēnh prūgprūg ti, ký ti mré ke ag tóg ũn prūg mū ěn venh kāmū tī," he tóg. "Ge ti nī, inh mré mū ag mý. Isý ag mré nīn ký tóg ver ag mý sér tī," he tóg ag mý, Jesus ti. ²⁰ "Vāhā tóg jun mū, inh kurā ti, ký ag tóg inh pére mūnh mū, ěn kā hā ag tóg ājag vākrenh ke venh mū, kurā ěn kā, inh mré mū tī ag," he tóg.

²¹ "Ti si fag pi(jé) vāfe kygnej tū tý kur si jar ki hyn han tī ja nýtīgtī'. Ũn kygnej tū tý ki hyn han mū ra tóg jaran kenh mū. Ký kur si jar ěn tóg mág mū. Ũn kygnej hā tý fag tóg ki han han tī, ký tóg jaran ke tū nī," he tóg, Jesus ti. Ti tý ā jykre tāg tón hā vē, hā ra tóg kur kygnej tū ri ke nī.

²² Ký tóg ag mý: "Ký vinho vý ge nýtī gé," he mū gé. "Ěg pi(jé) vinho kajāg mū tý ti fār si tý sacco ki kujěg tī mýr'," he tóg. "Ke tū nī (mū) ra tóg kugnāj ký jar mū, kógnāj ký. Ký vinho tóg tū' he mū, sacco ti ke gé mýr. Vinho kajā tý ti fār tāg tý ki kujěn ke vē mýr," he tóg. Jesus tý ā jykre tāg tón hā vē.

*Vēnhkán ke kurā
(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)*

²³ Kejěn Jesus tóg ěpý mī tī mū, trigo kré mī. Ti mré mū tī ag tóg ti mré mū mū. Vēnhkán ke kurā vē. Ag mū ký ti mré mū tī ag vý trigo mugmó tý kam ke mū, ko jé. ²⁴ Ký Fariseu ag tóg Jesus mý: "hā vé," he mū. "Ag tý ne jé ājag tý nén han ke tū han nē, vēnhkán ke kurā ki?" he ag tóg mū. "Vēnh rānhraj vē mýr, ag tý trigo tý kam ke ti," he ag tóg, Jesus mý.

²⁵ Ký tóg ag mý: "vó," he mū. "Davi tý nén han mū to jykrén nī," he tóg. "Ti kókīr nīn ký tóg ā tý nén han ke tū han gé, ā mré mū tī ag mré, hā ra Topě pi(jé) ti to jū mū', tag han tugrīn, ha mē. ²⁶ Topě jo ĩn kāra tóg rā, Davi ti, Abiatar tý Topě tū ki rīr tī to pā'i nīn ký. Tá tóg Topě jamī ěn kó, tý ti tý konh ke tū ra, Topě tū ki rīr tī ag hā tý

konh ke vē vē. Hā ra tóg kó, ti mré mū ag mý tóg vēnh ken gé, Davi ti," he tóg, Jesus ti. "Rán ký tóg nī nī," he tóg.

²⁷ Ký Jesus tóg ag mý: "Topě vý ěg mý vēnhkán ke kurā nīm, ěg tý ki vēnhkán jé," he mū. "Hā ra tóg tý kurā kórég han tū nī, vēnhkán ke kurā tý," he tóg. ²⁸ "Hā ký sóg tý vēnhkán ke kurā to pā'i nī gé. Tý sóg ěprā ke fi kósin nī mýr," he tóg ag mý, Jesus ti.

3

*Jesus tý ũn nīgé tóg tý há' he
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)*

¹ Kejěn Jesus tóg vēnh kanhrān jafā ra rā mán mū. Tá ũ tóg jě nī, ti nīgé tóg tóg ja nī. ² Ký ag tóg ti tugným mū sir, "kema ěg tý ti tý vēnhkán ke kurā kā ti tý há' he ve jé," he ag tóg mū sir. Hā ra ag tóg pā'i ag mý ti to sór mū, ti tý vēnhkán ke kurā to Topě vī mranh ký. ³ Hā ra Jesus tóg ũn nīgé kórég ěn mý: "kunīg," he mū. ⁴ Ký tóg ag mý: "vēnhkán ke kurā ki ěg hýn ne han mū?" he mū, "ěg tý Topě vī ki króm jé," he tóg. "Ěg mý hýn nén ũ há han mū?" he tóg. "Ěg tý ũ tū kókén kýn mý kórég tū nīnh mū?" he tóg ag mý. "Ěg mý ũ kren han mū hýn?" he tóg. "Ěg tý ũ tén kýn mý há nīnh mū hýn?" he tóg. Hā ra ag tóg ti mý katy tī sir.

⁵ Ký tóg ag ki ěvānh ký jū mū sir, fe kaj tóg nī sir, ag krī tū nýtīn ký. "Ā nīgé tý krýg' hé," he tóg ti mý, ũn nīgé tóg ěn mý. Ký tóg tý krýg' he mū sir, há' he tóg mū sir, vāhā, ũn nīgé tóg ja ěn ti.

⁶ Ký vāhā Fariseu ag mū mū sir, jagně mré ti to jykrén jé, pā'i mág tý Herodes mré ke ag mré ke gé. "Ěg hýn hě ri ken ký ti tūg mū?" he ag tóg mū, Jesus ti to.

Jesus tý goj nig fyr tá ag kanhrān

⁷ Hā ra Jesus tóg ti mré mū tī ag mré goj nig tý Galilěia ra tī mū, vēnh e tūg ja ra. Hā ra vēnh e ag tóg ti nón mū mū. Ga tý Galilěia tá ag tóg kāmū mū, ga tý Juděia tá ke gé, ⁸ cidade tý Jerusalém tá, ga tý Iduměia tá, goj tý Jordāo mā tá, cidade tý Tiro tá, cidade tý Sidom tá ke gé. E tāvī ag nýtī, e pě.

Ti tỹ nén hyn han kar mẽ kỹ ag tóg ti to kãmũ mũ. ⁹ Kỹ Jesus tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ tó mũ, ag tỹ ti mỹ canoa jāján jé. Ti kutãn ag tóg, vènh kar ên ti, hã kỹ tóg canoa to vĩ mũ. ¹⁰ Ủ tỹ hên ri ke tỹ há! he ja tóg nĩ, ùn kagyga ag tỹ, fag tỹ ke gé. Hã kỹ ag tóg ti kutãn mũ. Ag tỹ ti mẽ sór vè, ãjag nĩgè tỹ. ¹¹ Kỹ ùn jagrê kórég ag vỹ tá nỹtĩ gé. Ag tỹ Jesus ve kỹ ag tóg prênprêr mũ sir. “!..Tỹ ã Topê kósin ne..!” he ag tóg mũ, prênprêr kỹ. ¹² Kỹ Jesus tóg ag mỹ vĩ tar han tĩ. “Ker inh kãmén hê!,” he tóg tĩ, ag mỹ.

*Jesus tỹ ù tỹ 12 (ke) ag vin
(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)*

¹³ Kejên tóg pãnónh ra tĩ mũ, Jesus ti. Kỹ tóg ag jé prêr mũ, ag kuprêg kỹ. Kỹ ag tóg ti to mũ mũ. ¹⁴ Kỹ tóg ù tỹ 12 (ke) ag vin mũ sir, ag tỹ tỹ ti mré mũ tĩ nỹtĩ jé, ti tỹ ag jègnè jé ke gé, “Topê vĩ tó jé,” he tóg. ¹⁵ Ag mỹ tóg vènh jykre nĩm mũ, ag tỹ vènh jagrê kórég pan jé. ¹⁶ Ủ tỹ 12 (ke) ag hã vè, ha mẽ: Simão, Jesus tỹ ti jyjy ù hã vỹ: Pedro, he mũ, ¹⁷ Tiago ke gé, ti jãvy tỹ João mré, Zebedeu krê tag ag. Jesus tỹ ag jiji ù hã vỹ: Boanerges, he mũ, êg vĩ ki ke hã vỹ: ta tỹ tỹrỹrỹ he ri ke ag, he mũ, ¹⁸ André ke gé, Filipe ke gé, Bartolomeu ke gé, Mateus ke gé, Tomé ke gé, Tiago ke gé, Alfeu kósin tag ti, Tadeu ke gé, Simão ke gé, ag tỹ ù to: Zelote, he mũ tag ti, ¹⁹ Judas Iscariotes ke gé, ù tỹ pã'i ag mỹ Jesus ven ke ti.

*Topê vĩ to professor ag tỹ Jesus to vĩ kónãn
(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)*

²⁰ Kỹ Jesus tóg ag mré ã jamã tá jun mũ. Kỹ vènh kar tóg sir tá vènh mãn mũ, kỹ tóg ag jên ke mũ ra vènhmỹ tĩ, Jesus mré mũ ag. ²¹ Kỹ Jesus kanhkã fag vỹ ti vème mẽ kỹ ti kãgmĩnh kãmũ mũ. “Krĩ vènhmỹ nĩ ve ti nĩ,” he fag tóg, hã kỹ fag tóg ti kãgmĩ sór mũ. Hã ra tóg fag mré tĩ tũ nĩ.

²² Kỹ Topê vĩ to professor ag tóg tá junjun mũ gé. Jerusalém tá ag tóg kãmũ jèg, ti ve jé. Kỹ ag tóg ti to: “jagrê kórég ti hỹn nĩ,” he mũ. “Hã kỹ tóg vènh jagrê kórég ag pã'i ên jykre han

mũ, vènh jagrê kórég ag pan jé,” he ag tóg. “Belzebu jykre tỹ tóg ag pan mũ, Nén-Kórég jykre tỹ,” he ag tóg, Jesus to, Topê vĩ to professor ag.

²³ Kỹ Jesus tóg ag jé prêr kỹ ag mỹ comparação han mũ, kỹ tóg: “Satanás vỹ vènh jagrê kórég pan tũ nĩgtĩ mỹr,” he mũ, Jesus ti. ²⁴ “Pã'i pir krêm ke ag tỹ jagnè kato tẽgtên kỹ ag tóg jagnè kãgtén kãn ke mũ,” he tóg. ²⁵ “Ìn pir kã ki ke ên fag tỹ jagnè kato tẽ kỹ fag tóg jagnè kãgtén kãn ke mũ gé,” he tóg. ²⁶ “Satanás krêm ke ag tỹ jagnè kato tẽ kỹ ag tóg jagnè tỹ tũ' henh ke mũ gé, kỹ tóg tũ' he mũ sir, Satanás ti,” he tóg. ²⁷ “Èg tỹ ù tỹ nén ù mãn sór kỹ, ti ìn tá, kỹ êg tóg ti se vén tĩ, ke tũ nĩ (mũ) ra tóg ã tũ ki rĩr ke mũ, kỹ êg tóg ti tũ mãn tỹ hẽ ri kenh ke tũ nĩgtĩ, ti tar nĩn kỹ. Èg tỹ ti se kar kỹ êg tóg ti tũ mãng mũ sir,” he tóg. “Ge ti nĩgtĩ, sỹ nén han mũ ti. Tar ti nĩ, Japo ti, hã ra sóg hur ti sé, hã kỹ sóg ti tũ ag kygvãg mũ sir, ag jagrê kórég pan sóg mũ sir,” he tóg, Jesus ti.

²⁸ “Sỹ ke há vè, hã kỹ sóg tó mũ,” he tóg. “Topê vỹ ãjag mỹ vènh pãte fón kãn mũ, ãjag tỹ ti vĩ mranh kar ên tỹ, ãjag tỹ ti kato vĩ kónãn mré hã,” he tóg. ²⁹ “Jãvo ãjag tỹ Topê kuprĩg kato vĩ kónãn kỹ tóg ãjag mỹ vènh pãte fón mãn ke tũ nĩ ha, Topê ti,” he tóg. “Ãjag tỹ Topê vĩ mranh ên vỹ ãjag hã kã nĩ nĩ, kurã tũ ti nĩ,” he tóg, Jesus ti.

³⁰ Ag mỹ tóg ke mũ, Jesus ti, ag tỹ ti to: “jagrê kórég ti hỹn nĩ,” hen kỹ.

*Jesus mré ke pẽ fag
(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)*

³¹ Kỹ ti mỹnh fi tóg ti jãvy ag mré ti venh kãtĩ mũ. Re kã fi jẽ ag mré, kỹ ag tóg ù jènèg mũ, ti jé prêr jé. ³² Jesus pènn vènh e vỹ tóg nỹtĩ, nĩgnĩg kỹ, kỹ ag tóg: “ha mẽ, ã mỹnh fi vỹ re kã jẽ, ã jãvy ag mré,” he mũ. “Fag tỹ ã mré vèmén sór vè. ã jé prêr fag tóg mũ,” he ag tóg ti mỹ.

³³ Hã ra Jesus tóg: “inh mỹnh fi mỹ inh ve sór mũ', inh jãvy ag mré'?” he mũ. “Inh mỹnh fi vè vè, inh jãvy ag vè vè, hã ra ag tóg tỹ inh mré ke pẽ tũ nỹtĩ,” he tóg. ³⁴ Kỹ tóg ùn nĩgnĩg kỹ

nýtĩ ag ki ěvãnh ký tóg: “inh mýnh fi hã vĕ, inh jãvy ag hã vĕ gé,” he mũ. ³⁵ “Ũ tỹ Topĕ vĩ han mũ ěn ag vĩ tỹ inh jãvy nýtĩ, inh ve fag ke gé, inh mýnh ke gé,” he tóg ag mý, Jesus ti.

4

Nén fy to comparação (Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Kejëň Jesus tóg goj nig tỹ Galiléia fyr tá ag kanhrãn mãn mũ. Hã ra vĕnh e vĩ ti pĕnĩn nýtĩ, vĕnh e tãvĩ, hã ký tóg canoa kãra rã mũ, goj kãki, ký tóg canoa kãkã nĩ mũ, hã ra ag kar vĩ tar tá vĕnh mãn ký nýtĩ, nig fyr tá. ² Ag mý tóg vĕnh vĩ e tó mũ, comparação han ký. ³ Ký tóg kejĕň ag mý: “ha mẽ,” he mũ. “Ũ tóg nĕn ũ fy krigkrig tĩ mũ,” he tóg. ⁴ “Ti tỹ krigkrig ký ti fy ũ tóg ěmĩn kri kutĕ mũ, ěpřy kri. Ký sĕsĩ tóg ti ko mũ sir. ⁵ Ti fy ũ tóg pãró kri kutĕ mũ, ga e tũ ki, ký tóg kãnhmar mur mũ vĕ, ga sĩ ěn ki. ⁶ Hã ra rã tóg ã tỹ ěg nĩno kã sa ký (tóg) ti pũn mũ. Ti jãre han tũ nĩn ký tóg tóg mũ. ⁷ Ti fy ũ tóg sónh kãki kutĕ mũ, ký sónh tóg ti mré mur mũ, ti kri rũm tóg mũ sir ký tóg kanĕ han tũ nĩ. ⁸ Ti fy ũ tóg ga há kri kutĕ mũ ký tóg mur há han mũ, mog há han tóg mũ, kanĕň ha han tóg mũ gé, ũ tóg kanĕ tỹ 30 (ke) han, jo ũ vĩ kanĕ tỹ 60 (ke) han, jo ũ vĩ kanĕ tỹ 100 (ke) han. ⁹ Ũ nĩgrĕg nýtĩ tỹ tỹ jĕmĕ jé,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ nĕn fy to comparación *kãmĕn*

(Mt 13.10-23; Lc 8.9-15)

¹⁰ Ũn e ěn ag mũn kar ký ti mré nýtĩ ag tóg ti ki jĕmĕnh kãmũ mũ, nĕn fy kãmĕn ti. Ký ag tóg ti mý: “ã tỹ ěg mý ne tó nĕň?” he mũ.

¹¹ Ký tóg ag mý: “ãjag hã tóg Topĕ tỹ tỹ ěg pa'i nĩ ki kanhró nýtĩnh mũ, ijo tó ja tũ ěn ki,” he mũ. “Hã ra sóg ěn ag mý comparación tãvĩ han mũ. ¹² Ag mý sóg tó há han ke tũ nĩ, ón ký mẽg mũ ag mý, ký ag tóg ãjag tỹ vĕg mũ ra ki kagtĩg nýtĩ, ãjag tỹ mẽg mũ ra ag tóg to jykrĕn tũ nýtĩ, ký ag tóg Topĕ ki ge tũ nýtĩ gé, ký Topĕ tóg ag mý vĕnh pãte fón ke tũ nĩ gé,” he tóg, Jesus ti, ũ ag to.

¹³ Ký tóg ag mý: “ãjag tỹ to jykrĕn tũ tóg tĩ,” he mũ, “sỹ ãjag mý nĕn fy kãmĕn ký,” he tóg. “Ký ti mý ãjag tỹ ũ to jykrĕn há nĩnh mũ, sỹ ãjag mý comparación ũ han ký?” he tóg.

¹⁴ Ký tóg jamã hár(a) ag mý kãmĕn mũ. “Ũ tóg nĕn fy vãvãm tĩ, ký ti tỹ Topĕ vĩ tó vĕ, hã vĩ: vãvãm, he mũ, nĕn fy ri ke vĕ,” he tóg. ¹⁵ “Ti fy ũ vĩ ěmĩn kri kutĕ mũ. Ký Topĕ vĩ mẽg mũ ũ ag vĩ ěpřy ri ke nýtĩ,” he tóg. “Ag tỹ Topĕ vĩ mẽg mũ ra tóg ag mý tỹ tũ' he mũ, Satanás ti, Topĕ vĩ tỹ. Vĕsỹmĕr tóg ag mý tỹ tũ' he mũ, ag mý Topĕ vĩ tó tỹ. Ký ěmĩn ri ke vĕ sir. ¹⁶ Hã ri ken hã vĕ gé, ti tỹ pãró kri vãvãm ěn ti. Ag tỹ Topĕ vĩ mẽ ký ag tóg vĕsỹmĕr: hej, he mũ sir. Ag mý tóg sér tĩ. ¹⁷ Hã ra ag tóg nĕn kré jãre tũ ri ke nýtĩ, ký ag tóg mũ sĩ han mũ, Topĕ mré. Nĕn ũ jagy kutĕ ký ag tóg sir Topĕ tovãnh mũ vĕsỹmĕr, ũ tỹ Topĕ tugřĩn ag kato tĕ ký. ¹⁸ Ti tỹ sónh kãki vãm ěn hã vĕ gé, hã vĩ tỹ Topĕ vĩ mẽg mũ ag nýtĩ gé. ¹⁹ Hã ra ag tóg ãjag rãnhřãj hã mũ ěkrĕg mũ, ón ký rico nĩ sór jé. Nĕn ũ kar to ag ěn, hã ký Topĕ vĩ tóg ag mý katy' he mũ sir. Ký ag tóg kanĕ há han tũ nĩ. ²⁰ Hã ra ti tỹ ga há kri vãvãm mũ ěn vĩ tỹ Topĕ vĩ mẽg mũ ag nýtĩ gé. Hej, he ag tóg mũ sir, kanĕ há han ag tóg mũ, ũ tóg kanĕ tỹ 30 (ke) han mũ, ũ tóg kanĕ tỹ 60 (ke) han mũ, ũ tóg kanĕ tỹ 100 (ke) han mũ,” he tóg, Jesus ti, ag mý.

Jĕngrĕ to comparación (Lc 8.16-18)

²¹ Ký Jesus tóg ag mý: “ěg pi(jé) néj gru ma kãmũ ký kĕj krĕm fĕg tĩ', ěg pi(jé) cama krĕm fĕg tĩ',” he mũ. “Ti fĕg jafã kri ěg tóg fĕg tĩ. ²² Hã ký ěg tỹ nĕn vĕg tũ ěn vĕnh ven kãn ke vĕ, hã jé tóg ver péju ký nĩ. ěg tỹ nĕn ki kagtĩg ěn vĕnh ven kãn ke vĕ,” he tóg. ²³ “Ũn nĩgrĕg nýtĩ tỹ tỹ jĕmĕ jé,” he tóg.

²⁴ “Hã ký jĕmĕ há han,” he tóg. “ãjag mré ke ag jykre tugňm ãjag tóg tĩ, ký ãjag tóg ag mý vĩ tar han tĩ. Ký Topĕ vĩ ãjag mý vĩ tar han ke mũ gé, ãjag tỹ ãjag mré ke ag jykre ri ke nýtĩnh ký. Hã ra tóg ãjag mý vĩ tar kãfór han ke

mũ, ha vemni," he tóg. ²⁵ "Ū tỹ nén ũ to jykrén há han kỹ tóg ũ to jykrén mǎn', ũ to jykrén mǎn', he mũ sir. Ū tỹ nén ũ to jykrén há han tũ nĩn kỹ tóg ti mỹ tũ' he mũ sir, ti tỹ nén to jykrén sĩ han mũ ra," he tóg, Jesus ti.

Nén kré to comparação

²⁶ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: "Topẽ tỹ tỹ ẽg pǎ'i nĩ vỹ ge nỹnh mũ, ha mẽ," he mũ. "Ū vỹ nén ũ fy vǎvǎm tĩg mũ, ẽpỹ ki," he tóg. ²⁷ "Ū tỹ vǎvǎm mũ vỹ nũr mũ sir, kutyg kỹ, tỹ vaj kỹ tóg rĩr mǎn mũ sir. Hǎ ra ti fy ẽn vỹ mur mũ, mog tóg mũ, jo ũ tỹ vǎvǎm mũ tóg ki kagtũg nĩ. "Ti hẽ ri ken kỹ mur'?" he tóg. ²⁸ Jǎvo tóg vėsóg ki mog, kar tóg mó han, kỹ vǎhǎ ti kanẽ vẽ sir, ti mó kǎki. ²⁹ Ti kanẽn kar kỹ tóg ag mỹ: "ha kre jafǎ va kǎmũ jẽg," he mũ sir. Kỹ ti krenh ke kurǎ vẽ sir. Topẽ tỹ tỹ ẽg pǎ'i nĩ ri ken hǎ vẽ," he tóg, Jesus ti, ǎ kǎtĩg mǎn ke tón kỹ.

Ka tỹ mostarda fy to comparação (Mt 13.31-32, 35; Lc 13.18-19)

³⁰ Kỹ Jesus tóg: "inh hỹn tóg tag tónh mũ ha, sĩ Topẽ tỹ tỹ ẽg pǎ'i nĩ kǎmẽn jé," he mũ. ³¹ "Ka tỹ mostarda fy ri ke ti nĩ, Topẽ tỹ tỹ ẽg pǎ'i nĩ ti," he tóg. "Ti krǎn ẽg tóg tĩ, ẽg japỹ ki. Kǎsir ti nĩ, ti fy ti. Ū fy vỹ ti sĩ ri ke tũ nỹtĩ. ³² Ti krǎn kar kỹ tóg mog mũ, kỹ tóg ẽgóho kar kǎfór nĩ. Pẽ mág ti nỹtĩ, hǎ kỹ sēsĩ ag vỹ kǎki krẽg tĩ, ti fẽnja ki," he tóg, Jesus ti. ³³ Comparação tỹ hẽn ri ke hyn han tóg, ag mỹ Topẽ vĩ tón ki, ag tỹ to jykrén sór kỹ. ³⁴ "Tag vỹ ge nỹnh mũ," he hǎ han tóg ag mỹ, Jesus ti. Ag mỹ tóg jamǎ hár(a) nén ũ tó tũ nĩ, ũn e ag mỹ. Hǎ ra tóg ǎ mré mũ tĩ ag mỹ kǎmẽn há han mũ, ag pin kỹ.

Jesus tỹ kóho tỹ tũ' he (Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵ Hǎ tỹ kuty tá tóg ag mỹ: "mũ nỹ, goj nig kafǎ ũ ra," he mũ.

³⁶ Hǎ kỹ ag tóg vẽn e ẽn ré kỹ mũ mũ sir, canoa kǎmĩ, Jesus tỹ kǎkǎ nĩn kỹ. Hǎ ra ũ ag tóg ti mré mũ mũ gé, canoa ũ kǎmĩ. ³⁷ Hǎ ra kǎka tar tǎvĩ vỹ tóg vǎhǎ krog he mũ, kóho ti. Kỹ goj

tóg canoa kǎki krẽm krẽm ke mũ. Ti fǎn sór tóg mũ sir. ³⁸ Hǎ ra Jesus tóg nũr nỹ, fakrĩnh kỹ, canoa nér tá. Kỹ ag tóg ti rĩn kỹ ti mỹ: "Senhor," he mũ. "Èg mỹ ẽg kǎgter ha mẽ tóg tĩ. Mỹ ǎ mỹ tỹ nén ũ tũ?" he ag tóg ti mỹ.

³⁹ Kỹ tóg rĩr mũ sir, kỹ tóg kóho mỹ vĩ tar han mũ, ti mỹ: "krỹg he ra," hen kỹ. Kỹ kóho tóg tũ' he mũ, katy' he tóg mũ. ⁴⁰ Kỹ tóg ag mỹ: "ǎjag tỹ ne jé kanẽ jur nẽ?" he mũ. "ǎjag mỹ inh ki rǎ há han tũ?" he tóg ag mỹ. ⁴¹ Kỹ tóg ag mỹ e (pẽ) tǎvĩ tĩ sir. Jagnẽ mỹ ag tóg: "ti jykre tóg ẽg mỹ e tĩ," he mũ. "Kóho vỹ ti vĩ han, goj ti ke gé," he ag tóg.

5

Jesus tỹ vẽn jagrẽ kórég tỹ mil ag pan

(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹ Kỹ ag tóg goj nig kafǎ ũ tá junjun mũ sir, Gerasa tá ke ag tá. ² Jesus tỹ canoa ki vag ke mũ ra ũ tóg ti kato tẽ mũ. Jagrẽ kórég ti nĩ. Vẽnh kej tá tóg kǎkutẽ mũ. ³ Tá tóg ẽmǎ nĩ, vẽnh kej tá. Ag tỹ ti ség mũ ra tóg vẽnh mỹ nĩ, ferro mré hǎ. ⁴ Ti se tỹ hẽn ri ke han ja ag tóg nĩgtĩ vẽ, ti nĩgé, ti pẽn ke gé, ferro tỹ. Hǎ ra tóg ferro tỹ kam ke ja nĩgtĩ, ǎ pẽn se ja ti mrynhranh kǎn ja tóg nĩgtĩ. Ag tỹ ti kanhrǎn ke mũ ra ag tóg ti tỹ hẽn ri ke ja tũ nĩgtĩ. ⁵ Kuty ki kurǎ mré tóg prěr tĩgtĩ, vẽnh kej ki. Pǎró ẽn ki pó génh kỹ tóg vėsǎnh tĩgtĩ. ⁶ Ti tỹ kuvar há tá Jesus ve kỹ tóg ti to vẽnhvǎg tĩ mũ, kỹ tóg ti krẽm grĩnh ke mũ. ⁷ Jamǎ hár(a) tóg prěr mũ, kỹ tóg: "!'...ǎ isỹ hẽn ri kenh mũ, Jesus'..!" he mũ, "!'...kynhmỹ Topẽ kósin'..!" he tóg. "!'...ǎ mỹ sóg to vĩnh mũ, ǎ tỹ inh vóg kónǎn tũ nĩn jé, kỹ Topẽ vỹ inh vĩ mẽg mo..!" he tóg. ⁸ Hǎ ra Jesus tóg ti mỹ: "ti tovǎnh ra, Nén-Kórég'," he ja nĩ.

⁹ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: "ǎ jyjy hẽn ri ke tĩ," he mũ. Kỹ tóg: "Mil," he mũ. "E tǎvĩ ẽg nỹtĩ," he tóg, Nén-Kórég ti.

¹⁰ Kỹ tóg to vĩ', to vĩ', he mũ, Jesus tỹ ẽmǎ ẽn ki ti kutẽm tũ nĩ jé.

¹¹ Hǎ ra ag mẽg tỹ porco ag tóg jẽg nỹtĩ, pǎnónh ẽn kri. ¹² Kỹ Nén-Kórég ag

tóg Jesus mÿ: “ag mēg to ěg jěgně, ěg tÿ ag kăki ge jé,” he mÿ.

¹³ Kÿ tóg ag mÿ: “hej,” he mÿ. Kÿ Nén-Kórég ag tóg ěn ti tovănh mÿ sir, porco ag ki ge ag tóg mÿ sir. Kÿ ag tóg re mÿ sir, porco ag. Rán ki ag tóg re mÿ, kÿ ag tóg nÿgnÿr kăn mÿ sir, goj nig ki. Kăgter kăn ag tóg mÿ. Porco tÿ mil régre ag vě, hÿn.

¹⁴ Kÿ porco ki rÿr tÿ ag tóg sir pétě mÿ, cidade ra. Tá ag tóg kămén kăn mÿ, Nén-Kórég tÿ jagrě ja ěn ti. Kÿ ag tóg Jesus to mÿ kăn mÿ sir, něn ěn ve jé. ¹⁵ Jesus tá ag tóg junjun mÿ sir, kÿ ag tóg ũn jagrě kórég ja ěn vég mÿ, kur tu kÿ. Krĭ há' he tóg mÿ, ũ tÿ mil tÿ jagrě kórég ja ěn ti. Kÿ ag fe tóg jÿrŭn ke mÿ. ¹⁶ Kÿ ũ tÿ vég mÿ ag tóg kămén mÿ sir ag mÿ ũn jagrě kórég ja ti, porco ag. ¹⁷ Hă kÿ ag tóg Jesus mÿ to vĭ mÿ, ti tÿ tá kutě jé, ag ră hă nĭ tÿ nĭ jé.

¹⁸ Ti tÿ canoa kăki ră kÿ ũn jagrě kórég ja tóg: “nhÿ ě mré tĭg mÿ,” he mÿ, Jesus mÿ. ¹⁹ Hă ra tóg ti mÿ nenh. “Ha tĭg, ě ĩn ra, ě tÿ ě mré ke ag mré nĭ jé,” he tóg ti mÿ. “Ag mÿ kămén nĭ, ěg jóg mág tÿ ě tÿ há' he mÿ ti, ti tÿ ě jagăgtăn mÿ ti,” he tóg ti mÿ. ²⁰ Kÿ tóg tÿ mÿ. ěmă tÿ 10 (ke) ki ga tá tóg kămén mÿ, Jesus tÿ ě tÿ há' he ti. Kÿ tóg ag kar mÿ e tÿ.

*Jairo tÿ Jesus mÿ ě kósin fi to vĭ
(Mt 9.18-19; Lc 8.40-42)*

²¹ Kÿ Jesus tóg kafă ra tĭg măn mÿ, canoa kămĭ. Kÿ věnh e tóg ti jo věnh măn mÿ. Hă ra tóg goj nig fyr tá jě nĭ. ²² Kÿ ũ tóg kătĭ mÿ, ti jiji hă vÿ: Jairo, he mÿ. Judeu ag věnh kanhrăn jafă to tóg tÿ pă'i nĭ. Tĭ tÿ Jesus ve kÿ tóg ti krěm mÿg ke mÿ. ²³ Ti mÿ tóg: “inh kósin sĭ fi vÿ tÿg sór mÿ,” he mÿ. “Kunĭg, ě tÿ ě nĭgě tÿ fi mě jé, fi tÿ há' he jé, fi kren jé,” he tóg. ²⁴ Kÿ tóg ti mré tÿ mÿ. Hă ra ũn e ag tóg ti nón mÿ kÿ ti kutăn mÿ.

*Ũn tÿtă kaga fi
(Mt 9.20-22; Lc 8.43-48)*

²⁵ Jo ũn tÿtă ũ fi tóg tá nĭgtĭ. Kyvěnh krÿg tÿ han kÿ fi tóg nĭ, prÿg tÿ 12

(ke) ki. ²⁶ Médico ag tÿ fi věsÿrénh mág han, to fi tóg ě tÿ něn văm kăn, hă ra fi tóg há' he tÿ nĭ, ke han han fi tóg. ²⁷ Hă ra fi tóg Jesus kăme mě ja nĭgtĭ, kÿ fi tóg věnh e kămĭ tĭg kÿ ti nón ti kur měg mÿ sir. ²⁸ “Sÿ hěn ri ke mÿn ti kur mě kÿ inh hÿn han mÿ,” he fi tóg.

²⁹ Fi tÿ ti kur mě kÿ fi kyvěnh tóg gym ke mÿ sir văhă, kÿ fi tóg ki kanhró nĭ, fi kaga tÿ há' he ěn ki. ³⁰ Hă ra Jesus tóg ě fe tÿ ki kanhró nĭ, ě jykre kutě ěn ki. Kÿ tóg věnh e kăki vĭrĭn ke mÿ sir. “Ũ nÿ inh kur mě?” he tóg.

³¹ Kÿ ti mré mÿ tÿ ag tóg ti mÿ: “věnh kar tÿ ě kutăn vě,” he mÿ. “Jo ě tóg: ũ nÿ inh kur mě? he mÿ,” he ag tóg ti mÿ. ³² Kÿ tóg tămĭ ěvănh mÿ, ũ tÿ ě měg mÿ fi ve jé. ³³ Hă ra ũn tÿtă fi tóg ki kanhró nĭ, fi han mÿn ki. Kÿ fi tóg kaměg kÿ, jÿrŭn ke kÿ mÿg ke mÿ, ti krěm. Kÿ fi tóg ti mÿ kămén kăn mÿ sir.

³⁴ Hă ra tóg fi mÿ: “inh kósin,” he mÿ. “Ă tÿ inh ki ră kÿ ě tóg há' hé,” he tóg. “Ha tĭg, jatun mÿ, ě han vě ha,” he tóg, fi mÿ.

*Jairo kósin fi rÿr măn
(Mt 9.23-26; Lc 8.49-56)*

³⁵ Ti tÿ ver fi mré věmén jě ra ũ ag tóg tá junjun mÿ, pă'i tÿ Jairo ěn ĩn tá. “Ă kósin fi vÿ hur ter,” he ag tóg. “Tÿg ja fi tóg nĭ ha,” he ag tóg. “Hă kÿ ti mÿ: kunĭg, he măn tÿg nĭ, ti kutăn măn tÿg nĭ,” he ag tóg, Jairon mÿ.

³⁶ Hă ra Jesus tóg měg mÿ, kÿ tóg: “kaměg tÿg nĭ, inh vĭ hă kri nĭmĭnĭ,” he mÿ, pă'i ěn mÿ. ³⁷ Kÿ tóg ũn e ag tÿ ti ĩn ra mÿ kaměg. “Pedro vÿ tĭg mÿ inh mré, Tiago ke gé,” he tóg, “Tiago jăvy tÿ João ke gé,” he tóg.

³⁸ Ag tÿ Jairo ĩn tá junjun mÿ ra Jesus tóg věnh e vég mÿ sir, kygfÿ mÿ fag, věsÿrénh jagy han mÿ fag. ³⁹ Kÿ tóg kă ră kÿ fag mÿ: “ăjag tÿ ne jé kygfÿ ně, äjag tÿ ne jé věsÿrénh ně?” he mÿ. “Ter tÿ fi nĭ, nÿr fi nÿ nĭ,” he tóg.

⁴⁰ Hă ra fag tóg ti nyg mÿ. Hă ra tóg fag pan mÿ sir, kÿ tóg fi panh mré, fi mÿnh fi mré fi venh tÿ mÿ, ti mré kămÿ mÿ ag mré. ⁴¹ Fi nĭgě kăgmĭ kÿ tóg fi

mỹ: “talitá cumi,” he mũ. Ëg vĩ ki ke vễ, hã vỹ: nĩ ra, jỹ, he mũ.

⁴² Kỹ vãnh gĩr fi tóg nĩ mũ sir, kánẽ tĩ fi nĩ sir. Kri prỹg tỹ 12 (ke) fi nĩ. Kỹ tóg ag mỹ e tãvĩ tĩ. ⁴³ Hã ra tóg ag mỹ vĩ tar han, ag tỹ ù mỹ tó tũg jé. “Ha fi mỹ vễjẽn ven,” he tóg. Hã ra tóg fi ter kỹ nỹ ra fi rĩn mãn.

6

Jesus jamã tá ke ag tỹ ti to é he
(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

¹ Kỹ Jesus tóg tá kãkutẽ kỹ ã jamã tá jun mũ sir. Ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré mũ mũ gé. ² Vẽnhkán ke kurã ki tóg ag vễnh kanhrãn jafã ki ag kanhrãn mũ. Ag tỹ ti vĩ mẽ kỹ tóg ag mỹ e tĩ. “Hẽ tán hỹn ki kanhrãn, vễnh jykre tag ti ki? Û nỹ hỹn ti kanhrãn?” he ag tóg, ti jamã tá ke ag. “Ëg tỹ nén han vãnh hyn han tóg tĩgtĩ,” he ag tóg. ³ “Ỉn han tĩ ẽn vễ mỹr,” he ag tóg. “Maria fi kósin vễ mỹr, Tiago kãke, José, Judas, Simão kãke, kỹ ti ve fag vỹ ẽg mré nỹtĩ gé mỹr. Ti tỹ ne jé tỹ ẽg kãfór nĩ sór nẽ?” he ag tóg. Kỹ tóg ag mỹ tỹ ù nỹ.

⁴ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ẽmã ù tá ke ag tóg Topẽ vĩ tó tĩ to é he tũ nĩgtĩ mỹr,” he mũ. “Ti jamã tá ke ag tóg ti to é he tĩ jãvo, ti mré ke ag, ti kanhkã ag,” he tóg. ⁵ Kỹ Jesus tóg tá nén ù han tũ nĩ sir. Ûn kaga pipir ag hã tỹ há' he tóg, ã nĩgé tỹ ag mẽ kỹ. ⁶ Ag tỹ ti ki ge tũ tóg ti mỹ e tĩ, ti jamãn ki. Kỹ tóg ẽmã kãsir mũ tĩg kỹ ag kanhrãn tĩ nĩ sir.

Jesus tỹ ù tỹ 12 (ke) ag jẽgnẽ
(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

⁷ Kỹ Jesus tóg ù tỹ 12 (ke) ag jé prẽr mũ. Kỹ tóg ag mũn mũ, ùn régre tĩn', ùn régre tĩn' he tóg. Ag mỹ tóg vễnh jykre nĩm mũ, ag tỹ vễnh jagrẽ kórég pan mũ jé. ⁸ Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag mũn kỹ pão ma mũ tũg nĩ,” he mũ, “bolsa ke gé, jãnkamy ke gé,” he tóg. ⁹ “Vátó hã va mũmnĩ, kãtó ti, pẽ né ke gé, pẽn to ró ti,” he tóg. ¹⁰ Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag tỹ ẽmã ù tá jun kỹ, ãjag tỹ ỉn ra rã mũ hã ki nũgnũr hemnĩ,” he mũ, “hã ki ãjag tỹ kurã ki panh ke mũ ẽn tá krỹgkrỹg nĩ,” he tóg. ¹¹ “Ëmã ù tá ke ag tóg kejẽn

ãjag mỹ: kãgemnĩ, henh ke tũ nĩ, ag tỹ ãjag vĩ mẽ jãvãnh nỹtĩn kỹ. Kỹ ãjag pẽn hã kykũnh nĩ, ãjag tỹ tá pa kỹ,” he tóg, “ag tỹ ve kỹ to ki kanhró nỹtĩ jé, Topẽ tỹ ag mỹ: vó', he ti,” he tóg ag mỹ. “Ha mẽ, ki hã sóg tó mũ. Kurã tỹ ẽgno ki, isỹ vễnh kar jykre tũgnỹm ke kurã ẽn ki ag tóg jagãgtar nỹtĩnh mũ, ag tỹ ãjag vĩ jẽmẽ jãvãnh nỹtĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti.

¹² Kỹ ag tóg mũ mũ sir, ù tỹ 12 (ke) ag. “ãjag jykre tovãnh nĩ,” he ag tóg mũ, vễnh kar mỹ. ¹³ Vễnh jagrẽ kórég pan ag tóg mũ, ha mẽ. Ûn kagyga ag to tĩn ag tóg mũ, azeite tỹ, kỹ ag tóg tỹ há' he kãn mũ sir.

João Batista ter
(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴ Kỹ pã'i mág tỹ rei tóg Jesus kãme mẽg mũ sir. Vễnh kar vỹ ti kãmén tĩ, hã kỹ tóg mẽg mũ. Pã'i mág tỹ rei ẽn jijin hã vỹ: Herodes, he mũ. Kỹ tóg: “João hỹn (tóg),” he mũ, “ù tỹ ag kygpég tĩ ẽn ti,” he tóg. “ã ter jan tán hỹn vỹn ké,” he tóg. “Hã kỹ tóg ẽg tỹ nén han vãnh kar ẽn hyn han tũ,” he tóg, Jesus to, Herodes ti.

¹⁵ Hã ra ù tóg Jesus to: “Elias vễ,” he mũ. Kỹ ù tóg: “Topẽ vĩ tó tĩ vễ, vãsỹ Topẽ vĩ tó tĩ ag ri ke vễ,” he mũ gé.

¹⁶ Hã ra Herodes tóg ti kãme mẽ kỹ: “João hỹn ã ter ja tá vỹn ké, sỹ ùn krĩ kym ja ẽn ti,” he mũ.

¹⁷ Herodes vỹ João se ja nĩ, vễse jafã kãki tóg ti fón ja nĩ, Herodias fi tũgrĩn. Tỹ fi Filipe prũ fi nĩ, ti jãvy, hã ra tóg fi tỹ prũg mũ, Herodes ti.

¹⁸ Kỹ João tóg Herodes mỹ: “ã hã ne tóg ã mré ke prũ fi tỹ prũg mũ',” he ja nĩ. “Fi ki ã tóg Topẽ vĩ mranh mũ,” he ja tóg nĩ, João ti, Herodes mỹ. ¹⁹ Tag to Herodias fi tóg ti to kórég nĩ, ti tén ke to fi tóg jykren nĩgtĩ, hã ra fi tóg ti tỹ hẽ ri ke tũ nĩ, ²⁰ Herodes tỹ ti kãmẽg kỹ. João vỹ tóg tỹ ùn jykre kuryj nĩ. Topẽ jykre hã han tóg tĩ. Hã kỹ Herodes tóg ti jy nĩgãn tĩ, ti tỹ ti jykre há ki kanhró nĩn kỹ. João vĩ tóg ti mỹ vễnhmỹ tĩ, ge ra tóg ti mỹ mẽ há tĩ, Herodes mỹ.

²¹ Kejẽn tóg fi mỹ ti tén ke ki króm ke mũ. Herodes tóg ã mur ja kurã ẽn

ki festa mág han mũ, tenente ag mý, soldado ag pã'i ag mý ke gé, ùn rico ag mý ke gé, Galiléia tá ke ag mý.

²² Kÿ Herodias fi kósin fi tóg ag jo vènh gringrén mũ, hã ra tóg ag mý sî tâvî tî, Herodes mý, ti mré nýtî ag mý ke gé, ti mré jêg mũ ag mý. Kÿ tóg fi mý: “ã tÿ nén to vî mũ tÿ sóg ã mý nîm mũ,” he mũ. ²³ Fi mý tóg: “sÿ ke há vè,” he mũ. “Ã tÿ nén to vî mũ kar nîm jé sóg ke mũ, isÿ nén kar kuju mré hã,” he tóg, tátäg fi mý.

²⁴ Hã ra fi tóg ã mÿnh fi to tî mũ sir. “Inh hÿn ne to vînh mũ?” he fi tóg mũ, ã mÿnh fi mý. Kÿ fi tóg: “João krî to vîmñi,” he mũ, “ũ tÿ ag kygpég tî ên krî to,” he fi tóg, ã kósin fi mý, Herodias fi.

²⁵ Kÿ fi tóg vêsÿmér pã'i mág ên to vènhvãg tî mũ. “Inh mý ùri João Batista krî nîm, pénky kãkã,” he fi tóg mũ.

²⁶ Kÿ Herodes tóg fe kaj mág han mũ sir. Hã ra tóg fi mý: “sÿ ke há vè,” he ja nî, hã kÿ tóg fi mý han sór mũ, ti mré nýtî ag tÿ mē kãn ja nîm kÿ. ²⁷ Hã kÿ tóg polícia ù jènêg mũ, ti tÿ ti krî ma kãtîg jé. Kÿ tóg ti krî kym mũ sir, vèse ja kãtã. ²⁸ Kÿ tóg ti krî ma kãtî mũ sir, pénky kãkã nîm kÿ. Kÿ tóg fi mý nîm mũ, tátäg fi mý. Kÿ fi tóg ã mÿnh fi mý ma kãtî mũ, Herodias fi mý.

²⁹ Kÿ João mré mũ tî ag tóg ti venh mũ mũ, ti ter mē kÿ. Kÿ ag tóg ti há va mũ mũ, vènh kej ra. Tá ag tóg ti péju mũ sir.

Jesus tÿ ù tÿ 5 mil (ke) ag jên

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jo 6.1-14)

³⁰ Kejên Jesus tÿ ùn vin mũ ag tóg Jesus to vÿnvÿn ke mũ, ti mý kãmén jé, ag tÿ vènh kar mý nén tó ja ên ti, ag tÿ nén ù han mũ kar ên ke gé. ³¹ Kÿ tóg ag mý: “mũ nÿ, êg pir mý êmã tÿg ja ra mũ jé, êg vènhkãn sî han jé,” he mũ. Kãmũ ag tóg nÿ nî, e ag tóg tî ha, kÿ tóg ag jên ke mũ ra vènhmÿ tî sir. ³² Kÿ ag tóg canoa kãmî mũ mũ sir, êmã tÿg ja ra, ãjag pir mý.

³³ Hã ra ùn e ag tóg ag mũ ve kÿ ag ki kanhrãn mũ, kÿ ag tóg ãjag pên kã ag jy pétê mũ, êmã kar tá kãmũ kÿ. Ag jo ag tóg tá junjun mũ sir, vènh e ên

ti. ³⁴ Jesus tÿ tá jun kÿ tóg sir ùn e ag vég mũ, kÿ ag tóg ti mý jagtar nýtî. Tî mý ag tóg tÿ êg mēg tÿ mé, êg mēg tÿ carneiro ri ke nýtî. Û tÿ êg mēg ki rîr tũ nîm kÿ tóg jagãgtar nýtîgtî, êg mēg ti. Tag ri ke ag nýtî, ùn e ên ag, Jesus mý, ag tÿ Topê vî ki kagtîg nýtîm kÿ.

³⁵ Hã ra tóg rãké nÿ sir, kÿ ti mré mũ tî ag tóg ti mý: “ki ti êmã tũ nî, rãké ti nÿ ha,” he mũ. ³⁶ “Ã tÿ ag mũn kÿ tóg há tî vè. Kÿ ag tóg êmã kar mî mũnh mũ, vèjên jãvãnh jé,” he ag tóg ti mý. ³⁷ Hã ra tóg ag mý: “ha inhhã ag jên ge,” he mũ. Hã ra ag tóg: “kÿ êg mý jãnkamy tÿ hên ri ke tÿ pão kajãm mũ?” he mũ, “êg tÿ ag jên jé?” he ag tóg ti mý.

³⁸ Kÿ tóg ag mý: “pão tÿ hē ri ke nÿ ki nýtî?” he mũ. “Ha venh mũ jêg,” he tóg. Ag tÿ ve kÿ ag tóg: “ũ tÿ 5 (ke) vè,” he mũ, “pirã régre ke gé,” he ag tóg.

³⁹ Kÿ tóg ag mý: “nîgnî ra, re gÿnh tánh kri, mrugmru kri,” he mũ, “vènhmãn kÿ,” he tóg, vènh kar ên mý. ⁴⁰ Kÿ ag tóg vènhmãn kÿ nî', vènhmãn kÿ nî' he mũ, ù vÿ tóg 100 (ke) nî' he mũ, jo ù tóg 50 (ke) nî' he mũ, ag vènhmãn ù. ⁴¹ Kÿ tóg pão tÿ 5 (ke) génh kÿ, pirã régre génh kÿ kanhkã ki êvãnh mũ, kÿ tóg Topê mré vî mũ sir, kÿ tóg pão kénh mũ sir, ã mré mũ tî ag mý tóg vin mũ, ag tÿ ùn e ên mý vènh kãpãpãm jé. Pirã régre tÿ tóg vènh kãpópãm mũ gé sir. ⁴² Kÿ vènh kar vÿ ko kãn kÿ funfór mũ sir. ⁴³ Kêj tÿ 12 (ke) fãn ag tóg mũ sir, pão ke tÿ, pirã ke tÿ. ⁴⁴ Pão ên ko mũ ag tóg tÿ 5 mil (ke) nýtî, ùn tÿtã fag tó tũ.

Jesus tÿ goj kri tÿg

(Mt 14.22-33; Jo 6.15-21)

⁴⁵ Kÿ Jesus tóg vêsÿmér ã mré mũ tî ag mý tó mũ, ag tÿ canoa kãmî mũ jé, ag tÿ ti jo kafã ù ra mũ jé, êmã tÿ Betsaida ra. “Isÿ ùn e tag ag mý: ha mũjêg, henh ke vè ver,” he tóg ag mý. ⁴⁶ Kÿ tóg ag mý: “ha mũjêg,” he mũ sir. Ag mũn kar tóg pãnónh to tâpÿrũ mũ, Topê mré vî jé. ⁴⁷ Kutÿ ên kÿ canoa tóg ver tî nî, goj kãmî. Jo Jesus tóg tar tá jê nî ver, ã pir mý. ⁴⁸ Hã ra ag tóg canoa

vóg ký ronron mũ sir, mũ kónãn ag tóg mũ sir, kãka tỹ ag kato tẽn ký. Hã ra tóg ag ronron vég mũ sir, Jesus ti. Ký tóg kurã ke ra ag to kãtĩ mũ, goj kri tĩg ký, ã pẽn kã mỹr. Hã ra tóg ag tá jun mũ sir, ký tóg ag pãtén sór nĩ ve nĩ. ⁴⁹ Ag tỹ goj kri ti tĩg ve ký ag tóg: “vẽn kúpřĩg vẽn,” he mũ. Ký ag tóg vẽnkrẽnkrẽn mũ, ⁵⁰ ag tỹ jũrũn ken ký, ag kar tỹ ti ve ký. Hã ra tóg vẽnỹmér ag mré vĩ mũ, ký tóg ag mỹ: “kamẽg tũg nĩ,” he mũ. “Inh hã vẽn, jũrũn ke tũg nĩ,” he tóg.

⁵¹ Ký tóg canoa kãki rã mũ sir ag mré, Jesus ti. Ký kãka tóg tũ' he mũ sir. Ký tóg ag mỹ e (pẽ) tãvĩ tĩ. ⁵² Hã ký tóg ag tỹ to jykrén tũ tĩ. Ver ag tóg krĩ tũ nỹtĩ, hã ký ag tóg Jesus jykre ki kagtĩg nỹtĩ ver, ti tỹ pão pir tỹ ùn e jẽn ja ra.

Jesus tỹ Genesaré mĩ tĩg (Mt 14.34-36)

⁵³ Ag tỹ canoa kãmĩ pa ký ag tóg ga tỹ Genesaré tá junjun ja nĩ. Ký ag tóg canoa nỹgnỹn mũ sir. ⁵⁴ Ag tỹ canoa kãmĩ pa kar ký tá ke ag tóg vẽnỹmér ti ki kanhrãn mũ, Jesus ki. ⁵⁵ Ký ag tóg ãn kar mĩ pẽtẽ mũ sir, ký ag tóg ùn kagyga ag gé kãmũ mũ ti to. Kur kã ag tóg ag gé kãmũ mũ. Ti jẽg jan ra ag tóg ti nón mũ mũ, ag tỹ ti jẽg ja mẽ ký. ⁵⁶ Ti tỹ ẽmã ù tá jun ký ag tóg vẽn kaga gé kãmũ tĩ, ký ag tóg ãn prur ki ag vin tĩ, ẽmã kãsir ki, ẽmã mág ki ke gé, vãn kãmĩ ke gé. “Mỹ ã mỹ há, ẽg tỹ hẽn ri ke mũn ã kur mráj mẽ jé?” he ag tóg ti mỹ. Ký ag tóg há' há' he kãn mũ sir, ag tỹ ti kur mẽn ký.

7

Ti si ag jykre ti (Mt 15.1-9)

¹ Kejẽn Fariseu ag tóg Jesus to vẽnhmãn mũ, Topẽ vĩ to professor ag mré. Jerusalém tá ag kãmũ ja nĩ. ² Hã ra ag tóg Jesus mré mũ tĩ ù ag jẽn vég mũ. Nĩgpég tũ ja ag tóg nĩ, hã ký tóg Fariseu ag mỹ jẽggryg tĩ. ³ Fariseu ag tóg nĩgpe kar ký tỹ jẽg tĩ, Israel kar ag ke gé, ag tỹ ti si ag jykre han ký. ⁴ Ag tỹ negocio tá kãmũ ký ag tóg vẽnso tỹ kó he tĩ, goj tỹ, vẽnso tỹ kó he kar

hã ag tóg ko tĩ. Vẽnh jykre si tỹ hẽn ri ke hyn han ag tóg tĩ, caneca kupég tĩ, kukrũ kupég tĩ, lata kupég tĩ ke gé. ⁵ Ký Fariseu ag tóg Jesus mỹ ke mũ, Topẽ vĩ to professor ag mré hã. “Ã mré mũ tĩ ag tỹ hẽn ri ke jé ti si ag jykre han tũ nĩ nẽn?” he ag tóg mũ. “Ag tỹ ne jé ãjag nĩgẽ jẽggry ra jẽn nẽn?” he ag tóg mũ.

⁶ Hã ra tóg ag mỹ: “Isaías vỹ ãjag to vĩ ja nĩ, vãsỹ,” he mũ, “ký tóg rán ký nĩ,” he tóg. “Ti vãn hã vẽn, ha mẽ: povo tag vỹ ãjag nũnẽn hã tỹ inh mỹ vĩ há han tĩ, hã ra ag jykre pi(jé) tỹ inh jykre nỹ’.” ⁷ Fagrĩnh mỹ ag tóg iso grĩnh ke tĩ, hã ra ag tóg ẽprã ke ag jykre to: Topẽ tỹ tón hã vẽn, he tĩ, he ja tóg nĩgtĩ, Isaías ti,” he tóg, Jesus ti. “Hã ký tóg ãjag to ki hã tó ja nĩ, ãjag jykre rėgre nỹtĩn ký,” he tóg, Jesus ti. ⁸ “Topẽ vĩ tovãn hã ãjag tóg mũ,” he tóg. “Hã ra ãjag tóg ẽprã ke jykre han tĩ,” he tóg, Jesus ti.

⁹ Ký tóg ag mỹ: “ãjag hã ne tóg Topẽ vĩ mranh tĩ,” he mũ, “ãjag tỹ ãjag jykre si hã han jé,” he tóg. “Hã ra tóg ãjag mỹ há nỹ, ãjag jykre si ẽn ti,” he tóg, ag mỹ. ¹⁰ “Moisés tỹ ãjag mỹ Topẽ vĩ tó ký tóg ãjag mỹ: “ã mỹnh fi mré ã panh kamẽg nĩ, fag jagãgtãn nĩ,” he ja nĩgtĩ. “Û tỹ ã han mũ fag mỹ vĩ kónãn mũ ẽn tén jé ã tóg ke mũ,” he ja tóg nĩgtĩ, Moisés ti,” he tóg, Jesus ti. ¹¹⁻¹² “Moisés jãvo ãjag jykre vỹ ge nĩ, ha mẽ. Û tóg kejẽn ã han mũ fag jagãgtãn sór tũ nĩ. Ký tóg fag mỹ ón ký: “Topẽ tũ vẽn,” he tĩ, ti tỹ fag mỹ nĩm jafã ẽn to. Ký tóg fag ki rĩr ke tũ nĩ, ký tóg fag to é he mũ sir. ãjag jykre kórég hã vẽn,” he tóg, Jesus ti. ¹³ Ký Jesus tóg ag mỹ: “Topẽ vĩ mranh ãjag tóg tĩ, ti jẽgja kã ãjag tóg ẽprã ke ag jykre hã ki króm sór tĩ. Ge tỹ hẽn ri ke han ãjag tóg tĩ,” he tóg ag mỹ, Jesus ti.

Nén tỹ ẽg kavénh mũ (Mt 15.10-20)

¹⁴ Ký tóg vẽn kar jé prěr mãn ký ag mỹ: “inh vĩ jẽmẽ ra,” he mũ, “ãjag kar tỹ ki kanhrãn jé,” he tóg. ¹⁵ “Vějẽn pi(jé) ẽg kavénh tĩ,” he tóg, “ẽg tỹn ko ký,” he tóg. “Nén tỹ ẽg ki kãpa vỹ ẽg kavénh tĩ, ẽg tỹ nén ù vẽnhmỹ han ẽn

vỹ ãg kavénh tĩ,” he tóg. ¹⁶ “Û nĩgrẽg nỹtĩ tỹ tỹ jẽmẽ jé,” he tóg, Jesus ti.

¹⁷ Ti tỹ ã pir mỹ ãn kãra rã kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti ki jẽmẽg mũ. “Ëg mỹ kãmén há han nĩ, ã vĩ tag,” he ag tóg ti mỹ.

¹⁸ Kỹ tóg ag mỹ: “kỹ ãjag mỹ ki kanhró tũ nỹtĩ ver?” he mũ. “Ëg jẽn tỹ ãg jẽnky kãra rã kỹ tóg ãg kavénh tũ nĩgtĩ mỹr,” he tóg. ¹⁹ “Ëg nug kãra tóg rã mũ, kar ãg fón mũ. Ëg krĩ kãra tóg rã tũ nĩgtĩ,” he tóg. Hã kỹ Jesus tóg vỹjẽn kar to: “há ti nĩ,” he mũ.

²⁰ Kỹ tóg: “nén tỹ ãg ki kãpa vĩ ãg kavénh tĩ,” he mũ. ²¹ “Nén tỹ ãg ki kãpan hã vỹ, hã vĩ: jykrén kónãn, he mũ, ãn mén tũ fag to én, he mũ, nén ã péju, he mũ, ã tén, he mũ, ã prũ tũ fi mré nỹ, he mũ, ã mén tũ mré nỹ, he mũ. ²² nén kar to én, he mũ, vẽnh jykre pãno han, he mũ, ã tỹ nén ã nenh (ka)mẽ, he mũ, ã kato vĩ kónãn, he mũ, vẽnhmỹ ãnh ag kãfór kar nĩ, he tĩ, he mũ, krĩ tũ, he mũ. ²³ Nén kar kórég ãn tóg ãg ki kãpa tĩ, hã kỹ tóg ãg kavénh tĩ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ tátãg sĩ fi jagrẽ kórég kutẽm (Mt 15.21-28)

²⁴ Kỹ Jesus tóg tá kãkutẽ mũ sir, ga ã ra tĩg jé, cidade tỹ Tiro ra, cidade tỹ Sidom ra ke gé. Tá tóg ãn ã krẽm nĩ mũ, hã ra tóg: “ker ã ãnh nĩgja ki kanhrãn hẽ,” he mũ. Ge ra ag tóg ki kanhrãn mũ. ²⁵ Kỹ vỹsỹmér ãn tỹtã ã fi tóg kãtĩ mũ. Fi kósín fi vĩ jagrẽ kórég nĩ. Fi tỹ ti kãmẽ mẽ kỹ fi tóg kãtĩ mũ. Kỹ fi tóg ti krẽm mũg ke mũ sir, ãn tỹtã fi. ²⁶ Hã ra fi vĩ vĩ tỹ Grego nĩ, ã tỹ Siro-Fenício krẽ vĩ tỹ fi nĩ. Kỹ fi tóg to vĩ mãn', to vĩ mãn', he mũ, ti tỹ fi kósín fi jagrẽ kórég ãn kutẽm jé.

²⁷ Kỹ Jesus tóg fi mỹ: “ãg jẽn vĩ tỹ ãg krẽ tỹ ko jafã nĩ,” he mũ. “Vẽnhmỹ ti nĩ, ãg tỹ ãg krẽ pão tỹ cachorro mỹ fón kỹ,” he tóg, fi mỹ.

²⁸ Hã ra fi tóg Jesus ti mỹ: “hỹ,” he mũ. “Hã ra cachorro sĩ ag tóg ãg krẽ pão vár ãn ko tĩ, mesa krẽm,” he fi tóg ti mỹ. ²⁹ Kỹ Jesus tóg fi mỹ: “tó há han

ã tóg,” he mũ. “Ha tĩg, fi jagrẽ kórég tóg hur kutẽ, ã kósín fi ki,” he tóg mũ.

³⁰ Kỹ fi tóg ã ãn ra tĩ mũ sir. Fi tỹ tá jun kỹ fi kósín fi tóg nỹ mũ, cama kri, hã ra fi jagrẽ kórég ãn vĩ kutẽ ja nĩ.

Jesus tỹ ãn vĩ vãn h vĩn

³¹ Kỹ Jesus tóg cidade tỹ Tiro ki ga ki kutẽ mũ, kỹ tóg cidade tỹ Sidom fĩn rãm mũ gé sir, kỹ tóg ga tỹ Galiléia ki goj nig ra tĩ mũ sir, cidade tỹ 10 (ke) fĩn rãm kỹ. ³² Kỹ ag tóg ã pére kãmũ mũ, ti to, ãn kutu, ãn vĩ kar vãn h. Kỹ ag tóg ti mỹ ti tóg mũ, ti tỹ ã nĩgẽ tỹ ti mẽ jé. ³³ Hã ra Jesus tóg ti pére tĩ mũ, ti pin kỹ, kỹ tóg ã nĩgẽ juféj tỹ ti nĩgrẽg nor nĩgfénh mũ, kỹ tóg ti nũnẽ to sug mũ sir. ³⁴ Kỹ tóg kanhkã ki ãvãn h kỹ ãnh' ãnh' he mũ sir, kỹ tóg ti mỹ: “efatã,” he mũ. Ëg vĩ ki ke hã vĩ: “ti nĩgrẽg jé nor hé,” he mũ. ³⁵ Kỹ ti nĩgrẽg tóg nor' he mũ sir, ti nũnẽ tóg kavár mũ sir. Vĩ tóg mũ sir, há' he tóg mũ sir. ³⁶ Kỹ Jesus tóg ag tỹ tóg kamẽg, hã ra ag tóg tugtó kãn mũ, ti tỹ: “ker tóg hẽ', ker tóg hẽ',” he mũ ra. ³⁷ Kỹ ag fe tóg hẽn ri ke mũ. “Ti tỹ nén kar há vĩ tóg há tãvĩ nỹtĩ,” he ag tóg, Jesus to. “Ûn kutu ag ãmẽ hyn han tóg, ãn vĩ vãn h ag vĩ hyn han tóg ke gé,” he ag tóg, Jesus to.

8

Jesus tỹ ã tỹ 4 mil (ke) ag jẽn (Mt 15.32-39)

¹ Kejẽn ãn e ag tóg vẽnhmãn mãn mũ, hã ra ag tỹ nén ã konh ke tóg tũ tĩ. Kỹ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag jé prẽr mũ sir, kỹ tóg ag mỹ: ² “ãnh mỹ ag tóg jagtar nỹtĩ, ãn e tag ag,” he mũ. “Kurã tãgtũ han ag tóg huri, ãg mré, hã ra ag tóg vỹjẽn ve ja tũ nĩgtĩ,” he tóg. ³ “Sỹ ag kókĩr ra ag mỹ: ha mũjẽg, hen kỹ ãnh mỹ ã ag kãgter ha mẽ tóg tĩ, ãmĩn kri, ãpỹ kri, ag tỹ ãjag jamã ra vỹnvỹn ke jé,” he tóg. “Kuvar gy tóg nĩ, ã ag jamã ti,” he tóg, Jesus ti.

⁴ Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: “ãg hẽn ri ken kỹ pão venh mũ, ãmã tũg ja tag ti ki, ãg tỹ ag jẽn jé?” he mũ.

⁵ Hã ra tóg ag mÿ: “pão tÿ hẽ ri ke nÿ ki nÿtĩ ge?” he mÿ. Kÿ ag tóg ti mÿ: “ũ tÿ 7 (ke) vÿ nĩ,” he mÿ.

⁶ Kÿ tóg vẽn kar mÿ: “nĩgnĩ ra, ga kri,” he mÿ. Kÿ tóg pão tÿ 7 (ke) ẽn mãn kÿ (tóg) Topẽ mré vĩ mÿ. “Inh mÿ tóg há tĩ,” he tóg. Kÿ tóg kupãg' he mÿ sir, pão ti, ã mré mÿ tĩ ag mÿ tóg vin mÿ sir, ag tÿ vẽn kar ken jé. Kÿ ag tóg vẽn kar ken mÿ sir. ⁷ Kãkufár pipir vÿ ki nÿtĩ gé. Kÿ tóg to Topẽ mré vĩ mÿ gé, kÿ tóg ag mÿ: “ha vẽn ken,” he mÿ gé, ã mré mÿ tĩ ag mÿ. ⁸ Kÿ ag tóg ko kãn mÿ sir, funfór ag tóg mÿ, hã ra tóg kén mÿ sir. Kre tÿ 7 (ke) ẽn fãn tóg mÿ, ti kén ti, Jesus mré mÿ tĩ ag tÿ génh kÿ. ⁹ Û tÿ 4 (ke) ag vẽ, hẽn ri ke mÿn, pão ko mÿ ag.

¹⁰ Kar kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ha mÿjẽg,” he mÿ. Kÿ tóg vẽn mÿr canoa kãki rã mÿ, ti mré mÿ tĩ ag mré, kÿ ag tóg Dalmanuta tá ga ra mÿ mÿ.

Fariseu ag tÿ milagre ve sór (Mt 16.1-4)

¹¹ Kÿ Fariseu ag tóg ti tá junjun mÿ. Ag tÿ ón kÿ ti ki jẽmẽ sór vẽ, ag tÿ kar ti kato vĩ jé. Kÿ ag tóg ti mÿ to vĩ mÿ, ti tÿ ag mÿ kanhkã tá vẽn jykre ven jé, ti tÿ ag mÿ ẽg tÿ nén han vãn han jé. Ag tÿ ti jykre to: “Topẽ jykre mÿ vÿ?” he sór vẽ.

¹² Kÿ Jesus tóg jẽnger jagy han, ã fe tÿ, kÿ tóg ag mÿ: “ãjag ne tóg ẽg tÿ nén han vãn hã ve sór mÿ,” he mÿ. “Sÿ ke há vẽ, hã kÿ sóg ke mÿ: venh ke tũ ãjag nĩ. Ûri ke ag vÿ ẽg tÿ nén han vãn venh ke tũ pẽ nĩ,” he tóg, ag mÿ, Jesus ti. ¹³ Kÿ tóg ag ré kÿ tĩ mÿ sir, canoa kãki tóg rã mãn mÿ, kÿ tóg kafã ù ra tĩ mÿ sir.

Fermento to comparaçõ (Mt 16.5-12)

¹⁴ Hã ra ti mré mÿ tĩ ag tóg pão mĩ ẽkrén ja tũ nĩ. Pão pir hã vÿ kã nĩ nĩ, canoa kãkã.

¹⁵ Hã ra Jesus tóg ag kanhrãn kÿ ag mÿ: “ha mẽ,” he mÿ. “Fariseu tÿ fermento há(r) kamẽg nĩ,” he tóg, “Herodes tÿ fermento há(r) kamẽg nĩ gé,” he tóg. ¹⁶ Kÿ ag tóg jagnẽ mÿ: “pão

kã ẽg jatun,” he mÿ, “hã kÿ tóg tag tóg mÿ,” he ag tóg mÿ.

¹⁷ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, kÿ tóg ag mÿ: “pão tũ ti tĩ, he tũg nĩ,” he mÿ. “Inh vĩ ki kagtĩg nÿtĩ ve ãjag tóg nÿtĩ, sÿ nén han mÿ to jykren tũ nÿtĩ ve ãjag tóg nÿtĩ,” he tóg. “Kri tũ nÿtĩ ve ãjag tóg nÿtĩ,” he tóg. ¹⁸ “Ãjag kanẽ ra ãjag kyvó nÿtĩ ve nÿtĩ,” he tóg. “Ãjag nĩgrẽg ra ãjag tóg kutu nÿtĩ ve nÿtĩ,” he tóg. “Mĩ ẽkrén nĩ, ¹⁹ sÿ pão tÿ 5 (ke) tÿ ùn e jẽn ja ẽn mĩ. Û tÿ 5 mil (ke) ag vÿ kó, mÿr, hã ra tóg kén,” he tóg. “Ãjag kěj tÿ hẽn ri ke fãn ti, pão ke ti?” he tóg ag mÿ. Kÿ ag tóg: “kěj tÿ 12 (ke),” he mÿ.

²⁰ Kÿ tóg: “kÿ pão tÿ 7 (ke) to jykren nĩ gé,” he mÿ. “Û tÿ 4 mil (ke) ag vÿ kó,” he tóg, “hã ra kre tÿ hẽn ri ke nÿ fór, ti ke tÿ?” he tóg. Kÿ ag tóg: “kre tÿ 7 (ke),” he mÿ.

²¹ Kÿ tóg ag mÿ: “ge ra ãjag tóg ki kagtĩg nÿtĩ,” he mÿ. Ti tÿ ag mÿ Fariseu ag jykre tóg jan hã vẽ, Herodes jykre ti. Ag jykre hã to tóg: ag tÿ fermento há(r), he ja nĩ.

Jesus tÿ ùn kyvó tÿ há' he

²² Kÿ tóg kafã ù tá jun mÿ sir, ẽmã tÿ Betsaida tá, ti mré mÿ tĩ ag mré. Kÿ tá ke ag tóg ùn kyvó pére kãmũ mÿ. Jesus mÿ ag tóg to vĩ mÿ, ti tÿ ti mẽ jé, ã nĩgé tÿ. ²³ Kÿ tóg ùn kyvó nĩgé kãgmĩ kÿ ti pére kuté mÿ, ẽmã ki. Kÿ tóg ti mÿ: “ã mÿ nén ù vég mÿ?” he mÿ.

²⁴ Kÿ tóg ẽvãn kÿ ti mÿ: “ag ve inh,” he mÿ, “hã ra ag tóg inh mÿ tÿ ka mÿ ẽn ve nÿtĩ,” he tóg.

²⁵ Kÿ tóg ã nĩgé tÿ ti kanẽ mẽ mãn mÿ, kÿ tóg ẽvãn há han mÿ sir. Há' he tóg mÿ. Tãmĩ tóg ve há han kãn mÿ, ùn kyvó ja ti. ²⁶ Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ha vẽn mÿr ã jamã ra tũg,” he mÿ. “Ëmã tag ki rã tũg nĩ,” he tóg ti mÿ, Jesus ti. Kÿ tóg tĩ mÿ sir.

Pedro tÿ Jesus tóg (Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Kÿ Jesus tóg ã mré mÿ tĩ ag mré tũg mãn mÿ gé sir, ẽmã tÿ Cesaréia Filipe tá ga ra. Ëmĩn jagma tũg kÿ, ẽpÿr jagma tũg kÿ tóg ã mré mÿ tĩ ag ki

jëmëg mũ, Jesus ti. “Ag iso hẽ ri ke tĩ?” he tóg.

²⁸ Kĩ ag tóg ti mẽ ke mũ. “João Batista vễ, he ag tóg tĩ ã to,” he ag tóg mũ sir. “Jãvo ù ag tóg: Elias vễ, he tĩ. Jãvo ù ag tóg: Topẽ vĩ to tĩ ù vễ, he tĩ, ã to,” he ag tóg ti mẽ.

²⁹ Kĩ tóg ag mẽ: “ag jãvo ãjag iso hẽ ri ke tĩ?” he mũ. Kĩ Pedro tóg ti mẽ: “tỹ ã Cristo nĩ,” he mũ. ³⁰ Kĩ tóg ag jyvẽn mũ, ag tỹ ù mẽ kãmén tũ nĩ jé.

*Jesus tỹ ã jagtar ke tó
(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)*

³¹ Kĩ tóg ag kanhrãn mũ sir. “Tỹ sóg ẽprã ke fi kósin nĩ,” he tóg. “Ijagtar jagy han ke vễ,” he tóg. “Kófa ag tỹ iso: kórég ti nĩ, henh ke vễ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag ke gé, Topẽ vĩ to professor ag ke gé,” he tóg. “Ag tỹ isén ke vễ, kurã tâgtũ tũg mũ ra sóg rĩr mãn mũ hã ra,” he tóg mũ, ã mré mũ tĩ ag mẽ. ³² Kĩ ag tóg ki kanhrãn kãn mũ, ti tỹ ag mẽ nén tó mũn ki.

Hã ra Pedro tóg ti pin kĩ ti mré vĩ mũ, kĩ tóg: “vĩ tỹ ge han tũg nĩ,” he mũ. ³³ Hã ra Jesus tóg vễsỹjãm ẽvãnh kĩ ti mré mũ tĩ ag ki ẽvãnh mũ. Kĩ tóg Pedro to jũ mũ. “Kutĩg, Satanás’,” he tóg. “Ã pi(jé) Topẽ jykre tó mũ’,” he tóg. “Èprã ke jykre vễ, ã tỹ inh mẽ nén tó mũ tag ti,” he tóg, Pedro mẽ.

³⁴ Kĩ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag mré vễnh kar jé prẽr mũ, kĩ tóg ag mẽ kãmén mũ. “Ãjag tỹ inh mré kãmũ kĩ tóg há tĩnh mũ,” he tóg. “Kỹ ãjag jykre tovãnh nĩ, ãjag tỹ isũ tâvĩ han jé. Ha vé, ag tỹ inh cruz tỹ inh kri fi kĩ sóg tĩg ke mũ, ag tỹ to isa kĩ isén jé, ha vemnĩ. Vễnh nenh ke tũ sóg nĩ. Isỹ tag han ri ke han nĩ, kurã kar ki, ãjag tỹ inh mré mũ sór nỹtĩn kĩ,” he tóg. ³⁵ “Ãjag tỹ ãjag jykre hã han sór kĩ ãjag tỹ nũgme ki vár ke vễ,” he tóg. “Jãvo ãjag tỹ isugrĩn ãjag jykre toyãnh kĩ ãjag krenkren ke vễ,” he tóg, “ãjag tỹ vễnh vĩ sér tugrĩn kãgter ke mũ (hã) ra,” he tóg. ³⁶ “Hẽn ri ke mũn ãjag hỹn mundo ki nén ù kar ganhar henh ke mũ, hã ra ãjag kuprĩg tóg vãfor ke mũ. Kĩ tóg kórég nỹ. ³⁷ Ẽg tỹ ne tỹ ẽg kuprĩg kajãm ke tóg tũ tĩ, ẽg

tỹ ti ve mãn jé,” he tóg, Jesus ti. ³⁸ “Ủri ke ag tóg vyr mẽ Topẽ ù hyn han tĩ, kĩ ag tóg Topẽ vĩ mranh tĩ gé,” he tóg. “Ag kãmĩ iso mẽ'ãg tũg nĩ, inh vĩ to. ãjag tỹ ùri iso mẽ'ãg kĩ sóg ãjag to mẽ'ãg ke mũ gé, inh kãtĩg mãn kĩ,” he tóg. “Ãjag to sóg mẽ'ãg ke mũ, sỹ Topẽ tỹ jẽnẽ mág ag mré kãtĩg ken kĩ. Ijóg vỹ tóg isỹ ùn mág han ke mũ, inh kãtĩg mãn ti kĩ,” he tóg. “Tỹ sóg ẽprã ke fi kósin nĩ,” he tóg, Jesus ti.

9

¹ Kĩ tóg ag mẽ: “ha vé, ki hã sóg tó mũ,” he mũ. “Ãjag kãmĩ ù ag vỹ Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ venh ke mũ, ãjag ter ke to hã, tag ki ẽg mré nỹtĩ ù ag. Topẽ vỹ tar nĩ. Ti tar nĩ ve jé ag tóg ke mũ, ãjag ter ke to hã,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ vễnh ve ù han
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)*

² Kar kurã tỹ 6 (ke) tũg kĩ Jesus tóg ag mẽ: “mũ nỹ, vyr mẽ,” he mũ. Pedro mẽ tóg ke mũ, Tiago mẽ ke gé, João mẽ ke gé. Ag hã mré tóg pãnónh ra tĩ mũ. Kĩ tóg ag jo vễnh ve ù han mũ.

³ Ti kur vỹ tóg kókov tâvĩ nĩ sir, kópréj tâvĩ, fag tỹ kur kupri fãg mũ ẽn kupri kãfór tóg nĩ, ga kar mũ hã.

⁴ Kĩ Elias tóg sir vễnh ven mũ, Moisés ke gé. Jesus mré ag tóg vễmẽn mũ.

⁵ Kĩ Pedro tóg Jesus mẽ: “Senhor,” he mũ. “Tag ki tóg ha nĩ,” he tóg. “Ẽg tỹ tag ki pãjó tâgtũ han kỹn hỹn ha nĩnh mũ, ã mẽ, Moisés mẽ, Elias mẽ ke gé,” he tóg. Pedro ti.

⁶ Hã ra ag fe tỹ jũrũn ke kĩ tóg ti tỹ nén tónh ke ki kãgtĩg nĩ, Pedro ti.

⁷ Kĩ kanhkã góg vỹ sir ag kri rũm ke mũ, kĩ, vễnh vĩ tóg mẽ há' he mũ, kanhkã góg kãtã, kĩ tóg: “inh kósin hã vễ,” he mũ. “Inh fe pẽ vễ,” he tóg. “Ti vĩ jẽmẽ ra,” he tóg, vễnh vĩ ti, Topẽ ti.

⁸ Kĩ vãhã ti mré mũ tĩ ag tóg ki ẽvãnh mãn mũ sir, kĩ ag tóg Jesus hã vэг mũ sir, ti mré nỹtĩ ag ve mãn tũ ag tóg nĩ.

⁹ Kĩ ag tóg pãnónh tá kãre mũ sir. Kĩ Jesus tóg: “ker ù mẽ ãjag tỹ ùri nén vэг mũ tó hẽ’,” he mũ. “Èprã ke fi kósin tỹ

ã ter ja tã vÿn ke kar hã inh kãmén nĩ,” he tóg, Jesus ti.

10 Hã kÿ ag tóg ti vÿ han mÿ sir. “Ne nẽ hÿn, ti tÿ: iser ja tá vÿn ke, he mÿ tag ti?” he ag tóg mÿ, jagnẽ mÿ.

11 Kÿ ag tóg Jesus mÿ: “hã ra Topẽ vÿ to professor ag tóg Elias kãtÿg mãn ke tó tĩ. “Kãtÿg jé tóg ke mÿ, Cristo kãtÿg ke to hã,” he ag tóg tĩ, Elias to. Hã mÿ?” he ag tóg mÿ, Jesus mÿ.

12 Kÿ tóg ag mÿ: “hÿ,” he mÿ, “kãtÿg jé tóg ke mÿ, Elias ti, nén kar han mãn jé,” he tóg. “Hã ra sóg rán kÿ nĩ gé. Tÿ sóg ãprã ke fi kósin nĩ mÿr,” he tóg. “Jagtar jagy mẽ jé sóg ke mÿ. Ag tÿ iso é henh ke,” he tóg.

13 “Kÿ Elias vÿ hur kãtÿg gé, kÿ ag tóg ti tÿ han, ag tÿ nén han sór mÿ ãn ti,” he tóg. “Hã kÿ tóg rán kÿ nĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tÿ kyrÿ jagrẽ kórég kutẽm
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43a)*

14 Kÿ ag tóg mÿ mÿ sir. Kÿ ag tóg vãhã Jesus mré mÿ tĩ ù ag tá junjun mÿ sir. Kÿ ag tóg vãnh e vég mÿ, ag pênĩn, kÿ Topẽ vÿ to professor ag tóg ag vÿ kato vÿ ù han mÿ, Jesus mré mÿ tĩ ag mÿ.

15 Kÿ tóg vãhã vãnh e ãn ag mÿ e tĩ, ag tÿ ti ven kÿ. Kÿ ag tóg ti to pétẽ kãmÿ mÿ sir, ti mÿ: “ã mÿ há?” he jẽ.

16 Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ãjag tÿ ne tÿ vémén nẽ?” he mÿ.

17 Kÿ ag kã ù tóg ti mÿ: “Senhor,” he mÿ. “Inh kósin pére sóg kãtĩ, ã to,” he tóg. “Jagrẽ kórég ti nĩ, hã kÿ tóg vÿ vãnh (pẽ) nĩ,” he tóg.

18 “Ti jagrẽ kórég tÿ ti kã vÿryn ke kÿ tóg kutẽ tĩ, kÿ tóg jãrãn tĩ, ã jã tÿ tóg gyngyn ke tĩ, tar’ he tóg,” he tóg. “Á mré mÿ tĩ ag mÿ sóg to vÿ vẽ, ag tÿ ti jagrẽ kórég kutẽm jé, hã ra ag tóg tÿ hẽ ri ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus mÿ.

19 Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ãjag ne tóg inh ki rã há han tũ nĩgtĩ,” he mÿ. “Jykre pãno ãjag nÿtĩ,” he tóg. “Kysã tÿ hẽn ri ke ki inh hÿn ãjag mré tĩ nĩ? Kysã tÿ hẽn ri ke ki inh hÿn ãjag to fe tÿg nĩ?” he tóg. “Inh mÿ ti pére kãmÿjẽg,” he tóg.

20 Kÿ ag tóg ti mÿ ti pére kãmÿ mÿ sir. Jesus tÿ ti jagrẽ kórég vég mÿ ra tóg kyrÿ kã vÿryn ke mãn mÿ gé, kÿ tóg kutẽ mãn mÿ gé sir, vÿrĩn’, vÿrĩn’ ke tóg mÿ gé sir, jãrãn tóg mÿ gé sir.

21 Kÿ Jesus tóg ti panh ti mÿ: “mÿ si há tĩ ha?” he mÿ. Kÿ tóg: “ã sÿ kã tóg ge nĩ,” he mÿ, ti panh ti.

22 “Kejẽn ti jagrẽ kórég tóg pĩ ki ti fón mÿ, goj ki ke gé, ti tÿ ti tén jé,” he tóg. “Á tÿ hẽ ri ken há nĩn kÿ ãg jagãgtãn nĩ, ti tÿ há’ hemnĩ,” he tóg.

23 Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ã tÿ hẽ ri ken hã nĩn kÿ, he tũg nĩ, inh mÿ,” he mÿ. “Û tÿ Topẽ ki rã mÿ ãn tÿ hẽ ri ken há han mÿ, nén kar tÿ,” he tóg, Jesus ti.

24 Kÿ vêsÿmér kyrÿ panh tóg: “ti ki sóg rãnh mÿ,” he mÿ, jamã hár(a). “Isÿ ti ki rã tũ ãn ti tÿ inh ki tÿ tũ’ hemnĩ,” he tóg.

25 Hã ra Jesus tóg ù tÿ hẽn ri ke vẽnhmãn vég mÿ, kÿ tóg ti jagrẽ kórég to jũ mÿ. “Vẽn hã jagrẽ vÿ vãnh’,” he tóg, “vẽn hã jagrẽ kutu’,” he tóg, “ha kãkutẽ, ti ki rã mãn tũg,” he tóg, Jesus ti.

26 Kÿ tóg prër mÿ sir, ti tÿ jÿrÿn ke han tóg mÿ sir. Kÿ tóg kyrÿ ki kãkutẽ mÿ sir. Kÿ kyrÿ tóg ter ve nĩ, kÿ ag tóg ti to: “tũg ja ti nĩ,” he mÿ.

27 Hã ra Jesus tóg ti nĩgẽ kãgmĩ kÿ ti nĩm mÿ sir, kÿ tóg jẽgnẽ mÿ sir.

28 Kÿ Jesus tóg tĩ mÿ. Ti tÿ ãn kãra rã kÿ ti mré mÿ tĩ ag tóg ti pin kÿ ti mÿ vÿ mÿ. “Ëg ne tóg ti tÿ há’ he ja tũ nĩ’. Hẽ ri ken kÿ, hÿn?” he ag tóg, Jesus mÿ.

29 Kÿ tóg ag mÿ: “vẽn hã jagrẽ kórég tÿ ge kutẽm tóg jagy nÿ ãg mÿ,” he mÿ. “Topẽ mré ãg vÿ tĩ, kÿ ãg tóg mrẽ vãkrég tĩ gé sir. Kÿ tóg vãhã kãkutẽ tĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tÿ ã ter ke tó mãn
(Mt 17.22-23; Lc 9.43b-45)*

30 Kÿ ag tóg tá kãpa kÿ Galiléia mÿ mÿ mÿ. Hã ra tóg: “ker ù ãg tÿ mÿ mÿ ki kanhrãn hẽ’,” he mÿ.

31 Ti tÿ ti mré mÿ tĩ ag kanhrãn sór vẽ, hã kÿ tóg ke mÿ. Kÿ tóg ag mÿ: “ãprã ke fi kósin ãn vÿ jagtar nĩnh mÿ,” he mÿ. “Inh hã vẽ. ãprã ke ag vÿ ag tÿ isÿ nén han sór mÿ ãn han ke mÿ,” he

tóg. “Ag tÿ isén ke vē. Ag tÿ isén kar kÿ sóg hã ra rÿr mãn mÿ, kurã tâgtÿ tÿg kÿ,” he tóg, Jesus ti.

³² Kÿ tóg ag tÿ ti tÿ nén tó mÿ tag to jykrén tÿ tÿ, hã ra tóg ag tÿ ti ki jëmëg tÿ nÿtÿ, ag tÿ ti kamëg kÿ.

Û tÿ tÿ ùn mág nÿ

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Kÿ ag tóg mÿ mãn kÿ cidade tÿ Cafarnaum tá junjun mÿ sir. Tá ag tóg ïn ù krëm nÿtÿ. ïn ãn tá junjun kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ãjag tÿ ne tó mÿ nã, ëpÿ jagma?” he mÿ.

³⁴ Hã ra ag tóg ti mÿ tó tÿ nÿ. Ëmÿn jagma mÿ kÿ ag tóg jagnë mÿ: “ù nÿ hÿn ëg kãfór kar jë?” he ja nÿtÿ.

³⁵ Kÿ Jesus tóg nÿ mÿ, kÿ tóg ù tÿ 12 (ke) ag jé prër mÿ sir, kÿ tóg ag mÿ: “ãjag mÿ tÿ ùn mág nÿtÿ sór mÿ?” he mÿ. “Kÿ vēsÿ ùn sÿ ri ke nÿtÿmÿnÿ,” he tóg.

³⁶ Kÿ tóg gÿr sÿ mÿ: “kunÿg,” he mÿ. Ag kujú kã tóg ti fëg mÿ, kÿ tóg ti jagma ã pë fón mÿ sir, kÿ tóg ù tÿ 12 (ke) ag mÿ: “ãjag hã vÿ tÿ ïnh mré ke nÿtÿ,” he mÿ.

³⁷ “ãjag tÿ tÿ ïnh mré ke nÿtÿ kÿ gÿr tÿ ge jë'ÿn nÿ, ti to há nÿtÿmÿnÿ, isugrÿn. ãjag tÿ isugrÿn ti to há nÿtÿn kÿ ãjag tóg iso há nÿtÿ gé,” he tóg. “ãjag tÿ iso há nÿtÿ kÿ ãjag tóg ù tÿ ijënëg mÿ ãn to há nÿtÿ gé sir,” he tóg, Jesus ti.

Û tÿ Jesus kato tã tÿ nÿ kÿ ti mré ke
(Lc 9.49-50)

³⁸ Kÿ João tóg Jesus mÿ: “Senhor,” he mÿ. “Û ve ëg tóg, kÿ ãn tóg ã jyÿ tó kÿ vēnh jagrë kórëg pan tÿ, ëg tÿ ùn vég mÿ ãn ti,” he tóg mÿ, Jesus mÿ. “Hã ra tóg ëg mré tÿ tÿ nÿtÿ, kÿ ëg tóg ti mÿ: “vēnh jagrë kórëg pan sór tÿg nÿ,” hé,” he tóg, João ti, Jesus mÿ.

³⁹ Hã ra Jesus tóg ti mÿ: “ti tÿ vēnh jagrë kórëg pan kamëg tÿg nÿ,” he mÿ. “Û tÿ ïnh jÿÿi tó kÿ nén han vãnhan kÿ tóg kar kÿ iso vÿ kónãn ke tÿ nÿ,” he tóg.

⁴⁰ “Û tÿ ëg kato tã tÿ nÿ tÿ nÿn kÿ ëg mré ke vē sir,” he tóg.

⁴¹ “Sÿ ke há vē, hã kÿ sóg tó mÿ: kejën ù tóg ãjag mÿ goj fëg mÿ, isugrÿn, ãjag tÿ tÿ ïnh mré ke nÿtÿ tugrÿn. Ën tóg vēnh kato nén ù há vēnh ke mÿ ge,” he tóg, Jesus ti.

Ëg tÿ Topë vÿ mranh

(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

⁴² Kÿ tóg ag mÿ ke mãn mÿ. “Ûn sÿ tag vÿ ïnh ki rã kÿ jë. Kejën ù tóg ti tÿ ïnh vÿ mranh han sór mÿ. Ën jykre vÿ kórëg tãvÿ nÿ,” he tóg. “Ën hã mÿ tóg há nÿnh mÿ vē, ù tÿ pó mág tÿ ti nunh to sa kÿ goj nig ki ti fón jé, ti tÿ goj ki ter jé. Jagy tãvÿ tóg tÿ, ù tÿ gÿr tÿ isovãnhan kÿ,” he tóg.

⁴³ “ã tÿ nén ù vóg kÿ Topë vÿ mranh kÿ ã nÿgnó kÿm nÿ, ã tÿ ke mãn tÿ nÿ jé. Jagy tóg nÿ, ã nÿgnó pir ti. Jãvo tóg há nÿ, ã tÿ rÿr krÿg ja tÿ vēnh ke mÿ ti. ã tÿ ã nÿgnó régre ra nÿgme ki kutën kÿ tóg jagy kãfór tÿnh mÿ, inferno ki kutën kÿ, pÿ nÿr vãnhan ki kutën kÿ.

⁴⁴ Tá ga ga tóg ã konh mÿ gé, hã ra tóg tÿ tÿ' henh ke tÿ nÿ. Tá pÿ ãn nÿr ke tÿ nÿ gé.

⁴⁵ ã tÿ hë kãtã tÿg kÿ Topë vÿ mranh kÿ ã pën kÿm nÿ, ã tÿ ke mãn tÿ nÿ jé. Jagy ti nÿ, ã tÿg vãnhan ti. Hã ra tóg há nÿ, ã tÿ rÿr krÿg ja tÿ vēnh ke mÿ ti. ã tÿ ã pën régre ra nÿgme ki kutën kÿ tóg jagy kãfór tÿnh mÿ, inferno ki kutën kÿ.

⁴⁶ Tá ga (ga) tóg ã konh mÿ gé, hã ra tóg tÿ tÿ' henh ke tÿ nÿ. Tá pÿ ãn nÿr ke tÿ nÿ gé.

⁴⁷ ã tÿ nén ù ki vē'ÿ kÿ Topë vÿ mranh kÿ ã kanë tÿ nám kemnÿ, ã tÿ ke mãn tÿ nÿn jé. Jagy ti nÿ, ã kyvó ti. Jãvo tóg há nÿ, ã tÿ Topë tÿ tÿ ëg pã'i nÿ ven kÿ. ã tÿ ã kanë régre ra nÿgme ki kutën kÿ tóg jagy kãfór tÿnh mÿ, inferno ki kutën.

⁴⁸ Tá ga (ga) tóg ã konh mÿ, hã ra tóg tÿ tÿ' henh ke tÿ nÿ. Tá pÿ ãn nÿr ke tÿ nÿ gé,” he tóg, Jesus ti.

Sa to comparação

(Mt 5.13-16; Lc 14.34-35)

⁴⁹ “Pÿ tÿ ëg pÿn ri ke ti nÿ, ëg jagãgtar ti. Kÿ ãjag jagãgtar nÿtÿn kÿ isugrÿn, kÿ

ājag jagāgtar ēn ki ājag jykre tóg kuryj nỹ sir. Kỹ tóg sa ri ke nĩ,” he tóg.

⁵⁰ “Sa vỹ há nĩ. Hã ra sa kãhór nĩn kỹ tóg hã ra kórég nĩ, kỹ ěg tỹ ne tỹ ti tỹ kajã' henh ke tóg tũ tĩ, tỹ sa' he mãn ke tóg tũ tĩ,” he tóg. “Kỹ sa há ri ke nỹtĩmnĩ. Jagnẽ to krĩ kusa nỹtĩmnĩ,” he tóg, Jesus ti.

10

*Ěg tỹ ěg prũ fi fón ke tũ
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)*

¹ Kỹ Jesus tóg tá kutẽ mũ, kỹ tóg ga tỹ Judéia ra tĩ mũ sir, goj tỹ Jordão mãra. Kỹ vẽn h e ag tóg ti to vẽn hmãn mãn mũ sir, kỹ tóg ag kanhrãn mãn mũ gé. Ti tỹ nén han tĩ ěn han mãn tóg mũ. ² Kỹ Fariseu ag tóg ti tá junjun mũ gé sir. Ag tỹ ón kỹ ti ki jẽmẽ sór vẽn, vẽn prũ fón ke to. Kỹ ag tóg ti mỹ: “ěg tỹ ěg prũ fi mỹ: ha tĩg, he tag mỹ kuryj nỹ'?” he mũ. Ag tỹ ón kỹ ti vỹ mẽ sór vẽn hã ra.

³ Kỹ tóg ag mỹ: “Moisés ājag mỹ hẽ ri ké?” he mũ.

⁴ Kỹ ag tóg ti mỹ: “Moisés hã tóg ěg mỹ: ã tỹ ã prũ fi fón sór kỹ fi mỹ vẽn rán kỹ nĩm, fi tỹ kar kỹ tĩg jé, he ja nĩ, Moisés ti,” he ag tóg.

⁵ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “ājag fe kórég nỹtĩn kỹ, hã kỹ tóg ājag mỹ tag tó ja nĩ, vẽn rán ki, Moisés ti,” he mũ.

⁶ “Topẽ tỹ nén kar han ve ki tóg ti mré fi han,” he tóg. ⁷ “Hã kỹ ùn gré tóg ã prũ fi to ã panh re kỹ tĩnh mũ, ã mỹnh fi ré kỹ ke gé. ã prũ fi mré tóg tĩnh mũ.

⁸ Fi mré tóg tỹ ùn pir nĩ sir, ã prũ fi mré, he tóg. Topẽ ti. Hã kỹ fag tóg tỹ ùn pir nỹtĩ. Fag pi(jé) tỹ ùn régre nỹtĩ'.

⁹ Hã kỹ fag tỹ vẽn kãpãm tũg nĩ. Topẽ tỹ fag tỹ ùn pir há(r) vẽn mỹr,” he tóg, Jesus ti.

¹⁰ Ag tỹ ãn kãtã nỹtĩn kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti ki jẽmẽ mãn mũ, vẽn prũ fón to. ¹¹ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ājag tỹ ājag prũ fi fón kar kỹ ù fi tỹ prũg mãn kỹ ājag prũ tũ fi vẽn, ha mẽ,” he mũ. ¹² “Kỹ fi tỹ ã mén fón kar ù tỹ mén mãn kỹ fi mén tũ vẽn gé,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ gĩr mỹ vỹ há han
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)*

¹³ Jo fag tóg gĩr tatĩ kãmũ mũ, Jesus tỹ ã nĩgé tỹ ag mẽ jé. Hã ra ti mré mũ tĩ ag tóg fag to jũ mũ, ù tỹ ag tatĩ kãmũ mũ fag to.

¹⁴ Hã ra Jesus tóg vэг mũ, kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag to jũ mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “vỹ tũg nĩ, gĩr ag mỹ,” he mũ, “gĩr ag tỹ iso kãmũ kamẽg tũg nĩ,” he tóg. “Û tỹ ge hã vỹ ěg Senhor tỹ Topẽ krẽm nỹtĩ nĩ,” he tóg. ¹⁵ “Sỹ ke há vẽn, hã kỹ sóg tó mũ: gĩr ag vỹ iso há pẽ nỹtĩ. Ûn kãsir tag ag ri ke nỹtĩmnĩ, ke tũ nĩ (mũ) ra ājag tóg vẽn h ke tũ (pẽ) nĩ, Topẽ tỹ tỹ ěg pã'i nĩ ti,” he tóg.

¹⁶ Kỹ tóg gĩr jagma ã pẽ fón mũ sir, ã nĩgé tỹ tóg ag mẽ kãn mũ sir, ag to tóg Topẽ mré vỹ mũ sir.

*Ûn rico kãmẽ
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)*

¹⁷ Kỹ Jesus tóg tĩg mãn mũ gé sir. Ti tỹ tĩg ke jẽ ra ù tóg ti to vẽn hvãg kãtĩ mũ, kỹ tóg ã jakrĩ tỹ jẽ mũ, kỹ tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Hã pẽ ã tóg nĩ,” he tóg. “Sỹ inh rĩr krỹg ja tũ vẽn há tóg tĩ. Sỹ ti ve jé inh hỹn vẽn h jykre há tỹ hẽ ri ke han mũ?” he tóg.

¹⁸ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ã tỹ ne jé iso: há ã nĩ, he nẽ?” he mũ. “Ěg pi(jé) há nỹtĩ” he tóg. “Topẽ hã ne ã pir mỹ há nĩ,” he tóg. ¹⁹ “Topẽ tỹ nén to ěg jyvẽn ki kanhró ã tóg nĩ, hã vỹ: ù tén tũg nĩ, he mũ, ã prũ tũ fi mré nỹ tũg nĩ, he mũ, nén ù péju(g) tũg nĩ, he mũ, ù to ón tũg nĩ, he mũ, vẽn h mỹ mẽ nĩ tũg nĩ, he mũ, ã nỹ mré ã jóg kamẽg nĩ, he mũ,” he tóg ti mỹ, Jesus ti.

²⁰ Hã ra tóg Jesus ti mỹ: “tag kar ki sóg króm kãn, isĩn kã,” he mũ, kyrũ ti.

²¹ Kỹ Jesus tóg ti ki ěvãnh mũ, kỹ tóg tỹ ti fe jẽ. Kỹ tóg ti mỹ: “nén ù pir vỹ tũ nĩ ver,” he mũ. “ã tũ kar vãm tĩg, ã tỹ ùn jagāgtar ag mỹ vin jé, jãnkamy ti. Kỹ ã tóg kanhkã tá tũ mág nĩ sir. Kar kãtĩg nĩ, ã tỹ inh mré tĩg jé,” he tóg, Jesus ti. ²² Kỹ tóg ti mỹ vẽn hmỹ tĩ, Jesus vỹ ti. Kỹ tóg fe kaj tĩ mũ sir, ti tũ e nĩn kỹ.

²³ Kỹ Jesus tóg vẽn h pẽnĩn ěvãnh kỹ ã mré mũ tĩ ag mỹ ke mũ sir. “Jagy ti nỹ, ùn rico tỹ Topẽ tỹ tỹ ěg pã'i nĩ vẽn h ke

ti,” he tóg. ²⁴ Kĩ ti vĩ tóg ti mré mũ tĩ ag mĩ e tĩ. Hã ra Jesus tóg ag mĩ ke mǎn mũ. “Inh krē’,” he tóg. “Jagy tǎvĩ ti nỹ mỹr, Topẽ tỹ tỹ ěg pǎ'i nĩ venh ke ti,” he tóg. ²⁵ “Cavalo pǎnĩ sór vỹ prėj nor fĩn kutẽ tũ nĩ,” he tóg. “Ti tỹ fĩn kutẽ há nĩn ra tóg ver jagy tĩ vỹ, ùn rico tỹ Topẽ tỹ tỹ ěg pǎ'i nĩ venh ke ti,” he tóg.

²⁶ Kĩ tóg ag mĩ e (pẽ) tǎvĩ tĩ. “Kĩ ù hỹn kren ke tũ pẽ nĩ,” he ag tóg, jagnẽ mỹ.

²⁷ Kĩ Jesus tóg ag ki ěvǎnh kỹ ag mỹ: “ěprǎ ke ag vỹ vĕnh krenkren han ki kagtĩg nỹtĩ,” he mũ. “Ag jǎvo Topẽ tóg ěg krenkren han ki kanhró nĩ,” he tóg. “Topẽ hã tóg nĕn kar han ke ki kanhró nĩ inhhã,” he tóg, Jesus ti.

²⁸ Kĩ Pedro tóg ti mỹ: “ha vé,” he mũ. “Ěg tỹ nĕn ù kar ré kỹ ěg tóg ã mré mũ mũ,” he tóg ti mỹ.

²⁹ Kĩ Jesus tóg ag mỹ ke mǎn mũ. “Sỹ ke há vỹ, hã kỹ sóg tó mũ,” he tóg mũ. “Û tóg kejĕn isugrĩn ã jamǎ ré kỹ tĩ mũ, ã jǎvy ré kỹ tĩ mũ, ti kǎke, ti ve, ti mỹnh, ti panh, ti krē, ti japỹ ré kỹ tĩ mũ gé, isugrĩn, vĕnh vỹ sér tugrĩn,” he tóg. ³⁰ “Ěn vỹ tóg sir vĕnh kato ù tỹ 100 (ke) venh ke mũ, ùri hã ra, hã vỹ: ěmǎ kar, he mũ, jǎvy kar, kǎke kar, ve kar, mỹnh kar, ěpỹ kar ve jé tóg ke mũ. Hã ra ag tóg ti vóg kónǎn ke mũ gé. Kar kỹ tóg vǎhã sir rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ gé,” he tóg. ³¹ “Jǎvo tag ki ùn mág ù tỹ tá tỹ ùn kǎsir nỹtĩnh ke vỹ, tére kỹ, kỹ tag ki ùn kǎsir ù tỹ tá tỹ ùn mág nỹtĩnh ke vỹ,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ ã jagtar ke tó mǎn
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)*

³² Kar kỹ ag tóg mũ nĩ sir, Jerusalém ra, Jesus mré mũ tĩ ag, kỹ Jesus tóg ag jǎmĩ tĩ nĩ. Hã ra tóg ag mỹ e tĩ, ti nón mũ ag tóg mũmĕg mũ sir, ag tỹ Jerusalém ra mũn kỹ. Kĩ Jesus tóg ù tỹ 12 (ke) ag mỹ vĕnh kǎmĕn mǎn mũ, vyr mỹ. Ti tỹ ag mỹ ã tỹ nĕn venh ke ěn tó mǎn sór vỹ. ³³ Kĩ tóg ag mỹ: “ha vé, Jerusalém ra ěg tóg mũ mũ,” he mũ. “Ěprǎ ke fi kósin ěn vỹ jagtar ke mũ. Inh hã vỹ. Ón kỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pǎ'i ag tóg ag tỹ isỹ nĕn han sór mũ ěn

han ke mũ, Topẽ vĩ to professor ag ke gé,” he tóg. “Ag tỹ iso: ter jé tóg ke mũ, hĕnh ke vỹ,” he tóg. “Kar kỹ ag tóg fóg ag mỹ inh fĕg ke mũ,” he tóg. ³⁴ “Kỹ ěn ag tỹ iso é hĕnh ke vỹ, iso sug ke vỹ, inh mrǎnmrǎn ke vỹ gé, isĕn ke vỹ gé. Kar kurǎ tǎgtũ ki sóg hã ra rĩr mǎn mũ sir,” he tóg, Jesus ti.

*Tiago mré João tỹ tỹ pǎ'i jĕ sór
(Mt 20.20-28)*

³⁵ Kĩ Tiago mré João ag tóg ti kukǎm mũ mũ, Zebedeu krē ag. “Senhor,” he ag tóg ti mỹ. “Ěg mỹ ěg tỹ nĕn to vĩ tag ti han,” he ag tóg, Jesus mỹ.

³⁶ Kĩ tóg ag mỹ: “ne nĕ, sỹ ājag mỹ han ke ti?” he mũ.

³⁷ Kĩ ag tóg ti mỹ: “kejĕn ã tóg tỹ pǎ'i nĩnh mũ,” he mũ. “Kỹ sỹ ã pĕgja tá nĩnh há tóg tĩ vỹ,” he tóg, jo ù tóg: “sỹ ã jakǎnh tá nĩnh há tóg tĩ vỹ,” he mũ gé. “Ěg tỹ ã rǎ hã nỹtĩnh há tóg tĩ vỹ, ã tỹ tỹ pǎ'i nĩn kỹ,” he ag tóg ti mỹ.

³⁸ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “ājag tỹ nĕn to vĩ mũ ki kagtĩg ājag tóg nỹtĩ,” he mũ. “Ājag mỹ inh ri kĕn jagtar sór mũ?” he tóg. “Ājag mỹ ājag jagtar jagy tag to krónh kĕnh ke tũ nĩ vỹ?” he tóg.

³⁹ Kĩ ag tóg ti mỹ: “hỹ, ke jé ěg tóg ke mũ,” he mũ. Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “hỹ, jagtar jé ājag tóg ke mũ, inh ri kĕn,” he mũ. “Vĕsỹrĕnh jé ājag tóg ke mũ, inh ri kĕn,” he tóg. ⁴⁰ “Hã ra isũ tũ vỹ, sỹ ājag mỹ: hej, he ti,” he tóg. “Ha inh pĕgja tá nĩ, hĕnh ke tũ sóg nĩ,” he tóg. “Ha inh jakǎnh tá nĩ, hĕnh ke tũ sóg nĩ gé,” he tóg. “Isũ tũ vỹ. Û tỹ inh rǎ nỹtĩnh ke ěn ag tỹ inh rǎ nỹtĩnh ke vỹ,” he tóg.

⁴¹ Hã ra ù tỹ 10 (ke) ag tóg mĕg mũ, kỹ ag tóg ag to jũ mũ, João mré Tiago to.

⁴² Kĩ Jesus tóg ag jé prĕr kǎn mũ, kỹ tóg ag mỹ kǎmĕn mũ. “Fóg ag pǎ'i ag jykre ki kanhró ājag tóg nỹtĩ,” he tóg. “Vĕnh kar jĕgnĕg ag tóg tĩ, kỹ ag mág ag tóg vĕnh kar mỹ: kemnĩ, ke tũg nĩ, he tĩ, vĩ tar han kỹ,” he tóg. ⁴³ “Ag ri ke han tũg nĩ. Ājag mỹ tỹ ùn mág nỹtĩ sór mũ? Kỹ tỹ jagnẽ camarada ri ke nỹtĩmĩ, jagnẽ tũ ki rĩr kỹ. ⁴⁴ Ājag mỹ tỹ pǎ'i nỹtĩ sór mũ? Kỹ jagnẽ krĕm

ke nýtĩmnĩ, tỹ ùn kāsir nýtĩmnĩ. ⁴⁵ Hã kỹ sóg camarada tũ nĩ gé,” he tóg. “Sỹ tỹ camarada nĩ jé sóg kătĩg, sỹ ãjag ki rĩr jé. Tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ. Hã kỹ sóg vėnh kar jagfy ter ke mũ, sỹ ag krenkren han jé,” he tóg, Jesus ti.

Ūn kyvó tỹ há' he

(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶ Kejėn ag tóg ěmã tỹ Jericó tá jun-jun mũ. Ag tỹ Jerusalém ra mũ vė. Kar kỹ tóg Jericó ki kutė mũ gé, Jesus ti. Ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré mũ mũ, vėnh e kar ag ke gé. Hã ra Bartimeu tóg ěpry kri nĩ nĩ. Kyvó ti nĩ, hã kỹ tóg ěmĩn fyr kri nĩ kỹ: “inh mỹ nén ũ nĩm,” he nĩgtĩ, Timeu kósin tag ti. ⁴⁷ Ěn tóg Jesus tỹ ěpry jagma tĩg mėg mũ sir, Nazaré tá Jesus ti. Kỹ tóg prėr mũ sir. “!..Jesus'..!” he tóg. “!..Davi kósin'..! !..Ijagãgtãn ra..!” he tóg.

⁴⁸ Hã ra ag tóg ti to jũgũ mũ. “Mė kã nĩ nĩ,” he ag tóg ti mỹ. Hã ra tóg prėr mãn', prėr mãn', he mũ. “!..Davi kósin'..!” he tóg. “!..Ijagãgtãn ra..!” he tóg.

⁴⁹ Kỹ Jesus tóg ti to krỹg he mũ. Kỹ tóg ti jé prėr' he mũ sir. Kỹ ag tóg ùn kyvó ěn jé prėr mũ sir. “Ā fe tỹ há' hé, jėg ra, ã jé prėr tóg mũ,” he ag tóg ti mỹ. ⁵⁰ Kỹ tóg ã palitó fón kỹ jėgnė mũ sir, Jesus to tóg tĩ mũ sir.

⁵¹ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “inh ã tỹ hė ri kenh ke?” he mũ. Kỹ ùn kyvó tóg: “Senhor,” he mũ. “Sỹ venh há tóg tĩ,” he tóg. ⁵² Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “hej,” he mũ. “Ā tỹ há' henh ke nė ha,” he tóg. “Ā tỹ inh ki rã kỹ ã há' henh ke mũ,” he tóg. Kỹ tóg vėsỹmér ěvãnh há' he mũ sir, kỹ tóg ti nón tĩ mũ sir, ěpry jagma.

11

Jesus tỹ Jerusalém tá jun

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jo 12.12-19)

¹ Vãhã ag tóg cidade tỹ Jerusalém kakó tá nýtĩ. Kỹ ag tóg ěmã tỹ Betânia tá junjun vén mũ, ěmã tỹ Betfagé tá, krĩ tỹ Oliveiras tá ke gé. Kỹ Jesus tóg ã mré mũ tĩ régre ag jėgnėg mũ, ag tỹ ěmã ěn ra mũ jé. ² “Ha ěmã ěn ra

mũjėg,” he tóg, “ėg jo ěmã nĩ ěn ra. Ājag tỹ tá jun kỹ ãjag tóg burrica fi krė venh ke mũ. Se kỹ tóg jė,” he tóg. “Ū vỹ ver ti kri nĩ ja tũ nĩ,” he tóg. “Ti kavãn kỹ ti pére kãmũmnĩ,” he tóg. ³ “Hėn ri ke mũn ag tóg ãjag mỹ: ãjag tỹ ne jé ti kyvãn nė? henh mũ. Kỹ ag mỹ: ěg Senhor tóg ti ve sĩ han sór mũ, hemnĩ. Kãnhmar tóg ti jėnė mãn mũ, hemnĩ,” he tóg ag mỹ, Jesus ti.

⁴ Kỹ ag tóg mũ mũ sir. Burrica krė vėg ag tóg mũ, jãnkã rã tóg se kỹ jė, ěmĩn kri. Kỹ ag tóg ti kavãg mũ sir.

⁵ Kỹ ag tóg ag mỹ ke mũ. “Ājag tỹ ne jé burrica sĩ kyvãn nė?” he ag tóg ag mỹ.

⁶ Kỹ ag tóg Jesus tỹ ãjag mỹ nén tó ja ěn ti tó mũ, kỹ ag tóg: “ha ma mũjėg ge,” he mũ. ⁷ Kỹ ag tóg burrica krė ma mũ mũ sir, Jesus to. Ājag kur tỹ ag tóg ti kri kugjén mũ sir, jumento sĩ ěn kri, kỹ tóg kri nĩ mũ sir, Jesus ti. ⁸ Kỹ vėnh kar tóg ãjag kur kugjén mũ sir, ěpry kri, jo ũ ag tóg ka féj krėg mũ gé, ěpỹ tá, ti jo vãvãm jé. ⁹ Kỹ ũ ag tóg ti jãmĩ mũ mũ, jo ũ ag tóg ti nón mũ mũ. Ěn ag tóg prėnprėr mũ sir. “!..Viva..!” he ag tóg, “!..pã'i vỹ ěg tá jun, ěg Senhor mág tỹ ti jėnėn kỹ..!” ¹⁰ !..Sér tãvĩ tóg tĩ..! !..Ěg pã'i vė mỹr, ěg jóg'jóg tỹ Davi ri kén..! !..Topė tá tóg kătĩg, ũ tỹ kynhmỹ nĩ ěn tá, viva..!” he ag tóg mũ, prėnprėr kỹ.

¹¹ Kỹ tóg Jerusalém ra rã mũ sir, Jesus ti. Topė jo ĩn ra tóg rã mũ sir. Nén kar ki ěvãnh kar tóg Betânia ra tĩg mãn mũ, ũ tỹ 12 (ke) ag mré, rãké ra.

Ka tỹ figueira

(Mt 21.18-19)

¹² Tỹ vaj kỹ, ag tỹ Betânia tá kãmũ kỹ tóg kókĩr mũ, Jesus ti. ¹³ Hã ra tóg ka tỹ figueira féj vėg mũ sir, tãtã. Kỹ tóg to tĩ mũ sir, ti kanė ko jé. Tá jun kỹ tóg vėg mũ, hã ra tóg féj tãvĩ jé. Ti kanėn ke pétėm tũ tóg nĩ ver. ¹⁴ Kỹ tóg ka tỹ figueira mỹ: “ũ tóg ã kanė ko mãn ke tũ nĩ ha,” he mũ. Hã ra ti mré mũ tĩ ag tóg ti vỹ mėg mũ.

Jesus tỹ Topė jo ĩn krėm ag pan

(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jo 2.13-22)

¹⁵ Kÿ ag tóg mũ mãn kÿ Jerusalém tá junjun mũ sir. Topê jo ãn ra tóg rã mũ sir, Jesus ti, kÿ tóg tá ag pan kãn mũ sir, nén ù vender he tĩ ag, nén ù comprar he tĩ ag ke gé. Topê jo ãn krêm ag tóg negociar he tĩ, jãnkamy trocar he tĩ ag ke gé. Ag mesa tÿ tóg vyryn ke mũ, Jesus ti. Sórãg vender he tĩ ag nĩgnĩ jafã tÿ tóg vyryn ke mũ gé sir. ¹⁶ Kÿ tóg ag tÿ Topê jo ãn fĩn nén gé mũ kamêg mũ gé sir. ¹⁷ Kÿ tóg ag kanhrãn kÿ ag mÿ: “Topê vĩ rá to jykrén nĩ,” he mũ. “Inh ãn jiji vÿ: nação kar mÿ Topê mré vĩ jafã, he mũ, he tóg, Topê vĩ rá ki,” he tóg, Jesus ti. “Hã ra ãjag tóg Topê mré vĩ jafã tag krêm nén kar pigju(g) mũgtĩ, kÿ tóg bandido ag jamã ri ke nĩ,” he tóg. Ag pan kÿ tóg ke mũ, Jesus ti.

¹⁸ Hã ra Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag vÿ Jesus vĩ mēg mũ, Topê vĩ to professor ag ke gé. Kÿ ag tóg: “ĕg hÿn ti tÿ hēn ri kenh ke mũ'?” he mũ, “ĕg tÿ ti tÿ tũ' he jé?” he ag tóg mũ. Hã ra ag tóg ti kamēg mũ. Vēnh kar mÿ tóg há tĩ, ti tÿ ag kanhrãn kÿ. Hã kÿ ag tóg ti vóg tũ nĩ.

¹⁹ Kutyg kÿ ag tóg cidade mág ki pa mãn mũ sir, Jesus ti, ti mré mũ tĩ ag ke gé.

Ka tÿ figueira tóg (Mt 21.20-22)

²⁰ Tÿ vaj kÿ ag tóg cidade ra mũ mãn mũ sir. Mũ kÿ ag tóg sir ka tÿ figueira ĕn vėg mũ, hã ra tóg tóg ja nĩ, ti jãre mré hã.

²¹ Kÿ Pedro tóg Jesus vĩ ki jykrén kÿ ti mÿ: “ha vé, Senhor,” he mũ. “Ã vĩ ja ĕn hã vė,” he tóg. “Ã tÿ ka to vĩ kónãn ĕn vÿ tóg ja nĩ, ka tÿ figueira ĕn ti,” he tóg.

²² Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “Topê ki ge pē han nĩ,” he mũ. ²³ “Sÿ ke há vė, hã kÿ sóg tó mũ: kejēn ãjag tóg krĩ tag ti mÿ: ha goj nig ki kutē, henh ke mũ. Kÿ tóg ki kutēnh mũ, pãnónh ti, ãjag tÿ ãjag fe tÿ: ti mÿ ki kutēnh mũ vÿ? he tũ nĩn kÿ,” he tóg. “Inh vĩ han jé tóg ke mũ, pãnónh ti, hemnĩ, kÿ tóg kutēnh ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti. ²⁴ “Hã kÿ sóg ãjag mÿ ke mũ,” he tóg.

“Ãjag tÿ Topê mÿ nén ù to vĩ kÿ to: han jé tóg ke mũ, Topê ti, hemnĩ, kÿ ãjag tóg venh ke mũ sir, ãjag tÿ ti mÿ nén ù to vĩ mũ ti,” he tóg. ²⁵ “Ãjag tÿ kejēn Topê mré vĩ jē ra ù tÿ ãjag to jũ mũ ĕn tÿ ti mÿ vēnh pãte fón nĩ,” he tóg. “Ãjag tÿ gen kÿ tóg ãjag mÿ vēnh pãte fón ke mũ gé, ĕg jóg mág ti,” he tóg. “Ãjag tÿ ti vĩ mranh mũ ra tóg vēnh kato ãjag mÿ vēnh pãte fón ke mũ, ù tÿ kanhkã tá nĩ ti, ãjag tÿ ãjag mré ke ag mÿ vēnh pãte fón kÿ,” he tóg. ²⁶ “Ãjag tÿ hã ra ag mÿ vēnh pãte fón tũ nĩn kÿ ĕg jóg mág vÿ vēnh kato ãjag mÿ vēnh pãte fón ke tũ nĩ gé, ù tÿ kanhkã tá nĩ ti,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tÿ ù tÿ ã jēnēg mũ tó tũg (Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

²⁷ Kÿ ag tóg mũ mãn kÿ Jerusalém tá junjun mãn mũ sir. Topê jo ãn tá tóg ĕvãnh tĩ mũ, Jesus ti. Kÿ Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg ti venh kãmũ mũ, Topê vĩ to professor ag ke gé, kófa ag ke gé. ²⁸ “Û nÿ ã mÿ: tag han nĩ, hé?” he ag tóg, ti mÿ. “Û nÿ ã jēnē?” he ag tóg.

²⁹ Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ãjag ki sóg jēmēnh ke mũ gé, vēnh kato,” he mũ. “Ãjag tÿ inh mÿ tó há han kÿ sóg ãjag mÿ ù tÿ inh jēnēg mũ tónh ke mũ gé,” he tóg. ³⁰ “João vÿ ag kygpég tĩ ja nĩgtĩ. Ti mÿ kanhkã tá vēnh jykre han, ãjag mÿ, ĕprã ke jykre vó? Û nÿ ti jēnē?” he tóg ag mÿ, Jesus ti. “Inh mÿ tó,” he tóg.

³¹ Kÿ ag tóg jagnē mré to jykrén mũ. “ĕg tÿ ti mÿ: Topê tÿ ti jēnē ja vė, hen kÿ tóg ĕg mÿ: ãjag tÿ ne jé ti vĩ kri fig tũ ja nĩ nē? henh ke mũ,” he ag tóg jagnē mÿ. ³² “ĕg tÿ hã ra ti mÿ: ĕprã ke jykre ja vė, hen kÿ tóg vēnhmÿ nÿ gé,” he ag tóg, ag tÿ vēnh kar kamēg kÿ. Vēnh kar tóg João to: “Topê vĩ tó tĩ pē vė,” he tĩ. ³³ Hã kÿ ag tóg Jesus mÿ: “ĕg pi(jé) ki kanhró nÿtĩ,” he mũ. Ón kÿ ag tóg ke mũ. Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “kÿ sóg ãjag mÿ tónh ke tũ nĩ gé, ù tÿ inh jēnēg mũ ti,” he mũ. Ā kato tē mũ ag mÿ tóg ke mũ.

12

Ūn camarada kórég ag to comparação

(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹ Kÿ Jesus tóg ag kanhrãn kÿ (tóg) ag mÿ comparação ũ han mÿ sir, kÿ tóg: “kejën ũ tóg nÿgtĩ,” he mÿ. “Nén kanë tÿ uva krãn ja tóg nÿgtĩ,” he tóg. “Pénĩn tóg rón ja nĩ, kãki tóg kÿm ja nÿgtĩ, uva jëgmĩ jafã han jé. Ki tóg pãjó han ja nĩ gé, kÿ tóg ũ tÿ ki rÿr tĩ ag mÿ ré kÿ tÿg ja nĩ, ga ũ ra. Ag mré tóg jykrén ja nĩ, ag tÿ ti mré ëkré ën kanë vënh kãpãm jé,” he tóg, Jesus ti. ² “Ti tÿ kejën kanën kÿ tóg ag mÿ ã camarada ũ jënëg mÿ, ti tũ ki rÿr tĩ ag mÿ, ag tÿ ti mÿ vënh kãpãm jé, uva ti.

³ Hã ra ag tóg ti kãgmÿg mÿ sir, ti mrãnmrãn ag tóg mÿ sir, kÿ ag tóg ti mÿ: “ha tÿg,” he mÿ sir, ti mÿ nén ũ nĩm mẽ kã. ⁴ Kÿ tóg ag mÿ ã camarada ũ jënë mãn mÿ gé sir, kÿ ag tóg ti krĩ ki tân h mÿ sir, ti to é he ag tóg mÿ sir. ⁵ Kÿ tóg ag mÿ ũ jënë mãn mÿ gé sir, hã ra ag tóg ti tén mÿ gé sir. Ti camarada kar to ag tóg jũ mÿ, ũ mrãnmrãn ag tóg, ũ tén ag tóg.

⁶ Kÿ hã ra ũ tóg kén mÿ, hã ra ti kósín vë, ti fe pë vë hã ra. Kÿ tóg vãhã ag mÿ ti jënëg mÿ sir. “Hën ri ke mÿn ag inh kósín kamëg mÿ,” he tóg, hã kÿ tóg ti jënëg mÿ.

⁷ Ti tÿ tá jun kÿ ag tóg ti to jykrén mÿ, jagnë mré. “Kejën ëkré kar vÿ tÿ ti tũ nÿnh mÿ, ha vemnĩ,” he ag tóg ti to. “Mÿ nÿ, ti tén jé, ti tũ tag tÿ tÿ ëg tũ nÿnh jé,” he ag tóg, jagnë mÿ. ⁸ Kÿ ag tóg ti kãgmÿ kÿ ti tén mÿ sir, ró mãtã ag tóg ti fón mÿ sir,” he tóg, Jesus ti.

⁹ “Kÿ ëkré tÿ tũn mÿ ën hë ri kenh ke mÿ?” he tóg. “Jun jé tóg ke mÿ, ã camarada ag kãgtén jé. Kÿ tóg ëkré ki rÿr tĩ ũ ag mÿ finh ke mÿ, ti tũ ti,” he tóg. Jesus ti, ag mÿ comparação han kÿ.

¹⁰ Kÿ tóg ag mÿ: “Topë vÿ rá tag to jykrén nĩ, ha mẽ,” he mÿ. “Pó tÿ ïn han jafã fón ag tóg, pó tÿ ïn han tĩ ag. Ag mÿ tóg kórég ja nĩ, pó ën ti. Hã ra Topë tóg po ën hã tÿ ïn nũna han mÿ. ¹¹ Ëg Senhor mág tÿ há vë, hã kÿ tóg ëg mÿ

e tĩ, ëg tÿ ven kÿ, he tóg, Topë vÿ tÿ rán kÿ nĩ ki,” he tóg ag mÿ, Jesus ti. Ti tÿ ã kato vãsãnsãn mÿ ag mÿ vënh kãmén hã vë.

¹² Kÿ ag tóg ki kanhró nÿtĩ, ti tÿ ag kato vÿ mÿ ti. Hã kÿ ag tóg ti se sór mÿ, hã ra ag tóg vënh e ën kamëg mÿ, kÿ ag tóg ti ség tũ nĩ ha. Kÿ ag tóg sir mÿ mÿ, ti ré kÿ.

Ëg tÿ imposto kajãm ke

(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

¹³ Hã ra ag tóg ti to ũ ag jëgnëg mÿ sir, Fariseu ũ ag, Herodes mré ke ũ ag ke gé, ag tÿ ti vÿ to ti se jé, Jesus ti.

¹⁴ Ag tÿ ti tá junjun kÿ ag tóg ti mÿ: “Senhor,” he mÿ. “Ã jykre kuryj nĩn ki kanhró ëg tóg nÿtĩ,” he ag tóg, ón kÿ. “Vënh jykre pir hã han ã tóg tĩ, vënh kar mÿ. Kÿ ag ve tóg ã mÿ tÿ nén ũ tũ nĩ. Hã kÿ ã tóg Topë jamÿn to, Topë japry to ã tóg ëg kanhrãn há han tĩ,” he ag tóg, ón kÿ, Jesus mÿ. “Mÿ há nÿ', ëg tÿ governo mÿ jãnkamy nĩm ke ti', imposto kajãm ke ti'?” ¹⁵ Ëg mÿ hÿn nĩm mÿ', vó mÿ vó?” he ag tóg.

Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag jykre régre nÿtÿn ki. Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag ne tóg ón kÿ inh ki jëmë sór mÿ,” he mÿ. “Inh mÿ jãnkamy jun, sÿ ve jé,” he tóg. ¹⁶ Kÿ ag tóg ti mÿ ũ jun mÿ sir. Kÿ tóg: “ũ jiji nÿ kã nĩ?” he mÿ. “Û kãgrã nÿ kã nĩ?” he tóg. Kÿ ag tóg ti mÿ: “pã'i mág tÿ imperador kãgrã vë,” he mÿ.

¹⁷ Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “kÿ pã'i mág mÿ ti tũ nĩm nĩ, hã ra Topë mÿ ti tũ nĩm nĩ gé,” he mÿ. Kÿ ti vÿ tóg ag mÿ e tĩ. Ag tÿ nén ũ to ti se sór mÿ vëg tũ ag tóg nĩ.

Ëg tÿ ëg ter ja tá vÿn kenh ke

(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

¹⁸ Kÿ Saduceu ag tóg ti tá junjun mÿ gé, ti ki jëmë jé. Hã ra Saduceu ag tóg: ëg ter ja tá ëg vÿn kenh ke tũ nĩ,” he tĩ. Kÿ ag tóg Jesus tá jun kÿ ti mÿ:

¹⁹ “Senhor,” he mÿ gé. “Moisés tóg ëg mÿ tag tó ja nĩ, ëg tÿ tÿ jykre nÿtĩ jé,” he ag tóg. “Ëg mÿ tóg: ã régre tÿ ã krë tũ ra ter kÿ, ã tÿ ti prÿ fi tÿ prÿg ke vë, he mÿ. ã tÿ ã régre mÿ ã krë han ke

vě, fi ki, he ja tóg nĩ, Moisés ti,” he ag tóg, Jesus mĩ, Saduceu ag. ²⁰ “Kĩ ũ tĩ jagně mré pafa ja tĩ 7 (ke) ag vỹ nĩtĩ ja nĩgtĩ,” he ag tóg. “Ag kãke tóg prũg mũ, hã ra tóg ã kósin tũ ra ter mũ sir,” he ag tóg. ²¹ “Kĩ ti jãvy tóg fi tĩ prũg mũ, hã ra tóg ã kósin tũ ra ter mũ gé sir. Kĩ ti jãvy ũ vỹ fi tĩ prũg mũ gé,” he ag tóg. ²² “Hã ra ag kar tóg fi kósin tũ ra kãgter kãn mũ sir, ag kãke ti nón, ũ tĩ 7 (ke) ěn ag. Kejĕn fi tóg vãhã ter mũ gé sir,” he ag tóg. ²³ “Kĩ fag kãgter ja tá vỹnvỹn ke kũ fi hỹn mén tĩ 7 (ke) nĩnh mũ vē. Ag kar vỹ fi tĩ prũg ja nĩtĩgtĩ. Hã kũ tóg vĕnhmỹ nỹ, ag tĩ: rĩr mãn jé ěg tóg ke mũ, hen kũ,” he ag tóg, Jesus ti mỹ, Saduceu ag.

²⁴ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “ãjag pi(jé) Topĕ vĩ tĩ rán kũ nĩ ki kanhró nĩtĩ,” he mũ, “Topĕ jykre ki kagtĩg ãjag nĩtĩ,” he tóg. “Hã kũ ãjag tóg kygnĕ ja nĩ,” he tóg ag mỹ. ²⁵ “Ěg tĩ ěg ter ja tá vỹn ke kũ ěg prũg ke tũ nĩ, kũ ěg mén ke tũ nĩ gé,” he tóg. “Topĕ tĩ jĕgnĕ jafã ri ke ěg nĩtĩ, kanhkã tá,” he tóg. ²⁶ “Topĕ vĩ ũ to jykren nĩ, ti tĩ ěg tĩ ěg ter ja tá vỹn ke kãmén kũ. Moisés tĩ rán ki tag tóg rán kũ nĩ, Topĕ tĩ Moisés mỹ nĕn tó ja tag ti, vãnh pũr kãmén jan ki,” he tóg. “Topĕ tóg ti mỹ: Abraão vỹ iso: Topĕ, he tĩ, he ja nĩ, Isaque ke gé, Jacó ke gé, he ja tóg nĩ, Topĕ ti. Kãgter ag huri, Abraão, Isaque, Jacó. Hã ra Topĕ tóg: tĩ inh ag Topĕ nĩ, he ja nĩ, ag ter kar kũ. ²⁷ Hã kũ ag tóg rĩnrĩr nĩtĩ mỹr, Topĕ tĩ ũn rĩnrĩr nĩtĩ ag hã kri ke nĩnh kũ,” he tóg, Jesus ti. “Hã kũ ãjag tóg kygnĕ tãvĩn mũ,” he tóg, Jesus ti, Saduceu ag mỹ.

*Topĕ tĩ ěg jyvĕn kãfór
(Mt 22.34-40; Lc 10.25-28)*

²⁸ Hã ra Topĕ vĩ to professor ũ tóg tá jun mũ gé sir. Kũ tóg ag tĩ jagnĕ mré vĩ mĕg mũ, Jesus tĩ Saduceu ag mỹ tó há han ja ěn ti. Hã kũ tóg: “Topĕ tĩ ěg jyvĕn tĩ hĕ nỹ hỹn ti tĩ ěg jyvĕn kar kãfór nỹnh mũ?” he mũ, Jesus mỹ.

²⁹ Kũ Jesus tóg ti mỹ: “ũ tĩ kãfór nỹn hã vē, hã mĕ,” he mũ. “Ha mĕ, povo tĩ Israel,” he tóg mũ. “Ěg pã'i vỹ tĩ Topĕ nĩ, ěg pã'i vỹ tĩ ũn pir nĩ,” he

tóg. ³⁰ “Topĕ to, ěg jóg mág to há tãvĩ nỹtĩmnĩ,” he tóg, “ti ki ge há han nĩ, ti to jykre pir nỹtĩmnĩ, krĩ pir, ti to tar nỹtĩmnĩ,” he tóg. ³¹ “Kũ ti tĩ ěg jyvĕn ũ tóg hã ri ke nĩ gé, hã vỹ: ãjag régre ki rĩr nỹtĩmnĩ, ãjag tĩ vĕnh ki rĩr há han ri ke, he mũ,” he tóg. “Ti tĩ ěg jyvĕn ũ pi(jé) tag kãfór nĩ,” he tóg, Jesus ti, Topĕ vĩ to professor ěn mỹ.

³² Kũ Topĕ vĩ to professor ěn tóg ti mỹ: “ke tóg tĩ,” he mũ. “Á tĩ ke há vē. Pir ti nĩ, Topĕ ti, ũ pi(jé) ti ri ke nĩ,” he tóg. ³³ “Ěg jé ti to fe há nỹtĩgtĩ, ěg jé ti to krĩ há nỹtĩgtĩ gé, jykre pir ke gé. Ěg jé ti to tar nỹtĩ gé. Ěg jé ěg régre ki rĩr nỹtĩ gé, ěg tĩ vĕnh ki rĩr há han ri ke. Hã vỹ tóg nĕn kar kãfór nĩ,” he tóg. “Ěg tĩ Topĕ mỹ nĕn ũ pũn kãfór tóg nĩ, ěg tĩ ti to há nỹtĩ ěn ti, ěg tĩ ti mỹ nĕn ũ tãnh kãfór tóg nĩ gé,” he tóg, Topĕ vĩ to professor ěn ti.

³⁴ Kũ Jesus tóg ti tĩ tó há nĩ ve kũ (tóg) ti mỹ: “nĕn ũ sĩ tóg tũ nĩ ver,” he mũ, “ã tĩ Topĕ tĩ tĩ ěg pã'i nĩ venh ke jé,” he tóg. Kar kũ ũ tóg Jesus ki jĕmĕ mãn tũ nĩ sir. Ti kamĕg ag tóg mũ sir, hã kũ ag tóg ti ki jĕmĕ mãn tũ nĩ sir.

*Cristo tĩ tĩ Davi kósin nĩ
(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)*

³⁵ Kũ Jesus tóg Topĕ jo ĩn krĕm ag kanhrãn jé ag ki jĕmĕg mũ. “Topĕ vĩ to professor ag tĩ ne jé: Cristo vỹ tĩ Davi kósin nĩ, he nĕ?” he tóg ag mỹ. ³⁶ “Davi vỹ Cristo tó ja nĩ, Topĕ kuprĩg tĩ ti krĩn kũ, kũ tóg: ěg jóg mág tĩ Topĕ vỹ inh Senhor mỹ tag tó ja nĩ, hã kũ tóg: “nĩ ra ver, inh pĕgja tá,” he ja nĩ. “Sỹ ã kato vãsãnsãn mũ ag tĩ ã krĕm vin ke vē, kũ ag sigse vē sir. Tag jãvãnh nĩ ver,” he ja ti nĩ, Topĕ ti, inh Senhor mỹ, he ja tóg nĩ, Davi ti,” he tóg ag mỹ, Jesus ti. ³⁷ “Hã kũ Davi tóg Cristo to: inh Senhor vē, he tĩ. Ti tĩ tĩ ti kósin nĩ ra ti kósin mỹ tĩ ti kri ke nĩnh mũ vē?” he tóg, Jesus ti. Hã ra ag tóg ti mỹ tó tũg. Ag tĩ ne tónh ke tóg tũ tĩ, ti kato vãsãnsãn mũ ag mỹ. Hã ra vĕnh kar mỹ ti vĩ tag tóg há nỹ.

Ón kÿ Topê vî to professor ag tÿ jagtar ke

(Mt 23.1-36; Lc 20.45-47)

³⁸ Kÿ Jesus tóg ag kanhrân kÿ: “ón kÿ Topê vî to professor ag kamêg nî,” he mû. “Kur téj rînh ka(mê) ag nÿtî,” he tóg. “Kÿ vênh kar tÿ ag mÿ: ã mÿ há? he kÿ tóg ag mÿ sér tî, ag tÿ cidade kaju kãmî mûn kÿ,” he tóg. ³⁹ “Ëg tÿ vênh kanhrân jafã krêm ag tóg vênh kãpãm kÿ nÿtîgtî, festa ki ag tóg jên vén tî, ag tÿ tÿ pã'i nÿtînh kÿ,” he tóg. ⁴⁰ “Hã ra ag tóg ùn mén ter ja fag tû mân kãn tî. Fag tû mân kãn kÿ ag tóg ón kÿ Topê mré vî mág han mÿgtî, Ëg tÿ ag to: ùn há vÿ tÿ ag nÿtî, he jé,” he tóg. “Hã to ag vêsÿrénh mág tãvî han ke mû,” he tóg, Jesus ti.

Ûn jagtar fi tÿ ã tû vin kãn
(Lc 21.1-4)

⁴¹ Kÿ Jesus tóg kejên Topê mÿ jãnkamy vin jafã kato nî mû. Kÿ tóg ag tÿ kãki nén vin mû vég mû sir. Ûn rico ag tóg jãnkamy mág tÿ kãki vin mû. ⁴² Kÿ ùn jagtar fi tá jun mû gé, ùn mén ter ja fi. Hã ra fi tóg jãnkamy kãsir régre há vin mû sir, há vÿ: 1 centavo, he mû.

⁴³ Kÿ Jesus tóg ã mré mû tî ag jé prêr mû sir, kÿ tóg ag mÿ: “ve ra ha,” he mû. “Ûn rico tÿ vin kãfór han fi tóg, fi tû sî (hã) ra. Tÿ nén ù tû fi tóg nî, fi mén vÿ hur ter. ⁴⁴ Kÿ fi tóg ã tû vin kãn ja nî, fi jên mré há. Jãvo ùn rico ag vÿ ãjag tû ke há tÿ Topê mÿ vin mágtî. Hã ki fi tóg ag tÿ nîm kãfór han, fi tÿ nîm sî pë han mû ra. Ki há sóg tó mû mÿr,” he tóg, Jesus ti.

13

Ag tÿ Topê jo ìn kókén ke
(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Kÿ Jesus tóg Topê jo ìn tá kãkutê mû sir. Re tá ti mré tî ù tóg ti mÿ: “ve ra ha, Senhor,” he mû. “Pó sînvî tÿ tóg há nÿtî, kÿ tóg sî(nvî) tãvî nÿtî, ìn ti,” he tóg, Topê jo ìn to.

² Hã ra Jesus tóg ti mÿ: “ã mÿ ìn mág tag ti vigvég mû?” he mû. “Kejên ù pó tÿ jagnê kafãn mân ke tû nî,” he tóg. “Ag ránhráj kãn ke vë,” he tóg, Jesus ti.

Vênh jagãgtar to rã

(Mt 24.3-14; Lc 21.7-19)

³ Kar kÿ Jesus tóg krî tÿ Oliveiras ra tÿg kÿ tá nî nî sir, Topê jo ìn kakãm. Kÿ ag tóg ag pin kÿ ti mÿ ke mû, Pedro, Tiago, João, André ke gé. ⁴ “Ëg mÿ ti kurã ti tó,” he ag tóg ti mÿ. “Ëg ne ve kÿ ti kurã ki kanhró nÿtînh mû? Kurã tÿ hê ki Ëg hÿn nén kar tag venh ke mû?” he ag tóg ti mÿ.

⁵ Kÿ Jesus tóg ag mÿ kãmén mû sir. “Ker ù ãjag lograr hé hê’,” he tóg. ⁶ “Cristo vÿ tÿ inh nî,” he jé ag tóg ke mû, ijiji tó kÿ. Û tÿ hên ri ke ag tóg tag tónh mû, kÿ ù tÿ hên ri ke ag tóg ag vî kri nîm ke mû,” he tóg. ⁷ “Vênh génh to vême mē jé ãjag tóg ke mû, tag ki vênh génh ke to, kuvar há tá vênh génh to ke gé. To jÿrÿn ke tÿg nî há ra. Vênh génh enh ke vë. Hã ra kurã tÿ Ëgno to há ke vë ver,” he tóg. ⁸ “Nação ag tÿ jagnê kato tēgtēnh ke vë. Pã'i krêm ke ag tÿ pã'i ù krêm ke ag to jÿnh ke vë gé. Kÿ ga tÿ ragrag ke tÿ hên ri ke han ke vë gé, Ëmã tÿ hên ri ke ki. Vējēn tÿ tû' henh ke vë gé. Hã ra ãjag jagãgtar ke vênh ven vén vë ver,” he tóg, Jesus ti.

⁹ “Ájag kanê nîm nî,” he tóg. “Ájag jyvên tar han jé ag tóg ke mû, pã'i ag, vênh kanhrân jafã krêm. Ájag mrãnmrãn jé ag tóg ke mû. Ájag jé prêr jé ag tóg ke mû, pã'i mág tÿ ãjag ve jé, pã'i mág kar ti, isugrîn, ãjag tÿ pã'i ag mÿ inh vî tugtó jé,” he tóg. ¹⁰ “Kÿ inh kãtîg ke to há povo kar vÿ inh vî sér mēnh ke mû,” he tóg. ¹¹ “Ag tÿ vãhã sir ãjag sigse kÿ, ãjag gé kãmû jé, kÿ ãjag tÿ nén tónh ke mû to jykrén tÿg nî, kã jatu' hemnî. Ag tÿ ãjag ki jēmēn kÿ ãjag tóg tónh ke mû, Topê kuprîg tÿ ãjag nîgrēg ki vî mû Ën ti,” he tóg. “Ájag tÿ tó tû vë sir, ti tÿ tó vë sir,” he tóg. ¹² “Û vÿ tóg ã régre senh ke mû, ti ter jé, Ën kã,” he tóg. “Kÿ ù panh tóg ã kósín senh ke mû gé, ti ter jé,” he tóg. “Kÿ ù krē Ën tóg ã han mû fag sigsenh ke mû gé, fag kãgtén jé,” he tóg. ¹³ “Vênh kar vÿ tóg ãjag to vî kónãn ke mû gé, inh jiji tugrîn,” he tóg. “Hã ra ù tÿ isovãnh ke tû (pë) Ën kren ke vë,” he tóg.

*Vēsyrénh mág ke
(Mt 24.15-28; Lc 21.20-24)*

¹⁴ Kŷ Jesus tóg ag mŷ: “kejĕn ājag tóg vāhā ājag tŷ nĕn ū kamĕg tĭ ĕn venh ke mŷ,” he mŷ, “ĕg kavĕnh mŷ ĕn ti,” he tóg. “Topĕ vĭ tó tĭ tŷ Daniel vŷ ti tó ja nĭgtĭ. Ti jĕnh ke tŷ tá tóg jĕnh mŷ,” he tóg. Ū tŷ to ke mŷ ĕn jĕ ki kanhró nĭ. “Kŷ Judĕia ki ke kar ag jĕ vĕnh pigjunh mŷjĕg, pānónh ra, fag mrĕ hā,” he tóg. ¹⁵ “Ū tŷ re tá nĭ ĕn jĕ kāra rā tŷg nĭ, ti ĭn ki, ti tŷ mĕn jĕ. ¹⁶ Kŷ ū tŷ ā japŷ tá jĕ ĕn jĕ vŷn ke tŷg nĭ gé, ti kur mĕn jĕ,” he tóg. ¹⁷ “Ūn kufy fag tŷ vĕsŷrĕnh ke vĕ, kurā ĕn kā, ū tŷ gĭr pygfām mŷ fag ke gé,” he tóg. ¹⁸ “Topĕ mrĕ vĭmnĭ, ti tŷ kusa kā vĕnh ven tŷ nĭ jĕ. ¹⁹ Vĕsŷrĕnh tŷ ge ve ja tŷ ĕg nŷtĭ, Topĕ tŷ ĕg mundo han jan ki. Kŷ ĕg ge venh ke tŷ nĭ gé, kar kŷ,” he tóg. ²⁰ “Ĕg tŷ kurā ki vĕsŷrĕnh ke mŷ ĕn vŷ e nŷtĭnh mŷ vĕ, hā ra tóg térem kŷ nŷtĭ nĭ, Topĕ tŷ ūn kuprĕg ja ĕn ag tigrĭn. Ti tŷ térem tŷ nĭ (mŷ) ra ū vŷ kren ke tŷ nĭ vĕ, ag vĕsŷrĕnh ĕn to,” he tóg.

²¹ “Kŷ ū tŷ ājag mŷ: ha vé, Cristo vŷ tag kā jĕ nĭ, he mŷ ra kri fig tŷg nĭ, ti tŷ: tātá ti jĕ nĭ, he mŷ ra,” he tóg. ²² “Ōn kŷ Cristo vŷ vĕnh venven ke mŷ, ón kŷ Topĕ vĭ tó tĭ ag ke gé. Ōn kŷ milagre hyn han jĕ ag tóg ke mŷ, milagre tŷ hĕn ri ke ti, ón kŷ Cristo ĕn ag. Ag tŷ vĕnh kar krĭn kónān sór vĕ, ag tŷ kygnĕ jĕ, Topĕ tŷ ūn kuprĕg ja ĕn ag mrĕ hā, hĕn ri ke mŷn. ²³ Ha vé, sŷ ājag mŷ tó kĕn vĕ, ti kutĕnh ke to hā,” he tóg, Jesus ti.

*Topĕ kósin kĕtĭg mĕn ke
(Mt 24.29-31; Lc 21.25-28)*

²⁴ “Hā ra kurā ĕn kā, vĕsŷrĕnh ĕn kar kŷ rā vŷ nhyr ke mŷ, kŷ kysā vŷ jĕngrĕ' he mĕn ke tŷ nĭ gé. ²⁵ Kŷ krĭg vŷ vár ke mŷ gé, kanhkā krĕm. Ĕg tŷ kanhkā tá nĕn vég tŷ kar ĕn vŷ ragrag ke kĕn mŷ gé. ²⁶ Kŷ vāhā vĕnh kar vŷ ĭnh kĕtĕre venh ke mŷ sir, kanhkā góg jagma, ĭnh jykre tar (pĕ) nĭn kŷ,” he tóg. “Tŷ sóg ĕprā ke fi kósin nĭ mŷr,” he tóg. “ĭnh ve vŷ kókov (pĕ) kĕtĭ mŷ,” he tóg. ²⁷ “Kŷ sóg sŷ jĕgnĕ jafā ag mŷ: ha

mŷjĕg, hĕnh ke mŷ, ag tŷ sŷ ūn kuprĕg ja ag vĕnhmĕn jĕ, ga kar tá, kanhkā fyr mĭ hā,” he tóg, Jesus ti.

*Ka tŷ figueira to comparaçāo
(Mt 24.32-35; Lc 21.29-33)*

²⁸ “Ka tŷ figueira to ki kanhrān nĭ, to comparaçāo han kŷ,” he tóg. “Ti pĕ tánh kŷ, ti féj tĕg han kŷ tóg kakó tĭ sir, ĕkrĕ tygtānh kurā ti. ²⁹ Ri ke ti nĭ, ājag tŷ ĭnh kĕtĭg mĕn ke kurā ki kanhró nŷtĭnh ke mŷ ti. Ājag tŷ sŷ ājag mŷ nĕn tó mŷ tag ve kŷ tóg kakó tĕvĭ tĭ ha, ĭnh kĕtĭg mĕn ke ti,” he tóg. ³⁰ “Sŷ ke há vĕ, hā kŷ sóg tag tó mŷ, ha mĕ. Ūri ūn rĭnrĭr mŷ ag tŷ nĕn kar ĕn venh ke vĕ, ag kĕgter ke to hā,” he tóg. ³¹ “Kanhkā vŷ tŷ' hĕnh ke mŷ, ga ti ke gé. Jāvo ĭnh vĭ vŷ tŷ' hĕnh ke tŷ nĭ,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus kĕtĭg mĕn ke kurā
(Mt 24.36-44)*

³² “Hā ra ū pi(jĕ) isŷ kurā ki kĕtĭg mĕn ke ki kanhró nĭ', hora ĕn ki ke gé,” he tóg. “Topĕ tŷ jĕgnĕ jafā ag pi(jĕ) ki kanhró nŷtĭ'. ĭnh pi(jĕ) ki kanhró nĭ gé', isŷ tŷ Topĕ kósin ra,” he tóg. “Ĕg jóg mág hā vŷ ā pin kŷ ki kanhró nĭ, kurā kā nĕn kutĕnh ke mŷ ĕn ki,” he tóg. ³³ “Ājag kanĕ vin han nĭ, vĕnh rinfig nĭ,” he tóg. “Topĕ mrĕ vĭ, ājag tŷ ti kurā ki kĕtĭg nŷtĭn kŷ,” he tóg. ³⁴ “Ū pasa ri ke vĕ,” he tóg. “Ā tŷ ā ĭn ki kutĕ kŷ tóg ā camarada ag mŷ: “ĭjo ki rĭr,” he mŷ, “ĭnh rānhĕj ki,” he tóg. Kŷ tóg ū tŷ jānkā ki rĭr tĭ ĕn mŷ: “ā kanĕ nĭm han nĭ,” he mŷ gé. ³⁵ Hā kŷ sóg ājag mŷ: “ājag kanĕ nĭm han nĭ,” he mŷ gé,” he tóg. “Ājag pi(jĕ) ti jun ke ki kanhró nŷtĭ', ĭn tĕn ti',” he tóg. “Hĕn ri ke mŷn tóg kutyg ke ra jun mŷ, hĕn ri ke mŷn tóg kuty kuju ki jun mŷ, hĕn ri ke mŷn tóg galo kyr mŷ ra jun mŷ, hĕn ri ke mŷn tóg kusā ki jun mŷ,” he tóg. ³⁶ “Vĕnh ki ĕmĕmnĭ, nŷr tŷg nĭ. Ājag tŷ ĭjāvānh tŷ ra sóg jun mŷ, vĕsŷmĕr,” he tóg, Jesus ti. ³⁷ “Vĕnh kar mŷ sóg tó mŷ, sŷ ājag mŷ tó mŷ tag, hā vŷ: vĕnh ki ĕmĕmnĭ, he mŷ,” he tóg, Jesus ti.

14

Ag tỹ Jesus tén sór

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jo 11.45-53)

¹ Hã ra festa tỹ Páscoa kurã kãtã kurã tãgtũ vë sir, pão jëgja tũ konh ke kãtã. Kỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag tóg Jesus vatánh tá ti se sór mũ, vënh kar tỹ ti se vég tũ nĩ jé. Topẽ vĩ to professor mré ag tóg ti se sór mũ gé, ti tén jé. ² Hã ra ag tóg: “festa tag to mẽ jé ãg tóg ke mũ ver,” he mũ. “Ëg tỹ festa kã ti se kỹ vënh génh mág hỹn tóg kutënh mũ, ha vemnĩ,” he ag tóg.

Maria fi tỹ Jesus gãnh tãg

(Mt 26.6-13; Jo 12.1-8)

³ Ën kã Jesus tóg kejën ãmã tỹ Betânia tá nĩ nĩ, Simão ãn krëm, vënh kaga tỹ lepra han ja ãn ãn krëm. Ti jëg nĩ ra ã fi tóg tá jun mũ, garrafa vyn kỹ. Pó tỹ alabastro tỹ tóg há(r) nĩ, garrafa ti. Ti ki jë vỹ tóg tỹ nén kar tãg nĩ, hã vỹ: nardo, he mũ. Nardo pë vë, kaja e pë ti nĩ, ger há ãn ti. Garrafa ãn mranh fi tóg mũ, kỹ fi tóg ti ki jë ãn tỹ Jesus gãnh kri kugjëg mũ sir.

⁴ Hã ra ã tỹ tá nỹtĩ ag kã ã ag tóg jagnë mỹ: “fi tỹ ne jé nén kaja e tag kókén nẽ?” he mũ. ⁵ “Ëg tỹ nén ger há tag fón ke vë vë, kaja há to, jãnkamy tỹ hën ri ke to,” he ag tóg. “Ëg tỹ ãn jagãgtar ag mỹ vin ke vë vë,” he ag tóg. Kỹ ag tóg fi mỹ vĩ tar han mũ sir.

⁶ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “fi mỹ vĩ tũg,” he mũ. “ãjag tỹ ne jé fi fe kaj han nẽ?” he tóg. “Inh ki fi krov nĩ, inh jykre ki,” he tóg. ⁷ “ãjag mré sóg nĩg sĩ han mũ, jãvo ãn jagãgtar mũ ag vỹ ãjag mré nỹtĩg mág han tĩ,” he tóg. “Isĩg kar kỹ ag mỹ nĩmnĩ, ãjag tỹ ag mỹ nén nĩm ke ti,” he tóg. ⁸ “ã tỹ nén han ke mũn han fi tóg huri,” he tóg. “Inh kãn fi tóg huri, vënh kej tá inh fón ke to,” he tóg. ⁹ “Ag tỹ vënh vĩ sér tugtó kỹ ag tóg fi tỹ nén han mũ tag ti tónh ke mũ gé, kỹ vënh kar vỹ fi tỹ nén han mũ tag mëgmënh mũ sir, ha vemnĩ. Ki hã sóg tóg mũ,” he tóg, Jesus ti.

Ag tỹ Jesus vatánh tá ti kãgmĩnh ke to jykrén

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Kar kỹ Judas Iscariotes tóg tĩ mũ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag ra, ag mré Jesus jënjën ke to jykrén jé. Hã ra ã tỹ 12 (ke) ag kã ã vë, Judas ti. ¹¹ Ag tỹ ti vĩ mẽ kỹ tóg ag mỹ sér tĩ sir. “ã mỹ ãg to jãnkamy vin mũ,” he ag tóg ti mỹ. Hã kỹ tóg: “inh hỹn hë ri kenh mũ, ag tỹ ti kãgmĩ jé?” he mũ, Judas ti.

Ag tỹ Páscoa ko mũ

(Mt 26.17-25; Lc 22.7-14, 21-23; Jo 13.21-30)

¹² Pão jëgja tũ konh ke kurã ve vë sir, cordeiro tãnh ke kurã vë sir, Páscoa kã. Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg Jesus mỹ: “ãg hỹn hë tá ã mỹ carneiro sĩ tãnh mũ, ãg tỹ kon jé?” he mũ. ¹³ Kỹ tóg ãn régre ag jëgnëg mũ, ti mré mũ tĩ ag. Kỹ tóg ag mỹ: “ha ãmã mág ra mũjëg,” he mũ. “Tã ãjag tóg ã venh ke mũ, goj vyn kỹ jë ã. Ën nón mũmnĩ,” he tóg. ¹⁴ “Ti tỹ ãn kãra rã kỹ ãn tãn ãn mré vĩmnĩ,” he tóg. “Ti mỹ tag tómnĩ,” he tóg. “Ëg Senhor vỹ ã mỹ vënh vỹ jëñëg mũ, hemnĩ. Ti tỹ ã ãn krëm Páscoa konh há tóg tĩ, ti mré mũ tĩ ag mré, hemnĩ ti mỹ,” he tóg, Jesus ti. ¹⁵ “Kỹ tóg ãjag mỹ ven ke mũ, kroggrog tỹ kynhmỹ nỹ ãn ti,” he tóg. “Éhé ti nĩ. Tá nén kar vỹ kynkar kỹ nỹtĩ. Ëg nĩgja vỹ tá nỹtĩ gé. Tá ãg mỹ han nĩ,” he tóg, ti mré mũ tĩ régre ag mỹ.

¹⁶ Kỹ ag tóg mũ mũ sir, ãmã mág ra, kỹ ag tóg sir vég mũ, Jesus tỹ ag mỹ nén tóg ja ti. Kỹ ag tóg vëjën kãn mũ sir, ag tỹ cordeiro ãn ko jé.

¹⁷ Rã pur kar kỹ Jesus tóg ã tỹ 12 (ke) ag mré tá jun mũ sir. ¹⁸ Ag jëg mũ jãvo Jesus tóg ag mỹ: “ãjag kãki ã tóg inh vatánh tá inh kato vãsãnsãn mũ ag mỹ inh ven ke mũ,” he mũ. “Inh mré jëg mũ ã vë, ki hã sóg tóg mũ,” he tóg. ¹⁹ Kỹ ag tóg fe kaj' he mũ sir. Ti mỹ ag tóg: “inh mỹ vó'? Inh mỹ vó'?” he kãn mũ sir. ²⁰ Hã ra tóg ag mỹ: “ãjag kã ã vë,” he mũ. “Inh mré pão tỹ kã punpun mũ vë, pënykã kãki,” he tóg. “Ën vë mỹr,” he tóg. ²¹ “Ter jé sóg ke

mũ, isy tỹ ãprã ke fi kósin nĩn kỹ. Hã kỹ iser ke vỹ rán kỹ nĩ,” he tóg. “Vãsỹ sóg to rán kỹ nĩ,” he tóg. “Hã ra ù tỹ pã'i ag mỹ inh ven ke ãn mỹ tóg vỹ kónãn tãvĩ han ke mũ. Ti mur tũ nĩn ran há tĩ vẽ,” he tóg, Jesus ti.

Santa Ceia
(Mt 26.26-30; Lc 22.15-20; 1Co 11.23-25)

²² Ag jëg nỹtĩ ra Jesus tóg ãmĩ mãg mũ sir, kỹ tóg Topẽ mré vỹ mũ sir, ãmĩ to. Kỹ tóg vënh kã kugpãn kỹ ag mỹ vënh kãpãm mũ sir, ti mré mũ tĩ ag mỹ. “Inh hã vẽ,” he tóg, ãmĩ to.

²³ Kar kỹ tóg copo vãg mũ gé sir, vinho tỹ ki jën kỹ. To tóg Topẽ mré vỹ mũ gé sir, kỹ tóg ùn pir mỹ ven', ven', he mũ sir. Kỹ ag tóg kãmẽ kãn mũ sir. ²⁴ Kỹ tóg ag mỹ: “inh kyvénh hã vẽ,” he mũ. “Vënh kar jagfy tóg inh ki kãkutënh ke mũ, inh kyvénh ti,” he tóg. “Topẽ vỹ vënh kar to há nĩ sór mũ, inh kyvénh tugrĩn,” he tóg. ²⁵ “Ha mẽ,” he tóg. “Inh pi(jé) vinho kron mãn ha'. Kejën sóg kron mãn ke mũ, Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ ãn kã sóg kron mãn mũ,” he tóg.

²⁶ Ag jën kar kỹ ag tóg Topẽ mỹ jãn mũ sir. Jãn kar kỹ ag tóg sir krĩ tỹ Oliveiras ra mũ mũ.

Jesus tỹ Pedro mỹ tó
(Mt 26.31-35; Lc 22.31-34; Jo 13.36-38)

²⁷ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag kar vỹ inh ré kỹ mũ kãn ke mũ,” he mũ. “Hã kỹ tóg rán kỹ nĩ, hã mẽ. “Û tỹ carneiro ki rĩr tĩ ãn tãnh jé sóg ke mũ, kỹ ti mẽg vỹ krig ke kãn ke mũ,” he tóg, iso, Topẽ ti, ti vỹ rá ki,” he tóg, Jesus ti. “Hã ve jé ãjag tóg ke mũ. ²⁸ Hã ra sóg iser kar kỹ rĩr mãn ke mũ. ãn kã sóg ãjag jo tĩnh ke mũ, ga tỹ Galiléia ra,” he tóg, Jesus ti.

²⁹ Kỹ Pedro tóg ti mỹ: “ag kar tỹ ã ré kỹ mũ mũ ra isóg ã ré kỹ tĩg ke tũ nĩ,” he mũ, Pedro ti. ³⁰ Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “ha vé,” he mũ. “Ûri, kuty tag kã ã tóg iso: ti ki kagtĩg sóg nĩ, he tãgtũ han ke mũ, galo kyr régre han ke to hã. Ki hã sóg tó mũ,” he tóg.

³¹ Hã ra Pedro tóg vỹ tar han. “Sỹ ã mré ter ke mũ ra sóg ã to: ti ki kagtĩg

sóg nĩ, henh ke tũ pẽ nĩ,” he tóg, Pedro ti. Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg hã tó kãn mũ gé sir.

Getsêmani tá
(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

³² Kỹ ag tóg ka kré ra mũ mũ sir. Ka kré ãn jijin hã vỹ: Getsêmani, he mũ. Kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ: “nĩgnĩ ra ver, tag ki,” he mũ. “Sỹ ver Topẽ mré vëmén ke vẽ,” he tóg, Jesus ti. ³³ Kỹ tóg Pedro, Tiago, João ag mỹ: “inh mré kãmũ jëg,” he mũ. Kỹ tóg ti mỹ e tĩ sir, jũrũn ke tóg mũ sir, Jesus ti. ³⁴ Kỹ tóg ag mỹ: “inh fe kaj mág tóg tĩ,” he mũ, “kỹ inh fe kaj tóg inh mỹ tỹ iser ri ke nĩ,” he tóg. “Tag ki nỹtĩmnĩ, nũgnũr tũg nĩ,” he tóg. ³⁵ Kỹ tóg tĩg sĩ han mãn kỹ mũg ke mũ, ga kri nỹ tóg mũ sir. ã jóg mré tóg vỹ mũ sir, “isy hën ri ke mũn nén venh ke mũ ãn vég tũ nĩ jé, hora ãn ki,” he tóg. ³⁶ Kỹ tóg: “Aba', panh',” he mũ. “Nén kar han ki kanhró ã tóg nĩ,” he tóg. “Inh jagtar ke tag tỹ tũg' hemnĩ,” he tóg. “Hã ra isy ã mỹ nén to vỹ mũ tag han tũg nĩ, ã tỹ nén han ke mũ ãn hã han nĩ,” he tóg. ³⁷ Kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag venh tĩ mũ, hã ra ag tóg nũgnũr ja nĩ, kỹ tóg Pedro mỹ: “Simão, ã mỹ nũr'?” he mũ, “ã mỹ hora pir hã ki nũr tũ kórég?” he tóg ti mỹ. ³⁸ “Nũr tũg nĩ,” he tóg. “Topẽ mré vĩmnĩ, ãjag tỹ ti vỹ mranh tũ nĩ jé, ù tỹ ãjag kutãn mũ ra. ãjag tỹ mranh sór tũ vẽ vẽ, hã ra ãjag tóg krój nỹtĩ, hã kỹ ãjag tóg mranh ke mũ,” he tóg.

³⁹ Kỹ tóg tĩg mãn mũ sir, Topẽ mỹ tó mãn jé. Ti vỹ ãn hã tó mãn tóg mũ. ⁴⁰ Kỹ tóg ag tá jun mãn mũ gé sir, hã ra ag tóg nũgnũr mãn nỹtĩ, ag kanẽ krój nỹtĩn kỹ. Hã kỹ ag tỹ ti mỹ vĩnh ke ãn tóg tũ tĩ. ⁴¹ Kỹ tóg tá jun tãgtũ han mãn mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag ne tóg nũgnũr ja nĩ', vënhkãn ja ãjag tóg nĩ,” he mũ. “Gen kỹ,” he tóg. “Pétëm ti huri, hora ti,” he tóg. “Û tỹ Topẽ vỹ mranh tĩ ag tỹ isenh ke nẽ ha,” he tóg. “Tỹ sóg ãprã ke fi kósin nĩ mỹr,” he tóg. ⁴² “Nĩgnĩ ra, mũ jé ha. Û tỹ ag mỹ inh ven mũ tóg jun ke kãtĩg ha,” he tóg.

Ag tÿ Jesus se
(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jo 18.3-12)

⁴³ Jesus tÿ ver tÿ vēmén jē ra Judas tóg vēsýmér jun mũ sir. Û tÿ 12 (ke) ag kã ù vē, Judas ti. Ti mré polícia ag tóg kãmũ mũ gé. Rógro génh kÿ ag kãmũ mũ, ka kykyv génh kÿ ke gé. Topē tũ ki rÿr tĩ ag pã'i ag vÿ ag jēgnē, Topē vĩ to professor ag ke gé, kófa ag ke gé. ⁴⁴ Judas ēn, ù tÿ ag mÿ Jesus ven mũ ēn vÿ ag mÿ vēnh jykre nĩm ja nĩ. “Sÿ ùn ki nhun ke mũ ēn hã semnĩ. Ēn hã pére mũmnĩ,” he ja tóg nĩ, Judas ti. ⁴⁵ Ā tÿ tá jun kÿ tóg vēsýmér Jesus to grēn ke kÿ ti mÿ: “Senhor,” he mũ. Kÿ tóg ti ki nhun ke mũ sir, Judas ti, ón kÿ.

⁴⁶ Kÿ ag tóg ti kãgmĩ kÿ ti ség mũ sir. ⁴⁷ Jesus mré tĩ tĩ ù tóg rógro kunũnh kÿ polícia ù nĩgrēg kym mũ sir. Topē tũ ki rÿr tĩ to pã'i mág camarada vē, ti tÿ ùn nĩgrēg kym mũ ēn ti.

⁴⁸ Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ãjag ne tóg rógro génh kãmũ mũ,” he mũ, “ka kykyv génh kÿ ke gé,” he tóg. “Inh pi(jé) tÿ bandido nĩ,” he tóg. ⁴⁹ “Kurã kar ki sóg ãjag mré jē ja nĩgtĩ, mÿr, Topē jo ĩn krēm,” he tóg. “Vēnh kanhrãn kÿ isóg tá nĩ ja nĩgtĩ, hã ra ãjag tóg tá iség tũ nĩ vē mÿr,” he tóg. “Hã ra vãsÿ iso nén rán kÿ nĩ ēn ki kenh ke hÿn,” he tóg.

⁵⁰ Kÿ ti mré mũ tĩ ag tóg ti ré kÿ pétē kãn mũ, vēnh pigju jé, mÿr, ha mẽ.

⁵¹ Hã ra kyrũ ù tóg ti nón tĩ mũ. Vēnh kãtor tãvĩ ti nĩ. Ti kãgmĩg ag tóg mũ gé. ⁵² Hã ra tóg kamēg kÿ ã kur ré kÿ vēnhvãg mũ, ti kator ra.

Pã'i tÿ Jesus mré vĩ
(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jo 18.13-14, 19-24)

⁵³ Kÿ ag tóg Jesus pére mũ mũ, Topē tũ ki rÿr tĩ to pã'i mÿ. Ti ĩn tá ag tóg vēnhmãn kãn kÿ nÿtĩ, Topē tũ ki rÿr tĩ to pã'i ag, kófa ag mré hã, Topē vĩ to professor ag mré hã.

⁵⁴ Hã ra Pedro tóg Jesus nón kãtĩ mũ, kuvar há tá. Kÿ tóg Topē tũ ki rÿr tĩ to pã'i ĩn vãso ra rã mũ gé. Kÿ tóg polícia ag mré pĩ to tón nĩ nĩ, Pedro ti.

⁵⁵ Kÿ Topē tũ ki rÿr tĩ to pã'i ag tóg ù jãvãnhvãnh mũ, ù tÿ ón kÿ Jesus jykre kórég tó mũ ēn. Ti vĩ tugrĩn ag tóg Jesus ti tén sór mũ. Hã ra tóg ag mÿ ki krov tũ nĩ. Vēnh jyvēn tĩ kar ag tóg ù jãvãnhvãnh mũ, hã ra tóg ag mÿ ki krov tũ nĩ gé. ⁵⁶ Û tÿ hēn ri ke ag tóg ón kÿ Jesus jykre kórég tó mũ, hã ra tóg ag mÿ ki krov tũ pē nĩ sir, ag tÿ vēnh jykre ù tó', vēnh jykre ù tó' he mũ ra.

⁵⁷ Kÿ ù ag tóg vãhã jēgjēg kÿ nÿtĩn kÿ (ag tóg) ón kÿ ti jykre kórég ù kãmén mũ sir. ⁵⁸ “Ti tÿ tó mẽ ēg,” he ag tóg. “Topē jo ĩn tag kókén jé sóg ke mũ, he ja tóg nĩ, vēnh nĩgé tÿ há tag ti, he ja tóg nĩ, hã ra sóg kurã tãgtũ ki ù han mãn ke mũ, ēg tÿ ēg nĩgé tÿ han vãnh ēn han jé sóg ke mũ, he ja tóg nĩ,” he ag tóg, Jesus to. ⁵⁹ Ge ra tóg ag mÿ ki krov tũ nĩ, ti jykre kórég ēn vég tũ ag tóg nĩ.

⁶⁰ Kÿ Topē tũ ki rÿr tĩ to pã'i mág tóg jēgnē kÿ (tóg) ag kjuu kã jē mũ sir. “Ā tÿ nén ù tónh ke mũ mÿ ã mÿ tũ?” he tóg mũ. “Ag hã ne tóg ã vĩ kónãn tag tó ja nĩ gé!,” he tóg, Jesus mÿ. ⁶¹ Hã ra tóg hun ke mũ, nén ù tó tũ tóg nĩ. Kÿ pã'i mág ēn tóg ti mÿ ke mãn mũ. “Ā mÿ tÿ Cristo nĩ?” he tóg, “ēg tÿ ù to: há ti nĩ, he mũ ēn kósin mÿ tÿ ã nĩ? Ā mÿ tÿ Topē kósin nĩ?” he tóg.

⁶² Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “hÿ, inh hã vē,” he mũ. “Ēprã ke fi kósin ēn vÿ tÿ inh nĩ. Inh ve jé ãjag tóg ke mũ ha. Û tÿ nén kar han mũ ēn pēgja tá sóg nĩnh ke mũ. Kanhkã góg kãmĩ sóg kãtérenh ke mũ gé,” he tóg.

⁶³ Kÿ pã'i mág ēn tóg ã kur tÿ jaran' ke mũ sir, jũ kÿ. Kÿ tóg: “ù tÿ ti jykre kórég tónh ke ù jãvãnh mãn ke tũ ēg nĩ ha,” he mũ. ⁶⁴ “Ti tÿ Topē kato vĩ kónãn ja ēn mẽ ēg huri,” he tóg. “Ēg hÿn ti tÿ hē ri kenh mũ ha?” he tóg.

“Ter jé tóg ke mũ, ti vĩ tag tugrĩn,” he ag tóg, ag kar ēn.

⁶⁵ Kÿ ù ag tóg ti to sugrug mũ sir. Ti kanē pãg ag tóg mũ gé sir, kÿ ag tóg ti tãnh kÿ ti mÿ: “ù nÿ ã tãnh?” he mũ. Kar kÿ polícia ag tóg ti tãnh mũ gé sir, ti kakã ki.

Pedro tỹ Jesus to 3n
(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jo 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Hã ra Pedro t3g 3n vãso kã nĩ nĩ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i 3n 3n tá. Hã ra pã'i 3n camarada fag vỹ tá nỹtĩ gé, kỹ fag kã 3n pir fi t3g Pedro to kãtĩ mũ. ⁶⁷ Kỹ fi t3g ti vég mũ sir, ti tỹ pĩ to t3n nĩ ra. Kỹ fi t3g ti tugnỹm kỹ ti mỹ: "Jesus mré ã t3g tĩg mũ gé," he mũ, "Nazaré tá ke 3n mré," he fi t3g ti mỹ.

⁶⁸ Hã ra Pedro t3g: "v3," he mũ. "Inh pi(jé) ti ki kanhr3 nĩ," he t3g. "Ã tỹ ne t3 n3?" he t3g. Kỹ t3g 3n jãnkã ra tĩ mũ sir, 3n kãra rã jé. Hã ra galo t3g kyr mũ.

⁶⁹ Hã ra fi t3g tá ti vég mũ gé. Kỹ fi t3g tá nỹtĩ ag mỹ ke mãn mũ sir. "Tã j3 3n t3g tỹ ag kã 3 j3 gé," he fi t3g, Pedro to.

⁷⁰ Hã ra t3g: "v3," he mãn mũ. Kar kỹ tá nỹtĩ ag t3g Pedro mỹ ke mãn mũ. "Ã hỹn tỹ ag kã 3 nĩ," he ag t3g ti mỹ. "Tỹ ã Galiléia tá ke nĩ mỹr," he ag t3g. "Ã vỹ vỹ tá ke ag vỹ ri ke nĩ," he ag t3g.

⁷¹ Hã ra Pedro t3g ag mỹ: "ãjag tỹ n3n t3 mũ 3n ki kagtĩg s3g nĩ mỹr," he mũ. "Inh 3n mũ ra Topẽ t3g inh v3g k3nãn ke mũ v3, hã kỹ s3g 3n ke tũ pé nĩ," he t3g.

⁷² Hã ra v3sỹm3r galo t3g kyr mãn mũ. Kỹ Pedro t3g Jesus vỹ to jykr3n mũ sir, Jesus tỹ ti mỹ n3n t3 ja 3n to, hã vỹ: "iso ã t3g: ti ki kagtĩg s3g nĩ, he tãgtũ han ke mũ, galo kyr r3gre han to hã," he mũ. Tag mĩ 3kr3n kỹ t3g v3nh péju kỹ nĩ kỹ fỹ nĩ nĩ sir, Pedro ti. Vãhã t3g ti mỹ e tĩ.

15

Pilatos tỹ Jesus mré vỹ
(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jo 18.28-38)

¹ Tỹ vaj kỹ ag t3g kusã ki Jesus ti jykr3n mũ jagn3 mré, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag, k3fa ag mré hã, Topẽ vỹ to professor ag mré hã ke gé, v3nh jyv3n tĩ kar 3n ag. Kỹ ag t3g Jesus mrĩnh kỹ ti pére mũ mũ, Pilatos mỹ ti f3g jé. ² Kỹ Pilatos t3g ti mỹ: "ã mỹ tỹ Judeu ag pã'i nĩ?" he mũ. Kỹ t3g: "ki hã ã t3g t3 mũ," he mũ, Jesus ti.

³ Hã ra Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag t3g ti kato vỹ tỹ h3n ri ke han mũ sir. ⁴ Kỹ Pilatos t3g ti mỹ ke mãn mũ. "Mỹ ã tỹ ag mỹ n3n 3 t3 jãvãnh," he t3g. "Ha m3, ã to ag t3g vỹ k3nãn mág kỹ nỹtĩ," he t3g, Pilatos ti. ⁵ Hã ra Jesus t3g vỹ mãn tũ nĩ, kỹ t3g Pilatos mỹ e tĩ sir.

Ag tỹ Jesus to: ter jé t3g ke mũ, he
(Mt 27.15-26; Lc 23.13-25; Jo 18.39-19.16)

⁶ Hã ra Pilatos t3g ag mỹ V3se ag kar kã 3n pir kavãg tĩ, festa tỹ Pãsoa kar ki. Ti jykre v3. Ag tỹ 3 to vỹ mũ 3n kavãg t3g tĩ. ⁷ Hã ra 3 t3g se kỹ nĩ, ti jĩjĩn hã vỹ: Barrabás, he mũ. V3nh génh kut3m ti ag mré t3g se kỹ j3 nĩ, v3nh génh kỹ ag t3g 3 t3n ja nĩ, hã kỹ ag t3g nĩgf3nh kỹ nỹtĩ. ⁸ Kỹ v3nh kar 3n ag t3g Pilatos to mũ mũ sir, ti mỹ: "3g mỹ ã tỹ n3n han tĩ 3n han nĩ," he jé.

⁹ Kỹ Pilatos t3g ag mỹ: "mỹ ãjag mỹ sỹ Judeu ag pã'i kyvãn há?" he mũ.

¹⁰ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag t3g véké Jesus to jũ nỹtĩ, hã kỹ ag t3g n3n (ũ) tũ to ti se ja nĩ. Hã ra Pilatos t3g ki kanhr3 nĩ, hã kỹ t3g ti kavãn s3r mũ.

¹¹ Hã ra Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag t3g v3nh kar ag krĩn ja nĩ, ag tỹ Pilatos mỹ: "Barrabás hã kava ra," he jé.

¹² Kỹ Pilatos t3g ag mỹ ke mãn mũ. "Kỹ s3g ti tỹ h3 ri kenh mũ, ãjag tỹ 3 to: Judeu ag pã'i, he mũ 3n tỹ?" he t3g.

¹³ Kỹ ag t3g pr3npr3r mũ sir. "!.Cruz to ti sã..!" he ag t3g mũ sir, pr3npr3r kỹ.

¹⁴ Kỹ Pilatos t3g ag mỹ: "e ri ken kỹ?" he mũ. "Ti k3r3g tỹ ne han ti?" he t3g ag mỹ. Hã ra ag t3g pr3r mãn', pr3r mãn' he mũ sir. "!.Cruz to ti sã..!" he ag t3g, pr3npr3r kỹ.

¹⁵ Kỹ Pilatos t3g ag mỹ hã han s3r mũ sir, kỹ t3g ag mỹ Barrabás kyvãg mũ sir. Jesus mrãnmrãn t3g mũ sir, mrãn ke jafã tỹ, kỹ t3g ag mỹ ti f3g mũ sir, ag tỹ ka to ti sa jé.

Soldado ag tỹ Jesus v3g k3nãn
(Mt 27.27-31; Jo 19.2-3)

¹⁶ Kỹ soldado ag t3g pã'i mág 3n kãra Jesus pére mũ mũ sir, ag v3nh jyv3n jafã 3n kãra. Kỹ ag t3g soldado kar ag

jé prēr mū sir. ¹⁷ Ti kri ag tóg kur fón mū, kur kusūg tỹ. Sónh pirĩn kỹ ag tóg ti krĩ tógfĩg mū sir. ¹⁸ Kỹ ag tóg ti mỹ: “viva, Judeu ag pã'i,” he mū sir, ti nyg kỹ. ¹⁹ Kỹ ag tóg vãn tỹ ti krĩ mĩ mrãnmrãn mū sir, ti to ag tóg sugsgug mū sir, kỹ ag tóg ti jo grĩnhgrĩnh ke mū sir, ag tỹ ón kỹ ti to: “Senhor,” hen kỹ. ²⁰ Ag tỹ ti nyg kar ag tóg ti ki kunūg mū, kur kusūg ěn ti. Kỹ ag tóg ti kur pẽ tỹ ti kãra rãg mū sir. Kỹ ag tóg ti pére mū mū, ag tỹ cruz to ti san jé.

Jesus tỹ cruz to sa
(Mt 27.32-34; Lc 23.26-43; Jo 19.17-27)

²¹ Hã ra ũ tóg vãn hã kãtã kãtĩ mū, hã vỹ: Cirene tá Simão, he mū. Alexandre panh vẽ, Rufo panh vẽ gé. Ti tỹ mĩ mū ra ag tóg ti mỹ vĩ tar han mū, ti tỹ Jesus cruz vyn jé.

²² Kỹ ag tóg Gólgota tá junjun mū sir ti mré. Gólgota to ken hã vẽ, hã vỹ: vẽn krĩ kuka, he mū ěg vĩ ki. ²³ Kỹ ag tóg ti mỹ vinho ven mū, Jesus mỹ, ka tỹ mirra jẽnjo grór mré hã, hã ra tóg kron jãvãn hã, vẽn kagta ti. ²⁴ Kỹ ag tóg cruz to ti sãg mū sir. Ti kur tỹ ag tóg jagnẽ mỹ vẽn kãpãm mū sir, to ag tóg jogar he mū gé, ti kur to, soldado ag.

²⁵ Kusã ki 9 hora vẽ sir, kỹ tóg cruz to ti sãg mū. ²⁶ Ag tỹ nén tỹ kato vĩ tóg rán kỹ nĩ, hã vỹ: “Judeu ag pã'i tỹ rei vẽ,” he mū. Ti kri tóg sa, vẽn rán ti. Ti tỹ nẽji vẽsỹ pã'i tỹ rei han mū to ag tóg ti tén mū. ²⁷ Ti kóm ag tóg ũn régre ag tỹ cruz to sãg mū gé, bandido ag. ũ vỹ ti pẽgja tá sa, jó ũ vỹ ti jakãnh tá sa. ²⁸ Hã kỹ tóg nén tỹ ã to rán kỹ nĩ ěn vẽ, hã vỹ: “ag mỹ tóg tỹ ũn jykre pãno ag mré ke nĩ,” he mū, Topẽ vĩ rán ki. Hã ra tóg ge nĩ.

²⁹ KỸ ũ tỹ mĩ mū mū ag tóg ti nyg' he mū gé, vỹn vỹn he kỹ. “Ó,” he ag tóg mỹ. “ã hã ne tóg: Topẽ jo ĩn kókén jé sóg ke mū, he gé,” he ag tóg. “Kurã tãgtũ ki sóg ũ han mū, he ã tóg mū gé,” he ag tóg. ³⁰ “Vẽn kren han ra kema'. Cruz to kãtére kema',” he ag tóg ti mỹ.

³¹ Ge ag tóg mū gé, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag, Topẽ vĩ to professor ag

mré. Ti nyg ag tóg mū gé, kỹ ag tóg jagnẽ mỹ: “ũ krenkren han tóg, hã ra tóg vẽn hã kren han ki kagtĩg nĩ,” he mū. ³² “Cristo jé cruz to kãtére kema', Judeu ag pã'i ti', ěg tỹ ve jé, ěg tỹ ti vĩ kri nĩm jé,” he ag tóg. Kỹ bandido ag, ũ tỹ ti kóm cruz to nỹtĩ ěn ag tóg ti nyg mū gé.

Jesus ter
(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jo 19.28-30)

³³ Rã tỹ ěg nĩno kã sa ra tóg kuty' he mū sir, ga kar mĩ hã. Kỹ kuty ěn tóg hora tãgtũ tũg mū. ³⁴ 3 hora ki Jesus tóg prēr mū sir, jamã hár(a), kỹ tóg: “Eloí, Eloí, lemã sabactani?” he mū. ěg vĩ ki ěg tóg tag to: “Topẽ, Topẽ, ã tỹ ne jé isovãn hã nẽ?” he mū.

³⁵ Kỹ tá nỹtĩ ũ ag tóg jẽmẽ kỹ (ag tóg) jagnẽ mỹ: “ha vé, Elias jé tóg prēr mū,” he mū. ³⁶ Kỹ ũ tóg vẽn hvãg mū sir, kỹ tóg esponja tỹ vinho prãg mū, vinho kaja pir tỹ. Ka jurỹn kỹ tóg tỹ kusón kỹ vinho kãra rãg kỹ ti mỹ ven mū sir, ti tỹ ki ũnh' ũnh' ke jé. “Toreg',” he tóg. “Hẽn ri ke mũn Elias kãtĩ mū, ti kãtérem jé,” he tóg.

³⁷ Hã ra Jesus tóg prēr mág (pẽ) han kỹ hun ke mū sir. ³⁸ Hã ra Topẽ jo ĩn krẽm kur tỹ jãnkã nĩfe tóg jaran ke mū, ti jar tóg vẽn kãkym ke kãn mū sir.

³⁹ Hã ra capitão tóg ti vэг jẽ nĩ. Ti prēr męg tóg mū, ti tỹ hun ke ěn męg tóg mū, kỹ tóg: “vẽn vĩ há ja vẽ,” he mū. “Topẽ kósın ja vẽ” he tóg.

⁴⁰ Kỹ ũn tỹtã fag tóg tá nỹtĩ gé. Kuvar há tá nỹtĩ kỹ fag tóg ti vэг nỹtĩ nĩ. Fag kã ũ fi vỹ tóg tỹ Maria Madalena fi nĩ, kỹ ũ fi tóg tỹ Salomé fi nĩ gé, kỹ ũ fi tóg tỹ Maria fi nĩ gé, José mré Tiago sĩ mỹnh tag fi. ⁴¹ ũn tỹtã ěn fag tóg ti nón mū ja nĩgtĩ, ti tỹ Galiléia mĩ tĩ mũn kỹ. Tá fag tóg ti ki rĩr ja nĩgtĩ gé. Kỹ ũn tỹtã tỹ hẽn ri ke fag tóg ti ve kỹ nỹtĩ gé, ti tỹ cruz to sa kỹ, ti mré Jerusalém ra mū ja ěn fag.

Ag tỹ vẽn kej tá ti fi
(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jo 19.38-42)

42 Rāké tóg nỹ ha, nén kar han jé kurã vë sir, hã vỹ: vënhkán ke jo kurã ên, he mũ. 43 Hã ki Arimatéia tá José tóg Pilatos mỹ ke mũ, ti tỹ ti mỹ Jesus fár fi jé. Arimatéia tá José tóg tỹ vënh jyvën tĩ ag kã ù nĩ. Jykre kuryj tóg nĩ. Topê tỹ tỹ êg pã'i nĩ ve sór tóg tĩ gé. Ên hã vỹ tóg mũmêg vãnh kỹ Pilatos mỹ Jesus fár to vĩ mũ.

44 Kỹ Pilatos tóg: “kỹ ti mỹ ter huri?” he mũ. Kỹ tóg capitão jé prër kỹ ti mỹ: “ti mỹ ter huri?” he mũ, “mỹ vãsỹ?” he tóg.

45 Kỹ capitão tóg: “hỹ,” he mũ. “Ter ti huri,” he tóg. Kỹ Pilatos tóg José mỹ Jesus fár ti fig mũ sir. 46 Kỹ tóg sir kur kupri kym mũ, ùn há tãvĩ. Kỹ tóg Jesus kãtérem mũ. Kur ên tỹ tóg ti pãg mũ. Kỹ tóg vënh kej kãtá ti finh tĩ mũ sir, pãró nor kãkã. ag tỹ pãró nor han ja kãkã. Kỹ tóg pó tỹ nĩfénh mũ sir, ti jy. 47 Hã ra Maria Madalena fi tóg vég mũ sir, ag tỹ ti fi ti, Maria fi mré hã, José mỹnh fi.

16

Jesus rĩr mãn

(Mt 28.1-8; Lc 24.1-12; Jo 20.1-10)

1 Vënhkán ke kurã tũg kỹ Maria Madalena fi tóg nén ger há mãg mũ, Salomé fi ke gé, Maria fi ke gé, Tiago mỹnh ên fi. Fag tỹ ti fár ger há han sór vë. 2 Kỹ semana kurã ve ki fag tóg kusã (pê) ki ti kej ra mũ mũ, rã tỹ jun ke kỹ sa ra. 3 Mũn kỹ fag tóg jagnê mỹ: “ũ nỹ hỹn êg mỹ ti kej ti nón mũ', tá', pó tỹ nĩfe ên ti'?” he mũ. 4 Hã ra fag tóg vënh jo vég mũ, ti kej tá, hã ra tóg nor nỹ nĩ, pó mág ên tóg tĩn kỹ nĩ nĩ sir.

5 Tá junjun kỹ fag tóg ti kej kãra ge mũ sir, kỹ fag tóg kãtá kyrũ vég mũ, hã ra tóg ti nỹgja pëgja tá nĩ nĩ, kur kupri tu kỹ. Kỹ tóg fag mỹ e tĩ, mỹr, ha mẽ. 6 Kỹ kyrũ ên tóg fag mỹ: “vënhmỹ' he tũg,” he mũ. “Ăjag hỹn Jesus jãvãnh mũ, Nazaré tá ke ti,” he tóg, “ag tỹ cruz to ùn sãg mũ ên ti,” he tóg. “Rĩr ti jẽ nĩ, tag ki ti tũ nĩ ha,” he tóg. “Ag tỹ ti fi ja hã vë ha,” he tóg. 7 “Kur Pedro mỹ tónh mũ jëg, ti mré mũ tĩ kar ag mỹ ke gé,” he tóg. “Ag mỹ: ãjag jãmĩ tóg tũg

mũ nëji, hemnĩ, Galiléia ra, hemnĩ. Tá ãjag ti venh mũ, hã kỹ tóg ãjag mỹ to ja nĩ, hemnĩ,” he tóg, fag mỹ, kyrũ ti.

8 Kỹ fag tóg ti kej tá fũrũrũn kỹ pa mũ. Pétê fag tóg sir mũ mũ, fag mỹ e tĩn kỹ, fag tỹ jũrũn ke kỹ. Kỹ fag pi(jé) ù mỹ nén ù tó mũ mỹr', fag kanê jur kỹ.

Maria Madalena fi tỹ ti ve

(Mt 28.9-10; Jo 20.11-18)

9 Jesus tỹ kusã ki rĩr mãn kỹ, ti tỹ semana ki kurã ve ên ki rĩr mãn kỹ tóg Maria Madalena fi mỹ vënh ven ven mũ, ti tỹ ùn ki vëjagrê kórég tỹ 7 (ke) pan ja ên fi mỹ. 10 Kỹ fi tóg tĩ mũ, ti mré nỹtĩ ag mỹ tó jé, ag fe kaj nỹtĩn kỹ, ag kygfỹ' hen kỹ. 11 Hã ra ag tóg kri nĩm tũ nĩ, fi tỹ ag mỹ kãmén mũ ra, ti tỹ rĩr nĩ ên ti, fi tỹ ã tỹ ti ve ja ên kãmén mũ ra.

Ûn régre ag tỹ ti ve

(Lc 24.13-35)

12 Kar kỹ tóg ùn régre ag mỹ vënh ven mũ gé sir. Ag mỹ tóg vësỹ ùn kỹ tĩ nĩ. Ag mũ ra ag tóg êpry kri ti vég mũ. 13 Kỹ ag tóg vỹnvỹn ke kỹ (ag tóg) ù tỹ tá nỹtĩ ag mỹ tó mũ gé sir, Jesus mré mũ tĩ ù ag mỹ, hã ra ag tóg ag vĩ kri fig tũ nĩ gé.

Jesus tỹ ã mré mũ tĩ ag mỹ vënh ven
(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jo 20.19-23; Hk 1.6-8)

14 Vãhã tóg ù tỹ 11 (ke) ag mỹ vënh ven mũ gé, ag pin kỹ, ag jëg nỹtĩ ra. Kỹ tóg ag mỹ vĩ tar han mũ, ag tỹ kri nĩm jãvãnh nỹtĩn kỹ, ag tỹ to jykrén tũ nỹtĩn kỹ. “Ăjag hã ne tóg ù tỹ inh vég mũ ên fi vĩ kri fi ja tũ nĩ', ù tỹ inh vég mũ ên ag vĩ kri nĩm ja tũ ãjag nĩ gé,” he tóg. “Ag tỹ inh rĩr mãn vég mũ ra ãjag tóg kri fi ja tũ nĩ,” he tóg. 15 Kỹ tóg ag mỹ: “ga kri mũ kỹ êmã kar mĩ vënh vĩ sér kãmén nĩ, Topê tỹ há(r) ag kar mỹ,” he mũ. 16 “Û tỹ ãjag vĩ kri fig mũ ên ag vỹ krenkren ke mũ, ù tỹ inh ki ge kỹ kygpe kỹ nỹtĩ ên ag vỹ krenkren ke mũ,” he tóg. “Hã ra ù tỹ kri fig tũ ên vỹ kren ke tũ nĩ, ù tỹ inh ki rã tũ ên vỹ kren ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti. 17 “Û tỹ inh ki ge mũ ên ag vỹ milagre venh

ke mũ inhhã,” he tóg. “Tag ve jé ag tóg ke mũ, ha mẽ. Vẽnh jagrẽ kórég pan jé ag tóg ke mũ, iyykre tỹ,” he tóg. “Ûn vĩ ù ag vĩ tó jé ag tóg ke mũ,” he tóg. ¹⁸ “Ag tỹ kejẽn pỹn kãgmĩg mũ ra, ag tỹ kejẽn veneno kron mũ ra tóg ag tỹ hẽ ri kenh ke tũ nĩ,” he tóg. “Ûn kaga ag mẽgmẽ jé ag tóg ke mũ gé, ag nĩgé tỹ, kỹ ag tóg sir ag tỹ há' henh ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ã jóg ra tĩg

(Lc 24.50-53; Hk 1.9-11)

¹⁹ Jesus tỹ ã mré mũ tĩ ag mỹ tag tó kar kỹ tóg kanhkã ra tâpny mũ sir, kỹ tóg tá jun kỹ (tóg) Topẽ pẽgja tá nĩ mũ. ²⁰ Kỹ ag tóg mũ mũ sir, êmã kar mũ hã, ti mré mũ tĩ ag. Kỹ ag tóg tugtó mũ, vẽnh vĩ sér ên ti, kỹ êg Senhor tóg ag mré han tĩ nĩ, ag vĩ kóm tóg vẽnh kar tỹ nén han vãn ên hyn han mũ. Hã vễ.

LUCAS TÏ RÁ

¹ Lucas tÏ rá vë. SÏ ã mÏ rán vë, Teófilo'. Û tÏ hën ri ke ag vÏ to jykren, ag tÏ kãmén jé, êg tÏ Jesus to nén ki kanhró nÏtÏ ên ti, Topë tÏ ti jënë ja ên ti, kÏ ag tóg rán huri. ² Û tÏ ti vég mÏ ag tóg êg mÏ kãmén ja nÏgtÏ, ù tÏ ti vÏ tó tÏ ag, ù tÏ ti mré mÏ ja ên ag. Ên ag tÏ nén tó rán ag tóg huri, ù ag. ³ KÏ sóg vãhã rán to jykren mÏ gé sir, ha më. Jesus kãme më kãn ja inh nÏ ha, ti mur mré hã, kÏ sóg ti tÏ nén han mÏ më kãn gé. Hã kÏ sóg ã mÏ Jesus kãme rán mÏ sir. Komër hã sóg rán kãn sór mÏ.

TÏ ã tóg pã'i mág nÏ, Teófilo'. ⁴ Më ã huri, Jesus kãme ti. SÏ ã mÏ rán vë, ã tÏ ti tÏ ki hã tó ja mën jé sir.

João Batista mur ke tó

⁵ Kejën Herodes tóg tÏ Israel ag pã'i mág tÏ rei nÏ, ga tÏ Judéia tá. KÏ Topë tÏ ki rÏr tÏ ù tóg nÏ nÏ, ti jiji hã vÏ: Zacarias, he mÏ. Ti jóg'jóg ve jyjyn hã vÏ: Abias, he mÏ. Arão krë'krë ù vë, Abias ti. Semana pir ki tóg Topë tÏ ki rÏr tÏgtÏ, Abias ti. Ti semana ki ti krë'krë tÏ Zacarias ên tÏ ki rÏr vë, ti tÏ tÏ Abias krë'krë nÏn kÏ.

PrÏ ti nÏ, Zacarias ti, kÏ ti prÏ fi jiji hã vÏ: Isabel, he mÏ. Arão krë'krë fi vë gé, Isabel fi.

⁶ Ên fag vÏ vënh jykre kuryj han tÏ, kÏ fag jykre vÏ kuryj nÏtÏ, Topë mÏ. Ti vÏ ki króm fag tóg tÏ, êg Senhor vÏn ki. Ti tÏ êg jyvën han fag tóg tÏ, kygnë sór tÏ fag tóg nÏgtÏ. ⁷ Hã ra fag krë tóg tÏ tÏ. KurÏ fi tóg nÏ, Isabel fi, hã kÏ fag tóg krë tÏ nÏtÏ. Krë tÏ nÏtÏ ki fag tóg kófa nÏtÏ ha.

⁸ Kejën Zacarias tóg ã semana pétëm mÏ sir, ti tÏ Topë tÏ ki rÏr jé. KÏ tóg cidade tÏ Jerusalém ra tÏ mÏ, Topë tÏ ki rÏr jé. Tá jun kÏ ag tóg jogar he mÏ, ag tÏ ù tÏ Topë mÏ ger há pÏn ke mÏ ên ve jé, incenso ên ti. ⁹ Ag jykre vë, ag tÏ to jogar he sór ti. Ag tÏ to jogar hen kÏ tóg tÏ Zacarias nÏ sir, kÏ tóg Topë jo ãn kãra rã mÏ sir, ti mÏ pÏn jé, ger há ên ti. ¹⁰ Ti tÏ Topë jo ãn krëm

pÏn kÏ vënh kar tóg re tá nÏtÏ nÏ, Topë mré vÏn kÏ. Zacarias tÏ Topë mÏ pÏn kÏ ag tóg Topë mré vÏ nÏtÏ nÏ, re ki, ùn e ên ag.

¹¹ KÏ tóg ti mÏ pÏn mÏ sir. KÏ Topë tÏ jënë jafã vÏ ti mÏ vënh ven mÏ. Topë mÏ ger há pÏn jafã vÏ tá jë nÏ, ãn kãtã. Mesa ên pëgja tá tóg jë nÏ, Topë tÏ jënë jafã ti. ¹² Zacarias tÏ ti ve kÏ tóg jÏrÏn ke mÏ. Ti mÏ tóg e tÏ, ti tÏ ti ven kÏ. ¹³ Hã ra tóg ti mré vÏ mÏ, Topë tÏ jënë jafã ti. KÏ tóg ti mÏ: "Zacarias'," he mÏ. "Kamëg tÏg nÏ," he tóg. "Topë vÏ ã tÏ ti mÏ nén to vÏ mÏ ên më, kÏ tóg ã mÏ han ke mÏ ha. Fi kufyg jé ã tóg ke mÏ, ã prÏ fi, Isabel fi. Fi tÏ ti ve kÏ tóg gré nÏnh mÏ, ã kósin ti, ha vemnÏ," he tóg, Topë tÏ jënë jafã ti. "KÏ ã tÏ ti jyjy han kÏ: João, hemnÏ," he tóg mÏ. ¹⁴ "KÏ tóg ã mÏ sér tÏnh mÏ. ã fe tóg mrin kenh mÏ. Û tÏ hën ri ke ag mÏ tóg há tÏnh mÏ, fi tÏ ti ven kÏ. ¹⁵ Topë vÏ ti tÏ ùn mág han ke mÏ. Vinho vóg ke tÏ tóg nÏ, goj fa vóg ke tÏ tóg nÏ gé. Ti vãkre vë. Topë kuprÏg vÏ tÏ ti jagrë nÏnh mÏ, fi tÏ ver ti vég tÏ ki. ¹⁶ Israel ag mÏ tóg Topë vÏ tónh mÏ, kÏ ù tÏ hën ri ke ag vÏ ti vÏ më kÏ kri fi kÏ ãjag jykre tovãnh ke mÏ. Topë jykre hã han jé. ¹⁷ Êg Senhor jo tóg tÏg ke mÏ gé. VãsÏ Topë vÏ tó tÏ tÏ Elias jykre han jé tóg ke mÏ. Elias vÏ Topë kuprÏg tÏ jagrë ja nÏgtÏ, kÏ tóg jykre tar han ja nÏgtÏ. Ên jykre han jé tóg ke mÏ. ã kósin tag tÏ ag jyvën kÏ ag panh tóg ãjag krë mré vënh jykre pir han ke mÏ. Û tÏ Topë vÏ mranh tÏ ên tóg vënh jykre kuryj han sór ke mÏ gé, ù tÏ Topë vÏ ki króm tÏ ên ri ke. Hã ki tóg vënh kar jykre tÏ há' henh ke mÏ, ag kugrynh kÏ, ã kósin tag ti. Topë mÏ tóg ag jykre tÏ há' henh mÏ, Cristo tÏ kãtÏg ken jo, ag tÏ ti jãvãnh jé," he tóg mÏ, Topë tÏ jënë jafã ti, Zacarias mÏ.

¹⁸ KÏ Zacarias tóg ti mÏ: "hã ra sóg kófa nÏ ha," he mÏ. "Kar inh prÏ fi vÏ kófa nÏ gé, inh mré. KÏ inh hÏn hë ri kenh mÏ? Inh mÏ tá krÏg mÏ vÏ?" he tóg. ¹⁹ KÏ Topë tÏ jënë jafã tóg ti mÏ: "tÏ sóg Gabriel nÏ," he mÏ. "Topë nÏgja tá inh jëgtÏ. Hã ra tóg inh jënë, sÏ ã

mré vī jé, s̄ȳ ã m̄ȳ v̄enh vī sér tag tó jé,” he tóg. ²⁰ “Ha vé, vī v̄anh n̄i jé ã tóg ke m̄u ha, ha vemn̄i. Vī v̄anh n̄i ki ã tóg is̄ȳ ã m̄ȳ n̄én tó m̄u kurã ãn pét̄em ke m̄u. ã hã ne tóg s̄ȳ ã m̄ȳ vī kri n̄im tũ n̄i. Ti kurã ki ã tóg venh m̄u, s̄ȳ ã m̄ȳ n̄én tó ja ti. ã t̄ȳ inh vī kri fig tũ n̄in k̄ȳ ã tóg vī v̄anh n̄inh m̄u ha,” he tóg, Topê t̄ȳ j̄enê jafã ti.

²¹ Hã ra v̄enh kar ãn tóg re tá n̄ȳt̄i n̄i, Zacarias jãv̄anh k̄ȳ. Ag m̄ȳ tóg e t̄i, ti kãkutê v̄anh han k̄ȳ, Topê jo ãn kãtã.

²² Vãhã tóg kãkutê m̄u, hã ra tóg sir vī v̄anh j̄ê. K̄ȳ tóg ag m̄ȳ ven m̄u, ã n̄igé t̄ȳ. Hã ki ag tóg ki kanhrãn m̄u sir, ti t̄ȳ n̄én n̄e ve ja ãn ti, Topê jo ãn kãtã.

²³ Ti vī v̄anh n̄in ki ti rãnrãj tóg kej̄en tũ' he m̄u sir, ti t̄ȳ Topê tũ ki r̄ir ãn ti. K̄ȳ tóg ã ãn ra t̄i m̄u sir. ²⁴ Ti t̄ȳ ã ãn tá jun kar k̄ȳ ti pr̄ũ fi tóg kej̄en kufyg m̄u sir, Isabel fi. K̄ȳ fi tóg v̄enh péju k̄ȳ n̄i n̄i sir, fi m̄ȳ sér t̄in k̄ȳ. Kysã t̄ȳ 5 (ke) han fi tóg, v̄enh péju k̄ȳ n̄i ki. ²⁵ “Topê hã ne inh jagãgtãn’,” he fi tóg m̄u. “Inh ve tóg, k̄ȳ tóg inh m̄ȳ'ãg t̄ȳ tũg' hé. Inh kur̄i to fag tóg: “Topê h̄yn fi to kórég n̄i,” he ja n̄iḡt̄i. Hã ra tóg fag vī t̄ȳ tũg' hé, Topê ti,” he fi tóg m̄u. Hã k̄ȳ fi tóg kufyg m̄u sir, ã kósin v̄anh (hã) ra.

Jesus mur ke tó

²⁶ Fi kufy n̄i ki kysã t̄ȳ 6 v̄e sir, k̄ȳ Topê v̄ȳ ã t̄ȳ j̄enê jafã j̄enêg m̄u, ti t̄ȳ Jesus mur ke tónh t̄ig jé, Gabriel ãn ti. K̄ȳ tóg ga t̄ȳ Galiléia ra t̄i m̄u, cidade t̄ȳ Nazaré ra. ²⁷ Tá tátãg ã fi tóg n̄i n̄i. ãn mén ja tũ fi v̄e. Fi j̄ijin hã v̄ȳ: Maria, he m̄u. Fi mén ken hã v̄ȳ: José, he m̄u. Davi kr̄e'kr̄e ã v̄e, José ti, fi mén ke ãn ti. ²⁸ Fi hã m̄ȳ tóg v̄enh ven m̄u sir, Gabriel ti, k̄ȳ tóg fi m̄ȳ: “ã m̄ȳ há?” he m̄u. “Topê v̄ȳ ã jagãgtãn, k̄ȳ tóg ã v̄ég m̄u,” he tóg m̄u. ²⁹ Fi t̄ȳ ti ve k̄ȳ fi tóg j̄ür̄un ke m̄u. Ti vī tóg fi m̄ȳ e t̄i, k̄ȳ fi tóg to j̄ykr̄én m̄u sir, ti vī to. “Ti t̄ȳ ne tó n̄e, h̄yn?” he fi tóg m̄u, to j̄ykr̄én k̄ȳ.

³⁰ K̄ȳ Topê t̄ȳ j̄enê jafã tóg fi m̄ȳ: “kam̄eg tũg ra,” he m̄u. “Topê v̄ȳ ã jagãgtãn m̄ȳr,” he tóg. ³¹ “Ha vé, kufyg jé ã tóg ke m̄u,” he tóg. “K̄ȳ ã tóg kósin ke m̄u. ã t̄ȳ ti j̄yjyn k̄ȳ ti m̄ȳ: Jesus,

hemn̄i,” he tóg, Topê t̄ȳ j̄enê jafã ti, fi m̄ȳ. ³² “T̄yn ãn mág j̄en̄h ke m̄u, ã kósin tag ti, k̄ȳ ag tóg ti to: ã t̄ȳ kynhm̄ȳ n̄i ãn kósin, henh ke m̄u. K̄ȳ ãg jóg t̄ȳ Topê v̄ȳ ti t̄ȳ pã'i mág han ke m̄u, v̄as̄ȳ ti jóg'jóg ve t̄ȳ Davi j̄egja kã. ³³ K̄ȳ tóg t̄ȳ pã'i n̄i sir, Jacó kr̄e kar to pã'i. Ti t̄ȳ t̄ȳ pã'i n̄i tag v̄ȳ tũ' henh ke tũ n̄i. T̄ȳ pã'i han k̄ȳ tóg n̄i n̄i,” he tóg, Gabriel ti.

³⁴ K̄ȳ fi tóg ti m̄ȳ: “hã ra sóg ã mré n̄ȳ ja tũ n̄i ver,” he m̄u. “K̄ȳ inh h̄e ri kenh m̄u?” he fi tóg ti m̄ȳ. ³⁵ K̄ȳ tóg fi m̄ȳ: “Topê kupr̄ig v̄ȳ ã kri t̄inh m̄u,” he m̄u, “k̄ȳ ti kãnhv̄ég v̄ȳ ã kri t̄inh m̄u gé, k̄ȳ tóg ã j̄ykr̄e t̄ȳ ã kósin ti han ke m̄u, Topê ti. Hã k̄ȳ ag tóg ti to: Topê tũ, henh ke m̄u, ã t̄ȳ ãn venh ke ãn to. Topê kósin, he jé ag tóg ke m̄u, ti to. ³⁶ Ha vé, ã mré ke fi v̄ȳ kufy n̄i, Isabel fi. ãn gré ve jé fi tóg ke m̄u. ã kófa (hã) ra fi tog kufy n̄i. Kysã t̄ȳ 6 (ke) han fi tóg huri, kufy n̄i ki. Fi to ãjag tóg: kur̄i fi tóg n̄i, he t̄i v̄e, hã ra fi tóg kufy n̄i ha. ³⁷ Topê hã ne n̄én kar han há n̄i', hã k̄ȳ tóg fi m̄ȳ han. K̄ȳ tóg ã m̄ȳ han ke m̄u gé, s̄ȳ ã m̄ȳ tó m̄u tag ti,” he tóg, Gabriel ti. ³⁸ K̄ȳ fi tóg ti m̄ȳ: “há ti n̄i,” he m̄u. “T̄ȳ sóg Topê camarada n̄i m̄ȳr, ti tũ p̄e. K̄ȳ tóg inh m̄ȳ há t̄i, ã t̄ȳ inh m̄ȳ tó m̄u tag ti,” he fi tóg ti m̄ȳ. K̄ȳ tóg t̄i m̄u sir, Topê t̄ȳ j̄enê jafã ti.

Maria fi t̄ȳ Isabel fi venh t̄i

³⁹ Ti t̄ig kar k̄ȳ Maria fi tóg t̄i m̄u gé sir, Isabel fi jamã ra. Pãnónh e tá tóg n̄i, fi jamã ti, ga t̄ȳ Judéia tá. Fi t̄ȳ ra t̄ig k̄ȳ fi tóg f̄ür̄un t̄i m̄u. ⁴⁰ Fi t̄ȳ Zacarias ãn tá jun k̄ȳ fi tóg Isabel fi m̄ȳ: “ã m̄ȳ há?” he m̄u. ⁴¹ K̄ȳ Isabel fi tóg fi v̄i m̄eg m̄u, k̄ȳ fi kósin tóg vo m̄u, fi kãki. K̄ȳ Topê kupr̄ig v̄ȳ fi kr̄in m̄u. ⁴² K̄ȳ fi tóg pr̄er m̄u. “Topê tóg ã ve há han, fag kar kãm̄i tóg ã kupr̄eg,” he fi tóg fi m̄ȳ. “K̄ȳ Topê v̄ȳ ã kósin ve há han m̄u gé, ã t̄ȳ ãn venh ke ti. ⁴³ Inh Senhor m̄ynh fi hã ne tóg inh venh kãt̄i m̄u', k̄ȳ tóg inh m̄ȳ e t̄i,” he fi tóg fi m̄ȳ. ⁴⁴ “Ha vé, is̄ȳ ã vī m̄e k̄ȳ inh kósin tóg vo ja n̄i, inh kãki. Ti m̄ȳ tóg sér t̄i, ã vī ti. ⁴⁵ ã hã ne tóg Topê vī kri fi', ti t̄ȳ ã m̄ȳ v̄enh vī j̄en̄en k̄ȳ. Hã k̄ȳ tóg ã ve há han, Topê

ti. Ā tỹ ti vĩ kri nĩm kỹ ã tóg venh ke mũ, ti tỹ ã mỹ nén tó ja ti,” he fi tóg, Isabel fi, Maria fi mỹ.

Maria fi jã

⁴⁶ Kỹ Maria fi tóg ke mũ gé. “Topẽ mỹ sóg vĩ há han sór mũ,” he fi tóg. “Inh mỹ tóg tỹ ùn mág nĩ, ẽg Senhor ti. ⁴⁷ Kỹ inh fe tóg mrin ke mũ, isỹ tỹ Topẽ tú nĩn kỹ, isỹ tỹ ẽg kren han tí ẽn tú nĩn kỹ. ⁴⁸ Inh ki tóg ẽvãnh mỹr. Tỹ sóg ti camarada nĩ. Tỹ sóg ùn sĩ nĩ, hã ra tóg inh ki ẽvãnh. Kỹ vẽn kar tóg iso: “Topẽ vĩ fi ve há han,” henh ke mũ, inh krẽ'krẽ kar ke gé, ẽprã ke krẽ kar ke gé. ⁴⁹ Topẽ hã ne inh mỹ ẽg tỹ nén han vãnhan'. Tar ti nĩ, Topẽ ti, hã kỹ tóg han, inh mỹ. Jykre kuryj ti nĩ, Topẽ ti, kỹ ti jiji tóg ẽg mỹ mẽ há tí. ⁵⁰ Ẽg jagãgtãn tóg nĩgtĩ, ẽg jóg'jóg ve ag ke gé, ẽg panh ag ke gé, ẽg ke gé, ẽg krẽ kar ke gé. Ủ tỹ ti kamẽg mũ kar jagãgtãn tóg nĩgtĩ mỹr, ha mẽ. ⁵¹ Jykre (ka)mẽ tóg nĩ, kỹ tóg ẽg tỹ nén han vãnhan hyn han tí. Ủ tỹ: “vėsóg ki inh nén kar han tí,” he mũ ẽn ag jykre tỹ tóg tũg' henh ke mũ,” he fi tóg. ⁵² “Pã'i mág ag tỹ tóg ùn kãsir han, Topẽ ti. Kỹ tóg ùn kãsir ag tỹ ùn mág han. ⁵³ Ủn jagãgtar ag fónfan tóg mũ, nén ù há tỹ, ù tỹ ti vĩ mẽ sór mũ ag. Ủn rico ag mỹ tóg: “ha mũ jẽg,” hé, kỹ tóg ag mỹ nén ù nĩm tú nĩ, kỹ ag tóg jagãgtar nỹtĩ ha, ù tỹ ti vĩ mẽ jãvãnh ẽn ag. ⁵⁴ Israel ag jagãgtãn tóg mũ, ã camarada ag, ã tỹ vãsỹ ag jagãgtãn tí ẽn to jykrén kỹ. Ẽg hã vẽ, ẽg jagãgtãn tóg. ⁵⁵ Ẽg jóg'jóg ve ag mỹ tóg tó ja nĩ, Abraão mỹ, ti krẽ ag mỹ ke gé, ti tỹ ẽg jagãgtãn ke ti. Kỹ tóg ã vĩ ẽn to jykrén kỹ han, ti tỹ vãsỹ nén tó ja ti. Ti tỹ ẽg jagãgtãn ke ẽn tóg tũg' he jãvãnh nĩ,” he fi tóg, Maria fi. Fi tỹ Topẽ mỹ vĩ há han hã vẽ.

⁵⁶ Kar fi tóg kysã tãgtũ han mũ sir, Isabel fi mré, kỹ fi tóg ã jamã ra vỹn ke mũ sir.

João Batista mur

⁵⁷ Fi tĩg kar Isabel fi vĩ fi kósin venh ke kurã pétẽm mũ sir, kỹ fi tóg vég mũ. Hã ra tóg gré nỹ, fi kósin ti. ⁵⁸ Kỹ fi rã nỹtĩ fag vĩ vég mũ, fi kanhkã fag ke

gẽ. Topẽ tỹ fi jagãgtãn mẽg fag tóg mũ. Kỹ tóg fag mỹ sér tí sir, fi mré, fi kósin to.

⁵⁹ Kurã tỹ 8 (ke) ki ag tóg fi tá junjun mũ, ag tỹ ti gré junun fár kym jé. Kỹ ag tóg ti jyjy to jykrén mũ gé, hã vĩ: Zacarias, he mũ. Ti panh jiji tó sór ag tóg mũ, ti mỹ. ⁶⁰ Hã ra ti mỹnh fi tóg: “vó,” he mũ. “João, he jé tóg ke mũ, ti jyjy ti,” he fi tóg mũ. ⁶¹ Kỹ ag tóg fi mỹ: “ã kanhkã jiji tú vẽ hã ra,” he mũ. ⁶² Kỹ ag tóg ti panh ki jẽmẽ sór mũ. Ājag nĩgẽ tỹ ag tóg ti mỹ: “ti jyjy hỹn hẽ ri kenh mũ'?” he mũ, ti panh mỹ, ag nĩgẽ tỹ. ⁶³ Kỹ tóg ki rán jafã to vĩ mũ, Zacarias ti, kỹ tóg rán mũ. “Ti jijin hã vĩ: João, he mũ,” he tóg, vẽnhan ki. Kỹ tóg ag mỹ e tí sir. ⁶⁴ Kỹ vãhã ti vĩ tóg punh ke mũ. Ti nũnẽ tóg krónh ke mũ, kỹ tóg vĩ mũ sir, Topẽ mỹ vĩ há han tóg mũ, ti mỹ sér tĩn kỹ.

⁶⁵ Kỹ fag rã nỹtĩ kar vĩ kamẽg mũ. Kỹ vẽnhan vĩ ẽn tóg vẽnhan kar kri rũm mũ, ga tỹ Judéia kar mũ hã. Vẽnhan kar tóg tỹ vēmén kãn mũ. ⁶⁶ Kỹ ù tỹ mẽg mũ fag vĩ to jykrén mũ. “Gĩr tag hỹn hẽ ri kenh mũ,” he fag tóg mũ. Topẽ vĩ ti ki rĩr há han, hã kỹ tóg fag mỹ e tí.

Zacarias tỹ Topẽ mỹ vĩ há han

⁶⁷ Kỹ Topẽ kuprĩg vĩ ti panh tỹ Zacarias krĩn mũ, kỹ tóg tag tó mũ, ha mẽ.

⁶⁸ “Tỹ ti ùn mág jẽ, ẽg povo tỹ Israel kri, ẽg Senhor ti, hã vĩ: Topẽ, he mũ. Ẽg ki tóg ẽvãnh nĩgtĩ, Topẽ ti, ti tỹ ti tú ag krenkren han jé. Ẽg hã vĩ tỹ ti tú nỹtĩ,” he tóg. ⁶⁹ “Ti camarada tỹ Davi krẽ'krẽ ẽn vĩ ẽg krenkren han ke mũ, ẽg tỹ ti vĩ jẽmẽn kỹ. Ủn mág pẽ vẽ, Davi krẽ'krẽ ẽn ti. Topẽ tỹ ẽg mỹ nén han hã vẽ. ⁷⁰ Hã kỹ tóg tó ja nĩ, vãsỹ. Ti vĩ tó tí ag vĩ tugtó ja nĩ, vãsỹ, ẽg si ag, ti tú ag. ⁷¹ Ủ tỹ hẽn ri ke ag vĩ ẽg kato tẽgtẽ mũgtĩ, hã ra tóg ẽg krenkren han mũ, ag to, ù tỹ ẽg to kórég tãvĩ nỹtĩ ag to. ⁷² Ti tỹ ẽg jóg'jóg ve ag mỹ tó ja ẽn han ja tóg nĩ, ẽg jagãgtãn kỹ, Topẽ ti. Ag mré jykrén ja tóg nĩ, Topẽ ti. Ẽn to jykrén ja tóg nĩ, kỹ tóg ki króm ja nĩ sir, Topẽ ti. ⁷³ Ẽg jóg'jóg ve tỹ Abraão mỹ

tóg vėnh vī mág han ja nī, Topē ti. ⁷⁴ Kĩ tóg ti mĩ: “ag krenkren han jé sóg ke mũ, ã krē ag, ag kato tēgtē mũ ag to, ha vemnī,” he ja nī. “Sỹ ke há vė. Sỹ ag krenkren han kũ ag tóg sir jatun mĩ isũ han ke mũ, mũmēg tũ nĩn kũ,” he ja tóg nĩgtĩ, Topē ti. ⁷⁵ “Nén ũ vėnhmĩ han ke tũ ag tóg nĩgtĩ, kurã kãtĩg ke mũ ěn kã. Vėnh jykre kuryj tãvĩ han jé ag tóg ke mũ, isũ han kũ. Ag tỹ ga kri mũn kũ ag tóg han ke mũ, isũ ti. Kurã kar ki ag tóg sir inh jykre hã han ke mũ,” he ja tóg nĩgtĩ, Topē ti, Abraão mĩ,” he tóg, Zacarias ti.

⁷⁶ Kĩ tóg ã kósin mĩ: “ha vé, vỹ,” he mũ. “Sĩ ã tóg nĩ ver. Ũ tỹ kynhmĩ nĩ ěn vĩ tó jé ã tóg ke mũ, kũ ag tóg ã to: “Topē vĩ tó ti tĩ,” henh ke mũ. “Ěg Senhor jo ã tóg tĩnh mũ, ã tỹ ti japry kure ri ke han jé, ã tỹ ti jamĩn kurynh ri ke han jé, ã tỹ vėnh kar mĩ Topē vĩ tón kũ,” he tóg. ⁷⁷ “Ag kanhrãn jé ã tóg ke mũ, Topē tỹ ěg krenkren han sór ěn to. Ěg tỹ ti vĩ mranh tỹ tóg ěg mĩ vėnh pãte fón ke mũ, hã ki tóg ěg krenkren han ke mũ, Topē ti,” he tóg, Zacarias ti. ⁷⁸ “Topē tỹ ěg jagãgtãn hã vė, ti tỹ ěg to há tãvĩ nĩn kũ. Ěg ve jé tóg kãtĩg ke mũ, kũ tóg rã tỹ jun ke ri ke nĩ, Cristo mur ke ti. ⁷⁹ Kuty ri ke ti nĩ, ěg mĩ, ěg tỹ ti ki kagtĩg nỹtĩn kũ. Ti kãtĩg kũ tóg ěg mĩ kurã ri ke nĩ sir. Kãgter jé ěg tóg ke mũ, kũ tóg ěg mĩ kuty ri ke nỹ sir. Hã ra tóg ěg mĩ ã japry ven ke mũ, ã jamĩn ti. Jagma mũn kũ ěg tóg ti jykre kusa venh ke mũ,” he tóg, Zacarias ti. Ti tỹ ã kósin mĩ tón hã vė.

⁸⁰ Hã kũ fi tóg João ve ja nĩ, ti han mũ fag tỹ kófa (hã) ra. Kũ tóg mog mũ sir, kũ tóg tar jē sir. Krĩ há tóg nĩ gé. Ěmã tũ mĩ tóg tĩ mũ ver, ã kurã tỹ tá krỹg ki. Ě kurã ki tóg Israel ag mĩ vėnh ven mũ, ag mĩ Topē vĩ kãmén jé.

2

Jesus Mur (Mt 1.18-25)

¹ João mur kar kũ ga kri pã'i mág tỹ imperador tỹ Augusto vỹ kejēn vėnh vĩ jēnēg mũ, vėnh kar ag tỹ ãjag jyjy

rán mũ jé. Ga kri mũ kar ag mĩ tóg vėnh vĩ ěn jēgnēg mũ, pã'i mág tỹ Augusto ti. ² Vėnh jiji rá ve vė, ge han ja tũ ag nỹtĩ. Cirênio vỹ tỹ ga tỹ Síria kri pã'i tỹ governador nĩ, Augusto tỹ vėnh vĩ ěn jēnēg mũn kã. Tỹ tóg Augusto krēm ke nĩ, Cirênio ti. Ti tỹ tỹ pã'i nĩn kũ ag tóg sir ãjag jyjy ránrán vén mũ. ³ Kũ ag tóg mũ kãn mũ, ãjag jóg'jóg ve ag jamã ja ra. Tá ag tóg ãjag jiji rá vin mũ sir.

⁴⁻⁵ Kũ José tóg tĩ mũ gé, ã prũnh ke fi mré, hã vỹ: Maria, he mũ. Cidade tỹ Nazaré tá fag tóg pa mũ, ga tỹ Galilėia tá. Kũ fag tóg ga tỹ Judėia ra mũ mũ, cidade tỹ Belém ra. Davi krē'krē vė, José ti, hã kũ tóg Belém ra tĩ mũ, ã jyjy rá nĩm jé. Davi jamã ja vė, Belém ti. Hã kũ tóg ra tĩ mũ. Kũ ti prũnh ke fi vỹ ti mré tĩ mũ, hã ra fi tóg kufy jagy nĩ. ⁶ Fag tỹ tá nỹtĩ ki fi tóg ã kurã pėtēm mũ. ⁷ Kũ fi tóg ã kósin vėg mũ sir. Gré ti nỹ, fi kósin ve tag ti. Kũ fi tóg ti pãg kũ koso kãkã ti fig mũ. Ěn vỹ funfór nỹtĩ, hã kũ fag tóg vėnh mēg jo Ěn krēm nỹtĩ ja nĩgtĩ.

Mé ki rĩr tĩ ag

⁸ Kũ ũ tỹ mé ki rĩr tĩ ag vỹ tá nỹtĩ gé, carneiro ki rĩr tĩ ag. Ag japỹ ja tá ag nỹtĩ, ãjag mēg ki rĩr jé, kuty ěn kã. ⁹ Kũ vãhã Topē tỹ jēnē jafã vỹ ag mĩ vėnh ven mũ, kanhkã tá. Topē tỹ jēngrē vỹ ag kri rũm ke mũ. Kũ ag tóg kamēg kũ jũrũn ke mũ sir. ¹⁰ Kũ Topē tỹ jēnē jafã tóg ag mĩ: “kamēg tũg ra,” he mũ. “Sỹ ãjag mĩ nén ũ tónh ke vė. Vėnh vĩ há tó jé sóg ke mũ, kũ tóg ãjag mĩ sér tĩnh mũ. Vėnh kar vỹ mēnh mũ, inh vĩ ti, povo kar, kũ ag fe tóg mrin ke mũ sir. ¹¹ ãjag krenkren han tĩ vỹ ũri mur, hã vỹ: Cristo, he mũ. Ěg Senhor vė ha mỹr. Davi jamã ja tá tóg mur mũ. ¹² Ha mũ jēg, ãjag tỹ gĩr ěn ve jé. Koso kãkã tóg pãg kũ nỹ nĩ. Hã ki ãjag tóg ti ki kanhró nỹtĩnh mũ,” he tóg ag mĩ, Topē tỹ jēnē jafã ti.

¹³ Kũ vãhã ũ tỹ hēn ri ke ag tóg vėnh ven mũ sir. Topē tỹ jēnē jafã ag, kanhkã tãn ag. Ěn ag vỹ Topē mĩ vĩ há han mũ. ¹⁴ “Topē vỹ tỹ ũn mág pē nĩ,”

he ag tóg mǔ. “Kynhmǔ ti nǐ, věnh kar kǎfór ti nǐ, kǔ ěprǎ ke ag vǔ jatun mǔ nǔtǐ, ājag krǐ kusa tǐn kǔ, Topě tǔ ũ tó há ag,” he ag tóg mǔ. ¹⁵ Kar ag tóg tǔg' he mǔ sir, ag tǔ kanhkā ra mǔn kǔ.

Ag tǔ tǔg' hen kǔ ũ tǔ carneiro ki rǐr tǐ ag vǔ jagně mǔ: “mǔ nǔ, Belém ra, ěg tǔ ve jé, Topě tǔ nén han ja ti, ěg Senhor tǔ ěg mǔ věnh vǐ jěně ja ěn ti,” he mǔ. ¹⁶ Kǔ ag tóg fǔrǔnrǔn mǔ mǔ sir. Tá ag tóg junjun mǔ. Kǔ ag tóg vég mǔ, Maria fi, José ti ke gé, gǐr ti ke gé. Koso kǎkǎ tóg nǔ nǐ, Maria fi kósin ěn ti. ¹⁷ Hǎ kǔ ag tóg vég mǔ. Hǎ kǔ ag tóg kǎmén mǔ, věnh kar mǔ. Topě tǔ ag mǔ věnh vǐ jěně ja ěn kǎmén ag tóg mǔ, gǐr ěn to. ¹⁸ Kǔ tóg ũ tǔ mǛg mǔ ag mǔ e tǐ sir. ũ tǔ mé ki rǐr tǐ ag vǐ mǛg ag tóg mǔ, kǔ tóg ag mǔ sér tǐ. ¹⁹ Kǔ Maria fi tóg věnh vǐ tag to jykrén mǔ gé sir. Fi pi(jé) kǎ jatun mǔ', ag tǔ nén tó ja ěn ti. To jykrén kǔ fi tóg nǐ nǐ, Maria fi.

²⁰ Kǔ carneiro ki rǐr tǐ ag tóg sir ājag mǛg to vǔnvǔn ke mǔ gé. Topě mǔ ag tóg vǐ há han mǔ. “Ti hǎ ne tóg ěg mǔ věnh vǐ jěně ja nǐ', ā tǔ jěgně jafǎ ag tǔ', kǔ ěg tóg vé,” he ag tóg mǔ sir, Topě to.

Fag tǔ Jesus jǐjin

²¹ Kar kurǎ tǔ 8 (ke) vǔ tǔg mǔ. Kǔ tóg ti gré junun fǎr kym ke kurǎ pétēm mǔ sir, gǐr sǐ ěn ti. Kǔ fag tóg ti jǐjin kǔ ti mǔ: “Jesus,” he mǔ. Topě tǔ jěně jafǎ vǔ ti jyjy tag tó ja nǐ, ti mǔnh fi tǔ ver ti tǔ kufyg tǔ ra. Hǎ kǔ fag tóg sir tǔ ti jǐjin mǔ.

Fag tǔ Topě mǔ Jesus ven

²² Kejěn fag vǎkre tóg tá krǔg mǔ, kǔ fag tóg věnh kykǔnh sór mǔ. Moisés vǔ tag rán ja nǐ, gǐr mur kar kǔ fag tǔ věnh kykǔnh ke ti. Judeu ag jykre hǎ vē. Fag tǔ věnh kykǔnh jé fag tóg cidade tǔ Jerusalém ra mǔ mǔ, fi tǔ Topě mǔ ā kósin ven jé, tá. “Ā tǔ vē,” he sór fag tóg mǔ, Topě mǔ, fi kósin ěn to. ²³ Topě vǐ ki tag vǔ rán kǔ nǐ, hǎ vǔ: “fi kósin ve tǔ gré nǔn kǔ tóg tǔ ěg jóg mǎg tǔ Topě tǔ nǔ,” he mǔ, Topě vǐ tǔ rán kǔ nǐ ki. ²⁴ Hǎ kǔ fag tóg Topě jo ěn ra mǔ mǔ, Topě mǔ nén ũ pǔn jé. Rán kǔ tóg nǐ nǐ, ěg jóg mǎg vǐn ki, fag tǔ ne tǔ ti mǔ pǔn

ke ti, hǎ vǔ: sórǎg régre, ke tǔ nǐ kǔ ton régre, he mǔ gé. ěn ma fag tóg mǔ mǔ, fag tǔ Topě mǔ pǔn jé. Topě tǔ ki rǐr tǐ ag mǔ fag tóg vǐn tǐ, sórǎg ti, kǔ ag tóg tǎnh kǔ Topě mǔ pǔn tǐ.

²⁵ Kǔ Jerusalém tá ũ tóg nǐ nǐ, ti jyjy hǎ vǔ: Simeão, he mǔ. ũn jykre kuryj vē, Simeão ti. Topě kamǛg tóg tǔg tǐ, Topě kuprǐg tǔ tóg jagrě nǐ. Topě tǔ Israel ag krenkren han mǔ ěn jǎvǎnh tóg nǔgtǐ, Simeão ti. ²⁶ Kǔ Topě kuprǐg vǔ ti mǔ: “Cristo ve jé ā tóg ke mǔ, ā ter ke to hǎ, ěg Senhor tǔ ti jěněn kǔ,” he ja nǔgtǐ ti mǔ.

²⁷ Topě kuprǐg tǔ ti krǐn kǔ tóg kejěn Topě jo ěn kǎra tǐ mǔ. Kǔ tóg tá jé nǐ, hǎ ra fag tóg Jesus ma kǎmǔ mǔ, fag tǔ Topě mǔ sórǎg pǔn jé, Moisés tǔ Judeu ag mǔ nén tó ja ti. ²⁸ Ā tǔ Jesus ve kǔ tóg ti vǎg mǔ sir, kǔ tóg ti to Topě mǔ vǐ há han mǔ, Simeão ti. ²⁹ “Ěg jóg mǎg,” he tóg, Topě mǔ. “Vǎhǎ ā tóg inh jé prěr ke mǔ, kǔ sóg jatun mǔ tǔg mǔ ha,” he tóg. “Ā tǔ inh mǔ nén tó jan han ā tóg huri,” he tóg. ³⁰ “Ve inh huri, ā tǔ ěg krenkren han ke mǔ ti. Cristo ve inh huri,” he tóg, Simeão ti. ³¹ “Věnh kar rǐnve ā tóg han, ā tǔ ěg krenkren han ke mǔ ti. ³² Kǔ tóg ěg mǔ jěngrě ri ke nǐ, Cristo mur ti. Kǔ povo kar vǔ vég mǔ, fóg ag kar, kanhgág ag kar ke gé, ā tǔ ag krenkren han ke mǔ ti. Ěg povo tǔ Israel tǔ ā tóg ũn mǎg han huri, věnh kar rǐnve, Cristo tǔ ěg mré ke nǐn kǔ,” he tóg, Simeão ti, Topě mǔ.

³³ Kǔ Jesus jóg vǔ ti vǐ mǛg mǔ, Jesus mǔnh fi ke gé, kǔ tóg fag mǔ e tǐ, ti tǔ Jesus to nén tó mǔ ěn ti.

³⁴ Kǔ Simeão vǔ fag mǔ věnh vǐ há tó mǔ gé. “Topě vǔ ājag ve há han mǔ,” he tóg mǔ fag mǔ, Simeão ti. Kǔ tóg Maria fi mǔ: “ha vé,” he mǔ. “Israel tǔ hěn ri ke ag vǔ ti tugrǐn mǔ há han ke mǔ, jǎvo ũ tǔ hěn ri ke ag vǔ ti tugrǐn mǔ kónǎn ke mǔ gé. Kǔ ag tóg ti kato vǐnh ke mǔ gé, Topě tǔ ti jěně ja ra. ³⁵ Kǔ ā tóg ti tugrǐn vēsǔrénh kenh ke mǔ, jǔ, kǔ tóg rógro tǔ ā fe tǔ gynh ke ri ke nǐnh ke mǔ, ā vēsǔrénh ke ti.

Kỹ ãg tóg venh ke mũ, ag tỹ nén to ti to jykrén mũ ti,” he tóg, Maria fi mỹ, Simeão ti.

³⁶ Kỹ ù fi tóg tá nĩ gé, Topê jo ãn krêm, fi jiji hã vỹ: Ana, he mũ. Topê vỹ tó tĩ fi vỹ gé. Fanuel kósin fi vỹ. Kỹ fi jóg'jóg ve vỹ tỹ Aser nĩ. Kófa fi nĩ ha, kófa tãvĩ. ã mén kỹ fi tóg 7 anos han, fi mén mré, kar tóg ter ja nĩ, fi mén ti, fi mré 7 anos han kar. ³⁷ Kar fi tóg mén tũ tĩ nĩ sir. 84 anos han fi tóg, mén tũ tĩ ki. ãn fi vỹ Topê jo ãn krêm nĩ nĩ, kurã kar ki fi tóg tá nĩ nĩ sir. Tá fi tóg Topê tũ han nĩgtĩ, ti mré vỹ kỹ. Jẽg tũ fi nĩgtĩ, fi tỹ Topê mré vỹ jé. Kutý tá fi tóg ke tĩ, kurã tá ke gé. ³⁸ ãn fi vỹ hora ãn kã Topê jo ãn krêm jẽ mũ, Simeão tỹ Jesus ven kỹ. Kỹ fi tóg Jesus vég mũ gé sir, Ana fi. Ti ve kỹ fi tóg Topê mỹ vỹ há han mũ. “Inh mỹ tóg há tĩ, sỹ ti ven kỹ,” he fi tóg mũ, Topê mỹ. Vẽnh kar mỹ fi tóg tó mũ, ùn krenkren sór mũ ag mỹ, Jerusalém tá.

Fag tỹ Nazaré ra vỹn ke

³⁹ Kỹ fag tóg sir Moisés tỹ vẽn kykũnh to nén rán ja ãn han kãn mũ sir, Jesus mỹnh fi, Topê tỹ Judeu fag mỹ vẽn jykre nĩm ja ãn ti. Kar kỹ fag tóg sir cidade tỹ Nazaré ra vỹnvỹn ke mũ, ga tỹ Galiléia ra, fag jamã ra ke vỹ sir. ⁴⁰ Kỹ gĩr sĩ ãn tóg mog mũ sir, komêr hã tóg tar jẽ sir. Kỹ tóg vẽn kanhrãn há han mũ, kỹ Topê vỹ ti ve há han mũ gé, hã kỹ tóg vẽn kanhrãn mág mũ sir, ùn sĩ ãn ti.

Jesus tỹ ã pir mỹ Topê jo ãn tá nĩ

⁴¹ Jesus mỹnh fag tóg prỹg kar ki Jerusalém ra mũ tĩ, fag tỹ festa tỹ Páscoa venh mũ jé. Fag jykre hã vỹ. ⁴² Jesus tỹ 12 anos han kỹ tóg fag mré tĩ mũ gé, fag tỹ festa ãn venh mũn kỹ, Jerusalém ra. ⁴³ Festa tỹ tũ ken kỹ fag tóg vỹnvỹn ke mũ, hã ra Jesus tóg Jerusalém tá nĩ nĩ. Hã ra fag tóg ki kagtĩg nỹtĩ, ti tỹ Jerusalém tá nĩ ãn ki. ⁴⁴ Kỹ fag tóg: “ti hỹn ù tỹ ãg mré kãmũ mũ fag mré vyr, ãg jo,” he mũ. Kỹ fag tóg kurã pir ki mũ mũ, fag jamã ra vỹnvỹn ke kỹ. Fag tỹ ãjag mré ke fag tá junjun kỹ fag tóg ti jãvãnh mũ, ãjag

to há kar fag kãmĩ. ⁴⁵ Hã ra fag tóg tá Jesus vég tũ nĩ. Kỹ fag tóg Jerusalém ra vỹnvỹn ke mũn mũ gé, ti jãvãnh jé. ⁴⁶ Vãhã fag tóg ti vég mũ, kurã tãgtũ tũ kỹ. Topê jo ãn krêm tóg nĩ nĩ, professor ag mré. Ag vỹ mẽg tóg nĩ nĩ, kỹ tóg ag ki jẽmẽg mũ gé, “ne nẽ?” hen kỹ. ⁴⁷ ù tỹ ti vỹ mẽg mũ ag mỹ tóg e tĩ. To jykrén há han tóg, Jesus ti, kỹ tóg ag mỹ tó há han mũ. Ag tỹ ti vỹ mẽ kỹ tóg ag mỹ e tĩ, professor ag mỹ.

⁴⁸ Ti mỹnh fag tỹ ti ve kỹ tóg fag mỹ e tĩ gé sir. Kỹ ti mỹnh fi tóg ti mỹ: “inh kósin!,” he mũ. “ã tỹ tag kã ne han nĩ nẽ? ã jóg mré sóg ã jãvãnh jagy han. ã jãvãnh to ãg tóg kanẽ jur, ãg tỹ ã vég tũ nĩn kỹ,” he fi tóg ti mỹ. ⁴⁹ Hã ra tóg fi mỹ: “ã tỹ ne jé inh jãvãnh ja nẽ?” he mũ. “Hẽ ri ken kỹ hỹn!” he tóg. “Inh panh pẽ ãn krêm sóg nĩ nĩ mỹr, kỹn mỹ ãjag mỹ vẽnhmỹ?” he tóg, ã mỹnh fag mỹ. ⁵⁰ Hã ra tóg fag tỹ to jykrén tũ tĩ, fag kósin vỹ to.

⁵¹ Kỹ tóg fag mré tĩ mũ, cidade tỹ Nazaré ra. Tá tóg fag mré nĩ nĩ sir, ti tỹ fag vỹ jẽmẽn kỹ. Kỹ ti mỹnh fi pi(jé) vẽn vỹ kar tag kã jatun nĩ'.

⁵² Kỹ Jesus tóg mog mũ sir. Krĩ há tãvĩ tóg nĩ. Topê vỹ ti ve há han mũ gé. Kỹ tóg vẽn kar mỹ há tĩ sir, ag tỹ ti jykre ven kỹ.

3

João Batista ti

(Mt 3.1-12; Mc 1.1-8; Jo 1.19-28)

¹ Kejẽn tóg Tibério tỹ pã'i mág tỹ imperador nĩ kri 15 anos han mũ. Ti tỹ Roma tá tỹ pã'i mág nĩ ãn kã Põncio Pilatos vỹ tỹ ga tỹ Judéia kri pã'i tỹ governador nĩ, Tibério krêm. ãn kã Herodes vỹ tỹ Galiléia kri pã'i tỹ governador nĩ gé, Tibério krêm. Herodes jãvy tỹ Filipe vỹ tỹ ga tỹ Ituréia tá pã'i tỹ governador nĩ gé, ga tỹ Traconites tá ke gé, Tibério krêm. Jãvo Lisãnias vỹ tỹ ga tỹ Abilene tá pã'i tỹ governador nĩ, Tibério krêm.

² ãn kã Caifás vỹ tỹ Topê tũ ki rĩr tĩ ag pã'i mág nĩ, Anás mré hã. Kỹ vãhã Topê vỹ João mré vỹ mũ sir, Zacarias

kósin ên mré. Êmã tũg ja mĩ tóg tĩ mũ, João ti. Kĩ Topê tóg ti mĩ: “ha Israel ag mĩ vênh ven tĩg,” he mũ. ³ Kĩ tóg sir tĩ mũ. Goj tỹ Jordão jagma tóg tĩ mũ. Tĩg kũ tóg vênh kar jyvên mũ, kũ tóg ag mĩ: “ã kype jé sóg ke mũ, ã tỹ ã jykre kórég továnh sór kũ, Topê tỹ ã tỹ ti vĩ mranh tỹ ã mĩ vênh pãte fón jé,” he tóg mũ sir, vênh kar mĩ.

⁴ João tóg rán kũ nĩ, vãsỹ. Topê vĩ tó tĩ tỹ Isaías vỹ João to tag rán ja nĩ, ha mẽ: “êmã tũg ja tá tóg jênh ke mũ, ga kórég tá,” he ja tóg nĩ, Isaías ti. “Tá tóg ag mĩ tónh ke mũ. “Êg Senhor kãtĩg ke jo vênh jãnhkrigkrig nĩ,” he jé tóg ke mũ. “Êpry kurég ãjag tóg tĩ, êmĩn kurynh ãjag tóg tĩ, ãjag chefe jun ken kũ. Kĩ tag ri ke han nĩ, ãjag jykre pãno togvánh kũ, êg Senhor kãtĩg ken jo. ⁵ Ti kãgnó tỹ ãjag tóg kyjer' he tĩ, kar ãjag tóg êpry sór kar kũm ke tĩ gé, êmĩn sór ti. Tĩ jonjor kugrynh kãn ãjag tóg tĩ, ti sunsór vãvãm kãn ãjag tóg tĩ gé, ãjag tỹ êpry han kũ, êmĩn han kũ. Kĩ tag ri ke han nĩ, ãjag jykre kórég to. ⁶ Hã kũ êprã ke kar vỹ venh ke mũ, Topê tỹ êg krenkren han ke ti,” he jé tóg ke mũ, kũ vênh kar vỹ ti vĩ mẽnh mũ,” he ja tóg nĩ, Isaías ti, João to.

⁷ Hã kũ João tóg sir ag jyvên mũ sir, ag tỹ ti venh kãmũn kũ, ti tỹ ag kygpe jé. E tâvĩ ag nỹtĩ, ã tỹ ti venh kãmũ mũ ag. Ag jyvên kũ tóg ag mĩ: “pỹn ri ke ãjag tóg nỹtĩ, ãjag jykre pãno tâvĩ nĩn kũ,” he mũ. “Û nỹ ãjag mĩ: “Topê jũ venh ke tũ ãjag nĩ,” he tĩ? ⁸ ãjag jykre si togvánh ra, ãjag tỹ ti jũ ve jãvánh tĩn kũ. Vênh jykre há han ra, êg tỹ ãjag jykre tãg ve jé. Hã ra ãjag tóg jagnẽ mĩ: “Abraão vỹ tỹ êg jóg'jóg ve nĩ,” he mũ, “kũ Topê hỹn êg to jũnh ke tũ nĩ, êg tỹ tỹ Abraão krẽ'krẽ nỹtĩn tugrĩn,” he ãjag tóg tĩ. Hã tũ vê hã ra. ãjag jykre kórég ên to ãjag tóg jagtar ke mũ, ha vemnĩ. Topê vỹ Abraão krẽ'krẽ hyn han ki kanhró nĩ, pó tag tỹ mỹr, ti tỹ Abraão krẽ'krẽ ve sór kũ, Topê ti. ⁹ Hã ra tóg ãjag tỹ tũ' henh ke mũ, ãjag tỹ ãjag jykre kórég továnh tũ nĩn kũ,” he tóg, João ti.

“Êg tỹ ka gỹn ri ke tóg nĩ. Ti kanên

vánh nĩn kũ êg tóg ti gỹn tĩ, tỹ pĩ han jé. Tag ri ke han jé tóg ke mũ, Topê ti, ãjag mĩ, ãjag tỹ vênh jykre há han tũ nĩn kũ. Kĩ tóg pĩ ki ãjag vãm ke mũ, Topê ti,” he tóg ag mĩ, João ti.

¹⁰ Kĩ ùn e ag tóg ti ki jēmēnh kãmũ mũ sir, João ki. Kĩ ag tóg ti mĩ: “kũ êg hỹn hẽ ri kenh mũ ha, Topê jykre han jé?” he mũ. ¹¹ Kĩ tóg ag mĩ: “ã kur régre nĩn kũ ã kur pir nĩmĩ, ùn kur tũ ên mĩ,” he mũ. “Ã jên tỹ ùn kókĩnkĩr ag mĩ vênh kãpópãm nĩ gé,” he tóg.

¹² Kĩ ù tỹ governo mĩ imposto kaja mãg tĩ ag vỹ João to kãmũ mũ gé, ti tỹ ag kygpe jé. Kĩ ag tóg ti mĩ: “professor’,” he mũ. “Êg hỹn hẽ ri kenh mũ?” he ag tóg mũ gé. ¹³ Kĩ João tóg ag mĩ: “pã'i mág tỹ ãjag mĩ nén tó mũ ên hã ri ke mãn nĩ, jãnkamy ti,” he mũ. “Ker ti kãfór mãn sór hẽ’,” he tóg ag mĩ.

¹⁴ Kĩ soldado ag vỹ tá junjun mũ gé. “Kũ êg hỹn hẽ ri kenh mũ?” he ag tóg mũ gé sir, soldado ag. Kĩ tóg ag mĩ: “ag tũ mãn sór tũg nĩ,” he mũ. “Ag to vãsãn ãjag tóg tĩ, ù to ón ãjag tóg tĩ gé, ãjag tỹ ag jãnkamy ve jé. Ke tũg nĩ. ãjag rãnrãj to ãjag tóg jãnkamy vég tĩ. Tĩ kãfór mãn sór tũg nĩ,” he tóg, João ti, soldado ag mĩ.

¹⁵ Kĩ vênh kar ag tóg ti to jykren mũ, João to. “Ti mĩ tỹ Cristo tũ nĩ vỹ?” he ag tóg mũ sir ti to. João to ag tóg ke mũ, ag tỹ Cristo kãtĩg jãvánh kũ. ¹⁶ Kĩ João tóg ag mĩ: “inh pí(jé) tỹ Cristo nĩ’,” he mũ. “Goj hã tỹ sóg ãjag kygpég tĩ. Inh nón tóg kãtĩg mũ, Cristo ti, ha mẽ. Inh kãfór ti nĩ. Sỹ tỹ ti camarada nĩnh ke vẽ vẽ, sỹ ti pẽn né kunũ jé, ti pẽn to ró ti. Hã ra sóg tỹ ti krēm pẽ jẽ. Ên vỹ tóg Topê kuprĩg jênēnh ke mũ, ti tỹ tỹ ãjag jagrẽ nĩ jé, kũ tóg pĩ jēngrẽ ri ke nĩ. Tĩ tỹ ãjag kygpenh ken hã vẽ,” he tóg, João ti. mũ, ti tỹ tỹ ãjag jagrẽ nĩ jé, kũ tóg pĩ jēngrẽ ri ke nĩ. Tĩ tỹ ãjag kygpenh ken hã vẽ,” he tóg, João ti.

¹⁷ “Ti kãtĩg vỹ tỹ êg tỹ rãgró rēn ri ke nĩ. Tĩ rēn kar kũ êg tóg ti fár vãm tĩ, êg tỹ pãjó kuprãg jé. Tĩ kanē há vin han êg tóg tĩ. Tĩ fár pũn êg tóg tĩ. Cristo kãtĩg kũ tóg ri ke nỹ. Û tỹ ã to há ag mĩ

tóg: “ha kãmũ jëg,” henh ke mũ. Û tỹ ã to kórég ag vãm jé tóg ke mũ, pĩ ki, hã ra tóg nhyn kenh ke tũ pẽ nĩ,” he tóg, João ti. ¹⁸ Hã kỹ tóg vënh kar mũ Topẽ vĩ sér tó mũ, ag jyvën kỹ, João ti.

¹⁹ Kỹ tóg pã'i mág tỹ Herodes jyvën mũ gé, ti prũ fi to, hã vỹ: Herodias fi, he mũ. Tỹ fi ti jãvy prũ ja nĩ, hã ra tóg fi péju kỹ fi tỹ prũg mũ, Herodes ti. Nén ù vënhmỹ e han tóg tĩ, hã kỹ João tóg ti jyvën mũ. ²⁰ Kar tóg sir nén ù vënhmỹ ù han mãn mũ gé, Herodes ti. João ség tóg mũ, ti tỹ ti jyvën to.

João tỹ Jesus kype
(Mt 3.13-17; Mc 1.9-11)

²¹ Hã ra tóg kãmĩ kỹ jë tũ nĩ ver, João ti. Kỹ tóg ag kygpe kãn mũ. Kỹ tóg kejën Jesus kypég mũ gé. Kỹ Jesus tóg jë nĩ, ti tỹ Topẽ mré vĩn kỹ, João tỹ ti kype kar kỹ. Kỹ vãhã kanhkã tóg nor' he mũ. ²² Kỹ Topẽ kuprĩg vỹ kanhkã tá kãtére mũ, ti kri. Tỹ sórág ve ti nĩ, Topẽ kuprĩg ti. Kỹ kanhkã tá vënh vĩ tóg mẽ há tĩ, kỹ tóg: “tỹ ã inh kósin pir jë, tỹ ã tóg inh fe pẽ jëgtĩ,” he mũ, vënh vĩ ti, Topẽ ti.

Jesus jóg'jóg ve ag
(Mt 1.1-17)

²³ Jesus vỹ 30 anos han mũ, ti tỹ vënh kar mũ Topẽ kãmén ve ki. “José kósin vë,” he ag tóg tĩ ti to, hã ra tóg tỹ ti kósin tũ nĩgtĩ. Eli kósin vë, Jesus ti, kỹ Eli ên vỹ tỹ ti vovô nĩ. ²⁴ Eli vỹ tỹ Matate kósin nĩ. Matate vỹ tỹ Levi kósin nĩ. Levi vỹ tỹ Malqui kósin nĩ. Malqui vỹ tỹ Janai kósin nĩ. Janai vỹ tỹ José kósin nĩ. ²⁵ José vỹ tỹ Matatias kósin nĩ. Matatias vỹ tỹ Amós kósin nĩ. Amós vỹ tỹ Naum kósin nĩ. Naum vỹ tỹ Esli kósin nĩ. Esli vỹ tỹ Nagai kósin nĩ. ²⁶ Nagai vỹ tỹ Maate kósin nĩ. Maate vỹ tỹ Matatias kósin nĩ. Matatias vỹ tỹ Semei kósin nĩ. Semei vỹ tỹ José kósin nĩ. José vỹ tỹ Joda kósin nĩ. ²⁷ Joda vỹ tỹ Joanã kósin nĩ. Joanã vỹ tỹ Resa kósin nĩ. Resa vỹ tỹ Zorobabel kósin nĩ. Zorobabel vỹ tỹ Salatiel kósin nĩ. Salatiel vỹ tỹ Neri kósin nĩ. ²⁸ Neri vỹ tỹ Melqui kósin nĩ. Melqui vỹ tỹ Adi kósin nĩ. Adi vỹ

tỹ Cosã kósin nĩ. Cosã vỹ tỹ Elmadão kósin nĩ. Elmadão vỹ tỹ Er kósin nĩ. ²⁹ Er vỹ tỹ Josué kósin nĩ. Josué vỹ tỹ Eliézer kósin nĩ. Eliézer vỹ tỹ Jorim kósin nĩ. Jorim vỹ tỹ Matate kósin nĩ. Matate vỹ tỹ Levi kósin nĩ. ³⁰ Levi vỹ tỹ Simeão kósin nĩ. Simeão vỹ tỹ Judá kósin nĩ. Judá vỹ tỹ José kósin nĩ. José vỹ tỹ Jonã kósin nĩ. Jonã vỹ tỹ Eliaquim kósin nĩ. ³¹ Eliaquim vỹ tỹ Meleá kósin nĩ. Meleá vỹ tỹ Mena kósin nĩ. Mena vỹ tỹ Matata kósin nĩ. Matata vỹ tỹ Natã kósin nĩ. Natã vỹ tỹ Davi kósin nĩ. ³² Davi vỹ tỹ Jessé kósin nĩ. Jessé vỹ tỹ Obede kósin nĩ. Obede vỹ tỹ Boaz kósin nĩ. Boaz vỹ tỹ Sala kósin nĩ. Sala vỹ tỹ Nassom kósin nĩ. ³³ Nassom vỹ tỹ Aminadabe kósin nĩ. Aminadabe vỹ tỹ Admim kósin nĩ. Admim vỹ tỹ Arni kósin nĩ. Arni vỹ tỹ Esrom kósin nĩ. Esrom vỹ tỹ Peres kósin nĩ. Peres vỹ tỹ Judá kósin nĩ. ³⁴ Judá vỹ tỹ Jacó kósin nĩ. Jacó vỹ tỹ Isaque kósin nĩ. Isaque vỹ tỹ Abraão kósin nĩ. Abraão vỹ tỹ Tera kósin nĩ. Tera vỹ tỹ Nacor kósin nĩ. ³⁵ Nacor vỹ tỹ Seruque kósin nĩ. Seruque vỹ tỹ Ragaú kósin nĩ. Ragaú vỹ tỹ Faleque kósin nĩ. Faleque vỹ tỹ Éber kósin nĩ. Éber vỹ tỹ Sala kósin nĩ. ³⁶ Sala vỹ tỹ Cainã kósin nĩ. Cainã vỹ tỹ Arfaxade kósin nĩ. Arfaxade vỹ tỹ Sem kósin nĩ. Sem vỹ tỹ Noé kósin nĩ. Noé vỹ tỹ Lameque kósin nĩ. ³⁷ Lameque vỹ tỹ Metusalém kósin nĩ. Metusalém vỹ tỹ Enoque kósin nĩ. Enoque vỹ tỹ Jarete kósin nĩ. Jarete vỹ tỹ Maleleel kósin nĩ. Maleleel vỹ tỹ Cainã kósin nĩ. ³⁸ Cainã vỹ tỹ Enos kósin nĩ. Enos vỹ tỹ Sete kósin nĩ. Sete vỹ tỹ Adão kósin nĩ. Adão vỹ tỹ Topẽ tỹ há nĩ. Jesus jóg'jóg ve ag hã vë.

4

Jesus tỹ Topẽ vỹ mranh tũ
(Mt 4.1-11; Mc 1.12-13)

¹ Kỹ Topẽ kuprĩg vỹ tỹ Jesus jagrë nĩ. Kỹ Jesus vỹ goj tỹ Jordão tá vỹn ke mũ, ã kype kỹ jën kỹ. Ti tĩg kỹ Topẽ kuprĩg vỹ ti krĩn mũ. ² Kỹ tóg ti tỹ ti krĩn kỹ êmã tũg ja ra tĩ mũ sir, ga kórég ra. Tá

tóg kurā tỹ 40 (ke) han mũ, ěmā tũg ja ki. Kỹ Japo vỹ ti tỹ ã jóg vỹ mranh han sór mũ, tá, hã ra Jesus tóg ke tũ nĩ. Ěmā tũg ja tá nĩn kỹ tóg jĕg tũ nĩ, kurā tỹ 40 ěn ki. Kar kỹ tóg sir kókĩr mũ. ³Ti kókĩr nĩn kỹ Japo vỹ ti mỹ vỹ mũ. “Tỹ ã Topĕ kósın nĩ mỹr,” he tóg. “Ă tỹ tỹ Topĕ kósın nĩn kỹ pó tag tỹ ěmĩ han nĩ, ã tỹ kon jé,” he tóg ti mỹ, Nén-Kórég ěn ti, Jesus mỹ. ⁴Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “hã ra tag tóg rán kỹ nĩ, ha mẽ,” he mũ. “Ěmĩ tãvĩ jamĕn kỹ ěg rĩnrĩr tũ nỹtĩ, Topĕ vỹ jamĕn kỹ ěg rĩnrĩr nỹtĩ. Hã kỹ tóg sỹ ti vỹ mranh jãvãnh tĩ, ěmĩ to,” he tóg, Jesus ti, Nén-Kórég ěn mỹ.

⁵Kỹ Japo vỹ ti mré tãpry mũ. Kỹ tóg ti mỹ mundo ven kãn mũ, ù tỹ kri ke kar ag ke gé. Ven pir ki tóg ti mỹ ven kãn mũ. ⁶Kỹ tóg ti mỹ: “isũ vĕ mỹr,” he mũ, Japo ti. “Ă mỹ sóg tovãnh kãn sór mũ, ã tỹ tỹ vĕnh kar tag ag pã'i jĕ jé. Kỹ ti sĩnvĩ tag kar vỹ tỹ ã tũ nĩnh mũ. Isũ vĕ mỹr, ù tỹn han ja ěn tỹ inh mỹ: “té,” hen kỹ. Kỹ sóg sỹ ùn kuprĕg mũ ěn mỹ vin tĩ sir. ⁷Ă hã mỹ sóg tovãnh sór mũ ha, ã tỹ inh krĕm grĩnh ken kỹ, ã tỹ iso: “Topĕ vỹ tỹ ã nĩ,” hen kỹ,” he tóg, Nén-Kórég ti, Jesus mỹ. ⁸Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mẽ,” he mũ. “Ěg pã'i tỹ Topĕ hã krĕm ěg tóg ěg jakrĩ tỹ krỹ' he tĩ, ti hã to ěg tóg: Topĕ vĕ, he tĩ,” he tóg, Topĕ vỹ tỹ rán kỹ nĩn ki. Hã kỹ sóg mranh jãvãnh nĩ,” he tóg, Jesus ti, Nén-Kórég mỹ.

⁹Kỹ Japo tóg ti mré tĩg mãn mũ, cidade tỹ Jerusalém ra. Tá tóg ti mỹ: “Topĕ jo ĩn kri jĕmnĩ, ti krĩ kri,” he mũ. Kỹ tóg ke mũ. Hã ra kãgnó tóg tá nĩ, Topĕ jo ĩn jo. Japo tóg Jesus mỹ: “Topĕ kósın vỹ tỹ ã nĩ,” he mũ. “Kỹ hũm hemnĩ. ¹⁰Tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mẽ: “ã tỹ jĕnĕ jafã ag mỹ tóg tónh mũ, Topĕ ti, kỹ ag tóg ã ki rĩr ke mũ. ¹¹Ăjag nĩgĕ tỹ ag tóg ã vyn ke mũ, kỹ ã tóg rỹj ke tũ nĩ. Ā pĕn vỹ rỹj ke tũ nĩ gé, hã jé ag tóg ã ki rĩr ke mũ,” he tóg, Topĕ vỹ tỹ rán kỹ nĩ ěn ki. Kỹ jatun mỹ hũm nĩ,” he tóg, Nén-Kórég ti, Jesus mỹ. ¹²Kỹ Jesus vỹ ti mỹ ke mũ gé. “Kỹ tag vỹ rán kỹ nĩ gé, ha mẽ,” he tóg. “Topĕ mỹ: ã mỹ ã

tỹ nén tó ja ěn han mũ vỹ? he tũg nĩ,” he tóg mũ gé, Topĕ vỹ tỹ rán kỹ nĩ ěn ki. Hã kỹ sóg Topĕ hã tỹ inh mỹ nén tó mũ ěn han ke mũ, kỹ sóg hũm ke tũ nĩ, ti tỹ inh mỹ tó tũ nĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti, Nén-Kórég mỹ.

¹³Kỹ Japo vỹ ã tỹ nén tónh ke ěn tó kãn ja nĩ, hã kỹ tóg Jesus tovãnh mũ ver, ti tỹ kurā ù kã ti mré vỹ mãn jé, kejĕn, ti tỹ ti mỹ há tĩ ve nĩn kỹ, Japo mỹ.

*Jesus tỹ Galilĕia tá ag kanhrãn
(Mt 4.12-17; Mc 1.14-15)*

¹⁴Kỹ Jesus tóg tĩ mũ sir, Topĕ kuprĩg tỹ ti krĩn kỹ. Ga tỹ Galilĕia ra tóg tĩ mũ. Kỹ vĕnh kar ti kãme mẽ kãn mũ sir, ga ěn tá ke kar ag. ¹⁵Kỹ tóg ag kanhrãn mũ sir, Jesus ti, ag vĕnh kanhrãn jafã krĕm. Krĕm ag tóg Topĕ vỹ tó tĩ, Judeu ag. Jesus tỹ ag kanhrãn kỹ tóg ag mỹ e tĩ, ti vỹ ti. Hã kỹ ag tóg ti to vỹ há han mũ sir.

*Jesus tỹ Nazaré ra vỹn ke
(Mt 13.53-58; Mc 6.1-6)*

¹⁶Kỹ Jesus tóg Nazaré tá jun mũ gé, ã jamã tá. Tá tóg mog ja nĩ, cidade tỹ Nazaré tá. Kỹ tóg ã tỹ nén han tĩ ěn han mũ. Ag vĕnh kanhrãn jafã ra tóg tĩ mũ, vĕnh kãn ke kurā ki. Tá tóg sir jĕgnĕ mũ, culto ki, ag vĕnh mãn kỹ nỹtĩ ěn ki. Ti tỹ Topĕ vỹ to ke sór vĕ, hã kỹ tóg jĕgnĕ mũ, Jesus ti. ¹⁷Ti jĕ kỹ ag tóg ti mỹ livro nĩm mũ, Isaías tỹ rán ja ěn ti, vãsỹ Topĕ vỹ tó tĩ tỹ rán ja ěn ti. Kỹ tóg livro tỹ vym ke mũ. Kỹ tóg ã tỹ to ke sór mũ ěn vĕg mũ, Isaías tỹ tó ja ti, ha mẽ. ¹⁸“Topĕ kuprĩg vỹ inh krĩn mũ,” he tóg. “Inh jagrĕ vĕ mỹr, hã kỹ tóg inh krĩn mũ. “Ũn jagãgtar ag mỹ inh vỹ tómnĩ,” he tóg inh mỹ. Inh jĕnĕg tóg mũ, isỹ ùn sigse kỹ nỹtĩ ag kygvãnh jé, isỹ ùn kyvó ag tỹ ěvãnh (há) han jé, isỹ ag tỹ ùn vóg kónãnh mũ ag ki rĩr há han jé, ag jatu nỹtĩ jé, ¹⁹isỹ vĕnh kar mỹ: “ũri ěg jóg mág vỹ ěg kren han sór mũ,” he jé,” he tóg, Isaías ti, vĕnh rá ki. Hã to ke tóg mũ, Jesus ti. ²⁰Tag to ke kar kỹ tóg livro ěn kri tỹ tam ke mãn mũ. Livro ki rĩr tĩ ěn mỹ tóg jun mũ, livro ti. Kỹ tóg nĩ mũ sir.

Hã ra vênh kar ag tóg ti ki êvãnh mũ. ²¹ Kĩ tóg ag mũ kãmén mũ, kĩ tóg: “vãsỹ rán kỹ nĩ ja tag mẽ ãjag tóg,” he mũ. “Ûri ke vễ, ùri ãjag tóg vэг mũ, vãsỹ rán kỹ nĩ ja ên ti,” he tóg. “Inh hã to tóg tag tó ja nĩ, Isaías ti,” he tóg, Jesus ti.

²² Ag tỹ ti vĩ mẽ kĩ tóg ag mũ e tĩ sir. “Ki hã tóg tó mũ, hã kĩ tóg êg mũ e tĩ,” he ag tóg mũ. Kĩ ag tóg ti to vĩ mũ gé. “José kósin vễ mỹr, êg mré ke ên, hã ra tóg êg vĩ kãfór han sór mũ,” he ag tóg mũ ti to.

²³ Kĩ Jesus tóg ag mũ: “ãjag hỹn iso jykrén sór mũ,” he mũ. “Médico mũ êg tóg: “kur vễsỹ há' hé, ã tỹ tỹ médico nĩ sór nĩn kỹ,” he tĩ. ãjag hỹn tag tó sór mũ inh mũ. ãjag hỹn inh mũ: “cidade tỹ Cafarnaum tá ã tóg ag tỹ há' hé, ùn kagyga ag tỹ, kĩ kur tag ki êg tỹ há' hemnĩ gé, ã jamã tag ki, ã tỹ vênh kar tỹ há' he sór nĩn kỹ,” he sór ãjag hỹn mũ inh mũ,” he tóg, Jesus ti.

²⁴ Kĩ tóg ag mũ: “ti jamã tá ke ag ne tóg Topê vĩ tó tĩ ên to é he tĩ,” he mũ. “Ti tỹ ke há vễ. Hã kĩ ãjag tóg iso é he tĩ,” he tóg ag mũ, Jesus ti. ²⁵⁻²⁶ “Ha mẽ, sỹ nén tó mũ ti. Elias to jykrén nĩ. Ti tỹ ga kri tĩ mũ kĩ tóg ta kutẽ vãnh han ja nĩgtĩ, prỹg tăgtũ kri kysã tỹ 6 (ke) ki. Kĩ tóg prỹg tĩ sir, ga ên mĩ, vễjên tóg tũ' he mũ sir. Kĩ Topê tóg Elias mũ tó, ti tỹ cidade tỹ Sarepta ra tĩg jé, cidade tỹ Sidom kakó ra. Tá fóg fi tóg nĩ nĩ, ùn mén ter ja fi. Fi mré tóg jêg tĩ sir, Elias ti, fi tỹ ti mũ vễjên tỹ vênh kãpãm kỹ, prỹg ra. Topê pi(jé) Israel fi to ti jênê ja nĩgtĩ'. Ti pi(jé) ti jamã ra ti jênê ja nĩgtĩ'. Tá fag tóg e nỹtĩ ja nĩgtĩ gé, ùn mén ter ja fag. Hã ra Topê tóg fóg ên fi to ti jênê ja nĩgtĩ, fi tỹ ti ki rĩr jé,” he tóg, Jesus ti.

²⁷ “Kĩ Eliseu to jykrén nĩ gé, vãsỹ Topê vĩ tó tĩ ên to. Ti tỹ ga kri tĩ nĩn kỹ ùn kagyga ag tóg e ja nỹtĩgtĩ gé, êg povo tỹ Israel kãmĩ, vênh kaga kren vãnh han mũ ag, vênh kaga tỹ lepra han mũ ag. Hã ra ag tóg ti mũ to vĩ ja tũ nĩgtĩ, ti tỹ ag tỹ há' hen jé. Kuvar há tá tóg kãtĩg ja nĩgtĩ, fóg ti, Naamã ti, ga tỹ Sírĩa tá ke ên ti. Kĩ ti hã ne tóg Eliseu

mỹ to vĩn kỹ há' he mũ sir inhhã. Ti kaga kren vãnh ên tóg tũ' he mũ sir. Ge ãjag tóg nĩgtĩ iso. Kuvar há tá ke fag vĩ inh ki ge tĩ, jãvo ãjag tóg inh ki ge jãvãnh nỹtĩ, ãjag tỹ tỹ inh jamã tá ke nỹtĩ ra,” he tóg ag mũ, Jesus ti.

²⁸ Kĩ ù tỹ ti vĩ mẽg mũ ag fe tóg gỹm ke mũ sir, Jesus to, ù tỹ vênh kanhrãn jafã ên krêm nỹtĩ ag. ²⁹ Jêgêg nêgnê ag tóg mũ sir. Kãpa ag tóg mũ sir. Ti vóg ag tóg mũ sir, pãnónh ra. Nazaré vĩ pãnónh tá nĩ, ag jamã ti. Pãnónh ên to jãpry kỹ ag tóg tá ti kutẽm sór mũ, kãgnó ki ti ter jé. ³⁰ Hã ra Jesus tóg ag ré kỹ tĩ mũ, ag jãmĩ. Ti tỹ hễ ri ke tũ ag tóg nĩ sir, kĩ tóg ag fĩn rãm kỹ ag ré kỹ tĩ mũ.

Hã ra ag tóg ti vĩ kri fi jãvãnh nỹtĩ, ti jamã tá ke ag.

*Jesus tỹ vênh jagrê kórég kutẽm
(Mc 1.21-28)*

³¹ Kĩ Jesus tóg cidade tỹ Cafarnaum ra tĩ mũ. Ga tỹ Galiléia tá ti nĩ, Cafarnaum ti. Tá jun kỹ tóg ag kanhrãn mũ, vênh kán ke kurã ki. ³² Kĩ tóg ag mũ e tĩ, ag tỹ ti vĩ mẽn kỹ. Ti vĩ vĩ vênh kar vĩ kãfór nĩ, hã kĩ tóg ag mũ e tĩ.

³³ Kĩ vênh kanhrãn jafã ên krêm ù tóg nĩ nĩ. Jagrê kórég ti nĩ. Kĩ tóg prêr mũ, kĩ tóg: ³⁴ “ha mẽ, ã tỹ êg tỹ hễ ri kenh ke nễ, Nazaré tá Jesus'?” he mũ. “Ã mũ êg tũg sór mũ'?” he tóg. “Ã ki kanhró sóg nĩ. Tỹ ã tóg ã pir mũ Topê mré ke nĩ, ti tũ pẽ vĩ tỹ ã nĩ,” he tóg, ùn jagrê kórég ti. ³⁵ Hã ra Jesus tóg ti mũ vĩ tar han mũ, kĩ tóg: “vĩ tũg ra,” he mũ. “Ti tovãnh ra,” he tóg. Kĩ ti jagrê kórég ên tóg ti ter tĩ han mũ, vênh kar rĩnve, kĩ tóg ti ki kutẽ mũ sir. Ti kókég tũ tóg nĩ, ti jagrê kórég ti.

³⁶ Kĩ tóg vênh kar mũ e pẽ tãvĩ tĩ sir. Jagnê mũ ag tóg: “ne nễ hỹn vé'?” he mũ. “Vênh jagrê kórég ag mũ tóg vĩ tĩ, Jesus ti, kĩ ag tóg sir ki króm tĩ, ti vĩ ki, ti kamêg kỹ, ti tỹ ag pan kỹ. Ti hỹn tỹ ag kri ke nĩ,” he ag tóg mũ sir, Jesus to. ³⁷ Kĩ ti kãmé tóg vênh kar kri rũm ke kãn mũ sir, ga ên tá.

*Jesus tỹ ùn kagyga e ag tỹ há' he
(Mt 8.14-17; Mc 1.29-34)*

³⁸ Kĩ Jesus tóg vènh kanhrân jafã ãn ki kutê kĩa Simão ãn ra tĩ mũ. Hã ra Simão prũ fi mýnh fi tóg kaga nỹ nĩ. Rỹ jagy fi nỹ nĩ. Kĩa ag tóg Jesus mỹ fi tó mũ. ³⁹ Kĩa tóg fi vènh tĩ mũ. Fi krĩ tá jê kĩa tóg fi mỹ: “rỹg mãn tũg nĩ,” he mũ. Kĩa fi rỹ ãn tóg tũ' he mũ sir. Kĩa fi tóg vèsýmér nĩ nĩ. Ag ki rĩr fi tóg mũ sir, Simão má fi.

⁴⁰ Kĩa tóg sir kutyg mũ, rã tỹ pun ke kĩa. Kĩa ag tóg ãn kagyga ag tatĩn kãmũ kãn mũ. Kĩa tóg ã nĩgê tỹ ag mē kãn mũ, Jesus ti, kĩa ag tóg hághá' he kãn mũ. ⁴¹ Vènh jagrê kórég pan kãn tóg mũ gé, ag to jũ kĩa. Ag panh ke to hã ag tóg prēr mũ, kĩa ag tóg: “Topê kósín vỹ tỹ ã nĩ,” he tĩ. Hã ra tóg ag mỹ: “vĩ tũg ra,” he mũ. Ti ki kanhró ag tóg nỹtĩ, ti tỹ tỹ Cristo nĩ ti. Hã kĩa tóg ag mỹ: “vĩ tũg ra,” he mũ, Jesus ti.

*Jesus tỹ Topê vĩ tó
(Mc 1.35-39)*

⁴² Tỹ vaj kĩa Jesus tóg tá kutê kĩa ãmã tũg ja ra tĩ mũ. Kĩa vènh kar ag tóg ti jãvãnh kãn mũ. Hã ra ag tóg ti vég mũ. Ti ve kĩa ag tóg ti mỹ: “ãg ré kĩa tĩ tũg nĩ,” he mũ. ⁴³ Hã ra tóg ag mỹ: “vó,” he mũ. “Cidade ã ra sóg tĩg mũ, sỹ ag mỹ Topê vĩ tó jé gé, Topê tỹ tỹ ãg pã'i nĩnh ke ti. Hã jé Topê tóg ãnh mỹ: “ha ag mỹ vènh ven,” he ja nĩ,” he tóg ag mỹ, Jesus ti. ⁴⁴ Kĩa tóg tĩ mũ sir. Ga tỹ Judéia mĩ tóg tĩ mũ. Vènh kanhrân jafã krēm tóg ag mỹ Topê vĩ tó tĩ mũ sir, Jesus ti.

5

*Jesus tỹ Pedro kanhrân
(Mt 4.18-22; Mc 1.16-20)*

¹ Kejëh Jesus tóg goj nig tỹ Genesaré fyr tá jê nĩ, Topê vĩ kãmén kĩa. Kĩa vènh kar vỹ ti pénĩn nỹtĩ nĩ, kĩa ag tóg ti kutãn mũ sir, ag e tãvĩ nỹtĩn kĩa, ag tỹ Topê vĩ mē sór kĩa. ² Ag tỹ ti kutãn kĩa tóg canoa régre vigvég mũ, nig fyr tá. Pirã kugmĩg tĩ ag vỹ tá kãpa kĩa nỹtĩ nĩ. Goj kãki jêgjęg kĩa ag tóg pirã kugmĩ jafã kunũnh kĩa kupég nỹtĩ nĩ. ³ Kĩa Jesus tóg canoa kãra rã mũ. Simão tũ vè, canoa ãn ti. Kĩa tóg Simão mỹ: “tĩg sĩ han ra, canoa kãmĩ, goj kujura,” he mũ. Kĩa Simão tóg tĩ mũ. Hã ra Jesus

tóg canoa kãkã nĩ nĩ, ti mré. Kãkã nĩ kĩa tóg ag kanhrân mũ sir, vènh kar ãn ag, ã tỹ ti kutãn ja ãn ag. Goj fyr tá ag tóg nỹtĩ.

⁴ Ti tỹ ag kanhrân kãn kĩa tóg Simão mỹ: “goj kujura ra tĩg, ti nig ja ra,” he mũ. “Tá ã rede tỹ goj kãki fón, ã tỹ pirã kugmĩ jé,” he tóg. ⁵ Kĩa Simão tóg ãg Senhor mỹ: “hã ra ãg tóg kuty tag kã goj ki ti fón', fón' he ja nĩgtĩ, fagrĩnh mỹ,” he mũ. “Nén ã kãgmĩg tũ ãg tóg nĩ mỹ,” he tóg. “Hã ra sóg ã vĩ tugrĩn ki fón sór mũ ha,” he tóg, Simão ti. ⁶ Kĩa tóg ke mũ sir. Kĩa tóg kugmĩ mág mũ. Fór tóg nĩ, rede ti, kĩa tóg jaran ke mũ, ti kufy jagy tãvĩ nĩn kĩa, pirã e tugnĩn. ⁷ Kĩa ag tóg ãjag régre ag mỹ ven mũ, ag tỹ canoa ã kãki kãmũ jé. Ag tỹ tá junjun kĩa ag tóg canoa régre ãn fãn mũ, pirã tỹ. Funfór ti nỹtĩ, hã kĩa tóg ki punpun ke kren mũ sir, canoa régre ãn ti.

⁸ Kĩa Simão tóg Jesus krēm grĩnh ke mũ. Ti mỹ tóg e tĩ, pirã e ãn to, kĩa tóg Jesus krēm grĩnh ke mũ. Kĩa tóg ti mỹ: “Senhor',” he mũ. “ã hỹn ãnh ré kĩa tĩg mũ ha. Topê vĩ mranh ja ãnh nĩgtĩ, kĩa ãnh hỹn ã mỹ kórég nĩ ha,” he tóg, Simão ti, Jesus mỹ. ⁹ Ti mỹ tóg e pē tãvĩ tĩ, ti tỹ pirã e ãn ven kĩa, ti tỹ Jesus jykre ven kĩa. Ti mré ke ag mỹ tóg e tĩ gé, ¹⁰ Tiago mỹ ke gé, João mỹ ke gé, Zebedeu krē tag ag mỹ. Simão régre ag vè, Zebedeu krē tag ag, ti companheiro ag vè.

Kĩa Simão tóg Jesus mỹ: “ã hỹn ãnh ré kĩa tĩg mũ ha,” he mũ. Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “kamêg tũg nĩ,” he mũ. “Pirã kugmĩ há ã tóg jê. ã kanhrân jé sóg ke mũ, ã tỹ ãprã ke ag tỹ ãnh ki ge han jé,” he tóg, Simão mỹ, Jesus ti.

¹¹ Kĩa ag tóg ãjag canoa vóg mũ, goj fyr ra. Tá junjun kĩa ag tóg ãjag tũ kar ré kĩa mũ mũ sir, Jesus mré.

*Jesus tỹ ãn kaga kren vãnh tỹ há' he
(Mt 8.1-4; Mc 1.40-45)*

¹² Kĩa tóg kejëh cidade ã tá nĩ nĩ. Kĩa ã tóg ti tá jun mũ, ã tỹ vènh kaga kren vãnh han kĩa nĩ ti, vènh kaga tỹ lepra he mũ ãn. Ti kri tóg rũm ke kãn ja nĩ, vènh kaga ti. ãn tóg Jesus tá jun

kỹ ti krêm mũg ke mũ, kỹ tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Ă mỹ isỹ há' he sór tũ nĩ?” he tóg. “Ă hã tóg isỹ há' henh mũ, ă tỹ isỹ há' he sór kỹ,” he tóg ti mỹ.

¹³ Kỹ Jesus tóg ă nĩgẽ tỹ ti mễg mũ, kỹ tóg ti mỹ: “hej,” he mũ. “To sóg há nĩ, há' he ja há ă tóg nĩ,” he tóg ti mỹ. Kỹ tóg ti kaga kren vãnh tỹ há' he mũ sir vễsỹmér. Jãnhkri' he tóg mũ, ti fár ti. ¹⁴ Kỹ Jesus tóg ti mỹ ke mũ, ti tỹ ù mỹ tó tũg jé, ti tỹ há' he tag ti. “Ha tĩg,” he tóg. “Topẽ tũ ki rĩr tĩ to tĩg. Ti hã mỹ tómnĩ, kỹ ti mỹ nén ù nĩm nĩ, ti tỹ Topẽ mỹ pũn jé, Moisés tỹ vẫsỹ ẽg mỹ nén tó ja ẽn ti, ă jãnhkri to. Hã tũgrĩn vễnh kar vỹ ă tỹ há' he mũ tag ki kanhrãn mũ,” he tóg ti mỹ, Jesus ti.

¹⁵ Ge ra ti kãme tóg vễnh kar kri rũm ke mũ, kỹ ù tỹ hẽn ri ke ag tóg vễnh mãn mũ sir. Ag tỹ ti vĩ mẽ sór vễ, ag tỹ ăjag tỹ há' he ẽn ve sór vễ gé. Hã jé ag tóg sir vễnh mãn mũ. ¹⁶ Hã ra Jesus tóg ẽmã tũg ja ra tĩ mũ, Topẽ mré vễmẽn jé.

*Jesus tỹ ùn tĩg vãnh tỹ há' he
(Mt 9.1-8; Mc 2.1-12)*

¹⁷ Kejẽn tóg ag kanhrãn rãn mãn mũ. Kỹ Fariseu ù ag tóg ti vĩ mẽgmễg mũ gé sir, Topẽ vĩ to professor ag mré hã. Kór há tá ag tóg kãmũ ja nĩ, ga tỹ Galiléia tá, ga tỹ Judéia tá ke gé, cidade tỹ Jerusalém tá ke gé. Jesus pẽnĩn ag tóg nĩgnĩ kỹ nỹtĩ nĩ. Hã ra Topẽ tóg ti tar han ja nĩ, hã kỹ tóg ù tỹ hẽn ri ke ag tỹ há' he mũ, ùn kagyga ag tỹ, Jesus ti.

¹⁸ Kỹ vãnh ù ag tóg tá junjun mũ gé. ù va ag tóg kãmũ jẽg, kur kã, ùn kãnhgrĩ, ùn kónhgrĩ. Ag tỹ Jesus mỹ ti ven sór vễ, ag tỹ ti krêm ti fi sór vễ. ¹⁹ Hã ra tóg fór tãvĩ nĩ, tá, kỹ ag tóg ti tá junjun tũ nĩ sir, Jesus tá. Kỹ ag tóg ãn to jãpry kỹ ti kri ãn kunũg mũ. Ti nor ẽn ki ag tóg ti térem mũ, Jesus jẽ ẽn kukãm. ²⁰ Kỹ Jesus tóg ag tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ tag vэг mũ. Hã kỹ tóg ùn kãnhgrĩ mỹ: “ă tỹ Topẽ vĩ mranh ja ẽn tỹ tũ' he vễ ha, vỹ,” he mũ.

²¹ Hã ra ti vĩ tag tóg Topẽ vĩ to professor ag mỹ e tĩ, Fariseu ag mỹ ke gé. Kỹ ag tóg ti vĩ tag to jykrén kónãn mũ.

“Ti tỹ ne tó nễ hỹn'?” he ag tóg mũ. “Topẽ to vĩ kónãn vễ mỹr, ti vĩ tag to,” he ag tóg. “Topẽ hã ne ă pin kỹ Topẽ vĩ mranh ẽn tỹ tũg' he há nĩnh mũ', kỹ ti tỹ vễsỹ tỹ Topẽ han vễ sir, ti mỹ vễnh pãte fón sór kỹ,” he ag tóg mũ, to jykrén kónãn kỹ.

²² Hã ra Jesus tóg ag tỹ nén to jykrén mũ vэг mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “ăjag tỹ ne jé to jykrén kónãn nễ?” he mũ. ²³ “Ne nỹ ăjag mỹ vễnhmỹ nỹ?” he tóg. “Ủn tĩg vãnh mỹ sóg: “ă tỹ Topẽ vĩ mranh ja ẽn tỹ tũ' he vễ ha,” hé. Kỹn mỹ ăjag mỹ vễnhmỹ?” he tóg. “Sỹ ti mỹ: “nĩ ra, tĩg ra,” henh ke vễ gé. Kỹn mỹ ăjag mỹ vễnhmỹ ke gé?” he tóg, tag to. ²⁴ “Hã ra sỹ ăjag mỹ ãnh jykre ven sór vễ ha. Tỹ sóg ẽprã ke fi kósin nĩ. Tá sóg krỹg ke mũ, Topẽ vĩ mranh tỹ vễnh pãte fón ke tá. Sỹ tá krỹg mũ ven jé sóg ke mũ ăjag mỹ,” he tóg. Hã kỹ tóg ùn kónhgrĩ mỹ: “nĩ ra, ă kur gég tĩg, ă ãn ra,” he mũ, Jesus ti. ²⁵ Kỹ tóg vễsỹmér jẻgnễ mũ sir. ă kur gég tóg mũ vãnh, ag rĩnve. ă ãn ra tóg tĩ mũ, Topẽ mỹ vĩ há han kỹ, ùn kãnhgrĩ ja ẽn ti.

²⁶ Kỹ tóg vễnh kar mỹ e tãvĩ tĩ. Topẽ mỹ ag tóg vĩ há han mũ gé, ti to: “ẽg kãfór ti nĩ,” hen kỹ. “Ge ve ja tũ ẽg nỹtĩ, kỹ ẽg tỹ ne to jykrén ke tóg tũ tĩ,” he ag tóg mũ sir, Jesus tỹ ùn kãnhgrĩ ja ẽn tỹ há' hen kỹ.

*Jesus tỹ Levi jé prěr
(Mt 9.9-13; Mc 2.13-17)*

²⁷ Kar kỹ Jesus tóg tĩg mãn mũ. Kỹ tóg ù tỹ governo mỹ jãnkamy mãg tĩ ù vэг mũ, imposto mãg tĩ ẽn ti. Tĩ jijin hã vỹ: Levi, he mũ. ă rãnhrãj han kỹ tóg nĩ nĩ, ti rãnhrãj jafã krêm, Jesus tỹ ti ve kỹ. Kỹ tóg ti mỹ: “inh mré kãtĩg,” he mũ. ²⁸ Kỹ tóg jẻgnễ mũ sir. Tĩ mré tóg tĩ mũ sir, ă tũ kar ré kỹ.

²⁹ Kỹ Levi tóg ti mỹ festa mág han mũ, ti ãn tá. Kỹ ti tỹ festa to ùn jé prěr mũ ag vỹ tỹ ù tỹ hẽn ri ke nỹtĩ, festa venh kãmũ mũ ẽn ag. Governo mỹ jãnkamy mãg tĩ ù ag vễ, ag mré ke ù ag mré hã. Jesus mré ag tóg jẻg mũ.

³⁰ Kỹ Fariseu ag tóg vэг mũ, Topẽ vĩ to professor ag ke gé, kỹ tóg ag mỹ

kórég tí. Kĩ ag tóg ù tỹ Jesus mré mũ tí ag to vĩ mũ gé. Ag mũ ag tóg: “ãjag hã ne tóg governo mũ jãnkamy mãng tí ag mré jêg mũ’,” he mũ. “Topê vĩ mranh tí ag mré ãjag tóg jêg mũ’,” he ag tóg, ù tỹ Jesus mré mũ tí ag mũ.

³¹ Hã ra Jesus tóg ag mũ kãmén mũ. “Hỹ, ag mré sóg jêg mũ,” he tóg. “Hã ra ùn kagyga tũ ag vĩ médico venh mũ tũ nĩgtĩ,” he tóg mũ. “Ùn kagyga ag hã vĩ ti venh mũ tí,” he tóg. ³² “Inh pi(jé) ù tỹ vênh jykre kuryj han mũ ag mũ: “ãjag jykre tovãnh ra,” he sór tí. Ù tỹ Topê vĩ mranh ja ên ag hã mũ sóg: “ãjag jykre kórég tovãnh ra,” he sór tí. Hã jé sóg ãjag mũ vênh ven,” he tóg, Jesus ti.

Vãkre
(Mt 9.14-17; Mc 2.18-22)

³³ Kĩ Fariseu ag tóg ti mũ ke mãn mũ. “João mré mũ tí ag vĩ vãkre (ka)mẽ nỹtĩgtĩ, vêjên ki, kũ ag tóg Topê mré vĩ (ka)mẽ han tí gé, ag vãkre kũ. Kĩ Fariseu mré ke ag tóg ge nỹtĩgtĩ gé. Hã ra ã mré mũ tí ag tóg ge tũ nỹtĩ. Jêg ag tóg mũgtĩ, kurã kar ki. Vãkre vãn ag nỹtĩ, êg vãkre kurã ki,” he ag tóg mũ sir, Jesus mũ. ³⁴ Kĩ tóg ag mũ: “hỹ,” he mũ. “Hã ra vênh prũg tỹ festa to kãmũ ag pi(jé) vãkrég tí’,” he tóg. “Festa vê mỹr, vênh prũg ti, kũ ti mré ke ag tóg ùn prũg mũ ên venh kãmũ tí. Hã ra sóg tỹ ùn prũg mũ ên ri ke nĩ, hã kũ tóg inh mré mũ tí ag mũ sér tí,” he tóg. ³⁵ “Vãhã tóg jun mũ, inh kurã ti. Ên kã ag tóg inh pére mũnh mũ. Ên kã hã ag tóg ãjag vãkrenh ke venh mũ, kurã ên kã, inh mré mũ tí ag,” he tóg, Jesus ti.

³⁶ Kĩ tóg ag mũ comparação han mũ, kũ tóg: “inh jykre tãg vĩ ge nỹnh mũ,” he mũ. “Êg pi(jé) êg kur tãg kókég tí’, êg tỹ êg kur si jar kã nĩm jé,” he tóg. “Ke tũ nĩ mũ ra êg tóg êg kur há ên kókég mũ, hã ra tóg êg kur si ên ki par tũ nĩgtĩ gé, ùn há ti. Kũ êg kur tóg kórég kar nỹtĩ nĩ sir,” he tóg. Ti tỹ ã jykre tãg tóg vê, hã ra tóg kur tãg ri ke nĩ.

³⁷ Kĩ tóg ag mũ: “vinho vĩ ge nĩgtĩ gé,” he mũ gé. “Êg pi(jé) vinho kajãg mũ tỹ ti fãr si tỹ sacco ki kujêg tí’, vinho

tãg ên tí’. Ke tũ nĩ mũ ra tóg kunãnh kũ jar mũ. Kũ vinho ên tóg tũ’ he mũ, bolsa ke gé sir. ³⁸ Vinho kajãg mũ tỹ ti fãr tãg tỹ bolsa ki kujên ke vê mỹr,” he tóg. Ti tỹ ã jykre tãg tóg vê, hã ra tóg vinho kajãg mũ ri ke nĩ.

³⁹ Kĩ tóg ag mũ: “êg pi(jé) vinho si kron kũ ùn kajãg kron sór tí’, ùn tãg ên tí’,” he mũ gé. “Ti si hã tóg êg mũ há nĩ,” he êg tóg tí,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ã jykre tãg tóg vê, hã ra ag jykre si tóg ag mũ há tí, ù tỹ ti vĩ mẽg mũ ag mũ.

6

Vênhkán ke kurã ki vênh jykre
(Mt 12.1-8; Mc 2.23-28)

¹ Kejên tóg vênhkán ke kurã tá krỹg mũ. Kũ Jesus tóg êpỹ mũ tí mũ, trigo jo êpỹ mũ. Ti mré mũ tí ag tóg ti mré mũ mũ. Hã ra ag tóg sir trigo mó ên tỹ kam ke mũ sir. ãjag nĩgé tỹ ag tóg rynhranh mũ, ag tỹ ti kanê ko jé. ² Hã ra Fariseu ù ag tóg ag vэг mũ. Ag mũ vênh rãnrãj vê, ag tỹ trigo rynhranh mũ ti. Hã ki ag tóg ag mũ Topê vĩ mranh mũ, ag tỹ vênhkán ke kurã ki rãnrãj kũ. Hã kũ ag tóg ag mũ: “ãjag ne tóg nén han ke tũ han mũ nĩ’, vênhkán ke kurã ki’,” he mũ. “Vênh rãnrãj vê mỹr’, ãjag tỹ nén han mũ ti,” he ag tóg, Jesus mré mũ tí ag mũ.

³ Hã ra Jesus tóg ag mũ: “vó,” he mũ. “Ag kókĩnkĩr vê mỹr,” he tóg. “Davi to jykren nĩ, ti mré mũ tí ag to ke gé. Ti kókĩr kũ tóg ã tỹ nén han ke tũ han gé, hã ra Topê pi(jé) ti to jũ mũ’,” he tóg. ⁴ “Topê jo ãn kã ra tóg rã, Davi ti. Tá tóg Topê jamĩ ên kó. Ti tỹ konh ke tũ vê vê, Topê tũ ki rĩr tí ag hã tỹ konh ke vê vê. Hã ra tóg kó, ã mré mũ tí ag mũ tóg vênh kãpópãm gé, Davi ti. Rán kũ tóg nĩ nĩ mỹr,” he tóg, Jesus ti. ⁵ Kũ tóg ag mũ: “tỹ sóg vênhkán ke kurã to pã’i nĩ mỹr,” he mũ. “Tỹ sóg êprã ke fi kósin nĩ,” he tóg ag mũ, Jesus ti.

Jesus tỹ vênhkán ke kurã kã ù tỹ há’
he
(Mt 12.9-14; Mc 3.1-6)

⁶ Vênhkán ke kurã ù kã Jesus tóg Israel ag tỹ vênh kanhrãh jafã kãra rã mũ, ag kanhrãh jé. Tá ù tóg jé

nĩ. Ti nĩgé vỹ tóg ja nĩ. ⁷ Kĩ Topẽ vĩ to professor ag tóg Jesus tugnỹm mũ, Fariseu ag ke gé, ag tỹ ti tỹ há' he mũ ãn ven jé. “Ti mũ ti tỹ há' he sór tũ, tỹ ãg vẽnkhán ke kurã (hã) ra?” he ag tóg. “Ti tỹ ti tỹ há' he kũ ãg tóg ti kãmén mũ, pã'i ag mũ, ti tỹ vẽnkhán ke kurã kã rãnrãj mũ ti,” he ag tóg. Hã kũ ag tóg ti tugnỹm mũ.

⁸ Hã ra Jesus tóg ag tỹ nén to jykren véj jẽ nĩ. Kĩ tóg ãn nĩgé tóg ãn mũ: “kunĩg,” he mũ. “Tag kã jẽnh nĩ,” he tóg ti mũ. Kĩ tóg kãtĩg kũ kã jẽ mũ sir. ⁹ Kĩ tóg ag mũ: “sỹ ãjag ki jẽmẽnh há tóg tĩ,” he mũ. “Vẽnkhán ke kurã ki ãg hỹn ne han mũ?” he tóg, “ãg tỹ Topẽ vĩ ki króm jé?” he tóg. “ãg mũ nén ã há han mũ? ãg tỹ ã tũ kókén kũn mũ kórég tũ nỹnh mũ hỹn?” he tóg. “ãg mũ ã kren han mũ hỹn? ãg tỹ ã tén kũn mũ kórég tũ nĩnh mũ hỹn?” he tóg. Hã ra ag tóg ti mũ nén ã tó tũ nĩ.

¹⁰ Kĩ tóg ag ki ãvãnh kãn kũ ãn nĩgé tóg ãn mũ: “ã nĩgé tỹ krỹg hé,” he mũ. Kĩ tóg tỹ krỹg he mũ sir. Ti tỹ tỹ krỹg he kũ tóg há' he mũ, ti nĩgé tóg ãn ti. ¹¹ Kĩ tóg vẽn kar mũ e tĩ. Ag fe tóg gỹm ke mũ, kũ ag tóg jagnẽ mré vẽnén mũ. “ãg hỹn ti tỹ hẽ ri kenh mũ hỹn, ti kãgmĩnh mũ vó?” he ag tóg, Jesus to. Hã ra tóg ãn nĩgé tóg ãn tỹ há' he ja nĩ sir.

Jesus tỹ apóstolo ag kuprẽg (Mt 10.1-4; Mc 3.13-19)

¹² ãn kã Jesus tóg kejẽn pãnónh ra tĩ mũ, ti tỹ Topẽ mré vẽnén jé. Kuty ãn kã tóg Topẽ mré vĩ nĩ ki kurãg mũ. ¹³ Tỹ vaj kũ tóg ã mré mũ tĩ ag jé prẽr kãn mũ, kũ tóg ag kãmĩ ã tỹ 12 (ke) ãn ag kuprẽg mũ. Ag to tóg: “sỹ ãn vin mũ ãn ag,” he mũ, hã vỹ: apóstolo, he mũ. ¹⁴ Ag hã vẽ, ha mẽ: Simão, Jesus tỹ ti jyjy ã hã vỹ: Pedro, he mũ, ti jãvy tỹ André ke gé, Tiago ke gé, ti jãvy tỹ João mré, Filipe ke gé, Bartolomeu ke gé, ¹⁵ Mateus ke gé, Tomé ke gé, Tiago ke gé, Alfeu kósín tag ti, Simão ke gé, ag tỹ ã to: Zelote, he mũ tag ti, ¹⁶ Judas ke gé, Tiago kósín tag ti, Judas Iscariotes

ke gé, ã tỹ Jesus vatánh tá pã'i ag mũ ti kãmén ke tag ti.

Jesus tỹ ãn e ag ki rĩr (Mt 4.23-25)

¹⁷ Kĩ Jesus tóg ag mré pãnónh ãn to tere mũ sir, kũ tóg kyjer tá jẽ nĩ. Kĩ ti mré mũ tỹ hẽn ri ke ag vỹ tá nỹtĩ gé. ã tỹ hẽn ri ke ag vỹ ti ki junjun ja nĩgtĩ, ga tỹ Judéia tá kãmũ kũ, cidade tỹ Jerusalém tá ke gé, goj kafã tũ fyr tá ke gé, hã vỹ: cidade tỹ Tiro, he mũ, cidade tỹ Sidom, he mũ gé. ãn kar vỹ ti ki junjun ja nĩgtĩ, ti tỹ ag tỹ há' he jé. Kĩ tóg fór pẽ nĩ, tá, ag tỹ e pẽ tãvĩ nỹtĩn kũ. ¹⁸ ãn jagrẽ kórég ag tỹ tóg há' he mũ gé, ag jagrẽ pan tóg mũ, Jesus ti, fag mré hã. ¹⁹ Kĩ vẽn kar vỹ ti kã krỹ' he sór mũ sir, hã jé ag tóg ti ki junjun mũ. Kĩ ã tỹ ti kã krỹ' he mũ ãn ag vỹ há' he kãn mũ, ti tỹ ã jykre tar tỹ ag tỹ hághá' hen kũ. Hã jé ag tóg vẽn mân ja nĩ. Hã kũ ag tóg ti pẽnĩn e tĩ sir.

Jesus tỹ ag kanhrãh (Mt 5.1-12)

²⁰ Kĩ tóg ã mré mũ tĩ ag ki ãvãnh mũ, kũ tóg ag mũ kãmén mũ, Jesus ti, kũ tóg: “Topẽ vỹ ãjag ve há han mũ, ãjag tỹ: “kórég eg tóg nỹtĩ,” hen kũ,” he mũ. “Kũ ãjag tóg Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke mũ,” he tóg. ²¹ “Topẽ vỹ ãjag ve há han mũ, ãjag tỹ: “inh kókĩr ri ke tóg tĩ, sỹ vẽn jykre kuryj ve sór tĩ ãn ti,” hen kũ. Kũ ãjag tóg venh ke mũ,” he tóg. “Topẽ vỹ ãjag ve há han mũ, ãjag vẽnyrẽnh mũn kũ, ãprã. ãjag mũ sér nĩ jé tóg ke mũ, tá,” he tóg. ²² “Topẽ vỹ ãjag ve há han mũ, ag tỹ ãjag to kórég nỹtĩn kũ isugnĩn, ag tỹ ãjag mũ: “ha mũ jẽg,” hen kũ, isugrĩn. Ag tỹ isugnĩn ãjag mũ vĩ kónãh kũ tóg há tĩ, ag tỹ ón kũ ãjag jykre kórég tó kũ. Tỹ sóg ãprã ke fi kósín nĩ mũr,” he tóg, Jesus ti. ²³ “Mũ sér nỹtĩmĩ, ãjag fe tỹ mrin kemnĩ, ag tỹ isugrĩn ãjag vóg kónãh mũ ra. Kũ ãjag tóg kanhkã tá nén ã há kar venh ke mũ, vẽn kaja jé, isugnĩn. Ge ja ag tóg nỹtĩ ja nĩgtĩ, ã tỹ ãjag vóg mũ ag jóg'jóg ag, vãsỹ Topẽ vĩ tó tĩ ag mũ. Ag vóg kónãh ja ag tóg nĩ gé. Vãsỹ Topẽ vĩ

tó tí ěn ag ri ke ājag tóg nýtí, ag krě'krě tỹ ājag vóg kónān kỹ," he tóg, Jesus ti.

²⁴ "Hā ra Topě vỹ ājag ve kónān mũ, ājag tỹ: "há ěg tóg nýtí," hen kỹ. Ga kri mũn kỹ ājag tóg nén ũ há vég tí, kỹ ājag tóg kanhkā tá jun ke tũ nĩ," he tóg. ²⁵ "Topě vỹ ājag ve kónān mũ, ājag tỹ vėnh jykre kuryj ve sór tũ nýtĩn kỹ, tí tỹ ājag mỹ ājag kókĩnkĩr ri ke tũ nĩn kỹ, ěprā. Kỹ ājag tóg venh ke tũ nĩ. Kỹ tóg ājag kókĩnkĩr ri ke tĩnh mũ, tá," he tóg. "Topě vỹ ājag ve kónān mũ, tí tỹ ājag mỹ sér tĩn kỹ, ěprā. Vėsỹrėnh jé ājag tóg ke mũ, kygfỹ jé ājag tóg ke mũ, tá," he tóg. ²⁶ "Topě vỹ ājag ve kónān mũ, vėnh kar tỹ ājag to ví há han mũn kỹ. Ājag mỹ tí há tí, vėnh kar tỹ ājag to ví há han mũn kỹ, hā ra tóg Topě mỹ kórėg nĩ. Ge ja ag tóg nýtĩgtĩ, ũ tỹ ājag mỹ ví há han mũ ěn jóg'jóg ag, ón kỹ Topě ví tó (ka)mě ěn ag mỹ, vāsỹ. Ag mỹ ag tóg ví há han ja nĩ gé. Ag ri ke ājag tóg nýtí, ón kỹ Topě ví tó (ka)mě ěn ri ke ājag tóg nýtí, vėnh kar tỹ ājag mỹ ví há han kỹ. Hā kỹ tóg ājag ve kónān mũ, Topě tí," he tóg, Jesus tí, ag mỹ.

Ěg tỹ ěg kato tẽ mũ ag to há nýtĩnh ke (Mt 5.38-48)

²⁷ "Ājag jyvėn sóg mũ, ājag tỹ inh ví jėmėn kỹ, ha mẽ. ũ tỹ ājag kato vāsānsān mũ ěn ag to fe nýtĩmnĩ jāvo. ũ tỹ ājag to jũ mũ ag mỹ nén ũ há han nĩ jāvo. ²⁸ ũ tỹ ājag mỹ ví kónān mũ ag mỹ ví há han nĩ gé. ũ tỹ ājag mỹ fėfėn mũ ag to Topě mré vĩmnĩ gé. ²⁹ ũ ag tỹ ājag jamě kí tãnh kỹ ag mỹ ājag jamě ũ tí ven nĩ gé, ag tỹ ājag mỹ kí tãnh jé gé. ũ ag tỹ ājag capa mãn sór mũ ěn ag mỹ ājag camisa nĩm nĩ gé. ³⁰ ũ ag tỹ ājag mỹ nén ũ to: "inh mỹ nĩm," he kỹ ag mỹ nĩmnĩ. ũ ag tỹ ājag tỹ nén ũ mãn kỹ ag mỹ: "inh mỹ isũ nĩm," he tũg nĩ. ³¹ Ājag tỹ ājag mré ke ũ to: "tí tỹ ěg mỹ tag han há tóg tí vė," he mũ ra ěg hā tóg tí mỹ han ke mũ," he tóg.

³² "ũ ag tóg ājag to há nýtí. Ājag tỹ tag ag hā to há nýtĩn kỹ tóg tỹ nén ũ tũ tí ver. Vėnh kar ag vỹ ge nýtí gé. ũ tỹ

ājag to há nýtí ěn ag to ag tóg há nýtí gé, vėnh kato, ũ tỹ Topě ví mranh mũ ag vỹ tag han tí. Tag vỹ há nĩ, hā ra tóg tỹ nén ũ tũ nĩ ver. ³³ ũ ag tóg ājag mỹ ví há han tí. Ājag tỹ ěn ag hā mỹ ví há han kỹ tóg tỹ nén ũ tũ nĩ ver. Ge ag tóg nýtí gé, Topě ví mranh tí ag. Ājag tỹ ag mỹ ví há han kỹ ag tóg ājag mỹ ví há han mũ gé, vėnh kato. Há tí nĩ, hā ra tóg tỹ nén ũ tũ nĩ ver. ³⁴ ũ ag vỹ, ājag tỹ ag mỹ prestar hen kỹ ag tóg ājag mỹ nĩm mãn mũ, ājag tũ tí. Ājag tỹ ag hā mỹ prestar he mãn kỹ tóg tỹ nén ũ tũ nĩ ver. Topě ví mranh tí ag vỹ ge nýtí gé. Ājag tỹ ag mỹ nĩm mãn kỹ ag tóg ājag mỹ prestar he mãn mũ sir, ājag tũ tí. Há tí nĩ, hā ra tóg tỹ nén ũ tũ nĩ ver.

³⁵ Ag jāvo ũ tỹ ājag kato vāsānsān mũ ag to há nýtĩmnĩ, ha mẽ. Vėnh kar mỹ ví há han kãn nĩ. Vėnh kar mỹ prestar he kãn nĩ, ag tỹ ājag mỹ ājag tũ nĩm tũ (hā) ra. Kỹ ājag tóg kanhkā tá venh ke mũ, ājag tỹ ũri nén han mũ tag ri ke tí. Hā kí ājag tóg tỹ ũ tỹ kynhmỹ nĩ ěn krě nýtí, ājag tỹ tí ri ke han kỹ. Tí hā ne vėnh kar mỹ ví há han kãn tí ver', ũn jykre kórėg kar ag mré hā, ag tỹ tí mỹ: "ěg mỹ tóg há tí," he tũ (hā) ra, ag tỹ vėnh hā kí rĩr há han mũ (hā) ra tóg ag mỹ ví há han tí ver, Topě tí. ³⁶ Vėnh kar jagāgtãn kãn nĩ, ěg jóg ri ke. Ěg jóg tỹ vėnh kar jagāgtãn kóm vėnh kar jagāgtãn nĩ gé," he tóg, Jesus tí.

Ěg tỹ kãnhmar ũ to ví kónān ke tũ (Mt 7.1-5)

³⁷ "Kãnhmar ũ to ví kónān tũg nĩ, kỹ Topě vỹ ājag to ví kónān ke tũ nĩ gé. Kãnhmar ũ to: "kórėg tí nĩ," he tũg nĩ, kỹ Topě vỹ ājag to: "kórėg tí nĩ," henh ke tũ nĩ gé. Vėnh kar mỹ vėnh pãte fón nĩ, ke tũ nĩ mũ ra Topě vỹ ājag mỹ vėnh pãte fón ke tũ nĩ gé. ³⁸ Ag mỹ nén ũ há kar nĩmnĩ, kỹ Topě vỹ ājag mỹ nén ũ há kar nĩm ke mũ gé sir, hā ra tóg ājag mỹ ěn kãfór nĩm ke mũ. Ājag mỹ nĩm mág han jé tóg ke mũ, Topě tí. Nĩm mág pė han jé tóg ke mũ, nén ũ há kar tỹ. Hỹ, ge tí nĩ. Ājag tỹ ag mỹ nén ũ há han kỹ Topě vỹ ājag mỹ nén ũ há han ke mũ gé. Ājag tỹ ag mỹ nén ũ kórėg han kỹ

tóg ãjag mÿ hã ri ke han ke mÿ gé,” he tóg, Jesus ti.

³⁹ Kÿ tóg ag mÿ: “ũ tÿ ki kagtÿg ra tÿ ãjag pã'i nÿtÿ sór mÿ tag vÿ ge nÿnh mÿ, ha mẽ,” he mÿ gé. Kÿ tóg: “ũn kyvó tÿ ãn kyvó ù mÿ: “sÿ ã pére tÿg ke vë,” hen kÿ ag tóg ag mÿn kÿ kãgnó ki vár kãn ke mÿ. Ge ag tóg tÿ, ãjag pã'i ag. ãjag tÿ ãn ki kagtÿg ag mré mÿn kÿ ãjag tóg mÿ kónãn kãn ke mÿ. ⁴⁰ Aluno pi(jé) ã professor kãfór nÿnh mÿ'. Ti tÿ kanhrãn há han kÿ tóg kejën ã professor ri ke nÿnh mÿ, hã ra ti pi(jé) ti kãfór nÿnh mÿ'. ⁴¹ Jykre kórég mág ãjag tóg nÿtÿ, hã ra ãjag régre jykre pãno sÿ ãn ãjag mÿ kórég nÿ'. ⁴² Kÿ ãjag hã ne tóg ãjag régre ag mÿ: “sÿ ã mÿ ã jykre kórég kuryñh há tóg tÿ,” he tÿ', ãjag tÿ ãjag jykre pãno tãvÿ ãn kuryñh jãvãnh (hã) ra. Ke tÿg ra mÿr, ke tÿ nÿ mÿ ra ãjag tóg jykre régre nÿtÿ. ãjag jykre kuryñh vén nÿ, kar ãjag tóg ãjag régre ag jykre kuryñh há han mÿ,” he tóg, Jesus ti.

Ka to comparação

(Mt 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ “Ha vé, ka há pi(jé) kanë kórég han tÿ'. Kÿ ka kórég pi(jé) kanë há han tÿ gé'. ⁴⁴ Ëg tÿ ti kanë ve kÿ ãg tóg: “ũn kanë ko há ja vë,” henh ke mÿ, ke tÿ nÿn kÿ ãg tóg: “ũn kanë ko vãnh ja vë,” henh ke mÿ. Sónh to ãg tóg pënva vég tÿ nÿgtÿ mÿr', kar ãg tóg vãnh tÿ jóhó to uva vég tÿ nÿgtÿ gé, ha mẽ. ⁴⁵ Ge tóg nÿgtÿ, ãprã ke ag jykre ti. Ûn jykre há vÿ nén ù há kar to jykren tÿ, ti jykre kuryñh nÿn kÿ. Kÿ tóg ãg mÿ tó há han tÿ gé sir. Kÿ ãn jykre kórég vÿ ù kórég kar to jykren tÿ, ti jykre pãno nÿn kÿ. Kÿ tóg ãg mÿ tó kónãn tÿ gé sir. Hÿ, ge ti nÿgtÿ. Ëg tÿ nén to jykren tÿ ãn kãmén ãg tóg tÿ mÿr,” he tóg, Jesus ti.

Ïn to comparação

(Mt 7.24-27)

⁴⁶ “ãjag ne tóg inh mÿ: “Senhor', Senhor',” he tÿ'. Hã ra ãjag tóg isÿ ãjag mÿ nén tó mÿ ãn han vãnh nÿtÿgtÿ. Kÿ tóg vënhmÿ nÿ. ⁴⁷ Inh ki ge kÿ ãjag nÿtÿ. Inh vÿ ki kanhró ãjag tóg nÿtÿ. ãjag tÿ ki króm kÿ ãjag tóg sir tag ri ke nÿtÿnh

mÿ, ha mẽ. ⁴⁸ Ïn han mÿ ri ke vë. Û tóg, ti tÿ Ïn han jé tóg kÿm tÿ, kã há tá. Kÿm kÿ tóg pãró kri Ïn han mÿ sir, pãró kri tóg ti nÿna gunhgunh mÿ sir. Kÿ vãhã goj tóg var mÿ, kÿ tóg Ïn kri rÿm ke mÿ, goj var ti. Hã ra Ïn tóg jë nÿ. Ti kókég tÿ tóg nÿ, goj var ti. Ti tÿ pãró kri jë hã kÿ tóg tar jë. Ge ti nÿ, ãjag tÿ inh vÿ ki króm kÿ. ⁴⁹ ãjag tÿ inh vÿ ki króm tÿ nÿn kÿ ãjag tóg sir tag ri ke nÿtÿnh mÿ, ha mẽ. Û tóg Ïn han mÿ gé, hã ra tóg jo kÿm tÿ nÿ, ti nÿna vÿ jãvo krÿgmÿ nÿtÿ. Kÿ vãhã goj var vÿ Ïn kri rÿm ke mÿ sir, kÿ tóg kutë mÿ sir, Ïn ti. Kÿ tóg mráj mÿ sir, ha mẽ, ti nÿna tÿ krÿgmÿ nÿtÿnh kÿ. Ge ti nÿ, ù tÿ inh vÿ jëmë jãvãnh ãn ti,” he tóg, Jesus ti.

7

Fóg tÿ capitão tÿ Jesus ki rã

(Mt 8.5-13)

¹ Jesus tÿ ag kar kanhrãn kãn kar tóg cidade tÿ Cafarnaum ra tÿ mÿ. ² Tá fóg tÿ capitão tóg nÿ nÿ. Ti camarada tóg kaga nÿ nÿ. Vënhmÿ tóg nÿ, kÿ capitão tóg: “ti hÿn ter mÿ ha,” he mÿ. Hã ra tóg ti mÿ ti fe ri ke nÿ, ti camarada ti, capitão ãn mÿ. ³ Hã kÿ tóg Jesus kãme mẽ kÿ Israel kófa ag jëgnëg mÿ, Jesus to, ag tÿ ti mÿ: “ti venh kãtÿg,” he jé. Jesus tÿ ti camarada tÿ há' he jé tóg ti mÿ vënh vÿ jënëg mÿ, fóg tÿ capitão ãn ti. ⁴ Kÿ ag tóg Jesus tá junjun mÿ, Israel kófa ãn ag. Kÿ ag tóg Jesus mÿ tó mÿ. “ã mÿ ti venh tÿg ke tÿ nÿ?” he ag tóg mÿ, Jesus mÿ. “Ûn há vë. ⁵ Ëg povo to tóg há tãvÿ nÿ, ti tÿ tÿ fóg (hã) ra. Ëg mÿ tóg Ïn han ja nÿ, ãg tÿ krëm Topë vÿ tó jafã ti, ti tÿ tÿ fóg (hã) ra,” he ag tóg mÿ, Jesus mÿ, fóg tÿ capitão ãn to.

⁶ Kÿ Jesus tóg: “hej,” he mÿ. Kÿ tóg ag mré tÿ mÿ. Kÿ tóg ti Ïn kakó ki jun mÿ. Kÿ capitão tóg ti mÿ vënh vÿ jënë mãn mÿ gé. ã mré ke ag jëgnëg tóg mÿ, Jesus to. Kÿ ag tóg ti mÿ: “Senhor',” he mÿ. “Ti venh kãrãnh ke tÿ ã nÿji nÿ, ti tÿ tÿ fóg nÿn kÿ,” he ag tóg. “ã mÿn hÿn jagy nÿ, ã tÿ fóg Ïn kãki sãn ken kÿ, Judeu ag tÿ fóg Ïn sãn

jävãnh nýtĩn ký,” he ag tóg. ⁷ “Hã ký ti nêji ã venh kãtĩg tũ nĩ gé, hã ra tóg ã mÿ vënh vĩ jënëg mũ. Á vĩ pir ki ti camarada nêji há' henh mũ, ã tÿ ã vĩ tÿ ti tÿ há' henh há nĩn ký,” he ag tóg. ⁸ “Ha vé, tÿn ji pã'i krêm ke nĩ gé, ký soldado ag nêji tÿ ti krêm ke nýtĩ gé. Hã kýn ji tóg pã'i jykre ki kanhró nĩ. Ti tÿ soldado ù mÿ: “kutĩg,” hen kýn ji tĩ mũ, ti tÿ ti mÿ: “kunĩg,” hen kýn ji kãtĩ mũ gé. Ti tÿ ã camarada mÿ: “tag han ra,” hen kýn ji han mũ. Ti vĩ tÿn ji ag jëgnëg tĩ. Hã kýn ji ki kanhró nĩ. Á vĩ tÿ ã nêji ti camarada tÿ há' he há nĩ,” he ag tóg mũ, Jesus mÿ, capitão mré ke ag.

⁹ Ký tóg Jesus mÿ e tĩ, ti vĩ tag ti. Ký tóg ã mré mũ tĩ ag mÿ ke mũ, ùn a ag mÿ, ti nón kãmũ ên ag mÿ. Ký tóg ag mÿ: “Israel ù pi(jé) ti ri ke nĩ', ti tÿ tÿ fóg (hã) ra',” he mũ. “Ki kanhró tóg nĩ mÿr, ký tóg inh ki rã ký jë. Ge ve ja tũ sóg nĩ. Há' he ký ti nĩ ha, ti camarada ti,” he tóg, Jesus ti.

¹⁰ Ký ag tóg vÿnvÿn ke mũ, capitão ãn ra, capitão tÿ ùn jëgnëg mũ ag. Hã ra ti camarada ên tóg há' he ja nĩ sir, ag tÿ tá junjun mũ ra.

Jesus tÿ ùn ter mũ rĩn mãn

¹¹ Kãnhmar Jesus tóg tĩ mũ gé sir, ên ki. Ký tóg cidade tÿ Naim ra tĩ mũ. Ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré mũ mũ, ùn e a g ke gé. Ti nón ag tóg mũ mũ. ¹² Ký tóg cidade ên fyr ki jun mũ, cidade to ró jãnkã ki. Ký ag tóg vëser va kãmũ nĩ, ha mẽ. Ti mÿnh fi kósin pir vë mÿr. Ti panh tóg ter ja nĩ. Ký ù tÿ hën ri ke fag vĩ fi mré mũ nĩ, cidade tá kãmũn ký. ag tÿ ti péjunh mũ vë, vënh kej tá.

¹³ Ký Jesus tóg fi vég mũ, ký fi tóg ti mÿ jagtar nĩ. Ký tóg fi mÿ: “fÿ tũg nĩ,” he mũ. ¹⁴ Ký tóg vëser venh tĩ mũ, ký tóg tá jun ký ti mÿg mũ. Ký ù tÿ ti va mũ ên ag vĩ krÿg'krÿg' he mũ. Ký Jesus tóg vëser mÿ: “kyrũ',” he mũ. “Nĩ ra, he sóg mũ ã mÿ,” he tóg mũ, vëser mÿ, Jesus ti. ¹⁵ Ký tóg nĩ mũ (mÿr) sir, ha mẽ, vëser ên ti, ký tóg vĩ mũ sir, ùn ter ja ên ti. Ký Jesus tóg ti mÿnh fi mÿ ti fëg mũ.

¹⁶ Ký tóg vënh kar mÿ e tĩ, ký ag tóg Topë to vĩ há han mũ sir. “Topë vĩ tó tĩ kãfór vĩ ãg ki jun,” he ag tóg mũ, “Topë vĩ ãg ve há han, hã ký tóg ti jënë,” he ag tóg mũ, Jesus to. ¹⁷ Ký ti vëme tóg vënh kar kri rũm ke mũ sir, ga tÿ Judéia kar tá, ga kar ên kãmĩ ke gé, Jesus tÿ ùn ter ja ên rĩn mãn ja ti.

João Batista tÿ Jesus mÿ vënh vĩ jënë (Mt 11.2-19)

¹⁸ Ên kã João vĩ se ký jë nĩ, João Batista ti, ù tÿ ag kygpég tĩ ti. Ký João mré mũ tĩ ag tóg ti mÿ tó kãn mũ sir, Jesus tÿ nén han mũ ti. ¹⁹ Ký tóg ti mÿ e tĩ. Ký tóg Jesus to: “Topë tÿ ùn jënëg mũ hã mÿ vĩ?” he mũ. Hã ký tóg ã mré mũ tĩ régre ag jëgnëg mũ, ag tÿ Jesus venh mũ jé, ag tÿ ti ki jëmë jé, ti mÿ: “ã hã mÿ?” he jé. “Ëg tÿ ùn jävãnh mũ mÿ tÿ ã nĩ? Topë tÿ ùn jënëg mũ hã mÿ tÿ ã nĩ? Ëg mÿ ù jävãnh mãn ke tũ nĩ ha', ã pãte?” he sór ag tóg mũ, Jesus mÿ.

²⁰ Ký ag tóg Jesus tá junjun mũ. Ký ag tóg ti mÿ: “João Batista vĩ ãg jëgnë, ãg tÿ ã ki jëmë jé,” he mũ. “Á hã mÿ? he tóg. Ëg tÿ ùn jävãnh mũ ên hã mÿ tÿ ã nĩ? Ëg mÿ ù jävãnh mãn ke tũ nĩ ha', ã pãte? he tóg, João ti, ã mÿ,” he ag tóg mũ, Jesus mÿ.

²¹ Hã ra Jesus tóg ùn kaga ag tÿ há' he mũ, ag tÿ ti mré vĩnh kãmũ ký. Vënh jagrë kórég pan tóg mũ gé, kurã ên kã. ùn kyvó ag tÿ há' he tóg mũ gé, ag kanë tÿ. ²² Ký tóg João mré mũ ti ag mÿ: “Ha João mÿ tag tómnĩ, ha mẽ,” he mũ. “Ájag tÿ nén vég mũ ta g tómnĩ, ájag tÿ nén mÿg mũ ti ke gé,” he tóg. “Tag han inh tĩ, ha mẽ: ùn kyvó ag vĩ isugrĩn êvãnh há nýtĩ ha. ùn kãnhgrĩ ag vĩ mũ há han mũ ha, ùn kónhgrĩ ên ag. ù tÿ vënh kaga kren vãnh han mũ ag krenkren han inh tĩ, ù tÿ lepra han mũ ag. ùn kutu ag vĩ êmë há nýtĩ ha. ùn kãgter mũ ag vĩ rĩnrĩr mãn gé. ùn jagãgtar e ag vĩ Topë vĩ sér mÿg mũ ha ke gé, Topë tÿ tÿ ãg pã'i nĩnh ke to. ²³ Ký tóg ti tÿ iso jykren kónãn tũ nĩn ký há' he mũ. Ký Topë tóg ti ve há han

mũ sir. Tag tómni, João mý,” he tóg, Jesus ti. ²⁴ Ký João tý ùn jëgnëg mũ ag tóg mũ mũ sir, João mý tó jé, mýr, ha mẽ.

João tý ùn jëgnëg mũ ãn ag mũ kar ký Jesus tóg ùn e ãn ag kanhrân mũ sir, ký tóg ag mý João kãmén mũ. “Ëmã tũ ja ra ãjag tóg mũ ja nĩgtĩ, João ve jé,” he tóg. “Ký ti jykre hýn ne ri ke nĩ, ãjag mý? Kejën kãka tóg goj jagma krã tý man man ke tĩ. João jykre mý ãjag mý tag ri ke tũ nĩ? Hý, ri ke tũ ti nĩ. ²⁵ Ký ti jykre hýn ne ri ke nĩ ãjag mý? Ti mý ãjag mý ùn kur sĩnvĩ ag jykre ri ke nĩ? Vó. Ùn kur sĩnvĩ ag vỹ cidade mág tá nýtĩ, pã'i mág ãn krêm, ùn jën mág mũ ag. Ag pi(jé) ãmã tũg ja mĩ mũ tĩ'. ²⁶ Ký ti jykre hýn ne ri ke nĩ ãjag mý? Ti jykre mý ãjag mý Topẽ vĩ tó tĩ ag jykre ri ke nĩ? Hý, ri ke tĩ nĩ. Topẽ vĩ tó tĩ vë mýr, hã ra tóg Topẽ vĩ tó tĩ ag kãfór kar nĩ, João ti. ²⁷ Topẽ vỹ João jënẽ, ti tý ijo tĩg jé. Hã ký tag tóg ti to rán ký nĩ, Topẽ vĩ ki, ha mẽ. “Ha vé, ã jo sóg ù jënënh mũ, ti tý vënh kar tý há' he jé, ã tĩg ken jo. Ag jyvën jé tóg ke mũ, ký tóg ëpry kure ri ke nĩ, ãmĩn kurynh ri ke,” he tóg, Topẽ vỹ rãn ký nĩ ki, João to, ti tý ijo tĩg ke tag to,” he tóg, Jesus ti, ag mý. ²⁸ “Ki hã sóg tó mũ, hã ký sóg ke mũ, ha mũ. Ëprã ke ag kãfór kar ti nĩ, João ti, Topẽ vỹ tón ki. Û tý ga kri mũ kãfór kar ti nĩ. Hã ra ù tý hën ri ke ag tóg Topẽ tý tý ãg pã'i nĩ venh ke mũ mýr. Ag tý venh ke mũ (hã) ra ag tóg kãsir nýtĩ. Ký ùn kãsir ãn ag tý ãgno pẽ ãn tóg João mág kãfór nĩnh mũ hã ra,” he tóg, Jesus ti, João to.

²⁹ “Jo João vỹ męg mũ e ãn ag tóg João vỹ mẽ há han ja nĩgtĩ, hã ký ag tóg Topẽ vỹ tag ti to: “ki hã ã tóg tó mũ,” he ja nĩgtĩ, João tý ag mý nén tó ja to. Hã ký tóg ag kygpe ja nĩgtĩ, João ti, ù tý governo mý imposto tý jãnkamy mág tĩ ag mré hã. ³⁰ Hã ra Fariseu ag tóg João vỹ jëmẽ jãvãnh ja nýtĩgtĩ, Topẽ vỹ to professor ag ke gé. Hã ký ag tóg Topẽ tý ag mý nén han sór mũ ãn tý ti mý nenh ja nĩgtĩ gé. Hã ký João tóg ag kygpe ja tũ nĩgtĩ gé,” he tóg, Jesus ti.

³¹ “Ûri ke ag vỹ ge nýtĩ gé, ha mẽ.

³² Gĩr ag ri ke ag tóg nýtĩ. Gĩr ag vỹ jagnë mré kanhinnhir mũgtĩ. Ký ag tóg ãjag mré ke ag jé prër tĩgtĩ, ag mré kanhinnhir jé. Ký ag tóg kejën jũ tĩ. “Ãjag mý ãg tóg vãkyn, kanhinnhir ký, hã ra ãjag ne tóg vënh gringrén jãvãnh nýtĩ,” he ag tóg tĩ, gĩr ag, jagnë mý. “Ãjag tý vënh gringrén jãvãnh nýtĩn ký ãg tóg ón ký vësýrénh mũ sir, ãg kanhinnhir ký, hã ra ãjag ne tóg ãg mré fỹ jãvãnh nýtĩgtĩ gé,” he ag tóg tĩ gé, ón ký jagnë to jũ ký, gĩr ag. ³³ Gĩr tag ag ri ke ãjag tóg nýtĩ, João to, iso ke gé,” he tóg, Jesus ti. “João vỹ vãkre ja nĩgtĩ, jën mág tũ, kron tũ. Ký ãjag tóg ti to: “jagrë kórég tóg nĩ,” he ja nĩgtĩ, ti vãkre to. ³⁴ Ti jãvo sóg vãkrég tũ nĩgtĩ. Jëg sóg nĩgtĩ, kron sóg nĩgtĩ. Ký ãjag tóg iso: “tĩ hã ne jën mág tĩ,” he tĩ. “Ti hã ne kronkron tĩ, ti hã ne governo mý imposto tý jãnkamy mág tĩ ag to há nĩ, ti hã ne Topẽ vỹ mranh tĩ ag to há nĩ,” he ãjag tóg tĩ iso, ëprã ke fi kósin to. Ký João jykre tóg ãjag mý kórég nĩ, ti vãkre to, jãvo ãnh jykre tóg ãjag mý kórég nĩ gé, ãnh vãkrég tũ to. ³⁵ Hã ra ãg tý ù jykre tugnỹm ký ãg tóg ti jykre há ãn ki kanhró nýtĩ sir. Ký tóg tý Topẽ krë nĩ sir, ký ãg tóg ti ki Topẽ jykre ki kanhró nýtĩ sir, ti jykre há ãn tugrĩn,” he tóg, Jesus ti. Ti tý ag mý João kãmén hã vë.

Jesus tý Simão ãn krêm jëg

³⁶ Kejën Fariseu ù tóg Jesus mý tó mũ, ti tý ti mré jën jé. Ký tóg tĩ mũ, Fariseu ãn ãn ra. Tá tóg ti mré jëg mũ sir.

³⁷ Ti tý mré jëg nĩ ra ù fi tóg ti ki jun mũ, cidade tá ke ù fi. Hã ra fi tóg mén ja e nĩ, Topẽ vỹ mranh ký. Jesus tý Fariseu ãn ãn krêm jë męg fi tóg mũ, hã ký fi tóg garrafa va kãtĩ mũ. Garrafa kãki tóg ãg tãg jafã nĩ, nén ger há tý. Pó kupri tý tóg han ký nĩ nĩ, garrafa ãn, pó tãnjã tý. ³⁸ Ën va kãtĩg ký fi tóg ti pën to jë nĩ sir. Hã ra Jesus tóg cama kri nỹ ký jëg mũ. Ag jykre vë, ag tý nỹ ký jën ke mũ ãn ti. Ký fi tóg ti pën to jë ký fỹ mũ. Fi tý Topẽ vỹ mranh ja ãn tugrĩn fi tóg fỹ mũ. Ký fi tóg ã kanë var tý ti pën kupég mũ, ký fi tóg ã gãnh tý ti pën kykũg mũ gé. Ti pën ki nhun ke

fi tóg mũ gé. Kĩ fi tóg ti pën tåg mũ sir, garrafa ki jê ãn tỹ.

³⁹ Kĩ Fariseu ãn tóg vég mũ, ù tỹ Jesus mỹ: “inh mré jên kâtĩg,” he ja ãn ti. Kĩ tóg to jykrén mũ, ùn tỹtá fi to, Jesus to ke gé. “Ti tỹ tỹ Topê vĩ tó tĩ nĩ ra tóg fi ki kanhró nĩnh mũ vë,” he tóg. “Hã ra tóg ki kagtĩg nĩ ve nĩ. Ûn mën ja e fi vë mỹr, Topê vĩ mranh fi tóg tĩgtĩ mỹr, hã ra tóg fi tỹ ã pën mẽ ãn kamêg tũ nĩ, Jesus i,” he tóg, to jykrén kỹ, Fariseu ãn ti.

⁴⁰ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ. Kĩ tóg ti mỹ: “Simão,” he mũ. “Sỹ ã mré vëmén ke vë,” he tóg. Kĩ tóg ti mỹ: “ha tó,” he mũ sir, Jesus mỹ. ⁴¹ Kĩ tóg: “kejên patrão ù tóg nĩgtĩ,” he mũ. “Ti camarada régre ag tóg ti mỹ név(e) nỹtĩ. Ûn név(e) ãn vỹ tỹ 500 (ke) nĩ, kar ùn név(e) vỹ tỹ 50 (ke) nĩ gé. ⁴² Hã ra ag tỹ ne tỹ kajãm ke tóg tũ tĩ, kỹ tóg ag mỹ tỹ tũg' he mũ, ag név(e) tỹ, ag patrão ti. Kĩ ti camarada tỹ hẽ nỹ hỹn ti to há kãfór nĩ?” he tóg, Jesus ti, ti tỹ Simão ki jëmên kỹ.

⁴³ Kĩ Simão tóg ti mỹ: “ùn név(e) mág ja ãn hỹn tóg ti to há kãfór nĩ,” he mũ. Kĩ Jesus tóg ti mỹ: “ki hã ã tóg tó mũ,” he mũ. ⁴⁴ Kĩ tóg fi jé vĩrĩn ke mũ sir, ùn tỹtá kórég ãn fi jé, kỹ tóg Simão mỹ: “ã mỹ fi vég mũ?” he mũ. “Ã kanê var tỹ fi tóg inh pën kugpég mũ, kar fi tóg ã gãnh tỹ inh pën kykũg mũ gé,” he tóg. “Fi jãvô ã tóg inh mỹ goj ven tũ nĩ, isỹ inh pën kugpe jé, sỹ ã ãn kãra rã kỹ,” he tóg. ⁴⁵ “Inh ki nhun ke ja tũ ã tóg nĩ, ã jãvo fi tóg inh pën ki nhun ke mũ, to fi krónh ke tũ nĩ jãvo,” he tóg. ⁴⁶ “Ã pi(jé) inh gãnh tåg ja nĩ, ã jãvo fi tóg inh pën tåg,” he tóg. ⁴⁷ “Hã kỹ sóg ã mỹ tó mũ. Topê vĩ mranh tỹ hën ri ke han fi tóg. Hã ra tóg fi mỹ vënh pãte fón kãn mũ sir, Topê ti, fi tỹ iso há tãvĩ nĩn kỹ, sỹ tỹ fi fe nĩn kỹ. Û mỹ tóg kejên vënh pãte fón pir han tĩ, Topê ti, ù tỹ patrão ki név(e) sĩ ãn ri ke mỹ. Kỹ ãn tóg ti to há sĩ nĩ gé sir, fi tỹ iso há tãvĩ jãvo,” he tóg. ⁴⁸ Kĩ tóg fi mỹ: “ã tỹ Topê vĩ mranh ja ãn tỹ sóg vënh pãte fón mũ,” he mũ, Jesus ti.

⁴⁹ Kĩ ti mré jêg mũ ag tóg to jykrén mũ sir, ti vĩ to. Kỹ ag tóg jagnê mỹ ke mũ. “Ti hã mỹ ãg tỹ Topê vĩ mranh kỹ vënh pãte fón ke mũ vỹ?” he ag tóg mũ. “Topê hã ne vënh pãte fón há nĩ, hã kỹ tóg ãg mỹ vënhmỹ tĩ,” he ag tóg. ⁵⁰ Hã ra Jesus tóg fi mỹ ke mãn mũ. “Ã tỹ inh ki rã kỹ sóg ã kren han mũ,” he tóg. “Ha jatun mỹ tĩg,” he tóg, Jesus ti, ùn tỹtá kórég ja ãn fi mỹ.

8

Ûn tỹtá fag tỹ Jesus ki rĩr

¹ Tag pãte Jesus vỹ cidade kar mĩ tĩg kãn mũ, ãmã kãsir mĩ ke gé. Topê vĩ tó tóg tĩ mũ. Ag mỹ tóg: “Topê tỹ tỹ ãjag pã'i nĩ sór vë,” he mũ. Kỹ ù tỹ 12 (ke) ag tóg ti mré mũ mũ. ² Kỹ ùn tỹtá fag tóg ti mré mũ mũ gé sir. Jesus tóg fag tỹ há' he ja nĩ. Û fag tóg kaga ja nỹtĩgtĩ, kỹ ù fag tóg jagrê kórég ja nỹtĩgtĩ gé. Hã ra Jesus tóg fag tỹ hághá' he kãn ja nĩ. Û fi vỹ tỹ Maria fi nĩ, Madalena he mũ tag fi. Jesus vỹ fi jagrê kórég pan ja nĩ, ù tỹ 7 (ke) vë, ha mẽ, fi jagrê kórég ag. ³ Kar ù fi vỹ tỹ Joana fi nĩ gé, Cuza prũ fi vë, pã'i mág tỹ Herodes tũ vég nĩ ãn prũ fi vë. Kar ù fi vỹ tỹ Suzana fi nĩ gé. Kar ù fag vỹ ti mré mũ mũ gé, ti mỹ vëjên han jé. ãjag tũ tỹ fag tóg ti mỹ vëjên han tĩ, kar ti mré mũ tĩ ag mré hã.

Nén fy to comparação (Mt 13.1-9; Mc 4.1-9)

⁴ Kejên ùn e ag vỹ vënh mãn mũ sir, ãmã tỹ hën ri ke tá kãmũ kỹ. Jesus to ag tóg vënh mãn mũ. Kỹ tóg ag kanhrãnrãn kỹ ag mỹ: “ù tỹ Topê vĩ tó tĩ vỹ ge nỹnh mũ, ha mẽ,” he mũ. ⁵ “Kejên ù tóg trigo fy vãvãm tĩ mũ. Ti tỹ vãvãm kỹ ti fy ù tóg êpry kri, ãmĩn kri vár mũ, kỹ ag tóg ti sãn mũ, kỹ sēsĩ ag vỹ ko mũ gé sir, jēsĩ tóg tỹ tũg' ke mũ sir. ⁶ Ti fy ù tóg pãró kri vár mũ. Kỹ tóg mur mũ vë, hã ra tóg tóg mũ sir. Ga tỹ sĩ nĩn kỹ tóg goj ve ja tũ nĩ, hã kỹ tóg tóg mũ sir. ⁷ Ti fy ù tóg sónh kãki vár mũ. Kỹ sónh tóg ti mré mur mũ, ti kri tóg rũm ke mũ sir. Kỹ tóg ter mũ sir, sónh kãki. ⁸ Ti fy ù tóg ga há kri vár

mũ. Kÿ tóg mur há han mũ, kanẽ há ke gé. Kanẽ tÿ 100 (ke) han tóg mũ sir, ga há kri,” he tóg, Jesus ti. Kÿ tóg tag tó kar kÿ prêr mũ. “!..Û nigrêg nÿtÿ ag tÿ ki emên jé..!” he tóg, prêr kÿ, Jesus ti.

Jesus tÿ nén fy to comparação kãmén

(Mt 13.10-23; Mc 4.10-20)

⁹ Kÿ ti mré mũ tÿ ag tóg ti ki jêmêg mũ. “Ne to ke nẽ, trigo fy kãme tag ti?” he ag tóg mũ, Jesus mÿ. ¹⁰ Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag há mÿ sóg Topê tÿ tÿ êg pã'i nÿ ên kãmén há han ke mũ, ijo tó ja tũ ên ti,” he mũ. “Hã ra sóg ù ag mÿ comparação tâvÿ han mũ. Ag mÿ sóg tó há han ke tũ nÿ, ù tÿ ón kÿ mêg mũ ag mÿ, kÿ ag tóg ãjag tÿ vég mũ ra ki kagtÿg nÿtÿ, ãjag tÿ mêg mũ ra ag tóg to jykrén tũ nÿtÿ, kÿ tóg ag tÿ to jykrén ke tũ tÿ,” he tóg.

¹¹ Kÿ tóg ag mÿ kãmén mũ. “Nén fy kãme vÿ ge nÿnh mũ, ha mẽ,” he tóg. “Topê vÿ vÿ trigo fy ri ke nÿ. ¹² Û ag tóg Topê vÿ jêmêg tÿ. Jêmê kar kÿ Japo tóg ag mÿ tÿ tÿg' he tÿ, Topê vÿ tÿ. Kÿ ag tóg sir ti ki ge tũ nÿgtÿ, krenkren ke tũ ag nÿgtÿ sir. Kÿ tóg êpÿrÿ ên, emÿn kri vár mũ ên ri ke nÿ, ên ti. ¹³ Kar ù ag tóg pãró kri vár mũ ên ri ke nÿtÿ gé. Mêg ag tóg tÿ vê, Topê vÿ ti. Kÿ ag tóg: “hej,” he mũ. Ag mÿ tóg sér tÿ sir. Hã ra ag tóg tÿ nén kré jãre tũ ri ke nÿtÿ mÿr, ha mẽ. Mũ sÿ han ag tóg mũ, Topê mré. Nén ù jagy kutê kÿ ag tóg Topê tovãnh mũ sir, ag tÿ Topê vÿ mranh sór kÿ. ¹⁴ Kar ti tÿ sónh kãki vár mũ vÿ ge nÿtÿgtÿ gé. Topê vÿ mêg ag tóg tÿ gé. Hã ra ag tóg mũ mũ sir, ãjag rãnrãj nón. Ón kÿ ag tóg rico nÿtÿ sór mũ, ãjag rãnrãj to. Hã to ag tóg krÿ kufy nÿtÿ. Nén kar to én ag tóg tÿ, kÿ tag há ne ag mÿ há tÿ'. Hã kÿ ag tóg Topê vÿ to jykrén mãn tũ nÿgtÿ sir. Hã kÿ ag tóg kanẽ há han tũ nÿ gé sir. ¹⁵ Kar ga há kri vár mũ vÿ ge nÿ gé. Jêmêg ag tóg tÿ gé, Topê vÿ ti. Kÿ ag tóg ãjag fe tÿ ti ki rãg mũ sir, ag tÿ ti vÿ ki króm jé. Kÿ ag tóg kanẽ há han mũ sir. Komêr há ag tóg kanẽ há han', han', he mũ, ag tÿ nén ù jagy vég mũ ra,” he tóg. Ti tÿ ag

mÿ êg tÿ Topê tovãnh ke tũ kãmén há vê, Jesus ti.

Lampião to comparação

(Mc 4.21-25)

¹⁶ Kÿ tóg ag mÿ: êg tÿ lampião grug kÿ êg pi(jé) kêj krêm fêg tÿ,” he mũ. “Êg pi(jé) cama krêm fêg tÿ gé', néj gru ti. Ti fêg jafã kri êg tóg ti fêg tÿ. Kÿ vênh kar tóg vég mũ sir, ag tÿ êg ïn kãra kãgen kÿ. ¹⁷ Ge ti nÿ, sÿ ãjag mÿ nén tó mũ kar ti. Ver ãjag tóg to jykrén tũ nÿgtÿ. ãjag tÿ vãhã to jykrén kãn ke vê. Ver ãjag tóg ki kagtÿg nÿtÿ. ãjag tÿ vãhã ki kanhrãn kãn ke vê,” he tóg. ¹⁸ “Hã kÿ jêmê há han nÿ. Û tÿ to jykrén há han kÿ tóg ù to jykrén mãn', ù to jykrén mãn', henh ke mũ. Û tÿ inh vÿ to jykrén há han tũ nÿn kÿ tóg ti mÿ tÿg' he kãn mũ, ti tÿ nén ù to jykrén mũ kar ên mré há,” he tóg. Ti tÿ ag mÿ êg tÿ ti vÿ to jykrén há han ke kãmén há vê, Jesus ti.

Jesus mré ke pẽ fag

(Mt 12.46-50; Mc 3.31-35)

¹⁹ Kejên Jesus mÿnh fi vÿ ti venh kãtÿ mũ, ti jãvy ag mré. Hã ra fag tóg ti ki junjun tũ nÿ. Ti pênÿn tóg fór tâvÿ tÿ, há kÿ ag tóg ti ki junjun tũ nÿ, ti mÿnh fi mré há. ²⁰ Kÿ ù tóg ti mÿ: “ã mÿnh fi vÿ re tá jê, ã jãvy ag mré,” he mũ. “Fag tÿ ã venh kãmũ vê,” he tóg, Jesus mÿ. ²¹ Hã ra Jesus tóg ti mÿ: “mê',” he mũ. “Hã ra ù tÿ Topê vÿ jêmêg mũ fag vÿ inh mÿnh pẽ ri ke nÿtÿ, inh jãvy pẽ ri ke ke gé, ù tÿ Topê vÿ ki króm mũ ag,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tÿ kóho tÿ tÿg' he

(Mt 8.23-27; Mc 4.35-41)

²² Kejên tóg canoa kãra rã mũ, ti mré mũ tÿ ag mré. Kÿ tóg ag mÿ: “mũ nÿ, goj nig kafã ù ra,” he mũ. Kÿ ag tóg mũ mũ, canoa kãmÿ. ²³ Ag mũn ki Jesus tóg nÿr mũ sir. Kÿ vãhã kóho jũ tóg kraug he mũ sir. Króg ke tóg mũ sir, kóho ti. Kÿ goj tóg canoa kãki krêm ke mũ. Ti fãn sór tóg mũ sir. Kÿ tóg ag mÿ ag kãgter ha mẽ tÿ. ²⁴ Kÿ ag tóg ti rÿn mũ mũ. Ti mÿ ag tóg: “Senhor', Senhor',” he mũ. “Êg mÿ êg kãgter ha

mẽ tóg tĩ,” he ag tóg ti mÿ. Kÿ tóg rĩr mũ sir. Kÿ tóg kóho mÿ vĩ mũ, goj mÿ ke gé, goj vóg nén ên mÿ. Kÿ tóg krÿg' he mũ sir, kóho ti. Katy' he tóg mũ sir.
²⁵ Kÿ tóg ag mÿ ke mũ. “Ajag tÿ ne jé inh ki ge há han tũ nĩ nê?” he tóg. Kÿ ag tóg kanê jur nÿtĩ nĩ. Ag mÿ tóg e tĩ, kÿ ag tóg jagnê mÿ: “ti jykre tóg êg mÿ e tĩ,” he mũ. “Kóho mÿ tóg vĩ mũ, Kÿ tóg ki há ke mũ, kóho ti, goj ti ke gé,” he ag tóg mũ, jagnê mÿ.

*Jesus tÿ ùn jagrê kórég tÿ há' he
 (Mt 8.28-34; Mc 5.1-20)*

²⁶ Kóho tÿ tũg' hen kÿ ag tóg Gerasa ag jamã tá junjun mũ sir. Goj nig kafã ù tá tóg nĩ, ga tÿ Galiléia to há. ²⁷ Kÿ tóg canoa kãki kãkutê mũ, Jesus ti. Kÿ ù tóg ti kato tẽ mũ, cidade tá ke ù, há ra tóg jagrê kórég tÿ hên ri ke nĩ. Si há tóg tĩ ha, ti jagrê e nĩ ti. Kÿ tóg kur tũ nĩ. Kato r tóg nĩ. Ìn tũ ti nĩ gé. Vênh kej tá tóg jêgtĩ, pãró tÿ vênh kej tá. ²⁸ Ên tóg Jesus kato tẽ mũ. Kÿ tóg ti krêm mÿg ke mũ. Prêr kÿ tóg: “!..ã isÿ hê ri kenh mũ, Jesus'..!” he mũ. “!..Kynhmÿ Topê kósin'..!” he tóg. “!..Ã mÿ sóg to vÿnh mũ, ã tÿ inh vóg kónãn tũ nĩ jé..!” he tóg, prêr kÿ, ùn jagrê kórég ên ti. ²⁹ Há ra Jesus tóg Nén-Kórég mÿ: “ti ki pa jêg,” he ja nĩ, há kÿ tóg prêr mũ. Ti ki vÿrĩn ke', ti ki vÿrĩn ke' tÿ hên ri ke han ja ag tóg nĩgtĩ, Nén-Kórég ag. Kÿ ti mré ke ag tóg ti se ja nĩgtĩ gé, ti mrĩnh kÿ, ferro tÿ, ti nĩgé, ti pên ke gé. Há ra tóg ã se ja kykym kãn ja nĩgtĩ. Kÿ Nén-Kórég ag tóg êmã tũg ja ra ti tĩn ja nĩgtĩ. Há kÿ tóg vênh kej mĩ tũgtĩ, ùn jagrê kórég ên ti.

³⁰ Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ã jiji hê ri ke tĩ?” he mũ. Kÿ tóg: “Mĩl,” he mũ. Nén-Kórég tÿ hên ri ke ag tÿ tóg jagrê nĩ, há kÿ tóg: “Mĩl,” he mũ.

³¹ Kÿ ag tóg Jesus mÿ to vĩ mũ, Nén-Kórég ag, ti tÿ nũgme ra ag jêgnêg tũ nĩ jé, inferno ra. ³² Há ra porco tÿ hên ri ke tóg tá jêg nÿtĩ nĩ, pãnónh tá. Kÿ Nén-Kórég ag tóg Jesus mÿ to vĩ e han, ti tÿ ag mÿ: “ha porco ki ge jêg, ge kÿ,” he jé. Kÿ tóg ag mÿ ke mũ. ³³ Kÿ ag tóg ên ki kãpa mũ sir, Nén-Kórég ag. Porco

ag ki ag tóg ge mũ sir. Kÿ porco ag tóg mer ki re mũ, rán ki, goj nig ra. Goj ki ag tóg vár mũ sir. Nãgnãr kÿ ag tóg tũ' he kãn mũ sir.

³⁴ Kÿ ù tÿ porco ki rĩr tĩ ag tóg vэг mũ. Kÿ ag tóg pétẽ mũ, cidade ra. Tá ag tóg kãmén mũ, êmã kãsir mĩ há ke gé. ³⁵ Kÿ tá ke ag tóg ra mũ kãn mũ, ag vĩ mẽg mũ ag. Ag tÿ nén ên ve sór vê. Ra mũ kÿ ag tóg Jesus tá junjun mũ. Kÿ ag tóg ti vэг mũ sir, ùn jagrê kórég ja ti. Nĩ tóg mũ ha, Jesus rã há. Kur tóg nĩ ha, krĩ há tóg nĩ ha. Kÿ ag fe tóg jũrũn ke mũ sir. ³⁶ Û tÿ Jesus tÿ ti tÿ há' he mũ vэг mũ ên ag tóg kãmén kãn mũ sir, ù tÿ ùri ti vênh kãmũ mũ ên ag mÿ. Ûn jagrê kórég tó ag tóg mũ, ag mÿ, Jesus tÿ ti han ja ti, porco kãgter ja ti ke gé. ³⁷ Kÿ tá ke ag tóg ti mÿ to vĩ mũ, Jesus mÿ, ti tÿ tá kãkutê jé. Gerasa tá ke kar ag tóg kanê jur nÿtĩ, há kÿ ag tóg ti mÿ: “ã tũg kÿ tóg êg mÿ há tĩnh mũ,” he mũ. Kÿ tóg canoa kãra rã kÿ tũg sór mũ, ti mré mũ tĩ ag mré. ³⁸ Kÿ ùn jagrê kórég ja tóg ti mÿ to vĩ e han mũ, “nhÿ ã mré tũg mũ,” hen kÿ, Jesus mÿ. Há ra Jesus tóg ti pêre tũg jãvãnh nĩ. ³⁹ “Ã jamã ra vÿn ké,” he tóg ti mÿ. “Tá ag mÿ kãmén nĩ, Topê tÿ ã tÿ há' he ja tag ti,” he tóg, Jesus ti. Kÿ tóg tĩ mũ sir, ùn jagrê kórég ja ti. Cidade kar mĩ tóg tĩ mũ. Ag mÿ tóg kãmén mũ sir, Jesus tÿ ti tÿ há' he ja ên ti.

*Jesus tÿ Jairo kósin fi rĩn mãn
 (Mt 9.18-26; Mc 5.21-43)*

⁴⁰ Kÿ Jesus tóg vÿn ke mũ, nig kafã ù ra. Kÿ tóg vênh e ên mÿ sér tĩ, ag tÿ ti ven kÿ. Ti jãvãnh ja ag tóg nĩ, há kÿ tóg ag mÿ sér tĩ, ag tÿ ti ven kÿ. ⁴¹ Kÿ vãhã ù tóg ti ki jun mũ, Jesus ki. Israel ag vênh kanhrãn jafã to pã'i vê, ti jÿjÿn há vÿ: Jairo, he mũ. Ên tóg Jesus krêm mÿg ke mũ, ã jakrĩ tÿ tóg jê mũ, kÿ tóg ti mÿ vĩ mũ, ti tÿ ti ìn ra tũg jé, Jesus ti. ⁴² Ti kósin pir fi vÿ kaga tãvĩ nÿ, kÿ fi kaga tãvĩ ên vÿ fi tén sór mũ. Kri prÿg tÿ 12 (ke) fi nĩ, Jairo kósin pir ên fi. Kÿ tóg ti mré tĩ mũ, Jesus ti.

Ti tũg kÿ ùn e ag tóg ti nón mũ mũ. ⁴³ Kÿ ag kã ù fi tóg ag pétẽm mũ. Kyvênh krÿg tũ han kÿ fi tóg nĩ, prÿg

tỹ 12 (ke) ki. Hã ra ag tóg fi kaga tỹ hẽ ri ke ja tũ nĩ, ag tỹ fi kygtãg mũ ra, médico ag. ⁴⁴ Ën fi tóg ti nón ti kur mráj vóg mũ. Kĩ vësỹmér fi kyvénh tóg tũ' he mũ. ⁴⁵ Kĩ Jesus tóg: “ũ nỹ inh kur vóg?” he mũ. Hã ra vènh kar tóg: “inh hã tũ vè, inh hã tũ vè,” he mũ. Kĩ Pedro tóg ti mỹ vĩ mũ, Jesus mré mũ tí ag kar ke gé. Ti mỹ ag tóg: “ã kur mē kãn ãg tóg, hã ra ã tóg: “ũ nỹ inh kur vóg?” he mũ,” he tóg, Pedro ti, Jesus mỹ. ⁴⁶ Hã ra Jesus tóg: “vó,” he mũ. “Û tóg inh kur vóg,” he tóg. “Inh kuprĩg tóg inh ki kãtère, hã kĩ sóg ki kanhrãn mũ,” he tóg. ⁴⁷ Kĩ ùn tỹtã ãn fi tóg to jykrén mũ sir. “Tĩ hỹn tóg inh vé,” he fi tóg. Hã kĩ fi tóg jũrũn ke kĩ kãtĩ mũ. Jesus krēm fi tóg mũg ke mũ. Kĩ fi tóg ti mỹ tó kãn mũ, vènh kar rĩnve. Ti mỹ fi tóg ã kaga ja ãn kãmén kãn mũ, fi tỹ ti kur vóg ja ãn ti ke gé, fi tỹ há' he ja ti ke gé. “Isỹ ã kur vóg kĩ sóg vësỹmér há' hé,” he fi tóg, Jesus mỹ. ⁴⁸ Kĩ tóg fi mỹ vĩ há han mũ, Jesus ti. “Inh kósin’,” he tóg. “Ã tỹ inh ki rã kĩ ã tóg há' hé. Ha tĩg, jatun mỹ. Há ã tóg nĩ ha,” he tóg fi mỹ, fi han kar kĩ, Jesus ti.

⁴⁹ Ti tỹ ver fi mré vēmén jẽ ra ù tóg jun mũ, pã'i tỹ Jairo ãn ãn tá. “Ã kósin fi hur ter,” he tóg, pã'i mỹ. “Tũg ja fi tóg nĩ ha,” he tóg, Jairo mỹ. “Hã kĩ ti mỹ: kunĩg, he mãn tũg nĩ, ti kutãn mãn tũg nĩ,” he tóg.

⁵⁰ Hã ra Jesus tóg mẽg mũ, kĩ tóg ti mỹ: “mũmẽg tũg nĩ,” he mũ. “Inh vĩ hã kri fimnĩ, kĩ ã kósin fi tóg há' henh mũ,” he tóg. ⁵¹ Kĩ ag tóg mũ kĩ ti ãn tá junjun mũ sir, Jairo ãn tá. Kĩ Jesus tóg ag tỹ ãn kãra ge kamẽg mũ. “Pedro vĩ ãn ra rãnh mũ, inh mré, João ke gé, João kãke tỹ Tiago ke gé, gĩr fi panh ke gé, fi mỹnh fi ke gé,” he tóg, Jesus ti. ⁵² Hã ra ùn e fag vĩ tá nỹtĩ nĩ gé, kygfỹ fag nỹtĩ nĩ, vësỹrénh kĩ, Kĩ Jesus tóg fag mỹ: “kygfỹ tũg ra,” he mũ. “Fi pi(jé) ter mũ'. Fi nũr vè,” he tóg. ⁵³ Hã ra fag tóg ti nyg mũ. Fi ter ki kanhró fag tóg nỹtĩ, hã kĩ fag tóg ti nyg mũ. Hã ra Jesus tóg fag mỹ: “ha mũjẽg,” he mũ.

⁵⁴ Fag mũn kar kĩ Jesus tóg fi nĩgé kãgmĩg mũ, kĩ tóg prẽr mũ sir. “!..Nĩ ra, já..!” he tóg, jamã hár(a). ⁵⁵ Kĩ fi kuprĩg tóg fi to vỹn ke mũ. Nĩ fi tóg mũ sir, mỹr, ha mē, ùn ter mũ ãn fi. Kĩ Jesus tóg fag mỹ tó mũ, fag tỹ fi mỹ vjẽn ven jé. ⁵⁶ Kĩ tóg fi han mũ fag mỹ e tãvĩ tí sir. Hã ra Jesus tóg fag mỹ tó mũ, fag tỹ ù mỹ tó tũg jé, fi rĩr mãn ja tag ti. Hã ra tóg fi ter mũ ra fi rĩn, Jesus ti.

9

Jesus tỹ ã mré mũ tí ag jẽgnẽ (Mt 10.5-15; Mc 6.7-13)

¹ Kĩ Jesus tóg ù tỹ 12 (ke) ag jé prẽr mũ, ti tỹ ùn vin mũ ãn ag, ag vènh mãn jé. Ag vènh mãn kĩ tóg ag tar han mũ sir, ag tỹ vènh jagrẽ kórég pan jé, ag tỹ ùn kagyga ag tỹ há' he jé gé. ² Kĩ tóg ag jẽgnẽg mũ sir, ag tỹ Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ ãn kãmén jé, vènh kar mỹ, ag tỹ ùn kagyga ag tỹ há' he kãn jé gé. ³ Hã kĩ tóg ag mỹ ke mũ sir. “Ãjag mũn kĩ nèn ù ma mũ tũg nĩ, vátó va mũ tũg nĩ, sacon ke gé, bolsa ãn, pão ke gé, jãnkamy ke gé. Kur régre rĩnh tũg nĩ gé,” he tóg. ⁴ “Ãjag tỹ ãn ra ge mũ hã ki nũgnũr' hemnĩ, hã ki ãjag tỹ kurã ki kãpanh ke tá krỹg nĩ,” he tóg. ⁵ “Ag tỹ ãjag mỹ: “kãge jẽg ra,” he jãvãnh nĩn kĩ tá kãpamnĩ. Tá kãpa kĩ ãjag pẽn hã kykũnhkũnh nĩ, ag tỹ to ki kanhró nỹtĩ jé sir, Topẽ tỹ ag tovãnh ken ki,” he tóg, Jesus ti.

⁶ Ti tỹ ag jẽgnèn kĩ ag tóg mũ sir, ù tỹ 12 (ke) ag. Ëmã kar mĩ ag tóg mũ sir. Topẽ kãmén ag tóg mũ mũ sir. ùn kagyga ag tỹ há' he kãn ag tóg mũ gé sir, fag ke gé.

Jesus kãme tỹ pã'i tỹ Herodes mỹ e (Mt 14.1-12; Mc 6.14-29)

⁷ Kĩ pã'i mág tỹ governador tỹ Herodes vĩ mẽg mũ sir, Jesus tỹ nèn han mũ ti. Kĩ tóg ti mỹ e tí. Kĩ ti tỹ ne to jykrén ke tóg tũ tí. Hã ra ù ag tóg Jesus to: “João Batista vè,” he tí. “João hỹn tóg ã ter kĩ rĩr mãn,” he ag tóg tí, Jesus to. ⁸ Jo ù ag tóg ti to: “Elias vè,” he tí gé. “Ti hỹn vènh ven mãn, vãsỹ

Topê vĩ tó tĩ ên, Elias ti,” he ag tóg tĩ gé, Jesus to. Kĩ ù ag tóg ti to: “vãşỹ Topê vĩ tó tĩ ù hỹn rĩr mãn,” he tĩ gé. ⁹ Hã jẽmẽ tóg, Herodes ti, kĩ tóg to jykrén kỹ: “João mỹ vó?” he mũ, Jesus to. “Hã ra sóg João krĩ kym, kĩ tóg tũ’ he mũ. Kĩ ù nẽ, hỹn’?” he tóg. “Nén han vãn h tỹ hẽn ri ke hyn han tóg huri. Û nẽ, hỹn’?” he tóg. Herodes ti. Kĩ tóg kejẽn ti ve sór mũ, ti tỹ ti mỹ e tĩn kỹ, hã ra Jesus vĩ ti venh tĩ tũ nĩ.

Jesus tỹ ù tỹ 5 mil (ke) ag jẽn
(Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Jo 6.1-14)

¹⁰ Kejẽn Jesus tỹ ùn vin mũ ag vĩ Jesus to vĩnvỹn ke mũ, ti tỹ ag jẽgnẽ ja ên tá. Ti mỹ ag tóg kãmén mũ sir, ag tỹ nén han ja ên kar ti. Kĩ tóg ag mré vẽn h pẽju kĩ tĩ mũ, êmã tỹ Betsaida ra, vyr mỹ ag mré vẽn mẽn jé. ¹¹ Hã ra ùn e ên ag tóg mẽg mũ, Jesus tĩg ti, kĩ ag tóg ti nón mũ mũ. Ag tỹ ti pêtẽm kĩ tóg ag mỹ vĩ há han mũ, Jesus ti. Ag mỹ tóg kãmén mũ, Topê tỹ tỹ ãg pã’i nĩ sór ti. Ag kãmĩ ùn kagyga tỹ há’ he tóg mũ gé, fag mré hã.

¹² Ti tỹ ag mỹ tó jẽ ki tóg rãké nỹ sir, kĩ ù tỹ 12 (ke) ag tóg Jesus to kãmũ mũ. Ti mỹ ag tóg: “ã tỹ ag jẽgnẽn hã tóg tĩ,” he mũ, “ag tỹ êmã kar mũ mũ jé, pão comprar he jé, tá nũgnũr jé ke gé. Tag ki tóg êmã tũ nĩ,” he ag tóg, Jesus mỹ. ¹³ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “vó,” he mũ. “Ha inhhã ag jẽn,” he tóg. Kĩ ag tóg ti mỹ: “hã ra vẽn h tóg ãg mỹ tũ tĩ,” he mũ. “Pão tỹ 5 (ke) hã vĩ ki nỹtĩ, pirã régre mré ke gé. ãg mỹ ag jo comprar hen h mũ vĩ, vẽn h tĩ?” he ag tóg, Jesus mỹ. ¹⁴ Û tỹ mil tỹ 5 (ke) ag vẽn, ag tãvĩ, fag mré tó tũ ra. Hã ra fag tóg tá e nỹtĩ gé, gĩr mré ke gé.

Ag tỹ ti mỹ ke kĩ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ: “ag mỹ tugtó, ag nĩgnĩ jé,” he mũ, “ag tỹ vẽn h nĩkrén jé, ù tỹ 50 (ke) pãte ù tỹ 50 (ke) ù pãte nĩgnĩ jé,” he tóg, Jesus ti, ã mré mũ tĩ ag mỹ. ¹⁵ Kĩ ag tóg ke mũ sir. Kĩ vẽn h kar tóg nĩgnĩ mũ sir. ¹⁶ Kĩ tóg pão tỹ 5 (ke) in gég mũ, pirã régre ên mré. Kĩ tóg kanhkã ki ãvãn h mũ, kĩ tóg Topê mré vĩ mũ sir. Kĩ tóg pão vẽn h kãpópãm mũ sir.

Kĩ tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ vin mũ, ag tỹ ùn e ên mỹ vẽn h kãpópãm jé, pirã ên mré hã. ¹⁷ Kĩ vẽn h kar tóg ko kãn kĩ funfór mũ sir. Kĩ ag tóg ti ke ên gég mũ. Kẽj tỹ 12 (ke) fãn tóg, vẽn h mru ên ti. Hã kĩ Jesus tóg pão tỹ 5 (ke) tỹ ùn e ag fónfãn ja nĩgtĩ.

Pedro tỹ Jesus tó
(Mt 16.13-19; Mc 8.27-29)

¹⁸ Kejẽn Jesus tóg Topê mré vĩ mũ, ã pin kĩ. Hã ra ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré nỹtĩ nĩ. Kĩ tóg ag mỹ ke mũ. “Ag iso hẽ ri ke tĩ?” he tóg ag mỹ, Jesus ti. ¹⁹ Kĩ ag tóg ti mỹ: “ù ag vĩ: João Batista vẽn, he tĩ, jãvo ù ag vĩ: Elias vẽn, he tĩ gé, jãvo ù ag vĩ: vãşỹ Topê vĩ tó tĩ ù vĩ rĩr mãn, he tĩ gé, ã to,” he ag tóg, Jesus mỹ. ²⁰ Kĩ tóg ag mỹ: “ag jãvo ãjag hẽ ri ke tĩ, iso?” he mũ. Kĩ Pedro vĩ ti mỹ kãmén mũ. “Tỹ ã Cristo nĩ, Topê tỹ ãg mỹ ùn jẽnẽg mũ ên vĩ tỹ ã nĩ,” he tóg, Pedro ti, Jesus mỹ. ²¹ Kĩ tóg ti mỹ vĩ tar han mũ, Jesus ti, ag tỹ ù mỹ tó tũ nĩ jé ver, ti tỹ tỹ Cristo nĩ ên.

Jesus tỹ ã jagtar ke tó vén
(Mt 16.20-28; Mc 8.30-9.1)

²² Kĩ tóg ag mỹ kãmén mũ. “Tỹ sóg ãprã ke fi kósin ên nĩ,” he tóg. “Ijagtar jagy han ke vẽn,” he tóg. “Kófa ag tỹ iso: kórég ti nĩ, hen h ke vẽn, Topê tũ ki rĩr tĩ to pã’i ag ke gé, Topê vĩ to professor ag ke gé. Ag tỹ isén ke vẽn. Kurã tãgtũ tũg mũ ra sóg rĩr mãn mũ hã ra,” he tóg, Jesus ti.

²³ Kĩ Jesus tóg vẽn h kar mỹ tó mũ. “ãjag tỹ inh mré kãmũ kĩ tóg há tĩn h mũ,” he tóg. “Kỹ ãjag jykre tovãn h nĩ, ãjag tỹ isũ tãvĩ han jé. Ha vé, ag tỹ inh cruz tỹ inh kri fi kĩ sóg tĩg ke mũ, ag tỹ to isa kĩ isén jé, ha vemnĩ. Vẽn h nen h ke tũ sóg nĩ. Isỹ tag han ri ke han nĩ, kurã kar ki, ãjag tỹ inh mré mũ sór nỹtĩn kĩ,” he tóg. ²⁴ “ãjag tỹ ãjag jykre hã han sór kĩ ãjag tỹ nũgme ki vãr ke vẽn. Jãvo ãjag tỹ isugrĩn ãjag jykre tovãn h kĩ ãjag krenkren ke vẽn, ãjag kãgter ke mũ (hã) ra. ²⁵ ãjag tỹ ga kri mũn kĩ ãjag tóg nén kar ganhar he sór mũ. Kĩ ãjag kuprĩg vĩ vãfor ke mũ. Kĩ tóg kórég nỹ sir, ãjag rico tãvĩ

nýtĩ ra. Ganho há venh ke tũ ãjag tóg ke mũ, gen kũ. ²⁶ Iso mĩ'ãg tũg nĩ, inh vĩ to. ãjag tũ ùri iso mĩ'ãg kũ sóg ãjag to mĩ'ãg ke mũ gé, inh kãtĩg mãn ken kũ. Tũ sóg ěprã ke fi kósin ěn nĩ. Sĩnvĩ ti nĩnh mũ, inh kãtĩg mãn kũ, inh jóg tũ inh jĕnĕn kũ, ti tũ isũ ùn mág han kũ. Kũ ti tũ jĕgnĕ jafã ag vỹ inh mré kãmũnh mũ gé, Topĕ tũ ag. Ěn kã sóg ãjag to mĩ'ãg ke mũ, ãjag tũ ùri iso mĩ'ãg kũ,” he tóg. ²⁷ “Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ. Ājag kãmĩ ù ag vỹ Topĕ tũ tũ ěg pã'i nĩ venh ke mũ, ag ter ke to hã, tag ki ěg mré nýtĩ ù ag,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tũ vĕnh ven ù han
(Mt 17.1-13; Mc 9.2-8)

²⁸ Jesus tũ tag tó kar kũ kurã tũ 8 (ke) vỹ tũg mũ. Kũ tóg kejĕn ag mĩ: “mũ nỹ, vurmỹ,” he mũ. Pedro mĩ tóg ke mũ, João mĩ ke gé, Tiago mĩ ke gé. Ag hã mré tóg tĩ mũ, pãnónh ra, Topĕ mré vĕmén jé. ²⁹ Tá jun kũ tóg Topĕ mré vĩ mũ sir. Kũ tóg vãhã vĕnh ven ù han mũ, vĕnh ven kupri han tóg mũ. Ti kur tóg kópréj nĩ, kókov tóg nĩ, ti kur ěn ti. ³⁰ Kũ ùn régre ag tóg vãhã tá vĕnh ven mũ sir. Kũ ag tóg Jesus mré vĕmén mũ sir. Moisés vĕ, Elias mré hã, ùn régre ěn ag. ³¹ Ag ve vỹ ti ve ri ke nĩ gé, Moisés mré Elias ti. Jesus mré ag tóg vĕmén mũ, ti ter ken kãmén ag tóg mũ sir, ti tũ Jerusalém tá ter ke mũ ěn ti.

³² Pedro ag mĩ tóg nũr há tãvĩ tĩ, ge ra ag tóg ag vég mũ sir, ag mĩ nũgnũr há (hã) ra. Hã kũ ag tóg Jesus tũ ag mĩ vĕnh ven ù han mũ ěn vég mũ sir, ti kókov ěn ti, ti mré vĕmén mũ ag ke gé. ³³ Kũ ù tũ Jesus mré vĕmén kũ nýtĩ ag tóg mũ sór mũ sir. Kũ Pedro tóg Jesus mĩ: “Senhor,” he mũ. “Tag ki tóg há nĩ,” he tóg. “Ěg tũ tag ki pãjó tãgtũ han kũn hỹn há nĩnh mũ, ã mĩ, Moisés mĩ, Elias mĩ ke gé,” he tóg, Pedro ti. Hã ra tóg krĩ tũ nĩ, hã kũ tóg pãjó tó mũ.

³⁴ Pedro tũ ver ti mĩ vĕmén kũ kanhkã góg vỹ ag kri rũm ke mũ sir. Kũ ag tóg kamĕgmĕg mũ, kanhkã góg ěn ti. ³⁵ Kũ vĕnh vĩ tóg mẽ há' he mũ, kanhkã góg ěn kãtã, kũ tóg: “inh kósin hã vĕ,” he mũ. “Inh fe pĕ hã vĕ,” he tóg.

“Ti vĩ jĕmĕ ra,” he tóg, vĕnh vĩ ti, Topĕ ti.

³⁶ Ag tũ tag mẽ kar kũ Jesus tóg ã pir mĩ tá jĕ nĩ sir. Ti mré vĕmén ja ěn ag ve mãn tũ ag tóg nĩ sir, Pedro ag. Kũ ag tóg mũ mũ. Hã ra ag tóg ù mĩ tó tũ nĩ ver, ag tũ nĕn ve ja ti. Tũ vĕmén tũ ag tóg nĩ ver, ag tũ kanhkã tá vĕnh jykre ve ja ěn ti.

Jesus tũ kyrũ jagrĕ kórég kutĕm
(Mt 17.14-21; Mc 9.14-29)

³⁷ Tũ vaj kũ ag tóg pãnónh ěn tá kãre mũ, Jesus mré. Kũ ag tóg ù tũ hĕn ri ke ag vigvég mũ sir. Jesus kato ag tóg kãmũ mũ. ³⁸ Kũ vãhã ù tóg ag kãmĩ prĕr mũ, ha mẽ. “!..Senhor..!” he tóg. “!..Inh kósin ve ra..! Inh kósin pir vĕ. ³⁹ Jagrĕ kórég ti nĩ, ha mẽ. Kũ tóg kejĕn ti kã vyryn ke tĩ, kũ tóg prĕr tĩ, kũ tóg ti ter tĩ han tĩ gé, kũ tóg jãrãn mũ. Jãrãn kũ tóg jũrũn' jũrũn' ke tĩ gé, kũ tóg kejĕn ti tovãnh mũ sir, komĕr hã, ti rỹj kar kũ. ⁴⁰ Ā mré mũ tĩ ag mĩ sóg to vĩ mũ vĕ, ag tũ ti jagrĕ kórég tag kutĕm jé, hã ra ag tóg ti tũ hĕ ri ke tũ nĩ,” he tóg, ti panh ti, Jesus mĩ.

⁴¹ Kũ Jesus tóg ti mĩ: “ãjag ne tóg inh ki ge há han tũ nĩgtĩ,” he mũ. “Jykre pãno ãjag nýtĩ,” he tóg. “Kysã tũ hĕn ri ke ki inh hỹn ãjag mré tĩ nĩ? Kysã tũ hĕn ri ke ki inh hỹn ãjag to fe tũg nĩ?” he tóg. “Inh mĩ ti pére kãtĩg nĩ,” he tóg, Jesus ti, ti panh mĩ. ⁴² Kũ ag tóg ti pére kãmũ mũ. Ti jun kũ ti jagrĕ tóg ti kã vyryn ke mũ. Ti tũ jũrũn', jũrũn' ke han tóg mũ sir. Kũ Jesus tóg ti jagrĕ mĩ vĩ jũ han mũ, ti tũ ti ki kãkutĕ jé. Hã ki tóg kyrũ ěn tũ há' he mũ sir. Kũ tóg ti panh mĩ: “té,” he mũ sir.

⁴³ Kũ tóg vĕnh kar mĩ e tãvĩ tĩ. “Topĕ ne tóg tũ ùn mág tãvĩ nĩ', ti jykre tóg há tãvĩ nĩ,” he ag tóg mũ sir, ag tũ Jesus tũ nĕn han mũ to jykren kũ.

Jesus tũ ã jagtar ke tó mãn
(Mt 17.22-23; Mc 9.30-32)

Kũ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag mĩ: ⁴⁴ “ha mẽ há han,” he mũ. “Ěprã ke fi kósin ěn vỹ jagtar nĩnh ke mũ. Inh hã vĕ,” he tóg. “Ěprã ke ag vỹ ãjag tũ inh ki nĕn han sór mũ ěn han ke mũ,” he

tóg, Jesus ti. ⁴⁵ Hã ra tóg ag tỹ ti tỹ ã ter ke kãmén tag to jykrén tũ nĩgtĩ. Ag tỹ to jykrén mũ ra ag tóg ki kagtĩg nỹtĩ. Kĩ ag tóg ãjag tỹ ti ki jẽmẽ sór mũ ra ti kamẽg mũ gé, hã kũ ag tóg ti mỹ: “ã tỹ ne tó nẽ?” he tũ nĩ, Jesus mỹ.

Ûn mág

(Mt 18.1-5; Mc 9.33-37)

⁴⁶ Kejẽn Jesus mré mũ ag vỹ jagnẽ mỹ vỹ jũ han mũ. “Ëg kã ù tỹ hẽ nỹ jagnẽ kãfór nĩ?” he ag tóg jagnẽ mỹ. Tag to ag tóg jagnẽ mỹ vỹ jũ han mũ.

⁴⁷ Hã ra Jesus tóg vég mũ, ag tỹ nén to jykrén mũ ti. Kĩ tóg gĩr jé prẽr mũ, ti tỹ ti mré jé jé. ⁴⁸ Kĩ tóg ag mỹ tag tó mũ, ha mẽ. “Gĩr tỹ ge jẽ'ÿn nĩ, ti to há nỹtĩmĩ, isugnĩn,” he tóg. “Ãjag tỹ isugrĩn ti to há nỹtĩn kũ ãjag tóg iso há nỹtĩ gé sir. ãjag tỹ iso há nỹtĩn kũ ãjag tóg ù tỹ inh jẽnẽg mũ to há nỹtĩ gé sir. Kũ ãjag tỹ ãgno kar vỹ tỹ ãjag mág kãfór kar nĩnh mũ, ha mẽ, ãjag tỹ tỹ ùn mág nỹtĩ sór kũ. Tag to jykrén nĩ,” he tóg, Jesus ti, ag mỹ.

Û tỹ ãg kato tẽ tũ ag

(Mc 9.38-40)

⁴⁹ Kĩ João tóg Jesus mỹ: “Senhor',” he mũ. “Û ve ãg tóg vẽnũ jagrẽ pan tĩ, ã jiji tó kũ, ãg tỹ ùn vég mũ ãn ti,” he tóg, Jesus mỹ. “Hã ra tóg ãg mré tĩ tũ nĩgtĩ, hã kũ ãg tóg ti mỹ: “vẽnũ jagrẽ kórég pan sór tũg nĩ,” hé,” he tóg, João ti, Jesus mỹ. ⁵⁰ Kĩ Jesus tóg ti mỹ: “ũ mỹ: “vẽnũ jagrẽ kórég pan tũg nĩ,” he tũg nĩ,” he mũ. “Û tỹ ãg kato tẽ tũ nĩn kũ ãg mré ke vẽnũ sir,” he tóg, Jesus ti, João mỹ.

Samaria tá ke ag tỹ Jesus mỹ: “kãrã ra,” he sór tũ

⁵¹ Kejẽn Jesus ter ke kurã tóg kakó nĩ sir. Kĩ tóg to jykrén kũ Jerusalém ra tũg sór mũ, ag tỹ tá ti tén jé. Kĩ tóg tũg kũ ù ag jẽgnẽg mũ, vẽnũ jo, ag tỹ ti jun ke tó jé, cidade kãsir tá. ⁵² Kĩ ag tóg mũ mũ, ag tỹ tón jé. Kĩ ag tóg cidade sĩ ù ki jun mũ. Samaria tá ke ag jamã ù vẽnũ. Tá ag tóg ti nũr ke ve sór mũ. ⁵³ Hã ra tá ke ag tóg ag mỹ nenh mũ. Ag mỹ ag tóg: “ãjag tỹ hẽ ra mũ nẽ?”

he mũ. Kũ ag tóg: “Jerusalém ra,” he mũ. Kũ tóg ag mỹ kórég nĩ, hã kũ ag tóg ag mỹ cama ven sór tũ nĩ. ⁵⁴ Kĩ Tiago tóg jũ mũ, João ke gé, Jesus mré mũ tĩ ag. Kũ ag tóg Jesus mỹ: “Senhor',” he mũ. “Ëg mỹ tóg há nỹnh mũ, ãg tỹ Topẽ mỹ: “kãhkã tá pĩ tỹ ag pũn nĩ,” hen kũ. Mỹ ã mỹ há nỹnh mũ?” he ag tóg. “Ëg tỹ Elias tỹ nén han ja ãn han há tóg tĩ,” he ag tóg, Jesus mỹ. ⁵⁵ Hã ra Jesus tóg ag jé vĩrĩn ke kũ ag mỹ: “vỹ tũg ra,” he mũ. “Topẽ jykre pijé', ãjag tỹ nén han sór mũ tag ti. Inh pi(jé) ag tũg sór mũ'. Isỹ ag kren han sór vẽnũ jãvo, hã jé sóg kãtĩ mũ, inh, hã vỹ: tỹ sóg ãprã ke fi kósin ãn nĩ, he mũ,” he tóg, Jesus ti, ag mỹ. ⁵⁶ Kĩ ag tóg cidade ù ra mũ mũ, tá nũgnũr jé sir.

Ëg tỹ Jesus mré mũnh ke

(Mt 8.18-22)

⁵⁷ Ag mũn kũ ù tóg Jesus mỹ: “sỹ ã mré tũg há tóg tĩ,” he mũ. “Ã tỹ hẽn ra tũg kũ sóg ã mré tũg ke mũ,” he tóg. ⁵⁸ Kĩ Jesus tóg ti mỹ: “hã ra tóg jagy tĩ,” he mũ. “Ïn tũ sóg nĩ. Mĩg vỹ kré nỹtĩgtĩ, jẽsĩ vỹ jagfe nỹtĩgtĩ gé, ag jãvo isỹ hẽ tá nũr ke tóg tũ tĩ. Tỹ sóg ãprã ke fi kósin ãn nĩ,” he tóg, Jesus ti.

⁵⁹ Kĩ Jesus tóg kejẽn ù mỹ: “mũ nỹ, inh mré,” he mũ. Hã ra tóg ti mỹ: “inh hỹn ver tũg mũ ha, sỹ inh panh ter kũ ga ki ti fón jé ver,” he mũ. ⁶⁰ Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “vó,” he mũ. “Inh ki ge tũ ag vỹ ã panh kej han mũnh mũ. ã tỹ inhhã inh mré tũg há tóg tĩ, ã tỹ Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩnh ke ãn kãmén jé,” he tóg ti mỹ, Jesus ti.

⁶¹ Kĩ ù tóg ti mỹ ke mũ gé sir, Jesus mỹ. “Sỹ ã mré tũg há tóg tĩ,” he tóg. “Hã ra sóg inh jamã ra tũg sór mũ ver, sỹ inh mré ke fag mỹ isĩg ke tó jé,” he tóg, Jesus mỹ. ⁶² Kĩ Jesus tóg ti mỹ: “vó,” he mũ gé. “Ëg tỹ arado tỹ ga kũm kũ ãg pi(jé) vỹsjãm ãvãnh tĩ’,” he tóg. “Ge ti nĩ, ã tỹ inh mré tũg sór kũ. Inh mré ã tóg tũg mũ. ã tỹ ã tũ han sór tũn kũ ã tóg Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ tá krỹg ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti, ù tỹ ti mré tũg sór mũ mỹ.

10

Û tỹ 70 (ke) ag tỹ Jesus vĩ kãmén mũ

¹ Kỹ Jesus tóg ù ag vin mũ gé sir, ù tỹ 70 (ke) ag. Kỹ tóg ag jëgnëg mũ sir, ag tỹ ti jo mũ jé. Ûn régre tĩn', ùn régre tĩn' he tóg. Ag mũ tóg ke mũ, ag tỹ emã kar mĩ Topë kãmén mũn jé, cidade kar mĩ ke gé. Ag nón tóg ra tĩg sór mũ gé, Jesus ti. ² Kỹ tóg ag mũ: “inh mũ ag tóg êkré ri ke nỹtĩ, ãjag tỹ ùn mũ tónh ke mũ ag,” he mũ. “Kejën ãg jakré tóg éhé nỹgtĩ, hã ra ag pipir nỹtĩ, ù tỹ krenh ke mũ ag. Kỹ ag tóg ãjag tỹ krég mũ (hã) ra kre kãn tũ nĩgtĩ sir. Ge ti nĩgtĩ, inh vĩ ti. Ûn e ag tóg inh ki ge sór mũ nĩ, hã ra ù tỹ ag mũ tónh ke tóg tũ tĩ,” he tóg. “Hã kỹ Topë mré vĩmnĩ, ti tỹ ù ag jëgnën jé, ag tỹ ag mũ tugtón jé, ti vĩ ti,” he tóg, Jesus ti, ã mré mũ tĩ ag mũ.

³ “Ha mũjëg. Ha vé, carneiro krë vỹ vënh jy nĩgãn ki kagtĩg nỹtĩ, mĩg tỹ ag mãn sór kỹ. Mé krë ãn ri ke ãjag nỹtĩ, hã ra sóg ãjag jëgnëg mũ, kỹ Topë vỹ ãjag jy nĩgãn mũ,” he tóg. ⁴ “Kỹ ãjag mũn kỹ saco ma mũ tũg nĩ, bolso ãn, jãnkamy tũ ke gé, pën né vënh kafã gé(g) mũ tũg nĩ gé, pën to ró ãn. Kỹ ãjag tỹ ù ven kỹ ti mũ: “ã mũ há?” he tũg nĩ gé. Jatun mũ mũmnĩ,” he tóg.

⁵ “Kejën ãjag tóg emã ù tá junjun ke mũ. Kỹ ãjag tỹ ãn ù ra ge kỹ tá ke fag mũ: “Topë jé ãjag ki rĩr, kỹ ãjag jé jatun mũ nỹtĩ nĩ,” hemnĩ fag mũ,” he tóg, Jesus ti, ag mũ. ⁶ “Kỹ tá ke ù tỹ inh ki rã kỹ tóg jatu' he mũ sir, ti tỹ tỹ Topë kósın nĩn kỹ. Tá ke ù tỹ inh ki rã jãvãnh nĩn kỹ tóg jatu' he tũ nĩ sir. Ti jãvo ãjag tóg jatu' he mũ sir inhhã.

⁷ Ìn ãn krëm nũgnũrmnĩ, ãjag tỹ kãra ge ja ãn krëm. Fag tỹ ãjag mũ nén nĩm mũ ãn komnĩ gé. Ûn rãnrãj han mũ ãn tóg ti kaja venh ke mũ, ti rãnrãj kaja ti, hã kỹ ag tóg ãjag jën ke mũ sir, vënh kaja jé. Ìn ù kãra ge tũg nĩ, emã ãn tá. ⁸ ãjag tỹ emã ù tá junjun kỹ ãn pir krëm nỹtĩmnĩ, tá ke ag tỹ ãjag mũ: “kãge ra,” hen kỹ. Ag vëjën hã komnĩ.

⁹ Ûn kagyga ag tỹ há' hemnĩ. Ag mũ: “Topë vỹ tỹ ãjag pã'i nĩnh mũ, ùn ri,” hemnĩ.

¹⁰ Kejën emã ù tá ke ag tóg ãjag mũ: “kãge ra,” he jãvãnh nỹtĩnh mũ. Kỹ emã ãn fĩn rãm kỹ ag mũ tag tómnĩ, ha mẽ: ¹¹ “ha vé, ãg pën nug hã kykũnh ãg tóg mũ, ãjag tỹ ãg kavënh tũ nĩ jé,” hemnĩ. “Ge ra ãg tóg ãjag mũ tó mũ, ãg tỹ ãjag mũ nén tónh kãmũ jan ki, hã vỹ: “Topë vỹ tỹ ãg pã'i nĩnh mũ, ùn ri,” he mũ,” hemnĩ ag mũ,” he tóg, Jesus ti. ¹² “Ha mẽ, kurã tỹ ãgno ki ag tóg vësýrënh ke mũ, ag tỹ ãjag vĩ mẽ jãvãnh kỹ. Cidade tỹ Sodoma tá ke ag vësýrënh kãfór han jé ag tóg ke mũ, kurã ãn kã, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti, ag mũ.

*Jesus tỹ ù ag mũ vĩ kónãn
(Mt 11.20-24)*

¹³ Kỹ tóg: “sỹ cidade tỹ Corazim ki ke ag mũ tag tó sór mũ, ha mẽ,” he mũ. “Kórég ve jé ãjag tóg ke mũ,” he tóg. “Sỹ cidade tỹ Betsaida ki ke ag mũ tag tó sór mũ gé, ha mẽ. Kórég ve jé ãjag tóg ke mũ gé,” he tóg. “Ëg tỹ nén han vãnh tỹ hën ri ke hyn han isóg ãjag mũ, milagre tỹ hën ri ke, hã ra ãjag tóg ãjag jykre tovãnh sór tũ nĩgtĩ,” he tóg. “Cidade tỹ Tiro tá, cidade tỹ Sidom tá sóg ãg tỹ nén han vãnh ãn hyn han tũ nĩ. Sỹ tá milagre hyn han mũ ra ag tóg ãjag jykre kórég tovãnh mũ vë, vãsỹ,” he tóg. “ãjag jykre pãno to ag jykrén ke mũ vë, kygfỹ ag mũ vë, ag mũ ti e tĩnh mũ vë, sỹ ag mũ tó mũ ra. Ag jãvo ãjag tóg tovãnh sór tũ nĩ', to jykrén sór tũ pë nĩ,” he tóg, Jesus ti. ¹⁴ “Tiro tá ke ag vỹ vësýrënh kãn ke mũ, kurã tỹ ãgno ãn ki, Sidom tá ke ag ke gé, ag jykre pãno to. Ag vësýrënh kãfór han jé ãjag tóg ke mũ jãvo, ha mẽ,” he tóg, Corazim tá ke ag to, Betsaida tá ke ag to ke gé.

¹⁵ Kỹ tóg: “sỹ cidade tỹ Cafarnaum ki ke ag mũ tag tó sór vë, ha mẽ,” he mũ. “Ûri tóg ver ãjag mũ sér tĩ,” he tóg. “Kanhkã ve jé ãg tóg ke mũ,” he ãjag tóg tĩ, ón kỹ. Hã ra ãjag tóg nũgme ki vár ke mũ jãvo, inferno ki,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ã vỹ jëmë jãvãnh mũ ag mũ vĩ kónãn hã vë.

¹⁶ Kỹ tóg ã mré ke ag mũ tag tó mũ. “Û tóg ãjag vĩ mẽ sór mũ, ha vemnĩ,”

he tóg. “Kỹ tóg sir inh vĩ mẽg mũ gé, ti tỹ ãjag vĩ mẽn kỹ. Ủ tóg ãjag vĩ mẽ sór tũ nĩ, ha vemnĩ. Kỹ tóg inh vĩ mẽnh ke tũ nĩ gé. Ti tỹ inh vĩ mẽnh ke tũ nĩn kỹ tóg ủ tỹ inh jẽnẽg mũ ẽn vĩ mẽnh ke tũ nĩ gé sir, Topẽ vĩ ti,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ã mré mũ tĩ ag mỹ tón hã vễ, ag tỹ ti vĩ kãmén mũ jé, kór há mĩ, kuvar há mĩ.

Kỹ ag tóg sir mũ mũ, ủ tỹ 70 (ke) ẽn ag.

Ủ tỹ 70 (ke) ag tỹ Jesus to vỹnvỹn ke

¹⁷ Kejẽn ag tóg ti to vỹnvỹn ke mũ, kỹ ag tóg ti mỹ vĩ sér han mũ sir. “Senhor,” he ag tóg mũ. “Vẻnh jagrẽ kórég ag vỹ ẽg vĩ ki han tĩ. ã jiji tó kỹ ẽg tóg ag mỹ vĩ tĩ, kỹ ag tóg ki hã han tĩ,” he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

¹⁸ Kỹ tóg ag mỹ: “vẫsỹ inh Japo vé, ti tỹ kanhkã tá kãtẻre kỹ,” he mũ. “Ti fĩn rãm sóg, hã kỹ sóg ti fón. Ta tỹ kómkóm ke ri ke nĩ ja ti nĩ, ti kutẻ ja ẽn ti. ¹⁹ Ti kri ke vỹ tỹ inh nĩ. Ha vé, ãjag to sóg vẫsẫn mũ, pỹn tỹ ãjag kókẻn tũ nĩ jẻ, ãjag tỹ ti sẫn mũ ra, pỹn kakrã ke gé, Nẻn-Kẻrẻg kar ag ke gé. Ủ vỹ ãjag kókẻn ke tũ pẻ nĩ gé. ²⁰ Hã ra tag to mỹ há nỹtĩ tũg nĩ ver. Tag vỹ tỹ nẻn ủ tũ nĩ ver. Vẻnh jagrẽ kórẻg vỹ ãjag vĩ han, vẻnh kuprĩg ke gé. Hã ra tag to mỹ sér nỹtĩ tũg nĩ. Nẻn ủ vỹ há pẻ nĩ, kỹ tag hã to mỹ sér nỹtĩmĩ. ãjag jyjy vỹ rẫnrẫn kỹ nỹtĩ, Topẻ livron ki, kanhkã tá, ãjag tỹ kanhkã tá junjun jẻ. Kỹ tag hã to mỹ sér nỹtĩmĩ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ẫn kẫsĩr ag to há (Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Kỹ tóg Jesus mỹ sér tĩ, hora ẽn kẫ. Topẻ kuprĩg tỹ ti krĩn kỹ tóg ti mỹ sér tĩ: “jẻg’,” he mũ. “Tỹ ã tóg kanhkã tẫn ag kẫfẻr kar nĩ, kar ã tóg tỹ ẻprẫ ke ag kẫfẻr nĩ gé,” he tóg. “Inh mỹ tóg há tĩ, ã tỹ nẻn han mũ ti. Ủ tỹ: “ki kanhrẻ mẫg inh nĩ,” he mũ ag mỹ ã tóg ã jykre ven ja tũ nĩ. Ag mỹ ã tóg kãmẻn ja tũ nĩ. Ủ tỹ gĩr ri ke ki kagtĩg ag hã mỹ ã tóg ven ja nĩ, ã jykre ti,” he tóg. “Hỹ, hã vễ. ã tỹ nẻn to jykẻn mẫn hã vễ, hã kỹ ã tóg ag hã mỹ ã jykre ti nĩm. Hã ra tóg há tẫvĩ nĩ, jẻg’,” he tóg, Jesus ti. ²² Kỹ

tóg ã mrẻ mũ tĩ ag mỹ: “inh jẻg tóg inh mỹ tovẫnh kẫn, ã tỹ nẻn han ja kar ti,” he mũ. “Kỹ ủ pi(jẻ) ti kỏsin ki kanhrẻ nĩ’. Inh jẻg ne inh ki kanhrẻ nĩ’. Kỹ ủ pi(jẻ) inh jẻg ki kanhrẻ nĩ gé’. Inh hã ne ti ki kanhrẻ nĩ’, isỹ tỹ ti kỏsin nẫn kỹ. Hã ra sẻg ãjag mỹ ti kãmẻn jẻ kẫtĩ mũ, inh jẻg ti. Isỹ tag to ẫn kuprẻg mũ ag hã mỹ sẻg ti kãmẻn tĩ, inh jẻg ti,” he tóg, Jesus ti.

²³ Kỹ tóg ã mrẻ mũ tĩ ag mỹ nẻn ủ kãmẻn mũ gé. Vyrmyndẻ tóg ag mỹ ke mũ, kỹ tóg: “ãjag hã ne vẻg mũ’, Topẻ jykre ti, hã kỹ Topẻ tóg ãjag ve há han mũ,” he mũ. “Sẻr pẻ ti tĩ, ủ tỹ ti jykre vẻg mũ ag mỹ,” he tóg, Jesus ti. ²⁴ “Ki hã sẻg tẻ mũ, ha mẽ. Ủ tỹ hẻn ri ke ag vỹ inh ve sẻr tẫvĩ ja nỹtĩgtĩ, vẫsỹ, ãjag tỹ ẫri nẻn vẻg mũ tag ti. Hã ra ag tóg inh mur ken jo kẫgter kẫn. Topẻ vĩ tẻ tĩ ag ja vễ, pẫ’i mẫg ag ja vễ, hã kỹ ag tóg ãjag tỹ nẻn vẻg mũ ve sẻr tẫvĩ ja nỹtĩgtĩ. Hã ra ag tóg ve ja tũ nĩ, mẽ ja tũ ag tóg nĩ gé, ãjag tỹ ẫri nẻn mẽg mũ ti. ãjag hã ne mẽg mũ inhhã’,” he tóg, Jesus ti, ti mrẻ mũ tĩ ag mỹ.

Samaria tá ke to comparação

²⁵ Kỹ vẫhã Topẻ vĩ to professor ủ vỹ ag kẫmĩ jẻgnẻ mũ, kỹ tóg Jesus ki jẻmẻ sẻr mũ. Ti tỹ ón kỹ ti vĩ mẽ sẻr vễ, hã kỹ tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Inh hỹn hẻ ri kenh mũ, isỹ rĩr krỹg ja tũ ve jẻ?” he tóg, Jesus mỹ.

²⁶ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ne nỹ hỹn rẫn kỹ nĩ, Topẻ vĩ ki?” he mũ. “Topẻ jykre tỹ ne han jẻ ã ke mũ hỹn’?” he tóg. “To ke há ã tẻg nĩ, ha inh mỹ tẻ,” he tóg.

²⁷ Kỹ tóg ti mỹ: “Topẻ vỹ tỹ ã kri ke nĩ, kỹ ti hã to há nĩmĩ, ti ki rẫ há han nĩ, ti to jykre pir nĩmĩ, ti to tar nĩmĩ, ti mỹ ã tỹ nẻn han mũ kar ẽn han nĩ, ha mẽ. Kỹ ã rẻgre kar ki rĩr nĩmĩ gé, ã tỹ vẻnh ki rĩr há han ri ke. Topẻ tỹ nẻn tẻn hã vễ,” he tóg, Topẻ vĩ to professor ti.

²⁸ Kỹ Jesus tẻg: “hỹ,” he mũ. “Ki hã ã tẻg tẻ mũ,” he tẻg. “Tag han ra, kỹ ã tẻg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ,” he tẻg.

²⁹ Hã ra tẻg ti mỹ há tũ nĩ, Jesus vĩ tag ti, hã kỹ tẻg ti mỹ: “kỹ ủ nỹ tỹ inh rẻgre nĩ?” he mũ.

³⁰ Kÿ Jesus tóg ti mÿ tag tó mÿ, ha mẽ. “Kejën ù tóg nÿgtÿ. Hã ra tóg Jerusalém tá kãtÿg kÿ Jericó ra tÿ mÿ. Ēprÿ jagma, ěmÿn jagma ùn jÿkre kórég ag tóg ti jo vãjig mÿ, bandido ag. Kÿ ag tóg ti kãgmÿ kÿ ti kur kunÿg mÿ. Ti mrãnmrãn ag tóg mÿ. Ti tén kren ag tóg mÿ, kÿ ag tóg hã ki ti tovãnh kar mÿ mÿ sir, ti tũ mãn kãn kÿ. Kÿ tóg tá nÿ nÿ sir.

³¹ Ti tÿ tá nÿ ra ù tóg ěprÿ ěn jagma kãtÿ mÿ gé. Topẽ tũ ki rÿr tÿ ù vẽ. Ti vég tóg mÿ, ùn vësÿrénh kÿ nÿ ěn ti, hã ra tóg ti venh rã tũ nÿ. Ěmÿn jagma tóg tÿ mÿ.

³² Kÿ vãhã Levi krẽ ù tóg ěprÿ jagma kãtÿ mÿ gé. Tá jun kÿ tóg ti vég mÿ gé, hã ra tóg ti venh rã tũ nÿ gé. Ěmÿn jagma tóg tÿ mÿ gé sir.

³³ Kÿ vãhã Samaria tá ke ù tóg ěprÿ jagma kãtÿ mÿ gé. Kÿ tóg tá jun mÿ, kÿ tóg ti vég mÿ. ³⁴ Kÿ tóg ti venh rã mÿ inhhã. Ti kygtãg tóg mÿ sir, azeite tÿ, vinho tÿ ke gé, ti mÿ to tÿn kÿ. Ā kur tÿ tóg ti pãg mÿ sir. Kÿ tóg ã mẽg kri ti nÿm mÿ, ã tÿ ti ma tÿg jé. Hã kÿ tóg ag tÿ ĩn krẽm nÿr jafã tá jun mÿ sir. Kÿ tóg tá ti ki rÿr mÿ.

³⁵ Tÿ vaj kÿ tóg tÿg mãn sór mÿ, hã kÿ tóg ù tÿ ĩn ki rÿr mÿ ěn mÿ jãnkamy régre vin mÿ, kÿ tóg ti mÿ: “ti ki rÿr há han,” he mÿ. “Jãnkamy tag tÿ ã mÿ tá krÿg tÿn kÿ sóg ã mÿ kajãm mãn mÿ, sÿ vÿn ken kÿ,” he tóg. “Kajãm kãn jé sóg ke mÿ, sÿ vÿn ken kÿ,” he tóg, Samaria tá ke ěn ti. Ti tÿ ùn kaga ki rÿr mÿn hã vẽ,” he tóg, Jesus ti.

³⁶ Kÿ tóg: “kÿ ùn tãgtũ ag vÿ ti ve ja nÿ. Ag kã ù tÿ hẽ nÿ tÿ ti régre ja nÿ, ag tÿ ùn vóg kónãn ja ěn régre? Ha to jÿkrén (ke)ma’,” he tóg, Jesus ti, Topẽ vÿ to professor ěn mÿ.

³⁷ Kÿ ù tÿ ti ki jẽmẽg mÿ ěn tóg ti mÿ: “ũ tÿ ti jagãgtãn mÿ ěn vÿ tÿ ti régre ja nÿ,” he mÿ.

Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “hÿ, tó há han ã,” he mÿ. “Kÿ ěn ri ke han nÿ. ùn vësÿrénh mÿ ag jagãgtãn kãn nÿ, ti ri kén,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ ù tÿ ón kÿ ti ki jẽmẽg mÿ mÿ tón hã vẽ.

Jesus tÿ Maria mré Marta fag venh tÿg

³⁸ Kejën ag tóg mÿ mÿ, Jesus ag, kÿ ag tóg ěmã sÿ ù ki junjun mÿ. Tá ù fi tóg nÿ nÿ, fi jÿjin hã vÿ: Marta, he mÿ. Ěn fi vÿ Jesus mÿ: “inh ĩn kãra ge jẽg, ãjag tÿ ěg mré nÿtÿ jé,” he mÿ.

³⁹ Kÿ fi jãvy fi vÿ nÿ gé, hã vÿ: Maria, he mÿ. Kÿ Maria fi vÿ Jesus mré nÿ nÿ, ti vÿ jẽmẽ jé. ⁴⁰ Hã ra Marta fi vÿ rãnrãj (ka)mẽ nÿ, Jesus ag mÿ vëjën han jé. Jãvo Maria fi tóg nÿ nÿ.

Kÿ Marta fi tóg Jesus mÿ: “Senhor’,” he mÿ. “Rãnrãj mág han tÿ sóg nÿ, hã ra fi tóg nÿ nÿ. Fi mÿ ké, fi tÿ inh mré vëjën ki rÿr jé,” he fi tóg mÿ.

⁴¹ Hã ra Jesus tóg fi mÿ: “krÿ kufÿ ã tóg nÿ, nén ù tũ to, hã ra fi tóg inh vÿ jẽmẽg nÿ nÿ,” he mÿ, Marta fi mÿ. “Vëjën to vënh kutãn tÿg nÿ. ⁴² Nén ù pir hã ne há nÿ’, hã vÿ: inh vÿ, he mÿ. Maria fi vÿ inh vÿ hã jẽmẽ sór mÿ, kÿ sóg fi mÿ: “ha nén ù han,” he jãvãnh nÿ. Nén ù há kuprẽg fi tóg, fi tÿ inh vÿ mẽ sór kÿ,” he tóg, Jesus ti, Marta fi mÿ.

11

Ěg tÿ Topẽ mré vëmén (Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Kejën tóg Topẽ mré vÿ mÿ, Jesus ti, ěmã ù tá nÿ kÿ. Ti tÿ Topẽ mré vëmén kar kÿ ti mré mÿ tÿ ag tóg ti mré vÿnh kãmÿ mÿ. Kÿ ag tóg ti mÿ: “Senhor’,” he mÿ. “Ěg kanhrãn nÿ, ěg tÿ Topẽ mré vÿ há han jé. João vÿ ã mré mÿ tÿ ag kanhrãn. Ge ki ěg kanhrãn nÿ gé,” he ag tóg, Jesus mÿ.

² Kÿ tóg ag kanhrãn kÿ ag mÿ:

“Topẽ mré vÿ kÿ tag tómnÿ, ha mẽ,” he mÿ.

“Ěg jóg mág, ã jÿjÿ tó ěg tóg tÿ.

Kÿ vënh kar jé ã tÿ tÿ ùn mág nÿ vé.

Ěg jé kãnhmar ã tÿ tÿ ěg pã’i nÿ vé.

³ Ěg mÿ ěg jën ti nÿm, kurã kar ki, ěg tÿ kurã kar ki ko tÿ ěn.

⁴ Kÿ ěg mÿ vënh pãte fón nÿ, ěg tÿ ã vÿ mranh ja ti, hã jé ěg tóg ěg tÿ jagnẽ to jũ tÿ jagnẽ mÿ vënh pãte fón ke mÿ gé.

Kỹ ẽg tỹ ã vĩ mranh sór kỹ ẽg kren han nĩ, ẽg tỹ mranh tũ nĩ jé," hemnĩ," he tóg, Jesus ti.

⁵ Kỹ tóg ag mỹ ẽg tỹ Topẽ mré vēmén tĩ ẽn kãmén mǎn mũ. Kỹ tóg ag mỹ: "kejẽn ù tóg nĩgtĩ," he mũ. "Kuty si há tá tóg ã régre ĩn ki jun mũ. Kỹ tóg ti mỹ: "régre'," he mũ. "Inh mỹ ẽmĩ tǎgtũ nĩm, sỹ kar ã mỹ ti ri kén kỹ nĩm jé," he tóg. ⁶ "Inh mré ke ù vĩ jun. Kór há tá tóg kǎtĩg, kuvar há tá. Hã ra sỹ ti mỹ ne han ke tóg tũ tĩ," he tóg, ã régre mỹ.

⁷ Kỹ ti régre tóg ti mỹ: "hã ra sóg nũr nỹ nĩ," he mũ. "Kar inh krẽ tóg inh mré nũgnũr nỹtĩ gé. Jǎnkǎ vĩ nĩfénh kỹ jẽ nĩ. Hã kỹ tóg inh mỹ vẽnhmỹ tĩ, inh nĩnh ke mũ ra, sỹ ã mỹ ẽmĩ nĩm jé. Û ki jǎvǎnh," he tóg ti mỹ.

⁸ Hã ra tóg sir to vĩ mǎn', to vĩ mǎn' he mũ. Hã kỹ tóg nĩ kỹ ti mỹ nĩm mũ sir, ti tỹ ti mỹ ẽmĩ to vĩ mũ ti. Ti régre vẽ, ù tỹ ti mỹ to vĩnh kǎtĩ mũ ti. Ge ra tóg ti mỹ nĩm ke tũ nĩ vẽ, ti tỹ tỹ ti régre ra. Ti tỹ ti mỹ to vĩ mǎn', to vĩ mǎn' he tũgrĩn tóg sir ti mỹ nĩm mũ jǎvo. Ẽg tỹ Topẽ mré vĩ ri ken hã vẽ," he tóg, Jesus ti.

⁹ "Ha mẽ, sỹ ãjag mỹ nén tó mũ tag ti. Topẽ mỹ nén kar to vĩmĩ, kỹ tóg ãjag mỹ han mũ sir. ãjag tỹ ti mỹ nén ù to vĩ mũ ẽn jǎvǎnh nĩ, kỹ ãjag tóg venh ke mũ sir. Ti mré vĩ kỹ ẽg tỹ ti jǎnkǎ tỹ tórón tórón ke ri ke han nĩ, kỹ tóg ãjag mỹ ti róm ri ke han mũ, ti tỹ ãjag mỹ ãjag tỹ nén to vĩ mũ ẽn han kỹ. ¹⁰ Hỹ, hã vẽ. ãjag tỹ ti mỹ nén to vĩnh kỹ tóg ãjag mỹ han mũ. ãjag tỹ ti jǎvǎnh kỹ ãjag tóg venh ke mũ. ãjag tỹ ẽg tỹ jǎnkǎ tỹ tórón tórón ke ri ke han kỹ tóg ãjag mỹ ti róm ri ke han mũ. ¹¹ Kejẽn ãjag kósin tóg ãjag mỹ pirǎ to vĩ mũ. Kỹ ãjag pi(jé) ti mỹ pỹn nĩm ke mũ'. Pirǎ hã nĩm jé ãjag tóg ke mũ. ¹² Kejẽn tóg ãjag mỹ garĩnh ovo to vĩ mũ, ãjag kósin ti. Kỹ ãjag pi(jé) ti mỹ pỹn kǎkrǎ nĩm ke mũ'. Garĩnh ovo hã nĩm jé ãjag tóg ke mũ. ¹³ Jykre pǎno ãjag nỹtĩ. ãjag jykre pǎno (hã) ra ãjag tóg ãjag krẽ mỹ nén ù há nĩm tĩ. Ge ti nĩ gé, ãjag tỹ Topẽ mỹ nén ù to vĩnh kỹ. Nén ù há hã nĩm jé tóg

ke mũ. Hã ra tóg ãjag kǎfór han tĩ, ẽg jóg tỹ kǎnhkǎ tá nĩ ti. ãjag tỹ ti mỹ to vĩnh kỹ tóg ã kuprĩg tỹ ãjag jagrẽ han ke mũ mỹr, Topẽ ti," he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ Topẽ jykre hã han kỹ tar nĩ (Mt 12.22-30; Mc 3.20-27)

¹⁴ Kejẽn tóg ùn jagrẽ kórég mỹ ti jagrẽ kutẽm mũ. Ti vĩ vǎnh han ja tóg nĩ, ti jagrẽ ti. Jesus tỹ ti kutẽm kar tóg vĩ há nĩ sir. Kỹ tóg vẽn kar mỹ e tĩ sir, ag mỹ tóg sér tĩ sir. ¹⁵ Hã ra ù ag tóg ti to: "jagrẽ kórég ti nĩ," he mũ. "Nén-Kórég ag pǎ'i vĩ tỹ ti jagrẽ nĩ, Satanás ẽn, Belzebu he mũ ẽn," he ag tóg mũ, ón kỹ. "Hã kỹ tóg Nén-Kórég ag pan tĩ, ag jagrẽ kórég ag. Nén-Kórég ag pǎ'i jykre tỹ tóg ag pan tĩ," he ag tóg ón kỹ, Jesus to. ¹⁶ Hã ra ù ag tóg ón kỹ ti jykre ve sór mũ gé, kỹ ag tóg ti tỹ ẽg tỹ nén han vǎnh han mũ ve sór mũ sir, ti tỹ ag mỹ kǎnhkǎ jykre ven jé.

¹⁷ Hã ra Jesus tóg ki kǎnhró nĩ, ag tỹ nén to jykren mũn ki. Hã kỹ tóg ag mỹ: "pǎ'i pir krẽm ke ag tỹ jagnẽ kato tẽn kỹ ag tóg jagnẽ kǎgtén kǎn ke mũ," he mũ. "Ĩn pir krẽm ke fag tỹ jagnẽ kato tẽn kỹ fag tóg jagnẽ kǎgtén kǎn ke mũ gé sir. ¹⁸ Ge ti nĩ, Nén-Kórég ag jykre ti. Nén-Kórég ag tỹ jagnẽ kato tẽn kỹ ag tóg jagnẽ tỹ tũ' henh mũ gé vẽ, Satanás ag. Hã kỹ tóg vẽnhmỹ nĩ, ãjag vĩ ti, ãjag tỹ iso: "Satanás jykre tỹ, Belzebu ẽn jykre tỹ tóg Nén-Kórég ag pan tĩ," he mũ ti. Ag tỹ jagnẽ kato tẽgtẽ to ken hã vẽ sir, ha mẽ," he tóg, Jesus ti. ¹⁹ "Belzebu jykre tỹ tóg ag pan mũ, Nén-Kórég ag," he ãjag tóg tĩ iso. ãjag mré ke ag to jykren nĩ. Nén-Kórég ag pan ag tóg tĩ gé, ãjag mré ke ag. Ag pi(jé) Satanás jykre ki ag pan tĩ'. Topẽ jykre ki ag tóg ag pan tĩ (mỹr') ãjag tỹ tag to jykren kỹ ãjag tóg inh jykre há ki kǎnhrǎn ke mũ vẽ," he tóg ag mỹ, Jesus ti. ²⁰ "Topẽ kuprĩg jykre tỹ sóg Japo ag pan tĩ mỹr, ha mẽ. Topẽ kuprĩg tỹ Japo ag pan kǎn kỹ Topẽ tóg tỹ ẽg pǎ'i nĩ vẽ, mỹr. Tag to jykren nĩ," he tóg, Jesus ti.

²¹ "Ủ tỹ é he (ka)mẽ ag tóg ãjag tũ ki rĩr há han ti. Ag rógro vĩ jẽgtĩ, kỹ ag

tóg ājag ĩn ki rĩr tĩ sir, ũ tỹ ag tũ mǎg tũ nĩn jé. Kỹ ũ tóg ag tũ vóg ke tũ nĩ gé, ag tỹ ki rĩr há han kỹ. ²² Kejẽn ũ tóg ũ tóg ũ tỹ é he (ka)mě ěn in tá jun mũ, ũ tỹ ti tar kǎfór nĩ ti. Ti rǎrá kǎfór nĩn kỹ tóg ti tỹ hẽn ri kenh mũ sir. Kỹ tóg ti rógro vǎg mũ. Ti tỹ ũn kǎgtén jafǎ vǎg tóg mũ, kỹ tóg ti tũ mǎn kǎn mũ gé sir. Ge ti nĩ, isỹ nén han mũ ěn ti. Ũ tỹ é he (ka)mě ri ke ti nĩ, Japo ti, hǎ ra sóg ũn tar ěn ri ke nĩ,” he tóg.

²³ “Ājag tỹ tỹ inh mré ke tũ nỹtĩn hǎ kỹ ājag tóg inh kato tēgtē mũ. Ājag tỹ inh mré ěprǎ ke ag tỹ Topē to kǎmũ han tũ nĩn kỹ ājag tóg ag kǎmũ kamēg mũ,” he tóg.

*Věnh jagrē kórég vỹn kenh ke
(Mt 12.43-45)*

²⁴ “Kejẽn sóg věnh jagrē kórég ũ kutēm mũ. Kỹ tóg ga kórég mĩ tĩ mũ, ti jagrē ěn ti. Goj venh ke tũ tóg nĩ, tá. Věnhkán ke tũ tóg nĩ gé, ti tỹ hẽn ri ken kỹ věnhkán ke tũ tĩn kỹ. Kỹ tóg vǎhǎ to jykrén mũ sir. “Inh hỹn ěn ra tĩg mǎn ha, sỹ ũ tá kǎkutē ja ěn ra. Inh mỹ tóg tỹ ĩn ri ke ja nĩ, kỹ inh jé hỹn ti kǎra rǎ mǎn ha,” he tóg mũ, ti jagrē ěn ti. ²⁵ Kỹ tóg ti venh kǎtĩ mũ. Hǎ ra tóg sir krĩ há nĩ. Kỹ tóg ti mỹ ĩn há ri ke nĩ sir, ĩn prur, ĩn sĩnvĩ ri ke. ²⁶ Kỹ tóg Nén-Kórég tỹ 7 (ke) ag mỹ tónh tĩ mũ sir. “Ha kǎmũ jēg,” he jé tóg ke mũ. Hǎ ra ag jykre pǎno tóg ti jykre pǎno kǎfór nĩ. Kỹ ag tóg sir ũ ěn kǎge ge mũ, tỹ ag tóg ti jagrē nỹtĩ sir, isỹ ũn mỹ ti jagrē pir kutēm ja ěn ti. Hǎ kỹ tóg kórég tǎvĩ nĩ sir. Ti jagrē kórég pir kutēm inh nĩ vē, hǎ ra ũ tỹ 8 (ke) ag tóg tỹ ti jagrē nỹtĩ, ti tỹ inh ki rǎ tũ nĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ag mỹ věnh jagrē jykre tón hǎ vē.

Topē tỹ ěg ve há han ke

²⁷ Kỹ ũ tỹ ti vĩ mēg mũ ũ fi tóg prěr mũ sir, fi tỹ ti vĩ tag mē kỹ. ũn e ěn kǎmĩ fi tóg jē nĩ, kỹ fi tóg ti mỹ ke mũ. “!..Topē vỹ ā mỹnh fi ve há han, fi tỹ ā han tugrĩn, fi tỹ ā pafǎm tugnen..!” he fi tóg, prěr kỹ. ²⁸ Kỹ Jesus tóg fi mỹ: “hỹ,” he mũ. “Hǎ ra Topē vỹ ā ve há han ke mũ gé, ā tỹ ti vĩ jēměn kỹ. Hǎ

kỹ ā tỹ ti vĩ mē kỹ ke króm nĩ, kỹ tóg ā ve há tǎvĩ han ke mũ,” he tóg, Jesus ti, ũ tỹ prěr mũ ěn fi mỹ.

*Jesus tỹ ón kỹ milagre han ke tũ
(Mt 12.38-42)*

²⁹ Hǎ ra ũ tỹ hẽn ri ke ag tóg sir tá junjun mũ, ti vĩ mē jé. Kỹ tóg fór tǎvĩ tĩ. Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “kórég ājag nỹtĩ,” he mũ. “Ón kỹ ājag tóg nén han vǎnh ve sór mũ. Venh ke tũ ājag tóg nĩ. Nén ũ pir hǎ ve jé ājag tóg ke mũ, hǎ vỹ: Jonas tỹ nén ve ja ěn ri ke, he mũ,” he tóg. ³⁰ “Jonas vỹ cidade tỹ Nínive tá ke ag mỹ Topē vĩ tó ja nĩ, kỹ ag tóg ti vĩ mē há han ja nĩ. ěn ri ke han jé sóg ke mũ, ājag mỹ. Tỹ sóg ěprǎ ke fi kósĩn ěn nĩ,” he tóg. ³¹ “Kỹ pǎ'i mǎg ěn fi, kǎnhkǎ tǎpér tỹ sul tá kǎtĩg ja ěn fi, tá tá kǎtĩg ja ěn fi vỹ nĩnh ke mũ gé, kurǎ tỹ ěgno ki, sỹ věnh kar jykre venh ke kurǎ ěn ki. Ājag mré fi tóg jěnh mũ, kỹ Topē tóg ājag mỹ vĩ kónǎn ke mũ, fi ve kỹ. Kǎnhkǎ fyr ja tá fi tóg kǎtĩg ja nĩ, vǎsỹ, fi tỹ pǎ'i mǎg tỹ Salomǎo vĩ mē jé. Salomǎo kǎfór vỹ tỹ inh nĩ, hǎ ra ājag tóg inh vĩ mē jǎvǎnh nỹtĩ fi jǎvo,” he tóg. ³² “Kỹ Topē vỹ Nínive tá ke ag ve kỹ ājag mỹ vĩ kónǎn ke mũ gé, kurǎ tỹ ěgno ěn ki, ha vemnĩ. Nínive tá ke ag tỹ Jonas vĩ mē kỹ ag tóg ājag jykre togvǎnh ja nĩ. Tỹ sóg Jonas kǎfór nĩ, hǎ ra ājag tóg ājag jykre tovǎnh jǎvǎnh nỹtĩ, sỹ ājag mỹ tó tĩ (hǎ) ra,” he tóg, Jesus ti.

*Jěngrē ri ke ěg nỹtĩ
(Mt 5.15; 6.22-23)*

³³ “Ěg tỹ lampiǎo grub kỹ ěg pi(jé) ĩn krēm péju kỹn fēg tĩ', ěg pi(jé) kěj krēm fēg tĩ'. Ti fēg jafǎ kri ěg tóg fēg tĩ, lampiǎo gru ti. Kỹ ěg tóg ti gru tỹ ve há jēgtĩ, ěg tỹ ĩn kǎtǎ kǎmũ kỹ,” he tóg, Jesus ti.

³⁴ “Ěg kanē hǎ tóg tỹ ěg tỹ ve jafǎ nĩ. Kỹ tóg ěg jo kurǎ han tĩ, ěg kanē ti, ti há nĩn kỹ. Kỹ tóg ěg jo kurǎ kar nĩ sir, ěg kanē há nĩn kỹ. Ěg kanē kórég nĩn kỹ tóg ěg jo kuty ke kǎn mũ sir. Kỹ tóg ge nĩ, ěg jykre kórég ti. Ěg kanē kórég ri ke ti nĩ, ěg jo kuty han tóg tĩ. ³⁵ Kỹ věnh kǎnhrǎn nĩ. Ke tũ nĩ mũ ra tóg

ājag jo kuty ri ke nī. Vēnh jykre kórég hã vë. Kÿ vēnh jykre kórég han sór tũg nī. ³⁶ Ājag jo kurã nīn kÿ tóg há tãvī nī, ājag jo kuty tũ nīn kÿ, ājag jo kuty sī tũ nīn kÿ ke gé. Ājag jykre há tãvī nīn kÿ tóg ājag jo kurã ri ke nī. Kÿ ājag tóg sir lampião gru ri ke nÿtī gé. Lampião gru mág nīn kÿ tóg kómkom ke tī, ěg kanë jo, kÿ tóg ěg mÿ jēngre há han tī. Ge ěg nÿtī, ěg jykre há tãvī nīn kÿ, ti kórég sī tũ nīn kÿ,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ ag mÿ Topë jykre há tón hã vë.

Jesus tÿ ũn jykre régre ag mÿ vī kónãn

(Mt 23.1-36; Mc 12.38-40)

³⁷ Ti tÿ ag mré vēmén kar Fariseu ũ tóg ti mÿ: “inh mré jēn kãtīg,” he mũ. Kÿ tóg ti mré tī mũ, ti mré jēn jé, Jesus ti. ³⁸ Hã ra Jesus tóg Judeu ag jykre han ja tũ nī, ag jēn jé ag tóg vēnh nīgpég tī. Kÿ tóg Fariseu ěn mÿ e tī. Kÿ tóg to jykren kónãn mũ sir.

³⁹ Kÿ Jesus tóg ki kanhró nī, kÿ tóg ti mÿ kãmén mũ. “Fariseu vÿ tÿ ājag nÿtī,” he tóg. “Kÿ ājag tóg copo ven ja kugpég tī, pénky ven ja ke gé, hã ra ti kãtã ke tóg kavéj nī. Kÿ ājag jykre vÿ ge nÿtī gé. Jykre há nī ve ājag tóg nÿtī, hã ra ājag tóg vēnh jykre pãno han tī, hã vÿ: jãnkamy to ag lograr he tī, he mũ, ājag prũ tũ fag mré nÿ, he mũ gé.

⁴⁰ Krī tũ pë ājag nÿtī. Ũ tÿ ěg ven ja han mũ vÿ ěg jykre han mũ gé mÿr. ěg jykre há nīn kÿ ěg ven ja vÿ há nī gé.

⁴¹ Ũ jagãgtãn ra, ājag tÿ nén ũ tÿ. Vēnh jykre há kar han ra, kÿ tóg ājag tÿ nén ũ kar jãnhkri nī ri ke nī sir,” he tóg.

⁴² “Fariseu', Topë vÿ ājag ve kónãn. Ón kÿ ājag tóg Topë mÿ ājag jakré tÿ dízimo han kãn tī. Ājag jakré tÿ hortelã tÿ 10 (ke) nīn kÿ ājag tóg Topë mÿ ũn pir nīm tī, dízimo han kÿ. Ājag jakré tÿ arruda tÿ ājag tóg dízimo nīm tī gé, ājag jakré tÿ vēnh kagta kar tÿ mÿr, ājag tÿ nén ũ kar mré hã. Nén ũ kar tÿ ājag tóg dízimo vin tī, Topë mÿ. Hã ra ājag tóg vēnh jykre kuryj han tũ nī jãvo. Topë to há tũ ājag tóg nÿtī, ti vī jēmë jãvãnh ājag tóg nÿtī. Ājag tÿ ti tÿ ěg jyvën ki króm mré hã ājag jakré tÿ dízimo vin

ra tóg há tãvī nīn mũ vë, ha mē. Hã ra ājag tóg ki króm sór tũ nīgtī,” he tóg.

⁴³ “Fariseu', Topë vÿ ājag ve kónãn. Vēnh kanhrãn jafã krēm ājag tóg vēnh kãpãm kÿ nÿtī, vēnh kar tÿ ājag ve jé. Cidade kaju tá ājag tóg mũgtī, kÿ vēnh kar tÿ ājag mÿ: “Senhor, ã mÿ há?” hen kÿ tóg ājag mÿ sér tī. ⁴⁴ Topë vÿ ājag ve kónãn mÿr. Vēnh kej si ri ke ājag nÿtī, vēnh kej to ró tũ ri ke. Kri mũ ag tóg tī, vēnh kar, kÿ ag tóg ki kagtīg nÿtī, ti tÿ tÿ vēnh kej nī ti. Kÿ ag tóg vēnh vatãnh tá vēnh kavénh tī. Tag ri ke ājag tóg nÿtī. Kÿ ājag krēm ke ag vÿ Topë vī mranh tī, ājag ven kÿ,” he tóg, Jesus ti, Fariseu ag mÿ.

⁴⁵ Kÿ Topë vī to professor ũ tóg Jesus mÿ: “ã tÿ Fariseu ag mÿ tag tó kÿ ã tóg ěg to vī kónãn tī nī gé, ag mré,” he mũ, ěg Senhor mÿ.

⁴⁶ Kÿ tóg: “ón kÿ Topë vī to professor,” he mũ. “Hÿ, Topë vÿ ājag ve kónãn gé,” he tóg. “Vēnh kar mÿ ājag tóg vēnh jykre kufy nīm tī. Kufy jagy ti nÿ, vēnh jykre ěn ti, kÿ ājag tóg han sór tũ nīgtī. Ge ra ājag tóg ag mÿ: “ha ki króm,” he tī. ⁴⁷ Topë vÿ ājag ve kónãn mÿr. Ājag jóg'jóg ve ag vÿ Topë vī tó tī ag kãgtén. Jãvo ājag tóg ag kej ki rīr há han tī. ⁴⁸ Hã ki ājag tóg ājag jóg'jóg ve ag tÿ ag kãgtén to: “há ti nī,” he tī. Hã ki tóg ājag mÿ há nī mÿr, ag tÿ ag kãgtén ja tugrīn. Ag hã vÿ ag kãgtén ja nī, kÿ ājag hã nÿ ag kej ki rīr há han tī,” he tóg. ⁴⁹ “Hã kÿ Topë vÿ ājag to vī ja nī. Ki kanhró ti nī, Topë ti, hã kÿ tóg ājag to vī kónãn ja nī, ha mē. “Inh vī tó tī ag jēgnë jé sóg ke mũ ag mÿ, isÿ ũn vin mũ ag ke gé, ag tÿ ag mÿ inh vī tó jé. Hã ra ag tóg ag vóg kónãn ke mũ, ag kãgtén jé ag tóg ke mũ,” he ja tóg nī, Topë ti. ⁵⁰ Ājag jóg'jóg ve ag vÿ ag kygrën kãn, hã ra tóg ājag mÿ há tī, hã kÿ Topë vÿ to ājag vóg kónãn ke mũ. Ũ tÿ hën ri ke ag kygrën ag tóg, ājag jóg'jóg ve ag, Topë tÿ ěprã ke ag han kar kÿ. ⁵¹ Ti kãke tóg Abel tén. Ti nón ke ag kãgtén ja ag tóg nī gé, ājag jóg'jóg ve ag, Zacarias mré hã. Topë ĩn jãnkã krēm ag tóg ti tãnh, Topë mÿ nén ũ pũn jafã ěn ki, Zacarias ti. Topë tÿ jēgnëg

mũ ag kãgtén tovãnh tũ pẽ ag nýtĩ, ãjag jóg'jóg ve ag. Hã ra tóg ãjag mý há tí. ãjag tỹ ag kygrën kãn ri ke ti nĩ. Ûn kãgter mũ tag jagfy kajãm kãn jé ãjag tóg ke mũ, ha vemnĩ. ãjag mý sóg tó mũ mýr," he tóg, Jesus ti.

⁵² "Ón kỹ Topẽ vĩ to professor', Topẽ vỹ ãjag ve kónãn. Topẽ vỹ tỹ ãg kanhrãn mũ ãn ki ge jãvãnh ãjag tóg nýtĩ mýr'. Kỹ ù tỹ ki rã sór mũn kỹ ãjag tóg ti mý tó kónãn tí, ti tỹ ki vãnh fón tũ nĩn jé. Kỹ tóg ãg tỹ ù jo ãn nĩfenh ãn ri ke nĩ, ãjag tỹ ag tỹ Topẽ ki ge kamẽg ti," he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ù tỹ ón kỹ Topẽ vỹ to professor ag mý vỹ kónãn hã vẽ.

⁵³ Ti tỹ tag tó kar kỹ tóg hãn ra tí mũ sir. Tag pãte Topẽ vỹ to professor ag tóg ti mré mũ kỹ ti tugnỹm tí, Fariseu ag ke gé. Ag tỹ ti vỹ to ti se sór vẽ. Hã kỹ ag tóg ón kỹ ti ki jẽmẽgmẽg mũ. ⁵⁴ Ón kỹ ag tóg ti vỹ jẽmẽg tí gé sir, ag tỹ ti vỹ to ti kãgmĩn jé.

12

Ûn jykre régre ag (Mt 10.26-27)

¹ Hã ra ù tỹ hãn ri ke ag vỹ vãnh mãn kỹ nýtĩ nĩ. E tãvĩ ag tóg tí ha, mil tỹ hãn ri ke ag. Kỹ ag tóg jagnẽ sãnsãn mũ sir, ag e nýtĩn kỹ. Kỹ Jesus tóg ag kanhrãnrãn mũ. ã mré mũ tí ag kanhrãn vén tóg mũ, kỹ tóg ag mý: "Fariseu ag jykre han sór tũg nĩ," he mũ. "Pão jẽgja jafã ri ke ti nĩ, ag jykre ti, hã kỹ tóg Topẽ mý kórég nĩ. Ag jykre hã vẽ, ha mẽ: jykre régre ag nýtĩ. Kỹ tag tóg Topẽ mý kórég tãvĩ nĩ," he tóg. ² "Ëg tỹ péju kỹ nén han mũ vỹ vãnh ven kãn ke mũ, ãg tỹ vãnh kar vatánh tá nén to jykrén mũ vỹ vãnh ven kãn ke mũ, kurã tỹ ãgno ki," he tóg. ³ "ãjag tỹ vãnh kar vatánh tá vãmén ja ãn mẽ kãn jé ag tóg ke mũ, vãnh kar. ãjag tỹ kékén kỹ nén tó ja ãn tó kãn jé ag tóg ke mũ, jamã hár(a), ãjag tỹ ãn kãtã nén tó ja ãn. Hã kỹ vãnh jykre régre han tũg nĩ," he tóg.

Ëg tỹ ãprã pã'i ag kamẽg ke tũ (Mt 10.28-31)

⁴ "Ha mẽ, iso há ãjag nýtĩ. Ag kamẽg tũg nĩ, ù tỹ ãg tén tí ag, pã'i ag. Ag tỹ ãg tén kar kỹ ag tóg ãg tỹ hãn ri kenh ke tũ nĩ sir. Hã kỹ ag kamẽg tũg nĩ. ⁵ ãjag mý sóg tónh mũ ha, ãjag tỹ ùn kamẽg ke ti, hã vỹ: Topẽ, he mũ. Ti hã ne ãg tén kar nũgme ki ãg vãm ki kanhró nĩ', mýr ha mẽ'. Kỹ ti hã kamẽg nĩ. ⁶ Sẽsĩ vãm ag tóg tí, jãnkamy kato, ãg tỹ ko jé. Jẽsĩ tỹ 5 (ke) kato ãg tóg jãnkamy pir mãg tí. Hã ra Topẽ pi(jé) ag kã jatun mũ'. Ag ki rĩr nĩ tóg nĩ, sãsĩ ãn ag ki. ⁷ Ëg ki rĩr tóg nĩ gé, Topẽ ti. Ëg tỹ nén vэг mũ kar ki kanhró tóg nĩ. Hã kỹ tóg ãg gãnh ki kanhró nĩ gé. Nĩkrén kãn ja tóg nĩ, Topẽ ti, ãg gãnh ti. Jẽsĩ kãfór ãjag tóg nýtĩ, Topẽ mý. ãjag kãmĩ ùn pir tóg sãsĩ e kãfór nĩ, ti mý. Hã kỹ ag kamẽg tũg nĩ, ù tỹ ãg tén sór mũ ag," he tóg.

Ëg tỹ Jesus kãmén ke (Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ "Hã kỹ sóg ãjag mý tag tó mũ. Ëprã ke ag mý: "tỹ sóg ti mré ke nĩ," hemnĩ, iso. Ag kamẽg tũg nĩ. Kỹ sóg ãjag tónh ke mũ gé, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ag mý, kurã ãn kã, ãjag tỹ tỹ ãn mré ke nýtĩ ti. Tỹ sóg ãprã ke fi kósĩn ãn nĩ, ha mẽ. ⁹ ãjag tỹ ãprã ke ag mý ãn kãmén tũ nĩn kỹ sóg ãjag tónh ke tũ nĩ gé, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ag mý, ãjag tỹ iso: "ti ki kagtũg sóg nĩ," hen kỹ," he tóg.

¹⁰ "Tỹ sóg ãprã ke fi kósĩn ãn nĩ. Ag tỹ iso vãm jũ han kỹ sóg ag mý vãnh pãte fón sór mũ. Ag tỹ hã ra Topẽ kuprĩg to vãm jũ han kỹ Topẽ tóg ag mý vãnh pãte fón mãn ke tũ nĩ ha," he tóg.

¹¹ "ãjag vin jé ag tóg ke mũ, pã'i ag mý, governador ag mý ke gé, ag tỹ ãjag sigse jé. Ëg vãnh kanhrãn jafã krẽm ag tóg ãjag ki jẽmẽ sór ke mũ, ãjag tỹ ãn ki ge kỹ nýtĩ ti, ha vemnĩ. Hã ra to krĩ kufy han tũg nĩ, ãjag tỹ ag mý ãn kãmén ke ãn to. ¹² Topẽ kuprĩg hã ne ãjag kanhrãn ke mũ', kurã ãn kã. Hã kỹ ãjag tóg tónh ke mũ sir," he tóg, Jesus ti, ã mré mũ tí ag mý.

Ëg tỹ nén ù to ãn ke tũ

¹³ Kỹ ãn e ag kãmĩ ù tóg Jesus mý: "Senhor'," he mũ. "ãn jo ãn kãke

mré vīmñĩ, ěg tỹ ěg panh ter ja tỹ nén kar vėnh kãpãm jé, ti kuge ti,” he tóg, Jesus mỹ.

¹⁴ Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “vó,” he mũ. “Isũ pijé,” he tóg. “Inh pi(jé) ã mỹ ã kuge ve sór mũ! Inh pi(jé) ã tũ tỹ vėnh kãpãm sór mũ!” he tóg.

¹⁵ Kĩ tóg ag kar mỹ: “ker nén ũ to én hẽ,” he mũ. “Ěg tỹ nén kar pi(jé) ěg rĩr han ke mũ! Ěg tũ mág nĩ ra ěg pi(jé) mũ há han ke mũ!” he tóg.

¹⁶ Kĩ tóg ag mỹ: “vėnh jykre há vỹ ge nỹnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Ũn rico tóg nĩ ja nĩgtĩ mỹr,” he tóg. “Ti japỹ vỹ nén kar kanẽ e han ja nĩgtĩ. ¹⁷ Kĩ tóg to jykrén mũ sir, ũn rico ti. “Inh hỹn ne han mũ ha?” he tóg. “Inh pãjó mág vó, inh pãjó kãsa vó, sỹ krēm isũ kar rãg jé?” he tóg. ¹⁸ “Inh pãjó kókén jé sóg ke mũ, sỹ ti jėgja ki ũn mág han jé, kỹ sóg krēm isũ kar vin mũ, inh jakré kanẽ kar ti,” he tóg mũ, to jykrén kỹ. ¹⁹ “Kỹ sóg jatu nĩ sir. Isũ vỹ prỹg tỹ hėn ri ke pėtēm mũ, kỹ sóg rãnrãj mãn ke tũ nĩ ha. Jatun mỹ sóg jėg nĩnh ke mũ, kron nĩ jé inh ke mũ gé. Inh mỹn sér tĩ sir, sỹ jatu nĩn kỹ,” he tóg, to jykrén kỹ, ũn rico ti.

²⁰ Hã ra Topẽ tóg ti mỹ vĩ mũ. “Krĩ tũ ã nĩ,” he tóg ti mỹ. “Kuty tag kã ã tóg ter ke mũ ha, kỹ ã tũ mág tag tỹ tỹ ũ tũ nĩnh ke mũ ha ke gé. Ma tĩg ke tũ ã tóg nĩ. Ā ter ke vė,” he tóg ti mỹ, Topẽ ti,” he tóg, Jesus ti, ũ tỹ ã panh tũ mãn sór mũ ěn mỹ. ²¹ “Ge tóg tĩ, ěg tỹ ga kri nén ũ há ve sór kỹ, ěg tỹ kanhkã tá tỹ nén ũ tũ nĩn kỹ, Topẽ mré. Ěg pi(jé) ga kri ěg tũ mág ěn ma mũnh mũ! Ěg tỹ kanhkã tá tũ mág nỹtĩn kỹ tag hã tóg há nĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Ěg tỹ nén ũ to krĩ kufy han ke tũ
(Mt 6.25-34)*

²² Kĩ tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ: “ha vé,” he mũ. “Vějėn to jykrén kỹ krĩ kufy tũg nĩ,” he tóg. “Inh hỹn ũri ne konh mũ? Inh hỹn ne tunh mũ?” he tũg nĩ. ²³ Topẽ tỹ ěg han ja vė, ěg tỹ ga kri mũ jé. Hã kỹ tóg ěg jėn ki rĩr ke mũ gé, ěg kur ki ke gé. ²⁴ Sėsi to jykrén nĩ. Ag mỹ ěkrãn tĩ? Vó. Ag mỹ ģag jakré kunũg

tĩ? Vó. Ag mỹ pãjó han tĩ? Vó, ke tũ ag tóg nĩgtĩ, ge ra Topẽ tóg ag jėn tĩ. Jėsi kãfór ģag tóg nỹtĩ, Topẽ mỹ, hã kỹ tóg ģag jėn ke mũ gé. ²⁵ Kỹ, Topẽ tỹ ěg jé prěr kỹ ěg tóg mũnh mũ gé. Ěg pi(jé) mũnh ke tũ nĩ, ti tỹ ěg jé prěr kỹ! Ěg tỹ to krĩ kufy han mũ ra ěg tóg tĩg mũ. ²⁶ Ěg pi(jé) ěg krĩ kufy tugrĩn, ěg krĩ há tugnĩn mũnh ke tũ nĩ! Mũ jé ěg tóg ke mũ, ti tỹ ěg jé prěr kỹ. Hã kỹ nén ũ ũ to krĩ kufy han tũg nĩ.

²⁷ Ka fej to jykrén nĩ gé. Jatun mỹ tóg mog tĩ. Rãnrãj tũ tóg nĩgtĩ, kur han tũ tóg nĩgtĩ. Hã ra tóg sĩnvĩ nỹtĩgtĩ, ka fej ti, kỹ pã'i mág tỹ Salomão ěn kur tóg ri ke tũ nỹtĩ ja nĩgtĩ, ti sĩnvĩ ja ra, vėnh kar kur sĩnvĩ kãfór ti nĩ, Salomão kur ti. Ki hã sóg tó mũ mỹr. ²⁸ Topẽ hã ne ka fej sĩnvĩ han tĩ! Hã ra tóg kãnhmar kãgter tĩ, ka fej ti, ti sĩnvĩ ra. Ũri tóg há nỹtĩ, tỹ vaj kỹ tóg kógungun tĩ. Topẽ tỹ ka fej sĩnvĩ han kỹ tóg ģag kur ki rĩr ke mũ gé, ha vemnĩ. Kỹ ti to: “ti mỹ ěg mỹ kur nĩm mũ vỹ?” he tũg nĩ. ²⁹ “Inh hỹn ne konh mũ, ũri?” he tũg nĩ gé. To krĩ kufy han tũg nĩ. ³⁰ Topẽ ki ge tũ ag vỹ tag to jykrén mág tĩ. Hã ra ěg jóg tỹ Topẽ vỹ ěg ki kanhró nĩ, ěg tỹ nén konh ke mũ ti, ěg kur ti ke gé. Kỹ to krĩ kufy han tũg nĩ. ³¹ Topẽ tỹ tỹ ěg pã'i nĩ ěn hã ve jé vãsãnsãn nĩ. Kỹ tag hã to jykrén nĩ. Kỹ Topẽ vỹ ģag mỹ ģag tỹ nén ve sór mág ěn vin ke mũ sir,” he tóg, Jesus ti.

*Kanhkã tá ěg tũ
(Mt 6.19-21)*

³² “Kamėg tũg nĩ, ģag pipir nỹtĩ ra. Ěg jóg tỹ Topẽ vỹ ģag to há nĩ, hã kỹ tóg ģag mỹ kanhkã ti ven sór mũ, ha mẽ. ³³ ģag tỹ nén kar vin nĩ, ũn vėsỹrėnh mũ ag mỹ. Hã kỹ ģag tóg kanhkã tá tỹ nén ũ mág nỹtĩnh mũ. Tá ģag kuge tóg tũ' hėnh ke tũ nĩ. Tag ki ěg tóg ěg jãnkamy fón tĩ, nén ũ kar to. Tá tóg tũ' he jãvãnh nĩ, ěg kuge ti. Tá ũ tóg pėjunh kãtĩg ke tũ nĩ gé, tá ti ga tóg kaggranh ke tũ nĩ gé. Kanhkã tá ěg tũ vỹ ge nĩ. Tũg jãvãnh ti nĩ. ³⁴ ģag tỹ ga kri tỹ nén ũ mág nỹtĩn kỹ ģag tóg ga kri mũ mág sór mũ. ģag tỹ hã ra kanhkã tá tỹ nén

ũ mág nýtĩn kÿ ãjag tóg kanhkã ra mũ sór mũ, kÿ tag hã ne há nĩ," he tóg, Jesus ti.

Ëg tÿ Jesus kãtĩg mãn jãvãnh ke

³⁵ "Ëg kur tÿ ãg tóg vësógfĩg tĩ, ãg tÿ rãnrãj há han jé. Ëg lampião grug ãg tóg tĩ, kuty kã, ãg tÿ ve há han jé. Ën ri ke han nĩ, ãjag tÿ inh kãtĩg mãn ke jãvãnh kÿ. ³⁶ Kÿ ãjag tóg ãn camarada ri ke nýtĩ. Kejẽn ag patrão vÿ hẽn ra tĩg mũ, ã prũ ke festa mág han jé. Kÿ ti camarada ag vÿ ti tÿ tá vÿn ke jãvãnh nýtĩ. Ag tÿ ti jãvãnh há han kÿ tóg há tĩ, ag nũgnũr tũ nĩn kÿ. Kÿ ag tóg kãnhmar ti tÿ jãnkã tÿ tórón tórón ke kÿ mẽn mũ, kÿ ag tóg ti mÿ róm ke mũ sir, ti jun kÿ. ³⁷ Kÿ tóg kejẽn jun mũ sir, ag patrão ti. Kÿ tóg sér tĩ, ti camarada ag tÿ ti jãvãnh nýtĩn kÿ. Kÿ tóg ag mÿ vĩ há han ke mũ sir. Kÿ tóg vësóg fĩn kÿ ag mÿ: "nĩgnĩ ra ver, mesa to," henh ke mũ sir. Kÿ tóg ag mÿ vÿjẽn ven ke mũ. Ag patrão hã ne ã camarada ag mÿ vÿjẽn ven ke mũ, ha vemnĩ. Ki hã sóg tó mũ," he tóg, Jesus ti. ³⁸ "Hẽn ri ke mũn tóg meia noite ki jun ke mũ, hẽn ri ke mũn tóg galo kyr mũ ra jun ke mũ. Ti camarada ag tÿ ti jãvãnh kÿ nýtĩn kÿ tóg ag mÿ vĩ há tãvĩ han ke mũ sir, ha vemnĩ," he tóg, Jesus ti.

³⁹ "Kÿ tag to jykrén nĩ, ha mẽ. Inh kãtĩg mãn ke vÿ ã tÿ nén ã pigju(g) tĩ kãtĩg ri ke nĩnh mũ. ã tÿ ti ãn krẽm nĩ ãn pí(jé) ki kanhró nĩ, hora kã ti kãtĩg ke mũ ti. ã tÿ ti tÿ nén ã péju sór mũ tóg ãn ge nĩ, ha mẽ. Ti tÿ ti kãtĩg ke hora ki kanhró nĩ (hã) ra tóg ã kanẽ fãn mũ vẽ, ti tÿ ti ãn kãra rã tũ nĩ jé. Hã ra tóg ki kagtĩg nĩ. ⁴⁰ Ge ti nĩ, inh kãtĩg mãn ke ti. Vẽnh ki rĩr, vẽn ki ãmẽ. Ëprã ke fi kósin vÿ kãtĩg ke mũ, ãjag tÿ ti kãtĩg ke to jykrén tũ (hã) ra," he tóg, Jesus ti.

Ûn camarada to comparação (Mt 24.45-51)

⁴¹ Kÿ Pedro vÿ ti mÿ: "Senhor'," he mũ. "ã tÿ ã mÿ ke nẽ, ã tÿ tó ja tag ti? ã tÿ ã tÿ ã ki ge tũ ag mÿ ke mÿ, ãg mÿ ke mÿ vó?" he tóg, Pedro ti, Jesus mÿ.

⁴² Kÿ ãg Senhor tóg ti mÿ: "hÿ," he mũ. "Kejẽn patrão tóg hẽn ra tĩg sór mũ, kÿ tóg ã camarada ag kã ã tÿ pã'i han mũ, ti tÿ ti jo ã mré camarada ag ki rĩr jé. ã tÿ ã rãnrãj ki rĩr há han tĩ ãn kuprẽg tóg mũ, ti tÿ ag mÿ vÿjẽn ven jé, vÿjẽn ke horan ki. ⁴³ Ti tÿ ag ki rĩr há han kÿ ti patrão vÿ ti mÿ vĩ há han ke mũ, ti kãtĩg mãn kÿ, ã tÿ ag ki rĩr há han mũ ãn mÿ. ⁴⁴ Tÿ pã'i mág han jé tóg ke mũ, ti tÿ ti tũ ki rĩr kãn jé sir. Ki hã sóg ke mũ, ha mẽ. ⁴⁵ Ti camarada ãn jykre kórég nĩn kÿ tóg vẽnhmÿ nĩ jãvo, ha mẽ. To jykrén kÿ tóg: "ãg patrão vÿ kãtĩg vãnh han mũ," he mũ. Kÿ tóg ã mré camarada ag vóg kónãn kÿ ag mrãnmrãn mũ sir, fag ke gé. Kÿ tóg jatun mÿ jẽn mág han mũ, ãn kronkron tĩ ag mré tóg kronkron kÿ pépév tĩ nĩ gé sir. ⁴⁶ Kÿ ti patrão vÿ ti kãnhmÿ jun ke mũ, ha vemnĩ, ti tÿ ti jun ke kurã ki kagtĩg nĩn kÿ, ti hora ti ke gé, kÿ tóg ti vóg kónãn ke mũ gé sir, ti patrão ti, kÿ tóg ti fón ke mũ, Topẽ vĩ mranh tĩ ag mré hã," he tóg.

⁴⁷ "Topẽ camarada ã vÿ ã patrão kãtĩg ken jo ki rĩr há han tũ nĩgtĩ, ti patrão tÿ ti mÿ tó mũ ra. ã patrão vĩ ki króm tũ ti nĩgtĩ. Ti mrãnmrãn mág jé tóg ke mũ, ti patrão ti, Topẽ ti. ⁴⁸ ã tóg ã tÿ nén han ke mẽ ja tũ nĩ, ti patrão vĩ ti, ti camarada ã ti. Hã ra tóg kórég han mũ gé. Kÿ ti patrão tóg ti mrãnmrãn ke mũ gé. Ti mrãnmrãn sĩ han jé tóg ke mũ jãvo. ã tóg vẽnhan kãnrãn mág han tĩ. Kÿ Topẽ tóg vẽnhan jykre há tãvĩ ve sór mũ sir, ti tÿ ki kãnrãn mág han mũ ãn to. ã mÿ ti vĩ mág tĩ, Topẽ ti, kÿ tóg ti tÿ ki króm há han ve sór mũ gé sir," he tóg, Jesus ti.

Û tÿ Jesus tugrĩn ãg kato tẽnħ ke (Mt 10.34-36)

⁴⁹ "Ga kri inh mur, isÿ re pũr tĩg ri ke han jé, hã vÿ: ãn e tÿ inh ki ge mũ, he mũ. Sÿ re pũr tĩg ri ke ãn venh há tóg tĩ, hã ra tóg ver gru tũ nĩ. ⁵⁰ Ti grug to hã sóg vÿsÿrénħ ke mũ. Iser ke vẽ, kÿ tóg inh mÿ e tĩ. Sÿ ve jãvãnh tóg tĩ, inh vÿsÿrénħ ke ti," he tóg, Jesus ti.

⁵¹ “Ājag h̄yn iso: “vēnh kar t̄y jagnē to há han jé tóg ke m̄ũ,” he t̄i. Hã tũ vē. Ũ t̄y h̄en ri ke t̄y jagnē kato tē han jé sóg ke m̄ũ, ha vemn̄i. ⁵² Ha vé, ĩn pir krēm ke fag v̄y jagnē kato tēnh ke m̄ũ. Ũn tãgtũ fag v̄y ũn régre fag kato tēgtēnh m̄ũ ha. Kar ũn régre ěn fag v̄y ũn tãgtũ fag kato tēgtēnh m̄ũ gé sir. ⁵³ Jagnē kato fag jagnē to jũgjũnh m̄ũ. Ũ tóg ã kósín kato tēnh ke m̄ũ, ký ũ tóg kejēn ã panh kato tēnh ke m̄ũ gé. Ũ fi v̄y ã kósín fi kato tēnh ke m̄ũ, ký fi v̄y ã m̄ynh fi kato tēnh ke m̄ũ gé. Ký ũ tóg ã má fi kato tēnh ke m̄ũ, ký fi tóg ã jamré kato tēnh ke m̄ũ gé sir. Ge ti n̄igt̄i,” he tóg, Jesus ti.

Jesus jykre ki kanhrân
(Mt 16.2-3)

⁵⁴ Ký tóg vēnh kar m̄y tó m̄an m̄ũ gé, ký tóg ag m̄y: “kanhkã ve ký ājag tóg ta ki kanhró n̄yt̄i,” he m̄ũ. “Kanhkã góg t̄y tãtã kãt̄in ký ājag tóg: “ta v̄y kutēnh m̄ũ,” he t̄i. Ki kanhró ājag tóg n̄yt̄igt̄i. ⁵⁵ Kar ājag tóg kãka ki kanhró n̄yt̄i gé. “Tag tán kãt̄i m̄ũ, kãka ti, k̄yn h̄yn jũ jagy n̄inh m̄ũ, ha vemn̄i,” he ājag tóg t̄i gé. ⁵⁶ Ki kanhró ājag tóg n̄yt̄i, ta jykre ti, kãka jykre ti, ga jykre ti ke gé. Hã ra ājag tóg inh jykre ki kanhrân rân sór tũ n̄i, s̄y ũri ājag m̄y tó m̄ũ tag ti. Kutu ājag n̄yt̄i, ha m̄ẽ, hã ký ājag tóg ki kanhrân rân sór tũ n̄i,” he tóg, Jesus ti.

Ēg t̄y jagnē m̄y vēnh pãte fón
(Mt 5.25-26)

⁵⁷ “Ký ājag tóg vēnh jykre kuryj to jykren tũ n̄i gé, ājag t̄y jagnē m̄y vēnh pãte fón jé, ājag t̄y ver ga kri m̄un ký. ⁵⁸ Kejēn ājag tóg jagnē m̄y vēnh jykre vēnhm̄y tó t̄i. Ký ājag tóg pã'i m̄y tónh m̄ũ sir. Ā t̄y ũ to jũ m̄ũ ěn v̄y ã tónh t̄ig sór m̄ũ. Ti t̄y pã'i tá jun ke to hã ti mré v̄imn̄i. Ti m̄y: “inh m̄y vēnh pãte fón,” hemn̄i. Ke tũ n̄i m̄ũ ra pã'i v̄y ã jykre pãno venh ke m̄ũ, ký tóg polícia m̄y: “ti se ra,” henh ke m̄ũ. Ký tóg ã senh ke m̄ũ sir. ⁵⁹ Ha m̄ẽ, tá ã kãnhmar kãkutē m̄an ke tũ n̄i. Ā t̄y kajãm kãn kar ký ã h̄en ri ke m̄un tá kãkutē m̄an ke m̄ũ sir,” he tóg. Jesus t̄y ěg t̄y jagnē m̄y vēnh pãte fón kãmén hã vē.

13

Ēg t̄y ěg jykre tovãnh ke

¹ Kejēn ũ ag tóg Jesus tá junjun m̄ũ, hã ra ag tóg ti v̄i m̄ẽ ký n̄yt̄i. Kurã ěn kã ũ ag tóg ti m̄y Galiléia tá ke ag tó ja n̄i, fóg t̄y pã'i t̄y Pilatos t̄y ũn kãgtén ja ěn ag. Topē m̄y ag tóg ājag m̄ẽg tãnh ja n̄i, ti m̄y p̄un jé, hã ki Pilatos tóg ag kygrēn ja n̄i, hã ký ag kyvénh tóg ājag m̄ẽg kyvénh mré kutē ja n̄i. Hã kãmén ag tóg, Jesus m̄y, ti t̄y ag m̄y e t̄in ký, ag t̄y ũn kãgter m̄ũ ag to: “ag h̄yn Topē v̄i mranh mág,” hen ký. ² Ký Jesus tóg ag m̄y: “ājag h̄yn Galiléia tá ke ěn to jykren sór m̄ũ, ũn kãgter m̄ũ ěn ag to,” he m̄ũ. “Topē v̄i mranh mág t̄i ag vē,” he ājag tóg m̄ũ ag to. “Ag h̄yn vēnh jykre pãno han m̄ũ n̄i, ag h̄yn Galiléia tá ke ag jykre pãno kãfór han m̄ũ n̄i, hã ký Topē h̄yn tóg ag vóg kónãn mág,” he ājag tóg t̄i ag to. ³ Ke tũ vē hã ra. Ājag ri ke ag tóg n̄yt̄i, m̄yr, ha m̄ẽ. Ājag t̄y ājag jykre tovãnh tũ n̄in ký ājag tóg n̄ũgme ki vár ke m̄ũ, ha vemn̄i,” he tóg. ⁴ “Ũ t̄y 18 (ke) ěn ag to jykren n̄i, ũ t̄y goj t̄y Siloé tá kãgter m̄ũ ěn ag. ĩn tēj ěn tóg ag kri kutē, ĩn vag jē ěn ti, hã ký ag kãgter m̄ũ. Jerusalém tá ke kar ag jykre ri ke ja ag tóg n̄yt̄i. Ag pi(jé) ag jykre pãno ěn kãfór ja n̄yt̄i'. Ag ri ke han ja ag n̄yt̄i, ha m̄ẽ. ⁵ Ký sóg ājag m̄y ke m̄ũ. Ājag t̄y ājag jykre pãno tovãnh t̄un ký ājag tóg n̄ũgme ki vár ke m̄ũ,” he tóg, Jesus ti.

Ka t̄y figueira to comparação

⁶ Ký tóg ag m̄y: “ũ t̄y Topē jykre han sór tũ ag v̄y ge n̄yt̄inh m̄ũ, ha m̄ẽ,” he m̄ũ. “Kejēn ũ tóg n̄igt̄i. Ka há krãn ja tóg n̄igt̄i, ka t̄y figueira. Ka kanē ũ vē, ko há ti jē. ěn krãn ja tóg n̄i. Uva kãmĩ tóg ti krãn ja n̄i. Ký tóg kejēn ti kanē ko sór m̄ũ, ký tóg venh kãt̄i m̄ũ. Hã ra tóg kanēn ja tũ n̄i. ⁷ Ký tóg uva ki r̄ir t̄i m̄y: “ti ḡyn ra,” he m̄ũ. “Pr̄yg tãgtũ tóg n̄i ha, s̄y ti kanē végtũ ki. Kanēn vãnh ti h̄yn jē. Ti ḡyn ra, ti t̄y ga kókég tũ n̄in jé,” he tóg. ⁸ Hã ra tóg ã patrão m̄y: “ti tovãnh ra ver,” he m̄ũ, uva ki r̄ir t̄i ti. “Ti p̄en̄in sóg k̄ũm m̄ũ ver, s̄y ti krēm ga jégja han jé ver. ⁹ H̄en ri ke m̄un tóg

kanē há hyn han ke mũ ha. Ke tũ nĩn kũ sóg ã mĩ ti gũn ke mũ vãhã,” he tóg mũ, uva ki rĩr tĩ ti,” he tóg, Jesus ti. Ti tũ ù tũ ã jykre kórég tovãnh sór tũ tón hã vë.

Jesus tũ vënhkán ke kurã ki ùn kaga tũ há' he

¹⁰ Kejën tóg ag vënh kanhrãn jafã krêm ag kanhrãn mũ, Jesus ti, vënhkán ke kurã ki. ¹¹ Kũ ù fi tóg tá jë nĩ. Jagrë kórég fi nĩ, hã kũ fi tóg pãnh ke kũ jë nĩ. Vënh ra hã jë kórég fi tóg nĩ, fi jagrë tugnĩn. Prỹg tũ 18 (ke) han fi tóg, fi jagrë tũ fi kagãg tĩ ki. ¹² Kũ Jesus tóg fi vëg mũ, kũ tóg fi jé prër mũ. “Kunĩg, jỹ,” he tóg. “Ã kaga tũ sóg tũ' henh mũ,” he tóg fi mĩ. ¹³ Kũ tóg ã nĩgé tũ fi kri fig mũ. Kũ fi tóg vënh ra hã jëg há han mũ, ha mẽ. Kũ fi tóg Topë to vĩ há han mũ sir.

¹⁴ Hã ra vënh kanhrãn jafã to pã'i tóg Jesus to jũ mũ, ti tũ vënhkán ke kurã ki fi tũ há' hen kũ. Ti mĩ tóg tũ vënh rãnrãj nĩ, fi tũ há' he mũ tag ti, hã kũ tóg Jesus to jũ mũ. Kũ tóg vĩ mũ sir. Vënh kar jyvën kũ tóg ag mĩ: “kurã tũ 6 (ke) hã ki ãg tóg rãnrãj ke mũ ha,” he mũ. “Hã kũ kurã tũ 6 (ke) ãn ki kãmũmnĩ, ti tũ ãjag tũ há' hen jé. Vënhkán ke kurã ki vënh kygtãg kãmũ tũg nĩ,” he tóg mũ, pã'i ti.

¹⁵ Hã ra Jesus tóg ti vĩ kãfãn mũ, kũ tóg: “jykre régre ã nĩ (mỹr),” he mũ. “Vënhkán ke kurã kã ãjag tóg ãjag mëg ki rĩr tĩ gé, monh ki, cavalo ki ke gé, ha mẽ. ãjag mëg kygvãn ãjag tóg tĩ, ãjag tũ ti kron mũn jé, ti tũ ãn kãkã se kũ jë kũ, cocho to. ¹⁶ Kũ tag fi vỹ se kũ jë ãn ri ke jë ja nĩ gé, ha mẽ. Satanás hã vỹ fi sé', prỹg tũ 18 (ke) ki. Ëg jóg'jóg ve tũ Abraão kósín ù fi vë, ãg mëg kãfór fi tóg jë, hã ra ã tóg jũ sór mũ, isỹ vënh kán ke kurã ki fi tũ há' hen kũ, isỹ fi kavãn ri ke han kũ. Vënh jykre vënhmỹ han sór ã tóg nĩ,” he tóg, Jesus ti, pã'i ti mĩ.

¹⁷ Ti vĩ tag to ag tóg mĩ'ãg'ãg mũ sir, ti kato tẽ mũ ag. Hã ra tóg vënh e ãn mĩ sér tĩ sir. Ag mĩ tóg nén ù kar há han tĩ, hã kũ tóg ag mĩ sér tĩ sir.

Mostarda fy to comparação (Mt 13.31-32; Mc 4.30-32)

¹⁸ Kũ Jesus tóg ag mĩ: “Topë tũ tũ ãg pã'i nĩnh ke vỹ ge nĩ, ha mẽ,” he mũ.

¹⁹ “Vãnh tũ mostarda fy ri ke ti nĩ. Sĩ ti nĩ, ti fy ti. Ëg japỹ ki ãg tóg krãn tĩ, kũ tóg mog tĩ. Kũ tóg ka ri ke nĩ, ti tũ pë téj nĩn kũ. Hã kũ sësĩ tóg kri jagfënh ke mũ, ti pë kri, ti pë mág nĩn kũ. Topë tũ tũ ãg pã'i nĩ kãme tũ vënh kar kri rũm ke to ken hã vë,” he tóg, Jesus ti.

Fermento to comparação (Mt 13.33)

²⁰ Kũ tóg ag mĩ: “Topë tũ tũ ãg pã'i nĩn kũ tóg tag ri ke nĩnh mũ, ha mẽ,” he mãn mũ. ²¹ “Ûn tũtã fag vỹ pão han tĩ, farĩnh tũ. Pão han jé fag tóg pão jëgia jafã tũ fermento ãn tũ farĩnh mré jëgiãg tĩ. Kejën ù fi tóg farĩnh e kãki ti jãgia jafã pir tũ kãki vãm ja nĩ, hã ra tóg tũ són ke kãn,” he tóg, Jesus ti. Ti vĩ tũ vënh kar kri rũm ke kãmén hã vë.

Jãnkã sĩ to comparação (Mt 7.13-14, 21-23)

²² Kũ Jesus tóg tũ mũ. Cidade e fĩn rãm tóg mũ, ãmã kãsir fĩn ke gé. Tĩg kũ tóg ag kanhrãn mũ sir. Ge kũ tóg komër hã cidade tũ Jerusalém kukãm tĩ mũ. ²³ Kũ ù tóg ti mĩ: “Senhor’,” he mũ. “Ûn krenkren mũ ag mĩ pipir nỹtĩ, e nỹtĩ vó?” he tóg ti mĩ. Kũ tóg ti mĩ: ²⁴ “hỹ,” he mũ. “Inh ki rã vỹ jãnkã sĩ ra rã ri ke nĩ,” he tóg. “Vãsãn nĩ, ã tũ ra rã jé. Kejën ù tóg ra rã mãn ke tũ nĩ ha. ãn kã ù tũ hën ri ke ag vỹ ra ge sór mũ, hã ra ag tóg tũ hë ri kenh ke tũ nĩ ha sir. ²⁵ Ìn ki rĩr tĩ ãn tũ nĩfënh ja vë mỹr, hã kũ ag tóg ãn kãra genh ke tũ nĩ ha. Kanhkã to ken hã vë, ãn ti. Ìn ki rĩr tĩ ãn hã ne nĩfënh ke mũ', kũ ãjag tóg sir re tá nỹtĩnh kũ tũ tórón' tórón' kenh ke mũ. “Senhor', ãg mĩ róm, ãg mĩ nón, jãnkã ti,” he jé ãjag tóg ke mũ. Hã ra tóg sir ãjag mĩ: “ãjag ki kagtĩg sóg nĩ,” henh ke mũ, ãn ki rĩr tĩ ti. “ãjag tũ ù nỹtĩ?” he jé tóg ke mũ. ²⁶ Kũ ãjag tóg ti mĩ: “ã mĩ ãg ki kagtĩg?” henh ke mũ. “Ëg hã vỹ ã mré jën ja nĩ, ãg hã vỹ ã mré kron ja nĩ, ãg kanhrãn ja ã tóg nĩ, ãg jamã tá. Ëg hã vë,” he jé ãjag tóg ke

mũ, ãjag tỹ re tá nỹtĩn kỹ. ²⁷ Hã ra tóg ãjag mỹ: “inh pi(jé) ãjag ki kanhró nĩ,” henh ke mũ. “Ãjag pi(jé) tỹ inh mré ke nỹtĩ. Ha mũjêg. Vênh jykre pãno han ãjag tóg mũgtĩ,” he jé tóg ke mũ, ãn ki rĩr tĩ ti, ãjag mỹ. ²⁸ ãjag tỹ ra mũnh ke tá ãjag tóg vêsỹrénh ke mũ, tá ãjag jã tóg gyngyn ke mũ, gangan ke jé ãjag tóg ke mũ, tá. Kór há tá ãjag tóg Abraão venh ke mũ, tá, Isaque ke gé, Jacó ke gé, Topê vĩ tó tĩ ag kar ke gé. Ēn ag kar vỹ Topê tỹ tỹ êg pã'i nĩ venh mũ sir, ãjag jãvo. ²⁹ Ēn kã Topê ki ge kỹ nỹtĩ kar ag tóg kãmũnh mũ, rã jur ja tá, rã pur ja tá, kanhkã fyr tá, rã krêm tĩg ja tá. Kãmũ kỹ ag tóg Topê tỹ tỹ êg pã'i nĩ venh ke mũ, ti tỹ ag ki rĩr nĩ ti, kỹ ag tóg tá jêg nỹtĩnh mũ ãjag jãvo. ³⁰ Kỹ tag ki ãn kãsir ã ag tóg mág nỹtĩnh mũ, tá pã'i nỹtĩnh mũ. Kỹ tag ki ãn mág ã ag tóg kãsir nỹtĩnh mũ gé, tá, tere kỹ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ Jerusalém tá ke ag to há nĩ (Mt 23.37-39)

³¹ Kurã ěn kã Fariseu ã ag tóg tá junjun mũ, Jesus mré vēmén jé. Ti mỹ ag tóg: “ha mẽ,” he mũ. “Pã'i mág tỹ Herodes vỹ ã tén sór mũ. Hã kỹ vênh péju tĩg, ěmã ã ra,” he ag tóg mũ sir, Jesus mỹ.

³² Kỹ tóg ag mỹ: “mĩg sĩ ri ke ti nĩ, Herodes ti,” he mũ. “Hã kỹ tóg ke mũ. Ver sóg vênh jagrê kórég pan mũ, ãn kagyga ag tỹ há' he jé sóg ke mũ, ãri, vaj kỹ ke gé, kurã tỹ hên ri ke ki. Kãnhmar sóg ter ke mũ, inh kurã ki, ha vemnĩ. ³³ Ũri sóg ver tĩg mũ, vaj kỹ ke gé, vaj ãn kỹ ke gé. Iser ken kỹ sóg Jerusalém tá ter ke mũ. Tag ki ke pijé'. Topê vĩ tó tĩ vỹ tỹ inh nĩ, jo Jerusalém tá ke ag tóg ag kãgtén tĩ, Topê vĩ tó tĩ ag. Hã kỹ sóg Jerusalém tá ter tĩg ke mũ gé. Tag tómnĩ, Herodes mỹ,” he tóg, Jesus ti.

³⁴ Kỹ tóg Jerusalém ki ke ag to vēmén mũ. Fe kaj han tóg, ag to, kỹ tóg: “Jerusalém tá ke ag mỹ sóg tag tó sór mũ, ha mẽ,” he mũ. “Topê vĩ tó tĩ ag kãgtén ag tóg tĩ. Topê tỹ ag mỹ ãn jêgnêg tĩ ag pin ag tóg tĩ, pó tỹ, ag tỹ

ag kãgtén jé. Isỹ ag vênh mãn há tóg tĩ vê, isỹ ag ki rĩr jé, Jerusalém tá ke ag, hã kỹ sóg ag jé prêr tỹ hên ri ke han mũ. Garĩnh fi jykre ri ke han sór isóg mũ vê, ag mỹ. Garĩnh fi vỹ ã krê kri jê nĩ, fi tỹ ag vêsỹrénh tũ nĩ jé ke vê. Ēn ri ke han sór sóg mũ vê, hã ra ag tóg ke jãvãnh nỹtĩ. ³⁵ Hã kỹ ag tóg ag jamã pũn kãn ke mũ, kỹ vãpũr vê sir. Ũ vỹ kãnhmar tá nĩg mãn ke tũ nĩ ha, ag tỹ cidade kókén ja tá. Hã kỹ sóg ag mỹ ke mũ. Inh ve mãn ke tũ ag nĩ ha (mỹr). Kejên ag tóg iso: “Topê tỹ ti jênê ja vê,” henh ke mũ. “Topê vỹ ti ve há han, ti tỹ ti jiji tó kãtĩg kỹ,” he jé ag tóg ke mũ iso. Ēn hã kã ag tóg inh ve mãn ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

14

Jesus tỹ vênhkán ke kurã ki ã tỹ há' he

¹ Kejên tóg vênhkán ke kurã tá krỹg mũ. Kỹ tóg pã'i ã ãn krêm nĩ nĩ. Fariseu ag pã'i vê. Ti tỹ ti ãn krêm jên ke vê. Hã ra ag tóg tá ti tỹ rĩr mũ, “ti mỹ vênhkán ke kurã ki rãnhraj ke tũ?” he ag tóg mũ.

² Hã ra ã tóg tá nĩ gé, ãn kaga ã. Kãnhpar kãn kỹ tóg jê. Jesus rĩn ja tá tóg jê nĩ. ³ Kỹ Jesus tóg Topê vĩ to professor ag mỹ ke mũ, Fariseu ag mỹ ke gé. Ag mỹ tóg: “êg tỹ vênhkán ke kurã kã ã tỹ há' hen mỹ há nĩ, mỹ kórég nĩ vó?” he mũ. ⁴ Hã ra ag tóg ti mỹ nén ã tó tũ nĩ. Kỹ Jesus tóg ãn kaga ěn kri ã nĩgé fi kỹ ti tỹ há' he mũ sir. Kỹ tóg ti mỹ: “ha tĩg ge,” he mũ. ⁵ Kỹ tóg ag mỹ: “kejên ãjag kósĩn ã tóg goj ki kutênh mũ,” he mũ, “goj nig ki, ke tũ nĩn kỹ ãjag mēg tỹ monh. Vênhkán ke kurã ki tóg goj ki kutênh mũ, hên ri ke mũn. Kỹ ãjag tóg ti kunũg tĩ gé, ti tỹ vênhkán ke kurã kã ki kutênh kỹ. Kỹ ãjag tỹ ne jé iso jũ sór nê?” he tóg. ⁶ Kỹ tóg ag tỹ ti mỹ nén tónh ke tóg tũ tĩ sir.

Festa to comparação

⁷ Kỹ Jesus tóg vênh kar kanhrãn jé tag tó mũ sir, ha mẽ. Ti mré jêgjen kỹ nỹtĩ ag mỹ tóg kãmén mũ. Ag jên vén sór vê, ag tỹ tỹ ãn mág nỹtĩ jé. Hã vэг tóg mũ, hã kỹ tóg ag kanhrãnrãn sór

mũ, Jesus ti. ⁸ Kÿ tóg ag mÿ: “kejën ù tóg ã jag mÿ: “kurã ãn kã sóg vënh prÿg ke to festa han ke mũ. Ha ình mré jën kãtÿg,” henh ke mũ. Kÿ ti festa kã jën vën sór tÿg nÿ. Hën ri ke mũn ã kãfór nÿ ù tóg ki jun mũ. ⁹ Kÿ festa ki rÿr mũ tóg ã mÿ: “toreg ver,” henh ke mũ. “Ti jën kar kÿ ã tóg jën ke mũ. Mẽ kÿ jẽ nÿ ver,” he jé tóg ke mũ ã mÿ, ù tÿ festa ki rÿr tÿ ti. Kÿ tóg ã mÿ'a tÿnh mũ sir, ha mẽ. ¹⁰ Kÿ ã tÿ festa venh tÿg kÿ mẽ kÿ nÿmñi ver, vëjën jãvãnh kÿ. Kÿ festa ki rÿr mũ vÿ ã mÿ: “ha jën vën, fag mré,” henh ke mũ. Kÿ ã pi(jé) mÿ'ãg ke mũ,” he tóg ag mÿ, Jesus ti. ¹¹ “Hã kÿ tóg ù tÿ ag kãfór nÿ sór mũ térem ke mũ, vësÿkã, Topẽ ti, ha vemñi. Jãvo tóg ù tÿ: “tÿ ình ùn sÿ nÿ,” he mũ ãn jãnfyn ke mũ, ha vemñi,” he tóg, Jesus ti.

Ëg tÿ ùn jagtar ag jagãgtãn

¹² Kÿ tóg ù tÿ ã kógfyn mũ ãn mÿ kãmén mũ gé. Ti mÿ tóg: “ã tÿ festa han sór kÿ ùn rico ag mÿ tó sór tÿg nÿ, ã mré ke fag mÿ, ã kãke ag mÿ, ã jãvy ag mÿ, ã rã nÿtÿ ag mÿ tó tÿg nÿ gé,” he mũ. “ã tÿ ùn rico ag mÿ tó mũ ra ag tóg vënh kaja jé ã mÿ festa han sór mũ gé. Kÿ ã tóg ã festa kaja ti vëg mũ sir, ëprã. ¹³ ã tÿ festa han sór kÿ ùn kaga kÿ rãnrãj vãnh ag mÿ tómnÿ, ùn kãnhgrÿ ag mÿ, ùn kyvó ag mÿ. ¹⁴ ã tÿ tag han kÿ Topẽ vÿ ã ve há han ke mũ, ha vemñi. ã mÿ ag tóg festa han ke tÿ nÿ, ag tÿ nén ù tÿ nÿn kÿ. Kÿ ã tóg ã rÿr mãn ken kÿ ti kaja venh ke mũ, Topẽ tÿ ùn jÿkre kuryj kar rÿnrÿr mãn ke kurã ãn kã,” he tóg, Jesus ti.

Festa mág to comparação (Mt 22.1-10)

¹⁵ Kÿ tóg tá nÿ ù mÿ mẽ há tÿ, Jesus vÿ tag ti. Tá nÿg kÿ tóg ag mré jëg mũ gé, hã kÿ tóg Jesus vÿ mẽg mũ. Kÿ tóg ti mÿ: “ù tÿ Topẽ tÿ tÿ ãg pã'i nÿ vëg mũ mÿn hÿn sér pẽ tÿnh mũ, ù tÿ tá festa vëg mũ ãn mÿ,” he mũ.

¹⁶ Kÿ Jesus tóg ti kanhrãn kÿ ti mÿ: “kanhkã tá festa vÿ ge nÿnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Kejën ù tóg nÿgtÿ. Festa mág han sór tóg mũ, kÿ tóg ù tÿ hën ri ke ag mÿ tó ja nÿ, ti tÿ festa han

ke to hã. ¹⁷ Ti festa kurãn kã tóg ã camarada jënëg mũ, ti tÿ ùn kógfyn kÿ nÿtÿ ag mÿ: “ha kãmÿjëg,” he jé. “Kar kÿ tóg nÿ ha, ình festa ti,” hemñi,” he tóg, ã camarada mÿ. Kÿ tóg ag mÿ tónh tÿ mũ sir. ¹⁸ Hã ra ag tóg ve sór tÿ nÿ, ag kar ti, hã kÿ ag tóg ti mÿ vÿ mũ. ù tóg ti mÿ: “ga kajãm ình,” he mũ. “Hã kÿ sóg ijapÿ venh tÿ mũ ver. Ùri tóg ình mÿ vënhmÿ tÿ. Sÿ festa venh tÿg ke vë vë, hã ra tóg vënhmÿ tÿ,” he tóg mũ. ¹⁹ Kÿ ù tóg ti mÿ: “monh génh sóg, monh tÿ 5 (ke) régre,” he mũ gé. “Kÿ sóg ag venh tÿ mũ ver. Sÿ festa venh tÿg ke vë vë, hã ra tóg vënhmÿ tÿ,” he tóg mũ gé sir, ù ti. ²⁰ Kÿ ù tóg ti mÿ: “ùri sóg prÿg mũ ha, hã kÿ tóg vënhmÿ tÿ,” he mũ gé.

²¹ Kÿ ti camarada tóg ti mÿ tónh kãtÿ mũ, ã patrão mÿ. Kÿ tóg jÿ mũ. Ti mÿ tóg: “ëprÿ ra tÿg, ãmñi mág ra, ëprÿ kãsir ra ke gé, ãmã kar ki,” he mũ. “Kÿ ùn jagtar ag tatÿ kãtÿg, ùn kónhgrÿ ag, ùn kyvó ag, ùn tÿg vãnh ag ke gé,” he tóg. ã camarada mÿ tóg ke mũ. ²² Kÿ tóg tÿg mãn mũ, ti camarada ti. Kÿ tóg tá vÿn ke kÿ ã patrão mÿ: “ke kãn ình huri,” he mũ. “Ag tatÿ kãtÿg ình huri, hã ra tóg fór tÿ nÿ ver, festa jo ìn ti,” he tóg mũ, ti camarada ti, ti patrão mÿ.

²³ Kÿ ti patrão tóg ti mÿ: “vësÿkã tÿg mãn ge,” he mũ. “Vãnh kãmÿ tÿg, ãmã kãsir pẽ kãmÿ ke gé, ëprÿ ra, ãmñi jagma,” he tóg. “Tá ag mÿ tugtónh tÿg. Ag kutãn nÿ, ag kãmũ jé, festa jo ìn fór jé,” he tóg, patrão ti, ã camarada mÿ,” he tóg, Jesus ti.

²⁴ “Hã kÿ sóg ã jag mÿ ke mũ,” he tóg. “Û mÿ sóg tó vën ja nÿ, hã ra ag tóg ình festa venh ke tÿ pẽ nÿ, sÿ ù mÿ tó vën ja ag,” he tóg. Jesus tÿ Fariseu ag mré jën kÿ ag mÿ kãmén hã vë.

Ëg tÿ ãg jÿkre tovãnh (Mt 10.37-38)

²⁵ Kejën ùn e ag tóg Jesus nón mũ mũ. Kÿ tóg ag jé vÿrÿn ke kÿ ag mÿ: ²⁶ “ha mẽ,” he mũ. “Û tÿ ình mré tÿg pẽ han sór mũ jé ình hã to há kãfór nÿ, ã han mũ fag kri, ti prÿ fi kri, ti krë kri, ti kãke ag kri, ti jãvy ag kri, ti ve fag kri, vënh kri ke gé, mÿr, ha mẽ,” he

tóg. “Ke tũ nĩ mũ ra tóg inh mré kãtĩg ke tũ nĩ, kũ tóg tũ inh mré ke nĩnh ke tũ nĩ gé. ²⁷ Ha vé, ag tũ inh cruz tũ inh kri fi kũ sóg tũg ke mũ, ag tũ to isa kũ isén jé, ha vemnĩ. Vẽnh nenh ke tũ sóg nĩ. Û tũ inh ri ke han sór tũ nĩ kũ tóg inh mré kãtĩg ke tũ nĩ, kũ tóg tũ inh mré ke nĩnh ke tũ nĩ gé,” he tóg, Jesus ti,

²⁸ “To jykrén, ù tũ ãn téj han sór mũ ên to. Ti tũ ãn téj han sór kũ tóg ã jãnkamy nĩkrén vén ke mũ. Kũ tóg ãn kaja to jykrén ke mũ gé sir. Kar kũ tóg ãn han sór ke mũ vãhã. ²⁹ Ti tũ to hã to jykrén há han tũ ra tóg vẽnhy tũ. Kũ tóg ãn jẽg ken ki kũm kũ ti króggróg han ke mũ sir. Ti króggróg han kũ ti jãnkamy tóg tũ' henh ke mũ, kũ tóg tovãnh ke mũ sir, ti tũ ãn han ti. Kũ ti mré ke ag tóg ti to vĩ kũ ti nynh mũ sir. ³⁰ Ti to ag tóg: “ha mẽ, ãn téj han sór tóg mũ vẽ, hã ra tóg to jykrén há han ja tũ nĩ, hã kũ tóg kar tũ nĩ,” henh ke mũ, ti régre ag,” he tóg.

³¹ “Kar pã'i mág to jykrén nĩ gé. Pã'i ù tũ ti mré vẽnhy génh sór kũ tóg ã krẽm ke ag nĩkrén ke mũ gé sir, vẽnhy génh ke to hã. “10 mil (ke) ãg nỹtĩ,” he jé tóg ke mũ. “Ëg mũ ag tũ hẽn ri kenh mũ vỹ?” he jé tóg ke mũ. “20 mil (ke) ag nỹtĩ. Ag mũ ãg tũ tũ' he kãn ke tũ nĩ vỹ? Ëg kãfór ag tóg nỹtĩ. Ëg hỹn hẽ ri kenh mũ, ag tũ ãg tovãnh jé?” he jé tóg ke mũ, pã'i ti. ³² Ti tũ tag to jykrén kũ tóg pã'i ù ên mũ vẽnhy vĩ jẽnẽnh mũ, ti tũ kór há tá nĩ (hã) ra, kuvar há tá. Ti mũ vẽnhy vĩ jẽnẽnh kũ tóg ti mũ: “ã mũ ãg tovãnh ke tũ nĩ?” he mũ. “Inh ã mũ ne nĩm mũ, ã tũ isovãnh jé?” he jé tóg ke mũ, pã'i ên mũ,” he tóg, Jesus ti.

³³ “Hã kũ to jykrén nĩ, ãjag tũ inh mré mũ pẽ han ke to. Iso há kãfór nỹtĩmnĩ, ãjag tũ kar kri. Ke tũ nĩ mũ ra ãjag pi(jé) inh mré mũ pẽ han mũ',” he tóg, Jesus ti.

Sa to comparação (Mt 5.13; Mc 9.50)

³⁴ “Sa vỹ há nĩ. Hã ra sa kãhór tũn kũ ãg tũ ne tũ ti tũ kajã' henh ke tóg tũ tũ, tũ sa' he mãn ke tũ tóg tũ,” he tóg. ³⁵ “Ti kãhór tũn kũ tóg kórég nĩ, kũ ãg tóg fón

tũ. Ëg pi(jé) ãg japỹ ki ti fón tũ', ti tũ ãg jakré tũ há' he tũ nĩn kũ, sa kãhór ti. Ti fón pẽ han jé ãg tóg ke mũ. Ri ke ãjag nỹtĩ, ãjag tũ inh mré mũ pẽ han tũ nĩn kũ. Jẽmẽ há han nĩ, sỹ ãjag mũ nẽn tóg mũ tag ti,” he tóg, Jesus ti.

15

Ovelha vãfor to comparação (Mt 18.12-14)

¹ Kejẽn ù tũ imposto mãg tũ ag tóg ti to kãmũ mũ, Topẽ vĩ mranh tũ ag ke gé. Ag tũ ti vĩ mẽ sór vẽ. ² Kũ tóg Fariseu ag mũ kórég nỹ, Topẽ vĩ to professor ag mũ ke gé. Kũ ag tóg ti to vĩ vĩ he mũ sir. “Topẽ vĩ mranh tũ ag to tóg há nĩgtĩ, tag ti,” he ag tóg mũ. “Ag mré tóg jẽg tũ mỹr,” he ag tóg mũ, Jesus to.

³ Kũ tóg ag kanhrãn jé ag mũ: “ù tũ Topẽ vĩ mranh mũ tũ ã jykre kórég tovãnh kũ tóg ge nỹnh mũ, ha mẽ,” he mũ. ⁴ “Û tóg nĩ ja nĩgtĩ,” he tóg. “Ti mẽg tũ mé vỹ tũ 100 (ke) nỹtĩ, ti mẽg tũ ovelha ti. Kũ ti mẽg pir tóg vãfor mũ. Hã ra tóg ti kanẽg tũ mũ, ti jãvãnh tũ tóg mũ, ha mẽ. Ûn e ên tovãnh kũ tóg ùn pir ên nón tũ mũ. Ga kórég tá ag nỹtĩ, ti mẽg kar ên ag. Ag togvãnh kũ tóg ùn pir ên nón tũ mũ, ha mẽ. ⁵ Kũ tóg ti vэг mũ sir, ti mẽg vãfor ja ên ti. Kũ tóg ã nunh kri ti fi kũ ma tũ mũ. Ti fe tóg mrin ke mũ sir. ⁶ Kũ tóg ã ãn tá jun mũ. Tá tóg ã kanhkã fag jé prẽr mũ, ti rã hã nỹtĩ fag kar. Kũ tóg fag mũ tóg mũ. “Inh mré ti to mũ sér,” he tóg. “Inh mẽg vỹ vãfor ja nĩ, hã ra sóg ti ve mãn mũ ha,” he tóg mũ, ã mẽg to,” he tóg, Jesus ti. ⁷ “Hã ra tóg ge nĩ, ha mẽ. Û tũ 99 (ke) ag tũ vẽnhy jykre kuryj han kũ tóg há tũ sir, kũ tóg mũ sér tũ sir, kanhkã tá ke ag mũ. Hã ra tóg mũ sér kãfór tũ, ùn pir tũ ã jykre kórég tovãnh kũ, ti tũ ã tũ Topẽ vĩ mranh mũ ên tovãnh kũ, ha mẽ. Kũ isũ ag vỹ e nỹtĩ,” he tóg, Jesus ti.

Jãnkamy vãfor to comparação

⁸ “Kũ ùn tỹtã to vẽme vỹ ge nĩ, ha mẽ,” he tóg. “Jãnkamy tũ 10 (ke) tũ fi tũ nĩ, jãnkamy tũ por dia kaja tũ 10 (ke) tũ. Kejẽn ùn pir tóg fi mũ vãfor mũ, kũ fi tóg lampião grug mũ sir. Fi ãn kãmĩ

fi tóg prun kãn mũ. Ve há han fi tóg mũ, jãnkamy ên kanẽg jé, ãn péno kar mũ hã. ⁹ Vãhã fi tóg kejên ve mãn mũ sir. Kĩ fi tóg ã mré ke kar fag jé prêr mũ, fi rã hã nĩtĩ fag kar ke gé. Kĩ fi tóg fag mũ: “inh mré to mũ sér,” he mũ. “Inh jãnkamy vỹ vãfor ja nĩ, hã ra sóg ve mãn mũ ha,” he fi tóg mũ. ¹⁰ Hã ra tóg ge nĩ, kanhkã tá, ha mẽ. Topẽ tỹ jênẽ jafã ag mũ tóg sér tâvĩ tĩ, ù tỹ ã jykre kórég to jũn kỹ, ti tỹ ã tỹ Topẽ vỹ mranh ên tovãnh kỹ, ha mẽ,” he tóg, Jesus ti.

Ûn kósin vãfor to comparação

¹¹ Kĩ tóg ag mũ tag tó mũ gé sir, ha mẽ. “Û vỹ tóg kósin régre ja nĩgtĩ,” he tóg. ¹² “Kĩ ti kósin tỹ êgno tóg ã panh mũ: “panh’,” he mũ. “Inh mũ ùri isũ nĩm, ã tỹ inh mũ nén nĩm ke mũ ên ti,” he tóg, ã panh mũ. Ti tỹ to vĩnh ke tũ vê vê, hã ra tóg to vỹ mũ. Ge ra ti panh tóg ã krẽ mũ ã tũ vênh kãpãm mũ sir. ¹³ Kãnhmar ti kósin kyrũ tóg ã tũ mãn kỹ kór há ra, kuvar há ra tĩ mũ, ga ù ra. Tá tóg ã tũ vãm kãn mũ, nén ù kórég kar to. ¹⁴ Vãm kãn ja tóg nĩgtĩ, ti jãnkamy ti. Kĩ tóg kejên tá prỹg han mũ sir, ga ên tá. Kỹ kyrũ ên tóg kókĩr mũ gé. ¹⁵ Kĩ tóg tá ke ù mré vêmén tĩ mũ, ti tỹ ti mũ vênh rãnrãj nĩm jé. Kĩ tóg ti jênẽg mũ, ti tỹ ti porco ki rĩr jé sir, ti safra tá. ¹⁶ Kĩ tóg porco jên ko sór mũ, ti kókĩr nĩn kỹ. Hã ra ag tóg ti mũ nén ù nĩm tũg mũ, ti tỹ ko jé. Hã kỹ tóg kókĩr tâvĩ nĩ sir. ¹⁷ Kĩ tóg kejên krĩ há han mũ. To jykren tóg mũ sir. “Inh panh mũ rãnrãj tĩ ag vỹ pão mág ko tĩ. Ag mũ tóg kén tĩ, ag jén tĩ. Jo sóg kókĩr kỹ ter ke mũ,” he tóg, kyrũ ti, ã pir mũ nĩn kỹ. ¹⁸ “Inh jé hỹn inh panh kukãm tĩg ha,” he tóg. “Kỹ sóg ti mũ: “panh’,” henh ke mũ. “Kanhkã tá nĩ ên vỹ mranh inh, ã vỹ ti ke gé. ¹⁹ Kĩ sóg vênhmỹ tỹ ã kósin tũ nĩ. Sỹ tỹ ã camarada nĩnh há tóg tĩ,” he jé sóg ke mũ, inh panh mũ,” he tóg mũ, kyrũ ti. ²⁰ Kĩ tóg tĩ mũ sir, ã panh kukãm.

Hã ra ti panh tóg kór há tá, kuvar há tá ti vég mũ, kỹ tóg ti kato tẽ mũ. Ti kato tẽ kỹ tóg ti ki póm ke mũ sir, ti ki

nhun ke tóg mũ gé sir. ²¹ Kĩ ti kósin tóg ti mũ: “panh’,” he mũ. “Kanhkã tá nĩ ên vỹ mranh inh, ã vỹ ke gé. Hã kỹ sóg vênhmỹ tỹ ã kósin tũ nĩ ha,” he tóg, ti panh mũ.

²² Hã ra ti panh tóg ti mũ: “vó, vênh pãte fón kỹ tóg nĩ,” he mũ. Kĩ tóg ã camarada ag mũ: “kur há tâvĩ ên ma kãmũjẽg,” he mũ, “ti tỹ kur tãg ra rã jé. Ti mũ nĩgẽ kãnĩm ja nĩm gé. Pên né ên tỹ, pên to ró ên tỹ ti mũ jun gé. ²³ Monh tãgy ên venh mũjẽg. Ti tãnh ra, êg tỹ ko jé, êg fe tỹ mrin ke jé. ²⁴ Inh kósin vỹ inh mũ ter ja ri ke han, hã ra tóg rĩr mãn ri ke han. Vãfor ti vê vê, hã ra tóg kãtĩg mãn huri,” he tóg, ti panh ti. Kĩ tóg ag mũ sér tĩ sir, ag tỹ festa han kỹ.

²⁵ Hã ra ti kósin sanh tóg ti japỹ tá rãnrãj jẽ. Kĩ tóg vãhã tá kãtĩg kỹ ã ãn tá jun mũ. Tá jun kỹ tóg vãkyr mẽg mũ, fag vênh gringrén ên ti. ²⁶ Kĩ tóg ã camarada jé prêr mũ. Ti mũ tóg: “festa tỹ ne nẽ?” he mũ. ²⁷ Kĩ tóg ti mũ: “ã jãvy vỹ jun, kỹ ã panh vỹ monh tãgy ên tãnh,” he mũ. “Ti mũ tóg sér tĩ, ti tỹ ti ve mãn kỹ. Kaga tũ tóg jẽ, há tóg jẽ, hã kỹ tóg ã panh mũ sér tĩ,” he tóg, ti camarada ti. ²⁸ Kĩ tóg jũ mũ sir. Kĩ tóg ãn kãra rã tũg mũ, jũ kỹ.

Kỹ ti panh tóg ti mré vêmén tĩ mũ. Ti mũ tóg: “êg mré festa venh kãrã,” he mũ. ²⁹ Hã ra tóg ti mũ: “vó,” he mũ. “Prỹg tỹ hên ri ke ki sóg ã rãnrãj ti han, ha mẽ. Inh pi(jé) ã vỹ mranh ja nĩgtĩ’. Ge ra ã tóg inh mũ nén ù nĩm ja tũ nĩ. ã pi(jé) inh mũ cabrito fẽg tĩ’, sỹ inh mré ke ag mũ festa han jé. ³⁰ Hã ra ã kósin ên tóg jun mũ sir, jo ã tóg ti mũ monh tãgy ên tãnh. Kórég ti nĩ, ã kósin ên ti. ã tũ fón kãn tóg mũr, ùn tỹtã kórég fag to, hã ra ã tóg festa mág han mũ, ti kãtĩg kỹ,” he tóg, ti kósin sanh ti, ã panh mũ.

³¹ Hã ra ti panh tóg ti mũ: “vó,” he mũ. “Inh mré ã tóg jẽ nĩ, kỹ tóg inh mũ sér tĩ. Kĩ isũ kar vỹ tỹ ã tũ nỹtĩ, mũr, ha mẽ. ³² Hã ra festa tag vỹ há nĩ, ha mẽ. Êg mũ tóg sér tâvĩ tĩ. ã jãvy vỹ inh mũ ter ja ri ke han, hã ra tóg rĩr mãn ri ke han. Vãfor ti vê vê, hã ra tóg kãtĩg mãn huri,” he tóg, ti panh ti, ã kósin sanh

mỹ,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ Topẽ kãmén há vễ.

16

Ēg tỹ ěg tũ vễnh kãpãm ke

¹ Kĩ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ tag tó mũ, ha mẽ. “Kejẽn ěprã ke ù tóg nĩgtĩ, ùn rico. Kĩ ti tũ ki rĩr tĩ tóg nĩgtĩ gé. Ti patrão mỹ név(e) nỹtĩ ag vég ti tĩ, ti mỹ, ti tũ ki rĩr tĩ ti. Kejẽn ag tóg ti camarada ěn to vĩ mũ, ti tũ ki rĩr tĩ ěn to. Ti lograr ke (ka) mẽ ti nẽji nĩ, ti tũ to, ti camarada ti. ² Kĩ tóg ti jé prěr mũ, kĩ tóg ti mỹ: “ã tỹ han mũ mẽ inh,” he mũ. “Sỹ ã rãnrãj tugnym ke vễ. Ki rĩr mãn ke tũ ã tóg nĩ ha,” he tóg mũ ti mỹ. ³ Kĩ tóg to jykrén mũ sir, ti camarada ti. “Inh hỹn hẽ ri kenh mũ ha?” he tóg mũ. “Inh patrão vỹ inh kutẽm, inh rãnrãj ki. Kĩ inh hỹn ne konh ke mũ ha? Inh ěpỹ jé sóg krój nĩ. Kĩ sóg vễnh kar mỹ: “inh mỹ nén ù nĩm, inh mỹ jãnkamy nĩm,” he sór tũ nĩ gé. Inh mỹ a tóg tĩ, sỹ ag mỹ tónh ke ti,” he tóg. ⁴ Kejẽn tóg: “ũri há sóg ki kanhró nĩ ha, sỹ nén han ke ti,” he mũ. “Sỹ tag han kỹ ag tóg iso há nỹtĩnh mũ, kỹ ag tóg inh mỹ: “inh mré nĩnh kãtĩg,” henh ke mũ, inh patrão tỹ inh fón kar kỹ,” he tóg mũ, ti camarada kórég ti. ⁵ Kĩ tóg ù tỹ ã patrão mỹ név(e) nỹtĩ ěn ag jé prěr kãn mũ sir. Kĩ tóg ù mỹ: “ã név(e) hẽ ri ke nĩ?” he mũ. ⁶ Kĩ tóg ti mỹ: “azeite tỹ lata tỹ 100 (ke) ki inh név(e) jẽ,” he mũ. Kĩ tóg ti mỹ: “hỹn, ã vễnh rán ti, sỹ ã mỹ ã név(e) térem kỹ 50 (ke) rán jé,” he mũ. Kĩ tóg rán mũ sir. ⁷ Kĩ tóg ù ù mỹ: “jo ã?” he mũ gé. “Ã név(e) hẽ ri ke nĩ?” he tóg mũ gé. Kĩ tóg ti mỹ: “trigo tỹ sacco tỹ 100 (ke) ki inh név(e) jẽ,” he mũ. Kĩ tóg ti mỹ: “hỹn, ã vễnh rán ti, sỹ ã mỹ ã név(e) térem kỹ 80 (ke) rán jé,” he mũ gé. Kĩ tóg rán mũ gé sir.

⁸ Kĩ ti patrão tóg mẽg mũ, ti camarada tỹ nén han mũ ti. Kĩ tóg ti mỹ: “jykre (ka)mẽ ã tóg nĩ, kỹ ã tóg ù tỹ hẽn ri ke tỹ ã to há nĩ han, ã tỹ ag mỹ ag név(e) rem kỹ,” he mũ, ti patrão ti,” he tóg, Jesus ti.

“Kỹ há vễ. Û tỹ inh ki ge tũ ag vỹ ãjag tũ to jykrén há han tĩ, inhhã, ha mẽ. ãjag krĩ há kãfór han ag tóg tĩ ag tũ to jykrén ki. ãjag tỹ inh ki ge mũ ra ag tóg ãjag krĩ há kãfór han tĩ. Tỹ ag ěprã ke nỹtĩ, há kỹ ag tóg tag ki nén to jykrén há han tĩ,” he tóg.

⁹ “Hã kỹ sóg ãjag mỹ tó mũ. Ti camarada ěn ri ke han nĩ, ãjag tỹ ùn mỹ vễnh kãpãm nĩ, ãjag tỹ ga kri mũn kỹ. Kỹ ag tóg ãjag to há nỹtĩnh mũ. Kejẽn ãjag tóg ãjag tũ ré kỹ mũnh mũ. ěn kã ãjag tóg mũ há han ke mũ gé. Kỹ ãjag tóg kanhkã tá junjun ke mũ sir, ãjag tỹ ag mỹ ãjag tũ tỹ vễnh kãpãm kỹ. ¹⁰ Û tỹ nén ù sĩ ki rĩr há han kỹ tóg nén ù ki rĩr há han kãn ke mũ gé. Jãvo ù tỹ nén ù sĩ ki rĩr kónãn kỹ tóg nén ù ki rĩr kónãn kãn ke mũ gé sir. ¹¹ Ēg tỹ ga kri nén vég mũ vỹ kãnhmar tũ' he mũ. ãjag tỹ há ra ga kri ãjag tũ ki rĩr há han tũ kỹ ãjag tóg kanhkã tá tỹ nén ùn tũ nỹtĩnh mũ gé. ¹² ãjag tỹ ěprã nén vég mũ vỹ tỹ Topẽ tũ nĩ. Ti há mỹ ãjag tóg ki rĩr ke mũ. ãjag tỹ ti tũ ki rĩr há han tũ kỹ tóg sir ãjag mỹ ãjag tũ pẽ ěn nĩm ke tũ nĩ gé, kanhkã tá,” he tóg.

¹³ “Ã jagrẽ régre nĩn kỹ tóg vễnhmỹ tĩ. ã tỹ Topẽ há tỹ jagrẽ nĩn kỹ jãnkamy tân ěn tỹ jagrẽ nĩ sór tũg nĩ. ã tỹ jãnkamy e ve sór kỹ ti há mũ ěkrén kỹ ti há vỹ tỹ ã jagrẽ nĩnh mũ. Kỹ ěg tóg Topẽ tỹ ěg mỹ nén tó mũ ěn to jykrén há han ke tũ nĩgtĩ. ã tỹ Topẽ to há nĩn kỹ ã tóg sir ga kri rico to vãsãn sór ke tũ nĩ. ã tỹ ga kri rico nĩ sór kỹ ã tóg Topẽ mũ ěkrég tũ nĩ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ěg tỹ ti tũ há to jykrén há to jykrén há han ke tón há vễ.

Topẽ jykre

(Mt 11.12-13; 5.31-32; Mc 10.11-12)

¹⁴ Há ra Fariseu ag tóg mẽg mũ, ti tỹ nén tó mũ ti. Jãnkamy mág há to ag tóg há nỹtĩ, rico ke sór ag nỹtĩ, Fariseu ag. Kỹ ag tóg Jesus vỹ tag mẽ kỹ ag tóg ti to é he mũ. ¹⁵ Há ra Jesus tóg ag mỹ: “ěprã ke ag mỹ ãjag tóg há nỹtĩ ve nỹtĩ,” he mũ. “Hã ra Topẽ vỹ ãjag tỹ nén to jykrén mũ ěn vég nĩ. Ón kỹ ãjag tóg há

nŷtĩ. Ęprã ke kãmĩ ãjag tóg tŷ ũn mág nŷtĩ. Topẽ mŷ ãjag tóg kórég nŷtĩ jãvo, ti mŷ kavéj ãjag tóg nŷtĩ,” he tóg.

¹⁶ “Moisés tŷ ěg mŷ Topẽ vĩ tó ja ěn vŷ João tá krŷg, vãsŷ Topẽ vĩ tó tĩ ag tŷ ěg mŷ nén tó ja kar ěn ti. João tá ti krŷg, ěg kygpég tĩ ěn tá. João tá jun kŷ vĕnh ũ tŷ hĕn ri ke ag tóg vãsãnsãn tĩ, ag tŷ ve jé. ¹⁷ Hã ra Topẽ jykre si ěn tóg tũ' hĕnh ke tũ nĩ gé, Moisés tŷ ěg mŷ nén tó mŷ ěn ti. Ga vŷ tũ' hĕnh ke tũ nĩ. Ki króm kãn kŷ tóg nĩnh mŷ,” he tóg.

¹⁸ “Ěg prŷg kŷ tóg ge nĩ, ha mẽ. Ā tŷ ã prŷ fi fón kar kŷ ũ fi tŷ prŷg mãn kŷ ã prŷ tũ fi vĕ sir. Kŷ fi mén tŷ fi fón kŷ ũ tŷ fi tŷ prŷg mãn kŷ fi mén tũ vĕ gé sir,” he tóg, Jesus ti. Ti tŷ Topẽ jykre kãmĕn hã vĕ.

Ű tŷ Topẽ vĩ mẽ jãvãnh ag tŷ nŷgme ki vár

¹⁹ Kŷ Jesus tóg ag mŷ: “kejĕn ũ tóg nĩgtĩ, ũn rico pĕ,” he mŷ. “Kur kaja e tu ti tĩgtĩ, ũn tánh sá, kur ha pĕ. Kurã kar ki tóg vĕjĕn há ko tĩ. Festa ri ke han tóg tĩ, kurã kar ki.

²⁰ Kŷ ũn jagtar tóg nĩgtĩ gé. Ti jiji hã vŷ: Lázaro, he mŷ. Vĕnh kaga fugfo han vãnh han tóg tĩ, kŷ tóg nŷ nĩ, ũn rico jãnkã ki. ²¹ Ęn vŷ kókĩr tĩgtĩ, ã kaga to. Kŷ tóg ũn rico jĕn vár ko sór tĩgtĩ, ti jĕn mru, hã ra tóg ti mŷ nĩm tŷg tĩ. Cachorro hã ne ti pĕnĩn e nŷtĩ. Vĕnh fugfo han vãnh ěn tugmãn ag tóg tĩ. ²² Kejĕn tóg ter mŷ, ũn jagtar ěn ti. Kŷ Topẽ tŷ jĕnĕ jafã ag vŷ ti va mŷ mŷ, ti kuprĩg ti, kanhkã ra. Tá Abraão tóg nĩ nĩ, ěg jóg' jóg ve ti, kŷ tóg ti mré nĩ nĩ sir, ti tŷ tŷ ti krĕ'krĕ nĩn kŷ.

Kar ũn rico tóg ter mŷ gé sir. Kŷ ag tóg ga kãtã ti péju(g) mŷ. ²³ Hã ra tóg nŷgme ki kutĕ mŷ, ti kuprĩg ti. Inferno tá ti vĕsŷrĕnh jagy han mŷ sir. Kejĕn tóg kanhkã ki ěvãnh mŷ, kŷ tóg tá Abraão vĕg mŷ, Lázaro ke gé, ti tŷ Abraão mré nĩn kŷ, kuvar há tá. ²⁴ Kŷ tóg ag mŷ prĕr mŷ. Kŷ tóg Abraão mŷ: “!..Ijóg'!” he mŷ. “!..Abraão..!” he tóg “!..Ijagãgtãn ra..!” he tóg. “Lázaro jĕnĕ ra, ti tŷ ã nĩ(gé) juja junun mrãn kŷ inh nũnĕ mrãn sĩ han jé. Inh mŷ tóg rŷjgy

tãvĩ tĩ, pĩ kãki,” he tóg, Abraão mŷ, ũn rico ja ěn ti.

²⁵ Kŷ Abraão tóg ti mŷ: “inh kósin,” he mŷ. “Ā tŷ ga kri tĩg ja ěn ki ěkré. Tá ã tóg há tĩ ja nĩgtĩ, jãvo Lázaro tóg jagtar ja nĩgtĩ. Kŷ tóg tag ki há han tĩ nĩ, jo ã tóg vĕsŷrĕnh jĕ nĩ, ã tŷ ti jagãgtãn ja tũ nĩn kŷ. ²⁶ Kŷ ěg kuju ki tóg tŷ kãgnó nĩ, kŷ ũ tóg pãte rãnh ke tũ nĩ. Tag ki ke pi(jé) ěn ra tĩg mŷ', ěn tá ke pi(jé) tag ra kãtĩg mŷ gé', kãgnó tag tugrĩn',” he tóg, Abraão ti, ũn rico ja ěn mŷ.

²⁷ Kŷ ũn rico ja tóg ã jóg tŷ Abraão mŷ: “kŷ sóg ã mŷ nén ũ tó sór mŷ, ha mẽ,” he mŷ. “Ā mŷ inh jóg ĩn ra ti jĕnĕnh ke tũ? Tá inh mré ke ag vŷ nŷtĩ. ²⁸ 5(ke) ag nŷtĩ, inh mré pafa ja ag. Ti tŷ ag mŷ tónh tĩg jé, ag tŷ tag ki junjun tũ nĩ jé, ag tŷ inh mré vĕsŷrĕnh tũ nĩn jé,” he tóg, ũn rico ja ti, Abraão mŷ.

²⁹ Kŷ Abraão tóg ti mŷ: “tã ag tóg Moisés tŷ ěg mŷ nén tó ja ěn mĕnh mŷ, Topẽ vĩ tó tĩ kar ag vĩ ke gé. Hã kŷ ag tóg Topẽ vĩ jĕmĕnh mŷ, ag tŷ mẽ sór kŷ,” he tóg.

³⁰ Hã ra tóg ã jóg tŷ Abraão ti mŷ: “vó” he mŷ. “Vĕser tŷ ag tá jun mŷ ra ag jĕmĕ há han ke mŷ vĕ, kŷ ag tóg ãjag jykre pãno ěn tovãnh ke mŷ vĕ, vĕser tŷ ag mŷ tó mŷ ěn ti,” he tóg.

³¹ Hã ra tóg: “vó,” he mŷ gé. “Ag tŷ Moisés vĩ jĕmĕ sór tũ nĩn kŷ ag tóg vĕser vĩ mĕnh ke tũ nĩ gé, ag tŷ Topẽ vĩ tó tĩ ag vĩ mẽ jãvãnh nŷtĩn kŷ,” he tóg, Abraão ti, ũn rico ja ěn mŷ,” he tóg, Jesus ti. Ti tŷ ag mŷ ěg tŷ Topẽ vĩ jĕmĕ jãvãnh nŷtĩn kŷ vĕsŷrĕnh ke ěn tón hã vĕ.

17

*Topẽ vĩ mranh tŷ jagy nĩ
(Mt 18.6-7, 21-22; Mc 9.42)*

¹ Kŷ Jesus tóg ã mré mŷ tĩ ag mŷ: “ũ tŷ hĕn ri ke ag vŷ ũ tŷ iso há ěn tŷ isovãnh han sór mŷ, ha mẽ,” he mŷ. “Vĕsŷrĕnh tãvĩn mŷ jé ag tóg ke mŷ, tag to. Topẽ vŷ ag ve kónãn tãvĩn mŷ, ag tŷ ũn krĩn kónãn mŷ tag to. ² Ű tŷ ag krĩn kónãn mŷ mŷ tóg há nŷnh mŷ vĕ, ěg tŷ pó tŷ kra mág tŷ ag nunh to sa

kỹ goj nig kuju ki ag vãm jé. Tag vỹ ag mỹ jagy tĩ vễ. Hã ra ag tóg ti jagy tag kãfór venh ke mũ, ag tỹ ùn sĩ tỹ inh ki rã kỹ nĩ (hã) ra ti tỹ inh vĩ mranh han sór kỹ. ³ To jykrén, vễnh ki rĩr kỹ.

Kejẽn ã régre vỹ Topẽ vĩ mranh mũ. Kỹ ti mỹ tómnĩ, ti tỹ kygnẽ ti. Ti tỹ tovãnh sór kỹ ti mỹ vễnh pãte fón nĩ. ⁴ Hẽn ri ke mũn tóg ã tỹ Topẽ vĩ mranh han sór mũ han mãn', han mãn' he mũ, kejẽn. Kurã pir ki tóg ã jũ tỹ hẽn ri ke han sór mũ, hẽn ri ke mũn. Hã ra tóg ã jũ han kar kỹ: “inh pi(jé) ke mãn mũ ha,” henh ke mũ gé. ã jũn kỹ tóg tónh kãtĩg mãn', tónh kãtĩg mãn' he mũ gé. Kỹ ti mỹ vễnh pãte fón to krónh ke tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti.

Êg tỹ Topẽ ki rã há han ke

⁵ Kỹ Jesus tỹ ùn vin mũ ag tóg ti mỹ: “êg tỹ Topẽ ki rã há pẽ han há tóg tĩ,” he mũ. “Kỹ to êg tar han nĩ,” he ag tóg, Jesus mỹ. ⁶ Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag tỹ Topẽ ki rã kỹ tóg há tĩ,” he mũ. “Ka tỹ mostarda fy mĩ êkrén nĩ,” he tóg. “Sĩ ti nĩ, hã ra tóg mog tĩ. Tag ri ke han nĩ, Topẽ ki rã kỹ. Ti ki rã kỹ ãjag tóg nén ù kar to tar nỹtĩnh mũ. Ka tag ve ra, ka krén tag ti. ãjag tỹ ti mỹ: “ã jãre tỹ ga tá kãkutẽ, kỹ goj nig ki vễnh krãn,” hen kỹ tóg kenh mũ, ãjag tỹ Topẽ ki rãn kỹ,” he tóg, Jesus ti.

Tỹ êg Topẽ camarada nỹtĩ

⁷ “ãjag camarada jykre to jykrén nĩ,” he tóg. “ãjag japỹ ki tóg rĩr tĩ, ga tỹ vĩrĩn ken kỹ, ke tũ nĩn kỹ tóg ãjag mễg ki rĩr tĩ gé. Rãkãnh kỹ tóg ã rãnhrãj ja tá kãtĩ tĩ. Kỹ ãjag pi(jé) ti mỹ: “kunĩg, jẽn jé,” he tĩ. ⁸ Ti mỹ ãjag tóg: “inh mỹ vễjẽn han, ijẽn jé,” he tĩ. “Kuri ã kur tãnfyn kỹ tógfĩn, ã tỹ inh mỹ vễjẽn jun jé, ijẽn jé, kron jé, kar kỹ ã tóg jẽn ke mũ gé sir, kron ke mũ gé sir, ijẽn kar kỹ,” he ãjag tóg tĩ, ãjag camarada mỹ. ⁹ Kỹ ãjag tóg ti mỹ vĩ há han tũ nĩ gé, ti tỹ ãjag vĩ ki króm mũ ra. ãjag camarada vễ mỹr, ti rãnhrãj vễ, hã kỹ tóg ãjag vĩ ên han ke mũ. ¹⁰ Kỹ ãjag camarada ag ri ke han nĩ, Topẽ mỹ, ha mẽ. ãjag tỹ Topẽ vĩ ki króm kãn kỹ jagnẽ mỹ: “ti camarada vỹ tỹ êg

nỹtĩ,” hemnĩ. “Ti tỹ êg mỹ nén tó mũn hã han êg tóg, kỹ tóg tỹ nén ù tũ nĩ,” hemnĩ jagnẽ mỹ. “Ti vĩ han kãn tugrĩn êg tóg há nỹtĩ,” he tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ùn kaga tỹ 10 (ke) ag tỹ há' he

¹¹ Kỹ Jesus tóg Jerusalém ra tĩg sór mũ. Hã kỹ tóg ga tỹ Samaria fyr mĩ tĩ mũ. Ga tỹ Galiléia mré ti fyr vễ. ¹² Tá tóg êmã ù ki rã mũ, kỹ ù tỹ 10 (ke) ag tóg ti kato tễgtẽ mũ sir. Vễnh kaga kren vãnh hyn han ag tóg mũ, lepra han kỹ. Hã kỹ ag tóg kór há tá nỹtĩ, kuvar há tá. ¹³ Jamã hár(a) ag tóg prẽnprẽn mũ, kỹ ag tóg: “!..Jesus'..!” he mũ. “!..Senhor'..!” he ag tóg mũ. “!..Êg jagãgtãn ra..!” he ag tóg mũ. ¹⁴ Kỹ tóg ag ki êvãnh mũ, kỹ tóg ag mỹ: “Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag mỹ vễnh ven mũjêg,” he mũ. Kỹ ag tóg mũ mũ.

Ag mũn kã ag tóg jãnhkri' he mũ sir, ag fãr ti, tá junjun to hã. Hãghá' he ag tóg mũ sir. ¹⁵ Kỹ ag kãmĩ ùn pir tóg kyrã mũ, Jesus to. Topẽ mỹ tóg vĩ há han mũ, ã tỹ há' hen kỹ. Kỹ vễnh kar vỹ ti vĩ mễg mũ. ¹⁶ Ti tỹ Jesus tá jun kỹ tóg ti krêm mũg ke mũ. Ti mỹ tóg: “inh mỹ tóg há tĩ, ã tỹ isỹ há' hen kỹ,” he mũ. Samaria tá fóg ù vễ, Jesus to ùn kyrã mũ ên ti.

¹⁷ Kỹ Jesus tóg: “ũ tỹ 10 (ke) tũ mỹ', hã vỹ: há', he mũ?” he mũ. “Hã ra ùn pir ne kãtĩg ja nĩ'. Hỹn, ù ag, ù tỹ 9 (ke) ên ag?” he tóg. ¹⁸ “Fóg tag hã vỹ ã pir mỹ kyrã, Topẽ to: “ũn mág vỹ tỹ ti nĩ,” he jé,” he tóg, Jesus ti. ¹⁹ Kỹ tóg fóg ên mỹ: “jêgnẽ ra,” he mũ. “Ha tĩg,” he tóg. “ã tỹ inh ki rã kỹ, hã kỹ ã tóg há' he mũ,” he tóg, Jesus ti.

Topẽ tỹ tỹ êg pã'i nĩ to vễnh jykre (Mt 24.23-28, 37-41)

²⁰ Kejẽn Fariseu ag tóg ti ki jêmễnh kãmũ mũ. “Topẽ tỹ tỹ êg pã'i nĩ ên mỹ ver kór gy nĩ, mỹ kuvar gy?” he ag tóg ti mỹ. Kỹ tóg ag mỹ kãmén mũ sir. “Ti vэг tũ êg tóg nĩ, êg kanẽ tỹ, Topẽ tỹ tỹ êg pã'i nĩ ti,” he tóg. ²¹ “Hã kỹ êg tóg to: “tag kã ti nĩ, tãtã ti nĩ,” henh ke tũ nĩ gé. Ha mẽ, ãjag kãmĩ ti huri vễnh ven,

ti tỹ tỹ ěg pã'i nĩ ti, ãjag tỹ ti vėg tũ (hã) ra," he tóg.

²² Kĩ tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ: "tỹ sóg ěprã ke fi kósın nĩ," he mũ. "Kejẽn tóg ãjag tỹ Topẽ tỹ tỹ ěg pã'i nĩ venh ha pẽ tĩnh mũ. Ti tỹ kurã pir ki vėnh ven mũ vỹ ãjag mỹ há tĩnh mũ vė, hã ra ãjag tóg venh ke tũ nĩ ver," he tóg. ²³ "Kỹ ag tóg ãjag mỹ: "tag ki ti jun ja nĩ," henh ke mũ. "Ěn tá tóg jẽ nĩ," he jé ag tóg ke mũ gé. Kĩ venh mũ tũg nĩ hã ra. Ag vỹ jẽmẽ sór tũg nĩ. ²⁴ Inh kãtĩg mãn ke vỹ ta tỹ kóm kóm ke ri ke nĩ. Ti tỹ kóm kóm ke kũ ěg tóg nén kar vėg tĩ, kanhkã krēm. Kĩ vėnh kar vỹ ti tỹ kóm kóm ke ěn vėg tĩ gé. Inh kãtĩg mãn ke vỹ ri ke nĩnh mũ, inh kurã ěn kã. Vėnh kar vỹ inh ve kãn mũ. Tỹ sóg ěprã ke fi kósın nĩ," he tóg. ²⁵ "Inh kãtĩg mãn ke to hã sóg hã ra vėsýrėnh mág han ke mũ ver. Ūri ke ag vỹ iso é henh ke mũ ver," he tóg.

²⁶ "Kỹ inh kãtĩg mãn ke kurã ěn kã ěprã ke ag tóg han kãn ke mũ, ag tỹ Noé tỹ ga mũ tĩ mũ kã nén han ja ěn ti. ²⁷ Ta kutẽ to hã ag tóg jẽn ja nĩgtĩ, jẽn kar kũ ag tóg kron ja nĩgtĩ gé, vėnh prũ kutēm ja ag nĩgtĩ gé. Ěn kã Noé tóg kejẽn barco tỹ ĩn kãra rã ja nĩ. Ti tỹ kãra rã kar kũ ta tóg sir kutẽ ja nĩ, kũ ag tóg goj var ki kãgter kãn ja nĩ. ²⁸ Kũ tóg ri ke pẽ ja nĩ gé, Ló tỹ ga mũ tĩg ki. Ěn kã ag tóg jẽn ja nĩgtĩ gé, jẽn kar kũ ag tóg kronkron ja nĩgtĩ gé. Vender ke mũ ja ag nĩgtĩ gé, kygjãm ke mũ ja ag nĩgtĩ gé. Ěkrãn ja ag nĩgtĩ gé, ĩn hyn han ja ag nĩgtĩ gé. ²⁹ Ěn kã Ló tóg kejẽn cidade tỹ Sodoma tá kãkutẽ ja nĩ, kũ pĩ tóg kanhkã tá kãtére ja nĩ, cidade kri, pó tỹ enxofre nĩja ěn ke gé. Kũ ěn tóg ag kãgtén kãn ja nĩ. Topẽ tỹ ag vóg kónãn ke to jykrén sór tũ ja ag nỹtĩgtĩ. ³⁰ Ge ti nĩnh mũ gé, ěprã ke fi kósın tỹ vėnh ven mãn ke kurã ěn kã. Mĩ ěkrén ke tũ ag nĩgtĩ gé, ti to há tũ ag. ³¹ Ū tỹ kurã ěn kã ã ĩn rã hã tĩn kỹn jé ã tũ mãn rã sór tũg, ti tũ tỹ ti ĩn krēm nỹtĩ ti. Ū tỹ ěpỹ tá tĩ ěn jé ã tũ to vỹn ke tũg. ³² Ló prũ fi to jykrén. ³³ Ājag tỹ ãjag jykre hã han sór kũ ãjag nũgme ki

vár ke mũ, ha vemnĩ. Ājag tỹ isugrĩn ãjag jykre fi mãn kũ ãjag krenkren ke vė, ha vemnĩ," he tóg.

³⁴ "Hã kũ sóg tag tóg mũ, ha mẽ. Kuty ěn kã, inh kãtĩg mãn ke kuty ěn kã ũn régre ag vỹ jagnẽ mré nũgnũr nỹtĩnh mũ. Ag kãmĩ ũn pir jé prěr sóg ke mũ, kũ tóg inh mré tĩnh mũ, jãvo ti régre vỹ kã nỹnh mũ, ha vemnĩ. ³⁵ Ūn régre fag vỹ ěgtynyn nỹtĩnh mũ, jagnẽ mré, ěn kã. Kũ sóg ũn pir fi jé prěr ke mũ, kũ fi tóg inh mré tĩnh mũ, jãvo fi régre fi vỹ kã jėnh mũ, ha vemnĩ. ³⁶ Ūn régre ag vỹ ěpỹ ki rãnrãj mũnh mũ, ěn kã. Kũ sóg ũn pir jé prěr ke mũ, kũ tóg inh mré tĩnh mũ. Jãvo ti régre vỹ tá tĩnh mũ gé, ha vemnĩ," he tóg, Jesus ti.

³⁷ Kũ ti mré mũ tĩ ag tóg ěg Senhor mỹ: "tag hẽ tá ke nĩnh mũ hỹn'?" he mũ. Kũ tóg ag mỹ: "kurã ěn kã ãjag ki kanhró nỹtĩnh mũ," he mũ. "Nén ũ ter nỹg ja ri ke ti nĩ. Hã tá tóg vėnh mãn tĩ, jãtã ti, he ěg tóg tĩ. Tag ri ke ti nĩnh mũ, ha vemnĩ," he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ã kãtĩg mãn ke tón hã vė.

18

Ěg tỹ Topẽ mré vỹ to krónh ke tũ

¹ Kũ Jesus tóg ag mỹ: "ãjag tỹ Topẽ mré vėmėn ke vỹ ge nỹnh mũ, ha mẽ," he mũ. Ěg tỹ kurã kar ki Topẽ mré vėmėn kũ tóg há tĩnh mũ, ěg tỹ to krónh ke tũ nĩn kũ. Tag tỹ tóg ag kanhrãnrãn sór mũ, ã mré mũ tĩ ag, hã kũ tóg tag tóg mũ, ha mẽ. ² "Kejẽn pã'i tóg nĩgtĩ, ěmã ũ tá," he tóg. "Ag tỹ jagnẽ to jũ vėg ti tĩ. Ti rãnrãj hã vė. Hã ra tóg Topẽ kamėg vãn ĩn, ti jykre pãno nĩn kũ. Kũ tóg ã mré ke ag kamėg vãn pẽ nĩgtĩ gé. Kórėg pẽ ti nĩgtĩ. ³ Ti jamã tá ũ fi tóg nĩgtĩ gé, ũn mėn ter ja fi. Ěn fi vỹ kejẽn ti to kãtĩg kũ ti mré vėmėn mũ. Kũ fi tóg ti mỹ: "inh lograr ke sór mũ ěn ag jo inh vemnĩ," he mũ. ⁴ Hã ra tóg mẽ jãvãn nĩ. Jatu tóg nĩ nĩ, kysã tỹ hėn ri ke ki. Kũ fi tóg ti tá jun tỹ hėn ri ke han mũ, to krónh ke tũ fi nĩ. Kũ tóg kejẽn to jykrén mũ. "Topẽ kamėg vãn inh nĩgtĩ," he tóg. "Ū kamėg vãn inh nĩgtĩ gé. ⁵ Hã ra fi tóg isovãn ĩn tũ pẽ nĩ, ũn

mén ter ja ên fi. Kurā kar ki fi tóg inh mÿ to vÿnh kãtĩ tĩ. Kÿ inh hÿn fi jy rãnh mũ ha, ke tũ nĩ mũ ra fi tóg ijũ han ke mũ, fi tÿ inh venh kãtĩ to krónh ke tũ nÿn kÿ, ha vemnĩ,” he tóg, pã'i kórég ti,” he tóg, êg Senhor tÿ Jesus ti.

⁶ Kÿ tóg ag mÿ: “ti vÿ jẽmẽ ra,” he mũ. “Jykre pãno ti nĩ, pã'i kórég ên ti, hã ra tóg fi tÿ ti mÿ vÿ e ên to fi kren han sór mũ,” he tóg. ⁷ “Hã kÿ Topẽ vÿ ãjag krenkren han ke mũ gé. ãjag kuprẽg ja tóg nĩ mÿr, kÿ ti mré vẽmẽn nĩ. Kurā ki ti mÿ vÿmnĩ, kuty tá ke gé. ãjag kren han vãnh nĩ ve ti nĩ, kejẽn. ⁸ Hã ra tóg ãjag krenkren han ke mũ, kãnhmar, ha vemnĩ. Ki hã sóg tó mũ,” he tóg. “Hã ra êprã ke fi kósin ên tÿ kãtĩg mãn kÿ ag mÿ ti ki ge sór mũ vÿ?” he tóg, Jesus ti.

Êg tÿ: “tÿ inh ãn há nĩ,” henh ke tũ

⁹ Kÿ Jesus tóg ag kanhrãn mãn mũ gé. Û tóg ã tÿ ti vÿ mẽg mũ ên ag kãmĩ nÿtĩ, hã ra ag tóg vẽso: “tÿ êg tóg ãn há nÿtĩ,” he tĩ. “Kórég tũ êg nÿtĩ, jo ã ag ne kórég nÿtĩ,” he ag tóg tĩ, vẽso, Jesus vÿ mẽg mũ ã ag. Ên ag kanhrãnran sór tóg mũ, Jesus ti. Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag jykre vÿ ge nÿnh mũ, ha mẽ,” he mũ. ¹⁰ “Kejẽn Fariseu ã tóg nĩgtĩ. Topẽ jo ãn ra tóg tĩ mũ, tá Topẽ mré vÿ jé. Ti mré ã tóg ra tĩ mũ gé, ã tÿ governo mÿ jãnkamy mãg tĩ ti. Topẽ mré vÿ sór tóg mũ gé. ¹¹ Kÿ Fariseu tóg Topẽ mré vẽmẽn jẽ nĩ. “Topẽ,” he tóg. “Inh mÿ tóg há tĩ, isÿ jykre kórég tũ nÿn kÿ, ag jãvo. Û ag tóg nén ã péju(g) tĩ, hã ra sóg han tũ nĩgtĩ. Û ag tóg nén ã vẽnhmÿ han tĩ inhhã, jãvo inh pi(jé) han tĩ. ãjag prũ tũ fag mré ag tóg nÿgtĩ inhhã. Kÿ governo mÿ jãnkamy mãg tĩ tag ti vÿ kórég nĩ gé inhhã. ¹² Ag jãvo sóg vẽnh jykre há han tĩ. Semana kar ki sóg vãkre régre han tĩ, jẽg mẽ tĩ ki. Hã ki sóg ã jykre ki króm tĩ. Isũ tÿ sóg dízimo kajãm tĩ, ã mÿ. Sÿ nén ã tÿ 10 (ke) ki sóg ãn pir nĩm tĩ, ã mÿ dízimo han kÿ,” he tóg, Fariseu ti, Topé mÿ. ¹³ Hã ra governo mÿ jãnkamy mãg tĩ ên tóg kór há tá jẽ nĩ, kuvar há tá, mÿ'ãg kÿ. Kÿ tóg kanhkã ki êvãnh tũ nĩ gé. ã fe kri tóg kãgmĩg mũ, ti tÿ mÿ'ãg mág

kÿ. Kÿ tóg Topẽ mré vÿ mũ. “Topẽ,” he tóg mũ gé. “ã vÿ mranh inh mÿr,” he tóg. “ã mÿ inh jagãgtãn ke tũ hã ra,” he tóg, Topẽ vÿ mranh tĩ ên ti,” he tóg, Jesus ti.

¹⁴ “Ha mẽ, Topẽ vÿ ti mÿ vẽnh pãte fón, hã kÿ tóg jatun mÿ vyr. Jãvo tóg Fariseu ên mÿ vẽnh pãte fón tũ nĩ. Ge ti nĩgtĩ. Êg tÿ vẽso: “há inh nĩ,” hen kÿ Topẽ tóg êg to kórég nĩ. Kÿ tóg êg térem mũ sir. Êg tÿ hã ra vẽso: “kórég inh nĩ,” hen kÿ Topẽ vÿ êg to há nĩ, kÿ tóg êg tÿ ãn mág han ke mũ gé sir,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tÿ ãn kãsir ag to há
(Mt 19.13-15; Mc 10.13-16)*

¹⁵ Kÿ fag tóg gÿr tatĩ kãmũ mũ ti to, ti tÿ gÿr kri ã nĩgé fi jé. Hã ra ti mré mũ tĩ ag tóg vég mũ, kÿ ag tóg fag to jũ mũ, ã tÿ ag tatĩ kãmũ mũ fag to. ¹⁶ Hã ra Jesus tóg fag jé prẽr kÿ ag mÿ: “vÿ tũg nĩ, gÿr ag mÿ,” he mũ. “Gÿr ag tÿ iso kãmũ kamẽg tũg nĩ,” he tóg. “Û tÿ ge hã vÿ êg Senhor tÿ Topẽ krẽm nÿtĩnh mũ,” he tóg. ¹⁷ “Sÿ ke há vẽ, hã kÿ sóg tó mũ. Gÿr ag vÿ iso há pẽ nÿtĩ. ãn kãsir tag ag ri ke nÿtĩmnĩ, ke tũ nĩ mũ ra ãjag tóg Topẽ tÿ tÿ êg pã'i nĩ venh ke tũ nĩ mÿr,” he tóg, Jesus ti.

*Ûn rico ag
(Mt 19.16-30; Mc 10.17-31)*

¹⁸ Kÿ kejẽn ã tóg Jesus ki jẽmẽnh kãtĩ mũ, pã'i ã. Kÿ tóg ti mÿ: “Senhor’,” he mũ. “Hã ã tóg nĩ,” he tóg. “Sÿ rÿr krÿg ja tũ venh há tóg tĩ. Sÿ ti ve jé inh hÿn vẽnh jykre há tÿ ne han ke mũ?” he tóg. ¹⁹ Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “iso: “há ã nĩ,” he sór tũg nĩ,” he mũ. “Êg pi(jé) há nÿtĩ’,” he tóg. “Topẽ hã ne ã pir mÿ há nĩ’,” he tóg. ²⁰ “Topẽ tÿ nén ã to êg jyvẽn ja ên ki kanhró ã tóg nĩ, hã vÿ: ã prũ tũ fi mré nÿ tũg nĩ, he mũ, ã tén tũg nĩ, he mũ, nén ã péju(g) tũg nĩ, he mũ, ã to ón tũg nĩ, he mũ, ã nÿ mré ã jóg kamẽg nĩ, he mũ,” he tóg ti mÿ, Jesus ti. ²¹ Hã ra tóg: “ki króm kãn sóg, isÿn kã,” he mũ. ²² Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “nén ã pir vÿ tũ nĩ ver,” he mũ. “ã tũ vãm kãn nĩ, ã tÿ ãn vêsÿrénh mũ ag mÿ vin jé, jãnkamy ti. Kÿ ã tóg kanhkã tá

tũ mág nĩ sir. Kar kãtĩg nĩ, ã tỹ inh mré tĩg jé,” he tóg ti mĩ, Jesus ti. ²³ Kĩ tóg ti mĩ vẽnhmĩ tĩ, Jesus vĩ ti, ti rico pẽ nĩn kũ.

²⁴ Hã ra Jesus tóg ti mĩ vẽnhmĩ ãn ki kanhrãn mũ. Kĩ tóg ã mré mũ tĩ ag mĩ: “jagy ti nĩ, ãn rico tỹ Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke ti,” he mũ. ²⁵ “Cavalo pã'nĩ sór vỹ prẽj nor fĩn rãm ke tũ nĩ,” he tóg. “Ti tỹ fĩn rãm ke ra tóg jagy ti vẽ, ãn rico tỹ Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke ti,” he tóg.

²⁶ Kĩ ti vĩ mẽg mũ ag tóg to vēmén mũ. “Kỹ ã hỹn kren ke tũ pẽ nĩ,” he ag tóg. ²⁷ Kĩ Jesus tóg ag mĩ: “ẽprã ke ag vỹ tá junjun ke tũ nĩ vẽ,” he mũ. “Hã ra Topẽ hã tóg ãg tỹ tá junjun han ke mũ,” he tóg.

²⁸ Kĩ Pedro vỹ: “ha vé,” he mũ. “Ëg tỹ nén ã kar ré jé ãg tóg mũ mũ, ãg tỹ ã mré mũ jé,” he tóg. ²⁹ Kĩ Jesus tóg ag mĩ: “sỹ ke há vẽ, hã kũ sóg tó mũ,” he mũ. “Û tóg kejẽn ã jamã ré kũ tĩ mũ, ti prũ fi, ti kãke, ti jãvy, ti han mũ fag, ti krẽ ré kũ tóg tĩ mũ, Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ tugrĩn, ti tỹ ti vĩ ki króm jé,” he tóg. ³⁰ “Ën vỹ tóg sir vẽnh kaja jé nén kar ãn tỹ ãn e venh ke mũ, ag jẽgia kã, ga kri, kar kũ tóg vãhã sir ãg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ gé sir, kanhkã tá,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ã ter ke tó mãn
(Mt 20.17-19; Mc 10.32-34)

³¹ Kĩ tóg ã tỹ 12 (ke) ag jé prẽr mũ, vỹrmỹ, ag mĩ kãmén jé. “Ha vé,” he tóg. “Jerusalém ra ãg mũ mũ, kũ sóg tá ve kãn ke mũ, vãsỹ Topẽ vĩ tó tĩ ag tỹ iso nén rán ja ãn ti,” he tóg. “Tỹ sóg ẽprã ke fi kósin ãn nĩ, hã kũ ag tóg inh kãmén ja nĩ, Topẽ vĩ ki. ³² Fóg ag mĩ ag tóg inh fẽg ke mũ, pã'i ag, Jerusalém tá, ha vemnĩ, ag tỹ iso é he jé, ag tỹ inh vóg kónãn jé, ag tỹ iso sug ke jé gé, ³³ ag tỹ inh mrãnmrãn jé. Ag tỹ isén ke vẽ. Hã ra sóg kurã tãgtũ tũg kũ rĩr mãn ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg, ti mré mũ tĩ ag mĩ, Jesus ti. ³⁴ Hã ra ag tóg ti vĩ tag to jykrén tũ nĩ, ã tỹ 12 (ke) ãn ag. Ti vĩ tóg ag mĩ vẽnhmỹ tĩ. Kĩ ag tóg ki kagtĩg

nỹtĩ. “Ti tỹ ne tó nẽ hỹn?” he ag tóg mũ sir.

Jesus tỹ ãn kyvó tỹ há' he
(Mt 20.29-34; Mc 10.46-52)

³⁵ Ag mũn kũ ag tóg Jericó to hã mũ mũ. Tá ãn kyvó vỹ ẽpry kri nĩ nĩ, ãmĩn kri. “Inh mĩ jãnkamy nĩm,” he tóg tĩ, vẽnh kar mĩ, ti kyvó nĩn kũ. ³⁶ Ën vỹ vẽnh kar tỹ ẽpry jagma mũ mẽg tĩ. Kĩ tóg ag mĩ: “ũ nẽ?” he mũ. ³⁷ Kĩ ag tóg ti mĩ: “Jesus vẽ, Nazaré tá ke ãn vẽ,” he mũ. ³⁸ Kĩ tóg prẽr mũ sir. “!..Jesus'..., Davi kósin'..., ijagãgtãn ra..!” he tóg mũ, prẽr kũ. ³⁹ Kĩ Jesus jo mũ ag vỹ ti mĩ vĩ jũ han mũ. “Ëmẽ kã nĩ nĩ,” he ag tóg ti mĩ. Hã ra tóg prẽr mãn', prẽr mãn' he mũ. “!..Davi kósin'..., ijagãgtãn ra..!” he tóg.

⁴⁰ Kĩ Jesus tóg krỹg he mũ, kũ tóg: “ti jé prẽr,” he mũ. Kĩ ag tóg ti pére kãmũ mũ. Ti ki jun kũ tóg ti mĩ: ⁴¹ “inh ã tỹ hẽ ri kenh ke?” he mũ. Kĩ tóg ãg Senhor mĩ: “sỹ venh há tóg tĩ,” he mũ. ⁴² Kĩ Jesus tóg ti mĩ: “kũ tỹ vé,” he mũ. “Ã tỹ inh ki rã kũ ã há' henh ke mũ,” he tóg. ⁴³ Kĩ tóg vësýmér ẽvãnh há' he mũ sir. Kĩ tóg ti mré tĩ mũ. Topẽ mĩ tóg vĩ há han mũ. Kĩ tóg vẽnh kar mĩ há tĩ, ag tỹ ti tỹ há' he mũ ãn ven kũ. Kĩ ag tóg Topẽ mĩ vĩ há han mũ gé sir.

19

Jesus tỹ Zaqueu venh tĩg

¹ Kĩ Jesus tóg cidade tỹ Jericó ki rã mũ sir, kũ tóg fĩn rãm kũ tĩg sór mũ. ² Hã ra ã tóg tá nĩ nĩ, ti jyjy hã vỹ: Zaqueu, he mũ. Governo mĩ jãnkamy mãg tĩ ag pã'i vẽ. Rico pẽ ti nĩ, rico tãvĩ. ³ Ën tóg Jesus ve sór mũ, ti tỹ Jericó fĩn rãm kũ. Hã ra tóg rur jẽ, hã kũ tóg ti vég tũ nĩ, vẽnh e ag tỹ ti pẽnĩn mũn kũ. ⁴ Hã kũ tóg ti jo vẽnhvãg tĩ mũ, kũ tóg ka tỹ krén to tãpry mũ, ti tỹ Jesus ve jé, ti tỹ jagma tĩg kũ. ⁵ Kĩ Jesus tóg ka ãn tá jun mũ. Hã ra tóg krĩg mĩ ẽvãnh kũ ka kri ti vég mũ. Kĩ tóg ti mĩ: “Zaqueu',” he mũ. “Kur kãtère to fũrũn ké. Isỹ ã ãn krẽm nũr ke vẽ,” he tóg, Jesus ti. ⁶ Kĩ tóg tère tỹ mrãnh ke mũ sir. Jesus mĩ tóg: “mũ jé ha,” he

mũ. Ti mý tóg sér tí, Jesus tý ti ìn krēm nūr sór ký.

⁷ Hã ra vënh e ên tóg Jesus to vî mũ sir, ti to jũ ký. “Topê vî mranh tí vë, ên ti, hã ra tóg ti ìn krēm nūr sór mũ, vënh jykre pãno han tí ên mré,” he ag tóg mũ.

⁸ Ký Jesus tóg ti ìn krēm nĩ nĩ. Ký Zaqueu vỹ ti mý vënh kãmén kãtĩ mũ, ã jykre to jykrén ký. Ký tóg êg Senhor mý: “ha vé,” he mũ. “Isũ kuju vin jé sóg ke mũ, ùn jagtar ag mý. Û ag lograr he ja sóg nĩgtĩ, ag tũ ki, hã ra sóg ag mý ti kãfór nĩm sór mũ ha. Sỹ jãnkamy pir ki ù lograr he jan ki sóg ti mý ù tý 4 (ke) vin sór mũ,” he tóg, Zaqueu ti.

⁹ Ký Jesus tóg ti mý: “há ti nĩ,” he mũ. “Ûri ã tóg kren mũ, ã mré ke fag mré hã,” he tóg. “Abraão kósín vỹ tý ã nĩ gé,” he tóg. ¹⁰ “Tỹ sóg êprã ke fi kósín nĩ. Ûn vãfor mũ ên jãvãnh jé sóg kãtĩg, sỹ ag krenkren han jé, ùn jykre pãno han mũ ên,” he tóg, Jesus ti.

Jãnkamy to comparaçãõ (Mt 25.14-30)

¹¹ Hã ra ag tóg ti vî mẽ há han mũ, ký tóg ag mý Topê tý tý êg pã'i nĩnh ke ti kãmén sór mũ. Jerusalém to hã tóg nĩ, hã ký ag tóg ti to: “Topê tý tý êg pã'i nĩ hỹn vënh ven ke mũ, ti tý tá jun ký,” he mũ. ¹² Ký Jesus tóg ag mý kãmén mũ, Topê tý tý êg pã'i nĩnh ke tý ver vënh ven ke tũ nĩ. Ký tóg tag tó mũ, ha mẽ. “Kejën pã'i tóg nĩgtĩ,” he tóg. “Ên tóg ga ù ra tĩg sór mũ, tá ã tũ ve jé, ga ên tá ã tũ han jé. Tag han kar tóg tá vỹn ke sór mũ. ¹³ Pã'i ên vỹ ã camarada tý 10 (ke) ag jé prër mũ, ký tóg ag mý jãnkamy prestar he mũ sir. Ag kar mý tóg ti kãmur pir nĩm mũ, jãnkamy tý, ù tý 10 (ke) ag mý. Ký tóg ag mý: “ha ình mý tý rãnrãj,” he mũ. “Kejën sóg vỹn kenh ke mũ, ký sóg tugnỹm ke mũ, ãjag rãnrãj ti,” he tóg. Kar tóg tí mũ sir.

¹⁴ Hã ra ti krēm ke ù ag vỹ ti to há tũ nỹtĩ, ký ag tóg ti nón vënh vî jënëg mũ. Ký ag tóg: “ã tý êg kri tý pã'i nĩn ký tóg vënhmý nĩ,” he mũ, “êg tý tag

ve jãvãnh tóg tí,” he ja ag tóg nĩgtĩ, ag tý ti mý vënh vî jënëg mũn kã. ¹⁵ Hã ra tóg tý pã'i nĩn ký kejën vỹn ke mũ, ga ên ve kar ký, tá ti rãnrãj han kãn kar. Ký tóg tý pã'i mág jë. Vỹn ke ký tóg ã camarada ag jé prër mũ sir, ti tý ùn mý jãnkamy vin ja ên ag. Ti tý ag rãnrãj tugnỹm sór vë, ag ganho ve sór vë gé. ¹⁶ Ký ù tóg ti tá jun ký ti mý: “pã'i,” he mũ. “Ti kãmur pir nĩm ã tóg mýr. Hã ra sóg kri ù tý 10 (ke) ganhar ké,” he tóg. ¹⁷ Ký ti patrão tóg ã camarada mý: “jykre há tãvî ã tóg nĩ,” he mũ. “Nén sĩ ki rĩr há han ã tóg, hã ký ã tóg cidade tý 10 (ke) ki rĩr mũ ha,” he tóg, pã'i ti, ã camarada mý. ¹⁸ Ký ù tóg ti tá jun mũ gé. Ký tóg ti mý: “pã'i,” he mũ gé. “Ti kãmur pir nĩm ã tóg mýr. Hã ra sóg kri ù tý 5 (ke) ganhar ké,” he tóg. ¹⁹ Ký ti patrão tóg ti mý: “cidade tý 5 (ke) ki rĩr jé ã tóg ke mũ ha,” he mũ gé.

²⁰ Ký ù tóg tá jun mũ gé. Ký tóg ti mý: “pã'i,” he mũ gé. “Ha vé, ã tũ ti,” he tóg. “Ình krĩ pãgja ki sóg tógfĩn ký nĩm han. ²¹ ã kamëg ja ình nĩ, ã vî tar to. ã tý nén vin ja tũ ên mãn sór ã tóg tí, ã tý nén krãn ja tũ kunũnh sór ã tóg tí,” he tóg, ti camarada ti, pã'i ti mý. ²² Ký ti patrão tóg ti mý: “ã vî tóg ã jykre pãno han mũ, ha mẽ,” he mũ. “Ình mý vî tar han tí? Ình mý sỹ nén vin ja tũ mãn sór tí? Ình mý sỹ nén krãn ja tũ kunũnh sór tí? Hã ki kanhró ã mý nĩ?” ²³ Ký ã tý ne jé ình jãnkamy tý banco ki rãnrãj tí ag mý vin ja tũ nĩ nẽ? ã tý ag mý vin mũ ra sóg ti juro venh mũ vë, ký sóg isũ kãfór mãn ke mũ vë,” he tóg, ti patrão ti, ã camarada mý. ²⁴ Ký tóg tá nỹtĩ ag mý: “ti nĩgã ti tũ mã,” he mũ. “Û tý ti kãmur tý 10 (ke) mãn ja ên mý nĩm, ti tũ pir ti,” he tóg mũ sir. ²⁵ Ký ag tóg ti mý: “pã'i,” he mũ. “Ti kãmur tý 10 (ke) vỹ tý ti tũ nỹtĩ. Tũ mág ve ti huri,” he ag tóg, pã'i mý. ²⁶ Ký tóg: “hỹ,” he mũ. “Hã ký sóg tó mũ. Ûn tũ mág vỹ mãn mãn ke mũ. Û tý tũ sĩ nĩ ên tũ kunũnh kãn jé ag tóg ke mũ gé,” he tóg. ²⁷ “Ký ình kato tẽ mũ ag pére kãmũmnĩ, ù tý iso: “ti tý êg kri tý pã'i

jën ky tóg êg my kórég nĩ,” he mũ ên ag. Ag kãgtén ra, inh rĩnve,” he tóg, pã'i ti,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ êg tỹ ti rãnrãj ki rĩr há han ke kãmén há vë.

²⁸ Tag tó kãn ky tóg tá kãkutẽ mũ sir, ky tóg cidade tỹ Jerusalém ra tĩ mũ.

Jesus tỹ Jerusalém tá jun

(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Jo 12.12-19)

²⁹ Ti tỹ Jerusalém ra tĩg ky tóg êmã tỹ Betfagé to há jun mũ, êmã tỹ Betânia tá, pãnónh tỹ Oliveiras he mũ ên tá. Tá jun ky tóg ã mré mũ tĩ régre ag jënêg mũ, ag tỹ ti my ag mēg tỹ burrica ve jé.

³⁰ Há ky tóg ag my: “êmã ên ra mũmnĩ, êg jo êmã ên ra,” he mũ. “Tá junjun ky ãjag tóg burrica fi kósin venh mũ. Kri nĩ ja tũ ja tóg jẽ ver. Ên kavãn ky ti pére kãmũmnĩ, ti kyvãn ky,” he tóg.

³¹ “Hên ri ke mũn ag tóg ãjag my: “ãjag tỹ ne jé ti kavãn nẽ?” henh mũ. Ky ag my: “êg Senhor vỹ ti ve sór mũ,” hemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

³² Ky ag tóg mũ mũ, Jesus tỹ ag jëgnên ky. Ti tỹ ag my tó mũ ve kãn ag tóg mũ sir. ³³ Ky ag tóg ti kyvãg mũ. Ky ti tỹ tỹ ùn mēg mũ ag tóg ag my vỹ mũ. “ãjag tỹ ne jé burrica kósin tag kavãn nẽ?” he ag tóg. ³⁴ Ky ag tóg: “êg Senhor vỹ ti ve sór mũ,” he mũ. ³⁵ Ky ag tóg Jesus my ti pére kãmũ mũ. ãjag kur kugjén ag tóg mũ sir ti kri. Ky Jesus tóg kri nĩ mũ sir. ³⁶ Ky tóg tĩ mũ. Ky ag tóg ãjag kur kugjén mũ sir, êpry jagma, êmĩn jagma. ³⁷ Ge ky ag tóg Jerusalém to há junjun mũ sir, pãnónh tỹ Oliveiras to re ky.

Ag tỹ pãnónh ên to re ky vãhã ag kar ên tóg Topẽ my vỹ há han mũ sir, Jesus mré mũ kar ên ag. Ag my tóg sér tĩ. Jesus tỹ nén han mũ ve ja ag tóg nĩgtĩ, ti tỹ nén han vãn hyn han mũ ti. Ên mũ êkrén ky ag tóg Topẽ my vỹ há han mũ, jamã hár(a). ³⁸ Ky ag tóg: “!..sér tóg tĩ êg my..!” he mũ. “!..Êg Senhor vỹ êg ki jun..., êg jóg mág tỹ ti jënên ky..!” he ag tóg. “!..Kanhkã tá ke ag tóg jatu nỹtĩ..! Topẽ my êg tóg vỹ há han sór mũ, kynhmy nĩ ên my..!” he ag tóg, prẽnrẽr ky.

³⁹ Há ra Fariseu ù ag tóg tá nỹtĩ gé, vênh e ên kãmĩ. Ky ag tóg Jesus my: “Senhor’,” he mũ. “ã mré mũ tĩ ag my: “prẽnrẽr tũg ra,” hé,” he ag tóg, Jesus my. ⁴⁰ Há ra Jesus tóg ag my: “vó,” he mũ. “Ha mẽ, ag prẽnrẽr tũ nĩ ra pó hỹn prẽnrẽr mũ vë, ag my sinsér mũ vë,” he tóg ag my.

Jesus tỹ Jerusalém to fy

⁴¹ Ge ky ag tóg cidade tá junjun mũ sir. Cidade ên ve ky tóg to fy mũ, Jesus ti. ⁴² “Jerusalém tá ke ag vỹ ki kanhrãnrãn sór tũ nỹtĩ,” he tóg. “Ag tỹ ùri ki kanhrãnrãn há tóg tĩ vë, há ra ag tóg ke jãvãn nỹtĩ. ãjag tỹ ki kanhrãnrãn’ he mũ ra ãjag tóg jatu kenh ke mũ vë, mýr, ha mẽ, há ra ãjag tóg jëmẽ sór tũ nĩ. Kutu ãjag tóg nỹtĩ.

⁴³ Há ky ãjag tóg vãhã kurã kórég pẽ venh ke mũ. ãjag kato tẽgtẽ mũ ag vỹ ãjag to ráránh ke mũ. Kũm'kũm ke jé ag tóg ke mũ, ãjag cidade jy ró pênĩn. Komêr há ag tóg ãjag to grẽngrên kenh ke mũ, ky ag tóg ãjag mãn vỹrỹn kenh ke mũ sir. ⁴⁴ ãjag tỹ tũg’ he kãn jé ag tóg ke mũ, ãjag krẽ ke gé. ãjag ãn kókén kãn jé ag tóg ke mũ gé. Ky ãn tỹ pó pi(jé) jagnẽ kri nỹtĩnh mũ’. Kurã há ki ãjag tóg Topẽ vỹ mẽ jãvãn nỹtĩ, ùri. Topẽ vỹ ùri ãjag my vỹ há han mũ ver, há ra ãjag tóg mẽ jãvãn nỹtĩ. Há ky ãjag tóg ti kórég venh ke mũ,” he tóg, Jesus ti. Fỹ pẽ han ky tóg tó mũ, cidade mũ tĩg ky.

Jesus tỹ Topẽ jo ãn tá jun

(Mt 21.12-17; Mc 11.15-19; Jo 2.13-22)

⁴⁵ Ky tóg Topẽ jo ãn tá jun ky kãra rã mũ sir. Ky tóg ù tỹ tá nén ù vender he tĩ ag pan mũ sir. ⁴⁶ Ag my tóg tag tó mũ, ha mẽ. “Topẽ vỹ rá to jykrén nĩ,” he tóg. “Tag vỹ rán ky nĩ, ha mẽ. Inh ãn jiji vỹ tỹ Topẽ mré vỹ jafã nĩ, he tóg, Topẽ vỹ tỹ rán ky nĩ ki. Há ra ãjag tóg Topẽ mré vỹ jafã tag krẽm nén kar pigju mũgtĩ, ky tóg bandido ag jamã ri ke nĩ sir,” he tóg, Jesus ti. Ag pan ky tóg ag my tó mũ.

⁴⁷ Há ki tóg kurã kar ki ag kanhrãnrãn mũ, Topẽ jo ãn krẽm. Há

ra Topē tū ki rĩr tĩ to pã'i ag mỹ tóg kórég nĩ, Topē vĩ rán tĩ ag mỹ ke gé, pã'i kar ag mỹ. Hã kỹ ag tóg ti tén ke to jykrén mũ sir. ⁴⁸ Hã ra tóg ag mỹ ki króm sór tū nĩ. Vēnh kar mỹ tóg mē sér tĩ, ti vĩ ti, hã kỹ pã'i ag tỹ ti tén sór mũ ra tóg vēnhmỹ tĩ sir ag mỹ.

20

Ũn nỹ hỹn Jesus jēnē

(Mt 21.23-27; Mc 11.27-33)

¹ Kurã kar ki Jesus tóg Topē vĩ tó jē nĩ, vēnh vĩ sér ěn, Topē jo ĩn krēm. Kỹ tóg kejēn tá jē nĩ. Kỹ Topē tū ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg ti to kãmũ mũ, Topē vĩ to professor ag ke gé, kófa ag ke gé. ² Ti mỹ ag tóg: “ěg tỹ ã ki jēmēnh há tóg tĩ,” he mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “hej,” he mũ. Kỹ ag tóg: “ã vēnh jykre tỹ ne tỹ tag han mũ?” he mũ. “Ũ nỹ ã jēnē?” he ag tóg. ³ Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag ki sóg jēmēnh ke mũ gé, vēnh kato,” he mũ. “Ha mē. ⁴ João vỹ ag kygpég tĩ ja nĩgtĩ. Kỹ ti mỹ kanhkã tá vēnh jykre han mũ', ěprã jykre vó?” he tóg. “Ũ nỹ ti jēnē?” he tóg. “Inh mỹ tó,” he tóg, Jesus ti, ag mỹ. ⁵ Kỹ ag tóg jagnē mré to jykrén mũ sir. “ěg tỹ ti mỹ: “Topē tỹ ti jēnē vē,” hen kỹ tóg ěg mỹ: “ãjag tỹ ne jé ti vĩ kri fig tũ ja nĩ nē?” henh ke mũ,” he ag tóg jagnē mỹ. ⁶ “ěg tỹ hã ra ti mỹ: “ěprã ke jykre ja vē,” hen kỹ vēnh kar vỹ ěg pin sór ke mũ, pó tỹ, ha vemnĩ. João to ag tóg: “Topē vĩ tó tĩ pē ja vē,” he tĩ, hã kỹ ag tóg ěg to jũnh ke mũ, ěg tỹ: “hã tũ vē,” hen kỹ,” he ag tóg mũ jagnē mỹ. ⁷ “Topē jykre han ja ti nĩ,” he sór tũ ag nỹtĩ, kỹ ag tóg: “ěprã ke jykre han ja ti nĩ,” he sór tũ nỹtĩ gé. Hã kỹ ag tóg Jesus mỹ: “ěg pi(jé) ki kanhró nỹtĩ,” he mũ, João jykre to. ⁸ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “kỹ sóg ãjag mỹ ù tỹ inh jēnēg mũ ěn tónh ke tũ nĩ gé,” he mũ. Ā kato tē mũ ag mỹ tóg ke mũ.

Ũn camarada kórég ag to comparação

(Mt 21.33-46; Mc 12.1-12)

⁹ Kỹ tóg vēnh kar kanhrãnrãn kỹ ag mỹ: “ěg tỹ Topē kato tē kỹ tóg ge nỹnh mũ, ha mē,” he mũ. “Kejēn ù tóg nĩgtĩ.

Uva krãn ja tóg nĩ, nén kanē tỹ vinho han jafã ěn. Kỹ tóg ù tỹ ki rĩr tĩ ag mré to jykrén kỹ ag mỹ tovãnh mũ sir. Ag mỹ tovãnh kỹ tóg ga ù ra tĩ mũ. Hã ra tóg kãtĩg vãnh han mũ. ¹⁰ Ti uva kanēn kỹ tóg ag mỹ ã camarada jēnēg mũ, ù tỹ ki rĩr tĩ ag mỹ, ag tỹ ti mỹ tĩ tũ nĩm jé, ěkré kanē ěn ti. Hã ra ag tóg ti mỹ vin tũg mũ. Ti mrãnmrãn ag tóg mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “ha tĩg,” he mũ. Nén ù tũ ra tóg tĩ mũ sir. ¹¹ Kỹ tóg ã camarada ù jēnēg mũ gé sir. Hã ra ag tóg ti mrãnmrãn mũ gé. Ti mỹ féfén kar kỹ ag tóg ti mỹ: “ha tĩg,” he mũ gé sir. Nén ù tũ ra tóg tĩg mũ gé. ¹² Kỹ tóg ag mỹ ù jēnē mãn mũ gé sir, hã ra ag tóg ti mrãnmrãn kỹ ti rãnh kỹ ti tĩn mũ sir.

¹³ Kỹ uva kré tỹ ùn tũn mũ tóg to jykrén mũ. “Inh hỹn hēn ri kenh ha,” he tóg, to jykre kỹ. “Inh kósín jēnē jé sóg ke mũ, inh fe pē ěn, hēn ri ke mũn ag ti kamēg mũ,” he tóg. ¹⁴ Ti kósín tỹ ag tá jun kỹ nén kré ki rĩr tĩ ag tóg ti vég mũ. Kỹ ag tóg ti to jykrén mũ, jagnē mré. “Kejēn ěkré tag vỹ tỹ ti tũ nỹnh mũ,” he ag tóg. “Mũ nỹ, ti tén jé, ti tũ tag tỹ tỹ ěg tũ nỹnh jé,” he ag tóg. ¹⁵ Kỹ ag tóg ró mã ra ti pére mũ kỹ tá ti tén mũ sir. Kỹn hỹn hē ri kenh ke mũ', ěkré tỹ ùn tũn mũ ěn ti?” he tóg, Jesus ti. ¹⁶ “Kãtĩg jé tóg ke mũ, ěkré ki rĩr tĩ ag kãgtén jé. Kỹ tóg camarada ù ag mỹ finh mũ sir, ã jakré ti,” he tóg, Jesus ti.

Kỹ ag tóg mēg mũ, ti vĩ ti, ti pénĩn nỹtĩ ěn ag. Kỹ tóg ag mỹ e tĩ. “ěg jé tag venh ke tũ nĩ,” he ag tóg mũ, ù tỹ Jesus vĩ mēg mũ ag. ¹⁷ Hã ra Jesus tóg ag ki ěvãnh kỹ ag mỹ: “Topē vĩ rá tag to jykrén nĩ, ha mē,” he mũ. “Pó tỹ ĩn han jafã fón ag tóg, pó tỹ ĩn han tĩ ag. Ag mỹ tóg kórég ja nĩ, pó ěn ti. Hã ra Topē tóg pó ěn hã tỹ ĩn nũna han mũ,” he tóg, Topē vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ã kato vãsãnsãn mũ ag mỹ vēnh kãmén hã vē. ¹⁸ Kỹ tóg ag mỹ: “ù tỹ hēn ri ke ag vỹ pó tag kri vár ke mũ, kỹ ag tóg kri vár kỹ tũ' henh ke mũ,” he mũ. “Kỹ pó tag vỹ ù tỹ hēn ri ke ag kri kutēnh ke mũ gé, kỹ tóg ag tỹ nám nám ke kãn mũ sir, ag kri kutē

kỹ," he tóg, Topê vī tỹ rán kỹ nī ki," he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ag tỹ ti ki rã tũ tugrĩn nũgme ki vár ke tón hã vê.

Ēg tỹ imposto kajãm
(Mt 22.15-22; Mc 12.13-17)

¹⁹ Kĩ Topê vī to professor ag vỹ ti vī mēg mũ, Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag ke gé. Ag hã to tóg kãmén ja nĩ, "Ēg tỹ Topê kato vãsãn tag vỹ ge nỹnh mũ," he mũ ěn ti. Kĩ ag tóg ki kanhró nỹtĩ sir, hã kỹ ag tóg ti se sór mũ. Hã ra ag tóg ùn e ěn kamēg mũ. Ti vī vỹ vėnh kar mỹ mē há tĩ, hã kỹ pã'i ag tóg ti ség tũ nĩ ver, ag tỹ ti se sór mũ (hã) ra. ²⁰ Kĩ ag tóg hã ra ti tugnỹm mũ. Ti vī to ag tóg vājig mũ, ag tỹ ti vī to fóg tỹ pã'i mỹ ti fėg jé. Ag tỹ ti vī tugnĩn fóg tỹ pã'i mág mỹ: "ha ti vóg kónãn," he sór vė. Hã je ag tóg ùn jykre kuryj nỹ ve ag jėgnėg mũ, ag tỹ ón kỹ Jesus ki jēmē jé. ²¹ Kĩ ěn ag tóg sir Jesus mỹ: "Senhor'," he mũ. "Vėnh jykre kuryj hã tó ã tóg tĩ, hã kãmén ã tóg tĩ. Hã kỹ ěprã ke ag ve tóg ã mỹ tỹ nėn ù tũ nĩ. Hã kỹ ã tóg Topê japry to, Topê jamĩn to ěg kanhrãn há han tĩ," he ag tóg mũ. ²² "Kỹn mỹ há nỹ, ěg tỹ fóg tỹ pã'i mág tỹ imperador mỹ jãnkamy ěn nĩm ti, imposto kajãm jé? Ēg mỹ hỹn nĩm mũ, nĩm ke tũ nĩ vó?" he ag tóg. ²³ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag jykre régre ti. Hã kỹ tóg ag mỹ: "ãjag ne tóg ón kỹ inh ki jēmē sór mũ'," he mũ. ²⁴ "Inh mỹ jãnkamy ven. Û jiji nỹ kã nĩ? Û kãggrá nỹ kã nĩ?" he tóg. Kĩ ag tóg ti mỹ: "pã'i mág kãggrá vė," he mũ. ²⁵ Kĩ tóg ag mỹ: "kỹ pã'i mág mỹ ti tũ nĩm, jo Topê mỹ ti tũ nĩm gé," he mũ, Jesus ti. ²⁶ Hã kỹ tóg ag tỹ ti vī to ti senh ke tóg tũ tĩ, ti vī há han kỹ. Kĩ tóg ag mỹ e tĩ, ti vī há tãvĩ ěn ti. Kĩ ag tóg ti mỹ vī mãn tũ nĩ sir. Hã ra vėnh kar vỹ ti vī mēg nỹtĩ nĩ.

Ûn kãgter mũ ag tỹ rĩnrĩr mãn ke
(Mt 22.23-33; Mc 12.18-27)

²⁷ Kĩ Saduceu ag tóg ti tá junjun mũ gé, ti ki jēmē jé. Hã ra Saduceu ag tóg: "ěg ter ja tá ěg tóg vỹn ke mãn ke tũ nĩ, rĩr mãn ke tũ ěg tóg nĩ," he tĩ. ²⁸ ěn ag vỹ Jesus ki jēmē sór mũ gé, ón kỹ.

Kĩ ag tóg ti mỹ: "Senhor'," he mũ gé. "Moisés vỹ ěg mỹ vėnh jykre tag nĩm, hã vỹ: ã régre tỹ ã krė tũ ra ter kỹ ã tỹ ti prũ fi tỹ prũg ke vė, he mũ. ã tỹ ã régre mỹ ã krė han ke vė, fi ki, he tóg mũ gé. Moisés tỹ ěg mỹ tó jan hã vė," he ag tóg mũ, Saduceu ag. ²⁹ "Kỹ ù tỹ jagnė mré pafa ja tỹ 7 (ke) ag vỹ nỹgtĩ. Ag kãke vỹ prũg mũ, hã ra tóg ã kósin tũ ra ter mũ. ³⁰ Kĩ ti jãvy vỹ fi tỹ prũg mũ sir, hã ra tóg ã kósin tũ ra ter mũ gé. ³¹ Kĩ ti jãvy ù tóg fi tỹ prũg mũ gé, hã ra tóg ter mũ gé, ti kósin tũ ra. Gen kỹ ag tóg kãgter kãn mũ kejėn, ù tỹ 7 (ke) ěn ag. ³² Kĩ vãhã ag prũ fi vỹ ter mũ gé sir. ³³ Kĩ fag kãgter ja tá rĩnrĩr mãn kỹ fi hỹn mén tỹ 7 (ke) nĩnh mũ vė. Ag kar vỹ fi tỹ prũg ja nỹtĩgtĩ. Hã kỹ tóg vėnhmỹ nỹ, ag tỹ: "rĩnrĩr mãn jé ěg tóg ke mũ," hen kỹ," he ag tóg. Saduceu ag tỹ Jesus mỹ ken hã vė.

³⁴ Kĩ Jesus tóg ag mỹ kãmén mũ. "Ēprã ke ag vỹ prũgprũg tĩ, kỹ fag vỹ ag tỹ mén tĩ gé. ³⁵ Ag kãmĩ ù ag tóg ãjag kãgter ja tá rĩnrĩr mãn ke mũ, ti kurã tá krỹg kỹ. ěn ag vỹ prũg mãn ke tũ nĩ sir, mén mãn ke tũ fag tóg nĩ gé sir, ãjag rĩnrĩr mãn kỹ. ³⁶ Ter mãn ke tũ ag tóg nĩ gé, mỹr, ha mē, hã kỹ ag prũg mãn ke tũ nĩ, kỹ fag mén mãn ke tũ nĩ gé. Kanhkã tân ri ke ag nỹtĩ, Topê tỹ jėgnė jafã ag ri ke mỹr, ùn rĩnrĩr mãn mũ ag. Topê krė vỹ tỹ ag nỹtĩ sir, ag tỹ ãjag kãgter tá rĩnrĩr mãn ken kỹ. ³⁷ Rĩnrĩr mãn jé ag tóg ke mũ, ùn kãgter mũ ag, ha vemnĩ. Hã kỹ Moisés tóg Topê to tag tó ja nĩ, ha mē. Ti tỹ vãnh pũr nĩ ěn tá ti mré vėmén kar kỹ tóg Topê to: "Abraão tỹ ùn to: Topê, he mũ ěn vė, Isaque tỹ ùn to: Topê, he mũ ěn, Jacó tỹ ùn to: Topê, he mũ ěn," he ja nĩ, Moisés ti. ³⁸ Kãgter ag huri, Abraão, Isaque, Jacó, hã ra Moisés tóg Topê to: "Abraão tỹ ùn to: Topê, he mũ ěn vė," he ja nĩ. Ti tỹ tỹ ag Topê nĩn kỹ ag tóg rĩnrĩr nỹtĩ, ha mē, ag kãgter mũ ra. Ûn kãgter kar ag vỹ Topê mỹ rĩnrĩr nỹtĩ," he tóg, Jesus ti.

³⁹ Kĩ ù tỹ Topê vī rán tĩ ù ag tóg ěg Senhor tỹ Jesus mỹ: "vĩ há han ã, ěg ter ja tá vỹn kenh ke mũ tag to," he

mũ, ti mý. ⁴⁰ Kÿ ù tóg ti ki jëmẽ mãn sór tũ nĩ sir. Ti kamẽgmẽg ag tóg mũ, hã kÿ ag tóg ti ki jëmẽ mãn sór tũ nĩ ha.

Cristo mý tÿ Davi kósin nĩ, Topẽ kósin mý vó

(Mt 22.41-46; Mc 12.35-37)

⁴¹ Kÿ Jesus tóg ag ki jëmẽg mũ gé sir. Kÿ tóg ag mý: “Topẽ vĩ rán tĩ ag ne tóg: “Cristo vỹ tÿ Davi kósin nĩ,” he tĩ,” he mũ. ⁴² “Hã ra Davi tóg Cristo tó ja nĩ, ti tÿ Topẽ jé rán kÿ. Kÿ tóg: “ẽg jóg mág tÿ Topẽ vỹ inh Senhor mý tag tó ja nĩ, ha mẽ: “nĩ ra ver, inh pẽgia tá,” he ja ti nĩ. ⁴³ “Isÿ ã kato vãsãnsãn mũ ag tÿ ã krẽm vin ke vẽ, kÿ ag sigse ri ke vẽ sir. Tag jãvãnh nĩ ver,” he ja ti nĩ, Topẽ ti,” he ja tóg nĩgtĩ, Davi ti,” he tóg, Jesus ti. ⁴⁴ “Hã kÿ Davi tóg Cristo to: “inh Senhor,” he ja nĩ. Kÿ ti kósin mý tÿ ti kri ke nĩ?” he tóg mũ, Jesus ti.

Hã ra ag tóg ti mý tó tũg mũ. Ag tÿ ne tónh ke tóg tũ tĩ, ti kato tẽgtẽ mũ ag mý.

Ón kÿ Topẽ vĩ to professor ag kamẽg jé ẽg ke mũ

(Mt 23.1-36; Mc 12.38-40)

⁴⁵ Vẽnh kar tóg mẽg mũ, Jesus vĩ ti. Kÿ tóg ã mré mũ tĩ ag mý: ⁴⁶ “ón kÿ Topẽ vĩ to professor ag kamẽg nĩ,” he mũ. “Kur téj rĩnh ka(mẽ) ag nÿtĩ,” he tóg. “Kÿ vẽn kar tÿ ag mý: “ã mý há?” hen kÿ tóg ag mý sér tĩ, ag tÿ cidade kaju kãmĩ mũn kÿ. Vẽnh kanhrãn jafã krẽm ag tóg vẽnh kãpãm kÿ nÿtĩgtĩ. Festa ki ag tóg jẽn vén tĩ, ag tÿ tÿ pã'i nÿtĩn kÿ,” he tóg. ⁴⁷ “Hã ra ag tóg ùn mén ter ja fag tũ mãn kãn tĩ. Fag tũ mãn kãn kÿ ag tóg ón kÿ Topẽ mré vĩ mág han mũgtĩ, ẽg tÿ ag to: “ùn há vỹ tÿ ag nÿtĩ,” he jé. Hã to ag vêsÿrénh mág tãvĩ han ke mũ,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ ù tÿ ón kÿ Topẽ to há nÿtĩ ag kãmén hã vẽ.

21

Ûn mén ter ja fi tÿ ã tũ vin kãn
(Mc 12.41-44)

¹ Kÿ Jesus tóg Topẽ jo ìn tá jẽ kÿ tãmĩ ẽvãnh kÿ ùn rico ag vigvæg mũ. Jãnkamy vin jafã ki ag tóg ãjag tũ vin tĩ, Topẽ mý, jãnkamy ti. Vin mág ag tóg

mũ. ² Kÿ ùn mén ter ja fi vỹ tá jun mũ gé sir. Tÿ nén ù tũ fi tóg nĩ, hã ra fi tóg jãnkamy kãsir régre vin mũ, Topẽ mý. ³ Kÿ Jesus tóg fi to: “ve ra ha,” he mũ. “Ûn rico tÿ vin kãfór han fi tóg, fi tũ sĩ (hã) ra. Tÿ nén ù tũ fi tóg nĩ, fi mén vỹ hur ter. ⁴ Kÿ fi tóg ã tũ vin kãn ja nĩ, fi jẽn mré hã. Jãvo ùn rico ag vỹ ãjag tũ ke hã tÿ Topẽ mý vin mág tĩ. Hã ki fi tóg ag tÿ nĩm kãfór han, fi tÿ nĩm sĩ pẽ han mũ ra. Ki hã sóg tó mũ mÿr,” he tóg, Jesus ti.

Topẽ jo ìn kókén kÿ nĩnh ke
(Mt 24.1-2; Mc 13.1-2)

⁵ Ën kã ù ag tóg Topẽ jo ìn to vĩ há han mũ. “Sĩnvĩ pẽ ti jẽ,” he ag tóg mũ. “Tĩ pó ve ra ha, mág ti nÿtĩ. Tĩ sĩnvĩ han jafã vỹ e nÿtĩ gé,” he ag tóg.

⁶ Kÿ Jesus tóg ke mũ. “Mý ãjag mý sĩ?” he tóg. “Kejẽn tóg kókén kãn kÿ nÿnh mũ, ha vemnĩ, kÿ pó vỹ jagnẽ kri nÿtĩ mãn ke tũ nĩ ha. Gũm ke kãn jé tóg ke mũ, tag ti,” he tóg, Jesus ti.

Vẽnh jagãgtar to rã
(Mt 24.3-14; Mc 13.3-13)

⁷ Kÿ ag tóg ẽg Senhor ti mý: “kurã tÿ ne kã ke nẽ hÿn’?” he mũ. “Ëg hÿn hẽn ri ken kÿ ti kurã ki kanhró nÿtĩnh mũ hÿn’? Topẽ hÿn ne han ke mũ, ẽg tÿ kurã ẽn ki kanhró nÿtĩ jé?” he ag tóg.

⁸ Kÿ tóg ag mý: “ker ù vỹ jëmẽ hẽ,” he mũ. “Û tÿ hẽn ri ke ag vỹ inh jiji tó kãmũnh mũ. “Cristo vỹ tÿ inh nĩ,” he jé ag tóg ke mũ. “Inh kurã vỹ hur jun,” he jé ag tóg ke mũ. Ag nón mũ tũg nĩ. ⁹ Vẽnh génh mẽgmẽ jé ãjag tóg ke mũ, jagnẽ kato vãsãnsãn mũ ag. Kamẽg tũg nĩ hã ra. Vẽnh génh tÿ hẽn ri ke han jé ag tóg ke mũ, kurã tÿ ẽgno to hã. Ti kurã kã ke pijé,” he tóg.

¹⁰ Kÿ tóg ag mý: “povo ag tÿ jagnẽ kato vãsãnsãn ke vẽ, pã'i krẽm ke ag tÿ pã'i ù krẽm ke ag to jũnh ke vẽ,” he mũ. ¹¹ “Ga tÿ ragrag ke jagy tÿ hẽn ri ke han ke vẽ gé, ẽn kã. Kÿ vjẽn tóg tũ' henh ke mũ gé. Vẽnh kaga kórég (ka)mẽ vỹ vẽn vinven ke mũ, ẽn kã sir. Nén ù vẽnhmÿ vỹ vẽn vinven ke

mũ gé, kanhkã tá, kÿ vënh kar vÿ kanë junjur ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

¹² “Tag to hã ag tóg ãjag sigsenh ke mũ gé, ãjag vóg kónãn jé ag tóg ke mũ gé, vënh kanhrãn jafã krëm ag tóg ãjag jykre vigvenh ke mũ gé, vënh se ja kãki ag tóg ãjag vin ke mũ gé. Pã'i mág tÿ rei ag mÿ ag tóg ãjag venven ke mũ, pã'i tÿ governador ag mÿ ke gé, ãjag tÿ inh jyjy tó ja tugnãn. ¹³ ãjag tÿ inh vÿ tó jé, hã jé ag tóg ãjag tÿ genh ke mũ. ¹⁴ Ën kã ãjag tÿ nén ù tónh ke to jykrén tũg nĩ, to krĩ kufy han tũg nĩ gé. ¹⁵ Inh hã vÿ ãjag vÿ han ke mũ, inh jykre nĩm jé sóg ke mũ ãjag mÿ, ãjag tÿ ag mÿ tón jé,” he tóg. “Kÿ ag tÿ ãjag vÿ kafãn sór mũ ra tóg ag mÿ vënhmÿ tĩnh mũ, ha vemnĩ, ãjag kato tẽgtẽ mũ ag mÿ. Ag tÿ ne tónh ke tóg tũ tĩnh mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁶ “Ën kã ãjag han mũ ãn vÿ ãjag senh mũ, ãjag mré pafa mũ ag ke gé, ãjag mré ke ag ke gé, ãjag to há kar ag mÿr,” he tóg. “ãjag kãmĩ ù ag kãgtén jé ag tóg ke mũ gé, ha vemnĩ. ¹⁷ Vënh kar vÿ ãjag to kórég tãvĩ nÿtĩnh mũ, inh jiji tigrĩn. ¹⁸ Hã ra ãjag véké vësÿrénh ke tũ nĩ, ãjag gãnh pir vÿ fagrĩnh mÿ kutënh ke tũ nĩ, ha vemnĩ. ¹⁹ To tar nÿtĩmnĩ, ãjag vësÿrénh ke to, kÿ ãjag tóg rĩr krÿg ja tũ ãn venh ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

*Jerusalém kókén kÿ nÿnh ke
(Mt 24.15-21; Mc 13.14-19)*

²⁰ “Kejën ag tóg Jerusalém jy nÿtĩnh mũ, soldado ag, ag tÿ cidade ãn kókén jé. ãjag tÿ tag ve kÿ ãjag tóg ki kanhró nÿtĩnh mũ. Ag tÿ ti kókén kãn ke kurã vÿ jun ke mũ, kurã ãn kã. ²¹ Kÿ vënh pigju mũmnĩ, pãnónh ra, ãjag tÿ Judéia ki nÿtĩnh kÿ. ãjag tÿ cidade mág tá nÿtĩnh kÿ pétigtẽmnĩ, vãnh kãra. ãjag tÿ vãnh kãmĩ ãmã kãsir ki nÿtĩnh kÿ cidade ra mũ tũg nĩ. ²² Topẽ tÿ ag vóg kónãn ke kurã vë sir, ag jykre kórég to, hã kÿ tóg vãsÿ rán kÿ nĩ. Vënh rá ãn ve jé ãjag tóg ke mũ, kurã ãn kã. ²³ Kÿ ùn kufy fag vÿ vësÿrénh mág ke mũ, kurã ãn kã, gĩr pygfãm mũ fag ke gé. Ëprã ke ag vësÿrénh mág tãvĩ han ke

vë, Topẽ tÿ povo tag to jũ jagy han ke vë, kurã ãn kã. ²⁴ ãjag kãmĩ ùn e tãvĩ kãgter ke vë, rógro tÿ. Kÿ ãjag kãmĩ ù ag vÿ sigse kÿ mũnh mũ, povo kar kãmĩ. Kÿ Jerusalém vÿ kókén kãn kÿ nĩnh ke mũ. Fóg ag vÿ sãnsãn ke mũ, ãjag cidade mág ti. Kejën fóg ag tÿ tũ' henh ke kurã vÿ jun ke mũ gé hã ra,” he tóg, Jesus ti.

*Topẽ kósin kãtĩg mãn ke
(Mt 24.29-31; Mc 13.24-27)*

²⁵ “Kurã ãn kã rá vënhmÿn ke vë, kysã ti ke gé, krĩg ti ke gé. Kÿ ga kri mũ ag vÿ kamëgmëg kãn ke mũ. Kanë junjur mág jé ag tóg ke mũ, povo kar ãn ag. Kÿ goj vÿ krëm ke mũ, goj kafã tũ vÿ jũnh ke mũ, ti kurã jun kÿ. ²⁶ Kÿ ãprã ke ag fe vÿ vo kónãn ke mũ, ag tÿ jũrũn ke vÿ ag kãgtén ke mũ, ag tÿ ãjag tÿ nén venh ke to jũrũn ken kÿ. Ëg tÿ kanhkã tá nén vég tũ kar ãn vÿ ragrag ke kãn mũ mÿr, ha mẽ. ²⁷ Kÿ vãhã vënh kar vÿ ti kãtĩg ãn venh ke mũ, ãprã ke fi kósin ãn ti. Kanhkã góg kãmĩ sóg kãtĩg ke mũ vãhã sir. Inh ve vÿ tar nĩnh mũ, inh kãtĩg mãn kÿ. Kókov kãtĩg jé sóg ke mũ vãhã sir,” he tóg, Jesus ti.

*Ka tÿ figueira to comparação
(Mt 24.32-35; Mc 13.28-31)*

²⁸ “ãjag tÿ isÿ ãjag mÿ nén tó mũ ãn ve sĩ han kÿ ãjag kanë nĩm nĩ, ãjag krĩ ti ke gé, ti tÿ ãjag mÿ sér gy tĩn kÿ. Isÿ ãjag krenkren han ken vë ha, isÿ kurã ãn hã kã jun kÿ,” he tóg.

²⁹ Kÿ tóg ag mÿ: “inh kãtĩg mãn ke vÿ ge nÿnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Ka tÿ figueira to ki kanhrãn nĩ, ka ù to ke gé, to comparação han kÿ,” he tóg. ³⁰ “Tĩ pẽ tánh kÿ, ti féj tãg han kÿ tóg kakó tĩ sir, ãkré tygtãnh kurã ti. ³¹ Ën ri ke ti nĩ, ãjag tÿ inh kãtĩg mãn ke kurã ki kanhró nÿtĩ ti. ãjag tÿ sÿ ãjag mÿ nén tó ja ãn ve kÿ tóg kakó tãvĩ tũ ha, inh kãtĩg ke ti,” he tóg. “Ën kã Topẽ tÿ tÿ ãg pã'i nĩ kenh ke vë sir. ³² Sÿ ke há vë, hã kÿ sóg tag tó mũ, ha mẽ. Û tÿ nén kar ãn vég mũ ag vÿ inh kãtĩg mãn ke tag venh ke mũ, ùri, ag kãgter ke to hã,” he tóg. ³³ “Kanhkã vÿ tũ' he mũ, ga ti ke

gé. Jãvo inh vĩ vỹ tũ' henh ke tũ nĩ," he tóg, Jesus ti.

Êg tỹ vãnh ki êmãnh ke

³⁴ "Vãnh ki êmẽ, ãjag tỹ vễjẽn e to nug kaga tũ nĩ jé, tógá nĩnh to, ãjag tỹ kronkron to krĩ vễnhmỹ tũ nĩ jé gé. Kỹ vễjẽn to krĩ kufy han tũg nĩ gé, kur to, tag ki nén ù kar to. Ke tũ nĩ mũ ra kurã ên vĩ ãjag vatánh tá jun ke mũ, inh kãtĩg mãn ke kurã ên ti. ³⁵ ãjag tỹ to vễnh kãn kỹ nỹtĩ tũ nĩn kỹ tóg ãjag mỹ sēsĩ tỹ êgje ki kutẽ ri ke nĩ. Vãnh vatánh tá tóg ki kutẽ tĩ, jēsĩ ti. Ge ti nĩnh mũ, inh kãtĩg mãn ke ti, ga kri mũ ag kar mỹ. Ag vatánh tá sóg jun ke mũ. ³⁶ Hã kỹ ãjag kanẽ nĩm nĩ, nũr sór tũg nĩ. Inh kãtĩg kã jatu to ken hã vễ, hã vĩ: nũr, he mũ. Topẽ mrẽ vĩ tovãnh tũg nĩ, ãjag tar nỹtĩ jé, nén ù jagy ên ve kỹ. Kỹ ãjag tóg êprã ke fi kósĩn rĩnja tá jễnh ke mũ sir, mỹ'ãg tũ nĩn kỹ, isỹ vễnh kar jykre tugnyĩm kurã ên kã," he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ag mỹ kurã tỹ êgno kãmén hã vễ.

³⁷ Hã ki tóg kurã kar ki Topẽ jo ãn krẽm ag kanhrãnrãn tĩ, Jesus ti. Kutyg kỹ tóg cidade tá kãkutẽ kỹ pãnónh ra tĩ tĩ, tá nũr jé. To ag tóg: Oliveiras, he tĩ, pãnónh ên to. ³⁸ Ti tỹ kusã ki Topẽ jo ãn tá jun kỹ ag tóg tá ti vĩ jễmẻnh kãmũ tĩ, ù tỹ hẻn ri ke ag.

22

Ag tỹ Jesus se sór

(Mt 26.1-5; Mc 14.1-2; Jo 11.45-53)

¹ Ên kã festa tóg kakó tĩ sir. Festa ên ki ag tóg pão ù ko tĩ, hã ra tóg jãgja tũ ja nĩgtĩ. Festa ên jĩjin hã vĩ: Pãscóa, he mũ. ² Kỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag vĩ Jesus to jykrén mũ. Ag tỹ ti tén sór vễ. Topẽ vĩ to professor ag vĩ ti tén sór mũ gé. Hã ra ag tóg povo kamẻg mũ, kỹ ag tóg to jykrén kỹ nỹtĩ nĩ.

Judas tỹ pã'i ag mỹ Jesus ven sór

(Mt 26.14-16; Mc 14.10-11)

³ Ên kã Judas ên, ù tỹ Iscariotes he mũ ên vĩ jagrẻ vẻg mũ sir, Satanás tỹ. Hã ra tóg tỹ ù tỹ 12 (ke) ag kã ù nĩ, Jesus tỹ ùn vin mũ ag kã ù vĩ tỹ ti nĩ. ⁴ Ti tỹ Satanás tỹ jagrẻ nĩn kỹ tóg Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag venh tĩ mũ sir,

soldado to pã'i ag ke gé. Ti tỹ ag mỹ Jesus ven sór vễ, ag tỹ ti se jé.

Kỹ tóg tá jun kỹ ag mỹ tó mũ. ⁵ Kỹ tóg ag mỹ sér pẻ tĩ sir. Kỹ ag tóg ti mỹ jãnkamy tó mũ. Ag tỹ ti mỹ vin sór vễ, ti tỹ ag mỹ Jesus ven kar kỹ. ⁶ Kỹ tóg ag mỹ: "hej," he mũ sir. Kỹ tóg to jykrén mũ, ti tỹ ã mỹ ki króm ke to, ag mỹ: "ha ti kãgmĩ ha," he jé, Judas ti. Ag tỹ vễnh kar vatánh tá ti se sór vễ. Hã kỹ Judas tóg ti tó sór mũ.

Pedro tỹ João mrẻ festa tỹ Pãscóa han

(Mt 26.17-25; Mc 14.12-21; Jo 13.21-30)

⁷ Kỹ tóg pão jãgja tũ ên konh ke kurã tá krỹg mũ sir. Kurã ên ki ag tóg mé tãg tãnh tĩ, ovelha tãg ên, ag tỹ kurã tỹ Pãscóa kã ko tĩ ên. ⁸ Kỹ Jesus tóg Pedro jẻnẻg mũ sir, João mrẻ. Kỹ tóg ag mỹ: "ha mũjẻg, mé tãnh jé, ovelha ên, êg tỹ kon jé," he mũ. ⁹ Kỹ ag tóg ti mỹ: "êg hẻ tá ti tãnh mũ hỹn'?" he mũ. ¹⁰ Kỹ tóg ag mỹ: "ha vé," he mũ. "Êmã mág tag ra mũjẻg. Tá ãjag tóg ù venh mũ. Goj vyn kỹ tóg tĩ mũ. Ên nón mũmnĩ. Kỹ ti ãn tá junjun kỹ ti nón gemnĩ. ¹¹ Kỹ ãn ki rĩr tĩ mỹ: "êg Senhor vĩ ã mỹ vễnh vĩ jẻnẻg mũ," hemnĩ. "Inh hỹn hẻ tá ovelha konh ke mũ, inh mrẻ mũ tĩ ag mrẻ?" he ti, êg Senhor ti," hemnĩ. "Mỹ ki vễnh kánkán jafã tũ?" hemnĩ. ¹² Kỹ tóg ãjag mỹ ven ke mũ sir, kroggrog tỹ kynhmỹ nỹ ên ti, assoalho tỹ kynhmỹ nỹ ên ti. Éhé ti nĩ, kỹ mesa to nỹtĩ jafã vĩ tá nỹtĩ gé. Ên tá ti kãn nĩ êg mỹ," he tóg, Jesus ti. ¹³ Kỹ ag tóg mũ mũ sir. Jesus tỹ ag mỹ tó ja ên ve kãn ag tóg mũ, kỹ ag tóg mé tãnh mũ sir, tá.

Santa Ceia

(Mt 26.26-30; Mc 14.22-26; 1Co 11.23-25)

¹⁴ Kỹ tóg ag tỹ konh ke hora tá krỹg mũ sir. Kỹ Jesus tóg tá nĩ nĩ, ti tỹ ùn vin ja ag mrẻ hã, apóstolo ên ag. ¹⁵ Kỹ tóg ag mỹ vẻmẻn mũ sir. "Sỹ ovelha tag konh ha pẻ tóg tĩ vẻ ãjag mrẻ," he tóg. "Sỹ inh vẻsỹrẻnh ke to hã ãjag mrẻ ko sór ja vẻ," he tóg, Jesus ti, ã mrẻ mũ tĩ ag mỹ. ¹⁶ "Ti ko mãn ke tũ inh nĩ ha, ha vemnĩ. Topẽ tỹ tỹ êg pã'i nĩ vĩ vễnh

ven ke mŭ. Ti tŷ vĕnh ven ja ĕn kã sóg ko măn ke mŭ, kejĕn,” he tóg.

¹⁷ Kŷ tóg copa mǎg mŭ sir. To tóg Topĕ mré vĭ mŭ, kŷ tóg ag mŷ: “ha kron,” he mŭ. “Ha vĕnh kãpãm,” he tóg. ¹⁸ “Tag kron măn ke tũ inh nĭ ha, ke gé, ha vemnĭ. Topĕ tŷ tŷ ĕg pã'i nĭnh ken kŷ sóg kejĕn kron măn ke mŭ, ha vemnĭ,” he tóg.

¹⁹ Kŷ tóg ĕmĭ mǎg mŭ sir. To tóg Topĕ mré vĭ mŭ. Kupãn kŷ tóg ag mŷ vĕnh pipin mŭ. Kŷ tóg ag mŷ: “inh hã vĕ,” he mŭ. “Ājag jagfy sóg vĕnh fĕg ke mŭ. Kŷ inh mĭ ĕkren nĭ, ājag tŷ pão tag konh ken kŷ,” he tóg, Jesus ti. ²⁰ Ag tŷ ko kar kŷ tóg copa mǎg mŭ gé. Kŷ tóg ag mŷ: “copa ki jĕ tag vŷ inh kyvĕnh ri ke nĭ,” he mŭ. “Ājag jagfy tóg inh ki kãkutĕnh mŭ, inh kyvĕnh ti. Inh jykre tãg to ken hã vĕ, isŷ inh kyvĕnh tugrĭn ājag mŷ vĕnh pãte fón jé,” he tóg.

²¹ “Hã ra ājag kãmĭ ũ tóg inh vatánh tá isónh ke mŭ, inh kato tĕ ag mŷ. Inh mré tóg mesa tag to nĭ nĭ. ²² Tĭg jé sóg ke mŭ, sŷ tŷ ĕprã ke fi kósĭn nĭnh kŷ. Vãsŷ Topĕ tóg to jykren ja nĭ, hã kŷ sóg tĭ mŭ. Hã ra ũ tŷ isónh ke ĕn mŷ tóg vĭ kónãn tãvĭ han ke mŭ, Topĕ ti,” he tóg. ²³ Kŷ ag tóg jagnĕ mŷ ke mŭ. “Ēg kãmĭ ũ tŷ hĕ nĕ hŷn’?” he ag tóg mŷ sir jagnĕ mŷ, ũ tŷ ti tónh ke ĕn to.

Ū tŷ hĕ nĕ tŷ ũn mág nĭ

²⁴ Ēn kã ag tóg jagnĕ kãfór nĭ sór mŭ. Hã kŷ ag tóg jagnĕ to jũ mŭ. ²⁵ Kŷ Jesus tóg ag mŷ ke mŭ. “Fóg ag pã'i ag vŷ ājag krĕm ke ag mŷ vĭ tar han tĭ, kŷ ag tóg ag kri ke ag mŷ: “ĕg jóg,” he tĭ, ag tŷ ag mŷ vĭ tar han mŷ ra. ²⁶ Ag ri ke han tũg nĭ. Ājag mŷ tŷ ũn mág nŷtĭ sór mŷ? Kŷ tŷ ũn kãsir ri ke nŷtĭmnĭ jagnĕ mré,” he tóg, Jesus ti. “Ū tŷ inh jykre ki tŷ pã'i nĭnh kŷ tóg Ā krĕm ke ag camarada ri ke nĭnh ke mŭ, ag ki rĭr kŷ. ²⁷ Kejĕn ĕg tóg mesa to nŷtĭ, kŷ ũ tóg mesa ki rĭr tĭgtĭ. Ū tŷ hĕ nŷ hŷn mesa ki rĭr tĭ? Ag patrão mŷ, ti camarada mŷ vó? Ti camarada vŷ ki rĭr tĭgtĭ. Jo sóg ājag ki rĭr tĭgtĭ, ājag camarada ri ke. ²⁸ Ājag hã ne inh mré mũgtĭ. Isovãnh ja tũ pĕ ājag tóg nŷtĭ.

Isŷ nĕn ũ jagy vég mŭ ĕn ve kãn ājag tóg tĭ, inh mré. ²⁹ Inh panh vŷ isŷ pã'i han ke mŭ, kŷ sóg ājag tŷ pã'i han ke mŷ gé, ti tŷ isŷ pã'i han kóm, ³⁰ ājag tŷ inh mré jĕn jé tá, inh mré kron jé tá, isŷ tŷ pã'i nĭnh kŷ. Kŷ ājag tóg ājag nĭgja kri nĭgnĭ kŷ nŷtĭnh mŭ, ājag tŷ povo tŷ Israel ag jykre vigve jé, povo tŷ 12 (ke) ĕn ag,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tŷ Pedro mŷ tó

(Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Jo 13.36-38)

³¹ Kŷ ĕg Senhor vŷ Pedro mŷ: “Simão', Simão',” he mŭ. “Ha vé, Satanás vŷ ājag to vĭ, Topĕ mŷ. Ti tŷ ājag jykre ve sór vĕ. Trigo tŷ ĕg tóg gren ki kãkag tĭ, ĕg tŷ ti fár pan jé. Ēn ri ke han jé tóg ke mŭ, ājag tŷ, Satanás ti. ³² Hã ra sóg hur Ā jagfy vĭ, Ā tŷ inh ki rã tovãnh pĕ han tũ nĭ jé. Kŷ Ā tóg kejĕn Ā jykre to jykren măn ke mŭ, Ā tŷ inh jykre hã han jé. Ēn kã Ā tóg Ā mré ke ag jyvĕn kŷ ag tŷ tar' he mŭ.

³³ Hã ra Pedro tóg ti mŷ: “Senhor',” he mŭ. “Ā mré sóg se kŷ jĕnh mŭ, Ā mré sóg ter ke mŷ gé,” he tóg. ³⁴ Hã ra Jesus tóg Pedro mŷ: “vó,” he mŭ. “Ha vé, ũri Ā tóg iso: “ti ki kagtĭg sóg nĭ,” he tãgtũ han ke mŭ, galo kyr to hã, ha vemnĭ,” he tóg mŷ, Jesus ti.

Jesus tŷ Ā mré mŷ tĭ ag mŷ tó

³⁵ Kŷ tóg ag kar mŷ: “ājag jĕgnĕ ja inh nĭ, vãsŷ,” he mŭ. “Kŷ ājag tóg nĕn ũ ma mŷ ja tũ nĭgtĭ, saco tũ, bolsa tũ, pĕn né tũ, pĕn to ró ĕn. Ēn kã ājag mŷ jagãgtar ja nŷtĭgtĭ?” he tóg. Kŷ ag tóg ti mŷ: “vó,” he mŷ. ³⁶ Kŷ tóg ag mŷ: “hã ra tóg ũri ke tũ nĭgtĭ,” he mŷ. “Hã kŷ ājag jãnkamy ma mũjĕg, ājag sacon ma mũjĕg, ājag bolsa ma mũjĕg. Ājag tŷ nĕn ũ tũ nŷtĭn kŷ ājag kur vender hemnĭ, rógro kajãm jé sir. ³⁷ Nĕn ũ tóg iso rán kŷ nĭ, hã vŷ: ag mŷ tóg tŷ ũn jykre pãno nĭ, he mŷ. Sŷ vãhã tag venh ke vĕ ha. Isŷ iso nĕn rán kŷ nĭ ĕn ve kãn ke vĕ ha, vãhã,” he tóg, Jesus ti.

³⁸ Kŷ ag tóg ti mŷ: “Senhor',” he mŷ. “Rógro régre vŷ ki nŷtĭ,” he ag tóg mŷ. Hã ra tóg ag mŷ: “gen kŷ,” he mŷ.

Jesus tỹ ã panh mré vỹ
(Mt 26.36-46; Mc 14.32-42)

³⁹ Kĩ tóg ã tỹ tĩ jafã ra tĩ mũ sir, hã vỹ: pãnónh tỹ Oliveira, he mũ ên ra. Ti mré mũ tĩ ag vỹ ti nón mũ mũ sir. ⁴⁰ Tá jun kũ tóg ag mỹ: “Topẽ mré vỹ, ãjag tỹ ti vỹ mranh tũ nĩ jé, ãjag tỹ nén ù jagy ve kỹ,” he mũ, Jesus ti, ã mré mũ tĩ ag mỹ.

⁴¹ Kĩ tóg tĩg sĩ han mũ, kũ tóg ã jakrĩ tỹ jêg mũ. Kĩ tóg Topẽ mré vỹ mũ sir. ⁴² Kĩ tóg: “panh’,” he mũ. “Mỹ ã tỹ inh vêsỹrenh ke tag tỹ tũ’ he mũ jãvãnh? Hã ra isỹ ã mỹ nén to vỹ mũ tag han tũg nĩ. ã tỹ nén han ke mũ ên hã han nĩ,” he tóg, Jesus ti, Topẽ mỹ.

⁴³ Kĩ Topẽ tỹ jênẽ jafã ù vỹ ti mỹ vênh ven mũ sir, kanhkã tá, kũ tóg ti tar han mũ. ⁴⁴ Hã ra tóg ã ter ke to kanẽ jur mũ, kũ tóg Topẽ mré vỹ mãn’, vỹ mãn’, he mũ. Kĩ ti kãrãn vỹ kyvénh nĩ sir, kũ tóg ga kri vênh kugjêg mũ.

⁴⁵ Kĩ tóg Topẽ mré vỹ kar ã mré mũ tĩ ag to kãtĩ mũ. Hã ra ag tóg nũgnũr nỹtĩ nĩ. Krónh’ krónh’ he ja ag tóg nĩ, ag fe kaj tugrĩn. ⁴⁶ Kĩ tóg ag mỹ: “ãjag ne tóg nũgnũr nỹtĩ nĩ,” he mũ. “Nĩgnĩ ra, Topẽ mré vỹ, ãjag tỹ ti vỹ mranh tũ nĩ jé, ãjag tỹ nén ù jagy ve kỹ,” he tóg, ti mré mũ tĩ ag mỹ.

Ag tỹ Jesus se
(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Jo 18.3-11)

⁴⁷ Ti tỹ ver tỹ vémén jê ra ag tóg junjun mũ sir, Judas mré hã, ù tỹ 12 (ke) ag kã ù ên ti. Ti tỹ ag tatĩn kãtĩg hã vỹ, ù tỹ ti senh ke mũ ag. ù tỹ ag jo tĩ mũ ên tóg sir Jesus to grên ke kũ ti ki nhun ke mũ. ⁴⁸ Kĩ Jesus tóg ti mỹ: “Judas’,” he mũ. “ã ne tóg inh ki nhun ke kũ iso: “ti hã vỹ,” he mũ’, inh kato tẽ ag mỹ, inh, hã vỹ: êprã ke fi kósin, he mũ,” he tóg, Jesus ti.

⁴⁹ Kĩ ti mré mũ ag tóg ag tỹ ti senh ke vég mũ. Kĩ ag tóg ti mỹ: “Senhor’,” he mũ. “Êg mỹ rógro tỹ ag fynh ke tũ’?” he ag tóg. ⁵⁰ Kĩ ag kã ù tóg polícia ù fynh mũ, ti nĩgrêg tỹ rãm ke tóg mũ, ti pẽgja tá. Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã’i krêm ke ù vỹ, polícia ên ti. ⁵¹ Hã ra Jesus tóg ag

mỹ: “ag vóg tũg ra, há ti nĩ,” he mũ. Kĩ tóg ti nĩgrêg mãn kũ to tỹ grên ke mũ sir.

⁵² Kĩ Jesus vỹ pã’i ag mré vémén mũ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã’i ag mré, Topẽ jo ãn ki rĩr tĩ to pã’i ag mré ke gé, kófa ag mré ke gé. Ag kar vỹ ti se kãmũ mũ. Kĩ tóg ag mỹ: “ãjag ne tóg rógro génh kũ iso kãmũ mũ’, ka kyv génh kũ ke gé,” he mũ. “Inh pí(jé) tỹ bandido nĩ,” he tóg. ⁵³ “Kurã kar ki sóg Topẽ jo ãn krêm ãjag mré nĩ ja nĩgtĩ, hã ra ãjag tóg tá ise sór ja tũ nĩ, ãjag tỹ ag kamêg kũ,” he tóg. “Hã ra tóg ùri jun, ãjag kurã ti, Japo tỹ ã tỹ nén han sór tĩ ên han jé, ãjag tỹ. Jykre ki kuty ti nĩ, Japo ti,” he tóg, Jesus ti.

Pedro tỹ Jesus to ón
(Mt 26.57-58, 69-75; Mc 14.53-54, 66-72; Jo 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Kĩ ag tóg ti ség mũ sir. Ag tỹ ti pére mũ kũ ag tóg Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã’i mág ãn tá junjun mũ sir.

Hã ra Pedro vỹ kuvar há tá ag nón tĩ mũ. ⁵⁵ ãn vãso tá ag tóg pĩ grug mũ, soldado ag, kũ ag tóg tugtón nỹtĩ nĩ. Kĩ Pedro vỹ ag mré tón nĩ nĩ sir. ⁵⁶ Kĩ pã’i camarada ù fi vỹ tá ti vég mũ, pĩ grun ki. Kĩ fi tóg ti tugnỹm mũ. Kĩ fi tóg ag mỹ: “ti mré tĩ ù vỹ inh mỹ’,” he mũ. ⁵⁷ Hã ra Pedro tóg: “vó,” he mũ. “Ti ki kagtĩg sóg nĩ, jỹ,” he tóg.

⁵⁸ Kar kũ ù tóg ti tugnỹm mũ gé, kũ tóg ti mỹ: “ag kã ù vỹ tỹ ã nĩ,” he mũ. Hã ra Pedro tóg ti mỹ: “inh hã tũ vỹ, vỹ,” he mũ gé.

⁵⁹ Tag kar kũ, hora pir tũg kũ hên ri ke mũn ù tóg ti tugnỹm mũ gé. Kĩ tóg tá nỹtĩ ag mỹ: “ha vé, Galiléia tá ke vỹ tỹ ti nĩ,” he mũ. “Inh mỹ tóg tỹ ti mré ke nĩ,” he tóg mũ gé sir. ⁶⁰ Hã ra Pedro tóg ti mỹ: “inh pí(jé) ti ki kanhró nĩ, vỹ,” he mũ. “ã tỹ ne tó nẽ?” he tóg mũ sir. Ti tỹ ver tó nĩ ra galo vỹ kyr mũ. ⁶¹ Kĩ êg Senhor vỹ vêsỹjãm êvãnh kũ Pedro tugnỹm mũ. Kĩ Pedro vỹ to jykren mũ sir, êg Senhor tỹ ti mỹ nén tó ja to, hã vỹ: “iso ã tóg: “ti ki kagtĩg sóg nĩ,” he tãgtũ han ke mũ, galo kyr to hã,” he ja ên mĩ. ⁶² Kĩ Pedro vỹ tá kãkutẽ mũ, kũ tóg fỹ mág han mũ sir.

Ag tỹ Jesus vóg kónãñ
(Mt 26.67-68; Mc 14.65)

⁶³ Kĩ ù tỹ Jesus ség mũ ag vỹ ti to é he mũ sir. Ti tânñ ag tóg mũ gé sir. ⁶⁴ Ti kanẽ pãg kĩ ag tóg ti kakã ki tânñ kĩ ti mỹ: “ũ nỹ ã tânñ?” he mũ. “Ã tỹ nén kar ki kanhró nĩn kĩ ã hỹn ki kanhró nĩ,” he ag tóg ti mỹ. ⁶⁵ Gen kĩ ag tóg ti mỹ vĩ kónãñ tỹ hên ri ke han mũ, ti to é he kĩ.

Pã'i ag tỹ Jesus ki jẽmẽ
(Mt 26.59-66; Mc 14.55-64; Jo 18.19-24)

⁶⁶ Tỹ vaj kĩ kófa kar ag tóg vẽnñ mãn mũ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag mré hã, Topẽ vĩ to professor ag mré hã. Ag vẽnñ mãn kĩ ag tóg ti jé prẽr kĩ ag rĩnja tá ti fẽg mũ sir, ag tỹ ón kĩ ti jykre ve jé. Ag tỹ ti tén sór vẽ, hã ra ag tóg ón kĩ ti jykre ve vén sór mũ. ⁶⁷ Hã kĩ ag tóg ti mỹ: “ã mỹ tỹ Cristo nĩ?” he mũ. “Ha êg mỹ tó,” he ag tóg. Kĩ tóg ag mỹ: “ãjag pi(jé) inh vĩ kri fig tĩ!, isỹ ãjag mỹ tó tĩ (hã) ra’,” he mũ. ⁶⁸ “Isỹ ãjag ki jẽmẽ sór mũ ra ãjag tóg inh mỹ tó tũ nĩ gé. Kĩ ãjag tóg isovãnñ tũ nĩ gé,” he tóg. ⁶⁹ “Hã kĩ êprã ke fi kósin vỹ Topẽ pẽgja tá nĩnh ke mũ ha. Topẽ vỹ tar nĩ. Sỹ ti pẽgja tá nĩnh ken vẽ ha,” he tóg.

⁷⁰ Kĩ ag tóg ti mỹ ke kãn mũ. “Kỹ ã mỹ tỹ Topẽ kósin nĩ?” he ag tóg mũ ti mỹ. Kĩ tóg ag mỹ: “ki hã ãjag tóg tó mũ,” he mũ. “Inh hã vẽ,” he tóg ag mỹ, Jesus ti. ⁷¹ Kĩ ag tóg: “ti kato vỹ ù jẽmẽ mãn ke tũ êg nĩ ha,” he mũ, jagnẽ mỹ. “Ti jẽnky ki kutẽ mẽ êg tóg huri. Topẽ to vỹ kónãñ ti huri. Ti ter ke vẽ,” he ag tóg mũ sir, pã'i ag, Jesus to.

23

Pilatos tỹ Jesus ki jẽmẽ
(Mt 27.1-2, 11-14; Mc 15.1-5; Jo 18.28-38)

¹ Hã ra tá ke kar ag vỹ Jesus pére mũ mũ, fóg tỹ pã'i tỹ Pilatos mỹ. ² Tá ag tóg ti kato vỹ mũ sir, kĩ ag tóg Pilatos mỹ: “vẽnñ kar krĩn kónãñ han tóg tĩ, ag tỹ vẽnñ jykre há tovãnñ jé,” he mũ. “Kỹ tóg ag mỹ: “pã'i mág tỹ imperador mỹ imposto nĩm tũg nĩ,” he tĩ gé. Kĩ tóg vẽso: “tỹ inh Cristo nĩ, pã'i mág tỹ

rei ti,” he tĩ gé,” he ag tóg mũ, Jesus to. ³ Kĩ Pilatos tóg ti mỹ: “ã mỹ tỹ Judeu ag pã'i tỹ rei nĩ?” he mũ. Kĩ tóg ti mỹ: “ki hã ã tóg tó mũ,” he mũ, Jesus ti.

⁴ Kĩ Pilatos vỹ ag mỹ kãmén mũ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag mỹ, povo kar mỹ ke gé, kĩ tóg: “ti tỹ nén ù kórég han ja vég tũ sóg nĩ, ti ki,” he mũ. ⁵ Hã ra ag tóg ti tovãnñ jãvãnñ pẽ nỹtĩ. Kĩ ag tóg ti mỹ: “hã ra tóg vẽnñ kar krĩ rỹg tũgtĩ,” he mũ. “Ga tỹ Judéia kar mĩ tóg tũg ja nĩ, ga tỹ Galiléia mĩ ke gé, tag mĩ ke gé. Tũg kĩ tóg vẽnñ kar krĩn kónãñ tĩ,” he ag tóg ti mỹ, pã'i ag.

Herodes tỹ Jesus ki jẽmẽ

⁶ Kĩ Pilatos vỹ ga tỹ Galiléia tag to jykren mũ, kĩ tóg: “ti mỹ tỹ Galiléia tá ke nĩ?” he mũ. ⁷ Kĩ ag tóg ti mỹ: “hỹ,” he mũ. Hã ra Herodes vỹ tỹ ga tỹ Galiléia tá pã'i mág nĩ. Hã kĩ Pilatos tóg ti hã mỹ ti jẽnẽg mũ. Ên kã tóg Jerusalém tá nĩ gé, Herodes ti.

⁸ Kĩ tóg Herodes tá jun mũ sir. Ti tỹ ti ve kĩ tóg ti mỹ sér tĩ. Ti tỹ ti ve sór ja vẽ. Ti kãmẽ mẽ ja tóg nĩ, hã kĩ tóg ti ve sór ja nĩgtĩ, Herodes ti. “Hên ri ke mũn tóg nén ù han vãnñ han ke mũ, sỹ ve jé,” he tóg.

⁹ Jesus tỹ ti ki jun kĩ Herodes tóg ti ki jẽmẽ sór mũ, nén tỹ hên ri ke ki, hã ra tóg ti mỹ vỹ tũg mũ. ¹⁰ Hã ra pã'i ag vỹ tá nỹtĩ nĩ, kĩ ag tóg ti kato vỹ mág han mũ sir, Topẽ vỹ to professor ag ke gé. Hã ra Jesus tóg ag mỹ vỹ tũg mũ gé. ¹¹ Kĩ Herodes vỹ ti to é he mũ gé, ti mré ke kar ag ke gé, kĩ ag tóg ti nyg mũ sir. Kur kupri pẽ tỹ tóg ti kri fón mũ, ón kĩ. Kĩ tóg Pilatos mỹ ti jẽnẽ mãn mũ sir.

¹² Kurã ên kã Pilatos vỹ Herodes mỹ vỹ há han mũ. Jagnẽ to há' he mãn ag tóg mũ ha. Ag tỹ Jesus ve jo ag tóg jagnẽ kato tẽ ja nĩgtĩ.

Ag tỹ Jesus tén sór
(Mt 27.15-26; Mc 15.6-15; Jo 18.39-19.6)

¹³ Kĩ Pilatos vỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag jé prẽr mũ sir, pã'i kar ag ke gé. ¹⁴ Kar tóg ag mỹ: “ãjag ne inh mỹ ti fẽg’,” he mũ, “kỹ ãjag ne ti to: “vẽnñ

kar krĩn kónãn tóg tí," he mũ'. Ājag rĩnve sóg ti ki jẽmẽ huri, hã ra sóg ve ja tũ nĩ, ājag tỹ ti to nén tó ja ti. Nén ù kórég han ja tũ tóg nĩ. ¹⁵ Kĩ Herodes vỹ vэг tũ nĩ gé. Sỹ ti mỹ ti jẽnẽ ja vẹ, ājag ke gé. Hã ra tóg inh mỹ ti jẽnẽ mãn mũ gé. Ēg hẽ ri ken kũ ti tén mũ hỹn'? Sỹ ki kagtĩg tóg tí. ¹⁶ Hã kũ sóg ti mrãnmrãn kar ti tovãnh ke mũ," he tóg, Pilatos ti.

¹⁷ Festa tỹ Páscoa ki tóg ag mỹ vẹse pir tovãnh tí, prỹg kar ki. Ti jykren hã vẹ. Hã kũ tóg: "Jesus tovãnh jé sóg ke mũ," he mũ. ¹⁸ Hã ra vẹnh kar ag tóg vãhã prẽnprěr mũ sir. "!.Ti tén ra..!" he ag tóg mũ. "!.Barrabás tovãnh ra..!" he ag tóg. ¹⁹ Barrabás vỹ vẹnh génh to se kũ jẽ nĩ. Cidade tá tóg vẹnh génh han ja nĩgtĩ, ěn kã tóg ù tén ja nĩgtĩ, hã to tóg se kũ jẽ nĩ.

²⁰ Kũ Pilatos vỹ ag mỹ vĩ mãn mũ. Ti tỹ Jesus tovãnh sór vẹ, hã kũ tóg ag mỹ vĩ mãn mũ. ²¹ Hã ra ag tóg prẽnprěr kũ: "!.cruz to ti sã, cruz to ti sã..!" he mũ. ²² Kũ tóg ag mỹ vĩ tãgtũ han mũ gé, Pilatos ti. "Ti kórég tỹ ne han ti? Sỹ vэг tũ tóg tí. Ti tỹ ne to ter ke nẽ? Sỹ ki kagtĩg tóg tí. Hã kũ sóg ti mrãnmrãn kar kũ ti tovãnh ke mũ," he tóg. ²³ Hã ra ag tóg prẽnprěr tãvĩ han mũ sir, hã kũ ag tóg ti kutãn mũ. Ti mỹ ag tóg: "!.cruz to ti sã..!" he tãvĩ han mũ. Kũ tóg ag prẽnprěr to ag mỹ han sór mũ sir. ²⁴ To tóg jykren mũ, kũ tóg ag mỹ: "hej," he mũ, ag tỹ ti kutãn to. ²⁵ Kũ tóg ù ěn tovãnh mũ sir, ù tỹ vẹnh génh to se kũ jẽ ěn ti, ù tỹ ù tén ja ěn ti. Ag tỹ ù to vĩ mũ ěn tovãnh tóg mũ sir. Kũ tóg ag mỹ Jesus ti fẹg mũ sir, ag tỹ ti ki han sór mũ ěn han jé. ²⁶ Kũ ag tóg ti pére mũ mũ, cruz to ti sa jé.

Jesus tỹ cruz to sa
(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Jo 19.17-27)

Ag mũn kũ ag tóg ù kãtĩg vэг mũ. Ēpỹ tá tóg kãtĩ mũ, ti jijin hã vỹ: Cirene tá Simão, he mũ. Ti kri ag tóg Jesus cruz ti fig mũ, ti tỹ ti jo va tĩg jé, ti nón.

²⁷ Kũ ù tỹ hẽn ri ke ag vỹ Jesus nón mũ mũ, ùn tỹtã fag ke gé. Ēn fag vỹ

vẹsỹrénh mũ, kygfỹ mág han fag tóg mũ sir. ²⁸ Hã ra Jesus tóg vẹsỹjãm ěvãnh kũ fag mỹ vĩ mũ. "Jerusalém tá ke'," he tóg. "Ijé kygfỹ tũg nĩ," he tóg. "Vẹnh jé kygfỹmnĩ, ājag krẽ jé kygfỹmnĩ," he tóg fag mỹ. ²⁹ "Ha vé, kurã kórég pẽ vỹ jun ke mũ ājag mỹ. Ēn kã ag tóg tag tónh ke mũ, ha mẽ: "ũn kurĩ fag mỹn pãgsĩ nĩnh mũ, fag tỹ ājag krẽ ter vэг tũ nĩn kũ. Ēn krẽ tũ fag mỹn pãgsĩ nĩnh mũ, ù tỹ gĩr pafãm tũ fag mỹ ke gé," he jé ag tóg ke mũ. ³⁰ Ēn kã ag tóg pãnónh mỹ: "inh kri tỹ tam ké," henh ke mũ gé, kũ ag tóg sór mỹ: "inh péju ra, vẹnh krẽm," henh ke mũ gé. ³¹ Ēg kato tẽ ag tỹ ka tánh gỹn kũ ag hỹn ka tóg tovãnh ke tũ pẽ nĩ. Ka tánh ěn ri ke sóg nĩ, jo ājag vỹ ka tóg ri ke nỹtĩ. Hã kũ ājag tóg inh vẹsỹrénh kãfór venh ke mũ, ha vemnĩ," he tóg, Jesus ti. Jerusalém fĩn rãm kũ tóg ke mũ.

³² Ag tỹ Jesus pére mũn kũ ag tóg ùn régre ag pére mũ mũ gé, ùn jykre pãno ag. Ag tỹ ka to ag sanh ke vẹ gé. ³³ Kũ ag tóg pãnónh tá junjun mũ sir, ti jyjyn hã vỹ: Krĩ Kuka, he mũ. Tá ag tóg cruz to ti sãg mũ sir. Ēn jykre pãno tỹ ag tóg cruz to sãg mũ gé, ti kóm, kũ ù vỹ ti pẹgja tá sa, jo ù vỹ ti jakãnh tá sa.

³⁴ Kũ Jesus vỹ: "panh'," he mũ. "Ag mỹ vẹnh pãte fón nĩ," he tóg. "Ag pi(jé) ki kanhró nỹtĩ', ag tỹ nén han mũ tag ti'," he tóg.

Kũ soldado ag tóg ti kur tỹ jagnẽ mỹ tỹ vẹnh ken jé to jogar he mũ sir. ³⁵ Kũ vẹnh e ag vỹ tá vэг nỹtĩ. Hã ra pã'i ag tóg ti nyg mũ. Kũ ag tóg jagnẽ mỹ: "ũ ag krenkren han ja tóg nĩgtĩ," he mũ. "Cristo jé vẹnh kren han, Topẽ tỹ ti fẹg ja nĩn kũ, ti tỹ ti kupręg ja nĩn kũ, hã ra tóg vẹnh kren han ki kagtĩg nĩ," he ag tóg mũ, Jesus to é he kũ. ³⁶ Kũ soldado ag vỹ ti nyg mũ gé. Ti rã hã nỹtĩn kũ ag tóg ti mỹ vinagre ven mũ sir. ³⁷ Kũ ag tóg: "ã mỹ tỹ Judeu ag pã'i mág nĩ'?" he mũ. "Vẹnh kren han ra, ã tỹ tỹ pã'i nĩn kũ," he ag tóg mũ ti mỹ, ti to é he kũ. ³⁸ Hã ra ag tóg rán ja nĩ gé, ti tỹ cruz to sa kũ jẽ ěn ti. Ti to rán hã vẹ, hã vỹ: "Judeu ag pã'i mág tỹ rei hã vẹ,"

he mũ. Ti kri tóg cruz to sa gé, ên rá ti.

³⁹ Kÿ ti kóm cruz to sa ù tóg ti mÿ vĩ mũ gé, ùn jykre pãno ên. Ti to tóg é he mũ gé. Kÿ tóg ti mÿ: “ã mÿ tÿ Cristo nĩ?” he mũ. “Vênh kren han ra, kÿ êg krenkren han gé,” he tóg mũ gé. ⁴⁰ Hã ra ti kóm cruz to sa ù ù tóg ti mÿ vĩ jũ han mũ, ù tÿ Jesus mÿ vĩ kónãn mũ ên mÿ. Kÿ tóg ti mÿ: “kÿ ã mÿ Topê kamêg tũ?” he mũ. “Vêsÿrênh ã tóg mũ gé, ti kóm. ⁴¹ Êg tÿ êg tÿ nén han ja kajãm vê jãvo, êg jykre pãno to êg vêsÿrênh nÿtĩ nĩ. Êg jãvo tóg jykre kuryj nĩ. Ti pi(jé) nén ù kórêg han ja nĩ,” he tóg. ⁴² Kÿ tóg Jesus mÿ: “Senhor,” he mũ. “Inh ki êkrén nĩ, ã tÿ tÿ pã'i ki rãn kÿ,” he tóg mũ, Jesus mÿ. ⁴³ Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ha mẽ, ùri ã tóg inh mré nĩnh mũ, êmã há ên tá, Paraíso he mũ ên tá, kanhkã tá. Ki hã sóg tó mũ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus ter

(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Jo 19.28-30)

⁴⁴ Kejên rã tóg êg nĩno kã sa mũ sir. Hã ra tóg kuty' he mũ sir, ga kar mĩ hã. Kuty ên tóg hora tãgtũ han mũ. ⁴⁵ Kÿ rã vÿ nhyn ke mũ sir. Topê jo ìn krêm kur tÿ jãnkã mág pẽ vÿ kã sa nĩ. Ên vÿ jaran ke mũ. Kuju mĩ tóg jaran ke kãtêre mũ sir, fìn rãm kãn tóg mũ.

⁴⁶ Kÿ Jesus vÿ prêr mág pẽ han mũ. Kÿ tóg: “!..panh'..!” he mũ. “!..Sÿ ã mÿ vênh fêg vê, inh kuprĩg ti..!” he tóg. Tag tó kar tóg hun ke mũ sir.

⁴⁷ Hã ra fóg tÿ capitão tóg ti ter vég mũ. Kÿ tóg Topê mÿ vĩ há han mũ. “Vênh vĩ há ja vê, ùn há ja vê,” he tóg mũ. ⁴⁸ Kÿ vênh e ên vÿ ti ter vég mũ gé. Kÿ ag tóg ãjag tÿ nén han ja to jykrén mũ sir. Vãhã tóg ag mÿ e tĩ. “Topê hÿn êg tÿ hẽ ri kenh mũ, êg tÿ ti tén kÿ?” he ag tóg mũ sir. Tag tó kÿ ag tóg ãjag ìn ra vÿnvÿn ke mũ.

⁴⁹ Hã ra ti to há kar ag vÿ ti vég nÿtĩ nĩ, kakó ki, ùn tãtã fag ke gé. Galiléia tá ke fag tóg ti mré kãmũ ja nĩgtĩ gé. Ti ter ve kãn fag tóg mũ sir.

Ag tÿ vênh kej tá Jesus fi

(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Jo 19.38-42)

⁵⁰ Kÿ ù tóg tá nĩ gé, vênh jyvên tĩ ù, ha mẽ, ti jijin hã vÿ: José, he mũ. Judeu ag tÿ cidade tÿ Arimatéia tá ke ti nĩ. Jykre kuryj tóg nĩ, jykre há. ⁵¹ Ti pi(jé) ag tÿ Jesus tén ke to: “hej,” he ja nĩgtĩ', ag tÿ Jesus to jykrén kÿ. Topê tÿ tÿ êg pã'i nĩnh ke ve sór tóg mũ gé. ⁵² Ên vÿ Pilatos venh tĩ mũ. Kÿ tóg ti mÿ Jesus to vĩ mũ, ti ter kar kÿ. ⁵³ Kÿ tóg cruz to ti kãtêrem mũ, kÿ tóg kur há tÿ ti pãg mũ sir. Kÿ tóg pãró nor kãki vênh kej kãkã ti fig mũ. Vênh kej tãg vê, ag pi(jé) kãkã ù fi ja nĩgtĩ ver'. ⁵⁴ Hã ra sexta-feira vê sir, vênhkãn ke kurã ki rã tóg nÿ ha, sãbado ki. ⁵⁵ Kÿ ùn tÿtã fag vÿ ag nón mũ mũ, ti kej ve jé, ag tÿ ti finh mũ ja tá. Ti mré Galiléia tá kãmũ ja ên fag vê, ù tÿ ti fi han vég mũ fag. ⁵⁶ Ve kar kÿ fag tóg kyrãgrã kÿ nén ger há han mũ sir, ti tãg jafã ti, ti to tĩn jé. Hã ra fag tóg vênhkãn mũ ver, vênhkãn ke kurã kã, Topê vĩ ki króm jé.

24

Jesus rĩr mãn

(Mt 28.1-10; Mc 16.1-8; Jo 20.1-10)

¹ Kÿ semana kurã ve tóg tá krÿg mũ sir. Kÿ fag tóg kusã pẽ ki ti kej tá venh mũ mũ. Vêser ger há han jafã ên ma fag tóg mũ mũ, fag tÿ han ja ên ti, ti kej ra mũn kÿ. ² Hã ra pó ên tÿ ti kej nĩfênh kã nĩ ên vÿ kunũnh kÿ nĩ nĩ. Hã vég fag tóg mũ. ³ Kÿ fag tóg ti kej tá junjun kÿ ra ge mũ, hã ra fag tóg vég tũ nĩ, vêser ti, Jesus ti, êg Senhor ti. ⁴ Kÿ tóg fag fe kaj tĩ sir, fag tÿ ti vég tũ nĩn kÿ. Kÿ vãhã ùn régre ag vÿ kãge mũ, kur kupri rĩnh kÿ, kur kókov, Topê tÿ jênê jafã ag. ⁵ Kÿ fag tóg kanê junjur mũ sir, kÿ fag tóg êprã êvãnh mũ. Hã ra ag tóg fag mÿ: “ãjag ne tóg vêser jãvãnh mũ', ti rĩr ja (hã) ra',” he mũ. ⁶ “Ki ti tũ nĩ, rĩr ti jê ha. Hã kÿ tóg ãjag mÿ tó ja nĩgtĩ, ãjag tÿ Galiléia tá nÿtĩ ên kã. ⁷ Kÿ tóg ãjag mÿ: “êprã ke fi kósin ên fêg jé ag tóg ke mũ, ù tÿ Topê vĩ mranh tĩ ag mÿ,” he ja nĩ. “Ka to ag ti sanh ke mũ,

hã ra tóg kurã tägtũ ki rĩr mãn ke mũ,” he ja tóg nĩgtĩ, Jesus ti, vëso,” he ag tóg mũ, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ag.

⁸ Kĩ fag tóg Jesus tỹ nén tó ja ěn mĩ ěkrén mãn mũ sir. ⁹ Kĩ fag vỹ ti kej tá kãpa kĩ mũ mũ sir, ũ tỹ 11 (ke) ag mỹ tó jé, ti mré mũ tĩ kar ag mỹ ke gé. ¹⁰ Maria Madalena fi vë, kar kĩ Joana fi ke gé, Maria ũ fi ke gé, Tiago mĩnh tag fi, ũ fag ke gé, fag mré. Fag hã ne Jesus tỹ ũn vin mũ ag mỹ kãmén mũ, apóstolo ag mỹ. ¹¹ Hã ra tóg ag mỹ tỹ vënh ó nỹ ve nĩ, hã kĩ ag tóg kri fi ja tũ nĩgtĩ, fag vĩn kri.

¹² Kĩ Pedro vỹ jẽ kĩ ti kej ra vënh vãg tĩ mũ. Pãnh ke tóg, kĩ tóg ki ěvãnh mũ, kĩ tóg ti kur tãvĩ vëg mũ sir, ti pãg ja ti. Kĩ tóg ti mỹ e tĩ. Ti tỹ to jykrén tũ tóg tĩ sir. Kĩ tóg tĩg mãn mũ.

Ag tỹ Emaús ra mũ (Mc 16.12-13)

¹³ Kĩ vãhã ag kã ũ ag tóg mũ mũ, kurã ěn kã, ũn régre ag. Ěmã sĩ ra ag tóg mũ mũ. Jerusalém tán kakó nĩ, 10 (ke) quilômetros hĩn. Ěmã ěn jyjyn hã vỹ: Emaús, he mũ. ¹⁴ Ag mũn kĩ ag tóg jagnẽ mré vëmén mũ sir, ãjag tỹ nén ve ja kar ěn to.

¹⁵ Ag tỹ vëmén nỹtĩ ra, ag tỹ jagnẽ mré tỹ vëmén mág han nỹtĩ ra Jesus tóg ag tá jun kĩ ag mré tĩ mũ. ¹⁶ Hã ra ag tóg ti ki kagtĩg mũ, ag tỹ ti vëg mũ (hã) ra. ¹⁷ Kĩ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag tỹ ne tó nẽ?” he mũ. “Vëmén mág ãjag tóg mũ nĩ,” he tóg. Kĩ ag tóg krỹg he mũ sir, ve ũ han ag tóg mũ, ãjag fe kaj tugnĩn. ¹⁸ Kĩ ũ tóg ti mỹ tó mũ. Cleopas he mũ ěn tóg ti mỹ: “kỹ ã mỹ mëg tũ?” he mũ. “Ũ tỹ festa venh kãmũ ja ag vỹ mẽ kãn. ã hã mỹ ã pir mỹ mëg tũ, ěg tỹ nén ve ja ti, ã tỹ Jerusalém kã nĩ (hã) ra?” he tóg ti mỹ. ¹⁹ Kĩ tóg ag mỹ: “ne nẽ?” he mũ. Kĩ ag tóg ti mỹ: “Jesus ti,” he mũ. “Nazaré tá ke vë. Topẽ vĩ tó tĩ vë. Ěg tỹ nén han vãnh hyn han ja tóg nĩgtĩ. Topẽ vĩ tó há han ja tóg nĩgtĩ, kĩ Topẽ vỹ ti mré han tĩ, milagre kar ti. Kĩ povo kar ag vỹ vëg tĩ, kĩ tóg ěg kar mỹ e tĩ. ²⁰ Kĩ Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag vỹ ti fëg, ěg pã'i kar

ag, fóg tỹ pã'i tỹ ti tén jé, cruz to ti sa jé, hã kĩ tóg tũg mũ. ²¹ Ěg tỹ ti ve kĩ ěg tóg ti to: “ti hĩn ěg povo tỹ Israel ag krenkren han ke mũ,” he mũ vë. Hã ra tóg ter ja nĩ. Ũri tóg kurã tägtũ han, ti ter kri,” he ag tóg, Jesus mỹ. ²² “Kĩ ěg kã ũ fag vỹ ěg mỹ nén ũ tó gé, kĩ tóg ěg mỹ e tĩ gé. Kusã pë ki fag tóg ti kej ra mũjëg. ²³ Hã ra fag ti vëg tũ nĩ, ti tỹ tá nỹ tũ nĩn kĩ. Kĩ fag tóg: “nén nẽ ve ěg,” he mũ gé. Topẽ tỹ jẽnẽ jafã nëji, kĩ tóg nëji fag mỹ: “rĩr ti jẽ nĩ,” hé. ²⁴ Kĩ ěg kã ũ ag vỹ ra mũ mũ, ti kej ra, kĩ ag tóg vëg mũ gé, fag tỹ nén tó ja ti. Hã ra ag tóg ti vëg tũ pë nĩ,” he ag tóg, Jesus mỹ, ag tỹ ti ki kagtĩg nỹtĩn kĩ.

²⁵ Kĩ ũ tỹ ag mré tĩ mũ ěn tóg ag mỹ: “ãjag tỹ ne jé vãsỹ Topẽ vĩ tó tĩ ag vĩ kri fi ja tũ nĩ nẽ?” he mũ. “Kri tũ ãjag nỹtĩ, to jykrén há han tũ ãjag tóg nỹtĩ,” he tóg. ²⁶ “Cristo vësỹrénh ke vë, vësỹrénh kar kĩ tóg tỹ ũn mág nĩnh mũ vãhã,” he tóg. ²⁷ Kĩ tóg ag mỹ vënh rá kãmén kãn mũ sir, Moisés tỹ rá ti, Topẽ vĩ tó tĩ ag kar tỹ rá ti, ag tỹ Jesus to rán ja ti.

²⁸ Ag mỹ kãmén tĩ ki tóg ěmã ěn tá jun mũ sir. Ag mré tá jun kĩ tóg mã ra tĩg mũ ve nĩ. ²⁹ Kĩ ag tóg ti kógfyn mũ sir, kĩ ag tóg: “ěg mré nĩ,” he mũ. “Rãké tóg nỹ ha, kutyg ke rã tóg nỹ ha,” he ag tóg mũ sir. Kĩ tóg ag mré kãra rã mũ, ag mré nĩ jé. ³⁰ Kĩ tóg ag mré jën ke mũ gé sir. Ag mré jën ke kĩ tóg pão mág mũ, ěmĩ ti. Kĩ tóg Topẽ mré vĩ mũ, kar tóg kupãn kĩ tỹ vënh ken mũ. ³¹ Kĩ ag tóg ti ki kanhrãn mũ sir vãhã. Ti ve há han ag tóg mũ sir. Hã ra tóg ki tũ nĩ ha, ti ve mãn tũ ag tóg nĩ sir.

³² Kĩ ag tóg jagnẽ mỹ: “ti tỹ ěg mré vëmén kĩ tóg ěg fe ki rã,” he mũ. “Ěg mỹ tóg ã to rán ja ěn kãmén kãn, ěg mũn kĩ. Hã ja vë,” he ag tóg mũ jagnẽ mỹ.

³³ Kĩ ag tóg vësỹmér Jerusalém ra vỹnvỹn ke mũ sir. Tá ag tóg ũ tỹ 11 (ke) ag vëg mũ, ag mré ke ũ ag mré hã. ³⁴ Hã ra ěn ag tóg ag mỹ: “ěg Senhor vỹ rĩr mãn,” he vén mũ. “Simão Pedro mỹ tóg vënh ven, mỹr, ha mẽ,” he ag

tóg mũ sir. ³⁵ Kĩ ag tóg ag mĩ: “hỹ, ti ve ěg ke gé,” he mũ gé. Kĩ ag tóg ag mĩ ãjag tỹ nén ve ja ěn tó mũ sir, ag tỹ ãjag mũ ki ti ve ja ti, ti tỹ ag mĩ ěmĩ kupãn ja ti ke gé. “Hã ki ěg tóg ti ki kanhró nỹtĩ, ěmĩ kupãn ja ki,” he ag tóg mũ.

Jesus tỹ vĕnh kar ěn mĩ vĕnh ven
(Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Jo 20.19-23; Hk 1.6-8)

³⁶ Ag tỹ ver tỹ vĕmén nỹtĩ ra Jesus tóg ag mré jĕ mũ vãhã, ti tỹ hĕ tá kãrãnh ke tũ nĩ ra. Kĩ tóg ag mĩ: “mỹ sér nỹtĩmnĩ,” he mũ. ³⁷ Hã ra ag tóg jũrũnrũn ke mũ sir. Ti kamĕg ag tóg mũ. “Vĕnh kuprĩg hỹn,” he ag tóg mũ, Jesus to. ³⁸ Kĩ tóg ag mĩ: “ãjag ne tóg jũrũnrũn ke mũ!” he mũ. ãjag tỹ ne jé: “vĕnh kuprĩg hỹn,” he nĕ?” he tóg. ³⁹ “Inh nĩgĕ ve ra, inh pĕn ve ra, inh hã vĕ,” he tóg. “Inh mĕgmĕ ra, ve há han ra. Vĕnh kuprĩg pi(jé) fãr nĩ!, ti pi(jé) kuka nĩ!. Inh fãr ve ra, inh kuka ti,” he tóg. ⁴⁰ Vĩ kĩ tóg ag mĩ ã nĩgĕ ven mũ, ã pĕn ke gé. ⁴¹ Hã ra tóg ver ag mĩ e tĩ, ag fe tỹ mrin ke pĕ han kĩ, kĩ tóg ver ag tỹ ki kagtĩg tĩ. Hã kĩ tóg ag mĩ: “mỹ ki vĕjĕn tũ?” he mũ. ⁴² Kĩ ag tóg ti mỹ pirã nĩm mũ, mỹg mré. ⁴³ Kĩ tóg mãn kĩ ko mũ, ag rĩnve.

⁴⁴ Kĩ tóg ag mĩ: “hã tó ja inh nĩ, ãjag mỹ, iser to hã, isỹ ãjag mré nĩgnĩn kã,” he mũ. “Vãhã sóg ve kãn ja nĩgtĩ, ag tỹ iso nén rán ja ti, Moisés ti, ti tỹ ãjag mỹ vĕnh jykre nĩm jan ki, kar kĩ Topĕ vĩ tó tĩ ag kar tỹ nén rán ja ki ke gé, Topĕ to jãn ki ke gé. Sỹ nén ven jan hã vĕ,” he tóg, ã mré mũ tĩ ag mỹ. ⁴⁵ Kĩ tóg ag mỹ kãmén há han mũ sir, hã kĩ ag tóg ti to nén rán ja ki kanhrãn kãn mũ sir, to jykrén há han ag tóg mũ sir, ti tỹ ag nĩgrĕg róm kĩ. ⁴⁶ Kĩ tóg ag mỹ: “tag vĩ rán kĩ nĩ, ha mĕ,” he mũ. “Hã kĩ Cristo vĩ vĕsỹrĕnh, kĩ tóg rĩr mãn gé, ã ter kar kĩ, kurã tãgtũ tũg kĩ. Tag ve kãn sóg huri,” he tóg. ⁴⁷ “Kĩ tóg rán kĩ nĩ gé, ù ag tỹ vĕnh kar mỹ inh kãmén ke ti. Inh jĩjin tó jé ag tóg ke mũ, ag tỹ vĕnh kar mỹ: “ãjag jykre si tovãnh ra,” henh ken kĩ, ù tỹ inh vĩ tó tĩ ag. “Tovãnh kĩ Topĕ tóg ãjag mỹ vĕnh pãte fón ke mũ, ãjag tỹ ti vĩ mranh ja ti,”

he jé ag tóg ke gé. Povo kar mỹ ag tóg tónh ke mũ, hã ra ag tóg tag ki tó vĕn ke mũ, Jerusalém ki. ãjag to ken hã vĕ. Inh kãmén jé ãjag tóg ke mũ. ⁴⁸ Ve kãn ãjag tóg mỹr, hã kĩ ãjag tóg tónh ke mũ. ⁴⁹ Ha mĕ, inh panh vĩ ãjag mỹ nén ù tó ja nĩ, ãjag tỹ venh ken jé. ěn jĕnĕ jé sóg ke mũ ãjag mỹ. Hã kĩ tag ki nỹtĩmnĩ ver, cidade tỹ Jerusalém tag ki. Hĕn ra mũ tũg nĩ. Vãhã ãjag tóg venh ke mũ, inh panh tỹ ãjag mỹ ùn tó ja ti, hã vĩ: ti kuprĩg, he mũ. Kanhkã tá tóg kãtĩg ke mũ, ù tỹ ãjag tar han ke ti,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ kanhkã ra tĩg
(Mc 16.19-20; Hk 1.9-11)

⁵⁰ Kĩ tóg ag jãmĩ tĩ mũ, ěmã tỹ Betânia ra. Tá tóg ã nĩgĕ tỹ ag kri ven mũ. Kĩ tóg ag mỹ vĩ há han mũ sir. ⁵¹ Ag mỹ vĩ há han kĩ tóg ag ré kĩ tĩ mũ, kanhkã ra tãpry tóg mũ. ⁵² Kĩ ag tóg ti to: “Topĕ vĩ tỹ ti nĩ,” he mũ sir. Kĩ ag tóg Jerusalém ra kãmũ mãn mũ, vĕsỹkã. Ag mỹ tóg sér pĕ tĩ vãhã. ⁵³ Kurã kar ki ag tóg Topĕ jo ĩn ra mũ tĩ, tá Topĕ to vĩ há han jé, ti mỹ nén ù há kar tó jé, ti tỹ ag mỹ sér tĩn kĩ.

Hã vĕ.

JOÃO TỸ RÁ

Topě tỹ ã vỹ tỹ nén ù kar han

¹ Topě tỹ nén ù kar han ja tũg ki tóg nĩ ja nĩ, ěg tỹ ù to: “Topě vỹ,” he mũ ěn ti, hã to ěg: Jesus, he mũ. Topě mrě tóg nĩ. Topě vỹ tỹ ti nĩ gé. ² Topě tỹ nén (ũ) kar han tũg ki tóg Topě mrě nĩ nĩ. ³ Ti hã tũgrĩn tóg nén ù kar han, Topě ti, ěg tỹ ù to: “Topě vỹ,” he mũ ěn tũgrĩn. Ā pir mỹ Topě tóg nén ù han tũ nĩ, ti hã mrě tóg nén kar han kãn. ⁴ ěg tỹ ù to: “Topě vỹ,” he mu ěn vỹ rĩr nĩ, hã kỹ tóg ěg rĩnrĩr han mũ gé. Jẽngrě ri ke ti nĩ, ù tỹ ěg rĩnrĩr han mũ ěn ti. Ti tỹ ěg kanhrãn to ken hã vỹ. ⁵ Ũn jykre pãno ag vỹ ù tỹ kuty mũ mũ ěn ag ri ke nỹtĩ. Hã ra tóg ěg mỹ jẽngrě ri ke nĩ, ěg tỹ ù to: “Topě vỹ,” he mũ ěn ti. Kỹ Nén-Kórég vỹ ti tỹ tũ' he han sór ja nĩ, hã ra tóg ti tỹ hẽ ri ke ja tũ nĩ.

⁶ Kỹ kejẽn Topě tóg ěprã ke ù jẽně, ti jiji hã vỹ: João, he mũ. ⁷ Ti mỹ tóg: “ag mỹ ù tỹ ag mỹ jẽngrě hen mũ ěn kãmén” he ja nĩ, hã kỹ tóg ke mỹ, ag kar tỹ ti vỹ mẽ jẽ, ag tỹ ti vỹ kri fi jẽ. ⁸ João pi(jé) ěg mỹ jẽngrě han ja nĩ. Ti tỹ ěg mỹ: “ẽn hã vỹ,” henh kãtĩg ja vỹ, ù tỹ ěg mỹ jẽngrě han mũ ěn to, hã vỹ: Jesus, he mũ. ⁹ Jẽngrě pẽ ěn hã vỹ. ěprã tóg jun, ti tỹ ěg kanhrãn jẽ, ěprã ke kar, ù tỹ ěg ki jẽngrěg pẽ han mũ ěn ti.

¹⁰ Ga han tóg, ù tỹ ěg mỹ jẽngrě han mũ ěn ti, kỹ tóg ěg mrě ga kri tĩnh kãtĩg gé, ga han kar kỹ. Hã ra ag tóg ti ki kanhrãn ja tũ nĩ, ěprã ke ag. ¹¹ Ā povo kar mũ tóg tĩg ja nĩ, hã ra ti mrě ke ag pi(jé) ti ki ge sór ja nĩgtĩ'. ¹² Ũ ag tóg hã ra ti ki ge mũ. En ag to tóg: “Topě krě,” he mũ, ù tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ tãvĩ ag to. ¹³ Ti ki ge kỹ nỹtĩ tũgrĩn ěg hã vỹ tỹ ti krě nỹtĩ. ěg mur tũgrĩn ěg tóg ver tỹ ti krě tũ nỹtĩ. ěg panh tỹ ěg mỹnh fi mrě nỹ tũgrĩn ěg tóg mur mũ gé. Topě tỹ ěg han mãn tũgrĩn ěg tóg tỹ ti krě nỹtĩ jãvo.

¹⁴ ěg tỹ ù to: “Topě vỹ,” he mũ ěn vỹ ěg ri ke mur, kỹ tóg tỹ ěprã ke jẽ sir. ěg mrě tóg tĩg ja nĩgtĩ. Hã kỹ sóg ti vỹ. Pã'i mág vỹ tỹ ti nĩ, ũn tar, tag ve inh. ěg to há pẽ tãvĩ ti nĩ, kỹ tóg ki hã tó ti gé. Topě kósin pir vỹ, kỹ Topě vỹ ti mỹ: “ũn mág vỹ tỹ ã nĩ,” hẽ, ti jóg ti.

¹⁵ João vỹ ti kãmén ja nĩ gé. Ti kãmén há han tóg, kỹ tóg: “inh nón kãtĩ mũ ěn vỹ inh kãfór nĩ,” he ja nĩ. “Inh nón kãtĩg jẽ tóg ke mũ, hã ra tóg tỹ ijo ke nĩ. ěn tó inh huri ãjag mỹ. Ti hã vỹ,” he ja tóg nĩ, João ti, Jesus to.

¹⁶ ěg to há tãvĩ tóg nĩ, hã kỹ tóg mỹ nén ù ha kar han, ěg jagãgtãn kỹ. ěg jagãgtãn tag tovãnh ke tũ pẽ tóg nĩ.

¹⁷ Moisés vỹ ěg mỹ Topě tỹ ěg jyvẽn mũ ěn tó ja nĩgtĩ, ěg tỹ ti vỹ ki króm jẽ, kỹ Jesus tóg ěg mỹ: “Topě vỹ ãjag mỹ vẽn pãte fón sór mũ, ti tỹ ãjag to há nĩn kỹ,” he mũ. Ti hã ne ěg mỹ vẽn vỹ sér ěn to mũ'. ¹⁸ ěg pi(jé) Topě vэг tĩ'. Kỹ ěg kãmĩ ù vỹ ti ve ja tũ nĩ gé. Ti kósin pir hã vỹ ěg mỹ ti kãmén tĩ, ti hã vỹ ã jóg mrě nĩ nĩ, Topě mrě. Ti hã vỹ Topě ri ke nĩ. Kỹ tóg ěg mỹ ã panh ti kãmén tĩ, Topě kósin ti, Jesus ti.

João Batista tỹ Jesus kãmén.

(Mt 3.1-12; Mc 1.1-8; Lc 3.1-18)

¹⁹ Kejẽn Judeu ag pã'i ag vỹ João mỹ vẽn vỹ jẽněg mũ. Jerusalém tá ag nỹtĩ, pã'i ag, Topě tũ ki rĩr tĩ, Levi krě'krě ag ke gé. Ag João mỹ vẽn vỹ jẽně kỹ ag tóg mỹ: “ũ nỹ tỹ nĩ?” he mũ. ²⁰ Kỹ tóg ag mỹ: “inh pi(jé) tỹ Cristo nĩ,” he mũ. Tó há han tóg, ag mỹ.

²¹ Kỹ ag tóg ti mỹ: “kỹ ã hỹn tỹ ù nĩ?” he mũ. “Ā mỹ tỹ Elias nĩ?” he ag tóg ti mỹ. Hã ra tóg ag mỹ: “vó” he mũ gé.

Kỹ ag tóg ti mỹ: “Topě vỹ tó tĩ ù něji kãtĩg ke mũ gé. Ti hã mỹ tỹ ã nĩ?” he mũ. Hã ra tóg: “vó,” he mũ gé.

²² Kỹ ag tóg ti mỹ: “ũ nỹ tỹ ã nĩ, ge kỹ?” he mũ. “Pã'i ag vỹ ěg jẽně, ěg tỹ ã ki jẽně jẽ. ěg hỹn ne tónh ke mũ, ag mỹ?” he ag tóg mũ. “Věso ã hẽri ke ti?” he ag tóg mũ, João mỹ.

²³ Kỹ João vỹ ag mỹ vẽn kãmén mũ. Ā to nén rán kỹ nĩ ěn tó tóg mũ, hã vỹ: “ũ tỹ ěmã tũg ja tá jẽ kỹ vẽn kar mỹ

Topê jykre kāmén mũ ên vỹ tỹ inh nĩ,” he mũ. “Ủ tỹ vênh kar mỹ: “Êg Senhor japry kure ra, ti jamĩn kurynh ra, ti tỹ jagma tĩg há han jé, he tĩ ên vỹ tỹ inh nĩ. Isaías tỹ inh kāmén hã vễ,” he tóg, João ti.

²⁴ Jãvo ù tỹ ti ki jēmẽg mũ ag vỹ tỹ Fariseu ag mrẽ ke nỹtĩ. ²⁵ Kĩ ag tóg ti mỹ: “ã tỹ hẽ ri ken kĩ ag kygpe sór nẽ, ã tỹ tỹ Cristo tũ hã ra?” he mũ. “Inh pi(jê) tỹ Elias nĩ’, he ã tóg tĩ. Inh pi(jê) tỹ Topê vỹ tó tĩ ên nĩ’, êg tỹ ùn kãtĩg jãvãnh mũ ên, he ã tóg tĩ, hã ra ã tóg ag kygpég tĩ,” he ag tóg mũ, João mỹ. ²⁶ Kĩ tóg ag mỹ: “goj tỹ sóg ag kygpég tĩ,” he mũ. “Hã ra ù tóg ãjag kãmĩ tĩ mũ ha, ãjag tỹ ùn ki kagtĩg ù. ²⁷ Ên vỹ inh nón kãtĩg ke mũ, hã ra tóg inh kãfór nĩ. Sỹ ti camarada nĩnh ke vễ vễ, sỹ ti pẽn né kunũnh ke vễ vễ, ti pẽn to ró ti. Hã ra sóg tỹ ti krẽm ke pẽ jẽ,” he tóg, João ti.

²⁸ Kĩ ag tóg mũ mũ, ti vỹ mẽ kar kĩ. Cidade tỹ Betânia tá ag tóg ti venh kãmũ ja nĩgtĩ, Fariseu ag, João ti, Jordão mã tá. Tá tóg ag kygpég jẽ nĩ, João ti.

Jesus tỹ tỹ êg tỹ Topê mỹ êg mẽg tânħ ên ri ke

²⁹ Tỹ vaj kĩ João vỹ Jesus vég mũ sir. João tá tóg jun mũ, Jesus ti. Kĩ João tóg ti to: “ti hã vễ,” he mũ. “Êg tỹ Topê mỹ êg mẽg tỹ carneiro krẽ tânħ ên ri ke ti nĩ, cordeiro ên ti. Ti hã vỹ êg kar tỹ Topê vỹ mranh jagfy ter ke mũ,” he tóg. ³⁰ “Sỹ ùn kãmén mũ ên hã vễ. Ủ tỹ ijo jẽ mũ vỹ inh nón kãtĩg ke mũ, he ja inh nĩ ti to. Inh kãfór ti nĩ, ti tỹ inh jo ke nĩn kĩ, he ja inh nĩ. ³¹ Inh pi(jé) ti ki kanhró ja nĩ’, hã ra sóg goj tỹ vênh kar ag kygpé, ag tỹ ti ki kanhrãn kãn jé, povo tỹ Israel ag kar,” he tóg, João ti.

³² Kĩ tóg: “Topê kuprĩg ve inh,” he mũ gé. “Kanhkã tá kãkutê kĩ tóg ti krĩ kri nĩ nĩ. Tỹ sórãg ve ti nĩ, Topê kuprĩg ti, ti tỹ ti krĩ kri nĩn kĩ. ³³ Inh pi(jé) Jesus ki kanhró nĩ vễ’. Hã ra Topê tóg inh mỹ: ha ag kygpenh tĩg,” he ja nĩgtĩ, kĩ tóg inh mỹ: “ã tỹ inh kuprĩg ve kĩ ã tóg ti ki kanhró nĩnh mũ,” he ja nĩ gé.

“Kanhkã tá kãkutê kĩ tóg ag kã ùn pir kri nĩnh mũ. Ti tỹ ùn kri nĩ mũ ên vỹ inh kuprĩg tỹ ag kygpenh ke mũ,” he ja tóg nĩnh mỹ, Topê ti. ³⁴ Tag ve inh, hã kĩ sóg ãjag mỹ: ti hã vỹ tỹ Topê kósin nĩ, he mũ” he tóg, João ti. Ti tỹ Jesus kãmén hã vễ.

Jesus tỹ ã mrẽ mũ tĩ ag jé prẽ

³⁵ Tỹ vaj kĩ João vỹ ã mrẽ mũ tĩ régre ag mré vēmén jẽ nĩ. ³⁶ Kĩ tóg Jesus tỹ mũ tĩg vég mũ, kĩ tóg ag mỹ: “Topê tũ vỹ tỹ ti nĩ,” he mũ. “Êg tỹ Topê mỹ êg mẽg tỹ cordeiro tânħ tĩ ên ri ke ti nĩ,” he tóg, João ti.

³⁷ Ag tỹ ti vỹ tag mẽ kĩ ag tóg Jesus nón mũ mũ. ³⁸ Kĩ Jesus vỹ ag vég mũ, ag tỹ ti nón mũ ti. Kĩ tóg ag mỹ: “ne nẽ?” he mũ. Kĩ ag tóg ti mỹ: “ã hẽ tá êmã nĩ?” he mũ. ³⁹ Kĩ tóg ag mỹ: “mũ jé ha, inh mrẽ, ãjag tỹ inh jamã ven jé,” he mũ. Kĩ ag tóg ti mrẽ mũ mũ sir. Ti mré ag kurã ên tũg mũ. Rã ké ti nỹ ha, ag tỹ ti mrẽ mũ kri, 4 horas hỹn hẽn ri ke mũn.

⁴⁰ Ti mré mũ ag kã ù vỹ tỹ André nĩ, ù tỹ João tỹ Jesus tó ja ên mẽg mũ ag kã ù, hã vỹ: Simão Pedro jãvy, he mũ, André ti, Jesus mrẽ vēmén tĩ ên ag kã ù ti. ⁴¹ Ên tóg tá kãtĩg, kĩ tóg vēsýmér ã kãke tỹ Simão Pedro venh tĩ mũ, kĩ tóg ti mỹ: “Messias ve inh,” he mũ. “Messias,” he ag tóg tĩ, Topê tỹ ùn jẽnẽnh ke ên to, Cristo to. ⁴² André tỹ ti mỹ Jesus tó kĩ tóg ti mré ti venh tĩ mũ. Kĩ Jesus vỹ ti ki êvãnh mũ, kĩ tóg ti mỹ: “Simão vỹ tỹ ã nĩ, João kósin,” he mũ. “Sỹ ã jyjyn mãn ke vễ, hã vỹ: Cefas, he mũ,” he tóg, Jesus ti. Cefas to ken hã vễ, hã vỹ: Pedro, he mũ, hã vỹ: pãró, he mũ, êg vỹ ki.

Jesus tỹ Filipe mré Natanael jé prẽ

⁴³ Tỹ vaj kĩ Jesus vỹ ga tỹ Galiléia ra tĩg sór mũ. ã tĩg ke jo tóg Filipe kato tẽ mũ. Kĩ tóg ti mỹ: “inh mré kãtĩg,” he mũ. Kĩ tóg tĩ mũ. ⁴⁴ Hã ra Filipe vỹ tỹ Betsaida tá ke nĩ, André mré Pedro jamã ên tá ke. ⁴⁵ Kĩ Filipe vỹ Natanael venh tĩ mũ, ti mỹ Jesus kãmén jé. Kĩ tóg ti mỹ: “Cristo ve inh huri,” he mũ. “Moisés vỹ ti kãtĩg ke

rán ja nĩ, Topẽ vĩ tó tĩ ag ke gé. Jesus to ken hã vễ, Nazaré tá ke ên to ken hã vễ, José kósín ên ti. Ti hã vỹ tỹ Cristo nĩ,” he tóg, Filipe ti, Natanael mỹ. ⁴⁶ Kĩ tóg ti mỹ: “hã ra sóg Nazaré tá ùn há ve ja tũ nĩ ver,” he mũ. Hã ra Filipe tóg ti mỹ: “ge ra ti venh kãtĩg,” he mũ. Kĩ tóg ti mré tĩ mũ.

⁴⁷ Ag tỹ Jesus tá junjun mũ ra Jesus tóg Natanael kãmén mũ, ù tỹ tá nỹtĩ ag mỹ. “Û tỹ tá kãtĩ mũ ên ve ra,” he tóg. “Israel krẽ'krẽ pẽ vễ,” he tóg. “ùn há vỹ tỹ ti nĩ, ón vãnh ti nĩ,” he tóg. ⁴⁸ Hã ra Natanael vỹ Jesus tỹ ã to vĩ tag mễg mũ. Kĩ tóg ti mỹ: “kỹ ã mỹ inh ki kanhró nĩ?” he mũ. Kĩ Jesus tóg ti mỹ: “Filipe tỹ ã jé prěr to hã sóg ã vé,” he mũ. “Á tỹ ka krēm jẽ kỹ sóg ã vé, ka tỹ figueira ên krēm,” he tóg,” he tóg. Jesus ti.

⁴⁹ Kĩ Natanael tóg Jesus mỹ: “mẽ'” he mũ. “Topẽ kósín vỹ tỹ ã nĩ,” he tóg. “Ëg povo tỹ Israel kri pã'i vỹ tỹ ã nĩ,” he tóg.

⁵⁰ Kĩ Jesus tóg: “isỹ ã mỹ: ã ve ja inh nĩ, ã tỹ ka krēm jẽ ra, hen kỹ tóg ã mỹ e tĩ, kỹ ã tóg inh vĩ kri fi sór mũ,” he mũ. “Hã ra tóg ver tỹ nén ù tũ nĩ, sỹ ã ve ja tag ti. Isỹ kar kỹ nén han ke vỹ ã mỹ e pẽ tãvĩ tĩnh mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti. ⁵¹ “Ha vé, ki hã sóg tónh ke mũ, ha mẽ. Kanhkã nor kỹ nĩ ve jé ãjag tóg ke mũ. Tá ãjag tóg Topẽ tỹ jègnê jafã ag venh ke mũ gé. Kanhkã tá ag kãrenh ke mũ, iso, kỹ ag ra mũ mãn ke mũ gé. Tỹ sóg ãprã ke fi kósín nĩ mỹr,” he tóg, Jesus ti.

2

Jesus tỹ vãnh prũg venh tĩ

¹ Kurã tãgtũ tũg kỹ ù tóg vãnh prũg han mũ êmã tỹ Caná tá, ga tỹ Galiléia tá. Jesus mỹnh fi vỹ venh tĩg ja nĩ. ² Kĩ ag tóg Jesus mỹ tó mũ gé, ti tỹ festa venh kãtĩg jé, ti mré mũ tĩ ag mré. ³ Ag tỹ tá nỹtĩ ra vãnh vinho tóg tũ' he mũ. Kĩ Jesus mỹnh fi tóg ti mỹ: “vinho hur tũg,” he mũ. ⁴ Hã ra Jesus tóg fi mỹ: “toreg', mỹnh!,” he mũ. “Inh mré ke tũ vễ, ã tỹ inh mỹ nén tó mũ tag ti,” he tóg, Jesus ti, ã mỹnh fi mỹ. ⁵ Hã ra fi

tóg ù tỹ festa ki rĩr tĩ ag mỹ: “ti tỹ ãjag mỹ nén ù tó kỹ han nĩ,” he mũ.

⁶ Hã ra goj né mág tỹ 6 (ke) vỹ tá nỹtĩ, pó tỹ goj hé mág. Éhé ti nỹtĩ, balde fór tỹ 10 (ke) tỹ ãg tóg ùn pir fãn tĩ. Judeu ag vỹ vãnh kygpe e han tĩ, ag tỹ Topẽ mỹ há nỹtĩ jé. Ag jykre hã vễ. Ag tỹ vãnh kygpe hã jé tóg tá nỹtĩ, goj nén ti. ⁷ Kĩ Jesus tóg festa ki rĩr tĩ ag mỹ: “goj né ên fónfãn, goj run kỹ,” he mũ. Kĩ ag tóg ke mũ. Fónfãn kãn ag tóg mũ. ⁸ Kĩ tóg ag mỹ: “goj tag tỹ festa to pã'i mỹ ven,” he mũ. Kĩ ag tóg ke mũ. ⁹ Kĩ tóg kron mũ, festa to pã'i ên ti. Hã ra tóg tỹ vinho nĩ sir, ag tỹ run ja ti. Hã ra tóg ki kagtĩg nĩ, festa to pã'i ti. Û tỹ festa ki rĩr tĩ ag hã vỹ ki kanhró nỹtĩ, pã'i ên krēm ke ag.

Pã'i tỹ vinho hã ên kron kỹ tóg ùn prũg mũ ên jé prěr mũ. Kĩ tóg ti mỹ: ¹⁰ “vãnh jykre vãnhmỹ han ã,” he mũ. “Ag tỹ kronkron vén kỹ ã tóg ag mỹ vinho há tãvĩ nĩm ke mũ vễ, kar kỹ vinho pãgsĩ vỹ há nĩ vễ. Jãvo ã tóg ag mỹ vinho pãgsĩ ên nĩm vén, kỹ ã tóg vinho há pẽ tag nĩm sór mũ ha vãnh,” he tóg, festa to pã'i ti, ùn prũg mũ ên mỹ. Hã ra tóg ki kagtĩg nĩ, Jesus tỹ goj tỹ vinho há ên han mũ ti, há kỹ tóg ti mỹ e tĩ, ti tỹ festa kuju ki vinho há ven sór kỹ.

¹¹ Jesus tỹ êmã tỹ Caná tá nén han mũn hã vễ, Galiléia tá. Ëg tỹ nén han ki kagtĩg hyn han tóg tĩ, kỹ tóg tag han vén. Ti tỹ nén han mũ ki ãg tóg ti jykre tar ki kanhró nỹtĩ sir. Hã kỹ ag tóg ti ki ge mũ sir, ti mré mũ tĩ ag, ag tỹ ti jykre tar ên ven kỹ.

¹² Kar kỹ Jesus vỹ cidade tỹ Cafarnaum ra tĩ mũ, ti mỹnh fi mrẽ, ti jãvy ag mré hã, ti mrẽ mũ tĩ ag mré ke gé. Tá ag tóg nỹtĩg mág sĩ han.

Jesus tỹ Topẽ jo ãn ra tĩ

(Mt 21.12-13; Mc 11.15-17; Lc 19.45-46)

¹³ Ên kã Judeu ag festa tỹ Páscoa vỹ kakó nĩ ha Kĩ Jesus vỹ cidade tỹ Jerusalém ra tĩ mũ, ti mré mũ ti ag mré. ¹⁴ Ti tỹ Topẽ jo ãn tá jun kỹ tóg ù tỹ boi vender he tĩ ag vég mũ, carneiro vender he tĩ ag ke gé sórãg

vender he tĩ ag ke gé. Topê jo ãn krêm ag tóg ãjag negócio hyn han tĩ. Kar kÿ ù ag tóg tá nÿtĩ gé jãnkamy trocar he tĩ ag. ¹⁵ Jesus tÿ ag ve kÿ tóg ti mÿ e tĩ, ag tÿ Topê jo ãn kavénh mÿn kÿ. Hã kÿ tóg mrãn ke jafã fy tÿ ag mrãnmrãn jafã han mÿ. Ën vyn kÿ tóg ag pan mÿ, Topê jo ãn kãtã, carneiro ti ke gé, boi ti ke gé. Û tÿ jãnkamy trocar he tĩ ag jãnkamy ãn vãm tóg mÿ gé, ãprã, kÿ tóg ag mesa tÿ kréj ke mÿ gé. ¹⁶ Û tÿ sórãg vender he tĩ ag mÿ tóg: “ãjag tũ ma mÿjég,” he mÿ. “Inh panh jo ãn krêm negócio han sór tũg nĩ. Bodega pijẽ', inh panh jo ãn ti,” he tóg, Jesus ti.

¹⁷ Ti mré mÿ tĩ ag tÿ tag ve kÿ ag tóg ti to rán kÿ nĩ ãn mĩ ãkrég mÿ, ha mẽ: “ã ãn tóg inh mÿ sãnvĩ jẽ, kÿ tóg inh mÿ e tĩ, ag tÿn kavénh kÿ. Tag tugrĩn ag tóg inh krĩ rÿ han mÿ, kÿ tóg kejẽn isén ke mÿ sir, inh kri rÿ ti, ha vemnĩ,” he tóg, Topê vĩ tÿ rán kÿ nĩ ki, Jesus to.

¹⁸ Kÿ Judeu ag pã'i ag vÿ Jesus tÿ ag pan mÿ vég mÿ gé. Kÿ ag tóg ti mÿ: “ã tÿ hẽ ri ke nẽ?” he mÿ. “Û nÿ hÿn ã mÿ: tag han nĩ, hé? Milagre ù han nĩ, ãg tÿ ù tÿ ã jẽnẽg mÿ ki kanhrãn jé,” he ag tóg mÿ, pã'i ag, Jesus mÿ.

¹⁹ Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “ãjag tÿ Topê jo ãn tag kókén kÿ sóg ti jẽgja ki ù han mãn ke mÿ, kurã tãgtũ ki, ha vemnĩ,” he mÿ. ²⁰ Kÿ tóg ag mÿ e tĩ. “Û tÿ Topê jo ãn tag han mÿ ag vÿ ano tÿ 46 (ke) ki rãnrãj kÿ ti han. Jãvo ã mÿ kurã tãgtũ ki ti han sór mÿ', in ti'?” he ag tóg mÿ, Jesus mÿ, pã'i ag. ²¹ Hã ra Jesus tóg ag mÿ ã ter ke tó ja nĩgtĩ, vẽn kãmén ja ti nĩgtĩ, ti tÿ veso: “Topê jo ãn ri ke inh nĩ,” hen kÿ. ²² Ti tÿ kejẽn ã ter kar kÿ rĩr mãn kÿ ti mré mÿ tĩ ag tóg ti vÿ tag ki ãkrén kÿ ki kanhrãn mÿ, kÿ ag tóg Topê vĩ ki rán kÿ nĩ ãn to jykrén há han mÿ vãhã, Jesus vĩ to ke gé, kÿ ag tóg ti ki ge há han mÿ ha.

Jesus tÿ vẽn kar ki kanhró

²³ Kÿ ù tÿ hẽn ri ke ag vÿ Jesus ki ge mÿ, ti tÿ Jerusalém tá nĩn kÿ, festa tÿ Páscoa ãn kã. Ag tÿ ti tÿ nén han mÿ ve kÿ ag tóg ti ki ge mÿ. Milagre hyn han tóg tĩ. ²⁴ Hã ra tóg ag jykre ki kanhró

nĩ, ù tÿ ón kÿ ti ki ge mÿ ag jykre ki. Ón kÿ ag tóg ti ki ge mÿ, hã kÿ ag tóg ti ki fe tũ nÿtĩ sir. ²⁵ Kÿ ù tÿ ti mÿ: “ù ãn jykre vÿ ge nĩ,” hen kÿ tóg: “hÿ, ki kanhró inh nĩ,” he tĩ. Vêsóg ki tóg ag jykre ki kanhró nĩgtĩ.

3

Nicodemos tÿ Jesus mré vēmén

¹ Ën kã ù tóg nĩgtĩ, ti jijin hã vÿ: Nicodemos, he mÿ. Judeu ag pã'i ù vẽ, Fariseu ù vẽ. ² Ën vÿ Jesus ve sór mÿ, kÿ tóg kuty ra ti venh tĩ mÿ, ti mré vēmén jé. Kÿ tóg ti mÿ: “Topê vÿ ã jẽnẽ, tag ki kanhró ãg tóg nÿtĩ,” he mÿ. “Topê tÿ ãg mÿ ùn jẽnẽ vÿ tÿ ã nĩ, hã kÿ ã tóg ãg tÿ nén han vãn ãn hyn han tĩ. Topê tÿ ã mré han tũ nĩ ra ã tóg ã tÿ han mÿ tag ki kagtĩg nĩnh mÿ vẽ,” he tóg, Nicodemos ti, Jesus mÿ.

³ Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “sÿ ã mÿ tag kãmén ke vẽ, ha mẽ,” he mÿ. “Ûn mur mãn kÿ nÿtĩ ag hã vÿ Topê tÿ tÿ ãg pã'i nĩ venh ke mÿ, ag tãvĩ. Ki hã sóg tó mÿ mÿr,” he tóg, Jesus ti, Nicodemos mÿ.

⁴ Kÿ Nicodemos tóg ti mÿ: “kÿ ùn sanh hÿn hẽ ri kenh mÿ, ti mur mãn jé?” he mÿ. “Ti mÿ vêsĩ han ki kanhró nĩ, kÿn mÿ ã mÿnh fi nug ki rã mãn kÿ mur mãn ke mÿ?” he tóg, Nicodemos ti.

⁵⁻⁶ Hã ra Jesus tóg ti mÿ: “vó,” he mÿ. “Ëprã ke ag krẽ vÿ tÿ ãprã ke nÿtĩ, ag mÿnh fag ri ke, Jãvo Topê kuprĩg tÿ ù han kÿ tóg Topê kuprĩg tÿ jagrẽ nĩ. Mur mãn to ken hã vẽ, hã vÿ: inh ki rã, he mÿ, hã vÿ: mur mãn, he mÿ. Goj tÿ ke vẽ, Topê kuprĩg tÿ ke vẽ gé. Û tÿ gen kÿ mur mãn ja tũ nĩn kÿ tóg Topê tÿ tÿ ãg pã'i nĩ venh ke tũ pẽ nĩ. ⁷ Hã ra tóg ã mÿ e tĩ, sÿ ã mÿ: “mur mãn jé ã tóg ke mÿ,” hen kÿ. ⁸ Kãka to jykrén nĩ. Ti tÿ mĩ tĩg sór mÿ ãn mĩ tóg tĩ tĩ kãka ti. Ti tÿ krog he mÿ ãn hã mẽg ãg tóg tĩ, hã ra ãg tóg ti végtũ nĩ, kÿ ãg ti tÿ hẽ ra tĩg ke mÿ ki kagtĩg nÿtĩ, ti tÿ hẽ tá kãtĩg ãn ti ke gé. Ge ti nĩgtĩ, Topê kuprĩg tÿ ùn han mãn mÿ ag mré,” he tóg, Jesus ti, Nicodemos mÿ. (Topê kuprĩg végtũ ãg tóg nĩgtĩ. Ha ra tóg ãg mÿ ã jykre tãg nĩm, ti tÿ ãg han mãn kÿ. Hã kÿ Jesus

tóg Nicodemos mÿ: “kãka ri ke nĩ,” he mÿ)

⁹ Kÿ Nicodemos tóg: “tag hÿn hẽ ri ke tĩ?” he mÿ. ¹⁰ Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “Israel ag kanhrãn ã tóg tĩ, hã ra ã tóg sÿ ã mÿ nén tó mÿ tag ki kagtĩg nĩ,” he mÿ. ¹¹ “Ki hã sóg tó mÿ, hã kÿ sóg ã mÿ kãmén mÿ. Sÿ nén ù ki kanhrãn mÿ ẽn hã tó sóg tĩ. Isÿ nén ù ve ja ẽn hã kãmén sóg tĩ, hã ra ãjag tóg mẽ jãvãnh nÿtĩ. ¹² Isÿ ãjag mÿ ga kri vẽn jykre kãmén mÿ ra ãjag tóg jëmẽ sór tũ nĩgtĩ. Kÿ ãjag hÿn hẽ ri kenh ke mÿ’, sÿ ãjag mÿ kanhkã tá vẽn jykre kãmén kÿ?” he tóg. ¹³ “Ha vé, ãjag kãmĩ ù vÿ kanhkã ra tãpÿr tũ nĩ, tá vẽn jykre ẽn ve jé. ãjag jãvo isóg tá kãkutẽ ja nĩ, hã kÿ sóg tó tĩ. Inh jamãn hã vẽ. Tÿ sóg ẽprã ke fi kósin nĩ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁴ “Moisés vÿ pÿn tÿ ka to sa ja nĩgtĩ, ga kórég ẽn tá. Pÿn tÿ ferro kusüg tÿ há ẽn tÿ tóg ka to sa ja nĩgtĩ. Tag ri ke han jé ag tóg ke mÿ, isÿ, isÿ tÿ ẽprã ke fi kósin nĩn kÿ. ¹⁵ Kÿ ù tÿ inh ki rãnh ke mÿ ẽn vÿ kren ke mÿ. Rĩr krÿg ja tũ ve jé tóg ke mÿ. Hã jé ag tóg ka to isanh ke mÿ. ¹⁶ Topẽ vÿ ga kri mÿ ag to há nĩ, hã kÿ tóg ã kósin pir fẽg, vẽn kar tÿ ti ki ge jé, ag tÿ tũ’ he tũ nĩ jé, ag tÿ ẽg rĩr krÿg ja tũ ẽn ven jẽ. ¹⁷ Topẽ vÿ ã kósin jẽnẽ, ti tÿ ẽprã ke ag krenkren han jé. Ti pi(jé) sÿ ãjag vóg kónãn jé inh jẽnẽ,” he tóg, Jesus ti, Nicodemos mÿ.

¹⁸ “Û tÿ inh ki rãnh ke mÿ to tóg jũnh ke tũ nĩ, Topẽ ti. Jãvo tóg ù tÿ inh ki ge tũ ẽn ag hã to jũ nĩ isÿ tÿ ti kósin pir nĩn kÿ,” he tóg.

¹⁹ “Topẽ tÿ ù tÿ inh ki ge tũ ag to jũ vÿ ge nĩ, ha mẽ. Ga kri mÿ ag kanhrãn sóg tĩ, hã ki sóg ag mÿ jẽngrẽ ri ke nĩ. Hã ra ag tóg mẽ sór tũ nĩgtĩ. Kutÿ mĩ ag tóg mÿ sór mÿ, jẽngrẽ tóg ag mÿ kórég nĩ, ag jykre pãno nĩn kÿ. ²⁰ Û tÿ vẽn jykre pãno han mÿ kar vÿ kurã to kórég nÿtĩ, kÿ ag tóg kurã ki vẽn ven sór tũ nĩ, vẽn kar tÿ ag jykre pãno venh ha mẽ tĩn kÿ. ²¹ Û tÿ Topẽ vÿ ki króm mÿ ag vÿ kurã ki vẽn ven sór tĩ. Kurã tóg ag mÿ sér tĩ, vẽn kar tÿ ag jykre hã ven jé. Topẽ vÿ ag tar han tĩ,

ag tÿ nén ù há han jé. Hã ve jé ag tóg ke mÿ, vẽn kar ag,” he tóg, Jesus ti, Nicodemos mÿ. Ti tÿ ti mÿ Topẽ jykre kãmén ja hã vẽ.

João Batista tÿ Jesus kãmén mãn

²² Ẽn kã kejẽn Jesus tóg ã mré mÿ tĩ ag mré ga tÿ Judéia ra tĩ mÿ, kÿ ag tóg tá nÿtĩ, vẽn kar kygpe kÿ. ²³ Hã ra João vÿ ag kygpég mÿ gé, ẽn kã, vãn tÿ Enom tá, Salim tóg tá kakó nĩ. Tá goj vÿ éhé nĩ, hã kÿ tóg ag tÿ tá vẽn mãn kÿ ag kygpég mÿ, João ti. ²⁴ Ẽn kã tóg ver se kÿ jẽ tũ nĩ, João ti.

²⁵ Kejẽn Judeu ù tóg tá nĩ gé, hã ra tóg João mré mÿ tĩ ag vÿ kafãn mÿ. “Gøj tÿ ẽg tóg Topẽ mÿ jãnhkri kÿ nĩgtĩ,” he tóg mÿ, ag mÿ, Judeu ẽn ti. Hã to ag tóg jagnẽ vÿ kafãn mÿ. ²⁶ Kÿ João mré mÿ ag tóg João mÿ tag tó mÿ, ha mẽ. “Û tÿ Jordão mãtã ã mré nĩ ja ẽn vÿ ag kygpég jẽ nĩ, ã tÿ ẽg mÿ ùn kãmén ja ẽn ti. Hã ra vẽn kar vÿ ti mré mÿ mÿ ha, hã kÿ ag tóg ã venh kãmũ mãn tũ nĩ ha,” he ag tóg mÿ, João mÿ, Jesus to. ²⁷ Hã ra tóg ag mÿ: “há ti nĩ,” he mÿ. “Topẽ tÿ ẽg mÿ ùn nĩm mÿ ẽn hã vég ẽg tóg tĩ,” he tóg. ²⁸ “Mĩ ẽkren nĩ, sÿ ãjag mÿ nén tó ja ti, hã vÿ: inh pi (jé) tÿ Cristo nĩ’, he mÿ. Sÿ ti jãmĩ tĩg ke hã jé tóg inh jẽnẽ, Topẽ ti, he ja sóg nĩ ãjag mÿ,” he tóg, João ti. ²⁹ “Vẽn prüg to jykren nĩ. Ûn prüg mÿ hã vÿ ã prũ ke fi mré nĩ nĩ. Ti régre tóg hã ra ti rã hã jẽ, ùn prüg mÿ ẽn rã hã, kÿ tóg ti vÿ mẽg mÿ, hã ra tóg ti mÿ mẽ sér pẽ tĩ, ti, vÿ ti. Ge ti nĩ, inh mré. Inh mÿ tóg sér tĩ, vẽn kar tÿ ti mré mÿn kÿ, ti tÿ ùn prüg mÿ ri ke nĩn kÿ, Jesus ti. ³⁰ Ûn e tÿ ti mré mÿn kÿ tóg há tĩ, kÿ tóg tÿ ùn mág nĩnh mÿ ha. Hã ra sóg tÿ nén ù tũ nĩnh ha,” he tóg, João ti.

Jesus tÿ kynhmÿ kãtĩ

³¹ “Ûn tÿ kynhmÿ kãtĩ mÿ ẽn vÿ vẽn kar kafór nĩ. Ẽprã ke ag vÿ tÿ ẽprã ke nÿtĩ, kÿ ag tóg ẽprã ke jykre tÿ vëmén tĩ. Û tÿ kanhkã tá kãtĩ mÿ ẽn vÿ tÿ vẽn kar kri ke jẽ. ³² Kÿ tóg ã tÿ tá nén ve ja ẽn hã tó mÿ, ã tÿ tá nén mẽ ja ẽn, hã ra ag tóg ti vÿ mẽ sór tũ nĩ.

³³ Ū tỹ ti vĩ mẽg mũ ag hã ra Topẽ to: “ki hã tóg tó tĩ,” he mũ. ³⁴ Topẽ tỹ ùn jẽnẽg mũ ẽn vĩ ti vĩ kãmén mũ. Topẽ kuprĩg vĩ Jesus tar han mũ, ti tỹ tỹ ti jagrẽ pẽ nĩn kỹ, ti tỹ ti ve mág han kỹ. ³⁵ Topẽ vĩ ã kósin to há tãvĩ nĩ, kỹ tóg ti mẽ nén (ũ) kar tovãnh, ti hã tỹ ki rĩr jé. ³⁶ Hã kỹ ũ tỹ ti kósin ki rã mũ vĩ ter mãn ke tũ nĩ. Rĩr krỹg ja tũ ve jé tóg ke mũ. Ū tỹ ti vĩ han sór tũ ẽn vĩ tag venh ke tũ pẽ nĩ, rĩr krỹg ja tũ tag ti. Topẽ vĩ ti vóg kónãn ke mũ, kỹ tóg tũg' henh ke tũ nĩ, Topẽ tỹ ti vóg kónãn ke ti,” he tóg, João ti. Ti tỹ ã mré mũ ti ag mẽ Jesus kãmén jan hã vễ.

4

Jesus tỹ Samaria tá fi mré vēmén mũ

¹ Kỹ Fariseu ag vĩ mẽg mũ, ùn tỹ hẽn ri ke ag tỹ Jesus mré mũ ẽn ti. Ūn e ag kygpég tóg mũ gé, Jesus ti, João tỹ ùn kygpe ja ag kãfór. ² Hã ra Jesus vĩ ag kygpe ja tũ nĩ. Ti mré mũ tĩ ag hã vĩ ag kygpe ja nĩgtĩ. ³ Kỹ Jesus tóg mẽg mũ, Fariseu ag tỹ ti tỹ tỹ ùn mág nĩ mẽ ja ti, hã kỹ tóg ga tỹ Judéia tá kãkutẽ kỹ ga tỹ Galiléia ra tĩ mũ, ti mré mũ tĩ ag mré. ⁴ Galiléia ra tĩg jé tóg ver ga tỹ Samaria fĩn rãm mũ. ⁵ Fĩn rãm kỹ tóg Samaria tá cidade ù tá jun mũ, hã vĩ: Sicar, he mũ. Tán kakó nĩ, Israel jóg'jóg ve tỹ Jacó japỹ ja ti. Ēpỹ ẽn fi ja tóg nĩ, ã kósin tỹ José mẽ, Jacó ti. ⁶ Kỹ Jacó tỹ poço vĩ tá nĩ gé. Jesus tỹ poço ẽn tá jun kỹ tóg tá vẽnkhán kỹ nĩ nĩ, poço ẽn rã hã. Rã tỹ ẽg nĩno kã sa ra ke ja vễ.

⁷ Jesus tỹ tá nĩn kỹ ùn tỹ tá fi vĩ tá jun mũ, Samaria tá ke ù fi. Goj run jé fi tóg kãtĩ mũ. Kỹ Jesus vĩ fi mẽ: “inh mẽ goj jun, sỹ kron jé,” he mũ. ⁸ Ti mré mũ tĩ ag vĩ tá tũgtũ nỹtĩ, ã pir mẽ tóg tá nĩ nĩ, Jesus ti. Cidade ra ag kagáv, vễjẽn comprar he jé.

⁹ Jesus tỹ fi mẽ goj to vĩn kỹ fi tóg ti mẽ: “Judeu vĩ tỹ ã nĩ, hã ra ã tóg inh mẽ goj to vĩ mũ,” he mũ, “isỹ tỹ Samaria tá ke nĩ ra,” he fi tóg mũ, Jesus mẽ. Judeu ag vĩ Samaria tá ke ag to é he tĩ, hã kỹ fi tóg ti mẽ ke mũ.

¹⁰ Kỹ Jesus tóg fi mẽ: “Topẽ tỹ ã mẽ nén han sór mũ tag ki kagtĩg ã nĩ ver,” he mũ. “Kỹ ã tóg inh ki kagtĩg nĩ gé. Ke tũ nĩ mũ ra ã tóg inh mẽ: “inh mẽ goj nĩm,” henh ke mũ vễ, kỹ sóg ã mẽ goj ror tỹ goj nĩm ke mũ vễ,” he tóg fi mẽ, Jesus ti.

¹¹ Kỹ fi tóg Jesus mẽ: “runja tũ ã nĩ,” he mũ, “kỹ ã hỹn hẽ ri kenh mũ, ã tỹ goj ror tỹ goj ẽn run jé? Téj jagy ti nĩ, poço ti,” he fi tóg ti mẽ. ¹² “Ēg jóg'jóg ve tỹ Jacó vĩ poço tag han, kỹ ag tóg ti goj kron, ti krẽ ke gé, ti mẽg ke gé. Ā mẽ ti kãfór nĩ, hã kỹ ã mẽ goj ror tỹ goj run sór mũ?” he fi tóg mũ, Jesus mẽ.

¹³ Kỹ Jesus tóg fi mẽ: “ã tỹ goj tag kron kỹ ã tóg kãnhmar kron mãn sór mũ,” he mũ. ¹⁴ “Isỹ ã mẽ goj nĩm kỹ ã tóg kron pir han kar kỹ há nĩ ha, kron mãn sór ke tũ ã nĩ sir. Ā kãki tóg goj ror han ke mũ, sỹ ã mẽ goj nĩm ke ti. Kỹ goj tag vĩ ã ter ke tũ han ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti. ¹⁵ Kỹ fi tóg ti mẽ: “inh mẽ nĩm gé, goj tag ti,” he mũ. “Kỹ sóg tag ki run mãn ke tũ nĩ ha, kỹ sóg kron sór mãn ke tũ nĩ ha,” he fi tóg.

¹⁶ Hã ra Jesus tóg fi mẽ: “kỹ ã mén jé prẽrmnĩ ge, ti mré inh venh kãtĩg nĩ,” he mũ fi mẽ. ¹⁷ “Hã ra sóg mén tũ nĩ,” he fi tóg. “Hỹ,” he tóg, Jesus ti. “Mẽn tũ ã nĩ, ki hã ã tóg tó mũ. ¹⁸ Ā mén ag vĩ ù tỹ 5 (ke) ja nĩgtĩ, kỹ ã tỹ ùri ùn mré nĩ ẽn pi(jé) tỹ ã mén nĩ'. Ki hã ã tóg tó mũ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁹ Kỹ fi tóg Jesus mẽ: “Topẽ vĩ tó jafã vĩ tỹ ã nĩ, vэг isóg nĩ nĩ,” he mũ. “Kỹ inh mẽ tag tó, ha mẽ. Ēg jóg'jóg ve ag vĩ tag ki Topẽ mré vēmén tĩ ja nĩgtĩ, pãnónh tag kri, kỹ ẽg tóg ùri ke tĩ gé. ²⁰ Hã ra tóg ãjag mẽ há tũ nĩ, tag, ãjag tỹ tỹ Judeu nỹtĩn kỹ. “Jerusalém tá ẽg Topẽ mré vēmén ke mũ, Jerusalém tá ẽg tóg ti mẽ: ùn mág vĩ tỹ ã nĩ, henh ke mũ,” he ãjag tóg tĩ. Ti hỹn hẽ tá há nĩ, ẽg tỹ Topẽ mré vēmén ke ti?” he fi tóg, Jesus mẽ

²¹ Hã ra Jesus tóg fi mẽ: “ha mẽ, sỹ ã mẽ nén kãmén ke ti,” he mũ. “Kãnhmar ãjag tóg pãnónh tag kri ẽg jóg tỹ Topẽ mré vēmén mãn ke tũ nĩ, kỹ ẽg Jerusalém tá ti mré vēmén mãn ke tũ

nĩ gé. ²² Topê mré ãjag tóg vēmén sór ti, hã ra ãjag tóg ãjag tỹ ùn mré vēmén mũ ki kagtĩg nỹtĩ. ãjag jãvo ãg tóg ti ki kanhró nỹtĩ, ù tỹ vėnh kar krenkren han ke ěn tỹ tỹ Judeu krė'krė ag kã ù nĩn kỹ. ²³ Kãnhmar vėnh kar vỹ Topê mré vēmén há han ke mũ. Kakó ti nĩ ha, kurã tag. Kỹ ù tỹ ti mré vēmén mũ ag vỹ Topê kuprĩg tỹ jagrė nỹtĩ, hã kỹ ag tóg ti mré vēmén há han ke mũ, ěg jóg mág mré. ù tỹ ge hã jãvãnh ti mũ, ěg jóg mág ti, ag tỹ ti mré vēmén jé, ti mỹ: “ùn mág vỹ tỹ ã nĩ,” he jé,” he tóg. ²⁴ “Ěg pi(jé) Topê vég tĩ, hã ra tóg ěg mré nĩ nĩ. Kỹ, ěg tỹ ti mré vēmén sór kỹ ěg tóg ti kuprĩg tỹ jagrė nỹtĩnh mũ, ěg tỹ ti mré vēmén há han jé, ěg tỹ ti vég tũ ra. Ěg tỹ ti mỹ: “ùn mág vỹ tỹ ã nĩ,” hen kỹ ěg tóg ti mỹ ón ke tũ nĩ, vėnh vĩ há hã tóg jé ěg tóg ke mũ,” he tóg mũ, Jesus ti, fi mỹ.

²⁵ Kỹ fi tóg ti mỹ: “hỹ,” he mũ. “Mesias ěn vỹ kãtĩg ke mũ, ěg tỹ ù to: Cristo, he mũ ěn. Ěn vỹ ěg mỹ kãmén kãn ke mũ, tag kar ti,” he fi tóg ti mỹ. ²⁶ Kỹ Jesus tóg fi mỹ: “inh hã vė,” he mũ. “Ù tỹ ã mré vēmén jėn hã vė,” he tóg.

²⁷ Ti tỹ fi mỹ tag tóg kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti tá junjun mũ. Kỹ ag tóg ti tỹ fi mré vēmén vég mũ, kỹ tóg ag mỹ e tãvĩ tĩ. Hã ra ag tóg ti mỹ nén ù tóg tũ nĩgtĩ. “Á tỹ ne mẽ sór nẽ, fi ki?” he tũ ag tóg nĩgtĩ. “Á tỹ ne tóg nẽ, fi mỹ?” he tũ ag tóg nĩgtĩ gé.

²⁸ Hã ra fi tóg ã runja ré kỹ ti mũ, ã jamã ra. Kỹ fi tóg ã nĩgja tá ke ag mỹ: ²⁹ “mũ nỹ, ù ve jé,” he mũ. “Inh mỹ tóg sỹ nén han ja tóg kãn. Ti mỹ tỹ Cristo tũ nĩ vỹ?” he fi tóg ag mỹ. ³⁰ Kỹ ag tóg fi mré kãmũ mũ sir, ti ve jé.

³¹ Fi tĩg kar kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg Jesus mỹ “vějėn ti ko ra,” he mũ. ³² Hã ra tóg ag mỹ: “ijėn vỹ nĩ nĩ, hã ra tóg ãjag jėn ri ke tũ nĩ,” he mũ. ³³ Kỹ ag tóg jagnė mỹ: “ù nỹ ti mỹ vėjėn nĩm hỹn?” he mũ. ³⁴ Hã ra Jesus tóg: “ijėn to ken hã vė, hã vỹ: tỹ isỹ Topê rãnhřaj han kãn ke, he mũ, isỹ ù tỹ inh jėnėg mũ ěn vĩ han ke, he mũ gé,” he tóg, Jesus

ti. ³⁵ “Ájag mỹ ti kysã tỹ 4 (ke) nĩ ver, ěg tỹ ěg jakré kanė venh ke ti. Ha Sicar tá kãmũ mũ ag vigvé. ùri ag tóg inh ke ge sór mũ, kỹ ag tóg inh mỹ ěg jakré tóg nỹ ěn ri ke nỹtĩ. ³⁶⁻³⁸ Fi mỹ sóg Topê vĩ tóg, kỹ fi tóg ã mré ke ag mỹ tóg. Hã ra sóg ãjag mỹ: “ha ag mỹ tóg mãn, ag tỹ inh ki ge jé,” he mũ. Kỹ ãjag tóg ù jakré kym ri ke han mũ, ãjag tỹ Sicar tá ke ag tỹ inh ki ge mũ ven kỹ. “Ù vỹ krãn tĩ, kar kỹ ù vỹ ti kanė mág tĩ,” he ěg tóg tĩ. Ki hã tóg vė, tag, ěg tỹ ěprã ke ag tỹ inh ki genh ke to jykrėn kỹ. Kỹ ù tỹ ag mỹ tóg mãn mũ mỹ tóg sér tĩ, ti tỹ ag tỹ inh ki ge mũ ven kỹ. Á rãnhřaj kaja vég tóg mũ sir. Hã ra ù tỹ ag mỹ tóg vėn ja ěn mỹ tóg sér tĩ gé, ag tỹ inh ki ge mũ ti. Á rãnhřaj kaja vég ti tĩ gé,” he tóg, Jesus ti, ã mré mũ tĩ ag mỹ.

³⁹ Hã ra ùn tỹtã ěn fi tóg ã mré ke kar ag mỹ: “inh mỹ tóg sỹ nén han ja tóg kãn,” he ja nĩ, Jesus to. Kỹ ag tóg Jesus ki ge mũ, fi vĩ to. ⁴⁰ Kỹ ag tóg Jesus tá junjun mũ sir. Kỹ ag tóg ti mỹ: “tĩg tũg nĩ. Ěg mré nĩmĩ,” he mũ. Kỹ tóg ag mré kurã régre tũg mũ. ⁴¹ Kỹ ù tỹ hėn ri ke ag tóg ti ki ge mũ sir, ti vĩ to. ⁴² ùn tỹtã ěn fi mỹ ag tóg: “ã vỹ tugrĩn ěg tóg ti ki ge mũ,” he mũ, “hã kỹ ěg tóg ùri ti vĩ mẽg mũ, kỹ ěg tóg ti vỹ tugnĩn ti ki ge pė han kỹ nỹtĩ, ùri. Ti ki kanhró ěg tóg nỹtĩ ha. Vėnh kar kren han tĩ ěn vė mỹr,” he ag tóg mũ, ùn tỹtã ěn fi mỹ. Hã kỹ Samaria tá ke tỹ hėn ri ke ag vỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ.

Jesus tỹ pã'i kósin tỹ há' he

⁴³ Jesus tỹ Samaria tá ke ag mré kurã régre tũg kar tóg ga tỹ Galilėia ra tĩ mũ sir. ⁴⁴ “Ù tỹ Topê vĩ tóg ti ěn jamã tá ke ag ne tóg Topê vĩ tóg tĩ ěn to é he tĩ,” he ja tóg nĩ, Jesus ti, hã kỹ tóg kór há ra tĩ mũ, Galilėia ra. ⁴⁵ Hã ra ag tóg, ti tỹ tá jun kỹ (ag tóg) ti mỹ vĩ há han mũ. Ti ve ja ag tóg nĩ, Jerusalém tá, festa tỹ Páscoa ěn tá, kỹ ag tóg ti tỹ tá nén hyn han ja ěn ve kãn. Hã kỹ ag tóg ti mỹ vĩ há han mũ.

⁴⁶ Kỹ Jesus tóg ěmã tỹ Caná ra tĩg mãn mũ, ga tỹ Galilėia tá ěmã tỹ Caná

ên ra. Tá tóg goj tỹ vinho han ja nĩgtĩ. Ën tá cidade tỹ Cafarnaum vỹ kakó nĩ. Cafarnaum tá pã'i mág tóg nĩgtĩ. Ti kosin vỹ kaga nỹ nĩ. ⁴⁷ Kĩ tóg męg mũ, Jesus tỹ Judéia tá kãtĩg ja ti, ti tỹ Galiléia tá jun ja ti, pã'i mág ên ti. Kĩ tóg ti venh kãtĩ mũ. “Inh mré inh kósín venh kãtĩg,” he tóg mũ, Jesus mỹ. “Kaga jagy tóg nỹ, kũ tóg inh mỹ ti ter ha mẽ tĩ. Á mỹ ti tỹ há' henh ke tũ?” he tóg, pã'i mág ti Jesus mỹ. ⁴⁸ Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “isỹ ęg tỹ nén han vãnhan mũ ve sór ãjag tóg mũ, ãjag tỹ hên ri ke mũn inh ki ge jé,” he tóg, Jesus ti. ⁴⁹ Hã ra pã'i ên tóg Jesus ti mỹ: “vó,” he mũ. “Kuri inh mré tĩg, ti ter tũ nĩ jé,” he tóg. ⁵⁰ Kĩ Jesus tóg ti mỹ: “ha ã hã tĩg,” he mũ. “Há tóg nĩ ha, ã kósín ti,” he tóg. Kĩ tóg Jesus vỹ tag kri fi kũ tĩ mũ sir, pã'i ên ti.

⁵¹ Ti tĩg kũ tóg ã camarada ag kato tẽ mũ. Tỹ vaj kũ ke vẽ. Ti ãn tá ag tóg kãmũ mũ, kũ ag tóg ti mỹ: “ã kósín tóg há' hé huri,” he mũ sir. ⁵² Kĩ tóg ag mỹ: “ti rá tỹ hẽ kã sa ra há' hé?” he mũ. Kĩ ag tóg ti mỹ: “rãké tá, meio dia pãte ke sĩ,” he mũ. “Ën kã ti rỹg tóg tũ' he mũ,” he ag tóg ti mỹ. ⁵³ Hora ên kã Jesus tóg ti mỹ: “ã kósín vỹ há nĩ,” he ja nĩ. Kĩ tóg to jykrén há han mũ sir, pã'i ên ti, kũ tóg Jesus ki rá mũ, ti prũ fi ke gé, ti krẽ kar ag ke gé, ti camarada kar ag ke gé. ⁵⁴ Jesus vỹ ga tỹ Judéia tá kãtĩg kũ ga tỹ Galiléia ra tĩg ja nĩ. Ën kã tóg milagre ên han, kũ tóg tỹ régre nỹtĩ, ti tỹ ęg tỹ nén ã han vãnhan mũ ti.

5

Jesus tỹ ãn grĩn grĩn kũ nỹ tỹ há' he

¹ Tag pãte Judeu ag tỹ festa há ã tóg kejẽn kutẽ mũ, kũ Jesus vỹ Jerusalém ra tĩ mũ. ² Tá goj nig tóg nĩgtĩ, cidade jy ró jãnkã rá hã, jãnkã ên jĩin hã vỹ: carneiro jo jãnkã, he mũ. Goj pẽnĩn tóg ãn tỹ 5 (ke) nỹtĩ, vênh kaga jo ãn. Goj ên jyjy hã vỹ: Betesda, he mũ. ³ Ën tá vênh kaga tỹ hên ri ke ag vỹ nỹtĩgtĩ, ãn kyvó ag, ãn tĩg vãnhan ag, ãn grĩn grĩn kũ nỹtĩ ag ke gé. ⁴ Goj vãn vãn he mũ jãvãnhan kũ ag tóg nỹtĩ. Kejẽn Topẽ tỹ

jẽnẽ jafã vỹ goj ki rá kũ tỹ vãnvãn he han mũ. Ën kã ã tỹ kãrãn vén mũ ên tóg há' he tĩ. Vênh kaga kar tỹ há' he ti tĩ, goj vãnvor mũ ên, ã tỹ ki ge vén mũ ag kar tỹ.

⁵ Ën tá ã tóg nĩgtĩ, ãn kaga ã. Kaga nĩ ki tóg 38 (ke) anos han mũ. ⁶ Kĩ Jesus tóg tá jun kũ ti vég mũ, ti tỹ tá nỹn kũ. Hã ra tóg ki kanhró nĩ, ti tỹ vãsỹ tá kaga nỹ ki. Kĩ tóg ti mỹ: “ã mỹ há' he sór tũ?” he mũ. ⁷ Hã ra tóg ti mỹ: “vó,” he mũ. “Hã ra tóg tũ tĩ, ã tỹ goj kãkã inh fẽg ke ti,” he tóg, ãn kaga ti. “Goy tỹ vãn vãn he kũ ag tóg inh jo kã ra ge tĩ, ijo tá jun kũ,” he tóg, ãn kaga si ên ti.

⁸ Kĩ Jesus tóg ti mỹ: “jẽg ra,” he mũ. “Á cama va tĩg,” he tóg, Jesus ti, ãn kaga si ên mỹ. ⁹ Vêsỹmér tóg há' he mũ, kũ tóg ã cama va tĩ mũ sir. Vênhkán ke kurã ki ke vẽ, Jesus tỹ ti han mũ ti.

¹⁰ Ti tỹ vênhkán ke kurã ki ã cama va tĩg kũ pã'i ag tóg ti mỹ: “vênhkán ke kurã ki ęg tóg nén ã va tĩg ke tũ nĩ vẽ,” he mũ. “Á tỹ nén han ke tũ han ã tóg mũ,” he ag tóg ti mỹ. ¹¹ Kĩ tóg ag mỹ: “ã tỹ isỹ há' he mũ ên vỹ inh mỹ: “ã cama va tĩg,” he ja nĩ, hã kũ sóg va tĩ mũ,” he tóg. ¹² Kĩ ag tóg ti mỹ: “ã nỹ ã mỹ: “ã cama va tĩg,” hé?” he mũ. ¹³ Hã ra tóg ki kagtĩg nĩ, ã tỹ ti tỹ há' he mũ ên ti. Jesus vỹ ti tỹ há' he kar tĩg ja nĩ, vêsỹmér. E ag nỹtĩ, goj ên tá, vênh kaga ag, hã kũ Jesus tóg ag ré kũ tĩg ja nĩ. Kũ ãn kaga ja ên tóg ti jiji mẽ ja tũ nĩ.

¹⁴ Kar kũ Jesus tóg ti ve mãn mũ, Topẽ jo ãn tá. Kĩ tóg ti mỹ: “ha vé,” he mũ. “Á tỹ inh há' hé. Topẽ vỹ mranh mãn sór tũg nĩ, ã tỹ ti vỹ mranh mãn mũ ra ã tóg ã kaga kãfór venh ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg ti mỹ, Jesus ti, ã tỹ ã tỹ há' he ja ên mỹ.

¹⁵ Hã ra tóg tĩ mũ, pã'i ag mỹ Jesus ti tó jé. ¹⁶ Kĩ ag tóg ti tén sór mũ sir, ti tỹ vênhkán ke kurã ki ãn kaga ên tỹ há' henh kũ. ¹⁷ Hã ra Jesus tóg pã'i ag mỹ: “inh panh vỹ rãnrãj kũ nĩ nĩ, ęg jóg mág ti,” he mũ. “Kũ sóg ver ti kóm isũ han ke mũ gé,” he tóg, Jesus ti, pã'i ag mỹ. ¹⁸ Kĩ ag tóg ti to jũ jagy han mũ. “Ti tén jé ęg tóg ke mũ,” he ag tóg

mũ sir jagnē mý. Vēnhkán ke kurā ěn ki tóg ģ tý nén han ke tũ ěn han ja nĩ, Jesus ti, Judeu ag jykre tovānh ký. Hã ra tóg Topē to: “inh panh vỹ tỹ ti nĩ,” he mũ gé. Ti tỹ vēsō: “Topē ri ke inh nĩ,” he vễ. Hã ký ag tóg ti to jũ mũ, pã'i ag.

Jesus tỹ ģ tỹ tỹ Topē kósin nĩ kāmén

¹⁹ Ký Jesus tóg ag mý vễnh kāmén mũ. “Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ,” he tóg. “Ĕg jóg mág kósin vỹ ģ pir mý nén ũ han ki kagtĩg nĩ. Ā panh vég ti tĩ, ěg jóg mág kósin ti, ký tóg ģ tỹ ģ panh ki nén vég mũ ěn hã han tĩ. Ĕg jóg mág tỹ nén han mũ ěn hã han tóg tĩ gé, ti kósin ti. ²⁰ Ĕg jóg mág vỹ ģ kósin to há tãvĩ nĩgtĩ, hã ký tóg ti mý ģ tỹ nén han mũ ěn ven kãn mũ. Ti tỹ nén han mũ ũ ve ājag huri, hã ra ājag tóg ti kãfór venh ke mũ ver, ha vemnĩ, ký tóg ājag mý e tĩnh mũ. ²¹ Tag ve jé ājag tóg ke mũ, ha mẽ. Ĕg jóg mág tóg ũn kãgter mũ ag rĩnrĩr mãn tĩ, ag rĩnrĩr nỹtĩ jé. Ĕn ri ke han jé tóg ke mũ gé, ti kósin ti. Ā tỹ ũn rĩn mãn mũ ěn rĩn mãn jé tóg ke mũ. ²² Ký ěg jóg mág vỹ vễnh kar jykre tugnỹm ke mũ, hã ra tóg ģ kósin mý tag tovānh. ²³ Ti mý tóg tag tovānh, vễnh kar tỹ ti to: “ũn mág vỹ tỹ ti nĩ,” he jé, ag tỹ ěg jóg mág to: “ũn mág vỹ tỹ ti nĩ,” he mũ tag ri ke. ũ tỹ ti kósin mý: “ũn mág vỹ tỹ ģ nĩ,” he jãvānh ký tóg ěg jóg mág mý tag tónh ke tũ nĩ gé. Ti hã vỹ ģ kósin jĕnĕ ja nĩgtĩ. Inh hã vễ, ti kósin ti,” he tóg, Jesus ti.

²⁴ “Ājag mý sóg tag tó mũ, ha mẽ. Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ. ũ tỹ inh vỹ jĕmĕg mũ ěn vỹ ter ke tũ nĩ, rĩr krỹg ja tũ ve jé tóg ke mũ, ti tỹ ũ tỹ inh jĕnĕg mũ ěn ki rã ký jĕn ký. Ĕn to tóg jũnh ke tũ nĩ, Topē ti. Ti ter ke vễ vễ, hã ra tóg ter ke tũ nĩ. ²⁵ Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ. Kãnhmar ũn kãgter ký nỹtĩ ag vỹ Topē kósin vỹ mĕnh ke mũ, ký ũn tỹ ti vỹ mĕg mũ ag vỹ rĩnrĩr mãn ke mũ. Kakó tãvĩ ti nĩ ha, ag rĩnrĩr mãn ke kurā ti. ²⁶ Inh panh vỹ ģ pir mý vễnh kar rĩnrĩr han ki kanhró nĩ, hã ra tóg inh mý ģ jykre tag nĩm gé, sỹ vễnh kar rĩnrĩr han mãn jé gé, isỹ tỹ ti kósin nĩn ký. ²⁷ Ký tóg inh

mý: “ĕprã ke kar jykre tugnỹm nĩ,” he ja nĩgtĩ, isỹ tỹ ĕprã ke fi kósin nĩn ký. ²⁸ Tag hỹn tóg ājag mý e tĩ, sỹ ājag mý: “vễnh kar rĩnrĩr han jé sóg ke mũ,” hen ký. Sỹ ke há vễ, hã ra. Kejĕn ũn kãgter mũ kar ag vỹ inh vỹ mĕnh ke mũ, ký ag tóg ājag kej tá kãpa kãn ke mũ. ²⁹ Ký ũn tỹ vễnh jykre há han mũ ag vỹ rĩnrĩr mãn ký rĩr krỹg ja tũ ěn venh ke mũ, jãvo ũn tỹ vễnh jykre pãno han mũ ag rĩnrĩr mãn sĩ han ký nũgme ki vár kãn ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ vễnh kāmén mũ

³⁰ Ký tóg ag mý: “inh pi(jé) isỹ vēsóg ki nén to jykrén mũ ěn han tĩ’,” he mũ, Jesus ti. “Inh panh tỹ inh mý nén tó mũ ěn hã tó sóg tĩ, isỹ vễnh kar jykre tugnỹm ken ký. Hã ký sóg ki hã tó tĩ, isỹ vēsóg ki to jykrén tũ nĩn ký. ũ tỹ inh jĕnĕg mũ ěn tỹ inh mý nén tó mũ ěn hã tó sóg tĩ, hã ký tóg há kar nĩ,” he tóg.

³¹ “Ký isỹ vēsō: “ĕg jóg mág vỹ inh jĕnĕ, inh panh ti,” hĕnh mũ ra ājag tóg inh mý: “ã ón nĕ,” hĕnh ke mũ vĕ. ³² ũ vỹ iso: “Topē vỹ ti jĕnĕ,” he mũ. Hã ra tóg ki hã tó mũ, ũ tỹ iso tag tó mũ ti. ³³ Ký ājag tóg João ki jĕmĕ sór ja nĩ gé, hã ký ājag tóg ti mý vĕnh vỹ jĕnĕ ja nĩgtĩ. Ký tóg ājag mý inh kāmén há han ja nĩgtĩ gé. ³⁴ Hã ra tóg inh mý tỹ nén ũ tũ nĩ, ĕprã ke tỹ iso: “Topē vỹ ti jĕnĕ,” hen ký. Hã ra sóg ājag mý João vỹ tó mũ, ājag tỹ ti vỹ kri fi jé, ājag tỹ inh ki ge jé, ājag krenkren jé,” he tóg, Jesus ti.

³⁵ “João vỹ ājag mý lampiãō gru ri ke ja nĩ, ājag mý kurā sĩ han ký, ti tỹ ājag mý Topē vỹ kāmén ja nĩn ký. Ký tóg ājag mý sér tĩ ja nĩ, hã ra tóg kurā e han tũ nĩ. ³⁶ João vỹ ājag mý inh kāmén ja nĩ, hã ra nén ũ vỹ inh kāmén tĩ gé, ký tóg João vỹ kãfór nĩ. Inh panh vỹ inh mý: “ĕprã ke ag tỹ nén han vānh hyn han nĩ, milagre ti,” he ja nĩ, hã ký sóg hyn han tĩ. Isỹ milagre hyn han mũ tag vỹ inh kāmén há han tĩ gé. Ājag tỹ milagre tag vigven ký ājag tóg ki kanhrãn ke mũ vĕ, ĕg jóg mág tỹ inh jĕnĕ jan ki, inh panh ti. ³⁷ Kar ký ĕg jóg mág vỹ, ũ tỹ inh jĕnĕg mũ ěn vỹ inh

kāmén tĩ gé. Ti vĩ jēmēg tũ ājag nỹtĩ, kỹ ājag tóg ti vég tũ nĩ gé. ³⁸ Kỹ ājag tóg ti vĩ to jykrén há han tũ nĩ gé, ājag tỹ inh ki ge sór tũ nỹtĩn kỹ. Ti hã vỹ inh jēnē. ³⁹ Topē vĩ to ke ājag tóg tĩ. Há ti nĩ, tag ti. “Ēg tỹ Topē vĩ rá to ken kỹ ěg hỹn rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ,” he ājag tóg tĩ. Inh hã vỹ ki rán kỹ nĩ, ha mẽ, hã kỹ ki ve há han nĩ, vēnh rán ki,” he tóg. ⁴⁰ “Hã ra ājag tóg inh ki ge sór tũ nĩ. Ājag tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ra ājag rĩnrĩr kỹ nỹtĩnh mũ vễ,” he tóg, Jesus ti.

⁴¹ “Ēprã ke ag tỹ inh mỹ vĩ há han tũ ra tóg inh mỹ tỹ nén ù tũ nĩ. ⁴² Hã ra sóg ājag jykre ki kanhró nĩ. Ājag pi(jé) Topē to há nỹtĩ. ⁴³ Ājag mỹ sóg: “ěg jóg mág vỹ inh jēnē,” hēnh kãtĩg ja nĩ, hã ra ājag tóg inh vĩ mẽ sór tũ nỹtĩ. Ũ tóg kejēn ājag mré vēmén kãtĩg ke mũ, Topē tỹ ti jēmēg tũ (hã) ra. Ēn vĩ jēmē jé ājag ke mũ, ha vemnĩ. ⁴⁴ Inh ki ge sór tũ ājag nỹtĩ, ājag tỹ ěprã ke ag vĩ jēmēn kỹ. Ēprã ke ag tỹ ājag mỹ vĩ há han kỹ tóg ājag mỹ sér tĩ. Kỹ ājag tóg Topē tỹ ājag mỹ nén tónh ke mũ mĩ ěkrég tũ nĩgtĩ. “Inh jykre mỹ ti mỹ há nĩ vỹ?” he sór tũ ājag nĩ. ⁴⁵ Ājag hỹn iso: “ti hỹn ěg to vĩ kónãn sór mũ, ěg jóg mág mỹ,” he tĩ. Hã tũ vễ. Ũ tỹ ājag to vĩ kónãn ke mũ hã vỹ tỹ Moisés nĩ, ājag tỹ ù to: “ti hỹn ěg to há tãvĩ nĩ,” he mũ ěn ti. ⁴⁶ Ājag tỹ Moisés vĩ kri fi (hã) ra ājag tóg inh vĩ kri nĩm ke mũ gé vễ vễ. Moisés vỹ iso livro han ja nĩ, ha mẽ. ⁴⁷ Hã ra ājag tóg ti vĩ rá kri fi sór tũ nĩ, hã kỹ ājag tóg inh vĩ kri nĩm sór tũ nĩ gé,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ pã'i ag mỹ vēnh kāmén hã vễ.

6

Jesus tỹ ùn e jēn

(Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Lc 9.10-17)

¹ Tag pãte Jesus tóg kejēn ga tỹ Galiléia tá goj nig fĩn rãm mũ. Goj ěn jiji hã vỹ: Tiberiades, he mũ. ² Kỹ ù tỹ hēn ri ke ag vỹ ti venh kãmũ mũ, ti nón, ùn e tãvĩ ag. Ti tỹ nén han vãnh hyn han mũ ěn ve ja ag tóg nĩ, ti tỹ ùn kagyga ag tỹ há' he mũ ti. ³ Kỹ Jesus

tóg pãnónh tá ã mré mũ tĩ ag mré nĩ nĩ. ⁴ Festa tỹ Páscoa ěn vỹ kakó nĩ ha, Judeu ag tỹ festa han tĩ ěn ti. ⁵ Kỹ Jesus vỹ ùn e ěn ki ěvãnh mũ, ù tỹ ti vĩ mēnh kãmũ mũ ag ki. Kỹ tóg Filipe mỹ: “ěg hỹn hē tá vējēn venh ke mũ, ěg tỹ ùn e tag ag mỹ ven jé?” he mũ, Jesus ti. ⁶ Filipe mỹ tóg ke mũ, ti tỹ to ti jykre ve jé. Jãvo Jesus vỹ to jykrén há han huri, ti tỹ nén han ke mũ ěn to.

⁷ Kỹ Filipe tóg ti mỹ: “ěg tỹ ùn e tag ag mỹ nén ù sĩ ven jé ěg hỹn jãnkamy tỹ hēn ri ke to comprar hēnh ke mũ, hã ran kãkyn kēnh ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Filipe ti.

⁸ Kỹ ag mré tĩ ù tóg, André he mũ ěn tóg. Simão Pedro jãvy ěn tóg Jesus mỹ: ⁹ “kyrũ ù tóg cevada tỹ ěmĩ tỹ 5 (ke) ma kãtĩg ja nĩ, kãkufár régre mré,” he mũ. “Hã ra tóg tỹ nén ù tũ pē nĩ, vējēn sĩ tag. E tãvĩ ag nỹtĩ,” he tóg mũ, André ti.

¹⁰ Hã ra Jesus tóg: “ag mỹ: “nĩgnĩ ra,” hé,” he mũ. Kỹ ag tóg nĩgnĩ mũ. Tá tóg re gỹnh nĩ, hã kỹ ag tóg tá nĩgnĩ kỹ nỹtĩ. Ũn tỹ 5 mil (ke) ag hỹn tá nỹtĩ, ěg tỹ ag tãvĩ tón kỹ, hã ra fag tóg tá nỹtĩ gé, gĩr tỹ hēn ri ke ke gé. ¹¹ Ag nĩgnĩ kỹ Jesus tóg ěmĩ ěn mág mũ, kỹ tóg Topē mỹ: “há ti nĩ,” he mũ. Kỹ tóg ag mỹ vēnh kãpópãm mũ sir, kãkufár ěn ke gé. Kỹ vēnh kar vỹ ag tỹ nén ko sór mũ ěn ko mũ sir. Sĩ tũ tóg nĩ, vējēn ti. ¹² Ag funfór nỹtĩn kỹ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ: “ag tỹ ko ja tũ ěn génh mũjēg, ti vãgfor tũ nĩ jé,” he mũ. ¹³ Kỹ ag tóg kěj tỹ 12 (ke) fãn mũ, cevada tỹ ěmĩ tỹ 5 (ke) ěn ke tỹ, vēnh e ěn tỹ ko kar kỹ.

¹⁴ Kỹ tóg ag mỹ e tĩ, ag tỹ Jesus tỹ milagre tag han mũ ven kỹ. Kỹ ag tóg ti to: “Topē vĩ tó tĩ ěn hã vễ,” he mũ. “Ēg tỹ ùn jãvãnh mũ ěn hỹn tóg,” he ag tóg, Jesus to. ¹⁵ Hã ra Jesus vỹ ki kanhró nĩ, ag tỹ nén han sór mũ ti. Ag tỹ Jesus tỹ pã'i mág tỹ rei han sór vễ. Tag ki kanhró tóg nĩ, Jesus ti. Hã kỹ tóg ã pir mỹ tĩ mũ, pãnónh ra, vēnh pēju jé.

Jesus tỹ goj nig kri tĩ (Mt 1422-33; Mc 645-52)

¹⁶ Kutyg ke mũ ra ti mré mũ tĩ ag tóg goj nig ra mũ mũ. ¹⁷ Barco kãra ge ky ag tóg goj fĩn rãm sór ky Cafarnaum ra mũ sór mũ. Kejẽn tóg kuty pẽ nỹ ha, hã ra Jesus tóg ag to vỹn ke ja tũ nĩ ver. ¹⁸ Ky vãhã kóho jũ vỹ kãtĩ mũ, ky goj vỹ krém ke mũ. ¹⁹ Mũ sĩ han ja ag nĩ, 5 (ke) quilômetros, hỹn, ke tũ nĩ ky 6 (ke) quilômetros, goj kri. Vãhã ag tóg Jesus vég mũ sir, ti tỹ goj kri tĩg ky. Ag barco ki tóg jun mũ. Ky ag kanẽ tóg jũrũn ke mũ. ²⁰ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “inh hã vẽ, mũmẽg tũg nĩ,” he mũ. ²¹ Ky tóg ag mỹ sér tĩ, ky tóg barco kãra rã mũ sir, ag mré. Ti tỹ ag mré nĩn ky ag tóg kãnhmar junjun mũ, kafã ù tá.

Vẽnh kar tỹ Jesus ve sór

²² Hã ra vẽn e ẽn vỹ kafã ù tá nỹtĩ ver. Tỹ vaj ky ag tóg Jesus jãvãnh mũ, tá. Ti jãvãnh ky ag tóg: “barco pir vỹ kã nỹ ja nĩ, kuty ky,” he mũ. “Ky ti mré mũ tĩ ag vỹ barco ẽn kãra ge ky mũ ja nĩ, hã ra tóg ag mré tĩg ja tũ nĩ,” he ag tóg mũ sir jagnẽ mỹ, ùn e ẽn ag. Tag tó mũ ra ag tóg Jesus vég tũ nĩ gé. ²³ Ky barco ù tóg ki junjun mũ, cidade tỹ Tiberiades tá kãmũ ù. Vẽn e ẽn tá ag tóg junjun mũ. Tá Jesus vỹ ẽmĩ to Topẽ mré vỹ ja nĩ, kar ky tóg vẽn e ẽn mỹ vẽn kãpópãm ja nĩ. ²⁴ Barco tỹ tá junjun mũ ra ag tóg kãra ge ky mũ mũ sir, Cafarnaum ra, ti ve jé. “Ki ti tũ nĩ, ti mré mũ tĩ ag vỹ ki tũgtũ nĩ gé. Mũ nỹ, ti nón,” he ag tóg mũ sir, ùn e ag, hã ky ag tóg ti nón mũ mũ.

Kanhkã tá pão

²⁵ Ag tỹ Cafarnaum tá junjun ky ag tóg tá ti vég mũ sir, goj nig kafã ù tá, ùn e ẽn ag. Ky ag tóg ti mỹ: “hẽ ri ken ky ã ki jun?” he mũ.

²⁶ Ky Jesus tóg ag mỹ: “ha mẽ, ki hã sóg tó mũ,” he mũ. “Ajag tỹ ẽmĩ ko ja tugrĩn ajag tóg inh ve sór mũ,” he tóg. “Sỹ milagre hyn han tĩ ẽn vég ajag tóg tĩ, hã ra ajag tóg to jykrén há han tũ nĩgtĩ,” he tóg. “Ajag tógá nỹtĩ tag hã ve sór ajag tóg mũ. ²⁷ Ẽg tỹ tag ki vễjẽn vég mũ ẽn vỹ kãnhmar tũ' henh ke mũ, ky tag tãvĩ to vãsãn sór tũg nĩ. Vễjẽn ù jé vãsãn nĩ, ẽmĩ tỹ ajag rĩnrĩr pẽ han mũ

ẽn jé, ẽmĩ kórég vãn ẽn jé. Sỹ ajag mỹ ẽmĩ ẽn nĩm sór vẽ. Ẽg jóg tỹ Topẽ tỹ inh mỹ vẽn rãnrãj nĩm ja hã vẽ. Ti tỹ inh mỹ tag tó hã ky sóg ajag mỹ nĩm sór mũ, ẽmĩ ti. Tỹ sóg ẽprã ke fi kósin nĩ mỹr,” he tóg ag mỹ, Jesus ti.

²⁸ Ky ag tóg ti mỹ: “ky ẽg hỹn hẽ ri kenh ke mũ, ẽg tỹ Topẽ jykre han jé?” he mũ. ²⁹ Ky Jesus tóg ag mỹ: “Topẽ tỹ ùn jẽnẽg mũ ẽn ki gemnĩ,” he mũ. ³⁰ Ky ag tóg ti mỹ: “ky ã hỹn ne han ke mũ, ẽg tỹ ve ky ã ki gen jé?” he mũ. “Ã hỹn ne han há nĩgtĩ? ³¹ Ẽg jóg'jóg ve ag vỹ kanhkã tá pão ẽn kó, maná he mũ ẽn, ag tỹ ga kórég ẽn mĩ mũn ky. Ag to tag vỹ rán ky nĩ, ha mẽ: “kanhkã tá tóg ag mỹ pão jẽnẽ, ag tỹ ko jé,” he ja tóg nĩ, Topẽ vỹ tỹ rán ky nĩ ki. Jãvo ã hỹn ẽg mỹ ne han ke mũ?” he ag tóg, Jesus mỹ, ti vỹ kãfãn ky.

³² Ky Jesus tóg ag mỹ: “Moisés pi(jé) ajag mỹ kanhkã tá pão pẽ nĩm ja nĩ,” he mũ. “Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ,” he tóg. “Ủ tỹ ajag mỹ kanhkã tá pão pẽ nĩm mũ ẽn vỹ tỹ inh panh nĩ. ³³ Topẽ jamĩ vỹ kanhkã tá kãtére mũ. Ẽn vỹ ẽprã ke kar rĩnrĩr han mũ,” he tóg, Jesus ti.

³⁴ Ky ag tóg ti mỹ: “ẽg mỹ ẽmĩ ẽn nĩm, kurã kar ki,” he mũ. ³⁵ Ky Jesus tóg ag mỹ vẽn kãmén mũ sir. “Inh hã vỹ tỹ ẽmĩ ẽn ri ke nĩ, inh hã vỹ ajag rĩnrĩr han ke mũ,” he tóg. “Ẽg tỹ vễjẽn ko mũ ra ẽg tóg kãnhmar kókĩr mãn' he tĩ, goj kron mãn sór ẽg tĩ gé. Ủ tỹ iso kãtĩg mũ ẽn mỹ tóg hã ra sér tĩnh mũ, ti tỹ inh ki rã ky. Ti mỹ sér tĩ ẽn vỹ tũg' henh ke tũ pẽ nĩ. Isỹ ti mỹ vẽn jykre nĩm ke mũ ẽn vỹ vễjẽn kãfór nĩ,” he tóg, Jesus ti.

³⁶ “Hã ra ajag tóg ajag tỹ inh vég mũ ra inh ki ge sór tũ nĩ. ³⁷ Inh panh vỹ ù ag kuprẽg mũ, ag tỹ tỹ isũ nỹtĩ jé. Ẽn ag vỹ iso kãmũ tĩ. Ủ tỹ iso kãmũ tĩ kar ag vỹ inh mỹ há nỹtĩ. Inh pi(jé) ù mỹ: “inh mré kãtĩ tũg,” henh ke mũ'. ³⁸ Kanhkã tá sóg kãtére ja nĩ. Inh pi(jé) isỹ vêsóg ki nén to jykrén mũ ẽn han sór mũ'. Ủ tỹ inh jẽnẽg mũ tỹ inh mỹ nén tó mũ ẽn hã han sóg tĩ, hã jé sóg tá kãtére ja nĩ. ³⁹ Ti tỹ inh mỹ nén tó

mũn hã vễ, ha mẽ. “Isỹ ã mỹ ùn jẽnẽn ke mũ ên ki rĩr há han nĩ, ag vãngfor tũ nĩ jé,” he ja tóg nĩ, inh mỹ, inh panh ti. Hã kỹ sóg ke mũ. Kỹ sóg ag rĩnrĩn mãn ke mũ, kurã tỹ êgno ki. ⁴⁰ Hỹ, tag vỹ inh panh mỹ há nĩ. Û tỹ ti kósin to kãmũ mũ ên mỹ tóg rĩr krỹg ja tũ ven ke mũ, inh panh ti, ù tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ag kar mỹ. Kỹ sóg kurã tỹ êgno ki ag rĩnrĩn mãn kãn ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ Judeu ag mỹ vẽn kãmén hã vễ.

Êg tỹ Jesus nĩ konh ke

⁴¹ Kỹ Judeu ag tóg Jesus kato vĩ mũ, ti vĩ to, ti tỹ ag mỹ: “êmĩ tỹ kanhkã tá kátère mũ ên ri ke inh nĩ,” hen kỹ. ⁴² “Ti ki kanhró êg nỹtĩ,” he ag tóg mũ. “José kósin vễ, Jesus tag ti. Ti han mũ fag ki kanhró êg nỹtĩ. Hã ra tóg vễso: “kanhkã tá sóg kátère,” he sór mũ!” he ag tóg mũ, Jesus to.

⁴³ Hã ra tóg ag mỹ: “iso vĩ kónãn tũg nĩ, jagnẽ mỹ,” he mũ. ⁴⁴ “Inh panh tỹ ùn krĩn mũ ag hã vỹ iso kãmũnh mũ. Û tỹ iso kãmũ mũ ag rĩnrĩn mãn jé sóg ke mũ, kurã tỹ êgno ki. ⁴⁵ Topẽ vĩ tó tĩ ù vỹ tag rán ja nĩ, ha mẽ: “Topẽ vỹ vẽn kar kanhrãn ke mũ,” he ja ti nĩ. Hã kỹ ù tỹ inh panh vĩ mẽg mũ ag hã tóg iso kãmũnh ke mũ, inh panh tỹ ùn kanhrãn mũ ag. ⁴⁶ Êprã ke ù pi(jé) inh panh ve ja nĩ. Û tỹ Topẽ tá kãtĩ mũ ên hã vỹ ti ve ja nĩ, inh,” he tóg, Jesus ti.

⁴⁷ “Sỹ ãjag mỹ ki hã tó mũn hã vễ. Û tỹ inh ki rã mũ ên vỹ rĩr krỹg ja tũ ên venh ke mũ. ⁴⁸ Inh hã vỹ êmĩ pẽ ri ke nĩ, inh hã vỹ ãjag rĩnrĩr han ke mũ. ⁴⁹ ãjag jóg'jóg ve ag vỹ, ag tỹ ga kórég mĩ mũn kỹ ag tóg kanhkã tá êmĩ ên ko ja nĩgtĩ, maná he mũ ên, ag tỹ ko mũ (hã) ra ag tóg kãgter kãn. ⁵⁰ Û tỹ êmĩ tỹ êg rĩnrĩr han mũ ên ko kỹ, ù tỹ kanhkã tá kátère ja ên ki rã kỹ tóg ter ke tũ pẽ nĩ. ⁵¹ Êmĩ ên hã vỹ tỹ inh nĩ, inh hã vỹ kanhkã tá kátère, inh hã vỹ ãjag rĩnrĩr han ke mũ. ãjag tỹ êmĩ tag ko kỹ ãjag ter ke tũ pẽ nĩ. Isỹ vẽn kar mỹ vễjẽn nĩm ke hã vễ, hã vỹ: inh nĩ, he mũ. ãjag tỹ inh nĩ kon kỹ ãjag rĩnrĩr nỹtĩnh mũ,” he tóg, Jesus ti.

⁵² Kỹ Judeu ag vỹ jagnẽ mỹ: “ti mỹ êg mỹ ã nĩ nĩm ke mũ, êg tỹ ti nĩ ko jé?” he mũ. “Vẽnhmỹ ti nĩ, tag,” he ag tóg mũ.

⁵³ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “isỹ ãjag mỹ ke há vễ,” he mũ. “ãjag tỹ inh nĩ ko sór tũ nĩn kỹ, ãjag tỹ inh kyvénh kron sór tũ nĩn kỹ, ãjag rĩnrĩr ke tũ pẽ nĩ. Tỹ sóg êprã ke fi kósin nĩ,” he tóg, Jesus ti.

⁵⁴ “Û tỹ inh nĩ ko kỹ, ù tỹ inh kyvénh kron kỹ tóg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ, kỹ sóg ti rĩn mãn ke mũ, kurã tỹ êgno ki. ⁵⁵ Inh nĩ vỹ tỹ vễjẽn pẽ nĩ, inh kyvénh vỹ tỹ êg tỹ kron jafã pẽ nĩ gé.

⁵⁶ Û tỹ inh nĩ kon kỹ, ti tỹ inh kyvénh kron kỹ tóg inh ki rã kỹ jẽ nĩ, kỹ sóg ti kãki nĩ gé. Jagnẽ mré ke vỹ tỹ êg nỹtĩ. ⁵⁷ Inh panh vỹ rĩr nĩ. Ti hã vỹ inh jẽnẽ, ti tugrĩn sóg rĩr jẽ. Kỹ ù tỹ inh ki rã mũ ên vỹ isugnĩn rĩr ke mũ gé. ⁵⁸ Êmĩ tỹ kanhkã tá kátère jan hã vễ. ãjag jóg'jóg ve ag tỹ êmĩ ko ja ên ri ke tũ ti nĩ. Ag hã vỹ ãjag tỹ ko mũ ra kãgter kãn ja nĩgtĩ. Û tỹ êmĩ pẽ tag ko kỹ tóg ter mãn ke tũ nĩ. Inh ki rã to ken hã vễ,” he tóg, Jesus ti.

⁵⁹ Cafarnaum tá tóg ag kanhrãn mũ, kỹ tóg ag mỹ vẽn kãmén kãn mũ, Jesus ti, ag tỹ vẽn kanhrãn jafã ên krêm.

Û tỹ ón kỹ Jesus mré mũ tĩ ag tỹ ti tovãnh

⁶⁰ Kỹ tóg ti mré mũ tĩ ù ag mỹ e tĩ, ti vĩ ti. Kỹ ag tóg: “ti vĩ vỹ êg mỹ mẽ jagy tĩ,” he mũ. “Mẽ jãvãnh êg tóg nỹtĩ, ti tỹ ùri êg mỹ nèn tó mũ tag ti,” he ag tóg mũ.

⁶¹ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ ti vĩ tag to vĩ kónãn mũ ti. Hã kỹ tóg ag mỹ: “tag mỹ ãjag mỹ há tũ nĩ?” he mũ. ⁶² “Kỹ ãjag hỹn hẽ ri kenh ke mũ, ãjag tỹ hẽn ri ke mũn isỹ kanhkã ra tĩg mãn ven kỹ, isỹ hẽ tá kátère ja ên ra tĩg mãn kỹ, isỹ tỹ êprã ke fi kósin nĩn kỹ?” he tóg. ⁶³ “Û tỹ êg rĩnrĩr han mũ vỹ tỹ Topẽ kuprĩg ti nĩ. Isỹ ãjag mỹ inh nĩ ko mũ tag to ken hã vễ, hã vỹ: inh ki rã, he mũ. Inh vĩ tag ki króm tugrĩn ãjag rĩnrĩr nỹtĩnh ke mũ. ⁶⁴ Hã ra ãjag tóg inh vĩ kri fi sór tũ nỹtĩ,” he tóg, Jesus ti. Ag jykre ki kanhró tóg nĩ, vễsóg ki,

Jesus ti, hã ky tóg ke mũ. Û tỹ ón ky ã ki ge mũ ên ki kanhró tóg nĩ. Ky tóg ù tỹ pã'i ag mỹ ti tónh ke mũ ên ki kanhró nĩ gé. ⁶⁵ Ky tóg ag mỹ: “hã ky sóg ãjag mỹ: “inh panh tỹ ùn krĩn mũ ag hã vỹ iso kãmũnh ke mũ,” he ja nĩ,” he mũ, Jesus ti.

⁶⁶ Jesus vỹ tag tugrĩn ti mré mũ tĩ ù ag tóg ti tovãnh mũ sir, ti mré ag mũ mãn tũ nĩ. ⁶⁷ Ky Jesus tóg ù tỹ 12 (ke) ag mỹ: “ãjag hỹn isovãnh sór mũ gé,” he mũ.

⁶⁸ Ky Simão Pedro tóg ti mỹ: “ẽg tỹ ã tovãnh mũ ra ẽg hỹn ù mré mũnh ke mũ?” he mũ. “Ã hã vỹ ẽg mỹ Topẽ vỹ tó tĩ, ky ẽg tóg rĩr krỹg ja tũ vẽnh ke mũ, ẽg tỹ ã vỹ kri fi ky. ⁶⁹ ã ki ẽg ge ky nỹtĩ, ky ẽg tóg ã ki kanhró nỹtĩ. Cristo vỹ tỹ ã nĩ, Topẽ vỹ ẽg mỹ ã jẽnẽ,” he tóg, Pedro ti, Jesus mỹ.

⁷⁰ Ky Jesus tóg ù tỹ 12 (ke) ag mỹ: “ãjag kuprẽg inh,” he mũ, “hã ky ãjag tóg tỹ ù tỹ 12 (ke) nỹtĩ,” he tóg. “Hã ra ãjag kãmĩ ùn pir vỹ tỹ Japo tũ nĩ jãvo,” he tóg, Jesus ti. ⁷¹ Ti tỹ Judas ên tó vẽ, Simão Iscariotes kósin ên. Ên vỹ kejẽn Jesus tovãnh ky pã'i ag mỹ ti ven, ag tỹ ti se jé. Û tỹ 12 (ke) ag kã ù ja vẽ, Judas ti. Hã ra Jesus tóg ti tỹ nén han ke mũ ên ki kanhró ja nĩ.

7

¹ Tag pãte Jesus tóg ga tỹ Galiléia mĩ tĩ mũ. Ga tỹ Judéia ra tĩg sór tũ ti nĩ ver, ag tỹ Judéia tá ti tén sór nỹtĩn ky, Judeu ag pã'i ag. ² Kejẽn tóg Judeu ag tỹ festa há ù tá krỹg mũ. Festa ên kurã ki ag tóg pãjô krẽm nỹtĩ, Jerusalém tá. ³ Ky Jesus jãvy ag tóg ti mỹ: “ga tỹ Judéia ra tĩg nĩ, Jerusalém ra,” he mũ. “Ã tỹ tag hã ki milagre hyn han ky tá ã mré ke ag tóg vég tũ nĩgtĩ, hã ky cidade mág ra tĩg nĩ. ⁴ Vẽnh kar tỹ ẽg jykre ve jé ẽg tóg vẽn kar rĩnve ẽg tỹ nén han ke mũ ên han tĩ. Hã ra ã tóg ag vatánh tá milagre ti hyn han tĩ. Ag rĩnve han nĩ, ã tỹ nén han ke ti,” he ag tóg mũ, Jesus mỹ, ti jãvy ag. ⁵ Ag pi(jé) ti ki ge ky nỹtĩ', ti jãvy ag, hã ky ag tóg ti to é he mũ.

⁶ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “inh kurã vỹ jun ja tũ nĩ ver, hã ky sóg tĩg sór tũ nĩ ver,” he mũ. “Ãjag hỹn kurã tũ nỹtĩ, kurã kar hỹn ãjag mỹ há nỹtĩ, hã ra sóg kurã nĩ. ⁷ Û tỹ iso jũ mũ ag pi(jé) ãjag to kórég nỹtĩ', hã ra ag tóg iso kórég nỹtĩ, isỹ ag mỹ: “ãjag jykre vỹ kórég pẽ nĩ,” hen ky. ⁸ Ha festa venh mũjẽg inhhã. Inh pi(jé) tĩg sór mũ', ver'. Inh kurã vỹ jun ja tũ nĩ ver,” he tóg, Jesus ti, ã jãvy ag mỹ. ⁹ Tag tó kar ky tóg ver ga tỹ Galiléia mĩ tĩ mũ.

Jesus tỹ festa venh tĩ

¹⁰ Ti jãvy ag mũ kar ky kejẽn Jesus tóg tĩ mũ gé, Jerusalém ra, festa ên ve jé. Hã ra tóg vẽn kar vatánh tá tĩ mũ, vẽnh péju ky. ¹¹ Ky Judeu ag tóg festa ki ti jãvãnh mũ. Jagnẽ mỹ ag tóg: “ti hẽ kã nĩ?” he mũ. ¹² Vẽn kar vỹ ti to vỹ mũ. Û ag tóg ti to: “ùn há vỹ tỹ ti nĩ,” he mũ. Jãvo ù ag tóg: “vó, ẽg mỹ tóg ón tĩ,” he mũ gé. ¹³ Hã ra ag tóg jamã hár(a) ti to vẽn tũ nĩgtĩ, pã'i ag kamẽg ky.

¹⁴ Festa kaju ki Jesus kejẽn Topẽ jo ãn ra tĩ mũ, ag kanhrãn jé. ¹⁵ Ky ti vỹ tóg vẽn kar mỹ e tĩ. “Estudo mág han ja tũ ti nĩ, hã ra tóg ki kanhró pẽ nĩ,” he ag tóg mũ ti to, pã'i ag.

¹⁶ Ky Jesus tóg ag mỹ: “isỹ ãjag mỹ Topẽ vỹ tó vẽ,” he mũ. “Inh jykre pijé'. Û tỹ inh jẽnẽg mũ ên jykre hã vỹ,” he tóg. ¹⁷ “Û tỹ Topẽ vỹ ki króm sór mũ ag vỹ ki kanhró nỹtĩnh mũ, sỹ ãjag mỹ ti jykre tó mũ tag ti ki. Isỹ vêsóg ki sỹ nén tónh ke to jykrén mũ pijé',” he tóg. ¹⁸ “Û tỹ ã tỹ vêsóg ki nén to jykrén mũ ên tó ky tóg tỹ ùn mág nĩ sór mũ. Hã ra sóg ù tỹ inh jẽnẽg mũ ên to: “ùn mág vỹ tỹ ti nĩ,” he mũ. Hã ky ãjag tóg ki kanhró nỹtĩ, isỹ ki hã tó mũn ki. Inh pi(jé) vẽn jykre vẽnhmỹ tó tĩ'. ¹⁹ Moisés vỹ ãjag jyvẽn ja nĩgtĩ. Topẽ jykre to. ãjag tỹ ne jé ti vỹ han tũ nĩ nẽ? Isỹ ti vỹ ki króm mũ ra ãjag tóg isén sór mũ',” he tóg, Jesus ti.

²⁰ Ky ùn e ên ag tóg ti mỹ: “krĩ vẽnhmỹ ã tóg nĩ.” he mũ. “Ã tén sór tũ ẽg nỹtĩ,” he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

²¹ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “milagre pir han ja inh nĩ, vẽnhkán ke kurã

ên ki, kÿ tóg ãjag mÿ e tĩ,” he mũ.
²² “Vênhkán ke kurã ki ãjag tóg gÿr ag gré junun fár kym tĩ gé, Moisés tÿ ãjag mÿ: “ti mur pãte kurã tÿ 8 (ke) ki ti kym nĩ,” he ja nĩ ên kÿ. Hã ra ù tÿ ã krê fár kym vén pi(jé) tÿ Moisés nĩ ja nĩ. Ti jo ke ù ja vē, ù tÿ kym vén ja ti.
²³ ãjag tÿ Moisés vĩ ki króm jé ãjag tóg vênhkán ke kurã ki gÿr fár kym tĩ. Hã ra ãjag tóg iso jũ sór mũ, isÿ vênhkán ke kurã ki ùn kaga pir tÿ há' hen kÿ. ²⁴ Ón kÿ ãjag tóg iso jũ sór mũ. Inh jykre vÿ ãjag mÿ kórég nĩ ve nĩ. ãjag tÿ to jykrén há han mũ ra ãjag tóg inh jykre há nĩ venh mũ vē,” he tóg, Jesus ti.

Ag tÿ Jesus to: “ti mÿ tÿ Cristo nĩ vÿ?” he

²⁵ Kÿ Jerusalém tá ke ag tóg Jesus to: “ti tén sór ja ag tóg nĩ,” he mũ. ²⁶ “Hã ra tóg jatun mÿ vênh kar mré vémén jē nĩ. Ti mÿ ag tóg vĩ tũ nĩ, pã'i ag. Ag mÿ hên ri ke mũn ti to: “Cristo vÿ tÿ ti nĩ, Topē tÿ ùn jēnēg mũ vÿ tÿ ti nĩ,” he mũ vÿ, ěg pã'i ag?” he ag tóg mũ, Jesus to.
²⁷ “Hã ra ěg tóg ti tÿ hên tá kãtĩ mũ ki kanhró nÿtĩ. Cristo ên kãtĩg kÿ ěg tóg ti tÿ hên tá kãtĩg mũ ki kagtĩg nÿtĩnh mũ, kÿ ti hÿn tÿ Cristo tũ nĩ,” he ag tóg mũ, Jesus to.

²⁸ Hã ra Jesus tóg Topē jo ãn tá jē nĩ, vênh kar kanhrãn kÿ. Kÿ tóg jamã há(r)a ag kanhrãn mũ. “Ti ki kanhró ěg nÿtĩ, he ãjag tóg tĩ iso, ón kÿ,” he tóg. “Ti tÿ hên tá kãtĩ mũ ki kanhró ěg tóg nÿtĩ gé, he ãjag tóg tĩ, ón kÿ. Inh pi(jé) vēsóg ki: inh hÿn tĩg mũ, hé'. Û tÿ inh jēnēg mũ ên vÿ ki hã tó tĩ. Hã ra ãjag tóg ti ki kagtĩg nÿtĩ, ù tÿ inh jēnēg mũ ên ti ki. ²⁹ Inh hã vÿ ti ki kanhró nĩ. Ti hã tá sóg kãtére, ãjag ve jé, ti tÿ inh mÿ: “ha ag venh tĩg,” hen kÿ,” he tóg, Jesus ti.

³⁰ Kÿ ag tóg ti se sór mũ, hã ra ag tóg ti vóg tũ pē nĩ ver. Ti ter ke kurã vÿ jun ja tũ nĩ ver, hã kÿ ag tóg ag tÿ ti se sór mũ ra ti ség tũ nĩ. ³¹ Ag jãvo ùn e ag tóg Jesus ki ge mũ. Ti to ag tóg: “ěg mÿ tóg tÿ Cristo nĩ ve nĩ,” he mũ. “Cristo kãtĩg kÿ ti nēji milagre hyn han ke mũ. Jesus tÿ milagre hyn han vÿ e nÿtĩ. ěg

mÿ tóg tÿ Cristo nĩ,” he ag tóg, Jesus to. Tag tó kÿ ag tóg ti ki ge mũ.

Pã'i ag tÿ Jesus se sór

³² Kÿ Fariseu ag tóg mēg mũ, ùn e ag tÿ Jesus to nén (ũ) tó mũ ti. Kÿ ag tóg Topē tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag mré vémén mũ, ag tÿ Jesus senh ke to. Kÿ ag tóg polícia ag jēnēg mũ, ag tÿ ti se jé. ³³ Hã ra Jesus tóg: “ãjag mré sóg nĩ sĩ han ke mũ ver,” he mũ. “Tag pãte sóg tĩg ke mũ, isÿ ù tÿ inh jēnēg mũ ên ve jé.
³⁴ ěn kã tóg ãjag tÿ inh venh há tĩnh mũ, hã ra ãjag tóg inh venh ke tũ nĩ. ěn tá junjun ke tũ ãjag tóg nĩ, isÿ hên ra tĩg ke ên tá,” he tóg.

³⁵ Kÿ Judeu ag tóg jagnē mÿ: “ti hÿn hē ra tĩg sór mũ?” he mũ. “ěg hÿn hē tá ti venh ke tũ nĩ? Ti hÿn hên ri ke mũn ga tÿ Grécia ra tĩg sór mũ, tá ěg mré ke ag kanhrãn jé. ³⁶ Ne to ke nē, hÿn, hã vÿ: “ãjag tÿ inh venh há tóg tĩnh mũ, hã ra ãjag tóg inh venh ke tũ nĩ, he mũ tag ti?” he ag tóg, Judeu ag. Jesus vĩ vÿ ag mÿ e tĩ, hã kÿ ag tóg ki kagtĩg nÿtĩ, ti tÿ nén tó mũn ki.

Topē kuprĩg tÿ goj ri ke nĩ

³⁷ Vãhã tóg festa tÿ kurã tÿ ěgno tá krÿg mũ. Festa to kurã mág pē vē, kurã tÿ ěgno ên ti, hã kÿ ag e tãvĩ nÿtĩ, Jerusalém tá. Kurã ên kã Jesus tóg jē kÿ vênh kar mÿ prēr mũ sir. “!..ãjag tÿ goj kron sór kÿ inh mÿ to vĩ, isÿ ãjag mÿ goj há ven jé..!” he tóg, prēr kÿ.
³⁸ “!..Topē vĩ ki tag vÿ rán kÿ nĩ, ha mē: !..ãjag tÿ inh ki ge kÿ tóg ãjag kãki goj ror han ke mũ, isÿ ãjag mÿ goj nĩm ke ti..!” he tóg. “!..Kÿ goj tag vÿ ãjag rĩnrĩr pē han ke mo..!” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ ag mÿ prēr jan hã vē. ³⁹ Jesus tÿ ag mÿ Topē kuprĩg tón hã vē, hã to tóg: goj, he mũ. Topē kuprĩg tÿ tóg ag jagrēn ke mũ, ù tÿ ti ki ge mũ ag. Festa ên kã tóg ag mÿ ti jēnē ja tũ nĩ ver, Topē kuprĩg ti, ti tÿ ver ã ter kar kÿ rĩr mãn ja tũ nĩn kÿ, ti tÿ ã panh ra tĩg mãn ja tũ nĩn kÿ ver.

Ag tÿ Jesus ki kagtĩg

⁴⁰ Kÿ Jesus vĩ mēg mũ ù ag tóg ti to: “Topē vĩ tó tĩ pē ên vē,” he mũ. ⁴¹ Kÿ

ũ ag tóg ti to: “Cristo vỹ tỹ ti nĩ, Topê tỹ ãg mỹ ùn jẽnẽg mũ ãn vỹ tỹ ti nĩ,” he tĩ gé. Hã ra ù ag tóg: “Cristo mỹ hỹn ga tỹ Galiléia tá kãtĩ mũ vỹ?” he mũ. ⁴² “Topê vĩ rá ki tóg: “Davi kósin vỹ tỹ ti nĩ, Cristo ti,” he mũ, “ẽmã tỹ Belém tá ke vỹ tỹ ti nĩ, Davi jamã ãn tá ke,” he tóg, Topê vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki. Hã kỹ tóg ãg mỹ tỹ Cristo tũ nĩ, Jesus ti, ti tỹ tỹ Galiléia tá ke nĩn kỹ,” he ag tóg. ⁴³ Hã kỹ ag tóg vẽn kãpãm kỹ nỹtĩ, ti tugnĩn. ⁴⁴ Kỹ ag kãmĩ ù ag vỹ ti se sór mũ, hã ra ag tóg ti kãgmĩg tũ nĩgtĩ, ti kamẽg kỹ.

Pã'i ag tỹ Jesus ki ge sór tũ

⁴⁵ Kỹ polícia ag tóg Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag to vỹnvỹn ke mũ, Fariseu ag to ke gé, ù tỹ ag jẽnẽ ja ag to. Kỹ ag tóg ag mỹ: “hỹn, ti?” he mũ. ⁴⁶ Kỹ ag tóg: “hã ra tóg vỹ há tãvĩ han mũ,” he mũ. “Vẽn vỹ tỹ ge mẽ ja tũ ãg nỹtĩ, hã kỹ ãg tóg ti kãgmĩ ja tũ nĩ,” he ag tóg mũ, polícia ag. ⁴⁷ Kỹ Fariseu ag tóg ag mỹ: “kỹ ãjag mỹ ti vỹ kri nĩm sór mũ, ti ón mũ ra?” he mũ. ⁴⁸ “Pã'i ù mỹ ti vỹ kri fig mũ? Vó, ke tũ ãg nỹtĩ. Fariseu ù tỹ ti vỹ kri nĩm tũ nĩ gé. ⁴⁹ Hã ra ag tóg ki kagtĩg nỹtĩ, ù tỹ ti vỹ kri fig mũ ag. Topê vỹ rán ki kagtĩg ag nỹtĩ, kỹ Topê vỹ ag mỹ vỹ kónãn ke mũ, ha vemnĩ,” he ag tóg mũ, Fariseu ag.

⁵⁰ Hã ra Nicodemos vỹ ag mré nĩ gé, ù tỹ kuty tá Jesus mré vẽnẽn ja ãn ti. ãn tóg ag mỹ: ⁵¹ “ãg tỹ ti vóg kónãn sór kỹ ãg tóg ti ki jẽnẽ vén ke mũ,” he mũ. “Ti tỹ nẽn han ja to jykrén há han jé ãg tóg ke mũ, ãg tỹ kar kỹ ti vóg kónãn jé. Topê tỹ ãg mỹ vẽn jykre nĩm jan hã vẽ,” he tóg, Nicodemos ti.

⁵²⁻⁵³ Hã ra ag tóg ti mỹ: “ã hỹn tỹ Galiléia tá ke nĩ gé, hã kỹ ã tóg ti jy nĩgãn sór mũ,” he mũ. “Topê vỹ ki ve há han nĩ, kỹ ã tóg venh ke mũ. Galiléia tá ke ù vỹ Topê vỹ tónh ke tũ pẽ nĩ, Topê vỹ tá ke ù jẽnẽnh ke tũ pẽ nĩ,” he ag tóg, Nicodemos mỹ. Kỹ ag tóg ãjag jamã ra mũ mũ sir, pã'i kar ag.

8

Jesus tỹ ùn tỹtã kórég fi mỹ vẽn pãte fón

¹ Hã ra Jesus tóg pãnónh tỹ Oliveiras ra tĩ mũ, tá nũr jé. ² Kurã ke ra tóg Jerusalém ra tĩg mãn kỹ (tóg) Topê jo ãn tá nĩ mãn mũ sir, kỹ vẽn kar ag tóg ti vỹ mẽn kãmũ mũ. Tá nĩ kỹ tóg ag kanhrãn mũ. ³ Kỹ Topê vỹ to professor ag vỹ ùn tỹtã fi pére kãmũ mũ, Fariseu ag ke gé. ùn tỹtã ãn fi ve ja ag tóg nĩ, fi tỹ fi mén tũ mré nỹn kỹ. Vẽn kuju kã ag tóg fi fẽg mũ. ⁴ Kỹ ag tóg Jesus mỹ: “Senhor,” he mũ. “Fi ve ãg tóg, fi tỹ fi mén tũ mré nỹn kỹ,” he ag tóg, Jesus mỹ. ⁵ “Moisés vỹ ãg mỹ: “ãjag kãmĩ ù fi tỹ fi mén tũ mré nỹn kỹ fi tén nĩ, pó tỹ fi pin kỹ,” he ja nĩ. Jo ã hỹn hẽ ri ke tĩ?” he ag tóg, Jesus mỹ. ⁶ Ag tỹ ón kỹ ti vỹ mẽ sór vẽ, ag tỹ ti vỹ to ti se jé. Hã ra Jesus tóg pãnẽ ke kỹ nĩ kỹ ga kri rán mũ, ã nĩgẽ tỹ. Vỹ tũ tóg nĩ.

⁷ Hã ra ag tóg ti tovãnh sór tũ nĩ. Kỹ tóg vãhã ag ki ãvãnh kỹ ag mỹ: “ãjag kãmĩ ù hỹn Topê vỹ mranh ja tũ nĩ ver,” he mũ. “ãn hỹn fi pin vén ke mũ, pó tỹ,” he tóg mũ. ⁸ Kỹ tóg pãnẽ ke mãn kỹ ga kri rán mãn mũ.

⁹ Kỹ ti vỹ tóg ag mỹ e tĩ. Ag kar vỹ ãjag tỹ Topê vỹ mranh ja ãn mĩ ãkrég mũ sir, hã kỹ ag tóg mũ mũ sir. ùn si há ag vỹ mũ vén mũ, kar kỹ vẽn kar ag. Komẽr hã ag tóg mũ kãn mũ. Vãhã Jesus vỹ ã pir mỹ nĩ, fi mré. Fi hã vỹ tá jẽ nĩ, ti mré. ¹⁰ Kỹ tóg fi ki ãvãnh kỹ fi mỹ: “ag hẽ ra kagáv, ù tỹ ã kato vỹ mũ ag?” he mũ. “Ag mỹ ã vóg kónãn tũ?” he tóg. Ag mũ kar kỹ tóg fi mỹ ke mũ.

¹¹ Hã ra fi tóg ti mỹ: “hỹ,” he mũ. Kỹ tóg fi mỹ: “kỹ ãn hỹn ã vóg kónãn ke tũ nĩ gé,” he mũ. “Ha tĩg, jatun mỹ. Hã ra Topê vỹ mranh mãn sór tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti. ùn tỹtã kórég ãn fi vóg kónãn sór ja tũ ti nĩ, Jesus ti.

Jesus tỹ jẽngrẽ ri ke nĩ

¹² Kỹ Jesus tóg Topê jo ãn krẽm nĩ kỹ vẽn kar kanhrãn mãn mũ. “Jẽngrẽ ri ke ãn nĩ,” he tóg. “ãjag tỹ ãn mré mũn kỹ ãjag tóg kuty mĩ mũ tũ nĩgtĩ. Jẽngrẽ mĩ ãjag tóg mũgtĩ, kurã mĩ. ãjag tỹ vẽn jykre tãg han ke to ken hã vẽ,” he tóg.

13 Hã ra Fariseu ag tóg ti vĩ kafãn mũ, kÿ ag tóg ti mÿ: “vẽnh kãmén ã tóg mũ ha,” he mũ. “Ëg tÿ vẽn kãmén kÿ ãg tóg ón kÿ vĩ tĩ,” he ag tóg mũ sir. 14 Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “hÿ,” he mũ. “Vẽn kãmén inh tĩ, hã ra sóg ki hã tó tĩ,” he tóg mũ. “Isÿ hẽ tá kãtĩg mũ ãn ki kanhró inh nĩ, isÿ hẽ ra tĩg ke mũ ti ke gé,” he tóg. “Hã ra ãjag tóg inh ki kãgĩg nÿtĩ, isÿ hẽ tá kãtĩg mũn ki, isÿ hẽ ra tĩg ken ki ke gé. Ëprã ke ãjag nÿtĩ. 15 Kãnhmar ãjag tóg ù to: “jÿkre kórég ti nĩ,” henh ke mũ. ãjag jãvo sóg vẽn kar jÿkre to nẽn ù tó tũ nĩ ver. 16 Isÿ hã ra ù jÿkre to nẽn ù tó sór mũ ra sóg tó há han ke mũ vẽn. Inh pi(jé) inh pir mÿ nẽn ù to jÿkrén tĩ. ù tÿ inh jẽnẽg mũ vĩ inh mré nẽn ù kar to jÿkrén tĩ. 17 Kÿ ùn régre ag tÿ vẽn vĩ pir han kÿ tóg ãjag mÿ tÿ ki hã ke nĩ. Hã kÿ tóg rán kÿ nĩ, Topẽ vĩ tÿ rán kÿ nĩ ki. 18 Hã kÿ sóg vẽn kãmén mũ, hã ra inh panh tóg, ù tÿ inh jẽnẽg mũ tóg inh kãmén mũ gé. Régre ãg nÿtĩ, ù tÿ inh kãmén mũ ti,” he tóg, Jesus ti.

19 Kÿ ag tóg ti mÿ: “hÿn, ã panh ti?” he mũ. Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ãjag pi(jé) inh ki kanhró nÿtĩ,” he mũ. “Hã kÿ ãjag tóg inh panh ki kãgĩg nÿtĩ gé,” he tóg. “ãjag tÿ inh ki kanhró nÿtĩ ra ãjag tóg inh panh ki kanhró nÿtĩnh mũ vẽn gé,” he tóg, Jesus ti. 20 Ti tÿ ag mÿ vẽn kãmén hã vẽn. Topẽ jo ãn krẽm nĩ kÿ tóg ag mÿ vẽn kãmén mũ, ti tÿ jãnkamy vãn jafã rá hã nãn kÿ. Kÿ pã'i ag tóg ti se sór mũ, hã ra ag tóg ti kãgmĩg tũ nĩgtĩ, ag tÿ ti kamẽg kÿ. Ti ter ke kurã vĩ jun ja tũ nĩ ver, hã kÿ ag tóg ti tÿ hẽ ri ke tũ nĩ ver.

Jesus tÿ hẽn ra tĩg ke

21 Kÿ tóg ag mÿ kãmén mãn mũ. “Tĩg jé sóg ke mũ, kÿ ãjag tóg inh ve sór ke mũ, hã ra ãjag tóg inh venh ke tũ nĩ. Inh vég tũ ki ãjag tóg kãgter ke mũ, kÿ ãjag tÿ Topẽ vĩ mranh ja ãn vĩ ãjag kãkã nĩ nĩ. ãjag pi(jé) isÿ hẽn ra tĩg ke mũ ãn ki kanhró nÿtĩ. Isÿ hẽn ra tĩg ke mũ ãn ki kãgĩg ãjag nÿtĩ,” he tóg, Jesus ti. 22 Kÿ ag tóg jagnẽ mÿ: “ti mÿ hẽn ri ke mũn vẽn sór mũ, hã kÿn mÿ:

“ãjag pi(jé) isÿ hẽn ra tĩg ke mũ ãn ki kanhró nÿtĩ,” he mũ?” he ag tóg, Jesus to. 23 Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “ẽprã ke vĩ tÿ ãjag nÿtĩ,” he mũ. “Jãvo sóg tÿ kanhkã tá ke nĩ. Ga tag ki ke tÿ ãjag nÿtĩ, jãvo inh pi(jé) tÿ ga tag ki ke nĩ. 24 Hã kÿ sóg ãjag mÿ: “kãgter jé ãjag tóg ke mũ, kÿ ãjag tÿ Topẽ vĩ mranh ja ãn vĩ ãjag kãkã nĩ nĩ,” he ja nĩ. Ha vé, ãjag tÿ inh ki ge sór tũ nãn kÿ tóg ãjag kãkã nãn ke mũ, ãjag tÿ Topẽ vĩ mranh ja ãn ti. “Ù ãn vĩ tÿ inh nĩ,” he ja inh nĩ ãjag mÿ. Tag to: hÿ, hemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

25 Kÿ ag tóg ti mÿ: “tÿ ã ù nĩ?” he mũ. Kÿ Jesus tóg: “vãsÿ sóg ãjag mÿ tó huri, isÿ ãjag mré vẽn vẽn kÿ,” he mũ. “ãjag mÿ sóg vẽn kãmén tĩgtĩ. 26 Hã ra sóg ãjag mÿ tó kãn ja tũ nĩ ver, sÿ ãjag mÿ vĩ kãnãn ke vĩ kã nĩ gé ver. Hã ra sóg ù tÿ inh jẽnẽg mũ ãn vĩ hã tó tĩ, ti tÿ inh mÿ tó ja kar ãn ti. Ki hã tóg tó tũ, ù tÿ inh jẽnẽg mũ ti,” he tóg, Jesus ti. 27 Hã ra tóg ag tÿ to jÿkrén tũ nĩgtĩ, ti tÿ ag mÿ ã panh tó mũ ra.

28 Kÿ Jesus tóg ag mÿ ke mãn mũ. “ãjag tÿ ka to isa kÿ, kÿ ãjag tóg inh ki kanhrãn ke mũ,” he tóg. “Tÿ sóg ẽprã ke fi kósin nĩ. Kurã ãn kã ãjag tóg ki kanhró nÿtĩnh ke mũ, isÿ tÿ ùn ãn nĩ ti. Inh pi(jé) vẽn sóg ki nẽn ù to jÿkrén tĩ. Inh panh tÿ inh mÿ nẽn tó mũ ãn hã tó sóg tĩ. Hã ki kanhró ãjag nÿtĩnh ke mũ, kurã ãn kã, ãjag tÿ ka to isa kÿ. 29 Kÿ ù tÿ inh jẽnẽg mũ vĩ inh mré nĩ nĩ. Ti mÿ nẽn há nĩ ãn hã han sóg tĩ, hã kÿ tóg inh mré nĩ nĩ,” he tóg, Jesus ti. 30 Ag tÿ ti vĩ tag mẽ kÿ ùn e ag vĩ ti ki ge mũ, kurã ãn kã.

Jesus tÿ ãg tar han ke

31 Kÿ Jesus tóg ù tÿ ti ki ge kÿ nÿtĩ ag kanhrãn mũ. “Inh vĩ tovãn tũg nĩ,” he tóg. “Kÿ ãjag tóg tÿ inh mré ke pẽ nÿtĩ. 32 Kÿ ãjag tóg Topẽ vĩ pẽ ki kanhró nÿtĩnh mũ. Topẽ vĩ pẽ ki kanhró tũgrãn ãjag tóg patrão kórég ve mãn ke tũ nĩ,” he tóg.

33 Kÿ ag tóg ti mÿ: “Abraão krẽ'krẽ vĩ tÿ ãg nÿtĩ,” he mũ. “Ëg pi(jé) tÿ ù camarada nÿtĩ, ùri, vãsÿ ke gé. Ne to

ke nê, hã vỹ: patrão kórég ve măn ke tũ ãjag nĩ, he mũ tag ti?” he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

³⁴ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “ki hã sóg ke mũ, hã kỹ sóg tó mũ,” he mũ. “Ajag tỹ Topê vỹ mranh kỹ ãjag tóg tỹ ti vỹ mranh jafã nỹtĩ, kỹ tóg êg tỹ ùn kórég tỹ patrão vég mũ ri ke nĩ. ³⁵ Ti camarada ag pi(jé) ti ìn krêm êmã nỹtĩgtĩ'. Ti kósìn hã vỹ ti ìn krêm nĩgtĩ jãvo. ³⁶ Kỹ, Topê kósìn tỹ ãjag tỹ Topê krê han kỹ ãjag tóg patrão kórég ve măn ke tũ nĩ ha. ³⁷ Abraão krê vỹ tỹ ãjag nỹtĩ. Ki kanhró inh nĩ. Hã ra ãjag tóg isén sór mũ, ãjag tỹ inh vỹ to há tũ nỹtĩn kỹ. ³⁸ Inh panh tỹ inh mỹ nén tó mũ ên hã tó sóg tĩ. Inh jãvo ãjag tóg ãjag panh tỹ ãjag mỹ nén tó mũ ên hã tó tĩ,” he tóg, Jesus ti.

³⁹ Kỹ ag tóg ti mỹ: “hỹ, Abraão vỹ tỹ êg panh nĩ,” he mũ.

Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag tỹ tỹ Abraão krê nỹtĩn kỹ ti jykre han nĩ ge,” he mũ. ⁴⁰ “Hã ra ãjag tóg isén sór mũ. Ajag mỹ sóg Topê vỹ pẽ tó ja nĩ, Topê tỹ inh mỹ nén tó mũ ên ti, hã ra ãjag tóg isén sór mũ. Abraão vỹ tag han ja tũ nĩ. ⁴¹ Vyrmy ãjag panh ù tũ hã han ãjag tóg tĩ,” he tóg.

Kỹ ag tóg Jesus mỹ: “panh êg nỹtĩ, hã vỹ: Topê, he mũ. Êg pi(jé) panh tũ nỹtĩ,” he ag tóg mũ.

⁴² Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “Topê tỹ tỹ ãjag panh nĩ ra ãjag tóg iso há nỹtĩn mũ vê,” he mũ. “Inh panh tá sóg kãtère, hã kỹ sóg ãjag mré nĩ nĩ. Inh pi(jé) vêsóg ki nén to jykren kỹ kãtère mũ'. Ti hã vỹ inh jênê. ⁴³ Hã ra ãjag tóg inh vỹ ki kagtĩg nỹtĩ. Mẽ sór tũ ãjag nỹtĩ, hã kỹ ãjag tóg ki kagtĩg nỹtĩ. ⁴⁴ Japo krê vỹ tỹ ãjag nỹtĩ, kỹ ãjag tóg ti tỹ nén to jykren mũ ên han tĩ. Topê tỹ êprã ke ag han ên kã tóg ag kãgtén sór tĩgtĩ, Japo ti. Vãsỹ ti jykre vê, kỹ tóg ùri tỹ ti jykre nĩ gé ver. Ti pi(jé) ki hã tó tĩ'. Kĩ hã tó to ti kórég pẽ nĩ, Japo ti. Vênh ó vỹ tỹ ti tũ pẽ nĩ. Ón mẽ ti nĩgtĩ, vênh ón né vê. Ti hã vỹ tỹ ùn ón mũ ag panh kar nĩ. ⁴⁵ Ti jãvo sóg ki hã tó tĩ. Hã ra ãjag tóg inh vỹ kri nĩm sór tũ nĩgtĩ. ⁴⁶ Inh hỹ ne ki Topê vỹ mranh?

Ha inh mỹ tó. Mranh ja tũ sóg nĩ. Hã ra sóg ãjag mỹ Topê vỹ pẽ tó tĩ. Ajag hẽ ri ken kỹ inh vỹ kri fi sór tũ nĩ? ⁴⁷ Topê krê ag vỹ Topê vỹ mẽg tĩ. Ajag pi(jé) inh vỹ jêmê sór tĩ', ãjag tỹ tỹ Topê krê tũ nỹtĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti, ag mỹ.

Jesus tỹ Abraão kãfór nĩ

⁴⁸ Kỹ Judeu ag tóg ti mỹ: “Samaria tá ke ri ke ã tóg nĩ, ã tỹ ki kagtĩg nĩn kỹ, kỹ ã jagrê kórég nĩ gé,” he mũ.

⁴⁹ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “inh pi(jé) jagrê kórég nĩ,” he mũ. “Inh panh to sóg: ùn mág vỹ tỹ ti nĩ, he tĩ. Hã ra ãjag tóg iso é he tĩ. ⁵⁰ Inh pi(jé) vêsỹ ùn mág han sór mũ'. Û tỹ isỹ ùn mág han ke mũ vỹ nĩ nĩ, ên vỹ vênh kar jykre tugnyẽm ke mũ. ⁵¹ Kĩ hã sóg ke mũ, hã kỹ sóg tó mũ, ha mẽ. Ajag tỹ inh vỹ kri fi kỹ ãjag ter ke tũ pẽ nĩ,” he tóg, Jesus ti.

⁵² Kỹ Judeu ag tóg ti mỹ: “jagrê kórég ã tóg nĩ,” he mũ. “Vãhã tóg ve há tĩ, ã jagrê kórég ti,” he ag tóg mũ ti mỹ. “Abraão vỹ ter, kỹ Topê vỹ tó tĩ ag kar vỹ kãgter. Hã ra ã tóg ón kỹ: “ãjag tỹ inh vỹ kri nĩm kỹ ãjag kãgter ke tũ pẽ nĩ,” he mũ. ⁵³ ã mỹ vêsỹ êg jóg'jóg ve tỹ Abraão kãfór han sór mũ', ã tỹ êg mỹ: kãgter ke tũ ãjag nĩ, hen kỹ? Ter ja ti nĩ, Abraão ti, kỹ Topê vỹ tó tĩ ag kar vỹ kãgter kãn gé. Vêsỹ ùn mág han kỹ nĩ ve ã tóg nĩ,” he ag tóg, Jesus mỹ, Judeu ag.

⁵⁴ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “isỹ vêsỹ ùn mág han kỹ sóg ón kỹ ke mũ ve nĩ,” he mũ. “Hã ra inh panh hã vỹ isỹ ùn mág han ke mũ, ãjag tỹ ù to: êg jóg mág, he mũ ên ti. ⁵⁵ Hã ra ãjag tóg ti ki kagtĩg nỹtĩ, ãjag jãvo sóg ti ki kanhró nĩ. Isỹ ãjag mỹ: “ti ki kagtĩg inh nĩ,” he mũ ra sóg ãjag ón tag ri ke han mũ vê, hã ra sóg ti ki kanhró nĩ, kỹ sóg ti vỹ ki króm tĩ gé. ⁵⁶ Ajag jóg'jóg ve tỹ Abraão vỹ inh kurã ve sór ja nĩ, kỹ tóg kejên vé, kỹ tóg ti mỹ sér pẽ tĩ, ti tỹ inh kurã ve kỹ,” he tóg, Jesus ti.

⁵⁷ Kỹ Judeu ag tóg ti mỹ: “50 (ke) anos han tũ ã nĩ ver, hã ra ã tóg: “Abraão ve inh,” he mũ. Vỹ vênhmỹ han ã tóg,” he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

⁵⁸ Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “ki hã sóg ke mÿ, hã kÿ sóg tó mÿ, ha mÿ,” he mÿ. “Abraão mur tũ ra sóg nĩ nĩ,” he tóg, Jesus ti. ⁵⁹ Kÿ ag tóg jũgjũ mÿ, ti tÿ vÿso: “Topê ri ke inh nĩ,” hen kÿ. Hã kÿ ag tóg pó mãn kÿ ti pin sór mÿ. Hã ra Jesus tóg Topê jo ãn kãtã kãkutẽ mÿ sir, kÿ tóg tĩ mÿ, vÿnh péju jé.

9

Jesus tÿ ãn kyvó tÿ há' he

¹ Kejÿn Jesus tóg tĩg kÿ ãn kyvó vég mÿ. Á mur mÿn kã tóg kyvó nĩ sir. ² Kÿ ti mré mÿ tĩ ag tóg ti mré ti vég mÿ gé. Kÿ ag tóg Jesus mÿ: “ti han mÿ fag hÿn Topê vĩ mranh’,” he mÿ, “ha kÿ tóg kyvó nĩ’,” he ag tóg. “Ti tÿ vÿsóg ki Topê vĩ mranh kÿn mÿ kyvó nĩ vó?” he ag tóg mÿ. ³ Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ti tÿ Topê vĩ mranh to ke pijé’,” he mÿ. “Ti han mÿ fag tÿ Topê vĩ mranh to ke pijé’,” he tóg. “Topê tÿ vÿnh kar mÿ ã tÿ nÿn han sór mÿ ãn ven sór vÿ, ti ki. ⁴ Isÿ ã tÿ inh jÿnÿg mÿ ãn tÿ inh mÿ nÿn tó mÿ ãn han sór vÿ. Ver tóg inh mÿ kurã nĩ, sÿ rãnrãj jé. Kãnhmar tóg kutÿ nÿnh mÿ, kÿ ã tóg rãnrãj mãn ke tũ nĩ, iser ke kurã ãn kã,” he tóg. ⁵ “Ver sóg ãjag mré tĩg mÿ, kÿ sóg ãjag mÿ jÿngrÿ ri ke nĩ ver,” he tóg, Jesus ti. ⁶ Tag tó kar kÿ tóg sug mÿ, ga kri, kÿ tóg óré sĩ han mÿ. Óré ãn tÿ tóg ãn kyvó kanẽ to tĩn mÿ. ⁷ Kÿ tóg ti mÿ: “ha tĩg, goj tÿ Siloé ki vÿnh kÿpe jé,” he mÿ. Goj tÿ Siloé to ke hã vÿ: “ũ tÿ inh jÿnÿ ja,” he mÿ, ãg vĩ ki. Kÿ tóg tĩ mÿ, ãn kyvó ti. Kÿ tóg tá kãtĩg kÿ ãvãnh há han tĩ nĩ sir.

⁸ Ti tÿ ãvãnh há han kÿ tóg ti rã hã nÿtĩ kar ag mÿ e tĩ. Vÿnh kar vÿ ti ki kanhró nÿtĩ, vÿnh kar mÿ tóg: “inh mÿ nÿn ã nĩm,” he tĩ ja nĩgtĩ. Kÿ ag tóg, ag tÿ ti ãvãnh há tag ve kÿ (ag tóg) ti to: “ũ tÿ ãg mÿ: inh mÿ nÿn ã nĩm, he tĩ ãn hã tũ mÿ?” he mÿ. ⁹ Kÿ ag kãmĩ ã tóg: “ti hã vÿ,” he mÿ. Hã ra ã ag tóg: “ãn ri ke nĩ ve ti nĩ, hã ra tóg ãg mÿ tÿ hã tũ nĩ,” he mÿ gé. Hã ra tóg vÿso: “inh hã vÿ,” he mÿ. ¹⁰ Kÿ ag tóg ti mÿ: “kÿ ã hÿ ri ké, ã tÿ ãvãnh há' he jé?” he mÿ. ¹¹ Kÿ tóg ag mÿ: “ag tÿ ã to: Jesus, he mÿ

ãn vÿ óré han, kÿ tóg inh kanẽ to tĩn, kÿ tóg inh mÿ: “goj tÿ Siloé ra tĩg nĩ, tá vÿnh kupemni,” he. Kÿ sóg vyr. Vÿnh kupe sóg, kÿ sóg ãvãnh há' he mÿ sir,” he tóg, ãn kyvó ja ti. ¹² Kÿ ag tóg ti mÿ: “ti hÿ kã jÿ?” he mÿ. Hã ra tóg ag mÿ: “ha'?” he mÿ.

Fariseu ag tÿ ãn kyvó ja ki jÿmÿ

¹³ Kÿ ag tóg Fariseu ag mÿ ti pére mÿ mÿ, ãn kyvó ja ãn ti. ¹⁴ Hã ra tóg tÿ vÿnhkãn ke kurã nĩ. ãn kã Jesus tóg óré han kÿ ti tÿ há' hé. ¹⁵ Kÿ Fariseu ag tóg ti ki jÿmÿ sór mÿ gé. “Á hÿ ri ké, ã tÿ ãvãnh há' he jé?” he ag tóg mÿ gé. Kÿ tóg ag mÿ: “óré tÿ tóg inh kanẽ to tĩn, kÿ sóg vÿnh kupenh vyr, kÿ sóg ãvãnh há' he mÿ sir,” he mÿ, ag mÿ, ãn kyvó ja ti.

¹⁶ Kÿ Fariseu ã ag tóg Jesus to: “Topê pi(jé) ti jÿnÿ’,” he mÿ. “Vÿnhkãn ke kurã ki tóg vÿnhkãn vãnh nĩgtĩ, kÿ tóg kórég nĩ,” he ag tóg mÿ, Jesus to, Fariseu ã ag. Hã ra ã ag tóg ti to: “hã ra tóg nÿn ã há tãvĩ han,” he mÿ gé. “Ti kórég nĩ ran hÿn tag han ki kagtĩg nĩnh mÿ vÿ,” he ag tóg, Fariseu ã ag. Hã kÿ ag vÿnh kãpãm kÿ nÿtĩ. ¹⁷ Kÿ ag tóg ãn kyvó ja ãn ki jÿmÿ mãn mÿ. “Ti mÿ tÿ ãn há nĩ', ãn kórég mÿ vó?” he ag tóg mÿ. “Á tÿ tóg há' hé mÿr,” he ag tóg.

Kÿ tóg ag mÿ: “inh mÿ tóg tÿ Topê vĩ tó jafã nĩ,” he mÿ, ãn kyvó ja ti.

¹⁸ Hã ra ag tóg ti vĩ kri nĩm sór tũ nĩ. “Ti mÿ kyvó ja nĩ vÿ?” he ag tóg mÿ. Kÿ ag tóg ti han mÿ fag jé prÿr mÿ. ¹⁹ Kÿ ag tóg fag mÿ: “ãjag kósin hã mÿ?” he mÿ. “Ti mÿ ã mur mÿn hã kã kyvó ja nĩ? Kÿn hÿn hÿ ri ké, ti tÿ ãri ãvãnh há nĩn jé?” he ag tóg mÿ, ti han mÿ fag mÿ.

²⁰ Kÿ fag tóg: “hÿ, ãg kósin hã vÿ,” he mÿ. “Á mur mÿn hã kã tóg kyvó ja nĩ. ²¹ Hã ra tóg ãri ãvãnh há nĩ. Hÿ ri ken kÿ? Ha'? ã nÿ ti han'? Ha ti ki jÿmÿmni. Sanh há ti nĩ ha. ãjag mÿ ti tónh mÿ,” he fag tóg, ti han mÿ fag.

²² Hã ra fag tóg pã'i ag kamÿg mÿ, hã kÿ fag tóg: “ha ti ki jÿmÿmni,” he mÿ. Pã'i ag vÿ tag tó ja nĩ, Jesus to: “ãjag kãmĩ ã tÿ ti to: “Cristo vÿ tÿ ti nĩ,” hen

kỹ ãg ti kutẽm ke mũ,” he mũ, “ti tỹ tỹ ãg mré ke tũ nĩ jé, ti tỹ ãg mré vẽnhmãn tũ nĩ jé, ãg vẽn kanhrãn jafã krẽm,” he ja ag tóg nĩgtĩ. ²³ Hã kỹ ãn kyvó ja ãn han mũ fag vỹ Jesus to nẽn ù tó sór tũ nĩ, hã kỹ fag tóg pã'i ag mỹ: “sanh há ti nĩ ha, ãjag mỹ ti tónh mũ,” he mũ, fag kósin kyvó ja ãn to.

²⁴ Kỹ ag tóg ãn kyvó ja ãn jé prẽr mãn mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “ker ón hẽ”, Topẽ vỹ ã vỹ mẽg mũ,” he mũ. “Û tỹ ã tỹ há' he mũ ãn vỹ kórég nĩ, Topẽ vỹ mranh ti tĩ,” he ag tóg mũ ti mỹ.

²⁵ Kỹ tóg: “mẽ”, he mũ. “Ti mỹ Topẽ vỹ mranh tĩ? Sỹ ki kagtĩg tóg tĩ. Nẽn ù pir hã ki kanhró sóg nĩ. Kyvó inh vỹ vỹ, hã ra sóg ãvãnh há nĩ ha,” he tóg, ãn kyvó ja ãn ti.

²⁶ Kỹ ag tóg ti mỹ: “ti hẽ ri ké, ã tỹ há' he jé?” he mãn mũ. ²⁷ Hã ra tóg ag mỹ: “ãjag mỹ inh hur tó, hã ra ãjag tóg mẽ sór tũ nĩ,” he mũ. “ãjag tỹ ne jé mẽ mãn sór nẽ? ãjag mỹ ti mré mũ sór mũ gé?” he tóg.

²⁸ Kỹ ag tóg ti nyg mũ. “ã hã vỹ tỹ ti mré ke nĩ,” he ag tóg mũ. “Jãvo ãg tóg tỹ Moisés mré ke nỹtĩ,” he ag tóg, pã'i ag, ãn kyvó ja ãn mỹ. ²⁹ “Topẽ vỹ Moisés mré vẽnẽm ja nĩ, tag ki kanhró ãg tóg nỹtĩ. Hã ra ãg pi(jé) ãn ki kanhró nỹtĩ'. Ti hỹn tỹ hẽ tá ke nĩ'?” he ag tóg, pã'i ag.

³⁰ Kỹ ãn kyvó ja ãn tóg ag mỹ: “mẽ”, he mãn mũ. “ãjag mỹ ti ki kagtĩg nỹtĩ, ti tỹ tỹ hẽ tá ke nĩn ki? Isỹ tóg há' hé mỹr, inh kanẽ tỹ. ³¹ Hã ra Topẽ tóg ãg vỹ mẽg tũ nĩgtĩ, ãg tỹ tỹ ti vỹ mranh jafã nỹtĩn kỹ. Û tỹ Topẽ kamẽg mũ ãn vỹ hã mẽg ti tĩ. Û tỹ ti vỹ ki króm mũ ãn vỹ hã mẽg ti tĩ, Topẽ ti. ³² Inh mur mũ kã inh kyvó nĩ ja nĩ. Û tỹ ge tỹ há' he mũ tag ve ja tũ inh nĩ ver. Hã ra tóg isỹ há' hé. ³³ Ti tỹ Topẽ tá kãtĩg tũ ra tóg nẽn ù há han ki kagtĩg nĩ vỹ,” he tóg, ãn kyvó ja ti, pã'i ag mỹ.

³⁴ Hã ra ag tóg ti mỹ: “Topẽ vỹ mranh kỹ ã tóg mur, hã ra ã tóg ãg kanhrãn sór mũ”, he mũ. Kỹ ag tóg ti kutẽm mũ, vẽn kanhrãn jafã krẽm.

Ûn kyvó to comparação

³⁵ Hã ra Jesus tóg mẽg mũ, ag tỹ ti kutẽm ja ti. Kỹ tóg ti vẽn tĩ mũ. Kỹ tóg ti mỹ: “ã mỹ ãprã ke fi kósin ãn ki rã sór tũ?” he mũ.

³⁶ Kỹ tóg Jesus mỹ: “kỹ ãn nẽ ge?” he mũ. “Sỹ ti ki rã sór vỹ,” he tóg.

³⁷ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ti ve ã huri,” he mũ. “Û tỹ ã mré vẽnẽm jẽ mũ hã vỹ tỹ ti nĩ, inh hã vỹ tỹ ti nĩ,” he tóg.

³⁸ Kỹ ãn kyvó ja tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “ã ki rã kỹ inh jẽ nĩ,” he tóg. Kỹ tóg ti krẽm mũg ke mũ, Jesus krẽm, ti mỹ: “Topẽ kósin vỹ tỹ ã nĩ,” he jé.

³⁹ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ga tag ki sóg jun, sỹ vẽn kar jykre tugnỹm jé,” he mũ. “Ûn kyvó ag tỹ ãvãnh há han jé sóg ke mũ. Ag tỹ iso jykrẽn há han ke to ken hã vỹ. Kỹ sóg ù tỹ ve há han mũ ag kyvó han ke mũ gé. Ag tỹ iso jykrẽn há han ki kagtĩg to ken hã vỹ,” he tóg, Jesus ti, ãn kyvó ja ãn mỹ.

⁴⁰ Hã ra Fariseu ù ag tóg ti vỹ mẽg mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “kỹ ãg mỹ kyvó nỹtĩ gé'?” he mũ.

⁴¹ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag tỹ: kyvó ãg nỹtĩ, ki kagtĩg ãg nỹtĩ,” he mũ hã ra Topẽ tóg ãjag to jũ tũ nĩ ver. Hã ra ãjag tóg vỹso: “ãvãnh há ãg nỹtĩ, ki kanhró ãg nỹtĩ,” he tĩ. Hã kỹ ãjag tỹ Topẽ vỹ mranh ja vỹ ãjag kãkã nĩ nĩ,” he tóg, Jesus ti, Fariseu ag mỹ.

10

Vẽn mẽg tỹ carneiro to comparação

¹ Kỹ Jesus tóg ag mỹ vẽn kãmẽn mãn mũ. “Ki hã sóg ke mũ, hã kỹ sóg tó mũ,” he tóg. “ãg tỹ ãg mẽg tỹ carneiro jy ró han kỹ ãg tóg ti jãnkã ra rã tĩ. Jãvo ù tóg kejẽn ró to tãpry kỹ pãte rã sór tĩ. Ti tỹ carneiro pēju sór vỹ, hã kỹ tóg ró to tãpry kỹ pãte rã sór mũ. ² Ti jãvo ù tỹ carneiro ki rĩr tĩ vỹ jãnkã ra rã mũ. ³ Jãnkã ki rĩr tĩ ãn vỹ ti mỹ ró nón tĩ, jãnkã ti. Kỹ tóg carneiro jygi tó kãn mũ sir. Ti vỹ ki kanhró fag nỹtĩ, ti mẽg tỹ carneiro fag. ⁴ Kỹ tóg fag jo tĩ mũ, re ra. Kỹ tóg ã mẽg fag jé prẽr kãn mũ sir, kỹ fag tóg pa kãn mũ, ù tỹ carneiro ki rĩr tĩ ãn mẽg fag. Kỹ tóg fag jo tĩ mũ, kỹ fag

tóg ti nón mǔ mǔ sir, ti mēg fag, fag tǔ ti vǐ ki kanhró nǔtǐn kǔ. ⁵ Fag pi(jé) ũ nón mǔnh ke mǔ', fag tǔ ũn ki kagtǐg nón. Ũ jo fag vēnh pigjunh ke mǔ, fag tǔ ũn ki kagtǐg ēn jo. Fag pi(jé) ti vǐ ki kanhró nǔtǐ', hǎ kǔ fag tóg ti jo vēnh pigjunh ke mǔ," he tóg, Jesus ti. ⁶ Jesus tǔ ag mǔ comparação han vē. Ti mǔ ēg tóg vēnh mēg tǔ carneiro ri ke nǔtǐ, ēg tǔ ti nón mǔn kǔ. Hǎ ra Fariseu ag tóg ti vǐ to jykrén tǔ nǔtǐ.

Vēnh mēg to comparação ũ

⁷ Hǎ ra Jesus tóg ag mǔ kāmén mǎn mǔ. "Ki hǎ sóg tó mǔ, hǎ kǔ sóg ke mǔ," he tóg. "Carneiro jy ró jǎnkǎ ri ke inh nǐ," he tóg. ⁸ "Ũ tǔ inh jo kāmǔ ag vǔ tǔ carneiro pigju(g) tǐ ag nǔtǐ ja nǔgtǐ, ũn jǔ (ka)mē ag nǔtǐ ja nǔgtǐ. Hǎ ra carneiro fag vǔ ag vǐ mē ja tǔ nǔtǐ. ⁹ Inh hǎ vǔ fag mǔ jǎnkǎ ri ke nǐ. Ũ tǔ inh ki rǎ mǔ vǔ kren ke mǔ, kǔ tóg ti tǔ jǎnkǎ ra rǎ ri ke nǐ. Kǔ tóg kǎra rǎ tǐ, kar kǔ tóg kǎkutē tǐ gé, ti tǔ vējēn ve kǔ. ¹⁰ Vēnh mēg tǔ carneiro pigju(g) tǐ ēn vǔ carneiro pigju hǎ jé kǎtǐ tǐ, fag kǎgtén jé, fag kókén jé. Ti jǎvo sóg fag ki rǐnrǐr há han hǎ jé kǎtǐg, fag tǔ jagtar tǔ nǔtǐ jé, fag mǔ sér tǐ jé," he tóg, Jesus ti.

¹¹ "Ũ tǔ carneiro ki rǐr tǐ ri ke inh nǐ gé, ũn tǔ ki rǐr há ri ke inh nǐ. Ũ tǔ carneiro ki rǐr há han mǔ vǔ ā mēg jagfy ter ke mǔ, fag krenkren jé. ¹² Kǔ ũ camarada vǔ tag ri ke tǔ nǔgtǐ. Mǐg kamēg jé tóg ke mǔ, kǔ tóg mǐg ve kǔ vēnhvǎg tǐnh ke mǔ, ā patrão mēg tovǎnh kǔ, ti camarada ti. Kǔ mǐg vǔ fag kugmǐnh ke mǔ, kǔ fag tóg vēnh kǎpugpóv ke mǔ gé, mǐg tugrǐn, carneiro fag. Ti camarada mēg pi(jé)', ti patrão mēg vē, hǎ kǔ tóg fag jy nǐgǎn há han tǔ nǐ. ¹³ Mǐg ve kǔ tóg vēnh vǎg tǐ mǔ. Jǎnkamy hǎ to tóg rǎnrǎj jē nǐ, hǎ kǔ tóg mǐg kamēg mǔ. ¹⁴ Ti jǎvo sóg carneiro ki rǐr há han tǐ. Inh mēg ki kanhró sóg nǐ, kǔ fag tóg inh ki kanhró nǔtǐ gé. ¹⁵ Ri ke ti nǐ gé, inh panh mré. Inh ki kanhró tóg nǐ, kǔ sóg ti ki kanhró nǐ gé. Kǔ sóg inh mēg jagfy ter ke mǔ. ¹⁶ Inh mēg ũ vǔ nǔtǐgtǐ

gé ver, inh mēg tǔ hē tá ke fag. Ājag povo kāmǐ ke pijé'. Ēn jé prēr jé sóg ke mǔ gé, kǔ fag tóg inh mré kāmǔnh ke mǔ gé. Inh vǐ mē jé fag ke mǔ gé. Inh mēg tǔ tag ki fag mré ke vǔ tǔ fag nǔtǐnh mǔ. Fag kar jy sóg ró pir han ke mǔ, inh mēg kar jy, kǔ sóg inh pir mǔ fag ki rǐr ke mǔ," he tóg, Jesus ti.

¹⁷ "Inh panh vǔ iso há nǐ, isǔ inh mēg jagfy ter ken kǔ, kar kǔ sóg rǐr mǎn ke mǔ. ¹⁸ Iser sór tǔ ra ũ pi(jé) isén ke mǔ vē'. Hǎ ra sóg fag jagfy ter sór mǔ. Iser sór kǔ sóg ter ke mǔ. Inh rǐr mǎn sór kǔ sóg rǐr mǎn ke mǔ gé, iser kar kǔ. Inh panh tǔ inh mǔ nén tó mǔnh hǎ vē," he tóg, Jesus ti.

¹⁹ Judeu ag tǔ ti vǐ tag mē kǔ ag tóg vēnh kǎpǎm kǔ nǔtǐ mǎn mǔ gé. ²⁰ Ũn e tóg ti to: "jagrē kórég ti nǐ, krǐ vēnhmǔ ti nǐ, ti vǐ mē sór tǔg nǐ," he mǔ. ²¹ Hǎ ra ũ ag tóg: "ũn pi(jé) ā jagrē kórég hǎ ra vēnh vǐ há tó tǐ'," he mǔ. "Ũn kyvó tǔ há' he ki kagtǐg tóg nǐ gé, ũn jagrē kórég ti," he ag tóg mǔ, Judeu ũ ag, ũ tǔ Jesus to há nǔtǐ ag.

Judeu ag tǔ Jesus tén mǎn sór

²² Kejēn tóg Judeu ag tǔ festa há' ũ tá krǔg mǔ. Vǎsǔ ũ tǔ Judeu ag kato vǎsǎnsǎn mǔ ag vǔ Topē jo ĩn kókén ja nǔgtǐ, hǎ ra Judeu ag tóg kejēn ti ĩn han mǎn. Ag tǔ ĩn han mǎn to festa hǎ vē sir. Prǔg kar ki ag tóg festa ēn han tǐ. Kusǎg mǔ ēn kǎ ke ja vē, festa ēn ti. ²³ Hǎ ra Jesus tóg venh tǐg ja nǐ, kǔ tóg Topē jo ĩn mǐ pasa ke tǐ nǐ, Salomǎo tǔ jǎnkǎ ēn tá. ²⁴ Kǔ Judeu ag tóg ti venh kāmǔ mǔ, ag tǔ ón kǔ ti ki jēmē jé. "Ā hē ri ke kǎ ēg mǔ vēnh kāmén há han ke mǔ'?" he ag tóg mǔ. "Ā mǔ tǔ Cristo nǐ? Topē tǔ ēg mǔ ũn jēnēnh ke mǔ ēn mǔ tǔ ā nǐ? Ha ēg mǔ tó há han," he ag tóg mǔ, ón kǔ.

²⁵ Hǎ ra Jesus tóg ag mǔ: "ājag mǔ sóg hur tó, hǎ ra ājag tóg kri nǐm sór tǔ nǐ," he mǔ. "Milagre hyn han sóg tǐ gé, inh panh tǔ inh mǔ nén tó ja ēn. Ēn ve kǔ ājag tóg inh ki kanhró nǔtǐnh mǔ vē. ²⁶ Hǎ ra ājag tóg kri fi sór tǔ nǔtǐ. Ājag pi(jé) inh mēg tǔ carneiro ri ke nǔtǐ', hǎ kǔ ājag tóg kri nǐm sór tǔ

nýtĩ. ²⁷ Inh mēg fag vỹ inh vĩ mēg tĩ, fag ki kanhró sóg nĩ, hã kỹ fag tóg inh mré mũgtĩ. ²⁸ Fag jagfy sóg ter ke mũ, kỹ fag tóg kãgter ke tũ nĩ. Mĩg vỹ fag kugmĩnh ke tũ pē nĩ gé, isỹ fag jy nĩgãn kỹ. ²⁹ Inh panh tỹ inh mỹ fag vin mũn hã vễ, inh mēg fag. Hã ra tóg vễnh kar kãfór nĩ, inh panh ti. Kỹ ù pi(jé) inh panh tũ ag péju(g) tĩ', ti tỹ tỹ vễnh kar kri ke nĩn kỹ. ³⁰ Inh panh mré sóg tỹ ùn pir nĩ," he tóg, Jesus ti.

³¹ Ag tỹ ti vĩ tag mẽ kỹ ag tóg pó tỹ hên ri ke mǎg mũ sir, Judeu ag, ag tỹ tỹ ti pin kỹ ti tén jé.

³² Hã ra Jesus tóg ag mỹ: "nén ù há hã hyn han ja inh nĩ," he mũ. "Inh panh tỹ inh mỹ: "tag han ra," he ja ên hã han inh tĩ. Sỹ nén han ja tỹ hẽ nỹ hỹn ãjag mỹ kórég nĩ', hã kỹ ãjag tóg isén sór mũ?" he tóg.

³³ Hã ra ag tóg ti mỹ: "êg pi(jé) nén ù há to ã tén sór mũ'," he mũ. "Êprã ke vỹ tỹ ã nĩ, êg mré ke vỹ tỹ ã nĩ, hã ra ã tóg vêso: "Topē kósin vỹ tỹ inh nĩ," he mũ. ã tỹ Topē to vĩ kónãn hã vễ. Tag to êg tóg ã tén ke mũ, pó tỹ ã pin kỹ," he ag tóg mũ, Judeu ag.

³⁴ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: "Topē vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mẽ," he mũ. "Topē vỹ êprã ke ag to: "Topē ri ke ãjag nýtĩ," he tĩ," he tóg, Topē vĩ rá ki. ³⁵ Kỹ tóg ù tỹ ti vĩ mēg mũ ên ag mỹ: "Topē ri ke ãjag nýtĩ," he ja nĩ, Topē ti. Hã ra tóg ón tũ nĩgtĩ, Topē ti. ³⁶ Hã kỹ tóg vễnhmỹ tũ nĩ gé, sỹ ãjag mỹ: Topē kósin vỹ tỹ inh nĩ, hen kỹ. Inh panh vỹ inh kuprêg, kỹ tóg inh jênê gé, isỹ ãjag tá jun jé. Topē to vĩ kónãn pijé', sỹ nén tó mũ tag ti. ³⁷ Isỹ inh panh vĩ ki króm tũ nĩ ra tóg há nĩnh mũ vễ, ãjag tỹ inh vĩ kri nĩm sór tũ nýtĩ ti. ³⁸ Hã ra sóg ti vĩ ki króm tĩ. Kỹ inh vĩ tỹ ãjag mỹ kórég nĩn kỹ isỹ milagre hyn han mũ ên vemnĩ. Isỹ milagre hyn han mũ ki tóg ve há tĩ, isỹ inh panh ri ke nĩ ti, kỹ inh panh vỹ inh ri ke nĩ gé," he tóg, Jesus ti.

³⁹ Kỹ ag tóg ti vĩ to ti se sór mǎn mũ sir, hã ra tóg kren mǎn mũ gé.

⁴⁰ Kỹ tóg vễnh péju kỹ tĩ mũ, goj tỹ Jordão mǎra, Jesus ti. João vỹ ên tá

vễnh kar kygpég jê ja nĩgtĩ, ti tỹ ag kygpe vén kỹ. Ên ra tóg tĩ mũ sir, Jesus ti, kỹ tóg tá nĩ nĩ, ã mré mũ tĩ ag mré. ⁴¹ Kỹ ù tỹ hên ri ke ag vỹ tá ti venh kãmũ mũ. Jesus to ag tóg jagnê mỹ: "ha vé, João vỹ milagre han ja tũ nĩ," he mũ. "Hã ra tóg Jesus kãmén. Tó há han ja tóg nĩ, João ti. Ki hã tóg tó ja nĩ, ti tỹ êg mỹ Jesus to nén tó mũ ti," he ag tóg. ⁴² Kỹ tá ù tỹ hên ri ke ag tóg ti ki ge mũ sir.

11

Lázaro ter

¹ Kejên ù tỹ Jesus to há ù tóg kaga nỹ nĩ, cidade tỹ Betânia tá. ùn kaga ên jyjn hã vỹ: Lázaro, he mũ. Ti ve fi vỹ tỹ Maria fi nĩ, Marta fi ke gé. Betânia tá fag êmã nýtĩ gé. ² Maria ên fi vỹ kar kỹ kejên Jesus pên kri nén ger há kujê, kỹ fi tóg fi gǎnh tỹ ti pên kykũg mũ gé. Ên fi mré pafa mũ vỹ kaga nỹ. ³ Kỹ ti ve fag vỹ Jesus mỹ vễnh vĩ jênêg mũ. Ti mỹ fag tóg: "ã tỹ ù to há nĩ ên vỹ kaga nỹ," he mũ. ⁴ Kỹ Jesus tóg mēg mũ. Hã ra tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ: "tĩ pi(jé) vễnh kaga tag to ter ke mũ'," he mũ. "Topē vỹ tỹ ùn mág nĩ. Tag vỹ vễnh ven ke mũ, ti kaga tugrĩn. Kỹ Topē kósin vỹ tỹ ùn mág nĩ gé. Tag vỹ vễnh ven ke mũ gé, ti kaga tugnĩn," he tóg, Jesus ti. ⁵ Jesus vỹ Marta fi to há távi nĩ, fi jǎvy fi to ke gé, Lázaro to ke gé.

⁶ Hã ra Jesus tóg, ti tỹ Lázaro kaga mēg mũ ra (tóg ver) ti venh tĩ tũ nĩ. ã tỹ hẽ tá nĩ ên tá tóg ver kurã régre han. ⁷ Tag pǎte tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ: "mũ nỹ, ga tỹ Judéia ra," he mũ. ⁸ Kỹ ag tóg ti mỹ: "Senhor," he mũ. "Êg tỹ Judéia tá nýtĩn kỹ Judeu ag tóg ã pin sór ja nĩ, pó tỹ. Ra tĩ tũg nĩ," he ag tóg ti mỹ. ⁹ Hã ra Jesus tóg ag mỹ comparação han mũ, ti ter ke kurã jun ja tũ to. "Kurã pir vỹ tỹ 12 (ke) hora ke nĩ," he tóg. "Êg tỹ kurã ên ki hên ra mũn kỹ êg tóg krĩm kenh ke tũ nĩ, êg tỹ kurã ve há han kỹ. ¹⁰ Êg tỹ hã ra kuty ra hên ra mũn kỹ êg tóg krĩm ke tĩ, êg tỹ kuty ki nén ù vэг tũ nĩn kỹ," he tóg, Jesus ti.

11 Kÿ tóg ag mÿ: “ũ tÿ ãg to há nÿ ãn, Lázaro ãn vÿ nÿr nÿ,” he mÿ. “Isÿ ti tÿ mrin ke han tÿg ke nÿ ha,” he tóg. 12 Kÿ ag tóg ti mÿ: “ti nÿr nÿn kÿn kren ke mÿ,” he mÿ. 13 Hã ra Jesus tóg ti ter ja tó ja nÿ. Jó ag tóg: “ti nÿr vÿ, ti vÿnhkán vÿ,” he mÿ, ag tÿ ti vÿ mÿn kÿ. 14 Kÿ Jesus tóg jamã hár(a) ag mÿ kãmén mÿ. “Lázaro vÿ ter huri,” he tóg. 15 “Ãjag tugrÿn tóg inh mÿ sér tÿ, isÿ ti ter ve ja tÿ nÿn kÿ. Ãjag tÿ isÿ nÿn han mÿ ven kÿ ãjag tóg inh ki ge há han ke mÿ. Mÿ jé ha, ti ve jé,” he tóg.

16 Kÿ Tomé he mÿ ãn, ag tÿ ù to: “ũn vÿgnig mÿ,” he tÿ ãn vÿ ti mré mÿ tÿ ag mÿ: “mÿ jé ha, ti mré, ãg tÿ ti mré kãgter jé,” he mÿ. Kÿ ag tóg mÿ mÿ sir.

Jesus tÿ vÿnh kar rÿnrÿr han ke

17 Kÿ ag tóg Betânia tá junjun mÿ. Hã ra Lázaro vÿ vÿnh kej tá nÿ nÿ. Kurã tÿ 4 (ke) vÿ sir, ag tÿ vÿnh kej tá ti fón ja kri. 18 Hã ra ag tóg Jerusalém kakó ki nÿtÿ, 3 quilômetros hÿn, ãmã tÿ Betânia ki. 19 Kÿ Judeu tÿ hÿn ri ke fag vÿ Marta fi venh kãmÿ ja nÿ, Maria fi ke gé, fag mré vÿser kri fÿ jé. 20 Kÿ Marta fi tóg mÿg mÿ, Jesus kãtÿg ti. Kÿ fi tóg tim ke kÿ ti venh tÿ mÿ. Hã ra Maria fi tóg ã ãn krÿm nÿ nÿ. 21 Kÿ Marta fi tóg Jesus kato tÿ mÿ. “Senhor,” he fi tóg. “Ã tÿ kãnÿ ra ti ter ke tÿ nÿ vÿ,” he fi tóg. 22 “Hã ra sóg ã ki kanhró nÿ. ã tÿ Topÿ mÿ nÿn ù to vÿn kÿ tóg ã mÿ nÿm ke mÿ, Topÿ ti,” he fi tóg, Marta fi, Jesus mÿ.

23 Kÿ tóg fi mÿ: “ã mré ke vÿ rÿr mãn ke mÿ,” he mÿ.

24 “Hÿ,” he fi tóg. “Vÿnh kar rÿnrÿr mãn ken kÿ tóg rÿr mãn ke mÿ gé, ki kanhró sóg nÿ. Kurã tÿ ãgno ki ke vÿ,” he fi tóg.

25 Hã ra Jesus tóg fi mÿ: “inh hã vÿ vÿnh kar rÿnrÿr mãn han tÿ,” he mÿ. “Vÿnh kar rÿnrÿn mÿ vÿ tÿ inh nÿ,” he tóg. “Û tÿ inh ki rã mÿ ãn vÿ rÿr ke mÿ, ti ter kÿ nÿ (hã) ra. 26 Kÿ ùn rÿr jÿ tóg, ti tÿ inh ki rã kÿ (tóg) ter mãn ke tÿ pÿ nÿ. ã mÿ inh vÿ tag kri fig mÿ?” he tóg, Jesus ti.

27 “Hÿ,” he fi tóg. “Cristo vÿ tÿ ã nÿ, Topÿ kósin ti, ù tÿ ga kri jun ke mÿ ãn

ti. Tag vÿ inh mÿ tÿ hã nÿ,” he fi tóg, Jesus ti mÿ. 28 Kÿ fi tóg tÿ mÿ, fi jãvy fi jé prÿr jé, Maria fi.

Jesus fÿ

Kÿ Marta fi tóg Maria fi tá jun kÿ fi mÿ: “ãg Senhor vÿ jun, kÿ tóg ã ve sór mÿ,” he mÿ. 29 Fi tÿ tag mÿ kÿ fi tóg tim ke kÿ tÿ mÿ, Jesus ve jé. 30 Hã ra tóg ãmã ãn ra rã ja tÿ nÿ ver. Ver tóg tá nÿ nÿ, Marta fi tÿ hÿ tá ti mré vÿmÿn ja ãn tá. 31 Kÿ Judeu fag vÿ vÿg mÿ, Maria fi tÿ tim ke kÿ tÿg mÿ ti. Fi mré kygfÿ jé fag kãmÿ ja nÿ, Judeu fag. Fag tÿ fi tÿg ve kÿ fag tóg fi nón kãmÿ mÿ gé. “Fi hÿn ti kej ra tÿg sór mÿ, tá fÿ jé,” he fag tóg mÿ, hã kÿ fag tóg fi nón kãmÿ mÿ.

32 Kÿ Maria fi tóg Jesus tá jun mÿ. Fi tÿ ti ve kÿ fi tóg ti pÿn krÿm mÿg ke mÿ. Ti mÿ fi tóg: “Senhor,” he mÿ. “Ã tÿ kãnÿ ra ti ter ke tÿ nÿ vÿ,” he fi tóg mÿ gé. 33 Kÿ Jesus tóg fi fÿ mÿ vÿg mÿ, kÿ tóg Judeu tÿ hÿn ri ke fag vÿg mÿ gé, fi nón kãmÿ mÿ fag. Kÿ tóg ti mÿ e tãvÿ tÿ. 34 “Ti hÿ kã nÿ?” he tóg mÿ sir. Kÿ ag tóg ti mÿ: “mÿ nÿ, ti ve jé,” he mÿ. 35 Kÿ Jesus tóg fÿ mÿ. 36 Kÿ Judeu ag tóg: “ha vé,” he mÿ. “Ti to há tãvÿ tóg nÿ, hã kÿ tóg fÿ mÿ,” he ag tóg. 37 Hã ra ag kãmÿ ù tóg: “ti tÿ há’ he ja tÿ tóg nÿ,” he mÿ. “Ûn kyvó kanÿ tÿ há’ he ja tóg nÿ, ti tÿ hÿ ri ken kÿ ti tÿ há’ he ja tÿ nÿ nÿ, ti ter tÿ nÿ jé? Ti mÿ tÿ hÿ ri ke tÿ nÿ vÿ, ti kaga tÿ?” he ag tóg, Jesus to.

Jesus tÿ Lázaro rÿn mãn

38 Kÿ tóg Jesus mÿ e tãvÿ tÿ. Kÿ tóg ti tÿ vÿnh kej kÿ nÿ ãn ra tÿ mÿ. Hã ra ti kej vÿ tÿ pãró nor nÿ, kÿ tóg pó mág tÿ nÿfÿnh kÿ nÿ, ti kej nor ti. 39 Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ha pó tag kunÿ,” he mÿ. Kÿ Marta fi, ùn ter kÿ nÿ ãn ve fi vÿ ti mÿ: “Senhor,” he mÿ. “Ti hÿn ger nÿ ha. Kurã tÿ 4 (ke) vÿ ha, ãg tÿ ti fón ja kri,” he fi tóg mÿ. 40 Hã ra Jesus tóg fi mÿ: “ã mÿ sóg: ã tÿ inh ki rã há han kÿ ã tóg venh ke mÿ, Topÿ tÿ tÿ ùn mág nÿ ti, he ja nÿ,” he mÿ. 41 Kÿ ag tóg pó ãn kunÿg mÿ.

Kÿ Jesus tóg kanhkã ki ãvãnh mÿ. Kÿ tóg: “panh’,” he mÿ. “Inh mÿ tóg há tÿ. Inh vÿ tag jÿmÿg ã tóg mÿ. 42 Jÿmÿg

ã tóg tĩ, inh vĩ ti, hã kyã ã tóg sỹ ã mỹ vỹ tag jẽmẽg mũ gé. Hã ra sóg jamã hár(a) ã mré vỹ mũ, ù tỹ ki nỹtĩ kar fag tỹ inh vỹ mẽ jé, fag tỹ inh ki ge jé, fag tỹ iso: “Topẽ tỹ ti jẽnẽ vẽ,” he jé,” he tóg, Jesus ti.

⁴³ Tag tó kar kyã tóg jamã hár(a) prẽr mũ. “!..Lázaro, kuneg..!” he tóg. ⁴⁴ Kyã ùn ter ja ẽn tóg kãtĩg mũ sir, ã kej kãki tóg kãkutẽ mũ sir, mỹr, ha mẽ. Ti pẽn vỹ sigse kyã nỹtĩ, ti nĩgé ke gé, kyã ti kakã vỹ pãg kyã nĩ gé. Kyã Jesus tóg ag mỹ: “ha ti kava,” he mũ, “ti tĩg jé,” he tóg. Kyã ag tóg ti kyvãn kãn mũ sir.

⁴⁵ Kyã ù tỹ Maria fi mré kygfỹ jé kãmũ tỹ hẽn ri ke fag vỹ Jesus ki ge mũ sir, fag tỹ Jesus tỹ ti rĩn mãn mũ ẽn ven kyã. ⁴⁶ Hã ra ù ag tóg Fariseu ag mỹ tónh mũ mũ, Jesus tỹ ti rĩn mãn ja ti.

*Ag tỹ Jesus tén ke to jykrén
(Mt 26.1-5; Mc 14.1-2; Lc 22.1-2)*

⁴⁷ Kyã Fariseu ag tóg mẽg mũ, Jesus tỹ Lázaro rĩn mãn ja ti. Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag vỹ mẽ kãn mũ gé. Kyã ag tóg vẽn jyvẽn tĩ kar ag jé prẽr mũ. “Ëg hỹn ti tỹ hẽ ri kenh ke mũ?” he ag tóg mũ, Jesus to. “Milagre tỹ hẽn ri ke hyn han tóg tĩ. ⁴⁸ Ëg tỹ ti kato vãsãn tũ nĩn kyã tóg ẽg mỹ vẽn kar tỹ ti ki genh ha mẽ tĩ. Kyã ẽg fóg tỹ Romano ag vỹ ẽg kato vãsãnsãn ke mũ. Topẽ jo ãn kókén jé ag tóg ke mũ, kyã ag tóg ẽg kãgtén kãn ke mũ gé, ẽg fóg tỹ Romano ag, ha vemnĩ,” he ag tóg, vẽn jyvẽn tĩ ag.

⁴⁹ Kyã pã'i ag kãmĩ ù vỹ tỹ Caifás nĩ. Prỹg ẽn kã tóg tỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág nĩ, Caifás ti. Ẽn vỹ tóg ag mỹ: “to jykrén há han tũ ãjag nỹtĩ,” he mũ.

⁵⁰ “Tag to jykrén nĩ, ha mẽ. Ùn pir ter ke tóg kórég nĩ, hã ra tóg povo kãgter kãn kórég jakrẽm nĩ. Kyã ti hỹn ẽg povo jagfy ter ke mũ, Jesus ti,” he tóg, Caifás ti. ⁵¹ Hã ra tóg vêsóg ki tag to jykrén ja tũ nĩ. Prỹg ẽn ki tóg tỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág nĩ, hã kyã Topẽ kuprĩg vỹ ti krĩn ja nĩ, ti tỹ Jesus to: “ẽg povo jagfy tóg ter ke mũ,” he jé, Caifás ti. ⁵² Hã ra Judeu ag tãvĩ jagfy ke pijé'. Topẽ krẽ kar jagfy ke ja vẽ. Ti tỹ vẽn kar tỹ ùn pir han sór ja vẽ, Jesus ti, hã jé tóg ẽg

jagfy ter ja nĩ, ù tỹ povo kar kãmĩ ti ki genh ke mũ ag kar jagfy.

⁵³ Pã'i ag tỹ tỹ vẽn kar kyã ag tóg ti tén ke to jykrén mũ sir. ⁵⁴ Hã kyã Jesus tóg vẽn péju kyã tĩ mũ, ga kórég ra, ẽmã tỹ Efraim ra. Judeu ag mũ tóg tĩg mãn tũ nĩ sir. Efraim hã tá tóg nĩ nĩ ver, kyã ti mré mũ tĩ ag vỹ ti mré tá nỹtĩ gé.

⁵⁵ Hã ra Judeu ag tỹ festa tỹ Páscoa há ù vỹ kakó tĩ ha. Kyã ù tỹ hẽn ri ke ag tóg Jerusalém ra mũ mũ, Páscoa ẽn ve jé. To hã ag tóg ra mũ mũ, vẽn jãnhkrigkrig jé, Judeu ag jykre ki. ⁵⁶ Tá ag tóg Jesus jãvãn mũ, Topẽ jo ãn tá nỹtĩ kyã. Kyã ag tóg jagnẽ mỹ: “ti ã mỹ hỹn hẽ ri ke mũ?” he mũ. “Ti mỹ hỹn festa to kãtĩg ke mũ vỹ?” he ag tóg mũ, jagnẽ mỹ. ⁵⁷ Hã ra Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag vỹ vẽn kar mỹ vẽn vỹ jẽnẽ ja nĩgĩ, Fariseu ag mré hã. “Ãjag tỹ ti ve kyã ẽg mỹ tónh kãmũmũnĩ,” he ja ag tóg nĩ, vẽn kar mỹ. Ag tỹ ti se sór vẽ, hã kyã ag tóg ke mũ.

12

*Betânia tá
(Mt 26.6-13; Mc 14.3-9)*

¹ Festa tỹ Páscoa to hã ke vẽ sir, kurã tỹ 6 (ke) vỹ jun nỹ ha. Kyã Jesus tóg Betânia ra tĩg mãn mũ, Lázaro jamã ra, ùn rĩr mãn mũ ẽn jamã ra. ² Tá fag tóg Jesus mỹ festa han mũ. Kyã Marta fi tóg vẽn ki rĩr mũ. Lázaro vỹ Jesus mré nĩ nĩ, mesa to. ³ Kyã Maria fi tóg nén ger há ma kãtĩ mũ, garrafa fór, ùn kaja e. Ẽn tỹ fi tóg Jesus pẽn kri kujẽg mũ, kyã fi tóg ã gãnũ tỹ kykũg mũ, ti pẽn ti. Kyã ger há ẽn tóg ãn kar ẽn kri rũm ke mũ.

⁴ Kyã tóg Judas Iscariotes mỹ e tĩ, ù tỹ Jesus mré mũ ẽn ag kã ù tag mỹ, ù tỹ pã'i ag mỹ Jesus ven ke mũ tag mỹ. Fi tỹ ger há tỹ ti pẽn to tĩn kyã tóg ti mỹ e tĩ, kyã tóg fi to: ⁵ “fi tỹ ger há ẽn fón ke vẽ vẽ, jãnkamy tỹ hẽn ri ke to,” he mũ. “Fi tỹ ùn jagãgtar ag mỹ jãnkamy ẽn kã vẽn kãpópãm jé vẽ vẽ,” he tóg mũ, Judas ti. ⁶ Hã ra tóg tag tó, ti tỹ Jesus mỹ jãnkamy ki rĩr kyã. Hã ra tóg ti jãnkamy péju(g) tĩ. Hã kyã tóg fi to tag

tóg ja nĩ, Judas ti. Ti tỹ ùn jagãgtar ag to jykrén ja pijé'. Ti tỹ jãnkamy ên mãn sór ja vē. ⁷ Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “fi to vĩ tũg,” he mũ. “Fi tỹ nén ger há ên nĩm han ja vē, fi tỹ iser jé inh kri kujên jé, isỹ inh kej kãkã nỹ jé. Ki hã fi tóg han ja nĩ. ⁸ Ûn jagãgtar ag vỹ ãjag mré nỹtĩ, tũ' henh ke tũ ag tóg nỹtĩ. Ag jãvo sóg kãnhmar ãjag mré nĩ mãn ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti.

Ag tỹ Lázaro tén sór

⁹ Kỹ Judeu tỹ hên ri ke ag vỹ mễg mũ, Jesus tỹ Betânia tá nĩ ti, kỹ ag tóg ti venh kãmũ mũ. Hã ra ag tóg Lázaro ve sór mũ gé, ùn rĩr mãn mũ ên ti. ¹⁰ Pã'i ag tóg Lázaro tén sór mũ gé sir. ¹¹ Judeu tỹ hên ri ke ag vỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ, ti tỹ Lázaro rĩn mãn ja tugrĩn, hã kỹ ag tóg Lázaro tén sór mũ.

Jesus tỹ Jerusalém ra tĩg

(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹² Tỹ vaj kỹ Jesus tóg Jerusalém ra tĩ mũ. Kỹ ùn e ag tóg Jesus tỹ Jerusalém ra tĩ mễg mũ sir, ù tỹ festa venh kãmũ mũ ên ag. ¹³ Kỹ ag tóg ti ve jé kãpa mũ, Jerusalém tá. Tãnh féj génh kỹ ag tóg ti venh kãmũ mũ. Kỹ ag tóg: “!..Viva..!” he mũ. “!..Sér tóg tĩ êg mỹ..! !..Êg jóg mág vỹ ti jênẽ..! !..Israel kri pã'i mág pẽ vē..!” he ag tóg, prênprêr kỹ. ¹⁴ Hã ra Jesus vỹ burrico sĩ ve ja nĩ, kỹ tóg kri nĩ kỹ Jerusalém ra tĩ mũ. Hã ra tóg rán kỹ nĩ, Topẽ vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki, ti tỹ burrico sĩ kri tũg ke ti, ha mẽ: ¹⁵ “kamêg tũg nĩ, Sião tá ke kar',” he tóg. “Ãjag pã'i mág vỹ ùri jun ke mũ ha. Burrico sĩ kri tóg jun ke mũ ha,” he ja tóg nĩ, Topẽ vĩ rán ki, Jesus to.

¹⁶ Kurã ên kã ag tóg ti rá tag to jykrén ja tũ nĩ ver, Jesus mré mũ tĩ ag. Jesus tỹ kãnhkã ra vỹn ke kar kỹ ag tóg kejên to jykrén mũ ha, ti to rán kỹ nĩ ên to, hã ra tóg ge ja nĩ.

¹⁷ Û tỹ Jesus mỹ prênprêr mũ ag kãmĩ ù ag tóg Lázaro ve ja nĩ, Jesus tỹ ti rĩn mãn kỹ. Lázaro tỹ vênh kej kãkã nỹ ra Jesus tóg ti jé prêr kỹ ti rĩn mãn ja nĩ. Û tỹ tag vég mũ ên ag vỹ jagnẽ mỹ kãmén mũ sir. ¹⁸ Hã kỹ ùn e ên ag

tóg Jesus kato pétẽ mũ, ti tỹ jun ke kỹ. Û ter kỹ nỹ rĩn mãn ên ve ja tũ ag tóg nỹtĩ, kỹ tóg ag mỹ e tĩ. ¹⁹ Kỹ Fariseu ag tóg jagnẽ mỹ: “ha vé, ag pi(jé) êg vỹ jêmẽ sór mũ,” he mũ. “Ti hã mré ag tóg mũ mũ,” he ag tóg, ti to jũgũ kỹ, pã'i ag.

Fóg tỹ Grego ag tỹ Jesus ve sór

²⁰ Festa venh kãmũ mũ ag vỹ e nỹtĩ. Ag kãmĩ ù vỹ tỹ ga tỹ Grécia tá ke nỹtĩ gé. ²¹ Ên ag vỹ Jesus ve sór mũ. Hã kỹ ag tóg Filipe mré vĩ mũ. Ga tỹ Galiléia tá êmã tỹ Betsaida tá ke vỹ tỹ ti nĩ, Filipe ti. Kỹ fóg tỹ Grego ên ag tóg Filipe mỹ: “êg tỹ Jesus venh há tóg tĩ,” he mũ.

²² Kỹ Filipe tóg André mỹ tónh tĩ mũ, kỹ ag tóg Jesus mỹ tónh mũ mũ, Filipe ti, André ti ke gé.

²³ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “inh kurã vỹ hur jun,” he mũ. “Topẽ vỹ isỹ ùn mág han ke mũ ha. Tỹ sóg êprã ke fi kósĩn nĩ,” he tóg. ²⁴ “Ki hã sóg ãjag mỹ tó mũ, hã kỹ sóg tó mũ. Isén jé ag tóg ke mũ, ùn e ag tỹ isugrĩn rĩnrĩr nỹtĩ jé. Êg tỹ nén ù fy krãn ri ke ti nĩ. Ti péju(g) êg tóg tĩ, ga ki, kỹ tóg vag tĩ, nén ù fy fãr ti. Hã ra ti fy ên tóg rĩr mãn kỹ mur mũ, kỹ tóg mog kỹ kanẽ e han mũ. Êg tỹ ti krãn tũ nĩ ra tóg kanên ke tũ nĩ vē. ²⁵ Ên ri ke tóg nĩ, êg mré hã. Êg hã vỹ tỹ nén ù fy ri ke nỹtĩ gé. Êg tỹ êg jykre si tovãnh kỹ êg tóg êg rĩr krỹg ja tũ ên venh ke mũ. Jãvo êg tỹ êg jykre si tovãnh pẽ han tũ nĩn kỹ êg rĩnrĩr ke ên tóg krỹ' he mũ sir. Kỹ êg kãnhkã tá vég tũ nĩ sir. ²⁶ ãjag tỹ inh rãnrãj han sór kỹ inh ri ke han nĩ, kỹ ãjag tóg tỹ inh mré ke nỹtĩnh mũ, kỹ ãjag tóg inh mré kãnhkã tá nỹtĩnh ke mũ gé, ãjag tỹ inh rãnrãj han kỹ. Kỹ inh panh vỹ ãjag tỹ ùn mág han ke mũ gé, inh ri ke han jé tóg ke mũ, ãjag tỹ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ã ter ke tó

²⁷ “Ûri tóg inh mỹ e tĩ,” he tóg. “Krĩ kufy jagy isóg nĩ. Ge ra sóg inh panh mỹ: “inh kren han nĩ, inh jagtar tũ nĩ jé,” he sór tũ nĩ. Inh vêsỹrénh hã jé sóg kãtĩg, ti tỹ inh mỹ jagy pẽ (hã) ra.

28 Tag tó jé sóg ke mũ, inh panh mý, hã vỹ: “vênh kar mý ven nĩ, ã tỹ tỹ ùn mág nĩ tag ti,” he mũ,” he tóg, Jesus ti.

Ti tỹ tag tó kỹ vãhã Topê tóg ti mý vỹ mũ, kanhkã tá nĩ kỹ. Kỹ tóg jamã hár(a) ti mý: “ag mý sóg ven huri,” he mũ. “Hã ra sóg ag mý ven mãn ke mũ gé, isỹ tỹ ùn mág nĩ ti,” he tóg, Topê ti. Kanhkã tá nĩg kỹ tóg ti mý tó mũ. 29 Kỹ ùn e ag tóg mēg mũ, Topê vỹ ti, ag tỹ êprã nỹtĩ ra. Kỹ ag tóg ti vỹ to: “ta tỹ tỹrỹrỹ he hỹn,” he mũ. Ag tỹ ki kagtĩg nỹtĩn kỹ ag tóg Topê vỹ to: “ta hỹn,” he mũ. Hã ra ù ag tóg: “Topê tỹ jēnē jafã ù hỹn ti mré vēmēn,” he mũ gé, ag tỹ ki kagtĩg nỹtĩn kỹ.

30 Hã ra Jesus tóg ag mý: “Topê pi(jé) isugrĩn vỹ ja nĩ,” he mũ. “Ājag tugnĩn ke ja vē,” he tóg. 31-32 “Hã kỹ ājag tóg ka to isanh ke mũ, kynhmỹ. Topê tỹ êprã ke ag jykre to: “kórég ti nĩ,” he vē, ti tỹ tag ki ùn mág tỹ Japo he mũ ěn to: ti kutē jé, he vē, hã kỹ ag tóg cruz to isãg mũ. ěn kã vēnh kar ag vỹ inh ki genh ke mũ, isỹ ag krĩn kỹ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti. 33 Tag tó tóg, ã mré mũ tĩ ag mý, ã ter ke kãmēn kỹ, ag tỹ cruz to ti sanh ke ti.

34 Kỹ vēnh kar ag tóg ti mý: “hã ra ag tóg ěg mý: “Cristo vỹ ter ke tũ nĩ,” he tĩ. Topê vỹ ki ti nēji rán kỹ nĩ,” he ag tóg mũ. “Jãvo ã tóg ěg mý: ěprã ke fi kósin ěn tỹ ag tóg cruz to ti sanh ke mũ, kynhmỹ, he mũ. Ū to ke nē, hỹn, ěprã ke fi kósin ěn?” he ag tóg, Jesus mý.

35 Kỹ tóg ag mý: “ver sóg ājag mré nĩ nĩ, sỹ ājag mý kurã han jé,” he mũ. “Kurã ki inh japry jagma mũmnĩ. Kãnhmar ti kuty nĩnh mũ. Ājag tỹ kuty ra inh jamĩn jagma mũ sór mũ ra ājag tóg vãgfor mũnh ke mũ. 36 Isỹ ver ājag mré nĩn kỹ inh ki ge sórmnĩ, ājag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩ jé. Kỹ ājag tóg kurã ki nỹtĩ, isỹ tỹ jēngrē ri ke nĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti. Ā tỹ tag tó kar kỹ tóg tĩ mũ, ag ré kỹ. Vēnh péju kỹ tóg tĩ mũ.

Judeu ag tỹ Jesus ki ge sór tũ

37 Jesus vỹ ag rĩnve nēn tỹ hēn ri ke hyn han ja nĩgtĩ, ěg tỹ nēn han vãnh tỹ hēn ri ke, milagre tỹ hēn ri ke, hã ra ag

tóg ti ki ge sór tũ nĩgtĩ. 38 Hã ra Isaías vỹ tag rán ja nĩ gé. “Ěg jóg mág,” he ja tóg nĩ. “Isỹ ag mý ã kãmēn mũ ra ag tóg inh vỹ kri nĩm sór tũ nỹtĩ,” he ja tóg nĩ. “Ag tỹ ã tỹ nēn han mũ ěn vég mũ ra ag tóg: “Topê jykre vỹ tar nĩ,” he ja tũ nĩ,” he ja tóg nĩ, Isaías ti. Hã ra tóg ge nĩgtĩ, Jesus tỹ ag mý Topê vỹ tón kỹ, ti tỹ ag mý milagre hyn han kỹ.

39-40 Kỹ Isaías vỹ ag to tag tó gé, ha mẽ. “Topê vỹ ag kyvó han, nĩgrēg kutu, hã kỹ ag tóg mēg tũ nĩgtĩ, kỹ ag tóg to jykren sór tũ nĩgtĩ gé, kỹ ag tóg inh ki ge sór tũ nĩgtĩ gé, kỹ sóg ag tỹ há' henh ke tũ nĩ gé,” he ja tóg nĩ gé, Isaías ti, ti tỹ Topê vỹ tó kỹ. Jesus to tóg ke mũ. Hã kỹ ag tóg Jesus ki ge sór tũ nĩgtĩ. 41 Isaías vỹ Jesus ve ja nĩ, ti tỹ tỹ ùn mág nĩ ti, ùn tar ti. Jesus mur to hã ke ja vē, vãsỹ. Ti tỹ ti ve hã kỹ tóg tag tó ja nĩ, ti to, Isaías ti.

42 Hã ra ù ag tóg ti ki ge kỹ nỹtĩ gé, pã'i ù ag mré hã. Hã ra ag tóg tó sór tũ nĩgtĩ. Fariseu ag kamēg ag tóg tĩ, hã kỹ ag tóg tó sór tũ nĩ. “Fariseu ag vỹ ěg pan ke mũ, ěg tỹ ěg vēnh kanhrãn jafã ra mũ tũ nĩ jé, ěg tỹ ěg mré ke ag mré tá vēnh mãn kỹ nỹtĩ tũ nĩn jé,” he ag tóg mũ, hã kỹ ag tóg Jesus tó tũ nĩgtĩ. 43 Ěprã ke ag tỹ ag to vỹ há han mũ tag vỹ ag mý sér tĩ, kỹ Topê tỹ ag mý vỹ há han mũ vỹ ag mý pãgsĩ tĩ. Há ti nĩ gé vē vē, hã ra ag tóg ěprã pã'i ag hã kamēg mũ.

Ag jykre kórég vēnh ven ke

44 Kỹ Jesus vỹ jamã hár(a) ke mũ, vēnh kar tỹ ti vỹ mẽ jé. Kỹ tóg: “ājag tỹ inh ki ge kỹ ājag tóg ù tỹ inh jēnēg mũ ěn ki ge mũ gé,” he mũ. 45 “Ājag tỹ inh ve kỹ ājag tóg ti vég mũ gé, ù tỹ inh jēnēg mũ ěn ti. 46 Sỹ ājag mý kurã han hã jé sóg kãtĩg. Ājag tỹ inh ki ge kỹ sóg ājag mý kuty ěn tỹ tũ' he mũ. 47 Ājag tỹ ón kỹ inh vỹ mēg mũ ra sóg ājag to: “kórég ājag nỹtĩ,” henh ke tũ nĩ. Inh pi(jé) ājag mý: “kórég ājag nỹtĩ,” he jé kãtĩg'. Sỹ ājag krenkren han hã jé sóg kãtĩg. 48 Ājag tỹ iso é he kỹ, ājag tỹ inh vỹ to é he kỹ tóg vēnh ven mũ, ājag jykre kórég ěn ti, ha vemnĩ. Isỹ

ājag mý inh ví tó mũ ra ājag tóg inh ví kri nĩm jāvānh nýtĩ. Hā tigrĩn tóg vėnh ven ke mũ, ājag jykre kórég ti, kurā tỹ ěgno tá hā. ⁴⁹ Inh pi(jé) isỹ vėsóg ki nén to jykrén ja ěn tó tĩ'. Inh panh ví hā tó ja inh nĩgtĩ, ũ tỹ inh jėnėg mũ ěn ví ti. ěn vỹ inh mý: “tag tómnĩ, tag tó tũg nĩ,” he tĩ. ⁵⁰ Ti tỹ inh mý nén tó mũ vỹ ājag rĩnrĩr han ke mũ, ki kanhró sóg nĩ. Hā kỹ sóg inh panh tỹ inh mý nén tó mũ ěn hā tó tĩ, tag távĩ,” he tóg, Jesus ti.

13

Jesus tỹ ā mré mũ tĩ ag pėn kugpe

¹ Hā ra festa tỹ Páscoa vỹ kakó távĩ tĩ sir, hā ra tóg tá krỹg tũ nĩ ver. Kỹ Jesus vỹ ki kanhró nĩ, ti tỹ ũri ter ke ěn ti. Ti kurā vỹ jun ja nĩ, ti tỹ ā panh ra tĩg jé. Ā mré mũ tĩ ag to tóg há távĩ ja nĩgtĩ, ag tỹ tỹ ti tũ nýtĩn kỹ. Kỹ tóg ā ter ke kurā ěn kã ag to há távĩ nĩ gé, tag ki, ěprā, ti mré mũ tĩ ag to.

² Kỹ tóg rākānh kỹ ag mré jėg mũ. Hā ra Japo vỹ Judas krĩn huri, ti tỹ pã'i ag mý Jesus ven tĩg jé, ag tỹ ti se jé. Judas Iscariotes ěn vė, Simāo kósĩn ěn. ³ Hā ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ā tỹ Topė tá kãtĩg ja ěn ki, kỹ tóg ki kanhró nĩ gé, ā tỹ ra tĩg mǎn ken ki. Kỹ Topė tóg ti tar han mũ gé, ti tỹ nén ũ kar ki ag mý tỹ ũn mág jė jé. ěn ki kanhró tóg nĩ gé, Jesus ti. ⁴ Tag kar to jykrén kỹ tóg vāhā jėgnė mũ sir, jėn kar kỹ. Jėgnė kỹ tóg ā capa kunũnh kỹ vėnh pėfĩ jafā tỹ vėnh pėfĩg mũ. ⁵ Goj tỹ tóg pėnky kãki kujėg mũ, kỹ tóg ā mré mũ tĩ ag pėn kugpėg mũ. Vėnh pėfĩ jafā ěn tỹ tóg ag pėn kykũg mũ. ⁶ Kỹ tóg Simāo Pedro tá jun mũ gé, ti pėn kugpe jé. Hā ra Pedro tóg ti mý: ā pi(jé) inh pėn kugpenh ke mũ,” he mũ.

⁷ Hā ra Jesus tóg ti mý: “ā pi(jé) ki kanhró nĩ', sỹ ā mý nén han mũ ti,” he mũ. “Kar kỹ ā tóg kejėn to jykrén ke mũ,” he tóg.

⁸ Hā ra Pedro tóg ti mý: “vó,” he mǎn mũ. “Inh pėn kugpenh ke tũ ā tóg nĩ,” he tóg. Kỹ Jesus tóg ti mý: “isỹ ā pėn kupėg tũ nĩn kỹ ā tóg tỹ isũ tũ nĩnh ke mũ,” he mũ.

⁹ Kỹ Pedro tóg ti mý: “inh kupe kǎn nĩ, ge kỹ, inh pėn, inh krĩ, inh nĩgé ke gé,” he mũ.

¹⁰ Hā ra Jesus tóg ti mý: “mro ā huri,” he mũ. “Ā mro kar kỹ sóg ā pėn hā kugpenh ke mũ. Jānhkri ā nĩ, ā mro kar kỹ. Jānhkri ājag nýtĩ, hā ra ājag kǎmĩ ũn pir vỹ jānhkri tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti. ¹¹ ũ tỹ pã'i ag mý ā ven ke mũ ěn ki kanhró tóg nĩ, Jesus ti, hā kỹ tóg ag mý: “ājag kǎmĩ ũn pir vỹ jānhkri tũ nĩ,” he mũ.

¹² Kỹ tóg ag pėn kugpe kǎn mũ. Ag pėn kugpe kar kỹ tóg ā kur rĩnh mǎn mũ, kỹ tóg nĩ mǎn mũ. Kỹ tóg ag mý: “ājag mý sỹ nén han ja ki kanhró nýtĩ?” he mũ. ¹³ “Iso ājag tóg: Senhor, he tĩ. Tó há han ājag tĩ. Tỹ sóg ājag Senhor nĩ. ¹⁴ Kỹ sóg tỹ ājag professor nĩ gé. Hā ra sóg ājag pėn kugpė. Hā kỹ tóg há tĩ, ājag tỹ jagnė mý jagnė pėn kugpe kỹ, inh ri ke han kỹ. ¹⁵ Sỹ ājag kanhrǎn sór vė, hā kỹ sóg ājag mý ājag pėn kugpė. Inh ri ke han nĩ. ¹⁶ Ki hā sóg tó mũ, hā kỹ sóg ke mũ. ěg camarada pi(jé) ājag patrão kǎfór nýtĩ'. Kỹ ěg tỹ ũ jėnėn kỹ tóg ũ tỹ ti jėnėg mũ ěn kǎfór tũ nĩ gé. ¹⁷ Tag ki kanhró ājag nýtĩ, kỹ tóg há tĩ, ājag tỹ inh ri ke han kỹ. ¹⁸ Ājag kǎmĩ ũ tóg tag han ke tũ nĩ, ki kanhró sóg nĩ. Ājag kuprėg inh, kỹ sóg ājag ki kanhró nĩ. Tag vỹ ājag kǎmĩ ũ to rán kỹ nĩ, ha mē: “ũ tỹ inh mré inh jamĩ ko mũ ěn vỹ isovānh ke mũ ha,” he ti nĩ, Topė ví tỹ rán kỹ nĩ ki. Isỹ tag ve jé sóg ājag kuprėg. ¹⁹ ũri sóg ājag mý tó mũ, ti tỹ isovānh ke to hā, ājag tỹ ěn ve kỹ inh ki ěkrén' he jé. ěn ve kỹ inh ki ge kỹ nýtĩmnĩ jāvó. ²⁰ Ki hā sóg tó mũ, hā kỹ sóg ke mũ. Isỹ ājag jėgnėnh ke vė. Kỹ ũ tỹ ājag mý ví há han kỹ tóg inh mý ví há han ke mũ gé, hā ra tóg ũ tỹ inh jėnėg mũ ěn mý ví há han ke mũ gé, ājag mý ví há han kỹ,” he tóg, Jesus ti, ti mré mũ tĩ ag mý.

*Ũ tỹ pã'i ag mý Jesus ven ke
(Mt 26.20-25; Mc 14.17-21; Lc 22.21-23)*

21 Jesus tỹ tag tó kar kỹ tóg ti mỹ e tĩ. Krĩ kufy jagy ti nĩ, kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ: “ki hã sóg tó mũ, hã kỹ sóg ke mũ,” he mũ. “Ajag kãmĩ ù vỹ pã'i ag mỹ inh ven ke mũ,” he tóg. 22 Kỹ tóg ag mỹ e tĩ. Ki kagtĩg ag nỹtĩ, kỹ ag tóg véké jagně ki ěvãnh mũ.

23 Hã ra ù tóg Jesus rã hã nĩ nĩ, ěn kã, ti tỹ ti to há nĩn kỹ. 24 Kỹ Pedro tóg ti mỹ ã nĩgé ven mũ, kỹ tóg ti mỹ: “ti ki jẽmẽ há han,” he mũ, ù tỹ Jesus rã hã nĩ ěn mỹ. 25 Kỹ tóg ti to grẽn ke kỹ ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Û tỹ hẽ nẽ?” he tóg ti mỹ. 26 Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ẽmĩ tỹ sóg ti kume kã tỹ pun ke mũ,” he mũ, “kỹ sóg ti mỹ nĩm ke mũ sir. ěn hã vỹ,” he tóg mũ, Jesus ti. Tag tó kỹ tóg ẽmĩ mǎg mũ, kỹ tóg ti kume kã tỹ pun ke mũ sir, kỹ tóg Judas mỹ nĩm mũ, Simão Iscariotes kósin ěn mỹ. 27 Kỹ Judas tóg ko mũ. Ti tỹ ko kar mũ ra vỹsýmér Satanás tóg ti kãra rã ja nĩ sir. Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ã tỹ nén han sór mũ ěn han tĩg nĩ, to fũrũn nĩ,” he mũ. 28 Hã ra ù ag tóg ki kagtĩg nỹtĩ, Jesus tỹ ti mỹ nén tó mũ ěn ki. 29 Judas vỹ ag jãnkamy ki rĩr tĩ. Hã kỹ ag kãmĩ ù tóg: “ti hỹn ti mỹ: “ẽg mỹ festa to compra ù han tĩg,” he sór mũ, ke tũ nĩ kỹ ti tỹ ùn jagãgtar ag mỹ nén ù nĩm ke hỹn,” he ag tóg mũ. 30 Hã ra Judas tóg ẽmĩ ěn ko kar kỹ (tóg) króm ke kãkutẽ mũ, re ra. Hã ra tóg kuty nỹ.

Věnh jykre tãg

31 Judas tĩg kar kỹ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ: “vãhã tóg vėnh ven ke mũ, isỹ tỹ ùn mǎg nĩ ti,” he mũ. “Tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ. Hã ra sóg vėnh kar mỹ Topẽ tỹ tỹ ùn mǎg nĩ tag ven ke mũ gé. 32 Isỹ vėnh kar mỹ Topẽ tỹ tỹ ùn mǎg nĩ ven kỹ Topẽ tóg vėnh kar mỹ ven ke mũ gé, isỹ tỹ ùn mǎg nĩ ti. Vỹsýmér tóg tag han ke mũ, Topẽ ti, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

33 “Inh jãvy', ajag mré sóg nĩ sĩ pẽ han mũ ver,” he tóg. “Inh jãvãnh jé ajag tóg ke mũ, hã ra ajag tóg inh venh ke tũ nĩ. Tag tó inh, Judeu ag mỹ, hã ra sóg ajag mỹ tag hã tó mũ gé, hã vỹ: ajag pi(jé) isỹ hěn ra tĩg ke mũ ěn ki kanhró

nỹtĩ', he mũ. 34 Kỹ sóg ajag mỹ vėnh jykre tãg nĩm sór mũ, hã vỹ: jagně to há tãvĩ nỹtĩmnĩ, he mũ. Ajag to há tãvĩ sóg nĩ gé. Tag ri ke han nĩ, jagně mỹ. Vėnh jykre tãg hã vỹ. 35 Ajag tỹ jagně to há nỹtĩn kỹ vėnh kar vỹ ajag jykre ki kanhrãn ke mũ. “Ti mré ke vỹ tỹ ag nỹtĩ,” he jé ag tóg ke mũ ajag to, ag tỹ ajag jykre há ve kỹ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ Pedro mỹ nén tó mũ
(Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Lc 22.31-34)

36 Kỹ Simão Pedro tóg Jesus mỹ: “Senhor,” he mũ. “ã tỹ hẽ ra tĩg sór nẽ?” he tóg. Kỹ Jesus tóg: “ẽn ra ã tĩg ke tũ nĩ ver, inh mré,” he mũ. “Kar kỹ ã tóg kejẽn ěn ra tĩg ke mũ gé, inh nón,” he tóg.

37 Kỹ Pedro tóg ti mỹ: “isỹ ã mré tĩg há tóg tĩ,” he mũ. “Isỹ ã tugrĩn ter ken kỹ tóg inh mỹ tỹ nén ù tũ tĩnh mũ,” he tóg. 38 Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “vó,” he mũ. “Ûri ã tóg ón kỹ iso: “ti ki kagtĩg sóg nĩ,” henh ke mũ. “Ti ki kagtĩg sóg nĩ,” he tãgtũ han jé ã tóg ke mũ, galo kynkyr to hã. Ki hã sóg tó mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ Pedro mỹ tón hã vỹ.

14

Kanhkã to ẽmĩn

1 Kỹ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ: “krĩ kufy han tũg nĩ,” he mũ. “Inh ki rã há han nĩ, kỹ Topẽ ki rã há han nĩ gé. 2 Inh panh jamã tá ajag ĩn vỹ e nỹtĩ, ki hã sóg tó mũ. Ti tỹ tá tũ nỹtĩ ra sóg tónh ke tũ nĩ vỹ. Ra tĩg jé sóg ke mũ, isỹ ajag mỹ ajag ĩn kãnkãn jé. 3 Isỹ kãnkãn kar kỹ sóg tá kãtĩg mãn ke mũ gé, sỹ ajag tatĩn tĩg jé, kỹ ajag tóg inh mré tá nỹtĩnh mũ. 4 Ti to ěpry ki kanhró ajag nỹtĩ, sỹ hẽ ra tĩg ke to ẽmĩn ti,” he tóg.

5 Kỹ Tomé tóg ti mỹ: “ẽg pi(jé) ki kanhró nỹtĩ', ã tỹ hẽ ra tĩg ke ti',” he mũ. “Hã kỹ ěg tóg ti to ěpry ki kagtĩg nỹtĩ gé,” he tóg. 6 Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ti to ẽmĩn vỹ tỹ inh nĩ,” he mũ. “Vėnh vĩ há hã tó sóg tĩ. Inh hã vỹ ajag rĩnrĩr han ke mũ. Û tỹ inh ki ge mũ ag vỹ inh panh venh ke mũ. 7 Ajag tỹ inh ki kanhró nỹtĩn kỹ ajag tóg inh panh ki

kanhró nýtĩ gé. Inh ki kanhrân ájag tóg huri, inh ve ájag tóg huri,” he tóg, Jesus ti.

⁸ Kĩ Filipe tóg ti mĩ: “ĕg mĩ ĕg jóg mág ti ven nĩ,” he mũ. “Ĕg tĩ ti venh há tóg tĩ,” he tóg. ⁹ Kĩ Jesus tóg Filipe mĩ: “ã mĩ inh ki kagtĩg nĩ ver’, isĩ ájag mré tĩg mág ja ra?” he mũ. “Ā tĩ inh ve kĩ ã tóg inh panh ti vég mũ gé. Hã ra ã tóg inh mĩ: ĕg mĩ ti ven nĩ, he mũ. ¹⁰ Inh panh mré sóg tĩ ùn pir nĩ, kĩ tóg inh mré tĩ ùn pir nĩ gé. Ā mĩ tag kri fig tũ? Inh pi(jé) isĩ vēsóg ki nén to jykrén mũ tó tí’. Inh panh tũ hã tó sóg tĩ, ti tũ hã han sóg tĩ, inh mré tĩ ùn pir nĩ ĕn tũ ti. Kĩ tóg inh mré nén kar han mũ, inh panh ti. ¹¹ Inh vĩ kri nĩmnĩ, isĩ ã mĩ: “inh panh mré sóg tĩ ùn pir nĩ,” hen kĩ. Ā tĩ hã ra inh vĩ kri fi sór tũ nĩn kĩ isĩ nén han mũ ĕn ki ĕvãnh nĩ, ã tĩ to jykrén há han jé. ¹² Ki hã sóg tó mũ, hã kĩ sóg ke mũ. Ũ tĩ inh ki rã há han mũ ĕn vĩ isĩ nén han mũ ri ke han ke mũ gé, hã ra tóg isĩ nén han mũ kãfór han ke mũ, ha vemnĩ, isĩ ũri inh panh venh tĩg ken kĩ. ¹³ Kĩ sóg ájag tĩ inh mĩ nén ũ to vĩ mũ ĕn hyn han kãn ke mũ, isĩ tĩ ájag kãke nĩn kĩ. Isĩ vĕnh kar mĩ inh panh tĩ tĩ ùn mág nĩ ven ke vĕ, hã jé sóg ájag mĩ ájag tĩ nén to vĩ mũ ĕn hyn han ke mũ. ¹⁴ Kĩ, ájag tĩ inh mĩ nén ũ to vĩnh ken kĩ sóg ĕn hyn han kãn ke mũ, isĩ tĩ ájag kãke nĩn kĩ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tĩ Topĕ kuprĩg jĕnĕnh ke

¹⁵ “Ājag tĩ iso há nýtĩn kĩ han nĩ, isĩ ájag mĩ nén tó mũ ti. ¹⁶ Kĩ isóg inh panh mĩ ti kuprĩg to vĩnh ke mũ, ti tĩ ájag mĩ ti jĕnĕ jé, ti tĩ tĩ ájag jagrĕ nĩ jé, ti tĩ ájag tar han jé, kĩ tóg ájag tovãnh mãn ke tũ nĩ. Ājag mĩ tóg ki hã tónh ke mũ. ¹⁷ Hã ra tóg ũ tĩ inh ki ge jãvãnh ĕn ag mĩ nén ũ tónh ke tũ nĩ, ag tĩ ti ki kagtĩg nýtĩn kĩ. Ag jãvo ájag tóg ti ki kanhró nýtĩ. Ājag kátá tóg ájag mré nĩ nĩ, Topĕ kuprĩg ti,” he tóg, Jesus ti.

¹⁸ “Inh pi(jé) ájag tovãnh ke mũ’. Isĩg mũ ra sóg vĩn kenh ke mũ, ájag to. ¹⁹ Kãnhmar ũ tĩ inh ki ge jãvãnh ĕn ag tóg inh ve mãn ke tũ nĩ. Ag jãvo

ájag tóg inh ve mãn ke mũ. Rĩr inh nĩ nĩ, kĩ ájag tóg inh ri kén rĩr mãn ke mũ gé. ²⁰ Ājag tĩ Topĕ kuprĩg tĩ ájag jagrĕ venh ke kurã ĕn ki ájag tóg inh ki kanhrân há han ke mũ, isĩ inh panh mré tĩ ùn pir nĩ ĕn ti. Kĩ ájag tóg inh mré tĩ ùn pir nýtĩnh mũ gé, ha mĕ,” he tóg, Jesus ti.

²¹ “Ũ tĩ inh vĩ hã ki kanhrân mũ ĕn, ũ tĩ inh vĩ hã ki króm mũ ĕn hã vĩ iso há nĩ. Kĩ ũ tĩ iso há nĩ ĕn to inh panh tóg há tãvĩ nĩ. Ĕn to sóg há tãvĩ nĩ gé. Ĕn vĩ inh venh ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

²² Kĩ Judas tóg ti ki jĕmĕg mũ. Judas Iscariotes pijé’, Judas ũ vĕ. Ĕn vĩ Jesus mĩ: “ĕg mĩ ã tóg vĕnh ven sór mũ,” he mũ, “hã ra ã tóg ũ tĩ ã ki ge sór tũ ag mĩ vĕnh ven sór tũ nĩ. Ā hĕ ri kenh ke mũ?” he tóg mũ.

²³ Kĩ Jesus tóg ti mĩ: “ũ tĩ iso há nýtĩ kar ag vĩ inh vĩ ki króm ke mũ,” he mũ. “Ũ tĩ inh vĩ ki króm mũ to inh panh tóg há nĩ, kĩ tóg ti mré ĕmãn ke mũ. Kĩ sóg ti mré ĕmãn ke mũ gé. ²⁴ Ũ tĩ iso há tũ ĕn vĩ inh vĩ han sór ke tũ nĩ gé. Inh pi(jé) inh vĩ hã tó tí’. Ũ tĩ inh jĕnĕg mũ ĕn vĩ hã tó sóg tĩ, inh panh vĩ ti,” he tóg.

²⁵ “Ājag mré sóg nĩ nĩ ver, kĩ sóg ájag mĩ tag kãmén mũ. ²⁶ Isĩg kar kĩ sóg ájag mĩ vĕsĩmĕr ũ tĩ ájag tar han ke mũ ĕn jĕnĕnh ke mũ, hã vĩ: Topĕ kuprĩg, he mũ. Inh panh vĩ ájag mĩ ti jĕnĕnh ke mũ. Ĕn vĩ nén ũ kar to ájag kanhrân há han ke mũ. Kĩ tóg ájag mĩ tó mãn ke mũ gé, sĩ ájag mĩ nén tó mũ kar ti, ájag tĩ kã jatun tũ nĩ jé,” he tóg, Jesus ti.

²⁷ “Ājag krĩ kãnhvy han jé sóg ke mũ. Sĩ ájag mĩ nén nĩm ke mũ hã vĩ: krĩ kãnhvy, he mũ. Hã ra tóg ũ tĩ inh ki ge jãvãnh ag krĩ kãnhvy sĩ ĕn ri ke tũ nĩ, sĩ ájag mĩ ájag krĩ kãnhvy han mũ ti. Krĩ kãnhvy pĕ ájag nýtĩnh ha. Hã kĩ krĩ kufy han tũg nĩ. Kanĕ jur han tũg nĩ gé. ²⁸ Inh vĩ tag mĕ ájag tóg huri, isĩ ájag mĩ: “tĩg jé sóg ke mũ, kar kĩ sóg ájag to vĩn kenh ke mũ gé,” he mũ ti. Ājag tĩ iso há nýtĩ ra tóg ájag mĩ

sér tĩnh mũ vễ, isỹ inh panh venh tĩg ke ti. Inh panh vỹ inh kãfór nĩ. ²⁹ Ũri sóg ãjag mỹ tag kãmén mũ, ãjag tỹ ên venh ke to hã. Kỹ inh mĩ êkrén nĩ, ãjag tỹ ên venh ken kỹ. Ên kã inh ki ge kỹ nỹtĩmnĩ. ³⁰ Isỹ ãjag mré vēmén tag vỹ rur nĩ ha. Êprã pã'i mág jun ke nễ ha. Hã ra ti pi(jé) tỹ inh krĩg mỹ ke nĩ. ³¹ Hã ra sóg sỹ nén han ke mũ ên han sór mũ, êprã ke kar ag tỹ inh jykre ve jé, isỹ inh panh to há tãvĩ nĩ ti. Kỹ sóg inh panh tỹ inh mỹ nén tó mũ ên han kãn tĩ. Hã ven sór inh mũ, êprã ke kar ag mỹ. Mũ jé ha, re ra,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ã mré mũ tĩ ag mỹ ag tỹ nén venh ke kãmén hã vễ.

15

Jesus tỹ uva fa ri ke nĩ

¹ Ag mũn kỹ Jesus tóg ag mỹ: “uva fa ri ke inh nĩ,” he mũ. “Inh panh vỹ ù tỹ uva ki rĩr mũ ên ri ke nĩ. ² Kỹ ãjag uva pẽ ri ke nỹtĩ,” he tóg. “Ũ tỹ inh vỹ han sór tũ ên ag hã vỹ uva pẽ kanẽn vãnh ên ri ke nỹtĩ. Ên kym kỹ tóg fón tĩ, inh panh ti, uva pẽ kanẽn vãnh ên ti. Ũn kanẽ há han mũ ên ki rĩr há han tóg tĩ, ên féj rógrãm tóg tĩ, ti pẽ kãsir nẽgnẽm tóg tĩ gé, ti tỹ kanẽ e han jé. ³ Tag ri ke han ti tĩ, inh panh ti, ãjag tỹ. ãjag tỹ há' he tóg huri, inh panh ti, ãjag tỹ inh vỹ kri nĩm tugrĩn. ⁴ Isovãnh tũg nĩ, kỹ sóg ãjag tovãnh ke tũ pẽ nĩ gé. Uva pẽ ên ri ke ti nĩ. Ti tỹ ti pẽ rógrãm kỹ tóg tóg mũ. Jãvo ti pẽ tỹ uva fa ên to nỹgtĩn kỹ tóg kanẽ há han tĩ. Ên ri ke ti nĩ, ãjag tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ tag ti. ãjag tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩn kỹ ãjag tóg vãnh jykre há hã han kỹ nỹtĩ nĩ, jãvo ãjag tỹ isovãnh kỹ ãjag tóg vãnh jykre há tovãnh ke mũ gé,” he tóg, Jesus ti.

⁵ “Uva fa ri ke inh nĩ, kỹ ãjag tóg uva pẽ ri ke nỹtĩ gé. ãjag tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩn kỹ ãjag tóg kanẽ e han ke mũ, ãjag tỹ isovãnh tũ nĩn kỹ. ãjag pi(jé) ãjag pir mỹ nén ù há han ki kanhró nỹtĩ'. Inh hã ne ãjag tar han tĩ'. ⁶ Ũ tỹ isovãnh ke mũ ên fón jé tóg ke mũ, inh panh ti. Êg tỹ uva pẽ kórég kym kỹ vãm ên ri ke tóg nĩ. Êg tỹ ti pẽ kym

kỹ fón kỹ tóg tóg mũ, kỹ êg tóg ti pũn tĩ sir. Ên ri ke han jé tóg ke mũ, inh panh ti, ù tỹ isovãnh mũ ên tỹ. ⁷ ãjag tỹ isovãnh tũ nĩn kỹ, ãjag tỹ isỹ ãjag mỹ nén tó mũ ên to jykrén kỹ nỹtĩn kỹ, kỹ inh mỹ nén kar to vĩmnĩ. Han jé sóg ke mũ, ãjag mỹ, ãjag tỹ inh mỹ nén to vỹ mũ ên ti, ha vemnĩ. ⁸ ãjag tỹ vãnh jykre há han kỹ tóg uva pẽ tỹ kanẽ e han ri ke nĩ. Kỹ vãnh kar ag tóg ãjag jykre ve kỹ Topẽ to: “ũn há vỹ tỹ ti nĩ,” henh ke mũ. Hã ki ag tóg ki kanhró nỹtĩnh mũ, ãjag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩ ti. ⁹ Inh panh vỹ iso há tãvĩ nĩ. Ge inh nỹgtĩ gé, ãjag to. ãjag to ha pẽ sóg nĩ gé. Inh ki ge kỹ nỹtĩmnĩ, sỹ ãjag to há tãvĩ nĩ jé. ¹⁰ ãjag tỹ isỹ ãjag mỹ nén tó mũ ki króm kỹ ãjag tóg inh ki ge kỹ nỹtĩnh mũ, kỹ sóg ãjag to há nĩ gé. Hã kỹ sóg inh panh vỹ hã ki króm kãn mũ, kỹ tóg iso há tãvĩ nĩ.

¹¹ Inh mỹ tóg sér tĩ. Kỹ sóg ãjag mỹ tag tó mũ, ti tỹ ãjag mỹ sér tĩn jé gé, ti tỹ inh mỹ sér ên ri ke tĩn jé gé, ãjag mỹ. Ti tỹ ãjag mỹ sér tĩ hã jé sóg ãjag mỹ inh jykre kãmén mũ. ¹² Sỹ ãjag mỹ vãnh jykre nĩm mũn hã vễ, ha mẽ. Jagnẽ to há pẽ nỹtĩmnĩ, sỹ ãjag to há nĩ ên ri ke han nĩ, he sóg mũ. ¹³ Ũ tỹ ã mré ke ù ag jagfy ter sór mũ ên vỹ ag to há ja nỹgtĩ. Ũ tỹ êg to há kãfór pẽ ên venh ke tũ êg tóg nĩ, êprã. ¹⁴ Inh mré ke pẽ vỹ tỹ ãjag nỹtĩ, ãjag tỹ inh vỹ ki króm kỹ. ¹⁵ Hã kỹ sóg ãjag to: “inh camarada ag,” he tũ nỹgtĩ gé. Êg pi(jé) êg camarada ên ag mỹ êg tỹ nén to jykrén mũ ên kãmén tĩ'. Êg mré ke ag hã mỹ êg tóg kãmén tĩ. ãjag mỹ sóg inh panh tỹ inh mỹ nén tó mũ ên kãmén kãn huri, hã kỹ sóg ãjag to: “inh mré ke ag,” he mũ. ¹⁶ ãjag pi(jé) inh kuprêg'. Inh hã ne ãjag kuprêg'. Kỹ sóg ãjag mỹ: “kanẽ e han nĩ,” he mũ ha, hã vỹ: vãnh jykre há, he mũ. Vãnh jykre há hã vỹ tũ' henh ke tũ nĩ. ãjag tỹ ên han kỹ jatun mỹ Topẽ mỹ nén kar to vĩmnĩ, inh jyjy tó kỹ. ãjag tỹ ti mỹ nén ù to vỹ mũ ên han jé tóg ke mũ, Topẽ ti, ãjag tỹ vãnh jykre há han kỹ nỹtĩn kỹ. ¹⁷ Sỹ ãjag mỹ nén tó mũn hã vễ, hã vỹ: jagnẽ to há

nýtĩmnĩ, sỹ ãjag to há nĩ ěn ri ke, he mũ,” he tóg, Jesus ti.

Ů tỹ ěg to jũnh ke ag

¹⁸ Ů tỹ inh ki ge tũ ag vỹ iso jũ vén ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg ãjag to jũ nýtĩ gé. Tag mĩ ěkrén nĩ, ag tỹ ãjag to jũnh ken kỹ. ¹⁹ Ājag pi(jé) tỹ ag mré ke nýtĩ'. Ājag tỹ tỹ ag mré ke nýtĩ ra ag tóg ãjag to há nýtĩnh ke mũ vē, hã ra ãjag tóg tỹ ag mré ke tũ nýtĩ. Ājag kuprĕg inh, ag kãmĩ, ãjag tỹ tỹ inh mré ke nýtĩ jé, hã kỹ ag tóg ãjag to jũ nýtĩ. ²⁰ Vãsỹ sóg ãjag mỹ: “ãjag pi(jé) inh kãfór nýtĩ’,” he ja nĩgtĩ. Tag mĩ ěkrén nĩ. Inh camarada ri ke ãjag nýtĩ, jãvo sóg tỹ ãjag patrão ri ke nĩ. Ag kãmĩ ũ tóg inh vóg kónãn ke mũ. ěn vỹ ãjag vóg kónãn ke mũ gé. Ag kãmĩ ũ tóg inh vĩ ki króm tĩ. ěn ag vỹ ãjag vĩ ki króm ke mũ gé. ²¹ Hã ra ag tóg ãjag vóg kónãn ke mũ gé, ãjag tỹ tỹ inh mré ke nýtĩn kỹ. Ag pi(jé) ũ tỹ inh jĕnĕg mũ ěn ki kanhró nýtĩ'. ²² Inh kãtĩ tũ ra, isỹ ag mỹ inh vĩ tó tũ ra ag tóg: “hã ra ěg tóg ki kagtĩg nýtĩ,” henh ke mũ vē. Hã ra sóg ag mỹ tóg, hã kỹ ag tóg ki kanhró nýtĩ. ²³ Ů tỹ iso jũ nýtĩ ěn ag vỹ inh panh to jũ nýtĩ gé. ²⁴ Nén ũ han vãnh hyn han sóg tĩ, ag rĩnve, kỹ ũ vỹ tag han ja tũ pĕ nĩ ijo. Isỹ tag han tũ nĩ ra ag tóg: “vĕg tũ ěg nĩ,” henh ke mũ vē. Hã ra ag tóg vé, ag tỹ vĕg mũ ra ag tóg ge ra iso jũ nýtĩ, kỹ ag tóg inh panh to jũ nýtĩ gé. ²⁵ Hã ra ag tóg rán kỹ nýtĩ, Topĕ vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. “Nén ũ tũ to ag tóg iso jũ sór mũ,” he tóg, Topĕ vĩ rá ki. Hã kỹ ag tóg ke tĩ,” he tóg, Jesus ti.

²⁶ “Hã ra tóg kãtĩg ke mũ, ũ tỹ ãjag tar han ke ti. Topĕ kuprĩg to ken hã vē. Ti hã vỹ ki hã tónh ke mũ, inh panh kuprĩg ti. ěn hã vỹ ãjag mỹ inh kãmén ke mũ. ²⁷ Kỹ ãjag tóg vĕnh kar mỹ inh kãmén ke mũ gé, ěn kã. Inh mré ãjag tóg mũ ja nĩ, isỹ ãjag mỹ tóg vén mũn kã,” he tóg.

16

¹ “Ājag mỹ sóg tag kãmén kãn mũ, ãjag tỹ ki kanhró nýtĩ jé, ãjag tỹ isovãnh sór tũ pĕ nĩ jé, ãjag jagtar ke kurã ěn kã. ² Ājag pan jé ag tóg ke mũ,

pã'i ag, ãjag tỹ vĕnh kanhrãn jafã ra mũ mãn tũ nĩ jé. Kỹ ag tóg ãjag kãgtén ke mũ gé. Ājag kãgtén kỹ ag tóg ón kỹ: “Topĕ vỹ ěg mỹ tóg, hã kỹ ěg tóg ag kãgtén,” henh ke mũ. ³ Ag tỹ ěg jóg mág ki kagtĩg nýtĩ hã kỹ ag tóg tag han ke mũ. Inh ki kagtĩg ag tóg nýtĩ gé. ⁴ Ůri sóg ãjag mỹ tóg mũ. Kỹ ãjag tóg, ãjag tỹ tag ve kỹ (ãjag tóg): “ěg mỹ tóg tóg ja nĩ, ěg tỹ ũri nĕn vĕg mũ tag ti,” henh ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

Topĕ kuprĩg kãtĩg ke

Vãsỹ sóg ãjag mỹ tag tóg ja tũ nĩ ver. Vãsỹ sóg ãjag mré tĩg nĩ vē, hã ra sóg ãjag mỹ tag tóg ja tũ nĩ, sỹ ũri ãjag mỹ nĕn tóg mũ tag ti. ⁵ Ůri sóg tĩg ke mũ, isỹ ũ tỹ inh jĕnĕg mũ ěn ve jé. Kỹ ãjag pi(jé) inh mỹ: “ã tỹ hĕ ra tĩg ke nĕ?” henh ke mũ'. ⁶ Ājag mỹ tóg e tĩ, sỹ ãjag mỹ isĩg ke tag tóg ja nĩn kỹ, kỹ ãjag tóg fe kaj nýtĩ. ⁷ Há ti nĩ hã ra, isĩg ke ti, ha mĕ. Isĩg tũ nĩn kỹ ũ tỹ ãjag tar han mũ ěn vỹ kãtĩg ke tũ nĩ vē, Topĕ kuprĩg ti. Isĩg kỹ sóg ãjag mỹ ti jĕnĕnh ke mũ. ⁸ ěn vỹ, ã kãtĩg kỹ (tóg) vĕnh kar mỹ: “Topĕ vĩ mranh ã huri,” henh ke mũ, kỹ tóg ag mỹ vĕnh jykre kuryj tónh ke mũ gé, kỹ tóg ag mỹ Topĕ tỹ ag vóg kónãn ke ěn tónh ke mũ gé. ⁹ “Jesus ki ã tóg rã tũ nĩ, hã kỹ ã tóg Topĕ vĩ mranh tĩ,” he jé tóg ke mũ, vĕnh kar mỹ. ¹⁰ Kỹ tóg ag mỹ vĕnh jykre kuryj tónh ke mũ gé, Topĕ kuprĩg ti. Jãvo sóg tĩg ke mũ, inh panh kukãm, kỹ ag tóg inh venh ke tũ nĩ. ¹¹ Kỹ Topĕ kuprĩg tóg ag mỹ Topĕ tỹ ag vóg kónãn ke ěn tónh ke mũ gé. Tag ki ũn tỹ tỹ ũn mág pĕ tỹ Nĕn-Kórĕg ěn to tóg: “kórĕg ti nĩ,” hé huri, Topĕ ti. Hã to ěg tóg ti tỹ ũn vóg kónãn ke mũ ěn ag ki kanhró nýtĩ,” he tóg, Jesus ti.

¹² “Sỹ ãjag mỹ nĕn tónh ke mũ vỹ ver e nýtĩ, hã ra tóg ver ãjag mỹ mĕ jagy tĩ, hã kỹ sóg tónh ke tũ nĩ. ¹³ Topĕ kuprĩg tỹ ãjag ki jun kỹ, ũ tỹ ki hã tóg tĩ ěn kãtĩg kỹ tóg komĕr hã ãjag mỹ tóg kãn ke mũ, nĕn tỹ ki hã tóg mũ ěn ti. Ti pi(jé) ã tỹ nĕn to jykrén mũ ěn tónh ke mũ', Topĕ kuprĩg ti. Inh panh tỹ inh mré nĕn to jykrén mũ ěn hã tóg jé tóg ke mũ. Kỹ tóg ãjag mỹ ãjag tỹ kar kỹ nĕn venh ke ěn

tónh ke mũ gé. ¹⁴ Ti hã vỹ iso: “ũn mág vỹ tỹ ti nĩ,” henh ke mũ gé. Inh vỹ hã tó jé tóg ke mũ ãjag mỹ, hã kỹ tóg isỹ tỹ ãn mág nĩ tónh ke mũ. ¹⁵ Inh panh tỹ nén tó mũ ên hã tó sóg tĩ gé. Kỹ tóg ên hã tónh ke mũ gé, ti kuprĩg ti. Hã kỹ sóg ãjag mỹ: inh vỹ hã tó jé tóg ke mũ,” he mũ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ter kar kỹ rĩr mãn ke

¹⁶ “Kãnhmar ãjag tóg inh ve mãn ke tũ nĩ ha, kejẽn ãjag tóg kurã ù ki inh ve mãn ke mũ gé,” he tóg, Jesus ti. ¹⁷ Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg jagnẽ mỹ: “ti hỹn ne tó sór mũ, hã kỹ tóg: kãnhmar ãjag tóg inh ve mãn ke tũ nĩ ha, he mũ, hã kỹ tóg: kejẽn ãjag tóg kurã ù ki inh ve mãn ke mũ gé, he mũ?” he ag tóg. “Ti tỹ ne tónh ke nẽ hỹn, hã kỹ tóg: inh panh kukãm sóg tĩg mũ ha, he mũ?” he ag tóg. ¹⁸ “Ne to ke nẽ hỹn, hã vỹ: kãnhmar, he mũ? Êg pi(jé) ti tỹ nén tó mũ ên ki kanhró nỹtĩ,” he ag tóg, jagnẽ mỹ.

¹⁹ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ ti ki nén jẽmẽ sór mũ ên ki. Hã kỹ tóg ag mỹ: “inh vỹ mỹ ãjag mỹ e?” he mũ. “Kãnhmar ãjag tóg inh ve mãn ke tũ nĩ ha, kejẽn hã ãjag tóg kurã ù ki inh ve mãn ke mũ. ²⁰ Ki hã sóg tó mũ, hã kỹ sóg ke mũ. Kygfỹ jé ãjag tóg ke mũ. Vẽsỹrénh jé ãjag tóg ke mũ. Hã ra tóg ù tỹ inh ki ge tũ ag hã mỹ sér tĩnh mũ. Fe kaj han jé ãjag tóg ke mũ, tag pãte tóg ãjag mỹ sér tĩnh mãn ke mũ gé. ²¹ Ûn tỹtã fi tỹ gĩr venh ken kỹ tóg fi mỹ jagy tĩ, fi kaga jagy ên ti. Fi kósĩn tỹ fi ki mur kar kỹ tóg hã ra fi mỹ sér tĩ, kỹ fi tóg ã kaga ên mĩ êkrén mãn tũ nĩgtĩ. Fi tỹ ã kósĩn ve kỹ tóg fi mỹ sér tĩ. ²² Ge ve jé ãjag tóg ke mũ. Ûri tóg ãjag mỹ jagy tĩ, hã ra sóg ãjag ve mãn ke mũ, kỹ ãjag fe tóg mĩn kenh ke mũ, ãjag tỹ inh ven kỹ. Kỹ ù tóg ãjag fe kaj han mãn ke tũ nĩ ha, inh kãtĩg mãn kỹ. ²³ Ên kã ãjag tóg inh mỹ nén ù to vỹ mãn ke tũ nĩ ha, isỹ ãjag mré nĩn kỹ. Ki hã sóg tó mũ, hã kỹ sóg ke mũ. ãjag tỹ inh panh mỹ nén ù to vĩn kỹ tóg ãjag mỹ vĩn kãn ke mũ, ãjag tỹ ti mỹ nén ù to vỹ mũ ên tỹ, ãjag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩn

kỹ. ²⁴ Ver ãjag tóg ti mỹ nén ù to vỹ ja tũ nĩ, ãjag tỹ ti mỹ: “ti mré ke vỹ tỹ êg nỹtĩ,” henh kỹ. Ti mỹ nén ù to vĩmĩnĩ, kỹ tóg ãjag mỹ hyn han kãn ke mũ, ãjag tỹ nén to vỹ mũ ên ti, kỹ tóg ãjag mỹ sér tãvĩ tĩnh mũ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ tỹ êprã ke kar kri ke nĩ

²⁵ “ãjag mỹ sóg comparação han kỹ inh panh kãmén tĩ, kãnhmar sóg jamã hár(a) ãjag mỹ inh panh kãmén ke mũ, kỹ sóg ãjag mỹ comparação han mãn ke tũ nĩ sir. ²⁶ Kurã ên kã ãjag tóg vêsóg ki inh panh mỹ nén ù kar to vĩnh ke mũ, ãjag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩn kỹ. Kỹ sóg ãjag jagfy vỹ mãn ke tũ nĩ ha, ãjag tỹ vêsóg ki ti mré vēmén kỹ. ãjag hã vỹ ti mré vēmén ke mũ ha. ²⁷ Inh panh vỹ ãjag to há tãvĩ nĩgtĩ, ãjag tỹ iso há nỹtĩn kỹ, ãjag tỹ iso: “Topẽ vỹ ti jẽnẽ,” henh kỹ. ²⁸ Inh panh tỹ inh jẽnẽn hã kỹ sóg ga tag ki jun mũ. Hã ra sóg ùri inh mur ja ré kỹ tĩg ke mũ ha, inh panh kukãm,” he tóg, Jesus ti.

²⁹ Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: “vãhã ã tóg êg mỹ kãmén há han mũ ha,” he mũ. “Vãhã ã tóg êg mỹ comparação tó tũ nĩ ha. ³⁰ Nén ù kar ki kanhró ã tóg nĩ, vég êg tóg mũ. Êg tỹ ã ki nén ù jẽmẽ sór kỹ ã tóg ki kanhró nĩ. Êg tỹ ã mỹ nén ù tó tũ ra ã tóg ki kanhró nĩ. Hã ki êg tóg vég mũ, ã tỹ Topẽ tá kãtĩg ja ti,” he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

³¹ Kỹ tóg ag mỹ: “vãhã ãjag tóg inh ki ge kỹ nỹtĩ ha,” he mũ. ³² “Hã ra ãjag tóg kãnhmar inh ré kỹ mũ kãn mũ ha, ãjag ĩn ra. Vẽnĩ kã pugpóv kãn jé ãjag tóg ke mũ, ùri. Hã ra sóg pir pẽ tũ nĩ, ãjag tỹ inh ré kỹ mũ kãn mũ (hã) ra. Inh panh vỹ êgno kã inh mré jẽ nĩ. ³³ Tag kãmén sóg ãjag mỹ, ãjag tỹ krĩ kãnhvy nỹtĩ jé, ãjag tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ tugrĩn. Tag ki ãjag tóg nén ù jagy kar vég tĩ ver. Hã ra to krĩ kufy han tũg nĩ. Êprã ke kar kri ke vỹ tỹ inh nĩ, êprã ke kri pã'i ên, Japo ên kutẽm inh huri,” he tóg, Jesus ti.

17

Jesus tỹ Topẽ mré vēmén

¹ Jesus tỹ ã mré mũ tĩ ag mỹ tag kãmén kãn kar kỹ tóg kanhkã ki êvãnh mũ, kỹ tóg: “panh’,” he mũ. “Inh hora tán krỹg huri,” he tóg. “Ag mỹ isỹ tỹ ùn mág nĩ ven nĩ, isỹ tỹ ã kósin nĩn kỹ. Kỹ sóg ag mỹ ã tỹ tỹ ùn mág nĩ ven ke mũ gé. ² Êprã ke kar kri ã tóg inh fêg, isỹ ag mỹ rĩr krỹg ja tũ ven jé, ã tỹ inh mỹ ùn vin mũ kar ên ag mỹ, fag mỹ ke gé. ³ Û tỹ ã ki kanhrãn mũ ên vỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ, ù tỹ ã to: “Topẽ vê,” he mũ kar ag, ù tỹ ã to: “Topẽ ù vỹ tũ nĩ,” he mũ kar ag, fag kar ke gé. Kỹ ag tóg inh ki kanhró nỹtĩ gé, isỹ tỹ Jesus Cristo nĩn ki, ã hã tỹ inh jênê ên ki. ⁴ Ag hã mỹ sóg ã tỹ tỹ ùn mág nĩ tag ven, êprã ke ag mỹ, fag mỹ ke gé. ã tỹ inh mỹ nén tó mũ ên han kãn inh. ⁵ Vãsỹ, êg tỹ ga tag han tũg ki sóg ã mré nĩ ja nĩgtĩ, ên kã sóg tỹ ùn mág pẽ nĩ ja nĩgtĩ, ã mré. Ên han mãn nĩ, inh mỹ. Isỹ tỹ ùn mág pẽ nĩ han mãn nĩ, panh’.

⁶ Û ag kuprêg ja ã nĩ, ag tỹ inh ki ge jé, fag ke gé. Ên ag mỹ sóg ã kãmén ja nĩgtĩ. ã tũ ag vê, hã ra ã tóg inh mỹ ag vin, fag ke gé. ã vĩ ki króm ag tóg tĩ, fag ke gé. ⁷ Ûri ag tóg ki kanhró nỹtĩ, isỹ ã tũ hã han mũ ên ki, fag ke gé. ã hã ne inh mỹ nén kar ên tó tĩ. Tag vég ag tóg tĩ. ⁸ Ag mỹ sóg ã vĩ ti tó tĩ, kỹ tóg ag mỹ sér tĩ, fag mỹ ke gé. Kỹ ag tóg vég mũ, ã tỹ inh jênê ên ti. Kỹ ag tóg iso: “Topẽ tỹ ùn jênêg mũ ên vê,” he mũ, fag ke gé.

⁹ ã tỹ inh mỹ ùn vin mũ ên ag hã jagfy sóg vĩ tĩ, fag ke gé. Û tỹ inh ki ge tũ ên ag jagfy sóg vĩnh ke tũ nĩ. ã tũ ag hã jagfy sóg vĩ tĩ. ¹⁰ Ha vé, isũ kar vỹ tỹ ã tũ nỹtĩ, kỹ ã tũ kar vỹ tỹ isũ nỹtĩ gé. Ag hã tigrĩn sóg tỹ ùn mág nĩ, ù tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ên ag hã tigrĩn, fag ke gé. ¹¹ Inh mur ja ré kỹ sóg tĩg mũ, ijãvo ag tóg êgno mĩ mũ nĩ sir, isũ mré ã tũ ag. Ag jãvo sóg ã venh kãtĩg mũ ha. Inh panh mág, há tãvĩ ã tóg nĩ. Ag jy nĩgãn nĩ, ã jykre ki. ã hã ne inh mỹ ag vin’. ã mré sóg tỹ ùn pir nĩ. Ag tỹ jagnê mré tỹ ùn pir nỹtĩ han nĩ, isỹ ã mré tỹ ùn pir nĩ tag ri ke han nĩ, ag tỹ, fag tỹ ke gé. ¹² Isỹ ag mré nĩn kỹ sóg ag jy nĩgãn tĩ, ã jykre ki, ã tỹ inh mỹ ùn vin mũ ên

ag kar jy, fag jy ke gé. Ag ki rĩr há han inh, kỹ ag kã ù tóg vãfor ja tũ nĩ. Ûn pir tóg hã ra vãfor kỹ nĩ inhhã, hã ra tóg ti to rãn kỹ nĩ, ti tỹ nũgme ki kutênh ke ti, hã kỹ ti tỹ ki kutênh ke nê ha. ¹³ Ûri sóg ã kukãm kãtĩg mũ, hã ra sóg ver tag ki ag mỹ kãmén mũ, ti tỹ ag mỹ sér tĩ jé, ti tỹ inh mỹ sér tĩ tag ri ke tĩ jé, ag mỹ. ¹⁴ Ag mỹ sóg hur ã vĩ kãmén. Kỹ ù tỹ inh ki ge tũ ag vỹ ag to jũ mũ, ag tỹ tỹ ag mré ke tũ nỹtĩn kỹ. Inh pi(jé) tỹ ag mré ke nĩ gé’, ù tỹ ag to jũ mũ ên mré. ¹⁵ Hã ra sóg ã mỹ: “ha ag jé prêr,” he tũ nĩ, “ag tỹ ga tovãnh jé,” he tũ sóg nĩ. “Nén-Kórég jo ag jy nĩgãn nĩ,” he sóg mũ ã mỹ. ¹⁶ Ag pi(jé) tỹ inh ki ge tũ ag mré ke nỹtĩ’. Tỹ sóg ag mré ke tũ nĩ gé, ù tỹ inh ki ge jãvãnh ên ag mré. ¹⁷ ã vĩ há ki ag kanhrãn nĩ, ã tỹ ùn kuprêg mũ ên ag, ag tỹ komêr hã ã ri ke nỹtĩ jé. ã vĩ ên vỹ tỹ vênh vĩ há tãvĩ nĩ. ¹⁸ Inh jênê ã tóg, sỹ ga kri mur jé. Kỹ sóg ã kóm ag jêgnênh mũ, ag tỹ êprã ke kar ên ag mỹ inh kãmén jé. ¹⁹ Ag jagfy sóg ã mỹ vênh fêg ke mũ, ag tỹ inh mré ã mỹ vênh vin kỹ nỹtĩ jé.

²⁰ Hã ra sóg nén ù to vĩ sór mũ gé, sỹ ã mỹ ag kãmén kar kỹ. Û ag tóg ag vĩ mẽ kỹ inh ki genh ke mũ. Ên ag to sóg vĩ sór mũ gé. ²¹ Ag kar tỹ tỹ ùn pir nỹtĩn ken kỹ tóg há tĩ, ã tỹ inh mré tỹ ùn pir nĩ ên ri ke, isỹ ã mré tỹ ùn pir nĩ ên ri ke. Ag tỹ êg mré tỹ ùn pir nỹtĩn kỹ tóg há tĩ. Kỹ vênh kar vỹ venh ke mũ, ã tỹ nén to inh jênêg mũ ti. ²² Isỹ ã tóg ùn mág han. Kỹ sóg ag tỹ ùn mág han ke mũ gé, ag tỹ jagnê mré tỹ ùn pir nỹtĩ jé, ã tỹ inh mré tỹ ùn pir nĩ tag ri ke. ²³ Inh mré ke vỹ tỹ ag nỹtĩ, kỹ sóg tỹ ag mré ke nĩ gé, kỹ êg kar vỹ tỹ ùn pir ri ke nỹtĩ. Êg tỹ tỹ ùn pir nỹtĩ tigrĩn vênh kar tóg venh ke mũ, ã tỹ inh jênê ên ti. Ûn tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ên ag to há tãvĩ ã tóg nĩ, ã tỹ iso há nĩ tag ri ke. Tag ve jé ag tóg ke mũ, êprã ke ag, ag tỹ êg tỹ tỹ ùn pir nỹtĩ tag ven kỹ.

²⁴ Panh’, vãsỹ ã tóg iso há nĩgtĩ vê, êg tỹ ga tag han tũg ki. Hã kỹ ã tóg isỹ ùn mág pẽ han. Kỹ tóg inh mỹ há tĩnh mũ,

ag t̄y inh mré n̄yt̄ĩn k̄y, ã t̄y inh m̄y ãn vin m̄ũ ãn ag. Ag t̄y inh mré n̄yt̄ĩn k̄y ag tóg venh ke m̄ũ, ã t̄y is̄y ãn mág han ja ti. ²⁵ Panh', jykre kuryj ã tóg n̄ĩ. Û t̄y inh ki ge tũ ag v̄y ã ki kagt̄ig n̄yt̄ĩ, ag jãvo sóg ã ki kanhró n̄ĩ. K̄y tag ki inh mré n̄yt̄ĩ ag v̄y ki kanhró n̄yt̄ĩ gé, ã t̄y n̄én to inh j̄en̄eg m̄ũ ti. ²⁶ Ag m̄y sóg ã kãmén huri, k̄y sóg ag m̄y ã kãmén m̄ãn ke m̄ũ gé, ag t̄y jagn̄e to há n̄yt̄ĩ jé, ag t̄y ã t̄y iso há tag ri ke n̄yt̄ĩ jé. K̄y sóg ag mré ãm̄ãn ke m̄ũ gé," he tóg, Jesus ti, ã panh mré v̄emén k̄y.

18

Ag t̄y Jesus se

(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Lc 22.47-53)

¹ Jesus t̄y tag tó kar k̄y tóg ã mré m̄ũ t̄ĩ ag mré t̄ĩ m̄ũ sir. Goj t̄y Cedrom kafã ã ra ag tóg pa m̄ũ sir. Tá ka tóg krãnk̄rãn k̄y n̄yt̄ĩ. Ka kré ãn kr̄em ag tóg n̄ign̄ĩ m̄ũ sir. ² Hã ra Judas tóg ti t̄ig ãn ki kanhró n̄ĩ gé. Tã tóg ã mré m̄ũ t̄ĩ ag mré v̄emén t̄y h̄en ri ke han huri, Jesus ti, hã k̄y Judas tóg ag t̄y ra m̄ũnh ke ki kanhró n̄ĩ, ã t̄y pã'i ag m̄y Jesus ve ke m̄ũ ãn ti. ³ K̄y tóg ag n̄ón tá jun m̄ũ sir, Judas ti, soldado ag mré, polícia ag mré hã ke gé, pã'i ag t̄y ag j̄egn̄en k̄y. Fariseu ag v̄y pã'i ag mré polícia ag j̄egn̄e ja n̄ĩ gé. Lampião e gég ag tóg kãmũ m̄ũ, p̄ĩ jónhkó ke gé, ka kykyv mré hã. ⁴ Hã ra Jesus tóg ki kanhró n̄ĩ, ã jagtar ken ki, k̄y tóg ag kato t̄e m̄ũ sir. K̄y tóg ag m̄y: "ãjag t̄y ã t̄y h̄e ve sór n̄e?" he m̄ũ. ⁵ K̄y ag tóg ti m̄y: "Nazaré tá ke ãn ve sór ãg tóg m̄ũ," he m̄ũ. "Jesus v̄e m̄y," he ag tóg m̄ũ. K̄y Jesus tóg ag m̄y: "inh hã v̄e," he m̄ũ. Hã ra Judas tóg ag mré kãt̄ig ja n̄ĩ gé, ã t̄y pã'i ag m̄y Jesus ven m̄ũ ãn ti. ⁶ Jesus t̄y ag m̄y: "inh hã v̄e," hen k̄y ag tóg ti jo ranh ke m̄ũ. Rom ke ag tóg m̄ũ sir, ãprã. ⁷ K̄y Jesus tóg ag m̄y v̄ĩ m̄ãn m̄ũ. "ãjag t̄y ã ve sór n̄e?" he tóg. K̄y ag tóg ti m̄y: "Jesus, Nazaré tá ke ãn," he m̄ãn m̄ũ. ⁸ K̄y Jesus tóg ag m̄y: "ãjag m̄y sóg: inh hã v̄e, hé huri. K̄y ãjag t̄y ise sór k̄y inh mré ke tag ag togvãnh n̄ĩ sir," he tóg. ⁹ Hã ra tóg tag

tó, ã t̄y to hã ã panh m̄y: "ã t̄y inh m̄y ãn vin ja ãn ag v̄y ki n̄yt̄ĩ, ag kãki ã v̄y vãfor ja tũ n̄ĩ," he jan k̄y. ã t̄y ag jy n̄igãn jé tóg polícia ag m̄y: "ag togvãnh ra," he m̄ũ, ã mré m̄ũ t̄ĩ ag to.

¹⁰ Hã ra Simão Pedro tóg ã rógro ãn vyn k̄y tóg polícia ag kãki ã n̄igr̄eg kym ke m̄ũ. Ti p̄egja tá ti n̄igr̄eg j̄e ãn t̄y tóg kym ke m̄ũ. Top̄e tũ ki r̄ĩr t̄ĩ to pã'i mág camarada ja v̄e, ti t̄y ã n̄igr̄eg kym m̄ũ ãn ti, ti jijin hã v̄y: Malco, he m̄ũ. ¹¹ K̄y Jesus tóg Pedro m̄y: "ã rógro t̄y ti pãg ja tá f̄eg," he m̄ũ. "Inh panh t̄y inh m̄y: "v̄es̄yrehn jé ã tóg ke m̄ũ," he ja v̄e, hã k̄y sóg ag m̄y v̄enh f̄eg ke m̄ũ ha. V̄enh nenh ke tũ sóg n̄ĩ," he tóg, Jesus ti.

Pã'i t̄y Anás t̄y Jesus ve

¹² K̄y soldado ag tóg, ãjag pã'i mré (ag tóg) Jesus mr̄inh m̄ũ sir, vãfe t̄y. Polícia ag v̄y ag mré ti mr̄inh m̄ũ gé. ¹³ K̄y ag tóg ti pére m̄ũ m̄ũ, Anás ãn ra. Caifás kakrã v̄e, Anás ti, hã ra Caifás v̄y t̄y Top̄e tũ ki r̄ĩr t̄ĩ ag to pã'i mág n̄ĩ, pr̄yg ãn kã. ¹⁴ Hã ra Caifás ãn v̄y pã'i ag m̄y: "ãn pir t̄y ãg povo jagfy ter k̄y tóg pãgs̄ĩ n̄ĩ," he ja n̄ĩ. ãn kakrã ãn ra ag tóg Jesus pére m̄ũ m̄ũ.

Pedro t̄y Jesus to: "ti ki kagt̄ig sóg n̄ĩ," he vén

(Mt 26.57-58, 69-70; Mc 14.53-54, 66-80; Lc 22.54-57)

¹⁵ K̄y Simão Pedro tóg Jesus n̄ón t̄ĩ m̄ũ, Jesus mré ke ã mré. Hã ra Jesus mré ke ã ãn tóg Top̄e tũ ki r̄ĩr t̄ĩ ag to pã'i mág ãn ki kanhró n̄ĩ, hã k̄y tóg Jesus n̄ón Anás ãn kãra rã m̄ũ, ãn vãso ra. ¹⁶ Hã ra Pedro tóg re tá j̄e n̄ĩ, ãn jãnkã rã hã. K̄y Jesus mré ke ã ãn tóg ver ã t̄y jãnkã ki r̄ĩr m̄ũ ãn fi mré v̄emén m̄ũ, k̄y fi tóg Pedro ti m̄y: "ha kãrã," he m̄ũ, ti mré ke ã ãn t̄y pã'i mág ki kanhró n̄ĩn k̄y. ¹⁷ K̄y fi tóg ti m̄y: "ã h̄yn t̄y Jesus mré ke n̄ĩ," he m̄ũ, Pedro ti m̄y, ã t̄y jãnkã ki r̄ĩr j̄e ãn fi. Hã ra tóg fi m̄y ãn k̄y: "vó," he m̄ũ.

¹⁸ Hã ra Anás camarada ã ag v̄y tá n̄yt̄ĩ gé, polícia ag mré. ãn vãso ki ag tóg p̄ĩ han k̄y n̄yt̄ĩ, ti t̄y kusa jagy t̄ĩn k̄y. P̄ĩ to ag tóg tugtón n̄yt̄ĩ. K̄y Pedro tóg ag mré tón n̄ĩ gé, p̄ĩ ãn ti to.

Anás tỹ Jesus ki jẽmẽ sór
(Mt 26.59-66; Mc 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹ Kỹ pã'i mág tóg Jesus mỹ: “inh mỹ ã mré mũ tĩ ag kãmén,” he mũ. “Ã tỹ nén kãmén tĩ ên ti kãmén nĩ gé, inh mỹ,” he tóg, Anás ti. ²⁰ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “vẽnh kar mỹ sóg jamã hár(a) tó tĩ,” he mũ. “Vẽnh kanhrãn jafã krẽm sóg tó tĩ, Topẽ jo ãn krẽm ke gé. Judeu kar tỹ vẽnhmãn kỹ nýtĩn kỹ sóg ag mỹ kãmén tĩ. Inh pi(jé) vẽn pẽju kỹ tó tĩ', kỹ vẽn kar vỹ ki kanhró nýtĩ. ²¹ Hã ra ã tóg inh ki jẽmẽ sór mũ'. Inh vỹ jẽmẽg mũ ên ag ki jẽmẽmnĩ. Ki kanhró ag tóg nýtĩ, isỹ ag mỹ nén tó ja ên ki,” he tóg, Jesus ti.

²² Jesus tỹ tag tó kỹ polícia ù tóg Jesus tãnh mũ, kỹ tóg ti mỹ: “pã'i mág vẽ mỹr,” he mũ. “Hã ra ã tóg ti mỹ vỹ mũ,” he tóg mũ. ²³ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “kỹ inh hỹn vẽn vỹ kórég tỹ ne tó?” he mũ. “Ha inh mỹ sỹ vẽn vỹ kórég tó mũ ên tó,” he tóg. “Vỹ há han inh, ã tỹ hã ra ne tugnĩn isãnh nẽ?” he tóg.

²⁴ Tag pãte Anás tóg Jesus jẽnẽg mũ sir, ti tỹ Caifás venh tũg jé, Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag to pã'i mág ên mỹ. Ti mrĩnh kỹ jẽ kỹ tóg ti jẽnẽg mũ.

Pedro tỹ Jesus to: “ti ki kagtĩg sóg nĩ,” he mãn
(Mt 26.71-75; Mc 14.69-72; Lc 22.58-62)

²⁵ Hã ra Simão Pedro tóg tón nĩ nĩ, pĩ to. Kỹ tá nýtĩ ag tóg ti mỹ: “ã hỹn tỹ ti mré ke nĩ gé,” he mũ. Hã ra tóg ón kỹ: “vó,” he mãn mũ. ²⁶ Kỹ pã'i mág mỹ rãnrãj tĩ ù vỹ tá nĩ gé. Pedro tỹ ù nĩgrẽg kym ja ên kanhkã ù vẽ. Ên vỹ Pedro mỹ: “ã ve inh, ka kré krẽm,” he mũ. Tá ã tóg ti mré jẽ ja nĩ,” he tóg mũ. ²⁷ Hã ra Pedro tóg ón kỹ ti mỹ: “vó,” he mãn mũ. Ên kã galo vỹ kynkyr mũ ha.

Pilatos tỹ Jesus ki jẽmẽ
(Mt 27.1-2, 11-14; Mc 15.1-5; Lc 23.1-5)

²⁸ Kusã pẽ ki ag tóg Jesus pére mũ mũ, pã'i tỹ governador ãn ra, ti vẽnẽm jafã ra, palácio ên ra. Caifás ãn tá ag tóg ti pére kãpa mũ. Hã ra ag tóg pã'i tỹ governador ãn kã ra ge sór tũ nĩ. Ag tỹ

festã tỹ Páscoa han ke vỹ kakó tĩ ha, kỹ ù tỹ pã'i tỹ governador ãn kã ra ge mũ vỹ festã tỹ Páscoa ên ki jẽn ke tũ nĩ. Ag jykre vẽ. Hã ra ag tóg ko sór mũ, hã kỹ ag tóg kã ra ge ja tũ nĩ sir. ²⁹ Kỹ Pilatos tóg re ra kãkutẽ mũ, ag mré vẽnẽm jé. Kỹ tóg ag mỹ: “ti hẽ ri ké?” he mũ. “Ti vẽn jykre kórég tỹ ne han'?” he tóg, Pilatos ti, Jesus to. ³⁰ Kỹ ag tóg ti mỹ: “vẽn jykre kórég han ti tĩ,” he mũ. “Ti há nĩ ra êg tóg ã mỹ ti ven ke tũ nĩ vẽ,” he ag tóg, Pilatos mỹ. ³¹ Kỹ Pilatos tóg ag mỹ: “ha mũjẽg,” he mũ. “Ãjag jykre ki ãjag tóg ti jykre kórég ên to jykren kỹ tónh ke mũ, ti jykre ti,” he tóg. Hã ra ag tóg ti mỹ: “ti ter ke vẽ,” he mũ. “Kỹ ã hã vỹ ãg mỹ: “ha ti tén,” henh ke mũ,” he ag tóg, pã'i ag, Pilatos mỹ. ³² Hã ra Jesus tóg ag tỹ fóg tỹ pã'i mỹ ã fẽg ke tag tó ja nĩ, fóg ag tỹ cruz to ti sa kỹ ti tén jé. Hã kỹ ag tóg Pilatos mỹ ti ven mũ.

³³ Kỹ Pilatos tóg ã ãn kãra rã mãn mũ, Jesus mré vẽnẽm jé. Kỹ tóg ti mỹ: “ã mỹ tỹ Judeu ag pã'i mág nĩ?” he mũ. ³⁴ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ũ nỹ ã mỹ tag tó?” he mũ. “Ã tỹ vẽnẽm ki to jykren mỹ vó, pã'i ag tỹ ã mỹ tó mỹ vó?” he tóg. ³⁵ Kỹ Pilatos tóg: “inh pi(jé) tỹ Judeu nĩ,” he mũ. “Ã kanhkã ag vỹ inh mỹ ã fẽg, ã povo to pã'i ag. ã hẽ ri ké?” he tóg.

³⁶ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “inh pi(jé) tỹ ga tag kri pã'i mág nĩ,” he mũ. “Isỹ tỹ tag ki ùn mág nĩ ra inh krẽm ke ag tóg Judeu ag mré jagnẽ gẽn ke mũ vẽ, kỹ ag tóg isenh ke tũ nĩ vẽ. Hã ra sóg tag ki tỹ ùn mág tũ nĩ, hã kỹ ag tóg isé, Judeu ag,” he tóg, Jesus ti.

³⁷ Kỹ Pilatos tóg ti mỹ: “kỹ ã mỹ hã ra tỹ pã'i mág nĩ?” he mũ. Kỹ Jesus tóg: “ki hã ã tóg tó mũ,” he mũ. “Isỹ ki hã tó jé, hã jé sóg ga kri mur ja nĩ, hã jé sóg ga kri tĩ mũ gé. Kỹ ù tỹ ki hã tó to há nýtĩ ên ag kar vỹ inh vỹ jẽmẽg mũ,” he tóg, Jesus ti. ³⁸ Kỹ Pilatos tóg ti mỹ: “ne nỹ tỹ ki hã ke nĩ?” he mũ. “Sỹ ki kanhrãn jãvãnh mẽ tóg tĩ,” he tóg, Pilatos ti.

Jesus ter ke
(Mt 27.15-31; Mc 15.6-20; Lc 23.13-25)

Kỹ tóg re ra tīg mǎn mũ, pǎ'i ag mré vēmén jé, kỹ tóg ag mỹ: “ti pi(jé) vènh jykre kórég han tĩ,” he mũ. ³⁹ “Páscoa kar ki sóg ãjag mỹ vèse ù kavãg tĩ. Kỹ inh hỹn ãjag mỹ ãjag tỹ ù to: “Judeu ag pǎ'i,” he mũ ên kyvãn ke mũ,” he tóg, Pilatos ti. ⁴⁰ Hã ra ag kar tóg prēnprēr mũ sir. “!..Jesus pijé!..! Barrabás kava ra..!” he ag tóg mũ sir, prēnprēr kỹ. Hã ra Barrabás ên vỹ tỹ ùn jykre kórég pē nĩ.

19

¹ Kỹ Pilatos tóg soldado ag mỹ: “ti mrãnmrãn ra, ge kỹ,” he mũ. ² Kỹ ag tóg ti mrãnmrãn mũ. Ti mrãnmrãn kar kỹ ag tóg sónh pĩrĩn kỹ ti krĩ tógfĩg mũ sir. Kỹ ag tóg kur kusũg tỹ ti kri fón mũ gé sir. ³ Ti ki junjun kỹ ag tóg ti mỹ: “viva, Judeu ag pǎ'i,” he mũ, ti nyg kỹ. Kar ag tóg ti tãnh mũ gé sir.

⁴ Kỹ Pilatos tóg re ra kutē mǎn mũ gé sir. Kỹ tóg vènh kar mỹ: “ha vé ha,” he mũ. “Ti jykre kórég mẽ ja tũ sóg nĩ vè. Kỹ sóg ãjag mỹ ti ven mũ. Nén ù vènhmỹ han tũ ti nĩ vè,” he tóg, Pilatos ti, ag mỹ.

⁵ Kỹ Jesus tóg kãkutē mũ, hã ra tóg sónh tỹ ã krĩ tógfĩn kỹ kãkutē mũ, kur kusũg ên tu kỹ ke gé. Kỹ Pilatos tóg vènh kar mỹ: “ti ve ra,” he mũ, ag tỹ hèn ri ke mũn ti tovãnh jé, ag tỹ ti jagtar ên ve kỹ.

⁶ Pǎ'i ag tỹ ti ve kỹ, polícia ag tỹ ti ve kỹ ag tóg prēnprēr mũ gé sir. “!..Ka to ti sã..! !..Ka to ti sã..!” he ag tóg mũ sir, prēnprēr kỹ. Kỹ Pilatos tóg ag mỹ: “kỹ ãjag hỹn inhhã ka to ti sa sór mũ!” he mũ. “Ti pi(jé) nén ù kórég han mũ!” he tóg.

⁷ Kỹ ag tóg ti mỹ: “hã ra tóg: “tỹ inh Topē kósin nĩ,” he tĩ êg mỹ,” he mũ. “Êg tỹ ù tỹ ge tén ke vè. Hã tó ja ti nĩ, êg mỹ, Topē ti, hã kỹ tóg rán kỹ nĩ,” he ag tóg mũ sir, Pilatos mỹ.

⁸ Kỹ Pilatos tỹ ti tỹ tỹ Topē kósin nĩ mẽ kỹ tóg ti mỹ e tãvĩ tĩ. ⁹ Kỹ tóg ã ãn kãra rã mǎn kỹ Jesus mỹ: “tỹ ã hẽ tá ke nĩ?” he mũ. Hã ra Jesus tóg ti mré

vēmén mǎn sór tũ nĩ. ¹⁰ Kỹ Pilatos tóg ti mỹ: “ã mỹ inh mré vēmén ke tũ?” he mũ. “Isỹ ã kavãn sór nĩ kỹ sóg ã kyvãg mũ. Isỹ ka to ã sa sór kỹ sóg to ã sãg mũ gé. Tag to jykrén,” he tóg, Pilatos ti, Jesus mỹ. ¹¹ Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “Topē tỹ ã tỹ pǎ'i han tũ nĩ ra ã tóg tag han ki kagtĩg nĩnh mũ vè,” he mũ. “Hã kỹ ù tỹ ã mỹ inh fèg mũ ên vỹ ã tỹ Topē vỹ mranh mũ tag kãfór nĩ ha,” he tóg, Jesus ti.

¹² Kỹ tóg Pilatos mỹ e pē tãvĩ tĩ, kỹ tóg ti kavãn sór mũ sir. Hã ra Judeu ag tóg ti mỹ: “ã tỹ tag kyvãn kỹ ã pi(jé) tỹ êg kar kri pǎ'i mág pē tỹ Imperador ên mré ke nĩ,” he mũ. “Û tỹ vèsỹ pǎ'i mág han mũ ên vỹ Imperador kato tẽ mũ,” he ag tóg. ¹³ Kỹ Pilatos tóg ag vỹ tag mẽ kỹ mũmẽg mũ, kỹ tóg Jesus jé prēr mũ, ti tỹ ti mré re tá jènh kutē jé. Kỹ tóg ã nĩgja ên kri nĩ nĩ, ã tỹ hẽ tá vènh kar jykre vèg tĩ ên ki. Tá ag tóg pó nẽ ja nĩgtĩ, hã kỹ ag tóg to: “Pó Nè,” he tĩ, hã vỹ: “Gabatá,” he mũ, Hebreu vỹ ki. ¹⁴ Meio dia ki ke vè. Tỹ vaj kỹ ag tóg festa tỹ Páscoa ên han sór mũ, hã kỹ ag tóg ùri vèjèn tỹ hèn ri ke kãn mũ. Ên kã meio dia ki Pilatos tóg ã nĩgja kri nĩ nĩ, ag mỹ ag tỹ vènh jykre han ke mũ ên tó jé. Kỹ tóg Judeu ag mỹ: “ãjag pǎ'i mág hã vè ha,” he mũ. ¹⁵ Hã ra ag tóg prēnprēr kỹ: “!..ti tén ra, ti tén ra, ka to ti sã..!” he mũ sir.

“Kỹ inh mỹ ãjag pǎ'i mág tỹ cruz to sanh mũ?” he tóg, Pilatos ti. Kỹ pǎ'i ag tóg ti mỹ: “pǎ'i mág êg nỹtĩ, hã vỹ: Imperador, he mũ,” he mũ. ¹⁶ Kỹ Pilatos tóg ag mỹ: “ha cruz to ti sanh mũjèg gé,” he mũ sir.

Ag tỹ Jesus tỹ cruz to sanh ke
(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Lc 23.26-43)

¹⁷ Kỹ ag tóg Jesus mỹ cruz fig mũ, ti tỹ vyn kỹ pãnónh tỹ Calvário ra tĩg jé, ag tỹ Hebreu vỹ ki to: Gólgota, he mũ ên ra. ¹⁸ Tá ag tóg cruz to ti sãg mũ sir. Ti mré ag tóg ùn rège ag tỹ cruz to ag sãg mũ gé, kỹ ù vỹ ti pègja tá cruz to sa, jãvo ù vỹ ti jakãnh tá cruz to sa gé. Jãvo Jesus vỹ ag kuju kã cruz ti to sa gé. ¹⁹ Hã ra Pilatos tóg Jesus

to vênh rá han ja nĩ, k̄y ag tóg ti kr̄ig m̄y vênhrá ên sa ja nĩ, hã vỹ: “Nazare tá Jesus vê, Judeu ag pã'i tỹ rei vê,” he mũ, vênh rán ki. Hebreu vĩ ki tóg rán k̄y nĩ, Latim vĩ ki ke gé, Grego vĩ ki ke gé. ²⁰ K̄y Judeu tỹ hên ri ke ag tóg vég mũ sir, vênh rá ti. Jerusalém vỹ tá kakó nĩ, Jesus tỹ hê tá cruz to sa k̄y jê ên ti tá, hã k̄y ù tỹ hên ri ke ag tóg ti venh kãmũjêg sir. ²¹ K̄y tóg pã'i ag m̄y há tũ nĩ. Hã k̄y ag tóg Pilatos m̄y: “Judeu ag pã'i tỹ rei vê, he ja ã nĩ, vênh rán ki,” he mũ. “Hã ra tóg ki krov ja tũ nĩ. Vêso tóg: “tỹ sóg Judeu ag pã'i tỹ rei nĩ,” he ja nĩ. K̄y: Judeu ag pã'i mág vỹ tỹ inh nĩ, he rán nĩ,” he ag tóg, Pilatos m̄y. ²² Hã ra Pilatos tóg ag m̄y: “vó,” he mũ. “Rán inh huri, k̄y tóg rán k̄y nĩ ha,” he tóg mũ.

²³ K̄y soldado ag tóg Jesus tỹ ka to sãg mũ. K̄y ag tóg ti kur mãn k̄y vênh kãpãm mũ. Û tỹ 4 (ke) ag vê, soldado ag, hã k̄y ag tóg ti kur tỹ vênh kãpãm tỹ 4 (ke) han mũ. Hã ra ti vênh kri fêg ja vỹ kur pir tỹ há nĩ. Kurỹr tũ ti nĩ. ²⁴ K̄y ag tóg ti capa há ve k̄y jagnê m̄y: “êg h̄yn tag kym ke tũ nĩ,” he mũ. “Ti capa to jogar he jê êg tóg ke mũ. Û tỹ m̄g mũ ên hã vỹ tóg tunh mũ,” he ag tóg mũ. K̄y ag tóg to jogar he mũ sir. Hã ra ag tỹ ti kur to jogar he mũ ên tóg rán k̄y nĩ gé, Topê vĩ rá ki, ha mẽ. “Inh kur tỹ vênh kãpãm ag tóg, hã ra ag tóg inh kur tỹ vênh kri fêg ja to jogar he mũ,” he ja tóg nĩ, Topê vĩ rá ki, hã k̄y ag tóg ke mũ.

²⁵ Hã ra Jesus m̄ynh fi vỹ tá jê nĩ, cruz rã hã, fi jãvy fi mré. Kar k̄y Maria Madalena fi vỹ tá jê nĩ gé, kar k̄y Maria ù fi ke gé, Clopas prũ fi. ²⁶ K̄y Jesus tóg ã m̄ynh fi vég mũ sir. Ti mré tĩ mũ ù vỹ fi to grên ke k̄y jê nĩ, Jesus tỹ ù to há pẽ ên ti. K̄y Jesus tóg ã m̄ynh fi m̄y: “tag vỹ tỹ ã kósin n̄nh mũ ha,” he mũ, ã mré tí mũ ên to. ²⁷ Jãvo tóg ti m̄y: “fi hã vỹ tỹ ã m̄ynh n̄nh mũ ha,” he mũ gé, fi to. Hã k̄y ti mré tĩ mũ ên tóg fi m̄y: “inh mré n̄nh kãt̄ig,” he mũ, k̄y fi tóg ti ãn krêm nĩ nĩ, ti tỹ Jesus jêgia ki fi jê'yn jê.

Jesus ter
(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Jesus tỹ ã m̄ynh fi m̄y tag tó kar k̄y tóg sir ã tỹ nén hyn han ke mũ ên hyn han kãn ja nĩ. Hã to jykrén k̄y tóg hã ra nén tỹ ã to rán k̄y nĩ ên hyn han kãn sór mũ, hã k̄y tóg: “inh og há tóg tí,” he mũ sir. ²⁹ Tá runja ù vỹ nĩ nĩ, hã ra vinho kaja pir vỹ ki nĩ, runja ên ki. K̄y ag tóg esponja tỹ vinho ki tỹ pun ke mũ, k̄y ag tóg ka tỹ hissopo jurỹn k̄y (ag tóg) nén kugpe jafã ên kusón mũ, kusón k̄y ag tóg vinho kãra rãg k̄y ti m̄y jun mũ sir, vinho ti. ³⁰ K̄y tóg ki ùnh ùnh ge mũ sir, vinho ên ki. K̄y tóg: “ke kãn inh huri,” he mũ. K̄y ti kr̄i tóg héré' he mũ, k̄y tóg hun ke mũ. K̄y tóg hur ter.

Soldado ù tỹ Jesus kusón

³¹ K̄y Judeu ag tóg Pilatos m̄y to vĩ mũ, soldado ag tỹ ù tỹ ka to sa k̄y n̄tĩ ag fa mrynhmranh jé, ag tỹ kãnmar kãgter jé. Tỹ vaj k̄y ag m̄y festa mág vê, k̄y ag tóg ùri festa ên to nén kar kãnkan tí gé. Hã ra tóg ag m̄y kórég nĩ, ù tỹ ag festa kurã ki cruz to sa k̄y ter mũ ti. Hã k̄y ag tóg Pilatos m̄y ag kãgtén ke to vĩ mũ, ag tỹ ka to ag kãrem jé. ³² K̄y soldado ag tóg ù tỹ Jesus mré cruz to vin k̄y n̄tĩ ag fa mrynhmranh mũ mũ. ³³ K̄y ag tóg Jesus fa mrynhmranh sór mũ gé, hã ra tóg hur ter, hã k̄y ag tóg mrynhmranh tũ nĩ sir. ³⁴ K̄y soldado ù tóg ã rógro tỹ ti jên'yr ki kusón mũ, k̄y ti kyvénh tóg ki kãkutê mũ, kyvénh jãpri mré.

³⁵ Tag ve inh, m̄yr, ha mẽ, hã k̄y sóg ãjag m̄y tó mũ. S̄y ki hã tó vê. S̄y ãjag m̄y tag kãmén vê, ãjag tỹ inh vĩ tag kri fi jé, ãjag tỹ ti ki ge sór jé. ³⁶ Hã ra tóg rán k̄y nĩ gé, ag tỹ ti kusón ke tag ti. “Ag pi(jé) ti kuka mrynhmranh ke mũ,” he tóg, Topê vĩ tỹ rán k̄y nĩ ki. ³⁷ K̄y tag tóg rán k̄y nĩ gé, hã mẽ. “Ag tỹ ùn kusón mũ ên ve jê ag tóg ke mũ,” he tóg mũ gé, Topê vĩ ki, Jesus to.

Ag tỹ vênh kej ra ti va mũ
(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ K̄y Jesus to há ù tóg n̄gtĩ, Ari-matéia tá José. Ên vỹ ti mré t̄ig ja tũ

nĩgtĩ, ti tỹ pã'i ag kamẽg kỹ, hã ra tóg Jesus to há nĩ. Ën vỹ tóg sir Pilatos venh tĩ mũ, kỹ tóg ti mỹ: “sỹ Jesus tỹ ka to ti kãtérem há tóg tĩ,” he mũ. Kỹ Pilatos tóg ti mỹ: “há ti nĩ,” he mũ. Kỹ Arimatéia tá José ãn tóg Jesus tỹ cruz to ti kãtérem tĩ mũ. ³⁹ Kỹ Nicodemos vỹ kãtĩ mũ gé, ù tỹ kuty tá Jesus mré vémén mũ ãn ti. Ën vỹ ger há ma kãtĩ mũ, 45 (ke) quilos vẽ mỹr. Ka tỹ mirra jẽnjo ger há vẽ, kar ka tỹ aloés jẽnjo ger há mré. Ën ma kãtĩg tóg mũ, Nicodemos ti. ⁴⁰ Kỹ ag tóg Jesus ti kãtérem mũ sir, cruz to, José mré Nicodemos ti. Ti pãg ag tóg mũ sir, kur tỹ, hã ra ag tóg nén ger há ãn tỹ ti pãg ke ãn kãkã nĩm mũ gé. Judeu ag jykre hã vẽ, ag tỹ vẽnh kej tá ù fi kỹ. ⁴¹ Ka kré ù vỹ Gólgota tá kakó nĩ, kỹ tóg tá vẽnh kej tãg nĩ, pãró nor ti, ka kré ãn tá. Kuprã ti nỹ. ⁴² Ën kãkã ag tóg ti fig mũ, ti kakó nĩn kỹ. Hã ra tóg rãké nỹ ha, kỹ ag festa tóg kakó' he mũ ha, hã kỹ ag tóg vẽnh kej tãg ãn kãkã Jesus fig mũ sir.

20

Jesus rĩr mãn

(Mt 28.1-8; Mc 16.1-8; Lc 24.1-12)

¹ Tỹ vaj ùn kỹ, semana ki kurã ve ki Maria Madalena fi tóg Jesus venh tĩg sór mũ, ti kej tá. Kusã pẽ ki fi tóg ra tĩ mũ, kurã sĩ hã ra. Hã ra fi tóg tá jun kỹ (fi tóg) pó ãn vэг mũ, ti kej nĩfe ãn ti. Kunũnh kỹ tóg jẽ nĩ, kỹ tóg sir nor kỹ nỹ nĩ, ti kej ti. ² Kỹ fi tóg Simão Pedro to vẽnhvãg tĩ mũ sir, Jesus mré tĩ tĩ ù to ke gé, ù tỹ Jesus to há tãvĩ ãn to. Kỹ fi tóg ag mỹ: “ẽg Senhor va ag tóg mũ ja nĩ,” he mũ. “Á kej kãki tóg tũ nĩ,” he fi tóg mũ. “Ag hỹn hẽ ra ti va kagáv,” he fi tóg mũ ag mỹ. ³ Kỹ ag tóg venh mũ mũ gé, Pedro ti, Jesus mré tĩ tĩ ù ãn ke gé. ⁴ Pétẽ ag tóg mũ mũ, hã ra ù ãn tóg Pedro kã raran ke mũ, kỹ tóg tá jun vén mũ. ⁵ Kỹ tóg pãró nor ãn ki pãnh ke kỹ kãtã kur ãn vэг mũ, ti pãg ja ti, hã ra tóg kãra rã ja tũ nĩ. ⁶ Kỹ Simão Pedro tóg ti nón tá jun mũ gé, hã ra tóg inhã kãra rã mũ, ti kej kãra, Pedro ti. Kỹ tóg kur ãn vэг mũ gé sir.

⁷ Ti krĩ pãg ja vỹ vyr mỹ nĩ nĩ, kónhpẽn kỹ. ⁸ Kỹ ù ãn tóg ti nón kãra rã mũ gé sir, kỹ tóg ã tỹ ven kỹ: “hã ja vẽ,” he mũ. ⁹ Vãhã ag tóg ki kanhró nỹtĩ. Tag to hã ag tóg ti vĩ to jykrén há han ja tũ nĩ ver, ti to nén rán kỹ nĩ ãn to, ti tỹ ã ter kar kỹ rĩr mãn ke ãn to. Vãhã ag tóg ki kanhró nỹtĩ.

¹⁰ Ag tỹ ti kej tỹ kuprã nỹ ve kar kỹ ag tóg vỹnvỹn ke mũ, ãjag ãn ra.

Jesus tỹ Maria Madalena fi mỹ vẽnh ven

(Mt 28.9-10; Mc 16.9-11)

¹¹ Hã ra Maria Madalena fi tóg tá jẽ nĩ, ti kej nor nĩ ãn tá. Fỹ fi tóg jẽ nĩ. Fi fỹ kỹ fi tóg ti kej to pãnh ke kỹ (fi tóg) kãtã ãvãnh mũ sir. ¹² Kỹ fi tóg ùn régre ag vigvэг mũ. Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã ag vẽ. Kur kupri rĩnh kỹ ag nĩgnĩg kỹ nỹtĩ, Jesus nỹgja tá, ti kej kãtã. ù tóg ti krĩ nĩgja tá nĩ, kỹ ù tóg ti pẽn nỹtĩgja tá nĩ gé. ¹³ Kỹ ag tóg fi mỹ: “ã tỹ ù jãvãnh kỹ fỹ nẽ, jỹ?” he mũ. Kỹ fi tóg ag mỹ: “inh Senhor va ag tóg mũ ja nĩ, hã ra sóg ag tỹ hẽ ra ti va mũ ja ãn ki kagtĩg nĩ,” he mũ. ¹⁴ Kỹ fi tóg vēsỹkã ãvãnh mũ, hã ra Jesus tóg tá jẽ nĩ. Hã ra fi tóg ti ki kagtĩg nĩ. ¹⁵ Kỹ tóg fi mỹ: “ã tỹ ù jãvãnh kỹ fỹ nẽ, jỹ?” he mũ gé. Hã ra fi tóg ti to: “ti hỹn tỹ ka kré tag ki rĩr tĩ jẽ, he sóg mũ,” he mũ. Hã kỹ fi tóg ti mỹ: “ã mỹ ag tỹ hẽn ra ti va mũ vэг tũ, vỹ?” he mũ. ¹⁶ Kỹ Jesus tóg fi mỹ: “Maria,” he mũ, fi jiji tó kỹ. Kỹ fi tóg ti tỹ fi mỹ fi jyjy tó kỹ (fi tóg) vãhã ti ki kanhrãn mũ sir. Kỹ fi tóg ti mỹ: “Raboni', ã hã mỹ'?” he mũ. Hebreu vĩ ki fi tóg tó mũ, hã kỹ fi tóg: “Raboni',” he mũ. Ëg vĩ ki ãg tóg tag to: “Senhor,” he tĩ. Fi tỹ vãhã Jesus ki kanhrãn kỹ nĩn kỹ fi tóg ti mỹ ke mũ.

¹⁷ Hã ra Jesus tóg fi mỹ: “inh vóg tũg nĩ ver,” he mũ. “Isỹ ver inh panh ra tãprynhe ke vẽ. Inh kanhkã ag mỹ tónh tĩg nĩ hã ra. Ag mỹ: “isỹ ver inh panh venh tĩg ke vẽ, hã ra tóg tỹ ãjag panh nĩ gé, he tóg,” hemnĩ. “Isỹ ver inh Topẽ to tãprynhe ke vẽ, kỹ tóg tỹ ãjag Topẽ nĩ gé, he ti,” hemnĩ ag mỹ,” he tóg Jesus ti, Maria Madalena fi mỹ.

¹⁸ Kÿ fi tóg tĩ mũ, ti mré mũgtĩ ag mÿ tó jé. “Ëg Senhor ve inh,” he fi tóg mũ. Kÿ fi tóg ag mÿ tó kãn mũ sir, ti tÿ fi mÿ nén tó mũ ên ti.

Jesus tÿ ã mré mũ tĩ ag mÿ vênh ven (Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Lc 24.36-49)

¹⁹ Kurã ên kã, semana tÿ kurã ve ên tÿ rãkãnh kÿ ag tóg vênhmãn kÿ nÿtĩ, ãn ù krêm, ti mré mũ tĩ ag. Hã ra ag tóg jãnkã nífénh ja nĩ, chave tÿ, ag tÿ êprã pã'i ag kamêg kÿ. Hã ra Jesus tóg vãhã vênh ven mũ, ag kãki, kÿ tóg ag mÿ: “mÿ sér nÿtĩmĩ,” he mũ. ²⁰ Tag tó kÿ tóg ag mÿ ã nĩgé nug ven mũ, ã jên'yr ti ke gé. Kÿ tóg ag mÿ sér tĩ sir, ag tÿ êg Senhor ven kÿ. ²¹ Kÿ tóg ag mÿ ke mãn mũ. “Mÿ sér nÿtĩmĩ,” he tóg. “Inh panh tÿ inh jênê vê. Kÿ sóg ùri ãjag jênêg mũ gé, ti tÿ inh jênê ri ke,” he tóg. ²² Tag tó kar tóg ag ki hu he mũ, ag kar ki, kÿ tóg ag mÿ: “Topê kuprĩg vÿ tÿ ãjag jagrê nÿtĩ ha,” he mũ. ²³ “Ájag tÿ ù mÿ: “ã tÿ Topê vĩ mranh ja ên tÿ tóg vênh pãte fón mũ,” hen kÿ tóg vênh pãte fón kÿ nĩ nĩ. Ájag tÿ ù mÿ: “ã mÿ ti vênh pãte fón ke tũ nĩ,” hen kÿ tóg vênh pãte fón ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti, ti tÿ ag mÿ vênh ven vén kÿ.

Tomé tÿ vãhã Jesus ve

²⁴ Hã ra Tomé vÿ ag mré nĩ ja tũ nĩ, ag tÿ Jesus vég mũ ên kã. Tomé ên vê, ag tÿ ù to: “ũn vègni,” he mũ ên vê, Jesus mré tĩ tũ ãn ti. ²⁵ Ag tÿ Tomé ên ve kÿ ag tóg ti mÿ: “êg Senhor ve êg,” he mũ. Hã ra tóg ag mÿ: “ti nĩgé nug ve sór inh mũ,” he mũ, “isÿ ag tÿ prego tÿ ti nĩgé nugnón ja ên mẽ jé, inh nĩgé tÿ,” he tóg mũ. “Kÿ sóg ti jên'yr ki mênh ke mũ gé, sÿ ki ti kusón ja ên mẽ jé. Ke tũ nĩ (mũ) ra isóg kri nĩm ke tũ pẽ nĩ, ti rĩr mãn kri,” he tóg, Tomé ti.

²⁶ Kurã tÿ 8 (ke) tũg kÿ ag tóg vênh mãn kÿ nÿtĩ gé, kÿ Tomé vÿ ag mré nĩ gé. ãn jãnkã vÿ ki chaven kÿ nÿtĩ. Kÿ Jesus tóg ag mÿ vênh ven mãn mũ, ag mré jên kÿ. Kÿ tóg ag mÿ: “mÿ sér nÿtĩmĩ,” he mũ. ²⁷ Kÿ tóg vêsÿmêr Tomé mÿ: “ã nĩgé tÿ inh nĩgé nugnór mẽ,” he mũ. “ã nĩgé tÿ inh jên'yr kusón

ja ên ti mẽ gé. Kri nĩmĩ, to: “vênh ó vê,” he mãn tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti. ²⁸ Kÿ Tomé tóg ti mÿ: “inh Senhor,” he mũ. “Topê’,” he tóg. ²⁹ Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “vãhã ã tóg kri nĩm sór mũ ha, ã tÿ inh ve kÿ,” he mũ. “Û tÿ ã tÿ inh vég tũ ra kri nĩm mũ ên mÿ tóg vĩ há pẽ han ke mũ, Topê ti,” he tóg, Jesus ti, ti tÿ ag mÿ vênh ven mãn kÿ.

Ëg tÿ Jesus ki ge jé livro tag tóg rán kÿ nĩ

³⁰ Jesus vÿ ag rĩnve êg tÿ nén han vãn hyn han kãn ja nĩgtĩ, nén tÿ hên ri ke, hã ra sóg rán kãn ja tũ nĩ. ³¹ Sÿ livro tag rán vê, ù tÿ vênh rá tag vég mũ kar ên ag tÿ Jesus ki ge sór jé, ag tÿ ti to: “Cristo vÿ tÿ ti nĩ, Topê kósin vÿ tÿ ti nĩ,” he jé. Kÿ ãjag tÿ ti ki ge kÿ ãjag tóg rĩr krÿg ja tũ ên venh ke mũ, ti tugrĩn, mÿr, ha mẽ.

21

Jesus tÿ ã mré mũ tĩ ù ag mÿ vênh ven mãn

¹ Tag pãte Jesus tóg kejên goj tÿ Tiberiades tá ag mÿ vênh ven mãn mũ, kÿ tóg ge tĩ, ha mẽ. ² Simão Pedro vÿ tá nĩ, Tomé ti ke gé, ag tÿ ù to: “ũn vègni,” he mũ ên ti, kar kÿ Natanael ti ke gé, êmã tÿ Caná tá ke ên, ga tÿ Galiléia tá ke ên, kar kÿ Zebedeu krê ag vÿ tá nÿtĩ gé, ù tÿ Jesus mré mũ tĩ régre ù ag ke gé. ³ Kÿ Simão Pedro vÿ ag mÿ: isÿ pirã kugmĩnh tĩg vê,” he mũ. Kÿ ag tóg ti mÿ: “ã mré êg mũnh mũ,” he mũ gé. Kÿ ag tóg barco ki ge mũ, goj kri mũ jé. Hã ra ag tóg nén ù kãgmĩg tũ pẽ nĩ, kuty ên kã.

⁴ Tÿ vaj kÿ kusã pẽ ki, rã tÿ jun ke mũ ra Jesus vÿ ga fyr tá jẽ nĩ, hã ra ag tóg ti ki kagtĩg nÿtĩ ver. ⁵ Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag mÿ pirã ù kãgmĩg tũ?” he mũ. Kÿ ag tóg ti mÿ: “hÿ,” he mũ. ⁶ Kÿ tóg ag mÿ: “rede tÿ barco pègia tá fón,” he mũ, “kÿ ãjag tóg kugmĩnh ke mũ, pirã ti,” he tóg mũ. Kÿ ag tóg ke mũ. Kÿ tóg fór mũ, rede ti, kÿ ag tóg kãtãnfyn kórég nÿtĩ, ti kufy tĩn kÿ, pirã e nÿtĩn kÿ. ⁷ Kÿ ù tóg Pedro mÿ: “êg Senhor hã vê,” he mũ. Jesus tÿ ù to há pẽ ên vÿ Pedro mÿ ke mũ. Kÿ Pedro tóg ti vĩ

tag to ã kur rĩnh mǎn mũ. Kunũnh ja ti nĩ, ti kur ti. Æ kur rĩnh kũ tóg barco ki kãkutẽ kũ (tóg) goj kãmĩ tĩ mũ sir, ti tũ Jesus kukãm tĩg jé, goj kãmĩ. ⁸ Hã ra ag tóg ti nón barco kãmĩ mũ mũ gé, rede ên raran ag tóg mũ mũ. Kakó ti nĩ ha, goj fyr ti, 100 (ke) metros hũn.

⁹ Ag tũ vagvag ke pa kũ ag tóg Jesus jãká vég mũ sir. Pirã kugjin tóg nĩ nĩ, kũ êmĩ tóg tá ti rã nĩ gé. ¹⁰ Kũ Jesus tóg ag mũ: “ãjag pirã gé kãmũjég,” he mũ. ¹¹ Kũ Simão Pedro tóg barco kãra rã kũ rede ên raran mũ. Goj fyr kukãm tóg ma tĩ mũ, kũ tóg vag ke mũ sir, tar tá. Hã ra tóg fór nĩ, rede ti, pirã tũ, 150 (ke) hũn, pirã mág tãvĩ. Hã ra rede tóg jar ja tũ nĩ, ti e tãvĩ nũtĩ ra. ¹² Kũ Jesus tóg ag mũ: “konh kãmũjég,” he mũ. Hã ra ag tóg ti mũ: “tũ ã ã nĩ?” he jãvãnh nũtĩgtĩ. Ti ki kanhró ag tóg nũtĩ, ti tũ tũ ãg Senhor nĩn ki. ¹³ Kũ Jesus tóg ag mũ êmĩ ên kã vãnh ken mũ sir, pirã ti ke gé.

¹⁴ Jesus tũ ag mũ vãnh ven tãgtũ vã ha, ên kã, ti ter kar kũ rĩr mǎn kar kũ.

Jesus tũ Pedro mré vãmén

¹⁵ Ag jẽn kar kũ Jesus tóg Simão Pedro mũ: “Simão!,” he mũ. “João kósin!,” he tóg. “Æ mũ iso há tãvĩ nĩ, ã mré ke ag tũ iso há nũtĩ ên kãfór?” he tóg, Jesus ti, Pedro mũ. Kũ tóg ti mũ: “hũ, hã vã,” he mũ. “Ki kanhró ã tóg nĩ, isũ ã to há pẽ nĩn ki,” he tóg, Pedro ti, Jesus mũ. Kũ Jesus tóg ti mũ: “kũ ã tũ inh ki ge kũ nũtĩ ag mũ inh vĩ tómnĩ,” he mũ.

¹⁶ Kũ tóg ti mũ vĩ mǎn mũ, Jesus ti, Pedro mũ. “Simão!,” he mǎn tóg. “João kósin!,” he tóg. “Æ mũ iso há nĩ?” he tóg. Kũ tóg ti mũ: “hũ, hã vã,” he mǎn mũ. “Ki kanhró ã tóg nĩ, isũ ã to há nĩn ki,” he mǎn tóg. Kũ Jesus tóg ti mũ: “kũ ã tũ inh ki ge kũ nũtĩ ag mũ inh vĩ tómnĩ,” he mǎn mũ gé.

¹⁷ Kũ Jesus tóg ti mũ vĩ mǎn mũ gé, vĩ tãgtũ han kũ. “Simão!,” he tóg. “João kósin!,” he tóg. “Æ mũ iso há nĩ?” he tóg. Kũ tóg Pedro mũ e tĩ, ti tũ ti mũ ke tãgtũ han kũ. Ti ki jẽmẽ tãgtũ han tóg, hã kũ tóg ti mũ e tĩ. Kũ tóg ti mũ:

“nén kar ki kanhró ã tóg nĩ,” he mũ. “Ki kanhró ã tóg nĩ, isũ ã to há nĩn ki,” he tóg, Jesus mũ, Pedro ti. Kũ Jesus tóg ti mũ: “kũ ã tũ inh ki ge kũ nũtĩ ag mũ inh vĩ tómnĩ,” he mǎn mũ. ¹⁸ “Æ mũ sóg ki hã tóg mũ, ha mẽ,” he tóg mũ. “Æ kyrũ kã ã tóg ã kur rĩnh kũ ã tũ hẽn ra tũg sór mũ ên ra tũg ja nĩgtĩ. Kejẽn ã kófa nĩnh ke vã. Ên kã ã tóg ag mũ ã nĩgé tũ vãnh kri tũ tam kenh mũ, kũ ag tóg ã senh mũ, ha vemnĩ, kũ ag tóg ã pẽre mũnh mũ, ã tũ hẽ ra tũg sór tũ ên ra,” he tóg, Jesus ti, Pedro mũ. ¹⁹ Ti tũ ti mũ ag tũ ti tén ke tóg vã. Hã ra ag tóg Topẽ tũ tũ ãn mág nĩ venh ke mũ, ag tũ Pedro tén ke tũgrĩn. Tag tóg ti, Jesus ti, Pedro mũ. Tag pãte tóg ti mũ: “mũ jé ha, inh mré,” he mũ gé sir, Jesus ti.

Jesus tũ João to Pedro mũ vĩ

²⁰ Ag mũn kũ Pedro tóg vẽsũjãm êvãnh kũ (tóg) ã tũ Jesus nón kãtĩg mũ ên vég mũ gé, Jesus tũ ã to há tãvĩ ên. Ag jẽn rẽn ja ên tá tóg Jesus rã hã nĩ ja nĩ, ti mré tóg jagnẽ to grẽn ke kũ nĩ ja nĩ, Jesus tũ ã to há tãvĩ ên. Ên kã tóg Jesus ti mũ: “ũ nũ hũn ã ven ke mũ, pã'i ag mũ?” he ja nĩ. Ên hã vũ Jesus nón tũg mũ, Pedro tũ ti mré tũg kũ. ²¹ Pedro tũ ti tũ ag nón kãtĩg mũ ve kũ tóg Jesus mũ: “jãvo ã tũ ãg nón kãtĩg mũ tag ti?” he mũ. ²² Kũ Jesus tóg ti mũ: “sũ ti mũ nén tóg mũ vũ vyr mũ nĩ,” he mũ. “Kũ sũ ã mũ nén tóg mũ vũ vyr mũ nĩ gé,” he tóg mũ. “Sũ ti mũ: “ter ke tũ ã tóg nĩ, isũ vỹn ke ve jé ã tóg ke mũ,” he sór mũ ra sóg ti mũ tónh ke mũ vã,” he tóg. “Æ hã mũ sóg ã tũ tónh ke mũ, hã kũ sóg ã mũ: mũ jé ha, inh mré, he mũ,” he tóg, Jesus ti, Pedro mũ. Ti tũ ã tũ ag mré kãtĩg mũ ên to ken hã vã.

²³ Jesus vĩ tag tũgrĩn vãnh kar tóg ti to: “ter ke tũ ti nĩ,” he tũ, Jesus ki ge kũ nũtĩ kar ag. Hã ra Jesus pi(jé) ti to: “ter ke tũ ti nĩ,” he ja nĩgtĩ. Ti to tóg: “sũ ti mũ: ter ke tũ ã tóg nĩ, isũ vỹn ke ve jé ã tóg ke mũ, he sór mũ ra sóg ti mũ tag tónh ke mũ vã,” he ja nĩ, Pedro mũ, ã ên to. Hã kũ ti to: “ter ke tũ ti nĩ,” he tũg nĩ.

João tũ vãnh kãmén

²⁴ João vỹ tỹ inh nĩ. Inh hã vỹ tag ve kãn ja nĩ, hã kỹ sóg rãn. Ki hã tó sóg tĩ, vẽn kar vỹ tag ki kanhró nỹtĩ. ²⁵ Hã ra sóg Jesus tỹ nén hyn han mũ ẽn rãn kãn ja tũ nĩ. Ti tỹ nén hyn han mũ ẽn vỹ e tãvĩ nỹtĩ, e tãvĩ. Ëg tỹ tag rãn kãn sóg mũ ra ãg tóg livro tỹ hẽn ri ke hyn han ke mũ vẽ. Kỹ ãg hỹn hẽ tá livro kar tag vin han ke mũ'? Sĩ ti nĩ, ãg ga ti, kỹ ãg tỹ hẽ tá livro tag vin han ke tóg tũ tĩnh mũ, ãg tỹ Jesus tỹ nén hyn han ja ẽn rãn kãn sóg mũ ra.

Hã vẽ.

APÓSTOLO AG TỠ NÉN HAN KĀME

¹ Teófilo, inh livro ve ki sóg ã mỹ Jesus tỹ nén han kar tó ja nĩ, ti tỹ nén han vén mũ ěn ti, ti tỹ nén han rén ěn ti ke gé. Ti tỹ ěg kanhrăn mũ ěn rán sóg huri ke gé. ² Kỹ sóg ti tỹ kanhkã ra tãpřy mũ rán huri ke gé. Ā tỹ kanhkã ra tãpřy to hã tóg apóstolo ag mré vēmén ja nĩ ver, ã tỹ ùn kupřeg mũ ag mré. Topě kupřig tỹ ti mỹ nén tó mũ ěn tó tóg mũ ag mỹ, ag tỹ ki hã han jé. ³ Ā ter kar kỹ Jesus tóg ag mỹ vėnh ven tỹ hėn ri ke han ja nĩ, kurã tỹ 40 (ke) ki. Rĩr măn kỹ tóg ag mỹ vėnh ven ja nĩ, ti tỹ ùn kupřeg ja ěn ag mỹ. Ag tỹ ti ve kỹ, ag tỹ ti mré vēmén kỹ ag tóg ti rĩr jė ki kanhró nỹtĩ, apóstolo ag. Ag mỹ tóg Topě tỹ tỹ ěg pã'i nĩ kãmén mũ, Jesus ti.

⁴ Kejėn tóg ag mré nĩ nĩ. Kỹ tóg ag mỹ: “ver cidade tỹ Jerusalém tá kãpa tũg nĩ,” he mũ. “Tá nỹtĩ kỹ Topě tỹ ãjag mỹ nén tó ja jãvãnh nĩ,” he tóg, “isỹ ãjag mỹ nén tó ja ěn ti,” he tóg. ⁵ “João vỹ goj tỹ ěg kygpe ja nĩgtĩ,” he tóg. “Hã ra kãnhmar ãjag tóg Topě kupřig tỹ jagře venh ke mũ. Sỹ ãjag kypenh ken hã vė,” he tóg, Jesus ti. Kỹ tóg tĩ mũ sir.

Jesus tỹ kanhkã ra tĩg

⁶ Kejėn ag tóg vėnh măn măn mũ sir, Jesus tỹ ùn vin mũ ag. Kỹ tóg ag mré nĩ nĩ, Jesus ti. Kỹ ag tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Ā mỹ ù ri ěg pã'i mág fėg măn mũ', ěg povo tỹ Israel tỹ pã'i mág?” he ag tóg ti mỹ.

⁷ Hã ra tóg ag mỹ: “vó,” he mũ. “Topě hã ki kanhro nĩ,” he tóg. “Ājag tũ pijé,” he tóg. “Kurã ěn ki kanhrăn ke tũ ãjag tóg nĩ, Topě tỹ ãjag pã'i mág fėg măn ke kurã ti. Topě hã ne kurã tag tónh ke mũ,” he tóg. ⁸ “Hã ra Topě kupřig vỹ tỹ ãjag jagře nĩnh ke mũ. Kỹ ti hã vỹ ãjag tar han ke mũ, ãjag tỹ inh kãmén jé. Cidade tỹ Jerusalém tá ãjag tóg inh kãmén ke mũ, ga tỹ Judėia tá ke

gé, ga tỹ Samaria tá ke gé, ga fyn ja tá hã ke gé mỹr,” he tóg, Jesus ti.

⁹ Ā tỹ tag tó kar kỹ tóg vãhã kynh mỹ tãpřy mũ sir ag rĩnve, kỹ kanhkã góg vỹ ti kri rũm ke mũ sir, ti ve măn tũ ag tóg nĩ sir. ¹⁰ Hã ra ag tóg kanhkã tugnỹm mũ, ag tỹ ti tĩg ven kỹ, ti tỹ ùn vin mũ ag.

Kỹ vãhã ùn régre ag tóg tá nỹtĩ, kur kupri rĩnh kỹ. Topě tỹ jėnė jafã ag vė, ùn régre ěn ag. ¹¹ Kỹ ag tóg ag mỹ: “ha vé, Galilėia tá ke',” he mũ. “Ājag hã ne tóg kanhkã tá ěvãnh nỹtĩ nĩ,” he ag tóg. “Jesus vỹ vỹn kenh mũ, ti tĩg ja ěn ri ke han jé tóg ke mũ. Ti tỹ kanhkã ra tãpřy vė, hã ra tóg tá kãtėre măn ke mũ gé,” he ag tóg, Topě tỹ jėnė jafã ag, Jesus tỹ ùn vin mũ ag mỹ.

Ag tỹ Matias fėg

¹² Kỹ Jesus tỹ ùn vin mũ ag tóg vỹnvỹn ke mũ sir, Jerusalém ra, krĩ tỹ Oliveiras tá kãmũ kỹ. Jerusalém kakó kã ti nĩ, 1 quilômetro tá ti nĩ hỹn, krĩ tỹ Oliveiras ti.

¹³ Ag tỹ Jerusalém tá junjun kỹ ag tóg ĩn to jãpřy jafã to jãpřy mũ, tá nỹtĩ jé, ĩn kri. Ũ tỹ tá nỹtĩ ag hã vė: Pedro, João, Tiago, André, Filipe, Tomé, Bartolomeu, Mateus, Tiago ù hã vỹ: Alfeu kósin, he mũ, Simão ke gé, vĩ tar han tĩ tag ti, Judas ke gé, Tiago kósin tag ti. ¹⁴ Ag kar ěn tóg Topě mré vĩ mũ, jagnė mré, ùn tỹtã fag mré hã, Maria fi mré hã, Jesus mỹnh ěn fi, Jesus jãvy ag mré hã ke gé, ha mẽ.

¹⁵ Kejėn Jesus mré ke tỹ hėn ri ke ag vỹ tá nỹtĩ nĩ, ĩn to jãpřy jafã ěn tá, ù tỹ 100 kri 20 (ke) hỹn.

¹⁶ Kỹ Pedro vỹ tóg jėg nė mũ, kỹ tóg: “ha vé, inh kanhkã!,” he mũ. “Vãsỹ tóg rán kỹ nĩ, Judas to,” he tóg. “Topě kupřig tóg Davi krĩn ja nĩgtĩ, ti tỹ Judas to rán jé,” he tóg. “Hã ra tóg ki hã tó ja nĩ, vėnh rán ki,” he tóg. “Ag jãmĩ tóg kãtĩg ja nĩ, Judas ti, ù tỹ Jesus kãgmĩnh ke mũ ag jãmĩ. ¹⁷ Hã ra tóg tỹ ěg mré ke ja nĩ, kỹ ti tỹ nén han mũ tóg ěg tỹ nén han mũ ri ke ja nĩ gé,” he tóg, Pedro ti.

¹⁸ “Hã ra tóg Jesus kato jãnkamy măn ja nĩ, kỹ tóg jãnkamy ěn tỹ ěpỹ kajãm ja nĩgtĩ. Hã ra tóg ã nunh kã vėnh jãján

ja nĩ, kŷ tóg tam ke kŷ kutē ja nĩ, kŷ ti nug tóg jar ja nĩ, kŷ ti nug tóg kākutē ja nĩ, kŷ tóg ter ja nĩ, Judas ti,” he tóg, Pedro ti.

¹⁹ “Kŷ Jerusalém tá ke kar ag tóg mēg mŷ sir, hã kŷ ag tóg ti japŷ to: Aceldama, he mŷ, hã vŷ: ěpŷ kyvénh, he mŷ, ěg vŷ ki,” he tóg, Pedro ti.

²⁰ “Ěg tŷ Topē mŷ jãn jãn jafã ki tag tóg rán kŷ nĩ, hã mē: ěn jamã vŷ vag ke mŷ, ũ pi(jé) ki ěmãn mãn mŷ’, he tóg, věnh rán ki, Judas to,” he tóg, Pedro ti. “Kŷ ũ vŷ ge nĩ gé, hã mē: ũ ũ tŷ ti jĕg ja kã jĕnh ke kŷ ti rãnrãj han ke vē, he tóg mŷ gé, věnh rán ki,” he tóg, Pedro ti. ²¹ “Hã kŷ ěg tŷ ěg mré mŷ tŷ ũ jãvãnh ke vē. Jesus mré tóg tŷ ja nŷgtŷ, ěg tŷ ũn jãvãnh ke mŷ ti, kŷ tóg Jesus tŷ ga mŷ tŷ ěn ve ja nŷgtŷ gé. ²² João tŷ Jesus kype ve ja tóg nĩ gé. Jesus tŷ kanhkã ra tãpŷy ve ja tóg nĩ gé. Jesus tŷ nĕn han mŷ kar ve ja tóg nĩ, ěg tŷ ũn jãvãnh ke mŷ ti. Kŷ tóg sir Jesus rŷr mãn tónh ke mŷ ěg mré,” he tóg, Pedro ti.

²³ Kŷ ag tóg ũn régre ag vin mŷ, hã vŷ: José, he mŷ, ti jyjy ũ hã vŷ: Barsabás, he mŷ. Fóg tŷ ti jiji hã vŷ: Justo, he mŷ. Ti mré ag tóg Matias fĕg mŷ gé. ²⁴ Kŷ ag tóg Topē mré vŷ mŷ, kŷ ag tóg tag tó mŷ, ha mē. “Ěg jóg’,” he ag tóg ti mŷ. “Ěg tŷ nĕn to jykrĕn mŷ ki kanhró ã tóg nĩ,” he ag tóg mŷ. “Ā hŷn ũ tŷ hĕ kuprĕg, ũn régre tag ag kã, ²⁵ ti tŷ ěg mré ã rãnrãj tag han jé, ti tŷ tŷ ěg mré apóstolo jĕ jé? Judas vŷ ã rãnrãj tovãnh, kŷ tóg ã tŷ ra tŷg ke ěn ra vyr. Kŷ ũ tŷ hĕ nŷ ti jĕg ja kã jĕnh mŷ ha?” he ag tóg mŷ, Topē mŷ. ²⁶ Kŷ ag tóg to jogar he mŷ sir, hã ra Matias tóg Judas jĕgja kã jĕ nĩ. Hã kŷ tóg tŷ ũ tŷ 11 (ke) ag mré ke nĩ sir, tŷ tóg apóstolo jĕ sir.

2

Topē kuprĕg tŷ tŷ ěg jagrĕ

¹ Vãhã tóg festa tŷ Pentecostes kurã tá krŷg mŷ. Kŷ věnh kar vŷ věnh mãn kŷ nŷtŷ nĩ, Jesus ki ge kŷ nŷtŷ kar ěn ag.

² Kŷ vãhã kanhkã tá kóho ri ke tóg mĕ há tŷ, króg he mŷ ěn ti. Kŷ ĩn tóg kóho ri ke ěn tŷ fór mŷ. Hã ra ag tóg ĩn ěn ki nŷtŷ, Jesus ki ge kŷ nŷtŷ ag.

³ Kŷ ag tóg nĕn nĕ vég mŷ, hã ra tóg tŷ pŷ gru hã pĕ nĩ, nĕn nĕ ěn ti. Vĕnh kãpópãm kŷ tóg nĩ nĩ, pŷ gru hã pĕ ěn ti. Kŷ tóg ag kri nĩ' nĩ' he kãn mŷ, pŷ gru hã pĕ ěn ti. ⁴ Kŷ Topē kuprĕg tóg ag ki ge kãn mŷ, kŷ ag tóg věnh vŷ ũ tugtó mŷ, Topē kuprĕg tŷ ag krŷn kŷ, ti tŷ tŷ ag jagrĕ nŷn kŷ.

⁵ Hã ra Jerusalém tá ke ũ ag tóg Topē to há nŷtŷ gé. Israel ag vē gé, hã ra ag tóg povo tŷ hĕn ri ke mŷ mogmog ja nĩ. Hã kŷ ag vŷ tóg tó tŷ hĕn ri ke nĩ.

⁶ Ag tŷ kóho ri ke ěn mĕ kŷ ag tóg věnh mãn mŷ. Kŷ ag tóg ãjag vŷ e ěn ki Pedro ag tŷ nĕn tó mŷ mĕg mŷ. ⁷ Kŷ tóg ag mŷ e tŷ. Ag fe tŷ hĕn ri ke nŷn kŷ ag tóg: “ha vé, Galiléia tá ke ag vē mŷr,” he mŷ. “Galiléia tá ke ag vŷ vyr mŷ vŷ nŷtŷ. ⁸ Hã ra ěg tóg ěg vŷ pĕ ki ag vŷ jĕmĕg mŷ,” he ag tóg. ⁹ “Ěg kã ũ ag tóg Pártia tá kãmŷ mŷ, kŷ ũ ag tóg Média tá kãmŷ mŷ gé, ũ ag tóg ga tŷ Elão tá kãmŷ mŷ, ũ ag tóg ga tŷ Mesopotâmia tá kãmŷ mŷ, ũ ag tóg Judéia tá kãmŷ mŷ, ũ ag tóg Capadócia tá kãmŷ mŷ, kar kŷ Ponto tá, Ásia tá, ¹⁰ Frígia tá, Panfília tá, Egito tá, ga tŷ Líbia tá, cidade tŷ Cirene ěn mã tá. ũ ag tóg cidade tŷ Roma tá kãmŷ mŷ gé. ¹¹ ũ ag tóg tŷ Israel nŷtŷ, kar kŷ ũ ag tóg tŷ fóg tŷ Israel jykre han mŷ nŷtŷ gé. ũ ag tóg goj vãso tŷ Creta tá kãmŷ mŷ, ũ ag tóg ga tŷ Arábia tá kãmŷ mŷ gé. Ěg kar tóg ěg vŷ pĕ ki ag tŷ Topē kãmĕn mŷ mĕg mŷ, ag tŷ Topē tŷ nĕn han ja kãmĕn mŷ ti, Topē tŷ milagre hyn han ja ěn ti,” he ag tóg. ¹² Ājag mŷ e tŷn kŷ ag tóg jagnĕ mŷ: “ne nĕ hŷn'?” he mŷ. Ag fe tóg jŷrŷn ke mŷ, ag tŷ ge ve ja tŷ nŷtŷn kŷ.

¹³ ũ ag tóg hã ra nyg mŷ. “Kronkron kŷ ag kãgter mŷ mŷr,” he ag tóg.

Pedro tŷ ag mŷ Topē vŷ tó

¹⁴ Kŷ Pedro tóg ũ tŷ 11 (ke) ag mré jĕgnĕ mŷ, kŷ tóg jamã hár(a) ag mŷ: “inh kanhkã’,” he mŷ. “Jerusalém tá ke’,” he tóg. “Jĕmĕ há han ra, sŷ Ājag mŷ nĕn tó mŷ ti,” he tóg. ¹⁵ “Ājag hã tóg ěg to: kronkron kŷ ag kãgter mŷ, he mŷ. Hã tŷ vē hã ra. 9 horas vē

ver, meio dia to hān sa mÿr,” he tóg. “Ag kronkron kÿ ag tóg rākānh kÿ kronkron kÿ kăgter mügtĭ, ũn kronkron mü ěn ag,” he tóg. “Hā kÿ ěg tóg kron ja tũ nĭ,” he tóg, Pedro ti.

¹⁶ “Hā ra tóg vāsÿ rán kÿ nĭ, ěg tÿ ũri nén vég mü ti. Topĕ vĭ tó tĭ tÿ Joel tóg vāsÿ tag tó ja nĭ, ha mẽ: ¹⁷ “kurā tÿ ěgno to hā sóg inh kuprĭg jĕnĕnh mü, vĕnh kar mÿ, ti tÿ tÿ ājag jagrĕ nĭ jé,” he ja tóg nĭ, Topĕ ti. “Kÿ ājag krĕ ag tÿ fag mré Topĕ vĭ mẽ kÿ tónh ke vĕ. Kyrũ ag tÿ nén nĕ venh ke vĕ. Kófa ag tÿ vĕnh pétinh ke vĕ. ¹⁸ Sÿ inh camarada ag mÿ inh kuprĭg jĕnĕnh ke vĕ gé, fag mÿ ke gé. Kÿ fag tóg inh vĭ tónh ke mü gé,” he tóg, Topĕ ti. ¹⁹ “Ājag tÿ nén han vānh han jé sóg ke mü gé, ājag mÿ, kanhkā tá, ga tá ke gé, ěprā, kyvĕnh mÿr, pĭ mÿr, nĭja mÿr. ²⁰ Kÿ rā tÿ kutyg ke vĕ, kysā kyvĕnh ke vĕ gé. Kar kÿ Topĕ kurā vĕ sir, kurā mág ěn ti. ²¹ Kÿ ũ tÿ Topĕ mÿ nén kar to vĭ mü ěn kren ke vĕ sir,” he tóg, Topĕ ti. Joel tÿ tón hā vĕ, vāsÿ,” he tóg, Pedro ti.

²² “Inh kanhkā', inh vĭ jĕmĕ ra,” he tóg. “Nazaré tá Jesus vĕ mÿr,” he tóg. “Ti hā tóg nén han vānh hyn han ja nĭgtĭ, Topĕ jykre hyn han ja tóg nĭgtĭ, Topĕ tÿ ti jĕnĕn kÿ. Hā ra Topĕ tóg Jesus mÿ tó ja nĭ, ti tÿ milagre ěn hyn han jé. Kÿ tóg ājag rĭnve hyn han, ājag tÿ ve jé, Jesus to jykren jé. Hā kÿ ājag tóg vé,” he tóg, Pedro ti. ²³ “Hā ra Topĕ tóg ājag mÿ ti fĕg sór ja nĭ, Jesus ti. Kÿ tóg to jykren kÿ ājag mÿ ti fĕg ja nĭ. Jāvo ājag tóg ka to ti sa ja nĭ, ti tén ja ājag tóg nĭ. Kÿ ũ tÿ ka to ti sāg mü ěn ag jykre vÿ pāno tāvĭ nĭ. ²⁴ Hā ra Topĕ tóg ti rĭn mǎn ja nĭ, hā kÿ tóg vĕser jagĕgtar ěn tÿ tũ' he ja nĭ ti mÿ. Hā kÿ tóg vĕser jamā tá nĭg mág ja tũ nĭ, Jesus ti,” he tóg, Pedro ti.

²⁵ “Hā kÿ Davi tóg Jesus jo tag tó ja nĭ, kÿ tóg Jesus tÿ ā jóg mré vĭ ri ke nĭ. Ti to tóg: “ěg jóg',” he ja nĭ. “Ā vég isóg nĭ nĭ,” he ja tóg nĭ. “Inh pĕgja tá ā tóg nĭ nĭ, hā kÿ sóg krónh ke tũ nĭ,” he ja tóg nĭ, Davi ti. ²⁶ “Hā kÿ inh fe tóg mrin ke mü. Vĭ sér han isóg nĭ nĭ. Iser kÿ inh fár tóg nÿnh ke mü, hā ra sóg to

krĭ kufy tũ nĭ. ²⁷ Inh kuprĭg vÿ vĕnh kuprĭg jamā tá nĭnh ke tũ nĭ. Inh fár vÿ vag ke tũ nĭ gé, sÿ tÿ ā tÿ kuprĕg ja nĭn kÿ,” he ja tóg nĭ, Davi ti, Topĕ mÿ. ²⁸ “Inh kanhrān ā tóg nĭ nĭ, isÿ kanhkā to ěpÿ ěn ve há han jé, kanhkā to ěmĭn ěn ti. Isÿ ā mré nĭn kÿ tóg inh mÿ sér tāvĭ tĭ,” he ja tóg nĭ. Davi tÿ Jesus tón hā vĕ,” he tóg, Pedro ti.

²⁹ “Inh kanhkā',” he tóg. “Ěg jóg'jóg tÿ Davi kāmén há han jé sóg ke mü ājag mÿ,” he tóg. “Vāsÿ ti ter mÿr, kÿ ag tóg vĕnh kej tá ti péju, hā ra ěg tóg vég tĭ, ti kej ti, Davi kej ti,” he tóg. ³⁰ “Ā tÿ ga mĭ tĭg kÿ tóg hā ra Topĕ vĭ tó tĭ ja nĭgtĭ, Davi ti. Topĕ tóg ti mÿ: “ā krĕ'krĕ ag kā ũ vÿ tÿ pā'i tÿ rei nĭnh mü,” he ja nĭgtĭ, Topĕ ti. ³¹ Topĕ vĭ tag kri fi kÿ tóg Cristo rĭr mǎn ke tó ja nĭgtĭ gé, Davi ti. Hā kÿ tóg ā vĭ ěn tó ja nĭgtĭ. Cristo pi(jé) vĕser jamā tá nĭg mág han', kÿ ti fár vÿ vag ja tũ nĭ gé,” he tóg, Pedro ti.

³² “Cristo vĕ, hā vÿ: Jesus, he mü. Topĕ vÿ ti rĭn mǎn, kÿ ěg kar tóg ti ve ja nĭgtĭ,” he tóg. ³³ “Topĕ tóg ti mÿ: “kunĭg, inh pĕgja tá nĭ,” he ja nĭ, Jesus ti mÿ. Kÿ ěg jóg tóg ti mÿ ā tÿ ěg mÿ nén tó ja fĕg, hā vÿ: Topĕ kuprĭg, he mü. Hā kÿ tóg ěg mÿ tÿ jagrĕ han mü, Topĕ kuprĭg tÿ, Jesus ti. Hā kÿ ājag tóg ũri tag vég mü, tag mĕg mü,” he tóg, Pedro ti.

³⁴ “Davi hā tóg rĭr mǎn ja tũ nĭ ver, kanhkā ra tóg tāpÿ ja tũ nĭ ver, ge ra tóg tag tó ja nĭ, ha mẽ: “ěg jóg mág vÿ inh Senhor mÿ tag tó ja nĭ, hā vÿ: “nĭ ra ver, inh pĕgja tá,” he ja tóg nĭ, ³⁵ “sÿ ā kato vāsānsān mü ag tÿ ā jakrĕm vin jé, ag sigse jé,” he ja tóg nĭ. Davi tÿ tón hā vĕ,” he tóg, Pedro ti.

³⁶ “Jesus tag hā vÿ, ājag tÿ ka to ũn sāg mü tag hā vÿ: tÿ ěg Senhor nĭ, he mü,” he tóg. “Topĕ vÿ ti to: “tÿ tóg Cristo nĭ,” he mü. “Tÿ tóg vĕnh kar Senhor nĭ,” he tóg. Ěg tÿ vĕnh vĭ tag kri finh ke vĕ. Ěg povo tÿ Israel tÿ ti ki kanhrān ke vĕ, ěg vĭ tag kri nĭm ke vĕ,” he tóg, Pedro ti, ũ tÿ vĕnh mǎn kÿ nÿtĭ kar ag mÿ.

³⁷ Ag tÿ ti vĭ jĕmĕ kÿ ti jykre tóg ag kāra rā mü sir. Kÿ ag tóg ti mÿ: “kÿ ěg

hÿn hẽ ri kenh mũ, vÿ?” he mũ, Jesus tÿ ùn vin mũ kar ag mÿ ke gé.

38 Kÿ Pedro tóg ag mÿ: “ãjag jykre tovãnh ra,” he mũ. “Kÿ ẽg tóg ãjag kygpenh ke mũ, Jesus Cristo jiji tó kÿ,” he tóg. “Kÿ Topẽ tóg ãjag mÿ ãjag tÿ ti vÿ mranh ja ẽn tÿ vẽnh pãte fón ke mũ. Kÿ ãjag tóg Topẽ kuprÿg tÿ jagrẽ nÿtÿnh mũ gé, Topẽ tÿ ãjag mÿ ti jẽnẽn kÿ. 39 Ti tÿ ãjag hã mÿ ti nÿm ke vẽ inhhã, ãjag krẽ mré hã ke gé. Ti tÿ ùn mÿ vẽnh vÿ jẽnẽg mũ kar ag mÿ tóg nÿm tÿ, Topẽ ti, ẽg jóg mág ti, ag tÿ ver kuvar há tá mũ hã ra,” he tóg, Pedro ti.

40 Vÿ tÿ hẽn ri ke han tóg, Jesus kãmén kÿ. Ag jyvẽn tóg mũ gé, kÿ tóg ag mÿ: “Jesus mÿ: “inh kren han nÿ,” hemnÿ,” he mũ. “Ëg kar vÿ vẽnh jykre pãno han kãn, ã jykre han vãnh nÿtÿn kÿ. Kÿ inh kren han nÿ, hemnÿ, Jesus mÿ,” he tóg, Pedro ti.

41 Û tÿ ti vÿ han mũ ag kygpég ag tóg mũ sir. Kurã ẽn kã ùn kygpe kÿ nÿtÿ ag vÿ tÿ ù tÿ 3 mil nÿtÿ hÿn, hẽn ri ke mũn. 42 Ẽn ag vÿ kurã kar ki Jesus tÿ ùn vin mũ ag vÿ jẽmẽ jé vẽnh mãn tÿ, jagnẽ ve jé ke gé. Kÿ ag tóg Jesus jamÿ ko mũ sir. Kÿ ag tóg ti mré vÿ mũ gé, kurã kar ki.

Jesus ki ge mũ ag jykre ti

43 Kÿ Jesus tÿ ùn vin mũ ag tóg ẽg tÿ nén han vãnh tÿ hẽn ri ke han tÿ nÿtÿgtÿ. Hã kÿ vẽnh kar tóg Topẽ kamẽgtÿ. 44 Jãvo ù tÿ Jesus ki ge kÿ nÿtÿ ag tóg jagnẽ mré vẽnh jykre pir han mũgtÿ. Kÿ ag kuge vÿ jagnẽ tũ ri ke nÿtÿ. 45 Û ag tóg ãjag kuge ù vãvãm mũ gé, jãnkamy kato, kÿ ag tóg ùn jãnkamy tũ ag mÿ vẽnh kãpópãm mũ. 46 Kurã kar ki ag kar tóg Topẽ jo ìn ra mũ tÿ, ag tÿ ti mré vÿ jé. ãjag ìn kãki ag tóg Jesus jamÿ ko mũgtÿ gé. Jatun mÿ ag tóg sir jẽg jẽg mũ. Kÿ tóg ag mÿ sér tÿ sir. 47 Kÿ ag tóg Topẽ mÿ: “há ti nÿ,” he ti gé. Jó vẽnh kar tóg ag to há nÿtÿ gé. Kÿ Topẽ tóg kurã kar ki ù ag mÿ krÿ há nÿm tÿ gé, kÿ ag tóg ti ki ge mũ, ag krenkren jé. Hã kÿ ag tóg komẽr hã e nÿtÿ.

3

Ûn grÿ tÿ há' he

1 Kejẽn Pedro tóg João mré Topẽ jo ìn ra mũ mũ, meio dia pãte 3 horas ki. Israel ag tÿ Topẽ mré vÿ jafã vẽ, hã vÿ: 3 horas, he mũ.

2 Topẽ jo ìn tá ù tóg nÿ nÿ, ùn grÿ. Ẽ mũr mũ kã tóg ge nÿ. Topẽ jo ìn jãnkã tá tóg nÿ nÿ, jãnkã sÿnvÿ he mũ ẽn tá. Tá tóg: “inh mÿ nén ù nÿm,” he nÿgtÿ, ù tÿ Topẽ jo ìn kãra ge mũ ag mÿ.

Ẽn va ag tóg kãmũ mũ, jãnkã tá ti nÿm jé. Kÿ João mré Pedro tóg Topẽ jo ìn tá junjun mũ. 3 Ûn grÿ tÿ Pedro ag ve kÿ tóg ag mÿ nén ù to vÿ mũ. 4 Kÿ Pedro ag tóg ti tugnÿm mũ. Kÿ Pedro tóg ti mÿ: “ẽg ki ẽvãnh ra,” he mũ. 5 Kÿ tóg ag ki ẽvãnh mũ. “Ag hÿn inh mÿ jãnkamy nÿm ke mũ,” he tóg.

6 Hã ra Pedro tóg ti mÿ: “jãnkamy tóg inh mÿ tũ tÿ,” he mũ. “Sÿ nén ma tÿ hã tÿ sóg ã mÿ nÿm mũ, hã vÿ: Jesus Cristo jÿjÿ hã tó kÿ, Nazaré tá ke ẽn jiji tó kÿ sóg ã mÿ: ha jẽg, he mũ, ha mÿ tÿg, he sóg ã mÿ,” he tóg, Pedro ti, ùn grÿ mÿ. 7 Kÿ tóg ti pẽgja tá ti kãgmÿ kÿ ti fẽg mũ.

Kÿ vãhã ti pẽn tóg tar' he mũ sir, ti pẽn nãgnán ti. 8 Hũm hen kÿ tóg jẽ nÿ sir. Jẽg há' he tóg mũ sir. Mÿ tóg tÿ mũ sir. Ag mré tóg Topẽ jo ìn kãra rã mũ sir. Tá tóg mÿ tÿ kÿ hũm hũm he mũ. Topẽ mÿ tóg vÿ há han mũ sir.

9 Kÿ vẽnh kar tóg ti vég mũ, ti tÿ mÿ tÿg kÿ, ti tÿ Topẽ mÿ vÿ há han kÿ. 10 Ag tÿ ti ve kÿ ag tóg ti ki kanhró nÿtÿ. “Topẽ jo ìn jãnkã tá nÿ ẽn hã vẽ mÿr,” he ag tóg mũ. “Jãnkã sÿnvÿ he mũ ẽn tá nÿ mũn hã vẽ mÿr,” he ag tóg mũ. “Vẽnh kar mÿ: inh mÿ nÿm, he tÿ ẽn hã vẽ mÿr,” he ag tóg ti to. Kÿ tóg ag mÿ e tÿ sir. Ag fe tóg jũrũn ke mũ sir, ag tÿ ti ven kÿ.

Pedro tÿ Topẽ jykre kãmén mũ

11 Hã ra tóg Pedro mré João mré tÿ mũ, ùn grÿ ja ẽn ti. Hã kÿ vẽnh kar tóg ag to vẽnh mãn mũ, Topẽ jo ìn krẽm, pã'i tÿ Salomão he mũ ẽn sala tá. Vẽnh kar ag mÿ tóg e tÿ, ùn grÿ ẽn tÿ há' hen kÿ.

12 Ā tỹ ũn e ěn ag ve kỹ Pedro tóg ag mỹ: “inh kanhkā’,” he mũ. “Ājag fe hã ne tóg jũrũn ke mũ’,” he tóg. “Ēg tỹ vėsóg ki ti tỹ há’ he tũ vė. Topẽ tỹ ti tỹ tĩg há’ he vė mỹr. Ēg tỹ vėnh jykre kuryj han mũ ra ěg tóg ge han ki kagtĩg nỹtĩ vė,” he tóg, Pedro ti, ũn e ěn ag mỹ.

13 “Ēg jóg’jóg ve ag vỹ Topẽ to há ja nỹtĩgtĩ, Abraão ti, Isaque ti, Jacó ti ke gé. Topẽ ěn vė mỹr, ũ tỹ ti tỹ há’ he mũ ti,” he tóg. “Topẽ ěn vỹ ģ kósin tỹ ũn mág han. Ti kósin hã vė, hã vỹ: Jesus, he mũ. Hã ra ģjag tóg fóg ag mỹ ti fėg ja nĩgtĩ. Fóg tỹ pã’i tỹ Pilatos vỹ: “ti kavãn jė sóg ke mũ,” he mũ vė. Hã ra ģjag tóg ti mỹ: “nejé,” he ja nĩgtĩ. 14 ũ tỹ vėnh jykre kuryj han mũ to ģjag tóg: “nejé,” he ja nĩgtĩ, Topẽ tỹ ũn kuprėg mũ ěn to, Jesus ěn to. Hã ra ģjag tóg ũ tỹ ũn tén mũ to: “ti kyvãn ra,” he ja nĩgtĩ. 15 ũ tỹ ěg rĩnrĩr han tĩ ěn tén ja ģjag tóg nĩgtĩ mỹr. Topẽ tóg hã ra ti rĩn mãn ja nĩ, ti ter mũ hã ra, kỹ ěg tóg ti ve ja nĩgtĩ,” he tóg, Pedro ti, ũn e ěn ag mỹ.

16 “Kỹ ěg tóg Jesus ki ge mũ. Hã kỹ Jesus tóg ũn grĩ ja tag tỹ tar’ he mũ, ģjag tỹ ũn vėg mũ tag ti, ģjag tỹ ũn ki kanhrãn mũ tag ti. Jesus vỹ ti tỹ ģ ki rã han. Kỹ ti tỹ Jesus ki rã kỹ tóg há’ he mũ sir, ģjag rĩnve,” he tóg, Pedro ti.

17 “Inh kanhkā’,” he tóg. “Ājag tỹ ki kagtĩg nỹtĩn kỹ, hã kỹ ģjag tóg Jesus tén ja nĩgtĩ. Hã kỹ ģjag pã’i ag tóg ti tén ja nĩgtĩ,” he tóg.

18 “Hã kỹ Topẽ tóg vãsỹ rán kỹ nĩ ěn han. Topẽ vĩ tóg tĩ ag kar tóg vãsỹ Jesus jagtar ke ti tóg ja nĩgtĩ, Topẽ tỹ ag mỹ: ha tóg, hen kỹ. “Topẽ tỹ ũn jėnėg mũ ěn tỹ jagtar ke vė, Cristo ti,” he ja ag tóg nĩgtĩ, Topẽ vĩ tóg tĩ ag,” he tóg, Pedro ti.

19 “Kỹ ģjag jykre tovãnh nĩ. Topẽ jykre ki gemnĩ, Topẽ tỹ ģjag tỹ ti vĩ mranh tỹ tũ’ he jė. 20 Hã kỹ ģjag tóg tỹ Topẽ mrė ke nỹtĩ, kỹ tóg ģjag krĩ tỹ kãnhvy’ henh ke mũ, Topẽ ti. Kar kỹ tóg ģjag mỹ ti jėnė mãn mũ gé, ti tỹ ģjag mỹ ũn jėnėnh ke ěn ti, Cristo ti, hã vỹ: Jesus, he mũ,” he tóg, Pedro ti.

21 “Ti tỹ kanhkā tá nĩ vė ver. Ti tỹ ģ kurã pétėm kỹ tóg vãhã tá vỹn kenh mũ, Topẽ tỹ nén kar han mãn ke kurã ěn kã,” he tóg.

“Hã kỹ Topẽ tóg vãsỹ ģ vĩ tóg tĩ ag mỹ tóg ja nĩgtĩ, ag tỹ vėnh kar mỹ ti vĩ tóg jė, ti tũ ag kar mỹ. 22 Hã kỹ Moisés vỹ tag tóg ja nĩ, ha mė: “Topẽ vỹ ģjag mỹ ģ vĩ tóg tĩ ũ jėnėnh ke mũ, ģjag mrė ke ũ, ti tỹ ģjag mỹ Topẽ vĩ tóg jė, inh ri kén. Ēn ti vĩ jėmėmnĩ,” he ja tóg nĩgtĩ, Moisés ti,” he tóg, Pedro ti. 23 “ũ tỹ ti vĩ jėmė jãvãnh ěn ter ke vė,” he ja tóg nĩgtĩ, “ěn pi(jė) tỹ Topẽ tũ nĩ’,” he ja tóg nĩgtĩ, Moisés ti,” he tóg, Pedro ti.

24 “Topẽ vĩ tóg tĩ ag kar vỹ tóg ja nĩgtĩ, ěg tỹ ũri vėg mũ tag ti. Samuel vỹ tag tóg vėn ja nĩgtĩ, kar ti nón ke ag kar tóg tag tóg ja nĩ gé vãhã,” he tóg, Pedro ti.

25 “Topẽ vĩ tóg tĩ ěn krė vỹ tỹ ģjag nỹtĩ,” he tóg. “Ājag jóg’jóg ve ag hã mrė tóg jykrén ja nĩgtĩ, Topẽ ti, Abraão hã mrė. Hã kỹ tóg Abraão mỹ: “ģ kósin ũ hã tugrĩn sóg vėnh kar to há nĩnh mũ,” he ja nĩgtĩ, Topẽ ti,” he tóg, Pedro ti.

26 “Ājag hã mỹ tóg ģ kósin jėnė, ti rĩn mãn kỹ, Topẽ ti. Ājag hã mỹ tóg tóg vėn, ģjag tỹ tỹ Israel nỹtĩn kỹ. Ājag hã mỹ tóg tóg, ģjag tỹ ģjag jykre pãno tovãnh jė. Ti tỹ ģjag krĩn sór vė, ģjag tỹ tovãnh jė, ģjag jykre pãno ěn ti,” he tóg, Pedro ti, ũ tỹ Topẽ jo ģn krėm vėnh mãn kỹ nỹtĩ ěn ag mỹ.

4

Pã’i ag tỹ Pedro mrė João to jũ

1 Ag tỹ ver vėmėn kỹ nỹtĩ ra Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag tóg tá junjun mũ. Topẽ jo ģn to capitão vỹ ag mrė tá jun mũ gé, Saduceu ag ke gé, ũ tỹ: “ěg hỹn rĩnrĩr mãn ke tũ nĩ ha, ěg ter kar kỹ,” he mũ ěn ag. 2 Pedro ag to ag tóg jũgũ mũ, ag tỹ: “Jesus vỹ rĩr mãn,” hen kỹ. “Kỹ ěg tóg ti ri kén rĩr mãn mũ gé, ěg ter kỹ,” he ag tóg, Pedro ag. Hã kỹ pã’i ag tóg ag to jũgũ mũ. 3 Hã kỹ ag tóg Pedro ag sigsėg mũ, vėse jafã kãtã ag tóg ag vãm mũ, ag tỹ kãtã nũgnũr pir han jė. Rãkė ti nỹ ha, hã kỹ ag tóg: “ha ver kãtã nũgnũr,” he mũ.

⁴ Hã ra ù tỹ hẽn ri ke ag tóg Pedro ag vĩ mẽ ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg sir ti vĩ kri fig mũ. Û tỹ 5 mil (ke) ag vễ, Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag, ẽg tỹ ùn tỹtá fag mré tó tũ hã ra.

⁵ Tỹ vaj kỹ pã'i ag tóg vễnh mãn mũ, kófa ag mré hã, Topẽ vĩ to professor ag mré hã. Jerusalém tá ag tóg vễnh mãn mũ. ⁶ Topẽ tũ ki rĩr ti to pã'i mág jyjy hã vỹ: Anás, he mũ. Ag pã'i mág ù jijin hã vỹ: Caifás, he mũ. Pã'i mág kankhã ù jyjy hã vỹ: João, he mũ, kỹ ù jijin hã vỹ: Alexandre, he mũ. Pã'i mág mré ke kar ag vỹ tá vễnh mãn kỹ nỹtĩ. ⁷ Vễnh kuju ki ag tóg Pedro ag vin mũ, kỹ ag tóg: “ũ nỹ ãjag mỹ vễnh jykre tag nĩm, ãjag tỹ ùn grĩ ẽn tỹ há' he jé?” he mũ. “Û jykre tỹ ãjag ti tỹ há' hé?” he ag tóg mũ, Pedro ag mỹ.

⁸ Kỹ vãhã Topẽ kuprĩg tóg Pedro krĩn mũ. Kỹ tóg: “ha vé,” he mũ. ⁹ “Nén ù há to ãjag tóg ẽg kugmĩg mũ, ẽg tỹ ùn grĩ tỹ há' he mũ ẽn to,” he tóg. “Kỹ ãjag tóg vãhã ẽg jykre jẽmẽ sór mũ ha,” he tóg. ¹⁰ “Ãjag mỹ sóg ẽg jykre tónh mũ, Israel kar tỹ ki kanhró nỹtĩ jé,” he tóg. “Jesus tugrĩn tóg há' hé, Nazaré tá ke ẽn tugrĩn tóg tar jẽ nĩ, ãjag tỹ ù tỹ ka to sãg mũ ẽn hã tugrĩn. Topẽ tóg ti rĩn mãn ja nĩ, ù tỹ cruz to ter mũ ẽn ti. Ẽn vỹ ti tỹ há' hé, ùn grĩ ja ẽn ti,” he tóg, Pedro ti. ¹¹ “Jesus ẽn hã to tag tóg rán kỹ nĩ, Topẽ vĩ tỹ rán kỹ nĩ ẽn ki, ha mẽ: ãjag tỹ pó tỹ ãn han kỹ ãjag tóg pó ù fón, ti tỹ ãjag mỹ kórég nĩn kỹ. Hã ra Topẽ tóg pó ẽn hã tỹ ãn nũna han mũ,” he ja tóg nĩ, Topẽ vĩ ki, Jesus to,” he tóg, Pedro ti.

¹² “Û pi(jé) ẽg kren han ke mũ'. Topẽ tóg Jesus fẽg inhhã, ti hã tỹ ẽg kren han jé, ti hã tỹ ẽprã ke ag krenkren han kãn jé, kankhã krẽm ke kar ẽn ag. Ẽg kren han ke mũ ù venh ke tũ ẽg nĩ mỹr,” he tóg, Pedro ti, pã'i ag mỹ.

¹³ Pã'i ag tỹ Pedro vĩ mẽ kỹ tóg ag mỹ e tĩ. “Ẽg kamẽg tũ ag tóg nĩgtĩ mỹr,” he ag tóg, Pedro to, João to ke gé. “Vễnh rán sĩ ag nỹtĩ vễ mỹr, escola ki ge mág ja tũ ag nỹtĩ vễ,” he ag tóg. To jykrén kỹ ag tóg ag ki kanhró nỹtĩ. “Jesus mré

ke ag vễ,” he ag tóg mũ, Pedro ag to. Kỹ tóg ag mỹ e tĩ.

¹⁴ Hã ra ùn grĩ ja tóg tá jẽ ag mré. Kỹ ag tỹ ne tỹ ag kato vĩnh ke tóg tũ tĩ sir. ¹⁵ Kỹ ag tóg Pedro ag mỹ: “ha ver kãpa jẽg,” he mũ. Kỹ pã'i ẽn ag tóg ver jagnẽ mré to jykrén mũ. ¹⁶ Kỹ ag tóg: “Ẽg hỹn ag tỹ hẽ ri kenh mũ ha?” he mũ. “Jerusalém tá ke kar vỹ ag tỹ nén han mũ ki kanhró kar nỹtĩ. Kỹ ag jykre tóg vễnh kar mỹ há nỹ. Kỹ ẽg tỹ ag to: ag ón vễ, hen kỹ tóg tỹ ùn nỹ sir,” he ag tóg jagnẽ mỹ. ¹⁷ “Ag tỹ hã ra vễnh kar mỹ Jesus tó kỹ tóg tỹ ù nỹ gé,” he ag tóg. “Kỹ ẽg tỹ ag mỹ: ha tó mãn tũg, henh ke vễ,” he ag tóg. “Ãjag tỹ ti tó mãn kỹ ẽg tóg ãjag vóg kónãn ke mũ ha, he jé ẽg tóg ke mũ ag mỹ,” he ag tóg jagnẽ mỹ. ¹⁸ Kỹ ag tóg Pedro ag jé prẽr mãn mũ. Kỹ ag tóg: “Ker ù mỹ tó mãn hẽ,” he mũ. “Ker Jesus tỹ vĩ mãn hẽ,” he ag tóg mũ ag mỹ.

¹⁹ Hã ra Pedro tóg João mré ag mỹ ke mũ. “Topẽ tóg ẽg mỹ: “ha vễnh kar mỹ tó,” he ja nĩ. ãjag tóg hã ra: “ker tó hẽ,” he mũ. Ẽg hỹn ù tỹ hẽ vĩ han mũ', Topẽ vĩ vó, ãjag vĩ vó?” he tóg ag mỹ. “Ne nỹ hỹn Topẽ mỹ há nĩnh mũ?” he tóg. “Ẽg mỹ tó,” he tóg. ²⁰ “Ẽg pi(jé) tó tũg mũ', ẽg tỹ nén vэг mũ ti, Jesus tỹ ẽg mỹ nén tó ja ẽn ti,” he tóg ag mỹ, Pedro ti.

²¹ Hã ra pã'i ag tóg: “ker tó hẽ', ker tó hẽ',” he mãn mũ gé. Kỹ ag tóg ag kygvãg mũ sir. ãjag tỹ ag vóg kónãn há ra ag tóg ag vóg kónãn tũ nĩ, vễnh kar tỹ ag to há nỹtĩn kỹ, vễnh kar tỹ Topẽ to: “há ti nĩ, ti hã ne tóg ùn grĩ ẽn tỹ há' he mũ',” hen kỹ.

²² Hã ra ùn grĩ ja ẽn tóg tĩ nĩ sir. 40 anos kãfór han tóg, kỹ Topẽ tóg ti tỹ há' hé.

Jesus mré ke ag tỹ Topẽ mré vĩ

²³ Pedro ag tỹ kygvãr kỹ mũ kỹ ag tóg ãjag mré ke ag to mũ mũ. Kỹ ag tóg pã'i tỹ ãjag mỹ nén tó ẽn kãmén mũ, kófa ag tỹ: “ker Jesus tó hẽ',” he mũ ẽn ti. ²⁴ Kỹ vễnh kar ag tóg tag jẽmẽ kỹ Topẽ mỹ vĩ há han mũ, jagnẽ mré. Kỹ ag tóg: “ẽg jóg mág',” he mũ.

“Tý ã tóg vĕnh kar kri ke nĭ,” he ag tóg mŭ. “KanhkĀ han ã mŷr, ga ti, goj ti ke gé, mĭ mŭ ag kar ke gé,” he ag tóg. ²⁵ “Ĕg jóg'jóg tý Davi krĭn ja ã tóg nĭgtĭ, ã camarada ĕn ti. Ā kuprĭg tý ã tóg ti krĭn ja nĭ. Kŷ tóg Jesus tó ja nĭgtĭ, kŷ tóg: “fóg kar ag ne tóg jŭgŭ mŭ, kanhgág ag ke gé,” he ja nĭ. “Inh kanhkĀ tý Israel ag ne tóg nĕn ũ tŭ to jykrĕn’;” he ja tóg nĭ. ²⁶ “Nação kar ag pĀ'i ag vŷ vĕnh génh kŷ nŷtĭ, ĕg pĀ'i ag ke gé, Topĕ kato tĕgtĕ jé, Topĕ tý ũn kuprĕg mŭ ĕn ag kato,” he ja tóg nĭgtĭ, Davi ti,” he ag tóg, Topĕ mŷ. ²⁷ “HĀ ra tóg ki hĀ tó ja nĭ. ĔmĀ tag ki ag tóg vĕnh génh kŷ nŷtĭ, ã kósin kato, ã tý ũn kuprĕg mŭ ĕn kato, ũn kuryj nĭ ĕn kato, hĀ vŷ: Jesus, he mŭ,” he ag tóg. “PĀi mág tý Herodes vŷ ti kato tĕ mŭ gé, pĀ'i tý Pilatos ke gé, ag tý ũ to: Pôncio, he mŭ ĕn, fóg ag kar, Israel ag kar ke gé,” he ag tóg. “Tag ag kar vŷ vĕnh génh kŷ nŷtĭ, ã kósin kato,” he ag tóg. ²⁸ “Ā tý nĕn to jykrĕn mŭ han ag tóg mŭ sir, ã kato tĕgtĕ mŭ tag ag. VĀsŷ ã tóg to: ge tĭ jé tóg ke mŭ, he ja nĭgtĭ,” he ag tóg, Topĕ mŷ. ²⁹ “PĀ'i ag tý ĕg mŷ nĕn tó mĕ ã tóg, ag tý ĕg mŷ: ker tó hĕ', he mŭ tag ti. Kŷ ĕg tý tar' hemnĭ, ĕg tý ag kamĕg tŭ nĭn jé, ĕg tý ã vĭ tó jé, ĕg tý tý ã camarada nŷtĭn kŷ,” he ag tóg, Topĕ mŷ. ³⁰ “Kŷ ĕg mré milagre hyn han nĭ gé. Ũn kagyga ag tý há' hemnĭ, ĕg tý nĕn han vĀnh han nĭ, ĕg tý ã mŷ to vĭn kŷ, ĕg tý ã kósin tý Jesus jyjy tó kŷ, ĕg tý ũn kuryj nĭ ĕn tó kŷ,” he ag tóg, Topĕ mŷ.

³¹ Ag tý ti mré vĭ kar kŷ ga tóg jŭrŭn ke mŭ sir, ag tý tá nŷtĭ hĀ ra. Kŷ Topĕ kuprĭg tóg ag krĭn mŭ gé. Kŷ ag tóg mŭmĕg vĀnh kŷ Topĕ vĭ kĀmĕn mŭ sir.

Jesus ki ge kŷ nŷtĭ ag jykre pir

³² Ũ tý Jesus ki ge kŷ nŷtĭ ag tóg jykre pir han kŷ nŷtĭ. Ũ pi(jé) ã kuge to: “isŭ vĕ,” he tĭ'. Ājag kuge kar to ag tóg: “ĕg tŭ vĕ,” he tĭ'. ³³ Jesus tý ũn vin mŭ ag tóg ĕg Senhor tý Jesus rĭr mĀn tugtó mŭ, to tar pĕ nŷtĭn kŷ. Kŷ Topĕ tóg ag ki rĭr há han mŭ gé sir. ³⁴ Ag mré ke ũ pi(jé) jagĀgtar nŷtĭ' Ag kĀmĭ ũ tóg

ĕpŷ nŷtĭ, kar ũ tóg ĭn nŷtĭ gé. Ājag tŭ ĕn funfón ag tóg mŭ, kŷ ag tóg ti kaja ma kĀmŭ mŭ. ³⁵ Jesus tý ũn vin mŭ ag mŷ nĭm jé, jĀnkamy ti. Kŷ ũn jagĀgtar ag tóg jĀnkamy ĕn to Ājag tý nĕn ve sór mŭ ĕn mĀn mŭ sir.

³⁶ Kŷ ũ tóg nĭ gé, ti jiji hĀ vŷ: José, he mŭ. Jesus tý ũn vin mŭ ag tóg ti to: Barnabé, he tĭ, hĀ vŷ: vĕnh jyvĕn krĕ, he mŭ, hĀ vŷ: Barnabé, he mŭ. Levi kósin'kósin ũ vĕ. Goj vĀso tý Chipre tá ke vĕ.

³⁷ Ĕn hĀ vŷ ĕpŷ nĭ, kŷ tóg ã japŷ fón mŭ, kŷ tóg Jesus tý ũn vin mŭ ag mŷ ti kaja ma kĀtĭ mŭ. Kŷ ag tóg jagnĕ mŷ kĀnhkrĕg mŭ sir.

5

Ananias fag tý Topĕ mŷ ón

¹ Kŷ ũ tóg nĭ gé, ti jyjy hĀ vŷ: Ananias, he mŭ. JĀvo ti prŭ fi jiji hĀ vŷ: Safira, he mŭ. Ĕn vŷ tóg ã japŷ fón mŭ gé. ² Kŷ tóg ã prŭ fi mŷ: “ti kaja vĕnh kĀpóv péju kŷ ĕg tóg nĭm mŭ,” he mŭ. Ti vĕnh kĀpóv ũ tý tóg Jesus tý ũn vin mŭ ag mŷ nĭm mŭ. “Ĕg japŷ kaja kar hĀ vĕ,” he tóg mŭ ag mŷ, ón kŷ.

³ Kŷ Pedro tóg ti mŷ: “Satanás hĀ ne tóg ã krĭn ja nĭ’,” he mŭ. “HĀ kŷ ã tóg Topĕ kuprĭg mŷ ón. HĀ kŷ ã tóg ti kaja vĕnh kĀpóv péju kŷ nĭm ja nĭ’,” he tóg. “HĀ ra ã tóg ti tý ã krĭn mŭ ra: “nejĕ,” he ja tŭ nĭ, Satanás mŷ,” he tóg. ⁴ “Ā japŷ vĕ (mŷr), ha mĕ,” he tóg. “Kŷ ti kaja vŷ tóg tý ã tŭ nĭ gé sir,” he tóg. “Kŷ ã tý ma kĀtĭ tŭ nĭ hĀ ra tóg tý nĕn ũ tŭ nĭ vĕ,” he tóg. “HĀ ra ã tóg ã ón ke to jykrĕn ja nĭgtĭ, ã tý ti kaja to ón jé,” he tóg. “HĀ kŷ ã tóg ĕg mŷ ón, hĀ ra ã tóg Topĕ hĀ mŷ ón mŭ,” he tóg, Pedro ti.

⁵ Ananias tý ti vĭ mĕ kŷ tóg kutĕ mŭ, ti ter vĕ sir. Ũ tý mĕg mŭ ag kar mŷ tóg e tĭ, kŷ ag fe tóg jŭrŭn ke mŭ. ⁶ Kŷ kyrŭ ag tóg jĕgĕg nĕgnĕ kŷ ag tóg ti fi han mŭ. Kŷ ag tóg ti va mŭ mŭ, kŷ ag tóg ti kĕnh mŭ sir.

⁷ 3 horas tŭg kŷ ti prŭ fi tóg mĭ kĀtĭ mŭ gé. HĀ ra fi tóg ã mĕn ter mĕ ja tŭ nĭ ver. ⁸ Kŷ Pedro tóg fi mŷ: “Ājag mŷ ti kaja tag to fón, Ājag japŷ ti?” he mŭ fi mŷ.

Kỹ fi tóg: “hỹ, ti kaja tag to ãg tóg fón,” he mũ, ón kỹ.

⁹ Kỹ Pedro tóg fi mỹ: “ãjag ne tóg jagnẽ mré to jykrén ja nĩ gé,” he mũ. “Topẽ kuprĩg mỹ ãjag ón mỹr. Ủ tỹ ã mén kénh mũ ag vỹ mĩ kãmũ jẽg. Æ va ag tóg mũnh mũ gé,” he tóg fi mỹ, Pedro ti.

¹⁰ Kỹ fi tóg kutẽ kỹ hun ke mũ gé sir. Kyrũ ag tỹ junjun kỹ ag tóg fi ter vég mũ gé, kỹ ag tóg fi kénh mũ mũ gé, fi mén mré. ¹¹ Kỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ kar ag fe tóg jũrũn ke mũ, ù tỹ mẽg mũ kar ag ke gé.

Hã kỹ Ananias fag tóg Topẽ mỹ ón tigrĩn kãgter mũ. Kỹ tóg vènh kar mỹ e tĩ sir.

Ag tỹ Jesus tỹ ùn vin mũ ag vóg kónãn

¹² Jesus tỹ ùn vin mũ ag tóg nén ve vãn h tỹ hèn ri ke hyn han mũgtĩ, vènh kar mỹ. Jesus ki ge kỹ nỹtĩ kar ag vỹ kurã kar ki vènh mãn tĩ, pã'i tỹ Salomão he mũ ãn sala tá, Topẽ jo ãn krêm. ¹³ Jesus ki ge tũ ag tóg venh kãmũ tũ nĩgtĩ, ag tỹ ag kamẽg kỹ. Hã ra tóg vènh kar mỹ há tĩ sir, Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag jykre ti. ¹⁴ Kurã kar ki ù tóg to jykrén ke mũ, Jesus ki rã jé, ù tỹ hèn ri ke ag, fag ke gé. Hã ki ag tóg e nỹtĩ sir, Jesus ki ge mũ ãn ag.

¹⁵ Kejẽn ag tóg ùn kagyga gé kãmũ mũ gé vãhã, ãpryn kri, ãmĩn kri. Tá ag tóg cama kri nỹtĩ, nỹg jafãn ki. Kỹ ag tóg Pedro jãvãn mũ. “Ti kãnhvẽg tỹ ãg mĩ tĩg kỹ ù tóg hèn ri ke mũn tỹ há' henh ke,” he ag tóg.

¹⁶ Ủ tỹ hèn ri ke ag tóg Jerusalém tá vènh mãn mũ, ãmã kar tá kãmũ ãn ag. ùn kagyga ag gé(g) ag tóg kãmũ mũ, ùn jagrẽ kórég ag ke gé. Kỹ ag tóg há' he kãn mũ sir.

¹⁷ Kỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág tóg jũ tãvĩ nĩ, ti mré ke kar ag ke gé, Saduceu he mũ ãn ag kar. ¹⁸ Kỹ ag tóg Jesus tỹ ùn vin mũ ag sigség mũ, vèse ja mág tá.

¹⁹ Hã ra kuty tá Topẽ tỹ jẽnẽ jafã tóg tere kỹ vèse ja jãnkãn nugnon mũ, rugróm tóg mũ. Ag gé(g) tóg tĩ mũ, ag kygvãn kỹ, kỹ tóg ag mỹ: ²⁰ “ha mũ jẽg,

Topẽ jo ãn ra, ãjag tỹ vènh kar mỹ Topẽ vĩ tó jé, Topẽ tỹ ãg rĩnrĩn mãn ke ãn ti,” he mũ, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ti, ag mỹ.

²¹ Ag tỹ ti vĩ mẽ kỹ ag tóg kusã pẽ ki Topẽ jo ãn ra mũ mũ, tá Topẽ vĩ tó jé. Hã ra Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág tóg ã mré ke ag jẽgnẽg mũ, ag tỹ kófa ag jé prẽr jé, vènh jyvẽn tĩ kar ãn ag, povo tỹ Israel to pã'i ag ke gé. Kỹ ag tóg vèse ja ra ù jẽgnẽg mũ, ag tỹ vèsigse ag tatĩ kãmũ jé. ²² Polícia ag tỹ tá junjun mũ ra ag tóg vèse ja kãtã tũgtũ nỹtĩ. Kỹ ag tóg vỹnvỹn ke mũ. ²³ Kỹ ag tóg: “vèse ja tóg nĩfènh kỹ jẽ nĩ, nĩfènh jãfa tỹ,” he mũ. “Kỹ ù tỹ ki rĩr mũ ag tóg tá nỹtĩ gé, ti jãnkãn tá. Æg tỹ nón mũ ra tóg kuprã jẽ nĩ,” he ag tóg mũ, pã'i ag mỹ.

²⁴ Topẽ jo ãn to capitão tỹ mẽ kỹ tóg ti mỹ e tĩ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág ag mỹ ke gé. Kỹ tóg ag krĩ tũ tĩ sir. ²⁵ Kỹ ù tóg tá jun kỹ: “Topẽ jo ãn krêm ag nỹtĩ, ãjag tỹ ùn sigség mũ ag,” he mũ. “Tá ag tóg vènh kar mỹ Topẽ vĩ tó nỹtĩ,” he tóg.

²⁶ Kỹ capitão tóg polícia ag mré tĩ mũ, ag tatĩ kãmũ jé. Komẽr hã ag tóg vĩ mũ, ag mré. “Æg vãsãnsãn kỹ ù tỹ ag vỹ mẽg mũ ag tóg hèn ri ke mũn ãg pin ke mũ, pó tỹ,” he ag tóg, polícia ag.

²⁷ Apóstolo ag tỹ ag mré junjun kỹ ag tóg pã'i ag jo ag vin mũ. Kỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág tóg ag mỹ. ²⁸ “ãjag mỹ ãg tóg: ker ãn jiji tó mãn hẽ', he ja nĩgtĩ,” he mũ. “Ge ra ãjag tóg Jerusalém tá ke kar ag mỹ tugtó ja nĩgtĩ, ãn vĩ ti,” he ag tóg, Jesus vĩ to. “Æjag hỹn ti ter to ãg jagãgtar han sór mũ,” he ag tóg, pã'i ag.

²⁹ Kỹ Jesus tỹ ùn vin mũ ag kar tóg ag mỹ tag tó mũ, ha mẽ. Pedro tóg ag mỹ tag tó mũ, ha mẽ: “Topẽ tỹ ãg mỹ nén tó mũ ãn han jé ãg tóg ke mũ (mỹr),” he tóg. “Æprã ke ag tỹ ãg mỹ: “ke tũg nĩ,” he mũ hã ra ãg tóg ti tỹ ãg mỹ nén tó mũ ãn han mũ,” he tóg.

³⁰ “Æg jóg'jóg ag vỹ Topẽ to há nỹtĩgtĩ. Ag tỹ ù to há nỹtĩ ãn vỹ Jesus ti rĩn mãn ja nĩgtĩ, ãjag tỹ ùn tén mũ ãn ti, ka to ùn sãg mũ ãn ti,” he tóg. ³¹ “Kỹ Topẽ tóg ti tỹ pã'i mág han mũ, ti tỹ ãg kren han tĩ

han kŷ, ti tŷ ti mŷ: “kunĭg, inh pĕgja tá nĭ,” hen kŷ. Jesus tŷ tóg ěg kar krĭn sór mŷ, ěg povo tŷ Israel kar tŷ vĕnh jykre pāno tovānh jé, ti tŷ ag tŷ ā vĭ mranh tŷ vĕnh pāte fón jé,” he tóg. ³² “Nén kar ěn ve ja ěg tóg nĭgtĭ, hā kŷ ěg tóg ti vĭ tó mŷ sir. Kŷ Topĕ kuprĭg tóg ěg kanhrān mŷ gé. Topĕ vŷ ũ tŷ ti vĭ han mŷ kar ag mŷ ā kuprĭg jĕnĕg mŷ,” he tóg, Pedro ti.

³³ Pā'i ag tŷ ti vĭ mĕ kŷ ag fe tóg gŷm ke mŷ, kŷ ag tóg ag kāgtén ke to jykrén mŷ, Jesus tŷ ũn vin mŷ ěn ag. ³⁴ Kŷ vāhā ũ tóg jĕg nĕ mŷ, Fariseu ũ, ti jyjy hā vŷ: Gamaliel, he mŷ. Topĕ vĭ to professor ũ vĕ, kŷ vĕnh kar mŷ tóg há nŷ, ti jykre ti. Kŷ tóg: “ver ag kāpan nĭ,” he mŷ. ³⁵ Ag mŷ kar tóg ag mŷ: “inh kanhkā',” he mŷ. “To jykrén nĭ ver, ājag tŷ han tŷ jé,” he tóg. ³⁶ “Pedro ag jo ke ũ tóg jĕ ja nĭ gé, ti jiji hā vŷ: Teudas, he mŷ. Ti hā ne tóg vĕsŷ tŷ pā'i mág han ja nĭ, kŷ ũ tŷ 100 tŷ 4 ag vŷ ti nón mŷ ja nĭgtĭ sir. Ti tén ja ag tóg nĭ jāvo, pā'i ag, kŷ ũ tŷ ti vĭ han mŷ ag tóg tāmĭ mŷ ja nĭ, kŷ tóg tŷ' he mŷ,” he tóg. ³⁷ “Kar kŷ ũ vŷ jĕ ja nĭ gé, ti jyjy hā vŷ: Judas, he mŷ. Galiléia tá ke ěn vĕ. Ag tŷ vĕnh kar jygji ránrán mŷ ra tóg tá jĕ ja nĭ, Judas ěn ti, kŷ ũ tŷ hĕn ri ke ag tóg ti nón mŷ ja nĭgtĭ gé. ěn tén ja ag tóg nĭ gé, pā'i ag, kŷ ũ tŷ ti vĭ han mŷ ag tóg krig' ke ja nĭ, vĕnh pipin kŷ,” he tóg.

³⁸ “Isŷ nĕn to jykrén hā vĕ, ha mĕ: Pedro ag tovānh nĭ ver,” he tóg. “Ag mŷ: ha mŷ jĕg, hemnĭ ver,” he tóg. “Ag tŷ tŷ tŷ ěprā ke ag jykre nĭn kŷ tóg tŷ' henh ke mŷ (mŷr), vĕsóg ki, ha mĕ,” he tóg. ³⁹ “Ti tŷ hā ra tŷ Topĕ jykre nĭn kŷ ājag tóg tŷ tŷ' henh ke tŷ nĭ,” he tóg. “Ājag tŷ ge ra ag to jŷ nŷtĭn kŷ ājag tóg vāhā Topĕ kato tĕ mŷ,” he tóg, Gamaliel ti.

⁴⁰ Kŷ ag tóg ti mŷ: “hej,” he mŷ. Kŷ ag tóg Jesus tŷ ũn vin mŷ ag jé prĕr mĕn mŷ. Ag mrānhrān ag tóg mŷ. Kŷ ag tóg: “ker Jesus tó mĕn hĕ',” he mĕn mŷ ag mŷ. Kŷ ag tóg: “ha mŷ jĕg ge,” he mŷ.

⁴¹ Kŷ ag tóg mŷ mŷ, Jesus tŷ ũn vin

mŷ ag. Ag mŷ tóg sér tĭ, ha mĕ. Ag tŷ Jesus ri ke jagĕgtar mŷ ra tóg ag mŷ sér tĭ, ag tŷ Jesus ri kĕn jagĕgtar ke ki krŷg kŷ. ⁴² Kurā kar ki ag tóg Topĕ jo ĩn tá Jesus tó tĭ, ti to: “Topĕ vŷ ti jĕnĕ,” hen kŷ. Vĕnh kar ĩn tá ag tóg ti kāmĕn mŷ gé, ũ tŷ ag kógfyn kŷ. To ag tóg krónh ke tŷ nĭgtĭ sir.

6

Ag tŷ ũ tŷ 7 (ke) ag vin

¹ Kŷ ũ tŷ hĕn ri ke ag tóg Jesus ki ge mŷ. ũ ag tóg Grego vĭ tó tĭ, Jesus mré mŷ ũ ag. Kŷ ũ ag tóg Hebreu vĭ tó tĭ gé, ti mré mŷ ũ ag. Ag e nŷtĭn kŷ ũ tŷ Grego vĭ tó mŷ ag tóg kejĕn vĭ kónān mŷ, Hebreu vĭ tó tĭ ag kato. “Ũ tŷ Hebreu vĭ tó mŷ ag vŷ ěg ki króm tŷ nŷtĭ (mŷr),” he ag tóg. “Ag kā ũn mĕn ter ja fag vŷ kurā kar ki vĕjĕn há vĕg tĭ, ag tŷ fag mŷ vin kŷ,” he ag tóg. “Hā ra ěg kā ũn mĕn ter ja ěn fag kā ag tóg jatun nŷtĭ, fag tŷ ag vĭ tó tŷ nĭn kŷ. Hā kŷ fag tóg jagĕgtar nŷtĭ, ěg mré ke fag,” he ag tóg.

² Kŷ ũ tŷ 12 ag tóg mĕg mŷ, Jesus tŷ ũn vin mŷ ag. Kŷ ag tóg Jesus mré mŷ kar ag jé prĕr mŷ. Kŷ ag tóg: “Ěg tŷ hā vĕ, hā vŷ ěg tŷ tŷ Topĕ vĭ tó ti nŷ,” he mŷ. “Ěg tŷ vĕjĕn ki rĭr kŷ ěg tóg kutar nŷtĭ, kŷ ěg tóg ěg tŷ nĕn han ke ki rĭr há han ke tŷ nĭ gé,” he ag tóg. ³ “Kŷ ũ tŷ 7 (ke) ag vin nĭ, ũn kāme kórég tŷ ag, ũn jykre há ag, ũ tŷ Topĕ kuprĭg tŷ jagrĕ nĭ ěn ag,” he ag tóg. “Ěn mŷ ěg tóg vĕnh ránhrāj ěn nĭm mŷ, ag tŷ vĕjĕn ki rĭr jé,” he ag tóg. ⁴ “Ěg hā tóg hā ra Topĕ mré vĭ kŷ nŷtĭ, ti vĭ tó kŷ nŷtĭ. Ěg tŷ nĕn han ken hā vĕ,” he ag tóg, Pedro ag.

⁵ Ag vĭ vŷ vĕnh kar mŷ há nĭ ha, kŷ ag tóg Estêvão fĕg mŷ sir, ũ tŷ Jesus ki rā kŷ jĕ ěn ti, kŷ Topĕ kuprĭg vŷ tŷ ti jagrĕ nĭ. Ti mré ag tóg Filipe fĕg mŷ gé, Prócoro ke gé, Nicanor ke gé, Timom ke gé, Pármenas ke gé, Nicolau ke gé, cidade tŷ Antioquia tá ke tag ti, fóg tŷ Israel jykre han mŷ tag ti. ⁶ Ěn ag vin ag tóg mŷ, Jesus tŷ ũn vin mŷ ag jo. Kŷ ag tóg ag to Topĕ mré vĭ mŷ, ag nĭgé tŷ ag mĕ kŷ. Hā kŷ ag tóg ag mŷ

vēnh rānhrāj ēn nīm mū, ag tỹ vējēn ki rīr jé.

⁷ Kỹ Topē vĩ tóg vēnh kar kri rūm ke mū sir. Ũ tỹ Jesus mré mū ag vĩ tóg hēn ri ke nỹtĩ, Jerusalém tá. Kỹ Topē tũ ki rīr tĩ ũ ag tóg Jesus vĩ kri fi kỹ ti ki ge mū gé sir.

Ag tỹ Estêvão se

⁸ Estêvão vĩ hã ra krĩ há nĩ, Topē tỹ ti mỹ vēnh jykre nīm kỹ. Kỹ tóg ěg tỹ nén han vānh tỹ hēn ri ke hyn han mū, vēnh kar mỹ. ⁹ Kỹ Israel ag vēnh kanhrān jafã ũ tá ag tóg ti vĩ kafān mū, ũn kygvān kỹ nỹtĩ he mū ěn ag, cidade tỹ Cirene tá ke ag ke gé, cidade tỹ Alexandria tá ke ag ke gé, ga tỹ Cilícia tá ke ag ke gé, ga tỹ Ásia tá ke ag ke gé. ěn ag kar vĩ ājag tỹ Estêvão mré vĩn kỹ ti vĩ kafān mū. ¹⁰ Hã ra ag tỹ ti vĩ kafān ke tóg tũ tĩ, ti krĩ há nĩn kỹ, ti tỹ Topē kuprĩg tỹ jagrē nĩn kỹ. ¹¹ Kỹ ag tóg ũ ag krĩn mū, ag tỹ ti kato vĩ jé, Estêvão kato. Kỹ ag tóg: “ti vĩ mẽ ěg (mỹr),” he mū. “Moisés kato vĩ kónān tóg (mỹr), Topē kato ke gé,” he ag tóg ón kỹ, Estêvão to. ¹² Hã kỹ vēnh kar tóg ti to jũgũ mū, Estêvão to, kófa ag mré hã, Topē vĩ to professor ag mré hã. Kỹ ag tóg ti kãgmĩ kỹ ti ség mū. Kỹ ag tóg pã'i ag jo ti pére kãmũ mū. ¹³ Ũ tỹ ón kỹ ti kato vĩnh ke mū ag jé ag tóg prēr mū gé, pã'i ag. Kỹ ag tóg ti kato: “Topē jo ĩn kato tóg vĩ kónān tĩ, Topē tỹ ěg mỹ nén tó ja ti kato ke gé,” he mū ón kỹ. “Hã ra tóg ã vĩ kónān to krónh ke tũ nĩgtĩ,” he ag tóg ón kỹ, Estêvão to. ¹⁴ “Ti vĩ mẽ ěg (mỹr),” he ag tóg. “Jesus kāmén tóg tĩgtĩ, Nazaré tá ke ěn ti,” he ag tóg. “Topē jo ĩn kókén jé tóg ke mū, Jesus ti,” he tóg nĩgtĩ, Estêvão ti, kỹ tóg Moisés tỹ ěg mỹ vēnh jykre nīm mū ěn tỹ tũ' he sór mū gé, ěg mỹ vēnh jykre ũ nīm kỹ,” he ag tóg. Ag tỹ Estêvão to ón hã vē.

¹⁵ Kỹ pã'i kar ag tóg ti tugnỹm mū, hã ra ti ve tóg sir Topē tỹ jēnē jafã ve ri ke nĩ, Estêvão ti.

7

Estêvão tỹ vēnh kāmén

¹ Kỹ Topē tũ ki rīr tĩ to pã'i mág tóg ti mỹ: “Ki hã ke mỹ?” he mū.

² Kỹ Estêvão tóg ag mỹ: “jóg'!” he mū. “Īnh kanhkã'!” he tóg. “ěg jóg tỹ Topē vĩ tóg vēnh kar kãfór nĩ,” he tóg. “Tĩ hã ne ěg jóg'jóg tỹ Abraão mré vĩ ja nĩgtĩ, ti tỹ ver ga tỹ Mesopotâmia tá nĩ ki, ti tỹ ver ěmã tỹ Harã ra tĩ tũ ki.

³ Kỹ tóg ti mỹ: “ã jamã tá kutē,” he ja nĩ. “Ā kanhkã ag kar ré kỹ tĩg,” he ja tóg nĩ ti mỹ. “Ga ũ ra tĩg, isỹ tá ã mỹ: tag kã nĩmnĩ, he jé,” he ja tóg nĩ ti mỹ, Topē ti.

⁴ Hã kỹ tóg ga tỹ Caldéia tá kãkutē mū, Hãra tá ěmān jé, Abraão ti. Ti panh ter kar kỹ Topē tóg ti mỹ: “ga tag ra tĩg sir,” he mū.

ěg jamān hã vē, Abraão jamã ja ti,” he tóg, Estêvão ti, pã'i ag mỹ.

⁵ “Ge ra Topē tóg Abraão mỹ ga ěn nīm ja tũ nĩ, ěpỹ pir mré tó kỹ. Ti mỹ tóg hã ra: “ã tũnh ke vē, kar kỹ, ã krē tũnh ke vē gé,” he ja nĩ, Topē ti. Hã ra tóg ver kósin ja tũ nĩ, Topē tỹ ti mỹ: “ã krē tũnh ke vē,” he mū ra.

⁶ Kỹ Topē tóg ti mỹ: “ã krē ag tỹ fóg ũ ag mré mũnh ke vē, fóg ěn jamã tá,” he mū. “Fóg ěn ag tỹ camarada han ke vē, ag vóg kónān jé ag tóg ke mū, prỹg tỹ 100 tỹ 4 ki,” he tóg, Abraão mỹ, Topē ti. ⁷ “Hã ra ũ tỹ ag vóg kónān mū ěn ag vóg kónān jé sóg ke mū gé, kar kỹ,” he tóg, Topē ti. “Isỹ ag vóg kónān kar kỹ ã krē ag tóg tá kãpanh mū. Kỹ ag tóg ga tag ki isũ ti han mū,” he tóg, Topē ti. Ti tỹ Abraão mỹ ken hã vē,” he tóg, Estêvão ti.

⁸ “Kỹ tóg ti mỹ vēnh jykre nīm mū, ti tỹ ã krē ag gré junun fár kym jé. Kỹ ti sinal vē sir. Kar kỹ Abraão tóg Isaque han mū. Ti tỹ kurã tỹ 8 han kỹ tóg ti mỹ kym mū. Isaque tỹ Jacó han kỹ tóg ge han mū gé, kỹ Jacó tóg ge han mū gé, ti tỹ ã krē tỹ 12 ěn ag han kỹ, ěg tỹ ũ to: ěg jóg'jóg kar, he mū ěn ag,” he tóg. ⁹ “Hã ra ěg jóg'jóg ěn ag tóg ājag jāvy tỹ José to jũgiũ nỹtĩ, ājag tỹ ti tũ to ěn kỹ. Hã kỹ ag tóg ti vēne he mū, José ti, ũ tỹ ga tỹ ěgito ra mū mū ag mỹ. Hã ra Topē tóg ti ki rīr mū. ¹⁰ Kỹ tóg ti jy nĩgān mū, ti tỹ vēnh jagtar vég mū

ra. Ti jykre há nĩn kŷ tóg Egito tá ke ag pã'i mág mŷ há tĩ, ag tŷ ù to: Faraó, he mũ ãn mŷ. Hã kŷ tóg ti tŷ pã'i mág han mũ, Faraó ti, José ti tŷ. Ti tŷ tóg pã'i mág han mũ, ti tŷ Egito tá ke kar ag ki rĩr jé, Faraó mré ke kar ag ki rĩr jé gé sir.

¹¹Kejẽn tóg prŷg han mũ, ga tŷ Egito mĩ hã, ga tŷ Canaã mĩ hã ke gé. Kŷ vėnh kar tóg kókĩnkĩr mũ, prŷg kã. Kŷ ěg jóg'jóg ěn ag tóg kókĩnkĩr mũ gé.

¹²Kŷ ù tóg Jacó mŷ: "Egito tá ti vėjẽn nĩ inhhã," he mũ. Kŷ tóg ěg jóg'jóg ag jėgnėg mũ, Jacó ti, ag tŷ Egito ra mũ vėn jé. ¹³Ag tŷ ra mũ mãn kŷ José tóg vãhã ag mŷ: "inh hã vė," he mũ, ã kãke ag mŷ. Hã kŷ Faraó tóg José kanhkã ki kanhró nĩ gé sir. ¹⁴Kŷ José tóg ã panh tŷ Jacó jé prėr mũ, ti tŷ vėnh kar taťĩn kãťĩg jé. Û tŷ 70 kri 5 ag vė, ti kanhkã ag. ¹⁵Kŷ Jacó tóg Egito ra tĩ mũ. Tá tóg ter mũ kejẽn. Kar kŷ ěg jóg'jóg ag vŷ tá kãgter kãn mũ gé. ¹⁶Ěmã tŷ Siquém tá ag tóg kėnh kŷ nŷťĩ, Abraão vŷ tóg vėnh kej ěn to jãnkamy nĩm ja nĩ, Emor krė ag mŷ, ěmã tŷ Siquém tá," he tóg, Estėvão ti.

¹⁷"Vãhã tóg kurã pėtėm ke mũ sir, Topė tŷ Abraão mŷ: "ã krė mŷ sóg ga ěn nĩm mũ," he mũ kurã ti. Kŷ ag tóg Egito tá vėnh grun mũ.

¹⁸Kejẽn ù tá pã'i tóg tŷ pã'i jė, Egito tá. Hã ra tóg José mẽ ja tũ nĩ, pã'i tag ti. ¹⁹Ěn tóg ěg kanhkã ag kã'ug mũ, ag lograr ke tóg mũ, ěg jóg ag vóg kónãn tóg mũ gé. Kŷ tóg ag mŷ: "ãjag krė kãsir ag vãm ra, ag kãgter jé," he mũ, pã'i ěn ti," he tóg, Estėvão ti.

²⁰"Ti tŷ tag tó kar vãhã Moisés tóg mur mũ, kŷ tóg Topė mŷ há tĩ. Hã ra ti han mũ fag tóg kysã tãgtũ hã ki ti ki rĩr mũ. ²¹Kysã tãgtũ tũg kŷ fag tóg sir ti fón mũ. Hã ra Faraó ěn kósĩn fi tóg ti ve kŷ ti vãg mũ, ti jė'ŷn jé. Kŷ tóg fi kósĩn ri ke nĩ, Moisés ti. ²²Kŷ tóg nėn kar ki kanhrãn mũ, Egito tá vėnh jykre kar ěn ki. Kŷ ti jykre vŷ vėnh jykre tŷ hėn ri ke nĩ, kŷ ti vŷ vŷ vėnh vŷ tŷ hėn ri ke nŷ gé, Moisés ti," he tóg, Estėvão ti.

²³"Vãhã tóg prŷg tŷ 40 han mũ, Moisés ti. Kŷ tóg ã kanhkã pė ag to

jykrėn mũ, povo tŷ Israel to, ag tŷ nėn han mũ vėnh tĩg jé. ²⁴Kŷ tóg ù vėg mũ. Egito tá ke ù vėg tóg mũ, Moisés ti. Ti tŷ Israel vóg kónãn vėg tóg mũ, nėn ù tũ to. Kŷ tóg ti to jũ kŷ Israel ěn kajãm mũ, ti tén tóg mũ, Egito tá ke ěn ti. ²⁵"Inh kanhkã ag hŷn isŷ nėn han mũ to jykrėn mũ," he tóg. "Hã kŷ ag tóg ki kanhró nŷťĩ, Topė tŷ inh tugrĩn ag kren han ke ti," he tóg, Moisés ti. Hã ra ag tóg to jykrėn tũ nŷťĩ, ti kanhkã ag," he tóg, Estėvão ti.

²⁶"Tŷ vaj kŷ tóg ag to tĩg mãn mũ, ã kanhkã ag to. Kŷ ùn rėgre ag tóg jagnė to jũ nŷťĩ, Israel ag. Kŷ Moisés tóg ag tŷ jagnė to há han sór mũ. Hã jé tóg ag mŷ: "tŷ ãjag tóg jagnė kanhkã nŷťĩ vė," he mũ. "ãjag tŷ ne jé jagnė vóg kónãn sór nė?" he tóg.

²⁷Û tŷ ã rėgre vóg kónãn mũ ěn tóg ti vóg kŷ ti mŷ: "ã pi(jé) tŷ ěg pã'i nĩ," he mũ. "ã pi(jé) ěg jyvėn mũ'," he tóg.

²⁸"ã hŷn isėn sór mũ, ã tŷ rãké tá Egito tá ke ěn tén ri ke han sór ã hŷn mũ," he tóg ti mŷ," he tóg, Estėvão ti.

²⁹"Kŷ Moisés tóg ã tŷ ti vŷ mẽ kŷ tóg vėnh pėju kŷ tĩ mũ. Kŷ tóg ga tŷ Midiã ra tĩ mũ. Povo ù ag mŷ tóg tĩ mũ gé. Tá tóg prũg kŷ kósĩn rėgre han mũ.

³⁰Prŷg tŷ 40 tũg kŷ Topė tŷ jėnė jafã vŷ ti mŷ vėnh ven mũ, ti tŷ ěmã tũ ja mŷ tĩ mũ ra, krŷ tŷ Sinai tá. Vãnh grug ki tóg ti vėg mũ, Moisés ti, Topė tŷ jėnė jafã ěn ti. ³¹Ti tŷ ti ve kŷ tóg ti mŷ e tĩ. Kŷ tóg ra tĩ mũ, ti ve há han jé. Kŷ tóg vėnh vŷ mẽg mũ. Topė vŷ vė. ³²Kŷ tóg ti mŷ: "tŷ sóg ã jóg'jóg ag Topė nĩ," he mũ, "Abraão Topė, Isaque Topė, Jacó Topė," he tóg, vėnh vŷ ti.

Hã ra Moisés tóg jũrũn ke mũ, ti kamėg kŷ. Kŷ tóg tá ěvãnh jãvãnh nĩ.

³³Hã ra Topė tóg ti mŷ: "ã pėn nė kunũ ra, ã pėn to ró ti," he mũ. "Inh jo ã tóg jė nĩ (mŷr), hã ra sóg vėnh kar kãfór nĩ. Hã kŷ kunũ," he tóg, Topė ti.

³⁴"Egito tá ke ag tŷ isũ ag vóg kónãn vėg isóg nĩ nĩ. Ag vėkrėnrėr mẽg sóg nĩ nĩ. Kŷ sóg tere, sŷ ag kygvãn jé. Hã kŷ sóg ã jėnėg mũ, ga tŷ Egito ra, ã tŷ ag kygvãn jé. Ha tũg," he tóg, Topė tŷ

jĕnĕ jafā ti, Moisés mÿ,” he tóg, Estêvão ti.

³⁵ “Moisés ĕn hā jĕnĕ ja tóg nĭ, Topĕ ti, ti tÿ ā kanhkā ag kren han jé, ti tÿ tÿ pā'i nĭ jé. Hā to Topĕ tÿ jĕnĕ jafā tóg ti mÿ vĕnh ven, vānh gru ki. Hā ra ti kanhkā ag tóg ti to é he ja nĭgtĭ, ti mÿ: “ā pi(jé) tÿ ĕg pā'i nĭ,” hen kÿ, “ā pi(jé) ĕg jyvĕn mÿ,” hen kÿ. ³⁶ Moisés tóg sir ĕg tÿ nĕn han vānh hyn han, ga tÿ Egito tá, goj kafā tũ tá ke gé, goj kusŭg he mÿ ĕn tá ke gé. Kÿ ag tóg ĕmā tũ mĭ mÿ mÿ, prÿg tÿ 40 ki, ti kanhkā ag. Kÿ Moisés vÿ ag jo tĩ mÿ, ti tÿ ga tÿ Egito tá ag kāpan kÿ. Hā ra tóg ag mÿn ki ĕg tÿ nĕn han vānh hyn han mÿ gé,” he tóg, Estêvão ti.

³⁷ “Moisés tóg ā kanhkā ag mÿ, povo tÿ Israel ag mÿ tóg tag tó ja nĭ: “Topĕ vÿ ājag mÿ ā vĭ tó tĩ ũ jĕnĕnh mÿ, ājag mré ke ũ, ti tÿ ājag mÿ Topĕ vĭ tó jé inh ri kĕn,” he ja tóg nĭgtĭ, Moisés ti. ³⁸ Moisés ĕn hā ne tóg povo tÿ Israel ag mré ĕmā tũ mĭ tĩ ja nĭgtĭ. Ag tÿ kejĕn pānónh tÿ Sinai tá nÿtĭn kÿ tóg Topĕ tÿ jĕnĕ jafā mré vĭ mÿ, Moisés ti. Kÿ tóg ti mÿ vĕnh vĭ nĭm mÿ, Topĕ ti, ĕg tÿ ti vĭ ĕn han kÿ ĕg tÿ ĕg rĭr krÿg ja tũ ve jé. Kÿ Moisés tóg ĕg jóg'jóg ag mÿ vĕnh vĭ ĕn tugtó mÿ. Hā ra tóg ĕg mÿ tó mÿ gé,” he tóg, Estêvão ti.

³⁹ “Moisés vĭ han vānh ag nÿtĭ, ĕg jóg'jóg ag. Kÿ ag tóg ti tovānh kÿ ga tÿ Egito ra mÿ mǎn sór mÿ, kyrágrā kÿ. ⁴⁰ Kÿ ag tóg Moisés jāvy tÿ Arāo mré vĭ mÿ. Kÿ ag tóg ti mÿ: “ĕg mÿ vĕnh kāggrā tÿ topĕ han, retrato tÿ, ĕg tÿ vĕnh jo ag gé(g) mÿ jé,” he ag tóg.

Hā ra Moisés vÿ ver pānónh tÿ Sinai kri nĭ nĭ.

Kÿ ag tóg Arāo mÿ: “Moisés tóg ĕg jo tĭg ja nĭ,” he mÿ. “Ĕg kāpan ja tóg nĭ, ga tÿ Egito tá, hā ran hĕ ra vyr hÿn?” he ag tóg ti mÿ. Kÿ tóg ag mÿ: “hej,” he mÿ. ⁴¹ Kÿ ag tóg monh sĭ kāggran mÿ. Kÿ ag tóg ti kāggrā ĕn mÿ ag tóg ājag mĕg kugprŭn mÿ, retrato ĕn mÿ. Ag tÿ han mÿ tóg ag mÿ sĭnvĭ tĩ. Kÿ tóg ag mÿ sér tĩ sir.

⁴² Hā ra Topĕ tóg vĕnh kaja jé ag tovānh mÿ gé, hā kÿ ag tóg rā to jānjān

mÿ, kysā to (mÿr), krĭg kar to (mÿr). Hā kÿ Topĕ vĭ tó tĩ ũ tóg ag to rán mÿ gé, kÿ tóg: “Israel,” he mÿ. “Ājag tÿ ĕmā tũ ja mĭ mÿn kÿ ājag tóg inh mÿ nĕn ũ pŭn ja tũ nĭgtĭ (mÿr),” he tóg. “Prÿg tÿ 40 ki ājag tóg ĕmā tũ ja mĭ mÿ ja nĭgtĭ,” he tóg, “hā ra ājag tóg topĕ ũ ag mÿ kugprŭn ja nĭgtĭ, inh mÿ pŭn tũ nĭn kÿ,” he tóg, Topĕ ti, ā vĭ tó tĩ tÿ. ⁴³ “Topĕ tÿ Moloque ĩn sĭ va ājag tóg mÿ ja nĭgtĭ, krĭg kāggrā ke gé, hā vÿ: Renfā, he mÿ, krĭg retrato ĕn ti,” he tóg. “Vĕnh kāggrā ĕn to ājag tóg jānjān ja nĭgtĭ,” he tóg. “Hā kÿ sóg ājag vóg kónān kÿ Babilônia tá ke ag jĕgnĕnh mÿ, ag tÿ ājag tatĭn mÿ jé, cidade tÿ Babilônia mǎ ra,” he tóg, Topĕ ti, ā vĭ tó tĩ tÿ,” he tóg, Estêvão ti.

⁴⁴ “Ĕg jóg ag tÿ ĕmā tŭg ja mĭ mÿn kÿ ag tóg kur tÿ Topĕ pĕ jo ĩn han ja nĭ, ag tÿ tá Topĕ tũ han jé, ti ĩn tá. Topĕ vÿ Moisés mÿ tó ja nĭ, ti tÿ kur tÿ Topĕ jo ĩn han jé, kÿ tóg ti tÿ nĕn han ke ven ja nĭ ti mÿ. ⁴⁵ Ag krĕ tóg sir ag ri kĕn ĩn tÿ kur ĕn ma mÿ ja nĭgtĭ gé, ag tÿ Topĕ tÿ ājag mÿ ĕmā tó mÿ ĕn ra mÿn kÿ. Moisés ter kar Josué tóg sir ag jo tĩ mÿ, kÿ ag tóg ga ĕn ra mÿ mÿ. Hā ra Topĕ tóg ga ĕn tá ke ag kāpan mÿ, ĕg jóg'jóg ag jo.

Kejĕn Davi tóg tÿ ag pā'i nĭ sir, prÿg tÿ hĕn ri ke kar kÿ. Hā ra ĩn tÿ kur ĕn tóg ver jĕ nĭ. ⁴⁶ Topĕ vÿ Davi to há nĭ. Kÿ Davi tóg ti mÿ: “sÿ ā mÿ ĩn há han há tóg tĩ vĕ,” he mÿ. “Ā hā ne tóg tÿ ijóg'jóg tÿ Jacó Topĕ nĭ,” he tóg. “Kÿ tóg ā tÿ ĩn tÿ kur krĕm nĭn kÿ inh mÿ há tũ nĭ,” he tóg ti mÿ, Davi ti.

⁴⁷ Hā ra Davi tóg han tũ nĭ ver. Ti kósĭn tÿ Salomāo tóg ĩn ĕn han mÿ,” he tóg, Estêvão ti.

⁴⁸ Kÿ tóg ag mÿ: “hā ra vĕnh kar kāfór ĕn tóg ĕg tÿ ti jo ĩn han mÿ ĕn krĕm nĭ tũ nĭgtĭ (mÿr),” he mÿ. “Hā kÿ Topĕ vĭ tó tĩ ũ tóg ti to tag tó ja nĭ, ha mĕ. ⁴⁹ “Kanhkā tǎn vÿ tÿ inh nĭ,” he tóg. “Inh nĭg ja ri ken hā vĕ,” he tóg. “Kÿ ga vÿ tÿ isŭ nĭ gé. Sÿ tá vĕnhkán sór nĭn kÿ sóg kĕnh ke mÿ. Isŭ kar vĕ. Kÿ ājag tÿ inh mÿ ĩn han sór kÿ ājag hÿn hĕ ri kĕnh mÿ?” he tóg. “Pĕtĕm ke tũ

ājag nīnh mū, ājag tỹ inh mỹ vėnhkán jafā han ken ki,” he tóg. ⁵⁰ “Inh hā ne tóg nén kar hyn han ja nĩ inhhā,” he tóg, Topě ti, ā vĩ tó tĩ tỹ,” he tóg, Estėvāo ti.

⁵¹ Kỹ tóg ag mỹ: “krī tũ ājag nỹtĩ (mỹr),” he mū. “Ki kanhrān jāvānh ājag tóg nỹtĩ (mỹr),” he tóg. “Kỹ ājag nĩgrėg tóg kutu nĩ gé (mỹr), Topě kuprīg kato ājag tóg vāsānsān nỹtĩ. Ājag jóg'jóg ag mré ājag tóg ti kato vāsānsān nỹtĩ,” he tóg. ⁵² “Ājag jóg'jóg ag ne tóg Topě vĩ tó tĩ ag kar vóg kónān ja nĩgtĩ', ag kāgtén ja ag tóg nĩgtĩ'. Hā ra ěn ag tóg ũ tỹ vėnh jykre kuryj han mū ěn kāmén ja nĩgtĩ, hā vỹ: Jesus, he mū. Ti kātīg ke jo ag tóg ti tó ja nĩgtĩ, Topě vĩ tó tĩ ag. Jāvo ājag tóg ěn kato vĩ ja nĩgtĩ, fóg mỹ. Kỹ ājag tóg ti tén ja nĩgtĩ, Cristo ti,” he tóg, Estėvāo ti.

⁵³ “Topě hā ne ājag mỹ ā vĩ nĩm ja nĩ', ā tỹ jėgnė jafā ag tỹ. Hā ra ājag tóg ti vĩ mrynhmranh ja nĩgtĩ,” he tóg. Estėvāo tỹ pā'i ag mỹ tón hā vė.

Ag tỹ Estėvāo tén

⁵⁴ ũ tỹ tá nỹtĩ ag tỹ ti vĩ mē kỹ ag fe tóg gỹm ke mū. Kỹ ag tóg ājag jā tỹ gyngyn he mū, tỹ ag tóg gangan ke mū. ⁵⁵ Hā ra Topě kuprīg tóg Estėvāo krīn mū, kỹ Estėvāo tóg kanhkā ki ěvānh mū. Kỹ tóg Topě vėg mū, ti kókov ti. Jesus vėg tóg mū gé, Topě pėgja tá tóg jė nĩ, Jesus ti. ⁵⁶ Kỹ tóg: “hā vé,” he mū. “Kanhkā tá sóg vėg mū,” he tóg. “Kỹ ěprā ke fi kósin tóg Topě pėgja tá jė nĩ,” he tóg.

⁵⁷ Kỹ ag tóg prėnprėr mū sir, ājag nĩgrėg nĩgfėnh kỹ. Ti to ag tóg vėnh génh mū sir, ag kar ti. ⁵⁸ Kỹ ag tóg ti sėg mū, cidade tỹ Jerusalém tá ag tóg ti kutēm mū gé. Kỹ ag tóg ti pin mū, pó tỹ. Ājag kur vāvām ag tóg mū, kỹ kyrũ tóg ki rĩr mū, ag kur ki. Kyrũ ěn jiji hā vỹ: Saulo, he mū.

⁵⁹ Kỹ ag tóg Estėvāo pin mū sir, pó tỹ. Hā ra Estėvāo tóg jamā hár(a): “!..inh Senhor'..!” he mū. “!..Jesus'..!” he tóg. “!..Inh kuprīg jāvānh ra..!” he tóg mū. ⁶⁰ Kỹ tóg ā jakrī tỹ jė kỹ prėr mū, jamā hár(a), kỹ tóg: “!..inh

Senhor'..!” he mū. “!..Ag tỹ inh pin tỹ vėnh pāte fón ne..!” he tóg mū. Kar kỹ tóg hun ke mū sir.

8

Saulo tỹ ag vóg kónān

¹ Jāvo Saulo ěn mỹ tóg há tĩ, ag tỹ ti tén kỹ. Kurā ěn kā ag tóg Jesus ki ge mū kar vóg kónān jagy han mū, Jerusalém tá. ũ tỹ vėnh mán tĩ ag vóg kónān ag tóg mū gé, ũ tỹ Topě vĩ mē jė vėnh mán tĩ ag. Kỹ ag tóg jagāgtar tāvĩ nỹtĩ. Kỹ ag tóg vėnh kāpugpóv kán mū sir. Ga tỹ Judėia kar mĩ ag tóg mū mū, ga tỹ Samaria mĩ ke gé. Hā ra Jesus tỹ ũn vin mū ag hā tóg Jerusalém tá nỹtĩ nĩ.

² ũ tỹ Topě to há tĩ ag tóg fe kaj nỹtĩ, Estėvāo ter kỹ. Kỹ ag tóg kygfỹ mág kỹ ti kėnh mū.

³ Hā ra Saulo tóg Jesus ki ge kỹ nỹtĩ kar ag vóg kónān jagy han mū, ũ tỹ Topě vĩ mē jė vėnh mán tĩ ag. Ti tỹ ag tũg sór vė, Saulo ti. Hā jė tóg ĩn kar kāra rā tĩ. Ti tỹ Jesus ki rā kỹ jė ũ ven kỹ tóg vėse jan kátá ti fón ti, ũn gré ag, ũn tātá fag ke gé.

Samaria tá Topě vĩ tó

⁴ ũ tỹ vėnh kāpugpóv mū ěn ag vỹ vėnh kar mỹ vėnh vĩ sér tugtó mũgtĩ, Topě vĩ ti. ⁵ Kỹ Filipe tóg tĩ mū gé. Ga tỹ Samaria ra tóg tĩ mū, kỹ tóg cidade ũ ki ra mū, Cristo kāmén jė. ⁶ Kỹ vėnh kar tóg ti vĩ mėgmėg mū. Jēmė há han ag tóg mū, Filipe vĩ ti. Hā ra Filipe tóg ěg tỹ nén han vānh hyn han mū gé. Kỹ ag tóg vėg mū. Hā kỹ ag tóg jēmė há han mū. ⁷ Vėnh jagrė kórėg tỹ hėn ri ke pan tóg mū, Filipe ti. Ti tỹ ag pan kỹ ag tóg jamā hár(a) prėr mū, kỹ ag tóg kāpa mū. ũ grĩ ag tỹ há' he tóg mū gé, ũn vagvá ag tỹ ke gé, ũn vygvá ag tỹ. ⁸ Kỹ tóg vėnh kar mỹ sér tĩ sir, cidade ěn tá.

⁹ Kỹ Simāo tóg nĩ nĩ, cidade ěn tá ke ũ. Kujá vė, Simāo ěn ti. Kỹ tóg nén vėnhmỹ hyn han tĩgtĩ. Kỹ tóg ga tỹ Samaria tá ke ag tỹ ti tỹ nén han ve kỹ tóg ag mỹ e tĩ. Vėso tóg: “ag káfór inh nĩ,” he tĩ, ag tỹ ti kamėg jė. ¹⁰ Hā kỹ vėnh kar tóg ti kamėg mū sir, ũn

sanh ag, gĩr ag ke gé. Ti to ag tóg: “Topě jykre han tóg tĩgtĩ, Topě jykre mág (pě) ěn,” he tĩ, Simão ěn to. ¹¹ Kysã tỹ hěn ri ke ki tóg nén vėnhmỹ hyn han ti, kỹ tóg vėnh kar mỹ e tĩ, hã kỹ ag tóg ti kaměg tĩ sir.

¹² Vãhã ag tóg Filipe vĩ kri fig mũ, Samaria tá ke ag, ti tỹ Jesus Cristo tón kỹ. Topě tỹ tỹ ěg pã'i nĩ kãmén tóg mũ, Filipe ti. Ũ tỹ ã vĩ kri fig mũ ag kygpég tóg mũ, ũn gré ag, ũn tãtã fag ke gé. ¹³ Kỹ Simão ěn tóg ti vĩ kri fig mũ gé, kujã ěn ti. Kỹ Filipe tóg ti kypég mũ gé. Kỹ tóg Filipe mré nĩ nĩ. Kỹ tóg Filipe tỹ ěg tỹ nén han vãnh hyn han mũ vég mũ, Topě jykre tỹ. Kỹ tóg ti mỹ e (pě) tãvĩ tĩ sir, Simão mỹ.

¹⁴ Kỹ vãhã Jesus tỹ ũn vin mũ ag tóg kejěn mēg mũ, Samaria tá ke ag tỹ Topě vĩ kri fig mũ ěn ti. Jerusalém tá ag tóg mēg mũ, kỹ ag tóg João mré Pedro jěněg mũ, ag tỹ ve jé. ¹⁵ Pedro ag tỹ tá junjun kỹ ag tóg ag to Topě mré vĩ mũ, Samaria tá ke ag to, Topě tỹ ã kuprĩg tỹ ag jagrěn jé. ¹⁶ Tá ke ũ tóg tỹ jagrě tũ ja nĩ ver. Kygpe kỹ ag nỹtĩ inhhã, Jesus jiji tó kỹ, ěg Senhor jyjy tó kỹ. ¹⁷ Kỹ Pedro ag tóg ãjag nĩgě tỹ ag mēgmēg mũ, kỹ Topě kuprĩg tóg ag kãra rã mũ.

¹⁸ Hã ra Simão tóg vég mũ, Jesus tỹ ũn vin mũ ag tỹ nén han mũ ti. Ag tỹ ũ mē kỹ Topě kuprĩg tóg ag kãra rã mũ. ěn vég tóg mũ, Simão ti. Kỹ tóg ag mỹ jãnkamy ven mũ, Pedro ag mỹ. ¹⁹ Kỹ tóg ag mỹ: “inh mỹ vėnh jykre tag nĩm nĩ, jãnkamy tag to,” he mũ. “Sỹ ũ mē kỹ Topě kuprĩg tóg ag kãra rãnh ke mũ. Sỹ vėnh jykre ěn ki kanhrãn há tóg tĩ,” he tóg.

²⁰ Hã ra Pedro tóg ti mỹ: “ã jãnkamy mré ã nũgme ki kutěnh mũ,” he mũ. “Topě tỹ nĩm ja vė (mỹr), hã ra ã tóg jãnkamy ti mãn sór mũ, vėnh jykre ti,” he tóg. ²¹ “Ã pi(jé) Topě jykre tag ki kanhró nĩnh mũ', kỹ Topě tóg ã mỹ nĩm ke tũ nĩ,” he tóg. “Ã jykre pijé kuryj nỹ', Topě mỹ,” he tóg. ²² “Ã jykre pãno tag tovãnh ra,” he tóg. “Topě mré vĩ. Hěn ri ke mũn tóg ã mỹ vėnh pãte

fón mũ, ã tỹ vėnh jykre pãno to jykren mũ tag ti,” he tóg. Pedro ti. ²³ “Fe kórég tãvĩ ã nĩ (mỹr), kỹ ã jykre vỹ pãno nỹ gé sir,” he tóg, Pedro ti.

²⁴ Kỹ Simão tóg ti mỹ: “iso Topě mré vĩ, inh jagtar jěg tũ nĩ jé, ã tỹ inh mỹ tó mũ tag ti,” he mũ.

²⁵ Hã ra Pedro ag tóg mũ mãn gé, ag tỹ ěg Senhor tỹ Jesus vĩ tó kar kỹ. Ājag tỹ nén ve ja ěn tó kãn ag tóg, Jesus tỹ nén han ja ti. Kỹ ag tóg Jerusalém to vỹnvỹn ke mũ sir. Ag mũ kỹ ag tóg ga tỹ Samaria mĩ Topě vĩ há tugtó mũ gé.

Filipe tỹ ũn kypég mũ

²⁶ Hã ra Topě tỹ jěně jafã tóg Filipe mỹ vĩ mũ, kỹ tóg: “kanhkã tãpér ra tĩg, ěpřy jagma tĩg, ěmĩn jagma,” he mũ. Jerusalém tán kãtĩ, Gaza mĩ, hã ra tóg ěmã tũ fĩn kutě mũ. ěpřy ěn jagma tĩg, ěmĩn ěn jagma,” he tóg mũ, Topě tỹ jěně jafã ti.

Kỹ tóg tĩ mũ sir, Filipe ti. ²⁷ Tá jun kỹ tóg ga tỹ Etiópia tá ke vég mũ, pã'i fi rãnrãj han tĩ ti, pã'i tỹ rainha fi tỹ nén ũ kar vég tĩ ti, ũn kurĩ ěn ti. Pã'i fi jijin hã vỹ: Candace, he mũ. Fi krēm pã'i ěn tóg Jerusalém ra tĩg ja nĩ, ũn kurĩ ěn ti. Tá tóg Topě kurã mág ve ja nĩ, festa mág ti, Jerusalém tá. ²⁸ Hã ra tóg ã jamã ra vỹn ke mũ sir, carroça kãmĩ. Tĩg kỹ tóg Topě vĩ to ke mũ, Isaías tỹ rá ěn ti. Vãšỹ Topě vĩ tó tĩ vė, hã vỹ: Isaías, he mũ.

²⁹ Kỹ Topě kuprĩg tóg Filipe mỹ: “carroça kukãm tĩg,” he mũ. ³⁰ Kỹ Filipe tóg fũrũn tĩ mũ, kỹ tóg ti tỹ vėnh rá to ke mēg mũ, Isaías tỹ rá ěn to, vãšỹ Topě vĩ tó tĩ tỹ rá ěn to. Kỹ tóg ti mỹ: “ã mỹ ã tỹ nén to ke mũ tag ki kanhró nĩ'?” he mũ.

³¹ Hã ra tóg: “vó,” he mũ. “Ũ tóg inh mỹ kãmén ja tũ nĩ ver,” he tóg. “Ã mỹ inh mỹ kãmén ke tũ nĩ'?” he tóg. “Tãpřy ra, inh mré nĩ jé,” he tóg. Kỹ tóg ke mũ, Filipe ti.

³² Ti tỹ ken hã vė, ha mē: “ovelha ri ke han tóg, ũ ěn ti. Ovelha pére ěg mũgtĩ, ti tãnh jé, hã ra tóg vĩ tũ nĩgtĩ (mỹr). Cordeiro ri ke han tóg mũ gé. ěg tỹ ti kyki ronh mũ ra tóg jatun mỹ

jé nĩ gé (m̃r). ³³ Û ên t̃y Topê vĩ mranh tũ hã ra ag tóg ti vóg kónãn, ag t̃y ti jyvên tũ ra. Ti mré ke ag jykre pãno tó kãn ke tũ êg tóg nĩgtĩ (m̃r). Ti tén ja ag tóg (m̃r), k̃y tóg ter mũ sir,” he tóg, vênh rá ti.

³⁴ K̃y ùn kurĩ ên tóg Filipe m̃y: “ũ to ke nê h̃yñ? Topê vĩ tó tĩ t̃y ne tó nê h̃yñ?” he mũ. “Ình m̃y tó,” he tóg. “Ti t̃y vêso ke m̃y, ù to ke m̃y vó?” he tóg.

³⁵ K̃y Filipe tóg ti m̃y vênh rá tag kãmén mũ sir. Jesus kãmén tóg mũ. Ti m̃y tóg vênh vĩ há ên tó mũ, Jesus to.

³⁶ Ge ag tóg mũ mũ, êp̃ry jagma, êm̃n jagma. K̃y ag tóg goj tá junjun mũ. K̃y ùn kurĩ ên tóg: “tag ki tóg goj nĩ,” he mũ. “Ã t̃y ki inh kype jé tóg há nĩ, he tóg.

³⁷ K̃y Filipe tóg ti m̃y: “ã t̃y ã fe t̃y ti ki rá k̃y nĩ ñn k̃y tóg há nĩ,” he mũ.

K̃y tóg: “ti ki sóg rá k̃y nĩ,” he mũ. “Jesus tóg t̃y Topê kósin nĩ (m̃r), Jesus Cristo ti,” he tóg, ùn kurĩ ti. ³⁸ K̃y tóg carroça t̃n ti m̃y: “ver kr̃yg hé,” he mũ. K̃y tóg Filipe mré goj ra tere mũ, k̃y tóg kãra rá mũ, ùn kurĩ ti. K̃y Filipe tóg ti kypég mũ sir.

³⁹ Ag t̃y goj kãtã kãjãp̃ry k̃y Filipe tóg tũ' he mũ, Topê kupr̃ig t̃y ti ma t̃ig k̃y. K̃y ùn kurĩ tóg ti ve mãn tũ nĩ sir. Hã ra tóg tĩ mũ, ã jamãn ra. Ti m̃y tóg sér tĩ sir.

⁴⁰ Hã ra Filipe tóg cidade t̃y Azoto tá nĩ nĩ. K̃y tóg t̃ig k̃y Jesus vĩ tó tĩ mũ, êmã kar mĩ. K̃y tóg kejên cidade t̃y Cesaréia tá jun mũ, Jesus kãme sér tó jé.

9

Saulo t̃y Jesus ki rá (Hk 22.6-16; 26.12-18)

¹ Hã ra Saulo tóg ver ù t̃y êg Senhor t̃y Jesus mré mũ mũ ag vóg kónãn sór mũ. Ag to tóg kr̃i r̃y nĩ ver. Ti t̃y ag kãgtén sór vê. Hã to tóg Topê tũ ki r̃r tĩ to pã'i mág to tĩ mũ. ² K̃y tóg ti m̃y permissão to vĩ mũ, ti t̃y cidade t̃y Damasco ra t̃ig jé. Tá tóg permissão ên t̃y pã'i ag m̃y ven sór mũ, ag t̃y ti m̃y: “ha ag venh tĩ gé,” he jé. Ti t̃y Jesus mré tĩ mũ ù ve k̃y tóg ti se sór

tĩ. Jerusalém ra tóg ag tatĩ t̃ig sór tĩ, ti t̃y ùn ség mũ ag, ùn gré ag, ùn tãtã fag ke gé. ³ Hã jé tóg Damasco ra tĩ mũ. Ti t̃y kakó ke m̃y hã jêngrê tar tóg vênh ven mũ, kanhkã tá. Rã kãfór tóg nĩ, hã ra tóg Saulo ki kómkom ke mũ sir. ⁴ K̃y Saulo tóg kutê mũ, ga kri tóg tá' ke mũ. K̃y tóg vênh vĩ m̃eg mũ. K̃y tóg: “Saulo', Saulo',” he mũ. “Ã t̃y ne jé isũ ag vóg kónãn nê?” he tóg, vênh vĩ ti.

⁵ K̃y Saulo tóg êg Senhor m̃y: “ã t̃y ù nê?” he mũ.

K̃y tóg ti m̃y: “t̃y sóg Jesus nĩ, ã t̃y ùn vóg kónãn sór tĩ ên ṽy t̃y inh nĩ,” he mũ.

⁶ “Jêg nê ra, cidade tag ki rá, tá ù tóg ã m̃y tónh mũ, ã t̃y nén han ke ti,” he tóg, vênh vĩ ti.

⁷ Ti mré mũ ag ṽy vênh vĩ tag m̃eg mũ gé, hã ra ag tóg nén ù vég tũ nĩ. K̃y ag kãne tóg jũrũn ke mũ. ⁸ K̃y Saulo tóg jêg nê mũ sir. K̃y tóg tãmĩ êvãnh sór mũ, hã ra tóg nén ù vég tũ nĩ. K̃y ag tóg ti nĩgé kãgm̃i k̃y ti pére mũ mũ, cidade t̃y Damasco ra. ⁹ Kurã tãgtũ ki tóg êvãnh tũ nĩ, k̃y tóg jêg tũ (pê) nĩ gé, kron tũ (pê) ti nĩ gé, Saulo ti.

¹⁰ Damasco tá ke ù tóg nĩ nĩ, ti jyjy hã ṽy: Ananias, he mũ. Jesus mré tĩ ù vê. K̃y Jesus tóg ti m̃y vênh ven mũ. K̃y tóg: “Ananias',” he mũ.

K̃y Ananias tóg êg Senhor ti m̃y: “inh hã vê,” he mũ.

¹¹ K̃y Jesus tóg ti m̃y: “jêg nê ra,” he mũ. “Êm̃n kuryj he mũ ên ra t̃ig. Judas he mũ ên ìn kãra rá. Tá ù tóg nĩ nĩ, ti jiji hã ṽy: Saulo, he mũ. Cidade t̃y Tarso tá ke vê. Ên mré ṽimnĩ,” he tóg. “Ha vé, inh mré tóg ṽi nĩ,” he tóg.

¹² “K̃y tóg ù vég nĩ nĩ, ti jyjy hã ṽy: Ananias, he mũ. ã hã vê. ã t̃y ti ìn kãra rãnh ke vê. ã t̃y ã nĩgé t̃y ti m̃enh ke vê. K̃y tóg ve mãn ke mũ, ã t̃y ti m̃en t̃y. Tag vég tóg nĩ nĩ, Saulo ti,” he tóg, Jesus ti, Ananias m̃y.

¹³ K̃y Ananias tóg êg Senhor ti m̃y: “vênh kar tóg ti kãmén tĩ hã ra, ã t̃y inh m̃y tó mũ tag ti,” he mũ. “Jerusalém tá tóg ã tũ ag vóg kónãn,” he tóg. ¹⁴ “K̃y tóg permissão ma kãtĩ mũ, Topê tũ ki r̃r tĩ to pã'i mág t̃y ti m̃y han k̃y. K̃y tóg ù t̃y ã mré ṽi mũ kar sigse sór mũ,

cidade tag ki,” he tóg, Ananias ti, Jesus mǎ.

¹⁵ Kǎ ěg Senhor tǎ Jesus tóg ti mǎ: “ti venh tǎg,” he mǎ. “Ti kuprĕg isóg (mǎr), ti tǎ ijiji tó jé, fóg ag kar mǎ, kanhgág ag kar mǎ ke gé, povo tǎ Israel ag mǎ ke gé,” he tóg. ¹⁶ “Ti mǎ sóg ven mǎ, ti tǎ isugrĕn jagtar ke ti,” he tóg, Jesus ti.

¹⁷ Kǎ Ananias tóg tǎ mǎ. Ti tǎ ĩn ěn tá jun kǎ tóg ĩ nǎgĕ tǎ ti mĕg mǎ, kǎ tóg ti mǎ: “Saulo’,” he mǎ. “Régre’,” he tóg mǎ. “Ĕg Senhor vǎ inh jĕnĕ, Jesus mǎr, sǎ ĩ ve jé,” he tóg. “Ti ve ĩ (mǎr), ěpry kri, ĩ tǎ tag ki jun mǎn kǎ,” he tóg. “Hǎ kǎ sóg kǎtǎ mǎ, ĩ tǎ ve mǎn jé, Topĕ kuprĕg tǎ tǎ ĩ jagrĕ nǎ jé,” he tóg, Ananias ti.

¹⁸ Kǎ tóg vǎhǎ ti kanĕ tá pa mǎ, pirǎ fár ri ke. Kǎ tóg ve há’ he mǎn mǎ sir. Kǎ tóg jĕg nĕ mǎ sir. Kǎ tóg ti kypĕg mǎ sir, Ananias ti. ¹⁹ Kǎ tóg jĕg mǎ gé sir, hǎ kǎ tóg tar’ he mǎ sir. Damasco tá tóg nǎ nǎ ver, Jesus mrĕ mǎ tǎ ag mrĕ. ²⁰ Kǎ tóg vĕsǎmĕr Jesus kǎmĕn mǎ, Israel ag vĕnh kanhrǎn jafǎ krĕm. “Tǎ tóg Topĕ kósĕn nǎ,” he tóg mǎ, Jesus to. ²¹ Ũ tǎ ti vǎ mĕg mǎ kar ag mǎ tóg e tǎ. “Jerusalém tá tóg ag vóg kónǎn, ũ tǎ Jesus tó mǎ ag,” he ag tóg. “Kǎ tóg tag ki jun mǎ gé, ag sigse jé, Topĕ tǎ ki rǎr tǎ tǎ pǎ’i mág ag mǎ ag tatǎ tǎg jé,” he ag tóg, Saulo to. Kǎ tóg ag mǎ e tǎ, ti tǎ Jesus to: Topĕ kósĕn vĕ,” hen kǎ.

²² Hǎ ra Saulo tóg fe tar nǎ. Kǎ tóg Israel ag kanhrǎn mǎ, cidade tǎ Damasco tá. Ag mǎ tóg Jesus kǎmĕn mǎ. “Tǎ tóg Cristo nǎ, Jesus ti,” he tóg, ag mǎ Topĕ vǎ kǎmĕn kǎ. Kǎ tóg ag tǎ ti vǎ kafǎn sór mǎ hǎ ra ag mǎ vĕnhmǎ tǎ sir.

Saulo tǎ cidade tǎ Jerusalém ra tǎg

²³ Kurǎ tǎ hĕn ri ke tǎg kǎ Israel ag tóg kejĕn jagnĕ mrĕ jykrĕn mǎ, Saulo tén ke to. ²⁴ Hǎ ra Saulo tóg mĕg mǎ, ag tǎ ti to jykrĕn ěn to. Cidade ěn to ró jǎnkǎ tá ag tóg vǎjĕg nǎtǎ, ti jo, kurǎ kar ki, kuty tá ke gé, ag tǎ hĕn ri ke mǎn tá ti tén jé. Kǎ tóg mĕg mǎ sir, Saulo ti. ²⁵ Kǎ ti mrĕ ke ag vǎ kuty tá kĕj kǎkǎ ti

nǎm kǎ ti tĕrem mǎ, cidade ěn to ró to. Kǎ tóg Jerusalém ra tǎ mǎ.

²⁶ Ti tǎ Jerusalém tá jun kǎ tóg Jesus mrĕ mǎ ag mrĕ nǎ sór mǎ, Jesus mrĕ mǎ tǎ ag mrĕ. Hǎ ra ag tóg ti kamĕg mǎ. “Ti ón hǎn,” he ag tóg ti to, ti tǎ ag vóg kónǎn jan kǎ. ²⁷ Kǎ Barnabé tóg ti mrĕ vǎ kǎ Jesus tǎ ũn vin mǎ ag to ti pére tǎ mǎ. Kǎ tóg ag mǎ ti tǎ Jesus ve ja ěn kǎmĕn mǎ, ěpry jagma. “Kǎ Jesus tóg ti mrĕ vǎ ja nǎ gé,” he tóg. “Kar tóg Damasco tá ke ag mǎ Jesus kǎmĕn ja nǎ gé, ti tǎ mǎmĕg tǎ nǎn kǎ,” he tóg, Barnabé ti.

²⁸ Kǎ Saulo tóg ag mrĕ tǎ nǎ ver, Jerusalém tá. Tá tóg Jesus kǎmĕn mǎ gé, ti tǎ mǎmĕg tǎ nǎn kǎ. ²⁹ Kǎ tóg Israel ag mrĕ vǎ mǎ gé, ũ tǎ Grego vǎ tó mǎ ag mrĕ ke gé. Ag tǎ ti vǎ kafǎn kǎ tóg ag mrĕ vǎ mǎ. Hǎ ra ag tóg ti tén ke to jykrĕn mǎ, Saulo tén ke to. ³⁰ Kǎ Jesus mrĕ ke ag tóg mĕg mǎ gé, ag tǎ Saulo tén ke to jykrĕn mǎ ěn to. Kǎ ag tóg cidade tǎ Cesarĕia ra ti pére mǎ mǎ. Tá junjun kǎ ag tóg cidade tǎ Tarso ra ti jĕnĕg mǎ.

³¹ Jesus ki ge kǎ nǎtǎ ag kar vǎ jatun mǎ nǎtǎ nǎ sir, ũ tǎ Topĕ vǎ mĕ jé vĕnh mǎn tǎ ěn ag. Jatun mǎ ag tóg nǎtǎ sir, ga tǎ Judĕia tá, ga tǎ Galilĕia tá ke gé, ga tǎ Samaria tá ke gé. Kǎ ag tóg jatun mǎ vĕnh kanhrǎn mǎ, Topĕ jykre tǎ. Topĕ vǎ ki ag tóg króm mǎ, Topĕ kamĕg kǎ. Topĕ kuprĕg vǎ ag krĕn mǎ. Kǎ ag krĕ vǎ kǎnhvy’ he mǎ. Kǎ ag tóg e nǎtǎ gé sir.

Enéias

³² Kejĕn Pedro tóg vĕnh kar ag vegvenh tǎ mǎ. Kǎ tóg cidade tǎ Lida ra tǎ mǎ gé, tá Topĕ tǎ ag vegve jé. ³³ Tá ũ tóg nǎ nǎ, ti jĕjin hǎ vǎ: Enéias, he mǎ. Grĕn kǎ tóg nǎ nǎ, ĩ cama kri. 8 anos han tóg, grĕ nǎ ki.

³⁴ Kǎ Pedro tóg ti mǎ: “Enéias’,” he mǎ. “Jesus Cristo vǎ ĩ han,” he tóg. “Jĕg nĕ ra, ĩ cama fi han ra,” he tóg.

³⁵ Kǎ tóg vĕsǎmĕr jĕg nĕ mǎ. Kǎ cidade tǎ Lida tá ke kar ag vǎ ti vég mǎ, cidade tǎ Saroná tá ke kar ag ke gé. Kǎ ag tóg ti ve kǎ Jesus ki ge mǎ gé sir.

Dorcas fi

³⁶ Cidade t̄y Jope tá ũ fi tóg n̄i n̄i, Jesus mré t̄i m̄u fi, fi jiji h̄a v̄y: Tabita, he m̄u, h̄a v̄y: Dorcas, he m̄u, fi jyjy ti, fóg t̄y Grego v̄in ki. Ēn fi h̄a v̄y n̄en kar há han m̄u. Ũn jagāgtar fag m̄y fi tóg n̄en v̄in t̄i.

³⁷ Kej̄en fi tóg kaga n̄y n̄i, k̄y fi tóg ter m̄u sir. K̄y fag tóg fi kupe k̄y ĩn to jāp̄ry jaf̄a tá fi fig m̄u, kynh m̄y.

³⁸ Jo Jope tóg Lida kakó k̄a n̄i, h̄a ra Pedro tóg Lida tá n̄i n̄i. K̄y Jope tá ke ag tóg ti ki kanhró n̄yt̄i, Pedron ki, Jesus mré m̄u ag.

K̄y ag tóg ũn régre ag j̄egn̄eg m̄u, ag t̄y ti m̄y: “kur k̄at̄ig m̄e han,” he jé.

³⁹ K̄y Pedro tóg v̄es̄ym̄er t̄i m̄u. K̄y tóg tá jun m̄u. H̄a ra Dorcas fi tóg ĩn to jāp̄ry jaf̄a tá n̄y n̄i, ter k̄y. Pedro jun k̄y ag tóg ĩn to jāp̄ry jaf̄a to jāp̄ry m̄u, ti mré. K̄y ũn mén ter ja ěn fag kar v̄y ti to k̄am̄u m̄u. Kygf̄y fag tóg m̄u. Ti m̄y fag tóg kur venven m̄u, fi t̄y fag m̄y kugr̄yn ja ti, camisa, vestido ke gé, v̄enh kri f̄e ke gé. Dorcas fi tóg fag m̄y kugr̄yn m̄e han ja n̄igt̄i.

⁴⁰ K̄y Pedro tóg v̄enh kar m̄y: “ha pa j̄eg,” he m̄u. K̄y tóg ā jakr̄i t̄y j̄eg k̄y Top̄e mré v̄i m̄u. K̄y tóg v̄es̄er fi m̄y: “Tabita', n̄i ra,” he m̄u. K̄y fi tóg mr̄in ke m̄u. K̄y fi tóg n̄i m̄u, fi t̄y Pedro ven k̄y. ⁴¹ K̄y tóg fi n̄iḡe k̄agm̄i k̄y fi f̄eg m̄u. K̄y tóg v̄enh kar jé pr̄er m̄u, Top̄e t̄u kar, ũn mén ter ja ěn fag mré h̄a. K̄y tóg fag m̄y fi ven m̄u.

⁴² K̄y Jope tá ke kar ag v̄y m̄eg m̄u sir, fi r̄ir m̄an ěn ti. K̄y ũ t̄y h̄en ri ke ag v̄y Jesus ki ge m̄u sir.

⁴³ K̄y Pedro tóg cidade t̄y Jope tá n̄i n̄i ver, Simão he m̄u ěn mré, ũ t̄y n̄en f̄ar t̄y t̄an̄aj ke t̄i ěn mré.

10*Capit̄ao t̄y Corn̄elio*

¹ Cidade t̄y Cesar̄eia tá ũ tóg n̄i n̄i, ti jiji h̄a v̄y: Corn̄elio, he m̄u. Soldado t̄y 100 to p̄a'i v̄e, ag t̄y ũ to: ga t̄y It̄alia tá ke ag, he m̄u ěn to capit̄ao v̄e. ² Ēn v̄y Top̄e to há n̄i, k̄y tóg Top̄e kam̄eg t̄i. Ti mré ke kar v̄y ge n̄yt̄i gé. Povo t̄y Israel ag k̄am̄i ũn jagāgtar ag jagāgt̄an

tóg t̄igt̄i, ti t̄y t̄y Israel ag mré ke t̄u h̄a ra. Top̄e mré tóg v̄i t̄i gé. ³ Ēn tóg n̄en n̄e v̄eg m̄u, 3 horas ki, ā n̄ur t̄u ra. K̄y tóg Top̄e t̄y j̄en̄e jaf̄a jun v̄eg m̄u. K̄y tóg ti m̄y: “Corn̄elio',” he m̄u, Top̄e t̄y j̄en̄e jaf̄a ti.

⁴ Ti t̄y ti ve k̄y ti fe tóg j̄ur̄un ke m̄u, k̄y tóg: “ne n̄e?” he m̄u.

H̄a ra tóg ti m̄y: “Top̄e v̄y ā v̄i m̄eg m̄u (m̄yr),” he m̄u. “Ā t̄y ũn jagāgtar ag m̄y n̄en n̄im t̄i v̄eg tóg m̄u gé,” he tóg. “H̄a k̄y tóg ā to jykr̄en m̄u,” he tóg.

⁵ “K̄y ũ j̄egn̄em̄n̄i, ag t̄y Jope ra m̄u jé. Tá ũ tóg n̄i n̄i, ti jiji h̄a v̄y: Simão, he m̄u, k̄y ti jyjy ũ h̄a v̄y: Pedro, he m̄u. Ēn jé pr̄erm̄n̄i,” he tóg. ⁶ “Simão mré tóg n̄i n̄i, ũ t̄y n̄en f̄ar t̄y t̄an̄aj ke t̄i ěn mré, k̄y ti ĩn v̄y goj kaf̄a t̄u fyr tá j̄e n̄i,” he tóg.

⁷ K̄y Top̄e t̄y j̄en̄e jaf̄a tóg t̄i m̄u, ti m̄y tó kar k̄y. K̄y capit̄ao ěn tóg ā camarada régre ag jé pr̄er m̄u, soldado pir mré, ũ t̄y Top̄e kam̄eg m̄u ěn ti. Ũ t̄y ā r̄anhr̄aj han m̄u ěn jé tóg pr̄er m̄u. ⁸ K̄y tóg ag m̄y ā t̄y n̄en ve ja tó m̄u, k̄y tóg cidade t̄y Jope ra ag j̄egn̄eg m̄u.

⁹ T̄y vaj k̄y ag tóg cidade ěn to h̄a n̄yt̄i, meio dia ki. K̄y Pedro tóg ĩn kri kyjer ěn ra t̄ap̄ry m̄u, Top̄e mré v̄i jé.

¹⁰ K̄y tóg kók̄ir m̄u. K̄y tóg fag m̄y v̄ej̄en to v̄i m̄u. Fag t̄y ver ti m̄y han m̄u ra tóg n̄en n̄e v̄eg m̄u, Pedro ti. ¹¹ K̄y tóg ag t̄y kanhk̄a nón m̄u v̄eg m̄u. Tá n̄en ũ tóg k̄at̄ere m̄u. K̄y tóg t̄y kur m̄ag ve n̄i. Ti péno kygje k̄y tóg ga kri k̄at̄ere m̄u, kur ti. ¹² H̄a ra bicho kar tóg kur ěn k̄aki n̄yt̄i n̄i, fa t̄y 4 (ke) kar tóg n̄yt̄i, ũ tóg ā nug kri m̄ugt̄i gé, s̄es̄i kar ke gé, j̄es̄i kar. ¹³ K̄y v̄enh v̄i tóg m̄e há t̄i, k̄y tóg: “t̄ag',” he m̄u. “T̄anh k̄y kó, v̄y,” he tóg.

¹⁴ K̄y Pedro tóg ěg Senhor ti m̄y: “nejé,” he m̄u. “N̄en ũ j̄eggry ko ja t̄u sóg n̄i (m̄yr),” he tóg. “Ēg povo jykre t̄u v̄e, ěg t̄y bicho ěn kon k̄y,” he tóg.

¹⁵ K̄y tóg ti m̄y v̄i m̄an m̄u sir jāvo, v̄enh v̄i ti, k̄y tóg: “Top̄e tóg h̄a ra to: há ti n̄i, he m̄u. K̄y j̄eggryg t̄ug n̄i,” he tóg.

¹⁶ Ge tāgtū han tóg, kŷ nén nē ěn tóg vég tū' he mŷ sir, kanhkā tá.

¹⁷ Hã ra tóg Pedro mŷ e tĩ. Ti tŷ to jykrén tū tóg tĩ, ti tŷ vég mŷ to. Ti tŷ ver to jykrén mŷ ra ag tóg junjun mŷ, Cornélio tŷ ũn jěgněg mŷ ag. Ũ tóg ag mŷ: “ĩn ěn vē,” he ja nĩ.

¹⁸ Kŷ ag tóg tá junjun mŷ. Ró to jěgĵē kŷ ag tóg jamā hár(a) ke mŷ, kŷ ag tóg: “Simão Pedro ag mŷ ki nŷtĩ?” he mŷ.

¹⁹ Hã ra Pedro tóg ver ã tŷ vég mŷ ěn to jykrén nĩ nĩ. Kŷ Topě kuprĵg tóg ti mŷ ke mŷ. “Ha vé, ũn régre ag vŷ ã jé prěr mŷ,” he tóg. ²⁰ “Jěg nē ra, kătére ra, tĵg ra ag mré,” he tóg. “To jykrén tŷg. Isŷ ag jěgně vē,” he tóg, Pedro mŷ, Topě kuprĵg ti.

²¹ Kŷ Pedro tóg ag to kătére mŷ, kŷ tóg ag mŷ: “inh hã vē,” he mŷ. “Inh jé prěr ja ãjag tóg nĩ,” he tóg. “Ājag tŷ ne to kāmŷ nē?” he tóg ag mŷ.

²² Kŷ ag tóg ti mŷ: “Cornélio tŷ ěg jěgně vē,” he mŷ. “Capitão vē, Cornélio ti. Ũn jykre kuryj vē, kŷ tóg Topě kaměg tĩ,” he ag tóg. “Israel kar ag tóg ti to há nŷtĩ, ti to ag tóg vĩ há han tĩ. Topě tŷ jěně jafã vŷ ti mŷ ke ja nĩ, ti tŷ ã jé prěr jé, ã tŷ ti ĩn ra tĵg jé, ã tŷ ti mŷ Topě kāmén jé,” he ag tóg, Pedro mŷ.

²³ Kŷ Pedro tóg ag mŷ: “kãge jěg ra,” he mŷ. Kŷ ag tóg tá nŷgnŷr mŷ. Tŷ vaj kŷ tóg ag mré tĩ mŷ. Kŷ Jope tá ke ũ ag tóg ti mré mŷ mŷ gé, Jesus mré ke ũ ag. ²⁴ Tŷ vaj kŷ ag tóg Cesaréia tá junjun mŷ. Tá Cornélio tóg ag jãvãnh mŷ. Hã kŷ tóg ã kanhkā ag kar kógfyn ja nĩ, ag mŷ vėnh vĩ jěně ja tóg nĩ, ã mré ke kar ag mŷ. Kŷ ag tóg kāmŷ ja nĩ, kŷ ag tóg tá nŷtĩ sir.

²⁵ Pedro tŷ tá jun kŷ Cornélio tóg ti kato tē mŷ, kŷ tóg ti jo mŷg ke mŷ. “Ti hŷn tŷ Topě nĩ,” he tóg, hã kŷ tóg ti jo mŷg ke mŷ, Cornélio ti.

²⁶ Hã ra Pedro tóg ti fěg mŷ, kŷ tóg: “ke tŷg ra,” he mŷ. “Tŷ sóg ěprã ke nĩ gé,” he tóg ti mŷ. ²⁷ Kŷ tóg ti mŷ vĩ há han mŷ. Kŷ tóg kãra rã kŷ ũn e ag vég mŷ, ũn vėnh mãn kŷ nŷtĩ ag, Pedro ti.

²⁸ Kŷ tóg ag mŷ: “Israel ag vŷ fóg mré nĩ tŷ nĵgtĩ (mŷr),” he mŷ. “Ěg jykren hã vē,” he tóg. “Kŷ ěg tóg fóg ĩn kãra

rã tŷ nĵgtĩ gé (mŷr) sir. Tag ki kanhró ãjag tóg nŷtĩ,” he tóg. “Hã ra Topě tóg ĩnh kanhrãn, ã jykre tŷ. Kŷ sóg vėnh kar ĩn kãra rãnh mŷ, jěggry tŷ nĵn kŷ,” he tóg. ²⁹ “Hã kŷ sóg jatun mŷ kătĵg, vėsŷmér, ãjag tŷ ĩnh jé prěr kŷ. Kŷ sŷ ãjag ki jēmėnh há tóg tĩ. Ājag tŷ hē ri ke jé ĩnh jé prěr nē?” he tóg ag mŷ, Pedro ti.

³⁰ Kŷ Cornélio tóg ti mŷ: “4 dias vē ha ũri,” he mŷ, “kŷ sóg Topě mré vĵnh ke nĩ nĩ, jěg tŷ nĵn kŷ. 3 horas vē. ĩnh ĩn krēm sóg Topě mré vĵnh ke nĩ nĩ, kŷ sóg ũ vég nĩ nĩ. Ti kur tóg kókov nĩ.

³¹ Kŷ tóg ĩnh mŷ: “Cornélio!,” he mŷ. “Topě vŷ ã vĩ měg mŷ. Ā tŷ ũn jagěgtar mŷ nén vin ěn ve tóg. To tóg jykrén, Topě ti,” he tóg. ³² “Kŷ Jope ra ũ jěně. Tá Simão jé prěr, ũ tŷ Pedro he mŷ ěn ti. Nén fãr tŷ tãnj ke tĩ ěn ĩn krēm tóg nĩ nĩ, hã vŷ: Simão, he mŷ. Ti ĩn vŷ goj kafã tŷ fyr tá jě nĩ,” he tóg ĩnh mŷ, Topě tŷ jěně jafã ti,” he tóg, capitão ti.

³³ “Kŷ sóg vėsŷmér ã to ũ ag jěgně. Kŷ ã tóg kătĩ mŷ. Kŷ tóg há tĩ, ã kătĵg ti. Hã to ěg tóg vėnh mãn, Topě jo. Topě tŷ ã mŷ nén tó ja kāmén ra ěg mŷ. Ěg tŷ mēnh há tóg tĩ vē,” he tóg, Cornélio ti, Pedro mŷ.

Pedro tŷ Cornélio mŷ Topě vĩ tó

³⁴ Kŷ Pedro tóg ag mŷ kāmén mŷ, kŷ tóg: “vãhã tóg sŷ to jykrén mŷ,” he mŷ. “Topě mŷ nén ũ tŷ vē, Israel he mŷ ěn ag, fóg he mŷ ěn ag ke gé, kanhgág ag ke gé, Israel jykre han tŷ kar ag,” he tóg. ³⁵ “Ũ tŷ ti kaměg mŷ vŷ ti mŷ há nŷtĩ, Topě mŷ, ũ tŷ vėnh jykre kuryj han mŷ ag kar, povo kar kãmĩ,” he tóg. ³⁶ “Povo tŷ Israel mŷ tóg ã vĩ ěn jěně ja nĩ, Topě ti. Ěg mŷ tóg tó, ěg tŷ jatu nŷtĩ jé, ti tŷ Jesus Cristo tugrĵn ěg to há nĵn kŷ. Jesus ěn vŷ tŷ vėnh kar Senhor nĩ,” he tóg.

³⁷ “Vėnh vĩ ěn mē kãn ãjag tóg huri. Judéia kar mĩ tóg rŷm ke ja nĩ. João tóg vėnh kar mŷ: “ãjag jykre tovãnh ra,” he ja nĵgtĩ. Kŷ tóg ag kygpe ja nĩ. Kar kŷ Jesus tóg Galiléia mĩ tĵg vén mŷ, Nazaré tá ke ěn ti. ³⁸ Kŷ Topě tóg Jesus mŷ ã kuprĵg jěně ja nĩ. Kŷ tóg ti mŷ

vēnh jykre nīm ja nī. Ga kar mī tóg tīg ja nīgtī. Nén kar há han ja tóg nīgtī. Japo tỹ ũn vóg kónān mū ag tỹ há' he ja tóg nī gé. Topē hā ne ti mré han ja nīgtī hā ra', he tóg.

³⁹ “Nén kar ěn ve ja ěg tóg nīgtī, ti tỹ nén han mū kar, ga tỹ Judéia tá, Jerusalém tá ke gé. ěn tỹ ag tóg cruz to ti sa ja nīgtī, ti tén ja ag tóg nīgtī. ⁴⁰ Kurā tāgtũ tũg kỹ Topē tóg ěn rĩn mǎn ja nīgtī, kỹ tóg vēnh ven ja nīgtī,” he tóg, Pedro ti.

⁴¹ “Hā ra vēnh kar vỹ ti ve ja tũ nī. ěg hā mỹ tóg vēnh ven ja nī. Hā to Topē tóg ěg kuprēg ja nīgtī. Ti mré ěg tóg jēn ja nīgtī, kron ja nīgtī gé, ti tỹ ā ter kar rĩr mǎn kỹ,” he tóg, Pedro ti. ⁴² “Kỹ tóg ěg mỹ: “vēnh kar mỹ inh kāmén nī,” he ja nīgtī. “Topē vỹ ti tỹ vēnh kar kǎfór han, hemnī,” he ja tóg nī ěg mỹ. “Kỹ tóg vēnh kar tỹ nén han mū venh ke mū sir. Ũ tỹ ũri rĩnrĩr mū ag kar tỹ nén hyn han mū ve jé tóg ke mū, ũn ter mū ag kar tỹ nén hyn han mū kar ke gé, hemnī,” he ja tóg nīgtī ěg mỹ, Jesus ti,” he tóg, Pedro ti.

⁴³ “Vāsỹ Topē vī tó tĩ ag kar vỹ ti kāmén ja nīgtī, kỹ ag tóg: “ũ tỹ ti ki rǎ mū mỹ tóg vēnh pāte fón ke mū, Topē ti, ti tỹ ti vī mranh mū ti,” he ja nīgtī. “Cristo tugrĩn tóg vēnh pāte fón ke mū,” he ja ag tóg nīgtī, Topē vī tó tĩ ag,” he tóg, Pedro ti.

Topē kuprīg tỹ tỹ ag jagrē nī

⁴⁴ Pedro tỹ ver tag tó kỹ vāhā Topē kuprīg tóg ag ki rǎ mū, ũ tỹ ti vī mēg mū ag ki. ⁴⁵ Kỹ Israel ag tỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag mỹ tóg e tĩ, ũ tỹ Pedro mré kāmū ag mỹ. “Topē kuprīg tóg tỹ ag jagrē nī’,” he ag tóg. “Ag tỹ tỹ fóg nỹtĩ ra tóg ag ki rǎ mū’,” he ag tóg. ⁴⁶ “Vēnh vī ũ tugtó ag mū (mỹr),” he ag tóg. “Vēnh vī ěn ki ag tóg Topē mỹ: há ā tóg nī, he mū,” he ag tóg.

⁴⁷ Kỹ Pedro tóg: “ũ tóg ag to: ag kygpenh ke tũ ěg nī, henh ke tũ nī (mỹr),” he mū. “Topē kuprīg tỹ ag jagrē nỹtĩ. ěg ki rǎ ri ke han tóg ag ki, Topē kuprīg ti. Kỹ ěg hỹn ag kygpenh mū ha,” he tóg, Pedro ti. ⁴⁸ Kỹ tóg ũ

mỹ: “ag kygpe ra ge, Jesus Cristo jiji tó kỹ,” he mū sir.

Ājag kygpe kar kỹ ag tóg Pedro mỹ: “ver ěg mré nī,” he mū. Kỹ tóg ag mré nī sī han kar kỹ tĩ mū sir.

11

Pedro tỹ Jerusalém tá ā tỹ nén han mū tó

¹ Kỹ Jesus tỹ ũn vin mū kar ag vỹ jēmēg mū, fóg ag tỹ Topē vī kri fig mū ti. Judéia kar mī ag tóg jēmēg mū, Jesus mré ke kar ag. ² Kỹ Pedro tóg Jerusalém ra tĩ mū. Kỹ tá Jesus ki ge mū ag tóg ti mré vī mū. Ti mré vī mū ag tóg: “vēnh kar vỹ ājag gré junjun fār kym ke mū, ěg jykre han jé, ag tỹ Topē jykre han sór kỹ,” he ag tóg tĩ. ěn ag vỹ Pedro mỹ vī mū, ³ kỹ ag tóg: “ũn fār kym ja tũ ag mré ā tóg jēg mū (mỹr), ag ĩn ki,” he mū.

⁴ Kỹ Pedro tóg ag mỹ nén kar ěn kāmén mū, ⁵ kỹ tóg: “cidade tỹ Jope tá sóg nī ja nī, kỹ sóg Topē mré vī nī ja nīgtī. Ti mré vī kỹ sóg nén nē vėg mū,” he tóg. “Nén gé(g) tīg jafā vē, kur mág ri ke. Ti péno kygje tóg kanhkā tá kǎtére mū. Kỹ tóg inh ki jun mū. ⁶ Kỹ sóg kǎki ěvǎnh mū, kỹ sóg bicho kar vėg mū, fa tỹ 4 ke ti nỹtĩ, nēn tǎn ag mré hā, ag nug kri mū tĩ ag mré hā, sēsĩ kar mré hā, jēsĩ kar. ⁷ Kỹ sóg vēnh vī mēg mū, kỹ tóg: “tǎg', vỹ,” he mū. “Tǎnh kỹ kó,” he tóg. ⁸ Kỹ sóg ti mỹ: “nejé,” he mū. “Nén ũ jėggry ko ja tũ sóg nī,” he sóg ti mỹ. “ěg jykre tũ vē, ěg tỹ bicho ěn kon kỹ,” he sóg ti mỹ. ⁹ Kỹ tóg inh mỹ tó mǎn mū gé, kanhkā tá vēnh vī ti, kỹ tóg: “Topē tóg hā ra to: há tĩ nī, he mū. Kỹ jėggry tũg nī,” he tóg, kanhkā tá. ¹⁰ Ge tāgtũ han tóg, kỹ nén nē ěn tóg vėg tũ' he mū sir, kanhkā tá. ¹¹ Kỹ vėsỹmér ũn tāgtũ ag vỹ tá nỹtĩ, inh nī ěn rǎ. Cidade tỹ Cesaréia tá ag kāmū ja nīgtī, fóg tỹ iso ag jėgnēn kỹ. ¹² Kỹ Topē kuprīg tóg inh mỹ: “ha jatun mỹ ag mré tīg,” he mū. Kỹ tag ag tóg inh mré mū mū, ũ tỹ 6 (ke) tag ag, Jesus mré ke tag ag. Kỹ ěg tóg ěn ĩn kǎra ge mū sir.

¹³ Kŷ tóg ěg mŷ ā tŷ Topě tŷ jĕnĕ jafā ve ja tó mŷ. Ti ĩn kĀtá tóg nĕji jĕ ja nĭ, Topě tŷ jĕnĕ jafā ti. Kŷ tóg nĕji ti mŷ: “Jope ra ũ jĕgnĕ,” he mŷ. “Tá Simão jĕ prĕr, ũ tŷ Pedro he mŷ ěn,” he ja tóg nĕji ti mŷ. ¹⁴ “Ěn vŷ ā mré vĭnh mŷ. Ti vĭ tŷ ā tóg kren ke mŷ, ā mré ke kar fag ke gé,” he ja tóg nĕji nĭ ti mŷ, Topě tŷ jĕnĕ jafā ti,” he tóg, Pedro ti.

¹⁵ “Kŷ sóg ag mŷ kĀmĕn mŷ. Isŷ tó sĭ han mŷ ra Topě kuprĭg tóg ag ki rĀ mŷ. Ti tŷ ěg ki rĀ ri ke han tóg mŷ, kurĀ ěn kĀ. ¹⁶ Kŷ sóg Jesus vĭ to jykren mŷ, ti tŷ ěg mŷ: João tóg goj tŷ ag kygpe ja nĭgtĭ, hĀ ra Topě kuprĭg tóg ag kĀra rĀnh mŷ, tŷ vĕnh kype ri ke vĕ sir, he ěn to,” he tóg, Pedro ti. ¹⁷ “Kŷ Topě vŷ ag jagrĕn mŷ, ā kuprĭg tŷ, ti tŷ ěg jagrĕn ri ke vĕ, ěg tŷ Jesus Cristo ki ge kŷ. HĀ kŷ sóg Topě kato tĕ jĀvĀnh ja nĭ,” he tóg, Pedro ti.

¹⁸ Ag tŷ tag mĕ kŷ ag krĭ tóg kusa' he mŷ. Kŷ ag tóg: “Topě vŷ fóg ag krĭn mŷ gé, ag tŷ ājag jykre tovĀnh jĕ, ag tŷ ěg rĭr krŷg ja tŷ ve jĕ,” he ag tóg mŷ.

Antioquia tá ke ag tŷ Topě vĭ kri fi

¹⁹ Ag tŷ Estêvão tén kar kŷ Jesus ki ge kŷ nŷtĭ ag tóg hĕn ra mŷ mŷ, ag tŷ ag vóg kónĀn kŷ. Kŷ ag tóg ga tŷ Fenícia ra mŷ mŷ, goj vĀso tŷ Chipre ra, cidade tŷ Antioquia ra ke gé. Ag mŷn kŷ ag tóg Israel ag hĀ mŷ Topě vĭ tó mŷ.

²⁰ Kejĕn Chipre tá ke ũ ag tóg cidade tŷ Antioquia ra mŷ mŷ, Cirene tá ke ag ke gé. Ěn ag tóg fóg tŷ Grego vĭ tó mŷ ag mŷ Jesus Cristo kĀmĕn mŷ, vĕnh vĭ sér tag ti. ²¹ Kŷ Topě tóg ag mré ag krĭn mŷ. Kŷ ũ tŷ hĕn ri ke ag tóg Jesus ki ge mŷ, Topě jykre han jĕ. ²² Kŷ Jerusalém tá ke ag tóg mĕg mŷ, fóg ag tŷ Jesus vĭ kri fig mŷ ti. Jerusalém tá Jesus ki ge kŷ nŷtĭ ag tóg mĕg mŷ gé, ũ tŷ tá Topě vĭ mĕ jĕ vĕnh mĀn tĭ ag. Kŷ ag tóg Barnabé jĕnĕg mŷ, ti tŷ Antioquia ra tĭg jĕ.

²³ Ti tŷ tá jun kŷ ti fe tóg mŷn ke mŷ, Topě tŷ ag jagĀgtĀn kŷ. Kŷ tóg ag jyvĕn mŷ, ag tŷ Jesus ki rĀ to krónh ke tŷ nĭn jĕ, ag tŷ fe tar nŷtĭn jĕ. ²⁴ Barnabé vŷ tŷ ũn vĭ há nĭ, Topě kuprĭg vŷ tŷ ti

jagrĕ nĭ. Kŷ ti jykre kar tóg Jesus ki rĀ ja nĭ. Kŷ ũ tŷ hĕn ri ke ag vŷ Jesus ki ge mŷ gé sir, ti tŷ ag jyvĕn kŷ.

²⁵ Kŷ Barnabé tóg cidade tŷ Tarso ra tĭ mŷ, Saulo jĀvĀnh jĕ, tá. ²⁶ Ti tŷ ti ve kŷ tóg ti pére tĭ mŷ, Antioquia ra. Kŷ ag tóg prŷg pir han, Antioquia tá. Jesus ki ge kŷ nŷtĭ ag tŷ vĕnh mĀn kŷ ag tóg ag kanhrĀn tĭ, Barnabé ti, Saulo ti ke gé. Kŷ ũn e vŷ Barnabé ag vĭ jĕmĕg tĭ. Kŷ ag tóg Antioquia tá ag tóg ũ tŷ Jesus mré mŷ ag to: “Cristo mré ke ag,” he vén. Kŷ ag jiji vĕ sir, hĀ vŷ: Cristo mré ke ag, he mŷ.

²⁷ Kejĕn Jerusalém tá ke ũ ag tóg Antioquia tá junjun mŷ, Topě vĭ tó tĭ ag. ²⁸ Ag kĀ ũ jijin hĀ vŷ: Ágabo, he mŷ. Ěn vŷ kejĕn Topě kuprĭg tŷ ti krĭn kŷ: “kejĕn ěg tóg prŷg venh mŷ, kĀnhmar,” he mŷ, “ga kar mĭ hĀ,” he tóg. Kŷ tóg Cláudio tŷ pĀ'i tŷ imperador nĭn kŷ tóg ge nĭ. ²⁹ Kŷ ag tóg prŷg nĭnh ken kŷ Jesus mré mŷ ag tóg Judéia tá ke ag to jykren mŷ sir. Kŷ ag tóg: “ěg hŷn ag mŷ nĕn ũ jĕnĕnh mŷ, ag tŷ kon jĕ,” he mŷ. Kŷ vĕnh kar vŷ ag tŷ kju vin han mŷ, ag tŷ Judéia tá Jesus mré ke ag mŷ jĕnĕ jĕ. ³⁰ Kŷ ag tóg Barnabé jĕnĕg mŷ, Saulo ke gé, ag tŷ gé(g) mŷ jĕ, kófa ag mŷ vin jĕ, ũ tŷ Jesus ki ge kŷ nŷtĭ ag ki rĭr tĭ ag mŷ. Kŷ ag tóg ke mŷ sir.

12

Ag tŷ Pedro se

¹ Kejĕn pĀ'i tŷ rei tŷ Herodes vŷ Jesus ki ge kŷ nŷtĭ ũ ag sigség mŷ, ag vóg kónĀn jĕ. ² Kŷ tóg soldado jĕnĕg mŷ, ti tŷ Tiago tén jĕ, João kĀke ěn. Kyfé téj tŷ tóg ti tén mŷ, rógro téj tŷ, soldado ti, Herodes tŷ ti jĕnĕn kŷ. ³ Kŷ tóg Israel ag mŷ há tĭ, ti tŷ Tiago tén kŷ. Kŷ Herodes tóg Pedro kĀgmĭg mŷ gé sir. Festa kĀki tóg ti kĀgmĭg mŷ. Festa ěn ki ag tóg pĀo jĕgĵĀ tŷ ko tĭ, Israel ag. Ag jykre vĕ.

⁴ Soldado ag tŷ Pedro ve kŷ ag tóg vĕse ja kĀki ti fón mŷ. Soldado tŷ 16 ag vŷ ti ki rĭr mŷ, ũ tŷ 4 tŷ ti ki rĭr nŷtĭn kŷ ũ tŷ 4 ũ ag nŷtĭg ja ki nŷtĭ ke tĭ, jagnĕ ri kĕn. “Festa tŷ Páscoa kar kŷ sóg ag mŷ ti ven mŷ, ag tŷ ti vóg kónĀn jĕ,” he

tóg, Herodes ti. ⁵ Kĩ Pedro tóg se kĩ jẽ nĩ. Hã ra Jesus ki ge kĩ nýtĩ ag tóg ti jo Topẽ mré vĩ kĩ nýtĩ, ag tỹ to krónh ke tũ nĩn kũ.

Pedro tỹ kavar nĩ

⁶ Tỹ vaj kũ Herodes vỹ ag mỹ ti ven sór mũ. Tỹ kuty ên kã Pedro tóg soldado régre ag kujú ki nũr mũ. Ferro régre tỹ tóg se kũ nỹ ag mré. Soldado ù ag tóg vese ja jãnkã ki rĩr mũ.

⁷ Kũ vãhã Topẽ tỹ jẽnẽ jafã tóg ti mré jẽ nĩ, kũ tóg ãn ên krẽm jẽngrẽ nĩ, kuty hã ra. Ên tóg Pedro ki péréen ke mũ, ti kãvy ki. Ti rĩn tóg mũ, kũ tóg ti mỹ: “kur nĩ,” he mũ. Kũ ti nĩgé se ja tóg varan ke mũ, ferro ên ti. Kũ tóg kavar kũ nĩ nĩ, kyvar kũ, Pedro ti. ⁸ Kũ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã tóg ti mỹ: “vêsóg fĩ ra,” he mũ. “Ã pẽn né tu ra gé, ã pẽn to ró ti,” he tóg. Kũ tóg ke mũ sir. Kũ tóg ti mỹ: “Ã kur rỹ tu kũ inh nón kãtĩg,” he mũ.

⁹ Kũ tóg kãkutẽ mũ. Ti nón tóg tĩ mũ, Pedro ti. Hã ra tóg ti mỹ tỹ nén ù ve jẽ, ti tỹ vég mũ ti. Ti mỹ tóg tỹ ti vẽnhpéti ve tĩ, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã tỹ nén han mũ ti. ¹⁰ Jãnkã ki rĩr vén mũ ên pãtén ag tóg mũ, jãnkã ki rĩr mũ ù ke gé. Kũ ag tóg jãnkã mág tá junjun mũ, ferro tỹ han kũ jẽ ên, kyfẽ tỹ han kũ jẽ ên, ùn tỹ cidade to nón mũ ên. Jãnkã ên vỹ vêsógki rãm ke mũ ag jo. Kũ ag tóg kãpa mũ sir. Êpry jagma ag tóg mũ mũ, êmĩn jagma. Kũ vãhã Topẽ tỹ jẽnẽ jafã tóg tĩ mũ sir. ¹¹ Kũ vãhã Pedro tóg mĩn ke mũ, kũ tóg: “vãhã sóg ki kanhró nĩ,” he mũ. “Topẽ vỹ ã tỹ jẽnẽ jafã jẽnẽ ja nĩ, kũ tóg inh kren han mũ, pã'i tỹ Herodes jo. Israel kar ag tóg inh jagtar nĩnh ke jãvãnh mũ, hã ra sóg venh ke tũ nĩ,” he tóg, Pedro ti.

¹² To jykrén kũ tóg Maria fi ãn ra tĩ mũ, João mỹnh ên fi, ag tỹ ù to: Marcos, he mũ ên mỹnh fi. Fi ãn krẽm ag tóg vẽnh mãn kũ nýtĩ nĩ, Topẽ mré ag vỹ nýtĩ nĩ, ù tỹ hẽn ri ke ag. ¹³ Kũ tóg ãn to ró jãnkã tỹ tórón' tórón' ke mũ. Kũ fi camarada fi tóg venh kãtĩ mũ. Fi jyjy hã vỹ: Rode, he mũ. ¹⁴ Kũ fi tóg Pedro vỹ ki kanhró nĩ, hã ra fi tóg ti mỹ nón tũ nĩ, róm tũ fi nĩ, jãnkã ti, fi fe tỹ

mĩn ke mũ ra. Fi tỹ ãn kãra rãn kũ fi tóg vẽnh kar mỹ: “Pedro vỹ ró to jẽ,” he mũ.

¹⁵ Kũ ag tóg fi mỹ: “krĩ vẽnhmỹ ã nĩ,” he mũ. Hã ra fi tóg: “ti hã vẽ,” he mũ. Kũ ag tóg fi mỹ: “ti ki rĩr tĩ ên vẽn hỹn,” he mũ.

¹⁶ Kũ Pedro tóg ver re tá jẽ nĩ, jãnkã tỹ tórón' tórón' ke mãn kũ. Kũ ag tóg ti mỹ róm mũ, jãnkã ti. Ti vég ag tóg mũ sir, kũ tóg ag mỹ e tĩ. ¹⁷ Kũ Pedro tóg ag mỹ ã nĩgé tỹ ge mũ, ag tỹ katy' he jẽ. Kũ tóg ag mỹ Topẽ tỹ ti kavãn tó mũ sir, Topẽ tỹ ti kyvãn kũ. Topẽ tỹ vese ja kãtã ã kutẽm kãmén tóg mũ sir. Kũ tóg ag mỹ: “Tiago mỹ kemnĩ, Jesus mré ke kar ag mỹ ke gé,” he mũ. Kũ tóg Jerusalém tá kutẽ kũ êmã ù ra tĩ mũ sir.

¹⁸ Tỹ vaj kũ soldado ag fe tóg jũrũn ke mũ. “Pedro hỹn hẽ kãtã vyr, ti hỹn ne kãtã vyr?” he ag tóg mũ, ti jãvãnh kũ. ¹⁹ Kũ Herodes tóg ù ag jẽgnẽg mũ gé, ti kãgmĩ jẽ. Hã ra ag tóg ti vég tũ nĩ gé. Kũ Herodes tóg Pedro ki rĩr mũ ag ki jẽmẽg mãn mũ. Kar kũ tóg soldado ù ag mỹ: “ag kãgtén ra, ti ki rĩr mũ ag,” he mũ. Kũ ag tóg ag kãgtén mũ sir.

Kar kũ Herodes tóg Judéia tá kutẽ kũ cidade tỹ Cesaréia ra tĩ mũ sir, tá nĩ jẽ.

Herodes ter

²⁰ Herodes tóg cidade tỹ Tiro tá ke ag to jũ mũ, cidade tỹ Sidom tá ke ag to ke gé. Ên ag tóg Herodes nĩgja tá junjun mũ. Kũ ag tóg pã'i sĩ mré vỹ mũ, ti jiji hã vỹ: Blasto, he mũ. Herodes vỹ ti tỹ pã'i han ja nĩ. Ên mỹ ag tóg to vỹ mũ, ti tỹ ag jagfy vỹ jẽ, pã'i tỹ Herodes mré, ti tỹ ti fe tỹ há' he jẽ. Herodes krẽm ke ag tóg ag mỹ vjẽn vẽn he ja nĩgtĩ, Tiro tá ke ag mỹ, Sidom tá ke ag mỹ ke gé. Herodes tỹ ag to jũ nĩn kũ ag tóg tá vjẽn ve mãn tũ nĩ sir. Hã kũ ag tóg ti fe tỹ há' he sór mũ, ti tỹ ag mỹ vẽn he mãn jẽ.

²¹ Kũ Herodes tóg ag mỹ kurã nĩm mũ. Kũ tóg ã kur sĩnvĩ ên tu mũ, pã'i kur ên ti. Kũ tóg ã nĩgja kri nĩ kũ ag mỹ vỹ mág han mũ. ²² Kũ vẽnh kar tóg ti to: “êprã vẽnh vỹ pijé,” he mũ. “Tỹ tóg

Topē vī mē tī, ti vī ti,” he ag tóg mū.
²³ Kǵ vēsýmér Topē tǵ jēnē jafā tóg ti vóg kónān mū sir, ti tǵ ag mǵ: “vó,” he tū nǵn kǵ. “Inh pi(jé) tǵ Topē nǵ,” he ja tū tóg nǵ, hā kǵ tóg ti vóg kónān mū sir. Kǵ ti nug ga vǵ ti kagrāg mū, hā kǵ tóg ter mū.

Barnabé tǵ Saulo mré Topē vī tónh tǵ

²⁴ Jó ũ tǵ hēn ri ke ag vǵ Topē vī mēg mū, kǵ ag tóg Jesus ki ge mū.

²⁵ Kǵ Barnabé vǵ Saulo mré ājag tǵ nén gé(g) kāmū mū ěn vin mū, Jerusalém tá ke ag mǵ. Prǵg nǵn kǵ Jesus ki ge kǵ nǵtǵ ag tóg Jerusalém tá ke ag mǵ vėjēn jēgnē ja nǵgtǵ. Ag mǵ vėjēn ěn vin kǵ ag tóg vǵnvǵn ke mū sir, Barnabé ti, Saulo ti ke gé. João pére ag tóg mū mū, Marcos he mū ěn ti.

13

¹ Antioquia tá ũ ag tóg nǵtǵ, Topē vī tó tǵ ũ ag, Jesus jykre tǵ vēnh kanhrān nǵtǵ ag ke gé. Jesus ki ge kǵ nǵtǵ ag mré ag tóg nǵtǵ, ũ tǵ vēnh mǵn tǵ ag mré, ag tǵ Topē vī mē jé. Kǵ ũ jijin hā vǵ: Barnabé, he mū, kar ũ jyjyn hā vǵ: Simão Negro, he mū. ũ tóg tǵ Lúcio nǵ, Cirene tá ke tag ti. Kǵ ũ tóg tǵ Manaém nǵ, pǵ'i tǵ Herodes mré mog mū tag ti. Kǵ ũ tóg tǵ Saulo nǵ gé.

² Kejēn ag tóg jagnē mǵ Topē jykre tó mū, ag tǵ jēg tū nǵn kǵ. Kǵ Topē kuprǵg tóg ag mǵ: “Barnabé fēg ra, Saulo mré,” he mū, “ag tǵ inh rānhrāj han jé, isǵ nén to jykrén mū ěn ti, ag tǵ inh jykre tó jé, vēnh kar mǵ,” he tóg, Topē kuprǵg ti.

³ Kǵ ag tóg jēg tū nǵn kǵ Topē mré vī mǵn mū. Ājag nǵgé tǵ ag tóg ag mēg mū, ag kymēn ag tóg mū, kǵ ag tóg: “ha mū jēg ge,” he mū. Hā kǵ Topē kuprǵg tóg ag jēgnēg mū sir.

Kujá tǵ Elimas

⁴ Topē kuprǵg tǵ ag jēgnēn kǵ ag tóg cidade tǵ Selêucia ra mū mū. Tá junjun kǵ ag tóg goj vāso tǵ Chipre ra mū mū, canoa mág kāmǵ. ⁵ Kǵ ag tóg cidade tǵ Salamina tá junjun mū. Tá ag tóg Topē vī kāmén mū, Israel ag tǵ

vēnh kanhrān jafā kátá. João Marcos vǵ ag mré tǵ mū gé. Ag camarada vē, João Marcos ti.

⁶ Goj vāso mǵ ag tóg pa mū. Kǵ ag tóg cidade tǵ Pafos tá junjun mū, Topē vī kāmén kǵ. Tá ũ tóg nǵ nǵ, kujá ũ. Őn kǵ tóg Topē vī tó sór mū. Israel ũ vē, ti jiji hā vǵ: Bar Jesus, he mū. ⁷ Governador mré tóg nǵ nǵ. Governador jyjy hā vǵ: Sérgio Paulo, he mū. Krǵ há ti nǵ, Sérgio Paulo ti. Kǵ tóg Barnabé jé prēr mū, Saulo jé ke gé, ti tǵ Topē vī jēmē sór kǵ.

⁸ Kǵ kujá ěn tóg ag vǵ kato tē mū, governador tǵ Topē vī kri fig tū nǵ jé. Kujá ěn jiji ũ hā vǵ: Elimas, he mū, hā vǵ: kujá, he mū, ti jyjy ti.

⁹ Kǵ vāhā Topē kuprǵg tóg Saulo krǵn mū. Saulo jiji ũ hā vǵ: Paulo, he mū.

Kǵ Topē kuprǵg tǵ ti krǵn kǵ Paulo tóg kujá ěn ki kanē jū han kǵ ti ki ěvānh mū, ¹⁰ kǵ tóg: “tǵ ā tóg ũn ón mé nǵ,” he mū. “Jykre pāno ā nǵ (mǵr),” he tóg. “Japo kósín vǵ tǵ ā nǵ (mǵr), vēnh jykre kuryj kato tē ā nǵ (mǵr),” he tóg. “Topē japry vǵ kugryj nǵtǵ, ti jamǵn ti, hā ra ā tóg tǵ pāno ke sór tǵ (mǵr), kǵ ā tóg vēnh jykre pāno to krónh ke tū nǵgtǵ (mǵr),” he tóg. ¹¹ “Ha vé, Topē vǵ ā vóg mū, kǵ ā tóg kyvān ha,” he tóg. “Rā venh ke tū ā nǵnh mū, kurā tǵ hēn ri ke ki,” he tóg, Paulo ti.

Kǵ tóg vēsýmér ti mǵ kuty' he mū. Kyvó tóg nǵ sir. Kǵ tóg jēmǵg mū. ũ jé tóg prēr mū, ti tǵ ti pére tǵg jé.

¹² Governador tǵ tag ve kǵ tóg ti mǵ e tǵ. Kǵ tóg Jesus ki rā mū. Topē jykre tóg ti mǵ tar ja nǵ.

Paulo tǵ cidade tǵ Antioquia tá Topē vī tó

¹³ Kǵ vāhā Paulo ag tóg Pafos tá pa mū. Canoa mág kāmǵ ag mū mū. Kǵ ag tóg ga tǵ Panfília tá junjun mū, cidade tǵ Perge tá. Hā ra João Marcos tóg kyrā mū. Ag ré kǵ tóg Jerusalém ra vǵn ke mū, João Marcos ti. ¹⁴ Jó ag tóg Perge tá pa mū, ga tǵ Pisídia ra mū jé, cidade tǵ Antioquia ra. Tá junjun kǵ ag tóg vēnhkán ke kurā ki ag tóg Israel tǵ vēnh kanhrān jafā kāra ge mū, tá ag nǵgnǵ mū gé.

15 Ū tóg tá Topē tỹ ěg mỹ vĕnh jykre nĩm ja ěn to ke mũ, rán kỹ nĩ ěn to. Ti tỹ ěg jyvĕn tó tóg mũ gé, vāsỹ Topē vĩ tó tĩ ag tỹ rán ja ěn ti. Kar kỹ pā'i ag tóg Paulo ag jé prĕr mũ. Kỹ ag tóg: “kanhkā',” he mũ. “Ājag tỹ ěg jyvĕn sór nỹtĩn kỹ tóg há tĩ,” he ag tóg.

16 Kỹ Paulo tóg jĕg nĕ mũ. Ā nĩgĕ tỹ tóg ag mỹ ge mũ, ag tỹ katy' he jé. Kỹ tóg ag mỹ: “ha mĕ, Israel kar',” he mũ. “Jĕmĕ ra ha, ũ tỹ Topē kamĕg mũ kar, ājag tỹ tỹ fóg nỹtĩ ra,” he tóg. 17 “Israel ag vỹ Topē kamĕg tĩ. Topē tag tóg ěg jóg'jóg ag kuprĕg ja nĩ. Ag tỹ tóg povo mág han, ag tỹ ver Egito tá ke ag mré nỹtĩn kỹ. Tá tóg ag kĕpan mũ, ā jykre tar ěn tỹ, Topē ti,” he tóg. 18 “Ag to tóg fen mág mũ, Topē tag ti, ag tỹ ěmā tũg ja mĩ mũn kỹ, prỹg tỹ 40 ěn ki. 19 Povo tỹ 7 tỹ tóg tũ' he mũ, ga tỹ Canaã tá. Kỹ tóg ěg jóg'jóg ag mỹ ag ga fig mũ, tỹ ag tũ nĩ jé. 20 Kỹ tóg ag mỹ pā'i ag vin mũ gé, ag jyvĕn jafā ag, 100 tỹ 4 kri 50 anos ki. Kar kỹ Samuel vỹ tỹ Topē vĩ tó tĩ nĩ gé. 21 Kỹ ag tóg pā'i mág tỹ rei ve sór mũ. Kỹ ag tóg Topē mỹ to vĩ mũ. Hã kỹ Topē tóg Saulo fĕg mũ, Quis kósin ěn. Benjamim krĕ'krĕ ũ vĕ, Saulo ti. 40 anos ki tóg tỹ pā'i mág tỹ rei nĩ. 22 Ti tỹ ěn kutĕm kar tóg Davi fĕg mũ, Topē ti. Davi to tóg vĩ há han mũ, Topē ti, kỹ tóg: “Davi ve sóg, Jessé kósin,” he mũ. “Nĕn há han tóg tĩgtĩ. Kỹ sóg ti to há nĩ. ěn hã vỹ inh jykre kar han mũ,” he tóg, Topē ti, Davi to,” he tóg, Paulo ti.

23 “Davi kósin ũ vĕ, hã vỹ: Jesus, he mũ. Topē vỹ vāsỹ ti kĕtĩg ke tó ja nĩgtĩ. Kỹ tóg vĕhã Jesus jĕnĕ ja nĩ, ěg povo tỹ Israel to, ti tỹ ěg kren han jé. 24 João vỹ ti kĕtĩg ke jo vĕnh kar mỹ: “ājag jykre tovĕnh ra,” he ja nĩgtĩ, “isỹ ājag kygpe jé,” he ja tóg nĩgtĩ, ěg povo tỹ Israel kar mỹ. 25 João rĕnhraj tỹ tũ' hĕnh ken kỹ tóg ag mỹ: “iso ājag tóg Cristo he sór mũ,” he ja nĩgtĩ, João ti. “Hã tũ vĕ,” he ja tóg nĩgtĩ. “Inh pi(jé) tỹ Cristo nĩ,” he ja tóg nĩgtĩ. “Ha vé, inh nón tóg kĕtĩg, inh Senhor ti, hã vỹ: Jesus, he mũ. Sỹ tỹ ti camarada nĩnh ke vĕ vĕ, sỹ ti pĕn né kunũ jé, ti pĕn to ró ti, hã ra sóg tỹ

ti krĕm ke pĕ jĕ,” he ja tóg nĩ, João ti,” he tóg, Paulo ti.

26 “Inh kanhkā',” he tóg. “Abraão krĕ',” he tóg. “Ū tỹ Topē kamĕg mũ', fóg kāmĩ',” he tóg. “Topē vỹ ěg hã mỹ vĕnh vĩ tag jĕnĕ, ěg krenkren jé,” he tóg. 27 “Jerusalém tá ke ag vỹ Jesus ki kagtĩg ja nỹtĩgtĩ. Ti tỹ tỹ Topē kósin nĩn ki kagtĩg ja ag tóg nỹtĩgtĩ, ag pā'i ag ke gé. Hã kỹ ag tóg vāsỹ rán kỹ nĩ ěn han. Vĕnhkĕn ke kurā ki ag tóg vĕg tĩ, Topē vĩ tó tĩ ag tỹ nĕn rán ja ti. Hã ra ag tóg sir ag tỹ nĕn tó mũ ěn ki króm, ājag tỹ Jesus to: ter jé tóg ke mũ, hĕn kỹ. 28 Nĕn ũ kórĕg han ja tũ ti nĩ, kỹ ti ter ke tũ vĕ vĕ, hã ra ag tóg Pilatos mỹ: “ěg tỹ ti tĕn há tóg tĩ vĕ,” he ja nĩgtĩ. 29 Ag tỹ ti to rán ja ěn ki króm kĕn kỹ ag tóg cruz ěn to ti tĕrem ja nĩgtĩ, vĕnh ke j kĕtĩ ag tóg ti fón ja nĩgtĩ.

30 Hã ra Topē tóg ti rĩn mĕn ja nĩgtĩ, ti ter mũ ra. 31 Kỹ tóg ā mré ke ag mỹ vĕnh ven ja nĩgtĩ sir, Jesus ti, ũ tỹ ti mré Jerusalém ra mũ ja ag mỹ, Galilĕia tá kāmũ kỹ. ěn ag tóg ti kĕmĕn mũ sir, vĕnh kar mỹ. 32 Vĕnh vĩ tag tó ěg tóg mũ,” he tóg, Paulo ti.

33 “Ěg jóg'jóg ag vỹ Topē vĩ ěn mĕ ja nĩgtĩ. Hã ra tóg ũri han mũ, Topē ti, ā tỹ vāsỹ nĕn tó ja ěn ti. Ěg jóg'jóg ag krĕ'krĕ ag mỹ tóg han mũ, ti tỹ vāsỹ nĕn tó ja ěn ti, Topē ti. Hã kỹ tóg Jesus rĩn mĕn, ti ter kỹ. Kỹ tóg ti mỹ: “tỹ ā tóg inh kósin jĕ. ũri sóg ā han,” he ja nĩgtĩ, Topē ti, Jesus mỹ. Topē mỹ jĕn jafā ki tóg rán kỹ nĩ, jĕn tỹ 2 ki,” he tóg, Paulo ti.

34 “Hã ra tóg ti tỹ ti rĩn mĕn ke tó ja nĩgtĩ gé, ti mur ke to hã. Ti vag ke tũ ěn tó ja tóg nĩgtĩ gé, kỹ tóg: “sỹ Davi mỹ nĕn tó ja ěn ki króm jé sóg ke mũ,” he ja nĩgtĩ. “Ājag mỹ sóg han mũ, sỹ ti mỹ nĕn tó ja ěn ti,” he ja tóg nĩgtĩ, Topē ti,” he tóg, Paulo ti.

35 “Kỹ tóg tag tó ja nĩgtĩ gé: “ā tũ vỹ vag ke tũ nĩ,” he ja tóg nĩgtĩ gé, Topē ti,” he tóg, Paulo ti.

36 “Hã ra Davi vỹ ter ja nĩgtĩ, ā jóg'jóg ag nón. Kỹ tóg vag ja nĩ inhã. Topē tỹ ti mỹ nĕn tó jan ki króm ja tóg

nĩgtĩ, Davi ti. Ā mré ke ag mĩ tóg han, Topě tỹ ti mĩ nén tó ja ti. Hã ra tóg ter kỹ vag ja nĩgtĩ inhhã, Davi ti. ³⁷ Ti jãvo tóg vag ja tũ nĩ inhhã, Jesus ti, Topě tỹ ti rĩn mãn kỹ,” he tóg, Paulo ti.

³⁸ “Ha vé, inh kanhkã!,” he tóg. “Jesus tag tugrĩn Topě vỹ ãjag mỹ vẽn pãte fón sór mũ, ãjag tỹ ti vĩ mranh ja ti. Hã kỹ sóg ãjag mỹ tó mũ,” he tóg.

³⁹ “Ājag tỹ Moisés vĩ mễg mũ ra ãjag jykre tóg kuryj ja tũ nĩ ver. Ājag tỹ hã ra Jesus ki ge kỹ tóg ke mũ sir, Topě ti. Ājag kugrynh tóg mũ sir. ⁴⁰ Hã ra ti to é he tũg nĩ. Ke tũ nĩ mũ ra ãjag tóg venh ke mũ, vãsỹ nén rán kỹ nĩ ěn ti, Topě vĩ tó tĩ tỹ nén tó ěn ti, ⁴¹ hã vỹ: “iso ãjag tóg é he mũ (mỹr),” he mũ. “Sỹ nén han ke ve jé ãjag tóg ke mũ, kỹ ãjag kaně jur ke mũ, ãjag fe tóg jũrũn kenh ke mũ gé,” he ja tóg nĩgtĩ, Topě ti. “Ājag tỹ kri finh ke tũ vễ vễ, ù tỹ ãjag mỹ tó mũ ra. Hã ra ãjag tóg venh ke mũ,” he ja tóg nĩgtĩ, Topě vĩ tó tĩ ti,” he tóg, Paulo ti.

⁴² Ag tỹ Paulo vĩ mẽ kãn kỹ ag tóg ĩn ěn kãtã pa mũ. ĩn kãtã pa kỹ ag tóg ti mỹ: “vẽn kãn ke kurã ù tá ěg mỹ kãmén mãn nĩ,” he mũ. ⁴³ Kỹ Israel tỹ hẽn ri ke ag tóg Paulo ag nón mũ mũ. Fóg ag tóg ag nón mũ mũ gé, fóg tỹ Israel jykre han mũ ag, ù tỹ Topě kaměg mũ ag. Kỹ Paulo ag tóg ag jyvẽn mũ, ag tỹ Topě to jykrén kỹ nỹtĩ jé, ag tỹ ti tỹ ěg jagãgtãn to jykrén kỹ nỹtĩ jé.

⁴⁴ Vẽnhkãn ke kurã ù tá cidade ěn tá ke kar ag vỹ vẽn mãn mũ, Topě vĩ jẽmẽ jé. ⁴⁵ Kỹ Israel ag tóg ùn e ěn vэг mũ. Kỹ ag tóg jũgũ mũ, vẽn kar tỹ Paulo ag to há nỹtĩn kỹ. Hã kỹ ag tóg Paulo vĩ kafãn mũ sir, ti tỹ ag mỹ Topě vĩ tón kỹ. Ti to ag tóg vĩ vĩ he mũ gé.

⁴⁶ Hã ra Paulo ag tóg ag kaměg tũ nĩ. Ag mỹ ag tóg: “ãjag hã mỹ ěg tóg tó vén, Topě vĩ ti,” he mũ, “ti tỹ ěg mỹ: Israel ag mỹ tó vén, hen kỹ. Hã ra ãjag tóg mẽ jãvãnh nỹtĩ,” he ag tóg. “Ěg rĩr krỹg ja tũ venh ke tũ ãjag nĩ, ãjag tỹ mẽ jãvãnh nỹtĩn kỹ,” he ag tóg. “Hã kỹ ěg tóg sir fóg ag hã mỹ tónh ke mũ, Topě vĩ ti,” he ag tóg. ⁴⁷ “Topě vỹ ěg mỹ: “ãjag tỹ

sóg néj gru ri ke han mũ,” he mũ, “fóg kar ag tỹ ãjag ki Topě ve jé, kanhgág ag ke gé. Ājag ki ag tóg mẽnh ke mũ, Jesus tỹ ag krenkren han ke ti, ga fyn ja mĩ hã,” he ja tóg nĩ ěg mỹ, Topě ti,” he ag tóg, Paulo ag.

⁴⁸ Fóg ag tỹ tag mẽ kỹ tóg ag mỹ sér tĩ sir. Kỹ ag tóg Topě vĩ to há nỹtĩ, ti mỹ vĩ há han kỹ. Kỹ ag tóg Jesus ki ge mũ, Topě tỹ ùn kupręg mũ ag, ag tỹ ěg rĩr krỹg ja tũ ve jé. ⁴⁹ Kỹ ga ěn tá ke kar ag vỹ Topě vĩ jẽmẽg mũ.

⁵⁰ Hã ra Israel ag tóg ùn tãtã há ù fag mré vĩ mũ, fóg tỹ Israel jykre han mũ fag. Pã'i ag mré ag tóg vĩ mũ gé. Paulo ag kato ag tóg vĩ mũ. Kỹ ag tóg ag vóg kónãn mũ. “Ha mũ jęg, ěmã ù ra,” he ag tóg mũ sir, ag vóg kónãn kar kỹ.

⁵¹ Kỹ Paulo ag tóg ãjag pẽn kykũnhkũnh mũ, ag mỹ: “Topě tovãnh ãjag huri,” he jé. Kỹ ag tóg cidade tỹ Icônio ra mũ mũ sir. ⁵² Jesus mré mũ ag mỹ tóg hã ra sér tĩ. Topě kuprĩg vỹ tỹ ag jagrẽ nĩ, kỹ tóg ag mỹ sér tĩ sir.

14

Cidade tỹ Icônio tá Topě vĩ tó

¹ Ag tỹ cidade tỹ Icônio tá junjun kỹ ag tóg sir Israel tỹ vẽn kanhrãn jafã kãra ge mũ. Kỹ ag tóg ag mỹ Topě vĩ kãmén mũ. Kỹ Israel tỹ hẽn ri ke ag tóg Jesus ki ge mũ gé, fóg tỹ hẽn ri ke ag ke gé, ù tỹ Grego vĩ tó mũ ěn ag. ² Kỹ Israel ag tóg, ù tỹ Jesus ki ge jãvãnh ag tóg fóg ag krĩn kónãn mũ sir, Jesus mré ke ag to.

³ Hã ra Paulo ag tóg tá nỹtĩ mág han mũ. Kỹ ag tóg Topě vĩ tó mũ, ag tỹ ag kaměg tũ nĩn kỹ, Topě vĩ kri fi kỹ. Kỹ Topě tóg ag mỹ ã jykre fig mũ, ag tỹ ěg tỹ nén han vãn hyn han jé. Hã kỹ vẽn kar tóg Topě jykre ki kanhró nỹtĩ sir.

⁴ Kỹ vẽn kar tóg vẽn kãpugpóv kỹ nỹtĩ nĩ. Û ag tóg Israel ag to há nỹtĩ, jó ù ag tóg Jesus tỹ ùn vin mũ ag tó há nỹtĩ. ⁵ Kỹ Israel ag tóg fóg ag mré jykrén mũ, fóg tỹ pã'i ag mré, ag tỹ Paulo ag vóg kónãn jé, ag tỹ pó tỹ ag pin jé. ⁶ Kỹ Paulo ag tóg jẽmẽg mũ, kỹ ag tóg cidade ù ra mũ mũ, cidade

tỹ Lистра ra, cidade tỹ Derbe ra ke gé. Ga tỹ Licaônia tá ti nỹtĩ, cidade tag ti. ⁷ Cidade ên mĩ mũn kỹ ag tóg tá Jesus vĩ há tugtó mũ sir.

Ag tỹ cidade tỹ Lистра tá Paulo vóg kónãn

⁸ Cidade tỹ Lистра tá ke ũ tóg nĩ nĩ, ũn tĩg vãnh. Ti pẽn vỹ grĩ nỹtĩ. Ge pẽn tóg nĩ, ã mur mũn kã. Pẽn krój tóg nĩ.

⁹ Ên tóg sir Paulo vĩ mễg mũ. Kỹ Paulo tóg ti tugnỹm mũ. Kỹ tóg ti tỹ Jesus vĩ kri fig mũ vég mũ, Jesus tỹ ti tỹ há' he jé. ¹⁰ Kỹ tóg jamã hár(a) ti mỹ ke mũ, kỹ tóg: “jěg nẻ ra,” he mũ. “Vẻnhrã hã jěg,” he tóg ti mỹ, Paulo ti. Kỹ tóg vãnh hũm he mũ. Kỹ tóg mĩ tĩ mũ.

¹¹ Kỹ tóg vẻnh kar ên mỹ e tĩ, ag tỹ Paulo tỹ nẻn han mũ ven kỹ. Kỹ ag tóg ãjag vĩ ki jagnẻ mỹ ke mũ, vĩ tỹ Licaônica he mũn ki. Jamã hár(a) ag tóg: “topẻ ag vỹ ẻg tá junjun,” he mũ. “Ễg ri ke ag nỹtĩ, topẻ ag, kỹ ag tóg ẻg tá re mũ,” he ag tóg, Paulo ag to. ¹² Kỹ ag tóg Barnabẻ to: Júpiter, he mũ. Paulo to ag tóg: Mercúrio, he mũ sir, ti vĩ mág to. Ôn kỹ ag topẻ jygji vẻ, hã vỹ: Júpiter, Mercúrio, he mũ.

Hã ra Paulo ag tóg ag vĩ ki kagtĩg nỹtĩ.

¹³ Júpiter jo ãn vỹ cidade fyr tá jẻ nĩ, kỹ ti tũ ki rĩr tĩ tóg tá nĩ gé. Kỹ tóg monh gé(g) tĩ mũ, ka fej tỹ coroa ke gé, Júpiter tũ ki rĩr tĩ ên ti. Cidade to ró jãnkã mảra tóg gé(g) tĩ mũ. Tá tóg monh kugprũn sỏr mũ, Barnabẻ mỹ, Paulo mỹ ke gé. Ôn kỹ ag tóg Paulo ag to: “topẻ ag vẻ,” he mũ, hã kỹ ag tóg ag mỹ monh kuprũn sỏr mũ, tá ke kar ên ag.

¹⁴ Hã ra Paulo ag tóg mễg mũ, kỹ ag tóg ãjag kur janjãn mũ, jũgjũ kỹ. ũ tỹ vẻnh mãn kỹ nỹtĩ ag to ag tóg pẻtẻ mũ. Prẻr kỹ ag tóg ag mỹ: ¹⁵ “ne nẻ?” he mũ. “Tỹ ẻg ẻprã ke nỹtĩ, ãjag ri ke,” he ag tóg. “Hã ra ẻg tóg ãjag mỹ kãmẻn sỏr mũ, ãjag tỹ ón kỹ topẻ tag ag tovãnh jẻ. Topẻ pẻ ki gemnĩ, ũn rĩr mũn ki. Kanhkã han tóg, ga ke gé, goj ke gé, mĩ mũ kar ên ke gé, Topẻ ti,” he ag tóg. ¹⁶ “Vẫsỹ Topẻ tóg nação ag mỹ nẻn ũ

tó ja tũ nĩgtĩ, kỹ ag tóg ãjag jykre mĩ mũgtĩ. ¹⁷ Ge ra tóg ag ki rĩr há han mũ, Topẻ ti, ag tỹ tag to vãnh ti ki kanhrãn jẻ. Hã jẻ tóg ta jẻnẻ, kỹ ãjag jakrẻ tóg mogmog mũ. Kỹ ãjag tóg konh ke mũ. Kỹ ãjag fe tóg há' he mũ sir. ãjag mỹ tóg sér tĩ sir, ti tỹ ãjag mỹ vẻjẻn han kỹ, Topẻ ti,” he ag tóg, Paulo ag.

¹⁸ Ag vĩ ki ag tóg ag mỹ nẻn ũ kugprũn tovãnh mũ, Paulo ag mỹ, vẻnh kar ên ag. Hã ra ag tóg ag mỹ nẻn ũ kugprũn kren ja nĩgtĩ, tá.

¹⁹ Kar kỹ cidade tỹ Antioquia tá ke ag tóg tá junjun mũ, cidade tỹ Icônio tá ke ag ke gé. Israel ag vẻ, tá junjun mũ ag. Ên ag vẻnh kar krĩn kónãn mũ, kỹ ag tóg Paulo pin mũ, pỏ tỹ. “Ter ti huri,” he ag tóg mũ sir, ti pin kar kỹ. Kỹ ag tóg ti raran mũ sir. Cidade fyr tá ag tóg ti raran kỹ ti fón mũ sir. ²⁰ Kỹ Jesus mrẻ mũ ag tóg ti venh kãmũ mũ, hã ra tóg jẻg nẻ mũ, Paulo ti. Cidade kãra tóg rã mũ.

Tỹ vaj kỹ tóg hã ra cidade tỹ Derbe ra tĩ mũ, Barnabẻ mrẻ. ²¹ Tá ag tóg Jesus kãme há tó mũ gé, Derbe tá. Kỹ ũ tỹ hẻn ri ke ag tóg Jesus ki ge mũ sir.

Paulo ag tỹ cidade tỹ Antioquia ra vỹnvỹn ke

Kar kỹ ag tóg cidade tỹ Lистра ra vỹnvỹn ke mũ, cidade tỹ Icônio ra ke gé, cidade tỹ Antioquia ra ke gé, Paulo ag. ²² Vỹnvỹn ke ki ag tóg Jesus mrẻ mũ ag jyvẻn mũ sir, ag tỹ Jesus vĩ kri fi to krỏnh ke tũ nĩn jẻ, ag tỹ to fe tar nĩn jẻ ke gé. “Ễg tỹ Topẻ tỹ tỹ ẻg pã'i nĩ ve sỏr nỹtĩn kỹ ẻg tóg ti venh ke jo vẻnh jagãgtar jagy venh ke mũ,” he ag tóg, Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag mỹ, Paulo ag.

²³ Kỹ ag tóg ag mỹ kỏfa ag kuprẻg mũ, ag tỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag ki rĩr jẻ, ũ tỹ Topẻ vĩ mẻ jẻ vẻnh mãn tĩ ag ki. Ag to ag tóg Topẻ mrẻ vĩ mũ gé, nẻn ũ ko tũ nĩn kỹ. Kỹ ag tóg: “Topẻ vỹ ãjag ki rĩr há han mũ,” he mũ. Kỹ ag tóg mũ mũ sir. ²⁴ Kỹ ag tóg ga tỹ Pisídia fĩn pa mũ. Ga tỹ Panfília tá ag tóg junjun mũ. ²⁵ Cidade tỹ Perge tá ag tóg Topẻ vĩ tó mũ gé sir. Kar kỹ ag tóg cidade tỹ Atália ra mũ mũ. ²⁶ Tá junjun kỹ ag

tóg cidade tỹ Antioquia ra mũ mũ gé, canoa mág kãmĩ. Antioquia ên tá ag tóg pa ja nĩ (mỹr). Tá ke ag tóg ag to Topê mré vĩ ja nĩgtĩ, ti tỹ ag jy nĩgãn jé, ag tỹ ti rãnrãj han kỹ. Vênh rãnrãj ên han kãn ag tóg mũ (mỹr) sir, kỹ ag tóg Antioquia ra vỹnvỹn ke mũ. ²⁷ Tá junjun kỹ ag tóg Jesus ki ge mũ kar jé prêr mũ, ag tỹ vênh mãn jé. Kỹ ag tóg ag mỹ Topê tỹ nén han mũ kar kãmén mũ. “Fóg ag ne tóg Jesus ki ge mũ gé, Topê tỹ ag krĩn kỹ,” he ag tóg mũ ag mỹ.

²⁸ Kỹ ag tóg tá nỹtĩ, kysã tỹ hên ri ke ki. Jesus mré mũ ag mré ag tóg nỹtĩgtĩ.

15

Ag tỹ Topê jykre to jykrén

¹ Kejên Judéia tá ke ù ag tóg tá junjun mũ, Antioquia tá. Tá junjun kỹ ag tóg Jesus mré ke ag mỹ kãmén mũ, kỹ ag tóg: “ãjag gré junun fár kym nĩ,” he mũ. “Moisés tỹ êg mỹ nén tó mũ ên han nĩ. Ke tũ nĩ mũ ra ãjag tóg krenkren ke tũ nĩ,” he ag tóg.

² Hã ra Paulo ag tóg: “ke tũ vê,” he mũ. Kỹ ag tóg jagnê vĩ kafãn mũ sir. Kỹ Jesus mré ke kar ag tóg Paulo ag mỹ ke mũ, ag tỹ Jerusalém ra mũ jé. “Tag ag mré mũmnĩ, Jerusalém ra,” he ag tóg. “Tá Jesus tỹ ùn vin mũ ag mré vĩmnĩ, kófa ag mré. Ag mỹ: êg hỹn hê ri kenh mũ, vênh gré junun fár kym ke to? hemnĩ,” he ag tóg.

³ Kỹ Paulo ag tóg: “êg mũnh ke nê ha,” he mũ. Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag tóg ag mré mũ sĩ han, kỹ ag tóg mũ mũ. Kỹ ag tóg ga tỹ Fenícia fĩn pa mũ sir, ga tỹ Samaria fĩn ke gé. Ag mũn kỹ ag tóg Jesus mré ke kar ag mỹ fóg ag kãmén mũ, fóg ag tỹ Jesus ki ge mũ ag. Kỹ tóg vênh kar mỹ sér tĩ sir. ⁴ Hã kỹ ag tóg Jerusalém tá junjun mũ. Kỹ tá Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag tóg vênh mãn mũ, Jesus tỹ ùn vin mũ ag mré hã, kófa ag mré hã. Kỹ ag tóg ag mỹ Topê tỹ nén han mũ kar tugtó mũ.

⁵ Hã ra Fariseu ù ag tóg tá nỹtĩ gé, ù tỹ Jesus ki ge mũ ag. Ên ag tóg ag mỹ ke mũ. “Êg mỹ tóg há tĩ, ag tỹ ãjag gré junun fár kym kym ken kỹ,” he ag tóg

mũ, fóg ag to. “Ag tỹ Moisés tỹ êg mỹ vênh jykre nĩm ja ki kanhrãn kỹ tóg êg mỹ há tĩ,” he ag tóg mũ sir, Fariseu ag, fóg ag to, ù tỹ Israel jykre han tũ ag to.

⁶ Kỹ vãhã Jesus tỹ ùn vin mũ ag vỹ kófa ag mré vênh mãn mũ, vyr mỹ, to vémén jé. ⁷ Kỹ ag tóg to vémén mág han mũ sir. Kỹ kejên Pedro tóg jêg nê kỹ ag mỹ: “inh kanhkã’,” he mũ. “Vãsỹ Topê tóg inh kuprêg ja nĩ, isỹ fóg ag mỹ Jesus vĩ há tó jé, ag tỹ jêmê kỹ krenkren jé,” he tóg. “Tag ki kanhró ãjag tóg nỹtĩ,” he tóg. ⁸ “Kỹ Topê tóg ag mỹ ã kuprĩg jênêg mũ. Ag fe ki kanhró tóg nĩ, Topê ti, kỹ tóg ag mỹ ti jênêg mũ. Hã ki tóg êg mỹ ven mũ, ag tỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ti, êg ri kén,” he tóg.

⁹ “Hã kỹ Topê tóg ag to: vyr mỹ ke ag vê, he tũ nĩgtĩ. Ag tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ tóg ag fe tỹ jãnhkri’ he mũ, fóg ag fe tỹ,” he tóg. ¹⁰ “Topê tỹ há vê (mỹr). To: vênhmỹ ti nĩ, he tũg nĩ,” he tóg. “Ag mỹ ãjag tóg vênh jykre jagy ên fĩ sór mũ, ti tỹ êg mỹ han jagy ja ra. Êg jóg’jóg ag mỹ tóg han jagy ja nĩ, kỹ tóg ag mỹ ag tỹ ki króm tũ nĩnh ha mẽ tóg tĩ, êg mỹ ke gé. Hã ra ãjag tóg ag mỹ fĩ sór mũ,” he tóg. ¹¹ “Ke tũg nĩ. Jesus tỹ êg jagãgtãn kỹ tóg êg kren han mũ, êg tỹ ti vĩ kri fĩ kỹ. Kỹ êg tóg ag ri ke tãvĩ nỹtĩ,” he tóg, Pedro ti.

¹² Kỹ vênh kar ag tóg êmê kỹ nỹtĩ nĩ. Kỹ ag tóg Barnabé tỹ ag mỹ nén tó mũ mêng mũ, Paulo tỹ ag mỹ nén kãmén ti ke gé. Ag tỹ êg tỹ nén han vãnh hyn han mũ tó ag tóg mũ gé. Ag tỹ Topê jykre ki fóg ag mỹ nén hyn han mũ tó ag tóg mũ gé sir.

¹³ Ag tỹ tó kãn kỹ Tiago tóg sir ag mỹ: “ha mẽ, inh kanhkã’,” he mũ. ¹⁴ “Simão vỹ êg mỹ tó ja nĩ, Topê tỹ nén han ve ti, Simão tỹ fóg ag mỹ Topê vĩ tó ve ti. Kỹ ag tóg tỹ Topê tũ nỹtĩ sir, fóg tỹ ti vĩ mêng mũ ag. Jesus mré ke vỹ tỹ ag nỹtĩ, ag tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. ¹⁵ Hã ra tóg vãsỹ rán kỹ nĩ. Topê vĩ tó tĩ tóg tag rán ja nĩgtĩ, ha mẽ: ¹⁶ “kãtĩg jé sóg ke mũ, he tóg, Topê ti. Davi krêm Israel ag tóg e pẽ ja nỹtĩ ja nĩgtĩ. Hã ra Davi jykre tóg tũ’ he mũ. Kỹ tóg ãn vag ri ke nĩ sir. ãn tãg han jé sóg ke mũ,

hã vỹ: Davi krē'krē ũ vỹ tỹ pã'i nĩnh mãn mũ, he mũ. Isỹ han ken hã vẽ. ¹⁷Ti tỹ sóg ũn mág pẽ han ke mũ, povo kar kãmĩ ke ag tỹ inh ki ge sór jé, fóg kar kãmĩ ke ag tỹ isũ nỹtĩ jé, kanhgág kar kãmĩ ke ag ke gé, isỹ ũn kuprêg mũ ag, he tóg. ¹⁸Topẽ tỹ tón hã vẽ. ũ tỹ vãsỹ tag kãmén mũ tỹ tón hã vẽ,” he tóg, Topẽ vĩ tó tĩ ti. Hã kỹ êg tóg tag ki kanhró tãvĩ nỹtĩ,” he tóg, Tiago ti.

¹⁹“Isỹ nén to jykrén hã vẽ, êg tỹ ag mỹ êg jykre jagy ên tó tũ nĩn jé, ũ tỹ fóg kar kãmĩ Topẽ jykre han sór mũ ag mỹ, kanhgág ag mỹ ke gé,” he tóg. ²⁰“Êg tỹ ag mỹ tónh ke, ha mẽ: vênh kãggrá to festa ko tũg nĩ, ã prũ tũ fi mré nỹ tũg nĩ, nén ũ tỹ vêsóki ter mũ ko tũg nĩ, nén ũ kyvénh ko tũg nĩ gé,” he tóg, Tiago ti. ²¹“Moisés jykre tugtó ag tóg tĩ, êg mré Israel ag, cidade kar ki. Vênh kãn ke kurã ki ag tóg ti tỹ rán mũ to ke tĩ. Vãsỹ ag tóg ke ja nỹtĩ, kỹ ag tóg ũri ke tãvĩ tĩ gé,” he tóg. “Hã kỹ ũ tỹ han sór mũ tóg han tĩ, Moisés jykre ti,” he tóg, Tiago ti.

Apóstolo ag tỹ carta rán mũ

²²Kỹ Jesus tỹ ũn vin mũ ag tóg to jykrén mũ, kófa ag ke gé, Jesus ki ge mũ ag kar ke gé, ũ tỹ Topẽ vĩ mẽ jé vênh mãn tĩ ag. Kỹ ag tóg ũ ag kuprêg mũ, ag tỹ Antioquia ra mũ jé, Paulo mré, Barnabé mré. Ag tỹ ũn kuprêg mũ ag hã vẽ, hã vỹ: Judas, he mũ, ti jiji ũ hã vỹ: Barsabás, he mũ. Silas kuprêg ag tóg mũ gé. Ên ag tóg tỹ Jesus mré ke ag pã'i nỹtĩ. ²³Ag mỹ ag tóg vênh rán nĩm mũ gé. Ag tỹ rán hã vẽ, ha mẽ:

“Jesus tỹ ũn vin mũ ag tỹ rán hã vẽ, kófa ag tỹ rán ke gé, Jesus mré ke ag. Êg tỹ cidade tỹ Antioquia tá ke ag mỹ rán hã vẽ, fóg tỹ Jesus mré ke ag mỹ, ga tỹ Síria tá ke ag mỹ, ga tỹ Cilícia tá ke ag mỹ ke gé. Ājag mỹ há?

²⁴Êg kã ũ ag tỹ ājag tá junjun mẽ êg tóg. Ājag krĩn ũ han ag tóg mũ, kỹ ājag krĩ tóg kufy' he mũ. Hã ra êg tóg ag mỹ: ha vênh jykre tag tó, he ja tũ nĩgtĩ. ²⁵Kỹ êg tóg vênh mãn, êg tỹ to jykrén jé. Kỹ êg kar tóg to jykrén kỹ tag ag

kuprêg, êg tỹ ājag to ag jêgnê jé, ag tỹ Barnabé mré mũ jé, Paulo mré. Ag to êg há tãvĩ nỹtĩ, Barnabé to, Paulo to ke gé. ²⁶Ag hã ne tóg fe tũmê nỹtĩgtĩ', fe tar kamê ag nỹtĩgtĩ'. Kỹ ag tóg êg Senhor tỹ Jesus Cristo vĩ tó mũgtĩ, ũ tỹ hên ri ke tỹ ag tén sór mũ hã ra. ²⁷Êg tỹ ag to há nỹtĩn kỹ êg tóg Judas jênêg mũ, Silas ke gé, ag tỹ ājag mỹ êg tỹ rán mũ tag ti kãmén jé.

²⁸Topẽ kuprĩg vỹ êg mỹ tó, kỹ tóg êg mỹ há tĩ gé, êg tỹ ājag mỹ vênh jykre jagy ên fig tũ nĩn jé. Tag hã han jé ājag tóg ke mũ, ha mẽ: ²⁹vênh kãggrá to festa ko tũg nĩ, nén ũ kyvénh ko tũg nĩ gé. Nén ũ tỹ vêsóg ki ter mũ ên ko tũg nĩ gé. Ājag prũ tũ fag mré nỹ tũg nĩ gé. Ājag tỹ tag ki króm kỹ tóg há tĩ. Jatun mỹ nỹtĩmĩ.” Vênhrán hã vẽ.

³⁰Kỹ ag tóg ag mỹ: “ha mũ jêg ge,” he mũ. Kỹ ag tóg mũ kỹ Antioquia tá junjun mũ. Tá ag tóg vênh kar jé prêr mũ. Jesus ki ge mũ kar jé ag tóg prêr mũ sir, ag tỹ to vênh mãn jé. Kỹ ag tóg ag mỹ vênh rán ên nĩm mũ. ³¹Kỹ ag tóg to ke mũ, vênh rán to. Kỹ tóg ag mỹ há tĩ, ag tỹ vênh jyvên rá ên ven kỹ. Kỹ ag krĩ tóg kãnhvy' he mũ sir.

³²Kỹ Judas vỹ Silas mré vênh kar jyvên mũ gé. Topẽ vĩ tó tĩ ag vẽ. Hã kỹ ag tóg ag jyvên tỹ hên ri ke han mũ. Ag fe tỹ ag tóg tar' he mũ. ³³Tá ag tóg semana tỹ hên ri ke han mũ. Kỹ Jesus mré ke ag tóg ag mỹ: “ha jatun mỹ mũ jêg,” he mũ, ag tỹ Jerusalém ra vỹnvỹn ke jé, ũ tỹ ājag jêgnêg mũ ên to. ³⁴Hã ra tóg Silas mỹ há nĩ, kỹ tóg tá nĩ nĩ sir, tĩ tũ tóg nĩ sir.

³⁵Kỹ Paulo tóg Barnabé mré Antioquia tá nĩ nĩ. Topẽ vĩ tỹ ag tóg ag kanhrãn mũ, kãmén kỹ. Hã ra ũ tỹ hên ri ke ag tóg ag ri kén Topẽ vĩ tó mũ gé.

Paulo tỹ ã pir mỹ tĩg, Barnabé tỹ ã pir mỹ tĩg

³⁶Si há tũ ra Paulo tóg Barnabé mỹ: “mũ nỹ, êg tỹ êmã ên kar mĩ mũ mãn jé, êg tỹ Jesus vĩ tó ja tá,” he mũ. “Isỹ Jesus mré ke ag venh há tóg tĩ. Ag mỹ hên ri ke mũn mũ há han mũ vỹ? he sóg tĩ,” he tóg, Paulo ti, Barnabé mỹ.

³⁷ Kĩ Barnabé tóg João Marcos pére tĩg sór mũ. ³⁸ Hã ra Paulo mũ tóg kórég nĩ, Marcos tĩ ag ré kĩ tĩg ja nĩn kĩ, ga tĩ Panfília tá. “Ũ tĩ ěg mré Topě rãnrãj han ja tũ ěn pére sóg tĩg mãn ke tũ nĩ ha,” he tóg, Paulo ti.

³⁹ Hã to ag tóg jagně to jũgũ mũ. Kĩ ag tóg vėnh kãpugpów kĩ mũ mũ. Kĩ Barnabé tóg Marcos mré goj vãso tĩ Chipre ra tĩ mũ, canoa mág kãmĩ.

⁴⁰ Jó Paulo tóg Silas kuprěg mũ, ti tĩ ti mré tĩg jé. Kĩ tóg tĩ mũ sir. Jesus mré ke ag tóg Paulo to Topě mré vĩ mũ, ti tĩ ti jy nĩgãn jé. ⁴¹ Kĩ ag tóg ga tĩ Síria mũ pa mũ, ga tĩ Cilícia mũ ke gé. Jesus ki ge mũ kar jyvėn tóg mũ, ã tĩg kĩ, Paulo ti.

16

Timóteo tĩ Paulo mré tĩg

¹ Kĩ Paulo ag tóg cidade tĩ Derbe tá junjun mũ, cidade tĩ Listra tá ke gé. Kĩ tá ũ tóg nĩ nĩ, Jesus mré tĩ ũ, ti jyjy hã vỹ: Timóteo, he mũ. Ti mỹnh fi ne tóg tĩ Israel nĩ, hã ra fi tóg Jesus ki rã ja nĩgtĩ. Ti panh tóg tĩ fóg tĩ Grego nĩ, Timóteo panh ti.

² Ti to ag tóg vĩ há han mũ, Jesus mré ka ag, Listra tá ke ag, Icônio tá ke ag ke gé, Timóteo to. ³ Kĩ Paulo tóg ti pére tĩg sór mũ, kĩ tóg ti gré junun fár kym mũ, Israel ag tigrĩn. Vėnh kar tóg ti panh tĩ tĩ fóg tĩ Grego nĩ ki kanhró nỹtĩ, hã kĩ tóg ti fár kym ja tũ nĩ. Hã ra ag tĩ ra mũnh ke tá ag tóg e nỹtĩ, Israel ag, hã kĩ Paulo tóg ti fár kym mũ sir.

⁴ Kĩ ag tóg cidade ěn mũ mũ mũ. Kĩ ag tóg ag mỹ Jesus tĩ ũn vin mũ ag tĩ rá kãmén mũ sir, kófa ag tĩ Jerusalém tá nén rán ja ti, Jesus mré ke ag mỹ. Ag tĩ nén ki króm ke hã tĩ ag tóg ag mỹ kãmén mũ. ⁵ Hã kĩ Jesus ki ge mũ ag tóg tar nỹtĩ sir, Jesus jykren ki. Vėnh mãn ag tóg tĩ, ag tĩ Topě vĩ mẽ jé. E ag tóg nĩgtĩ sir, koměr hã.

Paulo tĩ nén nẽ vég mũ

⁶ Kĩ Paulo ag tóg ga tĩ Frígia mũ pa mũ, ga tĩ Galácia mũ ke gé. Kĩ ag tóg ga tĩ Ásia tá Topě vĩ tó sór mũ, hã ra Topě kuprĩg tóg ag mỹn nenh mũ. ⁷ Kĩ ag

tóg ga tĩ Mísia tá junjun mũ. Kĩ ag tóg ga tĩ Bitínia ra mũ sór mũ, hã ra Topě kuprĩg tóg ag mỹn nenh mũ gé. ⁸ Kĩ ag tóg Mísia jy mũ kĩ cidade tĩ Trôade tá junjun mũ. ⁹ Kĩ kutyg kĩ Paulo tóg nén nẽ vég mũ. Ga tĩ Macedônia tá ke vég tóg mũ, ti vėnhpėti ki. Kĩ tóg ti jo jě nĩ. Kĩ tóg ti mỹ: “Macedônia to kãtĩg, ěg kanhrãn jé,” he mũ ti mỹ, ga tĩ Macedônia tá ke ěn ti. Kĩ Paulo tóg rĩr mũ sir.

¹⁰ Paulo tĩ nén nẽ ěn ve kar kĩ ěg tóg vėsỹmér Macedônia ra mũ sór mũ sir. “Jesus hỹn ěg mỹ: ha mũ jěg, hé,” he ěg tóg. “Ag mỹ inh vĩn tó, he ti hỹn, Jesus ti,” he ěg tóg, Paulo tĩ nén nẽ ěn ve kĩ. ¹¹ Kĩ ěg tóg cidade tĩ Trôade ki pa mũ. Vėsỹmér ěg tóg goj vãso tĩ Samotrácia ra mũ mũ. Tĩ vaj kĩ ěg tóg cidade tĩ Neápolis ra mũ mũ. ¹² Tá pa kĩ ěg tóg cidade tĩ Filipos ra mũ mũ. Ga tĩ Macedônia ki cidade ve vė. ěg tĩ tá junjun vén jan hã vė. Fóg tĩ Romano ag jamã ũ vė. Tá ěg tóg kurã e sĩ ki nỹtĩ nĩ.

Lídia fi tĩ Jesus ki rã

¹³ Vėnh kãn ke kurã ki ěg tóg cidade to ró mãra mũ mũ, goj ra. “Tãn hỹn Topě mré vĩ jafã nĩ,” he ěg tóg. Tá ěg tóg nĩgnĩ mũ sir. Ũn tãtã fag tóg tá nỹtĩ nĩ, kĩ ěg tóg fag mré vĩ mũ.

¹⁴ Tá ũ fi tóg nĩ nĩ, fi jiji hã vỹ: Lídia, he mũ. Negociar he fi nĩ. Kur kósóg tĩ fi tóg negociar he nĩ. Tĩ fi cidade tĩ Tiatira tá ke nĩ. Topě kaměg fi tóg tĩ. ěn fi vỹ Paulo vĩ mēg mũ sir. Kĩ Topě tóg fi mỹ krĩ há nĩm mũ, kĩ fi tóg Paulo vĩ jēmē há han mũ. ¹⁵ Kĩ ěg tóg fi kypég mũ, fi mré ke kar mré hã. Kĩ fi tóg ěg mỹ: “isỹ Jesus ki rã kĩ jě ve ãjag (mỹr),” he mũ. “Ti tĩ ãjag mỹ gen kĩ inh ĩn ki gemnĩ,” he fi tóg. “Tã inh mré nỹtĩmĩ,” he fi tóg. Vĩ ki fi tóg ěg kutãn mũ. Kĩ ěg tóg ke mũ.

Paulo ag tĩ Filipos tá se kĩ nỹtĩ

¹⁶ ěg tĩ kejėn Topě mré vĩ jafã ra mũ mãn kĩ ũ fi tóg ěg kato tē mũ. Ũ camarada fi vė. Hã ra fi tóg jagrě kórég nĩ, kĩ fi jagrě tóg vėnh kar mỹ ag tĩ nén venh ke tó tĩ. Fi patrão ag

tóg fi tugnĭn jĭnkamy mág vég tĭ, fi tŷ jĭnkamy to vĕnh kar mŷ ag tŷ nĕn venh ke tón kŷ.

¹⁷ Ĕn fi vŷ Paulo nón tĭ mŷ, ĕg nón, kŷ fi tóg jamā hár(a) prĕr mŷ, kŷ fi tóg: “Topĕ pĕ camarada ag vĕ (mŷr),” he mŷ. “Vĕnh kar kĕfór camarada ag vĕ mŷr. Ag hĕ ne tóg ājag mŷ vĕnh vĭ tó tĭ, ājag tŷ to krenkren jĕ;” he fi tóg ĕg to. ¹⁸ Kurā tŷ hĕn ri ke han fi tóg, vĭ tŷ ge han kŷ. Kŷ tóg Paulo mŷ tŷ ũ nŷ, kŷ tóg kyrā kŷ fi jagrĕ mŷ: “Jesus Cristo jykre tŷ sóg ā mŷ tó mŷ, ā tŷ fi tovĕnh jĕ,” he mŷ. Kŷ tóg vĕsŷmĕr fi tovĕnh mŷ sir, fi jagrĕ kórĕg ĕn ti.

¹⁹ Hĕ ra fi patrĕo ag mŷ tóg tŷ ũ nŷ, ag tŷ fi tugrĭn ganho ve mĕn tŷ nĭn kŷ. Kŷ ag tóg Paulo ség mŷ, Silas ke gé. Pĕ'i ag mŷ ag tóg ag ven mŷ, cidade kuju ki. ²⁰ Pĕ'i ag mŷ ag ven kŷ ag tóg: “Israel tag ag ve ra ha,” he mŷ. “Vĕnh kar jŷgŷu han ag tóg mŷ nĭ (mŷr), ĕg jamā tag mĭ,” he ag tóg. ²¹ “Vĕnh jykre vĕnhmŷ tó ag tóg mŷ (mŷr), ĕg tŷ nĕn han ke tŷ tó ag tóg mŷ (mŷr). Tŷ ĕg tóg Romano nŷtĭ, kŷ ag jykre tóg ĕg mŷ tŷ ũ nŷ,” he ag tóg. ²² Povo ĕn kar tóg ag to kórĕg nŷtĭ, kŷ ag tóg ag kato vĭ mŷ.

Kŷ pĕ'i ag tóg polĭcia ag mŷ: “ag kur nŷ ra,” he mŷ. “Ag mrĕnmrĕn ra,” he ag tóg mŷ gé. ²³ Ag mrĕnmrĕn tŷ hĕn ri ke han ag tóg mŷ, ka tĕj tŷ. Kar ag tóg vĕse ja kĕki ag vĕm mŷ. Vĕse ja ki rĭr tĭ mŷ ag tóg: “ag nĭgfĕnh há han nĭ, ag tŷ kĕpa tŷ nĭ jĕ,” he mŷ. ²⁴ Ag tŷ ti mŷ tag tó to tóg vĕse ja kuju tá ag vĕm mŷ, vĕse ja mág ĕn kuju tá. Ka tŷ tóg ag sigsĕg mŷ sir.

²⁵ Meia noite ki Paulo tóg Silas mrĕ Topĕ mrĕ vĭ mŷ. Ti mŷ ag tóg jĕnjĕn mŷ, Topĕ mŷ. Kŷ vĕse ag kar vŷ jĕmĕg mŷ sir. ²⁶ Kŷ vĕhĕ ga tóg jŷrŷn ke mŷ. Vĕse ja krĕm tóg jŷrŷn ke mŷ. Kŷ vĕsŷmĕr jĕnkĕ kar vŷ nognor kĕn tĭ mŷ, rómrom kĕn tóg mŷ. Kŷ vĕse ag kar ĕn ferro tóg kygvar kĕn mŷ, ag se ja ti. ²⁷ Kŷ tóg vĕse ja ki rĭr tĭ nŷnmĕn mŷ gé. hĕ ra vĕse ja jĕnkĕ kar tóg nognor kŷ nŷtĭ nĭ, rómrom kŷ tóg nŷtĭ nĭ. Kŷ ũ tŷ ag ki rĭr tĭ ĕn tóg ā kyfĕ tĕj, ā rógro ĕn kunŷnh kŷ tóg vĕnh kusón sór

mŷ. “Vĕse kar ag hŷn vĕnh pigju kĕn,” he tóg. Hĕ kŷ tóg vĕnh kusón sór mŷ.

²⁸ Hĕ ra Paulo tóg jamā hár(a): “ker vĕnh vógkónĕn hĕ,” he mŷ. “Ĕg kar vŷ ki nŷtĭ,” he tóg.

²⁹ Kŷ tóg néj gru to vĭ mŷ, ũ tŷ ag ki rĭr tĭ ĕn ti. Kŷ tóg Paulo ag se ja kĕra vĕnhvĕg rĕ mŷ, jŷrŷn ke kŷ. Paulo jo tóg mŷg ke mŷ, Silas jo ke gé, ag tŷ ti mŷ ti kĕfór nŷtĭn kŷ. ³⁰ Ag gé(g) tóg tĭ mŷ, vĕse ja kĕtá kĕkutĕ kŷ, kŷ tóg ag mŷ: “inh hŷn hĕ ri kĕnh mŷ vŷ?” he mŷ. “Topĕ vĭ mrĕnh sóg, hĕ ra tóg ti tŷ inh kren han há tĭ,” he tóg, ũ tŷ vĕse ja ki rĭr tĭ ĕn ti.

³¹ Kŷ ag tóg ti mŷ: “Jesus Cristo ki rĕ ge,” he mŷ. “Kŷ ā tóg kren mŷ, ā mrĕ ke kar ag mrĕ hĕ,” he ag tóg ti mŷ, Paulo ag. ³² Kŷ ag tóg ti mŷ Jesus vĭ kĕmĕn mŷ, ti mrĕ nŷtĭ ag mŷ ke gé. ³³ Kŷ tóg ag ki rĭr mŷ vĕsŷmĕr, kuty ke nŷ ra. Ag tŷ ag mrĕnmrĕn ja ĕn kupĕg tóg mŷ ag mŷ. Kŷ ag tóg vĕnh kaja jĕ ti kypĕg mŷ gé, ti mrĕ nŷtĭ ag mrĕ, ag tŷ Jesus ki ge kŷ. ³⁴ Kŷ tóg ā ĭn ra ag tatĭn tĭ mŷ. Ag jĕn tóg mŷ. Ti fe tóg mrĭn ke mŷ sir, ti tŷ Jesus ki rĕ kŷ. Ti mrĕ nŷtĭ ag kar mŷ tóg sér tĭ gé sir, ũ tŷ vĕse ja ki rĭr tĭ ĕn mrĕ ke fag mŷ.

³⁵ Tŷ vaj kŷ pĕ'i ag tóg polĭcia ag jĕgnĕg mŷ, ũ tŷ vĕse ja ki rĭr tĭ ĕn mŷ. “Ĕn ag mŷ: ha mŷ jĕg, hemnĭ,” he ag tóg ti mŷ. ³⁶ Kŷ ũ tŷ vĕse ja ki rĭr tĭ ĕn tóg Paulo mŷ ke mŷ. “Pĕ'i ag vŷ inh mŷ vĕnh vĭ jĕnĕ, isŷ ājag mŷ: ha mŷ jĕg, he jĕ. Hĕ kŷ jatun mŷ mŷ jĕg,” he tóg, Paulo ag mŷ.

³⁷ Kŷ Paulo tóg ti mŷ: “hĕ ra ag tóg vĕnh ó to ĕg mrĕnmrĕn ja nĭ,” he mŷ. “Vĕnh kar vŷ ag tŷ ĕg mrĕnmrĕn ve kĕn. Hĕ ra ag tóg ĕg ki jĕmĕ ja tŷ nĭ, ĕg jyvĕn ja tŷ ag nĭ gé. Tŷ ĕg Romano nŷtĭ, hĕ ra ag tóg vĕse ja kĕki ĕg vĕm. Jó ag tóg vĕnh kar vatĕnh tá ĕg mŷ: ha mŷ jĕg, he sór mŷ. Mŷnh ke tŷ ĕg nĭ. Ag hĕ tóg kĕmŷnh mŷ, pĕ'i ag. Ĕg tatĭ ag tóg mŷnh mŷ. Kŷ ĕg mŷnh mŷ ha,” he tóg, Paulo ti.

³⁸ Kŷ polĭcia ag tóg pĕ'i ag mŷ tag tó mŷ sir, kŷ tóg ag mŷ e tĭ. Ag tŷ Romano ũ vóg kónĕn ke tŷ vĕ vĕ, hĕ

kỹ ag fe tóg jūrūn ke mũ, pã'i ag. ³⁹ “Ëg mỹ vênh pãte fón nĩ, ãg tỹ ãjag se ja ti,” he ag tóg mũ. Kĩ ag tóg ag tatĩ mũ mũ. “Ãjag tỹ ãg jamã ki pa kỹ tóg há ti,” he ag tóg mũ sir ag mỹ.

⁴⁰ Ag tỹ vese ja ki pa kỹ ag tóg Lídia fi ãn ra mũ mũ sir. Jesus mré ke ag vég ag tóg mũ. Kĩ ag tóg ag jyvẽn mũ. Kỹ ag tóg cidade ãn ki pa mũ sir.

17

Cidade tỹ Tessalônica tá

¹ Kĩ ag tóg cidade tỹ Anfípõlis mĩ pa mũ, cidade tỹ Apolônica mĩ ke gé. Kĩ ag tóg cidade tỹ Tessalônica tá junjun mũ. Tá Israel tỹ vênh kanhrãn jafã tóg nĩ. ² Kỹ Paulo tóg ã tỹ nén han ti ãn han mũ sir. Israel tỹ vênh kanhrãn jafã kãra tóg rã mũ. Ag mré tóg vĩ mũ, vênh kán ke kurã tágtũ ki. Topẽ vĩ tó tóg mũ sir ag mỹ, Paulo ti, vãsỹ rán kỹ nĩ ãn ti. ³ Ag mỹ tóg Cristo kãmén mũ, ti jagtar ti, ti ter kar rĩr mãn ja ãn ti. “Jesus hã vễ, hã vỹ: Cristo, he mũ,” he tóg. “Cristo tóg vãsỹ rán kỹ nĩ, ti jagtar ke ti, ti rĩr mãn ke ti ke gé, hã vỹ: Jesus, he mũ,” he tóg, Paulo ti.

⁴ Kỹ tóg ã ag mỹ ge nĩ, Israel kãmĩ ã ag mỹ. Kỹ ag tóg Paulo mré mũgtĩ, Silas mré ke gé. Kỹ fóg tỹ Grego he mũ tỹ hẽn ri ke ag tóg to há nỹtĩ gé sir, ã tỹ Topẽ kamẽg mũ ag, ãn tãtã há fag ke gé.

⁵ Hã ra Israel ã ag mỹ tóg tỹ ã nỹ. Hã kỹ ag tóg ãn kórég ag mỹ: “kãmũ jẽg ra,” he mũ, ãn rãnrãj vãnh ag mỹ. Vênh génh kỹ ag tóg vênh kar jũgũ han mũ. Kỹ ag tóg Jasão he mũ ãn ãn jy nỹtĩ nĩ sir. Paulo ag kanẽg ag tóg mũ, ag jãvãnh kỹ, ag tỹ vênh kar jũgũ ãn ag mỹ ag ven jé. ⁶ Hã ra ag tóg ag vég tũ nĩ, Paulo ag. Kỹ ag tóg Jasão pére mũ mũ, Jesus mré ke ã ag mré ke gé. Pã'i ag mỹ ag tóg ag vin mũ. Kỹ ag tóg jamã hár(a) prẽr mũ. “Û tỹ mundo kar ki vênh kar jũgũ han mũ ag tóg tag ki junjun mũ (mỹr),” he ag tóg mũ. ⁷ “Jasão tóg ag mỹ: kãge jẽg ra, hé. Hã ra ag kar tóg pã'i mág tỹ imperador vĩ mranh ja tĩgtĩ. “Vyr mỹ ãg pã'i mág nĩ, hã vỹ: Jesus, he mũ,” he ag tóg. “Kỹ

ẽg pi(jé) imperador krẽm nỹtĩgtĩ,” he ag tóg, Paulo ag,” he ag tóg mũ. Ag tỹ Paulo to ón hã vễ, pã'i ag mỹ.

⁸ Kỹ ã tỹ mẽg mũ ag vỹ fe ã nỹtĩ sir, cidade ãn tá pã'i ã ag, cidade ãn tá ke kar ag ke gé. ⁹ Kỹ pã'i ag tóg Jasão ag mỹ: “ẽg mỹ jãnkamy nĩm ké, ãg tỹ to ve jé, ãjag tỹ imperador kato tẽn ke tũ ti,” he ag tóg. Ag tỹ ag mỹ nĩm kar kỹ ag tóg: “hã mũ jẽg (ge),” he mũ sir.

Cidade tỹ Beréia tá

¹⁰ Kutỹ ãn kã Jesus mré ke ag tóg Paulo mỹ: “hã tĩg, cidade tỹ Beréia ra,” he mũ. Silas mỹ ag tóg ke mũ gé. Kỹ ag tóg mũ mũ.

Ag tỹ Beréia tá junjun kỹ ag tóg Israel tỹ vênh kanhrãn jafã kãra ge mũ, ag mỹ Topẽ vĩ tó jé.

¹¹ Beréia tá ke ag tóg jykre há nỹtĩ. Ag pi(jé) Tessalônica tá ke ag ri ke nỹtĩ. Kỹ ag tóg Paulo ag vĩ kri fig mũ. Ag mỹ tóg há ti sir. Kurã kar ki ag tóg Topẽ vĩ ki estudar he mũ, ag tỹ to: “ki hã tóg tó tĩ,” hen kỹ. ¹² Kỹ ã tỹ hẽn ri ke ag tóg Jesus ki ge mũ, fóg tỹ Grego ag mré hã, ãn tãtã há fag mré hã.

¹³ Kỹ Israel ag tóg mẽg mũ, cidade tỹ Tessalônica tá. Paulo tỹ Beréia tá Topẽ vĩ tó mũ mẽg ag tóg mũ sir. Kỹ ag tóg Beréia tá junjun mũ, ag tỹ tá vênh kar jũgũ han jé. ¹⁴ Kỹ Jesus mré ke ag tóg Paulo mỹ: “hã tĩg, canoa mág kãmĩ,” he mũ. Hã ra Silas vỹ tĩ tũ nĩ, Timóteo ke gé. Beréia tá ag nỹtĩ. ¹⁵ Kỹ ã ag tóg Paulo mré mũ mũ. Cidade tỹ Atenas ra ag tóg ti pére mũ mũ. Ag tỹ tá vỹnvỹn kenh ken kỹ Paulo tóg ag mỹ ke mũ, ag tỹ Silas jé prẽr jé, ag tỹ Timóteo jé prẽr jé ke gé, ag tỹ vêsỹmẽr cidade tỹ Atenas kukãm kãmũ jé.

Cidade tỹ Atenas tá

¹⁶ Kỹ Paulo tóg Atenas tá nĩ nĩ, Silas jãvãnh kỹ, Timóteo jãvãnh kỹ ke gé. Hã ra tóg sir krĩ ã nĩ, ti tỹ tá vênh kãgrã tỹ hẽn ri ke ven kỹ, ti tỹ ag tỹ to jãn jafã ãn ven kỹ. ¹⁷ Kỹ tóg Israel tỹ vênh kanhrãn jafã ki Israel ag mré vĩ mũ, fóg tỹ Israel jykre han mũ ag mré ke gé. Kurã kar ki tóg cidade kũju tá vênh

kar mré vī mū gé sir, ũ tỹ tá nỹtĩ ag mré.

¹⁸ Kỹ ũ ag tóg ti mré vī mū, ũ tỹ Epicuro tỹ nén rán ja to jykrén mū ag, ũ tỹ Estóico he mū ag tỹ nén rán ja to jykrén mū ag ke gé. Kỹ ag tóg ti to: “vī mā pē tóg nĩ, vī kamē tóg nĩ,” he mū. “Ti hỹn tóg ne tó’?” he ag tóg. Kỹ ũ ag tóg ti to: “topē ũ tugtó ti hỹn, kór há tá topē,” he mū. Hã ra Paulo tóg Jesus tỹ vême sér tó mū. Jesus rĩr mãn tó tóg mū, Paulo ti.

¹⁹ Kỹ ag tóg sór tỹ Areópago ra ti pére mū mū. Tá pã'i ag tóg ag jyvẽn tĩ, sór tỹ Areópago tá. Kỹ pã'i ag tóg ti mỹ: “ã tỹ vẽnh jykre tag tó mū kãmén há han ra ěg mỹ,” he mū, ti mỹ. ²⁰ “(Ge) mē ja tũ ěg nỹtĩ, ã tỹ ěg mỹ tó mū tag ti. Kỹ ěg mỹ kãmén há han nĩ,” he ag tóg, pã'i ag.

²¹ Hã ra Atenas tá ke ag tóg vẽnh vĩ tãg mē to há nỹtĩ, cidade ũ tá kãmũ kỹ tá nỹtĩ ag ke gé. Ag tỹ vẽnh vĩ tãg mē kỹ ag fe tóg mrin ke tĩ.

²² Kỹ Paulo tóg sór tỹ Areópago kri jē kỹ ag mỹ: “Atenas tá ke’,” he mū. “Topē tỹ hẽn ri ke kamēg ãjag tóg tĩ (mỹr). Tag ve sóg,” he tóg. ²³ “Ãjag jamã mĩ sóg tĩ, kỹ sóg ãjag tỹ topē jo ĩn kãsir kar vigvé. Kỹ sóg topē jo ĩn sĩ ũ vé, kỹ tóg to rán kỹ nĩ, hã vỹ: ěg tỹ topē ki kagtĩg jo ĩn, he mū, ti rá ti. Topē ěn tó sóg tĩ, ãjag tỹ Topē ki kagtĩg ěn. ãjag tỹ ti ki kagtĩg nĩ ra ãjag tóg ti mỹ nén ũ kugprũn tĩ,” he tóg.

²⁴ “Topē ěn vỹ mundo kar han, mĩ mū kar ke gé. Kanhkã tãn vẽ mỹr, kỹ tóg tỹ ga to pã'i nĩ gé. Hã kỹ tóg ěg tỹ ti jo ĩn han krēm nĩ tũ nĩgtĩ (mỹr),” he tóg. ²⁵ “Kỹ ěg tóg ti ki rĩr ke tũ nĩ gé, ti jagtar tũ nĩn kỹ. Vẽnh kar rĩn tóg nĩgtĩ (mỹr), Topē ti, kỹ tóg vẽnh kar tỹ hãmham ke han tĩ. Vẽnh kar tỹ nén precisar he kar nĩm tóg tĩ (mỹr),” he tóg. ²⁶ “Kỹ tóg vẽnh kyvẽnh pir tỹ ěprã ke kar hyn han, nação kar (mỹr), ga kar mĩ mū mū ag (mỹr). Tỹ ěg vẽnh kyvẽnh pir nỹtĩ. Kỹ tóg ěg mỹ ěg mur kurã nĩm mū gé, ěg ter kurã ti ke gé. ěg mỹ tóg ěg jamã nĩm mū gé, Topē ti,” he tóg. ²⁷ “Vẽnh kar hyn han tóg, Topē ti,

ěg tỹ ti to há nĩn jé, ěg tỹ ti ki kanhró nỹtĩ jé. Kór gy tũ ti nĩ, ti pi(jé) kuvar gy nĩ'. Kakó ti nĩ, Topē ti,” he tóg. ²⁸ “Ti tỹ ěg han vẽ mỹr, hã kỹ ěg tóg rĩnrĩr nỹtĩ nĩ, ti tigrĩn. Ti tugnĩn ěg tóg mũgtĩ (mỹr), kỹ ěg tóg ti tigrĩn nỹtĩ gé (mỹr), Topē tigrĩn. Hã kỹ ãjag kãmĩ vẽnhrãn tĩ ag tóg tó ja nĩgtĩ gé, kỹ ag tóg: tỹ ěg Topē krē nỹtĩ, he ja nĩgtĩ. ²⁹ ěg tỹ tỹ ti krē nỹtĩn kỹ ěg tóg ti ki kanhró nỹtĩ gé. Ouro ri ke tũ ti nĩ, Topē ti. Ti pi(jé) prata ri ke nĩ'. Ti pi(jé) pó ri ke nĩ'. Ti pi(jé) tỹ vẽnh kãgrã nĩ', retrato ke gé, ti sĩnvĩ ra. ěprã ke tỹ nén to jykrén mū ri ke tũ ti nĩ, ěg tỹ nén han mū ri ke tũ ti nĩ. Topē vẽ (mỹr), Topē,” he tóg, Paulo ti.

³⁰ “Hã ra Topē tóg ěg to fe mág mū, ěg tỹ ti ki kagtĩg nỹtĩn kỹ. Hã kỹ tóg vãhã vẽnh kar mỹ vẽnh vĩ jẽněg mū, ěg tỹ ěg jykre tovãnh jé. ³¹ Kurã nĩm tóg huri, kỹ tóg kurã ěn ki ěprã ke jykre kar tugnỹm ke mū. Kurã ěn ki tóg vẽnh jykre kuryj han ke mū inhhã, Topē ti, ti tỹ ěg jykre tugnỹm ke mũn kỹ. Ũn pir kuprěg tóg, ti tỹ ti jagfy ěg kar jykre tugnỹm jé. ěn tóg ter ja nĩ, hã ra Topē tóg ti ter kỹ ti rĩn mãn ja nĩ, ěg tỹ ti ki kanhró nỹtĩ jé, ũ tỹ Topē jagfy ěg jykre tugnỹm ke ti,” he tóg, Paulo ti.

³² Ti tỹ ag mỹ ti ter kar rĩr mãn tón kỹ ũ ag tóg to é he mū. Jó ũ ag tóg: “kurã ũ kã ěg hẽn ri ke mũn ã vĩ mē mãn sór mū,” he mū. ³³ Hã kỹ Paulo tóg tĩ mū, ag ré kỹ. ³⁴ Kỹ ũ ag tóg ti nón mū mū, kỹ ag tóg Jesus ki ge mū sir. Ag kã ũ vỹ tỹ Dionísio nĩ. Areópago tá ag jyvẽn tĩ ag kã ũ vẽ, Dionísio ti. Kỹ ũ fi tóg Jesus ki rã mū gé. Fi jyjy hã vỹ: Damáris, he mū. Kỹ ũ ag vỹ ti ki ge mū gé sir.

18

Cidade tỹ Corinto tá

¹ Kỹ Paulo tóg cidade tỹ Atenas ki kutē kỹ cidade tỹ Corinto ra tĩ mū.

² Tá Israel ũ tóg nĩ nĩ, ti jiji hã vỹ: Áquila, he mū. Ponto tá ke vẽ. Ũri tóg ga tỹ Itália tá kãtĩg ja nĩ, ã prũ fi mré. Fi jyjy hã vỹ: Priscila, he mū. Pã'i

mág tỹ imperador tỹ Cláudio he mũ tóg Israel kar ag mỹ: “cidade tỹ Roma ki pa jêg,” he ja nĩgtĩ. Hã kỹ fag tóg cidade tỹ Corinto tá junjun ja nĩgtĩ.

³ Kỹ Paulo tóg fag mré nĩ nĩ sir. Fag mré tóg rãnrãj mũ sir. Hã ra fag tóg kur tỹ ãn han mũgtĩ, Paulo kóm. Fag rãnrãj hã vë. Hã kỹ Paulo tóg fag mré rãnrãj mũ sir, ti tỹ fag mré nĩn kỹ.

⁴ Kỹ tóg vënhkán ke kurã kar ki ag mỹ Topê vĩ tó mũ, Israel tỹ vënh kanhrãn jafã krêm, Israel ag tỹ ti vĩ kri fi jé, fóg tỹ Grego ag ke gé. ⁵ Kỹ Silas vỹ Macedônia tá kãtĩ mũ, Timóteo ke gé. Kỹ Paulo tóg Topê vĩ tó tãvĩ nĩ nĩ, ãn tỹ kur han mũn tũ tóg nĩ. Israel ag mỹ tóg Jesus kãmén mũ, ti tỹ tỹ Cristo nĩ ti.

⁶ Hã ra ag tóg ti kato vĩ mũ. Kỹ ag tóg Jesus to é he mũ. Kỹ Paulo tóg ã kur rũmrũm mũ, ag mỹ: “vënh hã ki ãjag tóg vãgfor kenh mũ, nũgme ki vár kỹ, inferno ki,” he jé. “Ãjag mỹ sóg tó, Jesus ti, hã ra ãjag tóg mẽ jãvãnh nỹtĩ. Kỹ ãjag tỹ vësóg ki vësýrënh ke vë. Inh hã tóg fóg ag kar mỹ tónh tĩg ha, kanhgág ag kar mỹ ke gé,” he tóg mũ, Paulo ti. ⁷ Hã kỹ tóg tá kutẽ kỹ fóg ãn kãra rã mũ, ti jiji hã vỹ: Tício Justo, he mũ. Topê kamëg ti tĩ. Ti ãn vỹ Israel tỹ vënh kanhrãn jafã rã jê gé. Kỹ Paulo tóg ti ãn kãra rã mũ sir.

⁸ Hã ra Israel tỹ vënh kanhrãn jafã to pã'i vỹ Jesus ki rã mũ, ti jyjy hã vỹ: Crispo, he mũ. Ti mré ke kar vỹ Jesus ki ge mũ gé, Corinto tá ke tỹ hën ri ke ag ke gé, ag tỹ Paulo vĩ mẽ kỹ. Kỹ ag tóg kygpe kỹ nỹtĩ sir.

⁹ Kejën Paulo tóg kuty kã nén nẽ vëg mũ. Topê tỹ ti mỹ vënh ven vë, kỹ tóg ti mỹ: “kamëg tũg ra,” he mũ. “Inh vĩ kãmén ra, ha mẽ kỹ nĩ tũg,” he tóg.

¹⁰ “Ã mré sóg nĩnh mũ. Û pi(jé) ã vóg kónãn mũ,” he tóg. “Cidade tag ki ã tỹ hën ri ke ag vỹ tỹ isũ nỹtĩnh mũ,” he tóg, Topê ti.

¹¹ Kỹ Paulo tóg prỹg pir kri kysã tỹ 6 ke ki tá nĩ nĩ. Ag mỹ tóg Topê vĩ kãmén tĩ nĩ sir, tá.

¹² Kejën ã tỹ Gálio he mũ tóg tỹ Romano tỹ governador nĩ, ga tỹ Grécia

ki. Kỹ Israel ag kar tóg Paulo kato vãsãnsãn mũ. Kỹ ag tóg ti kãgmĩ kỹ pã'i mág mỹ ti ven mũ mũ. ¹³ Kỹ ag tóg governador mỹ: “tag tóg ãg jykre tỹ tũ' he sór mũ,” he mũ. “Vënh kar tóg ti vĩ tũgnĩn Topê to jãnjãn tĩ, vënh jykre tãg tỹ hã ra,” he ag tóg ti mỹ.

¹⁴ Kỹ Paulo tóg vĩ sór mũ, hã ra Gálio tóg Israel ag mỹ: “Israel,” he mũ. “Ti tỹ nén ã kórég han mũ ra sóg ãjag jagfy vĩ tĩ vë, ti tỹ crime han mũ ra, Paulo ti,” he tóg. ¹⁵ “Hã ra ãjag jykre to ãjag tóg ti to jũ mũ, ãjag jiji to, ãjag vënh rá to (mỹr). Isũ pijé', ãjag tũ tag ti'. ãjag hã ne tag to jykrén ke mũ inhhã'. Inh pi(jé) ãjag tũ to jykrén sór mũ,” he tóg, Gálio ti, pã'i mág ãn ti. ¹⁶ Kỹ tóg ag mỹ: “ha mũ jêg,” he mũ sir, vĩ tar han kỹ.

¹⁷ Kỹ tá nỹtĩ ag tóg Sóstenes kãgmĩg mũ. Israel tỹ vënh kanhrãn jafã to pã'i vë. Ti kãgmĩ kỹ ag tóg ti mrãnmrãn mũ, pã'i mág ãn ãn tá, hã ra Gálio tóg ki ãmẽ sór tũ nĩ.

Paulo tỹ Antioquia ra vỹn ke

¹⁸ Kỹ Paulo tóg tá nĩ sir, kurã tỹ hën ri ke ki. Kỹ tóg kejën Jesus mré ke ag mỹ: “isĩg vë ha,” he mũ. Kỹ Áquila tóg ti mré tĩ mũ, ti prũ tỹ Priscila fi mré hã. Ag tỹ ga tỹ Síria ra mũnh ke vë. Cidade tỹ Cencreia tá ag tóg canoa mág ki ge sór mũ, va mũ jé. To hã tóg vënh jãrég mũ, Paulo ti, Topê mỹ promessa han kỹ. ¹⁹ Kỹ ag kar tóg canoa mág kãki cidade tỹ Éfeso ra mũ mũ. Hã ra Áquila fag vỹ tá nỹtĩ, mũ mũn tũ fag nĩ sir.

Kỹ Paulo tóg Israel tỹ vënh kanhrãn jafã kãra rã mũ, Israel ag mré vĩ jé.

²⁰ Ag tỹ ti vĩ mẽ kỹ tá ke ag tóg ti mỹ: “ãg mré nĩ nĩ,” he mũ.

Hã ra tóg ag mỹ: “hã ra sóg ver tĩg mũ ha,” he mũ. ²¹ “Kãnhmar sóg vỹn kenh ke mũ hã ra, Topê tỹ inh vỹn kenh ke to há nĩn kỹ,” he tóg. Kỹ tóg cidade tỹ Éfeso tá kutẽ mũ. ²² Kỹ tóg cidade tỹ Cesaréia tá jun mũ. Kỹ tóg cidade tỹ Jerusalém ra tĩg kỹ Jesus ki ge mũ kar vigvëg mũ, ã tỹ Topê vĩ mẽ jé vënh mũn tĩ ag. Kar kỹ tóg cidade tỹ Antioquia ra tĩ mũ. ²³ Tá tóg nĩ sĩ

han mǔ. Kar kǔ tóg tá kutē kǔ ga tǔ Galácia mǐ kutē mǔ, ga tǔ Frígia mǐ ke gé. Jesus mré mǔ ag jyvĕn tóg mǔ sir, ag tǔ tar nǔtǐ jé.

Apolo tǔ Topē vǐ tó

²⁴ Kejĕn Israel ũ tóg cidade tǔ Éfeso tá jun mǔ, ti jiji hǎ vǔ: Apolo, he mǔ. Cidade tǔ Alexandria tá tóg mur ja nǐ. Vǐ há ti nǐ. Topē vǐ tó tóg tǐ gé, vǎsǔ rán kǔ nǐ ĕn to tóg tar nǐ.

²⁵ Ĕn tóg Jesus japry ki kanhró nǐ, Jesus jamǐn ki. Mǔmĕg vǎnh nǐn kǔ tóg Jesus vǐ tó tǐ mǔ, ti tǔ to krónh ke vǎnh nǐn kǔ. Hǎ ra tóg João tǔ ag kygpég mǔ ĕn hǎ ki kanhró nǐ. Ĕg tǔ Jesus jyjy tó kǔ kygpe kǔ nǐ tag ki kagtǐg tóg nǐ ver.

²⁶ Ĕn tóg Israel tǔ vĕnh kanhrǎn jafǎ krĕm ag kanhrǎn mǔ sir, ti tǔ mǔmĕg vǎnh nǐn kǔ. Áquila fag tǔ ti vǐ mĕg kǔ fag tóg ti mǔ: “ĕg venh kǎtǐg nǐ,” he mǔ. Kǔ fag tóg ti mǔ Topē japry kǎmĕn kǎn mǔ, Topē jamǐn ti. ²⁷ Kar tóg ga tǔ Grécia ra tǐg sór mǔ, Apolo ti. Kǔ Jesus mré ke ag tóg ti mǔ: “há ti nǔ, ha tǐg ge,” he mǔ. Kǔ ag tóg Jesus mré mǔ ag mǔ vĕnh rá jĕnĕg mǔ, ag tǔ ti mǔ: “kǎrǎ ra,” hen jé. Tá jun kǔ tóg Jesus ki ge kǔ nǔtǐ ag jyvĕn mǔ, kǔ ag tóg ti tǔ ag jyvĕn to tar han kǔ nǔtǐ nǐ sir, Topē tǔ ũn jagǎgtǎn mǔ ag. ²⁸ Israel ag mré tóg vǐ tǐ, Apolo ti, vĕnh kar jo. Ag mǔ tóg Topē vǐ tó tǐ, vǎsǔ rán kǔ nǐ ĕn ti. Kǔ tóg ag mǔ Cristo kǎmĕn mǔ sir. “Cristo vǔ tǔ Jesus nǐ,” he tóg mǔ ag mǔ, Apolo ti, ag mǔ Topē vǐ rá kǎmĕn kǔ.

19

Paulo tǔ cidade tǔ Éfeso tá nǐ

¹ Kǔ Apolo tóg cidade tǔ Corinto tá nǐ nǐ sir. Hǎ ra Paulo tóg cidade tǔ Éfeso tá jun mǔ. Ga ĕn mǐ tóg tǐg ja nǐgtǐ, pǎnónh kri kyjer ĕn mǐ. Kǔ tóg Éfeso tá jun mǔ sir.

² Tá ũ ag tóg Jesus ki ge ja nǐgtǐ. Kǔ Paulo tóg ag mǔ: “ǎjag mǔ Topē kuprǐg tǔ jagrĕ nǔtǐ, ǎjag tǔ Jesus ki gen kǎ?” he mǔ. Kǔ ag tóg ti mǔ: “kǔ ne nĕ ge, Topē kuprǐg ti?” he mǔ, Paulo mǔ.

³ Kǔ Paulo tóg: “ǎjag tǔ kygpe kǔ ǎjag hĕ ri ké?” he mǔ. Kǔ ag tóg: “João

tǔ ag kygpe ri ke ti nǐ, ĕg kygpe ti,” he mǔ. ⁴ Kǔ Paulo tóg: “João tóg ag kygpe ja nǐgtǐ, ag tǔ ǎjag jykre tovǎnh sór nǔtǐn kǔ,” he mǔ. “Kǔ tóg vĕnh kar mǔ kǎmĕn ja nǐ gé, ag tǔ ũ tǔ ti nón kǎtǐ ĕn ki ge jé, hǎ vǔ: Jesus, he mǔ,” he tóg, Paulo ti. ⁵ Ag tǔ tag mĕ kǔ ag tóg ti mǔ: “Jesus jiji tó kǔ ĕg kygpe ge,” he mǔ. ⁶ Kǔ Paulo tóg ǎ nĕgé tǔ ag mĕg mǔ, kǔ Topē kuprǐg tóg ag ki rá mǔ sir. Vĕnh vǐ ũ han ag tóg mǔ sir. Kǔ ag tóg Topē vǐ tó mǔ gé. ⁷ ũ tǔ 12 ag hǔn, vĕnh vǐ ũ han mǔ ĕn ag.

⁸ Kǔ Paulo tóg Israel tǔ vĕnh kanhrǎn jafǎ kǎra rá mǔ. Ti tǔ mǔmĕg vǎnh nǐn kǔ tóg Topē tǔ tǔ ĕg pǎ'i nǐ kǎmĕn mǔ. Kysǎ tǎgtǔ ki tóg ag mǔ kǎmĕn mǔ, ag tǔ hĕn ri ke mǔn ti vǐ kri fi jé. ⁹ Hǎ ra ũ ag tóg ti vǐ to fe ũ nǔtǐ sir, ag tǔ kri fi jǎvǎnh nǔtǐn kǔ. Kǔ ag tóg to é hen kǔ ag tóg to vǐ kónǎn mǔ, vĕnh kar jo. Kǔ Paulo tóg ag mré vǐ mǎn tǔ nǐ sir. Jesus mré mǔ ag mǔ tóg: “vyr mǔ ĕg nǔtǐ,” he mǔ. Kǔ tóg escola krĕm ag kanhrǎn mǔ sir, kurǎ kar ki. Escola to professor ĕn jiji hǎ vǔ: Tirano, he mǔ.

¹⁰ Prǔg régre ki tóg tá nǐ nǐ, gen kǔ, Paulo ti. Hǎ kǔ ga tǔ Ásia tá ke ag kar vǔ Jesus vǐ mĕg mǔgtǐ, Israel ag kar, fóg tǔ Grego he mǔ ag kar ke gé. ¹¹ Kǔ Topē tóg Paulo mǔ vĕnh jykre nǐm mǔ gé, kǔ tóg ĕg tǔ nĕn han vǎnh tǔ hĕn ri ke hyn han mǔ. ¹² Kejĕn ag tóg Paulo kur tǔ ũn kagyga ag mĕgmĕg mǔ, ag tǔ há' he jé. Paulo tǔ kur mĕ kar kǔ ag tóg tǔ ũn kagyga ag mĕgmĕg mǔ. Kǔ ag tóg hághá' he mǔ. Vĕnh jagrĕ kórég ag vǔ gen kǔ pa mǔ gé, ũn kaga ag tǔ ti kur mĕ kǔ.

Kujá ag

¹³ Kǔ Israel ag kujá ag vǔ tá nǔtǐ gé. Kujá ĕn ag tóg ĕmǎ kar kri rǔm ke tǐ. Kejĕn ag tóg ǎjag tǔ vĕnh jagrĕ kórég ven kǔ ag tóg Jesus jyjy tó tǐ. Ón kǔ ag tóg tó tǐ. Kǔ ag tóg ũ mǔ: “Jesus jykre tǔ sóg ǎ kutĕm ke mǔ, Paulo tǔ ũn kǎmĕn tǐ ĕn jykre tǔ,” he mǔ, ũn jagrĕ kórég mǔ. Hǎ ra ag tǔ ón kǔ Jesus jiji tó vĕ. Ti mré ke pijé'. ¹⁴ ũ tǔ ge tó mǔ ag vǔ

tỹ Israel ag nỹtĩ. Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág krẽ ag vẽ, kỹ ti jiji hã vỹ: Ceva, he mũ, ag panh jyjy ti. Û tỹ 7 ke ag vẽ, ti krẽ ẽn ag.

¹⁵ Ag tỹ ùn jagrẽ kórég mỹ Jesus jiji tó kỹ vẽn jagrẽ kórég ẽn tóg ag mỹ: “Jesus ki kanhró sóg nĩ, Paulo mẽ inh huri ke gé, hã ra ãjag tóg tỹ ù nỹtĩ?” he mũ ag mỹ, kujá ag mỹ. ¹⁶ Kỹ ùn jagrẽ kórég ẽn tóg ag to hũm he mũ. Ag kygrẽg tóg mũ, hã ra ag tóg ti tỹ hẽ ri ke tũ nĩ. Kỹ ag tóg kator kỹ rinfig mũ sir, kygvénh kỹ. ¹⁷ Kỹ Éfeso tá ke ag kar tóg mẽg mũ, Israel kar, fóg tỹ Grego ag kar ke gé. Kỹ ag tóg mũmẽgmẽg mũ sir. Kỹ Jesus Cristo jiji tóg ag mỹ tar nĩ, ag mỹ tóg nén kar kãfór nĩ, Jesus Cristo jyjy ti.

¹⁸ Kỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag tóg ãjag jykre kórég tugtó mũ sir, jagnẽ mỹ. ¹⁹ Û ag tóg curandeiro tũ han ja nĩgtĩ, kujá tũ ke gé. Kỹ ag tóg ãjag vẽn rán gé kãmũ mũ, curandeiro tỹ vẽn rán ẽn ti. Kỹ ag tóg kuprũn kãn mũ sir, vẽn kar rĩnve. Ag tỹ ti kaja nĩkrén kỹ tóg kaja e ja nĩ, jãnkamy tỹ 50 mil hỹn. ²⁰ Hã kỹ Topẽ vĩ tóg sir vẽn kar kri rũm ke mũ. Kỹ ù tỹ hẽn ri ke ag tóg kri fig mũ sir.

Éfeso tá vẽn génh

²¹ Kar kỹ Paulo tóg to jykren mũ. Ga tỹ Macedônia mũ tóg kutẽ sór mũ, ga tỹ Grécia mũ, Jerusalém ra tĩg jé. “Isỹ Jerusalém ra tĩg kar kỹ sóg cidade tỹ Roma ra tĩg sór mũ gé,” he tóg, Paulo ti. ²² Kỹ tóg ga tỹ Macedônia ra ùn régre ag jẽgnẽg mũ, ti mré rãnrãj mũ ag, hã vỹ: Timóteo mré Erasto, he mũ. Ti hã tóg hã ra ga tỹ Ásia tá nĩ nĩ ver, Paulo ti.

²³ Kejẽn vẽn génh tóg kutẽ mũ, Jesus japry tugrĩn, ti jamĩn tugnĩn. ²⁴ Û tóg Éfeso tá nĩ nĩ, ù tỹ prata tỹ ìn sĩ kãggrá han mũ ti, ù tỹ topẽ tỹ Diana he mũ fi jo ìn sĩ ẽn kãggrá han mũ ti, retrato ẽn. Û tỹ han mũ jiji hã vỹ: Demétrio, he mũ. Ti camarada tỹ hẽn ri ke ag tóg vẽn rãnrãj ẽn ki nén há vég tĩ. Ag ganho vẽ.

²⁵ Kỹ tóg ã camarada ag jé prẽr kãn mũ, Demétrio ti. Û tỹ ã ri kén rãnrãj mũ ag jé prẽr tóg mũ gé. Ag vẽnh mãn kỹ tóg ag mỹ: “ha vé,” he mũ. “Vẽnh rãnrãj tag ki ẽg tóg nén ù há vég mũgtĩ, ẽg ganho ti. Tag ki ẽg há nỹtĩ,” he tóg. ²⁶ “Hã ra Paulo tag tóg cidade tag ki tóg ù tỹ hẽn ri ke krĩn mũ sir, ga tỹ Ásia mũ ke gé. Ag mỹ tóg: “vẽnh nĩgé tỹ han ja pi(jé) tỹ Topẽ nĩ,” he tĩ. Kỹ ag tóg ti vĩ kri fig mũ sir. Tag vég ẽg mũ (mỹr),” he tóg. ²⁷ “Kỹ ẽg tỹ nén tag tóg tũ' he sór mũ sir ti tugrĩn, ẽg ganho ti. Hã ra Diana fi jo ìn tóg tỹ nén ù tũ nĩ ke gé, ti sĩnvĩ nĩ ra. Kỹ fi tóg tỹ nén ù tũ nĩ gé sir, fi tỹ tỹ ùn mág nĩ ra. Ásia kar mũ ag tóg fi to jãnjãn tĩ, ga kar mũ ke gé. Hã ra tóg fi tỹ tũg' henh ha, Paulo ti, ti tỹ: “vẽnh kãggrá pi(jé) tỹ Topẽ nĩ', hen kỹ,” he tóg, Demétrio ti, ù tỹ fi jo ìn sĩ han mũ ẽn ti.

²⁸ Ag tỹ tag mẽ kỹ ag fe tóg gỹm ke mũ sir. Kỹ ag tóg jamã hár(a) prẽr kỹ: “!..topẽ tỹ Diana fi vỹ kãfór ne..! !..Tỹ fi Éfeso ag tũ ne..!” he mũ sir, prẽrprẽr kỹ. ²⁹ Kỹ cidade ẽn ki ag vẽnh génh vẽ sir, kỹ vẽn kar tóg ìn mág ẽn ra pétẽ mũ, ìn kri ìn tũ ẽn ra. Gaio he mũ ti pére ag tóg mũ mũ, ti kãgmĩ kỹ, Aristarco ke gé. Macedônia tá ke ag vẽ. Ẽn ag tóg Paulo mré kãmũ ja nĩgtĩ. Ẽn ag kugmĩg ag tóg mũ, ag tỹ ìn mág ẽn ra ag tatĩ mũ jé.

³⁰ Kỹ Paulo tóg ra tĩg sór mũ, ag mré vĩ jé, hã ra ù tỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag tóg ti mỹ: “tĩ tũg ra,” he mũ. ³¹ Kỹ ga tỹ Ásia tá pã'i ag tóg ti mỹ vẽn vĩ jẽnẽg mũ gé, ti tỹ ìn mág ẽn ra tĩ tũ nĩ jé. Tĩ to ag tóg há nỹtĩ, pã'i ag.

³² Ìn mág tá ag tóg vẽnh mãn kỹ nỹtĩ nĩ, ù tỹ hẽn ri ke ag. Kỹ ù ag tóg nén ù tó tĩ, prẽrprẽr kỹ, jó ù ag tóg nén ù tó tĩ, prẽrprẽr kỹ. Kỹ vẽn kar tóg vĩ vĩ he kãn mũ sir. Vẽnh mãn kỹ ag nỹtĩ, hã ra ag tóg: “ẽg tỹ hẽn ri ke jé vẽnh mãn nẽ hỹn'?” he mũ. ³³ Kỹ Israel ag tóg vẽn kar mỹ ù ven mũ gé, Alexandre he mũ ẽn. Kỹ Alexandre tóg ã nĩgé tỹ ge mũ, ag tỹ katy' he jé. Kỹ tóg ag mỹ kãmén sór mũ. ³⁴ Kỹ ag tóg vég mũ sir, ti tỹ

tỹ Israel nĩ ti, Alexandre ti. Hã ra ag tóg tỹ fóg nỹtĩ, tá vėnh mǎn kỹ nỹtĩ ag. Kỹ ag tóg Israel ag to jũgũ nỹtĩ nĩ. Ag tỹ ti tỹ tỹ Israel nĩ ẽn ven kỹ vėnh kar tóg prěr pir han mũ, hã vỹ: “!..Éfeso tá ke fi tỹ vėnh kar kǎfór ne..! !..Diana he mũ fi vỹ vėnh kar kǎfór ne..!” he mũ, prěrprěr kỹ. Hora régre han ag tóg mũ sir, ge nỹtĩ ki.

³⁵ Governo mỹ rán tĩ ẽn tóg hã ra ag fe tỹ há' he mũ. Kar kỹ tóg ag mỹ: “Éfeso tá ke',” he mũ. “Vėnh kar vỹ Diana fi ki kanhró nỹtĩ,” he tóg. “Éfeso tá ẽg tóg fi ki rĩr mũ. Fi kǎggrá nẽji tóg kanhkǎ tá kǎkutẽ ja nĩ. Vėnh kar tóg tag ki kanhró nỹtĩ,” he tóg. ³⁶ “Ũ tóg tag kato vĩ tũ nĩgtĩ (mỹr),” he tóg. “Hã kỹ jatu ké. Krĩ rỹg tũg ra,” he tóg. ³⁷ “Tag ag tatĩ ǎjag tóg kǎmũ ja nĩgtĩ, hã ra ag tóg topẽ fi jo ın tá nén ũ pėju ja tũ nĩgtĩ. Ẽg topẽ fi to ag tóg vĩ kónǎn tũ nĩgtĩ (mỹr),” he tóg. ³⁸ “Demétrio mỹ ag kato vĩ sór ke mũ?” he tóg. “Vėnh kǎggrá han mũ ag mỹ ti mré ag vĩ kafǎn sór mũ?” he tóg. “Kỹ kófa ag mỹ tómnĩ ge, vėnh jyvėn ke kurǎ ẽn kǎ. Ag kato vĩmnĩ ge,” he tóg. ³⁹ “ǎjag tỹ hã ra nén ũ tó sór kỹ ǎjag tóg ẽg tũ ki kanhró nỹtĩ. Kurǎ nĩm jé ẽg tóg ke mũ, kỹ ẽg vėnh mǎn kỹ venh mũ ha,” he tóg. ⁴⁰ “Hã ra ẽg tỹ ón kỹ vėnh génh kỹ ũ ag hỹn ẽg to: pǎ'i mág tỹ imperador kato ag tẽ sór mũ, he mũ. Nén ũ tũ to ǎjag tóg vėnh mǎn mũ (mỹr),” he tóg. “Ũ tỹ ẽg mỹ: ne nẽ? he mũ ra ẽg tỹ ne tónh ke tóg tũ tĩ,” he tóg, governo mỹ rán tĩ ti. ⁴¹ Kar kỹ tóg ag mỹ: “ha mũ jẽg,” he mũ. Kỹ ag tóg mũ mũ sir.

20

Paulo tỹ ga tỹ Macedônia mĩ tĩg

¹ Vėnh kar tỹ jatu ke mǎn kỹ Paulo tóg Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag jé prěr mũ. Ag jyvėn tóg mũ, kỹ tóg ag mỹ: “sỹ tĩ ma,” he mũ. Kỹ tóg ga tỹ Macedônia ra tĩ mũ. ² Kỹ tóg ga ẽn mĩ tĩ mũ, kỹ tóg fĩn kutẽ mũ. Jesus ki ge kỹ nỹtĩ kar ag jyvėn mág tóg mũ. Kỹ tóg tĩg mǎn kỹ ga tỹ Grécia tá jun mũ. ³ Tá tóg kysǎ tǎgtũ tũg mũ. Kỹ tóg ga tỹ Síria ra vỹn ke

sór mũ, canoa mág kǎmĩ. Hã ra Israel ag tóg tá ti vóg kónǎn sór mũ. Kỹ tóg to jykrén kỹ ga tỹ Macedônia mĩ kutẽ mũ, ga tỹ Síria ra vỹn ken jé. ⁴ Ti mré ag tóg mũ mũ, hã vỹ: Sópatro, he mũ, Pirro kósin tag ti, Beréia tá ke tag ti. Kỹ Tessalônica tá Artistarco tóg ti mré tĩ mũ, Segundo ke gé. Derbe tá Gaio tóg ti mré tĩ mũ, Timóteo ke gé. Ásia tá Tíquico tóg ti mré tĩ mũ, Trófimo ke gé. ⁵ Ẽn ag kar vỹ ẽg jo mũ mũ, cidade tỹ Trôade ra. Tá ag tóg ẽg jǎvǎnh mũ sir.

⁶ Kỹ ẽg tóg cidade tỹ Filipos tá pa mũ, festa tỹ pǎo jẽgia tũ ke kurǎ kar kỹ. Kỹ ẽg tóg kurǎ tỹ 5 (ke) tũg kỹ Trôade tá junjun mũ ag tá, ẽg jo mũ ag tá. Tá ẽg tóg kurǎ tỹ 7 (ke) tũg mũ sir.

Cidade tỹ Trôade tá

⁷ Semana tỹ kurǎ ve ki ẽg tóg vėnh mǎn mũ sir, Domingo kǎ, Jesus jamĩ kó jé. Kỹ Paulo tóg tỹ vaj kỹ tĩg sór mũ, hã kỹ tóg ag mré vėmėn mág mũ. Kỹ ẽg tóg meia noite pétėm mũ, vėmėn nỹtĩn ki. ⁸ Ẽn to jǎpry jafǎ tá ẽg nỹtĩ, kỹ néj gru tỹ hėn ri ke tá grug kỹ nỹtĩ nĩ.

⁹ Kỹ kyrũ tóg tá nĩ nĩ, ti jyjy hã vỹ: Êutico, he mũ. Jǎnkǎ ror kǎ tóg nĩ nĩ, janela kǎ. Hã ra tóg nũr mũ sir. Nũr sér han tóg mũ sir. Jó Paulo tóg vėmėn jẽ nĩ. Kỹ tóg ǎ nũr kỹ jǎnkǎ ror ki kutẽ mũ. Janela tǎgtũ tá nĩ kỹ tóg ẽprǎ kutẽ mũ. Kỹ tóg ter ja nĩ sir, ag tỹ re kỹ, ti ve jé.

¹⁰ Kỹ Paulo tóg tere mũ gé sir. Ti kri tóg pǎnh ke mũ. Kỹ tóg ti kǎgũg mũ, ǎ nĩgnó tỹ. Kỹ tóg ag mỹ: “fe kaj tũg ra,” he mũ. “Ti kuprĩg vỹ ti kǎkǎ nĩ nĩ,” he tóg. ¹¹ Kỹ tóg tǎpry mũ, Paulo ti. Jesus jamĩ kǎnhkrėg tóg mũ sir, kỹ tóg ko mũ gé. Ag mỹ tóg vėmėn mág han mǎn mũ gé, kỹ tóg tỹ vaj mũ. Vaj kỹ tóg tĩ mũ, cidade ẽn ki kutẽ kỹ, Paulo ti.

¹² Hã ra ag tóg kyrũ ẽn pére kǎmũ mũ. Rĩr tóg nĩ nĩ, kỹ ag krĩ tóg há' he mũ sir.

Cidade tỹ Mileto ra

¹³ Kỹ ẽg tóg ti jo canoa mág kǎra ge mũ, Paulo jo. Kỹ ẽg tóg cidade tỹ Assós ra mũ mũ. Tá Paulo tóg ẽg mré canoa kǎra rǎ sór mũ gé, ti tỹ ẽg mré tĩg jé.

“Iso ra mū jēg, inh hā vỹ inh pēn kā ra tĩ mū,” he ja tóg nĩgtĩ, Paulo ti. ¹⁴ Ęg tỹ cidade tỹ Assôs tá pa kỹ tóg ěg mré tĩ mū gé, Paulo ti, canoa mág kāmĩ. Kỹ ěg tóg cidade tỹ Mitilene tá junjun mū. ¹⁵ Tá pa kỹ ěg tóg tỹ vaj kỹ goj vāso tỹ Quios kakām krỹg mū. Tỹ vaj kỹ ěg tóg goj vāso tỹ Samos to hā nũgnũr mū, kỹ ěg tóg tỹ vaj kỹ cidade tỹ Mileto tá junjun mū sir. ¹⁶ Paulo tóg: “Ēfeso ra ěg mũnh ke tũ nĩ,” he ja nĩgtĩ. “Ěg tỹ Jerusalém kukām mũnh ke vē, hā kỹ ěg tóg Āsia ki nỹtĩnh ke tũ nĩ. Festa tỹ Pentecoste ki tóg sỹ Jerusalém tá nĩnh há tí,” he ja tóg nĩgtĩ, Paulo ti.

Paulo tỹ Jesus mré ke ag mré vỹ

¹⁷ Mileto tá nĩ kỹ tóg Ēfeso ra vēnh vỹ jēnēg mū, Paulo ti, kófa ag mỹ, Jesus ki ge kỹ nỹtĩ to pā'i ag mỹ, ag kāmũ jé. ¹⁸ Ag tỹ tá junjun kỹ tóg ag mỹ: “inh ve ja ājag tóg (mỹr),” he mū. “Inh kãtĩg ven kã ājag tóg inh vé, isỹ ga tỹ Āsia tá jun vén kã,” he tóg. ¹⁹ “Ěg Senhor tỹ Jesus tỹ inh mỹ nén nĩm ja han isóg tĩ. Vēnh kãfór han tũ sóg tĩ. Kejēn sóg fỹ tĩ gé, sỹ vēnh jykre pāno ven kỹ. Israel ag tóg iso jũgũ tĩ gé, kỹ sóg vēsỹrénh tĩ gé,” he tóg.

²⁰ “Nén há kar tó sóg tĩ ājag mỹ. Inh pi(jé) ājag mỹ tó tũ nĩgtĩ', sỹ nén ki kanhrān mū ti'. Ęg vēnh mǎn ki sóg tó ja nĩgtĩ, ājag ĩn krēm ke gé,” he tóg. ²¹ “Israel ag mỹ sóg tó ja nĩgtĩ, inh mré ke ag mỹ, fóg tỹ Grego ag mỹ ke gé, ag tỹ ājag jykre tovānh jé, Topē jykre han jé, Jesus Cristo ki rā jé, ěg Senhor ki. Tag tó ja sóg nĩgtĩ,” he tóg, Paulo ti.

²² “Ha vé, Jerusalém ra sóg tĩ mū, Topē kuprĩg tỹ inh mỹ: ha tĩg, hen kỹ. Isỹ tá nén venh ke ki kagtĩg sóg nĩ ver,” he tóg. ²³ “Hā ra Topē kuprĩg tóg inh mỹ tag tó tĩ, ha mē: “ã se jé ag tóg ke mū, ã vóg kónān jé ag tóg ke mū,” he tóg tĩ. Isỹ ěmā ũ ki rā tóg inh mỹ inh vēsỹrénh ke tó tĩ, Topē kuprĩg ti,” he tóg. ²⁴ “Hā ra tóg inh mỹ tỹ nén ũ tũ nĩ. Ag tỹ isén ke mū ra tóg inh mỹ tỹ nén ũ tũ nĩ gé. Sỹ inh rānrāj kǎn há tóg tĩ, Jesus Cristo tỹ inh mỹ vēnh rānrāj nĩm ja ěn ti, hā vỹ: sỹ vēnh kar

mỹ Jesus to vỹ sér ěn tó jé, he mū, sỹ Topē tỹ ěg jagēgtǎn mū ti tó jé, he mū,” he tóg.

²⁵ “Ha vé, inh ve mǎn ke tũ ājag tóg nĩ ha, ki kanhró sóg nĩ. Ũ tỹ hēn ri ke ag mỹ sóg Topē tỹ tỹ ěg pā'i nĩ tó ja nĩgtĩ, isỹ ag venh tĩg kỹ. Hā ra ag kar ěn tóg inh ve mǎn ke tũ nĩ ha,” he tóg.

²⁶ “Hā kỹ sóg ājag mỹ tó mū. Ũ tỹ Jesus ki rā tũ nĩn kỹ tóg iso: inh mỹ tóg tó ja tũ nĩ, henh ke tũ nĩ,” he tóg. ²⁷ “Ājag mỹ sóg tó kǎn, Topē jykre kar tó sóg ājag mỹ. Inh pi(jé) ājag mỹ nén ũ tó tũg ja nĩ,” he tóg. ²⁸ “Vēnh ki rĩrnmĩ, vēso jykren kỹ. Kỹ Jesus ki ge mū kar ag ki rĩrnmĩ gé. Topē kuprĩg vỹ ājag tỹ ag to pā'i hyn han, kỹ ag ki rĩr há han nĩ. Ā kyvēnh tỹ tóg ag kygjām mū mỹr, Jesus ti. Ti mỹ ag tóg tỹ ti mēg ri ke nỹtĩ, kỹ ājag tỹ ti mēg ěn jēn ke,” he tóg. ²⁹ “Isĩg kỹ ũ ag tóg ājag to junjun ke mū, kỹ ag tóg mĩg ri ke nỹtĩ, ti mēg mǎn sór kỹ, hā vỹ: Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag kókén sór mū, he mū,” he tóg. ³⁰ “Ājag kāmĩ ũ tóg vēnh ó tónh ke mū gé, Jesus mré mū ag tỹ ag mré mū kónān han jé,” he tóg. ³¹ “Kỹ vēnh ki rĩr. Iso jykren. Prỹg tāgtũ ki sóg ājag jyvēn, kurā ki, kuty ki ke gé. Ājag kar jyvēn sóg (mỹr). Ājag jyvēn kỹ sóg fỹ tĩ gé kejēn,” he tóg.

³² “Hā ra sóg Topē mỹ: ag ki rĩr, he mū, ājag to. Topē vỹ ã vỹ tỹ ājag ki rĩr ke mū gé, ti tỹ ājag jagāgtǎn kỹ. Ti hā vỹ ti ki rā to ājag tar han ke mū, Topē ti. Ājag mỹ tóg ěmā há tāvĩ nĩm ke mū gé, kar kỹ, ti tũ kar ag mré hā,” he tóg, Paulo ti.

³³ “Inh pi(jé) ājag mỹ: inh mỹ jǎnkamy nĩm, inh mỹ kur nĩm, he mū,” he tóg. ³⁴ “Isỹ nén ũ génh jé sóg rānrāj ja nĩgtĩ (mỹr), inh nĩgé tỹ. Kỹ inh rānrāj ki inh companheiro ag vỹ ājag tũ ti vĩgve ja nĩgtĩ gé inh kóm,” he tóg.

³⁵ “Hā ki sóg ājag mỹ Jesus jykre ti ven mū. Ęg rānrāj ki ěg tũ ven kỹ ěg tóg ũn krónhkrój ag mỹ nén ũ vin ke mū gé, ěg tỹ ti jykre han kỹ. Ęg Senhor tỹ Jesus vỹ mĩ sóg ěkrég tĩ. Ti hā tóg ěg mỹ tag tó ja nĩgtĩ, kỹ tóg: “ũ tỹ ěg mỹ nén ũ nĩm kỹ tóg pāgsĩ nỹ,” he ja nĩgtĩ. “Há sĩ

tóg nỹ. Ęg tỹ ũ mỹ Ęg tũ nĩm hã kỹ tóg há nỹ,” he ja tóg nĩgtĩ, Jesus ti,” he tóg, Paulo ti. Paulo tỹ ag mỹ ken hã vĕ.

³⁶ Ti tỹ tó kãn kỹ tóg ã jakrĩ tỹ jĕ mũ, kỹ tóg Topĕ mré vĩ mũ, vĕnh kar to. ³⁷ Kỹ ag tóg kygfỹ' he mũ. Paulo nunh jãgmỹ ag tóg ãjag nĩgnó fón mũ, ti ki ag tóg nhun ke mũ. ³⁸ Ag mỹ tóg e tĩ, ti tỹ ag mỹ: “inh ve mãn ke tũ ãjag nĩ ha,” hen kỹ. Kỹ ag tóg canoa mág ra ti mré mũ mũ sir.

21

Jerusalém ra

¹ Vãhã Ęg tóg ag mỹ: “ĕg mũ sór vĕ,” he mũ. Ęg tỹ ag ré kỹ mũ kỹ tóg ag mỹ jagy tĩ. Ge ra Ęg tóg tá pa mũ. Kỹ Ęg tóg canoa mág kãmĩ mũ mũ, goj vãso tỹ Cós kukãm, vĕsỹméri. Tỹ vaj kỹ Ęg tóg goj vãso tỹ Rodes tá junjun mũ. Kar Ęg tóg cidade tỹ Pátara tá junjun mũ sir. ² Tá Ęg tóg canoa mág ũ vég mũ gé, ũ tỹ ga tỹ Fenícia ra tĩ mũ ĕn. Kỹ Ęg tóg kãra ge kỹ kãmĩ mũ mũ sir. ³ Goj vãso tỹ Chipre vég Ęg tóg mũ, Ęg jakãnh tá. Kỹ Ęg tóg ga tỹ Síria kukãm mũ mũ. Cidade tỹ Tiro tá Ęg tóg krỹg mũ. Ag tỹ canoa tỹ nĕn rĩnh tĩ ĕn tỹ tá vin han ke vĕ, cidade tỹ Tiro tá. ⁴ Tá Ęg tóg Jesus mré mũ ag vég mũ. Hã kỹ Ęg tóg kurã tỹ 7 (ke) ki tá nỹtĩ nĩ. Topĕ kuprĩg tỹ ag krĩn kỹ ag tóg Paulo mỹ ke mũ, ti tỹ Jerusalém ra tĩg tũ nĩ jé, he ag tóg. ⁵ Ge ra Ęg tóg kurã tỹ 7 (ke) tũg kỹ mũ mãn mũ. Hã ra ag tóg Ęg mré mũ sĩ han mũ, ãjag prũ fag mré hã ke gé. Cidade tá ag tóg pa mũ Ęg mré, kỹ Ęg tóg goj fyr tá Ęg jakrĩ tỹ nỹtĩn kỹ Topĕ mré vĩ mũ. ⁶ Kỹ Ęg tóg: “ĕg mũnh ken vĕ ha,” he mũ. Kỹ Ęg tóg canoa kãra ge mũ. Jó ag tóg ãjag jamã ra vỹnvỹn ke mũ gé.

⁷ Kỹ Ęg tóg cidade tỹ Tiro tá pa kỹ mũ mãn kỹ cidade tỹ Ptolemaida tá junjun mũ. Jesus mré ke ag vég Ęg tóg mũ sir tá. Ag mré Ęg tóg kurã pir han mũ.

⁸ Tỹ vaj kỹ Ęg tóg tá pa kỹ cidade tỹ Cesaréia ra mũ mũ, Ęg pĕn kã. Tá Ęg tóg Jesus vĩ tó tĩ ũ ĩn krĕm nỹtĩ mũ, ti jiji hã vỹ: Filipe, he mũ. Ũ tỹ 7 (ke) ĕn ag kã ũ vĕ, ũ tỹ vĕjĕn vĕnh kãpópãm

mũ ĕn ag kã ũ vĕ. ⁹ Ti kósin fag vỹ tỹ 4 (ke) nỹtĩ, ũn mén ja tũ fag. Ęn fag vỹ Topĕ vĩ tó mũgtĩ.

¹⁰ Si há tũ tá Judéia tá ke ũ tóg kãtĩ mũ, ũ tỹ Topĕ vĩ tó tĩ ti, ti jyjy hã vỹ: Ágabo, he mũ. ¹¹ Ęn tóg Ęg tá jun kỹ Paulo vĕsógfĩn ja tỹ ã nĩgé sigség mũ, ã pĕn ke gé. Kỹ tóg: “Topĕ kuprĩg tỹ tón hã vĕ, ha mĕ: ũ tỹ vĕsógfĩn ja tag tỹ tũ nĩ ĕn vỹ se kỹ jĕnh mũ,” he mũ. “Israel ag vỹ ti senh mũ, kỹ ag tóg fóg ag mỹ ti fĕg mũ, he tóg, Topĕ kuprĩg ti,” he tóg, Ágabo ti.

¹² Ęg tỹ tag mĕ kỹ Ęg tóg Paulo mỹ: “Jerusalém ra tĩ tũg nĩ,” he mũ. Kỹ tá ke ag tóg ge mũ sir Ęg mré. ¹³ Hã ra Paulo tóg: “ãjag hã ne tóg kygfỹ' he mũ,” he mũ. “Inh fe kaj han ãjag tóg mũ,” he tóg. “Ag tỹ ise sór nỹtĩn kỹ tóg inh mỹ tỹ nĕn ũ tũ nỹ. Ag tỹ isĕn sór nỹtĩn kỹ tóg inh mỹ tỹ nĕn ũ tũ nỹ gé, ag tỹ Jerusalém tá inh vóg kónãn sór kỹ, Ęg Senhor tỹ Jesus tugnĩn,” he tóg, Paulo ti.

¹⁴ Ęg vĩ mĕ jãvãnh tóg nĩ. Kỹ Ęg tóg vĩ mãn tũ nĩ sir. “Jesus tỹ nĕn han mũ vỹ tóg há nĩ,” he Ęg tóg mũ sir. ¹⁵ Kar kỹ Ęg tóg nĕn kar kãn mũ. Kỹ Ęg tóg Jerusalém ra mũ mũ. ¹⁶ Cesaréia tá ke ũ ag tóg Ęg mré mũ mũ gé, Jesus mré ke ũ ag. Ęg mỹ ag tóg ũ ven mũ, Ęg tỹ ti ĩn krĕm nỹtĩ jé. Ti jiji hã vỹ: Menasom, he mũ. Goj vãso tỹ Chipre tá ke vĕ. Vãsỹ tóg Jesus ki rã ja nĩgtĩ. Ęg tỹ ti ĩn krĕm nũgnũr ke vĕ.

Paulo tỹ Tiago mré vĕmĕn

¹⁷ Ęg tỹ Jerusalém tá junjun kỹ Jesus mré ke ag fe tóg mrin ke mũ sir.

¹⁸ Tỹ vaj kỹ Paulo tóg Ęg mré Tiago venh tĩ mũ. Kỹ kófa ag kar tóg tá vĕnh mãn mũ gé. ¹⁹ Ag mỹ tóg: “ãjag mỹ há?” he mũ. Kỹ tóg ag mỹ Topĕ tỹ nĕn han kar tugtó mũ. Tugtó kãn tóg mũ, Topĕ tỹ fóg kar krĩn mũ ti, ti tỹ ag mỹ Topĕ vĩ tón kỹ. ²⁰ Ag tỹ mĕ kỹ ag tóg Topĕ mỹ vĩ há han mũ. Kỹ ag tóg Paulo mỹ: “régre,” he mũ. “Israel tỹ hĕn ri ke ag vỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ, ũ tỹ mil tỹ hĕn ri ke ag. Ęn kar tóg Moisés tỹ Ęg mỹ vĕnh jykre nĩm ja han

(ka)mě nīgtī,” he ag tóg. ²¹ “Hã ra ũ ag tóg ag mý ã to ón ja nīgtī. ã to ag tóg: “Israel kar krīn kónān tóg tī,” he tī. “Israel tỹ fóg mī mū kar krīn kónān tóg tī, ag tỹ Moisés tỹ ěg mý nén nīm ja tovānh jé,” he ag tóg tī ã to, ón kỹ. Ājag krē gré junun fár kym tũg nī, he ã nēji tī. Moisés tỹ ěg mý nén nīm ja hán mán tũg nī, he ã nēji tī,” he ag tóg, Paulo mý. ²² “Kỹ ěg ne han mū ha?” he ag tóg. “Ũ tỹ hèn ri ke ag vỹ vėnh mán ke mū, ag tỹ ã kătīg mēn kỹ,” he ag tóg, Paulo mý. ²³ “Tag hã han jé ã tóg ke mū, ha mẽ. Ũ tỹ 4 (ke) ag vỹ ki nýtī ěg mré, Topě mý promessa han mū ag,” he ag tóg. ²⁴ “Ag mý: “inh mré nýtīmñī,” hemñī. Ag mré vėnh jānhkri han nī, ěg jykre ki. Ag tỹ vėjārég mū kỹ ag jo kajām nī. Hã kỹ vėnh kar tóg ã jykre ki kanhró nýtī sir. Ũ ěn ag tỹ ã to ón mū ve jé ag tóg ke mū, ã tỹ Moisés tỹ ěg mý nén nīm ja ěn han kỹ,” he ag tóg mū, Tiago ag, Paulo mý.

²⁵ “Jó ěg tóg fóg ag tỹ Jesus ki ge mū ag mý vėnh rá jēnē ja nīgtī, kanhgág ag mý ke gé. Ũ tỹ Israel jykre han tũ kar to ěg tóg jykrén, kỹ ěg tóg ag mý vėnh rá ěn jēnē ja nī. Ag mý ěg tóg: Moisés tỹ ěg mý nén nīm ja ěn han ke tũ ājag nī, he ja nīgtī. Ājag tỹ nén han ken hã vė, ha mẽ: vėnh kăgrá to festa ko tũg nī, retrato to festa ěn. Nén ũ kyvėnh ko tũg nī gé. Nén tỹ vėsóg ki ter ja ěn ko tũg nī gé. Ājag prũ tũ fag mré nỹ tũg nī gé, he ja ěg tóg nīgtī ag mý, ũ tỹ Israel jykre han tũ ag mý,” he ag tóg, kófa ag, Paulo mý.

²⁶ Kỹ Paulo tóg ũ tỹ 4 (ke) ěn ag mý: “inh mré nýtīmñī,” he mū, ũ tỹ promessa han mū ag mý. Tỹ vaj kỹ tóg ag mré vėnh jānhkri mū, Israel ag jykre ki. Kỹ tóg Topě jo ĩn to tĩg kỹ ũ tỹ ki rĩr tĩ ag mý: “ag mré sóg vėnh jānhkri mū,” he mū sir. Ag mý tóg kurā nīm, Paulo ti, ag tỹ kurā ěn kã Topě mý ti tũ pũn jé, ũ tỹ 4 (ke) ag jo, Topě tũ ki rĩr tĩ ag. Kurā ěn to hã ag tóg vėnh jānhkri tĩ, kurā tỹ 7 (ke) ki, promessa han mū ag.

Ag tỹ Paulo se

²⁷ Kỹ tóg kurā tỹ 7 (ke) ěn tũ ken kỹ Israel tỹ Ásia tá ke ag tóg Topě jo ĩn tá ti vėg mū sir, Paulo ti. Kỹ ag tóg vėnh génh mág han mū. Ti kãmīg ag tóg mū, kỹ ag tóg prėnprėr mū sir. ²⁸ “!..Israel kar, kãmū jėg ra..!” he ag tóg. “!..Ũn gré ěn ve ra..! !..Ũ tỹ vėnh kar krīn kónān mū ěn ve ra..! !..Ěg povo to tóg vỹ kónān mo..! !..Moisés tỹ ěg mý nén nīm ja to..! !..Topě jo ĩn to tóg vỹ kónān mo..! !..Kỹ tóg fóg ag mý: Topě jo ĩn kãra ge jėg, he ja ne..! !..Hã kỹ tóg Topě jo ĩn kavėnh mo..!” he ag tóg, prėnprėr kỹ, Paulo to. ²⁹ Fóg tỹ Trófimo ěn ve ja ag tóg nīgtī, Éfeso tá ke ěn, Paulo mré tĩ mū ěn. Jerusalém tá ag tóg ti ve ja nīgtī, kỹ ag tóg ón kỹ: “Paulo hỹn ti pére vyr, Topě jo ĩn kãra,” he mū.

³⁰ Kỹ cidade ěn tá ke kar ag vỹ vėnh génh mū sir, jũgũ kỹ. Ag tỹ Paulo kãgmĩ kỹ ag tóg Topě jo ĩn kătá ti kutēm mū. Kỹ ũ tỹ ki rĩr tĩ ag tóg Topě jo ĩn nĩgfėnh mū sir. ³¹ Kỹ ag tóg ti rėg mū, Paulo ti.

Hã ra soldado ag pã'i vỹ mėg mū, major ti, Jerusalém tá ke kar ag tỹ vėnh génh kỹ. ³² Kỹ tóg soldado ag jé prėr kỹ, ag pã'i jé prėr kỹ tóg ag to pétē mū. Ag tỹ soldado ag ve kỹ, ag tỹ major ve kỹ ag tóg sir krỹg he mū, Paulo rėn kỹ. ³³ Hã ra major tóg tá jun mū. “Ti kãgmĩ ra,” he tóg, soldado ag mý. “Ti se ra, ferro régre tỹ,” he tóg. “Ũ nē?” he tóg. “Ti tỹ ne han nē?” he tóg, vėnh kar mý, major ti. ³⁴ Hã ra ũ ag tóg ti mý nén ũ tó, kỹ ũ ag tóg ti mý nén ũ tó, kỹ tóg ki kanhrān tũ nī sir. Kỹ tóg soldado ag mý: “ěg ĩn kãra ti rãg,” he mū.

³⁵ Ag tỹ sãnsãn he jafã tá junjun kỹ ag tóg ti vãg mū. Vėnh kar tỹ ti to vėnh génh kỹ ag tóg ti vãg mū, ag tỹ ti kã kyn ke jé. ³⁶ Vėnh kar tóg ag nón mū kỹ: “!..ti rē ra..!” he mū, prėnprėr kỹ.

Paulo tỹ ag mý vėnh kãmén mū

³⁷ Ag tỹ ĩn kãra ti rãg sór kỹ Paulo tóg major mý: “sỹ ã mré vēmén há tóg tĩ,” he mū. Grego vỹ ki tóg ti mý ke mū. Fóg tỹ major vė, hã kỹ tóg Grego vỹ hã tó tĩ.

³⁸ Kĩ major tóg ti mĩ: “ã hã ne tóg Grego vĩ tó há nĩ,” he mũ. “Kĩ ã mĩ tĩ Egito tá ke ãn tũ nĩ, ã tĩ kurã ãn kã vãnh génh han mũ ãn, ã tĩ mil tĩ 4 (ke) mré tĩ mũ ãn, governo kato tẽ mũ ãn ag mré, ãmã tũ mĩ tĩ mũ ãn?” he tóg, Paulo mĩ, major ti.

³⁹ Kĩ Paulo tóg ti mĩ: “hĩ,” he mũ. “Tĩ sóg Israel nĩ,” he tóg. “Tĩ sóg cidade tĩ Tarso tá ke nĩ. Ga tĩ Cilícia tá cidade mág kãfór vë, inh mur ja ti. Isĩ povo tag mré vĩnh há tóg tĩ,” he tóg, Paulo ti, major mĩ. ⁴⁰ Kĩ tóg ti mĩ: “ha vĩ ge,” he mũ.

Kĩ Paulo tóg sãnsãn he jafã kri jẽ kĩ ag mĩ ke mũ sir. Hebreu vĩ ki tóg ag mĩ ke mũ, kĩ tóg:

22

¹ “inh kanhkã,” he mũ. “Ijóg,” he tóg. “Isĩ ãjag mĩ inh jykre kãmén ke vë, ki ãmẽ,” he tóg ag mĩ.

² Kĩ ag tóg ti tĩ Hebreu vĩ ki ag mĩ vĩ mẽg mũ sir, kĩ ag tóg katy' he mũ sir.

³ Kĩ tóg ag mĩ: “tĩ sóg Israel nĩ,” he mũ. “Cidade tĩ Tarso tá inh mur, ga tĩ Cilícia tá. Cidade tag ki sóg hã ra mog mũ, kĩ Gamaliel tóg inh kanhrãn. Inh mĩ tóg ãg jóg'jóg ag jykre tó kãn, kĩ sóg to tar ja nĩ. Topẽ jykre to sóg tar tãvĩ ja nĩgtĩ, ãjag tĩ ãri han mũ ri kén,” he tóg. “Topẽ jykre hĩn, he sóg tĩ gé, ãg jykre ãn to, hã ra sóg kygnẽ. ⁴ Hã kĩ sóg Jesus mré mũ ag to jũ tãvĩ ja nĩgtĩ. Ag kãgtén sór ja inh nĩgtĩ, ãn tãtã fag ke gé. Ag sigse ja sóg nĩgtĩ, vëse ja kãki sóg ag vãm ja nĩgtĩ gé. ⁵ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág vỹ ki kanhró nĩ, kófa ag kar ke gé. Ag hã tóg inh mĩ permissão han ja nĩgtĩ, sỹ cidade tĩ Damasco ra tĩg jé, tá ãg mré ke ag mĩ ven jé. Tá sóg Jesus mré ke ag sigse sór ja nĩ gé, Jerusalém ra ag tatĩ kãtĩg jé, tag ki ag vóg kónãn jé,” he tóg, Paulo ti.

*Paulo tĩ ã tĩ Jesus ki rã kãmén
(Hk 9.1-19; 26.12-18)*

⁶ “Isĩg kĩ sóg Damasco tá jun mũ. Kĩ tóg vãhã vãnh jẽngrẽ tar tãvĩ tóg vãhã inh ki kómkom ke mũ. Kanhkã tá ke vë, vãnh jẽngrẽ tag ti. Rã tĩ ãg nĩno kã

sa ra tóg ke mũ. ⁷ Kĩ sóg kutẽ mũ. Kĩ sóg vãnh vĩ mẽg mũ, kĩ tóg inh mĩ: “Saulo', Saulo', ã tĩ ne jé isũ ag vóg kónãn nẽ?” he mũ, vãnh vĩ ti. ⁸ Kĩ sóg ãg Senhor mĩ: “ã tĩ ã nẽ?” he mũ. Kĩ tóg inh mĩ: “tĩ sóg Jesus nĩ, Nazaré tá ke ãn,” he mũ, “ã tĩ ãn vóg kónãn sór tĩ ãn hã vỹ tĩ inh nĩ,” he tóg inh mĩ. ⁹ Inh mré mũ ag vỹ vãnh jẽngrẽ ãn vigvẽg mũ. Hã ra ag tóg ã tĩ inh mĩ vĩ mũ mẽg tũ nĩ.

¹⁰ Kĩ sóg ãg Senhor ti mĩ: “kĩ sỹ hẽ ri kenh ke nẽ?” he mũ. Kĩ tóg inh mĩ: “jẽg nẽ ra,” he mũ. “Damasco ki rã. Tá ã tóg ã mĩ tó kãn mũ, ã tĩ nén han ke ti,” he tóg inh mĩ, vãnh vĩ ti. ¹¹ Hã ra sóg nén ã vëg tũ nĩ, vãnh jẽngrẽ ãn tar tãvĩ nĩn kĩ. Kĩ inh mré mũ ag tóg inh nĩgẽ kãgmĩ kĩ inh pére mũ mũ. Hã ki ãg tóg Damasco tá junjun mũ sir.

¹² Kĩ ã tĩ Ananias he mũ ãn tóg inh venh kãtĩ mũ. Moisés tĩ ãg mĩ vãnh jykre nĩm ja ãn han kãn tóg nĩgtĩ, Ananias ti. Damasco tá ke kar vỹ ti to vĩ há han mũgtĩ, Israel ãn ag kar. ¹³ ãn tóg inh venh kãtĩ mũ, kĩ tóg iso jun kĩ inh mĩ: “régré',” he mũ. “Saulo',” he tóg mũ. “Inh ki ãvãnh ra,” he tóg. Kĩ sóg vësymer ti vëg mũ sir. ¹⁴ Kĩ tóg inh mĩ: “ãg jóg'jóg ag tĩ Topẽ vỹ ã kuprẽg, vãsỹ,” he mũ, “ã tĩ ti jykre ki kanhró nĩ jé, ã tĩ ãn kuryj nĩ ãn ve jé, Cristo ãn. Ti hã tóg ã mré vĩnh mũ,” he tóg inh mĩ, Ananias ti. ¹⁵ “ã tĩ vãnh kar mĩ ã tĩ nén vëg mũ tónh ke vë, ã tĩ nén mẽg mũ ti,” he tóg inh mĩ. ¹⁶ “Kĩ ãmẽ kĩ nĩ tũg nĩ. Jẽg nẽ ra, ã tĩ kype kĩ jé jé, Topẽ tĩ ã tĩ ti vĩ mranh tĩ tũ' he jé. Ti mré vĩ, ti jiji tó kĩ,” he tóg inh mĩ, Ananias ti,” he tóg, Paulo ti.

Paulo tĩ ã rãnrãj kãmén

¹⁷ “Isĩ Jerusalém ra vỹn ke kĩ sóg Topẽ jo ãn krẽm ti mré vĩ mũ. Kĩ sóg nén nẽ vëg mũ. ¹⁸ Ti hã vë, ãg Senhor hã vë. Kĩ tóg inh mĩ: “kur Jerusalém tá kutẽ,” he mũ. “ã vĩ mẽnẽ ke tũ ag nĩ, ã tĩ ag mĩ inh kãmén mũ ra,” he tóg inh mĩ.

¹⁹ Kĩ sóg ãg Senhor ti mĩ: “hã ra ag tóg isỹ nén han ja ki kanhró nỹtĩ,” he

mũ. “Ag sigse han ja isóg tĩgtĩ. Věnh kanhrãn jafã krēm sóg ag mrãnmrãn ja tĩgtĩ gé, ũ tỹ ã ki ge kỹ nỹtĩ ag,” he sóg ti mỹ. ²⁰ “Kỹ sóg ag tỹ Estêvão tén kỹ, ag tỹ ũ tỹ ã vĩ tó mũ ên tén kỹ sóg tá jê ja nĩ gé, kỹ tóg inh mỹ há ja tĩ, ag tỹ ti tén kỹ. Ag kur ki sóg rĩr ja nĩgtĩ gé, ũ tỹ Estêvão tén mũ ag kur ki,” he sóg, ěg Senhor mỹ.

²¹ Hã ra tóg inh mỹ: “vó, ha tĩg,” he mũ. “Kór há ra sóg ã jěnh mũ, kuvar há ra. Fóg kar to sóg ã jěnh mũ, kanhgág kar to ke gé,” he tóg inh mỹ,” he tóg, Paulo ti.

²² Hã ra věnh kar ên ag tóg ěmẽ kỹ nỹtĩ nĩ. Ag tỹ ti vĩ tag mẽ kỹ ag tóg prěnrěr mũ sir. “!..Ti tén ra..!” he ag tóg. “!..Ũ tỹ ge vĩ kórég ne..!” he ag tóg. “!..Ti rĩr nĩn kỹ tóg ěg mỹ tỹ ũ nỹnh mo..!” he ag tóg. ²³ Prěnrěr ag tóg mũ. Ājag kur vãm ag tóg mũ, ga funfur han ag tóg mũ sir. Ag jũgũ vễ.

²⁴ Kỹ major vỹ: “ĩn kãra ti rãg,” he mũ. “Nén fár tỹ ti mrãnmrãn, cavalo tỹ mrãn ke jafã ri ke ên tỹ. Hã tỹ ti ki jěmẽ. Ag tỹ hẽ ri ke jé ã to vĩ kónãn nẽ? hemnĩ ti mỹ,” he tóg, major ti, soldado ag mỹ. Major tóg Paulo tỹ ag mỹ nén tó ja ên mẽ ja tũ nĩ, ti tỹ Hebreu ag vĩ ki kagtĩg nĩn kỹ. Hã kỹ tóg soldado ag mỹ: “ti ki jěmẽ,” he mũ sir.

²⁵ Kỹ ag tóg ti ség mũ, nén fár tỹ, ag tỹ ti mrãnmrãn jé. Hã ra Paulo tóg capitão mỹ, ũ tỹ tá jê ên mỹ tóg: “mỹ ã mỹ kuryj, ag tỹ inh mrãnmrãn ke ti?” he mũ. “Tỹ sóg Romano nĩ, hã ra ag tóg nén fár tỹ inh mrãnmrãn sór mũ, ũ tỹ inh ki jěmẽg tũ ra, ag tỹ inh jyvěn tũ ra,” he tóg, Paulo ti. ²⁶ Kỹ tóg capitão mỹ e tĩ, kỹ tóg major mỹ tónh tĩ mũ. Ti mỹ tóg: “ã tỹ ne han ke nẽ ha?” he mũ. “Romano vễ mỹr,” he tóg ti mỹ. ²⁷ Kỹ major tóg ti to kãtĩ mũ, kỹ tóg ti mỹ: “kỹ ã mỹ tỹ Romano nĩ?” he mũ. Kỹ Paulo tóg: “hỹ,” he mũ. ²⁸ Kỹ major tóg ti mỹ: “isỹ tỹ Romano nĩ jé sóg jãnkamy tỹ hěn ri ke tỹ kajãm,” he mũ ti mỹ. Kỹ Paulo tóg ti mỹ: “inh mur kã sóg ge nĩ hã ra, inh panh ri kén,” he mũ. ²⁹ Kỹ ag tóg ti tovãnh mũ sir, ũ tỹ ti mrãnmrãn ke mũ ên ag. Hã ra tóg major mỹ e tĩ,

ti tỹ ti se kỹ. Ti tỹ ũn Romano senh ke tũ vễ vễ, hã kỹ tóg ti mỹ e tĩ.

Israel tỹ pã'i ag tỹ Paulo vĩ mẽg mũ

³⁰ Tỹ vaj kỹ major tóg Israel ag ki jěmẽ mãn sór mũ, ag tỹ hẽ ri ke kỹ Paulo to jũ mũ ti. Kỹ tóg ti kavãn mũ. Kỹ tóg Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág ag jé prěr mũ, věnh jyvěn tĩ kar ag ke gé. Kỹ tóg Paulo péré tĩ mũ, ag jo ti fěg jé.

23

¹ Kỹ Paulo tóg věnh jyvěn ti ag vэг mũ, kỹ tóg: “inh kanhkã',” he mũ. “Věnh jykre há kar han isóg nĩgtĩ (mỹr), kurã kar ki, ũri ke gé, isỹ Topẽ mĩ ěkrén kỹ,” he tóg.

² Kỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág tóg ke mũ, ũ tỹ Ananias he mũ ên vỹ: “tĩ jěnkỹ ki tãnh,” he mũ, ti jy nỹtĩ ag mỹ.

³ Kỹ Paulo tóg ti mỹ: “Topẽ vĩ ã tãnh ke mũ,” he mũ. “Jykre rěgre ã nĩ, kỹ ã tóg tỹ ĩn to ró ri ke nĩ. ěg tỹ tinta kupri tỹ to tĩn kỹ ěg tóg ti kórég vэг tũ nĩgtĩ, tinta krēm ti kórég ti,” he tóg. “Inh jyvěn sór ã tóg mũ, Topẽ jykre ki, hã ra ã hã tóg Topẽ jykre mranh, ã tỹ ag mỹ: ti tãnh ra, hen kỹ,” he tóg, Paulo ti.

⁴ Kỹ tá nỹtĩ ag tóg ti mỹ: “ã hã tóg Topẽ camarada mỹ vĩ kónãn, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág mỹ,” he mũ, Paulo mỹ. ⁵ Kỹ Paulo tóg: “mẽ',” he mũ. “Ti tỹ tỹ pã'i mág nĩn ki sóg kagtĩg ja nĩ, ke tũ nĩ mũ ra sóg ti to vĩ kónãn ja tũ nĩ vễ,” he tóg. “Topẽ vĩ ki tag tóg rán kỹ nĩ nĩ, hã vỹ: ã povo tỹ pã'i mág to vĩ kónãn tũg nĩ, he mũ,” he tóg, Paulo ti.

⁶ Hã ra Paulo tóg ag vэг mũ, věnh jyvěn tĩ ag. ũ ag tóg tỹ Saduceu nỹtĩ, kỹ ũ ag tóg tỹ Fariseu nỹtĩ. Vyrmỹ ag jykre nỹtĩ. Kỹ Paulo tóg jamã hár(a) ke kỹ ag mỹ: “inh kanhkã',” he mũ. “Tỹ sóg Fariseu nĩ, kỹ inh panh tóg tỹ Fariseu nĩ gé,” he tóg. “Topẽ vĩ ũn ter mũ ag rĩnrĩn mãn ke mũ. Tag vĩ inh mỹ ki hã ke nĩ, hã kỹ ãjag tóg iso jũgũ mũ,” he tóg, Paulo ti.

⁷ Ti tỹ tag tó kar kỹ věnh jyvěn tĩ ag tóg věnh kãpugpóv kỹ nỹtĩ. Fariseu ag tóg Saduceu ag mré vĩ jũgũ han mũ, jagně vĩ kafãn kỹ. ⁸ Saduceu ag mỹ

tóg tũ tĩ, Topě tỹ ěg ter mũ rĩn mǎn mũ ti. Topě tỹ jěně jafǎ tóg ag mỹ tũ tĩ gé. Kỹ vėnh kuprĩg tóg ag mỹ tũ tĩ gé. Hǎ ra Fariseu ag mỹ tóg nỹtĩ, vėnh kuprĩg, Topě tỹ jěně jafǎ, ti tỹ ěg rĩn mǎn mũ ke gé. Hǎ kỹ ag tóg jagně vĩ kafǎn mũ sir. ⁹ Kỹ ag tóg jagně to jũgũ kỹ prėnprėr mũ. Fariseu ag kǎmĩ ũ ag tóg jėg ně ně kỹ, Saduceu vĩ kafǎn kỹ ag tóg: “nén ũ kórėg han tũ ti nĩ, Paulo ti,” he mũ. “Hėn ri ke mũn ti hỹn nén nė ve ja nĩ, vėnh kuprĩg hėn ri ke mũn, ke tũ nĩ kỹ Topě tỹ jěně jafǎ,” he ag tóg, Fariseu ag, Topě vĩ to professor ag. ¹⁰ Kỹ vėnh génh tóg kutě mũ ve nĩ. Kỹ major tóg Paulo to jykrén mũ. “Ag hỹn gen kỹ ti janjǎn ke mũ, ti jónjǎn kỹ,” he tóg, vėnh génh ven kỹ. Kỹ tóg soldado ag mỹ: “kur mũ jėg, ti kǎgmĩ jé, ěg ĩn kǎra ti rǎg jé,” he mũ, major ti. Kỹ ag tóg ĩn kǎra ti rǎg mũ.

¹¹ Tỹ kuty kỹ Jesus tóg Paulo mré vĩ mũ. “Kamėg tũg ra,” he tóg ti mỹ. “Jerusalém tá ģ tóg inh vĩ tó há han. Ge jé ģ tóg ke mũ, cidade tỹ Roma tá,” he tóg, Paulo mỹ, Jesus ti.

Ag tỹ Paulo tén sór

¹² Tỹ vaj kỹ Israel ag tóg vėnh mǎn mũ sir. Jagně mré ag tóg jykrén mũ. “Paulo tén jé ěg tóg ke mũ,” he ag tóg. “Jėn ke tũ ěg nĩ, kron ke tũ ěg nĩ gé, ěg tỹ Paulo tén ke jo, ke tũ nĩ mũ ra Topě jé ěg vóg kónǎn,” he ag tóg. ¹³ Ũ tỹ 40 (ke) kǎfór vė, jagně mré jykrén mũ ag. ¹⁴ ěn ag vỹ Topě tũ ki rĩr tĩ to pǎ'i mág ag mré vĩnh kǎmũ mũ, kófa ag mré hǎ. “Jagně mré ěg jykrén,” he ag tóg. “Nén ũ kǎmėnh ke tũ ěg nĩ, ěg tỹ Paulo tén ke jo, ke tũ nĩ mũ ra Topě jé ěg vóg kónǎn,” he ag tóg. ¹⁵ “Kỹ major mré vĩnh mũmnĩ. Vėnh jyvėn tĩ ag mré mũmnĩ, ģjag tỹ ti mré vĩ jé. Ti mỹ: ěg tỹ ti tỹ nén ũ kórėg han mũ to jykrén mǎn ke vė, hemnĩ, hǎ to ěg mỹ ti ven mǎn nĩ, hemnĩ ti mỹ. Ti tỹ: hej, hen kỹ ěg tóg ti tén ke mũ, kỹ tóg ģjag to jun ke tũ nĩ,” he ag tóg, pǎ'i ag mỹ.

¹⁶ Hǎ ra Paulo ve fi kósın tóg ag tỹ han sór mũ ěn mėg mũ. Kỹ tóg soldado jo ĩn kǎra rǎ kỹ Paulo mỹ tó mũ. ¹⁷ Kỹ Paulo tóg capitǎo ũ jé prėr

kỹ ti mỹ: “major mỹ kyrũ tag pére tĩg, ti tỹ ti mỹ nén ũ tó jé,” he mũ ti mỹ.

¹⁸ Kỹ tóg ti pére tĩ mũ sir, major to. Kỹ tóg ti mỹ: “ũ se kỹ jė ěn tóg, Paulo ěn tóg inh jé prėr,” he mũ, “kỹ tóg inh mỹ: “kyrũ tag tỹ major mỹ ti pére tĩg,” he mũ. Ti tỹ nėji ģ mré vĩ sór nė,” he tóg, capitǎo ti.

¹⁹ Kỹ major tóg ti nĩgé kǎgmĩ kỹ ti pére tĩ mũ, vėnh péju kỹ. Kỹ tóg ti mỹ: “ģ hė ri ké?” he mũ.

²⁰ Kỹ tóg ti mỹ: “Israel ag tóg to jykrén, ag tỹ ģ mỹ to vĩ jé, ģ tỹ vaj kỹ Paulo jėně jé, vėnh jyvėn tĩ ag to. Ón kỹ ag tóg ģ mỹ: “ti ve mǎn jé ěg tóg ke mũ, ěg tỹ ti to jykrén mǎn jé,” henh ke mũ. Hǎ ra ag ón vė,” he tóg, major mỹ. ²¹ “Ag mỹ: hej, he tũg nĩ. Ũ tỹ 49 (ke) ag tóg, ti jo vǎjig mũ. Jagně mré ag jykrén, ag tỹ nén ũ konh ke tũ nĩ jé, kron ke tũ nĩ jé, ti tén ken jo. “Ke tũ nĩ mũ ra Topě jé ěg vóg kónǎn,” he ag tóg. ěn ag tóg ģ tỹ ag mỹ: hej, henh ke jǎvǎnh mũ sir,” he tóg, kyrũ ti, major mỹ.

²² Kỹ major tóg ti mỹ: “ũ mỹ: ti mỹ sóg tó, he tũg nĩ,” he mũ. “Ha jatun mỹ tĩg,” he tóg ti mỹ.

Major tỹ Paulo jėnėnh ke, pǎ'i mág tỹ governador ra

²³ Kỹ major tóg capitǎo régre ag mỹ: “kǎmũ jėg ra,” he mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “ģjag tũ kǎnkǎn ra,” he mũ. “Cidade tỹ Cesarėia ra ģjag mũnh mũ, kuty tag kǎ 9 horas ki. Kỹ soldado tỹ 200 (ke) ag vỹ mũnh mũ, cavalo kri mũ ag tỹ 70 (ke) ag ke gé, kỹ ũ tỹ 200 (ke) ũ ag vỹ rógro pu gég mũnh mũ,” he tóg. ²⁴ “Kỹ cavalo ũ ag vỹ mũnh ke mũ gé, Paulo tỹ kri nĩ jé. Governador tỹ Félix to ti pére mũ jėg, tĩ tỹ jatun mỹ tá jun jé,” he tóg, major ti, capitǎo ag mỹ.

²⁵ Kỹ tóg pǎ'i mág tỹ Félix mỹ rán mũ, major ti, kỹ tóg:

²⁶ “Cláudio Lísias tỹ rá vė,” he mũ. “Isỹ Governador tỹ Félix mỹ rán hǎ vė, ģ tỹ inh kǎfór nĩn kỹ. ģ mỹ sóg: ģ mỹ há? he mũ,” he tóg.

²⁷ “Tag vỹ tỹ Israel ag vėse jė. Ti tén kren ag tóg. Hǎ ra sóg ti tỹ tỹ Romano

nĩ jēmē, kŷ sóg inh soldado ag mré ti kren han. ²⁸ Hã ra sóg ti kato tē mũ ag ki jēmē sór mũ. Ag tŷ hē ri ke jé ti to jũgũ nē'? he sóg. Hã kŷ sóg vēnh jyvēn tĩ ag mŷ ti ven mũ. ²⁹ Kŷ sóg vég mũ. Ag jykre tugrĩn ag tóg ti to jũgũ mũ. Crime han tũ ti nĩ. Ti tŷ nén ũ to ter jé han tũ ti nĩ gé. Kŷ tóg ti tŷ nén ũ to se kŷ nŷ jé tóg han tũ nĩ gé. ³⁰ Hã ra sóg nén ũ mē gé. Ti to ag tóg vājig mũ sir, hã kŷ sóg vēsŷmér ti jēnēg mũ ã to. Ti kato vĩ mũ ag mŷ sóg: ti hã mré vĩmnĩ, he mũ gé," he tóg.

Vēnh rá ki tóg tó ja nĩ, major ti, governador mŷ.

³¹ Kŷ soldado ag tóg han mũ sir, ti tŷ ag mŷ nén tó mũ ti. Paulo pére ag tóg mũ mũ. Kutŷ tá mũ kŷ ag tóg cidade tŷ Antipátride tá junjun mũ. ³² Tŷ vaj kŷ ag tóg kyrāgrā mũ, ājag jamā ra, ũ tŷ ājag pēn kã mũ mũ ag. Cavallo kri mũ ag tóg ti pére mũ mũ inhhã. ³³ Ēn ag vŷ Cesaréia tá junjun mũ. Governador mŷ ag tóg vēnh rá ěn nĩm mũ. Kŷ ag tóg ti mŷ Paulo ven mũ.

³⁴ Kŷ pã'i mág ěn tóg vēnh rá vég mũ, kŷ tóg Paulo mŷ: "tŷ ã ga tŷ hē tá ke nĩ, ga tŷ ne tá?" he mũ. Kŷ tóg ti mŷ: "ga tŷ Cilícia tá," he mũ. ³⁵ Kŷ tóg Paulo mŷ: "ã kato vĩ mũ ag tŷ junjun kŷ sóg ã ki jēmēnh mũ," he mũ. Kŷ tóg soldado ag mŷ: "pã'i mág tŷ Herodes tŷ vēnh jyvēn jafã krēm ti nĩm," he mũ, pã'i mág tŷ Félix ti.

24

Ag tŷ Paulo kato vĩ

¹ 5 dias tũg kŷ pã'i tŷ Ananias vŷ tá jun mũ, cidade tŷ Cesaréia tá. Topē tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág vē. Kófa ag vŷ junjun mũ gé ti mré. Ũ vŷ vĩ kãfór han tĩ gé, ti jiji hã vŷ: Tértulo, he mũ. Kŷ ag tóg pã'i mág tŷ governador mŷ Paulo tó mũ, ón kŷ ti kato vĩ kŷ. ² Kŷ tóg Paulo jé prēr mũ.

Kŷ Tértulo tóg ti kato vĩ mũ, kŷ tóg: "Félix'," he mũ. "Hã tãvĩ ã tóg jē," he tóg ti mŷ. "Ēg ki ã tóg rĩr há tãvĩ han tĩ, kŷ ěg tóg jatun mŷ nŷtĩ. Ā tŷ nén to jykren mũ kar tóg ěg mŷ há tĩ," he tóg,

Félix mŷ. ³ "Hã kŷ ěg tóg ã to há (pē) tãvĩ nŷtĩ. Ā to ěg jykren há han tĩ. Kurã kar ki ěg tóg ã to vĩ há han tĩ," he tóg. ⁴ "Kŷ ěg tóg ã mré nén ũ sĩ (pē) to vĩnh kãmũ mũ. Kutar ã nĩ, ěg ki rĩr há han kŷ, hã kŷ ěg tóg ã mŷ vĩ mág han sór tũ nĩ. Ēg to ã há nĩ, hã kŷ ã tóg ěg vĩ mē sór mũ," he tóg.

⁵ "Tag ti vŷ vĩ kónãn tãvĩ han tĩ. Israel kar ag krĩn kónãn tóg tĩ, kŷ ag tóg tĩ tugrĩn vēnh kãpugpóv kŷ nŷtĩ. Ga kar mĩ tóg ke tĩ. Kŷ tóg tŷ Nazaré tá ke ěn mré ke ag pã'i mág nĩ gé," he tóg. Paulo to tóg ke mũ. ⁶ "Kŷ tóg Topē jo ĩn kãvénh sór mũ gé, hã kŷ ěg tóg ti kãgmĩ. Ēg tŷ ěg jykre ki ti jyvēn ke vē vē. ⁷ Hã ra Lísias tóg kãtĩ mũ, major ěn ti. Kŷ tóg ti kãgmĩg mũ. Ēg kuju ki tóg ti tŷ hãn ke mũ, jũ kŷ. ⁸ Kŷ tóg ti kato vĩ mũ ag mŷ ké, ag tŷ ã vēnh kãmũ jé. Ā tŷ vēse tag ti ki jēmē kŷ ã tóg vēnh mũ. Ki hã ěg tóg ke tĩ. Ā mŷ ti tónh mũ," he tóg, Tértulo ti. Ti tŷ Paulo to ón hã vē.

⁹ Kŷ Israel ag tóg ti mré tó mũ gé, pã'i ěn ag. "Ti tŷ ki hã ke vē," he ag tóg, Tértulo to.

Paulo tŷ vēnh kãmén

¹⁰ Kŷ governador tóg Paulo mŷ ã nĩgé tŷ ven mũ, Paulo vĩ jé. Kŷ Paulo tóg: "prŷg tŷ hēn ri ke ki ã tóg tŷ pã'i mág nĩ, Israel ag mŷ," he mũ. "Hã kŷ tóg sŷ ã mŷ inh jykre tón kŷ tóg inh mŷ sér tĩ," he tóg.

¹¹ "Kurã tŷ 12 pãtén tũ tóg nĩ, sŷ Jerusalém tá jun ti. Sŷ tá Topē tũ han jé sóg ra tũg ja nĩgtĩ. Vēnh kar vŷ tá inh ve ja nĩgtĩ. Ag hŷn ã mŷ tónh mũ, ã tŷ ag ki jēmēn kŷ," he tóg. ¹² "Hã ra sóg jatun mŷ isũ han tĩ ja nĩ. Topē jo ĩn krēm sóg ũ vĩ kafãn ja tũ nĩ. Vēnh génh han ja tũ sóg nĩ gé, ěg vēnh kanhrãn jafã krēm. Cidade ki sóg nén ũ kóreg han ja tũ nĩ gé," he tóg. ¹³ "Ag tŷ inh kato vĩ mũ pi(jé) tŷ ki hã ke nĩ'. Ā tŷ ve há nĩn kŷ ã tóg ki kanhró nĩnh mũ," he tóg. ¹⁴ "Kŷ sóg ã mŷ ki hã tónh mũ ha," he tóg. "Īnh jóg'jóg ag tŷ Topē jykre han tĩ ěn hã han isóg tĩ gé, kŷ sóg vãsŷ nén rán kŷ nĩ ěn kri fig tĩ gé, ũ tŷ Topē vĩ tó tĩ ag tŷ nén rán ja ěn ti, Moisés

mré hã. Hã ra sóg vënh jykre tãg tag han mũ gé, Topê tỹ ùri ãg mỹ nén tó mũ ti. Tag to ag tóg: “vyr mỹ vënh jykre vë,” he tĩ, pã'i ag. ¹⁵ Hã ra sóg ag ri kén Topê tỹ nén han ke ên ve sór mũ. Ti tỹ ãg ter kar kỹ ãg rĩn mãn ên ve sór isóg mũ. Ûn jykre kuryj ag rĩn mãn jé tóg ke mũ, ùn jykre pãno ag ke gé,” he tóg. ¹⁶ “Kỹ sóg tĩg há han sór mũ (mỹr), ù tỹ iso: nén ù kórég han ti huri, he tũ nĩn jé,” he tóg. “Topê rĩnve sóg tĩg há han sór mũ,” he tóg.

¹⁷ “Vãhã sóg Jerusalém tá jun mãn. Prỹg tỹ hën ri ke ki sóg tá jun ja tũ nĩ vë. Hã ra sóg ra vyr, sỹ inh povo ki ùn jagãgtar fag mỹ nén ù vin jé, sỹ Topê mỹ nén ù pũn jé gé,” he tóg. ¹⁸ “Vënh jãnhkrig ja sóg nĩ, ãg jykre ki. Kỹ sóg Topê jo ĩn kãra rã ja nĩ, jatun mỹ, vënh génh han tũ kỹ. ¹⁹ Hã ra Israel ag tỹ Ásia tá ke ag vỹ tá inh ve ja nĩgtĩ gé,” he tóg. “Ën ag tỹ ã jo nỹtĩn kỹ, ag tỹ inh kato vỹ kỹ tóg há tĩ vë, ag tỹ iso jykren mũ ra, ag tỹ iso jũ mũ ra,” he tóg. ²⁰ “Hã ra ù tỹ ki nỹtĩ ag tỹ ã mỹ inh jykre kórég tónh ke vë. Vënh jyvën tĩ ag vỹ inh ki jëmë ja nĩ, kỹ tag ag vỹ tá nỹtĩ ja nĩ. Hã ra ag tóg tá isỹ nén ù vënhmỹ han ve ja tũ nĩ,” he tóg. ²¹ “Vënh vỹ pir tỹ sóg jamã hár(a) tó ja nĩ, isỹ ag rĩnve jën kỹ, hã vỹ: Topê tỹ ùn ter mũ rĩn mãn mũ ên kri sóg fig mũ, hã kỹ ãjag tóg ùri iso jũgũ mũ, he ja sóg nĩ ag mỹ,” he tóg, Paulo ti.

²² Kỹ Félix tóg kurã ù kã ti ve mãn sór mũ, pã'i mág tỹ governador ên ti. Jesus japry ki kanhró tóg nĩ, Jesus jamĩn ki, ti jykre ki, Félix ti. Hã kỹ tóg: “major tỹ Lísias kãtĩg kỹ sóg ãjag ki jëmë kãn mũ,” he mũ. ²³ Kỹ tóg capitão mỹ: “ti fëg han ra,” he mũ. “Ti jagãgtãn ra hã ra,” he tóg. “Ti mré ke ag tỹ ti mỹ nén ù nĩm sór kỹ tóg há nĩ. Ag mỹ nenh tũg nĩ,” he tóg, capitão mỹ, Félix ti. Ti tỹ Paulo to ken hã vë.

Félix tỹ Paulo ki jëmë mãn

²⁴ Si há tũ ra Félix vỹ Paulo vỹ mẽ mãn sór mũ, ti prũ fi mré. Fi jyjy hã vỹ: Drusila, he mũ. Israel fi vë. Kỹ tóg

Paulo jé prër mũ sir, Félix ti, ti tỹ fag mỹ Jesus Cristo ki rã kãmén jé.

²⁵ Kỹ Paulo tóg vënh jykre kuryj kãmén mũ sir. Vëso jykren ke kãmén tóg mũ. Topê tỹ kar kỹ vënh kar tỹ nén han mũ tó tóg mũ. Kỹ Félix tóg ã kanë tỹ jũrũn' ke mũ sir, ti tỹ ã jykre pãno mĩ êkren kỹ. Kỹ tóg ti mỹ: “ha ver tĩg,” he mũ. “Kejën sóg ã ki jëmë mãn mũ gé, kar kỹ, inh kutar tũ nĩn kỹ,” he tóg, Félix ti, Paulo mỹ. ²⁶ Hã ra tóg Paulo ki jãnkamy mãn sór mũ gé, ti tỹ ti kavãn jé, ti tỹ ti kyvãn jé. Hã jé tóg kãnhmar ti jé prër mãn', kãnhmar ti jé prër mãn' he tĩ, ti mré vëmén jé. Hã ra Paulo tóg ti mỹ ven tũg.

²⁷ Hã ki prỹg régre tóg tũg mũ sir. Kỹ Félix jëgja kã ù tóg jë mũ sir, hã vỹ: Pórcio Festo, he mũ. Kỹ Félix tóg Israel ag tỹ ã to vỹ há han sór mũ, ag tỹ ti tỹ jykren há han jé, ti nón. Hã kỹ tóg Paulo kavãg tũ nĩ. Se kỹ tóg jë nĩ.

25

Paulo tỹ pã'i mág tỹ Imperador ve sór

¹ Hã kỹ Festo vỹ tỹ governador nĩ sir. Ti tỹ 3 (ke) dias ên kã pã'i mág nĩn kỹ tóg cidade tỹ Cesaréia tá kutë kỹ cidade tỹ Jerusalém ra tĩ mũ. ² Kỹ Topê tũ ki rĩr tũ to pã'i mág ag vỹ Israel há ag mré vỹ mág han mũ, Paulo kato. Kỹ ag tóg governador mỹ nén ù to vỹ mũ. ³ “Á tỹ ãg to há nĩn kỹ vënh vỹ jënëmni, Paulo tỹ Jerusalém mĩ kãtĩg jé, ãg mĩ,” he ag tóg ti mỹ. Hã ra ag tóg ti kãtĩg kỹ ti tén sór mũ, ãpry kri, êmĩn kri.

⁴ Hã ra Festo tóg ag mỹ: “Cesaréia tá tóg se kỹ jë, Paulo ti,” he mũ. “Jó sóg kãnhmar ra tĩg mũ gé,” he tóg. ⁵ “Kỹ ãjag pã'i ag vỹ inh mré mũnh mũ gé. Tá sóg ãjag mré ti venh mũ, ti tỹ hën ri ke mũn nén ù kórég han ja ên ti,” he tóg. ⁶ Kỹ tóg tá nĩ sĩ han mũ sir, 8 (ke) dias hỹn hën ri ke mũn, ke tũ nĩ kỹ 10 (ke) dias hỹn. Kỹ tóg Cesaréia ra vỹn ke mãn mũ. Tỹ vaj kỹ tóg ã tỹ kri nĩn kỹ ag jyvën jafã kri nĩ mũ. Kỹ tóg soldado mỹ: “Paulo pére kãtĩ,” he mũ. ⁷ Ti kãtĩg kỹ Israel ag tóg ti jy nỹtĩ,

Jerusalém tá kāmũ ag. Paulo kato ag tóg vī tỹ hēn ri ke han mũ. Ti jykre pāno tugtó ag tóg mũ sir, ón kỹ, hã ra tóg ag mỹ ki krov tũ nĩ.

⁸ Kỹ Paulo tóg vēnh kāmén mũ sir, kỹ tóg: “Israel ag jykre mranh ja tũ sóg nĩ,” he mũ. “Topē jo ãn kavénh ja tũ sóg nĩ gé. Kỹ sóg ěg kar pã'i mág tỹ Imperador vī mranh ja tũ nĩ gé,” he tóg, Paulo ti.

⁹ Hã ra Festo tóg Israel ag mỹ nén ù há han sór mũ. Hã kỹ tóg Paulo mỹ: “mỹ ã tỹ Jerusalém ra tĩg jé há?” he mũ. “Sỹ tá ã jykre venh há tóg tĩ, ag tỹ ã kato vī ti,” he tóg, Festo ti.

¹⁰ Hã ra tóg Paulo mỹ ag tỹ tá ti tén ha mē tĩ, hã kỹ tóg: “ne jé,” he mũ. “Ěg pã'i mág tỹ Imperador jēgja kã ã tóg inh ki jēmēg mũ,” he tóg. “Hã kỹ ã tỹ tag ki inh jykre venh ke vē,” he tóg. “Israel ag to sóg jykre pāno han ja tũ nĩ (mỹr). Kỹ ã tóg ki kanhró nĩ (mỹr), ha mē,” he tóg. ¹¹ “Isỹ crime han ra isỹ to ter ke vē vē. Kỹ sóg ne tónh ke tũ nĩ vē. Hã ra ag tóg ón kỹ inh kato vī mũ sir. Hã kỹ tóg ã tỹ ag mỹ inh fēg kỹ vēnhmỹ tĩ. Á tỹ ag mỹ nén há han sór vē (mỹr), hã kỹ ã tóg ag mỹ ke mũ. Ěg pã'i tỹ Imperador hã tóg ã pin kỹ inh jykre venh ke mũ,” he tóg, Paulo ti.

¹² Kỹ Festo tóg ã mré jykren mũ ag mré vī mũ, kỹ tóg Paulo mỹ: “ã tỹ Imperador ve sór kỹ ã tóg Imperador venh tĩg mũ, cidade tỹ Roma ra,” he mũ, Paulo mỹ.

Pã'i tỹ Agripa tỹ Paulo mré vī

¹³ Si há tũ ra Israel ag pã'i mág tỹ Agripa vỹ cidade tỹ Cesaréia tá jun mũ, ti prũ tỹ Berenice fi mré. Fag tỹ Festo to pygsa ke vē. ¹⁴ Tá fag tóg kurã pir tũg mũ. Kỹ Festo tóg ti mỹ Paulo kāmén mũ. Kỹ tóg ti mỹ: “Félix vỹ vese ù kavān ja tũ nĩ,” he mũ. ¹⁵ “Kỹ Topē tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág ag tóg inh mỹ ti kāmén, Israel ag kófa ag ke gé. Jerusalém tá ag tóg inh mré ti kato vī, isỹ ag mỹ: té, ha ti vóg kónān, he jé,” he tóg. ¹⁶ “Kỹ sóg ag mỹ: ěg jykre tóg ge tũ nĩ, he mũ. Ěg pi(jé): ti tén ra, henh mũ', kãnhmar', he sóg. Ti kato vī mũ

ag tỹ ti kato nỹtĩn kỹ tóg vēnh kāmén tĩ, vese ti. Kar ěg tóg ti vóg kónān tĩ sir. Romano jykren hã vē, he sóg ag mỹ,” he tóg Festo ti. ¹⁷ “Hã kỹ ag tóg tag ki vēnh mán mũ. Kỹ sóg vēsýmér ag vég mũ, tỹ vaj kỹ. Inh nĩg jafã kri nĩ kỹ sóg Paulo jé prēr mũ,” he tóg. ¹⁸ “Kỹ ag tóg ti kato vī mũ. Hã ra ag tóg isỹ nén to jykren mũ tó tũ nĩgtĩ (mỹr), ti jykre kórég ti,” he tóg. ¹⁹ “Ag Topē jykre tó ag tóg mũ. Ûn ter mũ tó ag tóg mũ, ag tỹ ùn to: Jesus, he mũ ěn ti. Hã ra Paulo tóg ti to: rĩr ti jē nĩ, he mũ,” he tóg. ²⁰ “Kỹ sỹ ne to jykren ke tóg tũ tĩ inh mỹ. Kỹ sóg Paulo mỹ: ã mỹ Jerusalém ra tĩg ke tũ nĩ? he mũ. Tá ag tóg ã jyvēn há han mũ sir, he sóg ti mỹ,” he tóg. ²¹ “Hã ra Paulo tóg ěg pã'i mág tỹ Imperador ve sór mũ, ti tỹ ti jykre ve jé. Hã kỹ sóg soldado ag mỹ: ti fēg han ra, he mũ. Kejēn sóg Imperador ra ti jēnēnh mũ, he sóg ag mỹ,” he tóg, Festo ti, pã'i tỹ Agripa mỹ.

²² Kỹ Agripa vỹ Festo mỹ: “sỹ ti vī mēnh hã tóg ti,” he mũ.

Kỹ Festo tóg: “vaj kỹ ã tóg ti vī mēnh mũ,” he mũ

²³ Tỹ vaj kỹ Agripa vỹ kãtĩ mũ, Berenice fi mré. Kur sĩnvĩ rĩnh kỹ fag nỹtĩ, pã'i mág kur ti. Tenente ag mré fag tóg kāmũ mũ, ùn kãfór ag mré ke gé, cidade ěn tá ke ag. Īn mág kãra ag tóg ge mũ. Kỹ Festo tóg Paulo jé prēr mũ sir. Kỹ ag tóg ti pére kāmũ mũ.

²⁴ Kỹ Festo vỹ: “pã'i tỹ Agripa',” he mũ. “Tag ki ke kar',” he tóg. “Tag ti ve ra ha,” he tóg. “Israel kar ag tóg Jerusalém tá inh mré ti to vī. Tag ki ag tóg inh mré vī mũ gé ti to. Prēnprēr ag tóg, ti ter jé,” he tóg. ²⁵ “Hã ra sóg vég mũ. Nén ù vēnhmỹ han tũ tóg nĩ, ti tỹ to ter jé. Kỹ tóg pã'i mág tỹ Imperador ve sór mũ, hã kỹ sóg to jykren mũ. Sỹ ti jēnēnh ke vē,” he tóg. ²⁶ “Hã ra sóg ti to nén rán ke ki kagtĩg nĩ ver, sỹ Imperador mỹ nén rán jé. Hã kỹ sóg ti jé prēr, ãjag tỹ ti ve jé, ã tỹ ti ve jé, pã'i tỹ Agripa',” he tóg. “Ājag tỹ ti ki jēmē kỹ sóg sỹ nén rán ke ki kanhró nĩnh mũ,” he tóg. ²⁷ “Sỹ nén rán tũ ra ti jēnē kỹ tóg vēnhmỹ nỹnh mũ, sỹ ag

tỹ ti kato nén tó mũ ãn rán tũ ra,” he tóg, Festo ti.

26

Paulo tỹ vãnh kāmén mǎn

¹ Kỹ Agripa vỹ Paulo mỹ: “ã tỹ vãnh kāmén kỹ tóg há tĩ,” he mũ. Kỹ Paulo tóg ã nĩgẽ tỹ krỹg he mũ, kỹ tóg: “pã'i Agripa',” he mũ. ² “Ã hã ne tóg Israel jykre kar ki kanhró nĩ'. Hã kỹ tóg inh mỹ há tĩ, sỹ ùri ã jy vỹ kỹ,” he tóg. ³ “Israel ag tỹ inh kato vỹ mũ to sóg kāmén kǎn sór mũ ã mỹ,” he tóg. “Hã kỹ jatun mỹ inh vỹ jẽmẽmĩ,” he tóg.

⁴ “Israel kar vỹ inh ki kanhró nỹtĩ, vāsỹ, isĩ kǎ, isỹ inh mur ja tá nĩn kǎ, isỹ kar kỹ Jerusalém tá nĩn kỹ ke gé,” he tóg. ⁵ “Isĩ kǎ sóg ẽg jykre han kǎn mũ, tag ki kanhró ag nỹtĩ, ag tỹ tó sór kỹ,” he tóg. “Tỹ sóg Fariseu nĩ (mỹr), jó Fariseu ag vỹ ẽg jykre kar to tar nỹtĩ (mỹr),” he tóg. ⁶ “Hã ra ag tóg inh kato vỹ mũ. Topẽ vỹ ẽg jóg'jóg ag mỹ: “rĩr mǎn jé ãjag tóg ke mũ, ãjag ter kỹ,” he ja nĩgtĩ. Tĩ vỹ tag kri sóg fig mũ, hã kỹ ag tóg inh kato vỹ mũ,” he tóg. ⁷ “Povo tỹ 12 (ke) vỹ tỹ ẽg nỹtĩ. Ẽg kar vỹ Topẽ jykre hyn han tĩ, kuty ki, kurǎ ki ke gé. Ẽg tỹ ter kar rĩr mǎn jé, hã jé ẽg tóg ke tĩ, hã jé ẽg tóg Topẽ jykre han tĩ, pã'i tỹ Agripa',” he tóg. “Sỹ Topẽ tỹ ẽg mỹ tag tó kri fi kỹ Israel ag tóg inh kato vỹ mũ,” he tóg. ⁸ “Mỹ ãjag mỹ vẽnhmỹ, Topẽ tỹ ùn ter kar rĩn mǎn ke tĩ?” he tóg. “Vẽnhmỹ ke tũg nĩ,” he tóg, Paulo ti.

⁹ “Hã ra sóg vāsỹ Jesus kato tẽ ja nĩ gé. Nazaré tá ke ẽn mré ke ag vóg kónǎn jagy han ja sóg nĩ vẽ, vāsỹ,” he tóg. ¹⁰ “Jerusalém tá sóg ke ja nĩgtĩ. Jesus tũ ag sigse ja sóg nĩgtĩ gé. Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág ag vỹ inh mỹ tag to permissão han ja nĩgtĩ gé,” he tóg. “Ag tỹ Jesus mré ke ag kǎmĩ ù tén kỹ tóg inh mỹ há ja tĩgtĩ gé,” he tóg. ¹¹ “Ẽg vãnh kanhrǎn jafǎ krẽm isóg ag vóg kónǎn ja nĩgtĩ gé, ag tỹ Jesus ki ge tag tovǎnh jé, ag tỹ ti mỹ vỹ kónǎn jé. Ag to sóg jũ tâvĩ ja nĩgtĩ gé, inh fe tỹ gỹm ken kỹ. Kỹ sóg cidade ù ra ag nón tĩg ja nĩgtĩ gé, ag vóg kónǎn jé,” he tóg.

Paulo tỹ ã tỹ Jesus ki rǎ kāmén (Hk 9.1-19; 22.6-16)

¹² “Hã kỹ sóg cidade tỹ Damasco ra tĩg ja nĩ gé. Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág ag vỹ inh mỹ permissão han ja nĩgtĩ, inh mỹ: ha tĩg, hen kỹ. ¹³ Ẽpry jagma sóg meio dia ki jẽngrẽ tar vé, kanhkǎ tá. Rǎ kǎfór vẽ, ha mẽ, pã'i,” he tóg. “Jẽngrẽ ẽn vỹ inh ki kómkóm ké, inh mré mũ ag ki ke gé. ¹⁴ Kỹ ẽg kar vỹ vǎr mũ, ga kri. Kỹ sóg vãnh vỹ mẽ. Inh mré tóg vỹ, Hebreu vỹ ki, kỹ tóg inh mỹ: “Saulo', Saulo',” he mũ. “Ã hã ne tóg isũ ag vóg kónǎn nĩ',” he tóg inh mỹ. “Ã vóg isóg mũ, ka junun kri ferro ẽn tỹ, monh vóg jafǎ ẽn tỹ. Kỹ tóg ã tỹ inh kato nig kỹ, ã tỹ ka kato vǎsǎn kỹ tóg kaga mág tĩnh mũ,” he tóg inh mỹ, vãnh vỹ tĩ,” he tóg, Paulo ti.

¹⁵ “Kỹ sóg ẽg Senhor mỹ: “ã tỹ ù nẽ?” he mũ. Kỹ tóg inh mỹ: “tỹ sóg Jesus nĩ,” he mũ. “Ã tỹ ùn vóg kónǎn sór tĩ ẽn vỹ tỹ inh nĩ,” he tóg inh mỹ. ¹⁶ “Jẽg ra, vãnh rǎ hã jẽg,” he tóg. “Ã mỹ sóg vãnh ven, ã tỹ isũ han jé, ã tỹ nén vэг mũ tag tó jé. Ẽ mỹ sóg vãnh ven mǎn ke mũ gé, kejẽn. Tag kar tó jé ã tóg ke mũ,” he tóg inh mỹ. ¹⁷ “Ẽ povo mỹ sóg ã jẽnẽnh mũ, fóg kar ag mỹ ke gé, kanhgág kar ag mỹ ke gé. Hã ra sóg ã jy nĩgǎn mũ,” he tóg inh mỹ. ¹⁸ “Ag kanẽ nugnón sór inh mũ (mỹr). Ag tỹ vãnh jykre pǎno han kỹ tóg ag kǎki kuty nĩ sir, hã ra sóg ag kǎki jẽngrẽ han sór mũ. Satanás krẽm ag nỹtĩ, Japo krẽm. Hã ra sóg ag kygvǎn sór mũ, ag tỹ inh jykre han jé. Ag tỹ inh vỹ mranh tỹ sóg vãnh pǎte fón sór ke mũ (mỹr), ag tỹ ù tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ag mré kanhkǎ tá nỹtĩnh ken jé, isỹ ùn kuprẽg kar ag mré hã,” he tóg inh mỹ, Jesus ti,” he tóg, Paulo ti.

Paulo tỹ ã rǎnrǎj kāmén

¹⁹ “Kỹ sóg ti vỹ mranh tũ nĩ, pã'i tỹ Agripa',” he tóg. “Kanhkǎ tá nĩ kỹ tóg inh mré vỹ ja nĩ, Jesus ti, kỹ sóg ti vỹ han. ²⁰ Damasco tá ke ag mỹ sóg tó vén, kar Jerusalém tá ke ag mỹ ke gé, ga tỹ Judéia tá ke ag kar mỹ ke gé. Israel kar ag mỹ sóg tó mũ, kar sóg fóg ag mỹ tó mũ gé sir, kanhgág ag mỹ

ke gé. Ag mǝ sóg tó, ag tǝ ājag jykre tovānh jé, ag tǝ Topē jykre han jé sir, ag tǝ vēnh jykre kuryj han jé, vēnh kar tǝ ag tǝ ājag jykre tovānh ve jé,” he tóg, Paulo ti.

²¹ “Isǝ tag han to Israel ag tóg Topē jo ĩn krēm inh kǝgmǝ ja nĭgtǝ, isén jé,” he tóg. ²² “Hǝ ra Topē tóg inh jy nĭgǝn mǝ. Hǝ kǝ sóg ũri jē mǝ. Ti vǝ tó inh mǝ (mǝr), ũn mág ag mǝ, ũn kǝsir ag mǝ ke gé. Vǝsǝ Topē vǝ tó tǝ ag tóg tó ja nĭgtǝ, isǝ nén tó mǝ tag, Moisés mré hǝ,” he tóg. ²³ “Cristo jagtar ke tó ja ag tóg nĭgtǝ. Ā ter kar rǝr vén ke ti, ěg jo, he ja ag tóg nĭgtǝ, Cristo to. Kǝ tóg ěg povo mǝ jēngrēg tǝ ěn ri ke nǝ sir, fóg kar ag mǝ ke gé, kanhgág kar ag mǝ ke gé,” he tóg, Paulo ti.

²⁴ Paulo tǝ gen kǝ tóg Festo mǝ e tǝ sir, Paulo tǝ vēnh kǝmén kǝ. Kǝ Festo tóg jamǝ hár(a): “krǝ tǝ ā nǝ, Paulo’,” he mǝ. “Ā tǝ vēnh rá ve mág kǝ tóg ā krǝ tǝ (pē) tǝ,” he tóg, Festo ti.

²⁵ Hǝ ra tóg ti mǝ: “inh krǝ vǝ há nǝ, Festo’,” he mǝ. “Hǝ tǝvǝ Ā jē nǝ vǝ,” he tóg ti mǝ. “Hǝ ra sóg ki hǝ tó mǝ (mǝr), to jykrén há han kǝ,” he tóg. ²⁶ “Tag kǝ nǝ vǝ ki kanhró nǝ, pǝ'i tǝ Agripa tag ti. Hǝ kǝ sóg ti ve kǝ mǝ'ǝg tǝ nǝ. Tó kǝn sóg mǝ. Mē ti huri, ki kanhró tóg nǝ. Vēnh kar tóg mē kǝn tǝ ha,” he tóg.

²⁷ “Pǝ'i tǝ Agripa’,” he tóg. “Ā mǝ Topē vǝ tó tǝ ag tǝ nén tó mǝ kri fig mǝ'?” he tóg. “Kri nĭm ā tóg mǝ, ki kanhró sóg nǝ,” he tóg.

²⁸ Kǝ Agripa tóg Paulo mǝ: “vēme sǝ tǝ ā mǝ isǝ Cristo ki rǝ han sór mǝ'?” he mǝ.

²⁹ Kǝ Paulo tóg ti mǝ: “hǝ,” he mǝ. “Hǝ to sóg Topē mré vǝ mǝ,” he tóg. “Ā tǝ vēme sǝ hǝ ki Jesus ki rǝnh ken kǝ tóg há tǝ vē, ke tǝ nǝ kǝ vēme mág ki. Ā tǝ inh ri kén ke kǝ tóg há tǝ vē, ā, ā mré inh vǝ mēg mǝ ag ke gé. Isǝ se kǝ jē tag hǝ to sóg ā mǝ: inh ri kemnǝ, henh ke tǝ nǝ,” he tóg, Paulo ti.

³⁰ Kǝ pǝ'i tǝ Agripa vǝ jēg nē mǝ sir, governador ke gé, Berenice fi ke gé, ag mré nǝtǝ kar ag ke gé. ³¹ Kǝ ag tóg kǝpa mǝ. Kǝ ag tóg jagnē mré vǝ mǝ. “Nén ũ kórég han tǝ ti nǝ,” he ag tóg.

“Véké tóg se kǝ jē. Ā tǝ nén han tǝ to tóg ter ke tǝ nǝ,” he ag tóg. ³² Kǝ Agripa tóg Festo mǝ: “ti tǝ kyvar kǝ jē hǝ vē vē, hǝ ra tóg pǝ'i mág tǝ Imperador ve sór mǝ,” he tóg mǝ.

27

Cidade tǝ Roma ra

¹ Hǝ kǝ Festo tóg kejēn Paulo mǝ: “ā tǝ ga tǝ Itǝlia ra tĭg ke nē ha,” he mǝ. Kǝ tóg pǝ'i mǝ ti fēg mǝ. Soldado ag capitǝo vē, pǝ'i ěn ti. ũ tǝ Imperador mré ke ag he mǝ ěn capitǝo vē. Ti jiji hǝ vǝ: Júlio, he mǝ. Ti mǝ ag tóg vēse ũ ag vin mǝ gé.

² Kǝ ěg tóg canoa mág kǝra ge mǝ sir. Cidade tǝ Adramítio tá ke vē, canoa mág ěn ti. Ag tǝ ga tǝ Ásia fyr to mǝ sór vē, canoa kǝmǝ. Kǝ ěg tóg goj kǝmǝ mǝ mǝ, tá pa kǝ. Aristarco tóg ěg mré tǝ mǝ, cidade tǝ Tessalōnica tá ke ěn ti, ga tǝ Macedōnia tá ke ěn ti.

³ Tǝ vaj kǝ ěg tóg cidade tǝ Sidom tá krǝg mǝ sir. Kǝ Júlio tóg Paulo mǝ vǝ há han mǝ. Kǝ tóg ti mǝ: “ā mré ke ag venh tĭg, ag tǝ ā ki rǝr jé,” he mǝ.

⁴ Tá pa kǝ kǝka tóg ěg kato tē mǝ. Kǝ ěg tóg goj vǝso tǝ Chipre kakǝm mǝ mǝ, ti tǝ ěg jakǝnh tá nĭn kǝ. ⁵ Kǝ ěg tóg goj kafǝ tǝ kǝmǝ mǝ mǝ, ga tǝ Cilĭcias fyr to, ga tǝ Panfĭlia fyr to ke gé. Kǝ ěg tóg cidade tǝ Mirra tá junjun mǝ sir, ga tǝ Lĭcia tá. ⁶ Tá capitǝo tóg canoa mág ũ vég mǝ, cidade tǝ Alexandria tá canoa, ũ tǝ ga tǝ Itǝlia ra tǝ mǝ ěn. Kǝ tóg ěg mǝ: “kǝ ge jēg,” he mǝ, capitǝo ti. ⁷ Kǝmǝ ěg tóg mǝ mǝ. Komēr hǝ ěg tóg mǝ mǝ, kurǝ tǝ hēn ri ke ki. Kǝ ěg tóg vǝhǝ goj vǝso tǝ Cnido tá junjun mǝ. Hǝ ra kǝka tóg ěg kato tē mǝ gé. Kǝ ěg tóg tá fĭn rǝm tǝ nĭgtǝ. Kǝ ěg tóg goj vǝso tǝ Creta kakǝm mǝ mǝ, kǝka tǝ ěg tǝ vĭrĭn ke kǝ. Krǝ tǝ Salmona kakǝm mǝ ěg tóg mǝ, kǝka krēfĭn. ⁸ Kǝmǝ tĭg tóg jagy tǝ, Creta fyr to hǝ tĭg kǝ. Kǝ ěg tóg vǝhǝ komēr hǝ ěg tóg canoa sag ja há he mǝ tá junjun mǝ. Cidade ũ vǝ tá kakó nǝ, ti jyjy hǝ vǝ: Laséia, he mǝ. ⁹ Hǝ ra ěg tóg komēr hǝ mǝ ja nĭgtǝ, hǝ kǝ kusa tóg kakó tǝ ha. Kǝ tóg goj kǝmǝ tĭg kórég nǝ, kóho

tugrīn. Festa ũ pātén tóg huri, Israel ag vākre jafā ti. Hã kÿ Paulo tóg ag jyvĕn kÿ: ¹⁰ “goj tóg kāmī tīg kórég tí ha, vÿ,” he mũ. “Kÿ ěg tóg jagāgtar mũ ha. Kÿ tóg inh mÿ canoa tÿ nĭnunh mÿ tīg ha mẽ tí, kÿ ājag tũ vÿ vāgfor mũ sir, jó ěg hĕn ri ke mũn kāgter ke mũ gé,” he tóg, Paulo ti.

¹¹ Hã ra capitão tóg canoa tÿ ũ tũn mũn vĭ mĕg mũ sir. Canoa vóg mũ vĭ mĕg tóg mũ gé, hã kÿ tóg Paulo vĭ mĕg tũ nĭ sir. ¹² Canoa sag ja ěn tóg há sĭ nĭ, hã kÿ ag tóg tá kusa fĭn pa vānh nÿtĭ. Hã kÿ ũn e ag tóg tá pa sór mũ, ag tÿ cidade tÿ Fenice tá junjun jé, tá kusa fĭn pa jé. Goj vāso tÿ Creta tá cidade ũ vĕ, canoa sag ja ũ vĕ, Fenice ti. Tá rã krĕfĭn tá kāka vÿ króg he tũ nĭgtĭ. Hã kÿ ag tóg ra mũ sór mũ sir.

Kóho mág

¹³ Hã ra kāka sĭ tóg komĕr hã kraug he mũ sir. Kÿ tóg ag mÿ há tí. Hã kÿ ěg tóg tá pa kÿ Creta fyr ra mũ mũ sir, Creta fyr kakó ra, goj kāmī mũn kÿ. ¹⁴ Vāhã kóho jũ tóg canoa kato tĕ mũ sir, ti jiji hã vÿ: Nordeste, he mũ. Creta tán kātĭ mũ. ¹⁵ Hã ra ěg tóg kóho jũ tag kato canoa vóg tÿ hĕ ri ke tũ nĭ, kÿ ěg tóg ti vóg tovānh mũ sir. Kÿ kóho tóg canoa va tí mũ. ¹⁶ Kÿ ěg tóg goj vāso sĭ to hã mũ mũ, ti jyjy hã vÿ: Cauda, he mũ. Hã ra ěg tóg canoa sĭ nÿgnÿn kāmũ ja nĭ, ti se kÿ. Cauda tá ěg tóg canoa mág kri ti fi han sór mũ, hã ra ěg tóg to jagāgtar mũ, kóho to. ¹⁷ Vāhã ag tóg ti kātānfyn mũ, canoa vóg tí ag. Kar ag tóg canoa mág tógfĭn mũ, ti tÿ vām ke tũ nĭ jé. Hã ra ag tóg rÿnhřÿj kamĕg mũ, rÿnhřÿj tÿ Sirte he mũ ěn, ga tÿ Líbia fyr tá. Hã kÿ ag tóg kur kunũg mũ sir. Kur ěn vÿ canoa kri sag tí, kāka tÿ ti tĭn jé. ěn kunũg ag tóg mũ sir.

¹⁸ Hã ra ěg tóg kóho jũ to jagāgtar' he mũ, kÿ ag tóg tÿ vaj kÿ canoa tÿ rĭg mũ ěn kuju vām mũ sir, goj ki, ti kufy vĕnh kāpām ag tóg mũ sir. ¹⁹ Tÿ vaj ũn kÿ ěg tóg jagāgtar tāvĭ nÿtĭ, kÿ ěg tóg vāvām kĕn mũ sir, canoa kĕki nÿtĭ ěn, ti tralha ti. ěg kar tóg ag mré vāvām mũ sir. ²⁰ Kurã tÿ hĕn ri ke ki ěg tóg

rã vĕg tũ (pĕ) nĭ, krĭg ke gé. Kóho jũ ěn tóg ěg kato tĕ mũ. Kÿ tóg ěg mÿ ěg kāgter ha mẽ tí. “ěg hÿn krenkren ke tũ nĭ ha,” he ěg tóg.

²¹ Hã ra ěg tóg jĕg tũ (pĕ) ja nĭ, kurã tÿ hĕn ri ke ki. Kÿ Paulo tóg ag to tĭg kÿ: “ājag tÿ inh vĭ kri finh ke vĕ vĕ,” he mũ. “ěg tÿ Creta tá kāpa tũ nĭ ra ěg jagĕgtar tũ nĭnh ke vĕ vĕ, kÿ ājag tÿ nĕn ũ kren tũ nĭnh ke vĕ vĕ,” he tóg. ²² “Hã ra ājag fe ti tÿ rÿnh kemnĭ. ěg kar vÿ krenkren mũ. Canoa hã vÿ tũ' hĕnh mũ,” he tóg. ²³ “Kuty tag kã Topĕ tÿ jĕnĕ jafã tóg inh mré vĭ mũ. Inh Senhor hã vĕ, ũ tÿ ti jĕnĕg mũ ti, hã vÿ: Topĕ, he mũ,” he tóg. ²⁴ “Ti tÿ jĕnĕ jafã tóg inh mÿ: “kamĕg tũg nĭ, Paulo,” he mũ. “Pã'i mág tÿ Imperador ve jé Ā tóg ke mũ, kÿ Topĕ tóg Ā mré mũ ag kar vin, ag tÿ Ā mré krenkren jé,” he tóg inh mÿ,” he tóg, Paulo ti. ²⁵ “Kÿ ājag fe ti tÿ há' hemnĭ. Topĕ vĭ kri sóg fig mũ. Ti tÿ inh mÿ tó mũ vÿ ge nĭnh mũ,” he tóg, Paulo ti. ²⁶ “Jó ěg tÿ canoa tÿ goj vāso to tĭn há tóg tí,” he tóg.

²⁷ Semana régre vĕ sir, ěg tÿ goj kafān tũ mĭ mũ kri, kóho tÿ ěg ran tí ki. Goj kafā tũ ěn jiji hã vÿ: Mediterrâneo, he mũ. Meio noite ki canoa vóg tí ag tóg: “ga hÿn kakó nĭ ha,” he mũ. ²⁸ Kÿ ag tóg goj kāmũn mũ sir. Kÿ tóg 36 (ke) metros he mũ. Kānhmar ag tóg kāmũn mĕn, kÿ tóg 27 (ke) metros he mũ sir. ²⁹ Kÿ ag tóg pãró kamĕg mũ, ěg tÿ ag mÿ kã ta kĕnh ha mẽ tĭn kÿ. Kÿ ag tóg canoa nĕr tá ti se jafã tÿ 4 (ke) vin mũ. Ferro ũ vĕ, ti se jafã ti. Ti tÿ rÿnhřÿj kĕkã nÿ kÿ canoa tóg tá krÿg he mũ. Tĭ vin kÿ tóg ag tÿ kurã venh há tí, canoa vóg tí ag. ³⁰ Kÿ ag tóg canoa sĭ ěn térem mũ, goj ki. Canoa se jafã tÿ ag tóg kĕki vin mũ, ag tÿ ón kÿ canoa krĭ tá vin jé. Hã ra ag tóg canoa mág ré kÿ ga ra mũ sór mũ.

³¹ Hã ra Paulo tóg vĕg mũ. Kÿ tóg capitão mÿ, soldado ag mÿ tóg: “ag tÿ pa kÿ ājag vÿ krenkren ke tũ nĭ,” he mũ.

³² Kÿ soldado ag tóg vāfe kym mũ sir, ag tÿ vāfe tÿ canoa sĭ térem kÿ. Kÿ canoa sĭ ěn tóg kutĕ mũ sir.

³³ Tỹ vaj ken kỹ Paulo tóg vĕnh kar jyvĕn mũ, ag jĕn jé. Kỹ tóg: “semana régre vĕ (mỹr), ãjag fe von kỹ,” he mũ. “Nĕn ù kãmĕg tũ ãjag nỹtĩ (mỹr) ver,” he tóg. ³⁴ “Pão ko ra, ãjag tỹ tar há ki krenkren jé. Û vỹ ter ke tũ nĩ, kỹ ù vỹ kaganh ke tũ nĩ gé,” he tóg, Paulo ti. ³⁵ Ti tỹ tag tó kar kỹ tóg pão mäg mũ sir. Vĕnh kar rĩnve tóg Topĕ mré vĩ mũ, kỹ tóg kupãn kỹ ko mũ sir.

³⁶ Kỹ vĕnh kar tóg fe tar nỹtĩ sir. Kỹ ag tóg ko mũ gé sir. ³⁷ 276 (ke) ĕg nỹtĩ, canoa mäg ĕn kãki.

³⁸ Ēg tỹ ko kar kỹ ag tóg goj ki trigo kujĕg mũ, canoa tỹ kãnhvy' hen jé.

³⁹ Tỹ vaj kỹ ag tóg vĕg mũ sir, hã ra ag tóg goj vãso ĕn ki kagtĩg nỹtĩ. Kỹ ag tóg tá rỹnhřj vĕg mũ sir, rĩnhřj ti. Tá kóho tóg há sĩ nĩ. Kỹ ag tóg tag ra canoa tĩn sór mũ. ⁴⁰ Kỹ ag tóg ferro ĕn kykym mũ sir, goj kãki. Kỹ ag tóg canoa vóg jafã kygvãg mũ gé. Canoa krĩ tá ag tóg kur kujĕn mũ, kóho kato. ⁴¹ Hã kỹ ĕg tóg rỹnhřj ĕn to mũ mũ sir. Kỹ goj régre tóg jagnĕ ki jun nĩ. Kỹ canoa tóg rỹnhřj kãra rã mũ sir. Ti krĩ tóg rĩnhřj krĕm rã mũ, kỹ tóg sir tar mũ sir. Kỹ ti nér tóg kam ke mũ sir, goj jũ kỹ. Kỹ tóg mráj mũ, canoa ti.

⁴² Kỹ soldado ag tóg vĕnh sigse ag kãgtĕn sór mũ, ag mrogmro kỹ vĕnh pigju tũ nĩn jé, ag krenkren tũ nĩn jé.

⁴³ Hã ra capitão tóg Paulo kren han sór mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “ke tũg ra,” he mũ. “Ãjag tỹ tũgnũm há nĩn kỹ goj kãra ge vĕn inhhã, ãjag tỹ ga ra ge vĕn jé, tũgnũm kỹ,” he tóg. ⁴⁴ “Ãjag tỹ tũgnũm kórĕg kỹ kan kri nỹmnĩ, canoa mrãnhřj kri,” he tóg, capitão ti.

Kỹ ag tóg ge mũ sir. Hã kỹ ĕg kar tóg ga tá junjun mũ, krenkren kỹ.

28

Goj vãso tỹ Malta tá

¹ Ēg tỹ ga tá nỹtĩn kỹ ĕg tóg ga jiji mĕg mũ, hã vỹ: Malta, he mu. ² Tá ke ag tóg ĕg jagãgtãn mũ. Kỹ ag tóg pĩn han mũ. Ēg mỹ ag tóg: “kãge jĕg ra,” he mũ, ta kutĕ kỹ, kusa jagy tĩn kỹ. Kanhgág ri ke ag vĕ, tá ke ag.

³ Kỹ Paulo tóg pĩnh tĩ mũ, kỹ tóg pĩ ki nĩn mũ. Hã ra pỹn tóg pĩ kãkã nỹ ja nĩ. Rỹ mĕ kỹ tóg tim ke kỹ Paulo prãg mũ, ti nĩgé ki. ⁴ Kỹ tá ke ag tóg pỹn ĕn vĕg mũ, ti tỹ ti nĩgé to sa kỹ. Kỹ ag tóg jagnĕ mỹ: “ũ tĕn tĩ hỹn vĕ,” he mũ. “Goj tán kren, hã ra tóg ã tỹ nĕn han jan kajãm mũ,” he ag tóg, Paulo to.

⁵ Hã ra Paulo tóg pỹn kãvĕn mũ, pĩ ki tóg tỹ vĕn mũ. Hã ra tóg kaga tũ nĩ, ti nĩgé ti, Topĕ tỹ ti tỹ há' hen kỹ.

⁶ Hã ra ag tóg ti tugnỹm mũ, ti kãnhpar ve jé, ke tũ nĩ kỹ ti ter kỹ kutĕ ve jé. Hã kỹ ag tóg ti vĕg nỹtĩ, hora tỹ hĕn ri ke ki. Hã ra tóg ke tũ nĩ. Kỹ ag tóg ti to jykrĕn mãn mũ. “Topĕ tũ mỹ vó?” he ag tóg mũ, ón kỹ, Paulo to. Ag mỹ tóg e tĩ, hã kỹ ag tóg ti to: “topĕ hỹn,” he mũ.

⁷ Goj vãso tá ke ĕn ag kãfór vỹ tỹ Públío nĩ. Tá tóg ĩn nĩ, ã japỹ tá. Ēg tỹ tón nỹtĩ tag tá tóg kakó nĩ, ti ĩn ti. Kỹ tóg ĕg mỹ: “kãge jĕg ra,” he mũ. Ti mré ĕg tóg kurã tãgtũ han mũ.

⁸ Hã ra Públío panh tóg kaga nỹ nĩ. Jãgfa kyvĕnh han tóg, kỹ tóg to rỹg nỹ nĩ gé. Kỹ Paulo tóg ti venh rã mũ. Kỹ tóg ti to Topĕ mré vĩ mũ. Ā nĩgé tỹ tóg ti mĕg mũ, kỹ tóg há' he mũ sir. ⁹ Ti han kỹ vĕnh kagyga kar ag vỹ tá junjun mũ sir, goj vãso ĕn tá. Kỹ tóg ag tỹ há' he kãn mũ, Paulo ti.

¹⁰ Kỹ ag tóg ĕg ki rĩr há han mũ. Ēg tỹ kar kỹ canoa ù kãra ge kỹ ag tóg ĕg mỹ ĕg tỹ nĕn ve sór mũ kar ĕn vin mũ.

Roma ra

¹¹ Kysã tãgtũ tũg kỹ ĕg tóg canoa ù kãra ge mũ sir. Cidade tỹ Alexandre tá ke vĕ gé, canoa ĕn. Tá tóg kusa fĩn rã ja nĩ, Malta tá. Ti rá vỹ tỹ ti vĕgni kãggrá nĩ, ti retrato ĕn ti. Ón kỹ Romano ag topĕ ù vĕ, ti vĕgni kãggrá ti.

¹² Tá pa kỹ ĕg tóg mũ kỹ cidade tỹ Siracusa tá krỹg mũ. Kỹ ĕg tóg tá kurã tãgtũ tũg mũ. ¹³ Tá pa kỹ ĕg tóg cidade tỹ Régio tá junjun mũ. Tỹ vaj kỹ kãka tóg ĕg vóg há han mũ. Hã kỹ ĕg tóg kurã régre tũg kỹ cidade tỹ Pozuoli tá junjun mũ sir. ¹⁴ Tá ĕg tóg Jesus mré ke ag vĕg mũ, kỹ ag tóg ĕg mỹ: “ĕg mré

semana tūg nī ver,” he mū. Kar kŷ ěg tóg cidade tŷ Roma ra mū mū sir. ¹⁵Roma tá ke ag tóg ěg kāmū mẽ ja nī, Jesus mré ke ag. Kŷ ag tóg ěg venh kāmū mū. Cidade tŷ Ápio jamā he mū ěn tá ag tóg ěg kato tēgtē mū, ěmā tŷ Venda Tāgtū he mū ěn tá ke gé. Paulo tŷ ag ve kŷ ti fe tóg mrin ke mū. Kŷ tóg Topē mŷ vī há han mū. Ti krī tóg kānhvy' he mū sir.

¹⁶ ěg tŷ cidade mág tŷ Roma tá jun-jun kŷ Paulo tóg vyr mŷ nī nī, vēse ũ ag mré tóg nī tū nī. Soldado pir hā tóg ti ki rīr mū. Capitāo tóg ti mŷ tag to: “hej,” he ja nī.

Roma tá

¹⁷ Kurā tāgtū tūg kŷ Paulo tóg Israel káfór ag jé prēr mū. Ag vēnh mǎn kŷ tóg ag mŷ: “inh kanhkā',” he mū. “Se kŷ inh jē, Jerusalém tá, kŷ ag tóg tá fóg tŷ Romano ag mŷ inh fēg, isŷ nén ũ han tū hā ra, isŷ ěg jykre mranh tū hā ra, isŷ ěg jóg'jóg tŷ ěg mŷ vēnh jykre nīm ja ěn mranh tū hā ra,” he tóg. ¹⁸ “Fóg tŷ Romano ag tóg inh kavān sór mū vē, ag tŷ inh ki jēmē kar kŷ. Isŷ nén han ja tū to sóg ter ke tū nī vē. ¹⁹ Hā ra Israel ag tóg inh kato vī, hā kŷ sóg sir pā'i mág tŷ Imperador ve sór mū, ag tŷ isén tū nī jé. Hā ra sóg ěg povo kavénh sór tū nī, Imperador jo,” he tóg. ²⁰ “Hā kŷ sóg ājag jé prēr mū, sŷ ājag ki jēmē jé. ěg povo tŷ Israel kar vŷ Cristo ve sór mū. Sŷ Cristo tó hā to sóg se kŷ jē nī,” he tóg, Paulo ti.

²¹ Kŷ ag tóg ti mŷ: “ũ tóg ěg mŷ ā to vēnh rán han ja tū nī, Judéia tá,” he mū ti mŷ, pā'i ag. “Kŷ ěg kanhkā ũ tóg ěg ki jun ja tū nī jé, ti tŷ ěg mŷ ā tŷ nén ũ kórég han mū ěn tó jé,” he ag tóg. ²² “Hā ra tóg ěg tŷ ā ki jēmēnh há tī, ā tŷ nén to jykrén mū ti. Vēnh jykre tāg tag kato ag tóg vī tī, vēnh kar ag, hā kŷ tóg ěg tŷ ā ki jēmēnh há tī,” he ag tóg ti mŷ, Israel mág ag.

²³ Kŷ ag tóg ti mŷ kurā nīm mū. Kŷ ũn e ag tóg vēnh mǎn mū sir, ti tŷ ĩn krēm nī ěn tá. Ag mŷ tóg Topē tŷ tŷ ěg pā'i nī kāmén mū. Jesus kāmén tóg mū, ag tŷ hēn ri ke mūn ti ki ge jé. Moisés tŷ ag mŷ vēnh jykre nīm ja ěn

tó tóg mū sir ag mŷ, vāsŷ Topē vī tó tī ag vī ke gé. Vēnh rá ěn ki tóg ag mŷ Jesus ti ven mū sir. Kusā ki ag tóg kāmū ja nī, tŷ vēmén nŷtī ki ag tóg kutyg mū. ²⁴ Kŷ tóg ũ ag mŷ ki hā tó ti, Paulo tŷ ag mŷ nén tó mū ti, kŷ ag tóg kri fig mū. Hā ra tóg ũ ag mŷ há tū nī. ²⁵ Hā kŷ ag tóg vēnh kápugpón kŷ nŷtī. Kŷ ag tóg mū mū, Paulo tŷ ag mŷ tag tó kar kŷ, ha mẽ. Ag mŷ tóg: “Topē kuprīg tóg tó há han ja nī, ti tŷ Topē vī tó tī tŷ Isaías mŷ: ag mŷ tag tó, hen kŷ,” he tóg. ²⁶ “ěg jóg'jóg ag mŷ tóg tag tó ja nī, hā mẽ: “povo tag mŷ tag tó, hā mẽ: mẽ jé ājag tóg ke mū, ón kŷ, hā ra ājag tóg to jykrén ke tū nīnh mū, hemnī,” he tóg. ²⁷ “Kŷ ag tóg ki kagtīg nŷtīnh mū. Povo tag ag vŷ krī tū nŷtī, nīgrēg kutu ag tóg nŷtī gé, kanē kyvó ag tóg nŷtī gé, ag tŷ nén ũ ve sór tū nŷtīn kŷ, ag tŷ jēmē sór tū nŷtīn kŷ, ag tŷ to jykrén sór tū nŷtīn kŷ ke gé. Hā kŷ ag tóg inh ki ge sór tū nŷtī gé, kŷ sóg ag tŷ há' hēnh ke tū nī gé,” he tóg, Isaías ti,” he tóg mū, Paulo ti, Israel ag mŷ.

²⁸ “Hā kŷ sóg, ājag mŷ tó mū,” he tóg, Paulo ti. “Ājag tŷ mẽ jāvānh nŷtīn kŷ fóg ag vŷ mēnh mū, kanhgág ag ke gé, Topē tŷ ag krenkren han sór mū ti. Kŷ ag tóg ti mŷ: hej, hēnh mū,” he tóg, Paulo ti, Israel ag mŷ.

²⁹ Paulo tŷ tag tó kar kŷ Israel ag tóg mū mū sir, jagnē vī kafān kŷ.

³⁰ Paulo vŷ prŷg régre tūg mū, ā ĩn krēm nīn kŷ. Alugar hen kŷ tóg jē nī, ĩn ěn ti, kŷ tóg kajām mū, Paulo ti, ā jānkamy tŷ. Kŷ tóg ũ tŷ ti mré vī sór mū mŷ: “kārā ra,” he ti. ³¹ Vēnh kar mŷ tóg Topē tŷ tŷ ěg pā'i nī kāmén mū sir, fe tar han kŷ. ěg Senhor tŷ Jesus Cristo kāmén tóg mū sir. Ũ tóg ti mŷ: “vī tūg ra,” he tū nī, ti se kŷ nī hā ra.

PAULO TỠ CARTA HAN: ROMA TÁ KE AG MỠ CARTA

¹ Paulo tỡ rá vễ. Isỹ cidade tỡ Roma tá ke ag mỡ rán ken hã vễ.

Tỡ sóg Jesus Cristo camarada nỡ, kỡ tóg inh fễg, isỹ tỡ apóstolo nỡ jẻ. Hã jẻ tóg inh jẻ prẻ. Kỡ tóg inh kuprẻg gẻ, isỹ vẻnh kar mỡ vẻnh vỡ sér kãmẻn jẻ, Topẻ tỡ ẻg mỡ vẻnh vỡ jẻnẻ ja ẻn ti. ² Topẻ vỡ vỡsỹ ả vỡ tó tỡ ag mỡ: “ha inh kósin kãmẻ tó,” he ja nỡgtỡ, kỡ ag tóg ti kãmẻ rán ja nỡgtỡ gẻ, ag tỡ Topẻ vỡ rán kỡ. ³ Topẻ kósin ẻn tó ja ag tóg nỡgtỡ, ẻg Senhor tỡ Jesus Cristo ti. Tỡ tóg vỡsỹ pả'i mág tỡ Davi kósin nỡ, Jesus ti. Ti jóg'jóg ve hã vễ, Davi ti. ⁴ Ti tỡ tỡ Davi kósin nỡn kỡ tóg tỡ ẻprả ke nỡ, Davi ri ke, hã ra tóg tỡ Topẻ kósin nỡ gẻ, hã kỡ tóg ả ter kar kỡ rỡr mản ja nỡ. Topẻ tỡ ti rỡn mản to ẻg tóg ti tỡ tỡ Topẻ kósin nỡn ki kanhró nỡtỡ. Topẻ vỡ ti tỡ ừn mág han mỡ gẻ sir, ẻg Senhor tỡ Jesus tỡ.

⁵ Topẻ hã ne isar han', Jesus tigrỡn. Ti hã ne inh fễg', isỹ tỡ apóstolo nỡn jẻ, isỹ fóg ag kar mỡ ti kãmẻn jẻ, kanhgág ag mỡ ke gẻ, ag tỡ ti ki ge jẻ, ti vỡ kri fi jẻ, ti vỡ kri nỡm jẻ, ti jiji mẻ kỡ. ⁶ Ừ tỡ inh vỡ mẻg mỡ vỡ tỡ ảjag nỡtỡ gẻ.

Topẻ vỡ ảjag kuprẻg, hã kỡ ảjag vỡ tỡ Jesus Cristo tỡ nỡtỡ. ⁷ Kỡ sóg ảjag mỡ vẻnhrả jẻnẻg mỡ, Topẻ tỡ ảjag to há nỡn kỡ. Cidade tỡ Roma tá ảjag tóg nỡtỡ. Topẻ ne ảjag kuprẻg', hã kỡ ảjag vỡ tỡ ti tỡ nỡtỡ. Hã kỡ sóg ẻg jóg tỡ Topẻ mỡ: “ag tar han nỡ, ag mỡ vẻnh jykre kusa nỡm nỡ,” he tỡ, Topẻ mỡ, ẻg Senhor tỡ Jesus Cristo mỡ ke gẻ.

Paulo tỡ Roma tá ke ag ve sỏr

⁸ Ha mẻ, vẻnh kar vỡ ảjag tỡ ti ki ge kỡ nỡtỡ tag mẻ huri, kỡ sóg ảjag to Topẻ mỡ vỡ há han tỡ, Jesus Cristo tigrỡn. Ti hã mrẻ sóg vẻmẻn tỡ. ⁹ Ti hã mỡ sóg rảnhrảj tỡ, to krónh ke vẻnh sóg nỡgtỡ, hã kỡ sóg ti kósin to vẻmẻ sér ẻn tó tỡ. Ti hã mrẻ sóg ảjag jagfy vỡ tỡ gẻ, kỡ tóg ki kanhró nỡ. Kurả kar ki sóg ảjag kãmẻn

tỡgtỡ, ti mỡ. ¹⁰ Isỹ ti mrẻ vẻmẻn kỡ sóg ảjag tó tỡ. Ti mỡ sóg sỡ kejẻn ảjag ve sỏr mỡ tó tỡ. Ti tỡ kejẻn sỡ ảjag venh ke to há nỡn kỡ tóg inh mỡ: hej, henh ke mỡ. ¹¹ ảjag ve sỏr tấvỡ inh nỡgtỡ, sỡ ảjag mỡ Topẻ kuprẻg tỡ inh kanhrỏn ja ẻn kãmẻn jẻ, ảjag tỡ inh vỡ jẻmẻn kỡ tar nỡtỡ jẻ. ¹² Kỡ ẻg tóg jagnẻ tar han ke mỡ sir, ẻg tỡ jagnẻ jykre ven kỡ, ảjag tỡ isỹ Jesus ki rả kỡ nỡ ven kỡ, isỹ ảjag tỡ ti ki ge kỡ nỡtỡ ven kỡ ke gẻ.

¹³ Inh kanhkả', inh mỡ tóg ảjag tỡ tag ki kanhró nỡtỡnh há tỡ, ha mẻ: ảjag venh tỡg ke to inh jykren tỡ hẻn ri ke han huri, hã ra tóg inh mỡ ki króm ja tỡ nỡ ver. Isỹ ảjag mỡ Topẻ vỡ kãmẻn sỏr vẻ, Roma ki ke ừ ag mỡ ke gẻ, ag kãmỡ ừ tỡ Topẻ ki ge jẻ. Fóg kar mỡ sóg ke tỡ, kỡ tóg inh mỡ sér tỡnh mỡ, sỡ Roma tá tónh ke mủn kỡ ke gẻ. ¹⁴ Fóg tỡ Grego ag mỡ sóg Topẻ vỡ tó tỡ, fóg kar ag mỡ ke gẻ, kanhgág ag mỡ ke gẻ, ừ tỡ nẻn ừ ki kanhró ag mỡ, ừ tỡ nẻn ừ ki kagtỡg ag mỡ ke gẻ. Topẻ vỡ inh mỡ: “ha ag mỡ tó,” he ja nỡgtỡ. ¹⁵ Hã kỡ sóg Roma tá ti tó sỏr mỡ gẻ, Topẻ vỡ sér ẻn ti.

Topẻ jykre tar

¹⁶ Inh pi(jẻ) Topẻ vỡ sér tag to mỡ'ảg sỏr mỡ'. Topẻ hã ne tag to ẻg kren han tỡ', ẻg tỡ kri fin kỡ. Topẻ jykre tar hã vẻ. Judeu ag kren han sỏr tóg mỡ, kar kỡ fóg kar ag ke gẻ, kanhgág ag ke gẻ. ¹⁷ Tag hã ki ẻg tóg Topẻ jykre ki kanhró nỡtỡnh mỡ, Topẻ vỡ sér hã ki. ẻg tỡ ti ki rả hã kỡ ẻg tóg ti mỡ kuryj nỡtỡ. Hã kỡ tag tóg rán kỡ nỡ, ha mẻ: “ẻg tỡ Topẻ ki rả hã tugnỡn ẻg tóg ti mỡ kuryj nỡtỡnh ke mỡ, kỡ ẻg rỡnrỡr mản ke mỡ,” he ja tóg nỡ, Topẻ vỡ rán ki.

ẻprả ke ag jykre pỏno

¹⁸ Hã ra Topẻ tóg jỡ nỡ gẻ, kanhkả tá. Ừ tỡ ti ki ẻkrẻg tỡ ag to tóg jỡ mỡ. Topẻ vỡ ag mỡ tỡ nẻn ừ tỡ nỡ, hã kỡ ag tóg vẻnh jykre kuryj han sỏr tỡ nỡgtỡ. Vẻnh vỡ há tỡ ag tóg tũg' he sỏr tỡ gẻ, vẻnh jykre kórẻg han sỏr kỡ. ¹⁹ Topẻ jykre há nỡtỡn hã ki kanhró ag tóg nỡtỡ vẻ, ag tỡ ki kanhrỏn sỏr kỡ. Topẻ vỡ ẻg kar mỡ tag ven tỡ. ²⁰ ẻg pi(jẻ) Topẻ vẻg

tĩ'. Hã ra tóg nén ù kar han, ãg tỹ nén vég mũ kar. Ën vigve ký ãg tóg ti jykre mág nĩ ãn ki kanhró nĩ sir. “Û tỹ tag han mũ vỹ tỹ ùn mág nĩ,” he jé ãg tóg ke mũ. “Ën jykre vỹ tar nĩ, ãn hỹn tóg tũ' henh ke tũ nĩ,” he jé ãg tóg ke mũ, ãg tỹ Topẽ tỹ nén han ja vigve ký. Hã ra ag tóg ki kanhrân jãvãnh nỹtĩ, hã ký Topẽ tóg ag to jũnh ke mũ, hã ra ag tỹ ne tónh ke tóg tũ tĩnh mũ. ²¹ Ti tỹ tỹ Topẽ nĩn ki kanhró ag tóg nỹtĩ vë, hã ra ag tóg ti to: “Topẽ vë,” he tũ nĩgtĩ. Ti tỹ tỹ ùn mág nĩ tag tó sór tũ ag tóg nĩgtĩ. Ti mỹ ag: “inh mỹ tóg há tĩ,” he ja tũ nĩgtĩ gé, ti tỹ ag ki rĩr há han mũ ra. Hã ký ag tóg ag tỹ krĩ há ra ki kagtĩg nỹtĩ sir, ag krĩ há tóg tũ' he ja nĩgtĩ sir. Nén ù há to jykrén mũ ki kagtĩg ag nỹtĩ ha. ²² “Ki kanhró mág inh nĩ,” he ag tóg tĩ, hã ra ag tóg krĩ vënhmỹ nỹtĩ ha. ²³ Ký ag tóg Topẽ pë tag jëgja kã, ùn ter vãnh tag jëgja kã ag tóg sir ëprã ke kãggrã fëg mũ sir, ëprã ke ag kãgter tĩn ra. Sësi kãggrã vin ag ke gé, bicho tỹ fa tỹ 4 ag kãggrã ke gé, pỹn kãggrã ke gé. Tag vỹ ag mỹ tỹ topẽ nỹtĩ sir.

²⁴ Hã ký Topẽ tóg ag tovãnh mũ sir. Ag tỹ ãjag tỹ nén to én mũ ãn han sór nỹtĩn ký tóg ag tovãnh mũ, ag tỹ han jé. Jagnë kavénh ag tóg mũ sir. ²⁵ Topẽ vĩ há kri fi vãnh ra ag tóg vënh ó hã kri nĩm tĩ. Ag tỹ ù tỹ nén ù kar han ja ãn to: “Topẽ vë,” henh ke vë vë, hã ra ag tóg ti tỹ nén han ja to: “Topẽ vë,” he sór mũ, ón ký. Û tỹ nén ù kar han mũ hã ne ã pir mỹ tỹ ùn mág nĩ', ti hã mỹ ãg tóg vĩ há han ke mũ'. To krónh ke vãnh ãg nỹtĩ. Amém.

²⁶ Ag tỹ Topẽ tỹ nén han ja to: “Topẽ vë,” hen ký Topẽ tóg ag togvãnh gé, ag tỹ ãjag tỹ nén to én mũ ãn han jé, ãg kavénh tĩ ãn ti. Ag prũ fag tỹ ag mré nỹ tũg ký fag tóg jag(në) hã mré ti vënhmỹ han mũ sir, mỹr, ha mẽ. ²⁷ Ký fag mën ag tóg ãjag prũ fag mré nỹ tovãnh ký jagnë to én mũ gé sir. Jagnë to én ký ag tóg jagnë mré nỹ ký ti kórég han mũ gé sir, jagnë kavénh ký. Hã ký ag tóg ag tỹ Topẽ tovãnh to jagãgtar nỹtĩnh mũ. Ti tỹ ag vóg kónãn hã vë.

²⁸ Ve ra ha. Topẽ ki ëkrén jãvãnh ag

tóg nỹtĩ, ti to é he ký. Hã ký Topẽ tóg ag togvãnh ja nĩgtĩ gé sir, vënh kato, ag tỹ vënh jykre pãno han sór ký. “Ha han, ge ký sir,” he ja tóg nĩgtĩ. ²⁹ Vënh jykre pãno tỹ ag fór nỹtĩ ha, ti kórég tãvĩ tỹ. Nén kar to én (ka)më ag nỹtĩ. Vënh jykre kuryj han vãnh ag nỹtĩ. Jagnë tũ to én (ka)më ag nỹtĩ. Jagnë kãgtén ag tóg tĩ gé. Jagnë vĩ kafãn ag tóg tĩ gé. Jagnë mỹ un'ón ag tóg tĩ gé. Jagnë krĩn kónãn ag tóg tĩ gé. Jagnë to vĩ kónãn ag tóg tĩ gé. ³⁰ Jagnë to un'ón ag tóg tĩ gé. Topẽ kato tẽ mág ag tóg nỹtĩ. Jagnë vóg kónãn ag tóg tĩ. “Ag kãfór vỹ tỹ inh nĩ,” he ag tóg tĩ, ký ag tóg vëso nén ù há tó tĩ, ón ký. “Inh hỹn vënh jykre pãno tỹ ne han mũ, ùri?” he ag tóg tĩ, kurã kar ki. ãjag mỹnh fag vĩ han vãnh ag tóg nỹtĩ gé, ãjag panh ag vĩ ti. ³¹ Krĩ tũ ag nỹtĩ. Ón ký ag tóg jagnë mré nén kar to jykrén tĩ, ãjag tỹ ki króm ke tũ (hã) ra. Jagnë mré há nỹtĩ ki kagtĩg ag nỹtĩ, ký ag tóg jagnë jagãgtãn ki kagtĩg nỹtĩ gé. ³² Topẽ vỹ ù tỹ tag han mũ to: “kãgter jé ag tóg ke mũ,” he ja nĩgtĩ. Ag tỹ tag ki kanhró nỹtĩ ra ag tóg han mũ sir, ký ag tóg ù tỹ tag han mũ to há nỹtĩ gé, mỹr, ha mẽ.

2

Topẽ tỹ vënh jykre pãno to jũ

¹ Fóg mré kanhgág ag vỹ vënh jykre kórég tag hyn han kãn tĩ, ký ag tóg Judeu ag mỹ kórég nỹtĩ. Hã ra Judeu ag vỹ ti kórég han tĩ gé, ag tỹ ón ký ag to vĩ mũ ra. “Kórég ag nỹtĩ,” he ag tóg tĩ, hã ra ag tóg fóg jykre kórég ãn han tĩ gé, kanhgág jykre kórég ti ke gé. Hã ký ag tóg ãjag jykre tugnĩn ti kórég venh ke mũ gé. ² Topẽ vỹ ù tỹ tag han mũ vóg kónãn ke mũ, ti jykre kuryj nĩn ký, Topẽ ti. Ti tỹ ke há vë. ³ Ûn jykre kórég ag tóg ag mỹ kórég nỹtĩ, Judeu ag mỹ, hã ra ag tóg hã han tĩ gé. Ký ag hỹn hë ri kenh mũ, Topẽ tỹ ag vóg kónãn tũ nĩ jé? Ag vóg kónãn jé tóg ke mũ, ha vemnĩ. ⁴ Ver tóg ãg to há nĩ, ver tóg ãg to fen nĩnh mũ, ver tóg jũ vãnh nĩ, Topẽ ti. Ti tỹ ãg tỹ ãg jykre kórég tovãnh ve sór vë, hã ký tóg ver ãg to há tãvĩ nĩ. Hã ra tóg ag mỹ tỹ nén ù

tũ nĩ ve nĩ, Topẽ tỹ ẽg to fen nĩnh ke mũ ti. ⁵ Kutu ag nỹtĩ, vẽnh jykre pãno tovãnh jãvãnh ag nỹtĩ, hã kỹ Topẽ tỹ ag to jũ tóg komẽr hã mág rã nĩ. Kejẽn tóg Topẽ tỹ vẽnh kar jykre venh ke kurã pètẽm ke mũ sir. Kỹ ag tóg venh ke mũ, Topẽ tỹ ag vóg kónãn ke ti, kỹ vẽnh kar vỹ ti jykre kuryj venh ke mũ, ti tỹ ẽg mỹ ki hã tó mũ ti. ⁶ Ti hã ne ẽg mỹ nĩm ke mũ', ẽg tỹ nén hyn han ja ẽn kaja ti. ⁷ Ẽn kã tóg ẽg mỹ ẽg rĩr krỹg ja tũ ven ke mũ, ùn jykre kuryj ag mỹ. Ẽg tỹ ti jykre há to tar nỹtĩn kỹ tóg ẽg mỹ ẽg rĩr krỹg ja tũ ven ke mũ, ẽg tỹ tá tỹ ùn mág nỹtĩ sór kỹ, ẽg tỹ Topẽ hã tỹ ẽg mỹ vĩ há han ke ve sór kỹ, ẽg tỹ ẽg rĩr krỹg ja tũ ve sór kỹ. Kỹ tóg ẽg mỹ ven ke mũ. ⁸ Hã ra tóg ù vóg kónãn ke mũ gé. Û tóg ãjag tỹ nén han sór mũ ẽn hã han tĩ. Vẽnh vĩ há kri fi vãnh ag nỹtĩ, ag tỹ vẽnh jykre pãno hyn han sór kỹ. Hã kỹ tóg ag vóg kónãn ke mũ. ⁹ Û tỹ vẽnh jykre pãno han mũ kar vỹ kanẽ junjur ke mũ, jagtar jagy hyn han kỹ. Ag tỹ tỹ Judeu nỹtĩ ra ag tóg jagãgtar ke mũ, kar kỹ fóg kar ag ke gé, kanhgág ag ke gé. ¹⁰ Û tỹ vẽnh jykre kuryj han mũ tỹ tóg ùn mág hyn han ke mũ hã ra, to tóg vĩ há han ke mũ, ẽg mỹ tóg vẽnh jykre kusa nĩm ke mũ, ẽg tỹ tỹ Judeu nỹtĩ ra, kar kỹ fóg ag mỹ ke gé, kanhgág ag mỹ ke gé.

¹¹ Ha vé, Topẽ mỹ ti tỹ nén ù tũ nĩ, Judeu ag, fóg ag, kanhgág ag. Ti mỹ ẽg tóg tỹ ùn pir nỹtĩ. ¹² Û ag tóg Topẽ vĩ mẽ ja tũ nỹtĩ. Kỹ ag tóg ti kórég kar hyn han mũ sir. Kỹ ag tóg nũgme ki vár ke mũ sir, inferno ki, ag jykre kórég to. Ag jãvo Judeu ag vỹ Topẽ vĩ mẽ ja nĩgtĩ. Hã ra ag tóg ti kórég han tĩ gé. Kỹ Topẽ tóg ag vóg kónãn ke mũ gé sir. “Isỹ ãjag mỹ nén tó ja ẽn han ja tũ ãjag nỹtĩ,” he jé tóg ke mũ. ¹³ Ha vé, ẽg tỹ Topẽ vĩ mẽg mũ ra han tũ nĩn kỹ ẽg Topẽ mỹ há tũ nỹtĩ. Ẽg tỹ ti vĩ ki króm kỹ ẽg tóg ti mỹ kuryj nỹtĩ. ¹⁴ Fóg ag mré kanhgág ag vỹ Topẽ vĩ mẽ ja tũ nĩ ver, ù tỹ Judeu jykre han tũ kar ag. Ge ra vẽnh jykre há tóg ag mỹ sér tĩ, ag tỹ Topẽ vĩ mẽ ja tũ (hã) ra. Kỹ ag tỹ vẽnh

jykre há han sór mũ tag vỹ ag mỹ ag tỹ ki króm han jafã nĩ. ¹⁵ Topẽ tỹ nén tó ja ẽn vỹ ag kãkã nĩ, hã kỹ ag tóg han sór mũ, ag tỹ mẽ ja tũ ra. Hã kỹ tóg ag mỹ sér tĩ, ag tỹ nén ù há han kỹ. Jãvo tóg ag mỹ e tĩ, ag tỹ ti kórég han kỹ. Ag tỹ Topẽ vĩ mẽ ja tũ ra ag tóg vẽnh jykre há ki kanhró nỹtĩ. ¹⁶ Kejẽn Topẽ tóg Jesus Cristo mỹ: “ag jykre ve kãn nĩ,” henh ke mũ, ti kurã ẽn kã. Kỹ vẽnh kar jykre vỹ vẽnh ven ke mũ, ag jykre kórég mré hã, ag tỹ vẽnh kar vatánh tá nén han ja ti. Tag hã tó sóg tĩ, sỹ vẽnh kar mỹ ti vĩ sér kãmén kỹ.

Judeu ag tỹ Topẽ vĩ mranh ja

¹⁷ Ha vé, Judeu ag mỹ tóg sér tĩ, ag tỹ tỹ Judeu nỹtĩn kỹ. “Topẽ ne ẽg jyvẽn ja nĩgtĩ', kỹ ẽg nũgme ki vár ke tũ nĩ,” he ag tóg tĩ. “Topẽ to ẽg há nỹtĩ,” he ag tóg tĩ gé. ¹⁸ Ti tỹ ẽg ki nén ve sór mũ ki kanhró ag tóg nỹtĩ. Ti vĩ ki tóg rán kỹ nĩ, hã kỹ ag tóg ẽn ve kỹ vẽnh jykre kuryj ki kanhró nỹtĩ. ¹⁹ “Ki kanhró ẽg nỹtĩ,” he ag tóg tĩ, hã kỹ ag tóg ù tỹ ki kagtĩg ag mỹ tó tĩ, Judeu ag, ag tỹ ag mỹ ùn kyvó ag ri ke nỹtĩn kỹ. Kutu mĩ ag tóg mũgtĩ, kỹ ag tóg ag mỹ jẽngrẽ han sór tĩ, ag mỹ Topẽ vĩ tó kỹ. ²⁰ Û tỹ ki kagtĩg ag kanhrãn ag tóg tĩ, gĩr ag ke gé. “Topẽ vĩ vỹ há nĩ, vẽnh jykre há vẽ, ki hã tóg tó tĩ, hã to ẽg Topẽ ki kanhrãn tĩ,” he ag tóg tĩ. ²¹ Ón kỹ ag tóg ù ag kanhrãn tĩ, ãjag tỹ ki kagtĩg nỹtĩ (hã) ra. Û mỹ ag tóg: “nén ù péju(g) tũg nĩ,” he tĩ. Hã ra ag tóg ù tũ péju(g) tĩ. ²² Ón kỹ ag tóg: “ã prũ tũ fi mré nỹ tũg nĩ, ã mén tũ mré nỹ tũg nĩ gé,” he tĩ. Hã ra ag tóg fag mré nỹgnỹ tĩ. Ón kỹ ag tóg vẽnh kãggrá tỹ topẽ to: “Topẽ pijé,” he tĩ. Hã ra ag tóg vẽnh kãggrá ag jo ìn krẽm ag tũ péju(g) tĩ. ²³ “Topẽ vỹ ẽg jyvẽn ja nĩgtĩ,” he ag tóg tĩ. Hã ra ag tóg ti vĩ mranh tĩ. Topẽ kavénh ag tóg tĩ. ²⁴ Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, Judeu ag to, Topẽ vĩ rán ki, ha mẽ: “ãjag jykre kórég ve kỹ fóg ag mré kanhgág ag vỹ Topẽ jykre to: kórég ti hỹn nĩ,” he tĩ,” he ja tóg nĩgtĩ, Judeu ag to, Topẽ vĩ rán ki.

²⁵ Há ti nĩ, ěg tỹ tỹ Judeu nỹtĩ ti, ěg tỹ Topě vĩ ki króm kỹ. Ěg tỹ hã ra ti vĩ mranh kỹ tóg ěg mỹ nén ũ há han ke tũ nĩ, ěg tỹ tỹ Judeu nỹtĩ ra. Fóg ri ke vỹ tỹ ěg nỹtĩ, kanhgág ri ke, ěg tỹ ti vĩ mranh kỹ. ²⁶ Kejěn fóg ũ tóg sir Topě vĩ ki króm mũ sir, kanhgág ũ hěn ri ke mũn. Kỹ tóg Topě mỹ tỹ Judeu ri ke nĩ sir, ti tỹ Topě vĩ ki króm to. ²⁷ Hã kỹ fóg ag mré kanhgág ag vỹ Judeu ag jykre kórég tónh ke mũ, ha vemnĩ, ag tỹ Topě vĩ ki króm kỹ. Topě vĩ mranh ag tóg tĩ, ag tỹ tỹ Judeu nỹtĩ ra, ag tỹ Topě vĩ rá vég nỹtĩ ra. Hã tó jé ag tóg ke mũ, fóg ag, kanhgág ag ke gé. ²⁸⁻²⁹ Ón kỹ ag tóg tỹ Judeu nỹtĩ, ag pi(jé) tỹ Topě tũ pě nỹtĩ'. Ón kỹ ag gré junun fár vỹ kym kỹ nĩ, Topě tỹ ag mỹ: “kym ra,” he ja nĩn kỹ. Kỹ ag tóg tag tugnĩn jagně mỹ: “Topě tũ vỹ tỹ ěg nỹtĩ,” he tĩ. Hã ra ag pi(jé) tag tugrĩn tỹ Topě tũ nỹtĩ'. Topě tũ ag vỹ ajag fe tỹ ti ki rá tĩ, kỹ ag jykre hã ne kym kỹ nĩ ri ke nĩ'. Ag tỹ vėnh jykre kórég tovānh to ken hã vė. Topě kuprĩg ne ěg jykre há han tĩ', kỹ Topě tóg ěg mỹ vĩ há han tĩ gé sir, ěg jykre há nỹtĩn kỹ. Ti pi(jé) ěprã ke ri ke ón kỹ vĩ há han tĩ', ti ki ge kỹ nỹtĩ ag mỹ. Ěg hã vỹ tỹ Topě tũ pě nỹtĩ'.

3

¹ Kỹ Judeu ag hỹn inh mỹ: “kỹn mỹ há tũ nĩ, ěg tỹ tỹ Judeu ag krě nỹtĩn kỹ?” he sór mũ. “Ěg gré junun fár kym kỹ nĩn kỹn mỹ tỹ nén ũ tũ nĩ?” he sór ag hỹn mũ. ² Vó, há tãvĩ ti nĩ gé. Ěg hã mỹ tóg ã vĩ ti tó ja nĩgtĩ, Topě ti, ěg tỹ tỹ Judeu krě nỹtĩn kỹ. ³ Ěg kãmĩ ũ tóg ti vĩ kri fig tũ nĩgtĩ. Hã ra Topě pi(jé) ag tugrĩn ã tỹ nén tó ja ěn han ke tũ nĩ', ag tỹ ti vĩ ki króm tũ ra tóg ã vĩ ki króm tĩ, Topě ti, ag jãvo. ⁴ Ti tỹ ěg mỹ tó ja ěn han ti tĩ, ón vānh ti nĩgtĩ. Ěprã ke ag ne un'ón tĩ', hã ra tóg ón ke tũ pě nĩ, Topě ti. Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, Topě vĩ rán ki, hã vỹ: “vėnh kar vỹ venh ke mũ, ã tỹ ã vĩ han tĩ ti,” he mũ. “Ũ tỹ ã jykre tugnỹm kỹ tóg venh ke mũ sir, ã tỹ ki

hã tó tĩ ti,” he ja tóg nĩ, Topě to, Topě vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki. Hã ra tóg ge nĩ.

⁵ Kỹ Judeu ag hỹn ón kỹ inh mỹ: “kỹn hỹn há nĩ, ěg jykre pãno ti,” he sór mũ. “Vėnh kar vỹ ěg jykre pãno ve kỹ Topě jykre kuryj nĩ ki kanhró nỹtĩ, ti tỹ ěg jãvo vėnh jykre pãno to há tũ nĩn kỹ. Hã kỹ ěg jykre pãno tag vỹ tỹ nén ũ há nĩ. Hã ra tóg to ěg vóg kónān sór mũ, ěg jykre pãno to, ti tỹ tỹ nén ũ há nĩ ra. Tag tugnĩn tóg jykre pãno nĩ ve nĩ, Topě ti,” he sór ag hỹn mũ, Judeu ũ ag. Ěprã ke ag vỹ ón kỹ vĩ tỹ ge han tĩ. ⁶ Hã ra tóg há tũ nĩ, ag vỹ tag ti. Topě jykre hã ne kuryj nĩ'. Ti jykre há nĩn kỹ tóg ěprã ke jykre to: “há tũ ti nĩ,” henh ke mũ. Jykre kuryj ti nĩ inhhã.

⁷ Hã ra Judeu ũ ag tóg ón kỹ: “vėnhmỹ ěg ki króm kỹ nỹtĩ vė,” he tĩ gé. “Ěg ón tugrĩn Topě tỹ tỹ ũn mág nĩ tag vỹ vėnh ven mũ, ti ón vānh vỹ vėnh ven mũ ěg jãvo. Há ti nĩ, tag ti. Hã kỹ ti tỹ ěg ón mũ tag to: “inh vĩ mranh ja ajag tóg nĩgtĩ,” hen kỹ tóg vėnhmỹn kỹ tó mũ, Topě ti,” he ag tóg tĩ, ón kỹ. ⁸ “Ti kórég han jé ěg tóg ke mũ, Topě tỹ ěg jykre kórég tỹ nén ũ há han jé,” he ag tóg tĩ, ón kỹ. Kỹ ag tóg iso ón kỹ: “tag tó ti tĩ, Paulo ti,” he tĩ gé. Ũ tỹ tag tó mũ ag vóg kónān jé tóg ke mũ, Topě ti, ag ón mũ tag to, ti jykre kuryj nĩn kỹ, ha vemnĩ.

Ěg kar tỹ Topě vĩ mranh kãn

⁹ Kỹ isỹ Judeu ag to ne tó ně? Ěg mỹ fóg ag kãfór nỹtĩ, ěg tỹ tỹ Judeu nỹtĩn kỹ? Vó, ag kãfór tũ ěg nỹtĩ. Topě vĩ mranh kãn ěg mỹr, Judeu, fóg, kanhgág, ěg kar mỹr. Tag tó inh huri. Hã ra tóg ge nĩ. ¹⁰ Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ gé, ha mẽ: “ũn jykre kuryj vỹ tũ tĩ, ũn jykre kuryj venh ke tũ pě ěg nĩgtĩ. ¹¹ Vėnh jykre há han ki kagtĩg kar ěg nỹtĩ, ũ tỹ Topě jykre han sór mũ vỹ tũ tĩ. ¹² Ěg kar vỹ Topě japry, Topě jamĩn tovānh kãn kỹ nỹtĩ. Jykre kórég kar ěg nỹtĩ. Vėnh jykre kuryj han vānh ěg nỹtĩ. ũn jykre há venh ke tũ pě ěg nĩ. ¹³ Un'ón (ka)mě kar ěg nỹtĩ, jagně to. Ěg tỹ vėser to nón kỹ vėser ger tóg kãkutě tĩ. Ěg ón vỹ vėser ger tag ri ke

nĩ. Jagnē mǝ ěg tóg un'ón tĩ gé. Ěg vĩ jũ tǝ ěg tóg jagnē kǎgtén ri ke han tĩ gé, kǝ tóg pǝn veneno ri ke nĩ, ěg vĩ jũ ti. ¹⁴ Vēnh vĩ jũ tǝ ěg fór nǝtĩ, kǝ ěg tóg vēnh kar mǝ vĩ kónān tĩ. ¹⁵ Jagnē kǎgtén (ka)mē ěg nǝtĩ, tag hǎ tóg ěg mǝ sér tĩ. ¹⁶ Ěg tǝ hēn mĩ mũ kǝ ěg tóg nén ũ kar kókég tĩ, hǎ kǝ ěg mré ke fag vǝ jagtar nǝtĩ, ěg to. ¹⁷ Ěg pi(jé) vēnh jykre kusa ve sór tĩ'. ¹⁸ Topē kamēg sór vānh ěg nǝtĩ," he ja tóg nǝgtĩ, Topē vĩ tǝ rán kǝ nĩ ki. Hǎ ra tóg ge nĩ.

¹⁹ Hǎ ra ěg kar vǝ tag ki kanhró nǝtĩ, ha mē. Ěg hǎ mǝ ti rán kǝ nĩ, Topē vĩ ti, ěg tǝ ki króm jé. Hǎ ra ěg tóg mranh kǎn. Kǝ Topē tǝ ěg mǝ: "ti kórég han ā," he mũ ra tóg ěg tǝ ti mǝ ne tónh ke tóg tũ tĩ, ěg kar ti. Hǎ jé tóg ěg mǝ ā vĩ jēnē ja nǝgtĩ, ěg tǝ to ěg kórég nĩ tag ki kanhrān jé. ²⁰ Topē vĩ ki króm kǎn ja tũ ěg tóg nǝtĩ, hǎ kǝ ěg kuryj tũ nǝtĩ, Topē mǝ. Hǎ kǝ ěg tǝ Topē tǝ vāsǝ ěg jyvēn ja ěn mēg mũ ra ěg tóg Topē vĩ mranh ki kanhrān mũ, ti tǝ ěg mǝ: "tag han tǝg ra," hen kǝ. Ge ta ěg tóg mranh tĩ.

Topē tǝ ěg kren han sór

²¹⁻²² Vāhǎ Topē jykre kuryj tóg vēnh ven ja nǝgtĩ. Ti hǎ ne ěg mǝ vēnh pāte fón mũ sir', inhhǎ', ěg tǝ Jesus Cristo ki ge kǝ, ěg tǝ ti tǝ ěg jyvēn ja ěn mranh ja (hǎ) ra. Ti jykre kuryj hǎ vē. Vāsǝ tóg tó ja nĩ, Topē ti, ti tǝ tag han ke ti. Ā jykre si ki tóg tó ja nĩ, kǝ ti vĩ tó tĩ ag, profeta ěn ag tóg tó ja nǝgtĩ gé, ti jykre tǝg ke ti. Ũ tǝ ti ki ge kǝ nǝtĩ kar mǝ tóg vēnh pāte fón tĩ. Kǝ ěg kar tóg jagnē ri ke nǝtĩ ha, ěg tǝ ti ki ge kǝ. ²³ Topē vĩ mranh kǎn ěg, vēnh jykre kuryj han tũ ěg nǝtĩ, Topē jykre kuryj tag han ki kagtǝg ěg nǝtĩ. ²⁴ Hǎ ra tóg ěg jagǎgtǎn kǝ ěg mǝ vēnh pāte fón sór mũ. Fagrǝnh mǝ ke vē, kajām ke tũ ěg tóg nĩ. Jesus Cristo tugnǝn tóg ěg kren han sór mũ. ²⁵ Topē ne Jesus fēg', ti hǎ tǝ ěg tǝ Topē vĩ mranh tǝ tǝg' hen jé, ti ter kǝ ti kyvénh tǝ ěg jagfy ti ki kǎkutē kǝ. Kǝ ěg tóg ti ki rǎ kǝ há nǝtĩ sir, Topē jykre kuryj hǎ vē sir. Jesus to ěg ki kanhrān mũ, vēnh jykre kuryj ti.

Hǎ kǝ Topē tóg ěg tǝ vāsǝ ti vĩ mranh ja ěn to tóg ěg vóg ja tũ nĩ ver, ěg to fen kǝ, ²⁶ ti tǝ ũri ěg mǝ ā jykre tǝg ven sór kǝ. Topē vǝ kuryj nĩ. Ti tǝ ěg mǝ vēnh pāte fón kǝ ěg ti mǝ kugryj nǝtĩ sir, ěg tǝ Jesus ki gen kǝ. Topē jykre kuryj hǎ vē sir.

²⁷ Kǝ Judeu ag hǝn inh mǝ: "kǝ ěg mǝ Topē mǝ há tũ nǝtĩ, ěg tǝ ti vĩ ki króm sór mũ ra?" he sór mũ. Hǝ, hǎ vē. Kórég ěg nǝtĩ, hǎ kǝ ěg tóg ti vĩ ki króm sór mũ ra mranh tĩ. Ěg tǝ ti ki ge kǝ tóg ěg mǝ vēnh pāte fón tĩ, kǝ ěg há nǝtĩ. ²⁸ Tag ki kanhró ěg nǝtĩ, ha mē. Ěg tǝ Topē jykre si ěn han sór mũ ra ěg jykre pāno vǝ ěg kǎkǎ nĩ nĩ. Ěg tǝ Jesus ki gen hǎ kǝ tóg ěg mǝ vēnh pāte fón ke mũ hǎ ra. ²⁹ Topē pi(jé) Judeu ag tāvĩ vég nĩ nĩ'. Fóg ag vég ti nĩ gé, kanhgág ag ke gé. ³⁰ Pir ti nĩ, Topē ti. Hǎ kǝ tóg ũ tǝ ti ki ge mũ ag mǝ vēnh pāte fón tĩ, Judeu ag mré hǎ, fóg ag mǝ ke gé, kanhgág ag mǝ ke gé. Ěg tǝ ti ki ge to tóg ěg mǝ vēnh pāte fón tĩ, ěg kar mǝ.

³¹ Kǝ ěg mǝ ti ki ge kǝ (ěg mǝ) Topē tǝ vāsǝ ěg mǝ vēnh jykre nǝm ja ěn tǝ tǝg' he tĩ, Topē tǝ Judeu ag jyvēn ja ěn ti? Vó. Vāhǎ ěg ki króm há han ki kanhró nǝtĩ, Topē tǝ ěg mǝ vēnh jykre nǝm ja ěn ki.

4

Topē tǝ Abraão mǝ vēnh pāte fón

¹ Kǝ Judeu ag hǝn inh mǝ: "ěg jóg'jóg ve pē tǝ Abraão hǝn hē ri ke tĩ?" he sór mũ. ²⁻³ "Nén ũ há kar han ti tĩ, Abraão ti, hǎ tigrǝn tóg tǝ Topē mǝ ũn há nĩ," he sór ag hǝn mũ, Judeu ag. Vó, hǎ tũ vē. Ti ki rǎ tugnǝn ke vē. Hǎ kǝ tag vǝ ti to rán kǝ nĩ, ha mē: "Abraão vǝ Topē ki rǎ, hǎ kǝ tóg tǝ Topē mǝ ũn há nĩ, ti tǝ ti ki rǎ tigrǝn," he tóg mũ, Topē vĩ rán ki. Ti tǝ nén ũ há han tugnǝn Topē mǝ tǝ ũn há nĩ ra tóg vēso: "tǝ sóg ũn há nĩ, ag kar kǎfór," henh ke mũ vē, vēsǝ ũn há han sór kǝ. Hǎ ra ěg vēsǝ ũn há han ki kagtǝg nǝtĩ.

⁴ Hǎ vé, ěg rǎnhrǎj to ěg tóg ěg rǎnhrǎj kaja vég tĩ. Fagrǝnh mǝ ke tũ vē, ěg rǎnhrǎj kaja ti. ⁵ Topē jykre vǝ

ge tũ nĩgtĩ. Ęg tỹ ti ki ge kỹ Ęg tóg ti mỹ tỹ, ùn há nỹtĩ. Ęg tỹ ti ki ge tũgrĩn tóg Ęg mỹ vėnh pãte fón tĩ, Ęg tỹ ti vĩ mranh ja ti. Ęg rãnrãj pijé'. Topě tỹ nén han mũn hã vė.

⁶ Hã kỹ vãsỹ Ęg pã'i tỹ Davi tóg tó ja nĩgtĩ gé. Ũ tỹ nén ù kórég han tĩ ěn to tóg vĩ há han ja nĩ, Davi ti. Topě vỹ Ęg mỹ vėnh pãte fón tĩ, Ęg tỹ ti vĩ mranh ja ti. Topě tỹ ùn mỹ vėnh pãte fón ja ěn to Davi tóg tag tó ja nĩgtĩ, ha mẽ: ⁷ “Topě vỹ Ęg ve há han ke mũ, hã kỹ tóg Ęg mỹ Ęg tỹ ti vĩ mranh ja ěn tỹ vėnh pãte fón tĩ. Kỹ Ęg ve mãn ke tũ nĩ ha, Ęg jykre pãno ja ěn ti, ti tỹ vėnh pãte fón kỹ nĩn kỹ. ⁸ Topě vỹ Ęg ve há han ke mũ, hã kỹ tóg Ęg mỹ Ęg tỹ ti vĩ mranh ja ěn kaja kórég ěn ven ke tũ pẽ nĩ,” he ja tóg nĩgtĩ, Davi ti.

⁹ Kỹ Judeu ag hỹn inh mỹ: “Davi hỹn ù tỹ hẽ to tag tó ja nĩgtĩ?” he sór mũ. “Judeu jykre han mũ ag to ke mỹ vó, ag jykre han tũ ag to ke mỹ vó?” he sór ag hỹn mũ. Ęg kar to ke vė. Hã vė, Abraão to sóg: “ti tỹ Topě ki rã tũgrĩn tóg tỹ Topě mỹ ùn há nĩ,” he ja nĩ. ¹⁰ Kỹ ti jykre tỹ Topě mỹ kuryj nĩ ěn kã ti mỹ Judeu ag jykre han kỹ tĩ nĩ', Abraão ti? Vó, ěn kã ti Ęg jykre han tũ nĩ ver. ěn kã ti ã gré junun fãr kym ja tũ nĩ ver. ¹¹ Topě vỹ ti mỹ vėnh pãte fón, ti tỹ ti ki rã tũgnĩn, ti tỹ ver Israel ag jykre ki kagtĩg nĩn kã. Ti mỹ vėnh pãte fón kar kỹ Topě tóg ti mỹ Ęg jykre tag nĩm ja nĩ, ti tỹ ã gré junun fãr kym jé sir, vėnh kar tỹ ti jykre há nĩ ki kanhrãn jé. Hã kỹ tóg tỹ ù tỹ Topě ki ge mũ kar jóg nĩ sir, Abraão ti, ag tỹ Judeu ag jykre han tũ ra, ag tỹ ãjag fãr kym tũ ra ke gé. Topě ki ge kỹ Ęg tóg Topě mỹ tỹ ùn há nỹtĩ, Abraão ri ke. ¹² Kỹ tóg tỹ Judeu jykre han mũ ag jóg'jóg ve pẽ nĩ gé sir, Abraão ti, ag tỹ ti mré Topě ki ge kỹ. Judeu jykre han to hã tóg Topě ki rã, Ęg jóg tỹ Abraão ti. Kỹ Ęg tỹ Topě ki ge kỹ tóg tỹ Ęg jóg pẽ nĩ gé sir, Ęg tỹ tỹ Judeu krẽ nỹtĩ ra Topě ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. ¹³ Topě vỹ Abraão mỹ: “ã krẽ vỹ ga kar mũ mũnh mũ, kỹ tóg tỹ ag tũ kar nĩnh mũ,” he ja nĩgtĩ. Ti tỹ Topě vĩ kri fi tũgrĩn tóg ti mỹ tag tó.

Vėnh jykre si ki króm tũgnĩn ke pijé'. Ti tỹ Topě ki rã kỹ tóg ti mỹ tỹ ùn há nĩ, hã kỹ Topě tóg ti mỹ tag tó ja nĩ.

Topě tỹ ù tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ ag to há

¹⁴⁻¹⁵ Ha vé, Ęg tỹ Topě tỹ vãsỹ Ęg mỹ vėnh jykre nĩm ja ěn han sór mũ ra Ęg tóg mranh tĩ, kỹ Topě tóg Ęg vóg kónãn ke mũ vė sir. Hã kỹ Ęg tóg ti tỹ Ęg mỹ nén ù há tó ja ěn venh ke tũ pẽ nĩ vė sir. Ęg vóg kónãn jé tóg ke mũ vė sir, kỹ tóg Ęg mỹ nén ù há nĩm ke tũ nĩ vė sir. Kỹ tóg Ęg mỹ: “ha inh ki rã,” henh ke tũ nĩ vė gé. Topě tỹ Ęg vóg kónãn ke mũ hã ne kã nĩ vė', ti vĩ mranh tũgrĩn. ¹⁶ Hã ra tóg Ęg mỹ: “ha inh ki rã, sỹ ãjag mỹ nén ù há ěn han jé, ãjag tỹ inh ki ge tũgrĩn,” he ja nĩgtĩ. Ti tỹ Ęg jagãgtãn hã vė. Topě tóg Abraão krẽ kar ag mỹ vin sór mũ, ã tỹ nén tó ja ěn. Ti pi(jé) Judeu jykre han mũ ag tãvĩ mỹ vin sór mũ'. Ũ tỹ Abraão ri ke Topě ki ge mũ ag mỹ tóg vin sór mũ gé, Topě ti. Ęg kar jóg'jóg ve vỹ tỹ ti nĩ, Abraão ti. ¹⁷⁻¹⁸ Topě hã ne ti mỹ: “ã krẽ tỹ sóg povo e hyn han ke mũ,” he ja nĩ', hã kỹ tóg tỹ Ęg kar jóg'jóg ve pẽ nĩ. Rãn kỹ ti nĩ, Topě vĩ rãn ki. Kỹ tóg ti vĩ tag kri fi ja nĩgtĩ, Abraão ti, ã tỹ gĩr ve vãn h nĩ ra, ti kófa nĩn kỹ. Ũn ter mũ ag rĩnrĩr mãn han ki kanhró tóg nĩ, Topě ti. Kỹ tóg nén kar han ki kanhró nĩgtĩ gé. Nén ù tóg tũ tĩ ver, hã ra Topě tóg nén ù kar han tĩ, ã vĩ tỹ. Hã kỹ tóg Abraão mỹ ti kósin ke tó ja nĩgtĩ gé. Kỹ Abraão tóg ti vĩ kri fi ja nĩgtĩ. Ver tóg kósin ja tũ nĩ, ã kófa nĩ ra, hã ra tóg Topě vĩ kri fi ja nĩgtĩ, Topě tỹ ti mỹ: “ã krẽ tỹ sóg povo e hyn han ke mũ,” he ja tag to. ¹⁹⁻²⁰ Topě tỹ ti mỹ tag tó kỹ tóg 100 (ke) anos pětẽm, Abraão ti. Si há ti nĩ ja nĩgtĩ, ti prũ tỹ Sara fi ke gé. Gĩr han vãn h fag nỹtĩ, ěn kã. ěn hã kã Topě tóg ti mỹ ti krẽ e hyn han ke tó ja nĩgtĩ. Kỹ tóg ti vĩ kri fi ja nĩgtĩ, to krónh ke tũ ja tóg nĩgtĩ. “Hỹ mỹ vỹ?” he ja tũ ti nĩgtĩ, Topě vĩ tag to. Ti vĩ kri fi kỹ tóg Topě to: “ùn mág vỹ tỹ ti nĩ,” he ja nĩgtĩ. ²¹ “Topě vỹ ã tỹ nén tó ja han ki kanhró nĩ,” he ja ti nĩ, Abraão ti, to krónh ke tũ nĩn kỹ. ²² Tag hã tũgnĩn

tóg Topě mý tỹ ũn há nĩ, ti tỹ ã fe tỹ ti ki rãn kỹ.

²³ Topě vĩ tó tĩ ũ tóg Abraão to rán ja nĩ, Topě vĩ rán ki, ti tỹ Topě mý tỹ ũn há nĩ ti. ²⁴ Hã ra tóg ěg to rán ja nĩ gé. Topě mý ěg tóg tỹ ũn há nỹtĩnh ke mũ gé, Abraão ri ke, ěg tỹ ti ki ge kỹ. Hã kỹ tóg ěg Senhor tỹ Jesus rĩn mãn ja nĩgtĩ, ti ter ja tá. ²⁵ ěg jagfy tóg ter ja nĩ, Jesus ti, ti tỹ ěg tỹ Topě vĩ mranh tỹ tũg' he jé. Hã jé Topě tóg ti fěg ja nĩ. Kỹ tóg ti rĩn mãn ja nĩ gé, ti tỹ ěg mý vėnh pãte fón jé, ěg tỹ ti vĩ mranh ja ti.

5

Topě tỹ ěg to jũ mãn ke tũ

¹ Kỹ tóg ěg mý vėnh pãte fón mũ sir, ěg tỹ Jesus Cristo ki ge kỹ nỹtĩnh kỹ. Kỹ ěg tóg jatun mý nỹtĩ, Topě tỹ ěg to jũ mãn tũ nĩn kỹ, ěg Senhor tỹ Jesus Cristo tugrĩn. ² Ti hã tugnĩn Topě tóg ěg jagãgtãn tĩ. Tag tugrĩn ěg tar nỹtĩ sir. Kỹ tóg ěg mý sér tĩ gé. Topě vỹ ěg tỹ ũn mág han ke mũ, ti tỹ tỹ ũn mág nĩ ěn ri ke han jé tóg ke mũ, kỹ tóg ěg mý sér tĩnh mũ sir. ³ Ver ěg tóg ti jagy végtĩ, tag ki. Hã ra tóg ěg mý sér tĩ gé, ěg tỹ ti jagy végtĩ mũ ra. ěg tỹ ti jagy végtĩ mũ tag ne ěg tar han ke mũ', koměr hã. ⁴ ěg tar nỹtĩnh kỹ ěg ti tovãnh sórtũ nĩ ki kanhró nỹtĩ sir. ěg tỹ ti tovãnh sórtũ nỹtĩnh kỹ ěg tóg Topě tỹ ěg mý nén tó ja kar venh ke mũ, ti tỹ ěg mý nén ũ há ven ke ěn ti, tá. ⁵ ěg pi(jé) venh ke tũ nĩ', Topě tỹ nén tó ja ěn ti. ěg mý tóg ã kuprĩg jěnh huri, ti tỹ tỹ ěg jagrě nĩ jé. ěg jagrě tag vỹ ěg mý: "Topě vỹ ã to há nĩ," he tĩ. Ti hã tugrĩn ěg ki kanhró nỹtĩ, ěg tỹ Topě tỹ ěg mý nén tó ja ěn venh ke ki.

⁶ Jykre pãno ěg nỹtĩ, krój ěg nỹtĩ. ěg tỹ ver kórég nỹtĩ ěn kã Cristo ne ěg jagfy ter ja nĩgtĩ'. ⁷ Ti jãvo ěg kã ũ tóg ěg jagfy ter ke tũ nĩ. ũn jykre há jagfy ter ke tũ ěg nỹtĩ. ⁸ ěg jãvo Cristo vỹ ěg jagfy ter ja nĩ, ěg tỹ tỹ Topě vĩ mranh jafã nỹtĩ ra. Hã ki ěg ki kanhró nỹtĩ, Topě tỹ ěg to há tãvĩ nĩ ti. ⁹ Kỹ Topě tóg ěg mý vėnh pãte fón mũ sir, Jesus tỹ ěg jagfy ter ja tugnĩn, ti kyvėnh tugrĩn.

Kỹ tóg Topě tỹ vėnh kar to jũnh ke kurã ěn ki ěg kren han ke mũ gé, ha mẽ.

¹⁰ ěg tỹ ver ti kato tẽ nỹtĩ ra Topě kósin tóg ěg jagfy ter, kỹ Topě tóg ěg to há nĩ, ěg to jũ mãn tũ ti nĩ. Kỹ tóg ěg to há nĩ ha. Kỹ tóg kurã ěn kã ěg kren han ke mũ gé, ti rĩr jěnh kỹ, ti kósin ti. ¹¹ Kurã ěn kã tóg ěg kren han ke mũ, hã ra tóg ũri ěg to há nĩ gé, kỹ tóg ěg mý sér tĩ. ěg Senhor tỹ Jesus Cristo tugnĩn ke vė. Ti hã ne Topě tỹ ěg to há nĩnh ke han'. Ti hã ne Topě tỹ ěg to jũ tỹ tũ' he mũ'.

Adão vỹ Topě vĩ mranh vén, Jesus vỹ ki króm kãn

¹² Ha vé, ũn pir vỹ Topě vĩ mranh vén, kỹ Topě vĩ mranh vỹ kã nĩ nĩ sir. Ti vĩ mranh tugrĩn tóg ter ja nĩ gé, ũ tỹ ti vĩ mranh vén mũ ěn ti. ũ tỹ ti vĩ mranh vén ja ěn ri ke ěg nỹtĩ, Topě vĩ mranh kãn ja ěg tóg nĩ gé, ěg tỹ tỹ ũn ve nón ke nỹtĩnh kỹ. Kỹ ěg tóg kãgter kãn ke mũ gé, Topě vĩ mranh kỹ. ¹³ Topě tỹ ěg jyvėn to hã ag tóg ti vĩ mranh ja nĩgtĩ gé, hã ra ag tóg vėnh jykre kórég to: "Topě vĩ mranh vė," he ja tũ nĩ ver, ag tỹ Topě tỹ ěg jyvėn tĩ ěn mẽ ja tũ nĩn kỹ, Moisés tỹ Topě vĩ rán ja to hã. ¹⁴⁻¹⁵ Ge ra ag tóg kãgter ja nĩ, ěn to. Adão vỹ ter, ti nón ke ag vỹ kãgter, Moisés mur to hã. Adão ne Topě tỹ ti mý ka kaně to: "ko tũg nĩ," he ja ěn ko ja nĩgtĩ'. Ti nón ke ag vỹ Topě vĩ mranh gé, hã ra ag pi(jé) Adão tỹ Topě vĩ mranh ja ěn ri ke hyn han ja nĩgtĩ'. Ge ra ag tóg kãgter. Kỹ ěg ũri kãgter tĩ gé, ěg tỹ ũn ve ěn nón Topě vĩ mranh kỹ.

ũn pir tỹ Topě vĩ mranh vén ja tugrĩn ěg tóg kãgter kãn ke mũ. ũn ve tỹ ěg jo vėnh jykre kórég han jan hã vė. Ti jãvo ti nón ke ěn ti, Jesus hã vỹ ěg mý vėnh jykre há nĩm ke mũ. Ti tugnĩn Topě vỹ ũn e tãvĩ jagãtãn ke mũ sir. ěg mý tóg nén tỹ hěnh ri ke hyn han ke mũ sir, kỹ tóg presente há tãvĩ ri ke nĩ sir, ũn pir tugrĩn, hã vỹ: Jesus Cristo, he mũ. Kỹ Jesus tỹ ěg mý vėnh jykre há nĩm mũ ěn vỹ ũn ve tỹ ěg mý vėnh jykre kórég nĩm ja ěn kãfór nĩ. ¹⁶ ũn pir tỹ Topě vĩ mranh vén ěn tugnĩn ěg

kägter kân ke mü. Topê vî mranh pir tugrîn tóg êg vóg kónân kân ke mü. Hã ra tóg êg mÿ presente ri ke han sór mü ha. Êg jagãgtân tóg tî, êg tÿ ti vî mranh tÿ hên ri ke han ja ra, ký tóg êg mÿ vênh pãte fón mü gé sir. ¹⁷ Ûn pir tÿ Tope vî mranh vén ja tugnîn êg kar kägter kân ke mü. Hã ra tóg ùn pir ù tugrîn êg jagãgtân ke mü ha, ký tóg êg mÿ vênh pãte fón mü. Ký tóg êg kugrynh ke mü. Êg mÿ presente ri ke han hã vê. Ký êg tóg rînrîr măn ke mü gé, ký êg tóg tá tÿ ùn mág nÿtînh mü sir, ùn pir tugnîn, hã vÿ: Jesus Cristo, he mü. Hã ki Jesus tÿ êg mÿ vênh jykre há nîm mü tóg ùn ve tÿ êg mÿ vênh jykre kórég nîm ja ên kãfór nî.

¹⁸ Hÿ, ùn pir tÿ Topê vî mranh vén ja tugrîn Topê tóg êg vóg kónân kân ke mü sir. Ri ke ti nî, Jesus tÿ êg kren han mü ti. Ûn pir tÿ Topê vî ki króm kân tugnîn Topê tóg êg kar jagãgtân ke mü sir, ký tóg êg mÿ vênh pãte fón ke mü, êg kägter măn tû nî jé, êg kuprîg ti. ¹⁹ Ûn pir tóg Topê vî han ja tû nî, ký êg kar vÿ Topê vî mranh tî sir, ti nón. Kar ký ùn pir vÿ Topê vî han kân ja nîgtî, ký Topê tóg ti tugrîn êg mÿ vênh pãte fón kân ke mü gé sir. ²⁰ Ký Topê tóg Moisés tÿ êg jyvên ja nîgtî, hã ký tóg rán ja nî. Ký êg tóg ti vî mē ký êg tÿ Topê vî mranh e han ja ên ki kanhrân mü sir. Êg tÿ ti vî mranh e tãvî nî ra Topê tóg êg jagãgtân kãfór han mü gé sir, ²¹ ti tÿ êg jykre kugrynh jé sir. Nügme ki êg tóg vár kân ke mü vê, inferno ki, êg tÿ Topê vî mranh to. Jagy ti nî. Hã ra Topê tóg êg jagãgtân kân ke mü, ký tóg êg kugrynh ke mü, ký êg rîr krÿg ja tû venh ke mü, nügme ki vár ke tû êg nÿtî, inferno ki. Topê tÿ êg jagãgtân hã vê, êg Senhor tÿ Jesus Cristo tÿ êg jagfÿ ter ja tugrîn ken hã vê.

6

Jesus Cristo tÿ êg jykre si tûg

¹ Ký Judeu ù hÿn inh mÿ: “kÿn hÿn há nînh mü, êg tÿ Topê vî mranh ký,” he sór mü. “Ký tóg êg jagãgtân kãfór han ke mü gé, êg tÿ mranh mág ký,”

he sór ag hÿn mü. ² Vó, há tû pē ti nî. Kórég ti nî. Ti ki ge ký êg tóg vênh jykre tãg han tî, ký êg jykre si tóg tû tî ha, ti tÿ êg jykre si tÿ tû' hen ký.

³ Ha vé, vênh kype ký êg nÿtî. Batismo tag vÿ ge nî, ha mē. Êg tÿ Cristo ki rã to ken hã vê. Cristo vÿ ter ja nî. Ter ký tóg êg jykre si tÿ tû' hé. ⁴ Tûg ký tóg ti mré vênh kej kãkã nÿ ri ke han mü gé, êg jykre si ti. Ký Cristo vÿ rîr măn, ter kar ký, Topê tÿ ti rîr măn ký. Tar ti nî, Topê ti, hã ký tóg ti rîr măn. Êg tÿ ti mré rîr măn ri ke ti nî, hã vÿ: vênh jykre tãg to tar nî, he mü. Batismo to ken hã vê.

⁵ Êg jykre si tÿ tóg tû' hé, ti ter ký, ký êg jykre tãg tóg nÿ ha, êg tÿ ti mré rînrîr nÿtînh ký, ti rîr măn ên ri ke. ⁶ Ti tÿ cruz to sa ký êg jykre si tóg ti mré to sa ri ke han gé, ký tóg tû' he mü, êg tÿ ti vî mranh măn tû nî jé. Topê vî mranh jafã vÿ tÿ êg nÿtî ja nîgtî, hã ký tóg tÿ tûg' he ja nî, Jesus Cristo ti. Hã ký êg tóg ùri Topê vî mranh tî ag ri ke tû nÿtî ha. ⁷ Êg jykre si tûg ký êg tóg jykre kuryj nÿtî ha, ha mē, ký êg tóg mranh sór măn tû nî ha. ⁸ Cristo vÿ êg jykre si tÿ tûg' hé, ti ter ký. Ký tóg êg mÿ vênh jykre tãg han mü gé, rîr măn ký, ký êg tóg ti mré jykre tãg ên hã mî mûnh mü. Vênh vî há to ken hã vê.

⁹ Cristo ne rîr măn', ter kar ký. Ký tóg ter măn ke tû nî ha. Û vÿ ti tén măn ke tû pē nî ha. ¹⁰ Ter ja ti nî. Ti ter ja vÿ pir nî, êg tÿ Topê vî mranh ên tugnîn. Ký tóg rîr jê nî sir, Topê mÿ, ti tÿ Topê tû han kân jé. ¹¹ Ký ti ri ke han nî. Topê vî mranh tûg nî, ãjag jykre si ter ký nÿn ký. Topê jykre há han nî, ãjag tÿ ti tû han kân jé, ãjag tÿ Jesus Cristo ki ge ký nÿtînh ký.

¹² Êg jykre vÿ Topê vî mranh sór mü, êg jykre ter ke tag. Êg jykre tÿ nén to én mü ên han tûg nî, Topê vî mranh tûg nî. ¹³ Kejên ãjag tóg ãjag pēn tÿ, ãjag nîgé tÿ, ãjag nûnē tÿ, ãjag há ki nÿtî kar tÿ Topê vî mranh sór mü. ãjag tÿ mranh ký ãjag tóg ãjag há tÿ vênh jykre pãno han ja nÿtîgtî, Topê kato tē ja nÿtîgtî. Ký ke tûg nî. Topê mÿ vênh fêg nî. ãjag jykre si ter ký, ãjag jykre

täg nýtĩn ký Topě mý věnh fěg kãn nĩ, ti jykre hã han sórmnĩ, ājag jykre tỹ, ājag há ki nýtĩ kar tỹ. Ěg tỹ ti mý věnh fěg ký ěg tóg ti jykre há han kãn ke mũ sir. ¹⁴ Ký ěg tóg ũri Topě vĩ mranh tĩ ag ri ke tũ nýtĩ ha, Topě tỹ ěg jagãgtãn ký, ti tỹ ěg tar han ký. Ti tỹ ěg jyvẽn ja ěn tugnĩn tóg ěg vóg kónãn ke mũ vē, ěg tỹ mranh ký, hã ra tóg ěg jagãgtãn mũ ha.

Jesus Cristo tỹ ěg jykre tãg

¹⁵ Ký Judeu ag hỹn inh mý: “ký Topě vỹ ěg tỹ ti vĩ mranh mũ ra ěg vóg kónãn mãn ke tũ nĩ. Ký ěg hỹn jatun mý mranh mũ,” he sór mũ. “Ěg jagãgtãn ti tĩ, hã ký tóg tỹ nén ũ tũ nĩ, ti vĩ mranh mũ ti,” he sór ag hỹn mũ. Hã tũ vē hã ra. Kórég ti nĩ, ěg tỹ ti vĩ mranh ký. ¹⁶ Ěg tỹ ũ mý věnh fěg ký tóg tỹ ěg patrão nĩ, ký ěg hã vỹ tỹ ti camarada nýtĩ. Ri ke ti nĩ, ěg tỹ Topě vĩ mranh sór ký. Ti vĩ mranh jafã vỹ tỹ ěg nýtĩ, ěn kã. Ěg tỹ Topě vĩ kri fig tĩ nĩn ký ěg tóg ti mý há nýtĩ sir. ¹⁷ Vãsỹ ājag tóg tỹ Topě vĩ mranh jafã ja nýtĩgtĩ. Hã ra ājag tóg ũri Topě vĩ kri fig tĩ ha, ājag fe tỹ ti ki ge ký. Ājag tỹ Topě vĩ mẽ ja ěn kri fig ājag tóg tĩ, ký sóg Topě mý vĩ há han tĩ, ājag to. ¹⁸ Topě vỹ ājag jykre kugrynh, ājag tỹ tỹ ti vĩ mranh jafã tũ nýtĩ jé, ũri. Ký ājag tóg tỹ Topě krẽm ke nýtĩ, ājag tỹ tỹ ti jykre kuryj mũ mũ jafã nýtĩ jé, ũri.

¹⁹ Ājag mý sóg ěg tỹ tỹ ti vĩ ki króm jafã nýtĩ tag tó mũ, comparação han ký, ājag tỹ to ěg tỹ tỹ ũn há mý věnh fěg ki kanhró nýtĩ jé, hã vỹ: Topě, he mũ. Vãsỹ ājag tóg věnh jykre pãno han sór ja nýtĩ, nén ũ kavěj ti, nén ũ kórég kar ti. Tag han ký ājag tóg ũn kórég mý věnh fěg ja nýtĩ. Ŭri Topě mý věnh fěg kãn, ājag tỹ tỹ ti tũ nýtĩ jé, věnh jykre kuryj hã han jé sir. ²⁰ Vãsỹ, ājag tỹ tỹ Topě vĩ mranh ký nýtĩn ký věnh jykre há tóg ājag mý tũg ja nĩ. ²¹ Ký ājag ne han ja nýtĩ, tempo ěn kã? Věnh jykre kórég tãvĩ han ja ājag tóg nýtĩ. Ājag tỹ ājag jykre si to jykrén ký tóg ājag mý'a tĩ, ũri. Věnh jykre tag tugnĩn ěg nũgme ki vár kãn ke mũ vē, hã ký

tóg ājag mý'a tĩ, ājag tỹ ti kórég han ja to jykrén ký. ²² Ŭri ājag tóg kygvar ký nýtĩ, mýr, ha mẽ, Topě vĩ mranh ja ěn tỹ tóg tũg' he ja nĩ. Topě mý ājag věnh fěg ký nýtĩ. Ājag tỹ nén han mũ vỹ tỹ ti tũ nĩ, ti jykre kuryj, ký ājag tóg ter ke tũ nĩ ha, ājag kuprĩg vỹ rĩr nĩ ha. ²³ Topě vĩ mranh tigrĩn ěg nũgme ki vár ke mũ vē. Topě tỹ ěg vóg kónãn hã vē. Hã ra tóg ěg jagãgtãn mũ, ký tóg ěg mý rĩr krỹg ja tũ ven ke mũ. Ti tỹ ěg mý presente han hã vē, hã vỹ: ěg tỹ ěg rĩr krỹg ja tũ venh ke, he mũ, ěg Senhor tỹ Jesus Cristo tugnĩn.

7

Věnh prũg to comparação

¹ Inh kanhkã', Topě tỹ vãsỹ ěg mý věnh jykre nĩm ja ěn ki kanhró ājag tóg nýtĩ, Moisés tỹ rán ja ěn ti. Ěg rĩr nýtĩn ký ěg tóg věnh jykre ěn han ký nýtĩ, ěg ter ký tóg ěg mý tũ' he mũ, věnh jykre ěn ti. ² Ri ke ti nĩ gé, ěg prũ fi mré. Fi mén rĩr jẽn ký fi tóg tỹ ti tũ jě, fi mén tũ. Ti ter ký fi tóg tỹ ti tũ tũ jě sir, ti tũg ký. ³ Fi mén rĩr jẽn ký fi tóg tỹ ti tũ jě. Fi tỹ ti rĩr tĩ ra ũ mré nỹ ký fi tóg ã mén tũ mré nỹ mũ. Ti ter ký fi tóg mén tũ jě sir, ký, fi tỹ ũ mré tĩg sór ký tóg sir há tĩ, fi mén vē sir, fi tỹ ũ mré tĩ mũ ěn ti. ⁴ Ri ke ti nĩ, Topě tỹ vãsỹ ěg mý věnh jykre nĩm ja ěn ti. Cristo ter ký tóg ěg jykre si tỹ tũg' hé gé. Hã ký tóg ěg tỹ ti tỹ ěg jyvẽn ja ěn mranh ja ra tóg ěg vóg kónãn ke tũ nĩ sir. Vãhã ěg tóg tỹ Cristo tũ nýtĩ ha, ũ tỹ ter kar ký rĩr mãn ja ěn tũ vỹ tỹ ěg nýtĩ. Ký ěg tóg ũri Topě jykre hã han sór mũ ha, ti mý sér tĩ jé. ⁵ Vãsỹ ěg tóg ěg tỹ nén to ěn ja ěn hyn han tĩ ja nĩgtĩ. Ký ěg tóg věnh jykre kavěj han kãn ja nĩgtĩ, ěg jykre tỹ, ěg há ki nýtĩ kar tỹ ke gé. Ěg jykre kavěj tigrĩn ěg nũgme ki vár ke mũ vē. Topě tỹ ěg jyvẽn mũ jẽmẽn ký ěg tóg ki kanhrãn mũ, ěg tỹ ti vĩ mranh mũ tag ki. Jérĩn mý ěg tóg mranh mãn', mranh mãn' he mũ sir. ⁶ Hã ra tóg ěg mý tũ tĩ ha, ěg tỹ Topě tỹ vãsỹ ěg jyvẽn jẽmẽg mũ ra mranh mũ ti, Cristo tỹ ter ký ěg jykre si tỹ tũg' hen ký. Topě vĩ

mranh sór tũ ãg nýtĩ ha. Æg kygvãn ti huri, ky ãg tóg Topẽ tũ hã han tĩ sir, Topẽ kuprĩg tỹ ãg krĩn ky. Ky ãg tóg Topẽ tỹ ãg jyvẽn to kanẽ jur han mãn ke tũ nĩ ha. Ki króm sór ãg nýtĩ ha. Æg kanẽ jur pijé'. Topẽ kuprĩg tỹ ãg mỹ vẽn jykre tãg nĩm jan hã vẽ.

Vẽn jykre kórég han ky ãg Topẽ vĩ mranh tĩ

⁷ Ky Judeu ag hỹn inh mỹ: “ky Topẽ tỹ vãsỹ ãg jyvẽn mũ ãn mỹ kórég nĩ?” he sór mũ. Vó, kórég tũ ti nĩ. Æg jyvẽn ja tóg nĩgtĩ, ky ãg tóg ti vĩ mẽ ky: “vẽn jykre kórég han ky inh hỹn tóg ti vĩ mranh tĩ,” he tĩ. Topẽ vỹ ãg mỹ: “nẽn ù to én tũg nĩ,” he ja nĩ. Tag jẽmẽn ky ãg tóg ù tũ to én tag tỹ Topẽ vĩ mranh nĩ ki kanhró nýtĩ. ⁸ Topẽ tỹ ãg jyvẽn mũ ra ãg tóg ti vĩ mranh sór mũgtĩ, jérĩn mỹ. Ti tỹ ãg mỹ: “tag han tũg ra,” he mũ ra ãg tóg han sór tĩ, hã ky ãg tóg ù tũ to én sór tĩ. Topẽ tỹ ãg jyvẽn tũ ra ãg ki kanhrãn ke tũ nĩ vẽ, vẽn jykre pãno tỹ ti vĩ mranh nĩn ki. ⁹ Vãsỹ ãg tóg Topẽ tỹ ãg jyvẽn mũ ãn mẽg tũ ja nýtĩgtĩ. Véké ãg tóg mũ ja nýtĩgtĩ, jatun mỹ. Ky tóg vãhã ãg mỹ ã vĩ jẽnẽ ja nĩ, Topẽ ti, ãg jyvẽn ky. Æn mẽ ky ãg tóg ãg tỹ ti vĩ mranh ja ãn ki kanhrãn ja nýtĩgtĩ, ãg tỹ to nũgme ki vãr ke mũ mrẽ hã. Ky ãg tóg kanẽ jur nýtĩ ha. ¹⁰ Topẽ vỹ tóg ãg jyvẽn, ãg tỹ nũgme ki vãr ke tũ nýtĩ jé. Jérĩn mỹ ãg tóg ki vãr ke mũ, ãg tỹ ti tỹ ãg jyvẽn kri fig tũ nĩn ky. Hã ve ãg tóg, ãg tỹ ti tỹ ãg jyvẽn mẽ ky. ¹¹ Æg tỹ Topẽ vĩ mranh ky ãg tóg Topẽ tỹ ãg jyvẽn mũ kato tẽ mũ. Ky ãg nũgme ki vãr ke mũ sir, ãg tỹ: “ti hỹn tỹ nẽn ù tũ nĩ, sỹ ti vĩ mranh mũ ti,” he mũ ra.

¹² Hã ky Topẽ tỹ vãsỹ ãg jyvẽn mũ ãn vỹ há nĩ, ti tỹ tỹ Topẽ tũ nĩn ky. Ky Topẽ tỹ vãsỹ ãg mỹ vẽn jykre nĩm ja ãn vỹ kuryj nĩ gé. Há ti nĩ, Topẽ tũ vỹ tỹ ti nĩ gé.

¹³ Ky Judeu ag hỹn inh mỹ: “ãg mỹ vẽn jykre há tugnĩn nũgme ki vãr ke mũ?” he sór mũ. Vó, ke tũ vẽ. Topẽ vĩ mranh tugrĩn ãg nũgme ki vãr ke mũ. Nẽn ù há ja vẽ, Topẽ tỹ ãg jyvẽn ja ti, hã ra ãg tóg mranh. Æg tỹ Topẽ tỹ ãg

jyvẽn mẽ ky ãg tóg ãg jykre kórég to: “ti vĩ mranh ja inh nĩgtĩ,” he tĩ. Hã ki ãg tóg ki kanhrãn mũ, ãg tỹ Topẽ vĩ mranh tag tỹ tỹ nẽn ù kórég tãvĩ nĩn ki. ¹⁴ Topẽ tỹ ãg jyvẽn mũ ãn vỹ tỹ ti tũ nĩ, ti kuprĩg vỹ to ãg kanhrãn tĩ. Jérĩn mỹ ãg tóg ãg tỹ nẽn to én mũ ãn han sór tĩ, ãg krój nýtĩn ky. Ti vĩ mranh ky ãg tóg tỹ ti vĩ mranh jafã nýtĩ.

Æg tỹ ti kórég han sór tũ ra ãg tóg han tĩ

¹⁵ Æg jykre tóg inh mỹ e tĩ. Sỹ nẽn to há ãn han tũ sóg nĩgtĩ. Sỹ nẽn to há tũ ãn hã han sóg tĩ mỹr, ky tóg inh mỹ e tĩ. ¹⁶ Æg tỹ ti kórég han sór tũ ra ãg tóg han tĩ. Ti vĩ mranh mũ vỹ ãg mỹ kórég nĩ, ky ãg tóg ki kanhró nýtĩ, ti tỹ ãg jyvẽn há han ja ãn ki. Ge ra ãg tóg mranh tĩ. ¹⁷ Æg jykre si hã vẽ. Æg tỹ ãg jykre si tovãnh kãn ja tũ nĩn ky ãg tóg ti vĩ mranh tĩ, ãg tỹ mranh sór tũ (hã) ra. Æg jykre tãg tũ vẽ, tag ti. ¹⁸ Æg pi(jé) vẽn jykre há to tar nýtĩ'. Vẽn jykre kórég vỹ ver ãg kãkã nĩ nĩ. Vẽn jykre kuryj tóg ãg mỹ sér tĩ, ge ra ãg tóg ti pãno han tĩ, ãg tỹ ùn há han sór mũ ra. ¹⁹ Hã ky ãg pi(jé) vẽn jykre há han tĩ', ãg tỹ han sór mũ ra'. Ti kórég hã han ãg tĩ, ãg tỹ han sór tũ ra. ²⁰ Æg tỹ nẽn han sór tũ ãn han ãg tóg tĩ, vẽn vatãnh tá. Æg jykre si hã tugrĩn ãg tóg Topẽ vĩ mranh tĩ, ãg tỹ tovãnh kãn ja tũ nĩn ky.

²¹ Ha vé, ãg jykre ti. ùn há hã han sór ãg tóg mũgtĩ. Ge ra ãg tóg ùn kórég hã han tĩ, ãg jykre si tỹ ãg kãkã nĩn ky. ²² Æg tỹ to jykren há han ky ãg tóg: “Topẽ tỹ ãg jyvẽn mũ vỹ há nĩ,” he ti. Æg mỹ tóg sér tĩ. ²³ Æg tỹ hã ra ãg jykre to jykren ky ãg tóg vẽn jykre kórég hã han mũgtĩ ver, vẽn vatãnh tá. Ky ãg tóg sir vẽn jykre há kato tẽ mũ, ãg tỹ vẽn jykre kórég han ky, vẽn jykre há tỹ ãg mỹ há nĩ (hã) ra. Ti vĩ mranh jafã vỹ tỹ ãg nýtĩ, ãg tỹ Topẽ vĩ mranh to én ky, ãg tỹ to én sór tũ ra. Æg kãkã tóg nĩ nĩ, vẽn jykre kórég ti. ²⁴⁻²⁵ Æg tỹ to jykren há han ky Topẽ tỹ ãg jyvẽn tĩ ãn tóg ãg mỹ há tĩ, ky ãg tóg han sór mũ. Ge ra ãg tóg ti vĩ mranh ja nĩgtĩ, ky

ĕg tóg mranh mǎn', mranh mǎn' he tĩ sir, ĕg tỹ mranh sór tũ ra.

Jagy pẽ ti nĩ. Kórég ĕg nỹtĩ, ĕg tỹ ũn há han ki kagtĩg nỹtĩn kỹ. Nũgme ki vár kǎn jé ĕg tóg ke mũ mỹr. Ũ nỹ hỹn ĕg kren han ki kanhró nĩ, vẽnh jykre kórég tag to? Ēg Senhor tỹ Jesus Cristo há vẽ. Ti há vỹ ĕg kren han mũ. Kỹ ĕg tóg Topẽ mỹ: “há ti nĩ, ǎ kósin tỹ ĕg kren han mũ ti,” he tĩ. Há kỹ ĕg tóg vėsóg ki ĕg jykre si tỹ tũg' he ki kagtĩg nỹtĩ. Jesus há tugnĩn Topẽ tóg ĕg mỹ vẽnh pǎte fón tĩ, kỹ ĕg tóg ti mỹ há nỹtĩ.

8

Topẽ kuprĩg tỹ ĕg jagrẽ

¹ Kỹ tóg, ĕg tỹ Jesus Cristo ki rǎ kỹ Topẽ tóg ĕg vóg kónǎn mǎn ke tũ nĩ ha. ² Vẽnh jykre tǎg vỹ ĕg kǎkǎ nĩ ha, Topẽ kuprĩg tũgrĩn, ĕg tỹ Jesus Cristo ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. Ti tỹ tỹ ĕg jagrẽ nĩn kỹ ĕg rĩnrĩr nỹtĩ, kỹ ĕg kygvar kỹ nỹtĩ sir, Topẽ vĩ mranh jan ki. Nũgme ki vár ke tũ ĕg nỹtĩ ha. ³ Topẽ tỹ vǎsỹ ĕg jyvẽn mũ ra ĕg krenkren ja tũ nĩ ver, ĕg tỹ ki króm kǎn ja tũ nĩn kỹ, ĕg krónhkroj nỹtĩn kỹ. Há kỹ Topẽ tóg ǎ kósin jẽnẽ ja nĩ. Ũ tỹ Topẽ vĩ mranh jafǎ ri ke tóg mur, ĕg ri ke, há ra tóg mranh ja tũ nĩ inhǎ. Kỹ tóg ĕg jagfỹ ter ja nĩ, ĕg há tỹ ti vĩ mranh ja tũgrĩn. Topẽ tỹ ti vóg kónǎn há vẽ, ĕg nỹtĩg ja ki. ⁴ Vǎhǎ ĕg tóg Topẽ tỹ vǎsỹ ĕg jyvẽn mũ ĕn ki króm há nỹtĩ, Topẽ kuprĩg tỹ tỹ ĕg jagrẽ nĩn kỹ. Kỹ ĕg tóg ĕg tỹ nén to ĕn mũ ĕn han mǎn ke tũ nỹtĩ sir, ĕg jagrẽ há tỹ ĕg tar han mũ tugnĩn. ⁵ Ēg tỹ ĕg tỹ nén to ĕn mũ ĕn han sór kỹ ĕg tóg tỹ Topẽ vĩ mranh jafǎ nỹtĩ. Ēg tỹ há ra Topẽ kuprĩg tỹ jagrẽ nĩn kỹ ĕg tóg ti há tỹ ĕg mỹ nén to mũ ĕn han tĩ. ⁶ Ēg tỹ nén to ĕn mũ ĕn han kỹ ĕg nũgme ki vár ke mũ vẽ. Ēg tỹ Topẽ kuprĩg tỹ ĕg mỹ nén to mũ ĕn han kỹ ĕg tóg vẽnh jykre tǎg han kỹ nỹtĩ, kỹ ĕg jatun mỹ mũgtĩ sir.

⁷ Ũ tỹ ĕg tỹ nén to ĕn mũ ĕn han kỹ tóg Topẽ kato tẽ mũ sir. Ti pi(jé) Topẽ jykre han tĩ'. Han ki kagtũg tóg nĩgtĩ. Ēg jykre sin há vẽ. ⁸ Ũ tỹ ĕg tỹ nén to

ĕn mũ ĕn han to tóg kórég nĩ, Topẽ ti. ⁹ Ag jǎvo ǎjag tóg Topẽ kuprĩg tỹ ǎjag mỹ nén to mũ ĕn há han tĩ. Ēg tỹ nén to ĕn mũ ĕn han vǎnh ǎjag nỹtĩ, Topẽ kuprĩg tỹ tỹ ǎjag jagrẽ nĩn kỹ. Ũ tỹ Cristo kuprĩg tỹ jagrẽ tũ nĩ ĕn pi(jé) tỹ ti tũ nĩ'. ¹⁰ Cristo tũ vỹ tỹ ĕg nỹtĩ, kỹ tóg ĕg kǎkǎ jẽ nĩ, Jesus Cristo ti, ǎ kuprĩg tỹ. Kỹ ĕg há vỹ ter ke mũ, ĕg tỹ Topẽ vĩ mranh jan kỹ. Há ra ĕg tóg ĕg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ, Topẽ tỹ ĕg mỹ vẽnh pǎte fón ja nĩn kỹ. ¹¹ Topẽ kuprĩg vỹ tỹ ĕg jagrẽ jẽ ha. Topẽ vỹ Jesus rĩn mǎn, ti ter kar kỹ. Ti tỹ Jesus rĩn mǎn kỹ tóg ĕg há ter ke tag rĩn mǎn ki kanhró nĩ gé, ĕg mỹ ĕg há tǎg han kỹ, ti kuprĩg tỹ tỹ ĕg jagrẽ nĩn kỹ.

¹² Inh kanhkǎ', Topẽ tũ vỹ tỹ ĕg nỹtĩ ha, ĕg tỹ ti jykre há han jé. Kỹ han tũg nĩ, ǎjag tỹ nén to ĕn mũ ti. ¹³ Ēg tỹ nén to ĕn mũ ĕn han kỹ ĕg nũgme ki vár ke mũ. Topẽ tỹ ĕg jagrẽ vỹ ĕg tỹ nén to ĕn mũ tag tỹ tũg' he sór mũ. Ēg tỹ ti mré tỹ tũg' hen kỹ ĕg vẽnh jykre tǎg han kỹ nỹtĩn mũ. ¹⁴ Ēg tỹ Topẽ kuprĩg tỹ ĕg mỹ nén to tĩ ĕn han kỹ ĕg tóg tỹ Topẽ krẽ nỹtĩ, Jesus jǎvy ĕg nỹtĩ mỹr, ha mẽ. ¹⁵ Ēg tỹ tỹ Jesus jǎvy nỹtĩn kỹ ti pi(jé) ĕg kanẽ jun ke mũ'. Ti kuprĩg vỹ tỹ ĕg jagrẽ nĩ, kỹ ĕg tóg tỹ Jesus jǎvy nỹtĩ ha. Topẽ pi(jé) tỹ ĕg patrǎo kórég ri ke nĩ'. Tỹ tóg ĕg panh nĩ ha. Há kỹ ĕg tóg ti mỹ: “Aba,” he tĩ, há vỹ: “ĕg jóg,” he mũ, ĕg vĩ ki. Ēg jagrẽ há jamẽn kỹ ĕg tóg ti mỹ: “ĕg jóg mág,” he tĩ. ¹⁶ Topẽ kuprĩg há ne ĕg mỹ tó tĩ', ĕg tỹ tỹ Topẽ krẽ nỹtĩ ti, Jesus jǎvy. Há kỹ ĕg ki kanhró nỹtĩ. ¹⁷ Ēg tỹ tỹ ti krẽ nỹtĩn kỹ tóg ĕg mỹ ǎ tũ nĩm kǎn ke mũ gé, Topẽ ti. Jesus Cristo há mỹ tóg nĩm kǎn ke mũ, kỹ tóg ĕg mỹ nĩm kǎn ke mũ gé sir, ĕg kǎke mré. Há jé ĕg tóg ti mré jagǎgtar ke mũ gé, ti tỹ vẽnh jykre há to jagtar ja ĕn ri ke. Kỹ ĕg tóg ti mré tỹ ũn mág nỹtĩn ke mũ gé, ĕg jagtar kar kỹ.

Kanhkǎ ve jé ĕg tóg ke mũ

¹⁸ Ha vé, tag ki kanhró sóg nĩ, ha mẽ. Kanhkǎ tá tóg sér pẽ tĩn mũ. Tá ĕg tóg tỹ ũn mág nỹtĩn mũ. Kỹ ĕg tỹ ũri ti tugnĩn jagǎgtar mũ tag vỹ tỹ ĕg mỹ

nén ù tũ pẽ nĩgtĩ, ãg tỹ tỹ ùn mág nĩnh ke to jykrén kỹ. ¹⁹ Topẽ vỹ ã krẽ tỹ tỹ ùn mág han ke mũ. Kỹ Topẽ tỹ ùn han mũ kar ag tóg tag hã ve sór mũ gé, bicho kar, ka kar, êkré kar ke gé, nén kar ti. ²⁰ Nén kar vỹ jagãgtar nỹtĩ, ùn ve tỹ Topẽ vỹ mranh tugrĩn. Vẽn kókén ja tũ ti nĩ, Topẽ vỹ mranh ja tũ ti nĩ, hã ra tóg ùn ve tỹ Topẽ vỹ mranh ja tugnĩn jagtar nỹtĩ, Topẽ tỹ ãg mré ti vóg kónãn kỹ, nén kar ti. ²¹ Hã ra Topẽ tóg ã tỹ ùn han mũ kar ag mỹ: “kejẽn ãjag jagtar mãn ke tũ nỹtĩ ha,” he ja nĩ. Kỹ Topẽ tỹ Jesus jãvy ag tỹ ùn mág hyn han ke kurã ãn kã tóg nén kar tỹ há' henh ke mũ gé, kỹ tóg tũg mãn ke tũ nĩ ha, nén kar ti. Nén kar vỹ há nỹtĩnh mũ, Jesus jãvy há nỹtĩnh ke ãn ri ke. ²² Ver tóg Topẽ tỹ ùn han mũ kar ag mỹ jagy tĩ, kỹ tóg fag tỹ fag kósin mãn kỹ fag vẽnhrẽr ãn ri ke han tĩ, Topẽ tỹ ùn han kar ti, ti jagãgtar nỹtĩn kỹ. ²³ Nén ù kar tag vẽnhrẽr ri ke han ãg tóg tĩ gé, ãg tỹ ti jagy ven kỹ, ãg tỹ ti kuprĩg tỹ jagre nỹtĩ ra. ãg jagrẽ to ãg tóg ki kanhró nỹtĩ, ãg tỹ tá tỹ ùn mág nỹtĩnh ke ti. Ge ra tóg ver ãg mỹ jagy tĩ, tag ti ki, kỹ ãg tóg ti mré nỹtĩ sór mũ. Kỹ ãg tóg venh ke mũ sir, ti tỹ ã krẽ pẽ mỹ nén nĩm ke mũ ãn ti. Hã jãvãnh ãg tóg mũ. ãn kã tóg ãg mỹ ãg fár tãg han ke mũ, ãg fár ter ke tũ ti.

²⁴ Krenkren kỹ ãg nỹtĩ, hã ra ãg tóg ver vég tũ nĩgtĩ, ãg krenkren kỹ nỹtĩ tag, ãg fár tãg tag. ãg tỹ venh há tóg tĩ. Hã jãvãnh ãg tóg tĩ. ãg tỹn jãvãnh mũ ra ãg tóg ver vég tũ nỹtĩ. ãg tỹn ve kar kỹ ãg tóg ti jãvãnh mãn ke tũ nỹtĩ ha. ²⁵ Hã ra ãg tóg ver vég tũ nỹtĩ, hã kỹ ãg tóg ti jãvãnh mũ ver. To krónh ke tũ ãg tóg nỹtĩ, ti jãvãnh to.

Topẽ kuprĩg tỹ ãg jagfy vỹ

²⁶ Hã ra Topẽ kuprĩg vỹ ãg tar han tĩ, ãg krój nỹtĩn kỹ. Kejẽn ãg ki kagtĩg nỹtĩ, ãg tỹ ne to vĩnh ken ki, ãg tỹ Topẽ mré vēmén kỹ. Hã kỹ tóg ãg jagfy vỹ tĩ, Topẽ kuprĩg ti. Kejẽn ãg jẽnger mág han tĩ, ãg tỹ nén ù to vĩnh ken ki kagtĩg nỹtĩn kỹ. Hã ra tóg ãg mré vỹ tĩ gé, ãg jagfy, Topẽ kuprĩg ti. Ti vỹ ki kagtĩg ãg

nỹtĩ, hã ra tóg ãg jagfy vỹ vỹ he tĩ. ²⁷ Kỹ Topẽ vỹ ãg tỹ nén ù to jykrén mũ kar vég tĩ. Kỹ tóg ãg kuprĩg tỹ nén tó mũ tag ki kanhró nĩ gé. Ti jykre vỹ ti mỹ há nĩ, ti tỹ nén to vỹ mũ ti, ãg jagfy, Topẽ tũ kar ag jagfy. Topẽ tỹ nén ù han sór mũ ãn hã to vỹ tóg tĩ, ti kuprĩg ti.

²⁸ Ha vé, Topẽ to há ãg nỹtĩ, hã kỹ ãg tỹ nén vég mũ kar vỹ ãg tar han ke mũ, ãg tỹ ti jagy vég mũ mré hã. Topẽ hã vỹ ãg ki rĩr mũ, hã kỹ nén ù kar vỹ ãg tar han ke mũ, ti tỹ ãg kuprẽg ja nĩn kỹ. ²⁹ ãg tỹ ti ki ge tũg ki tóg: “inh ki tóg rãnh ke mũ, tag,” he ja nĩ, ki kanhró nĩn kỹ. Kỹ tóg ãg kuprẽg ja nĩ gé, ãg tỹ ti kósin ri ke pẽ nỹtĩ jé. Ti hã vỹ tỹ Topẽ kósin pẽ nĩ inhhã, ti kósin ve, kỹ tóg tỹ ãg kãke nĩ gé sir, kỹ ti jãvy ag, ti ve fag vỹ e tãvĩ tãvĩ nỹtĩnh mũ ha. ãg hã vỹ sir. Topẽ tỹ nén to jykrén hã vỹ. ³⁰ Hã jé tóg ãg kuprẽg, kỹ tóg ãg mỹ vẽn vỹ jẽnẽ. Ti tỹ ãg mỹ vẽn vỹ jẽnẽ kỹ tóg ãg mỹ vẽn pãte fón gé. ãg mỹ vẽn pãte fón kỹ tóg ãg tỹ ùn mág hyn han ke mũ gé, ti mré, tá.

Topẽ tỹ ãg to há

³¹ Tag tóg inh mỹ e tĩ, sỹ to jykrén ke tóg inh mỹ tũ tĩ. Topẽ vỹ tỹ ãg mré ke nĩ mỹr. Hã kỹ ãg kato tẽ ù pi(jé) ãg tỹ hẽ ri kenh mũ ha'. ³² Topẽ vỹ ãg kósin pir fẽg ja nĩ, ti tỹ ãg jagfy ter jé. ãg kósin pir nenh ja tũ tóg nĩ, hã kỹ tóg ãg mỹ nén ù há nenh ke tũ pẽ nĩ, ti tỹ ãg kósin pir nenh ja tũ nĩn kỹ. ³³ Topẽ tỹ ãg kuprẽg kỹ tóg ù tỹ ãg kato vỹ sór mũ ra tóg ag mỹ vẽn mỹ tĩ. Topẽ hã ne ãg mỹ vẽn pãte fón ja nĩgtĩ'. ³⁴ Kỹ ù ag tỹ ãg to: “kórég ag nỹtĩ,” he mũ ra ãg tóg Topẽ mỹ há nỹtĩ. Jesus Cristo hã tóg ter ja nĩ, ãg jagfy, kỹ tóg rĩr mãn ja nĩ gé. Topẽ pẽgia tá tóg nĩ nĩ, ti rã hã, kỹ tóg ãg jagfy vỹ tĩ.

³⁵ Kỹ ù pi(jé) Cristo tỹ ãg to jũ han ki kanhró nĩ'. Ti fe vỹ tỹ ãg nỹtĩ. Kejẽn ãg tóg nén ù jagy venh ke mũ, ti tugrĩn. Kejẽn ãg kanẽ jur ke mũ. Kejẽn ag tóg ãg vóg kónãn ke mũ. Kejẽn ãg tóg kókĩnkĩr ke mũ. Kejẽn ãg tóg kur venh ke tũ nĩ gé. Kejẽn ãg tóg kãgter kren ke mũ. Kejẽn ag tóg ãg kãmĩ ù tén ke

mũ. Jérĩn mý ěg tóg Cristo tovãnh ke tũ nĩ. Ký tóg ěg tovãnh ke tũ nĩ gé, Jesus Cristo ti. ěg to há nĩn ký tóg nĩ nĩ. ³⁶ Kejẽn ěg tóg ti jagy tag vég tĩ, hã ký tóg rán ký nĩ, ha mẽ: “ěg tỹ ã to há nýtĩ tugnĩn ag tóg ěg tén sór tĩ, kurã kar ki. Ag mý ěg tóg carneiro ri ke nýtĩ. Carneiro tãnh ěg tóg tĩ, ěg tỹ ko jé. Vẽnh męg ri ke ěg nýtĩ, ag mý, ěg tỹ ã to há nýtĩ tugrĩn,” he ja tóg nĩ, Topẽ ví rá ki. Hã ra tóg ge nĩ. ³⁷ Hã ra tóg tỹ nén ũ tũ nĩ, ěg mý. Ti hã ne ěg tar han tĩ', ũ tỹ ěg to há tãví nĩ tĩ. Hã ký tóg ěg mý sér tĩ, ěg tỹ nén jagy vég mũ ra, ti tugrĩn.

³⁸ Ha vé, tag ki kanhró sóg nĩ, ha mẽ. Nén ũ pi(jé) Topẽ tỹ ěg to há nĩ tag tỹ tũg' henh mũ', ha mẽ. ěg ter mũ ra tóg ěg to há nĩ, ěg ter tũ ra ke gé. Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ag vỹ Topẽ tỹ ěg kato tẽ han ki kagtĩg nýtĩ gé. Japo ag vỹ ti tỹ ěg kato tẽ han ke tũ nĩ gé, ag tỹ han sór mũ ra. Pã'i kar ag vỹ tag han ki kagtĩg nýtĩ gé. ěg tỹ ũri nén ũ jagy vég mũ ra ěg tóg ti tovãnh ke tũ nĩ, ký tóg ěg to jũnh ke tũ nĩ gé, ěg tỹ kejẽn nén ũ jagy tãví vég mũ ra. ³⁹ Kanhkã tãn ag vỹ ti tỹ ěg to jũ han ke tũ nĩ gé, nũgme tãn ag ke gé, ag tỹ ti tỹ ěg to jũ han sór mũ ra. Topẽ tỹ nén hyn han ja kar vỹ ti tỹ ěg to jũ (jé) han ke tũ pẽ nĩ. ěg to há nĩ ký tóg nĩ nĩ, ěg tỹ ěg Senhor tỹ Jesus Cristo ki ge ký nýtĩn ký.

9

Topẽ tỹ Judeu ag kuprẽg

¹ Nén ũ tó sór inh mũ gé, ha mẽ. Cristo vỹ ki kanhró nĩ, sỹ tónh ke mũ tag. Sỹ ki hã ke vē, ón tũ sóg nĩgtĩ, ký Topẽ kuprĩg vỹ inh mý: “ki hã ã tóg tó,” he tĩ gé. ²⁻³ Ha mẽ, inh mré ke ag to sóg fe kaj tãví nĩ, Judeu ag to, ag tỹ Jesus kato tẽn ký. Fỹ sóg tĩ, sỹ ag mũ ěkrén ký, inh mý tóg vẽn kaga jagy ri ke nĩ, ha mẽ. Ký, Topẽ tỹ ag jagfy inh kato tẽ ra tóg inh mý há tĩ vē, Jesus tỹ ěg jagfy ter ri ke, ag tỹ ti ki ge jé. Ti tỹ ag jagfy isỹ Cristo mré ke tũ han ra tóg inh mý há tĩ vē. Tỹ ag tóg inh kanhkã pẽ nýtĩ, ⁴ isỹ tỹ ag mré Israel krẽ nĩn ký. Tỹ ag tóg Topẽ krẽ ja nýtĩ vē, ký tóg ag mý

ã jykre tar ven ja nĩ gé. Ag mré vẽnh jykre tỹ hẽn ri ke han ja tóg nĩgtĩ, ag jyvẽn ja tóg nĩgtĩ gé, ký ti ví tó tĩ ag vỹ rán ja nĩgtĩ gé, Topẽ ví ti. Ti jo ĩn pẽ han ja ag tóg nĩgtĩ, Jerusalém tá, krẽm nén ũ kar pũn jafã. Ag mý tóg ã tỹ nén han ke ti kãmén ja nĩgtĩ. ⁵ ěg jóg'jóg ve ag, ũ tỹ vãsỹ Topẽ mré vẽnén tĩ ag vỹ ag jóg'jóg ve nýtĩ gé, ký Cristo vỹ tỹ ag kã ũ nĩ gé, ag kanhkã, ti tỹ ga kri tĩg ký. ěg kri ke kar vē, Cristo ti, Topẽ ti. Ti hã mý ěg ví há han ke mũ, to ěg krónh ke vãn nýtĩ, ga kri, kanhkã tá ke gé, ti mý ví há han to. Amém.

⁶ Jesus kato tẽ ag tóg nýtĩ ha, Israel ag, Topẽ tỹ ag jyvẽn ja ra. Hã ký tóg Topẽ tỹ ag mý tó há han ja tũ nĩ ve nĩ. Hã tũ vē hã ra. Ag hã ne to jykren há han ja tũ nĩ', ti tỹ ag mý tó há han ja ra. ěg tỹ to jykren há han ký ěg Israel ag jykre ki kanhrãn mũ, ha mẽ: Israel krẽ ũ tóg tỹ Topẽ krẽ pẽ tũ nýtĩ, ha mẽ. ⁷ Hã ra ag tóg: “Abraão vỹ tỹ ěg jóg'jóg ve nĩ,” he tĩ, “hã ký ěg tóg tỹ Topẽ krẽ nýtĩ, Abraão tugnĩn,” he ag tóg tĩ. Kygnẽ ký ag tóg tag tó tĩ, ha mẽ. Topẽ tóg Abraão mý: “ã kósin tỹ Isaque krẽ vỹ tỹ ã krẽ pẽ nýtĩnh mũ,” he ja nĩ. ⁸ Hã ra Abraão vỹ krẽ e han ja nĩgtĩ, kósin pir tũ ti nĩ. Hã ký Abraão krẽ ũ vỹ tỹ Topẽ krẽ tũ nýtĩ, Abraão tỹ ag han ja ra. ũ tỹ Topẽ ki ge ký nýtĩ ag hã vỹ tỹ Topẽ krẽ nýtĩ, Topẽ tỹ ũn kuprẽg ja ag.

⁹ Topẽ vỹ Abraão mý: “prỹg tũg ký sóg ã venh kãtĩg mãn ke mũ, ký Sara fi kósin vỹ kã nỹnh mũ sir, ha vemnĩ,” he ja nĩ. Topẽ tỹ Abraão mý Isaque mur ke tó jan hã vē, ti tỹ Isaque hã kuprẽg jan ký. ¹⁰ Ký tóg ge nĩ gé, ěg tỹ Rebeca fi krẽ to jykren ký, Isaque prũ fi. Krẽ vēgni han ja fi nĩ, ký ag tóg tỹ ěg jóg tỹ Isaque krẽ kar nýtĩ, ũn vēgni ja ag. ¹¹⁻¹² Ký ag mur tũg ki, ag tỹ ver nén ũ han tũg ki Topẽ tóg ag mýnh fi mý: “ũn mur ven ke mũ vỹ tỹ ũ tỹ ti nón mur ke mũ ěn krẽm ke jẽn h ke mũ, ha vemnĩ,” he ja nĩ. Topẽ tỹ fi mý tó kã ag tóg nén ũ há mré nén ũ kórég han ja tũ nĩ ver. Ag mur tũg ki ke ja vē. Topẽ tỹ ěg mý ã jykre ven sór ja vē, hã ký tóg ag mur

tũg ki tag tó ja nĩ. Ā tỹ nén to jykrén mũ ěn han ti tĩ, Topẽ ti. Kĩ tóg ģ tỹ ũn kuprẽg sór mũ ěn hã kuprẽg tĩ gé, ag tỹ ver nén ũ han tũg ki. ¹³ Hã kĩ tag tóg rán kĩ nĩ gé, Rebeca fi krẽ ěn ag to, ha mẽ: “Jacó to inh há nĩ, hã ra sóg ti jo mur ja tỹ Esaú to kórég nĩ,” he ja tóg nĩ, Topẽ vĩ rán ki.

¹⁴ Kĩ Judeu ag hỹn inh mẽ: “Topẽ jykre vĩ há tũ nĩ,” he sór mũ. “Kuryj tũ ti nĩ, ti tỹ vėsóg ki nén to jykrén sór kĩ, ti tỹ ũn kuprẽg mũ ěn to,” he ag hỹn tĩ. Hã tũ vễ hã ra. ¹⁵ Hã kĩ tóg Moisés mẽ: “isỹ ũn jagãgtãn sór mũ ěn hã jagãgtãn jé sóg ke mũ,” he ja nĩ, Topẽ ti. ¹⁶ Ęg tỹ to vãsãn tũ vễ, ěg tỹ to tar nĩnh ke tũ vễ. Topẽ tỹ vėsóg ki ěg jagãgtãn hã vễ. ¹⁷ Hã kĩ ga tỹ Egito tá pã'i tỹ Faraó to tag tóg rán kĩ nĩ gé, ha mẽ. “Ũn tar vĩ tỹ inh nĩ,” he ja ti nĩ, Topẽ ti, Faraó mẽ. “Ā tỹ sóg ũn tar han, vẽn kar tỹ isỹ tỹ ũn tar nĩ tag ki kanhró nỹtĩ jé, isỹ ģ vóg kónãn to, ģ tar jẽ ra. Vẽn kar tỹ inh jyjy mẽnh ke vễ, hã jé sóg ģ fẽg,” he ja ti nĩ, vãsỹ, Topẽ ti, Faraó mẽ.

¹⁸ Hã kĩ, Topẽ tỹ ũn jagãgtãn sór nĩn kĩ tóg ti jagãgtãn tĩ sir. Hã ra tóg ũ tỹ mẽ jãvãnh ěn ti kutu kãfór han mũ sir, Faraó ri ke.

Topẽ tỹ ģ tỹ nén han sór mũ ěn han tĩ

¹⁹ Kĩ Judeu ag hỹn inh mẽ: “kỹ ěg hỹn Topẽ tỹ ěg kuprẽg tũ tugrĩn kutu nỹtĩnh mũ,” he sór mũ. “Ti tugnĩn ke vễ. Kĩ ti tỹ ne jé ěg vóg kónãn sór nẽ?” he sór ag hỹn mũ, ón kĩ Topẽ to vĩn kĩ. ²⁰ Ha vé, ěprã ke vĩ tỹ ěg nỹtĩ. Ti vĩ kafãn ke tũ pẽ ěg tóg nĩ. Ti kamẽg jé ěg tóg ke mũ. Ā tỹ nén han sór mũ ěn han ti tĩ.

Ęg rãnrãj to jykrén nĩ. Kejẽn ěg tóg nén ũ han tĩ, go'or tỹ. Kĩ go'or tóg ěg mẽ: “isỹ kukrũ kórég han tũg nĩ, isỹ kukrũ sĩnvĩ han nĩ,” he tũ nĩgtĩ. Ęg vĩ kafãn ke tũ ti nĩ, go'or ti. Ęg tỹ tỹ nén han sór mũ ěn han ěg tóg tĩ, ti ki jẽmẽ vãnh ěg nỹtĩ. ²¹ Go'or ũ tỹ ěg kukrũ sĩnvĩ han tĩ, ũ tỹ ěg kukrũ kórég han tĩ. Ęg tỹ nén han sór mũ ěn han ěg tóg tĩ.

²² Topẽ vĩ ěg rãnrãj tag ri ke han tĩ gé. Ti tỹ nén han sór mũ ěn han ti tĩ, ěg tỹ, ěg tỹ ti mẽ go'or tỹ kukrũ ri ke nỹtĩn kĩ. Ũ ag to tóg jũ tĩ, ěg kar tỹ ag ki ti tar nĩ to jykrén jé, ti jũ ěn ti, Topẽ ti. Kĩ tóg kãnhmar ag to jũnh ke vễ vễ, hã ra tóg ver ag to fe mág nĩ, ag kórég tãvĩ nỹtĩ ra, ti tỹ ũ to jũnh ke mũ ag. Hã ra tóg ag vóg kónãn ke mũ, ha vemnĩ. ²³ Kĩ tóg ũ ag jagãgtãn mũ gé, vẽn kar tỹ ag ki Topẽ tỹ tỹ ũn há tãvĩ nĩ to jykrén jé, ěg há kar kãfór. Hã jé tóg ag kuprẽg ja nĩgtĩ. Ti tỹ ag tỹ ũn mág han sór vễ, ti mré. ²⁴ Ęg hã vễ sir, ũn kuprẽg kĩ nỹtĩ tag ag. Hã kĩ tóg ěg mẽ vẽn vĩ jẽnẽ. Judeu ag kãmĩ tóg ěg mẽ vẽn vĩ jẽnẽ, fóg ag kãmĩ ke gé, kanhgág ag kãmĩ ke gé, ti tỹ ěg jagãgtãn sór kĩ.

²⁵ Hã kĩ Oséias tóg tag tó ja nĩ, ha mẽ. “Vãsỹ ag vĩ tỹ inh mré ke tũ ja nỹtĩ, hã ra sóg ag mẽ: “inh mré ke vĩ tỹ ģjag nỹtĩnh mũ ha, isũ ag,” he sór mũ, he ti, Topẽ ti,” he ja tóg nĩgtĩ, Oséias ti. “Vãsỹ sóg ag to há tũ ja nĩgtĩ, hã ra sóg ag to há nĩnh mũ ha,” he ti. ²⁶ “Vãsỹ sóg ag mẽ: “ãjag pi(jé) tỹ isũ nỹtĩ,” he ja nĩgtĩ. Hã ra sóg ag mẽ: “Topẽ krẽ vĩ tỹ ģjag nỹtĩnh mũ,” henh ke mũ, “ũn rĩr nĩ ěn krẽ vĩ tỹ ģjag nỹtĩnh mũ,” he jé sóg ke mũ ag mẽ,” he ti, Topẽ ti,” he ja tóg nĩ, Oséias ti. Ti tỹ ũ tỹ ũri Cristo ki ge kĩ nỹtĩ ag kãmén hã vễ.

²⁷ Kĩ Isaías vĩ Israel krẽ ag to tag tó, ha mẽ: “e ag nỹtĩ, Israel krẽ ag, rỹnrỹj e nĩ ěn ri ke, goj kãmĩ pó rynhryj e nĩ ěn ri ke. Ge ra ag pipir nỹtĩnh mũ, ũn krenkren ke mũ ag. ²⁸ Topẽ vĩ kãnhmar ģ tỹ nén tó ja ěn han ke mũ, ga tag ki, kĩ tóg ag vóg kónãn kãn ke mũ, ũn e ěn ag, ag kórég nỹtĩn kĩ,” he ja ti nĩ, Isaías ti. ²⁹ Kĩ tóg tag tó ja nĩ gé, ha mẽ: “ěg tũg kãn kren ti, Topẽ ti, vẽn kar kri nĩ ěn ti. Hã ra tóg ěg kãmĩ ũn pipir krenkren han ja nĩgtĩ. Cidade tỹ Sodoma tá ke ag tũg kãn ja tóg nĩ, Topẽ ti, cidade tỹ Gomorra tá ke ag ke gé. Kĩ tóg ěg tũg kãn kren gé, ag ri kén, hã ra tóg ěg kãmĩ ũ krenkren han mũ,” he ja tóg nĩ, Isaías ti.

³⁰ Oséias mré Isaiás ag tỹ tó mũ vỹ ge nĩ, ha mẽ. Fóg ag, kanhgág ag pi(jé) vènh jykre kuryj nón mũ ja nĩgtĩ'. Ge ra Topê tóg ag jagãgtãn kỹ ag mỹ vènh pãte fón mũ ha, ag tỹ Jesus ki rã kỹ.
³¹ Ag jãvo Israel krê ag vỹ ãjag jykre hã tỹ Topê tỹ ag jyvèn ki króm sór ja nĩgtĩ. "Tĩ vĩ han ãg tĩ, kỹ tóg ãg to há nĩ," he ag tóg tĩ. Hã ra ag tóg ki króm kãn ja tũ nĩ, hã kỹ Topê tóg ag to há tũ nĩ, jérĩn mỹ. ³² Hẽ ri ken kỹ hỹn'? Ag tỹ ti ki ge ja tũ nĩn kỹ, hã kỹ tóg ag mỹ vènh pãte fón ja tũ nĩ gé. Ag tỹ vèsóg ki Topê jykre ki króm sór ja vỹ. Hã kỹ ag tóg ón kỹ ki króm ja nĩgtĩ. Hã kỹ ag tóg Cristo kato tẽ nỹtĩ.

Pó ri ke ti nĩ, Cristo ti, ãg tỹ tỹ krĩm ke jafã. Ag tỹ ti tỹ krĩm ke jan hã vỹ, hã vỹ: ti ki rã tũ, he mũ. ³³ Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, Jesus Cristo to, ha mẽ. "Pãnónh sĩ tỹ Sião pênĩn cidade ki sóg pó nĩm mũ, ag tỹ tỹ krĩm ke jé. Kỹ ag tóg, pãró tag tỹ ag tóg krĩm ke kỹ vár ke mũ sir. Hã ra ã tỹ ti ki rã mũ vỹ ã tỹ nén ve sór mũ ãn venh ke mũ," he ja ti nĩ, Topê vỹ rán ki, Jesus Cristo to.

10

Judeu ag tỹ Jesus ki ge kỹ krenkren ke

¹ Inh kanhkã', isỹ inh mré ke tỹ Israel tỹ krenkren han venh há tãvĩ tóg tĩ, hã jé sóg Topê mré vèmén tĩ.
² Topê vỹ han jé ag tóg vãsãnsãn mũgtĩ, tag végisóg nĩ nĩ. Hã ra ag tóg ki kagtĩg nỹtĩ, kỹ ag tóg ãg tỹ nén han ke tũ ãn han tĩ. ³ Vèsóg ki ag tóg vènh jykre kuryj to vãsãn sór tĩ. Hã ra ã tỹ ãg mỹ vènh jykre kuryj nĩm sór mũ vỹ tỹ Topê ti nĩ. Tag ve sór tũ ag nỹtĩ, Topê tỹ ãg mỹ nĩm ke tag. Hã kỹ ag tóg Topê kato vãsãnsãn mũ. ⁴ Cristo vỹ hur kãtĩg. Kỹ ãg tóg ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ ti mỹ há nỹtĩ ha. ãg tỹ Topê tỹ vãsỹ ãg jyvèn ki króm tugnĩn ke pijé'. Jesus Cristo ki rã tũgrĩn ke vỹ.

⁵ Ha vé, Moisés vỹ Topê jykre si to tag rán, ha mẽ. "Û tỹ vènh jykre kuryj han kãn mũ vỹ rĩr nĩnh ke mũ, ã tỹ ge vỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ, ti tỹ Topê tỹ ãg jyvèn tĩ ãn ki króm kãn tugnĩn,"

he ja tóg nĩ, Moisés ti. Hã ra ãg tóg ki króm kãn ki kagtĩg nỹtĩ, hã kỹ ãg tóg ãg tỹ ki króm kãn sór mũ ra rĩr nĩnh ke tũ nĩ. ⁶ ãg tỹ Jesus ki rã tũgrĩn ãg Topê mỹ há nỹtĩ. Kỹ ãg tóg: "ũ nỹ hỹn kanhkã ra tĩg mũ, Cristo pére kãtĩg jé?" henh ke tũ pẽ nĩ. Mur kỹ ti nĩ ha. ⁷ Kỹ ãg: "ũ nỹ hỹn vènh kuprĩg ag jamã ra tĩg mũ, Cristo rĩn mãn jé?" henh ke tũ pẽ nĩ gé. Rĩr mãn kỹ ti nĩ ha. ⁸ Tag tó jé ãg tóg ke mũ, ha mẽ: "jagy tũ ti nĩ, Topê vỹ ti, to jykrén há ti nĩ. Kãnhmar ãg tónh ke mũ, kãnhmar ãg to jykrén ke mũ, Topê vỹ to," he jé ãg tóg ke mũ.

Topê vỹ tag hã tó sóg tĩ. "Jesus Cristo ki rã tũgnĩn ãg krenkren ke mũ," he sóg tĩ. ⁹ ãg krenkren jé ãg tóg Jesus to: "ãg Senhor vỹ tỹ ti nĩ," henh ke mũ. Vènh kar mỹ ãg tónh ke mũ. Kỹ ãg tóg ãg fe tỹ ti ki rãnh ke mũ gé. Topê tỹ ti ter kar kỹ ti rĩn mãn ja tag vỹ tỹ ãg mỹ ki hã ke nĩ, kỹ ãg kri fig mũ. Kỹ ãg tóg krenkren ke mũ sir. ¹⁰ ãg tỹ ãg fe tỹ ti ki rã kỹ ãg tóg ti mỹ há nỹtĩ. ãg tỹ vènh kar mỹ ti kãmén kỹ ãg krenkren ke mũ sir. ¹¹ Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, ha mẽ: "ãg tỹ ti ki ge kỹ ãg tóg ãg tỹ nén ve sór mũ ãn venh ke mũ," he ja tóg nĩ, Topê vỹ rán ki. ¹² Vènh kar mỹ ke vỹ sir, vènh vỹ tag. Judeu ag mỹ ke vỹ, kar kỹ fóg ag mỹ ke vỹ gé, kanhgág ag mỹ ke vỹ gé. Tỹ tóg ãg kar Senhor nĩ mỹr. Kỹ, ãg tỹ ti mỹ nén ã to vĩn kỹ tóg ãg mỹ nén ã tỹ hẽn ri ke nĩm ke mũ gé sir, ãg kar mỹ. ¹³ Tag hã vỹ rán kỹ nĩ gé, ha mẽ: "ãg tỹ ãg Senhor mỹ: "inh kren han nĩ," henh kỹ ãg krenkren ke mũ, ãg kar," he ja tóg nĩ, Topê vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki.

¹⁴ ãg tỹ ti ki rã tũ nỹtĩ ra ãg tóg: "inh kren han nĩ," he ki kagtĩg nỹtĩnh mũ vỹ. ãg tỹ ti vỹ mẽ ja tũ nỹtĩ ra ãg tóg ti ki ge ki kagtĩg nỹtĩnh mũ vỹ. Û tỹ ãg mỹ ti vỹ tó tũ nĩ ra ãg ti vỹ mẽnh ke tũ nĩnh mũ vỹ. ¹⁵ Topê tỹ ag jẽgnẽg tũ nĩ ra ag tóg ãg mỹ ti vỹ tónh ke tũ nĩnh mũ vỹ. Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, ha mẽ. "Û tỹ ãg mỹ Topê vỹ sér ma kãmũ ag junjun vỹ ãg mỹ sér pẽ tĩ," he ja tóg nĩ, Topê vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki. Topê tỹ ã vỹ tó tĩ ag jẽgnẽ to ken hã vỹ.

16 Hã ra ù ag tóg kri fi jãvãnh nýtĩ gé, ag tỹ ón ký mēg mũ ra, Topẽ vĩ sér ti. Isaías vỹ ag to Topẽ mỹ tag tó ja nĩ. “Ëg jóg mág', inh vĩ mẽ jãvãnh ag nýtĩ,” he ja tóg nĩ. 17 Hã ký tóg, ãg tỹ ti vĩ mẽ há han kar ký ãg tóg ti ki rã tĩ. Ëg tỹ Cristo kãme mẽ ký ãg ti ki rã tĩ.

18 Ký ãjag hỹn inh mỹ: “Judeu ag mỹ hẽn ri ke mũn mẽ ja tũ nĩ, hã ký ag mỹ ti ki ge ja tũ nĩ?” he sór mũ, ãjag tỹ inh carta tag ve ký. Vó, mẽ ký ag nýtĩ vẽ. Tag vỹ rán ký nĩ, ha mẽ: “ga kar mĩ ag tóg mẽ ja nĩgtĩ, ã vĩ ti. Ga fyr tá tóg jun gé, ã vĩ ti,” he ja ti nĩ, Topẽ vĩ rá ki.

19 Ký ãjag hỹn inh mỹ: “ký Judeu ag hẽn ri ke mũn to jykrén há han ki kagtĩg nýtĩ, ag tỹ mēg mũ ra?” he sór mũ, ãjag tỹ inh carta tag ve ký. Vó, ag tỹ to jykrén sór ký ag tóg to jykrén mũ vẽ. Moisés vỹ ãg mỹ tag kãmén, ha mẽ: “Topẽ tóg fóg mré kanhgág to tag tó sór mũ, ha mẽ,” he tóg. “Ag vỹ tỹ isũ tũ nýtĩ ver, hã ra sóg ag tỹ isũ han sór mũ, ãjag tỹ ag ve ký ãjag tỹ inh ki rã to én jé,” he tóg. “Fóg mré kanhgág ag vỹ ãjag mỹ krĩ tũ nýtĩ, hã ra sóg ag to há nĩ sór mũ, ãjag tỹ ag tigrĩn jũgũ jé, he tóg, Topẽ ti,” he ja tóg nĩgtĩ, Moisés ti, Judeu ag mỹ.

20 Ký Isaías tóg tag tó mũ gé, fóg ag to, kanhgág ag to, ha mẽ. “Û ag tóg inh jãvãnh ja tũ nýtĩgtĩ, hã ra ag tóg inh vĩ jēmēg mũ ha. Topẽ hẽ ri ke tĩ? he ja tũ ag nýtĩ, hã ra sóg ag mỹ inh vĩ jēnēg mũ ha, he tóg, Topẽ ti,” he ja ti nĩ gé, Isaías ti. Pã'i ag kamēg vãnh ký tóg Judeu ag mỹ fóg ag mré kanhgág ag tỹ Topẽ ki genh ke tó ja nĩ, Isaías ti. 21 Ký tóg Israel ag to tag tó ja nĩ gé sir, ha mẽ: “kurã kar ki sóg ãjag mỹ: kunĩg, he tĩ. Hã jé sóg ãjag mỹ inh nĩgé ven tĩ, ãjag tỹ gĩr mỹ ãjag nĩgé ven tĩ ẽn ri ke. Hã ra ãjag tóg inh vĩ mẽ jãvãnh nýtĩ'. Inh vĩ kafãn kónãn ãjag tóg mũ mỹr',” he ja tóg nĩ, Isaías ti, ti tỹ Judeu ag mỹ Topẽ vĩ tón ký.

11

Israel krẽ'krẽ pipir ag vỹ tỹ Topẽ tũ nýtĩ

1 Ký ãjag hỹn: “ký Topẽ mỹ ã povo tỹ Israel tovãnh kãn ký nĩ?” he sór mũ, ãjag tỹ inh carta tag ve ký. Vó, ag tovãnh kãn tũ ti nĩ. Hã vé, tỹ sóg Israel krẽ nĩ gé, hã ra sóg ti ki rã. Abraão krẽ'krẽ ù vỹ tỹ inh nĩ gé, ti kósin'kósin tỹ Benjamim krẽ'krẽ ù mỹr. 2 Isovãnh ja tũ ti nĩ, Topẽ ti, hã ký tóg ã povo tovãnh kãn ja tũ nĩ. Nén kar han tũg ki tóg ãg kuprẽg ja nĩ, ãg tỹ tỹ ti tũ nýtĩ jé.

Elias to jykrén nĩ. Ti kãme tóg rán ký nĩ, Topẽ vĩ rá ki. Elias tempo kã Israel ag tóg Topẽ kato tẽ mũ. Ký ag tóg Elias kato tẽ mũ gé, ti tén jé. Hã ký tóg Topẽ mỹ tó mũ, Elias ti, ký tóg: 3 “Senhor,” he mũ. “Ã vĩ tó tĩ ag kãgtén kãn ag huri, ã mỹ pũn jafã kókén ag huri ke gé. Inh pir mỹ sóg kren, ký ag tóg isén sór mũ ha ke gé. ã tovãnh kãn ký ag nýtĩ,” he ja tóg nĩ, Elias ti, Topẽ mỹ, Israel ag to. 4 Hã ra Topẽ tóg ti mỹ: “krĩ kufy han tũg nĩ,” he mũ. “Û tỹ 7 mil (ke) vỹ ki nýtĩ, ù tỹ isovãnh tũ ag, sỹ ùn kuprẽg ja ag. Tag ag vỹ vẽn kãggrá tỹ topẽ tỹ Baal mỹ: “Topẽ vỹ tỹ ã nĩ,” he ja tũ nĩ,” he ja tóg nĩ, Topẽ ti, Elias mỹ. Ti tỹ Israel pipir ag tỹ Topẽ tovãnh tũg ja ẽn tó vẽ.

5 Ge ti nĩgtĩ, ùri. Pir ag nýtĩ, Israel tỹ Topẽ to há nýtĩ ag. Tĩ kato tẽ kãn tũ ãg mỹr. Topẽ vỹ ãg jagãgtãn, ký tóg ãg kuprẽg, hã ký ãg tóg ti to há nýtĩ, ãg pipir nýtĩ ra, ãg tỹ tỹ Israel krẽ nýtĩn ký. 6 Ëg tỹ vēsóg ki han pijé', ãg tỹ to vãsãn pijé'. Topẽ tỹ vēsóg ki ãg jagãgtãn hã vẽ. Ke tũ nĩ mũ ra tóg: “vēsóg ki sóg ãjag jagãgtãn,” henh ke tũ nĩ vẽ. Hã ra tóg vēsóg ki ãg jagãgtãn.

7 Ge ti nĩ, ha mẽ, Israel ag vỹ ve sór ja nĩgtĩ, Topẽ tỹ ãg mỹ nẽn ù há ven ke ẽn tĩ, hã ra ag tóg venh ke tũ nĩ. Topẽ tỹ ùn kuprẽg mũ ag hã mỹ tóg ven tĩ, Topẽ ti. Jãvo ù ag tóg kutu nýtĩ sir, ag tỹ Topẽ vĩ mẽ jãvãnh nýtĩn ký. 8 Hã ký tag tóg rán ký nĩ, Israel ag to, ha mẽ: “Topẽ vỹ ag krĩ tũ han, hã ký ag tóg ti vĩ rá vэг mũ ra to jykrén tũ nýtĩgtĩ. Mēg tũ ag nýtĩ, ãjag nĩgrẽg ra. Ûri ag tóg gen ký nýtĩnh mũ ver,” he ja ti nĩ, Topẽ vĩ rán ki. 9 Ký Davi

vỹ Judeu ag to tag tó ja nĩ gé, ha mẽ: “Topẽ mỹ festa han ag tóg tĩ. Hã ra ag tóg ón kỹ ti mỹ festa han tĩ, kỹ ag tóg to sigse kỹ nỹtĩnh mũ, ag festa to. Ag sigse kỹ tóg ag vóg kónãn ke mũ, Topẽ ti. Krenkren ke tũ ag tóg nĩ. ¹⁰ Kutu ag nỹtĩ, to jykrén ke tũ pẽ ag nỹtĩ, kỹ ag tóg vãnh jykre kufy hã venh ke mũ, hã to ag jagtar nỹtĩnh mũ,” he ja tóg nĩ, Judeu ag to, Davi ti.

Judeu ag to é henh ke tũ ẽg tóg nĩ

¹¹ Kỹ ãjag hỹn inh mỹ: “kỹ Topẽ mỹ Judeu ag tỹ nũgme ki vár ke tag ve sór mũ, hã jén mỹ ag mỹ Jesus jẽnẽ ja nĩ, ag tỹ ti tỹ prãnh ke jé?” he sór mũ. Vó. Hã ra ag tóg Topẽ kato tẽgtẽ tĩ. Ti vĩ mranh ja ag tóg nỹtĩgtĩ, hã kỹ Topẽ tóg fóg ag mré kanhgág ag krenkren han sór mũ, Judeu ag tỹ ag ve kỹ ti ki ge to ẽn jé. ¹² Kỹ Judeu ag tỹ Topẽ vĩ mranh kỹ Topẽ tóg fóg mré kanhgág kar to há nĩ. Kỹ Judeu ag vỹ jagãgtar nỹtĩ. Ag nỹtĩg ja ki ù ag kar vỹ Topẽ tỹ ag to há nĩ vэг mũ. Há ti nĩ, tag. Kỹ, Topẽ tỹ Judeu ag to há' he mãn nĩ ra tóg hã ra ga kri mũ kar mỹ há pẽ tâvĩ tĩnh mũ vễ, mỹr, ha mẽ. Hã ra tóg ag to há tũ nĩ ver.

¹³ Kỹ sóg ãjag mỹ tag tó sór mũ, ãjag tỹ tỹ fóg nỹtĩn kỹ, kanhgág ag mỹ ke gé. ãjag apóstolo vỹ tỹ inh nĩ, sỹ ãjag mỹ Topẽ vĩ tó jé. Inh rãnrãj vỹ inh mỹ sér pẽ tĩ. ¹⁴ Isỹ ãjag mỹ Topẽ vĩ tó kỹ inh mré ke ag hẽn ri ke mũn ãjag kóm Jesus ki ge sór mũ gé, kỹ ag krenkren ke mũ sir, Israel ag. ¹⁵ Ha vé, Topẽ tỹ inh mré ke ag tovãnh to tóg povo ù ag to há nĩ ha, ag to jũ mãn tũ tóg nĩ sir. Topẽ tỹ Israel ag to há' he mãn mũ ra tóg vãnh kar mỹ há pẽ tâvĩ tĩnh mũ vễ, kỹ vãnh kar vỹ rĩnrĩr mãn ke mũ vễ, ùn kãgtter mũ ag mré hã. Hã ra tóg ag to há tũ nĩ ver.

¹⁶ Ẽmĩ to jykrén nĩ. Ẽmĩ kupar ko há nĩn kỹ tóg ko há kar nĩ. Ge ti nĩgtĩ gé, ka tỹ. Ti jãre há nĩn kỹ ka vỹ há kar nĩ. Israel ag vỹ tag ri ke nỹtĩ. Ag jóg'jóg ve ag vỹ ka jãre ri ke nỹtĩ. Topẽ mỹ ag há nỹtĩ ja nĩgtĩ, hã kỹ ag krẽ vỹ Topẽ mỹ há nỹtĩnh ke mũ gé. ¹⁷ Povo tỹ Israel vỹ ka tỹ oliveira há ri ke

nỹtĩ. Ti jãre vỹ há nĩ, hã ra ti pẽ ù tóg kórég nỹtĩ. Hã kỹ tóg mrynhmranh kỹ vãvãm mũ, Topẽ ti, ti pẽ kórég ẽn ti. Ti tỹ Israel kórég ag togvãnh to ken hã vễ, hã vỹ: ka pẽ kórég vãvãm, he mũ. Ka pẽ kórég tag nỹtĩg ja ki tóg ka ù pẽ vin, vãnh kãmĩ ka tỹ oliveira pẽ tỹ, ùn kanẽn vãnh pẽ tỹ. ãjag hã vễ sir, ãjag tỹ tỹ fóg nỹtĩn kỹ, kanhgág ag ke gé. Hã ra ka ù pẽ tag vỹ ka há jãre ẽn tỹ ti kume vэг tĩ, kỹ tóg tỹ há' he mũ sir. ãjag tỹ Topẽ tỹ Israel jóg'jóg ve tỹ Abraão mỹ nẽn tó ja ẽn vэг mũ to ken hã vễ, hã vỹ: ka há jãre kume vэг mũ, he mũ. ¹⁸ Kỹ Israel ag to é he sór tũg nĩ, Topẽ tỹ ag vãm mũ ra, ẽg tỹ ka pẽ kórég vãm ri ke. Ag nỹtĩg ja ki ãjag nỹtĩ. Hã ra ka jãre vỹ tỹ Judeu ag jóg'jóg ve nỹtĩ. ãjag jóg'jóg ve pijé', fóg pijé', kanhgág pijé'. Judeu ag vễ. Kỹ Judeu ag to é he sór tũg nĩ.

¹⁹ Hẽn ri ke mũn ãjag tóg inh mỹ: “hã ra tóg Judeu ag vãm, ẽg to há nĩ jé,” he sór mũ. “Hã kỹ tóg ẽg to há nĩ,” he ãjag hỹn mũ. ²⁰ Hỹ, ag vãm tóg. Hã ra ag tóg ti ki rã jãvãnh ja nỹtĩgtĩ, hã kỹ tóg ag vãm. Jãvo tóg ãjag to há nĩ, ãjag tỹ ti ki ge to. Hã kỹ ag to é he sór tũg nĩ. Topẽ kamẽg nĩ mỹr. ²¹ Israel krẽ ag tỹ ti ki ge jãvãnh tugnĩn tóg ag vãm. Ag jagãgtãn jãvãnh tóg nĩ ha. Kỹ tóg ãjag jagãgtãn ke tũ nĩ gé, ãjag tỹ ti ki ge to tar tũ nỹtĩn kỹ. Hã kỹ ti hã kamẽg nĩ.

²² Hã ki Topẽ tỹ tỹ ùn há nĩ tóg ve há tĩ, hã ra tóg ù ag vóg kónãn jagy han tĩ gé. ù tỹ ti vĩ mranh mũ ag vóg kónãn jagy han tóg tĩ, Topẽ ti. Hã ra tóg sir ãjag to há nĩ sir, ãjag tỹ ti tovãnh tũ nĩn kỹ. ãjag tỹ ti tovãnh kỹ tóg ãjag vãm ke mũ gé, ha vemnĩ. ²³ Judeu ag tỹ ti ki ge kỹ tóg ag to há nĩ mãn ke mũ gé sir, kỹ tóg ka há ki ti pẽ mrynhmráj ja ẽn ki vin mãn ke ri ke nĩ sir. ²⁴ Ha vé, ãjag hã vỹ tỹ ka kanẽn vãnh pẽ ri ke nỹtĩ'. Hã ra tóg ka há ki ãjag vin, ãjag tỹ tỹ ka kanẽn vãnh pẽ nỹtĩ ra. Kỹ tóg, ti tỹ ka há ẽn pẽ mrynhmráj ja ẽn ki vin mãn sór nĩ ra tóg vin mãn mũ sir, ka há ẽn ki, hã vỹ: Judeu ag tỹ Jesus ki rã, he mũ. Ka há pẽ mrynhmráj ja ẽn ki vin

mãn to ken hã vë. Ëg pi(jé) ka kanën vãnh pë tỹ ka kanën há ki vin tĩ'. Ëg tỹ ka há pë tỹ ki vin mãn tag vỹ jagy tũ nĩ vë. Hã kỹ tóg Topë mỹ jagy tũ tĩ, ti tỹ Judeu ag to há nĩ mãn kỹ.

Topë tỹ Israel ag krenkren han sór

²⁵ Isỹ ãjag mỹ nén ù kãmén sór vë, ãjag tỹ mẽ ja tũ ù, ha mẽ. Sỹ ãjag mỹ kãmén sór vë, ãjag tỹ Judeu ag to é he tũ nĩ jé. Ha vé, Israel ù ag vỹ ver mẽ sór tũ nỹtĩ. Û ag tóg mẽ sór mũ, hã ra ù ag tóg mẽ jãvãnh nỹtĩ gé, vënh kar tỹ Topë vỹ mẽ jé, Judeu tũ ag kar. Kejën ag tóg mẽ kãn ke mũ, fóg kar, kanhgág kar ke gé. ²⁶ Ag tỹ mẽ kãn ke ãn kã Israel ag tóg krenkren ke mũ gé. Hã kỹ tag tóg ag to rán kỹ nĩ, ha mẽ: “ag krenkren han tĩ vỹ jun ke mũ. Pãnónh sĩ tỹ Sião pênĩn cidade ãn tá tóg vënh ven ke mũ, ag krenkren han tĩ ti. Ën vỹ Jacó krë ag tỹ inh vỹ mranh ja ãn tỹ vënh pãte fón ke mũ, Israel krë en ag mỹ. ²⁷ Sỹ ag mré jykrén jan hã vë. Ag tỹ inh vỹ mranh tỹ sóg tũg' he mũ,” he ja tóg nĩ, Topë vỹ rá ki, Judeu ag to. ²⁸ Jesus kato tẽ ag tóg mũ ver, ti kãmé sér mẽ jãvãnh ag nỹtĩ ver, hã kỹ ãjag tóg ag nỹtĩg ja ki Topë vỹ sér mẽg mũ. Hã ra ag jóg'jóg ve ag vỹ Topë to há nỹtĩ ja nĩgĩ, hã kỹ Topë tóg ag krë'krë to há nĩnh ke mũ ge kejën, ti tỹ vãsỹ ag kuprëg ja nĩn kỹ. ²⁹ Topë tỹ ù to há nĩn kỹ tóg ti to há nĩ, ti tỹ ù kuprëg kỹ tóg kuprëg kỹ jẽ nĩ gé. Tỹ tũg' henh ke tũ ti nĩ, Topë ti.

³⁰ Vãsỹ ãjag tóg Topë vỹ ki kagtĩg ja nỹtĩgtĩ gé. Hã ra Topë tóg ùri ãjag jagãgtãn, ãjag tỹ ti ki ge jé, Judeu ag tỹ ti vỹ mranh ag nỹtĩg ja kã. ³¹ Kỹ ãn ag tóg ti vỹ mranh mũgtĩ ver, Topë tỹ kar kỹ ag jagãgtãn jé, ti tỹ ãjag jagãgtãn ri ke. ³² Kỹ Topë tóg ãg kar mỹ ãg tỹ ti vỹ mranh mũ tag ven kãn sór mũ, ãg tỹ to jykrén mãn jé. Ti tỹ ãg jagãgtãn sór vë, ãg tỹ ti ki ge jé, hã jé tóg ãg mỹ ãg tỹ ti vỹ mranh mũ ven sór mũ.

Topë jykre tỹ ãg jykre kãfór nĩ

³³ Topë vỹ tỹ ùn mág pë nĩ, mỹr, ha mẽ. Ti jykre vỹ vënh kar kri nĩ kar nĩ. Ve kãn jãvãnh ãg nỹtĩ, ti jykre ti,

tá krỹg jãvãnh ãg nỹtĩ. Nén ù kar ki kanhró ti nĩ mỹr, nén ù kar to jykrén há han kãn ti tỹ mỹr. Ti tỹ nén to jykrén mũ ve kãn ke tũ pë ãg nĩ. “Ti hỹn hẽ ri ken kỹ tag han?” henh ke tũ ãg tóg nĩ gé. To jykrén kórég ãg tóg nỹtĩ. ³⁴ Û nỹ Topë tỹ nén to jykrén mũ ki kanhró nĩ? Ki kagtĩg kar ãg nỹtĩ. Û nỹ Topë mỹ: “tag han ra, tag han tũg ra,” he tĩ? Û vỹ ti jyvën ke tũ pë nĩ. ³⁵ Û nỹ ti mỹ nén ù nĩm', Topë tỹ ti mỹ kajãm jé'? Nén kar vỹ tỹ ti tũ nỹtĩ mỹr, hã kỹ tóg ãg hã mỹ nén ù kar nĩm tũ, ãg jagãgtãn kỹ. ³⁶ Topë hã ne nén kar hyn han'. Ti hã jamën kỹ ãg tóg nỹtĩ, nén ù kar vỹ ti jamën kỹ nỹtĩ gé. Hã kỹ ãg tóg tỹ ti tũ nỹtĩ gé, nén ù kar ti ke gé. Kỹ ti hã ne tóg tỹ ùn mág nĩ, ti pir mỹ. Ti hã mỹ ãg tóg vỹ há han tĩ, to krónh ke tũ ãg nĩ, ga kri, kanhkã tá ke gé. Amém.

12

Topë mỹ ãg vënh fëg ke mũ

¹ Inh kanhkã', Topë vỹ ãjag jagãgtãn. Hã kỹ sóg ãjag mỹ: “ti mỹ vënh fëg,” he mũ. Kỹ tóg ãg tỹ ti mỹ nén ù pũn ri ke nĩ, ãg tỹ ti mỹ vënh fëg kỹ. Judeu ag vỹ ãjag mẽg tãnh kỹ pũn tĩ. Ag jãvo ãg tóg ti mỹ ãg rĩnrĩr nỹtĩn kỹ vënh fëg tĩ. Ti mỹ tóg sér tĩ, ãg tỹ tag han kỹ, ãg tỹ tỹ ti tũ nỹtĩn kỹ sir. Gen kỹ ãjag tóg Topë jykre han ke mũ. ² Ëprã ke ag jykre han sór tũg nĩ. Topë vỹ ãjag krĩ tãg han sór mũ. Vënh jykre tãg han sór tóg mũ. Kỹ ãjag tóg nén há han ki kanhró nỹtĩnh mũ. Vënh jykre kuryj han jé ãjag tóg ke mũ. Kygnënh ke tũ ãjag tóg nĩ. Tag ve sór tóg mũ, Topë ti. Tag hã to tóg ãg kanhrãn ke mũ.

³ Ha vé, Topë vỹ isar han, kỹ sóg ãjag jyvën há han ki kanhró nĩ. Hã kỹ sóg ãjag kar mỹ tag tó mũ. Vësỹ ùn mág han sór tũg nĩ. “Tỹ inh ùn mág nĩ,” he tũg nĩ, ã tỹ tỹ ùn mág tũ nĩn kỹ. Ëg kar vỹ Topë ki ge kỹ nỹtĩ, kỹ tóg ãg kar tỹ nén ù to tar han tĩ, ãg kar tỹ ti rãnrãj han jé. Tag to jykrén kỹ jagnë to é he tũg nĩ.

⁴ Ëg há to jykrén nĩ. Ti ki nỹtĩ vỹ e nỹtĩ, ãg pën, ãg nĩgnó, ãg kanë, ãg

nīgrēg, ti kar ti. Ēg há ki nýtī vỹ jagnē kóm rānhrāj nýtī kar nýtī, vyr mỹ. ⁵ Ge ti nīgtī, ěg mré. E ěg nýtī, há ra ěg tỹ Cristo ki ge kỹ nýtīn kỹ ěg tóg ěg há ri ke nýtī, kỹ ěg tóg jagnē ki rīr ke mũ sir, ěg há ki nýtī tỹ jagnē ki rīr tĩ ěn ri ke. ⁶ Há ra ũ tóg nén ũ han há nīgtī, kỹ ũ tóg nén ũ ũ han há nīgtī gé, Topē tỹ to ěg tar han kỹ. Ēg kāmī ũ mỹ tóg: “ag jyvĕn nĩ,” he tĩ, Jesus ti. Kỹ Topē tỹ ģ mỹ nén tó mũ há tỹ ěg jyvĕn nĩ, ti tỹ ģ mỹ: “ag jyvĕn nĩ,” hen kỹ. ⁷ Ēg kāmī ũ mỹ tóg: “ũn jagāgtar ag jagāgtān nĩ,” he ti gé. Kỹ ěg jagāgtān há han to tar nĩmnĩ. Ēg kāmī ũ mỹ tóg: “inh vĩ kāmén nĩ,” he tĩ gé. Kỹ to krónh ke tũg nĩ. ⁸ Ēg kāmī ũ mỹ tóg: “ag mỹ ag tỹ nén han ke kāmén nĩ,” he tĩ gé. Kỹ ģ rānhrāj tag ki rīr há han nĩ. Ēg kāmī ũ mỹ tóg: “ģ tỹ nén ũ nĩm mág nĩ, inh mỹ,” he tĩ gé. Kỹ ón kỹ ti mỹ nĩm sór tũg nĩ. Ēg kāmī ũ mỹ tóg: “culto to pã'i vỹ tỹ ģ nĩ,” he tĩ gé. Ą tỹ tỹ to pã'i nĩn kỹ to jykrén há han nĩ. Ēg kāmī ũ mỹ tóg: “ag jagāgtān nĩ,” he tĩ gé. Kỹ ti tỹ ģ mỹ ģ tỹ ěg jagāgtān ke tag tó kỹ to mỹ sér nĩmnĩ. Ēg tỹ jagnē ki rīr to ken há vĕ.

⁹ Jagnē to há tãvĩ nýtĩmnĩ. Ón kỹ jagnē to há nýtī sór tũg nĩ. Vĕnh jykre pãno to kórég tãvĩ nýtĩmnĩ, kỹ tovānh kãn nĩ. Vĕnh jykre há há mĩ mũmnĩ. ¹⁰ Jagnē to há pĕ tãvĩ nýtĩmnĩ, ājag tỹ jagnē mré pafa ja ag to há ri ke nýtĩmnĩ, jagnē to. Jagnē mỹ komĕr há vĩmnĩ, ěg tỹ pã'i mỹ komĕr há vĩ ěn ri kemnĩ, jagnē mỹ. ¹¹ Topē jykre to krónh ke tũg nĩ. Ti tỹ ājag mỹ: “tag han ra,” he to jĕnjĕr ke tũg nĩ gé, to vāsān nĩ. Ti kuprĩg tỹ ājag mỹ nén tó mũ ěn ki króm nĩ, kỹ tóg ājag mỹ sér tĩnh mũ. Ēg Senhor tũ han nĩ. ¹² Topē vỹ ěg mỹ nén ũ há kar han ke mũ. Tag to mỹ sér nýtĩmnĩ. Kejĕn ājag tóg nén ũ jagy venh ke mũ, ti tugnĩn. Tag to krónh ke tũg nĩ. Topē mré vĕmĕn kỹ nýtĩmnĩ. ¹³ Ąjag mré Topē ki rã ũ jagtar nĩn kỹ ti jagāgtān nĩ. Ũ tỹ ājag to pasa ke kỹ ti mỹ: “inh mré nĩ,” hemnĩ.

¹⁴ Kejĕn ũ tóg ājag vóg kónān sór

mũ. Ēn to Topē mỹ: “ti jagāgtān nĩ,” hemnĩ. Ti to: “ti vóg kónān nĩ,” he tũg nĩ. ¹⁵ Kejĕn tóg ũ mỹ sér tĩ. Kỹ ti mré mỹ sér nýtĩmnĩ gé. Kejĕn ũ tóg fỹ tĩ. Ti mré fỹmnĩ gé. ¹⁶ Jagnē mré vĕnh jykre pir há han nĩ, há vỹ: jagnē to há, he mũ. Vĕsỹ ũn mág han sór tũg nĩ. Tỹ ũn kāsir ag mré ke nýtĩmnĩ. “Ag mré ke vỹ tỹ inh nĩ,” hemnĩ, ũn kāsir ag to. Hĕn ri ke mũn ājag kāmī ũ tóg vĕnh kanhrān mág to tar nĩ, ājag kãfór. Ti jĕ: “ag kãfór inh nĩ, vĕnh kanhrān mág ja tag to,” he tũg nĩ.

¹⁷ Kejĕn ũ tóg ājag mỹ nén ũ kórég han tĩ. Ge ra ti mỹ nén ũ há há han nĩ. Vĕnh kar mỹ vĩ há tãvĩ han nĩ, ũ tỹ ājag to: “kygnē ti huri,” he tũ nĩ jĕ. ¹⁸ Vāsān nĩ, ājag tỹ ũ to krĩ rỹ tũ nýtī jĕ, ājag tỹ vĕnh kar to krĩ kuprã nýtī jĕ.

¹⁹ Inh kanhkā, ũ tỹ ājag mỹ nén ũ kórég han mũ ra vĕnh kajām sór tũg nĩ. Topē há tóg ģ tỹ ti to jũnh ke ěn ki kanhró nĩ'. Há kỹ tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mĕ: “inh há ne ājag kajām ke mũ', inh há ne ag mỹ ven ke mũ', ag tỹ ājag jykre kórég to jagāgtar ke ti, he ti, ěg Senhor ti,” he ja tóg nĩ, Topē vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki. ²⁰ Kỹ ũ tỹ ājag kato tĕ mũ mỹ nén ũ há kar han nĩ. Ti kókĩr nĩn kỹ ti mỹ vĕjĕn ven nĩ. Ti hãghã kỹ ti mỹ goj ven nĩ. Gen kỹ ģ tóg ti mỹ'a pĕ han ke mũ, ha vemnĩ, ģ tỹ ti to há nĩn kỹ, ti tỹ ģ to kórég nĩ ra. ²¹ Ũ tỹ vĕnh jykre pãno han mũ ag vỹ ěg kato tĕ tĩ. Kỹ ěg tóg ag ki rīr ke mũ, vĕnh kaja jĕ. Ag jagtar nýtĩn kỹ ěg tóg ag jagāgtān ke mũ. Ēg tỹ ag jagāgtān kỹ ag jykre pãno tóg ag mỹ vĕnhmỹ nĩnh mũ, ag tỹ ěg jykre ve kỹ, ha vemnĩ.

13

Ēg pã'i ag

¹ Ēg kri pã'i vỹ nýtĩ. Kỹ tóg ěg tỹ ag vĩ ki han há tĩ. Topē tỹ ag tỹ pã'i han há vĕ, ag krĩn kỹ. Ti há vỹ ũ tỹ hĕ nỹ tỹ pã'i nĩnh ke to jykrén tĩ'. ² Kỹ ag kato tĕ sór tũg nĩ. Topē há vỹ ag vin tĩ, pã'i ag krĩn kỹ, kỹ ag kato vāsān tũg nĩ. Ũ tỹ ag kato vāsānsān mũ ag vóg kónān jĕ ag tóg ke mũ, pã'i ag. ³ Ēg tỹ

věnh jykre há han kŷ ěg tóg pã'i ag vég mŭ ra kaně jur han ke tũ nĩ. Ũ tŷ věnh jykre kórég han mŭ ag vŷ vēso kaně jur tĩ, pã'i ag ve kŷ. Kŷ ěg hŷn hē ri kenh ke mŭ, ag tŷ ěg kaně jun tŷg jé? Věnh jykre há tãvĩ han jé ěg tóg ke mŭ, kŷ ag tóg ěg to vēmén há han ke mŭ sir, pã'i ag. ⁴ ěg pã'i ag ne ěg jyvěn tĩ', ěg tŷ věnh jykre há to tar nŷtĩ jé. Ag tŷ Topě tŷ ag mŷ nén tó mŭn han hã vē. Ā tŷ věnh jykre kórég han kŷ kaně jurmnĩ. Ā vóg konãn jé ag tóg ke mŭ, ha vemnĩ, hã jé Topě tóg ag vin. Topě tũ ag vē, ag tŷ ũn jykre kórég han mŭ ag vóg kónãn jé, ag tŷ ag jykre pãno to ag jagãgtar han jé. ⁵ Hã kŷ ag vĩ ki króm nĩ, ag tŷ ājag to jũ tũ nŷtĩ jé. Ājag kakã kavěnh tĩ tĩ gé, ājag tŷ pã'i ag vĩ ki króm tũ ěn ti. Hã kŷ ki króm sórmnĩ.

⁶ Kŷ governo mŷ imposto kajãm nĩ gé. Topě tŷ ag mŷ věnh rãnhraj nĩm ja ěn han ag tĩ, kurã kar ki, pã'i ag, governo mŷ rãnhraj tĩ ag. Kŷ ag mŷ kajãm nĩ. ⁷ Kŷ ājag név(e) kajãm kãn nĩ, governo mŷ ke gé. Ājag tŷ pã'i ũ mŷ imposto kajãm ken kŷ ti mŷ ven nĩ, jãnkamy ti. Ājag pã'i ag kaměg nĩ, ag mŷ koměr hã vĩmnĩ.

Topě jykre hã mĩ mũmnĩ

⁸ Ājag név(e) kajãm kãn nĩ. Mré hã jagně to há tãvĩ nŷtĩmnĩ gé. Jagně to há nŷtĩ to krónh ke tŷg nĩ. ěg tŷ jagně to há nŷtĩn kŷ ěg tóg Topě tŷ ěg jyvěn ja ěn ki króm kãn mŭ sir. ⁹ Ha vé, Topě tóg ěg mŷ: “ã prũ tũ fi mré nŷ tŷg nĩ, kŷ ě mén tũ mré nŷ tŷg nĩ gé,” he ja nĩ. Kŷ tóg: “ũ tén tŷg nĩ, nén ũ péju(g) tŷg nĩ, ũ to ón tŷg nĩ, nén ũ to én tŷg nĩ gé,” he ja nĩ gé. Tĩ tŷ ěg jyvěn vŷ e nŷtĩ. Hã ra ěg tŷ ti tŷ ěg jyvěn kar tŷ tó pir han sór kŷ ěg tóg tag tónh ke mŭ, ha mē: “ã régre ki rĩr nĩmnĩ. Ā tŷ věnh ki rĩr há ri ke han nĩ, ě régre ki,” he jé ěg tóg ke mŭ. ¹⁰ ěg tŷ ěg régre kar ki rĩr há nŷtĩn kŷ ěg tóg ag mŷ nén ũ kórég han ke tũ nĩ. Hã kŷ ěg tóg jagně ki rĩr há nŷtĩn ki Topě tŷ ěg jyvěn tĩ ěn ki króm kãn ke mŭ.

¹¹ Vãsãn nĩ. Věnh jykre kórég tovãnh kãn nĩ. Tĩ tŷ ěg kren han ke kurã vŷ

kakó pē tĩ ha. ěg tŷ ti ki ge vén kŷ tóg ver kór gy nŷ ja nĩ, kuvar gy nŷ ja tóg nĩ ver ěn kã, hã ra tóg ũri kakó tãvĩ tĩ ha. ¹² Ti kãtĩg to hã tóg ěg mŷ kuty ri ke nĩ. Kuty tag vŷ tŷg ke nē ha, tŷ vaj ke ti nŷ ha. Tĩ tŷ kãnhmar kãtĩg ke to ken hã vē. Hã kŷ ag tŷ kuty kã nén han tĩ ěn han mãn sór tŷg nĩ, věnh jykre kavěj ěn ti. ěg tŷ kurã ki nén han jafã ěn han nĩ, věnh jykre kuryj tĩ, ěg tŷ věnh jykre há han kŷ věnh jykre kórég kato tē jé, tŷ tŷg' he jé. ¹³ ěg tŷ kurã mĩ tŷg há han tĩ ěn ri ke han nĩ. Ag tŷ baile ki nén ũ vēnhmŷ han tĩ ěn han tŷg nĩ. Kronkron tŷg nĩ gé. Fag to én tŷg nĩ, kŷ fag mré nŷ tŷg nĩ, ag mré ke gé. Jagně to jũ tŷg nĩ gé, jagně tũ to én tŷg nĩ gé. ¹⁴ ěg Senhor tŷ Jesus Cristo jykre tãg hã han nĩ. ěg tŷ nén to én mŭ ěn han sór mãn tŷg nĩ. ěg jykre si tovãnh kãn nĩ.

14

Jesus ki ge kŷ nŷtĩ fag tŷ jagně to há nŷtĩnh ke

¹ Ũ tóg krój nŷtĩ ver. Jesus jykre ũ tóg ver ag mŷ jagy tĩ, ag tŷ ti ki ge kŷ nŷtĩ ra. Ũ tŷ ge tovãnh tŷg nĩ, ag mŷ: “ěg mré Topě vĩ mēnh kãtĩg nĩ,” hemnĩ. Ag vĩ kafãn tŷg nĩ hã ra, ag tŷ kygně kŷ: “tag tóg inh mŷ ge nĩ, ge nĩ,” he mŭ ra. ² Ũ mŷ tóg nén kar ko há tĩ, hã ra ũ tóg nén ũ nĩ ko vãnh nĩn kŷ ěkré hã ko tĩ. “Věnh kãggrá mŷ ag tóg pũn ja nĩ, věnh mēg ěn nĩ ti, ag tŷ ón kŷ topě kãggran ja ěn mŷ, hã kŷ sóg ti nĩ ko sór tũ nĩ,” he ag tóg tĩ, ũn krój ag. ³ Hã ra ājag kãmĩ ũ ag tóg ge ra ko tĩ, věnh kãggrá tŷ ag mŷ tŷ nén ũ tũ nĩn kŷ. Ājag tŷ ko kŷ ũ tŷ ko vãnh ěn to é he tŷg nĩ. Kŷ ājag tŷ ko sór vãnh kŷ ũ tŷ ko mŭ ěn to: “tĩ kórég han ti tĩ,” he sór tŷg nĩ gé. Vějēn to jagně mŷ vĩ tŷg nĩ. Ā mré tóg Topě ki rã kŷ jē gé, ũ tŷ ko mŭ ti, kŷ ti to vĩ tŷg nĩ. ⁴ Jesus mŷ rãnhraj tĩ vŷ tŷ ěg nŷtĩ, ěg kar, hã kŷ tóg vēnhmŷ tĩ, ěg tŷ jagně to vĩ sór kŷ. Ũ tŷ ěg mŷ vĩnh ke mŭ vŷ tŷ ěg Senhor ti nĩ, ěg tŷ tŷ ti tũ nŷtĩn kŷ. Hã ra ěg kar

vỹ há kutē kãn ke mũ, kurã ãn kã, ha vemñĩ, ãg Senhor tỹ ãg tar han kỹ.

⁵ Û tóg vãnh kãn ke kurã to: “kurã kórég,” he tĩ, kurã ù to ke gé. Jãvo ù tóg kurã kar to: “kurã há,” he tĩ gé. Há kar ti nỹtĩ, ãjag tỹ kurã han mũ ti. Kỹ ãjag tỹ nén to jykrén mũ ãn hã han nĩ.

⁶ Ëg kar vỹ ãg Senhor jykre mũ mũ sór mũ, hã kỹ ù tóg kurã kórég han sór tĩ, ti jykre mũ tĩ jé, jãvo ù tóg kurã kórég han vãnh nĩ, ti jykre mũ tĩ jé gé. Há kar ti nĩ.

Kỹ ù tỹ nén ù kar ko mũ vỹ ge nĩ gé. Ëg Senhor jykre mũ tĩ hã jé tóg ko tĩ gé. Ti hã mỹ tóg to vĩ há han tĩ, vễjẽn to, Topẽ hã mỹ. Û tỹ nén ù nĩ ko vãnh ãn vỹ ãg Senhor jykre mũ tĩ hã jé ko vãnh nĩ gé, ti tỹ ti mỹ há nĩ jé. Kỹ tóg to Topẽ mỹ vĩ há han tĩ gé. Há kar ti nĩ, ãg tỹ nén ù nĩ ko mũ ti, ãg tỹ ko vãnh ti ke gé.

⁷ Ëg pi(jé) ãg jykre han ke mũ', ãg tỹ ga kri mũn kỹ. Kỹ, ãg ter ken kỹ ãg pi(jé) ãg jykre ki ter ke mũ gé'. ⁸ Ëg tỹ ga kri mũn kỹ ãg tóg ãg Senhor jykre hã han ke mũ. Ti tũ han hã jé ãg tóg ga kri mũ nĩ. Kỹ, ãg ter ken kỹ ãg tóg ti jykre hã ki ter ke mũ gé'. Hã kỹ ãg tóg tỹ ti tũ kar nỹtĩ sir, ãg tỹ ga kri mũn kỹ ke gé. Ëg Senhor tỹ Jesus Cristo tũ vỹ tỹ ãg nỹtĩ. ⁹ Ëg tỹ tỹ ti tũ nỹtĩ hã jé tóg ter ja nĩ. Hã jé tóg rĩr mãn ja nĩ gé. Ti tỹ tỹ ãg Senhor nĩ hã jé tóg ter ja nĩ, vãnh kar pã'i, ùn rĩnrĩr mũ ag pã'i, ùn kãgter ja ag pã'i ke gé.

¹⁰ Kỹ ãjag tỹ hẽ ri ke jé jagnẽ to vĩ sór nẽ? ãjag tỹ hẽ ri ke jé jagnẽ to é he nẽ? Topẽ hã vỹ ãg jykre ve kãn ke mũ, ãg kar, ti tỹ ãg jé prẽr ken kỹ. ¹¹ Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, ha mẽ. “Rĩr inh jẽ nĩ,” he tóg, ãg Senhor ti. “Vãnh kar vĩ inh krẽm grĩnh kenh ke mũ, ha vemñĩ. Vãnh kar vĩ inh mỹ: “ũn mág vĩ tỹ ã nĩ,” henh ke mũ, he ti, Topẽ ti,” he tóg, Topẽ vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. ¹² Ëg kar vĩ Topẽ rĩnja tá nỹtĩnh ke mũ, kỹ tóg ãg jykre tugnỹm ke mũ. Ëg hã ki tóg jẽmẽnh ke mũ, ãg tỹ nén han ja ãn to.

¹³ Hã kỹ jagnẽ to vĩ mãn tũg nĩ.

Ëg tỹ jagnẽ to fen ke

Jagnẽ to: “kórég ti nĩ,” he mãn tũg nĩ. ãjag tỹ nén ù han ken kỹ tag to jykrén nĩ, ha mẽ. “Isỹ tag han kỹ inh régre mỹ inh ve kỹ Topẽ vĩ mranh ke tũ nĩ vỹ?” he jé ãg tóg ke mũ. “Ti mỹ tỹ prãnh kenh ke tũ nĩ vỹ, isỹ tag han kỹ?” he jé ãg tóg ke mũ.

¹⁴ Tag ki kanhró inh nĩ, ha mẽ: “vễjẽn pi(jé) ãg kavénh tĩ.” Jesus tỹ tón hã vễ. Nén ù tũ vễ, vễjẽn ti, ãg tỹ ko jafã tãvĩ vễ. Hã ra ù tóg nén ù nĩ to: “vãnh kãggrá mỹ ag tóg pũn ja nĩ, vãnh mẽg ãn nĩ ti, hã kỹ sóg ko kỹ Topẽ vĩ mranh tĩ,” he tĩ. Û tỹ tag to mũ jykre kavénh ti tĩ, ti tỹ ge ra kon kỹ. ¹⁵ Inh mỹ tóg tỹ Topẽ vĩ mranh tũ nĩ, isỹ nén ù nĩ ko tag ti. Kỹ sóg ko' he mũ sir. Kỹ inh régre ù tóg isỹ ko mũ ve kỹ ko sór mũ gé sir, hã ra tóg ti hã mỹ Topẽ vĩ mranh ri ke nĩ. Kỹ tóg ko kỹ isugrĩn Topẽ vĩ mranh mũ sir. Kỹ tóg nũgme ki kutẽnh ke mũ sir, ti tỹ ko kỹ Topẽ vĩ mranh kỹ. Kỹ tóg isỹ ti tén ri ke nĩ sir, Cristo tỹ ùn jagfy ter ja ãn ti. Isỹ tag han kỹ tóg sỹ ti to há tũ ri ke nĩ, isỹ inh jẽn tugnĩn ti tén ri ke han kỹ. ¹⁶ Kỹ tag han sór tũg nĩ, ù tỹ ãjag tỹ nén han mũ to ãjag to vĩ tũ nĩ jé. Há ti nĩ vễ, ãjag tỹ kon kỹ, hã ra ù tỹ ãjag jẽn to ãjag to vĩn kỹ ko sór tũg nĩ. ¹⁷ Topẽ tỹ tỹ ãg Senhor nĩn kỹ ãg jẽn tóg tỹ nén ù tũ nĩ ha mỹr, kỹ ãg tỹ nén ù nĩ ko tũ ra tóg ãg mỹ tỹ nén ù tũ nĩ. Nén ù ù to ãg jykrén ke mũ ha, hã vỹ: vãnh jykre kuryj, he mũ, vãnh jykre kusa, he mũ, vãnh jykre sér, he mũ, Topẽ kuprĩg tỹ mỹr, ãg jagrẽ tãg ti. ¹⁸ Ëg tỹ gen kỹ Cristo jykre han kỹ tóg Topẽ mỹ há tĩ ha, ãg jykre ti, kỹ tóg ãg mré ãprã ke ag mỹ há tĩ gé sir, ha vemñĩ.

¹⁹ Kỹ ãg jé jagnẽ krĩ kuprãg hã to jykrén. Ëg jé jagnẽ tar han sór. ²⁰ Kỹ tóg ãg tỹ nén ù nĩ ko to ãg régre tỹ tỹ prãnh ke han kỹ tóg kórég nĩ, ãg tỹ ù tỹ Topẽ ki rã kỹ nĩ ù tỹ tỹ prãnh ke han kỹ. Vễjẽn kar vĩ há nĩ. Hã ra ù tóg vễjẽn ù to jykrén kónãn sór mũ, ti tỹ to Topẽ vĩ mranh kỹ. Ti tỹ ge ra kon kỹ tóg tỹ prãnh ke mũ sir. ²¹ Kỹ tóg kórég nĩ, ãg régre tỹ ãg tugnĩn Topẽ vĩ mranh kỹ. Hã jé nén ù nĩ ko tũg nĩ, ã régre

tỹ to tỹ prãnh kenh (ka) mẽ tĩn kỹ. Ti rĩnve vinho kron tũg nĩ gé. Nén ù tỹ ã régre tỹ Topẽ vĩ mranh han ên tovãnh kãn nĩ. ²² ã tỹ nén ù to: “kórég tũ ti nĩ,” hen kỹ Topẽ hã mỹ tómnĩ. Hã ra ã régre rĩnve han tũg nĩ, ti tỹ ã mỹ há nĩ ra, ã régre tỹ ã tugnĩn Topẽ vĩ mranh tũ nĩ jé. ã tỹ Topẽ tỹ ã mỹ nén tó hã han kỹ tóg há nĩ, kỹ ã tóg jatu nĩ, ha vemnĩ. ²³ ù tóg ko tĩ, hã ra tóg ã tỹ ko mũ tag to: “isỹ Topẽ vĩ mranh ja mỹ vỹ?” he mũ sir. Ti tỹ ge ra ko kỹ tóg to krĩ kufy nĩ sir, kỹ tóg Topẽ vĩ mranh mũ sir. Êg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ êg tóg ti tũ hã han sór mũ sir. Êg tỹ nén ù to: “tag han kỹ inh mỹ ti vĩ mranh mũ vỹ?” hen kỹ êg han ke tũ nĩ, ke tũ nĩ mũ ra êg ti vĩ mranh mũ.

15

Êg tỹ êg mré ke ag to há nỹtĩnh ke

¹ Ha vé, tar êg nỹtĩ. Hã kỹ tóg êg tỹ ùn krój nỹtĩ ag to fen nỹtĩnh há tí. “Ên tóg inh mỹ há tí, hã kỹ sóg han sór mũ,” henh ke tũ êg tóg nĩ. ² “Mỹ inh régre mỹ há nĩ vỹ?” he jé êg tóg ke mũ. Ti tỹ ti mỹ há tũ nĩn kỹ êg han ke tũ nĩ. Êg tỹ ti tar han sór vë, êg tỹ nén han mũ kar tỹ. ³ Cristo pi(jé) ã tỹ nén to én mũ ên han ja nĩgtĩ, hã kỹ tóg êg jagfy jagtar ja nĩgtĩ. Kỹ tóg Topẽ mỹ: “ã to ag tóg vĩ kónãn tĩ, ã kato tẽ ag, hã ra ag vỹ vỹ inh kri kutênh ke mũ,” he ja nĩ. Ti mur tũg ki Topẽ vĩ tó tĩ ù tóg ti vỹ tag rán ja nĩ, hã ra tóg ge nĩ. ⁴ Hã ra Topẽ tóg êg kanhrãn sór mũ, hã kỹ tóg ã vỹ tó tĩ ag mỹ: “ha rán,” he ja nĩgtĩ, hã kỹ ag tóg ránrán ja nĩgtĩ. Ên ve kỹ êg tar nỹtĩ, Jesus jykre mĩ mũ to, kỹ êg tỹ prãnh kenh ke tũ nĩ. Kỹ êg tóg êg tỹ kanhkã tá nén venh ke ên kã jatu' henh ke tũ nĩ gé. ⁵ Topẽ vỹ êg to fen kỹ nĩ. Ti hã vỹ ãjag tỹ jagnẽ to fen han ke mũ, ti kóm, ãjag tỹ ti mré jykre pir nỹtĩ jé, ãjag tỹ Jesus Cristo ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. Êg tỹ to vãsãn han ki kanhró tóg nĩ, Topẽ ti. ⁶ Kỹ ãjag tóg jagnẽ mré êg jóg tỹ Topẽ to: “ùn mág vỹ tỹ ti nĩ,” henh ke mũ gé. Vênh vỹ pir han jé ãjag tóg ke mũ, ti to, êg Senhor tỹ Jesus Cristo to ke gé.

Fóg ag mré kanhgág ag tỹ Topẽ vỹ mênh ke

⁷ Hã kỹ jagnẽ to há nỹtĩmnĩ, Cristo tỹ êg to há nĩ ri ke nỹtĩmnĩ, jagnẽ to. Kỹ ù tóg ãjag jykre ve kỹ Topẽ to: “ùn mág vỹ tỹ ti nĩ,” henh ke mũ. ⁸ Tag to jykren nĩ, ha mẽ. Cristo vỹ Judeu ag ki rĩr jé kãtĩg ja nĩ, ti tỹ Topẽ tỹ vãsỹ êg jóg'jóg ve ag mỹ nén tó ja ên ki han jé. Ên ve kỹ êg tóg ki kanhrãn mũ, Topẽ tỹ vênh vỹ há hã tó tĩ ti. ⁹ Kỹ tóg povo ù ag jagãgtãn gé, kỹ ag tóg ti tugrĩn Topẽ mỹ vỹ há han mũ gé sir, fóg ag, kanhgág ag ke gé. Hã kỹ Davi tóg tag rán ja nĩ gé, ha mẽ: “tag tugnĩn sóg ã mỹ vỹ há han ke mũ, fóg ag rĩnve, kanhgág ag rĩnve ke gé. Ag rĩnve sóg ã mỹ jãn ke mũ, ã jé tó jé sóg ke mũ, ã jiji tó kỹ,” he ja tóg nĩ, Davi ti, Topẽ vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki. ¹⁰ Kỹ tag tóg rán kỹ nĩ gé, ha mẽ. “Fóg', kanhgág', mỹ sér nỹtĩmnĩ, Judeu ag mré hã, ti tũ ag mré hã,” he tóg mũ gé, Topẽ vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki. ¹¹ Kỹ tag tóg rán kỹ nĩ gé, ha mẽ. “Fóg', kanhgág', êg Senhor mỹ vỹ há han nĩ. Topẽ to vỹ há han kãn nĩ, povo kar',” he ja tóg nĩ gé, Topẽ vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki. ¹² Kỹ Isaías vỹ Cristo to tag tó ja nĩ gé, ha mẽ: “Jessé krẽ'krẽ ù vỹ tỹ ùn mág jênh mũ, Davi panh ên krẽ'krẽ ù, kỹ tóg tỹ povo kar ag pã'i mág jênh mũ. Fóg ag vỹ kanhgág ag mré ti ki ge sór ke mũ,” he ja tóg nĩ, Isaías ti. Ti tỹ Jesus tón hã vë. ¹³ Topẽ hã ne êg mỹ ven ke mũ', nén ù há kar, hã kỹ tóg êg mỹ tó ja nĩ. Ti hã ki ãjag tóg ge kỹ nỹtĩ. Ti hã vỹ ãjag fe tỹ mrin kenh ke mũ, ti hã vỹ ãjag krĩ kuprãg ke mũ'. Topẽ kuprĩg vỹ tỹ ãjag jagrẽ nĩ, kỹ tóg nén kar han há nĩgtĩ. Ti hã vỹ ãjag tar han ke mũ', ãjag tỹ Topẽ tỹ êg mỹ nén ù há ven kenh ke ên to tar nỹtĩ jé, ãjag tỹ tag hã mĩ êkren jé.

Paulo rãnrãj

¹⁴ Inh kanhkã', vênh jykre há han kỹ ãjag tóg nỹtĩ. Isỹ ãjag mỹ tó tũg ki ãjag tóg ki kanhrãn ja nĩ. Vég isóg nĩ nĩ. Hã kỹ ãjag tóg jagnẽ jyvên ki kanhró nỹtĩ gé. ¹⁵ Inh vênh rá tag ki sóg ãjag mỹ nén ù tỹ hên ri ke kãmén, ti tỹ inh mỹ sér tĩn kỹ, sỹ ãjag vég tũ

ra. Ājag mǝ sóg kāmén há han, ājag tǝ kǎ jatú tǝ nǐ jé, ājag tǝ mǝg mǝ tag kǎ. Topē ne tag to inh jēnē', tag to tóg isar han'. ¹⁶ Inh jé prēr tóg, isǝ povo kar mǝ Jesus Cristo kāmén jé. Kǝ sóg ti tǝ ki rǐr jē nǐ, Topē vǐ sér tó sóg tǐ, fóg ag mǝ, kanhgág ag mǝ ke gé. Ag tǝ ti ki ge kǝ tóg ti mǝ sér tǐ, Topē kuprǐg tǝ ag tǝ ũn há han kǝ, ag tǝ tǝ Topē tǝ nǝtǐn kǝ. Inh rǎnrǎj há vē.

¹⁷ Tǝ sóg Jesus Cristo rǎnrǎj han jafǎ nǐ, Topē tǝ isar han kǝ, kǝ inh rǎnrǎj tóg inh mǝ sér tǐ. ¹⁸ Kǝ sóg ājag mǝ Cristo tǝ inh mǝ vēnh rǎnrǎj nǐm ja há tǝ vēmén sór mǝ. Fóg ag mré kanhgág ag tǝ ti ki ge jé tóg isar han tǐ, ti vǐ tó tag to. Inh vǐ mē kǝ ag tóg ti ki ge sór mǝ, ag tǝ inh jykre ve kǝ ke gé. Jesus Cristo tǝ nén han mǝn há vē. ¹⁹ Milagre hyn han sóg tǐ gé, Topē tǝ isar han kǝ. Ti kuprǐg tǝ inh krǐn kǝ sóg hyn han tǐ, milagre ti. Milagre hyn han kǝ sóg vēnh kar mǝ ti vǐ ti tó ja nǐgtǐ, Jerusalém tá, kǝ tá kǎkutē kǝ sóg ga kar mǝ tǝg ja nǐgtǐ gé, ga tǝ Ilíría mǐ há. Vēnh kar mǝ sóg Cristo kǎme sér tó ja nǐgtǐ. ²⁰ Ũ tǝ tá jun tǝ ra sóg tá jun vén ja nǐgtǐ, sǝ tá ti vǐ tó vén jé, ag tǝ vǎhǎ Cristo kǎme mē jé, ũ tǝ mē ja tǝ ag. Inh há ne ag mǝ tó vén sór ja nǐgtǐ', isǝ ũ rǎnrǎj ja ki rǎnrǎj tǝ nǐ jé. ²¹ Há kǝ tag tóg rán kǝ nǐ, ha mē: “ũ tǝ ti vēmē mē ja tǝ ěn ag vǝ ti ki kanhrǎn ke mǝ. Ũ tǝ ti vǐ mē ja tǝ ag vǝ mēnh ke mǝ,” he ja tóg nǐ, Topē vǐ rá ki. Sǝ ti vǐ tag há ki króm sór vē.

Paulo tǝ Roma ra tǝg sór

²² Há kǝ sóg ājag tá jun ja tǝ nǐ ver, sǝ ājag venh há há ra. ²³ Há ra sóg hur han kǎn, tag ki inh rǎnrǎj ti. Vǎsǝ sóg to jykrén, sǝ ājag venh tǝg jé. ²⁴ Kǝ tóg hēn ri ke mǝn inh mǝ ki króm ke mǝ ha. Sǝ ga tǝ Espanha ra tǝg sór vē, kǝ sóg ājag venh rǎnh mǝ, ěpry kǎkre ki, ěmǐn kǎkre ki. Kǝ tóg há tǐ, ājag tǝ inh jagǎgtǎn ken kǝ, sǝ ājag tá jun ken kǝ. Ājag tǝ inh jagǎgtǎn há han kǝ sóg tǝg há han ke mǝ, Espanha ra. Há ra sóg ājag mré nǐ sǐ han sór mǝ, ājag tǝ isar han jé.

²⁵ Há ra sóg ver Jerusalém ra tǝg sór mǝ. Sǝ tá Topē tǝ ag mǝ jǎnkamy ma tǝg ke vē. ²⁶ Ga tǝ Macedônia tá Jesus mré ke ag vǝ inh mǝ jǎnkamy vin, ga tǝ Grécía tá Jesus mré ke ag ke gé, isǝ Jerusalém tá ũn jagǎgtar nǝtǐ ag jagǎgtǎn jé, jǎnkamy ěn tǝ. ěg mré ke ag vē gé, Jerusalém tá ũn jagtar nǝtǐ ag. ²⁷ Macedônia tá ke ag mǝ tóg sér tǐ, ag tǝ Jerusalém tá ke ag mré jǎnkamy vēnh kǎpǎm kǝ. Grécía tá ke ag mǝ tóg sér tǐ gé. Há ra tóg inh mǝ há tǐ gé. Jerusalém tá ke ag vǝ Jesus ki ge vén, Judeu ag, kǝ fóg ag vǝ ag vǐ mē kǝ Jesus kǎme mē ja nǐgtǐ. Há kǝ fóg ag vǝ Judeu ag tǝ mǎn ja nǐ, há vǝ: Topē vǐ, he mǝ. Kǝ tóg há nǐ ha, ag tǝ mē kar kǝ ag mǝ ājag tǝ vēnh kǎpǎm kǝ, vēnh kaja jé, ag jǎnkamy ti.

²⁸ Isǝ tag han kǎn kǝ, sǝ ag mǝ jǎnkamy tag vin kar kǝ sóg cidade tǝ Roma tá nǐ sǐ han kar kǝ ga tǝ Espanha ra tǝg sór mǝ ha. ²⁹ Ha mē, isǝ ājag ki jun ken kǝ Cristo vǐ vǝ ājag mǝ sér tǝnh mǝ, ěg tǝ jagnē mré ti to vēmén kǝ, isǝ ājag mǝ ti vǐ tón kǝ, ha vemnǐ. Ti vǐ sér to tóg ěg mǝ sér tǝnh mǝ.

³⁰ Inh kanhkǎ', ěg Senhor tǝ Jesus Cristo ki ge kǝ ājag tóg nǝtǐ, kǝ ājag tóg jagnē to há nǝtǐ gé, Topē kuprǐg tigrǐn. Kǝ sóg ājag mǝ tag to vǐ sór mǝ gé, ha mē. Iso Topē mré vǐmnǐ, inh mré, to krónh ke tǝg nǐ. ³¹ Judéia tá ag vǝ e nǝtǐ, ũ tǝ Jesus kato tē mǝ ag, kǝ ag tóg inh kato tē sór mǝ gé. Kǝ iso Topē mré vǐmnǐ, ti tǝ inh jy nǐgǎn jé, Jerusalém tá ũ tǝ Jesus ki ge kǝ nǝtǐ ag tǝ inh mǝ vǐ há han jé gé, ti tǝ ag mǝ há tǐ jé, sǝ jǎnkamy ěn tǝ ag jagǎgtǎn sór mǝ tag ti. ³² Tá kǎtǝg kǝ sóg jatun mǝ ājag ki jun ke mǝ. Kǝ tóg ěg kar mǝ sér tǝnh mǝ, sǝ ājag to pasan h tǝg ken kǝ, Topē tǝ isǝg ke tag to há nǐn kǝ. Kǝ ājag tóg isar han ke mǝ sir.

³³ Topē vǝ ěg krǐ kuprǎg tǐ. Kǝ sóg ti mǝ to vǐ tǐ, ti tǝ ājag krǐ kǎnhvy han jé. Amém.

16

Paulo tǝ ũn e mǐ ěkrég tǐ

¹ Ājag mǝ sóg ěg mré ke fi tó sór mǝ, Febe fi. Cidade tǝ Cencreía tá fi tóg Jesus ki ge kǝ nǝtǝ fag ki rǝ tǝgtǝ. ² Fi tǝ kejĕn ājag ki jun kǝ fi mǝ: “ha kārā,” hemnǝ. Ājag mré fi tóg Jesus ki rā kǝ jĕ nǝ, kǝ fi mǝ nĕn tǝ fi mǝ tǝ ĕn ven kǝn nǝ. Ũ tǝ hĕn ri ke jagāgtān fi huri, inh ke gé.

³ Priscila fi mǝ sóg ěkrég tǝ, fi mén tǝ Áquila mǝ ke gé. Inh mré fag tóg rānrāj mág, Jesus Cristo rānrāj han kǝ. ⁴ Isugnĕn fag tóg kǝgter kren, inh jy nĕgān jĕ. Tag hā mǝ sóg ěkrég tǝ, kǝ sóg fag to há tāvǝ nǝ. Kǝ fóg kar kāmǝ Jesus ki ge kǝ nǝtǝ ag vǝ tag tugrĕn fag to há nǝtĕnh ke mǝ gé, fag tǝ inh jy nĕgān kǝ. ⁵ Fag ĩn krĕm ũ ag tóg vĕnh mǝn tǝ gé, culto han jĕ. Ĕn fag ki sóg ěkrég tǝ gé.

Iso há ũ vǝ nǝ gé, hā vǝ: Epĕneto, he mǝ. Ga tǝ Ásia tá ũ tǝ Jesus ki rā ven jan hā vĕ. Ti mǝ sóg ěkrég tǝ gé. ⁶ Kǝ Maria fi vǝ nǝ gé. Ājag mǝ fi rānrāj mág. Fi mǝ sóg ěkrég tǝ gé. ⁷ Kǝ sóg Adrōnico mǝ ěkrég tǝ gé, Júnias mǝ ke gé. Inh kanhkā ag vĕ. Inh mré ag tóg sigse kǝ nǝtǝ ja nĕgtǝ gé. Apóstolo ag kāmǝ ag tóg tǝ ũn mág nǝtǝ. Vāsǝ ag tóg Jesus ki ge jĕg, isǝ ti ki rā tǝg ki.

⁸ Ampliatio mǝ sóg ěkrég tǝ gé. Ti to inh há tāvǝ nǝ, ěg Senhor tugrĕn. ⁹ Kǝ sóg Urbano mǝ ěkrég tǝ gé. Inh mré tóg Cristo rānrāj han tǝ. Kar kǝ iso há ũ vǝ nǝ gé, Estáquis ti. Ti ki sóg ěkrég tǝ gé. ¹⁰ Apeles mǝ sóg ěkrég tǝ gé. Cristo tovānh jāvānh ja ti nǝ. Aristóbulo mré ke fag mǝ sóg ěkrég tǝ gé. ¹¹ Kar kǝ inh kanhkā ũ vǝ tá jĕ gé, Herodiāo ti. Ti ki sóg ěkrég tǝ. Kǝ sóg Narciso mré ke fag mǝ ěkrég tǝ, ũ tǝ fag kāmǝ ěg Senhor ki ge kǝ nǝtǝ fag.

¹² Kǝ sóg Trifena fi ki ěkrég tǝ, Trifosa fi mǝ ke gé. Ĕg Senhor mǝ fag rānrāj mǝgtǝ. Kǝ sóg iso há tāvǝ ũ fi mǝ ěkrég tǝ gé, hā vǝ: Pérside, he mǝ. Ĕg Senhor mǝ rānrāj to fi tar tāvǝ nǝ. ¹³ Kǝ sóg Rufo mǝ ěkrég tǝ. Topĕ ne ti kuprĕg', ti mǝnh fi ke gé'. Inh mǝ fi tóg tǝ inh mǝnh ri ke nǝ, ti mǝnh fi. ¹⁴ Kǝ sóg Asíncrito mǝ ěkrég tǝ, Flegonte mǝ ke gé, Hermes mǝ ke gé, Pátrobas mǝ ke

gé, Hermas mǝ ke gé, ag mré Topĕ vǝ mĕ jĕ vĕnh mǝn tǝ ag mǝ ke gé. ¹⁵ Kǝ sóg Filólogo mǝ ěkrég tǝ, Júlia fi mǝ ke gé, Nereu mǝ ke gé, ti ve fi mré, Olimpás mǝ ke gé, kǝ ag mré Jesus vǝ mĕ jĕ vĕnh mǝn tǝ ag mǝ ke gé, Topĕ tǝ kar ag mǝ.

¹⁶ Kǝ jagnĕ ki nhun ke ri ke han nǝ, Jesus mré ke kar ki, jagnĕ nĕgĕ kǝgmǝ kǝ. Cristo ki ge kǝ nǝtǝ kar vǝ ājag mǝ ěkrég tǝ, ĕmā kar ki ke ag.

Ón kǝ vĕnh vǝ há mĕ sór tǝg nǝ

¹⁷ Nĕn ũ tó sór sóg mǝ gé ver ājag mǝ. Ũ ag tóg ājag tǝ jagnĕ to jǝ han sór mǝ. Ājag tǝ jagnĕ vǝ kafān kónān mǝ han sór ag tóg mǝ. Ag pi(jé) ājag tǝ Topĕ vǝ mĕ ja ĕn ri ke tó tǝ'. Ĕn ag vǝ mĕ sór tǝg nǝ. ¹⁸ Ag pi(jé) ěg Senhor tǝ Cristo rānrāj han sór tǝ'. Ag nug hā ki rǝ ag tóg tǝ'. Ag vǝ vǝ mĕ há tǝ, ón kǝ, kǝ ũ tǝ hĕn ri ke ag tóg kri fi sór mǝ, ag vǝ kri, ag tǝ ag jykre kórég ki kagtĕg nǝtĕn kǝ, ũ tǝ nĕn ũ vĕnhmǝ to jykrĕn tǝ ag. Inh mǝ tóg ag tǝ ũ tǝ ge krĕn kónān hā mĕ tǝ. Kǝ ag vǝ mĕ sór tǝg nǝ.

¹⁹ Ājag tǝ Topĕ vǝ kri nĕm mǝ tag vǝ mĕ há tǝ. Vĕnh kar vǝ mĕ, kǝ tóg inh mǝ sér tǝ sir, ājag to. Kǝ tóg ājag tǝ vĕnh jykre há ki kanhrān mág nǝtĕnh há tǝ. Ājag tǝ vĕnh jykre pāno to jykrĕn tǝ pĕ nǝtĕn kǝ tóg há tǝ gé.

²⁰ Topĕ vǝ ěg krĕ kuprāg tǝ. Kānhmar tóg ěg mǝ Satanás tǝ tǝg' hĕnh ke mǝ gé, hā vemnǝ, kǝ tóg ājag vóg mǝn ke tǝ nǝ ha.

Ĕg Senhor tǝ Jesus mǝ sóg to vǝ tǝ, ti tǝ ājag mǝ ā tǝ nĕn ũ há ĕn vin jĕ.

Paulo mré ke ag tǝ Roma ki ke fag mǝ ěkrég tǝ

²¹ Inh mré Jesus rānrāj han mǝ tǝ Timóteo vǝ ājag mǝ ěkrég tǝ gé, Lúcio ti ke gé, Jasão ke gé, Sosípatro ke gé, inh kanhkā ag.

²² Ũ tǝ Paulo mǝ tag rán mǝ vǝ tǝ inh nǝ, hā vǝ: Tércio, he mǝ. Kǝ sóg ājag mǝ ěkrég tǝ gé, ājag tǝ inh mré ěg Senhor ki ge kǝ nǝtĕn kǝ.

²³ Gaio vǝ ājag mǝ ěkrég tǝ. Ti ĩn krĕm sóg jĕ, kǝ ěg tóg ti ĩn krĕm culto han tǝ. Erasto vǝ ājag mǝ ěkrég tǝ gé, ũ tǝ

cidade jänkamy ki rĩr tĩ ěn ti. Ěg régre tỹ Quarto vỹ ģjag mĩ ěkrég tĩ gé. ²⁴ Ěg Senhor tỹ Jesus Cristo mỹ sóg to vỹ tĩ, ti tỹ ģjag kar tar han jé. Amém.

Topě mỹ ěg vỹ há han ke

²⁵ Ha mẽ, ěg jé Topě mỹ vỹ há han. Ěg tar han ki kanhró tóg nĩ, ěg tỹ ti ki rá kar krónh ke tũ nĩn jé. Sỹ ģjag mỹ Topě vỹ sér tó mũn hã vỹ, Jesus Cristo kãmén kỹ. Vãsỹ ěg tóg mẽ ja tũ nĩ, ti vỹ sér tag ti. Ěg tỹ vãhã mẽ vỹ, Topě tỹ ěg mỹ to vėnh jykre nĩm kỹ. Prỹg tỹ hėn ri ke ki ag tóg mẽ ja tũ nỹtĩ, ěg jo ke ag. ²⁶ Ũri hã ěg tóg mẽg mũ. Vãsỹ Topě vỹ rán tĩ ag vỹ ěg tỹ ũri mẽg mũ tag tó ja nĩgtĩ. Kỹ Topě tóg tag to: “povo kar mỹ kãmén nĩ, fóg ag mỹ, kanhgág ag mỹ, Judeu ag mré hã,” he ja nĩ, ěg tỹ mẽ kãn jé, ti ki ge jé, ti vỹ kri fi jé, ti tỹ tỹ ěg Senhor kar jě jé. Ā tỹ nén kar han tũg ki tóg nĩ nĩ, Topě ti, ũ tỹ ti han ja tũ (hã) ra. Kỹ tóg tũ' henh ke tũ nĩ gé. Gen kỹ tóg nĩ nĩ.

²⁷ Ti hã ne ã pir mỹ nén ũ kar ki kanhró nĩ', Topě ti. Jesus Cristo hã tóg ěg mỹ Topě ven ke mũ. Kỹ ěg tóg ti hã mỹ vỹ há han sór mũ, Topě hã mỹ, kỹ tóg krỹg henh ke tũ nĩ, ěg tỹ ti mỹ vỹ há han mũ ti. Amém.

PAULO TÛ CARTA HAN: CORINTO TÁ KE AG MÛ CARTA VE

¹ Paulo tÛ rá vë. Isÿ cidade tÛ Corinto tá ke ag mÛ rán hã vë. Kÿ ãg régre tÛ Sóstenes vÿ inh mré rán mÛ gé. Topë hã ne inh kuprëg', kÿ tóg inh jé prër, Jesus Cristo tÛ inh fëg jé, sÿ tÛ ti apóstolo jë jé sir. Hã kÿ sóg ãjag mÛ rán mÛ. ² Corinto tá ãjag tóg vënh mãn tÛ, Topë vÿ mÛ jé. Topë tÛ vÿ tÛ ãjag nÿtÛ, ãjag tÛ tÛ Jesus Cristo mré ke nÿtÛ kÿ. ãjag jé prër tóg, ãjag tÛ tÛ ti tÛ nÿtÛ jé.

Vënh kar mÛ ke vë gé, vënh rá tag ti, ù tÛ hë tá ãg Senhor tÛ Jesus Cristo jiji tó tÛ ag mÛ. ù tÛ ti hã to: “ãg Senhor vë,” he tÛ ag mÛ ke vë gé. Ag Senhor vë, kÿ tóg tÛ ãg Senhor nÿ gé, Jesus ti.

³ Topë mÛ sóg to vÿ tÛ, ti tÛ ãjag tar han jé, ti tÛ ãjag krÿ kuprãg jé, ãg jóg mág ti, ãg Senhor tÛ Jesus Cristo jóg ti.

Topë tÛ ãg mÛ nén han mÛ vÿ há nÿ

⁴ Kurã kar ki sóg ãjag to Topë mré vÿ tÛ. Ti mÛ sóg: “há ti nÿ, ã tÛ Jesus Cristo tigrÿn ag tar han kÿ,” he tÛ. ⁵ Ti tugnÿn ãjag tóg ùn rico ag ri ke nÿtÛ, nén kar to mÿr, Topë vÿ to, vënh jykre há kar to. Ki kanhró ãjag tóg nÿtÛ. ⁶ Cristo tÛ vëme ki kanhró ãjag tóg nÿtÛ mÿr, to tar ãjag tóg nÿtÛ. ⁷ Hã kÿ Topë kuprÿg tÛ ãg mÛ nén nÿm tÛ ãn vÿ tÛg' he vãnh nÿgtÛ ãjag mÛ. ãg Senhor tÛ Jesus Cristo vënh ven mãn ãn jãvãnh ãjag tóg mÿgtÛ gé, ti kãtÿg ke ti. ⁸ Ti hã vÿ ãjag tar han mÛ', ãjag tÛ ti tovãnh tÛ nÿ jé, ãjag tÛ kygnëg tÛ nÿ jé. Kÿ ãg Senhor tÛ Jesus Cristo kãtÿg mãn kÿ, ti kurã ki, kÿ tóg ãjag tÛ kygnë ja tÛ ãn venh ke mÛ sir. ⁹ Topë ne fagrÿnh mÛ vÿ vãnh nÿgtÛ'. ãjag jé prër tóg, ãjag tÛ tÛ ti kósin tÛ Jesus Cristo mré ke nÿtÛ jé, ãjag tÛ tÛ ãg Senhor mré ke nÿtÛ jé gé.

Vënh kãpãm kÿ nÿtÛ tÛg nÿ

¹⁰ Inh kanhkã', vënh vÿ pir han nÿ. ãg Senhor tÛ Jesus Cristo jiji ki sóg ãjag jÿvën sór mÛ, hã kÿ sóg ke mÛ. Vënh

kãpãm sór tÛg ra. Vënh jykre pir han sór ra. Nén pir hã to jykren nÿ. Vënh jykre pir hã han sór ra.

¹¹ Inh kanhkã, ãjag to sóg vënh vÿ jagy mÛ. Cloe fi mré ke fag vÿ inh mÛ tó, kÿ fag tóg inh mÛ ãjag tÛ vënh kãpãm sór mÛ kãmén, ãjag tÛ jagnë to jÛ sór mÛ ti. ¹² Tag mÛ sóg, ha mÛ: ãjag kãmÿ ù tóg nÿji: “tÛ sóg Paulo mré ke nÿ,” he tÛ. Kÿ ù tóg nÿji: “tÛ sóg Apolo mré ke nÿ,” he tÛ gé. Jãvo ù tóg: “tÛ sóg Pedro mré ke nÿ,” he tÛ, kÿ ù tóg: “tÛ sóg Cristo mré ke nÿ,” he tÛ gé. ¹³ Cristo mÛ vënh kãpãm kÿ nÿ? Vó. Inh hã mÛ ãjag jagfy cruz to sa? Vó. Inh jÿjÿ tó kÿ ãjag mÛ vënh kygpe kÿ nÿtÛ', isÿ tÛ Paulo nÿn kÿ? Vó, ke tÛ vë.

¹⁴ Hã kÿ tóg inh mÛ há tÛ, ùri, sÿ ãjag kygpe ja tÛ nÿ ti. Tag to sóg Topë mÛ: “há ti nÿ,” he tÛ. ¹⁵ Kÿ ãjag tóg iso: “ti jiji tó kÿ sóg kÿpe kÿ nÿ,” he vãnh nÿtÿgtÛ. Crispo hã kÿpe inh, kar kÿ Gaio ti ke gé. ¹⁶ Kar kÿ sóg Estéfanos fag kygpé gé. Kar inh ù kygpég tÛ nÿ, hÿn, he sóg. ¹⁷ Cristo pi(jé) inh mÛ: “ha ag kygpenh tÿg,” he ja nÿ'. Inh mÛ tóg: “ha ag mÛ inh kãmén tÿg, ha inh vÿ tónh tÿg,” he ja nÿ. Kÿ sóg tó tÿgtÛ. Hã ra sóg ón kÿ tÛ vëme kanhró han vãnh nÿgtÛ, ke tÛ nÿ mÛ ra Cristo tÛ cruz to sa ja ãn tÛ nén ù tÛ ri ke nÿ sir, isÿ inh vÿ kanhró tÛ ãjag krÿn sór mÛ ra.

Jesus tÛ cruz to sa ja hã tó ãg tÛ

¹⁸ ù mÛ ãg tóg vënh kagtÿg nÿtÛ ve nÿ, ãg tÛ Jesus tÛ cruz to sa mÛ ãn tó kÿ. Hã ra ag tÛ nÿgme ki vár ke vë. Ag jãvo tóg ãg mÛ Topë tÛ há (r) nÿ, Jesus tÛ cruz to sa ti, hã kÿ ãg krenkren kÿ nÿtÛ, Topë tÛ hã tigrÿn ãg krenkren han kÿ. ¹⁹ Hã kÿ tóg rán kÿ nÿ, ha mÛ. “Ûn kanhró mág ag jykre tÛ sóg tÛ' henh ke mÛ, ha vemnÿ, ùn estudo mág ag tÛ nén to jykren mÛ tÛ sóg tÛ' henh ke mÛ,” he tóg, Topë ti.

²⁰ Hã kÿ ón kÿ ùn kanhró mág ag pi(jé) tÛ nén ù nÿtÛ'. Ón kÿ vënh rán tÛ ag pi(jé) tÛ nén ù nÿtÛ'. Ón kÿ ùn estudo mág ag pi(jé) tÛ nén ù nÿtÛ'. ãg tÛ tag ki nén ù ki kanhrãn mÛ to tóg: “nén ù tÛ vë,” he ja nÿgtÛ, Topë ti. “Krÿ

tũ ag nýtĩ, ũ tỹ tag hã nón mũ sór mũ ag,” he tóg, Topẽ ti.

²¹ Topẽ tỹ nén to jykrén mũ vỹ ge nĩ, ha mẽ. Ëg tỹ vėsóg ki Topẽ to jykrén sór mũ ra Ëg tóg ti ki kanhrãn ja tũ nĩgtĩ, Ëg tỹ ga kri mũn kỹ. Hã kỹ Topẽ tóg Ëg tỹ ti vỹ jẽmẽ kỹ kri fi kỹ Ëg kren han mũ. Hã kỹ tóg ag mỹ Topẽ krĩ tũ nĩ ve nĩ, ũ tỹ ki kagtũg ag mỹ. ²² Judeu ag ne Ëg tỹ nén han vãnẽ ve sór mũ', milagre ti, ag tỹ Topẽ jykre ki kanhrãn jé. Kỹ fóg tỹ Grego ag ne ón kỹ ti jykre to vēmén sór mũ'. ²³ Ag jãvo Ëg tóg nén pir hã tó tĩ, hã vỹ: Cristo tỹ cruz to sa kỹ ter ja ti, he mũ. Judeu ũ ag mỹ tóg jëggry tĩ, ti cruz ti, jãvo tóg Judeu tũ ag mỹ Ëg krĩ tũ nĩ ve nĩ, ag tỹ Ëg vỹ mẽ kỹ, fóg ũ ag mỹ, kanhgág ũ ag mỹ ke gé. ²⁴ Judeu kãmĩ ũ ag tóg kuprẽg kỹ nýtĩ jãvo, fóg kãmĩ ũ ag tóg kuprẽg kỹ nýtĩ gé, kanhgág ag kãmĩ ke gé. Ag hã mỹ tóg há tĩ, Cristo tỹ cruz to sa kỹ ter ja ti, ãn kuprẽg kỹ nýtĩ ag mỹ. Ëg hã vỹ. Topẽ jykre tar hã vỹ, Cristo tỹ cruz to sa ja ti. Topẽ krĩ há to ken hã vỹ, hã vỹ: Cristo ter ja ti, he mũ. ²⁵ Topẽ krĩ tũ nĩ ve vỹ ãprã ke krĩ há nĩ ve kãfór nĩ mỹr, ti hã ne ã pir mỹ krĩ há nĩ'. Kỹ Topẽ krój nĩ ve vỹ ãprã ke ag tar nĩ ve kãfór nĩ gé. Topẽ hã ne ã pir mỹ tar nĩ'.

Topẽ vỹ Ëg kuprẽg, Ëg tỹ tỹ nén ũ tũ ra

²⁶ Inh kanhkã', vëso jykrén. Topẽ vỹ ãjag jé prër. ãjag kãmĩ ti pipir nýtĩ, ãn kanhró mág ag, escola tỹ hën ri ke ki vënh kanhrãn ja ag. ãn mág ag vỹ pipir nýtĩ gé, ãn mág krẽ ag ke gé. ũ tỹ ge kuprẽg mág tũ ti nĩgtĩ, Topẽ ti. ²⁷ ũ tỹ ãn mág ag mỹ krĩ tũ nĩ ve ag hã kuprẽg ti tĩ mỹr, ãn vënh kagtũg ag. Ti tỹ ãn krĩ há ag mỹ'a han sór vỹ. Kỹ tóg tag ki ãn krój nýtĩ ag kuprẽg, ãn tar ag mỹ'a han jé. ²⁸ Hã jé Topẽ tóg ũ tỹ tag ki jagtar nýtĩ ag kuprẽg. ãn mág ag tỹ Ëg ve kỹ Ëg tóg ag mỹ jagãgtar nýtĩ. Nén ũ tũ vỹ tỹ Ëg nýtĩ. Hã ra Topẽ tóg Ëg kuprẽg mũ, ag tỹ tũ' hen jé, ãn mág ag vỹ tỹ. ²⁹ Hã kỹ ũ tóg Topẽ mỹ: “ãn mág vỹ tỹ inh nĩ, há inh nĩ,” henh ke

tũ pẽ nĩ, Ëg tỹ kejën ti ve kỹ. Hã jé Topẽ tóg ãn jagtar ag kuprẽg.

³⁰ Topẽ mré ke vỹ tỹ Ëg nýtĩ, ha mẽ, Ëg tỹ tỹ Jesus Cristo mré ke nýtĩn kỹ. Topẽ hã vỹ Ëg krĩ há han mũ', Jesus tugnĩn. Topẽ hã vỹ Ëg mỹ vënh pãte fón mũ', ti tigrĩn. Ti hã ne Ëg tỹ tỹ ti tũ nýtĩ han mũ', ti tugnĩn. Ti hã ne Ëg krenkren han mũ'. Topẽ tỹ ti mỹ vënh jykre nĩm hã vỹ, Ëg tỹ tag han jé, ³¹ ũ tỹ rán kỹ nĩ tag ti, hã vỹ: “ãjag tỹ ũ to: ãn mág vỹ tỹ ti nĩ, he sór kỹ Ëg Senhor ti tómnĩ,” he mũ, Topẽ vỹ rán ki.

2

Paulo vỹ krój nĩ gé

¹ Inh kanhkã', ãjag ki sóg jun ja nĩ, sỹ ãjag mỹ Topẽ jykre tó jé. Inh pi(jé) ãjag mỹ ón kỹ vëme kanhró han'. Inh pi(jé) ãjag tỹ vënh vỹ ki kanhró jãvãnẽ tó'. ² Nén pir hã to sóg jykrén ja nĩgtĩ, sỹ ãjag mỹ tó jé, hã vỹ: Jesus Cristo, he mũ, ti tỹ cruz to sa kỹ ter ja ãn ti. ³ Krój ja inh nĩ, sỹ ãjag ki jun kỹ. Mũmëg ja inh nĩ, kanẽ jur han ja inh nĩ, sỹ ãjag mré nĩn kỹ. ⁴ Isỹ ãjag mỹ Topẽ vỹ tó kỹ inh pi(jé) vënh vỹ sĩnvĩ tỹ ãjag krĩn sór ja nĩgtĩ', inh pi(jé) inh krĩ há tỹ vënh vỹ kanhró tó ja nĩgtĩ'. Topẽ kuprĩg tỹ inh jagrẽ nĩ hã tỹ sóg ãjag mỹ tó ja nĩgtĩ', ti jykre tar tỹ. ⁵ Hã kỹ ãjag pi(jé) ãprã ke jykre há ki ge jëg', ãprã ke vỹ kanhró ki'. Hỹ, hã ra ãjag tóg Topẽ jykre tar ki ge jëg mỹr'.

Topẽ kuprĩg vỹ Topẽ tỹ nén to jykrén mũ ki kanhró nĩ

⁶ Jãvo sóg ũ tỹ Jesus ki kanhró mág ag mỹ Topẽ vỹ kanhró tó tĩ gé, ũ tỹ to jykrén há ag mỹ. Hã ra ti pi(jé) tỹ ãprã ke vỹ kanhró nĩ'. Ga kri ke ag jykre tó tũ sóg nĩgtĩ, ãri ãn mág ag vỹ ti. Tũ' he jé tóg ke mũ, ãri ãn mág ag vỹ ti. ⁷ Topẽ vỹ kanhró tó sóg tĩ mỹr'. ãn tỹ Ëg vësóg ki ki kanhrãn ke tũ nĩ. Vãš Ëg tóg ki kanhrãn ja tũ nĩ gé. Hã ra Topẽ tóg vãš to jykrén mũ, mundo tỹ kã nĩ to hã tóg to jykrén mũ, Ëg tỹ ti vỹ ki kanhrãn jé, Ëg tỹ ti jykre ki kanhró tigrĩn tỹ ãn mág nýtĩ jé. ⁸ ũri ãn mág ag pi(jé) ki kanhró nýtĩ', Topẽ

jykre tag ki'. Ag tỹ ki kanhró nỹtĩ ra ag pi(jé) Jesus tỹ ka to ti sanh mũ vê', ěg Senhor tỹ, ũ tỹ vĕnh kar kãfór nĩ tag tỹ mỹr. Hã ra ag tóg ti ki kagtĩg nỹtĩn ký ag tóg cruz to ti sa ja nĩgtĩ. ⁹ Hã ra tóg rán ký nĩ, Topĕ jykre ti, hã vỹ: "Topĕ tóg ěg mỹ nén ũ há tãvĩ kãn ja nĩ, ũ tỹ ti to há kar mỹ mỹr," he mũ. "Ũ pi(jé) tag ve ja nĩ ver'. Ũ pi(jé) tag mẽ ja nĩ ver'. Ęprã ke ag pi(jé) to jykrén ja nĩ ver'. Topĕ hã ne to jykrén ja nĩgtĩ, ti tỹ ěg mỹ kãn ke ěn to," he ja tóg nĩgtĩ, Topĕ vĩ rán ki.

¹⁰ Ký tóg ěg hã mỹ tó ja nĩ. Ā kuprĩg tỹ tóg ěg kanhrãn ja nĩ, to. Ti kuprĩg vỹ nén kar to jykrén tĩgtĩ, Topĕ tỹ nén to jykrén mũ mré hã, ti tỹ vĕnh kar vatánh tá nén to jykrén mũ mré hã. ¹¹ Ge ti nĩ, ha mẽ. Ęprã ke tỹ nén to jykrén mũ ki kanhró ěg tóg nĩ. Ký ěg ne tỹ ki kanhrãn tĩ'? Ęg krĩ tỹ ěg ki kanhrãn tĩ. Ęprã ke krĩ vỹ ěprã ke tỹ nén to jykrén mũ ki kanhrãn tĩ. Hã ra Topĕ kuprĩg vỹ Topĕ tỹ nén to jykrén mũ ki kanhrãn tĩ. Ęprã ke pi(jé) Topĕ tỹ nén to jykrén mũ ki kanhrãn tĩ', ti tỹ Topĕ kuprĩg tỹ jagrĕ tũ ra'. ¹² Hã ra Topĕ pi(jé) ěg mỹ ěprã ke kuprĩg tỹ ěg jagrĕ han'. Topĕ kuprĩg tỹ tóg ěg mỹ ěg jagrĕ han, ěg tỹ ti tỹ ěg mỹ nén nĩm mũ ki kanhró nỹtĩ jé. Ti hã vỹ ěg kren han sór mũ, ěg tỹ vĕnh krenkren han ki kagtĩg ra. Ti tỹ ěg mỹ nén nĩm to ken hã vĕ.

¹³ Hã tó sóg tĩ. Ęprã vĕnh kanhró pijé', sỹ ājag mỹ tó mũ tag ti. Topĕ kuprĩg kanhró vĕ. Hã ký sóg ti kuprĩg hã tỹ ti jykre kãmén tĩ. ¹⁴ Ęprã ke ag pi(jé) Topĕ kuprĩg to há nỹtĩ', ti jykre to'. Ag mỹ tóg tỹ Topĕ krĩ tũ nĩ ve nĩ. To jykrén há han ki kagtĩg ag nỹtĩ, ag tỹ Topĕ kuprĩg tỹ jagrĕ tũ nỹtĩn ký. ¹⁵ Ũ tỹ ti kuprĩg tỹ jagrĕ jĕ ěn hã ne nén kar to jykrén há han tĩ'. Ký ũ pi(jé) ěg tỹ nén han mũ ěn ki kanhró nĩ', ti tỹ vég mũ ra, ti tỹ Topĕ kuprĩg tỹ jagrĕ tũ jĕn ký.

¹⁶ Hỹ, ũ nỹ hỹn Topĕ tỹ nén to jykrén mũ ki kanhró nĩ'? Ũ nỹ hỹn Topĕ kanhrãn mũ'? Ũ tỹ ti kanhrãn mũ

venh ke tũ ěg tóg nĩ. Jãvo Cristo hã ne ěg kanhrãn tĩ', ti tỹ ěg krĩ ri ke nĩn ký.

3

Topĕ camarada ag tỹ jagnĕ ri ke

¹ Inh kanhkã', inh pi(jé) ājag mỹ Topĕ jykre tó kãn ja nĩ ver', sỹ ājag mỹ tó sór mũ ra. Ũ tỹ Topĕ kuprĩg tỹ jagrĕ nỹtĩ tũ ri ke vỹ tỹ ājag nỹtĩ, gĩr ri ke vỹ tỹ ājag nỹtĩ, ājag tỹ Cristo jykre to tar tũ nỹtĩn ký. ² Hã ký sóg ājag mỹ leite ri ke hã ven ja nĩ, sỹ ājag mỹ Topĕ vĩ tó ký. Inh pi(jé) ājag mỹ vĕjĕn tar ri ke ven ja nĩgtĩ', ājag tỹ to tar tũ ja nỹtĩn ký ver. Ký ājag tóg ũri to tar tũ nỹtĩ gé. Ver ājag tóg ũ tỹ Topĕ kuprĩg tỹ jagrĕ tũ nỹtĩ ve nĩ. ³ Hã ký ājag tóg vĕnh kãpugpóv ký nỹtĩ, ājag tỹ jagnĕ to jũ nỹtĩn ký. Hã ki ājag tóg ěprã ke jykre han tĩ, hã ki ājag tóg ti tỹ jagrĕ tũ nỹtĩ ve nĩ. ⁴ Ký ājag kãmĩ ũ ne tóg: "Paulo mré ke vỹ tỹ inh nĩ," he tĩ'. Ký ũ tóg: "jãvo sóg tỹ Apolo mré ke nĩ," he tĩ gé'. Ęprã ke jykre hã vĕ, ājag tỹ han mũ tag ti.

⁵ Ũ nỹ tỹ Apolo nĩ', jo ũ nỹ tỹ inh nĩ', hã vỹ: Paulo, he mũ? Topĕ camarada ri ke ěg nỹtĩ, ký ājag tóg ěg vĩ kri fi ký Jesus ki ge ja nĩgtĩ, ěg Senhor tỹ ājag krĩn ký. Ti hã vỹ ěg mỹ ěg rãnrãj nĩm ja nĩ. ⁶ Topĕ vĩ krãn inh, ājag kãki, ký Apolo vỹ ki gónh, hã ra ũ tỹ ti mog han mũ vỹ tỹ Topĕ nĩ. ⁷ Hã ký ũ tỹ krãn mũ pi(jé) tỹ ũn mág nĩ'. Ũ tỹ ki gónh mũ pi(jé) tỹ ũn mág nĩ gé'. Pir ti nĩ, ũn mág ti, hã vỹ: Topĕ, he mũ, ũ tỹ ti mog han mũ ěn ti. ⁸ Ũ tỹ krãn mũ vỹ ũ tỹ ki gónh mũ ěn ri ke nĩ. Kanhkã tá ěg tóg ěg rãnrãj kaja venh ke mũ. Sỹ krãn ja kaja ve jé sóg ke mũ, jãvo tóg ã tỹ ki gónh ja kaja venh ke mũ gé. ⁹ Topĕ hã mré ěg tóg rãnrãj mũgtĩ. Topĕ japỹ ri ke ājag nỹtĩ.

Topĕ tỹ ěg rãnrãj tugnỹm ke

Kỹ ājag tóg ti tỹ ĩn han mũ ri ke nỹtĩ gé. ¹⁰ ĩn tỹ kri jĕ jafã ri ke han inh, ĩn króggróg ri ke ti, sỹ ājag mỹ ti jykre tó ký, Topĕ tỹ to inh krĩn ký. Ký sóg to jykrén há han, sỹ ĩn tỹ kri jĕ jafã ri ke ěn tar há han jĕ. Ký ājag kãmĩ tóg kri ĩn

ri ke han mū sir, ti tỹ isỹ ājag kanhrān nón ājag kanhrān kỹ. Kỹ ũ tỹ Topē vī tó mū jé to jykrén há han. ¹¹ Īn tỹ kri jē jafā ri ke ěn vỹ pir nĩ, hā vỹ: Jesus Cristo, he mū, hā kỹ sóg ājag mỹ ri ke han, sỹ ti kāmén kỹ. Ũ venh ke tũ ěg tóg nĩgtĩ. ¹² Kri ěg tóg ĩn ri ke hyn han tĩ. Ũ tóg ouro tỹ han mū, ũ tóg prata tỹ han mū, ũ tóg pó sĩnvĩ tỹ han mū, ũ tóg ka tỹ han mū, ũ tóg re tỹ han mū, ũ tóg ěkré fár tỹ han mū. ¹³ Kurā tỹ ěgno ki ěg tóg venh ke mū, ĩn há ti, hā vỹ: ěg tỹ ũ mỹ ti vī kāmén há han ja ti, he mū. Pĩ vỹ ěg rānrāj kókén ke mū, kỹ ěg tóg pĩ ki ěg rānrāj jykre venh ke mū. ¹⁴ Pĩ tỹ ti kókén vānh nĩn kỹ ěg tóg ti kaja venh ke mū sir, ěg tỹ ĩn tỹ kri jē jafā kri han ja kaja ti. ¹⁵ Pĩ tỹ ěg rānrāj kókén kỹ ěg tóg ěg rānrāj ti kren ke mū sir, ti tũg kỹ, ge ra ěg hā tóg kren ke mū hā ra, ěg tỹ kanhkā ra mũn kỹ. Hā ra tóg ěg tỹ pĩ ki kren ri ke nĩ sir.

¹⁶ Ha mē, Topē ĩn ri ke ěg nỹtĩ, Topē kuprĩg tỹ ěg kākā jēn kỹ. Ājag mỹ tag ki kagtĩg? Ki kagtĩg nĩ ve ājag nỹtĩ. ¹⁷ Ũ tỹ Topē ĩn kókén mū ěn kókén jé tóg ke mū, Topē ti. Ti tũ vē mỹr, ti ĩn ti. Ājag hā vē, ti ĩn ti, ěg hā vē.

Ěg pi(jé) jagnē kāfór nỹtĩ'

¹⁸ Kygnē tũg nĩ, ājag tỹ vēso: “ki kanhró mág ĩnh nĩ,” hen kỹ. Ājag tỹ ěprā ki kanhró mág nỹtĩn kỹ to: “nén ũ tũ vē,” hemnĩ, to: “sỹ nén ũ ki kagtĩg ri ke vē,” hemnĩ, ājag tỹ Topē jykre hā ki kanhrān jé. ¹⁹ Ěprā ki kanhró mág ag to Topē tóg: “nén ũ tũ vē,” he tĩ. Vēnh kagtĩg ag tóg nỹtĩ, ti mỹ. Hā kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, ha mē: “ěprā ke ag mỹ tóg ag tỹ ki kanhró mág nỹtĩ ve nĩ, hā ra Topē tóg hā ki ag mỹ ag krĩ tũ nỹtĩ ěn ven ke mū,” he tóg, Topē vī rá ki. ²⁰ Kỹ ti rá ũ vỹ ge nĩ gé, ha mē: “Topē vỹ ki kanhró nĩ, ũ tỹ ki kanhró mág ag tỹ nén to jykrén mũn ki. Nén ũ tũ vē, ag tỹ nén to jykrén mū ti. Kỹ tóg ki kanhró nĩ, Topē ti,” he tóg mū gé, Topē vī rá ki. ²¹ Hā kỹ ěprā ke jiji tó sór tũg nĩ. Ag pi(jé) tỹ ũn mág nỹtĩ'. Ājag mré ke kar ag vē mỹr. ²² ĩnh hā vỹ tỹ ājag

mré ke nĩ. Apolo vỹ tỹ ājag mré ke nĩ gé, Pedro ti ke gé. Mundo ki ke kar vỹ tỹ ājag tũ nĩ gé, ājag rĩnrĩr nĩ ti ke gé, ājag ter ke ti ke gé, ājag tỹ ũri vég mū ti ke gé, ājag tỹ vāhā venh ke ti ke gé. Ājag tũ kar vē mỹr, ²³ jāvo ājag hā ne tỹ Cristo tũ nỹtĩ', kỹ Cristo vỹ tỹ Topē tũ nĩ. Vyrmỹ tũ han sór tũg nĩ.

4

Apóstolo ag

¹ Ājag tỹ ěg to jykrén kỹ tag to jykre nĩ, ha mē. Cristo camarada vỹ tỹ ěg nỹtĩ. Topē jykre tó ěg tóg tĩ, ěg tỹ vēsóg ki nén to jykrén vānh ěn. Ěn ki rĩr ěg tóg tĩ. ² Kỹ ěg patrāo tóg nén ũ pir ve sór nĩgtĩ, ěg tỹ ti tũ ki rĩr mũn kỹ, hā vỹ: ěg tỹ ki rĩr há han mū, he mū. Ge ti nĩ, Topē tỹ ěg ki nén ve sór mū ti. Ti tũ ki rĩr há han jé ěg tóg ke mū. ³ Kỹ ājag tỹ isỹ nén han mū to vī mū ra tóg ĩnh mỹ tỹ nén ũ tũ nĩ, ěprā ke ag tỹ ĩnh jykre to vī mū ra. Kỹ isóg ĩnh jykre to: há ti nĩ, he tũ nĩgtĩ gé. ⁴ ĩnh pi(jé) sỹ ti vī mranh mū ki kanhró nĩ'. Hā ra sóg tag to: “hā kỹ ĩnh jykre vỹ kuryj kar nĩ,” he tũ nĩgtĩ gé. Topē hā ne ěg jykre tugnỹm tĩ', hā kỹ tóg ki kanhró kar nĩ, hā kỹ tóg tónh ke mū. ⁵ Kỹ ũ jykre to vī sór tũg nĩ, kurā tỹ ěgno to hā, ěg Senhor kātĩg ke to hā. Ti ha ne nén kar vēnh ven han ke mū', ěg tỹ vēnh vatánh tá nén han mū mré hā, ěg tỹ kuty tá nén han mū mré hā. Kỹ tóg ěg tỹ nén ũ to jykrén mū ěn vēnh ven han kán ke mū gé mỹr. Kỹ ěg tóg mēnh mū sir, Topē tỹ ěg mỹ vī há han ke ti. Vyrmỹ tóg ěg mỹ tónh ke mū, ěg kar mỹ, ěg tỹ nén han ja ti.

⁶ ĩnh kanhkā', Topē vī rán ja pātén sór tũg nĩ. Ũ tỹ ājag kanhrān mū to: “Topē vī tó tĩ ag kāmĩ kāfór vỹ tỹ ti nĩ,” he tũg nĩ. Ājag tỹ to jykrén há han jé, hā jé sóg vēnh hā to tag rán, ājag mỹ, Apolo to ke gé, ěg tỹ jagnē ri ke nỹtĩ tag ti. ⁷ Ěg tỹ jagnē kāfór han sór kỹ ěg tóg ón kỹ ke tĩ. Ha vé, Topē vỹ ěg mỹ ěg tũ vin kán. Ěg tỹ vēsóg ki mán ja pijé'. Kỹ ājag tỹ ne jé to: “isũ vē,” he sór nē?

Tý tóg Topě tý ājag mý nīm tũ nĩ ve nĩ, ājag tý to: “isũ vỹ ā tũ kãfór nĩ,” hen kỹ.

⁸ Tý ũn há nỹtĩ ve ājag nỹtĩ, vĕnhmỹ. Rico nỹtĩ ve ājag nỹtĩ, vĕnhmỹ. Tý ũn mág nỹtĩ ve ājag nỹtĩ vĕnhmỹ, inh jāvo. Hỹ, há ti nĩ vĕ, ājag tý tý ũn mág nỹtĩ ra. Kỹ sóg tý ājag mré ũn mág nĩnh mũ gé vĕ vĕ. Hã ra tóg ke tũ tĩ. ⁹ Jesus tý ũn fĕg mũ vỹ tý inh nĩ, apóstolo vỹ tý inh nĩ. Hã ra tóg sỹ to jykrén mũ ra tóg Topě tý isỹ ũn jykre kórég ag ri ke han nĩ ve nĩ, ũn kónĕg ag ri ke, ag tý ũn kãgtén mũ ěn ag ri ke. Vĕnh kar ne tóg isugnỹm tĩ', ěprã ke kar, Topě tý jĕnĕ jafã ag kar ke gé, mundo tag ki ke kar ag mỹr. ¹⁰ Krĩ tũ nĩ ve sóg nĩ mỹr, Cristo tugrĩn. Inh jāvo ājag tóg krĩ há nỹtĩ ve nỹtĩ, Cristo jykre ki. Krój inh nĩ, jāvo ājag tóg tar nỹtĩ ve nỹtĩ. Ājag to ag tóg vĩ há han tĩ, jāvo ag tóg iso é he tĩ. ¹¹ Hã kỹ sóg kókĩr mũ, ũri, kur tũ sóg nĩ gé, iso kry ag tóg mũ gé, jamã tũ sóg nĩ gé, ¹² ron sóg tĩ gé, sỹ inh rãnrãj ki ijĕn ven jĕ. Ag tý iso é he mũ ra sóg ag mỹ nĕn ũ há tó tĩ, Topě tý ag mỹ han jé. Ag tý inh vóg kónãn kỹ sóg ag mỹ vĕnh nenh tũ nĩgtĩ. ¹³ Ag tý iso fé fé he mũ ra sóg komĕr hã ag mỹ vĩ tĩ, ag jũ tý tũ' he jé. Vãfár ri ke inh nĩ, vĕnh kar mỹ, ag tý nĕn fón tĩ kar ri ke inh nĩ.

¹⁴ Inh pi(jé) ājag mỹ'a han sór mũ'. Hã ra sóg ājag mỹ tag rán, sỹ ājag jyvĕn jé, ājag tý tý inh krĕ ri ke nỹtĩn kỹ, sỹ ājag to há tãvĩ nĩn kỹ. ¹⁵ Ũ tý ājag kanhrãn sór mũ vỹ e nỹtĩ, ũ tý Cristo jykre tý ājag kanhrãn sór mũ ag. Mil kãfór ag nỹtĩ, hỹn. Hã ra sóg pir nĩ, sỹ ājag panh ri ke nĩn kỹ. Isỹ ājag mỹ Jesus Cristo kãmĕn kỹ sóg ājag panh ri ke nĩ, ti tý sỹ ājag hyn han ri ke nĩn kỹ. ¹⁶ Hã kỹ sóg ājag jyvĕn mũ, ājag tý sỹ nĕn han mũ han jé. ¹⁷ Hã jé sóg Timóteo jĕnĕ, ājag to. Inh kósin ri ke ti nĩ, ti to inh há tãvĩ nĩ, kỹ tóg ěg Senhor jykre to tar nĩ. ěn hã vỹ ājag mỹ tó mãn ke mũ, isỹ Jesus Cristo japry jagma tĩ ti, isỹ ti jamĩn jagma tĩ ti, isỹ igreja kar ki ke ag kanhrãn tĩ ti, ěmã kar mĩ hã.

¹⁸ Jãvo ājag kãmĩ ũ tóg vĕsỹ ũn mág han sór mũ, iso: “kãtĩg ke tũ pĕ ti nĩ,” hen kỹ. ¹⁹⁻²⁰ Hã ra sóg kãnhmar ājag

to pasa ke kãtĩg ke mũ, ha vemnĩ, ěg Senhor tý: “ha tĩg,” hen kỹ. Kỹ sóg ag jykre venh ke mũ, vĕsỹ ũn mág han mũ ag. ěg pi(jé) ũ vĩ tý Topě tý tý ěg pã'i nĩ ěn vĕg tĩ'. Hã ra ti jykre tar hã tý ěg vĕg tĩ. Hã kỹ inh pi(jé) ag vĩ mĕ sór mũ ver'. Ag jykre tar ve sór inh mũ, ũ tý vĕsỹ ũn mág han mũ ag. ²¹ Kỹ isỹ ājag tá jun kỹ ne nỹ hỹn ājag mỹ há nĩnh mũ? Inh mỹ ka ma kãtĩ mũ', ājag mrãnrãn jé? Inh mỹ ājag mỹ vĩ há han ke mũ', komĕr hã, ājag tý tý inh fe nỹtĩn kỹ? Ne nỹ hỹn há nĩ ājag mỹ? Ha to jykrén.

5

Ũn prũg kónãn mũ

¹ Nĕn ũ tóg mĕ há tĩ ājag to, ke gé. Nĕn ũ vĕnhmỹ han ājag nĕji tĩ, hã ra tóg kórég pĕ nĩ, ājag kãmĩ ũ tý nĕn han mũ ti. Tag mĕ inh, ha mĕ: ājag kãmĩ ũ tóg nĕji ā panh prũ fi tý prũg mũ. Ũ tý Topě jykre ki kagtĩg ag pi(jé) ti ri ke han tĩ', ti jykre kórég tag ti'. ² Hã ra ājag tóg to fe kaj tũ nỹtĩgtĩ. Vĕsỹ ũn mág han sór ājag tóg mũgtĩ, vĕnh jykre kórég tag tý ājag kãmĩ ũ kãkã nỹ ra. Ājag ne tóg vĕsỹrĕnh tũ nỹtĩgtĩ', ājag tý ũ tý ti kórég tý ge han mũ ěn kutĕm jé, ājag kãmĩ. ³ Ha mĕ, ěg tý ti tý nĕn han ke to inh jykrén huri, sỹ ājag mré nĩ tũ ra ver. Hã ra sóg ājag to jykrén tĩ. Sỹ ājag mré nĩ ri ke han sóg tĩ, sỹ ājag mré ti to jykrén kỹ. Ũ tý vĕnh jykre pãno tý ge han mũ ěn tý tag han nĩ, ha mĕ. ⁴ Vĕnh mãn jé ājag tóg ke mũ, jó sóg ājag mré nĩ ri ke han mũ, ājag vĕnh mãn ki. ěn ki ěg Senhor tý Jesus vỹ ājag mỹ vĕnh jykre nĩm ke mũ. Kỹ ājag tóg sir Jesus jyjy tó kỹ ⁵ ti fĕg ke mũ, ũn jykre kórég ěn ti, Satanás mỹ, ti tý ti fãr kókĕn jé. Satanás tý ti fãr kókĕn kỹ tóg hĕn ri ke mũn to jykrén mãn ke mũ, kỹ ti kuprĩg vỹ kren ke mũ, ěg Senhor tý Jesus kurã ěn kã.

⁶ Ājag tý vĕso: “há ěg nỹtĩ,” he mũ ran pi(jé) há nĩgtĩ'. Ha mĕ, pão jãgja sĩ tý, fermento sĩ tý pão kar tóg són ke kỹ mog tĩ. Tag to jykrén. ⁷ Hã kỹ fón kãn nĩ, pão jãgja si ti, ājag tý pão tãg han jé,

ũn jãgja tũ ri ke ãjag nýtĩ, ãjag jykre ti, ti há nĩn kÿ. Kÿ vẽnĥ jykre kórég vãm kãn nĩ. Cristo vÿ ěg jagfy ter mÿr. Ěg tÿ Pãsoa kã cordeiro tãnh tĩ ěn ri ke ti nĩ, Jesus ter ti. ⁸ Ěg tÿ festa ěn ko jé ěg tóg pão jãgja si fón kãn tĩ. Kÿ kemnĩ gé, hã vÿ: vẽnĥ jykre pãno tovãnh, he mũ, nén ũ vẽnĥmÿ han mãn tũg, he mũ, ãjag tÿ pão jãgja tũ ri ke nýtĩ jé, hã vÿ: vẽnĥ jykre kuryj han nĩ, he mũ, vẽnĥ jykre pir han nĩ, he mũ gé.

⁹ Hã jé sóg ãjag mÿ rán ja nĩ, ãjag tÿ ũ tÿ nén ũ vẽnĥmÿ han mũ ag mré mũ tũ nĩ jé. ¹⁰ Hã ra sóg ũ tÿ Jesus ki ge tũ ag tó ja tũ nĩ, isÿ: “ag mré mũ tũg nĩ,” hen kÿ. Jykre pãno ag nýtĩ, ěprã ke ag, hã vÿ: nén kar to ěn (ka)mẽ, he mũ, nén ũ péju tĩ he mũ vÿrmÿ topẽ han mũ, he mũ. Ājag tÿ tag ag mré vēmén sór tũ nĩn kÿ ãjag ĥÿn mundo tag tovãnh kÿ ĥẽ ra mũnh ke mũ. Inh pi(jé) tag tó ja nĩ. ¹¹ Hã ra sóg ãjag mÿ ũ tÿ ón kÿ tÿ ěg régre nĩ ěn rán mũ. Ũ tÿ: “tÿ inh ã mré Jesus ki rã kÿ nĩ,” he mũ ra nén ũ vẽnĥmÿ han tovãnh sór tũ nĩn kÿ ti mré tĩg mãn tũg nĩ, ti tÿ nén kar to ěn (ka)mẽ nĩn kÿ, ti tÿ vÿrmÿ topẽ han kÿ, ti tÿ ũ to vĩ kónãn (ka)mẽ nĩn kÿ, ti tÿ kron (ka)mẽ nĩn kÿ, ti tÿ nén ũ pigju(g) ti nĩn kÿ. Ũ tÿ ge mré nĩ sór tũg, nĩ, ti mré jěn tũg nĩ gé.

¹² Ěg pi(jé) ěg mré ke tũ ag jykre tugnÿm ke mũ', Jesus ki ge tũ ag. Ājag tÿ ěg mré ke ag jykre tugnÿm ke vě, ag jykre to: “tag vÿ há nĩ, tag vÿ kórég nĩ,” henĥ ke vě. ¹³ Topẽ hã ne ũ ag jykre venĥ ke mũ', ěg mré ke tũ ag. Ěg mré ke tÿ vẽnĥ jykre pãno han kÿ ěg ti jykre tónĥ ke mũ. Hã kÿ ũ tÿ vẽnĥ jykre kórég han mũ ěn kutěm nĩ, ãjag kãmĩ.

6

Ěg tÿ pã'i ag mÿ ěg mré Jesus ki rã kÿ nýtĩ ũ tónĥ ke tũ

¹ Kÿ nén ũ tóg vẽnĥmÿ tĩ gé. Ājag kãmĩ ũ tóg ã mré ke to jũ kÿ Jesus mré ke tũ ag tÿ pã'i mÿ tó tĩ, pã'i ag jykre pãno ra. Ti pi(jé) Topẽ tũ ag mÿ tó tĩ. Vẽnĥmÿ ti nĩ, tag ti. ² Ěprã ke ag jykre

tugnÿm jé ãjag tóg ke mũ mÿr, ãjag tÿ tÿ Topẽ tũ nýtĩn kÿ. Ājag mÿ tag mẽ ja tũ? Kÿ, ãjag tÿ ga kri ke kar jykre tugnÿm ken kÿ ãjag ĥÿn jagně jykre tugnÿm há han ke mũ gé, jagně to jũ tÿ tũ' henĥ ke jé ãjag tóg ke mũ gé. Ki ãjag tóg krÿg mũ mÿr. ³ Topẽ tÿ jěně jafã ag jykre tugnÿm jé ãjag tóg ke mũ mÿr, ãjag mÿ tag mẽ ja tũ? Kÿ ãjag ĥÿn ěprã ke jykre tugnÿm há han ke mũ gé. ⁴ Ge ra ãjag tóg ěg mré ke tũ ag mÿ: “ha inh mÿ isũ ti vé,” he tĩ, ũ tÿ ěg mré vẽnĥ mãn tĩ tũ ag mÿ, ag tÿ ga kri ãjag tũ ven jé. ⁵ Mÿ ãjag mÿ'a tũ? Ājag kãmĩ ũ mÿ kri há tũ nĩ', ti tÿ ãjag jÿvěn jé ãjag tũ to, ãjag tÿ jagně tũ to jykrén mũ to? ⁶ Vẽnĥmÿ ti nĩ, irmão tÿ irmão ũ tón kÿ, ũ tÿ Jesus ki rã kÿ nĩ tũ mÿ, ti tÿ ãjag tũ ven jé. ⁷ Ājag tÿ jagně tũ to jykrén kónãn kÿ tóg vẽnĥmÿ pě nĩ, ãjag tÿ to jagně to jũ kÿ mÿr. Ājag tÿ ne jé ãjag tũ tovãnh sór tũ nĩ ně? Ājag tÿ ne jé ũ tÿ ãjag tũ mãn sór kÿ ti mÿ nenĥ ke ně? Ti hã tóg vẽnĥ jykre pãno han mũ, ãjag tũ mãn sór kÿ. Ge ra ti mÿ nĩm nĩ. Kÿ ã tóg Topẽ vĩ mranĥ tũ nĩ, inĥhã, ti tugrĩn. ⁸ Hã ra ãjag tóg ti mÿ nenĥ sór mũ. Kÿ ãjag tóg jagně tũ to vẽnĥ jykre kórég han tĩ gé mÿr, jagně tũ mãn sór ãjag tóg mũ gé mÿr, ãjag mré ke tũ ěn mÿr. ⁹ Ũn jykre pãno ag pi(jé) Topẽ tÿ tÿ ěg pã'i nĩ venĥ ke mũ'. Ājag mÿ tag mẽ ja tũ?

Ha mẽ, ker kygně ĥẽ'. Ũ tÿ ũn mén tũ fag mré nÿ mũ ag pi(jé) venĥ ke mũ', Topẽ tÿ ěg pã'i nĩ ti. Ũ tÿ vÿrmÿ topẽ han mũ ag pi(jé) venĥ ke mũ'. Ũ tÿ ã prũ ra ũ fi mré nÿ mũ ěn pi(jé) venĥ ke mũ', ũ fi tÿ ã mén ra ũ mré nÿ kÿ fi pi(jé) venĥ ke mũ'. Ũn gré tÿ ũn gré ũ tÿ prũg mũ ěn pi(jé) venĥ ke mũ'. Ũn gré tÿ ti tÿ prũg sór mũ mÿ nenĥ tũ ěn pi(jé) venĥ ke mũ gé'. ¹⁰ Ũn tũ péju(g) tĩ ěn pi(jé) venĥ ke mũ', ũ tÿ nén kar to ěn (ka)mẽ pi(jé) venĥ ke mũ', ũn kron (ka)mẽ pi(jé) venĥ ke mũ', ũ tÿ ěg to vĩ kónãn tĩ pi(jé) venĥ ke mũ', ũ tÿ ěg vatánĥ tá ěg tũ mãg tĩ pi(jé) venĥ ke mũ'. Topẽ tÿ tÿ ěg pã'i nĩ venĥ ke tũ ag tóg nĩ, vẽnĥ

jykre tỹ ge han tĩ ag. ¹¹ Ājag kāmĩ ũ tóg vėnh jykre tỹ ge han ja nĩgtĩ, vāsỹ, hã ra ājag tóg vėnh kugpe kỹ nỹtĩ, ũri. Kykũnh kỹ ājag tóg nỹtĩ, ẽn tỹ, kỹ Topẽ tóg ājag mỹ vėnh pãte fón ja nĩ sir, ẽg Senhor tỹ Jesus Cristo tugrĩn, Topẽ kuprĩg tugnĩn.

Ēg tỹ nén ũ vėnhmỹ han ke tũ

¹² Kỹ ājag hỹn inh mỹ: “isỹ nén han sór mũ ẽn han jé sóg ke mũ. Topẽ vỹ ge ra inh jagãgtãn ke mũ,” he sór mũ. Vó. Nén ũ tóg ẽg mỹ nén ũ há han ke tũ nĩ, kỹ tóg ẽg tỹ ẽn han mũ ra há tũ nĩ. Ēg tỹ nén ũ han sór mũ ẽn tóg han há nỹtĩnh mũ vė, hã ra isỹ nén ũ kórég tỹ tãn nĩn kỹ tóg inh mỹ há tũ nĩ sir. ¹³ “Vějẽn vỹ tỹ ẽg nug tũ nĩ, kỹ ẽg nug vỹ tỹ vėjẽn né nĩ,” he ājag tóg tĩ. Hỹ, hã ra Topẽ vỹ tỹ tũ' henh ke mũ, vėjẽn tỹ, ẽg nug tỹ ke gé. Ēg han ja tóg nĩgtĩ, Topẽ ti. Hã ra ti pi(jé) ẽg tỹ tỹ ũn mén tũ mré nỹ jafã han'. Ēg Senhor tũ vė, ẽg, kỹ ẽg Senhor vỹ tỹ ẽg tãn nĩ sir. ¹⁴ Ēg Senhor rĩn mãn tóg, Topẽ ti, kỹ tóg ẽg rĩn mãn ke mũ gé, ti jykre tar tỹ.

¹⁵ Kỹ ẽg hã vỹ tỹ Cristo tũ nỹtĩ, ti mré ẽg tóg tỹ ũn pir ri ke nỹtĩ. Ājag mỹ tag mẽ ja tũ'? Kỹ ẽg tỹ Cristo tũ tỹ ũn mén tũ fi mré tỹ ũn pir ri ke han kỹ tóg vėnhmỹ pẽ nĩgtĩ, fi mré nỹn kỹ. Ke tũg nĩ. ¹⁶ Ha mẽ, ũ tỹ ũn mén (ka)mẽ fi mré nỹ kỹ tóg fi mré tỹ ũn pir ri ke nĩ. Hã kỹ tóg vāsỹ tó ja nĩ. “Ũn pir ri ke fag nỹtĩ, jagnẽ mré nỹtĩ fag,” he ja tóg nĩ. Ājag mỹ tag mẽ ja tũ'? ¹⁷ Fag jãvo ẽg tỹ tỹ ẽg Senhor mré ke nỹtĩn kỹ ẽg tóg ti mré vėnh kuprĩg pir ri ke nỹtĩ gé sir.

¹⁸ Ēg tỹ ũn mén tũ mré nỹ kỹ, ẽg tỹ ũn prũg tũ mré nỹ kỹ ẽg tóg vėnh kavėnh tĩ sir, ẽg tỹ Topẽ vỹ mranh tag tỹ. Ēg tỹ nén ũ ũ ki Topẽ vỹ mranh kỹ ẽg tóg vėnh kavėnh tỹ ge han tũ nĩgtĩ. Hã kỹ ũn mén tũ mré nỹ tovãnh kãn nĩ, ũn prũ tũ mré nỹ tovãnh kãn nĩ gé. ¹⁹ Ēg hã vỹ Topẽ kuprĩg jo ĩn ri ke nỹtĩ. Ēg kãkã tóg jẽ nĩ, Topẽ kuprĩg ti, ti tỹ tỹ ẽg jagrẽ nĩn kỹ. Topẽ tỹ ẽg mỹ nén han hã vė. Ājag mỹ tag mẽ ja tũ? Hã kỹ ẽg pi(jé) tỹ vėnh pã'i jẽ'. Topẽ krēm ke vỹ

tỹ ẽg nỹtĩ. ²⁰ Ēg kajãm tóg mỹr, kaja e to. Hã kỹ vėnh kar mỹ Topẽ tỹ tỹ ũn há nĩ ven nĩ, ājag tỹ ti jykre kuryj han mũn kỹ.

7

Ēg tỹ prũg há han to vėnh jykre

¹ Ājag tỹ inh mỹ vėnh rán jėnėn kỹ ājag tóg inh mỹ ājag prũg ke ti tó ja nĩ. Ājag prũg tũ nĩn kỹ tóg há tĩ vė. ² Hã ra tóg ājag mỹ vėnhmỹ tĩnh mũ, kỹ tóg inh mỹ ājag tỹ ũn mén tũ fag to ẽn ha mẽ tĩ. Hã kỹ tóg há nĩ, ũ tỹ ũn pir fi tỹ prũg kỹ, fi tỹ tỹ ti prũ pẽ nĩ jé. Ũ fi tỹ ũn pir tỹ mén kỹ tóg há tĩ gé, ti tỹ fi mén pẽ nĩ jé gé. ³ Kỹ fi mén jé fi mỹ fi tũ han, fi mré nỹ kỹ, jãvo ti prũ fi jé ti tũ han, ti mré nỹ kỹ. ⁴ Fi pi(jé) tỹ vėsũ nĩ', fi mén jėn kỹ'. Fi mén tũ vė sir. Kỹ ti hã vỹ ri ke nĩ gé. Ti pi(jé) tỹ vėsũ nĩ gé', ti prũ jėn kỹ'. Fi tũ vė, fi mén ti. ⁵ Hã kỹ jagnẽ mỹ vėnh nenh tũg nĩ. Hėn ri ke mũn ājag kejėn jagnẽ mré to jykrėn sór mũ, ājag tỹ kuty pipir ki jagnẽ mré nỹ tũ nĩ jé, ājag tỹ Topẽ mré vėmėn jé vāsãnsãn jé. Kỹ tag pãte jagnẽ mré nỹ mãn nĩ sir, Satanás tỹ ājag krĩn kónãn tũ nĩ jé. Ājag tỹ ũ mré nỹ sór kỹ tóg inh mỹ to ājag tỹ Topẽ vỹ mranh ha mẽ tĩ, Satanás tỹ ājag krĩn kỹ. Hã kỹ tóg ājag tỹ kãnhmar jagnẽ mré nỹ mãn kỹn há tĩ.

⁶ Tag kar tó sóg ājag mỹ, ājag krój nỹtĩn kỹ. Inh pi(jé) vėnh kar mỹ: “ha prũg, ha mén,” he sór mũ'. ⁷ Vėnh kar tỹ inh ri ke nỹtĩ ra tóg inh mỹ há tĩ vė, isỹ prũ tũ nĩ tag ri ke. Hã ra Topẽ tóg vėnh kar tỹ vỹrmỹ nén ũ to tar han tĩ, ẽg tỹ ki króm jé. Hã kỹ ũ tóg ã prũ tũ to tar nĩ, jó ũ tóg ã prũ fi to tar nĩ. Topẽ tỹ nén han jan hã vė.

⁸ Hã ra sóg ũn prũ tũ mỹ tag tó sór mũ, ha mẽ. Ājag tỹ inh prũ tũ ri ke nỹtĩ ra tóg há tĩ vė, kỹ ũn mén ter ja fag tỹ mén mãn tũ ra tóg há tĩ vė gé. ⁹ Ājag tỹ hã ra prũg sór kỹ, ājag tỹ mén sór kỹ tóg há tĩ gé, kỹ ājag tóg vėnh prũg han mũ sir. Ājag tỹ prũ tũ nĩ ra fag to ẽn kỹn pi(jé) há nĩ', ājag tỹ ag to ẽn kỹ ke

gé'. Hã ký prüg nĩ, mén nĩ ãjag tỹ ù to én tũ nĩ jé.

¹⁰ ãjag kãmĩ ù tóg prũ nỹtĩ, ù fag tóg mén nỹtĩ gé. Ęg Senhor vỹ ãjag hã mỹ tag tó mũ, sỹ tónh ke tag, ha mẽ. Isỹ tó pijé', ti tỹ tó hã nẽ', ha mẽ. Ā mén fón tũg nĩ. ¹¹ Ā tỹ ge ra to fón ký mén mãn tũg nĩ. Ā tỹ mén mãn sór ký Ā mén fón jan hã mré to jykrén, ãjag tỹ jagnẽ mré nỹtĩ mãn jé sir. Ký Ā prũ jẽn ký fi fón tũg nĩ gé. Ęg Senhor tỹ tón hã vẽ.

¹² Jãvo inh hã tóg tag tó mũ ãjag mỹ, ha mẽ. Ęg Senhor tỹ tó pijé', ha mẽ. Ājag kãmĩ ù prũ fi tóg Jesus ki rã sór tũ nĩ, fi mén tỹ tỹ Jesus mré ke nĩ ra. Fi tỹ ti mré nĩ sór nĩn ký tóg fi mré nĩ ha sir. Fi tovãnh sór tũg nĩ. ¹³ Ký Ā mén tỹ Jesus ki rã sór tũ ra Ā mré nĩ sór ký ti mré nĩmĩ gé. ¹⁴ Topẽ tũ vỹ tỹ Ā nĩ, Ā mén tỹ ti ki rã sór tũ ra. Hã ra tóg Ā mré nĩn ký tỹ ti tũ ri ke nĩ gé sir. Ký Ā prũ fi tỹ Jesus ki rã sór tũ ra fi tóg tỹ Topẽ tũ ri ke nĩ gé sir, fi tỹ Ā mré nĩn ký. Ke tũ nĩ mũ ra ãjag krẽ vỹ ti ki rã tũ krẽ ri ke nỹtĩnh mũ vẽ, Topẽ mũ. Hã ra ag pi(jé) ri ke nỹtĩ'. Tỹ Topẽ tũ ri ke ag nỹtĩ gé sir, ãjag krẽ ti. ¹⁵ Hẽn ri ke mũn Ā mén, Ā prũ fi Ā fón sór mũ, fi tỹ Jesus ki rã sór tũ nĩn ký. Ký fi mỹ, ti mỹ: "ha tĩ ge," hemnĩ. Topẽ vỹ Ęg krĩ kuprãg sór mũ, hã jé tóg Ęg kuprẽg. Hã ký Ā pi(jé) tỹ Ā mén krẽm ke nĩ', ti tỹ Ā tovãnh sór ký, Ā pi(jé) tỹ Ā prũ fi krẽm ke nĩ gé', fi tỹ Ā tovãnh sór ký, Ā tỹ Jesus ki rã tũgrĩn. ¹⁶ Hẽn ri ke mũn ti kejẽn kren ke mũ, Ā jamẽn ký, Ā mén ti, hã ra Ā pi(jé) ki kanhró nĩ', ti kren ke ti'. Hẽn ri ke mũn fi kejẽn kren ke mũ, Ā jamẽn ký, Ā prũ fi, hã ra Ā pi(jé) ki kanhró nĩ', fi kren ke ti'. Hã ký fi tĩg kamẽg tũg nĩ, fi tĩg sór ký, ti tĩg sór ký ke gé.

Ęg tỹ Topẽ jykre hã mũ mũnh

¹⁷ Topẽ tỹ Ā jykre tỹ Ā kuprẽg ja ěn hã mũ tĩg nĩ, Ęg Senhor tỹ Ā mỹ Vẽn jykre nĩm ja ěn hã mũ. Hã tó sóg tĩ, Ęg mré vẽn mãn tĩ kar ag mỹ. ¹⁸ Topẽ vỹ Ā kuprẽg. Ā tỹ tỹ Israel mré ke nĩn ký Ā gré junun fár vỹ kym ký nĩgtĩ. Ký tóg hã tĩ. Tỹ tũ' he sór tũg nĩ. Ā tỹ tỹ Israel

mré ke tũ nĩn ký Ā fár vỹ kym ký nĩ tũ nĩ. Ký tóg há tĩ gé. Kym sór tũg nĩ gé. ¹⁹ Nén ù tũ vẽ, ti fár kym ke ti, ti fár kym ke tũ ti ke gé. Nén pir vỹ há nĩ, hã vỹ: Ęg tỹ Topẽ vĩ ki króm, he mũ, Ęg tỹ ti tỹ Ęg jyvẽn mũ han, he mũ.

²⁰ Topẽ tỹ hã tỹ Ā kuprẽg ký vẽn jykre ěn hã mũ tĩmĩ. ²¹ Ājag kãmĩ ù vỹ patrão nỹtĩ. Ājag kajãm tóg, ãjag patrão ti, Ęg tỹ Ęg mẽg kajãm ěn ri ke, hã ký ãjag tóg tỹ ti tũ nỹtĩ, fagrĩnh mỹ ãjag tóg ti rãnrãj han ti. To krĩ kufy nỹtĩ tũg nĩ. Ājag tỹ hã ra ãjag patrão tovãnh to vẽn jykre há ve ký tovãnh nĩ, ti tỹ ãjag tovãnh sór ký. ²² Ha vé, Ęg Senhor vỹ ãjag kuprẽg, ãjag patrão nỹtĩ ra. Ājag tỹ tỹ Cristo tũ nỹtĩn ký ãjag tóg tỹ ùn patrão tũ ěn ri ke nỹtĩ sir, ãjag tỹ ěprã patrão krẽm nỹtĩ ra. Ký ãjag patrão vỹ ge nĩ gé. Ęg Senhor tỹ ti kuprẽg ký tóg tỹ ti patrão jẽ sir. Hã ký ùn patrão tũ ag vỹ Cristo ki ge ký tỹ Cristo krẽm ke nỹtĩ. jãvo ùn patrão ag vỹ Cristo tũgrĩn tỹ ùn patrão tũ ěn ri ke nỹtĩ gé. ²³ Hỹ, Ęg kygĩam ti mỹr, kaja e tỹ, Cristo ti. Hã ký ěprã ke ag krẽm nỹtĩ sór tũg nĩ, tũ nĩ mũ ra ag tóg ãjag tỹ Cristo mré mũ kamẽg mũ.

²⁴ Inh kanhkã', Topẽ tỹ hã tỹ ãjag kuprẽg ký vẽn jykre ěn hã mũ mũmĩ.

Ûn mén ja tũ fag to vẽn jykre

²⁵ Ûn mén ja tũ fag to ja ãjag tóg nĩgtĩ inh mỹ, ãjag tỹ rán ki. Hã ra Ęg Senhor pi(jé) fag to nén ù tó ja nĩgtĩ'. Ký sóg to jykrén ký ãjag mỹ tag tó sór mũ, ha mẽ. Ęg Senhor tóg inh jagãgtãn, ký tóg isar han, sỹ to jykrén há han jé. ²⁶ Ký sóg Ęg tỹ ti jagy vég tĩ tag to jykrén mũ. To jykrén ký tóg inh mỹ há tĩ, ãjag tỹ ùri nén han mũ tag tovãnh sór tũ nĩ jé. ²⁷ Ā mỹ prũ jẽ? Ký fi fón sór tũg nĩ. Ā mỹ prũ tũ jẽ? Ký prüg sór tũg nĩ gé. ²⁸ Ā tỹ ge ra prüg sór ký tóg há tĩ gé hã ra, Topẽ vỹ mranh ke tũ Ā tóg nĩ, prüg ký. Ký ùn mén ja tũ fi mén ký tóg há tĩ gé sir. Topẽ vỹ mranh pijé'. Hã ra tóg jagy tĩnh mũ. Krĩ kufy ve jé ãjag tóg ke mũ, tag ki, ěprã, ãjag prüg ký, ãjag mén ký ke gé. Hã ra tóg inh mỹ há tĩ vẽ, ãjag krĩ kufy tũ nĩ ti.

²⁹ Inh kanhkā', inh vī tag jēmē ra, ha mẽ. Kurā tỹ ěgno vỹ kãnhmar jun ke mũ. Hã kỹ ùn mén fi jé ùn mén ja tũ fi ri ke nĩ, ùn prũg ja tũ ri ke nĩ gé. Tag ki vãnh jykre vễ, fag tỹ jagnē mré nỹtĩg ti. Kãnhmar tóg tũ' henh ke mũ. ³⁰ Hã kỹ ù tỹ tag ki fỹ mũ jé ùn fỹ tũ ri ke nĩ. Û tỹ tag ki mỹ sér nĩ jé ùn mỹ sér vãnh ri ke nĩ. Û tỹ nén ù comprar he mũ jé ù tỹ nén ù comprar he tũ ri ke nĩ. ³¹ Û tỹ ga kri tỹ nén ù mág nĩ ěn jé ù tỹ nén ù tũ ěn ri ke nĩ. Tũg kãn jé tóg ke mũ, ěg tỹ tag ki nén vэг mũ ti.

³² Nén ù pir tóg inh mỹ há tĩ vễ, hã vỹ: ãjag krĩ kuprã kỹ nỹtĩmnĩ, he mũ, ãjag tỹ nén ù to krĩ kufy tũ nỹtĩ jé.

Ûn prũg tũ ěn vỹ ěg Senhor tũ ki rĩr tĩgtĩ, kỹ tóg: “ěg Senhor mỹn mỹ há nĩ vỹ, sỹ nén han mũ ti?” he tĩ. ³³ Jãvo ùn prũg mũ vỹ ěg tỹ tag ki nén vэг tĩ ki rĩr nĩgtĩ, kỹ tóg: “inh prũ fi mỹn mỹ há nĩ vỹ, sỹ nén han mũ ti?” he tĩ gé. ³⁴ Kỹ tóg ěg Senhor tũ ki rĩr tãvĩ han tũ nĩ sir, ùn prũ ěn ti. Kỹ fi vỹ ge nĩgtĩ gé, ùn mén ter ja fi, ùn mén ja tũ fi ke gé. ěg Senhor tũ ki rĩr fag tóg nĩgtĩ, fag tỹ tỹ ti tũ tãvĩ nỹtĩ jé, fag tỹ ti tũ ki króm há han jé, fag tỹ nén ù han kỹ, fag tỹ nén ù to jykrén kỹ ke gé. Ûn mén mũ fi tóg hã ra ěg tỹ tag ki nén vэг tĩ ki rĩr nĩgtĩ, kỹ fi tóg: “inh mén mỹn mỹ há nĩ vỹ, sỹ nén han mũ ti?” he tĩ gé.

³⁵ Sỹ ãjag tũ to jykrén há han kỹ, hã kỹ sóg ãjag mỹ tag tó mũ. Inh pi(jé) ãjag mỹ vĩ tar han sór mũ', ãjag tỹ ti tỹ ãjag mỹ há tũ nĩ ěn han jé'. Ájag tỹ mũ há han kỹ tóg inh mỹ há tĩ, ãjag tỹ ěg Senhor tũ ki rĩr há han kỹ, nén ù tỹ ãjag kutãn tũ nĩ jé.

³⁶ Hẽn ri ke mũn ti ãjag kãmĩ ù mỹ há tũ nĩ, ti kósin fi mén tũ nĩn kỹ. Hẽn ri ke mũn tóg fi mỹ vẽnhmỹ nỹ ve nĩ, fi panh mỹ ke gé. Hẽn ri ke mũn fi sanh há nĩ ha, hẽn ri ke mũn fi jagtar ke mũ, fi mén ke tũ to. Kỹ tóg jatun mỹ fi tỹ ã tỹ nén han sór mũ ěn han mũ sir, fi panh ti. Há ti nĩ, fi mén ke ti. Topẽ vĩ mranh pijé'. ³⁷ Hẽn ri ke mũn ù tóg to jykrén há han mũ hã ra, kỹ tóg fi mén sór tũ nĩ sir. Kỹ tóg tá krỹ nĩ, ã kósin fi

ki rĩr ke ti. Kỹ tóg to jykrén mãn mũ ra tóg ti mỹ há tĩ, fi mén ke tũ ti. Tovãnh sór tũ ti nĩ. Kỹ tóg fi mén tũ nĩ sir. Tag vỹ há tãvĩ nĩ. ³⁸ Hã kỹ tóg ge nĩ, ha mẽ. Ti tỹ fi mén kỹ tóg há nĩ, ã kósin mén ja tũ fi. Ti tỹ fi mén tũ nĩn kỹ tóg há kãfór nĩ.

³⁹ Ûn tỹtã fag vỹ tỹ ãjag mén tũ nỹtĩ, ag rĩnrĩr nỹtĩn kỹ. Û fi mén ter kar kỹ fi hã ra ù tỹ mén sór mũ kỹ fi tóg mén mũ sir, jatun mỹ. Fi mén mãn vễ sir, Há ti nĩ. Hã ran jé tỹ ěg Senhor mré ke nĩ, fi mén mãn ke ti. ⁴⁰ Fi tỹ mén mãn sór tũ nĩn kỹ tóg há kãfór nĩ sir, fi mỹ sér kãfór. Isỹ fag to jykrén hã vễ. Hã ra sóg Topẽ kuprĩg tỹ jagrẽ nĩ, hã kỹ sóg ãjag mré to jykrén há han mũ gé.

8

Vãnh kãggrã tỹ topẽ to vãnh jykre

¹ Kỹ sóg ãjag mỹ vễjẽn tó sór mũ gé. Ájag mễg tãnh kỹ ag tóg vãnh kãggrã tỹ topẽ mỹ pũn vén tĩ, pũn kar kỹ ag tóg açougue ki ãjag mỹ vễne he tĩ. Kỹ ãjag kãmĩ ù tóg: “inh mỹ açougue ki mãn kỹ konh mỹ vỹ?” he tĩ, hã kỹ sóg ãjag mỹ kãmén sór mũ.

Hã ra ãjag kãmĩ ù tóg: “ki kanhró ěg nỹtĩ, to tar ěg nỹtĩ,” he tĩ. “Jatun mỹ ěg tóg konh ke mũ,” he ag tóg tĩ. ěg tỹ nén ù to: “ki kanhró mág inh nĩ,” hen kỹ tóg inh mỹ ěg tỹ kãnhmar ù to: “ti pi(jé) inh ri ke nĩ', ti kãfór inh nĩ,” henh ha mẽ tĩ. ěg tỹ jagnē to há nỹtĩnh ke vễ. ěg tỹ jagnē to há nỹtĩn kỹ ěg tóg jagnē mỹ nén ù há tó tĩ, ěg kar tỹ ki kanhrãn há han jé sir. ² ěg tỹ nén ù to: “ki kanhró sóg nĩ, ã jãvo,” hen kỹ ěg pi(jé) ki kanhrãn há han mũ ver'. ³ ěg tỹ Topẽ to há nỹtĩn kỹ, kỹ tóg ěg tỹ ti ki kanhrãn há han mũ sir Topẽ ti.

⁴ Kỹ sóg ãjag mỹ vễjẽn ěn kãmén sór mũ, ag tỹ ón kỹ vãnh kãggrã tỹ topẽ mỹ pũn tĩ ěn ti. Nén ù tũ vễ ón kỹ vãnh kãggrã tỹ topẽ ti. Pir ti nĩ, Topẽ ti. Topẽ ù vỹ tũ nĩ. ⁵ Nén ù e to ag tóg ón kỹ: “Topẽ vễ,” he tĩ, kanhkã tãn ù ag to, ga tãn ù ag to ke gé, Û tỹ ge vỹ e nỹtĩ, topẽ tỹ ge ti, Senhor tỹ ge ti. ⁶ Hã ta tóg ěg mỹ pir nĩ, Topẽ ti, ěg jóg mág

ti, ag jãvo. Nén kar han ja ti nĩgtĩ mÿr vènhmÿ, kÿ ãg tóg ti hã ve sór mũ gé sir. Pír ti nĩ gé, ãg Senhor ti, hã vÿ: Jesus Cristo, he mũ. Nén ù kar vÿ nÿtĩ ti tugrĩn, kÿ ãg ti tugnĩn krenkren ke mũ gé.

⁷ Hã ra ãg kãmĩ ù ag tóg tag ki kagtĩg nÿtĩ ver. Tãg ti nĩ ver, ãjag tÿ ón kÿ vènh kãggrá tÿ topẽ tovãnh mũ ti, kÿ tóg ver ag mÿ e tĩ. Hã kÿ ón kÿ vènh kãggrá tÿ topẽ mÿ vèjẽn pũn ja ãn tóg tÿ vènh kãggrá tÿ topẽ ãn tũ nĩ nẽji ag mÿ. Kÿ tóg ag tũ vèjẽn ãn ko kÿ tóg ag tÿ vènh kãggrá tÿ topẽ ãn tũ ko ri ke nĩ sir ag mÿ. Kÿ tóg ag mÿ há tũ tĩ sir, ag tÿ tag to krój nÿtĩn kÿ ver. Kÿ tóg ag mÿ ag tÿ vèjẽn to vènh kavènh ha mẽ tĩ.

⁸ ãg pi(jé) vèjẽn tugrĩn Topẽ to há nÿtĩ', ti to kórég nÿtĩ'. ãg tÿ ko tũ (hã) ra nén ù tũ vè gé, vènh kãggrá tÿ Topẽ mÿ pũn ja ãn ti. Vèjẽn vè mÿr. ⁹ Nén ù kar vÿ tÿ ãg tũ nĩ.

Hã ra ùn krój tóg hèn ri ke mũn Topẽ vĩ mranh ke mũ, ãg tugrĩn, ti tÿ ãg tÿ ti mÿ nén ù vènhmÿ to tar nÿtĩ nĩ ve nĩn kÿ. Kÿ tag han sór tũg nĩ. ¹⁰ Ve ra ha. Tar ã tóg nĩ, ki kanhró ã tóg nĩ, vènh kãggrá tÿ topẽ vÿ tÿ nén ù tũ nĩ ã mÿ. Hã kÿ ã tóg ti jo ãn krẽm rã kÿ ko mũ sir, ti festa ti, ã mré ke ù tÿ ti mÿ festa han kÿ. Nén ù tũ vè vè. ã tÿ ti festa ko mũ ti. Hã ra ãg mré Jesus ki rã kÿ jẽ ù tóg tag to krój nĩ ver, kÿ tóg tá ã vég mũ sir, ã tÿ ti festa ko mũ ãn kã. Kÿ tóg ã ve kÿ to jykrén mũ sir, ti festa ko sór jé, vènh kãggrá tÿ topẽ mÿ festa ãn, ti mÿ pũn ja ãn ti. Hã ra vènh kãggrá tÿ topẽ tóg ti mÿ tar nĩ, ùn krój mÿ, ti tÿ Jesus ki rã kÿ nĩ (hã) ra. ¹¹ Kÿ tóg ã tÿ ko mũ tugrĩn vãfor ke mũ sir, ùn krój nĩ ti. Ti jãvo ã tóg ki kanhró nĩ, hã ra tóg ã tugnĩn tũ' henh ke mũ, ùn krój nĩ ti. Hã ra Cristo tóg ti jagfy ter ja nĩgtĩ. ¹² ã tÿ ti vĩ mranh hã vè sir, ã régre krój ãn to. Ti vóg kónãn ã tóg mũ sir, ti krój nĩn kÿ. Hã ki ã tóg Cristo vĩ mranh mũ sir, mÿr, ha mẽ. ¹³ Hã kÿ sóg tag han sór tũ nĩ. Inh irmão tÿ isÿ nén ù nĩ ko to Topẽ vĩ mranh kÿ sóg nén ù nĩ ko sór mãn ke tũ nĩ ha, ón kÿ

vènh kãggrá tÿ topẽ mÿ pũn ja ãn ti, ti tÿ mranh tũ nĩ jé sir, isugrĩn.

9

Paulo tÿ jãnkamy ve sór tũ

¹ Isÿ nén han mũ ve ra. ãprã ke ag tÿ inh mÿ nén tó mũ ãn han sór tũ inh nĩgtĩ. Jesus hã vÿ inh fẽg, isÿ tÿ apóstolo jẽ jé. Ti ve inh mÿr, ãg Senhor tÿ Jesus ti. Kÿ ãjag vÿ isugnĩn ãg Senhor ki ge jẽg. Inh rãnrãj kaja vÿ tÿ ãjag nÿtĩ. ² Hèn ri ke mũn sóg ù mÿ tÿ apóstolo tũ nĩ. ãjag hã mÿ sóg tÿ apóstolo jẽ mÿr, ãjag tÿ inh vĩ mẽ tugrĩn ti ki ge kÿ. Hã ki tóg ve há tĩ, ãg Senhor tÿ inh fẽg ja ti. ³ Kÿ ù tÿ kejẽn inh kato vĩ sór mũ mÿ sóg tag tó tĩ, ha mẽ. ⁴⁻⁵ Jesus tÿ ùn vin mũ ù ag ri ke inh nĩ, apóstolo ù ag ri ke, ù tÿ Jesus mré pygfa mũ ag ri ke, Pedro ri ke ke gé, isÿ vèjẽn to, inh prũ tũ to ag jykre han tũ ra. ãjag prũ fag pére ag mũ tĩ, ag tÿ hèn ra mũn kÿ. Isÿ ag ri ke ù tÿ Jesus ki rã kÿ jẽ ù fi tÿ prũg sór mũ ra sóg fi pére tũg ke mũ vè gé, hã ra sóg ke sór tũ nĩ. Kÿ ag tóg ãjag jèn ko tĩ, ag tÿ ãjag mÿ Topẽ vĩ tó to. Isÿ ag ri kén ãjag jèn ko sór mũ ra sóg konh ke mũ vè gé, hã ra sóg ko sór tũ nĩ. ⁶ Inh nĩgé rãnrãj ja kaja hã ko sór inh tĩ, Barnabé ti ke gé. ãg tÿ Topẽ vĩ tó tĩ ù ag ri kén ãg nĩgé rãnrãj tovãnh sór mũ ra ãg tóg tovãnh ke mũ vè, hã ra ãg tóg rãnrãj sór mũ. ⁷ ãg tÿ Topẽ tÿ ãg mÿ vènh rãnrãj nĩm kaja venh ken kÿ tóg há tĩ vè. Soldado jykre ri ke ti nĩ. Ag pi(jé) ãjag tũ ko tĩ', ag tÿ vènh génh han kÿ, soldado ag. ãjag vènh génh hã to ag tóg vèjẽn végtĩ. Kÿ ù tÿ uva ki rĩr tĩ vÿ ti kanẽ ko tĩ gé. Kÿ ù tÿ ovelha ki rĩr tĩ vÿ fi leite kron tĩ gé. Hã kÿ tóg ãg tÿ Topẽ vĩ tó to ganho ve sór mũ ra tóg há tĩ vè, hã ra ãg tóg ve sór tũ nĩ.

⁸ ãprã ke jykre ki ãg tóg ãg rãnrãj pẽ to ãg jèn végtĩ. Kÿ Topẽ vÿ tag tó ja nĩgtĩ. ⁹ Moisés vÿ tag rán ja nĩ, ha mẽ. “Monh tÿ ãkré jãnkre ki rãnrãj kÿ ti jènkÿ tógfĩn tũg nĩ, ti jèn kamẽg tũg nĩ,” he ja ti nĩ, Topẽ vĩ rá ki. Topẽ mÿ monh hã to jykrén kÿ tag tó ja nĩ'? Vó.

¹⁰ Ëg to jykrén hã ky tóg tag tó ja nĩ. Ëg hã to tóg rán ky nĩ, Ëg tỹ Ëg rãnrãj to Ëg jën ve jé. Hã ky ù tỹ Ëpỹ ki rãnrãj mũ tóg to nén ù ve sór mũ, hã jé tóg rãnrãj jë nĩ. Û tỹ jãnrég mũ vỹ to nén ù ve sór mũ gé, ã rãnrãj to. ¹¹ Isỹ ãjag mũ kanhkã jykre tó ky tóg sỹ nén ù krãn ri ke nĩ, ky sỹ ãjag ki nén ù ve sór mũ ra tóg há tĩ vë, ijën jé, hã ra sóg ve sór tũ nĩ. ¹² Û ag tóg ãjag jën vég tĩ, Topë vỹ to. Ky tóg sỹ ag ri kén ãjag ki jãnkamy ve sór mũ ra há tĩ vë, sỹ ãjag mũ Topë vỹ tó vén ky. Hã ra sóg ãjag jën ve sór tũ nĩ. Inh jagtar ra tóg inh mũ tỹ nén ù tũ nĩ, ù tỹ isugrĩn Cristo kãme sér kato vỹ tũ nĩ jé, sỹ ti kaja ve tugnĩn Jesus to kórég tũ nĩ jé. Hã ky sóg ve sór tũ nĩ.

¹³ Û tỹ Topë ãn krëm ti tũ ki rĩr tĩ ag vỹ tá ãjag jën vég tĩ gé, ag tỹ Topë mũ nén vin tĩ ãn tỹ. Ky ù tỹ Topë mũ nén ù pũn tĩ ãn vỹ ti ke ko tĩ gé. ãjag mũ tag mẽ ja tũ? ¹⁴ Hã ky Ëg Senhor vỹ tag tó ja nĩgtĩ gé, hã vỹ: “ù tỹ ti kãmén mũ ãn vỹ tag to ãjag jën venh ke mũ,” he mũ. ¹⁵ Hã ra sóg ãjag jën ve sór ja tũ nĩ. Ky sóg ve sór tũ nĩ gé, ùri, hã ky sóg ãjag mũ rán mũ. Isỹ ijën to inh nĩgé tỹ rãnrãj mũ hã to sóg tỹ ùn mág nĩnh mũ, kanhkã tá. Ky sóg tỹ tũ' he sór tũ nĩgtĩ. Iser jé tóg inh mũ há tĩ, ù tỹ inh mũ Topë vỹ kajãm sór mũ (hã) ra.

¹⁶ Jesus kãmén sóg tĩ. Inh rãnrãj hã vë. Ti hã tóg inh mũ tó, sỹ ti kãmén jé. Ky sóg ti tó tugrĩn tỹ ùn mág nĩnh ke tũ nĩ. Isỹ ti kãmén sór tũ ra Topë tóg inh vóg kónãn ke mũ vë, isỹ inh rãnrãj han tũ nĩn ky. ¹⁷ Topë tỹ inh mũ: “hã kãmén,” he tũ nĩ ra sóg kanhkã tá to ganho venh ke vë vë, sỹ ti kãmén tĩ ti to. Hã ra tóg inh mũ: “hã kãmén,” he ja nĩ, ky tóg sỹ ti rãnrãj ki rĩr há han mũ ve sór mũ sir inh ki, Topë ti. ¹⁸ Ky sóg kanhkã tá to ganho venh ke tũ nĩ, inh rãnrãj ja to. Hã ra sóg ganho ve sór mũ tá. Hã ky sóg Ëprã ke ag ki sỹ nén ve sór mũ ãn ve sór tũ nĩ, ijën jé. ãjag tỹ inh mũ nén vin ke ti ve sór tũ inh nĩ. Véké sóg ãjag mũ tó tĩ, Topë vỹ ti, vënh kar mũ ke gé. ãjag tỹ inh mũ kajãm tũ

ra tóg inh mũ há tĩ. Ky sóg tag hã to kanhkã tá inh ganho ti venh ke mũ.

Ûn e tỹ Jesus ki ge ky tóg Paulo mũ há tĩ

¹⁹ Û pi(jé) inh kri ke nĩ'. Ge ra sóg vësỹ vënh kar krëm ke han, vënh kar tỹ inh patrão ri ke nỹtĩ jé. “Hën ri ke mũn ù tóg Jesus ki rá sór mũ, isỹ tỹ ti krëm ke nĩn ky,” he sóg tĩ. Hã jé sóg vësỹ ag krëm ke han tĩ, ù tỹ ti ki ge mũ ag e nỹtĩ jé, isugrĩn. ²⁰ Judeu ag tugnĩn sóg vësỹ Judeu han tĩ, Judeu ag tỹ Jesus ki ge jé. Isỹ ag jykre han sór tũ ra inh han ke tũ nĩ vë, hã ra sóg han sór tĩ, isỹ ag to há nĩn ky. Ky sóg Judeu jykre han mũ ag tugrĩn ag jykre han tĩ, ù tỹ ag jykre han mũ ag tỹ Jesus ki ge jé, isugnĩn. ²¹ Ky fóg ag vỹ Judeu jykre han tũ nĩgtĩ, kanhgág ag ke gé. Ky sóg fóg ag tugrĩn fóg jykre han tĩ, kanhgág ag tugnĩn sóg kanhgág jykre han tĩ, ag tỹ isugrĩn Jesus ki ge jé. Inh pi(jé) Topë jykre tovãnh mũ hã ra'. Cristo jykre han sóg tĩgtĩ mũr. Judeu jykre hã tovãnh inh tĩ, fóg to, kanhgág to ke gé. ²² Ky sóg ùn krój ag mũ komër hã vỹ tĩ, ag tỹ isugnĩn Jesus to vãsãnsãn mãn jé. Isỹ ùn jykre ve ky sóg ti jykre ri ke han tĩ, ag tỹ Jesus ki ge jé, isugrĩn. ²³ Tag kar han sóg tĩ, Jesus kãmé tugnĩn, isỹ ti mré ti rãnrãj ki rĩr jé.

²⁴ Ha mẽ, ùn e tóg corrida han tĩ, hã ra ùn pir tóg ganhar ke tĩ inhhã. Ag ri ke han nĩ. Vãsãn ra, ãjag tỹ ganhar ken jé, Jesus tỹ Ëg mũ nén ven ke ti. ²⁵ Ha vé, ù tỹ torneio han tĩ ag vỹ to jykrén mág tĩ, ky ag vãkrég tĩ gé, ag tỹ ganhar ken jé. Ëprã jykre ki ag tóg ganhar ke sór tĩ, hã jé ag vãkrég tĩ, ti tỹ kãnhmar tũ' he mũ ra, ag ganho ti. Hã ra Ëg tóg kanhkã tá Ëg ganho venh ke mũ, ù tỹ tũg ke vãnh ãn ti. ²⁶ Ge sóg tĩ gé, sỹ corrida ri ke han ky. Pétëm sór inh nĩ, to krónh ke tũ sóg nĩ. Rará ri ke han sóg tĩ to. Inh pi(jé) véké rará tĩ'. ²⁷ Vënh hã to rá sóg tĩ, ky sóg isỹ nén to énn mũ ãn han ke tũ nĩ. Inh mũ Topë tỹ inh fón ha mẽ tóg tĩ, isỹ ãjag jyvënh kar ky vënh jykre pãno han ky. Hã ky sóg vëso rá tĩ, sỹ han tũg jé.

10

Ĕgjo ke ag to jykrén nĩ

¹ Inh kanhkā', tag jēmē ra, ājag tỹ ki kanhrān jé. Ĕg jóg'jóg ve ag vỹ Moisés mré mũ ja nĩgtĩ. Kanhkā góg ěn krēm ag tóg mũ kãn ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg goj kusũg nig ěn kafā ra pa kãn ja nĩgtĩ gé. ² Ĕg vĕnh kygpe ri ken hã vĕ, ag tỹ kanhkā góg krēm mũ ja ti, ag tỹ goj kusũg nig kafā ra pa ja ti ke gé. Ĕn kã Moisés vỹ ag jãmĩ tĩg ja nĩgtĩ, Jesus tỹ ěg ki rĩr nĩ tag ri ke. ³ Kỹ ěg jóg'jóg ve ag tóg kanhkā tá vĕjĕn ko kãn ja nĩgtĩ gé, ⁴ kanhkā tá goj tỹ ěganĕ ki kronkron kãn ja ag tóg nĩgtĩ gé, kanhkā tá goj tỹ vĕnh kanĕ ti. Pãró tá ag tóg goj ve ja nĩgtĩ, hã ra tóg tỹ kanhkā tá ke nĩ ja nĩgtĩ. Cristo to ken hã vĕ. Ti hã vỹ ag mré tĩ ja nĩgtĩ. Kỹ tóg ag mỹ goj ěn ven ja nĩgtĩ. ⁵ Ge ra Topĕ tóg ěg jóg'jóg ve ag to jũ kãn ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg kãgter kãn ja nĩgtĩ, ga kórég ěn tá. Hã ra tóg ũn pipir ag hã to há ja nĩgtĩ, Topĕ ti, kỹ ag hã tóg krenkren ja nĩgtĩ, ũn pipir ěn ag. ⁶ Hã ra tóg rán kỹ nĩ, ěg tỹ tỹ vĕnh kanhrān jé, ěg tỹ nĕn ũ kórég to ěn tũ nĩ jé. To ěn ja ag tóg nĩgtĩ, ěg jóg'jóg ve ag, kỹ ěg tag han ke tũ nĩ.

⁷ Hã kỹ ón kỹ vĕnh kãggrá tỹ topĕ nón mũ sór tũg nĩ. Tag han ja ag tóg nĩgtĩ gé, ěg jóg'jóg ve ag. Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, hã mĕ. “Povo kar vỹ nĩgnĩ mũ sir, ag tỹ vĕnh kãggrá tỹ topĕ to festa ko jé, ag kronkron jé sir, ag tỹ kar kỹ vĕnh gringrén jé fag mré,” he ja tóg nĩgtĩ, Topĕ vĩ rán ki. Hã to Topĕ tóg ag to jũ ja nĩgtĩ gé.

⁸ Kỹ ěg ũn mén tũ fag mré nỹnh ke tũ nĩ gé. Tag han ja ag tóg nĩgtĩ gé, ěg jóg'jóg ve ag, kỹ kurā pir ki ũ tỹ 23 mil (ke) ag vỹ kãgter ja nĩgtĩ, Topĕ tỹ ag tũg kỹ. ⁹ Kỹ ěg Topĕ to: “ti hỹn iso jũnh ke tũ nĩ, sỹ ti vĩ mranh mũ ra,” henh ke tũ nĩ gé. Ke ja ag tóg nĩgtĩ gé, ěg jóg'jóg ve ag, kỹ pỹn tóg ag kãgtĕn ja nĩgtĩ, Topĕ tỹ ag to jũn kỹ. ¹⁰ Kỹ ěg Topĕ to vĩ kónān ke tũ nĩ gé. Ke ja ag tóg nĩgtĩ gé, ěg jóg'jóg ve ag, kỹ Topĕ tỹ jĕnĕ jafā tóg ag kãgtĕn ja nĩgtĩ.

¹¹ Hã ra Topĕ tóg ag vóg kónān, ěg tỹ ag to vĕnh kanhrān jé. Hã jé tóg rán kỹ nĩ gé, ti tỹ to ěg jyvĕn jé. Ĕg hã mỹn kakó nĩ, kurā tỹ ěgno ti. ¹² Hã kỹ vĕso jykrén. Ā tĩg há han kỹ, Ā tỹ ti vĩ mranh tũg kỹ tóg há tĩ. Hã jé vĕnh ki rĩr, Ā tỹ prānh ke tũ nĩ jé. ¹³ Nĕn-Kórég vỹ ěg krĩn sór mũ, ěg tỹ Topĕ vĩ mranh jé. Hã ra tóg ěprā ke jykre ki ěg krĩn sór tĩgtĩ, Japo ti. Kỹ Topĕ tóg ti vĕg tĩ, kỹ tóg ěg ki rĩr tĩ. Kỹ tóg kejĕn ti mỹ: “gen kỹ,” he tĩ sir, ti tỹ ěg kutān tãvĩ han mũ ra ěg tỹ hĕ ri ke tũ nĩ jé. Kỹ tóg ěg tar han ke mũ gé, ěg tỹ Nĕn-Kórég tỹ ěg krĩn kónān mũ ra ti kato tĕ jé, ěg tỹ ti mỹ: “hej,” he tũ nĩ jé.

Vĕnh kãggrá tỹ topĕ jykre han sór tũg nĩ

¹⁴ Inh krĕ', tag tugrĩn vĕnh kãggrá tỹ topĕ tovānh pĕ han nĩ, ve sór tũg nĩ. ¹⁵ Ki kanhró ājag tóg nỹtĩ, hã kỹ ěg tỹ Jesus jamĩ ko tĩ ěn to jykrén nĩ, ha mĕ. ¹⁶ Ĕg tỹ Cristo ter ja mĩ ěkrén kỹ ěg tóg kron tĩ, ti kyvĕnh ri ke ěn ti. Copa ěn to Jesus tóg Topĕ mré vĩ há han ja nĩgtĩ, ag tỹ kron jé. Kỹ ěg tóg to Topĕ mré vĩ kar kỹ kron tĩ sir. Ĕg tỹ kron kỹ ěg tóg tỹ ti mré ke nỹtĩ sir, ěg tỹ ti kyvĕnh ri ke ěn kron kỹ. Kỹ ti jamĩ vỹ ge nĩgtĩ gé. Kupān kỹ ěg tóg ko tĩ, Cristo tỹ ěg mỹ tón kỹ. Ĕg tỹ kon kỹ ěg tóg tỹ ti mré ke nỹtĩ gé sir, ěg tỹ ti nĩ ri ke ěn kon kỹ. ¹⁷ Ti jamĩ vỹ pir nĩ, kỹ ěg tóg ko kãn kỹ ěg tóg tỹ ũn pir nỹtĩ gé, ti mré, ěg e hã ra. Jesus jamĩ ko to vĕnh jykre hã vĕ.

¹⁸ Kỹ povo tỹ Israel ag to jykrén nĩ gé, ha mĕ, Israel krĕ ag to. Topĕ mỹ ag tóg nĕn ũ pũn tĩ, ti pũn jafā kri. Pũn kỹ ag tóg ko tĩ gé. Ag tỹ kon kỹ ag tóg tỹ ag tỹ ũn mỹ pũn mũ ěn mré ke nỹtĩ gé sir, ěg tỹ tỹ Jesus mré ke nỹtĩ ri ke. ¹⁹⁻²⁰ Kỹ ón kỹ vĕnh kãggrá tỹ topĕ to jykrén nĩ gé, ha mĕ. Ag tỹ vĕnh kãggrá tỹ topĕ mỹ nĕn ũ pũn kỹ ag tóg Nĕn-Kórég ag hã mỹ pũn tĩ. Ag pi (jé) Topĕ pĕ mỹ pũn tĩ'. Hã kỹ tóg inh mỹ há tũ nĩ, ājag tỹ tỹ Nĕn-Kórég ag mré ke nỹtĩn kỹ, ājag tỹ ag tũ kon kỹ ke gé.

Inh pi(jé) ājag mỹ: “vĕnh kãggrá tỹ topĕ vỹ nỹgtĩ, kỹ ag tỹ ag mỹ pũn mũ

ën vỹ tỹ nén ù nĩ,” he sór tĩ'. Nén ù tũ vễ, Topê tũ vễ, ón kỹ vễnh kăggrá tỹ topê ti. ²¹ Hã ra tóg vễnhmỹ nĩ, ãjag tỹ ãg Senhor tỹ copa ki ke kron kar kỹ Nén-Kórég tỹ copa ki ke kron kỹ ke gé. Vễnhmỹ ti nĩ, ãjag tỹ ãg Senhor jën ko kar Nén-Kórég ag jën kon kỹ ke gé. ²² ãg tỹ Nén-Kórég ag tũ kon kỹ ti hên ri ke mũn ãg to jũnh ke mũ, ãg Senhor ti. Ti tỹ ãg to jũ nĩn kỹ tóg vễnhmỹ nĩ. ãg pi(jé) ti tỹ hê ri kenh mũ'. Hã kỹ ón kỹ vễnh kăggrá tỹ topê ve sór tũg nĩ.

ãg régre tugrĩn ãg kejën konh ke tũ nĩ

²³ Hã ra ãjag tóg inh mỹ: “isỹ nén han sór mũ ãn han jé sóg ke mũ, pi(jé) kórég nĩ,” he sór mũ. Há ti nĩ vễ, tag ti. Hã ra ãg tỹ nén han mũ ù tóg ãg mỹ nén ù há han tũ nĩgtĩ. Nén ù kar han há ãg tóg tĩ vễ, hã ra ãg tỹ nén han mũ ù tóg ãg tar han ke tũ nĩ, Jesus to. ²⁴ Kỹ ã tũ to jykrén tãvĩ han tũg nĩ, ã régre tũ to jykrén nĩ gé, ti mỹ há nĩ jé, ha mẽ. ²⁵ Kỹ ã tỹ nén ù tãnh jafã ki nén ù nĩ kajãm sór nĩn kỹn há tĩ, kỹ ag mỹ: “ũ mỹ ón kỹ vễnh kăggrá tỹ topê mỹ ti nĩ tag pũn ja tũ?” he tũg nĩ. Jẽmẽ tũg nĩ, jatun mỹ komnĩ. ²⁶ Topê tũ vễ, ga ti, ga kri ke kar ti ke gé, hã kỹ jatun mỹ komnĩ. ²⁷ Kejën ù tỹ Jesus ki rã tũ ù vỹ ã mỹ: “inh mré jën kãtĩg,” he mũ sir. ã tĩg sór kỹ ã tóg tĩg mũ, kỹ ã tóg nén ù kar konh ke mũ. Ti ki jẽmẽ tũg nĩ, ù tỹ hên ri ke mũn ón kỹ vễnh kăggrá tỹ topê mỹ nén ù pũn ja ti, ã tỹ jatun mỹ ko jé. ²⁸ Hên ri ke mũn ù tóg sir ã mỹ: “vễjën tag ù pũn ag, ón kỹ vễnh kăggrá tỹ topê mỹ,” he mũ. Kỹ ko tũg nĩ sir, ti tugrĩn, ù tỹ ã mỹ tó mũ tugnĩn, ti tỹ ã to jykrén kónãn tũ nĩ jé. ²⁹ ã pi(jé) to jykrén mũ vễ', hã ra ti hã tóg to jykrén mũ, hã kỹ tóg ã mỹ tó mũ. Há tũ ti nĩ inh mỹ, ù tỹ iso jykrén kónãn kỹ, isỹ nén ù tỹ inh mỹ kórég tũ han to. ³⁰ Topê mỹ sóg vễjën ãn to vĩ há han ja nĩgtĩ. Kỹ ù tỹ tag to iso vĩ vĩ he mũ ra tóg inh mỹ kórég nĩ, sỹ Topê mỹ vĩ há han ja ãn to. Hã kỹ sóg ko sór tũ nĩ, ù tỹ iso jykrén kónãn sór kỹ.

³¹ Hã kỹ Topê hã mỹ nén kar han nĩ, vễnh kar tỹ Topê jykre há nĩ ve jé. ã

jën kỹ ti jykre ki jën nĩ. ã kron kỹ ti jykre ki kron nĩ. ã tỹ nén ù han kỹ ti jykre há ki han nĩ gé, vễnh kar tỹ ti jykre há nĩ ve jé. ³² ù tỹ ã tugrĩn Topê to jũ tũ nĩ jën há tĩ, Judeu ag, fóg ag, kanhgág ag, Topê tũ ag ke gé, ù tỹ ãg mré ke ag. Kỹ vễnh jykre há hã han nĩ. ³³ Ke sóg tĩ gé. Vãsãn sóg tĩ, vễnh kar tỹ iso há nỹtĩ jé. Hã jé sóg isũ ki rĩr tãvĩ han tũ nĩgtĩ. Vễnh kar tũ ki rĩr inh tĩ, ag tỹ Jesus ki ge jé.

11

¹ Inh jykre han sórmnĩ, isỹ Jesus jykre han ri ke.

ũn tỹtã fag jykre

² Hỹ, ãjag mỹ sóg vĩ há han sór mũ mỹr. Isỹ ãjag mỹ nén tó mũ ãn to jykrén kãn ãjag tóg mũgtĩ mỹr'. Isỹ ãjag kanhrãn ãn ki króm sór ãjag tóg tĩ. ³ Hã kỹ sóg nén ù ki ãjag kanhrãn sór mũ sir, ha mẽ. Cristo vỹ tỹ ag kri ke nĩ, kỹ ag vỹ tỹ ãjag prũ fag kri ke nỹtĩ, kỹ Topê vỹ tỹ Cristo kri ke nĩ gé. ⁴ Kỹ ag kãmĩ ù tỹ kur tỹ vễnh kri fón kỹ Topê mré vỹ kỹ tóg há tũ nĩ, ti tỹ kur tỹ vễnh kri fón kỹ jën kỹ Topê vỹ tón kỹ. Ti mỹ'ãg vễ sir. ⁵ ùn tỹtã fag tỹ hã ra kur tỹ vễnh kri fón tũ ra Topê mré vỹ kỹ tóg há tũ nĩ. Fag tỹ kur tỹ vễnh kri fón tũ ra Topê vỹ tó kỹ fag tóg ãjag kri ke ãn mỹ'a han mũ sir, kỹ tóg fag mỹ'a tĩ gé sir, fag krĩ kator ri ke ti nĩ sir. ⁶ Hã kỹ tóg fag tỹ vễnh kri fón sór tũ kỹ fag krĩ kator ri ke nĩ. Hã ra tóg fag mỹ'a tĩ, fag gãnh ronh ke to, fag krĩ kator nĩnh ke to. Hã kỹ tóg há tĩ gé, fag tỹ kur tỹ vễnh kri fón ti. ⁷ Hỹ, hã vễ. Ag kãmĩ ù tóg kur tỹ vễnh kri fón ke tũ nĩ, ti tỹ tỹ Topê ri ke nĩn kỹ, ãg tỹ ti tugrĩn Topê tỹ ti kri tỹ ùn mág nĩ ven kỹ. Hã ra ãg tóg ùn tỹtã fag hã tugrĩn ãg tóg ag tỹ fag kri tỹ ùn mág nỹtĩ végtĩ. ⁸ Ha vé, Topê pi(jé) ùn ve fi tỹ ùn ve ti han ja nĩ'. ùn ve tỹ tóg fi han ja nĩ mỹr. ⁹ Kỹn pi(jé) fi tugrĩn ti han'. Ti hã tugnĩn tóg fi han. ¹⁰ Hã kỹ ùn tỹtã fag tóg kur tỹ vễnh kri fón ke mũ, fag tỹ tỹ ag krẽm ke nỹtĩn kỹ. Kỹ Topê tỹ jẽnẽ jafã ag tóg fag tỹ tỹ ag tũ nỹtĩ ki kanhró nỹtĩ sir, kur ãn

to. ¹¹ Hã ra ãg kar vỹ ãg Senhor ki ge kỹ nỹtĩ. Ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ ùn tỹtã fag pi(jé) ãjag pir mỹ tỹ nén ù nỹtĩ'. Ag mré ke fag nỹtĩ. Kỹ ag pi(jé) ãjag pir mỹ tỹ nén ù nỹtĩ gé'. Fag mré ke ag nỹtĩ gé. Jagně ki rĩr ãg tóg tĩ ha. ¹² Hỹ, ùn tỹtã fi vỹ tỹ ti ki han kỹ nĩ. Hã ra ag kar tóg fag ki mur tĩ sir, jãvo ãg kar vỹ tỹ Topě tỹ há (r) kar nỹtĩ.

¹³ Kỹ to jykrén, ãjag. Há tũ tóg nĩ, ùn tỹtã fag tỹ kur tỹ vėnh kri fón tũ ra Topě mré vėmėn kỹ. ¹⁴ Fag kar vỹ kur tỹ vėnh kri fón tĩ, ãg mré ke tũ fag mré hã. Hã kỹ ãg vėsóg ki ki kanhró nỹtĩ, vėnh jykre tag ti. Há ti nĩ mỹr.

Ag mỹ'a tóg tĩ, ag gãnh téj ti. Vėsóg ki ãg tag to jykrén tĩ. ¹⁵ Hã ra tóg fag mỹ sér tĩ, fag gãnh téj ti. Hỹ, fag gãnh vỹ tỹ fag krĩ kri fón ja ri ke nĩ. ¹⁶ Hėn ri ke mũn ãjag kãmĩ ù mỹ tóg há tũ nĩ hã ra, fag krĩ kri fón ja ti. Kỹ tag to jykrén nĩ, ha mē: ã tỹ kri fón sór tũ tag pi(jé) tỹ ãg jykre nĩ'. Topě tũ fag jykre pijé'. Igreja kar ki fag tóg kur tỹ vėnh kri fón tĩ, ha mē. Kỹ igreja krēm ãg mỹ'a han sór tũg nĩ.

Santa Ceia to vėnh jykre

(Mt 26.26-28; Mc 14.22-24; Lc 22.17-20)

¹⁷ Kỹ sóg nén ù ki ãjag mỹ vĩ há han ke tũ nĩ gé. ãjag jykre ù tóg há tũ nĩ, ha mē. ãjag vėnh mãn kỹ ãjag nėji, Jesus jamĩ ko kỹ ãjag nėji jagně jėn vóg tĩ, kỹ ãjag nėji jagně kókég tĩ sir. ¹⁸ ãjag vėnh mãn kỹ ãjag nėji jagně kato tē tĩ, vėnh kãpãm kỹ, kỹ tóg inh mỹ ki hã ke ve nĩ, sỹ to jykrén kỹ. ãjag kãmĩ ù hỹn vėnh kãpãm sór tĩ, he sóg tĩ. ¹⁹ Hỹ, há ti nĩ vė, ãjag tỹ vėnh kãpãm kỹ nỹtĩn kỹ. Kỹ ùn jykre há ag vỹ vėnh ven ke mũ, ãjag kãmĩ.

²⁰ Kỹ, ãjag vėnh mãn kỹ ãjag pi(jé) ãg Senhor jamĩ ko tĩ', Santa Ceia he mũ ěn tĩ'. ²¹ Tỹ festa han kỹ ãjag kar nėji vėnh fãn hã jé ko tĩ, ãjag fór sór kỹ. Tá jun kỹ ãjag nėji kãnhmar ko tĩ. Kỹ ù ag nėji vėnh fãn tĩ, vinho kron kỹ ag nėji tỹ pépėv tĩ, jó ù ag tóg kókĩnkĩr tĩ sir, ù tỹ kãnhmar tá junjun mũ ag tỹ ag tũ kaggran kỹ. ²² Ha mē, vėnhmỹ ti nĩ. Topě mré ke ag to é he mũ ve ãjag tóg

nỹtĩ mỹr', ãjag tỹ ag tũ kaggran kỹ. Ùn jagtar ag mỹ'a han ãjag tóg mũ mỹr', ãjag tỹ ag jėn kaggran kỹ, ag junjun to hã. Tag tỹ inh hỹn hė ri kenh mũ? Inh mỹ ãjag mỹ vĩ há han ke mũ', tag to'? Vó', kenh ke tũ inh nĩ. Kórég ti nĩ, ãjag tỹ han mũ tag ti. ãjag ĩn hã tá vėjėn tỹ vėnh fãn nĩ.

²³ Ha mē, ãg Senhor tóg inh mỹ tó ja nĩ, sỹ ãjag mỹ tó mũ ti, ãg tỹ ti ter to jykrén kỹ tag han jé, ha mē. Kuty ěn kã, Judas tỹ pã'i ag mỹ ãg Senhor tỹ Jesus tó ja ěn kã ãg Senhor tóg ěmĩ mãn ja nĩgtĩ, Jesus ti. ²⁴ To tóg Topě mré vĩ ja nĩgtĩ. Kupãn kỹ tóg ag mỹ: "inh hã vė," he ja nĩgtĩ. "ãjag jagfy sóg ter ke mũ. Kỹ inh mĩ ěkrén nĩ, ãjag tỹ pão tag kon kỹ," he ja tóg nĩgtĩ. ²⁵ Ag tỹ ko kar kỹ tóg copa mãn ja nĩgtĩ gé sir. Kỹ tóg ag mỹ: "copa ki jė tag vỹ inh kyvėnh ri ke nĩ," he ja nĩgtĩ. "Inh jykre tãg to ken hã vė, isỹ inh kyvėnh tugrĩn ãjag mỹ vėnh pãte fón jé. Kỹ inh kyvėnh tỹ inh ki kutė mũ ěn mĩ ěkrén nĩ, ãjag tỹ copa kãkã nĩ tag kron kỹ," he ja tóg nĩgtĩ gé. ²⁶ Hã kỹ ãg tỹ ěmĩ ěn kon kỹ, ãg tỹ copa kãkã nĩ ěn kron kỹ ãg tóg sir ãg Senhor ter ti tó tĩ. Tag han ěg tĩ, ti kãtĩg ken jo.

²⁷ Hã kỹ vėnh jykre kórég ki ěmĩ ěn ko sór tũg nĩ, copa kãkã nĩ ěn kron kónãn sór tũg nĩ gé, ãg Senhor tũ ti. Ke tũ nĩ mũ ra tóg ãg tỹ ti ter to é he ri ke nĩ, ãg tỹ ti kyvėnh kutė to é he ri ke ti nĩ, ãg tỹ ãg jykre kórég ra kron kỹ. ²⁸ Hã kỹ ãg jé ãg jykre tugnỹm. Tugnỹm kar kỹ, ti há nĩ ve kar kỹ ãg tóg ěmĩ ěn konh mũ, copa kãkã nĩ ěn kron ke mũ gé. ²⁹ ěg tỹ ón kỹ ko sór kỹ, ón kỹ kron sór kỹ, ti tỹ ãg mỹ vėjėn ù ri ke nĩn kỹ Topě tóg ãg vóg kónãn ke mũ sir, ãg tỹ ěmĩ ěn to ãg Senhor ter mĩ ěkrég tũ nĩn kỹ. Kỹ ãg tóg Topě tỹ ãg vóg kónãn hã jé tỹ nén ù tũ han kỹ ko' he mũ, kron' he mũ gé sir. ³⁰ ãjag tỹ Jesus jamĩ ko to vėnh ki rĩr há han tũ nỹtĩn kỹ, hã kỹ ù ag tóg krónhkrój nỹtĩ, ãjag kãmĩ, kỹ ù ag tóg kaga nỹtĩ, kỹ ù tỹ hėn ri ke ag tóg kãgter huri ke gé. ³¹ Ha vé, ãg tỹ ãg jykre tugnỹm kỹ ti mỹ tó kỹ tóg ãg mỹ vėnh pãte fón ke mũ. Kỹ

tóg ěg jykre tugnŷm mǎn ke tũ nĩ sir, ěg vóg kónǎn ke tũ tóg nĩ gé, ěg Senhor ti. ³² Hǎ ra tóg kejĕn ěg vóg kónǎn tĩ. ěg Senhor tŷ ěg kanhrǎn sór vĕ, ti tŷ ěg tŷ kygnĕ to ěg vóg kónǎn kŷ, ti tŷ ěg vǎm tũ nĩ jé, ũ tŷ ti vĩ mranh mũ ag mré hǎ.

³³ Inh kanhkǎ', tag to jykrén, kŷ jagnĕ jǎvǎnh nĩ, ājag tŷ vĕjĕn tŷ Santa Ceia ko sór kŷ. ³⁴ Ājag kǎmĩ ũ kókĩr nĩn kŷ tóg Ā ĩn tá Ā jĕn tŷ vĕnh fǎn ke mũ, ke tũ nĩ mũ ra tóg ājag vóg kónǎn ke mũ, ěg Senhor ti, ājag tŷ vĕnh mǎn kŷ vĕnh fǎnfǎn kŷ.

Sŷ ājag mŷ nĕn tónh ke ũ tóg nŷtĩ ke gé, hǎ ra sóg rán ke tũ nĩ. Sŷ ājag mré nĩnh ken kŷ sóg ājag mŷ kǎmĕn ke mũ.

12

Topĕ vŷ ěg tar han mũ, ti kuprĩg tŷ

¹ Kŷ sóg ājag mŷ Topĕ kuprĩg tŷ ěg krĩn ke tag tó sór mũ, ājag tŷ inh ki jĕmĕn kŷ. Kejĕn tóg nĕn ũ to ěg tar han tĩ, ěg tŷ han jé, Topĕ kuprĩg ti. ² Ha vé, vǎsŷ, ājag tŷ Jesus ki ge tũg ki ājag tóg ón kŷ vĕnh kǎggrá tŷ topĕ nón mũ ja nĩgtĩ gé. Vĩ vǎnh ti nŷtĩ, vĕnh kǎggrá tŷ topĕ ti, hǎ ra Japo vŷ ājag tŷ ag ki rǎ han ja nĩgtĩ. ³ Hǎ kŷ sóg tag to ājag kanhrǎn sór mũ, ha mĕ. Topĕ kuprĩg tŷ ěg krĩn kŷ ěg pi(jé) Jesus to: “Nĕn-Kórég ag pǎ'i mág,” he tĩ'. Jǎvo ěg tŷ Jesus mŷ: “ěg Senhor,” hen kŷ Topĕ kuprĩg tóg ěg krĩn mũ sir, ke tũ nĩ mũ ra ěg ti mŷ: “ěg Senhor,” he vǎnh nĩ sir.

⁴ Kŷ Topĕ kuprĩg vŷ tŷ ũn pir nĩ, hǎ ra tóg ěg tar han tĩ, nĕn ũ kar to. Vyrmŷ tóg ěg tǎn tĩ', ěg tǎn tĩ' he tĩ. ⁵ Kŷ ěg rǎnhrǎj vŷ e nŷtĩ gé, ěg kar vŷ vyrmŷ rǎnhrǎj nŷtĩ gé, hǎ ra tóg pir nĩ, ěg Senhor ti, ũ tŷ ěg mŷ vĕnh rǎnhrǎj nĩm tĩ ti. ⁶ Kŷ ěg tŷ ti jykre ki nĕn ũ hyn han mũ vŷ e nŷtĩ, hǎ ra tóg pir nĩ, Topĕ ti, ũ tŷ ěg tar han mũ ti.

⁷ Kŷ Topĕ kuprĩg vŷ ěg tar han kǎn tĩ sir, kŷ tóg ũ tŷ nĕn ũ to tǎn kŷ nĩ han tĩ, jó tóg ũ tŷ nĕn ũ ũ to tǎn kŷ nĩ han tĩ gé, ěg kar tŷ jagnĕ mŷ nĕn ũ há han jé, ěg tŷ nĕn ũ to tar nŷtĩ ěn tŷ. ⁸ Hǎ kŷ Topĕ kuprĩg tóg ũ tar han tĩ, ti tŷ ěg mŷ ti vĩ kǎmĕn há han jé sir. Ũ tar han tóg tĩ gé, ti tŷ Topĕ vĩ ki nĕn ũ kar ki kanhró

nĩ jé. ⁹ Kŷ Topĕ kuprĩg tóg ũ tar han tĩ, ti tŷ ti ki fé mág to. Ũ tar han tóg tĩ gé, ti tŷ ũn kagyga tŷ há' he jé, Topĕ kuprĩg ěn ti mŷr. ¹⁰ Ũ tar han tóg tĩ gé, ti tŷ ěg tŷ nĕn han vǎnh han jé, ũ tar han tóg tĩ, ti tŷ ěg jyvĕn há han jé, kŷ tóg ũ tar han tĩ, ti tŷ: “tag vŷ tŷ vĕnh jagrĕ há nĩ, tag vŷ tŷ vĕnh jagrĕ kórég nĩ,” he jé. Ũ tar han tóg tĩ, ti tŷ ěg tŷ vĕnh vĩ ki kagtĩg ki Topĕ mré vĕmĕn jé, kŷ tóg ũ tar han tĩ, ti tŷ ěg tŷ vĕnh vĩ ki kagtĩg mĕ kŷ ěg vĩ ki tó jé sir. ¹¹ Hǎ ra tóg pir nĩ, Topĕ kuprĩg ti. Ti pir nĩ ra tóg nĕn ũ e tag hyn han tĩ, kŷ tóg to ěg tar han tĩ. Ti hǎ ne to jykrén kŷ: “tag tar han jé sóg ke mũ, tag to, jó sóg ũ ěn tar han ke mũ, ěn to,” he tĩ'. Kŷ tóg vyrmŷ ũ tar han', vyrmŷ ũ tar han' he tĩ sir.

Nĕn ũ pir ri ke ěg nŷtĩ, ěg jagrĕ pir nĩn kŷ

¹² ěg há to jykrén nĩ, ha mĕ. ěg há vŷ tŷ ũn pir nĩ, hǎ ra ěg há ki nŷtĩ vŷ e nŷtĩ, ěg pĕn, ěg nĩgé, ěg nĩgrĕg, ti kar ti. Kŷ ěg há ki nŷtĩ kar vŷ tŷ ěg há nĩ sir. Nĕn ũ pir vĕ sir, ti e nŷtĩ ra, ti tŷ ěg ki nŷtĩ kar nĩn kŷ. Tag ri ke ěg nŷtĩ gé. Cristo há ri ke ěg nŷtĩ, ěg tŷ ti ki ge kŷ nŷtĩn kŷ. ¹³ Topĕ kuprĩg vŷ tŷ ũn pir nĩ, kŷ ěg kar vŷ kygpe kŷ nŷtĩ, ti kuprĩg tŷ, hǎ vŷ: Cristo há pir, he mũ. ěg kǎmĩ ũ ag tóg tŷ povo tŷ Israel ag ki ke nŷtĩ, ũ ag tóg tŷ povo ũ ag ki ke nŷtĩ gé, ũ ag tóg ěprǎ ke tŷ patrǎo nŷtĩ, jó ũ ag tóg patrǎo tũ nŷtĩ. Hǎ ra Topĕ kuprĩg vŷ tŷ ũn pir nĩ, ěg jagrĕ ti, kŷ tóg tŷ ěg jagrĕ kar nĩ, ti pir nĩ hǎ ra. Nĕn ũ pir vŷ tŷ ěg nŷtĩ.

¹⁴ ěg há vŷ ge nĩ, ha mĕ. ěg há ki nŷtĩ pi(jé) tŷ ũn pir nĩ'. E ti nŷtĩ, ěg há ki nŷtĩ ti. Kŷ ěg jé ěg rǎnhrǎj to vĩ vĩ he tũ nĩ. ¹⁵ Hĕn ri ke mũn ěg pĕn tóg to jykrén kŷ: “inh pi(jé) tŷ vĕnh nĩgé nĩ", hǎ kŷ sóg vĕnh há ki nŷtĩ tũ nĩ,” he tĩ. Hǎ tũ vĕ hǎ ra. ěg há ki nŷtĩ ti nĩ, ěg pĕn ti, ti tŷ tŷ ěg nĩgé tũ nĩ ra. ¹⁶ Kŷ ěg nĩgrĕg tóg to jykrén kŷ hĕn ri ke mũn: “inh pi(jé) tŷ vĕnh kanĕ nĩ", hǎ kŷ sóg vĕnh há ki nŷtĩ tũ nĩ,” he tĩ gé. Hǎ tũ vĕ mŷr. ¹⁷ ěg há tŷ tŷ vĕnh kanĕ tǎvĩ nĩ hǎ ra ěg ne tŷ jĕmĕnh mũ vĕ? ěg há

tý tý věnh nigrēg tāvī nī hā ra ěg nén ũ ger mēnh ke tũ nī vē. ¹⁸ Topē hā ne ěg há ki nýtī hyn han kãn', ký tóg ti ki nýtī kar mý vurmý věnh jykre vin kãn ja nigtī, ti tý ā rānrāj ěn han jé. Topē tý nén to jykrén jan hā vē. ¹⁹ Ký ti ki nýtī kar tý věnh jykre pir nī ra ěg há vỹ tũ nī vē. ²⁰ Há ti nī, Topē jykre ti. ěg há ki nýtī jykre e han ti, ti e tý ěg há pir han jé sir.

²¹ Hā ký ěg kanē pi(jé) ěg nīgé mý: “ā pi(jé) inh mré rānrāj tí,” he tí'. Ký ěg krī vỹ ge nigtī gé. ěg pēn mý ti: “ā pi(jé) inh mré rānrāj tí,” he tũ nigtī gé. ²² Ge tũ ti nī, ěg há jykre ti. ěg há ki nýtī ũ tóg rānrāj krój han nī ve nī, hā ra ěg tóg jarīn mý tý jagnē mré rānrāj kãn tí. ²³ Ký ti ki nýtī ũ tóg rānrāj kufy han tí, ký ěg tóg hā ra ti ki rīr há han tí sir. Ký ti ki nýtī ũ tóg ěg mý sīnvī tũ nýtī, hā ký ěg tóg kur krēm ti rāg tí. ²⁴ ũ tý ěg mý sīnvī nýtī tý ěg tóg kur krēm rāg tũ nigtī sir. Ký Topē tóg ěg mý věnh jykre nīm, ěg tý ti ki nýtī tý věnh rānrāj kufy han mũ ěn ki rīr há han jé sir. ěg há jykre hā vē. Topē vỹ to jykrén kãn, ký tóg ěg há ki nýtī han kãn, ²⁵ ěg há tý věnh jykre pir han jé. Ký tóg ti mý há tí, ěg tý ěg mré Jesus ki ge ký nýtī kar ag ki rīr há han ký. ěg tý jagnē ki rīr há han ký ěg kāmī ũ vỹ jagtar tũ nýtīnh mũ, ěg tý ěg há ki nýtī jykre pir ri ke han kãn ký, jagnē mý. ²⁶ Hỹ, ěg há ki nýtī pir kaga nīn ký tóg kaga kãn tí sir. Ký tóg ge nī gé, ěg mré. Jagnē mré tóg ěg mý e tí. Ký ũ tý ěg kāmī ũ mý vī há han ký tóg ěg kar mý sér tí gé sir.

²⁷ Ha mẽ, Cristo há ri ke ěg nýtī, ký ěg kar vỹ ti há ki nýtī ri ke nýtī gé sir. ²⁸ Ký Topē tóg ũ tý igreja ki ke kar mý věnh rānrāj vin kãn, ěg mý. ěg kāmī ũ ag vin tóg, ag tý tý apóstolo nýtī jé. Tag pāte tóg ũ ag vin, ag tý jagnē jykre ki kanhrān ký jagnē jyvēn jé. Tag pāte tóg ũ ag vin, ag tý tý ti vī tó jafā nýtī jé. Ký tóg ũ ag vin, ag tý ěg tý nén han vānh hyn han jé. Ký tóg ũ ag vin, ag tý ũn kagyga tý há' he jé. Ký tóg ũ ag vin, ag tý ũ jagāgtān jé. Ký tóg ũ ag vin, ag

tý tý igreja krēm tý pā'i nýtī jé. Ký tóg ũ ag vin, ag tý ěg tý věnh vī ki kagtīg ki Topē mré vēmén jé. ²⁹ ěg kar pi(jé) tý apóstolo nýtī'. ěg kar pi(jé) tý věnh jyvēn jafā nýtī'. ěg kar pi(jé) tý Topē vī kāmén jafā nýtī'. ěg kar pi(jé) ěg tý nén han vānh hyn han tí'. ³⁰ ěg kar pi(jé) ũn kagyga tý há' he tí'. ěg kar pi(jé) ěg tý věnh vī ki kagtīg tý Topē mré vēmén tí'. ěg kar pi(jé) věnh vī ěn mẽ ký ěg vī ki hā tó tí'. ³¹ Ký Topē mý to vī mág, ti kuprīg tý nén ũ há to ājag tar han jé, ājag kar tý jagnē mré rānrāj kãn jé sir.

Ājag tý nén han mũ ũ tóg há sī nī, ký ũ tóg há tāvī nī gé. Ký sóg ājag mý nén ũ há tāvī kāmén sór mũ, ha mẽ.

13

Vēnh kar to há nýtīmī

¹ Hēn ri ke mũn ěg tóg ěprā ke ag vī tý hēn ri ke tó há nýtīgī, Topē tý jēnē jafā ag vī mré hā. ěg tý jarīn mý věnh kar to há tũ nýtīn ký ěg tóg ón ký ke nī hā ra, ěg vī tag ti. ěg tý věnh kar to há tũ nýtīn ký ěg tóg ón ký vī há han tí, ferro tý véké kyr ri ke, sino tý kejēn ón ký kyr ěn ri ke. ² Hēn ri ke mũn ěg tóg věnh jyvēn há han tigtī. Topē hēn ri ke mũn nén ũ kar tó tí ěg mý, ěprā ke jykre ki kanhró kar ěg nýtī hēn ri ke mũn. Hēn ri ke mũn ěg tóg Topē ki rá há han ký nýtī, ký ěg ti vī to: “hỹ mý vỹ?” he tũ pē nigtī. Ký ěg tóg pānónh mý: “ha tīg,” he tí, hā ra tóg sir tí tí. ěg tý jarīn mý věnh kar to há tũ nýtīn ký tóg tý ón ký ke nī. ³ Hēn ri ke mũn ěg tóg ěg tũ vin kãn tí, ũn jagtar ag mý. Hēn ri ke mũn ěg tóg ũ tý Jesus kato tē mũ ag mý věnh fēg mũ, ag tý ěg pūn jé. ěg tý jarīn mý věnh kar to há tũ nýtīn ký tóg ěg mý nén ũ há han ke tũ nī.

⁴ ěg tý věnh kar to há nýtīn ký ěg tóg věnh kar to fen nýtī. Ag mý ěg tóg nén há kar han sór mũ. ěg pi(jé) jagnē tũ to ěn ke mũ'. “Ā káfór vỹ tý inh nī,” hēnh ke tũ ěg tóg nī. “Ŭn mág vỹ tý inh nī,” hēnh ke tũ ěg tóg nī gé. ⁵ Vēnhmý mẽ han ke tũ ěg tóg nī gé, ěg tũ tāvī

hã to jykrén ke tũ ãg tóg nĩ gé. “Ti hỹn ne ki kanhrãn ke tũ pẽ nĩ,” henh ke tũ ãg tóg nĩ gé. Kĩ ù tỹ ãg vóg kónãn mũ ra ãg tóg ti to jũnh ke tũ nĩ gé. ⁶ ãg tỹ vãnh jykre pãno ven kỹn pi(jé) ãg mỹ sér tĩnh mũ'. ãg tỹ ù tỹ ki hã tó mũ mẽ kỹ tóg ãg mỹ sér tĩnh mũ. ⁷ ãg tỹ nén ù jagy vég mũ ra ãg pi(jé) to vĩnh ke mũ'. Nén ù kar to ãg tóg: “Topẽ vỹ tag han há nĩ,” henh ke mũ. Ti hã ki ãg tóg nén ù kar ve sór ke mũ. Vãnh kar ki ãg fe mág nỹtĩnh mũ, ãg tỹ vãnh kar to há nỹtĩn kỹ.

⁸ ãg tỹ vãnh kar to há nỹtĩ ãn vỹ krỹg ja tũ nĩnh mũ. Jãvo ãg tỹ jagnẽ jykre ki vãnh kanhrãn kỹ jagnẽ jyvẽn tĩ ãn vỹ krỹg ja nỹ. ãg tỹ ãg tỹ vãnh vỹ ki kagtĩg tỹ Topẽ mré vēmén tĩ ãn vỹ krỹg ja nỹ gé. ãg tỹ ãprã nén ù ki kanhró nỹtĩ ãn kar vỹ krỹg ja nỹ gé. ⁹ Ûri ãg tóg nén sĩ hã ki kanhró nỹtĩ. Nén sĩ tỹ ãg tóg jagnẽ jyvẽn tĩ, Topẽ tỹ ãg mỹ tó tỹ. ãg pi(jé) ki kanhrãn kãn kỹ nỹtĩ ver'. ¹⁰ Kãnhmar tóg vãnh ven ke mũ, ù tỹ nén ù kar ki kanhró kar nĩ ãn ti. Kỹ hã ãg tóg nén ù hyn han há tãvĩ han kãn ke mũ, kurã ãn kã.

¹¹ ãg mog mũ ri ke ti nĩ. Vãsỹ sóg sĩ ja jẽgtĩ. Kỹ sóg ùn kãsir ag tỹ nén tó tĩ ãn tó ja nĩgtĩ gé. Ûn kãsir ag mỹ ke ãn tóg inh mỹ ke ja nĩgtĩ gé. Ûn kãsir tỹ nén to jykrén tĩ ãn to sóg jykrén ja nĩgtĩ gé. Kejẽn sóg sanh há jẽ sir. Kỹ sóg ùn kãsir jykre tovãnh kãn ja nĩgtĩ. ãn ri ke ti nĩ, ãg Senhor kãtĩg mãn ke ti. Ki kanhrãn kãn jé ãg tóg ke mũ, ãn kã. ¹² Ûri ãg tóg ve há han tũ nĩgtĩ ver, ãg Senhor jykre ti, kỹ tóg ãg tỹ vãnh ve jafã ki vãnh ve há han tũ ri ke nĩ. Kuty nĩ ve ti nĩ, ãg tỹ vãnh ve jafã ki nén vég mũ ti. Hã kỹ ãg tóg ve há han tũ nĩ ver. Kurã ãn kã ãg tóg nén kar ve há han kãn ke mũ hã ra. ãg hã vỹ tóg ti venh ke mũ. Ûri ãg tóg sĩn kỹ ti ki kanhró nỹtĩ. Kurã ãn kã ãg tóg ki kanhrãn kãn ke mũ, ti tỹ ãg ki kanhró kar ãn ri ke.

¹³ Hã kỹ tag vỹ krỹg ja tũ nỹ, ha mẽ. ãg tỹ Topẽ ki rã mũ vỹ krỹg ja tũ nỹ. ãg tỹ ti hã ki nén ù kar ve sór mũ vỹ

krỹg ja tũ nỹ gé. ãg tỹ vãnh kar to há vỹ krỹg ja tũ nỹ gé. Kỹ nén ù pir tóg kãfór nĩ, hã vỹ: ãg tỹ vãnh kar to há nĩ, he mũ.

14

Topẽ vỹ ã kuprĩg tỹ ãg tar han tĩ, ãg tỹ jagnẽ ki rĩr jé

¹ Kỹ vãnh kar to há nỹtĩmnĩ. Kỹ Topẽ mỹ to vĩmnĩ gé, ti kuprĩg tỹ nén ù to ãjag tar han jé. Ti tỹ nén ù to ãg tar han tĩ ù vỹ kãfór nĩ, hã vỹ: ãg tỹ jagnẽ jykre ki kanhrãn kỹ jagnẽ jyvẽn tĩ, he mũ.

² ãg tỹ hã ra ãg tỹ vãnh vỹ ki kagtĩg ki vēmén kỹ ãg pi(jé) ãprã ke ag mỹ nén ù tó tĩ'. Topẽ hã mỹ ãg tó tĩ, ãg tỹ tag tó kỹ. Û pi(jé) ki kanhró nĩ', ãg tỹ vãnh vỹ ki kagtĩg ki vēmén kỹ'. Topẽ kuprĩg hã tóg ãg krĩn tĩ, ãg tỹ vãnh vỹ ki kagtĩg ãn tó jé. Kỹ ãg tóg ki kagtĩg nỹtĩ, ãg tỹ nén tó mũ ti. ³ ãg tỹ hã ra ãg vỹ ki jagnẽ jyvẽn kỹ ãg tóg ù tỹ mẽg mũ kar jyvẽn tĩ sir. Tỹ ãg tóg jagnẽ tar han tĩ, Topẽ to. Jagnẽ jyvẽn ãg tóg tĩ, jagnẽ fe kaj tỹ ãg tóg tũg' he tĩ gé, ãg tỹ jagnẽ mỹ ãg vỹ ki vēmén kỹ. ⁴ Û tỹ ãg tỹ vãnh vỹ ki katĩg ki vēmén mũn vỹ vẽnhmỹ tỹ ùn tar jẽ sir, Topẽ to, ùn vēmén mũ ti. Û tỹ ãg vỹ ki vãnh jyvẽn tĩ ãn tóg ãg tar han kãn mũ sir, Topẽ to, ãg mré vãnh mãn kỹ nỹtĩ ag kar.

⁵ Inh mỹn há tĩ vẽ, ãjag kar tỹ ãg tỹ vãnh vỹ ki kagtĩg tỹ Topẽ mré vēmén há hã ra. ãjag kar tỹ ãg vỹ ki jagnẽ jykre to jagnẽ jyvẽn há nỹtĩ ra tóg hã ra tag kãfór nĩ. Kỹ tóg inh mỹ há kãfór nĩ vẽ, ãjag tỹ ke kãn mũ ra. Û tỹ ãg vỹ ki tó mũ vỹ ù tỹ ãg tỹ vãnh vỹ ki kagtĩg ki vēmén mũ ãn kãfór nĩ, ù tỹ ãg vỹ ki jagnẽ jykre to vãnh jyvẽn tĩ ãn, mỹr, ha mẽ. Kejẽn ù tóg ãg tỹ vãnh vỹ ki kagtĩg ki vēmén tĩ. Kar kỹ ù tóg ti vỹ ãn mẽ kỹ ãg vỹ ki tó mũ sir, ti tỹ nén tó ja ãn ti. Tag vỹ há tĩ gé. Û tỹ vãnh mãn kỹ nỹtĩ kar vỹ ki kanhrãn kãn mũ sir, ti vỹ ti, kỹ ag tóg tỹ tar nỹtĩnh mũ sir.

⁶ Inh kanhkã', ha vé. Hẽn ri ke mũn sóg ãjag ki jun kỹ ãg tỹ vãnh vỹ ki kagtĩg ki vēmén mũ. Kỹ sóg ãjag mỹ nén ù há han ke tũ nĩ ha, tỹ, ãjag tỹ inh vỹ ki

kagtīg nýtīn kŷ. Jāvo isŷ ājag mŷ Topē tŷ inh mŷ nén tó mŷ tŷ ěg vī ki kāmén kŷ sóg tŷ ājag tar han mŷ sir, isŷ ājag mŷ sŷ nén to jykrén mŷ kāmén kŷ, sŷ ājag jyvĕn kŷ, sŷ ājag mŷ Topē vī ki nén rán kŷ nī ěn kāmén kŷ. Kŷ sóg tŷ ājag tar han mu sir, mŷr, ha mĕ, ājag tŷ inh vī ki kanhrān kŷ.

⁷ Vān tŷ vākyn jafā to jykrén nī, vākyn jafā ū to ke gé. Ag tŷ kyn kórég kŷ ěg tóg ki kagtīg nýtī sir, ag tŷ vākyn mŷ ti. ⁸ Kŷ vākyn jafā tŷ trombeta vŷ ge nĭgtī gé. Ag tŷ ti kyr mĕ kŷ soldado ag vŷ vĕnh kān kān tī, vĕnh génh ke to. Ag tŷ tŷ kyn há han tŷ nýtīn kŷ ag pi (jé) vĕnh génh ke to vĕnh kān ke mŷ'. ⁹ Ge ti nī gé, ěg vī ti. ěg tŷ ag tŷ ki kagtīg ěn tó kŷ ag tóg to jykrén ke tŷ nī gé, ěg tŷ nén tó mŷ to. Véke ěg tóg vĕmén mŷ sir, ěg tŷ gen kŷ.

¹⁰ Vĕnh vī vŷ e nýtī, ga tag kri. Povo kar vŷ vŷrmŷ vī nī' he kar nýtī. ěg vī pĕ ki ěg tóg vĕmén ki kanhró nýtī. ¹¹ Kŷ sóg kejĕn hĕ tá ke ū vī mĕg tī. Sŷ ti vī ki kagtīg nĭn kŷ sóg ti jykre ki kanhrān ke tŷ nī, ūn vī mŷ ti, kŷ tóg inh jykre ki kanhrān ke tŷ nī gé. Ge ti nī gé, ěg tŷ vĕnh vī ki kagtīg ki vĕmén kŷ. Ki kagtīg ěg tóg nýtī sir.

¹² Topē kuprīg tŷ ājag tar han mŷ ve sór ājag tóg nýtī, nén ū ū to. Kŷ tóg há tī. Kŷ hā ra ěg mré ke ag tar han jafā to ěn nī, ěn hā to Topē mré vĭmnī, hā vŷ: ěg vī ki jagnĕ jyvĕn, he mŷ.

¹³⁻¹⁴ ěg tŷ vĕnh vī ki kagtīg ki Topē mré vĕmén kŷ ěg tóg to jykrén kŷ nī tŷ ra Topē mré vĕmén tī. Kŷ, ā tŷ vĕnh vī ki kagtīg ki vĕmén to tar nĭn kŷ Topē mŷ to vĭmnī, ti tŷ ā tŷ nén tó ja ěn ki kanhrān kŷ ěg mŷ ěg vī ki kāmén to ā tar han jé gé. Kŷ ā tóg: “tag tó ja inh nī, tag tó ja inh nī,” hĕnh ke mŷ gé sir, kŷ tóg há tī. ¹⁵ ěg tŷ to jykrén kŷ nī tŷ ra Topē mré vĕmén kŷ tóg há tī. ěg tŷ hā ra to jykrén kŷ nĭn kŷ ti mré vĕmén kŷ tóg há tī gé. ěg tŷ to jykrén kŷ nī tŷ ra Topē mŷ jān kŷ tóg há tī. ěg tŷ hā ra to jykrén kŷ nĭn kŷ ti mŷ jān kŷ tóg há tī gé. Sŷ tag han kān sór vĕ. ¹⁶ Ha vé, ā tŷ to jykrén kŷ nī tŷ ra Topē to vī

há han kŷ ā vī mĕg mŷ ag vŷ ki kagtīg nýtī, ā vī ti, ā tŷ ěg tŷ vĕnh vī ki kagtīg ki vĕmén kŷ. Kŷ tóg ag tŷ ā mré: “hŷ, hā vĕ,” he sór mŷ ra tóg vĕnhmŷ tī. “Tī ne tó mŷ vŷ? Sŷ ki kagtīg tóg tī,” he jé ag tóg ke mŷ. ¹⁷ Tó há han ā tĭgtī, ā tŷ ěg tŷ vĕnh vī ki kagtīg ki vĕmén kŷ. Hā ra ū tŷ mĕg mŷ ag vŷ ki kagtīg nýtī, kŷ ā pi(jé) ag tar han tŷ'.

¹⁸ ěg tŷ vĕnh vī ki kagtīg ki vĕmén to sóg tar pĕ nī inhhā. To tar nĭn kŷ sóg ājag káfór nī. ¹⁹ Hā ra sóg tag tó sór tŷ nī, ěg vĕnh mān kŷ nýtīn kŷ. Hĕn ri ke mŷn sóg vĕnh vī tŷ mil (ke) han ke mŷ, ěg tŷ vĕnh vī ki kagtīg ki vĕmén kŷ. Hā ra sóg jérĭn mŷ ājag tar han ke tŷ nī. Hā kŷ sóg tag tó sór tŷ nī. Sŷ nén to jykrén mŷ hā tó sór inh mŷ, kŷ sóg inh vī pir tŷ ājag tar han ke mŷ.

²⁰ Inh kanhkā', to jykrén há han nī. Gĭr tŷ nén ū to jykrén tŷ ěn ri ke nýtī sór tŷg nī. Vĕnh jykre pāno hā to gĭr tŷ ti ki kagtīg nī ěn ri ke nýtīmnī, ājag tŷ ti kórég han tŷ nī jé. Nén ū há to jykrén kŷ tóg inh mŷ ājag tŷ ūn sanh há ag tŷ nén ū to jykrén há ěn ri ke nýtīn há tī. ²¹ Ve ra, Topē vī rán ki tag vŷ rán kŷ nī, ha mĕ. “Inh povo tŷ inh vī mĕ jāvānh nýtīn kŷ sóg ag mŷ ūn vī ū ag vī ki inh vī jĕnĕnh ke mŷ. Povo tŷ vŷrmŷ vī ag mŷ sóg: “ha ag mŷ inh vī ti tó,” hĕnh ke mŷ, “ag vī tŷ ki hā ra, ū tŷ inh vī mĕ jāvānh ag mŷ,” he jé sóg ke mŷ. Hā kŷ ag tóg mĕnh ke tŷ nī, inh povo ti, ag tŷ ag vī tŷ ki ag mŷ vĕmén kŷ,” he tóg, ěg Senhor ti, Topē vī rá ki. ²² Hā kŷ tóg tŷ ū tŷ Topē ki ge jāvānh ag tŷ ki kagtīg han jafā nī, ěg tŷ vĕnh vī ki kagtīg tŷ vĕmén mŷ ti. Ti ki ge kŷ nýtī ag mŷ ke pijé'. Jāvo ěg tŷ jagnĕ jykre ki kanhrān kŷ jagnĕ jyvĕn tag vŷ tŷ ti ki ge kŷ nýtī ag tar han jafā nī. Ti ki ge jāvānh ag mŷ ke pijé'.

²³ Ha vé, kejĕn ěg mré ke ag vŷ vĕnh mān kān mŷ. Kŷ vĕnh kar tóg hĕn ri ke mŷn ěg tŷ vĕnh vī ki kagtīg ki vĕmén mŷ. Kŷ ū tŷ ki kagtīg tóg vĕnh ke kātīg mŷ, ū tŷ Jesus ki rā ja tŷ ti hĕn ri ke mŷn. Kŷ tóg ti tŷ ājag tŷ vĕnh vī ki kagtīg tag mĕ kŷ tóg ājag to: “krĭ vĕnhmŷ ag nýtī,” hĕnh ke mŷ sir, ón

kỹ. ²⁴ Ājag tỹ ěg vĩ ki jagně jykre ki kanhrãn kỹ jagně jyvẽn kỹ tóg hã ra há tĩ. Kỹ ù tỹ Jesus ki rã tũ vĩ jun mũ, ù tỹ ki kagtĩg. Kỹ tóg ãjag vĩ mẽnh mũ, kỹ tóg to jykrén ke mũ sir. Ājag vĩ to tóg: “hỹ, hã vễ,” henh ke mũ. Ti jykre pãno to tóg jykrén ke mũ gé. ²⁵ Ti tỹ nén ù to jykrén mũ vĩ vễnh ven kãn ke mũ, kỹ tóg ti mỹ e tĩnh mũ sir. Mũg ke jé tóg ke mũ. “Topě vĩ tỹ ùn mág nĩ,” he jé tóg ke mũ. Kỹ tóg ki kanhró nĩnh mũ, tó jé tóg ke mũ sir, Topě tỹ ãjag mré nĩ ti.

Culto ki vễnh jykre

²⁶ Kỹ ãjag vễnh mãn kỹ tag vĩ há nĩ, ha mẽ. Û tóg Topě mỹ jãn ke mũ, ti mỹ cantar ken jé. Û tóg Topě vĩ tỹ vễnh kanhrãn kỹ tónh ke mũ. Û mỹ tóg nén ù tónh mũ, Topě ti, ti tỹ tỹ ãjag jyvẽn jé. Û tóg ěg tỹ vễnh vĩ ki kagtĩg ki vễmen ke mũ, ù tóg ti vĩ mẽ kỹ ěg vĩ pẽ ki tónh ke mũ, ti tỹ nén tó mũ ěn ti. Há kar ti nĩ, ãjag tỹ tag tỹ Topě to tar nỹtĩ jé. ²⁷ Ājag tỹ ěg tỹ vễnh vĩ ki kagtĩg ki vễmen sór kỹ ùn pipir ag hã tóg tónh ke mũ, hên ri ke mũn ùn régre, ke tũ nĩn kỹ ùn tăgtũ, jagně ri ke. Û tỹ tó kỹ ù tóg vĩnh ke tũ nĩ sir. Ûn pir tỹ vễmen kỹ tóg há tĩ. Kỹ ù tóg ti vĩ mẽ kỹ ěg vĩ pẽ ki tónh ke mũ gé sir, ti tỹ nén tó mũ ěn ti. ²⁸ Kejẽn tóg ki tũ nĩ, ù tỹ ti tỹ nén tó mũ ěn tỹ ěg vĩ ki tónh ke mũ ti. Kỹ ěg tóg ěg tỹ vễnh vĩ ki kagtĩg tỹ vễmen ke tũ nĩ sir, vễnh kar rĩnve. Ājag ĩn hã tá vễmen nĩ, ěg tỹ vễnh vĩ ki kagtĩg tỹ. Ěn tỹ igreja krêm vễmen tũg nĩ, ěg tỹ vễnh vĩ ki kagtĩg tỹ, ù tỹ ti tỹ nén tó mũ tỹ ěg vĩ ki tónh ke tũ nĩn kỹ.

²⁹ Kỹ tóg ãjag tỹ jagně jykre ki kanhrãn kỹ ěg vĩ ki jagně jyvẽn ken kỹ tóg ge nĩ gé, ha mẽ. Ûn régre vĩ tónh ke mũ, ke tũ nĩn kỹ ùn tăgtũ, jagně ri kén tón jé. Kỹ ag vĩ mẽg mũ ag vĩ to jykrén ke mũ, ag tỹ ti kygně tũ ve jé. ³⁰ Hã ra hên ri ke mũn Topě tóg ù mỹ nén ù tónh ke mũ gé. Kỹ ùn vễmen vén mũ tóg krỹg henh ke mũ ver, kỹ ù tóg ti ri kén tónh mũ sir, Topě tỹ ti mỹ nén tó ja ti. ³¹ Hã kỹ ãjag kar vĩ jagně jyvẽn ke mũ, ãjag tỹ jagně ri kén vễmen kỹ.

Gen kỹ ãjag tóg jagně kanhrãn ke mũ sir, jagně krĩ kuprãg ke ãjag tóg mũ gé sir. ³² Topě kuprĩg vĩ ěg krĩn tĩ, ěg tỹ jagně jyvẽn jé. Hã ra ti pi(jé) ěg tỹ nén tó sór tũ ra ěg kri gĩnh ke tĩ'. ³³ Hã kỹ tóg Topě mỹ há tũ nĩ, ěg tỹ ù vễmen jẽ ra ěg tỹ nén tónh ke mũ ěn tó sór kỹ. Ěg tỹ jagně tỹ tó kar kỹ ěg tỹ nén tónh ke tó kỹ tóg ti mỹ há tĩ, kỹ vễnh kar tóg jatun mỹ mẽnh ke mũ sir, ěg tỹ nén tó mũ ti. Topě jykre kusan hã vễ.

³⁴ Topě tũ vĩ tỹ ěg nỹtĩ. Kỹ ùn tỹtã fag vĩ vễmen ke tũ nĩ, igreja krêm. Hẽ tá igreja krêm fag vĩ jatu nỹtĩgtĩ, ěmã kar mĩ, kỹ ãjag tóg fag ri ke jatu nỹtĩnh mũ gé. “Tỹ fag tóg ag krêm ke nỹtĩ,” he ja tóg nĩ, Topě ti, hã kỹ fag tóg vễmen ke tũ nĩ, igreja krêm. ³⁵ Kỹ fag tóg ãjag tỹ Topě vĩ ki kanhrãn há han tũ nĩn kỹ fag tóg ãjag ĩn tá ãjag mên ki jễ mẽnh mũ, ãjag tỹ ki kanhrãn há han tũ ja ěn ti. Ěg mỹ'a tóg tĩ, fag tỹ igreja krêm vễmen sór kỹ, kỹ ke sór tũg nĩ. ³⁶ Ājag hỹn tag ki króm sór tũ nĩ, vэг isóg nĩ nĩ. “Ěg hã vĩ to jykrén há tăvĩ han tĩ, ěg hã vĩ tó vén, vễnh kar jo, Topě vĩ ti,” he ãjag tóg tĩ, ěg kãfór nỹtĩ sór kỹ. Hã ra tóg e nỹtĩ, Jesus ki ge mũ ag. Tó há han ag tóg tĩ gé. Ag mré vễnh jykre pir han sormnĩ.

³⁷ Ājag kãmĩ ù hỹn: “Topě vĩ inh mré vễmen tĩ, ti kuprĩg tỹ inh krĩn tag to sóg tar tăvĩ nĩ,” he tĩ. Kỹn hỹn ki kanhró nĩ, sỹ ãjag mỹ Topě jykre tó mũ tag, ãjag tỹ igreja krêm vễnh mãn ke to. Ěg Senhor tỹ ěg mỹ vễnh jykre nĩm jan hã vễ, sỹ ãjag mỹ rán mũ tag ti. ³⁸ Û tỹ tag to: “nén ù tũ vễ,” he mũ ra sóg ti to: “nén ù tũ vĩ tỹ ã nĩ,” he mũ gé.

³⁹ Inh kanhkã', Topě mỹ to vĩ mág, ti kuprĩg tỹ ãjag tar han jé, ãjag tỹ jagně jykre ve kỹ jagně jyvẽn há han jé, ěg vĩ ki. Û tỹ ěg tỹ vễnh vĩ ki kagtĩg ki vễmen sór kỹ ti mỹ: “vĩ tũg ra,” he tũg nĩ gé. ⁴⁰ Hã ra ù vễmen jẽ ra ěg tỹ nén tónh ke mũ ěn tó sór tũg nĩ. To jykre kusa nỹtĩmnĩ.

Jesus rĩr jẽ

¹ Inh kanhkã', sỹ ãjag mỹ Jesus kãmè sér ên tó mǎn ke vè, sỹ ãjag mỹ tó ja ên ti. Ên kri fig ãjag tóg tĩ, kỹ ãjag tóg mĩ mũgtĩ. ² Ti vĩ kri nĩm kỹ ãjag tóg krenkren ke mũ, ãjag tỹ tovǎnh tú nĩn kỹ. Sỹ ãjag mỹ nèn tó ja ên tỹ tú' he tũg nĩ, ke tú nĩ mũ ra ãjag tóg véké kri fi ja nĩnh mũ. Kỹ ãjag tóg tá nèn ù venh ke tú nĩ gé.

³ Sỹ ãjag mỹ Topẽ vĩ kãmén kỹ sóg ãjag mỹ sỹ nèn mẽ ja ên hã tó vén ja nĩgtĩ, hã vĩ: Cristo vĩ ãg jagfy ter ja nĩgtĩ, ãg tỹ Topẽ vĩ mranh ja tugrĩn, he mũ. Tag vĩ rán kỹ nĩ, Topẽ vĩ rá ki. ⁴ Kỹ ag tóg vènh kej kátá ti fi ja nĩgtĩ. Kurã tágtũ tũg kỹ tóg rĩr mǎn ja nĩgtĩ gé. Tag vĩ rán kỹ nĩ gé, Topẽ vĩ rá ki. ⁵ Kỹ tóg Pedro mỹ vènh ven, kar kỹ ù tỹ 12 (ke) ag mỹ ke gé. ⁶ Kar kỹ tóg ù tỹ 500 (ke) kǎfór ag mỹ vènh ven gé, vènh ven pir ki, ag vènh mǎn kỹ nỹtĩ ên ki. Ên ag kãmĩ ùn pipir ag tóg kǎgter ja nĩgtĩ, hã ra ùn e ag tóg ver ãg mré nỹtĩ. ⁷ Kar kỹ Tiago tóg ti vé gé, kar kỹ ti tỹ ùn vin mũ kar ag, ke gé, apóstolo kar ên ag. ⁸ Kar kỹ sóg vǎhã ti vé gé, ag kar nón. Sỹ ti venh ke tú vè vè, sỹ kǎnhmar ti ki rã ja tú nĩn kỹ. ⁹ Apóstolo ag krẽm ke kar vĩ tỹ inh nĩ. Sỹ tá krỹg ke tú vè vè, sỹ tỹ apóstolo nĩnh ke ti, isỹ Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ ag vóg kónǎn jan kỹ, fag ke gé. ¹⁰ Hã ra Topẽ tóg inh jagãgtǎn, hã kỹ tóg isỹ apóstolo han mũ. Kỹ ti pi(jé) fagrĩnh mỹ inh jagãgtǎn'. Rǎnhràj mág han inh mỹr, ag rǎnhràj kǎfór kar. Hã ra sóg inh pir mỹ han tú nĩgtĩ. Topẽ hã ne isar han tĩ', inh rǎnhràj to'.

¹¹ Hã ra ãg kar tóg Jesus tó tĩ. "Jesus vĩ rĩr jẽ," he ag tóg tĩ, apóstolo ù ag, kỹ sóg tag tó tĩ gé, ag mré. Kỹ ãjag tóg sỹ ti kãmén kỹ inh vĩ kri fig tĩ. ¹² ãg kar vĩ Cristo tỹ ter kar ti rĩr mǎn ja ên tó ti.

Jesus mré ãg rĩnrĩr mǎn ke mũ gé

Cristo rĩr mǎn mũ ra ãjag kãmĩ ù tóg ón kỹ: "ãg ter kar kỹ ãg rĩr mǎn ke tú nĩ ha," he tĩ'. Hã tú vè. ¹³ ãg tỹ ãg ter kar kỹ rĩr mǎn ke tú nĩ hã ra Cristo vĩ rĩr mǎn ja tú nĩnh mũ gé vè vè. ¹⁴ Cristo rĩr mǎn ja tú nĩ hã ra ãg tóg fagrĩnh mỹ

ãjag mỹ ti kãmén ja nĩnh mũ gé vè vè. Kỹ ãjag tóg fagrĩnh mỹ kri fi ja nĩnh mũ gé vè vè. ¹⁵ Kỹ ãg tóg Topẽ to ón ja nĩnh mũ gé vè vè, ãg tỹ ti to: "Cristo rĩn mǎn ja tóg nĩ," hen kỹ. Kỹ ãg kar vĩ ti to ón ja nĩnh mũ vè. Hã ra tóg Jesus rĩn mǎn ja nĩ, Topẽ ti.

¹⁶ Hỹ, ùn kǎgter mũ ag rĩnrĩr mǎn ke tú nĩ ra Cristo vĩ rĩr mǎn ja tú nĩnh mũ gé vè vè, ha mẽ. ¹⁷ Kỹ Cristo rĩr mǎn tú nĩ ra ãg tóg fagrĩnh mỹ ti ki ge ja nĩnh mũ gé vè vè. Kỹ ãg tóg Topẽ vĩ mranh ja ên hã ki nỹtĩnh mũ vè ver, tỹ tú' he ja tú ti nĩnh mũ vè, ti rĩr mǎn tú nĩ hã ra. ¹⁸ Kỹ ù vè gé, ha mẽ: ti rĩr mǎn tú nĩ ra ù tỹ Cristo ki ge kar kỹ kǎgter mũ ên ag vĩ nũgme ki vár kǎn kỹ nỹtĩnh mũ gé vè vè, ha mẽ. ¹⁹ Hã kỹ tóg vènhmỹ tĩ, ãjag tỹ: "rĩr mǎn ke tú ãg nĩ," hen kỹ. Cristo pi(jé) ãg tỹ ga kri mũ tag távĩ ki rĩr nĩgtĩ'. Kanhkã tá ãg tóg junjun ke mũ. Ke tú nĩ mũ ra ãg tóg ùn jagãgtar ag kǎfór kar nỹtĩnh mũ vè, ãg tỹ fagrĩnh mỹ Jesus ki rã ja nỹtĩ ra. Hã tú vè mỹr.

²⁰ Cristo vĩ rĩr mǎn, ter kar kỹ. Hã vè. ùn kǎgter kỹ nỹtĩ ag kar kãmĩ ti rĩr mǎn vén, Cristo ti, hã kỹ ãg tóg rĩnrĩr mǎn ke mũ gé, ãg tỹ ti ki ge kỹ. ²¹ ùn pir tugrĩn ãg kar vĩ kǎgter ke mũ, hã kỹ ãg tóg ùn pir tugrĩn rĩnrĩr mǎn kǎn ke mũ gé, ãg ter kar kỹ. ²² Adão tỹ Topẽ vĩ mranh tugrĩn ãg tóg kǎgter kǎn ke mũ, ãg tỹ tỹ ti krẽ nỹtĩn kỹ. Ri ke ti nĩ, Cristo tugrĩn ãg tóg rĩnrĩr mǎn kǎn ke mũ gé, ãg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ.

²³ Topẽ tỹ nèn to jykrén mũn hã vè, Cristo tỹ ãg jo rĩr mǎn tag ti. Hã kỹ tóg rĩr mǎn vén. Kar kỹ ù tỹ Cristo ki ge kỹ nỹtĩ ag vĩ rĩnrĩr mǎn ke mũ gé sir, ti kátĩg mǎn kỹ. ²⁴⁻²⁵ Kỹ vǎhã kurã tỹ ãgno vè sir. Kurã ên kǎ Jesus vĩ Topẽ mỹ: "ã hã ne ãg kri ke jẽ ha," henh ke mũ, ti panh mỹ. ùri tóg tỹ pǎ'i mág nĩ ver, Cristo ti, kỹ tóg pǎ'i ù ag vĩ tỹ tú' he kǎn mũ, ùn jykre tar kar, ù tỹ ãg kǎfór nỹtĩ kar. Tỹ tú' he kǎn jé tóg ke mũ, hã jé tóg ver tỹ pǎ'i mág nĩ, Cristo ti, ti tỹ ã kato tẽgtẽ mũ ag jykre sǎn kǎn jé, ti tỹ ag vĩ tỹ tú' he kǎn jé.

26 Ëg tỹ Topẽ vĩ mranh tigrĩn ãg kãgter kãn mũ. Hã ra tóg tỹ tũ' henh ke mũ gé, ãg ter mũ tỹ, kỹ ãg ter mãn ke tũ nĩ ha, kurã tỹ ãgno ãn kã. Ti tỹ ãg ter mũ tỹ tũ' hen kỹ tóg há kar nĩ sir. 27 Hỹ, vãnh kar vỹ tỹ ti krẽm ke nỹtĩ, ti tỹ ag jykre sãn kỹ, ti tỹ ãn mág ag vỹ tỹ tũ' hen kỹ. Vãnh kar vỹ tỹ ti krẽm ke nỹtĩ, Cristo krẽm. Hã ra ãn pir vỹ tỹ ti krẽm ke tũ nĩ, hã vỹ: ã tỹ vãnh kar tỹ ti krẽm ke han ja ãn, he mũ, hã vỹ: Topẽ, he mũ. 28 Vãnh kar tỹ ti krẽm ke nỹtĩn kỹ, kurã ãn kã tóg ti krẽm vãnh fẽg ke mũ gé, ti kósin ti, ã panh krẽm, ã tỹ vãnh kar tỹ ti krẽm vin ja ãn krẽm. Kurã ãn kã Topẽ tóg tỹ vãnh kar kri ke jẽnh mũ, ã pir mỹ. Kỹ ã tóg ti ri ke jẽnh ke tũ pẽ nĩ.

29 Ëg rĩr mãn ke tũ nỹtĩ ra ãjag kã ã tóg fagrĩnh mỹ ãn ter mũ ag jagfỹ vãnh kygpenh mũ vẽ. Ag rĩr mãn tũ ra tóg vẽnhmỹ tĩ vẽ, ãjag tỹ ag jagfỹ vãnh kygpenh ke ti. Hã tũ vẽ hã ra. Rĩr mãn jé ãg tóg ke mũ. 30 Hã kỹ sóg kurã kar ki ti jagy vég tĩ gé, hã ra sóg ag mỹ vãnh nenh tũ nĩgtĩ, ã tỹ inh vóg kónãn sór mũ ag mỹ. 31 Kurã kar ki sóg ter kren' he tĩgtĩ. Ki hã sóg tóg tĩ, ki kanhró ãjag nỹtĩ. ãjag hã ki sóg tỹ ãn mág nĩ, Jesus Cristo ki, ãg Senhor ki. 32 Cidade tỹ Éfeso tá sóg mĩg mré rará ri ke han mỹr, hã ra tóg inh mỹ nén ã há han ke tũ nĩ vẽ, ãg tỹ rĩr mãn' he tũ ra. ãn kãgter mũ ag rĩnrĩr mãn ke tũ ra ãg tóg jatun mỹ ãg tỹ nén to ãn mũ han ke mũ vẽ, ãg tỹ: “mũ nỹ, jẽn jé, kron jé, ãg hỹn vaj kỹ ter ke mũ,” hen kỹ, Topẽ ki ge tũ ag ri kén ken kỹ. 33 Hã tũ vẽ hã ra.

Kygnẽ tũg nĩ. Tag to jykrén nĩ, ha mẽ: ãn vỹ kórég ag vỹ jẽmẽ sór tũg nĩ. Vãnh jykre há pãno han ti tĩ, ag vỹ kórég ti. 34 Krĩ há han ra, tag hã ne há nĩ'. Topẽ vỹ mranh tũg nĩ. ãjag kãmĩ ã vỹ Topẽ ki kanhró tũ nỹtĩ ver'. Tag to vãnh mỹ en nĩ.

Ëg rĩr mãn ke to vãnh jykre

35 Kỹ ã tóg to jykrén kỹ inh mỹ: “Topẽ hỹn hẽ ri kenh ke mũ, ti tỹ ãn ter mũ ag rĩnrĩn mãn jé?” he sór mũ. “Ëg fár hỹn hẽ ri kenh ke mũ?” he sór ãjag

hỹn mũ. 36 Krĩ tũ ãjag nỹtĩ mỹr'. Nén ã fy jykre vỹ ãg ter ri ke nĩ, ha mẽ. Ëg tỹ krãn kỹ tóg kugnãnh tĩ, ti fár ti, jãvo tóg ti kãtã mur mãn mũ sir. 37 Kỹ ti fy pi(jé) ti féj ri ke nĩ gé', ti tỹ han ke ti. Sĩ ti nĩ, trigo fy ti, nén ã kar fy ti ke gé. 38 Topẽ hã ne ti pẽn han mũ', ti féj ke gé, ti fej ke gé. Ti hã ne to jykrén tĩ'. Kỹ tóg nén kar fy mỹ ti féj ã nĩm', ti féj ã nĩm' he tĩ.

39 Kỹ nén ã fár vỹ ge nĩgtĩ gé. Ti pi(jé) pir nĩ gé'. Ëg fár vỹ vyrmỹ nĩ, kar kỹ bicho fár vỹ vyrmỹ nĩ gé, kar kỹ sēsĩ fár vỹ vyrmỹ nĩ gé, jēsĩ fár ti, kar kỹ pirã fár vỹ vyrmỹ nĩ gé.

40 Kỹ kanhkã tãn ag vỹ vyrmỹ fár nỹtĩ gé, ãprã ke ag vỹ vyrmỹ fár nỹtĩ gé. Kỹ ãg ve vỹ ge nĩgtĩ gé. Kanhkã tá ke ag ve vỹ vyrmỹ nĩ, ãprã ke ag ve vỹ vyrmỹ nĩgtĩ gé. 41 Rã jẽngrẽ vỹ vyrmỹ nĩ, kysã jẽngrẽ vỹ vyrmỹ nĩ gé, krĩg jẽngrẽ vỹ vyrmỹ nĩ gé. Kỹ krĩg ag vỹ jagnẽ ri ke tũ nỹtĩ gé, ãjag jẽngrẽ ki.

42 Ge ti nĩ, ãg ter kar kỹ ãg rĩr mãn ke ti. Ter jé ãg tóg ke mũ, kỹ tóg ãg tỹ nén ã fy krãn ri ke nĩ sir, ãg fár tỹ ga ra rã mũ ti. Ëg rĩr mãn kỹ ãg pi(jé) ter mãn ke mũ'.

Kejẽn tóg ãg mỹ'a tĩ, ãg ter ke to hã. Hã ra ãg tóg sĩnvĩ nỹtĩnh mũ, ãg rĩr mãn kỹ. 43 Krój ãg nỹtĩ. Hã ra ãg tóg tar nỹtĩnh mũ, ãg rĩr mãn kỹ. 44 ãri ãg tóg tỹ ãprã ke nỹtĩ, kỹ ãg fár vỹ tỹ ãprã ke fár nĩ. Ëg rĩr mãn kỹ ãg tóg Topẽ kuprĩg jamã tá fár nỹtĩnh mũ. ãprã ãg fár nỹtĩ, kỹ ãg tóg tỹ ãprã ke nỹtĩ. Kỹ ãg tóg ãg tỹ Topẽ kuprĩg jamã tá ãg fár ã vãnh ke ki kanhró nỹtĩ sir. ãprã ke fár ve vén ãg tĩ. Kar kỹ ãg tóg Topẽ kuprĩg jamã tá fár ã vãnh ke mũ, ãprã ke fár ve kar kỹ. 45-46 Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, ha mẽ: “ãn ve ti, Adão ti vỹ rĩr nĩ ja nĩgtĩ. Jãvo ã tỹ ãgno ti, Cristo ti vỹ ã kuprĩg tỹ nén kar rĩnrĩr han,” he ja tóg nĩgtĩ, Topẽ vỹ rá ki. 47 ãn ve ãn, Adão ãn vỹ ga tỹ há (r) nĩ, hã kỹ ti jykre tóg tỹ ãprã ke jykre nĩ. Cristo vỹ tỹ kanhkã tá ke nĩ. 48 ãn ve vỹ tỹ ãprã ke nĩ, kỹ ti krẽ kar vỹ tỹ ãprã ke nỹtĩ gé, ti mré. Jãvo Cristo vỹ tỹ kanhkã tá ke nĩ. Kỹ ti mré ke kar vỹ

tỹ kanhkã tá ke nýtĩ gé, ti mré. ⁴⁹ Ēprã ke ên ve ri ke ãg nýtĩ, ãg kar tỹ Adão ve ký. Ký ãg tóg kanhkã tá ke ên ve ri ke nýtĩnh ke mũ gé, ãg tỹ Cristo ve ký, ãg rĩnrĩr mãn ken ký.

Jesus kãtĩg mãn ken ký tóg ãg kar han mãn ke mũ

⁵⁰ Inh kanhkã', sỹ ãjag mỹ tag tó há han sór vë, sỹ ki kanhrãn há han ký, ha mẽ. Ēg fár tỹ ěprã ke tag pi(jé) Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke mũ'. Nén ter ke mũ ên pi(jé) nén ù ter vãnẽ tá venh ke mũ'. Topẽ vỹ ãg han mãn ke mũ, ãg tỹ ve jé.

⁵¹ Ký sóg ãjag mỹ nén ù tó sór mũ gé, ãjag tỹ mẽ ja tũ ti, ha mẽ. Ēg kãmĩ ù ag tóg ti jun ke pëtẽm mũ, kãgter ke tũ ag tóg nĩ. Ký Topẽ tóg ãg kar han mãn kãn ke mũ, kurã ên kã, ãg tỹ ti ki ge ký nýtĩnh ký. ⁵² Ký tóg ãg tỹ pan ke kar mĩn ke ên ri ke nĩnh mũ, ti tỹ ãg han mãn ke ti, trombete kyr rên kã. Trombete kyr ên vỹ mẽ há tĩnh mũ, ký ùn kãgter mũ ag vỹ rĩnrĩr mãn kãn ke mũ, ag tỹ kãgter mãn ke tũ nĩ jé sir. Ēn kã tóg ãg han mãn ke mũ gé sir, ãg tỹ ti jun ke pëtẽm mũ ra kãgter ja tũ ra. ⁵³ Ha vé, ti tỹ ãg fár kókrãnh mũ tag tỹ ù han tũ ra ãg tóg venh ke tũ nĩnh mũ vë, kanhkã ti. Hã ký tóg ãg fár ter ke mũ tag tỹ ù han ke mũ, ti han mãn ký, ti ter mãn tũ nĩ jé, kókrãnh mãn tũ nĩ jé. Kejẽn tóg kenh ke mũ. ⁵⁴ Ēg fár kókrãnh mũ tag tỹ tóg ù han ke mũ, ti kókrãnh vãnẽ nĩ jé sir. Ēg fár ter ke mũ tag tỹ ù han jé tóg ke mũ, ti ter vãnẽ nĩ jé. Kurã ên kã ãg tóg vãnẽ rá tag venh ke mũ gé, vãsỹ rán ký nĩ tag, hã vỹ: “tũg ti huri, ãg ter ke mũ ti, ãg ter pãte rëg ký,” he mũ. “Topẽ vỹ tỹ tũg' hé, ãg ter ke mũ tỹ. ⁵⁵ Kãgter kãn ja ãg tóg nĩgtĩ. Hã ra ãg tóg tag ve mãn ke tũ nĩ ha. Nén ù tỹ ã prẽj tỹ ãg tugtãn tỹ ãg tén ri ke ti nĩ, ãg ter ke mũ ti, hã ra Topẽ tóg tỹ tũg' hé,” he tóg, Topẽ vĩ rá ki.

⁵⁶ Topẽ vĩ mranh hã tugrĩn ãg tóg kãgter tĩ. Nén ù tỹ ãg tugtãg tĩ prẽj ri ken hã vë, hã vỹ: ãg tỹ Topẽ vĩ mranh, he mũ. Hã ra Jesus tóg tỹ tũg' he kãn, ãg tỹ Topẽ vĩ mranh tỹ. Ký tóg nén ù

prẽj ên tỹ prẽj tũ nĩ ri ke nĩ sir. Ter mãn ke tũ ãg tóg nýtĩ ha, kurã ên kã. Topẽ vỹ ãg jyvẽn tĩ. Ēg tỹ ti vĩ mranh hã tugnĩn ãg tóg kãgter kãn ja nĩgtĩ. ⁵⁷ Hã ra Jesus tóg tỹ tũg' hé huri.

Topẽ hã mỹ sóg vĩ há han mũ, ti hã vỹ ãg tar han tĩ, ãg tỹ ti vĩ mranh mãn tũg jé. Ēg Senhor tỹ Jesus Cristo tugrĩn tóg ãg tar han tĩ, Topẽ ti.

⁵⁸ Tag to jykrén ký tar nýtĩmĩ, Topẽ to, ãjag tỹ ti ki rá tovãnẽ tũ nĩ jé. Ąjag to sóg há tãvĩ nĩ, inh kanhkã'. Ēg Senhor rãnrãj han kãn sórmĩ. Tag to jykrén nĩ, ha mẽ: ãg pi(jé) véké rãnrãj tĩgtĩ', ãg tỹ ãg Senhor rãnrãj han ký'. Ti kaja ve jé ãg tóg ke mũ mỹr, kanhkã tá.

16

Ēg tỹ ãg mré Jesus ki ge ký nýtĩ ag jagãgtãn ke

¹ Ký sóg ãjag mỹ ãjag tỹ ù tỹ Topẽ ki ge ký nýtĩ ra jagãgtar nýtĩ ag mỹ jãnkamy jẽnẽnh ke ên tó sór mũ gé sir, ãjag tỹ inh ki nén jẽmẽ sór mũ ti. Ga tỹ Galácia tá igreja krẽm vãnẽ mãn tĩ ag mỹ sóg tag tó ja nĩ, sỹ ãjag mỹ tónh ke tag ti, ha mẽ. ² Domingo kar ki nén ù sĩ tỹ vyrmỹ nĩmĩ, ãjag ĩn tá. ù tỹ nén ù mág ên tóg nén ù mág sĩ tỹ vyrmỹ nĩm ke mũ gé, ký ù tỹ nén ù sĩ ên tóg nén ù sĩ tỹ vyrmỹ nĩm ke mũ gé. Ąjag tỹ semana kar ki nĩm han ký tóg komẽr hã mág mũ sir. Ký tóg kar ký nĩ, sỹ ãjag ki jun mũ ra. Ąjag tỹ inh kãtĩg ken jo vyr mỹ nĩm han ja tũ nĩnh ký tóg há tũ nỹ. ³ Ký ùn kuprëg nĩ gé, ag tỹ ãjag tỹ nén ù ma mũ jé, Jerusalem ra, ãjag tỹ tá ke fag mỹ nén ven sór mũ ti. Inh jun ký sóg ag jẽgnẽnh ke mũ, carta mré hã. ⁴ Ąjag tỹ nén ù ên éhé nĩnh ký sóg hẽn ri ke mũn ma tĩg sór mũ gé, ký sóg ag mré tĩg mũ gé.

Paulo tỹ nén han sór mũ

⁵ Ký tóg, isỹ ga tỹ Macedônia mĩ kutẽnh ken ký sóg vãnã ãjag tá jun sór mũ sir. Isỹ Macedônia mĩ kutẽ sór vë.

⁶ Hã ra sóg ãjag mré nĩg mág sĩ han sór mũ, ti tỹ inh mỹ ki króm ken ký. Hẽn ri ke mũn sóg prỹg kusa fĩn rãm

ke mŭ, ājag mré nĩ ki, kŷ ājag tóg sir inh jagāgtān kenh ke mŭ, isŷ kar hēn ra tīg ken kŷ. ⁷ Inh pi(jé) ājag ve sī han sór mŭ', hā ra sóg ver kutar nĩ, hā kŷ sóg kar hā ājag venh tīg sór mŭ. Sŷ ājag mré nĩ sór vē mŷr, ěg Senhor tŷ to há nĩn kŷ. ⁸ Ver sóg cidade tŷ Éfeso tag kā nĩ ki festa tŷ Pentecoste pétēm sór mŭ. ⁹ Tag ki ke ag tóg mē há han mŭ, inh vī ti, ũ tŷ hēn ri ke ag. Hā ra tag ki ver ũ tŷ inh kato vāsānsān mŭ ag vŷ e nŷtī. Hā kŷ sóg Éfeso tag kā nīg mág sī han sór mŭ, sŷ kar ājag venh tīg jé.

¹⁰ Hēn ri ke mŭn Timóteo tóg ājag ki jun ke mŭ. Kŷ ti vī jēmē há han nĩ, ti mŷ'āg tũ nĩ jé, ti tŷ ājag mré nĩn kŷ. ěg Senhor rānhrāj han tóg tī mŷr, inh kóm. ¹¹ Kŷ ti to é he tŷg nĩ, ti kyrũ hā ra. Kŷ ti tīg ken kŷ ti jagāgtān nĩ gé, ti tŷ jatun mŷ inh ki jun jé. Sŷ ti jāvānh vē, ěg régre ag mré hā.

¹² ěg régre tŷ Apolo mré sóg vēmén gé. Tī mŷ sóg to vī mŭ vē, ti tŷ ājag venh tīg jé, ěg régre tag ag mré hā, ũ tŷ ājag venh kāmũ tag ag mré. Hā ra tóg tīg jāvānh nĩ ver. Tī tŷ ti mŷ ki króm ken kŷ ti nēji kejēn ājag venh tīg ke mŭ hā ra.

Jesus ki ge kŷ nŷtī ag tŷ jagnē mĩ ěkrén

¹³ Ājag kanē fān nĩ. ěg Senhor ki rā tovānh tŷg nĩ. Krónh ke tŷg nĩ, tar nŷtīmnĩ. ¹⁴ Kŷ ājag tŷ nēn ũ kar han kŷ vēnh kar to há nŷtīmnĩ.

¹⁵ Kŷ sóg ājag mŷ nēn ũ to vī sór mŭ gé, Estéfanos to mŷr. Estéfanos fag vŷ Jesus ki ge vén ja nīgtī, ājag jamā tá, ga tŷ Grécia tag tá. Kŷ fag tóg Topē tũ fag ki rīr nŷtīgtī, Topē tũ fag kar ki. ¹⁶ Hā kŷ sóg fag tó mŭ ājag mŷ. Kŷ fag vī jēmēmnĩ. Kŷ Topē rānhrāj han mŭ ag kar vī jēmē kān nĩ, ke gé, ěg mré rānhrāj mŭ ag kar vī ti.

¹⁷ Estéfanos tóg inh ki jun há han, Fortunato ke gé, Acaico ke gé. Ag tŷ inh ki junjun kŷ inh fe tóg mrin ke mŭ mŷr. Sŷ ājag venh há tīn kŷ tóg inh mŷ sér pē tī, sŷ ag ve kŷ, ājag jēgja kā ke vē mŷr, ag tŷ tŷ ājag mré ke nŷtīn kŷ.

¹⁸ Inh mŷ ag tóg vī há han mŭ ājag to,

kŷ ag tóg inh krī kusāg mŭ sir. Ag tŷ ājag krī kusāg ke vē gé. Ũ tŷ ge to há tāvī nŷtīmnĩ.

¹⁹ Ga tŷ Ásia tá igreja krēm vēnhmān tī ag vŷ ājag mĩ ěkrég tī. Kŷ Áquila mré Priscila fag vŷ ājag mĩ ěkrén mág tī gé, fag tŷ ājag mré ěg Senhor ki ge kŷ nŷtīn kŷ. Fag ĩn krēm fag tóg culto han tī. Fag ĩn tá culto to kāmũ fag vŷ ājag mĩ ěkrég tī gé, ²⁰ kar kŷ ěg Senhor ki ge kŷ nŷtī fag kar ke gé. Jagnē to há tāvī nŷtīmnĩ, kŷ jagnē ki nhun ke ri ke han nĩ, Jesus mré ke kar ki, ājag tŷ jagnē nīgē kāgmĩ kŷ.

²¹ Sŷ vāhā vēsóg ki ājag mŷ rán vē, ũ tŷ inh vī rán ja pāte, inh, hā vŷ: Paulo, he mŭ. ²² Topē mŷ sóg to vī tī, ti tŷ ũ tŷ ěg Senhor to há tāvī tũ ěn ag vóg kónān kān jé. “Marana tá,” he sóg tī, hā vŷ: ha kātīg, Senhor, he mŭ, ājag vī ki.

²³ ěg Senhor tŷ Jesus mŷ sóg to vī tī, ti tŷ ājag tar han jé. ²⁴ Ājag jé isŷ ājag to há tāvī nĩ ki kanhrān, ěg tŷ Jesus Cristo ki ge kŷ nŷtīn kŷ.

Hā vē.

PAULO TÛY CARTA HAN: CORINTO TĀ KE AG MÛY CARTA Û

¹ Paulo tÛy rá vĕ, ěg régre tÛy Timóteo mré. Jesus Cristo hã ne inh fĕg', isÿ tÛy ti apóstolo jĕ jé, Topĕ tÛy inh kuprĕg kÿ. Isÿ Topĕ tú ag mÛy rán vĕ, ù tÛy cidade tÛy Corinto tá vĕnh mãn tĭ ag mÛy, ù tÛy Grécia tá vĕnhmãn tĭ ag mÛy ke gé. ² ěg jóg tÛy Topĕ jĕ ājag tar han, ti jĕ ājag krĭ kuprĕg, ěg Senhor tÛy Jesus Cristo ti ke gé.

Topĕ tÛy Paulo krĭ tÛy kãnhvy' he

³ Topĕ mÛy sóg vĭ há han tĭ, ěg Senhor tÛy Jesus Cristo panh ti mÛy, ěg jóg mÛy, ù tÛy ěg jagãgtãn tĭ ěn mÛy. ěg vĕsÿrĕnh kÿ tóg ěg krĭ tÛy kãnhvy' he tĭ, Topĕ ti. Ti hã mÛy sóg agradecer he tĭ mÛy. ⁴ Ti hã ne inh vĕsÿrĕnh mÛ ra inh krĭ tÛy kãnhvy' he tĭ', inh jagtar tĭn kÿ. Ti tÛy inh krĭ tÛy kãnhvy' he tugrĭn sóg inh kanhkã ag krĭ tÛy kãnhvy' he ki kanhró nĭ ha, inh kanhkã ù tÛy nĕn ù jagy vĕg mÛ ra. ⁵ Cristo jagtar ja ěn ri ke pĕ ve mág sóg mÛy, hã kÿ Cristo tóg inh krĭ kufy tÛy hĕn ri ke tÛy tÛ' he tĭ gé sir. ⁶ Hã ra sóg ājag jagfy jagtar nĭ, ājag tÛy ti hã to tar nÿtĭn jĕ gé, ājag krenkren jĕ. Topĕ tÛy isar han kÿ tóg inh kóm ājag tar han ke mÛ gé sir. Ājag tÛy inh kóm jagtar nÿtĭn kÿ ājag tóg inh kóm ti to krónh kenh ke tÛ nĭ gé sir. ⁷ Ājag ki ěkrĕn mág sóg tĭ, hã ra sóg ki kanhró nĭ, Topĕ tÛy ājag tar han ěn ki. Ũri ājag tóg hã ra inh mré jagtar nÿtĭ, hã kÿ Topĕ tóg ājag krĭ tÛy kãnhvy' he tĭ gé, ti tÛy inh krĭ tÛy kãnhvy' he tĭ ěn ri ke han tóg tĭ, ājag mÛy.

⁸ Inh kanhkã', ājag mÛy sóg inh jagtar mág ja tó sór mÛ. Ga tÛy Āsia tá sóg nĕn ù jagy tãvĭ ve ja nĭ, tá ag tóg isÿ hĕn ri ke kren, kÿ sóg: “ŭri inh hÿn kren mãn ke tÛ nĭ ha,” he ja nĭ. ⁹ “Ag tÛy isÿ tÛg' hĕnh ke hÿn,” he sóg mÛ vĕ. ěn kã sóg Topĕ hã mĭ ěkrĕg mÛ sir, isÿ vĕnhmÿ kren mãn ke tÛ nĭn kÿ. “Ti hã ne inh kren han ki kanhró nĭ,” he ja inh nĭ.

“Ũn kãgter mÛ ag rĭnrĭn mãn ki kanhró tóg nĭ, kÿ tóg inh kren han ki kanhró nĭ gé,” he ja inh nĭ. ¹⁰ Kÿ tóg inh kren han ja nĭ, iser kren mÛ ěn kã, kÿ tóg kejĕn inh kren han mãn ke mÛ gé. Ti hã mÛ sóg to vĭ tĭ, ti hã tÛy inh kren han jĕ. ¹¹ Kÿ iso vãsãn nĭ gé, iso Topĕ mré vĭ kÿ, kÿ Topĕ tóg ājag vĭ mĕnh mÛ. Ti tÛy ājag vĭ mĕ tugrĭn inh jagãgtãn kÿ ājag tóg ti mÛy agradecer hĕnh ke mÛ. Kÿ ù tÛy hĕn ri ke ag vÿ Topĕ mÛ vĭ há han ke mÛ, ti tÛy inh jagãgtãn ke tugrĭn.

Paulo tÛy Corinto tá ke ag vĕnh kãtĭg ja tÛ

¹² Ha vé, inh jykre tóg tÛy ũn há nÿ, ki kanhró inh nĭ. Vĕnh kar mÛ sóg nĕn ù há hã han tĭ, vĕnh jykre kuryj, kÿ sóg ki hã tó tĭ gé, Topĕ jykre han kÿ. Inh pi(jé) isÿ vĕsóg ki nĕn to jykrĕn mÛ ěn hã han tĭ'. Topĕ hã ne isar han tĭ', isÿ ti jykre ki króm jĕ. Kÿ sóg ājag mÛ ti jykre hã kãmĕn ja nĭgtĭ gé. ¹³ Tag hã rán isóg tĭ gé, kÿ ājag tóg isÿ rá ve kÿ (ājag tóg) ki kanhrãn ke mÛ gé sir. Ti pi(jé) mĕ jagy tĭ'. Ājag tÛy ki kanhrãn kãn kÿ tóg há tĭnh mÛ. ¹⁴ Ājag tÛy ki kanhrãn sĭ tag kãfór han kÿ tóg há tĭnh mÛ. Kÿ kurã ěn kã, ěg Senhor tÛy Jesus kurã ěn kã tóg ājag mÛ sér tĭnh ke mÛ, ājag tÛy inh ven kÿ. Kÿ tóg inh mÛ sér tĭnh ke mÛ gé, isÿ ājag ven kÿ.

¹⁵ Tag to jykrĕn kÿ sóg ājag ki jun kren ja nĭgtĭ. Isÿ ājag ki jun ke vĕ vĕ, isÿ ājag tar han jĕ. Isÿ vãsÿ ājag tar han ja ěn ri ke han mãn ke vĕ vĕ. ¹⁶ Kÿ sóg ājag ve kar kÿ (sóg) ga tÛy Macedônia ra tĭg ke mÛ vĕ. Kar kÿ, isÿ Macedônia tá kãtĭg mãn kÿ sóg ājag ve mãn ke mÛ vĕ gé, ājag tÛy inh jagãgtãn kÿ inh mÛ jãnkamy nĭmnĭm' he jĕ vĕ vĕ, isÿ ga tÛy Judéia ra tĭg há han ke to. ¹⁷ Hã ra tóg inh mÛ ki krov ja tÛ nĭ, hã kÿ sóg kãtĭg ja tÛ nĭ. Kÿ inh mÛ kanhir kÿ ājag mÛy: “kãtĭg jĕ sóg ke mÛ,” he ja nĭ? Vó. Inh jykre pijé', isÿ kanhir kÿ tó tĭ ěn ti. Kÿ sóg jykré régre han tÛ nĭgtĭ gé. Ũn jykre régre ag tÛy: “hej,” he mÛ ra ag tóg han sór tÛ nĭ. Ge tÛ inh nĭgtĭ. ¹⁸ Topĕ hã ne ón vãnh nĭ', hã ra tóg ki kanhró nĭ, inh jykre pir nĭ ti. ¹⁹ Topĕ

kósin jykre hã han sóg tĩ, Jesus Cristo jykre ti. Inh hã ne ãjag mÿ ti kãmén ja nĩ', Silas mré, Timóteo mré ke gé. Ti pi(jé) ã tÿ: “hej,” he mÿ ra han ke tũ nĩ'. Han ti tĩ, nén ù kar ti, Topê kósin ti. ²⁰ Topê hã vÿ ãg mÿ ãg tÿ nén vènh ke ti tó ja nĩgtĩ, kÿ ãg tóg ti kósin hã tigrĩn vég mÿ sir, ti panh tÿ ãg mÿ nén tó mÿ ên ti. Hã tó sóg tĩ, vènh kar mÿ, Topê ón vánh ên hã tó sóg tĩ. Kÿ ãg tóg ti hã mÿ vĩ há han tĩ sir, Topê hã mÿ, ãg tÿ ti tÿ ãg mÿ nén tó mÿ ên to: “hã vè,” hen kÿ. ²¹ Topê hã ne Cristo ki isar han, ãjag mré hã. Kÿ tóg ãg kuprêg gé. ²² Kÿ tóg ãg nĩgÿg kÿ ãg vin tĩ gé. A kuprĩg jênêg tóg mÿ ãg mÿ. Ti tÿ ãg mÿ ãg kuprĩg jênê tigrĩn ãg tóg ki kanhró nÿtĩ, ti tÿ ãg mÿ nén ù kar vin ke mÿ ên ti.

²³ Ha vé, ki hã sóg tó mÿ, Topê ne ki kanhró nĩ'. Inh ón tĩ nĩ ra tóg inh vóg kónân mÿ vè. Isÿ ãjag to jũ tũ nĩ jé, hã jé sóg ãjag tá jun ja tũ nĩ ver, cidade tÿ Corinto tá. Sÿ tá jun ra sóg ãjag to jũnh ke mÿ vè. ²⁴ Inh pi(jé) ãjag to tar han sór mÿ'. Jesus hã ki ge kÿ ãjag nÿtĩ, ti hã to tar ãjag nÿtĩ. ãjag fe tÿ mrin ke han sór sóg mÿ vè, hã jé sóg ãjag to vãsân tĩ vè.

2

¹ Hã kÿ sóg tag to jykrén ja nĩ, ha mē: “ag kanē jun mǎn sór tũ inh nĩ,” he sóg, “hã kÿ sóg ag venh tĩg ke tũ nĩ ver,” he sóg ãjag to. ² Ha mē, isÿ ãjag kanē jun kÿ ù nÿ hÿn inh fe tÿ mrin kenh mÿ? Isÿ ãjag kanē jun kÿ ù tÿ inh fe tÿ mrin kenh ke tóg tũ tĩ. ³ Hã kÿ sóg ãjag mÿ vènh rá ên jênê gé, ãjag tÿ inh kanē jun tũ nĩn jé gé, sÿ ãjag ki jun kÿ. Inh jun kÿ tóg inh mÿ há tĩnh mÿ, ãjag tÿ inh fe tÿ mrin ken kÿ. Tag to sóg jykrén tĩ gé, ha mē. “Ag tÿ inh fe tÿ mrin ke kÿ tóg hÿn ag mÿ sér tĩ gé,” he sóg tĩ, ãjag to. ⁴ Sÿ ãjag mÿ carta ên rán mÿn kÿ sóg to fÿ mág mÿr, ãjag tigrĩn sóg kanē jur, ãjag tigrĩn sóg vènh mÿ en. Inh pi(jé) ãjag kanē jun sór ja nĩ'. Isÿ ãjag to há pē nĩn kÿ sóg ãjag mÿ vènh rá ên han ja nĩgtĩ, ãjag tÿ isÿ ãjag to há nĩ tag ki kanhró nÿtĩn jé.

Ëg tÿ jagnē mÿ vènh pãte fón ke

⁵ Ha mē, ãjag kãmĩ ù tóg ãjag kanē jur han ja nĩ. Ti pi(jé) isavĩn kanē jun ja nĩ'. ãjag kar kanē jun ja tóg nĩ. Hèn ri ke mÿn sóg tó há han ja tũ nĩ, isÿ: “ãjag kar,” he kÿ. ãjag kãmĩ ùn e kanē junjur han tóg hã ra, ti tÿ Topê vĩ mranh tigrĩn. ⁶ Kÿ ãjag tóg hur ti mÿ vĩ kónân. Ha ti továnh, gen kÿ. ⁷ Vãhã ti mÿ vènh pãte fón nĩ, ti mÿ vènh vĩ há hã tómnĩ. Ke tũ nĩ (mÿ) ra ti fe kaj tóg ti tén ke mÿ, ha vemnĩ. ⁸ Hã kÿ sóg ãjag mÿ tag to vĩ sór mÿ vãhã, ha mē: ti mÿ ven nĩ, ãjag tÿ ti to há nÿtĩ ti. ⁹ Isÿ ãjag tÿ inh vĩ kri fig mÿ ên ve sór ja vè, hã jé sóg ãjag mÿ vènh rá ên jênê ja nĩ, mÿr, ha mē. ¹⁰ ãjag tÿ ù mÿ vènh pãte fón kÿ sóg ti mÿ vènh pãte fón tĩ gé. Kejên sóg vènh pãte fón tĩ, ù mÿ. Kÿ sóg Cristo rĩnve ti mÿ vènh pãte fón tĩ, ãjag jagãgtãn kÿ. ¹¹ Satanás tÿ ãg tÿ hē ri ke tũ nĩn jé sóg vènh pãte fón tĩ. Ti tÿ nén to jykrén mÿ ên ki kanhró ãg tóg nĩ mÿr, Satanás tÿ nén to jykrén mÿ ti.

Paulo krĩ kufy

¹² Ha vé, isÿ cidade tÿ Trôade tá jun ja nĩn kÿ sóg tá ke ag mÿ Cristo kãmē sér ên tó ja nĩgtĩ. Kÿ ag tóg jēmē há han ja nĩgtĩ, ãg Senhor tÿ ag krĩn kÿ. ¹³ Hã ra sóg ãg mré ke tÿ Tito ve ja tũ nĩ tá. Isÿ tá ti venh ke vè vè, hã ra tóg ki tũ nĩ, isÿ tá jun mÿ ra. Hã kÿ sóg ti to krĩ kufy nĩ ja nĩgtĩ. Hã kÿ sóg ag mÿ: “isÿg ke vè,” he kÿ tĩg ja nĩ sir, ga tÿ Macedônia ra, ti nón.

Jesus vĩ tÿ nén ger há ri ke nĩ

¹⁴ Hã ra sóg Topê hã mÿ vĩ há han tĩ. Ti hã ne inh jênêg tĩ', isÿ êmã kar mĩ tĩg jé, Cristo tigrĩn. Kÿ vènh kar tóg ti tÿ tÿ ùn mág pē nĩ hã vég tĩ, ag tÿ inh jykre jagma évãnh kÿ. Hã kÿ vènh kar tóg ti ki kanhrân mÿ sir, isÿ ag mÿ ti tón kÿ. Kÿ tóg ag mÿ nén ger há kri nĩ nĩ, ag tÿ ti vĩ mēn kÿ. ¹⁵ Nén ger há tóg vènh kar kri rùm ke tĩ. Ri ke ti nĩ, isÿ vènh kar mÿ Cristo kãmén kÿ, ag tÿ Topê ki kanhrân jé. Vènh kar mÿ sóg ti vĩ tó tĩ, ùn krenkren mÿ ag mÿ, ùn vãgfor kÿ nÿtĩ ag mÿ ke gé. ¹⁶ ùn vãgfor kÿ nÿtĩ ag tÿ inh vĩ mēg mÿ ra kri fig tũ nĩn kÿ ag tóg nũgme ki vár ke mÿ.

Kỹ inh vĩ tóg ag mý nén ù ter ger gy ãn ri ke nĩ. Ag jãvo ùn krenkren mũ ag tỹ inh vĩ jẽmẽ kỹ ag tóg rĩnrĩr ke mũ, ag tỹ inh vĩ kri nĩm kỹ. Kỹ inh vĩ tóg ag mý ãg tỹ nén ger há mẽ kỹ ãg fe tỹ mrin ke ãn kri nĩ nĩ. Hã ra ãg pi(jé) vėsóg ki vãnh rãnrãj tag han há nýtĩgtĩ'. ¹⁷ Ha vé, ù ag vỹ Topẽ vĩ kãmén to ti kaja ve sór tĩ, jãnkamy ve sór to ag tóg Topẽ vĩ kãmén tĩ. Ke tũ nĩ kỹ ag tóg ti vĩ tó ãn tigrĩn vėsỹ ùn mág han tĩ. Ag jãvo inh pi(jé) ti kaja ve sór tĩ', inh pi(jé) vėsỹ ùn mág han sór mũ'. Cristo ki rã kỹ sóg Topẽ rĩnve ti kãmén tĩ. Jykre pir han sóg tĩ gé mýr. Kỹ ù tỹ inh jẽnẽg mũ vỹ tỹ Topẽ ti nĩ.

3

Vãnh jykre tãg

¹ Kỹ ãjag hỹn iso: “tỹ sóg ùn há nĩ, he tóg tĩ, Paulo ti,” he sór tĩ. Hã tũ vẽ. ù ag tóg ãjag mý carta to vĩ tĩ, kỹ ag tóg: “ùn há vỹ tỹ ti nĩ, hemnĩ iso, carta ki,” he tĩ, “kỹ vãnh kar tóg vãnh rá tag ve kỹ isỹ tỹ ùn há nĩ ki kanhró nýtĩn mũ,” he ag tóg tĩ. Inh pi(jé) carta tỹ ge ma tĩg sór mũ'. ² Inh mý ãjag tóg carta ri ke nýtĩ. ãjag mĩ sóg ãkrég tĩ, kỹ sóg vãnh kar mý ãjag kãmén tĩ. Inh há ki ag tóg ãjag jykre há vég tĩ, kỹ ag tóg isỹ tỹ ùn há nĩ ãn ki kanhrãn mũ sir. Hã ki ãjag tóg carta ri ke nýtĩ. ³ ãjag mý sóg Cristo jykre kãmén ja nĩ, kỹ ãjag tóg mĩ mũgtĩ. Kỹ vãnh kar tóg ãjag jykre ve kỹ (ag tóg) Cristo ki kanhró nýtĩ, kỹ ãjag tóg tỹ Cristo tỹ vãnh rá ri ke nýtĩ, sỹ carta han ja ri ke. Hã ra ti pi(jé) caneta tỹ rán kỹ nĩ'. Topẽ kuprĩg tỹ tóg rán kỹ nĩ, ùn rĩr nĩ ãn kuprĩg tỹ tóg rán kỹ nĩ, carta ãn ti. Kỹ tóg pó tỹ rán jafã kri rán kỹ nĩ tũ nĩ gé. ãg ki tóg rán kỹ nĩ, kỹ tóg tỹ ãg jykre nĩ sir, carta ri ke ãn ti.

⁴ Topẽ há vỹ Cristo tỹ isar han tĩ, há kỹ sóg ãjag ki carta tỹ ge han ki kanhró nĩ. ⁵ Inh pi(jé) vėsóg ki nén ù há to jykren ki kanhró nĩ'. Inh pi(jé) vėsóg ki nén ù há han ki kanhró nĩ gé'. Hỹ, Topẽ há ne isar han tĩ', isỹ nén ù há han ke to. ⁶ Ti há ne inh krĩn tĩ', isỹ ti jykre tãg kãmén jé, vãnh kar mý. Ti

pi(jé) ãg mý vãsỹ nén rán kỹ nĩ ãn tó mãn mũ'. Vãhã tóg ãg mý ã kuprĩg jẽnẽg mũ. Vãnh jykre tãg to ken há vẽ, há vỹ: “Topẽ kuprĩg tỹ ãg krĩn mũ,” he mũ. Ha vé, Topẽ kuprĩg vỹ ãg rĩn tĩ, jãvo vãsỹ Topẽ vĩ rán kỹ nĩ ãn vỹ ãg tén ke ja nĩgtĩ, ãg tỹ mranh kỹ.

⁷ Topẽ vĩ tỹ vãsỹ rán kỹ nĩ ja ãn vỹ pó kri rán kỹ nĩ ja nĩ, ù tỹ ãg tén mũ ãn ti. Moisés tóg pó kri ti rán ja nĩ, Topẽ tỹ ti mý tón kỹ. Ti tỹ ti mý tó kar kỹ ti kakã tóg jẽngrẽ nĩ ja nĩgtĩ, Moisés ti. Kỹ tóg Israel ag mý e ja tĩ, Moisés kakã ki ãvãnh tũ ja ag tóg nĩgtĩ sir, ti tỹ kakã jẽngrẽ nĩn kỹ. Hã ra tóg kejẽn tũ' he ja nĩgtĩ gé, ti kakã jẽngrẽ ti. ⁸ Kỹ ù tỹ Topẽ kuprĩg kãmén mũ ãn hỹn tóg Moisés kakã jẽngrẽ kãfór nĩ, ti sĩnvĩ kãfór ti nĩ. ⁹ Moisés vỹ Topẽ tỹ ãg vóg kónãn ke ãn tó ja nĩgtĩ. Hã ra Topẽ vĩ tag tóg ti kakã jẽngrẽ han, ti sĩnvĩ han ti. Jãvo sóg Topẽ tỹ ãg mý vãnh pãte fón ke ãn há tó tĩ. Ti tỹ ãg to “jykre há ag nýtĩ ha,” he mũ ãn tó sóg tĩ. Topẽ vĩ tag tigrĩn sóg Moisés sĩnvĩ kãfór pẽ nĩ. ¹⁰ Kỹ vãsỹ nén sĩnvĩ ãn tóg vãhã ãg mý sĩnvĩ tũ nĩ ha, vãsỹ jẽngrẽ ãn tóg ãg mý jẽngrẽ tũ nĩ ha, ãg tỹ ù tãg tag sĩnvĩ ve kỹ, ãg tỹ ù tãg jẽngrẽ ven kỹ. ùn tãg tag vỹ nén kar sĩnvĩ kãfór nĩ. ¹¹ Vãsỹ rán kỹ nĩ ja ãn tóg tũ' he ja nĩ. Kỹ ù tỹ tũ' he mũ ãn tóg sĩnvĩ ja nĩgtĩ gé. Ti jãvo isỹ vãnh jykre tó mũ tag vỹ tũ' henh ke tũ pẽ nĩ, há kỹ tóg ùn si sĩnvĩ ãn kãfór nĩ.

¹² ãg tỹ tag venh ke jãvãnh sóg mũ mýr. Hã kỹ sóg jamã hár(a) tó mũ, inh pi(jé) sỹ ag mý tó jé to mý'ãg mũ'. ¹³ Moisés ri ke han tũ sóg nĩ. Kur tỹ tóg vãnh kri fón ja nĩ. Kỹ tóg vãnh pugrĩn ja nĩ, ti tỹ ã kakã jẽngrẽ ãn pẽju jé. Hã ra tóg komẽr há tũ' he ja nĩ, ti jẽngrẽ ãn ti. Hã kỹ tóg kur krẽm vãnh pẽju, Moisés ti, Israel ag tỹ ti jẽngrẽ vég tũ nĩ jé. ¹⁴ Hã ra ag tóg ùri ki kagtĩg nýtĩ gé ver. Kyvó ri ke ag nýtĩ, kutu, Israel ag. Ag tỹ vãsỹ rán kỹ nĩ ãn to ken kỹ tóg ag mý Moisés vãnh pugrĩn kỹ nĩ ãn ri ke nĩ, ti pãkrĩ ri ke. Ag tỹ ki kagtĩg to ken há vẽ. Cristo há tigrĩn ãg tóg vãsỹ nén rán kỹ nĩ ãn to jykren há han

mũ ha, hã ra ag tóg ki kagtũg nýtĩ jãvo. ¹⁵ Hã kũ ag tóg Moisés tũ nèn rán mũ to ke ãn mæg tĩ, hã ra ag tóg to jykrén tũ nĩgtĩ, kũ tóg Moisés vènh pugrĩn ãn ri ke nĩ ag mĩ, ti pãkrĩ ãn ri ke. ¹⁶ Kejẽn ù tóg ãg Senhor ki rã mũ, ag kãki ù. Kũ tóg vãhã ag tũ ti vènh pugrĩ vym ri ke nĩ. ¹⁷ Hã kũ tag tóg rán kũ nĩ, Topẽ vĩ rá ki, ha mẽ: Moisés tũ ãg Senhor mré vémén kũ tóg ã vènh pugrĩn tũ vym ke ja nĩgtĩ,” he ja tóg nĩ, Topẽ vĩ rá ki. Topẽ kuprĩg to ken hã vè, ãg Senhor he mũ tag ti. Kũ ãg Senhor kuprĩg hã ne ãg kygvãn ke mũ', ãg tũ ti vĩ ki króm ke to. ¹⁸ Hã kũ tóg ãg mĩ ti vènh pugrĩn tũ vym ke ja ri ke nĩ, kũ ãg tóg ãg Senhor sĩnvĩ ãn, jẽngrẽ ãn ve há han tĩ. ãg tũ vènh ve jafã ki nèn ù ve há ãn ri ke tóg nĩ sir. ãg tũ ãg Senhor ki ãvãnh kũ ãg tóg ti ri ke nýtĩnh ke mũ gé. Komẽr hã ãg tóg ve ù han ke mũ, ti ve ãn ri ke, ãg tũ ti tugnũm kũ, ãg tũ ãg Senhor tugnũm kũ, ti kuprĩg ti.

4

Paulo krój nĩ

¹ Inh rãnrãj hã vè, Topẽ tũ inh mĩ vènh rãnrãj nĩm jan hã vè. Kũ tóg inh jagãgtãn mũ gé, isũ ti rãnrãj to krónh ke tũ nĩ jé. ² Hũ, ù ag tóg nèn tũ ãg mĩ'ãg han tĩ ãn han tĩ, kuty tá, ù tũ ag vég tũ nĩn jé. Vènh jykre tũ ge tovãnh kãn inh huri mĩr. Kũ sóg ãjag mĩ ón tũ nĩgtĩ gé, ãjag lograr henh ke tũ sóg nĩ gé. Ón kũ sóg: “Topẽ vũ tag tó ja nĩ,” he tũ nĩ gé. Ki hã sóg tó tĩ. Topẽ rĩnve sóg vémén tĩ, hã kũ sóg ón tũ nĩgtĩ. ù tũ isugnũm mũ ãn vũ ki kanhrãn kãn ke mũ, inh jykre ki. ³ Kũ ù tóg kejẽn ki kagtũg nýtĩ, isũ Jesus kãme sér tó mũ ãn ki. Ag mĩ tóg nèn ù péju kũ nĩ ri ke nĩ. ù tũ vãgfor kũ nýtĩ ag vè, hã kũ ag tóg ki kanhrãn tũ nĩgtĩ. ⁴ Kyvó ag nýtĩ, krĩ tũ ag nýtĩ. Jesus ki ge sór tũ ag nýtĩ, Satanás tũ ag kyvó nĩm ti kũ. Ëprã pã'i ag kri ke vũ tũ ti nĩ, Satanás tĩ. Tũ tũ ag kyvó nĩm ti kũ ag tóg Cristo kãme tag to jykrén tũ nĩgtĩ. Tũ jẽngrẽ vég tũ ag tóg nĩgtĩ, ti sĩnvĩ ti. Cristo hã vũ tũ Topẽ kãnhvég ri ke nĩ, ti ve ri ke.

⁵ Inh pi(jé) inh jykre kãmén tĩ'. Jesus Cristo hã kãmén sóg tĩ, ti tũ tũ ãg Senhor nĩ ti. Jãvo sóg tũ ãjag camarada ri ke nĩ, isũ Jesus to há nĩn kũ. ⁶ Ha vé, ù tũ kutyg mũ ra kurãg han mũ ãn tóg ãg ki kurã han mũ gé sir, Topẽ ti, ãg tũ ki kanhrãn jé, Topẽ tũ tũ ùn mág nĩn ki. ãg tũ Cristo ve kũ ãg tóg Topẽ ki kanhrãn tĩ. Cristo vũ tóg Topẽ ve hã pẽ nĩ. ãg ki kurã to ken hã vè, hã vũ: Topẽ ki kanhró he mũ.

⁷ ãg tũ tũ ãprã ke nýtĩ (hã) ra tóg ãg kanhrãn sór tĩ, kũ tóg ãg tũ go'or tũ kukrũ han kũ kãki jãnkamy e vin ãn ri ke nĩ. ãg hã vũ tũ go'or tũ kukrũ ãn ri ke nýtĩ, ãg krój nýtĩn kũ, inh ke gé. Hã ra tóg ãg kanhrãn tĩ, vènh kar tũ ti hã tũ tũ ùn tar tãvĩ nĩ ãn ve je. Jãnkamy ri ke to ken hã vè. ãg pi(jé) tar nýtĩ'. ù tũ ãg tar han mũ vũ tũ Topẽ ti nĩ. ⁸ Inh krój nĩ ra Topẽ tũ isar han mũ vè, ha vé ha. Nèn kar tóg inh kutãn tĩ, hã ra inh pi(jé) to krĩ kufy han tĩ'. Kejẽn tóg inh jykre tũ tũgtĩ, kũ tóg isũ: hũ mĩ vũ? he ja há tũgtĩ, hã ra inh pi(jé) to krónh ke tĩ'. ⁹ Inh vóg kónãn ag tóg tĩ, hã ra Topẽ pi(jé) isovãnh tĩ'. Inh rũnh ag tóg tĩ, hã ra ag pi(je) isén tĩ'. ¹⁰ Kurã kar ki sóg Jesus vèsýrènh ãn ri ke han tũgtĩ. Hã tũgrĩn vènh kar tóg Jesus rĩr nĩ tag venh ke mũ gé, inh vèsýrènh tũgrĩn. ¹¹ Kurã kar ki sóg ter kren tĩ, Jesus tũgrĩn. Hã ki Jesus rĩr nĩ tóg inh ki ve há tũ, inh fãr vag ke mũ ra. ¹² Iser kren kũ ãjag tóg tar nýtĩ jãvo, rĩnrĩr ãjag nýtĩ.

¹³ Tag vũ Topẽ vĩ ki rán kũ nĩ, ha mẽ: “Topẽ vĩ kri nĩm inh, hã kũ sóg tó,” he ja tóg nĩgtĩ, Topẽ vĩ rá ki. Topẽ vĩ tag hã vũ inh jykre han tĩ, hã kũ sóg tó tũ gé. Kri fig sóg tũ, hã kũ sóg tó tũ mĩr. ¹⁴ Topẽ ne ãg Senhor tũ Jesus rĩn mãn ja nĩ'. ãn vũ inh rĩn mãn ke mũ gé, ki kanhró sóg nĩ. Kurã ãn kã tóg ãjag mré inh jé prẽr ke mũ, ãg tũ ti mĩ vènh ven jé. ¹⁵ ãjag tũgrĩn sóg ti jagy tag ve kãn tĩ. Kũ komẽr hã ùn e tóg Topẽ tũ ag jagãgtãn tag mẽnh ke mũ. Vènh grun jé ãg tóg ke mũ, kũ ùn e tóg sir ti mĩ vĩ há han ke mũ. Kũ Topẽ to vĩ há han

mũ ag tóg e tävĩ nýtĩ sir. Topě tỹ tỹ ũn mág nĩn hã vë.

Ěg tỹ Jesus ki ge kỹ nýtĩn kỹ ěg krenkren ke

¹⁶ Hã kỹ sóg to krónh ke jãvãnh nĩ. Ha vé, inh fár tag tóg krój nĩ, koměr hã tóg ter sór mũ, ti vag jé. Hã ra inh kuprĩg tóg tar nĩ jãvo. Kurã kar ki tóg vënh han mãn tĩ, Topě tỹ isar han kỹ, inh kuprĩg ti. ¹⁷ Tag ki sóg ti jagy vég tĩ, hã ra tóg inh mỹ kãnhvy nĩ. Tũ' he jé tóg ke mũ, tag ki ti jagy ti. Tá ěg tóg nén ũ há tävĩ venh ke mũ, ěg tỹ tag ki ti jagy ve ja tigrĩn, hã ra tóg tũ' he jãvãnh nĩ, ěg tỹ tá nén venh ke mũ ěn ti. Ki kagtĩg ěg nĩ ver, hã ra tóg há tävĩ nĩnh mũ, ěg tỹ tag ki nén ũ há ve kãfór ti nĩnh mũ, tá. ¹⁸ Hã ve sór inh nĩ, hã mũ sóg ěkrég tĩ. Ver ěg tóg vég tũ nĩgtĩ, sỹ nén ve sór mũ tag ti. Hã kỹ sóg ěg tỹ nén (ũ) vég mũ tag to jykrén sór tũ nĩgtĩ. Ěg tỹ nén (ũ) vég mũ tag vỹ tũ' henh ke mũ. Ěg tỹ ũri nén (ũ) vég tũ ěn vỹ tũ' henh ke tũ nĩ, ěg tỹ tá nén venh ke mũ ěn ti.

5

¹ Ěg fár vỹ ěg pãjó ri ke nĩ. Tũ' he jé tóg ke mũ, ěg fár ti. Hã ra Topě ne ěg mỹ ĩn tãg ri ke han ke mũ', kãnhkã tá'. Hã ra tóg ěg tỹ tag ki ĩn han ri ke tũ nĩ. Tũ' he jãvãnh tóg nĩ, Topě tỹ ěg jamã tãg han mũ ti. ² Tag ki ěg tóg vësýrénh tĩ, ěg fár tỹ ěg pãjó ri ke tag ki. Kỹ tóg ěg tỹ kãnhkã tá ěg jamã tãg ěn venh há tĩ. Hã jé ěg tóg prěr tĩ. Kỹ tóg ěg tỹ kur tãg tu ri ke nĩ. ³ Ěg tỹ kur tu kỹ ěg kator tũ nýtĩ. Ěg kur ri ke ti nĩ, kãnhkã tá ěg jamã ti, ěg tỹ ěg fár tãg tun kỹ. ⁴ Ha vé, ki hã sóg tó mũ. Tag ki, ěg tỹ ěg fár tỹ pãjó ri ke tag ki nýtĩn kỹ ěg tóg vësýrénh tĩ, ěg mỹ ěg ter jãvãnh tĩn kỹ. Ěg mỹ tóg ěg rĩr hã tag tỹ kãnhkã tá jun há tĩ vë, kỹ tóg ěg tỹ tag ki ěg kur kunũg tũ ra ěg tỹ kãnhkã tá jun kỹ ěg kur tãg tu ri ke nĩnh mũ, ěg mỹ. Kỹ ěg tỹ ěg fár tãg ve kỹ ěg fár si tóg tũ' he mũ, ěg ter tũ ra. Tag hã tóg ěg mỹ há tĩnh mũ vë. ⁵ Ěg tỹ kãnhkã tá ěg fár tãg venh ke jé Topě tóg ěg mỹ vënh jykre nĩm, kỹ tóg ěg mỹ ã kuprĩg jënë gé. Hã

ki ěg tóg ki kãnhró nýtĩ, ěg tỹ tá nén (ũ) venh ke mũ ěn ki.

⁶ Hã kỹ tóg inh mỹ sér tĩ. Ěg tỹ ver ga kri mũn kỹ ěg tóg ěg Senhor vég tũ nĩgtĩ ver. ⁷ Ěg tỹ ti vég tũ ra ěg tóg ti vỹ kri fig tĩ. ⁸ Kỹ sóg kãnh jur mãn tũ nĩ ha. Isỹ inh fár tỹ pãjó ri ke tag tovãnh há tóg tĩ, sỹ ěg Senhor mré nĩ jé, inh jamã pë tá. ⁹ Hã kỹ sóg vãsãn tĩ, inh jykre tỹ ti mỹ há nĩ jé. Isỹ tag kã nĩ kỹ sóg vãsãn tĩ, kỹ sóg tá vãsãn ke mũ gé, sỹ tá ti mré nĩnh ken kỹ.

¹⁰ Ha vé, ěg kar vỹ Cristo mỹ vënh venh ke mũ, ti tỹ ěg jykre tugnỹm jé. Kỹ tóg ěg mỹ nĩm ke mũ, ěg tỹ tag ki nén (ũ) han mũ kaja ti. ũ tỹ tag ki nén (ũ) há han mũ ěn tóg ã tũ kajan venh ke mũ gé, kỹ ũ tỹ tag ki nén (ũ) kórég han mũ ěn ag tóg ãjag vësýrénh venh ke mũ gé sir.

Cristo tỹ ěg jykre si tỹ tũ' he

¹¹ Ha vé, ěg Senhor kaměg sóg tĩ, hã kỹ sóg ěprã ke ag mỹ ki hã tó tĩ, ag tỹ ti ki ge jé. Topě hã ne inh ki kãnhró kar nĩ'. Kỹ ãjag hỹn, ãjag tỹ nén to jykrén há han kỹ (ãjag hỹn) inh ki kãnhró nýtĩnh ke mũ gé, he sóg tĩ. ¹² Inh pi(jé) ãjag mỹ: “ũn mág vỹ tỹ inh nĩ,” he sór tĩ'. Hã ra sóg ãjag mỹ vënh kãmén mũ, ti tỹ ãjag mỹ sér tĩ jé, sỹ ãjag mỹ nén (ũ) kãmén mũ ěn tigrĩn, ãjag tỹ iso: “jykre há tävĩ ti nĩ,” he jé. Tag tómnĩ, ũ tỹ vësý tỹ ũn mág han sór mũ ag mỹ. ũ tỹ ge jykre vỹ sĩnvĩ nĩ ve nĩ, hã ra tóg ěg tỹ ve há han kỹ (tóg) krój nĩ, ag jykre ti. ¹³ Ha vé, krĩ tũ inh něji nĩ. Topě jykre han tigrĩn sóg krĩ tũ nĩ ve nĩ. Kejën sóg krĩ há han tĩ gé. Ĥjag tigrĩn ke vë, inh krĩ há ti. ¹⁴ Cristo hã vỹ tỹ inh fe nĩ, hã kỹ sóg vënh kar to há nĩ. Tag to sóg jykrén mũ, ha mẽ: vënh kar jagfy tóg ter ja nĩ, Cristo ti, kỹ ěg kar jykre si vỹ tũ' he mũ sir, ti jaměn kỹ. ¹⁵ Ti hã ne vënh kar jagfy ter ja nĩ'. Hã kỹ ěg pi(jé) tỹ ěg tũ nýtĩ', ũri'. Ti tũ vỹ tỹ ěg nýtĩ, ti tỹ ěg jagfy ter ja nĩn kỹ, ti tỹ ěg jagfy rĩr mãn ja nĩn kỹ ke gé. Kỹ ti hã ne ěg mỹ ěg tỹ nén han ke mũ ěn tó tĩ', ũri'.

16 Vās̄y ēg tóg ēg t̄y vēsóg ki nén (ũ) to jykrén k̄y (ēg tóg) ēprā ke jykre to: “tag v̄y há n̄i, tag v̄y kórég n̄i,” he ja n̄igt̄i. Ūri ēg tóg vēsóg ki tag to jykrén m̄an ke tũ n̄i ha. Cristo to ēg vēsóg ki jykrén m̄an ke tũ n̄i gé, ēg t̄y vās̄y vēsóg ki ti to jykrén' he ja ēn ri ke tũ vē ha, ūri. 17 Hē ri ken k̄y? Cristo t̄y ēg han m̄an k̄y m̄yr. Ti ki ge k̄y ēg n̄yt̄i, h̄a k̄y tóg ēg han m̄an ja n̄i. Ēg jykre si tóg tũ t̄i ha, ēg t̄y nén han ja ēn tóg tũ t̄i ha ke gé. Ūri ēg tóg t̄y ūn t̄ag n̄yt̄i ha, ēg kr̄i, ēg jykre ti ke gé. 18 Topē t̄y nén han m̄un h̄a vē. Topē kato vās̄an ēg t̄i vē, h̄a ra ēg tóg ūri t̄y Cristo mré ke n̄yt̄i ha, Topē t̄y ēg han m̄an k̄y, Cristo tigr̄in. K̄y tóg ēg m̄y vēnh r̄anhr̄aj tag n̄im m̄ū gé sir, ēg t̄y vēnh kar m̄y: t̄y Cristo mré ke n̄yt̄imn̄i, he jé. 19 Ha vé, Topē v̄y Cristo jēnē, ti t̄y ēg t̄y t̄y ti mré ke n̄yt̄i han jé, ēprā ke kar t̄y ti ki ge sór jé. K̄y tóg ēg t̄y ti v̄i mranh t̄y tũ' he sór m̄ū gé sir, ēg t̄y ti kaja kórég vég tũ n̄i jé. K̄y tóg ēg m̄y: ha vēnh kar m̄y tó, is̄y ag to há n̄i sór m̄ū ti,” he ja n̄i gé.

20 Cristo h̄a ne inh jēnēg m̄ū', is̄y ti jiji tó jé. K̄y Topē tóg vēnh kar jyvēn t̄i, k̄y sóg h̄a tó jē n̄i. H̄a k̄y sóg Cristo jyjy tó k̄y (sóg) ājag m̄y tag to v̄i sór m̄ū, ha mē: “Topē to há n̄yt̄imn̄i, ti kato vās̄an m̄an sór t̄ug n̄i,” he sóg m̄ū. 21 Jesus pi(jé) Topē v̄i mranh ja n̄igt̄i'. H̄a ra tóg ēg t̄y ti v̄i mranh ja ēn kajām k̄an. K̄y tóg ēg m̄y Topē jykre kuryj ēn n̄im m̄ū sir, ēg jagfy kajām kar k̄y.

6

1 Topē mré sóg r̄anhr̄aj t̄igt̄i. H̄a k̄y sóg ājag jyvēn m̄ū, ājag t̄y Topē v̄i ki króm jé. Ājag t̄y ti v̄i ki króm tũ n̄in k̄y tóg fagr̄inh m̄y ājag jagāgt̄an n̄i. 2 Ti h̄a ne tag tó ja n̄i', ha mē: s̄y ājag jagāgt̄an ke kurā ki sóg ājag t̄y inh m̄y nén to v̄i m̄ū ēn han ke m̄ū. Ājag krenkren ke kurā ki sóg ājag krenkren han ke m̄ū,” he ja tóg n̄i, Topē ti. Ājag krenkren ke kurā v̄y hur jun, ha mē. Ūri tóg ēg krenkren han sór m̄ū, Topē ti.

3 K̄y sóg nén ū vēnhm̄y han tũ n̄igt̄i sir, ū t̄y iso vēnh jykre kórég tó tũ n̄i jé, inh r̄anhr̄aj to. 4 Vēnh jykre há m̄i sóg

t̄i m̄yr, is̄y t̄y Topē camarada jēn k̄y, k̄y inh jykre tóg vēnh kar m̄y ve há t̄i. Is̄y nén ū jagy vég m̄ū ra sóg ti to krónh ke tũ n̄igt̄i, ijagtar n̄i ra, inh kanē jur m̄ū ra. 5 Kejēn ag tóg inh mr̄anmr̄an t̄i, vēseja k̄atá ag tóg inh fón t̄i, vēnh kar tóg kejēn inh kri r̄uv t̄i. Kejēn sóg inh r̄anhr̄aj t̄y inh kut̄an to jagtar t̄i, kejēn sóg n̄ur tũ n̄igt̄i, kejēn sóg vējēn vég tũ n̄igt̄i. 6 Is̄y ti jagy vég m̄ū h̄a ra ijykre tóg t̄y ūn há n̄y, Topē v̄i ki kanhró mág sóg n̄i, vēnh kar to sóg fe n̄i, vēnh kar m̄y sóg komēr h̄a v̄i t̄i, vēnh kar t̄y is̄y t̄y Topē camarada jē tag ki kanhr̄an k̄an jé. Topē kupr̄ig v̄y t̄y inh jagrē n̄i, h̄a k̄y sóg vēnh jykre kuryj to tar n̄i. Inh pi(jé) ón k̄y ū to há n̄i'. 7 Ki h̄a tó sóg t̄i. Topē h̄a ne isar han'. Ti h̄a ne inh m̄y ā jykre kuryj n̄im', k̄y tóg t̄y is̄y t̄y r̄ará jaf̄a n̄i, Topē jykre há ēn ti. Inh kren han tóg, Topē ti, ti t̄y inh m̄y vēnh jykre kuryj n̄im ti k̄y, k̄y ag tóg ti jykre h̄a tigr̄in (ag tóg) ājag jykre kórég vég t̄i gé.

8 Kejēn ag tóg inh m̄y v̄i há han t̄i, kejēn ag tóg iso é he t̄i. Kejēn ag tóg iso ti kórég kar tó t̄i, kejēn ag tóg iso nén ū há tó t̄i. Kejēn ag tóg iso: “ti ón nē,” he t̄i, h̄a ra sóg ón v̄anh n̄igt̄i. 9 Ū tóg k̄am̄i inh ki kagt̄ig n̄i ve n̄yt̄i, h̄a ra vēnh kar tóg inh ki kanhró n̄yt̄i. Ter kren t̄y hēn ri ke han sóg t̄igt̄i, h̄a ra sóg r̄ir t̄i n̄i ver. Inh vóg kón̄an ag tóg t̄i, h̄a ra ag tóg isén ja tũ n̄i. 10 Inh fe kaj tóg t̄i, ge ra tóg inh m̄y sér t̄i. Jagtar sóg t̄i, h̄a ra sóg ū t̄y hēn ri ke ag jagāgt̄an t̄i, ag m̄y Topē v̄i tón k̄y. Nén ū t̄y isóg tũ tũ n̄i, h̄a ra Topē t̄y ēg m̄y nén n̄im m̄ū ēn kar v̄y t̄y is̄y n̄yt̄i.

11 Ājag h̄a m̄y sóg ijagtar tag k̄amén m̄ū, tó k̄an sóg m̄ū, ājag m̄y, is̄y ājag to há t̄av̄i n̄in k̄y. Ājag h̄a to sóg fen mág k̄y n̄i. 12 Inh pi(jé) ājag to kórég n̄i'. Ājag h̄a ne iso há tũ n̄i ve n̄yt̄i'. 13 Inh krē ri ke ājag n̄yt̄i. H̄a k̄y sóg ājag m̄y tag to v̄i sór m̄ū, ha mē: “is̄y ājag to há kóm iso há n̄yt̄imn̄i, iso fe mág n̄yt̄imn̄i,” he sóg m̄ū.

Ū t̄y Jesus ki ge tũ ag pi(jé) t̄y ēg mré ke n̄yt̄i'

14 Ū tỹ Jesus ki rã tũ mré jykrén sór tũg nĩ. Tỹ ag ěg mré ke tũ nỹtĩ. Hã kỹ ũn jykre pãno ag mré jykrén sór tũg nĩ gé, ãjag tỹ vĕnh jykre kuryj han kỹ nỹtĩn kỹ. Kurã pi(jé) tỹ kuty mré ke nĩ'. 15 Cristo pi(jé) Japo mré jykrén tĩ'. Kỹ ũ tỹ ti ki rã kỹ jĕ pi(jé) ũ tỹ ti ki rã tũ mré jykrén há nĩnh mũ'. 16 Kỹ Topĕ jo ĩn pi(jé) tỹ ón kỹ topĕ jo ke nĩ'. Ha vé, Topĕ jo ĩn vỹ tỹ ěg nỹtĩ, ũn rĩr mũ jo ĩn. Ti hã ne tag tó', ha mĕ: “ag ki sóg ijamã han ke mũ, ag mré sóg tũg ke mũ, ag Topĕ vỹ tỹ ĩnh nĩnh mũ, kỹ ag vỹ tỹ ĩnh povo nỹtĩnh mũ,” he ja ti nĩgtĩ. 17 Hã kỹ ěg Senhor tóg tag tó, ha mĕ: “ag ré kỹ mũmnĩ, vyrnỹ nỹtĩmnĩ. Vĕnh jykre kavĕj han tũg nĩ, kỹ sóg ãjag mỹ: ha kãmũ jĕg, henh ke mũ. 18 ãjag jóg vỹ tỹ ĩnh nĩnh mũ, kỹ ãjag vỹ tỹ ĩnh krĕ nỹtĩnh mũ,” he tóg, ěg Senhor ti, ũ tỹ nĕn (ũ) kar han ki kanhrãn kỹ nĩ ěn ti,” he ja tóg nĩgtĩ, Topĕ vỹ rán ki.

7

1 ĩnh kanhkã', ĩnh fe vỹ tỹ ãjag nỹtĩ. Hã kỹ sóg ãjag mỹ tag tó mũ. ěg hã mỹ tóg tó mũ, Topĕ ti, ti tỹ tỹ ěg jóg mág nĩ tag ti, kỹ ěg tóg ti venh ke mũ. ãjag tỹ ti ve hã jĕ nĕn (ũ) kavĕj ěn tovãnh kãn nĩ, ãjag jãnhkri nỹtĩ jĕ. Nĕn (ũ) kavĕj han tũg nĩ, to jykrén tũg nĩ gé. Komĕr hã jykre há tãvĩ nỹtĩ sórmnĩ. Topĕ tũ vỹ tỹ ěg nỹtĩ, kỹ ti kamĕg nĩ, ti jykre kuryj ěn ri ke nỹtĩ sórmnĩ.

Paulo fe tỹ mrin ke

2 Iso fe mág han mãn nĩ, ha mĕ. ĩnh pi(jé) ũ mỹ vĕnh jykre pãno han sór tĩ', ĩnh pi(jé) ũ krĩn kónãn sór tĩ', ĩnh pi(jé) ũ tỹ nĕn ũ péju sór tĩ'. 3 Isỹ ãjag mỹ tag tó mũ jãvo sóg ãjag to kórĕg tũ nĩ. ãjag mré ke vỹ tỹ ĩnh nĩ, kỹ ěg tóg jatun mỹ jagnĕ mré mũ mũ, jagnĕ mré kãgter ěg tóg ke mũ gé, hĕn ri ke mũn. 4 ĩnh mỹ ag tóg vĕnh vĩ há tónh ke mũ, he sóg tĩ ãjag to. Kỹ sóg vĕnh kar mỹ ãjag to: há ag nỹtĩ, he tĩ. Tag ki sóg ti jagy pĕ vég mũ, hã ra ĩnh krĩ tóg kãnhvy nĩ, ãjag to, kỹ tóg sir ĩnh mỹ sér pĕ tĩ.

5 Ha vé, isỹ ga tỹ Macedônia tá jun kỹ sóg nĕn ũ tỹ ĩnh krĩ kuprãg ke ve

ja tũ nĩ. Tá sóg ti jagy ve mãn gé. Iso rará ag tóg, tá, kỹ sóg vĕnhmỹ en mãn gé sir. 6 Hã ra Topĕ tóg ĩnh mỹ Tito jĕnĕ, kỹ ti hã tóg ĩnh krĩ tỹ kãnhvy' hé. Ūn vĕsỹrénh mũ ěn mỹ tóg vĩ há han tĩ, Topĕ ti, hã kỹ tóg ĩnh mỹ Tito jĕnĕ, ěn kã. 7 Ti tỹ ĩnh ki jun kỹ tóg ĩnh mỹ vĩ há han. Kỹ tóg ĩnh mỹ ãjag tỹ iso vĩ há han ja tag tó mũ gé sir, ãjag tỹ ĩnh ve sór mũ tag tó ti mũ, ãjag tỹ vĕnh jykre kórĕg to vĕnhmỹ en ěn kãmĕn ti mũ, ãjag tỹ ĩnh jagfy vĕnh vĩ tó sór mũ tó ti mũ gé ĩnh mỹ. Sỹ tag mĕ kỹ tóg ĩnh mỹ sér gy tĩ sir.

8 ĩnh carta tỹ ãjag ki jun kỹ tóg ãjag fe kaj han, isỹ rá ti. Hã ra tóg há tĩ. ãjag fe kaj han tóg, kurã pir ki, kỹ ãjag tóg ãjag jykre kórĕg ěn tovãnh ja nĩ, hã kỹ tóg ĩnh mỹ sér tĩ. Ūri tóg ĩnh mỹ sér tĩ, isỹ carta rán kỹ jĕnĕ ja ěn mĩ ěkrĕn kỹ, hã kỹ sóg rán tũg sór ja tũ nĩ. 9 ĩnh mỹ tóg sér tĩ. Hĕ ri ken kỹ? ãjag fe kaj mỹ ĩnh mỹ sér tĩ? Vó. ãjag tỹ ãjag fe kaj tỹ ãjag mỹ jagy tĩn kỹ ãjag jykre kórĕg ěn tovãnh kỹ tóg ĩnh mỹ sér tĩ. ãjag fe kaj tigrĩn ãjag tóg Topĕ mỹ vĕnh fĕg, kỹ ĩnh carta tóg ãjag mỹ nĕn (ũ) kórĕg kãmĕn ja tũ nĩ. 10 ěg tỹ ěg fe kaj tigrĩn Topĕ mỹ vĕnh fĕg kỹ ěg tóg ěg jykre kórĕg tovãnh kãn ke mũ, kỹ ěg krenkren ke mũ. Tag vỹ ěg mỹ sér tĩ. Jãvo ěg tỹ fe kaj ra ěg jykre kórĕg tovãnh tũ nĩn kỹ ěg ter pĕ han ke mũ sir.

11 Ha vé. ãjag fe kaj tĩn kỹ ãjag tóg ãjag jykre tugnỹm mũ sir, Topĕ tỹ ãjag krĩn kỹ. Vĕnh jykre kórĕg ěn to ãjag tóg jũ mũ sir, kanĕ jur han ãjag tóg mũ sir, kỹ ãjag tóg: “vĕnh jykre kórĕg ěn han sór tũ ěg tóg nĩgtĩ,” he mũ sir. ĩnh ve sór ãjag tóg mũ nĩ sir, vĕnh jykre kórĕg tỹ ãjag tóg tũ' he sór mũ, ũn tỹ vĕnh jykre kórĕg han mũ ěn mỹ vĩ tar han sór ãjag tóg mũ. Há kar ti nĩ. Hã ki tóg ãjag tỹ ti mré ti jykre kórĕg ěn han ja tũ (tóg) ve há tĩ sir.

12 Isỹ ãjag mỹ carta ěn rán kỹ sóg ũ tỹ vĕnh jykre kórĕg han mũ ěn tó ja nĩ, ti tỹ ũn mỹ ti kórĕg han mũ ěn tó ja ĩnh nĩ gé. Hã ra sóg tag to jykrén, sỹ rán

kỹ, ha mẽ: “isỹ Corinto tá ke ag tỹ iso há nỹtĩ venh há tóg tĩ, ag tỹ ãjag tỹ iso há nĩn ki kanhrãn jé, Topẽ rĩnve,” he ja sóg nĩ, hã kỹ sóg carta ẽn rán ja nĩ. ¹³ Hã kỹ inh krĩ tóg kãnhvy' he mũ sir, isỹ ãjag tỹ iso há nỹtĩn mẽn kỹ. Kỹ inh krĩ tỹ kãnhvy' hen mré tóg inh mỹ sér pẽ tĩ gé sir, Tito tỹ ãjag to vĩ há han kỹ. Ti krĩ tỹ kuprã' he ja ãjag tóg nĩ, ti tỹ ãjag mré nĩn kỹ, kỹ tóg ti mỹ há tĩ gé. ¹⁴ Ti mỹ sóg ãjag kãmén ja nĩ, ãjag tỹ ti mỹ vĩ há han ke tag ti. Ti tĩg ke to hã sóg ti mỹ ãjag kãmén ja nĩ, hã ra ãjag tóg ti mỹ ki hã han ja nĩ. Inh kavénh ja tũ ãjag tóg nĩ. Ha vé, ãjag mỹ sóg ki hã tó há han tĩ. Kỹ tóg ri ke nĩ ja nĩgtĩ, sỹ Tito mỹ ãjag to vĩ há han ja nĩn kỹ. Ki hã han ja ãjag tóg nĩgtĩ.

¹⁵ Kỹ tóg kurã kar ki ãjag mĩ êkrég tĩ, ãjag to tóg há tãvĩ nĩ, Tito ti. ãjag tỹ inh vĩ kri nĩm mũ ẽn mĩ tóg êkrég tĩ, ãjag tỹ inh kamẽg mũ ẽn mĩ, kỹ ãjag nẽji ti kamẽg ja nĩ gé, isỹ ti jẽnẽn kỹ. Hã tó tóg tĩ. ¹⁶ Kỹ tóg inh mỹ sér tĩ gé sir, ãjag tỹ inh kavénh ja tũ nĩn kỹ, ãjag tỹ inh vĩ ki króm kỹ.

8

Êg tỹ jãnkamy nĩm ke

¹ Kỹ sóg ãjag mỹ Topẽ tỹ ga tỹ Macedônia tá ke ag tar han mũ tó sór mũ gé, Macedônia tá igreja krẽm vènhmãn kỹ nỹtĩ ag, ù tỹ tá vènh pãnpin tĩ ag. ãjag jagãgtar hã ra ag tóg Jerusalém tá ke ag jagãgtãn sór mũ, ag mỹ jãnkamy jẽnẽn kỹ. ² Ha vé, ti jagy pẽ hã ve ja ag tóg nĩgtĩ, Macedônia tá ke ag, ag jykre há vènh ven jé. Ge ra tóg ag mỹ sér tĩ. Jagãgtar ag nỹtĩ gé, tỹ nén (ũ) mág tũ ag nỹtĩ. Hã ra ag tóg, ag mỹ sér nĩn kỹ (ag tóg) vin mág pẽ han ja nĩgtĩ, ag jagtar mág mũ ra. Ag tỹ Jerusalém ra jãnkamy jẽnẽn sór vè. ³ Ha vé, ag jykre ve inh. ãjag tỹ nén (ũ) tỹ vènh kãpãm ag tóg, ag jẽn mré hã. ⁴ To ag tóg inh mỹ to vĩ mág, isỹ ag mỹ: “ãjag tũ tỹ vènh kãpãm tũg nĩ,” he tũ nĩn jé. Ag tỹ Topẽ tũ ag mỹ nén ù há han sór vè. Tag hã ne ag mỹ sér tĩ', Topẽ tỹ tag to ag tar han kỹ, hã kỹ ag tóg inh mỹ: “êg tỹ ag mỹ jãnkamy jẽnẽn

sór vè,” he mũ. ⁵ Kỹ ag tóg vènh jykre há han, isỹ ag ki vènh jykre há ve sór mũ ẽn kãfór. Êg Senhor mỹ ag tóg vènh vin, kar kỹ ag tóg inh mỹ vènh vin gé, Topẽ tỹ ag mỹ: “ha ti mỹ vènh vin,” hen kỹ.

⁶ Kỹ sóg Tito mỹ ké, ti tỹ ãjag ki jãnkamy ù ve jé, ãjag tỹ Jerusalém tá ke ag mỹ jãnkamy jẽnẽn ke ti. ãjag ki tóg hur jãnkamy sĩ vé, kỹ tóg ti tỹ ùri ve kãn há tĩ, ti tỹ ãjag mỹ sér tĩ jé gé, Topẽ tỹ tag to ãjag tar han kỹ. ⁷ Ha vé, Jesus ki ge kỹ ãjag nỹtĩ. Vĩ há ãjag nỹtĩ. Ki kanhrãn mág ãjag nỹtĩ. ù jagãgtãn sór ãjag nỹtĩ. Jagnẽ to há ãjag nỹtĩ. Tag kar ki ãjag tóg ùn rico ri ke nỹtĩ. Kỹ nén ù há tag han sórmnĩ gé, Tito tỹ ãjag ki nén venh ke mũ tag ti.

⁸ Inh pi(jé) ãjag mỹ: “ker ag jagãgtãn tũg hẽ',” he sór mũ. Sỹ ãjag tỹ vènh kar to há nỹtĩ ve sór vè, ãjag tỹ ù ag jagãgtãn mũn ki. ⁹ Ha vé, êg Senhor tỹ Jesus Cristo vĩ êg jagãgtãn ja nĩ gé. Tag ki kanhró ãjag tóg nỹtĩ. Kanhkã tá ti rico nĩ ja nĩgtĩ, hã ra tóg ã tỹ nén (ũ) ẽn tovãnh kãn. ã tỹ êg jagfy jagtar tĩ jé tóg kãtĩg. Kỹ êg tóg ti jagtar tugrĩn rico nỹtĩ sir.

¹⁰ Kỹ sóg tag to jykrén, ha mẽ. Ano ti nĩ ha, ãjag tỹ ag mỹ jẽnẽn ke tỹ vyrmỹ vin han vén kri. ãjag hã ne to jykrén vén ja nĩgtĩ gé', Jerusalém tá ke ag mỹ jãnkamy jẽnẽn ke to. ¹¹ Kỹ ãjag tỹ nén han vén ja ẽn han kãn nĩ, ùri. To jykrén ja ãjag tóg nĩgtĩ, kỹ han kãn sórmnĩ gé. ãjag tỹ vyrmỹ nén vin ja ẽn kri vin mãn nĩ, ag mỹ jẽnẽn jé. ¹² ãjag tỹ nén nĩm kỹ ti tỹ ãjag mỹ sér nĩn kỹ tóg Topẽ mỹ há tĩ. ù tỹ nén ù mág vĩ nĩm mág han ke mũ, ù tỹ nén ù sĩ vĩ sĩn kỹ nĩm ke mũ. Topẽ pi(jé) ù tỹ nén ù sĩ tỹ nĩm mág ve sór mũ'.

¹³ Ti tỹ ãjag tỹ ù jagãgtãn tugrĩn ãjag mỹ tũ tĩn kỹ tóg Topẽ mỹ ù tĩ sir. Vènh kar tỹ nén ù sĩ ve kỹ tóg há tĩ. ¹⁴ ùri ãjag tũ tóg e nĩ, hã kỹ tóg ãjag tỹ ùn jagãgtar ag mỹ vènh kãpãm há tĩ. Kejẽn tóg ãjag mỹ tũ' henh ke mũ gé, kỹ ag tóg sir ãjag mỹ nén (ũ) vin ke mũ gé, vènh kato. Kỹ vènh kar vĩ jagnẽ ri ke nỹtĩ sir. Tag

hã vỹ há nĩ. ¹⁵ Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, ha mẽ: “ũ tóg vễjên génh mág han ja nĩgtĩ, ù tóg génh pir han ja nĩgtĩ gé. Kỹ ù tỹ génh mág han mũ mỹ tóg káfór ja tũ nĩgtĩ, hã ra ù tỹ génh pir han mũ ên mỹ tóg tũ' he ja tũ nĩgtĩ gé,” he tóg mũ, Topẽ vĩ rá ki. Jagnẽ ri ke ag tóg nỹtĩ ja nĩgtĩ. Hã kỹ tóg êg tỹ ù tỹ nén (ũ) pir nĩ ên jagãgtãn há tĩ.

Tito to vễme

¹⁶ Topẽ hã ne Tito fe han', ti tỹ ãjag to há tãvĩ nĩ jé. Kỹ sóg Topẽ mỹ vĩ há han tĩ sir, ti tỹ ti fe han kỹ. ¹⁷ Kỹ tóg kãnhmar inh mỹ: “hej,” hé, sỹ ti mỹ: “ha Corinto ra tĩg,” hen kỹ. Kãnhmar tóg tĩg sór ja nĩ, Tito ti. ¹⁸ Kỹ sóg ti mré êg régre ù jênẽ sór mũ gé. Êg régre tag vỹ Jesus kãmén tĩ, kỹ igreja krêm vễnhmãn kỹ nỹtĩ ag kar vỹ ti to vĩ há han tĩ, ù tỹ êmã kar ki Topẽ vĩ to vễnh pãnpin tĩ ag. ¹⁹ Kỹ igreja krêm ke kar vỹ ti hã kuprêg, ti hã tỹ inh mré êg tỹ ùn jagãgtar ag mỹ nén jênẽnh ke tag ki rĩr jé. Êg Senhor tỹ ùn mág nĩ tag vễnh ven hã jé êg tóg tag ki rĩr sór mũ, êg tỹ ag jagãgtãn ke tag ti ki. Kỹ tóg inh mỹ há tĩ gé, sỹ inh pir mỹ ki rĩr tũ nĩn kỹ.

²⁰ Kỹ ù tóg iso jykrén kónãn ke tũ nĩ gé, isỹ inh pir mỹ ki rĩr tũ nĩn kỹ. Jãnkamy e vễ, êg tỹ ma mũnh ke ti, kỹ tóg inh mỹ ù tỹ tag to iso jykrén kónãn ha mẽ tĩ. Kỹ tóg inh mỹ há tĩ, ù ag tỹ inh mré ki rĩr mũn kỹ. ²¹ Isỹ vễnh jykre kuryj han sór vễ, hã to sóg jykrén tĩ. Êg Senhor ne inh jykre ki kanhró nĩ', kỹ tóg há tĩ gé, êprã ke ag tỹ inh jykre há vég mũn kỹ.

²² Inh mré tĩg ke mũ tag vỹ Tito mré ãjag ki jun ke mũ, kar kỹ êg régre ù ke gé. Êg régre tag hã ne êg Senhor tũ ki rĩr há han tĩgtĩ', tag ve tỹ hên ri ke han inh huri. Ti tũ ki rĩr nĩ vỹ ti mỹ sér tĩ. Kỹ tóg ãjag vễme mẽ, hã kỹ tóg ãjag ve sór mũ. ãjag to tóg há tãvĩ nĩ, ti tỹ ãjag vễme mẽn kỹ.

²³ Kỹ Tito ne ãjag venh kãtĩg ke mũ'. Inh mré rãnhraj jafã vễ, Tio ti, kỹ tóg inh mré ãjag to vãsãn tĩ. Ti mré kãmũ tag ag vỹ tỹ ùn há nỹtĩ gé. ù tỹ igreja krêm vễnhmãn kỹ nỹtĩ ag vỹ ag jẻgnẽ

ja nĩ, ãjag to. Ag tỹ Cristo jykre há ên han kỹ nỹtĩ vỹ ve há tĩ. ²⁴ Ag tỹ ãjag ki junjun kỹ ag ki rĩr há han nĩ, vễnh kar tỹ ve jé, ãjag tỹ ag to há nỹtĩ ti, igreja krêm vễnh pãnpin tĩ ag kar tỹ ãjag jykre há ve jé. Vễnh kar mỹ sóg ãjag to: “vĩ há tãvĩ han ag tóg tĩ,” he tĩ. Kỹ Tito ag mỹ vĩ há han nĩ, ke tũ nĩ (mũ) ra sóg ón ja nĩnh mũ.

9

Ag tỹ jãnkamy jẻnẻnh ke

¹ Kỹ ãjag tóg, êg tỹ Jerusalém tá Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ ag mỹ jẻgnẻnh ke tag ki kanhró (ãjag tóg) nỹtĩ, hã kỹ sóg tó sór tũ nĩ. ² Ag jagãgtãn sór ãjag tóg mũ, ki kanhró sóg nĩ. Hã kỹ sóg Macedônia tá ke ag mỹ tó tĩ. Ag mỹ sóg: “Grécia tá ke ag ne Jerusalém tá ke ag mỹ nén ù jênẽ sór tĩ,” he tĩ. “Kri prỹg tóg nỹ ha, ag tỹ nén ù jênẽ sór mũn kri,” he sóg tĩ, ãjag to. Kỹ ag tóg ke sór mũ gé sir, ãjag kóm. ³ Hã kỹ sóg ãjag mỹ êg régre ag jẻgnẻg mũ, ãjag tỹ ki kanhrãn jé, sỹ ãjag kãmén mũ ti. Kỹ ãjag tỹ nén (ũ) nĩm sór mũ ên vin kãn nĩ, ùri, kỹ sóg fagrĩnh mỹ vĩ ja tũ nĩnh mũ. ⁴ Hên ri ke mũn Macedônia tá ke ù ag tóg inh mré kãmũ sór mũ. Kỹ tóg ãjag tỹ nén vin ja tũ nĩ kỹ inh mỹ'a tĩnh mũ, isỹ ón kỹ vĩ ja nĩn kỹ. Kỹ tóg ãjag mỹ'a tĩnh mũ gé sir. ⁵ Hã kỹ sóg to jykrén, sỹ ãjag mỹ êg régre tag ag jẻgnẻ jé, inh kãtĩg ke to hã, ãjag tỹ nén vin han kãn jé, ãjag tỹ nén (ũ) tỹ êg mré ke ag jagãgtãn ke ti. Vãsỹ ãjag tóg tó ja nĩ, ãjag tỹ nén vin sór mũ ên ti, kỹ ha vin han, kỹ tóg e nĩnh mũ, jãnkamy ti, kỹ tóg ve há tĩ, ti tỹ ãjag mỹ sér nĩ ti. Kỹ ù tóg ãjag to: “ti mỹ ag mỹ há tũ ja, hã kỹ ag tóg nĩm sĩ han ja nĩ?” henh ke tũ nĩ.

⁶ Kỹ sóg tag tó sór mũ, ha mẽ: “ũ tỹ ti fy pir krãn kỹ tóg pin kỹ génh ke mũ gé sir. ù tỹ krãn mág mũ ên hã tóg génh mág han ke mũ gé sir,” he sóg tĩ.

⁷ Kỹ ãjag tỹ nén to jykrén mũ ên hã vin nĩ, ãjag tỹ Jerusalém ra jẻnẻ jé. Ti tỹ ãjag mỹ sér tũ nĩn kỹ tóg há tũ nĩ. Inh pí(jẻ) ãjag mỹ vĩ tar han mũ'. Mỹ sér nỹtĩmĩ, ãjag tỹ êg mré ke ag jagãgtãn to, kỹ tóg Topẽ mỹ há tĩ sir. ù tỹ ge

to tóg há tävĩ nĩ. ⁸ Kĩ Topẽ tóg to tar nĩ gé, ãjag mĩ nén vin mág han ke to, ãjag tũ tỹ ãjag ki e nĩ jé, kurã kar ki, nén ù tỹ ãjag mĩ tũ' he tũ nĩ jé. Kĩ tóg, ãjag tũ tỹ ãjag ki mág nĩn kũ (tóg) ãjag tỹ ù jagãgtãn', ù jagãgtãn' henh há tĩ sir. ⁹ Tag vỹ rán kũ nĩ, ha mẽ: “ùn jagãgtar ag mĩ tóg vin mág tĩ, ti tỹ ãg mĩ vènh ví há tó tóg tũ' henh ke tũ nĩ,” he tóg, Topẽ ví rá ki.

¹⁰ Ha vé, Topẽ ne ãg mĩ nén (ù) kar fy vin mũ', ãg tỹ krãn jé, kũ tóg ãg mĩ pão han jafã nĩm mũ gé, ãg tỹ tỹ pão han kũ kon jé. Kũ tóg ãjag mĩ ãjag tỹ tỹ ù jagãgtãn ke mũ ãn ven mũ gé, kũ tóg nén ù fy ri ke nĩ. Kanẽ há ri ke han jé tóg ke mũ gé, ãjag tỹ vènh jykre kuryj tag han kũ, hã vỹ: jagnẽ jagãgtãn, he mũ. ¹¹ Tag ki ãjag tóg rico nỹtĩnh ke mũ, ãjag tỹ vènh kar jagãgtãn kũ. Kũ ag tóg e nỹtĩnh mũ gé sir, ù tỹ ãg tugrĩn Topẽ to ví há han mũ ag, ag tỹ ãg tỹ ag jagãgtãn tugrĩn Topẽ to ví há han kũ.

¹² Kũ tóg ge nĩ. ãg tỹ Topẽ ki ge kũ nỹtĩ ag jagãgtãn kũ ãg tóg ag jagãgtar tỹ tũ' he mũ. Tag tóg há tĩ. Hã ra ag tóg ãg tỹ ag jagãgtãn tugrĩn (ag tóg) Topẽ mĩ ví há han ke mũ gé sir. ¹³ Hã ki ag tóg ãjag tỹ Topẽ ví kri fig mũ vég mũ, ãjag tỹ ag jagãgtãn ki. Kũ ag tóg tag to Topẽ to ví há han ke mũ gé sir, ha vemnĩ. Cristo to vème to ãjag nẽji há nỹtĩ. Hã ve jé ag tóg ke mũ, ãjag tỹ ag jagãgtãn mág kũ, ãjag tỹ vènh kar jagãgtãn kũ ke gé. ¹⁴ Kũ ag tóg ãjag to Topẽ mré vèmén ke mũ gé sir, ãjag to há tävĩ nỹtĩn kũ. Topẽ tỹ ãjag jagãgtãn há pẽ han mũ ãn ve jé ag tóg ke mũ, hã kũ ag tóg ãjag ve sór ke mũ gé sir. ¹⁵ Topẽ ne ãg mĩ nén ù há tävĩ vin tĩ mỹr'. Pi(jé) kaja nĩ', ti tỹ ãg mĩ nén vin mũ ti. ãg jé ti mỹ to ví há han, ti mỹ agradecer hen kũ.

10

Paulo tỹ nén to ví

¹ Ha vé, ãjag jyvẽn sór inh mũ, inh, hã vỹ: Paulo, he mũ. Sỹ ãjag mré nĩn kũ sóg nẽji komẽr hã ví tĩ, kũ, isỹ kór há tá nĩn kũ isóg nẽji ví jũ han tĩ ãjag mỹ. Cristo ne komẽr hã ví tĩ'. ùn há vè, Cristo ti. Ti jykre hã han sór inh

nĩgtĩ. ² Hã kũ sóg ãjag mỹ tag to ví sór mũ, ha mẽ. Isỹ ãjag mỹ nén rán mũ tag jẽmẽmnĩ. Kũ sóg ãjag ki jun kũ ví jũ han ke tũ nĩ. Ví jũ han jé sóg ke mũ, ha vemnĩ, ù tỹ inh kato ví mũ ag mỹ, ù tỹ iso: “ã tỹ vèsóg ki nén to jykren mũ ãn hã han tóg tĩ,” he mũ ag mỹ. ³ ãprã ke vỹ tỹ inh nĩ, hã ra inh pi(jé) ãprã ke jykre han kũ vènh jykre kórég han to vãsãn tĩ'. ⁴ Vãsãn mág sóg tĩ, hã ra inh pi(jé) ãprã ke ag jykre han kũ vãsãn mũ'. Topẽ jykre tar ãn hã han kũ sóg hã to vãsãn tĩ, kũ tóg soldado tỹ rárá jafã ri ke nĩ, Topẽ jykre tar ti. Tỹ sóg ãg kato tẽ mũ ag vènh pigju jafã mág ãn kókég tĩ, hã vỹ: isỹ ù tỹ ãg ví kato vãsãnsãn mũ ag ví tỹ tũ' he mũ, he mũ. ⁵ ù tỹ Topẽ kato ví sór mũ ag ví tỹ sóg tũ' he tĩ gé. Vèsỹ ùn mág han sór ag tóg nỹtĩ, Topẽ kato vãsãn kũ, ãg tỹ Topẽ jykre ki kanhrãn mũ kato vãsãn kũ. Tỹ tũ' he jé sóg ke mũ, Topẽ jykre tar hã tỹ. ãprã ke ag tỹ Topẽ ví kato tẽ mũ ag tỹ Cristo krẽm ge han kãn sór sóg mũ, kũ ag sigse kũ nỹtĩ ri ke vè sir. ⁶ Kũ, sỹ ãjag tỹ Topẽ ví kri nĩm mũ ve kũ sóg ù tỹ kri fi sór tũ ag mỹ ví jũ han ke mũ sir, ha vemnĩ.

⁷ To jykren há han nĩ, ha mẽ. “Tỹ sóg Cristo mré ke nĩ,” he ãjag tóg tĩ, ãjag kãmĩ ù. Kũ to jykren há han nĩ. Tỹ sóg Cristo mré ke nĩ gé, inh, ãjag kóm mỹr, ha mẽ. ⁸ ãg Senhor ne inh fẽg', sỹ ãjag jyvẽn jé. Ti pi(jé) inh mỹ: “ha ag kókén,” hé'. Kũ sóg ãjag mỹ tó, ãg Senhor tỹ inh fẽg ja ti. Isỹ vèso ví há han hã vè. Ge ra tóg inh mỹ'a tũ nĩ, isỹ vèso ví há han mũ ti. ⁹ Sỹ ãjag jyvẽn sór vè. Inh pi(jé) ãjag kanẽ jun sór mũ'. ãjag jyvẽn hã jé sóg ãjag mỹ rán. ¹⁰ Inh carta ki inh nẽji ãjag mỹ ví tar han tĩ, ví jũ, kũ sỹ ãjag mré nĩn kũ sóg nẽji krój nĩ ve nĩ, kũ inh ví nẽji tóg tỹ nén ù tũ nĩ ve nĩ. ¹¹ Tag to jykren, ha mẽ: isỹ rán mũ ri ke han jé sóg ke mũ, isỹ ãjag mré nĩnh ken kũ, ha mẽ. ãjag vég tũ sóg nĩ, isỹ carta tag rán kũ. Isỹ ãjag mré nĩnh ken kũ sóg inh ví tag ri ke han ke mũ, ha vemnĩ.

¹² ãjag kãmĩ ù tóg vèso ví há han sór tĩ. Inh pi(jé) ag ri ke nĩ', inh pi(jé) tỹ ag

mré ke nĩ gé'. Vēsóg ki to jykrén ký ag tóg nén ù to: “tag vỹ há nĩ, tag vỹ há tũ nĩ,” he tĩ. Tag to jykrén ký ag jykre tóg ag mỹ há nĩ ve nĩ. Topẽ jykre ve vén sór tũ ag tóg nĩ. Ag tỹ vēsóg ki nén to jykrén há tóg ag mỹ há tĩ. Krĩ tũ ag nỹtĩ.

¹³ Ag jãvo sóg Topẽ jykre végtĩ, há ký sóg ãjag mỹ: “inh jykre vỹ há nĩ,” he tĩ. Topẽ ne inh mỹ inh rãnrãj ti nĩm, ký tóg inh mỹ: “ha Corinto tá ke ag ki rĩr,” he ja nĩgtĩ gé. ¹⁴ Inh pi(jé) Topẽ tỹ inh mỹ vènh rãnrãj nĩm ãn pãtén tĩ', ký sóg pãtén ja tũ nĩ gé, sỹ ãjag mỹ rán ký. Inh há ne ãjag mỹ Cristo kãmén vén ja nĩgtĩ'. ¹⁵ Há ký sóg isũ tỹ ãjag jyvèn tĩ. Û tũ pijé'. Inh pi(jé) ù rãnrãj to: “isỹ han ja vè,” he mũ'. Isũ há ki sóg tỹ ùn mág nĩ. Ký sóg tag to jykrén mũ gé, ha mẽ: ãjag tỹ Topẽ ki ge ký nỹtĩ to tar nỹtĩn ký sóg tỹ ùn mág tãvĩ nĩnh ke mũ gé, ãjag mré. Isũ há vè, inh rãnrãj há vè. ¹⁶ Ký sóg ãjag jamã mã ra tĩg sór mũ gé, sỹ Cristo kãmén jé, ù tỹ ag mỹ tó ja tũ ãn ra. Sỹ tátá ag mỹ kãmén ký sóg inhhã ki rãnrãj mũ sir, ù tỹ ag mỹ tá Topẽ vỹ kãmén ja tũ nĩn ký. Ký sóg inh rãnrãj há tugnĩn tỹ ùn mág jènh mũ, ù rãnrãj tugrĩn ke tũ vè.

¹⁷ Há ra tóg há tũ tĩ, ãg vème tag ti. ãjag tỹ ùn mág nĩ tó sór ký ãg Senhor ti tómnĩ. ¹⁸ ãg tỹ vèso: “ũn há vỹ tỹ inh nĩ,” he mũ ra ãg pi(jé) tỹ ùn há nỹtĩ'. ãg Senhor tỹ ãg to: “ũn há vỹ tỹ ã nĩ,” hen há ký ãg tóg tỹ ùn há nỹtĩ.

11

Ón ký apóstolo ag

¹ Iso fe nỹtĩmnĩ. Krĩ tũ nĩ ve inh nĩ, isỹ vēsó ký. Há ra ãjag tóg iso fe nỹtĩ, ký tóg há tĩ. ² ãjag to sóg há pẽ nĩ, Topẽ tỹ ãjag to há nĩ ri ke, há ký sóg ãjag jyvèn tĩ. Ký ãjag tóg ùn mén ke mũ fi ri ke nỹtĩ, ký Cristo vỹ ãjag mén ke ri ke nĩ sir. Vènh prũg tag to sóg ãjag kãn sór mũ mỹr, ãjag jãnhkri nỹtĩ jé, tátãg tỹ mén ja tũ jãnhkri ri ke. ³ Há ra sóg ãjag to: “ag mỹ ti tovãnh sór tũ nĩ vỹ?” he mũ. Pỹn vỹ Eva fi mỹ ón, Japo ti, ti jykre (ka)mẽ nĩn ký, ký fi tóg ti vỹ

kri nĩm. Ký tóg ãjag mỹ ón sór mũ gé, Japo ti, ãjag tỹ Cristo tovãnh jé, ãjag tỹ ti jykre pir tovãnh jé, ãjag tỹ ti to tar ãn to krónh ke jé. ⁴ Há ký ãjag tóg ù ag vỹ jèmẽ sór mũ, ag tỹ ãjag mỹ ón ký Jesus tó ký, ag tỹ isỹ ãjag mỹ nén tó mũ ãn há tũ tó mũ ra ãjag tóg jèmẽ sór tĩ. Ón ký jagrẽ vỹ ãjag mỹ há nĩ ve nĩ, Topẽ tỹ ãjag mỹ nĩm ja tũ ãn. Ón ký topẽ vỹ vỹ ãjag mỹ mẽ sér tĩ ve nĩ, ãjag tỹ vãsỹ mẽ ja tũ ãn. Vènhmỹ han sór ãjag tóg mũ.

⁵ Ón ký apóstolo ag ne ãjag mỹ vènh vỹ tag tó sór mũ'. Inh pi(jé) tỹ ag krēm ke nĩ', ha mẽ. ⁶ Vỹ sĩnvĩ han tũ inh nèji nĩ, ag vỹ sĩnvĩ ri ke han tũ inh nèji nĩ. Há ra sóg nén tỹ hèn ri ke ki kanhró nĩgtĩ, tag ve ãjag tóg mỹr, ãjag tỹ inh vỹ mẽ tỹ hèn ri ke han mũ ãn ki.

⁷ ãjag mỹ sóg Topẽ vỹ tó ja nĩgtĩ, ký sóg tag to ãjag ki ti kaja ve sór ja tũ nĩ. Vèsỹ ùn sĩ han ja inh nĩ, sỹ ãjag mré nĩn ký, ãjag tỹ tỹ ùn mág nỹtĩ jé, isugrĩn. Tag tugrĩn inh mỹ Topẽ vỹ mranh'? Vó, vènh jykre há vé. ⁸ ãmã ù tá Jesus ki ge ký nỹtĩ fag ne inh mỹ fag jãnkamy vènh kãpãm, ký fag tóg inh mỹ ti jènẽ ja nĩ, sỹ ãjag mré nĩn ký. Fag tũ há ko ja inh nĩgtĩ. ⁹ Ký, isỹ jãnkamy ve sór mũ ra sóg ãjag mỹ tó ja tũ nĩ gé. “Ti hỹn ag mỹ jagy tĩnh mũ,” he sóg tĩ, há ký sóg ãjag mỹ to ja tũ nĩ. Ga tỹ Macedônia tá ãg régre ag ne inh ki junjun ja nĩgtĩ', sỹ ãjag mré nĩn ký, ký ag tóg inh mỹ jãnkamy ù ma kãmũ ja nĩ gé, sỹ to nén tỹ inh mỹ tũ nĩ ãn mãn jé. Gen ký sóg isũ végtĩ há ra, ti tỹ ãjag mỹ jagy tũ nĩn jé. Inh jykrén há vè. Tovãnh sór tũ inh nĩgtĩ. ¹⁰ Ki há tó sóg tĩ, Cristo tỹ ki há tó tĩ ãn ri ke han sóg tĩ. Ký sóg ãjag to: “ga tỹ Grécia tá ke ag vỹ jãnkamy to inh jykre ki kanhrãn kãn ke mũ, ag tỹ iso vỹvĩ he tũ nĩn jé,” he mũ. ãjag jãnkamy ve sór tũ pẽ inh nĩgtĩ. ¹¹ Hè ri ken ký? Inh mỹ ãjag to há tũ nĩgtĩ? Vó, ãjag to sóg há tãvĩ nĩ, ký Topẽ ne ki kanhró nĩ'.

¹² Há ra sóg ãjag tũ ve sór tũ nĩ, sỹ ag vỹ tỹ tũ' hen jé, ón ký apóstolo ãn ag vỹ ti. Inh mỹ tóg ag tỹ ãjag mỹ: “Paulo ri ke inh nĩ. Inh mỹ ãjag tũ vènh kãpãm,” henh ha mẽ tĩ. Há ký sóg ãjag tũ ve

sór tũ nĩ. ¹³ Ón kÿ apóstolo vÿ tÿ ag nÿtĩ, mÿr, ha mẽ, ón kÿ ag tóg: “Topẽ rãnrãj han ãg tóg mũ,” he tĩ. Ón kÿ ag tóg: “Cristo vÿ ãg tÿ apóstolo han,” he tĩ. ¹⁴ Satanás jykre hã vẽ. Vẽsÿ tóg Topẽ tÿ jẽnẽ jafã ri ke han tĩ, ón kÿ, Satanás ti. ¹⁵ Kÿ Satanás mÿ rãnrãj tĩ ag tóg ón kÿ (ag tóg) jykre kuryj nÿtĩ ve nĩ gé. Hã ra Topẽ tóg ag vóg kónãn ke mũ, ag rãnrãj kórég to.

Paulo jagtar

¹⁶ Ha mẽ, tó mãn jé sóg ke mũ, sÿ tó ja ti. Inh pi(jé) krĩ tũ nĩ'. Isÿ ãjag mÿ krĩ tũ nĩ ve (hã) ra, ge ra iso hã nÿtĩmnĩ, sÿ vëso vënh vĩ há tón kÿ. ¹⁷ Sÿ ãjag mÿ sÿ nén ve ja ãn tó sór vẽ, kÿ tóg inh krĩ tũ nĩ ve nĩ. Sÿ vëso vĩ há han kÿ sóg krĩ tũ nĩ ve nĩ. Ëg tÿ ãg Senhor jykre tó kÿ ãg tóg tag tó tũ nĩgtĩ, sÿ tónh ke tag. ¹⁸ Hã ra sóg tó sór mũ. Vënh kar tóg ãjag mÿ ag tÿ nén ve ja tó tũ, kÿ sóg ãjag mÿ sÿ nén ve ja ãn tó sór mũ gé, ha mẽ. ¹⁹ Krĩ há ãjag nÿtĩ, ge ra ãn krĩ tũ ag tóg ãjag mÿ há nÿtĩ ve nĩ. ²⁰ Û tÿ ãjag mÿ: “tag han ra, tag han tũg ra,” hen kÿ tóg ãjag mÿ sér tĩ ve nĩgtĩ. Û tÿ ãjag tũ mãn sór kÿ tóg ãjag mÿ há tĩ ve nĩgtĩ, ù tÿ ãjag mÿ un'ón mũ ag tóg ãjag mÿ há nÿtĩ ve nĩgtĩ, ù tÿ vëso: “tÿ inh ãn mág nĩ,” he mũ ag vÿ ãjag mÿ há nÿtĩ ve nĩgtĩ gé, ù tÿ ãjag kakã ki tãnh tĩ ãn ag ke gé. Û tÿ ge vÿ ãjag mÿ há kar nÿtĩ ve nĩgtĩ. ²¹ Inh mÿ'a tóg tĩ, sÿ tag tó kÿ. Vënh jykre tag to sóg krój nĩ, tag han sór vãnh inh nĩgtĩ, ag tÿ han ri ke tag.

Hã ra ag tóg ãjag mÿ ag tÿ nén ve ja ãn tó sór mũ, ón kÿ apóstolo ãn ag, ag tÿ nén ù há kar han mũ tó ag tóg tĩ. Kÿ sóg ag ri ke tónh ke mũ gé sir, ãn krĩ tũ ag ri kén. ²² Hebreu vÿ tÿ ag nÿtĩ. Tÿ sóg Hebreu nĩ gé. Israel krẽ'krẽ vÿ tÿ ag nÿtĩ. Tÿ sóg Israel krẽ'krẽ nĩ gé. Abraão krẽ'krẽ vÿ tÿ ag nÿtĩ. Tÿ sóg Abraão krẽ'krẽ nĩ gé. ²³ Cristo camarada vÿ tÿ ag nÿtĩ. Tag to sóg ag kãfór nĩ hã ra. Ha vé, krĩ tũ pẽ nĩ ve sóg nĩ, sÿ tÿ ag kãfór nĩ tag tón kÿ.

Ha mẽ, isÿ tÿ Cristo camarada nĩ ti: inh rãnrãj e tag hã to sóg ag kãfór nĩ, ise kÿ nĩn e ja hã to sóg ag kãfór nĩ gé.

Inh mrãnmrãn kãfór han ag tóg tĩ gé, ter kren tÿ hën ri ke ve inh, ag kãfór ke gé. ²⁴ Judeu ag ne inh mrãnmrãn tÿ 5 (ke) han', ag tÿ ù mrãnmrãn tÿ 39 (ke) han tĩ ãn tÿ 5 (ke) han ag tóg isÿ, kurã tÿ hën ri ke han tóg, ti tÿ 5 (ke) ãn tá krÿg jé. ²⁵ Kar kÿ ag tóg ka tÿ inh mrãnmrãn tÿ 3 (ke) han ja nĩgtĩ gé. Kurã tÿ hën ri ke han tóg ke gé, ti tÿ 3 (ke) ãn tá krÿg jé. Pó tÿ ag inh pin ja nĩgtĩ gé, isén jé, kurã pir ki. Kar kÿ sóg goj ki ter kren tãgtũ han ke gé, ãn kã sóg kejën kuty pir ki kurã mré goj nig kãki nãgnãr, goj kafã tũ kãki. ²⁶ Kuvar há ra tũg tÿ hën ri ke han inh, kÿ goj var tóg inh jagtar han. Ëg tũ péju(g) tĩ ag vÿ inh jagtar han tĩ. Inh mré ke ag vÿ inh vóg kónãn sór nĩgtĩ, fóg ag ke gé, cidade ki ke ag ke gé, ãmã tũ tá ke ag ke gé. Goj kafã tũ kri inh jagtar han. Ón kÿ ãg kanhkã ag vÿ inh jagtar han tĩ gé. ²⁷ Rãnrãj mág to inh jagtar tĩ gé, to sóg ron tĩ, kÿ sóg nũr tũ tÿ hën ri ke hyn han tĩ gé. Kejën sóg kókĩr tĩ, kejën sóg goj vëg tũ nĩgtĩ, vãkre tÿ hën ri ke han sóg tĩ, kusa mæg sóg tĩ, inh kur tóg iso tũg tĩ gé. ²⁸ Kÿ, isÿ kurã kar ki ti jagy tag vëg mũ mré hã sóg igreja krẽm vënhmãn tĩ ag to krĩ kufy han tĩ gé. ²⁹ Û tÿ Cristo vĩ to krónh ken kÿ tóg inh mÿ jagy tĩ gé. Û tÿ Topẽ vĩ mranh kÿ sóg kanẽ jur tĩgtĩ gé.

³⁰ Kÿ, isÿ vëso kÿ sóg isÿ nén ù jagy vëg mũ ãn tó sór tĩ, inh krój nĩ ãn tĩ. ³¹ Topẽ ne ki kanhró nĩ', ãg Senhor tÿ Jesus jóg ti. Ëg tÿ ti mÿ vĩ há han tóg tũ' henh ke tũ pẽ nĩ. Ti hã ne ki kanhró nĩ'. Inh pi(jé) ón mũ'. ³² Cidade tÿ Damasco tá sóg nĩ ja nĩgtĩ, kÿ pã'i mág tÿ rei tÿ Aretas ãn krẽm pã'i ù vÿ governo ki rĩr nĩ ja nĩgtĩ. ãn tóg ijo vãji ja nĩgtĩ. Ti polícia ag tóg ijo vãji ja nĩgtĩ, ag tÿ ise jé. ³³ Hã ra inh mré ke ag tóg kěj mág kãkã inh péju kÿ jãnkã ror tÿ isérem, cidade to ró tÿ, hã kÿ sóg kren. Isÿ ti jagy ve jan hã vẽ.

12

Paulo tÿ nén nẽ ve

1 Kÿ ãjag tÿ isÿ tÿ ùn mág nÿ tag mē sór kÿ, kÿ sóg ãjag mÿ ěg Senhor tÿ inh mÿ nén ven mÿ ěn tó sór mÿ gé ver, ti tÿ inh mÿ nén kãmén mÿ ti. Sÿ ãjag mÿ tónh ke tÿ vĕ vĕ, hã ra ãjag tóg mē sór mÿ. 2 Ha vé, ù ki kanhró sóg nÿ, Jesus ki rã ù. 14 (ke) anos ti nÿ ha, ti tÿ kanhkã ra tÿg kri, kanhkã tãgtÿ he mÿ ěn ra. Hĕn ri ke mÿn tóg ã rÿr há ra vyr, hĕn ri ke mÿn ti kuprÿg tóg ra vyr, inh pi(jé) ki kanhró nÿ'. Topĕ hã ne ki kanhró nÿ'. 3 Hã ra tóg ra vyr, hĕn ri ke mÿn ã rÿr há ra, ti kuprÿg hĕn ri ke mÿn, inh pi(jé) ki kanhró nÿ', Topĕ hã ne ki kanhró nÿ'. 4 Kÿ tóg ěg tÿ hĕ tá Topĕ mré nÿtÿnh ke mÿ ěn ra vyr, Paraíso he mÿ ěn ra. Tá tóg vĕnh vÿ jĕmĕ, ěprã ke tÿ nén tónh ke tÿ ěn mē tóg tá, kanhkã tá vĕnh jykre sÿnvÿ pĕ ěn, ěg tÿ tag ki nén ki kagtÿg ěn. 5 ěn hã to sóg: “ùn mág vÿ tÿ inh nÿ,” he sór mÿ. Isÿ vĕsóg ki kanhkã ra tÿg pijé'. Isÿ ěg tÿ ěprã vég tÿ ěn tó kÿ sóg inh krój nÿ hã tó sór mÿ. 6 Isÿ ùn mág nÿ tag tó kÿ sóg ki hã tó tÿ, vĕnh ó pijé'. Hã ra sóg tó tÿ nÿ, ãjag tÿ iso: “vĕnh kar kãfór vÿ tÿ ti nÿ,” he tÿ nÿ jé. Inh jykre vég ãjag tóg mÿgtÿ, inh vÿ mĕg ãjag tóg mÿgtÿ, kÿ tag hã to jykrén nÿ, tag hã to ãjag tóg inh jykre ki kanhrãn ke mÿ.

7 Kÿ Topĕ tóg, ti tÿ inh mÿ kanhkã ven kar kÿ (tóg) to jykrén gé, sÿ vĕsÿ ùn mág han sór tÿ nÿ jé. Hã jé tóg inh há tÿ nén ù jagy ki nÿ han tÿ gé, kÿ tóg sónh tÿ inh ki já ri ke nÿ. Satanás krĕm ke ù vĕ, kÿ tóg isãnh tÿ, isÿ vĕsÿ ùn mág han tÿ nÿ jé. 8 Kÿ sóg ěg Senhor mÿ to vÿ tãgtÿ han, ti tÿ inh mÿ tÿ tÿ' hen jé. 9 Hã ra tóg ke jãvãnh ja nÿ. Kÿ tóg inh mÿ: “ã jagãgtãn sóg tÿ,” he ja nÿ, “kÿ tóg há tÿ,” he ja tóg nÿ, ěg Senhor ti. “ã krój nÿ hã ki isÿ tÿ ùn tar nÿ ve há tÿ,” he ja tóg nÿ inh mÿ, ěg Senhor ti. Hã kÿ inh krój nÿ tag tóg inh mÿ há tÿ. Inh krój nÿn kÿ sóg Cristo tar hã tÿ tar nÿ nÿ. Tag hã ne há tÿ'. 10 Hã kÿ inh krój nÿ tóg inh mÿ sér tÿ, ag tÿ iso vÿ kónãn ti ke gé, inh jagtar nÿ ti ke gé, ag tÿ inh vóg kónãn ti ke gé, inh kanĕ jur ti ke gé. Inh mÿ tóg sér kar tÿ, sÿ nén vég mÿ ti, sÿ Cristo hã tÿ fe nÿn kÿ. Inh krój nÿ ěn kã sóg

tar nÿ, mÿr, ha mē.

Paulo tÿ Corinto tá ke ag to nén to jykrén

11 Ha vé ha, vĕsÿ ùn krÿ tÿ nÿ ěn ri ke han sóg, ãjag tÿ inh kutãn kÿ. ãjag tÿ iso vÿ há han ke vĕ vĕ. Inh pi(jé) ù tÿ vĕsÿ apóstolo han mÿ ěn ag krĕm ke nÿ', isÿ tÿ nén (ù) tÿ hã ra, mÿr, ha mē. 12 ãjag mÿ sóg sÿ tÿ apóstolo jĕ ven huri. Isÿ nén (ù) jagy vég mÿ ra sóg to krónh ke tÿ nÿgtÿ. ěg tÿ nén han vãnh hÿn han ja inh nÿgtÿ, ãjag rÿnve, milagre ti, Topĕ jykre ti ke gé. Hã ki ãjag tóg vĕnh mÿ, sÿ tÿ apóstolo jĕ ti. 13 Kÿ inh ãjag mÿ ne han ja tÿ nÿ nĕji, ãjag tÿ ěmã ù tá Jesus to vĕnhmãn tÿ ag to: “ěg kãfór ag nÿtÿ,” hen jé? Nén pir hã han tÿ inh nÿ, hã vÿ: ãjag jĕn ko ja tÿ inh nÿ, he mÿ, sÿ ãjag mré nÿn kÿ, kÿ tóg ãjag mÿ jagy nÿ ja tÿ nÿ. Tag tÿ kórég kÿ inh mÿ vĕnh pãte fón nÿ.

14 Ha vé ha, sÿ ãjag ve mãn sór vĕ mÿr. Sÿ tag to jykre tãgtÿ hã vĕ sir. Kÿ sóg inh jun kÿ ãjag mré nÿn kÿ (sóg) ãjag mÿ ti jagy nÿm sór tÿ nÿ gé, ùri. Inh pi(jé) ãjag tÿ mãn sór mÿ'. Sÿ ãjag vĕnh kãtÿg ke vĕ. ěg krĕ pi(jé) ěg rico han tÿ', ěg tÿ ag jĕ'ÿn mÿ ra. ěg hã ne ěg krĕ mÿ nén ù nÿm tÿ'. 15 Hã kÿ sóg isÿ fón kãn ke mÿ, ãjag tugrÿn, vĕnh fĕg jé sóg ke mÿ gé, sÿ ãjag krenkren han jé. ãjag to sóg há tãvÿ nÿ. Hã kÿ tóg inh mÿ e tÿ, ãjag tÿ iso há tÿ nÿtÿ ti. 16 Kÿ ãjag tóg ki kanhró nÿtÿ, isÿ ãjag mré nÿn kÿ ãjag mÿ ti jagy nÿm sór tÿ nÿ ti.

Hã ra sóg nĕji ãjag vatãnh tá ãjag krÿn tÿ, ãjag mÿ sóg nĕji ón tÿ. 17 Kÿ inh mÿ ãjag vatãnh tá ãjag tÿ mãg tÿ', sÿ ãjag mÿ inh mré ke ag jĕgnĕn kÿ'? Ke tÿ sóg nÿgtÿ mÿr. 18 Tito mÿ sóg to vÿ, ti tÿ ěg régre ù ěn mré ãjag vĕnh tÿg jé. Kÿ Tito mÿ inh mÿ ãjag tÿ ma kãtÿg ja nÿ'? Ke tÿ tóg nÿ, ki kanhró ãjag tóg nÿtÿ. Inh jykre hã han tóg tÿ, Tito ti. Isÿ nén han mÿ ěn hã han tóg tÿ.

19 ãjag hÿn iso: “ón kÿ tóg vĕnh jagfy vÿ mÿ,” he mÿ. “Ti tÿ ěg tÿ ã to há nÿtÿ ěn han sór vĕ,” he ãjag hÿn mÿ iso. Hã tÿ vĕ, kÿ Cristo vÿ ki kanhró nÿ, Topĕ ti ke gé. ãjag to sóg há pĕ nÿ, hã kÿ sóg

vĩ mũ, ãjag tỹ inh vĩ tugrĩn ti hã to tar nỹtĩ jé. ²⁰ Tag hã to sóg jykren mũ, ha mẽ: hẽn ri ke mũn ẽg tóg jagnẽ tỹ ùn mũ, sỹ ãjag ki jun kỹ. Hẽn ri ke mũn ãjag tóg jagnẽ to jũ mũ, hẽn ri ke mũn ãjag tóg jagnẽ tũ ki vễ'ĩ mũ, hẽn ri ke mũn ãjag tóg jagnẽ to krĩ rỹ nỹtĩ, vẽn kar hẽn ri ke mũn ãjag tũ hã mũ ẽkren sór tĩ, hẽn ri ke mũn ãjag tóg jagnẽ to vĩ kónãn mũ, hẽn ri ke mũn ãjag tóg jagnẽ to vĩ vĩ henh mũ, hẽn ri ke mũn ãjag tóg jagnẽ kãfór nỹtĩ sór mũ, hẽn ri ke mũn ãjag tóg vẽn jykre e han sór mũ. ²¹ Kỹ tóg inh mỹ'a tĩnh mũ, sỹ ãjag ki jun kỹ, kỹ Topẽ tỹ isỹ ùn sĩ han ri ke vễ sir. Inh fỹnh ke vễ, ãjag tỹ vẫsỹ Topẽ vĩ mranh ja ẽn tovãnh sór tũ nỹtĩn kỹ, nẽn ù kavéj ẽn ti, ã prũ tũ fi mré nỹ, ã mẽn tũ mré nỹ, fag to ẽn tĩ ẽn mỹr. ãjag tỹ ẽn tovãnh tũ nĩn kỹ tóg inh mỹ'a tĩnh mũ.

13

Paulo tỹ ag jyvẽn mãn mũ

¹ Sỹ ãjag ve tãgtũnh ke vễ ha. Kỹ sóg ãjag jykre venh ke mũ. Û tỹ ãjag jykre kórég vэг mũ vỹ tónh ke mũ, ãjag tỹ ti kórég han ja ti. Ûn régre vỹ tugtónh ke mũ, ke tũ nĩn kỹ ùn tãgtũ. ² Tag tó inh huri, kỹ sóg tó mãn sór mũ mỹr. Sỹ ãjag mré nĩ ja nĩn kỹ sóg ãjag mỹ tag tó ja nĩ, kỹ sóg ùri ãjag mỹ rán mũ sir, sỹ ãjag mré nĩ tũ nĩn kỹ, ha mẽ. Sỹ ãjag mré nĩ ja nĩn kỹ sóg komẽr hã vĩ ja nĩ, ù tỹ Topẽ vĩ mranh ja ẽn ag mỹ. Inh jun mãn kỹ inh pi(jé) komẽr hã vĩ mãn mũ', ha vemnĩ. Vĩ tar han jé sóg ke mũ mỹr. ³ Cristo vĩ mẽ sór ãjag mũ, inh ki. Mẽ jé ãjag tóg ke mũ. Ti pi(jé) krój nĩ'. Tar ti nĩ, hã kỹ sóg vĩ tar han ke mũ gé. ⁴ Krój nĩ ve ja ti nĩ, ti tỹ cruz to sa kỹ. Hã ra tóg rĩr mãn, Topẽ tỹ ti rĩn mãn kỹ. Topẽ tar nĩ hã vễ. Kỹ sóg krój nĩ gé, sỹ ti ki rã kỹ jẽn kỹ, hã ra sóg ti mré rĩr kỹ jẽ gé, ãjag mỹ, Topẽ tar nĩn kỹ.

⁵ ãjag jykre tugnỹm nĩ. “Inh mỹ Jesus ki rã há han mũ vỹ?” hemnĩ, veso jykren kỹ. “Jesus Cristo mỹ inh kãkã nĩ?” hemnĩ. ãjag tỹ tag to: “hỹ, hã vễ,” he tũ nĩn kỹ ãjag pi(jé) tỹ ti tũ nỹtĩ'. Ẽn kã ãjag tóg ti tovãnh kỹ mũ nĩ

sir. ⁶ Hã ra sóg ti tovãnh ja tũ nĩ. ãjag tỹ tag ki kanhrãn kỹn há tĩ. ⁷ ãjag to sóg Topẽ mré vẽn tĩ, ãjag tỹ nẽn ù kórég han tũ nĩ jé. Kỹ inh rãnrãj tóg Topẽ mỹ há tĩ sir, vẽn kar mỹ ke gé. Ag tỹ hã ra iso é he mũ ra nẽn ù há tãvĩ han sórmnĩ, ha mẽ, kỹ ãjag tỹ Jesus tũ hã han ke mũ tag ne há tãvĩ nĩnh mũ'. ⁸ Inh pi(jé) ù tỹ ki hã tó mũ kato tẽ sór mũ'. Û tỹ ki hã tó mũ tag ve sór inh nĩ mỹr. ⁹ Inh mỹ tóg sér tĩ, inh krój nĩn kỹ, kỹ tóg inh mỹ sér tĩ gé, ãjag tar nỹtĩn kỹ. Hã jé sóg Topẽ mré vĩ tĩ, ti tỹ ãjag mỹ vẽn jykre há ẽn nĩm jé, ãjag tỹ há pẽ nỹtĩ jé. ¹⁰ Hã kỹ sóg ãjag mỹ carta tag rán, sỹ ãjag vэг tũ nĩn kỹ. Kỹ sóg komẽr hã vĩ sór mũ, sỹ ãjag mré nĩnh ken kỹ. Inh pi(jé) vĩ tar han sór mũ', inh pi(jé) ẽg Senhor tỹ isar han kỹ inh vĩ tar tỹ ãjag kókén sór mũ'. ãjag tar han sór inh mũ mỹr.

¹¹ Inh kanhkã', sỹ ãjag mỹ rán kãn hã vễ. Hã ra sóg ver tag tó sór mũ, ha mẽ: vẽn kãn nĩ, ãjag tỹ kygneg tũ nĩ jé, inh vĩ jẽmẽmnĩ, vẽn jykre pir han nĩ, krĩ kuprã nỹtĩmnĩ. Topẽ ne ẽg to há nĩ', ti ne ẽg krĩ kuprãg tĩ'. Ti hã ne ãjag ki rĩr mũ', ãjag tỹ ti jykre tag han kỹ.

¹² Jagnẽ ki nhun ke ri ke han nĩ, Jesus mré ke kar ki, ãjag tỹ jagnẽ nĩgé kãgmĩ kỹ. Topẽ tũ ki ge kỹ nỹtĩ kar vỹ ãjag mỹ: “ãjag mỹ há?” he sór mũ.

¹³⁻¹⁴ Ẽg Senhor tỹ Jesus Cristo jé ãjag tar han tĩ. Topẽ vỹ ãjag to há nĩ. Tĩ kuprĩg vỹ tỹ ãjag jagrẽ nĩ. Ti jykre hã mũ mũmnĩ. Hã vễ.

PAULO TỠ CARTA HAN: GALÁCIA TÁ KE AG MỠ CARTA

¹ Paulo tỡ rá vễ, inh. Isỹ ga tỡ Galácia tá ke ag mỡ rán hã vễ. Jesus Cristo hã vỹ inh fễg, sỡ tỡ ti apóstolo jẻ jẻ, ẻg jóg tỡ Topẻ ti ke gẻ. ẻprã ke tỡ inh fễg pijẻ'. Jesus Cristo hã ne inh fễg', Topẻ tỡ ừn rỡn mẵn mủ ti, ti ter kar kỡ. ² Sỡ inh mrẻ ke ag mrẻ ga tỡ Galácia tá ke ag mỡ rán hã vễ, ừ tỡ Galácia tá Jesus to vẻnhmẵn tỡ ag mỡ.

³ Topẻ mỡ sóg to vỡ tỡ, ti tỡ ảjag tar han jẻ, ẻg jóg mág tỡ ảjag krỡ kuprãg jẻ, ẻg pã'i tỡ Jesus Cristo ti ke gẻ.

⁴ Ti hã ne ừ tỡ ả tẻn mủ ag mỡ vẻnh fễg', ti tỡ ẻg tỡ Topẻ vỡ mranh tỡ tỡ' he jẻ, kỡ tóg ẻg kren han, ẻprã ke jykre to. ẻprã ke jykre tỡ pẵno nỡ kỡ tóg vẻnh jykre tag ki ẻg kunủ. ẻg jóg tỡ Topẻ tỡ nẻn ve sỏr mủn hã vễ, ti hã ne Jesus mỡ tag tỏ ja nỡ'. ⁵ Kỡ ẻg tóg Topẻ to vỡ há han sỏr mủ, kỡ tóg tũg' he jãvãnh nỡ, ti to vỡ há tag ti. Hã vễ.

Jesus kẵme pir nỡ

⁶ ảjag ne tóg kẵnhmar sỡ ảjag mỡ Cristo kẵmẻn ja ẻn tovãnh sỏr mủ', ti tỡ ẻg jagfy ter ja kẵme ti. Ti kẵme ừ nỏn mủ sỏr ảjag tóg mủ, Cristo tỡ ẻg mỡ tỏ ja tỡ nỏn. Inh mỡ tóg e tỡ mỡr, ảjag jykre tag ti. ⁷ Cristo kẵme vỹ pir nỡ, kỡ ti kẵme ừ tóg tỡ tỡ. Hã ra ừ ag tóg ảjag krỡ kufy han sỏr mủ, hã kỡ ag tóg Cristo kẵme ẻn ki krỏm há han tỡ nỡgtỡ. Ừ tỏ sỏr ag tóg mủ mỡr, Cristo jykre to, hã vỹ: “ảjag krenkren jẻ ảjag tóg Cristo ki rã kar kỡ Judeu ag jykre han ke mủ gẻ, Topẻ tỡ Moisẻs mỡ nẻn tỏ ja ẻn ti,” he mủ. ⁸ Hã ra sỏg ảjag mỡ tỏ há han ja nỡgtỡ, isỹ ảjag mỡ: “ti ki rã tãvỡ han jẻ ảjag tóg ke mủ,” hen kỡ. Ừ tỡ inh vỡ tag ri ke tỏ tỡ ag jẻ mủ kỏnẵn. Hẻn ri ke mủn isóg ảjag mỡ tag tỏ tỡ nỡ, hẻn ri ke mủn sỏg ti pẵte nẻn ừ tỏnh ke mủ. Kỡ inh jẻ tỡg kỏnẵn. Hẻn ri ke mủn kanhkã tá Topẻ tỡ jẻnẻ jafã tóg isỹ tỏ ja ẻn ri ke han ke tỡ nỡ, pẵte tóg hẻn

ri ke mủn nẻn ừ tỏ sỏr mủ. Kỡ ti jẻ tỡg kỏnẵn. ⁹ Tag tỏ ja inh nỡ, kỡ sóg tỏ mẵn mủ sir. Ừ tỡ ảjag mỡ Cristo kẵmẻn kỡ, hã ra tóg ảjag mỡ isỹ tỏ ri ke han tỡ nỡ, isỹ tỏ pẵte tóg ừ tỏ sỏr mủ, kỡ ti jẻ tỡg kỏnẵn.

¹⁰ Vỡ tar han sóg tỡ, ẻprã ke kỏrẻg ag to. Inh pi(jẻ) ón kỡ ag mỡ vỡ há han sỏr mủ', ag tỡ iso há nỡtỡ jẻ'. ẻprã ke ag tỡ iso há nỡ tag, ag tỡ iso kỏrẻg nỡ tag tóg inh mỡ tỡ nẻn ừ tỡ nỡ.

Isỹ ẻprã ke ag tỡ iso nẻn tỏ mủ to jykren nỡ ra inh hỡn Cristo tỡ ki rỡr tỡ nỡnh mủ vễ. Hã ra sóg ti hã to jykren tỡ. “Isỹ nẻn tỏ mủ hỡn ti mỡ há nỡ, ti mỡ kỏrẻg nỡ vỏ?” he sóg tỡ, ti tỡ inh mỡ vỡ há han jẻ, Topẻ ti.

Paulo tỡ Topẻ vỡ hã tỏ

¹¹⁻¹² Cristo kẵmẻn ja inh nỡgtỡ, isỹ ảjag mỡ: “ti ki rã kỡ ẻg krenkren ke mủ, ẻg tỡ Moisẻs jykre han tỡ ra,” hen kỡ. ẻprã ke tỡ vẻkẻ nẻn ừ to jykren ja pijẻ', sỡ ảjag mỡ nẻn tỏ mủ ti. ẻprã ke tỡ inh kanhrãn ja pijẻ'. Ừ pi(jẻ) inh mỡ: “tag tỏmỡ,” he mủ'. Jesus Cristo hã ne inh kanhrãn', ti hã ne inh mỡ tag tỏ kẵn'. Tag to jykren nỡ, inh kanhkã'.

¹³⁻¹⁴ Isỹ vãsỹ nẻn han ja mẽ ảjag tóg huri. Tỡ sóg Judeu krẻ nỡ, hã kỡ sóg Judeu jykre han tỡ ja nỡgtỡ, Moisẻs tỡ ẻg jóg'jóg ve ag mỡ Topẻ jykre tỏ ja ẻn ti. Kỡ sóg inh povo jykre ki, Judeu jykre ki sóg vãsãn mág, hã kỡ sóg inh rẻgre ag pẵtẻn, sỡ ẻg jykre ki krỏm to tar tãvỡ nỡn kỡ. ẻg jóg'jóg ve ag jykre tãvỡ han sóg nỡgtỡ mỡr, tag hã mỡ sóg ẻkren ja nỡgtỡ. Kỡ sóg kygnẻ kỡ: “Jesus hỡn ón kỡ vẻsỡ Topẻ han,” he ja nỡ gẻ. Hã kỡ sóg ti ki ge kỡ nỡtỡ ag vỏg kỏnẵn tãvỡ han, isỹ ag tỡ tỡ' he jẻ. Ag jagãgtãn vãnh ja inh nỡgtỡ.

¹⁵⁻¹⁶ Hã ra Topẻ tóg kejẻn inh mỡ Jesus to: “inh kỏsin vỹ tỡ ti nỡ,” hẻ, isỹ fóg ag mỡ, kanhgág ag mỡ ti kẵmẻn jẻ, ừ tỡ mẽ ja tỡ ag kar mỡ. Ti hã tóg inh mur to hã inh kuprẻg, inh jagãgtãn kỡ. Kỡ, Jesus tỡ inh mỡ vẻnh ven kar inh pi(jẻ) ẻprã ke ừ mrẻ vẻmẻn', ti ki jẻmẻ jẻ'. ¹⁷ Kỡ sóg Jerusalẻm ra tỡg ja tỡ nỡ gẻ, sỡ ijo apóstolo ag mrẻ vẻmẻn jẻ. Ga

tỹ Arábia ra sóg vyr, ên kã, kar kỹ sóg tá kãtĩg kỹ cidade tỹ Damasco tá jun mãn.

¹⁸ Kỹ, 3 anos tũg kỹ sóg kejẽn Jerusalém ra vyr, sỹ apóstolo Pedro mré vēmén jé. Ti mré sóg kurã tỹ 15 (ke) han, tãvĩ. ¹⁹ Ên kã inh pi(jé) apóstolo ù ag vé'. Tiago hã ve inh, êg Senhor jãvy ên, isỹ Pedro mré vĩn kỹ.

²⁰ Ājag mỹ sóg ki hã rán mũ. Inh pi(jé) ón mũ', Topẽ hã ne ki kanhró nĩ'.

²¹ Tag pãte sóg ga tỹ Síria ra vyr, ga tỹ Cilícia ra ke gé. ²² Isỹ ra tũg jé sóg ga tỹ Judéia fĩn rãm. Kỹ Judéia tá Jesus to vẽn hãn tĩ ag inh ki kagtĩg nỹtĩ ja nĩgtĩ. Inh ve ja tũ ag nỹtĩ ver, Judéia tá Cristo ki ge kỹ nỹtĩ ag. ²³ Iso vĩ hã mẽ ja ag tóg nĩgtĩ, hã vỹ: “ũ tỹ êg vóg kónãn mũ ên nẽji Cristo tó mũ,” he mũ. “Vãsỹ tóg ù tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ ag tũg sór ja nĩ, hã ra tóg ùri ti kãmén mũ ha, nẽji,” he ja ag tóg nĩgtĩ iso. ²⁴ Kỹ ag tóg isugrĩn Topẽ to vĩ há han ja nĩgtĩ, ag tỹ tag mẽ kỹ.

2

Paulo jykre tỹ apóstolo ù ag mỹ há nĩ.

¹ Tag pãte 14 anos tũg kar sóg Jerusalém ra tũg mãn gé, Barnabé mré, kỹ Tito tóg êg mré vyr gé. ² Topẽ tỹ inh mỹ: “ha ra tũg,” he ja vẽ. Tá jun kỹ sóg ag mỹ isỹ nén tó tĩ ên kãmén kãn ja nĩ sir, sỹ fóg ag mỹ nén kãmén tĩ ên ti. Vyr mỹ sóg tag to pã'i ag mré vēmén. Fóg ag mỹ sóg: “Jesus ki rã kỹ êg krenkren ke mũ, êg tỹ Moisés jykre han tũ ra,” he tĩ. Kỹ sóg tag to pã'i ag ki jẽmẽ sór ja nĩ, sỹ ag mỹ: “mỹ há, fóg ag tỹ Moisés jykre han tũ ra, kanhgág ag ke gé?” he jé. Isỹ fagrĩnh mỹ rãnrãj jãvãnh tóg tĩ, isỹ fagrĩnh mỹ carreira ri ke han jãvãnh tóg tĩ, hã kỹ sóg ag ki jẽmẽnh vyr. ³ Kỹ tóg ag mỹ há tĩ, sỹ fóg ag mỹ, kanhgág ag mỹ Jesus hã tó mũ ti, sỹ ag mỹ Moisés tó tũ ra, sỹ ag mỹ Judeu ag jykre tó tũ ra, sỹ ag mỹ: “ha ãjag gré fár junun kym,” he tũ ra. Hã kỹ ag tóg Tito mỹ: “ha kym,” he ja tũ nĩ gé. Fóg tỹ Grego vẽ, Tito ti, ù tỹ Jerusalém ra inh mré tĩ mũ ên ti. Hã kỹ tóg ã gré

fár kym ja tũ nĩ, ti tỹ tỹ Judeu tũ nĩn kỹ. ⁴ Hã ra ón kỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag tóg ti kym sór ja nĩ. Ón kỹ ag tóg Jesus jykre ve sór ja nĩ. “Ti mỹ Moisés jykre tovãnh tũ'?” he ag tóg iso. Ag tỹ Moisés jykre krẽm êg vin mãn sór ja vẽ, kỹ tóg êg patrão ri ke nĩ, Moisés jykre ên ti. ⁵ Hã ra sóg ag kato tẽ. Inh pi(jé) ag mỹ: “hỹ,” he ja nĩgtĩ'. Ag kato tẽ tãvĩ han ja inh nĩgtĩ ãjag jagfy, ãjag tỹ vẽn hãn vĩ há hã kri fi jé, Jesus kãme tỹ ãjag mỹ sér tĩ jé, ãjag tỹ Moisés jykre kufy ên han tũ nĩn kỹ.

⁶ Kỹ pã'i ag tóg isỹ ag mỹ nén kãmén mũ ên to: “tó kãn ja tũ ã nĩ,” he ja tũ nĩ gé, ùn mág ag. Vãsỹ ag tóg tỹ pã'i tũ ja nỹtĩgtĩ, ùn mág tag ag, hã ra tóg inh mỹ tỹ nén ù tũ nĩ, ha mẽ. Topẽ mỹ ti tỹ nén ù tũ nĩ, êg tỹ êprã ke ag mỹ tỹ ùn mág nỹtĩ ti, ùn sĩ nỹtĩ ti ke gé. ⁷ Kỹ tóg pã'i tag ag mỹ há tĩ, sỹ fóg ag mỹ, sỹ kanhgág ag mỹ Topẽ vĩ tónh ke ti, ùn gré fár junun kym ja tũ ên ag mỹ, Topẽ tỹ inh mỹ: “povo ù ag mỹ tónh tũg,” hen kỹ. “Topẽ vỹ Pedro mỹ tó, ti tỹ Judeu ag mỹ tó jé, ùn gré fár junun kym kỹ nỹtĩ ên ag mỹ, hã ra ã tóg ù ag mỹ tónh ke mũ,” he ja ag tóg nĩ inh mỹ, Jerusalém tá ùn mág ag. ⁸ Topẽ ne Pedro ti tar han, ti tỹ tỹ Judeu ag apóstolo jẽ jé. Kỹ tóg isar han, isỹ tỹ ù ag apóstolo jẽ jé, ùn tỹ Judeu ag jykre han tũ kar ag. ⁹ Tag ve ag, Topẽ tỹ tag to isar han mũ ve ag, Tiago ti, Pedro ti, João ti ke gé. Igreja to pã'i vỹ tỹ ag nỹtĩ, kỹ ag tóg tỹ igreja nũna ri ke nỹtĩ. Ên ag ne inh nĩgé mẽ', Barnabé nĩgé ke gé. Hã kỹ ag tóg êg mỹ: “há ti nĩ, ãjag rãnrãj ti, ãjag tỹ nén han sór mũ ti,” he mũ. “Hã fóg ag mỹ tónh mũjẽg, kanhgág ag mỹ, jãvo êg tóg ù tỹ Judeu ag jykre han mũ ag hã mỹ tónh ke mũ,” he ag tóg mũ êg mỹ, pã'i ag. ¹⁰ Kỹ ag tóg êg mỹ to vĩ, êg tỹ ag kãmĩ ùn vêsýrénh mũ ag jagãgtãn jé, êg tỹ ag mỹ nén ù jẽnẽ jé, fag mỹ ke gé. Tag han sóg tĩ mỹr. Inh pi(jé) kã jatun tĩ'.

Fóg ag tỹ Judeu ag ri ke nỹtĩ

¹¹ Kỹ kejẽn Pedro tóg cidade tỹ Antioquia tá jun ja nĩgtĩ. Hã ra tóg tá

kygně, kŷ sóg ti kato tē. Ti hã mŷ sóg ti kygně ên tó. ¹² Kŷ Tiago tóg kejĕn ti mré ke ũ ag jĕgně ja nĭgtĭ. Ag tŷ junjun tũ ki Pedro tóg fóg ag mré jĕn ja nĭgtĭ, Judeu tũ ag mré. Hã ra Tiago tá ke ag tŷ junjun kŷ tóg sir Judeu tũ ag mré jĕn jãvãnh nĭ sir, ti tŷ Judeu ag kamĕg vĕ sir, ũn gré junun fár kym tĭ ag jagfy. Kŷ Pedro tóg ón kŷ vyrmŷ nĭ mŷ sir, fóg ag vãm kŷ. ¹³ Kŷ ti mré Judeu ũ ag tóg fóg ag vãm mŷ gé sir. Kŷ vãhã Barnabé tóg fóg ag vãm mŷ gé sir. Ki kanhró ti nĭ vĕ, Barnabé ti, ĕg tŷ jatun mŷ fóg mré nĭnh ke ti, ĕg tŷ tŷ Judeu nŷtĭ ra. ¹⁴ Ag kar vŷ kygně kãn, Pedro nón. Jesus jykre pijé', vĕnh vĭ sér pijé'.

Sŷ ag tŷ kygně tag ve kŷ sóg vĕnh kar rĭnve Pedro mŷ tag tó, ha mĕ. “Ha vé, Judeu vŷ tŷ ã nĭ,” he sóg ti mŷ. “Ã tŷ tŷ Judeu nĭ ra ã tóg fóg jykre han ja nĭgtĭ, fóg mré jĕn kŷ,” he sóg ti mŷ. “Kŷ ã tŷ ne jé ũri Judeu jykre han mãn sór nĕ? Ã tŷ ne jé fóg ag mŷ: Judeu ag jykre han nĭ, he sór nĕ?” he sóg ti mŷ.

Jesus ki ge kŷ nŷtĭ kŷ ĕg povo pir ri ke nŷtĭ

¹⁵ Judeu krĕ vŷ tŷ ĕg nŷtĭ, kŷ ĕg tóg fóg ag tŷ Topĕ vĭ mranh tĭ ĕn ri ke tũ nŷtĭ. ¹⁶ Hã kŷ ĕg tóg Topĕ tŷ vãsŷ ĕg jyvĕn tĭ ĕn ki kanhró nŷtĭ. Hã ra ĕg pi(jé) tag tigrĭn Topĕ mŷ há nŷtĭ'. Ēg tŷ Jesus Cristo ki ge kŷ ĕg ti mŷ há nŷtĭ. Hã kŷ ĕg tóg Jesus Cristo ki ge kŷ nŷtĭ, ĕg tŷ ti mŷ tŷ ũn há nŷtĭ jé, ti tŷ ĕg tŷ ti ki ge kŷ nŷtĭ tag tigrĭn ĕg mŷ vĕnh pãte fón jé sir. Ēg pi(jé) Topĕ tŷ vãsŷ ĕg jyvĕn tĭ ĕn ki króm ja nĭgtĭ', hã kŷ ĕg tóg ti mŷ tŷ ũn há tũ nŷtĭ, ĕg tŷ ti tŷ vãsŷ ĕg jyvĕn han sór mŷ ra. Topĕ pi(jé) Moisés tŷ ĕg mŷ vĕnh jykre nĭm ja ĕn tigrĭn ĕg mŷ vĕnh pãte fón ke mŷ'. Jesus Cristo tigrĭn ke vĕ.

¹⁷ Kŷ tóg ge nĭ. Ēg tŷ Cristo ki ge tigrĭn ĕg tóg Topĕ mŷ tŷ ũn há nŷtĭ. Ēg tŷ Topĕ vĭ mranh kŷ, hã kŷ tóg ĕg mŷ vĕnh pãte fón mŷ, ĕg tŷ tŷ Judeu nŷtĭn kŷ, kŷ tóg fóg ag mŷ vĕnh pãte fón mŷ gé, kanhgág ag mŷ ke gé.

Kŷ ãjag hŷn iso: “ã tŷ tag tó kŷ ã tóg: Cristo vŷ Topĕ vĭ mranh tag to

há nĭgtĭ, he tĭ,” he sór mŷ. Vó, hã tũ vĕ. ¹⁸ Hã ra tag to jykren, ha mĕ: ĕg tŷ Topĕ tŷ vãsŷ vĕnh jykre to: “vĕnh jykre tag han mãn ke tũ ĕg nĭ ha,” he kar kŷ: “vó, han mãn jé ĕg tóg ke mŷ, ge ra,” hen kŷ tóg vĕnhmŷ tĭ sir. Vĕnh jykre régre vĕ sir. ¹⁹ Topĕ tŷ vãsŷ ĕg jyvĕn ja ĕn ki kanhró ĕg tóg nŷtĭ. Kŷ ĕg tóg ti tŷ ĕg jyvĕn mŷ ĕn mĕ kŷ: “vĕnh jykre kórĕg han kŷ sóg Topĕ vĭ mranh tĭ,” he mŷ sir. Ti vĭ ki króm ki kagtĭg ĕg tóg nŷtĭ, ĕg tŷ ki króm sór mŷ ra. Hã ra Cristo vŷ ĕg jykre si tŷ tũ' he ja nĭ. Ti mré tóg cruz to sa ja nĭ, ĕg jykre si ti. Kŷ tóg ĕg mŷ vĕnh jykre tãg nĭm mŷ sir, ĕg tŷ tŷ Topĕ tũ nŷtĭ jé. ²⁰ Ēg jykre si vŷ tũ' hé. Hã kŷ ĕg tóg ti tũ hã han tĭ, ĕg tŷ ver ga kri mŷn kŷ. Topĕ kósin ki rã tigrĭn ĕg tóg sir rĭnrĭr nŷtĭ. Ti fe vŷ tŷ ĕg nŷtĭ, ĕg kar vŷ tŷ ti fe nŷtĭ, kŷ tóg ĕg jagfy ũ tŷ ã tén tĭ ag mŷ vĕnh fĕg, kŷ tóg ĕg jagfy ter ja nĭ. ²¹ Ti ki ge kŷ nŷtĭ tigrĭn ĕg tóg Topĕ mŷ há nŷtĭ. Topĕ tŷ ĕg jagãgtãn hã vĕ. Ēg tŷ: “Topĕ jykre si ki króm kŷ inh hŷn Topĕ mŷ tŷ ũn há nĭ,” hen kŷ Cristo vŷ fagrĭnh mŷ ter ja nĭ. Kŷ ĕg tóg Topĕ tŷ ĕg jagãtãn tag tŷ tũ' he mŷ. Hã tũ vĕ mŷr.

3

Ēg tŷ Jesus ki ge kŷ ĕg krenkren ke

¹ Galácia tá ke', ãjag ne tóg krĭ tũ nŷtĭ ve nŷtĭ'. Ũ nŷ ãjag krĭn kónãn, ãjag tŷ Jesus Cristo tovãnh sór jé? Ti tŷ ka to sa ja ĕn tó kãn inh mŷr ãjag mŷ, kŷ ãjag tŷ ne jé vãsŷ vĕnh jykre ĕn han sór nĕ?

² Kŷ sóg ãjag ki tag jĕmĕ sór mŷ, ha mĕ: Topĕ ne ãjag mŷ ã kuprĭg jĕnĕ'. ãjag tŷ vãsŷ vĕnh jykre si ĕn mŷ mŷ tigrĭn ãjag mŷ jagrĕn kŷ nŷtĭ'? Vó, inh vĭ tigrĭn ãjag tóg Cristo ki ge kŷ nŷtĭ, kŷ ãjag tóg Cristo ki ge tigrĭn jagrĕn kŷ nŷtĭ.

³ Kŷ krĭ vĕnh mŷ han sór tũg nĭ. Topĕ kuprĭg tŷ ãjag krĭn kŷ ãjag Jesus ki ge ja nĭ. Kŷ: vĕsóg ki sóg ti jykre ki krov,” he tũg nĭ. ⁴ Ke tũ nĭ (mŷ) ra ãjag tóg fagrĭnh mŷ Topĕ kuprĭg tŷ jagrĕ nĭ ĕn vé. Hã ra tóg inh mŷ fagrĭnh mŷ ke tũ nĭ. ⁵ Kŷ ũ tŷ ãjag mŷ ã kuprĭg jĕnĕg mŷ ĕn vŷ ĕg tŷ nĕn han vãnh hŷn han ja

nĩgtĩ gé. Ti mĩ ājag tỹ vāsỹ vėnh jykre si mĩ mũ tigrĩn milagre ěn hyn han'? Vó. Ājag tỹ Cristo kāme sér mē kỹ ti ki ge tigrĩn tóg milagre ěn hyn han. Tag to jykrén.

⁶ Kỹ Abraão to jykrén nĩ gé. Topě ki tóg rā kỹ nĩ ja nĩ, kỹ tóg Topě mĩ tỹ ũn há nĩ sir, Abraão ti. ⁷ Tag to jykrén há han nĩ. Ěg tỹ Abraão nón Topě ki ge kỹ nỹtĩ kỹ ěg tóg Abraão krě'krě ag ri ke nỹtĩ. ⁸ Topě vỹ fóg ag mré kanhgág ag krenkren han sór mũ, ag tỹ ti ki ge kỹ. Ũ tỹ Judeu jykre han tũ ag kar krenkren han sór tóg mũ. Hã tóg rán kỹ nĩ. Vāsỹ tóg rán kỹ nĩ, Topě vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. Vāsỹ tóg Abraão mĩ vėnh vĩ sér tag tó ja nĩ, ha mē: “povo kar mĩ sóg vĩ há han ke mũ, ā tigrĩn,” he ja tóg nĩ, Topě ti, Abraão mĩ. ⁹ Ti mĩ tóg vĩ há han ja nĩ, Topě ti, Abraão mĩ, ti tỹ ti ki rā há han kỹ. Kỹ tóg ũ tỹ ti nón ti ki ge kỹ nỹtĩ ag mĩ vĩ há han ke mũ gé.

¹⁰ Ũ tỹ vāsỹ vėnh jykre si ěn ki króm tigrĩn kren sór mũ ag mĩ tóg vĩ kónān ke mũ, Topě ti, ag tỹ ki króm sór mũ ra mranh kỹ, mỹr, ha mē. Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, ha mē. “Topě tỹ ěg jyvėn mũ tóg e nỹtĩ, kỹ ti vĩ tóg rán kỹ nỹtĩ. Ěg tỹ ki króm kān ke vė. Ũ tỹ mranh pir han mũ mĩ tóg vĩ kónān ke mũ, Topě ti,” he tóg, Topě vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. ¹¹ Hã kỹ ěg tỹ Topě tỹ vāsỹ ěg jyvėn mũ ěn ki króm sór mũ ra ěg tóg ti mĩ tỹ ũn há tũ nỹtĩ, Topě ti mĩ, ěg tỹ ki króm kān tũ nĩn kỹ. Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ gé: “ěg tỹ Topě ki ge kỹ nỹtĩn hã kỹ ěg tóg ti mĩ tỹ ũn há nỹtĩ, kỹ ěg tóg krenkren ke mũ ha,” he ja tóg nĩ, Topě vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. ¹² Kỹ Topě tỹ vāsỹ ěg jyvėn tĩ ěn vỹ ěg tỹ ti ki rā ri ke tũ nĩ. Hã kỹ tóg tag tó ja nĩ, Topě ti, ha mē: “ājag tỹ inh vĩ ki króm tigrĩn ājag krenkren ke mũ,” he ja tóg nĩ. Hã ra ěg tóg ki króm ki kagtĩg nỹtĩ, hã kỹ ěg tóg ti jykre si ki króm sór mũ ra ki króm ja tũ nĩ, hã kỹ ěg tóg krenkren ke tũ nĩ sir.

¹³ Jāvo ěg tỹ Cristo ki ge kỹ ěg krenkren ke mũ. Topě vỹ ěg mĩ vĩ kónān ke mũ vė, ěg tỹ ti tỹ vāsỹ ěg jyvėn mũ ěn mranh ja to. Hã ra Cristo

tóg ěg kren han mũ, Topě tỹ ěg mĩ vĩ kónān tũ nĩ jé. Cristo hã ne Topě mĩ: “ha ag jagfy inh hã mĩ vĩ kónān,” he ja nĩgtĩ'. Ti to tag tóg rán kỹ nĩ, ha mē: “ũ tỹ cruz to sa mũ ěn mĩ tóg vĩ kónān mũ, Topě ti,” he ja tóg nĩgtĩ, Topě vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. ¹⁴ Ti tỹ Cristo hã mĩ vĩ kónān kỹ tóg ěg hã mĩ vĩ há han mũ sir, ti tỹ Abraão mĩ vĩ há han ja ěn ri ke. Fóg ag mĩ tóg vĩ há han mũ, kanhgág ag mĩ ke gé, Jesus Cristo tigrĩn. Kỹ tóg ěg mĩ ā kuprĩg jėnėg mũ sir, ěg tỹ ti ki rā ja tigrĩn. Tó ja ti nĩ, ti tỹ ěg jagrėn ke ti, kỹ tóg ke mũ, ěg tỹ ti ki rā ja tigrĩn.

Abraão tỹ Topě vĩ kri nĩm kỹ tỹ ũn há nĩ

¹⁵ Inh kanhkā', ěprā ke jykre to jykrén. Kejėn ũn régre ag tóg jagnė mré nén ũ to jykrén tĩ. To jykrén kar kỹ ag tóg rán tĩ, kỹ ag tóg ājag jygji ránrán tĩ gé sir. Ag jygji ránrán kar kỹ ũ tóg sir tỹ nén ũ han mǎn ke tũ nĩ. Rán kỹ tóg nĩ nĩ, kỹ ag tóg tỹ ti rá ũ han tũ nĩgtĩ sir. Ěprā ke jykre hã vė. ¹⁶ Kỹ Topě jykre vỹ ge nĩgtĩ gé. Topě vỹ Abraão mĩ tó ja nĩ, vāsỹ, ti tỹ ti mĩ nén ũ há han ke ti, ti krě'krě mĩ ke gé. Kỹ tóg, ti tỹ ti krě'krě tó kỹ (tóg) Abraão krě'krě ag kã ũn pir hã tó ja nĩ. Ti pi(jé) Abraão mĩ: “ā krě'krě ag,” he ja nĩ'. “Ā krě'krě,” he ja ti nĩ, hã vỹ: Cristo, he mũ, hã vỹ: Abraão krě'krě ag kã ũn pir, he mũ.

¹⁷ Kỹ Topě tóg Moisés mur ke to hã Abraão mĩ ti tỹ ti krě'krě ag kã ũ mĩ vĩ há han ke tag tó ja nĩ, ti tỹ Abraão mré jykrén kỹ. Kỹ, tag pāte, 430 (ke) anos tũg kỹ tóg Moisés mĩ ti tỹ ěg jyvėn ke ěn nĩm. Hã ra tóg ā tỹ Moisés mĩ vėnh jykre ěn nĩm mũ ra tóg ā tỹ Abraão mĩ vėnh jykre tó ja ěn tỹ tũ' he ja tũ nĩ. ¹⁸ Kỹ Topě tỹ Abraão mĩ: “ve jé ā tóg ke mũ, ā krě'krě mrė,” he ja ěn tigrĩn tóg ve ja nĩ, Topě vĩ hã tigrĩn tóg ve ja nĩ, Abraão ti. Ti tỹ ěg jyvėn ěn to ke tũ vė, ti tỹ ěg mĩ: “ěn ve jé ājag tóg ke mũ,” hen kỹ ěg tóg venh ke mũ, ti vĩ tũgnĩn.

¹⁹ Kỹ ājag hỹn inh mĩ: “Topě tỹ ne jé Moisés mĩ ti tỹ ěg jyvėn ke ěn tó ja nē?” he sór mũ. Ěg tỹ: “venh

jykre kórég han kÿ inh hÿn tóg Topē vī mranh,” he jé, hã jé Topē tóg Moisés mÿ ti tÿ ěg jyvĕn ke ěn nĭm ja nĭ, Jesus mur ke tũg ki ke ja vĕ, Topē tÿ ěg jyvĕn ja ěn ti. Ti hã mÿ tóg vī há han sór ja nĭ, Topē ti, Jesus hã mÿ.

Topē tÿ Israel ag jyvĕn kÿ tóg ā tÿ jĕnĕ jafā ag mÿ tó ja nĭ. Kÿ Topē tÿ jĕnĕ jafā ag tóg Moisés mÿ tó ja nĭ, Moisés tÿ Israel ag mÿ kāmĕn jé. Topē tÿ ěg jyvĕn jafā ti nĭ ja nĭ, Moisés ti. ²⁰ Topē jĕgja kã jĕg kÿ tóg Israel ag mÿ vī ja nĭgtĭ, Moisés ti, Topē tÿ Israel ag mré jykrĕn kÿ. Kÿ Moisés tóg ag jyvĕn, ag tÿ Topē vī ki króm jé. Topē tÿ ěg kren han kÿ tóg ge tũ nĭgtĭ. Ā pir mÿ tóg ěg mÿ tó mÿ, ti tÿ ěg kren han sór mÿ ti, Topē ti. Ū tóg ti jagfy ěg mré vī tũ nĭ sir.

Topē vÿ ěg jyvĕn, ěg tÿ ti vī ki kanhrān jé

²¹ Isÿ tag tó kÿ Topē hÿn ājag mÿ tÿ ũn ón mé nĭ ve nĭ. “Topē tÿ ěg jyvĕn mÿ ra ěg tóg ti vī mranh tĭ. Hã kÿ tóg ěg vóg kónān ke mÿ. Kÿ tóg ěg kren han ke tũ nĭ,” he ājag hÿn tĭ. Vó, Topē pi(jé) ón tĭ. Hã ra Topē tÿ ěg jyvĕn mÿ ra ěg tóg ki króm tũ nĭgtĭ, hã kÿ ti tÿ ěg jyvĕn tag tóg ěg kren han jāvānh nĭ. Ti tÿ ěg jyvĕn ěn tÿ ěg kren han mÿ ra ěg tóg ti tÿ ěg jyvĕn tugrĭn jykre kuryj nÿtĭnh mÿ vĕ. ²² Hã ra tag tóg rán kÿ nĭ, ha mĕ: “vĕnh kar vÿ Topē vī mranh kãn ja nĭgtĭ,” he ja tóg nĭ, Topē vī tÿ rán kÿ nĭ ki. Kÿ ěg tÿ Jesus ki ge hã kÿ ěg tóg krenkren ke mÿ sir. Ū tÿ ti ki ge kÿ nÿtĭ ag hã vÿ krenkren ke mÿ.

²³ Kÿ, ěg tÿ Cristo ki rānh ke to hã ěg tóg Topē tÿ vāsÿ ěg jyvĕn mÿ ěn krĕm nÿtĭ ja nĭgtĭ, kÿ tóg ěg kanhrān tĭ ja nĭgtĭ. Ti tÿ ěg mrānmrān ri ke ja ti nĭgtĭ, ti vī ti. Krĕm ěg tóg sigse kÿ nÿtĭ ja nĭgtĭ. ěg tÿ Cristo ki ge kÿ ěg tóg kygvar kÿ nÿtĭ sir. Cristo mur to hã ke ja vĕ, Topē tÿ vāsÿ ěg jyvĕn ja ti. ²⁴ Kÿ tóg ěg jyvĕn ja nĭgtĭ, ěg tÿ Cristo ki rānh ke to jykrĕn jé. Cristo ki ge tugrĭn ěg tóg Topē mÿ tÿ ũn há nÿtĭ ha. ²⁵ Kÿ, ěg tÿ ti ki rã kar kÿ ěg tóg Topē tÿ vāsÿ ũn

mÿ: ag jyvĕn nĭ, he mÿ ěn krĕm ke tũ nÿtĭ ha.

²⁶ Topē krĕ vÿ tÿ ěg nÿtĭ ha, ěg tÿ Jesus Cristo ki ge kÿ. ²⁷ Ti jiji tó kÿ ěg kygpe kÿ nÿtĭ, kÿ ěg tóg ti ri ke nÿtĭ sir, tÿ ti hã ri ken hã vĕ. ²⁸ Hã kÿ ěg tóg tÿ jagnĕ hã nÿtĭ gé. Kÿ ěg tÿ ti ki ge kÿ Judeu ag vÿ fóg ag ri ke nÿtĭ, kÿ fóg ag vÿ kanhgág ag ri ke nÿtĭ gé. Ū camarada ag vÿ ājag patrão ri ke nÿtĭ. Ag vÿ fag ri ke nÿtĭ gé. Nĕn ũ pir vÿ tÿ ěg nÿtĭ, ěg tÿ Jesus Cristo ki ge kÿ nÿtĭn kÿ. ²⁹ Kÿ, ěg tÿ tÿ Cristo mré ke nÿtĭn kÿ ěg tóg tÿ Abraão krĕ'krĕ ag ri ke nÿtĭ gé sir, ěg kar, kÿ ěg venh ke mÿ sir, Topē tÿ Abraão mÿ nĕn to mÿ ěn ti.

4

¹ Sÿ ājag mÿ kāmĕn mǎn ke vĕ, sÿ nĕn tó ja ěn ti. Ūn rico kósin vÿ ti tũ mǎn kãn ke mÿ, ti mog kÿ. Ti tÿ ver sĭ nĭn kÿ tóg nĕn ũ venh ke tũ nĭ ver. Ti panh camarada ri ke tóg nĭ ver, ti sĭ nĭn kÿ. Hã ra ti panh tÿ nĕn kar vÿ tÿ ti tũ nÿtĭnh ke mÿ. ² Ge ra ag tóg ver ti kanhrān tĭ, ti sĭ nĭn kÿ. Kÿ ti kri ke ag ne ti tũ to jykrĕn tĭ. Gen kÿ tóg kejĕn ti panh tÿ ti mÿ kurā nĭm ja ěn pétĕm ke mÿ. ěn kã tóg ā tũ mǎn kãn ke mÿ sir. ³ Ge ti nĭgtĭ ěg mré, ěg tÿ tÿ Topē krĕ nÿtĭn kÿ. Jesus mur ke to hã ěg tóg gĭr ri ke nÿtĭ ja nĭgtĭ. Nĕn kar tãn kamĕg ja ěg tóg nĭgtĭ, krĭg tãn mré hã. ěg sigse ri ke han ja ag nĭgtĭ, nĕn tãn ag. ⁴ Kÿ, ti kurā tá krÿg kÿ Topē tóg ā kósin jĕnĕ. ěprã ke fi ki tóg mur. Moisés tÿ ěg jyvĕn tĭ ěn ki króm kãn ja tóg nĭgtĭ. ⁵ ěg kren han jé tóg mur, ti tÿ Moisés tÿ ěg jyvĕn ja ěn to ěg kygvān jé sir, ěg tÿ vāhã tÿ Topē krĕ pĕ nÿtĭ jé sir. Tÿ ěg ti krĕ tũ ja nÿtĭgtĭ vĕ, hã ra Topē tóg ěg jĕ'ÿn sór mÿ ha sir.

⁶ Kÿ ěg tóg tÿ ti krĕ nÿtĭ sir. ěg tÿ tÿ ti krĕ nÿtĭn kÿ tóg ěg mÿ ā kuprĭg jĕnĕg mÿ sir, ti tÿ tÿ ěg jagrĕ nĭ jé. Tĭ kósin kuprĭg ri ke ti nĭ, Topē kuprĭg ti. ěg jagrĕ tag tÿ ěg tóg sir Topē to: “ěg jóg mág,” he tĭ. ⁷ Hã kÿ ěg tóg tÿ ũ camarada ri ke tũ nÿtĭ ha. Topē krĕ vÿ tÿ ěg nÿtĭ ha. Kÿ, ěg tÿ tÿ ti krĕ nÿtĭn kÿ ěg tóg ti tÿ nĕn mǎn ke mÿ gé sir, ti tÿ

ĕg mÿ nĕn nĭm ke ti. Topĕ tÿ ĕg mÿ nĕn han hã vĕ.

Paulo tÿ krĭ kufy nĭ

⁸ Vãšÿ ājag tóg Topĕ ki kagtĭg ja nÿtĭgtĭ. Kÿ ājag tóg ón kÿ vĕnh kãgrã hã to: “ĕg Topĕ vĕ,” he ja nĭgtĭ. Vĕnh kãggrã pi(jé) tÿ Topĕ nĭ'. Vĕnh kãggrã hã nón mÿn kÿ ājag tóg sigse kÿ nÿtĭ ja nĭgtĭ. ⁹ Ūri ājag tóg Topĕ ki kanhró nÿtĭ jāvo. Hã ra tóg vãšÿ ājag ki kanhró nĭ ja nĭ vĕ, Topĕ ti, ha mĕ. Kÿ ājag tÿ ne jé tÿ nĕn kar tãn ag mré ke nÿtĭ mãn sór nĕ? Krój ti nÿtĭ, nĕn kar tãn ti, to ĕg jagtar' he nÿtĭ ja nĭgtĭ, sigse kÿ ĕg nÿtĭ ja nĭgtĭ, ĕg tÿ tÿ ag mré ke ja nÿtĭn kÿ. Ājag mÿ sigse kÿ nÿtĭ mãn sór mÿ? ¹⁰ Kurã to ājag tóg jykren sór mÿ, kurã kórég to, kar kÿ kysã kórég to ke gé, prÿg kórég to ke gé. ¹¹ Inh kanĕ jur tóg tĭ, sÿ tag mĕ kÿ. Inh hÿn fagrĭnh mÿ ag mÿ Jesus kãmĕn, he sóg tĭ, mÿr.

¹² Inh kanhkã, inh ri ke nÿtĭ sórmnĭ. Ājag mré ke vÿ tÿ inh nĭ, kÿ inh ri ke han sórmnĭ. Tag hã to sóg vĭ mÿ, ājag mÿ. Ājag pi(jé) inh jũ han'. ¹³ Sÿ ājag ki jun vĕn mÿ ĕn mĭ ĕkré, sÿ ājag mÿ Topĕ vĭ tó vĕn mÿ ti. ĕn kã sóg kaga nÿ ja nĭgtĭ. ¹⁴ Kÿ tóg ājag mÿ e tĭ ja nĭgtĭ, ājag tÿ inh kaga ven kÿ. Ge ra ājag tóg iso é he ja tũ nĭgtĭ, tĭ pi(jé) ājag mÿ jĕgry ja nĭgtĭ', inh kaga ti. Inh mÿ vĭ há han ja ājag tóg nĭgtĭ, sÿ tÿ Topĕ tÿ jĕnĕ jafã nĭn kÿ, ājag mÿ. Ājag tÿ Jesus Cristo ki rĭr mÿ ĕn ri ke han ja ājag tóg nĭgtĭ isÿ. ¹⁵ ĕn kã tóg ājag mÿ sér pĕ tĭ ja nĭgtĭ. Hã kÿ ājag tóg inh jagãgtãn ja nĭgtĭ. Isÿ ājag mÿ ājag kanĕ to vĭ ra ājag hÿn inh mÿ vin ke mÿ vĕ. Kÿ ti tÿ ne jé ājag mÿ sér tũ tĭ nĕ, ũri? ¹⁶ Ājag mÿ sóg ki hã tó mÿ. Inh mÿ tag tugrĭn ājag mÿ kórég nĭ ha'? Inh mÿ tóg e tĭ, tag ti.

¹⁷ Ū ag tóg ājag mÿ vĭ há han sór mÿ. Ag ón vĕ hã ra. Ag tÿ ājag tÿ inh kato tĕ han sór vĕ, hã kÿ ag tóg ón kÿ vĭ há han sór mÿ, ājag tÿ ag hã nón mÿ jé sir, isovãnh kÿ. ¹⁸ Há ti nĭ vĕ, nĕn ũ há tÿ ājag mÿ sér nĭn kÿ. Isÿ ājag mré nĭn kÿ nĕn ũ há ĕn tóg ājag mÿ sér nĭ ja nĭgtĭ. Kÿ ājag tÿ tag tovãnh tũ nĭ kÿ tóg há tĭ, inh mÿ. Kÿ nĕn ũ há hã to tar nÿtĭmnĭ.

¹⁹ Inh krĕ', ājag mÿnh ri ke vÿ tÿ inh nĭ. ĕg mÿnh fi ne kaga tĭ', ĕg tÿ fi ki mur ken kÿ. Fi kaga tag ri ke han mãn inh, ājag to. Ājag tÿ Cristo hã ri ke nÿtĭn kÿ tóg há tĭ, sÿ tag hã ve sór vĕ, hã jé sóg ĕg mÿnh fi kaga ĕn ri ke han mãn mÿ, ājag tugrĭn. ²⁰ Sÿ ājag mré nĭnh há tóg tĭ, sÿ ājag mré vĕmĕn jé, sÿ ājag mÿ kãmĕn há han jé sir. Sÿ komĕr hã ājag mÿ kãmĕn há tóg tĭ. Hã ra sóg kanĕ jur mÿ, ājag to, hã kÿ sóg vĭ mÿ.

Agar fi mré Sara fag to vĕnh jykre

²¹ Ājag kãmĭ ũ tóg Moisés tÿ ĕg jyvĕn ja ĕn han sór mÿ. Ājag hÿn mĕ kãn ja tũ nĭ, vãšÿ vĕnh jykre ĕn ti, hã kÿ ājag tóg han sór mÿ. Ājag tÿ mĕ há han kãn ja nĭ ra ājag hÿn han sór ke tũ nĭ vĕ. Hã mĕ, vãšÿ vĕnh jykre ĕn ti, ājag tÿ nĕn han sór mÿ ĕn ti. ²² Tag vÿ rán kÿ nĭ, ha mĕ. Abraão vÿ kósin régre nĭ ja nĭgtĭ. Ū mÿnh fi vÿ tÿ ti camarada fi nĭ, kÿ ũ mÿnh fi vÿ tÿ ti prũ pĕ fi nĭ. ²³ Kÿ Abraão tóg ã camarada fi mré nÿ ja nĭ, ti tÿ ver kófa tũ ra, kÿ ti kósin tóg fi ki mur mÿ sir. Hã ra tóg ã prũ pĕ fi ki (tóg) ã kófa ra kósin mÿ gé sir. Topĕ tÿ ti mÿ: “ã kófa nĭ ra ã tóg kósin ke mÿ,” he jan hã vĕ. ²⁴ Topĕ tóg tag han, ĕg tÿ ti jykre ki kanhrãn jé. Ti tÿ ĕg mÿ comparação han hã vĕ, fag to, ha mĕ. Topĕ tÿ ĕg mré jykren mÿ ri ke fag nÿtĭ, Abraão prũ fag. Agar fi vÿ tÿ Abraão camarada ja nĭgtĭ. Ti mré ke pĕ tũ fi vĕ. Kÿ fi tóg ri ke nĭ, Topĕ tÿ krĭ tÿ Sinai tá Moisés mÿ ti tÿ ĕg jyvĕn ĕn tó ja ti. Tag vÿ Agar fi ri ke nĭ, ti camarada fi ri ke. Ū tÿ vĕnh jykre ĕn han mÿ vÿ tÿ ũ camarada ri ke nÿtĭ, fi kóm. Tÿ ag tóg sir Topĕ mré ke tũ nÿtĭ, ũ tÿ Judeu jykre han mÿ ag. ²⁵ Kÿ Agar fi vÿ krĭ tÿ Sinai ri ke nĭ, ga tÿ Arãbia tá. Hã ra fi tóg cidade tÿ Jerusalém ri ke nĭ gé, hã vÿ: Judeu ag jykre han mÿ ag kar, he mÿ, hã vÿ: Jerusalém, he mÿ. Tÿ ag Topĕ mré ke tũ nÿtĭ, ũ tÿ Judeu ag jykre han mÿ ag. ²⁶ Hã ra ĕg jamã vÿ kanhkã tá nĭ, Jerusalém tãg to ken hã vĕ, hã vÿ: kanhkã, he mÿ. ĕg mÿnh ri ke vĕ sir, Abraão prũ pĕ fi ri ke vĕ sir, Jerusalém tãg, he mÿ tag ti.

²⁷ Tag to tag tóg rán ký nĩ, ha mẽ: “kurĩ ã tóg nĩ, krĕg vĕnh ã tóg nĩ. Ge ra mÿ sér tĩmnĩ, jamã há ra prĕrnmĩ, ã mÿ sér tĩn ký, gĩr ũ tÿ ã ki mur ja tũ ra. Ā krĕ vÿ e tãvĩ nÿtĩnh mũ, ũn krĕg mũ fi krĕ e kãfór ti nÿtĩnh mũ, ã krĕ ti, ã mén tÿ ã fón mũ ra. Ũ tÿ fi mén mré tĩ mũ fi krĕ kãfór ti nÿtĩnh mũ, ã krĕ ti,” he ja tóg nĩ, Topĕ vĩ tÿ rán ký nĩ ki.

²⁸ Ký ěg tóg Isaque ri ke nÿtĩ. Topĕ tóg Isaque to Abraão mÿ: “ã kófa nĩ ra ã tóg kósin ke mũ,” he ja nĩ. Ký ěg tóg Cristo ki ge ký nÿtĩ ký tÿ Topĕ krĕ nÿtĩ, Topĕ tÿ: “inh krĕ vÿ tÿ ãjag nÿtĩnh mũ,” hen ký. Topĕ vĩ tag tugrĩn ěg tóg Isaque ri ke nÿtĩ. ²⁹ Ký Abraão kósin ve vÿ ti prũ pĕ fi kósin vóg kónãn ja nĩgtĩ. Abraão vÿ ã kófa tũ ra ã kósin ve ěn han, hã ra tóg Topĕ kuprĩg tugrĩn ã prũ pĕ fi kósin han, ã kófa pĕ ra. Ký ti kósin ve vÿ ěgno vóg kónãn mũ. Hã ký ěg tóg tag vég tĩ gé, ũri. Judeu jykre han mũ ag vÿ ěg vóg kónãn sór tĩ gé ver. ³⁰ Ký Abraão krĕ ag to tag vÿ rán ký nĩ, ha mẽ: “ã camarada fi fón nĩ, fi kósin mré,” he ja tóg nĩ. “Ā camarada fi kósin pi(jé) ã prũ pĕ fi kósin mré ã tũ mãn ke mũ'. Ā pir mÿ ti mãn ke mũ, ã prũ pĕ fi kósin ti,” he ja tóg nĩgtĩ, Topĕ vĩ tÿ rán ký nĩ ki, Abraão krĕ to. ³¹ Ký ěg tóg ti prũ pĕ fi kósin ri ke nÿtĩ. ěg pi(jé) tÿ ti camarada fi kósin ri ke nÿtĩ, ěg tÿ Jesus ki ge ký nÿtĩnh ký.

5

Jesus tÿ ěg kygvãn ja

¹ Ký Jesus tóg ěg kygvã, vĕnh jykre si to, ěg kygvar ký nÿtĩ jé sir. Hã ký Judeu ag jykre ěn han sór tũg nĩ. Ũ tÿ tag to ãjag krĩn sór mũ ěn ag kato tĕmnĩ, ag nón mũ sór tũg nĩ, ãjag tÿ vĕnh jykre ěn krĕm sigse ký nÿtĩ mãn tũ nĩn jé sir.

² Hã ký sóg ãjag mÿ kãmén mũ, inh, hã vÿ: Paulo, he mũ. Sÿ ãjag mÿ nén tónh ken hã vĕ, ha mẽ: ãjag tÿ ãjag gré junun fár kym ký, ãjag tÿ Judeu ag jykre han jé, ký Cristo vÿ ãjag mÿ nén ũ há han ke tũ nĩ. ³ Ha vé, sÿ tag to mãn ke vĕ gé, ha mẽ. Ājag tÿ ãjag fár

kym ký ãjag han kãn ke mũ sir, Moisés tÿ ěg mÿ vĕnh jykre nĩm ja ěn ti. ⁴ Hã ra ãjag tóg Cristo tovãnh ke mũ, ãjag tÿ Moisés tÿ ěg jyvĕn tĩ ěn han sór ký, ãjag tÿ Moisés jykre tugrĩn Topĕ mÿ tÿ ũn há nÿtĩ sór ký. Topĕ vÿ ěg jagãgtãn sór mũ. Ājag tÿ Moisés jykre han sór ký ãjag tóg ti tÿ ěg jagãgtãn tag to é he mũ sir. ⁵ Ājag jãvo ěg tóg ěg tÿ Jesus ki gen ký Topĕ mÿ tÿ ũn há nÿtĩnh mũ. ěg tÿ ti ki ge ký nÿtĩnh ký ěg tóg Topĕ kuprĩg tÿ jagrĕ nÿtĩ. ěg jagrĕ tag tugnĩn ěg tóg Topĕ mÿ tÿ ũn há nÿtĩ. ⁶ Ha vé, ěg tÿ Jesus Cristo ki ge ký nÿtĩnh ký tóg tÿ nén ũ tũ tĩ sir, ũn gré junun fár kym ja ti, ũn tÿ kym ja tũ ti ke gé. Ti ki ge ký ěg tóg nÿtĩ, ký ěg tóg tÿ nén ũ pir nÿtĩ ha, jagnĕ to há ěg nÿtĩ ha.

⁷ Ha vé, mũ há han ja ãjag nĩgtĩ. Ājag tÿ ne jé tovãnh sór nĕ? Ājag tÿ ne jé vĕnh vĩ há kri nĩm sór tũ nĩ nĕ? ⁸ Topĕ tÿ ãjag krĩn pijé'. Ti hã ne ãjag jé prĕr ja nĩgtĩ'. ⁹ Tag to jykrén: fermento sĩ vÿ ěg tÿ pão kujãgja ký kri rũm ke tĩ, ký tóg tÿ sónsón ke kãn tĩ, tÿ nĩ kãn tóg tĩ, pão ti. Topĕ vĩ kujãgja vÿ ge nĩ, ha mẽ. Ke tũg nĩ. ¹⁰ ěg Senhor tũ vÿ tÿ ãjag nÿtĩ. Hã ký sóg ãjag to: “ag hÿn ti tovãnh ke tũ nĩ,” he tĩ, “ag hÿn ti japry, ti jamĩn jagma mũ mãn ke mũ,” he sóg tĩ. Ũ tÿ ãjag krĩn mũ ěn ne vĕsÿrĕnh ke mũ', ãjag krĩn kónãn ja tag to, ti tÿ tÿ pã'i nĩ ra.

¹¹ Inh pi(jé) ěg gré junun fár kym to: “ke ra,” he tĩ'. Isÿ ag mré tag to ra ag hÿn inh vóg kónãn ke tũ nĩ vĕ. Isÿ ag mré tag to ra ag hÿn iso jũnh ke tũ nĩ vĕ. ěg tÿ ěg fár kym tugrĩn krenkren tĩ ra ěg tóg Jesus tÿ ka to sa ja ěn to krenkren ke tũ nĩ vĕ, ký tóg ag mÿ sér tĩ vĕ, isÿ vĕnh jykre si to tĩ ra. Hã ra sóg to tũ nĩgtĩ. ¹² Ũ tÿ tag to mũ ag jé ãjag grãfy kym kãn, ũ tÿ ãjag krĩn kónãn mũ tag ag.

¹³ Hã ra Topĕ tóg ěg jé prĕr, ti tÿ ěg kygvãn jé. Ti tÿ ěg kygvãn ký ěg kygvar ký nÿtĩ ha. Ge ra ěg tóg ěg tÿ vĕsóg ki nén to jykrén mũ ěn han sór ke tũ nĩ, ti kórég nĩn ký. ěg tũ hã han ke tũ ěg nĩ. ěg tÿ jagnĕ to há nÿtĩ tag

hã ne há nĩ'. Jagně ki rĩr to ken hã vĕ.
¹⁴ Ha vé, Topě tỹ ěg jyvĕn e ěn ki króm
 kãn jé ěg tóg ke mũ, ěg tỹ nĕn ũ pir
 han kỹ, hã vỹ: “ã régre ki rĩr há han
 nĩ, ã tỹ vĕnh ki rĩr há ri ke han nĩ, ã
 régre ki,” he mũ. ¹⁵ Jãvo ãjag tóg mĩg ri
 ke jagně mãn sór mũ, jagně to jũn kỹ.
 Jagně tỹ tũ' he jé ãjag tóg ke mũ, ge kỹ,
 ha vemnĩ.

Ěg tỹ ěg tỹ nĕn to ěn mũ ěn han ke tũ

¹⁶ Hã kỹ sóg ãjag mỹ: “Topě kuprĩg
 tỹ ãjag mỹ nĕn tó mũ ěn hã han nĩ,” he
 sór mũ. Kỹ ãjag tóg ãjag tỹ nĕn to ěn mũ
 ěn han ke tũ nĩ. ¹⁷ Ěg tỹ nĕn to ěn mũ
 vỹ Topě kuprĩg tỹ ěg mỹ nĕn tó mũ ěn
 kato tĕ nĩ, kỹ Topě kuprĩg vỹ ěg tỹ nĕn
 to ěn mũ ěn kato tĕ nĩ gé. Jagně to rará
 ag tóg tĩ, hã kỹ ěg tóg ěg tỹ nĕn han sór
 mũ ěn han ke tũ nĩ. ¹⁸ Ěg tỹ hã ra Topě
 kuprĩg tỹ ěg mỹ nĕn tó mũ ěn han kãn
 kỹ tóg ěg se mãn ke tũ nĩ sir, Topě tỹ
 vãsỹ ěg jyvĕn ja ěn ti.

¹⁹ Ěg tỹ vĕsóg ki nĕn to jykrén mũ ěn
 vỹ kórég nĩ, kỹ vĕnh kar vỹ ki kanhró
 nỹtĩ. Ěg tỹ vĕsóg ki nĕn to jykrén to
 ken hã vĕ, hã vỹ: mén tũ mré nỹ, he
 mũ, prũ tũ mré nỹ, he mũ, nĕn ũ kavěj
 han tĩ, he mũ, ěg tỹ nĕn to ěn mũ kar
 han tĩ, he mũ, ²⁰ ěg tỹ vĕnh kãgrá to:
 Topě vĕ, he tĩ, he mũ, kujá jykre han
 tĩ, he mũ, curandeiro jykre han tĩ, he
 mũ, jagně kato vãsãn tĩ, he mũ, jagně
 to ãjag fe tỹ gỹm ke (ka)mĕ, he mũ,
 jagně tũ to jykrén kónãn tĩ, he mũ,
 vĕsỹ ũn mág han sór mũ, he mũ, vĕnh
 kãpãm kỹ nỹtĩ sór mũ, he mũ, jagně vĩ
 kato tĕ mũ, he mũ, ²¹ jagně tũ to ěn tĩ,
 he mũ, kronkron tĩ, he mũ, krĩn tũ, he
 mũ, vĕnh jykre pãno han tĩ tỹ hĕn ri ke
 ke gé. Tag to sóg ãjag jyvĕn huri, hã ra
 sóg tó mãn sór mũ. Ũ tỹ tag han mũ ag
 pi(jé) Topě tỹ tỹ ěg pã'i nĩ venh ke mũ'.

²² Topě kuprĩg tỹ ěg kanhrãn mũ vỹ
 tag ri ke tũ nĩ. Há kar ti nĩ. Ti tỹ ěg
 kanhrãn to ken hã vĕ, hã vỹ: jagně to
 há, he mũ, mỹ sér tĩ, he mũ, krĩ kuprã,
 he mũ, jagně to fe há nỹtĩ, he mũ,
 komĕr hã vĩ, he mũ, jagně jagãgtãn
 tĩ, he mũ, jagně mỹ ón vãn, he mũ,
²³ vĕsỹ ũn mág han sór tũ, he mũ, vĕso

jykrén tĩ, he mũ. Topě pi(jé) tag kato
 tĕ tĩ', ti tỹ vãsỹ ěg jyvĕn ti vỹ tag ri ke
 ja nĩgtĩ gé. ²⁴ Ěg tỹ tỹ Jesus Cristo tũ
 nỹtĩn kỹ, kỹ ěg tóg tỹ ti tỹ ka to sa ja ěn
 ri ke nỹtĩ. Hã kỹ ěg tóg ěg tỹ nĕn to ěn
 mũ ěn han mãn sór ke tũ nĩ ha sir, ěg
 tỹ nĕn ki vĕ'ĩ mũ ěn han mãn sór ke tũ
 ěg nĩ ha.

²⁵ Ěg tỹ Topě kuprĩg tỹ jagrĕ nỹtĩn
 kỹ, kỹ ěg tóg ti tỹ ěg mỹ nĕn tó mũ ěn
 han kãn ke mũ sir, ti kuprĩg tỹ ěg mỹ
 nĕn tó mũ ěn ti. ²⁶ Kỹ ěg tóg sir tỹ ũn
 mág nỹtĩ sór ke tũ nĩ, jagně jũ han mãn
 sór ke tũ ěg nĩ, jagně tũ mãn sór ke tũ
 ěg nĩ gé. Vĕnh jykre há hã han jé ěg tóg
 ke mũ.

6

Ěg tỹ jagně jagãgtãn ke

¹ Inh kanhkã', kejĕn ãjag kãmĩ ũ tóg
 kygnĕg tĩ, vĕnh vatánh tá. Kỹ ũ tỹ
 kygnĕg mũ ěn mỹ: “kygnĕ ã mỹr,”
 hemnĩ, ãjag tỹ Topě kuprĩg tỹ jagrĕ
 nỹtĩn kỹ. Komĕr hã ti mỹ tómnĩ, ti tỹ
 kygnĕg mũ ěn ti. Kỹ vĕso jykrén há
 han nĩ gé, ãjag tỹ ti tỹ kygnĕ ěn ri ke
 han tũ nĩ jé, ti kóm. ² Jagně ajudar
 hemnĩ, ãjag mré ke ũ tỹ jagtar nĩn kỹ.
 Cristo tỹ ěg jyvĕn mũn hã vĕ. ³ Kejĕn ũ
 tóg vĕsóg ki vĕsỹ ũn mág han sór tĩ. Hã
 ra tóg tỹ nĕn ũ tũ nĩ. Kygnĕg ti tĩ, ũ tỹ
 tag to jykrén mũ ti. Vĕnh hã mỹ tóg ón
 mũ sir. ⁴ Ĥjag jykre tugnỹm nĩ. Tĩ há
 nĩn kỹ tóg há tĩ, kỹ tóg tỹ ũn há nĩ, ũ tỹ
 vĕnh jykre há han mũ ěn ti. Jagně mỹ:
 inh jykre há vỹ ã jykre há kãfór nĩ, he
 tũg nĩ. ⁵ Topě hã ne ěg ki ěg jykre há ěn
 vĕg tĩ', kar kỹ tóg ěg mré ke ag jykre ki
 kanhró nĩ gé, Topě ti.

⁶ Kejĕn ũ tóg ãjag mỹ Topě vĩ kãmĕn
 mũ. Tĩ mỹ ãjag tỹ nĕn ũ nĩmnĩ, ti tỹ ãjag
 mỹ kãmĕn mũ kaja ti.

⁷ Kygnĕ tũg nĩ, ěg tỹ Topě to é he kỹn
 pi(jé) há nĩ'. Ěg tỹ ón kỹ: vĕnh jykre
 há kãgmĩ kỹ inh nĩ ha, hen kỹ tóg ěg
 kren han ke tũ nĩ. Topě vỹ ěg jykre ki
 kanhró nĩ. ⁸ Ge ti nĩgtĩ, ěg tỹ nĕn han
 mũn ti. Ěg tỹ ěg tỹ nĕn to ěn mũ ěn han
 kỹ ěg tóg ter ke mũ sir. Kỹ tog ěg tỹ
 mandioca ko vãn, krãn kỹ ti nin ko kỹ

ti tỹ ãg tén ên ri ke nĩ sir. Ëg tỹ Topẽ kuprĩg tỹ ãg mỹ nén tó mũ ên han kỹ ãg tóg rĩr krỹg ja tũ ên venh ke mũ, kỹ tóg ãg jakré tỹ kanên há han kỹ ãg tỹ ko ên ri ke nĩ sir. ⁹ Hã kỹ nén ù há han to krónh ke tũg nĩ. Ve jé ãg tóg ke mũ, ti kanê há ên ti, Topẽ tỹ ãg mỹ nén ù há han ke ti, ãg tỹ Topẽ jykre há tovãnh tũ nĩn kỹ. ¹⁰ Hã kỹ ãg tóg vênh kar jagãgtãn ke mũ. Kỹ tóg há tãvĩ nĩ, ãg tỹ ãg mré Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag jagãgtãn ti.

Paulo tỹ ag jyvên mãn

¹¹ Ha vé, rá mág han sóg tĩ, sỹ vėsóg ki ãjag mỹ rán kỹ.

¹² Û ag tóg ãjag kutãn tĩ, ãjag tỹ ãjag gré junun fár kym jé. Ag tỹ vênh mỹ nén ù há han sór vê, ha mẽ. Judeu ag tóg ãg vóg kónãn tĩ, ãg tỹ fóg ag mỹ: “ãjag gré junun fár kym nĩ,” he tũ to. Û tỹ ãjag kutãn mũ ag vỹ Judeu tỹ ag vóg kónãn ên ve sór tũ nĩ. Cristo tỹ cruz to sa ja ra ag vėsỹrénh sór tũ nĩ, hã kỹ ag tóg ãjag mỹ: “ha ãjag fár kym nĩ,” he mũ. Ag vỹ jẽmẽ tũg nĩ. ¹³ Ha vé, ag tỹ ãjag gré junun fár kym ja ra ag tóg Topẽ tỹ vãsỹ ãg jyvên tĩ ên han kãn ja tũ nĩgtĩ. Hã ra ag tóg ãjag mỹ ãjag tỹ vênh kym ke ti tó mũ, ag tỹ vênh kar mỹ ãjag tỹ nén han mũ tó jé sir. Tag ki ag tóg tỹ ùn mág nỹtĩ sór mũ, vėsóg ki. ¹⁴ Ag jãvo sóg tỹ ùn mág nĩ sór tũ nĩ. Nén pir tóg inh mỹ sér tĩ, hã vỹ: ãg pã'i tỹ Jesus Cristo tỹ cruz to sa ja ên, he mũ. Kỹ êprã ke jykre inh mỹ tũ tĩ ha. Jesus tỹ cruz to sa kỹ tóg inh mỹ tỹ tũ' he ja nĩ, êprã ke jykre tỹ, Jesus ti. Kỹ sóg han sór tũ nĩ ha. Jãvo sóg cruz to sa ri ke han kỹ nĩ gé, êprã ke jykre mỹ sóg hur tũg. Sỹ han tũ to ken hã vê. ¹⁵ Û ag tóg ãjag fár kym tĩ, jãvo ù ag tóg kym tũ nĩ gé. Hã ra tóg tỹ nén ù tũ nĩ gé. Topẽ mỹ ãg há nỹtĩ, ãg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. Topẽ vỹ ãg han mãn, kỹ ãg tóg tỹ ùn tãg nỹtĩ ha. Tag hã ne há nĩ'. ¹⁶ Û tỹ vênh jykre tãg tag han mũ ag krĩ kuprãg ti tĩ, Topẽ ti, ù tỹ ge jagãgtãn ti tĩ. Topẽ tũ ag hã vê ha. Israel pẽ ag hã vê sir.

¹⁷ Kỹ inh kutãn mãn tũg nĩ, inh vėsỹrénh han mãn tũg nĩ. Jesus

vėsỹrénh ja ên ri ke han inh mỹr, hã kỹ sóg ti ri kén kygven kỹ nĩ ha.

¹⁸ Inh kanhkã', ãg pã'i tỹ Jesus Cristo jé ãjag tar han, ti jé ãjag krĩ kuprãg. Hã vê.

PAULO TÛ CARTA HAN: ÉFESO TÁ KE AG MÛ CARTA

¹ Paulo tÛ rá vĕ. Isÿ cidade tÛ Éfeso tá ke ag mÛ rán hã vĕ. Jesus Cristo vÿ inh fĕg', sÿ tÛ ti apóstolo jĕ jé, Topĕ tÛ isÿ apóstolo han kÿ. Hã kÿ sóg ājag mÛ carta tag rán mÛ. Topĕ tÛ vÿ tÛ ājag nÿtĭ, kÿ ājag tóg cidade tÛ Éfeso tá Jesus to vĕnhmãh tĭ. Jesus Cristo tovãh tÛ ājag tóg nÿtĭ. ² Ēg jóg tÛ Topĕ jé ājag tar han, ti jé ājag krĭ kuprãg, ĕg Senhor tÛ Jesus Cristo ti ke gé.

Cristo tÛ ĕg mÛ vĭ há han mÛ

³ Ēg kar jé Topĕ mÛ vĭ há han, ĕg jé ti mÛ agradecer hé, ĕg Senhor tÛ Jesus Cristo panh mÛ. Ēg tÛ Cristo ki ge kÿ nÿtĭn kÿ tóg ĕg mÛ kanhkã ti ven sór mÛ, Topĕ ti. Tá tóg ĕg mÛ nĕn (ũ) há kar ven sór mÛ gé, kÿ nĕn ũ tóg ĕg mÛ tÛ' henh ke tÛ pĕ nĭ, tá. Hã jé tóg ĕg mÛ ā kuprĭg jĕnĕ, ĕg tÛ ti tigrĭn nĕn (ũ) há kar ve jé. ⁴ Vãsÿ tóg ĕg kuprĕg ja nĭ, ā tÛ nĕn (ũ) kar han ke to hã tóg ĕg kuprĕg ja nĭ, Topĕ ti, ĕg tÛ tÛ ti tÛ nÿtĭ jé, Cristo tigrĭn. Ēg tÛ ti ri ke nÿtĭ jé tóg ĕg kuprĕg, ĕg tÛ kygnĕg tÛ nĭ jé. Ti fe vÿ tÛ ĕg nÿtĭ. ⁵ Hã kÿ tóg ĕg kuprĕg, ĕg tÛ tÛ ti krĕ nÿtĭ jé, Jesus Cristo tigrĭn. Ti hã ne vĕsóg ki ĕg kuprĕg ke to jykrĕn ja nĭgtĭ'. ⁶ Ēg tÛ ti mÛ vĭ há han jé tóg ĕg kuprĕg. Ũn mág vÿ tÛ ti nĭ, ĕg jagãgtãh tóg tĭ, hã kÿ tóg há tĭnh mÛ, ĕg tÛ ti mÛ agradecer hen kÿ. Ti kósĭn pir tigrĭn ĕg tóg tÛ ti fe pĕ nÿtĭ.

⁷ Ti hã ne ĕg kren han tĭ', ti kyvĕnh tÛ ĕg jagfÿ kãkutĕ ja nĭn kÿ. TÛ tóg ĕg tÛ Topĕ vĭ mranh ja ĕn tÛ tÛ' he ja nĭgtĭ, ā kyvĕnh tÛ. Topĕ tÛ ĕg mÛ nĕn ũ há han hã vĕ. ⁸ Hã ra tóg tÛ' henh ke tÛ nĭ, ti tÛ ĕg mÛ nĕn nĭm ja tag tĭ. Krĭ há ti nĭ, nĕn kar to jykrĕn há han ti tĭ, Topĕ ti. ⁹ Vãsÿ tóg to jykrĕn ja nĭgtĭ, kÿ tóg ũri ĕg mÛ tó mÛ sir, ti tÛ Cristo tigrĭn nĕn han sór mÛ ti. ¹⁰ Cristo tÛ tóg ũn mág

han sór mÛ, vĕnh kar kri ke, kanhkã tãh ag kri ke, ga kri mÛ ag kri ke gé, kÿ vĕnh kar vÿ tÛ ti krĕm ke nÿtĭnh mÛ. Povo pir ri ke ag nÿtĭnh mÛ, kurã ĕn kã. Ti kurã ki tóg ti tÛ ũn mág han sór mÛ ha, Topĕ ti.

¹¹ Ēg tÛ Cristo ki ge kÿ nÿtĭ kÿ ĕg tóg venh ke mÛ gé, Topĕ tÛ ā tÛ ag mÛ nĕn ven ke mÛ ĕn ti. Ēg tÛ ĕn ve jé Topĕ tóg ĕg kuprĕg ja nĭ, ti tÛ ĕg kuprĕg to jykrĕn kÿ. Nĕn kar to tóg jykrĕn há han tĭ, vĕsóg ki, kÿ tóg ĕg kuprĕg to jykrĕn ja nĭ gé, ¹² ĕg tÛ Jesus hã pin kÿ ti ki ĕvãh jé. Ēg tÛ ti ki ĕvãh kar kÿ ĕg tóg vãhã Topĕ mÛ vĭ há han ki kanhró nÿtĭ. Ti hã ki ĕvãh kÿ ĕg tóg Topĕ to: “ũn mág vÿ tÛ ti nĭ,” he' he tĭ sir.

¹³ Ti kãme mĕ ja ājag tóg nĭgtĭ gé, vĕnh vĭ há ĕn, ti tÛ ĕg krenkren han sór mÛ kãme. Ti kãme ĕn mĕ kÿ ājag tóg ti ki ge jĕg. Kÿ Topĕ tóg ājag mÛ ā kuprĭg jĕnĕ. TÛ tóg ājag jagrĕh há han. Ti tÛ ājag nĭgjĕg hã vĕ, ā kuprĭg tÛ. ¹⁴ Ēg jagrĕ tigrĭn ĕg tóg ki kanhró nÿtĭ, ti tÛ ĕg mÛ ā tÛ ĕg mÛ nĕn tó ja ĕn ven kãh ke ti. Kejĕh ĕg tóg venh ke mÛ, ha vemnĭ, ĕg tÛ tÛ ti tÛ nÿtĭn kÿ, kÿ tóg ĕg mÛ sér tĭnh mÛ. Kÿ ĕg tóg ti mÛ vĭ há han ke mÛ, ti tÛ tÛ ũn mág jĕh kÿ.

Paulo tÛ Topĕ mrĕ vĭ mÛ

¹⁵ Ājag tÛ ĕg Senhor tÛ Jesus ki ge mĕ kÿ inh nĭ, ājag tÛ jagnĕ to há nÿtĭ ti ke gé, ājag tÛ ũ tÛ Jesus ki ge kÿ nÿtĭ ag kar to há nÿtĭ ti. ¹⁶ Hã kÿ sóg ājag to Topĕ mÛ: “há ti nĭ,” he tĭ. Ājag to ti mrĕ vĕmĕn to krónh ke vãh inh nĭgtĭ. ¹⁷ Ēg Senhor tÛ Jesus Cristo panh mrĕ sóg vĕmĕn tĭ, ĕg jóg mrĕ, ũn mág pĕ ĕn mrĕ. Ti mrĕ vĕmĕn kÿ sóg ti mÛ: “ā kuprĭg tÛ ag krĭn nĭ,” he tĭ, “ā kuprĭg tÛ ag mÛ vĕnh kãmĕn há han nĭ, ag tÛ ā ki kanhrãh há han jé,” he sóg tĭ. ¹⁸ “Ha ag mÛ krĭ há nĭm. Ha ag kanĕ tar han, ag tÛ ve há han jé. Ag kuprĕg ja ā tóg nĭ, ā tÛ ag mÛ nĭm jé, ā tÛ nĕn tó ja ĕn ti. Ag tÛ tÛ ā tÛ nÿtĭn kÿ ā tóg ag mÛ ā tÛ vin ke mÛ, ā tÛ nĕn tó mÛ ĕn ti, hã ra tóg e tãvĭ nÿtĭ, ā tÛ ag mÛ nĕn vin ke mÛ ĕn ti. ¹⁹ Tar tãvĭ ā tóg nĭ gé, kÿ ā tóg ag mÛ nĕn kar há han tĭ tag ki, tá ke gé, ag tÛ

ã ki ge ky nýtĩn ky. Ag my tag kãmén nĩ,” he sóg tí, Topẽ my.

²⁰ Ti tar tãvĩ nĩn ky tóg Cristo ter kar ky ti rĩn mãn ja nĩgtĩ gé. Ky tóg ti my: “ha inh pẽgja tá nĩ,” he ja nĩ gé, kanhkã tá. ²¹ Ti tỹ tóg pã'i mág han, ky tóg tỹ pã'i kar ag kri ke jẽ, kanhkã tãn kar ag kri ke, ẽg tỹ ùn vég tũ kar ag kri ke, ùn tar ag, ùn mág ag. Tỹ tóg ag kri ke kar jẽ, Cristo ti, ky ti jiji vỹ vènh kar ag jygji kãfór nĩ gé, ẽg tỹ ùri ùn tó mũ ag jygji, ẽg tỹ kar ky ùn tónh ke ag jygji mré hã. ²² Ky Topẽ tóg ti krẽm vènh kar vin kãn. Ky tóg tỹ vènh kar kri ke jẽ sir, Cristo ti. Ky tóg tỹ ẽg kri jẽ nĩ sir, ẽg tỹ tỹ ti tũ nýtĩn ky. ²³ Jãvo ẽg tóg ti há ri ke nýtĩ gé sir, ky ẽg tóg tỹ ùn pir nýtĩ jagnẽ mré, Jesus ti mré ke gé. Ẽg há vỹ ã pir my tỹ nén ù tũ nĩ. Ẽg krĩ mré tóg tỹ nén ù pir nĩ, ẽg há ti. Ri ke ti nĩ, ẽg tỹ Jesus mré tỹ ùn pir nýtĩ ti. Ti hã vỹ nén kar rĩr han tí, Jesus ti.

2

Ti ki ge ky ẽg rĩnrĩn nýtĩ

¹ Vãsỹ ãjag tóg nũgme ki vár ke mũ vè, ãjag tỹ ti vĩ ki króm ja tũ nĩn ky, ãjag tỹ ti vĩ mranh ja nĩn ky. ² Ẽn kã ãjag tóg ẽprã ke ag jykre pãno jagma mũ ja nĩgtĩ, Nén-Kórég pã'i mág ẽn tỹ ãjag krĩn ky, ù tỹ nén ù ù tãn ag kri pã'i ẽn tỹ ãjag krĩn ky. Tỹ ti krĩg tãn ag kri pã'i nĩ gé. Ẽn vỹ tỹ ù tỹ Topẽ vĩ mranh tí ag jagrẽ nĩ myr. ³ Vãsỹ ẽg tóg tỹ ti tũ nýtĩ ja nĩgtĩ gé, ti krẽ ag ri ke. Ẽn kã ẽg tóg ẽg tỹ nén to én mũ ẽn han ja nĩgtĩ, ẽg tỹ nén to jykren mũ kar ẽn ti. Ky Topẽ tóg ẽg vóg kónãn mũ vè, ti tỹ ag vóg kónãn ke ẽn ri ke.

⁴ Hã ra Topẽ tóg ẽg jagãgtãn pẽ han. Ẽg to tóg há tãvĩ nĩ, ky ẽg tóg tỹ ti fe nýtĩ. ⁵ Ẽg tỹ ti vĩ mranh ja nĩn ky ẽg tóg vèser ri ke nýtĩ ja nĩgtĩ, hã ra tóg ẽg rĩnrĩn mãn ja nĩgtĩ, Cristo mré. Ti tỹ ẽg jagãgtãn ky tóg ẽg krenkren han ja nĩgtĩ. ⁶ Cristo mré tóg ẽg rĩnrĩn mãn ja nĩgtĩ gé. Kanhkã tá tóg ẽg tỹ ùn mág han ke mũ, Jesus Cristo mré hã. ⁷ Tag ve ky vènh kar vỹ ki kanhró nýtĩnh mũ, Topẽ tỹ Jesus Cristo tugrĩn ẽg to

há tãvĩ nĩn ki. Hã jé tóg ẽg my nén ù há ẽn ven ke mũ. Tũ' he jãvãnh ti nĩ, ti tỹ ẽg my nén ven ke ti. Ti tỹ Jesus Cristo to há nĩn ky tóg ẽg my nén ù há kar ven ke mũ.

⁸ Ha vé, ti tỹ ẽg jagãgtãn ky tóg ẽg kren han ja nĩgtĩ, ẽg tỹ ti ki ge ky nýtĩn ky. Ẽg tỹ vèsóg ki vènh kren han pijé'. Topẽ tỹ ẽg kren han ja vè myr. Ky tóg ti tỹ ẽg my presente han ri ke nĩ. ⁹ Ẽg vãsãn pijé'. Ẽg tỹ ẽg vãsãn to kren tí ra ẽg Topẽ my: “há inh nĩ, vãsãn ja inh nĩ, há ky sóg kren mũ,” henh mũ vè. Hã ra ẽg pi(jé) ẽg vãsãn to kren ke mũ'. Ti tỹ ẽg jagãgtãn vè myr. ¹⁰ Ti hã ne ẽg han mãn ja nĩgtĩ'. Jesus Cristo tỹ tóg ẽg han ja nĩgtĩ, ẽg tỹ vènh jykre há han jé. Topẽ vỹ ẽg my vènh jykre há tag nĩm kãn, ẽg tỹ vènh jykre tag jagma mũ jé.

Ẽg tỹ Cristo mré tỹ ùn pir nýtĩ

¹¹ Ẽjag tỹ vãsỹ nén han tí ja ẽn mĩ ẽkré. Fóg vỹ tỹ ãjag nýtĩ, Judeu ag tỹ ù to: “ùn gré junun fár kym ja tũ ag,” he mũ ẽn ag vỹ tỹ ãjag nýtĩ. Jãvo Judeu ag vỹ ãjag gré junun fár kym tí. Hã ra ẽg fár vỹ tỹ ẽprã ke nĩ. ¹² Û tỹ kym tí ag jãvo ãjag tóg vãsỹ Cristo ki kagtĩg ja nýtĩgtĩ, ky ãjag pi(jé) tỹ Israel ag mré ke nýtĩ ja nĩgtĩ', vãsỹ. Topẽ tỹ Israel jóg'jóg ve ag mré nén ù to jykren mũ ẽn ki kagtĩg ja ãjag tóg nýtĩ gé, Topẽ ki kagtĩg ja ãjag tóg nýtĩgtĩ gé, ky ãjag tóg Topẽ tỹ ẽg my nén ven ke mũ tag ki kagtĩg ja nýtĩgtĩ gé. ¹³ Ẽn kã tóg ãjag my kuvar gy nĩ ja nĩgtĩ, Topẽ ti. Ûri tóg ãjag my kakó nĩ ha, Topẽ ti, ãjag tỹ Jesus Cristo ki ge ky nýtĩn ky. Ti tỹ ẽg jagfy ã kyvènh kujèn ja tugrĩn tóg ãjag my kakó nĩ ha.

¹⁴ Ûri ẽg tóg tỹ povo pir ri ke nýtĩ, Judeu ag, fóg ag, kanhgág ag. Topẽ hã ne ẽg tỹ jagnẽ to há nýtĩ tag han'. Jagnẽ fyn ky ẽg tóg nýtĩ ja nĩgtĩ, hã ra tóg vãfynyn ẽn kókén, Jesus ter ky. Ẽg tỹ tóg povo pir ri ke han, ẽg tỹ jagnẽ kato vãsãn mãn tũ nĩ jé. ¹⁵ Topẽ tỹ vãsỹ Judeu ag jyvèn tí ẽn tỹ tũ' he ja tóg nĩgtĩ, ti tỹ ag jyvèn kar ẽn tỹ. Ẽ ter tugrĩn tóg tỹ tũ' he ja nĩgtĩ, ti tỹ ẽg my ù tãg nĩm jé sir. Nén ù régre tỹ tóg

ũn pir han ja nĩgtĩ, ũ tãg, ěg tỹ jagně kato vãsãn mãn tũ nĩ jé. Topě tỹ nén to jykrén mãn hã vě. Cristo tugrĩn tóg ěg tỹ ũn pir han, ěg tỹ tỹ věnh kanhkã pir nỹtĩ jé. ¹⁶ Cristo vỹ ã ter kỹ Topě tỹ ěg kar to há nĩ han, Judeu mré Judeu tũ ag to. Ti tỹ cruz to sa kỹ tóg Topě tỹ ěg kato tě ěn tỹ tũ' he kãn ja nĩgtĩ.

¹⁷ Jesus tỹ nén han jan hã vě. Kỹ tóg Topě tỹ ěg to há nĩ tag tó ja nĩ, ãjag mỹ, ãjag tỹ tỹ Judeu tũ ra, ěg mỹ ke gé, ěg tỹ tỹ Judeu nỹtĩn mỹ. ¹⁸ Ti tugrĩn ěg tóg ěg jóg tỹ Topě mré věměn tĩ ha, ãjag, ãjag tỹ tỹ Judeu tũ ra, ěg ke gé, ěg tỹ tỹ Judeu nỹtĩ ag ke gé. Ti kuprĩg vỹ tỹ ũn pir nĩ, hã tỹ ěg kar tóg ti mré věměn tĩ.

¹⁹ Hã kỹ ãjag kórég tũ nỹtĩ ha. ãjag pi(jé) tỹ ěmã ũ tá ke nỹtĩ ha', ti mỹ, ãjag tỹ tỹ fóg nỹtĩ ra, ãjag tỹ tỹ kanhgág nỹtĩ ra ke gé. ěg mré ke vỹ tỹ ãjag nỹtĩ ha, Topě tũ vỹ tỹ ãjag nỹtĩ ha. Topě krě vỹ tỹ ãjag nỹtĩ ha. ²⁰ Topě jo ĩn ri ke vỹ tỹ ěg nỹtĩ. Ti nũna runrur ri ke vỹ tỹ apóstolo nỹtĩ, Topě vĩ tó tĩ ag mré. Ti nũna těj ri ke vỹ tỹ Jesus Cristo nĩ. Ti kuge ri ke vỹ tỹ ãjag nỹtĩ, ěg mré. ²¹ ĩn nũna tugrĩn ĩn tóg jě nĩ, kỹ tóg koměr hã kar kỹ jěnh mũ. Ti kar kỹ jě kỹ tóg tỹ ěg Senhor tũ jě sir. ²² Cristo vỹ koměr hã ti han mũ, ĩn kar ri ke ti, hã vỹ: ěg, he mũ. Kỹ Topě kuprĩg vỹ krěm ěmãn nĩ, ěg kãkã. Ũ tỹ Jesus ki ge mũ ag to ken hã vě.

3

Paulo tỹ fóg mré kanhgág ag mỹ Jesus kãměn

¹ Hã kỹ sóg Topě mré vĩ tĩ, inh, hã vỹ: Paulo, he mũ. Se kỹ inh jé, Jesus Cristo tugrĩn. Isỹ ãjag to há jěn kỹ sóg se kỹ jě, isỹ ũ tỹ Judeu jykre han tũ kar ag to há jěn kỹ. ² ãjag hỹn tóg Topě tỹ isar han, mũ ěn mě. Isỹ ãjag ki rĩr jé tóg isar han, isỹ ũ tỹ Judeu jykre han tũ ag ki rĩr jé. ³ Topě ne inh mỹ ã tỹ vãsỹ nén to jykrén mũ ěn tó', hã ra ěg tóg ki kagtĩg ja nỹtĩgtĩ. Vãhã tóg inh mỹ tó mũ ha', hã kỹ sóg ãjag mỹ kãměn sĩ han huri, Topě tỹ nén ũ tãg to jykrén mũ ěn ti. ⁴ ãjag tỹ inh věnh rán tag ve

kỹ ãjag tóg venh ke mũ sir, inh jykre ti. Cristo vỹ nén ũ tãg han jé kãtĩg ja nĩ, ěn ki kanhró sóg nĩ. ⁵ Ti tỹ inh mỹ tag tó to hã ag tóg ki kagtĩg ja nỹtĩgtĩ, ěg jóg!jóg ag, ěprã ke kar ag. Ũri tóg ěg mỹ tó mũ, Topě ti, ã kuprĩg tỹ. Apóstolo ag mỹ tóg tó mũ ha, ũri, ti tũ ag mỹ, ěg jyvěn tĩ ag mỹ ke gé. ⁶ Ti tỹ ěg mỹ nén ũ tãg tó mũn hã vě, ha mě. Vãsỹ Topě tóg Judeu ag hã mỹ vĩ há han ja nĩ. Ũri tóg fóg ag mỹ, kanhgág ag mỹ vĩ há han mũ ha, Judeu ag mré. ěg kar vỹ tỹ Jesus Cristo há ri ke nỹtĩ ha, ěg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. Topě tỹ Judeu ag mỹ nén tó mũ ěn, ěg tỹ Jesus Cristo tugrĩn nén venh ke mũ ěn ve kãn jé ag tóg ke mũ gé, ěg mré, fóg ag, kanhgág ag. Ũ tỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag hã vỹ venh ke mũ.

⁷ Tag to Topě tóg inh mỹ: “ha fóg kar ag mỹ, kanhgág kar ag mỹ tónh tĩg,” he ja nĩgtĩ, kỹ tóg tag to isar han. Ti tar nĩn kỹ tóg isar han, inh rãnrãj to. ⁸ Topě tũ kãsir ag kar jakrěm inh nĩ, hã ra tóg isar han, sỹ fóg ag mỹ, kanhgág ag mỹ Cristo kãměn jé. Cristo tugrĩn tóg ěg mỹ nén (ũ) há tãvĩ han ke mũ, Topě ti. Hã tó sóg tĩ, věnh kar mỹ. ⁹ Věnh kar mỹ sóg kãměn tĩ, Topě tỹ nén han ke ti, ti tỹ ã tỹ vãsỹ nén to jykrén mũ tag han ke ti. Vãsỹ tóg to: “tag han jé sóg ke mũ,” he ja nĩgtĩ. Ti tỹ nén kar han tũg ki tóg to jykrén ja nĩgtĩ. Ti hã ne nén kar han'. Kỹ tóg, ã tỹ ěn han ke to jykrén mũ ra tóg ũ mỹ tó ja tũ nĩ ver. ¹⁰ Ũri tóg ve há tĩ ha, ti tỹ vãsỹ nén to jykrén mũ ěn ti. Kanhkã tãn ag mỹ tóg ve há tĩ ha, tá pã'i ag mỹ, Topě krĩ há tag vỹ ve há tĩ ha, ti jykre há pě ěn ti. Ag tỹ ũ tỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag ve kỹ ag tóg Topě jykre ki kanhró nỹtĩ, kanhkã tãn ag.

¹¹ Vãsỹ tóg to jykrén, Topě ti, ti tỹ ěg pã'i tỹ Jesus Cristo tugrĩn nén (ũ) han sór mũ ěn ti. ¹² Ti hã ki ěg ge kỹ nỹtĩ, hã kỹ ěg tóg jatun mỹ Topě mré věměn tĩ ha. ěg kaně jun mãn ke tũ ti nĩ ha, Topě ti. ¹³ Hã kỹ sóg ãjag mỹ: “sỹ ãjag jagfy jagtar nĩ tag to jykrén tũg nĩ,” he mũ. Inh jagtar mĩ ěkrén kỹ Jesus to

krónh ke sór tũg nĩ gé. Ājag jagfy ke vē, isỹ nén vég mũ tag. Inh jagtar tag tugrĩn ājag tóg nén ũ há venh ke mũ, ha vemnĩ.

Cristo tỹ ěg to há nĩ

¹⁴ Hã jé sóg Topẽ mré vēmén tĩ. Ěg jóg vē mỹr. ¹⁵ Tĩ tugrĩn ěg tóg rĩnrĩr nỹtĩ, ěprã ke kar, kanhkã tá ke kar ke gé, kỹ tóg ěg ki rĩr tĩgtĩ. ¹⁶ Kỹ sóg ti hã mỹ to vĩ tĩ, ti tỹ ģ jykre tỹ ājag tỹ tar' he jé, ti kuprĩg tỹ. Nén ũ kar vỹ tỹ ti tũ nỹtĩ, tar ti jẽ gé, hã kỹ sóg ti hã mỹ to vĩ tĩ, ¹⁷ ti tỹ Cristo tỹ ājag ki ěmã han jé, ājag tỹ ti ki ge nỹtĩn kỹ. Ti tỹ ěg to há nĩ vỹ tỹ ga ri ke nĩ, ěg tỹ ti ki jãrén jé, ka jãrén ri ke. Kỹ ěg tóg ti to tar nỹtĩ sir. Hã jé sóg ti mỹ ājag tó tĩ gé. ¹⁸ Topẽ tỹ ěg kren han mũ vỹ ěg tỹ nén ve vãnh ri ke nĩ, ge ve ja tũ ěg nĩgtĩ. Kỹ sóg Topẽ mré vēmén tĩ, ti tỹ ājag mỹ tag kãmén kãn jé, ti tũ kar ag mỹ ke gé. Nén (ũ) téj gy ri ke ti nĩ, nén (ũ) tãpér mág ri ke, kãgnó téj gy ri ke ti nĩ, nén (ũ) krỹg ja tũ ri ke ti nĩ, Topẽ tỹ ěg kren han mũ tĩ. Hã kỹ ěg tóg vēsóg ki to jykrén kãn ke tũ nĩ. ¹⁹ Cristo vỹ ěg to há tãvĩ nĩ, tag to jykrén kãn ke tũ ěg tóg nĩ gé. Kỹ sóg Topẽ mỹ: “ha ag mỹ tag kãmén,” he tĩ, ājag tỹ ti hã tỹ krĩn kỹ nỹtĩ jé.

²⁰ Ha vé, Topẽ hã ne tar tãvĩ nĩ'. Hã kỹ tóg ěg tỹ ti mỹ nén (ũ) to vĩn kỹ (tóg) ěg tỹ ti mỹ nén (ũ) to vĩ mũ ěn kãfór han ki kanhró nĩ. Kỹ tóg ěg tỹ nén (ũ) to jykrén mũ kãfór han ki kanhró nĩ gé. ²¹ Kỹ ěg tóg ti hã mỹ vĩ há han ke mũ, ěg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ, ěg tỹ Jesus Cristo ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. Ěg tỹ ti mỹ vĩ há han vỹ tũ' henh ke tũ nĩ. Hã vē.

4

Ěg tỹ Cristo mré tỹ ũn pir nỹtĩ

¹ Kỹ sóg ājag jyvẽn sór mũ ha. Se kỹ inh jé nĩ, ěg Senhor tugrĩn, kỹ sóg ājag jyvẽn sór mũ. Mũ há han sórmnĩ. Topẽ vỹ ājag kuprẽg, kỹ ājag tỹ vẽn jykre há han ke hã to vãsã nĩ. ² Ājag régre to: “ti kãfór vỹ tỹ inh nĩ,” he sór tũg nĩ. Jagnẽ mỹ komẽr hã vĩmnĩ. Jagnẽ to fe nỹtĩmnĩ. Jagnẽ to há nỹtĩmnĩ. Jagnẽ ajudar hemnĩ. ³ Topẽ kuprĩg vỹ tỹ ũn

pir nĩ, kỹ tóg ājag mỹ vẽn jykre pir nĩm tĩ. Vãsã nĩ, ājag tỹ vẽn jykre pir ěn hã han jé, ājag tỹ krĩ kuprã nỹtĩn jé. ⁴ Topẽ kuprĩg pir ěn vỹ tỹ ěg kar jagrẽ nĩ, kỹ ěg kar vỹ tỹ Cristo há ri ke nỹtĩ, jãvo tóg tỹ ěg krĩ ri ke nĩ, Cristo ti. Ěg kar mỹ ti nén ũ há han ke mũ, jagnẽ ri ke, ti tỹ ěg kuprẽg kỹ. ⁵ Kỹ ěg Senhor vỹ tỹ ũn pir nĩ gé. Ěg kar vỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ. Ti jiji hã tỹ ěg kygpe kỹ nỹtĩ gé. ⁶ Ěg jóg tỹ Topẽ vỹ tỹ ũn pir nĩ gé, ěg kar jóg ti. Ti hã ne tỹ vẽn kar krĩg mỹ ke nĩ'. Ěg kar tỹ tóg ģ tỹ ũn han sór mũ ěn han tĩ, kỹ tóg ěg kãkã nĩ gé, ěg jóg ti.

⁷ Cristo vỹ ěg tar han tĩ gé, ěg kar, ti rãnrãj to. Ũ mỹ tóg vẽn rãnrãj ũ nĩm', nĩm' he tĩ. ⁸ Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, ha mẽ: “ti tỹ kanhkã ra tãpry kỹ tóg ũn sigse kỹ nỹtĩ ěn ag tatĩn vyr. Kỹ tóg ěprã ke ag tar han mũ gé, ag tỹ ti rãnrãj han ke to,” he ja tóg nĩgtĩ, Tope vĩ rán ki.

⁹ Ha vé, ti tãpry kỹ tóg ģ tỹ kanhkã ra tĩg ke to hã tóg tere ja nĩ gé, ěprã. ¹⁰ ũn tere mũ ěn vỹ tãpry mãn ja nĩ gé, kỹ tóg kanhkã pãtén kỹ tĩ mũ sir. Kanhkã pãtén kỹ tóg kanhkã kri nĩ nĩ sir. Kanhkã kri nĩn kỹ tóg nén (ũ) kar ki kanhró nĩ sir, ti tỹ ěmã kar vég nĩn kỹ. ¹¹ Ti hã ne ģ rãnrãj kar to ěg tar han tĩ'. Ũ ag vin kỹ tóg ag tỹ apóstolo hyn han. Ũ tỹ tóg ti tỹ ěg jyvẽn tĩ nĩnh ke han. Ũ mỹ tóg: “ũ tỹ inh vĩ mẽ ja tũ ag mỹ inh vĩ tónh tĩg nĩ,” he mũ. Ũ tỹ tóg igreja krẽm pã'i han, ũ mỹ tóg: “ũ tỹ igreja krẽm vẽn mãn tĩ ag mỹ inh vĩ kãmén nĩ,” he mũ gé. ¹² Tag to tóg ěg tar han tĩ, ěg tỹ jagnẽ tar han jé sir, ti rãnrãj to, ěg tỹ tỹ ti jãvy nỹtĩn kỹ, ti ve fag ke gé. Ěg tỹ ěg rãnrãj tag ki króm kỹ Cristo há ěn vỹ tar pẽ nĩ ha, ěg tỹ tỹ ti há nỹtĩn kỹ. ¹³ Ti tỹ ěg kar tỹ vẽn jykre pir han mũ ve sór vē, ěg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ, ěg tỹ Topẽ kósin ki kanhró nỹtĩn kỹ. Kỹ ěg kar vỹ ěg rãnrãj to tar nỹtĩ sir, ěg tỹ jagnẽ mré tỹ ũn pir nỹtĩn kỹ. Kỹ ěg Cristo tỹ ěprã ke jykre kãfór nĩ ěn ri ke nỹtĩ sir, kỹ ěg tóg komẽr hã ti tỹ nén kar han mũ mré ti tỹ nén to jykrén mũ ki kanhrãn

kān ke mū gé sir, kŷ ěg tóg ũn sanh há kanhró ri ke nŷtĩ sir.

¹⁴ Ěg tŷ gĩr ri ke nŷtĩn kŷ tóg ti mŷ há tũ nĩ. Gĩr ag ne ki kagtĩg nŷtĩ'. Kŷ ag tóg, ag tŷ nén ũ mẽ kŷ ag tóg kãnhmar nén ũ nón tĩ', nén ũ nón tĩ', he' he tĩ. Ěg tŷ ti vĩ to gĩr tŷ ki kagtĩg ěn ri ke nŷtĩn kŷ tóg ěg tŷ ũn ón mū vĩ kri nĩm ja há (tóg) tĩ, ěg tŷ ki kagtĩg nŷtĩn kŷ. Ũ ag tóg Topě vĩ to ón tĩ. Ag tŷ ěg tŷ ājag mré kygně han sór vē. Vĩ há nĩ ve ag tóg nŷtĩ, kŷ tóg ěg tŷ ag vĩ kri fi ja há tĩ sir. ¹⁵ Kŷ tóg há tĩnh mū, ěg tŷ Topě tŷ ki há tó mū ěn hã han kŷ. Kŷ ěg tóg jagně to há tãvĩ nŷtĩnh mū gé. Hã tŷ ěg tar nŷtĩnh mū. Ti ki mog ri ke vē sir, ti tŷ tŷ ěg kri nĩ nĩn kŷ, Cristo ti. ¹⁶ Ěg tŷ tŷ ti mré ke nŷtĩn kŷ ěg tóg tŷ ti há tŷ tŷ ũn pir ěn ri ke nŷtĩ. Ěg kar vŷ rãnrãj ke mū, ěg tŷ ti jykre pir to tar nŷtĩ jé. Ěg kar vŷ tŷ jagně mré ke nŷtĩ. Ěg kar tŷ Topě tŷ ěg mŷ nén nĩm ja ěn to vãsãnsãn kŷ ěg tóg ũn sanh há tar ri ke nŷtĩ sir. Mog jé ěg tóg ke mū, ěg tŷ jagně to há nŷtĩn kŷ.

Cristo tŷ ěg mŷ vēnh jykre tãg nĩm

¹⁷ Kŷ sóg ājag jyvěnh sór mū, ěg Senhor tŷ inh mŷ: “ha ag jyvěnh,” hen kŷ. Hã kŷ sóg ājag mŷ: “ũ tŷ Topě ki kagtĩg ag jykre han sór tũg nĩ,” he mū. Kórég ti nŷ, ag jykre ti, mŷr. Ag tŷ vēsóg ki nén to jykrén mū ěn hã han ag tóg tĩ. ¹⁸ Kutŷ mĩ ag mũgtĩ, ki kagtĩg ag nŷtĩ. Hã ra ag tóg ki kanhrãn sór tũ nĩ gé. Hã kŷ ag tóg Topě tŷ ěg mŷ vēnh jykre nĩm ěn ki kagtĩg nŷtĩ. ¹⁹ Kŷ ag tóg vēnh jykre há to é he tĩ. Mŷ'ãg vãnh ag nŷtĩ. Ag vēnh kavěnh vŷ ag mŷ há tĩ. Věnh jykre kórég tŷ ag kókég mū ra tóg ag mŷ sér tĩgtĩ, kŷ ag tóg to krónh ke jãvãnh nŷtĩ. Ke tũg nĩ, ag jãvo.

²⁰ Cristo jykre vŷ ge tũ nĩgtĩ, ki kanhró ājag tóg nŷtĩ. ²¹ Ti kãme ki kanhró kar ājag nŷtĩ ha, ti jykre ke gé. Ājag mŷ ag tóg kãmén kãn, Jesus jykre ti, ěg tŷ ti ki ge kŷ nŷtĩn kŷ nén han ke mū ěn ti. ²² Ti ki ge kŷ nŷtĩn kŷ ěg tóg ěg tŷ vãsŷ nén han ja ěn ri ke han mãn ke tũ nĩ ha. Tag mẽ ājag huri. Ājag jykre si ěn tovãnh kãn jé ājag tóg ke

mū. Ājag tŷ ājag jykre si jagma mũn kŷ ājag tóg ājag tŷ nén to ěn mū ěn hã han mŷ ja nĩgtĩ ver. Hã ra ěg tóg tag hã to ter ke mū. ²³ Kŷ Topě mŷ to vĩmnĩ, ti tŷ ājag mŷ ājag jykre kurynh kãn jé, ti tŷ ājag fe jãnhkrig jé. ²⁴ Věnh jykre tãg hã han sórmnĩ, Topě tŷ ěg mŷ vēnh jykre tãg nĩm mū ěn ti. Kŷ ěg tóg ti ri ke nŷtĩnh mū, kuryj ěg nŷtĩnh mū ha, há ěg nŷtĩnh mū, ti há ri ke. Kŷ ěg vēnh vĩ há hã han ke mū.

²⁵ Hã kŷ jagně mŷ ón mãn tũg nĩ. Ki hã tómnĩ, jagně mŷ. Jagně mré ke vŷ tŷ ěg nŷtĩ, ěg tŷ Cristo há ri ke nŷtĩn kŷ. ²⁶ Ājag fe tŷ gŷm ke mū ra Topě vĩ mranh tũg nĩ. Ājag tŷ jagně to jũ nŷtĩn kŷ kurã ũ jãvãnh sór tũg nĩ. Kutŷg ke to hã tŷ há' hemnĩ. ²⁷ Japo tŷ ājag krĩn sór mū ra ti vĩ jěmě tũg nĩ. ²⁸ Vãsŷ ājag kãmĩ ũ vŷ ũ tŷ nén ũ pigju (ka)mě ja nĩgtĩ. Kŷ ěn han mãn tũg nĩ. Ājag rãnrãj nón ājag mũnh ke mū ũri. Ājag nĩgé tŷ nén ũ há han nĩ, ājag tŷ ājag rãnrãj to nén (ũ) kar ve jé. To vãsãn nĩ, ti tŷ ājag mŷ kén jé, ājag tŷ ājag tŷ nén ũ tŷ ũn jagãgtar ag jagãgtãn jé.

²⁹ Věnh vĩ kórég tó sór tũg nĩ. Nén ũ há hã tŷ vēmén nĩ, ājag tŷ ājag vĩ tŷ jagně tar han jé, ājag tŷ jagně jykre kurynh jé.

³⁰ Topě kuprĩg fe kaj han sór tũg nĩ gé. Topě vŷ ěg mŷ ā kuprĩg jěně, ti tŷ hã tũgrĩn ěg nĩgjěg jé, ěg krenkren ke to. Ti tŷ tŷ ěg jagrě nĩn kŷ ěg tóg ki kanhró nŷtĩ, ěg tŷ Topě tŷ ěg krenkren han ke kurã ěn tá krŷg mũn ki. ³¹ Jagně to jykrén kónãn tũg nĩ. Jagně to krĩ rŷ han tũg nĩ. Ājag fe tŷ gŷm ke (ka)mě nŷtĩ tũg nĩ. Féfén tũg nĩ. Jagně to vĩ kónãn tũg nĩ. Věnh jykre pãno tovãnh kãn nĩ. ³² Jagně to vĩ há han nĩ. Jagně mŷ koměr hã vĩmnĩ. Jagně mŷ vēnh pãte fón nĩ, Topě tŷ Cristo tũgrĩn ěg mŷ vēnh pãte fón ja ri kén.

5

Ěg jykre tãg

¹ Topě tŷ vēnh jykre han tĩ ěn hã han nĩ, ājag tŷ tŷ ti fe nŷtĩn kŷ, ti krě. ² Jagně to há kar nŷtĩmnĩ, Cristo tŷ ěg

to há nĩ ri ke. Ęg jagfy tóg vėnh fėg. Ęg tỹ Topė mỹ nén (ũ) pũn ri ke ti nĩ, ti tỹ Ęg jagfy vėnh fėg mũ ěn ti. Topė mỹ nén ger há pũr ri ke ti nĩ, kỹ tóg Topė mỹ há tĩ sir.

³ Topė tũ vỹ tỹ ājag nỹtĩ. Hã kỹ vėnh jykre pãno tỹ vėmėn sór tũg nĩ, ājag tỹ han sór tũ nĩ jé. Ęg prũ tũ mré nỹ, Ęg mén tũ mré nỹ, tỹ vėmėn sór tũg nĩ, ājag tỹ nén e hã tỹ vãsãn (ka)mė tỹ vėmėn sór tũg nĩ gé. ⁴ Kỹ jagnė mỹ vĩ kónãn tũg nĩ, jagnė to vĩ kónãn tũg nĩ gé. Fagrĩnh mỹ vĩ tũg nĩ gé. Nén ũ kavėj tỹ vėmėn tũg nĩ gé. Ęg tỹ tag tó kỹn pi(jé) há nĩ', Ęg tỹ tỹ Topė krė nỹtĩn kỹ. Ęg tỹ nén tónh ken hã vė, ha mē: "ã tỹ inh mỹ nén jėnėg mũ kar tóg inh mỹ há nỹtĩ," he jé Ęg tóg ke mũ, Topė mỹ agradecer hen kỹ. ⁵ Tag to jykren, ha mē: ũ tỹ ā prũ tũ fi mré nỹ mũ ěn, ũ fi tỹ ā mén tũ mré nỹ mũ ěn fi pi(jé) Cristo tỹ tỹ Ęg pã'i nĩ venh ke mũ'. ũ tỹ ā tỹ nén e hã tỹ vãsãn mũ ěn pi(jé) venh ke mũ'. Ęg tỹ vėnh kãgrá to jãn ěn ri ke ti nĩ, Ęg tỹ Ęg tỹ nén e hã tỹ vãsãn mũ ěn ti. ũ tỹ ge pi(jé) Cristo venh ke mũ', Cristo tỹ tỹ Ęg pã'i nĩ ěn ti.

⁶ ũ tóg ón kỹ ājag mỹ vėnh vĩ há tó sór tĩ. ũ tỹ ge vĩ jėmė tũg nĩ, ke tũ nĩ mũ ra Topė tóg ājag to jũnh ke mũ. Ti vĩ mranh vė mỹr, kỹ tóg ũ tỹ ge to jũnh ke mũ. ⁷ Hã kỹ ag vĩ jėmė sór tũg nĩ. ⁸ Vãsỹ ājag tóg vėnh jykre ki kuty hã han ja nĩgtĩ gé. Hã ra Topė tóg ājag mỹ vėnh jykre ki kurã ěn nĩm, ājag tỹ ti ki gen kỹ. Kỹ vėnh jykre ki kurã tag hã han sórmnĩ. ⁹ Ęg tỹ vėnh jykre ki kurã hã han kỹ Ęg tóg jagnė mỹ vĩ há han ke mũ, vėnh jykre kuryj. Ki hã tó jé Ęg tóg ke mũ gé, jagnė mỹ. ¹⁰ Vėnh jykre tỹ Ęg Senhor mỹ há nỹ ěn hã han sórmnĩ. Ęn hã to jykren mág nĩ.

¹¹ Kejėn ājag tóg ũ vėg tĩ, hã ra tóg vėnh jykre ki kuty han tĩ. Kỹ ti mré han sór tũg nĩ. Ti mỹ: "kórég ti nĩ, tovãnh nĩ," hemnĩ. ¹² Vėnh péju kỹ ag tóg han tĩ, vėnh jykre kórég ti. Ęg mỹ'a tóg tĩ, Ęg tỹ ag tỹ nén han tĩ ěn ve kỹ. ¹³ Kejėn tóg ag tỹ nén han mũ kri

kurãg tĩ, kỹ tóg ve há tũgtĩ, ag tỹ nén han mũ ti. Kurã ki Ęg tóg ti kórég nĩ ěn vėg tĩ. ¹⁴ Kỹ tóg há nĩ ha, Ęg tỹ vėnh jykre kórég to: kórég ti nĩ, hen kỹ. Kỹ Ęg tóg tovãnh sór ke mũ. Hã kỹ Ęg tóg tag tó tĩ, ha mē: "Topė vĩ mranh sór mãn tũg nĩ. Nũgme ki kutė sór mãn tũg nĩ. Kỹ Cristo vỹ ā mỹ jėngrė han ke mũ," he Ęg tóg tĩ, Ęg jãn kỹ.

¹⁵ Ęjag tỹ nén han mũ to jykren nĩ. Krĩ tũ nĩ sór tũg nĩ, vėnh jykre há ki vėnh kanhrãn kỹ mũmnĩ. ¹⁶ Kurã kren tũg sórmnĩ. Nén ũ jagy ve jé Ęg tóg ke mũ, hã kỹ tóg há tĩ, Ęg tỹ kurã kren tũ nĩn kỹ. ¹⁷ Ęg Senhor vỹ Ęg tỹ nén ũ há han mũ ve sór tĩ. Kỹ ti tỹ nén (ũ) ve sór mũ tag hã to jykren nĩ, ājag tỹ tag hã han jé.

¹⁸ Vinhotỹ vėsėn tũg nĩ, tỹ vėnh pėnmãn tũg nĩ. Vėnh jykre kórég vė, Ęg tỹ nén ũ fa tỹ vėsėn mũ ti, tỹ vėnh pėnmãn mũ ti. Tope kuprĩg tỹ Ęg fãn tag hã ne há nĩ'. ¹⁹ Jagnė mré vėmėn kỹ Topė tỹ jãn nĩ, ti jé tómnĩ, Ęg Senhor jé ti. Ti kuprĩg vỹ Ęg kanhrãn tĩ gé, Ęg tỹ Ęg Senhor mỹ nén tó sór mũ to, Ęg tỹ ti tỹ jãn há han jé. Ęg tỹ ti mỹ: "há kar ti nĩ," henh ke vė gé. ²⁰ Ęg jóg tỹ Topė mỹ Ęg tóg tónh ke mũ, ti hã mỹ Ęg tóg: "ã tỹ Ęg mỹ nén ven mũ vỹ há kar nỹtĩ," henh ke mũ, Ęg tỹ Ęg Senhor tỹ Jesus Cristo jyjy tón kỹ.

²¹ Ęg tỹ Cristo kamėg kỹ tóg há tĩ, kỹ tóg Ęg tỹ jagnė jykre mũ mũn kỹ (tóg) há tĩ gé, Ęg tỹ tỹ ti mré ke nỹtĩn kỹ.

Ũ tỹ jagnė mré nỹtĩ fag jykre

²² ũn tỹtá fag jé ājag mén ag jykre mũ mũjėg. Fag mỹ tóg Ęg Senhor ri ke nĩ, fag mén ti. ²³ Fi krĩ vė, fi mén ti. Cristo vỹ tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ kar ag kri ke nĩ, kỹ Ęg tóg tỹ ti há ri ke nỹtĩ, ti tỹ Ęg kren han kỹ. ²⁴ Hã kỹ Ęg tóg tỹ ti krėm ke nỹtĩ, Cristo krėm ke. Ge ti nĩgtĩ, ũn tỹtá fag jykre ti. Fag mén krėm ke vỹ tỹ fag nỹtĩ, fag tỹ ājag mén vĩ han jé.

²⁵ Kỹ sóg fag mén ag mỹ tag tó sór mũ gé. Ęjag prũ to há tãvĩ nỹtĩmnĩ. Cristo vỹ Ęg to há nĩ, Ęg tỹ tỹ ti tũ nỹtĩn kỹ. Ęg jagfy tóg vėnh fėg, ²⁶ Ęg tỹ tỹ ti tũ nỹtĩ jé. Kỹ tóg Ęg kykũnh, goj tỹ Ęg

kygpe ky, ti vi ty ke ge. ²⁷ Ti ty eg ha nytĩ ve sor ve, eg ty venhmỹ nytĩnh ke tũ ve, eg kaga ri ke nytĩnh ke tũ ve, eg kórég nytĩnh ke tũ ve gé, eg sĩnvĩ tãvi nytĩnh ke ve, eg ty ty ti tũ nytĩn ky. Cristo prũnh ke ri ke vỹ ty eg nytĩ.

²⁸ Tag ri ke han nĩ, ajag prũ ty. Fag to há nytĩmnĩ. “Inh há ri ke vỹ ty fi nĩ,” hemnĩ, fag to. Û ty ã prũ fi to há nĩn ky tóg veso há nĩ sir. ²⁹ Vẽnh ki rĩr há han eg tóg tĩ, jég eg tóg tĩ, eg tar nytĩ je. Eg pi(jé) vẽn kókén sor tĩ. Cristo vỹ eg ty ge tĩ gé. Eg ki rĩr há han tóg tĩ gé. ³⁰ Ti há vỹ ty eg nytĩ, eg kar, eg ty ti ki ge ky nytĩn ky.

³¹ Tag vỹ rán ky nĩ, ha mẽ: “ũn gré tóg ã prũ fi to ã panh ré ky tĩ mũ, ã mỹnh fi ré ky ke gé. ã prũ fi mré tóg tĩnh mũ. Fi mré tóg ty ùn pir nĩ sir, ti prũ fi mré,” he ja tóg nĩgtĩ, Topẽ vi rán ki. ³² Tag vỹ ty nèn ù sĩnvĩ pẽ nĩ. Ky tóg Cristo to rán ky nĩ gé, ti ty ù ty ti ki ge ky nytĩ ag mré ty ùn pir nĩn ky. ³³ Hã ra tóg eg mỹ rán ky nĩ gé, eg ty eg prũ fag to há nytĩ je, eg ty vẽn ki rĩr há han mũ tag ri ke. Ky tóg fag mỹ rán ky nĩ gé, fag ty ajag mén vi ky jémẽn je.

6

Ēg han mũ fag to vẽn jykre

¹ Ky sóg ajag krẽ mỹ tag tó mũ, ha mẽ. “Ajag han mũ fag vi kri fimnĩ,” he sóg mũ, ag mỹ. Há ti nĩ, eg Senhor jykren ha ve. ² Ajag han mũ fag kamẽg nĩ. Topẽ ty eg mỹ tag tó ky tóg eg mỹ nèn ù há tó mũ gé, hã vỹ: ³ “ã han mũ fag kamẽg nĩ, ã ty tĩg há han je, ã ty ga kri tĩg mág han je,” he ja tóg nĩ, Topẽ ti.

⁴ Ky sóg ùn sanh ag mỹ: “ajag krẽ mỹ vi tar pẽ han tũg nĩ, ag ty ajag to jũ tũ nĩ je,” he mũ gé. Ajag krẽ jyvẽn nĩ, ag mỹ eg Senhor jykre kãmén nĩ, ag ty mũ mũn je.

Camarada ag ty ajag patrão mré nytĩ jykre

⁵ Ajag kãmĩ ù ag tóg patrão krẽm nytĩ gé, fagrĩnh mỹ ti mỹ ti rãnrãj han tĩn ky. Ajag patrão vi kri fimnĩ. Ti kamẽg nĩ, ti to jũrn kemnĩ. Ti rãnrãj ki rĩr

há han nĩ, ajag ty Cristo rãnrãj ki rĩr tĩ ãn ri ke. ⁶ Û tóg kejẽn ti patrão ty ti mỹ vi há han hã je (tóg) ti patrão tũ ki rĩr tĩ, ón ky. Tag han tũg nĩ. Ajag patrão tũ ki rĩr pẽ han nĩ, ajag ty ty Cristo camarada nytĩn ky, Topẽ jykre ty ajag mỹ sér nĩn ky. ⁷ Ajag patrão rãnrãj ki rĩr ky mỹ sér nytĩmnĩ. Ajag ty eg Senhor rãnrãj ki rĩr ve, ajag ty ajag patrão rãnrãj ki rĩr ky. ⁸ Ha vé, eg ty nèn ù há han ky eg tóg ti kaja venh ke mũ, kanhkã tá. Eg Senhor vỹ eg mỹ ti kaja venh ke mũ, ti camarada ag mỹ, ag patrão mỹ ke gé, ti ki ge ky nytĩ kar ag mỹ.

⁹ Ajag kãmĩ ù vỹ ty patrão nytĩ, ky ajag camarada vỹ nytĩ, ajag krẽm. Ag to há nytĩmnĩ. Ag mỹ vi kónãn tũg nĩ. Eg Senhor vỹ kanhkã tá nĩ. Ajag pã'i ve, ajag camarada pã'i ve gé hã ra, ù ty kanhkã tá nĩ ti. Ti mỹ eg tóg ty ùn pir nytĩ, tag ki ùn mág mré ùn kãsir ag.

Topẽ ty eg ty Japo katõ vãsãnsãn jafã vin sór

¹⁰ Ky sóg ajag mỹ tag tó sór mũ gé ver, ha mẽ. Eg Senhor ki ge ky nytĩ to tar nytĩmnĩ. Tar ti nĩ, ky tóg eg tar han ki kanhró nĩ gé. ¹¹⁻¹² Tag ki eg vẽn génh han tĩ, eg ty Japo kato vãsãnsãn ky nytĩn ky. Hã ra Topẽ tóg eg mỹ eg ty ti kato vãsãnsãn jafã nĩm tĩ. Ky mãn nĩ, Topẽ ty eg mỹ ti kato vãsãnsãn jafã nĩm mũ ãn ti, ky Japo tóg eg ty hẽ ri kenh ke tũ nĩ. Tar je eg tóg ke mũ ha. Eg pi(jé) ãprã ke ag kato vãsãnsãn tĩ, eg pi(jé) eg mré ke ag kato vãsãnsãn tĩ. Pã'i ag nytĩ, ù ty eg kato vãsãnsãn mũ ag, hã ra eg tóg ag vég tũ nĩgtĩ. Kuty tân ag ve, ga to pã'i ag ve gé. Kanhkã krẽm ag emã nytĩ gé. Kórég kar ag nytĩ. ¹³ Ky mãn kãn nĩ, Topẽ ty eg mỹ nèn ty ag kato vãsãnsãn jafã vin sór mũ ãn ti, ajag ty ag kato vãsãnsãn to tar nytĩ je. Kejẽn ag tóg eg kato vãsãn mág han ke mũ. Kurã ãn kã ag tóg eg ty hẽ ri kenh ke tũ nĩ, Topẽ ty eg tar han ky, ti ty eg mỹ eg ty ag kato vãsãnsãn jafã ãn vin ky.

¹⁴ Hã ky tar nytĩmnĩ. Eg Senhor vỹ ón vãn nĩ. Ti ón vãn vỹ eg veso

fīn ja mág ri ke nĩ. Tỹ vėsóg fīn ri ke han nĩ, ti ón vānh ri ke han to ken hã vễ. Vễnh jykre kuryj vỹ tỹ soldado tỹ camisa tỹ ferro ri ke nĩ. Ēn tu ri ke han nĩ, vễnh jykre kuryj han to ken hã vễ.

¹⁵ Ēg tỹ Topẽ vĩ sér tó sór mũ vỹ ěg pẽn né, ěg pẽn to ró ri ke nĩ, ěg tỹ vễnh kar mỹ Topẽ tỹ ěg krĩ kuprãg ke mũ tónh ke mũ tag ti. Ēn rĩnh ri ke han nĩ, vễnh kar mỹ Topẽ vĩ kãmén to ken hã vễ.

¹⁶ Ēg tỹ ti ki rã kỹ tóg soldado tỹ vễjy ven jafã ma tĩ ěn ri ke nĩ. Satanás tỹ ěg kato vāsãn kỹ tóg ti tỹ no tỹ ěg to pễg grug ri ke nĩ. Ēg tỹ vễjy ven jafã tỹ vễjy ven kỹ tóg tỹ nhyn ke tĩ, ti no gru ěn tỹ. Ēg tỹ Jesus ki rã to ken hã vễ. ¹⁷ Ēg kren han ke vỹ soldado sãpe ri ke nĩ, sãpe tỹ ferro ěn ri ke. Kỹ Topẽ vĩ vỹ rógro ri ke nĩ gé. Topẽ kuprĩg vỹ ěg mỹ kãmén tĩ', Topẽ vĩ ti. Topẽ tỹ ěg mỹ Japo kato vāsãnsãn jafã vin ke mũn hã vễ. ¹⁸ Kỹ Topẽ mré vēmén nĩ gé, ti mỹ nén kar to vĩmnĩ. Ti kuprĩg vỹ ěg jagfy vĩ tĩ gé. Topẽ mré vĩ to krónh ke tũg nĩ. Ēg tỹ to krónh ken kỹ tóg ěg nũr ri ke nĩ sir. Ke tũg nĩ. Ēg mré ti ki ge kỹ nỹtĩ kar to vĩmnĩ. ¹⁹ Kỹ inh jagfy ti mré vēmén nĩ gé. Topẽ vĩ tó sóg tĩ. Kỹ inh mré to vĩmnĩ, sỹ tó há han jé, isỹ inh kato vāsãnsãn mũ ag kamẽg tũ nĩ jé, isỹ vễnh kar mỹ Topẽ tỹ nén han sór mũ ěn kãmén há han jé, vễnh vĩ sér ěn. ²⁰ Topẽ vỹ inh mỹ tag nĩm ja nĩ, sỹ han jé, hã ra sóg ver se kỹ jẽ. Kỹ tóg sỹ ag kamẽg tũ nĩnh há tĩ, sỹ Jesus kãme tó kãn jé, sỹ ti tỹ inh mỹ: “ha ag mỹ kãmén,” he mũ tag tó kãn jé.

Paulo tỹ Tíquico jẽnẽnh ke

²¹ Kỹ tóg inh mỹ há tĩ, ãjag tỹ isỹ nén ve ja tag mẽ kãn jé, isỹ nén han mũ mré hã. Hã jé sóg ãjag mỹ Tíquico ti jẽnẽnh ke mũ. Ēg régre ù vễ gé, iso há tavĩ ti nĩ, Tíquico ti. Ēg Senhor rãnhrãj han ti tĩ, ti to krónh ke tũ ti nĩgtĩ. ²² Ti hã vỹ ãjag mỹ inh kãmén ke mũ, ti tỹ ãjag fe tỹ há' he jé. Hã jé sóg ti jẽnẽnh ke mũ.

²³ Ēg jóg tỹ Topẽ jé ãjag krĩ kuprãg, ěg régre kar ag mré hã. Ti jé ãjag tỹ jagnẽ to há kar han. Ti jé ãjag tỹ ti ki

rã há han, ěg jóg tỹ Topẽ ti, ěg Senhor tỹ Jesus Cristo ti ke gé. ²⁴ Topẽ jé ãjag tar han, ù tỹ ěg Senhor tỹ Jesus Cristo to há nỹtĩ ag kar, kỹ tóg tũ' he jãvãnh nĩ, ěg tỹ ti to há nỹtĩ ti.

Hã vễ.

PAULO TÏ CARTA HAN: FILIPOS TÁ KE AG MÏ CARTA

¹ Paulo tÏ rá vë, inh. IsÏ cidade tÏ Filipos tá ke ag mÏ rán hã vë. KÏ Timóteo vÏ inh mré ãjag mÏ jënëg mÏ gé, vënh rá tag ti, inh mré Jesus Cristo mÏ rãhrãj tÏ tag ti. IsÏ ãjag mÏ ti rá tag jënë vë, ãjag tÏ tÏ Jesus Cristo ki ge kÏ nÏtÏn kÏ. KÏ sóg ãjag pã'i ag mÏ jënëg mÏ gé, ù tÏ ãjag ki rÏr tÏ ag mÏ ke gé.

² Ëg jóg tÏ Topë jé ãjag tar han, ti jé ãjag krÏ kuprãg, Ëg Senhor tÏ Jesus Cristo ke gé.

Paulo tÏ Topë mré vÏ

³ ãjag to sóg Topë mré vÏ há han tÏ, sÏ ãjag mÏ êkrén kÏ. ⁴ SÏ ãjag to Topë mré vÏ kÏ inh fe tóg mrin ke tÏ. Inh mÏ tóg sér tÏ, sÏ ãjag mÏ êkrén kÏ. ⁵ ãjag tÏ inh mré Jesus kãmén kÏ tóg inh mÏ há tÏ, ãjag tÏ inh mré ti to tar nÏtÏn kÏ. KÏ sóg Topë mÏ vÏ há han tÏ, ãjag to. IsÏ ãjag mÏ ti vÏ tó vén kÏ ãjag tóg kãnhmar inh mré ti kãmén ja nÏgtÏ, kÏ ãjag tóg ùri ti vÏ tó há han tÏ gé. Tovãnh tÏ ãjag nÏ. KÏ tóg inh mÏ sér tÏ. ⁶ Tag ki kanhró sóg nÏ, ha mẽ. Topë vÏ ãjag krÏn rã nÏ, komër hã, nén ù há kar to. KÏ tóg ãjag krÏn tÏgtÏ sir, ti tÏ komër hã ãjag krÏn kãnjé, Jesus Cristo kãtÏg mãn ke kurã to hã. TÏ hã vÏ ãjag krÏn ke mÏ, Topë ti. ⁷ Tag to sóg jykrén, sÏ ãjag mÏ êkrén kÏ. Hã ra tóg há nÏ. Inh fe vÏ tÏ ãjag nÏtÏ. Inh hã mré tóg ãjag tar han tÏ, Ëg Senhor ti. Hã kÏ ãjag tóg inh mré jagãgtar nÏtÏ, inh se kÏ jé tag ti to. IsÏ vãsÏ kavar kÏ jé ja nÏn kÏ sóg ag mÏ Topë vÏ kãmén ja nÏgtÏ, kÏ ãjag tóg inh mré to tar nÏtÏ ja nÏgtÏ gé, pã'i ag tÏ inh ki Jesus jëmën kÏ ke gé. KÏ ãjag tóg ùri inh mré ti to tar nÏtÏ gé. ⁸ SÏ ãjag kar venh há tóg tÏ, kÏ Topë vÏ ki kanhró nÏ. Inh mÏ ãjag tóg tÏ inh fe pë nÏtÏ, Ëg tÏ Jesus Cristo mÏ tÏ ti fe pë ãn ri ke ãjag nÏtÏ, inh mÏ.

⁹ SÏ Topë mré vÏn kÏ sóg ti mÏ tag to tÏ, ãjag to, ha mẽ. “Jagnë to há ag nÏtÏ,”

he sóg tÏ, Topë mÏ. “Ag tÏ komër hã jagnë to há kar nÏtÏ han nÏ,” he sóg tÏ ãjag to, Topë mÏ. “Ag kanhrãn nÏ gé, ag tÏ komër hã ã jykre ki kanhrãn kãnjé, ag tÏ ki króm kãnjé,” he sóg tÏ, ãjag to. ¹⁰ “Á tÏ ag kanhrãn kÏ ag tóg nén (ù) há kar ki kanhró nÏtÏnh ke mÏ. KÏ ag tóg to jykrén há han ke mÏ, ag tÏ nén ù ve sór kÏ. “Tag vÏ há pe nÏ, tag vÏ há sÏ nÏ,” he jé ag tóg ke mÏ, ã tÏ ag kanhrãn kÏ,” he sóg tÏ ãjag to, Topë mÏ. ãjag tÏ tag to jykrén há nÏtÏn kÏ ãjag tóg jãnhkri nÏtÏnh ke mÏ, kÏ ãjag tóg mÏ'ãg mãn ke tÏ nÏ, Cristo kãtÏg mãn ke kurã ãn kã. ¹¹ KÏ ãjag tóg vënh jykre há han kãnjé ke mÏ sir, Jesus Cristo tÏ ãjag mÏ ã jykre há ãn nÏm kÏ. Hã jé sóg Topë mÏ ãjag to tÏ. Ti tÏ ãjag krÏ kugrynh kÏ vënh kar tóg ti tÏ tÏ ùn mág nÏ venh ke mÏ. KÏ ag tóg ti mÏ vÏ há han ke mÏ gé sir.

Jesus tÏ inh jykre

¹² Inh kanhkã', inh jagtar mÏ ra Jesus kãme tóg vënh kar kri rÏm ke mÏ. Tag to jykrén. ¹³ Vënh kar tóg mẽ kãnjé, ti vÏ ti, polícia ag mré hã, ù tÏ palácio ki rÏr tÏ ag mré hã. Cristo tugrÏn sóg se kÏ jé, hã vëg ag tóg mÏ. ¹⁴ KÏ Jesus mré ke tÏ hën ri ke ag vÏ fe tar nÏtÏ gé sir, Ëg Senhor jykre to, inh se kÏ jé tag tugrÏn. Hã kÏ ag tóg Topë vÏ tó tÏ sir, ag tÏ to fe tar nÏtÏn kÏ, ag mÏmëg vãnh nÏtÏn kÏ. ¹⁵ ù ag tóg iso jÏ nÏtÏ, ha kÏ ag tóg Jesus to tÏ, ag tÏ inh ri ke han sórn kÏ. KÏ ù ag tóg iso há nÏtÏ, hã kÏ ag tóg ti tó tÏ sir. ¹⁶ Topë vÏ hã to sóg se kÏ jé, sÏ pã'i ag mÏ ti kãmén jé. Topë tÏ inh mÏ vënh rãhrãj nÏm hã vë. Hã vëg ag tóg tÏ, ù tÏ iso há nÏtÏ ag, kÏ ag tóg ti vÏ tó tÏ, ù tÏ iso há nÏtÏ ag. ¹⁷ ù ag tóg hã ra iso jÏ nÏtÏ, hã kÏ ag tóg ón kÏ Cristo kãmén tÏ, ag tÏ inh vÏ kãfór han sór kÏ. Ag tÏ inh kato tã mÏ ag tÏ iso jÏ han sór vëgtÏ gé, ag tÏ inh se tÏ hën ri ke han sór vë. Hã jé ag tóg Cristo vÏ tó tÏ. ¹⁸ Hã ra sóg ag to vënh mÏ nÏ sór tÏ nÏ. Cristo tó ag tóg mÏ mÏr. ù tóg ón kÏ tó tÏ, jo ù tóg tó há han tÏ. Ag kar vÏ ti tó tÏ, kÏ tóg há tÏ.

Hã kÿ tóg inh mÿ sér tĩ, kÿ sóg inh mÿ sér tÿ tũ' he sór tũ nĩ.

¹⁹ Hã ra sóg kren ke mũ gé, ha vemnĩ. Ki kanhró sóg nĩ. Ājag hã ne iso Topẽ mré vĩ tĩ', kÿ Jesus Cristo vÿ isar han tĩ gé, ã kuprĩg tÿ. Hã kÿ sóg kren ke mũ. ²⁰ Kÿ sóg tag jãvãnh mũ, ha mẽ. Hên ri ke mũn ag tóg inh kyvãh ke mũ, hên ri ke mũn ag tóg isén ke mũ. Isÿ tag to jykrén kónãh tũ nĩ jé, hã jé sóg ti mré vĩ tĩ. Isar han jé tóg ke mũ, sÿ nén ù kamẽg tũ nĩ jé, sÿ ti kavénh tũ nĩ jé, inh mÿ'ãg tũ nĩ jé. Vênh kar tÿ isugrĩn Jesus tÿ tÿ ùn mág nĩ ven kÿ tóg inh mÿ sér tĩ. ²¹ Inh jykre hã vÿ tÿ Cristo ti nĩ, hã kÿ sóg iser kÿ ti venh tĩg ke mũ, kÿ tóg sér tĩ. ²² Kÿ sóg hã ra inh kren kÿ ti rãhrãj hã han ke mũ. Hã kÿ sóg sÿ nén han sór mũ ki kagtĩg nĩ. ²³ Inh kren ke mÿ inh mÿ hán tĩ vÿ, iser ke vó? he sóg tĩ. Iser kÿ sóg Cristo mré nĩ nĩ, kÿ tag tóg inh mÿ há pẽ nĩ, isÿ ti venh há tĩn kÿ. ²⁴ Jãvo isÿ ājag mré nĩn kÿ sóg ājag tar han ke mũ, kÿ tag tóg inh mÿ há kãfór nĩ. ²⁵ Hã tóg inh mÿ ge nĩ. Kren jé sóg ke mũ, he sóg tĩ, kÿ sóg ājag kar mré nĩnh ke mũ. Ājag ve jé sóg ke mũ, ājag tÿ komẽr hã inh vĩ mẽ kÿ ti vĩ kri fi kãn jé. Kÿ tóg ājag mÿ sér tĩnh mũ, ha vemnĩ. ²⁶ Isÿ ājag mré nĩ mãn ken kÿ tóg inh mÿ há tĩnh mũ. Kÿ ājag fe tóg mrin ke tãvĩ han ke mũ, ājag tÿ inh ve mãn kÿ. Ājag mÿ sóg tÿ ùn mág jẽ, Jesus Cristo tugrĩn.

²⁷ Ha vé, Cristo jykre hã han nĩ, tag hã to vãsãnsãh nĩ. Hên ri ke mũn sóg ājag venh kãtĩg ke mũ, hên ri ke mũn sóg ājag venh kãtĩg ke tũ nĩ. Inh kãtĩ tũ ra jagnẽ mré vênh jykre pir han kÿ nÿtĩmnĩ, Jesus kãme hã tómnĩ, ti ki ge kÿ nÿtĩmnĩ. Sÿ tag mênh há tóg tĩ, ājag to. ²⁸ Û tÿ ěg kato vãsãnsãh mũ ag kamẽg tũg nĩ, hã tugnĩn ag tóg ājag tÿ nũgme ki vár ke ki kanhró nÿtĩ, inferno ki. Hã tugnĩn ājag tóg ājag krenkren ke mũ ěn ki kanhró nÿtĩ gé sir. Topẽ vÿ ěg tar han ke mũ, ěg tÿ ag tÿ hên ri ke jé gé, ù tÿ ěg kato vãsãnsãh mũ ěn ag tÿ. ²⁹ Cristo ki ge kÿ ājag nÿtĩ, kÿ ājag tóg ti tugrĩn jagãgtar nÿtĩnh ke

mũ gé. Hã jé tóg ājag kuprẽg. ³⁰ Hã kÿ ājag tóg inh kóm ti jagy vég tĩ gé. Ag tÿ vãsÿ inh kato vãsãnsãh ěn ve ja ājag tóg nĩgtĩ gé. Ûri sóg hã vég tĩ ver. Kÿ inh kóm tar nÿtĩmnĩ.

2

Topẽ kósin tÿ tÿ ěprã ke nĩ

¹ Ha vé, sÿ ājag jyvên sór mũ, ha mẽ. Ājag tÿ Jesus jykre han kÿ nÿtĩ tag vÿ ājag tar han tĩ. Ti tÿ ājag to há nĩ tag vÿ sér tĩ. Ti kuprĩg vÿ tÿ ājag jagrẽ nĩ. Kÿ ājag tóg jagnẽ to há nÿtĩ gé, jagnẽ jagãgtãh ājag tóg tĩ gé. ² Kÿ inh jagãgtãh nĩ gé, inh fe tÿ mrin kemnĩ gé, inh mÿ sér tĩ jé. Jagnẽ mré vênh jykre pir hã han nĩ, ha mẽ. Jagnẽ to há tãvĩ nÿtĩmnĩ. Ājag tÿ nén ù to jykrén kÿ jagnẽ mré to jykrén nĩ, ājag tÿ vênh jykre pir hã han jé. ³ Vêsÿ ùn mág han sór tũg nĩ, jagnẽ kãfór han sór tũg nĩ. “Tÿ inh ùn sĩ nĩ,” hemnĩ. Jagnẽ to: “inh kãfór ti nĩ,” hemnĩ gé. ⁴ Ājag tÿ ājag tũ ki rĩr mré hã jagnẽ tũn ki rĩrmnĩ gé. ⁵ Jesus Cristo kóm ti jykre han nĩ gé, jagnẽ mÿ. Ti tÿ vênh jykre han hã vẽ, ha mẽ.

⁶ Topẽ hã pẽ ja ti nĩ mÿr, Jesus ti, ti tÿ ti mré nĩn kÿ. Hã ra tóg tá nĩ kÿ: “isũ vẽ, kanhkã ti, hã kÿ sóg ěprã ke ag to tĩg ke tũ nĩ,” he ja tũ nĩ. ⁷ Kanhkã tá ã tÿ nén tovãnh kãn sór ja ti nĩ, kÿ tóg ěg ri ke nĩ jé kãtĩg sór ja nĩ, hã kÿ tóg kãtĩg ja nĩ. ěprã ke jagtar ri ke tóg nĩ, ti tÿ ěprã ke fi ki mur kÿ. ěg tÿ ěprã ti ve kÿ tóg tÿ ěg hã pẽ nĩ, ti tÿ kanhkã tá tÿ Topẽ hã pẽ ja ra. ⁸ Vêsÿ ùn mág han ja tũ tóg nĩ, kÿ tóg ã jóg vĩ hã han ja nĩgtĩ. Ti vĩ han kÿ tóg ter ja nĩ, cruz to sa kÿ tóg ter ja nĩ, mÿr, ha mẽ. ⁹ Hã kÿ Topẽ tóg ti tÿ vênh kar kãfór han sir, kÿ tóg ti jijin mũ sir, kÿ ti jygy tag tóg vênh kar jygy kãfór nĩ. ¹⁰ ěg tÿ ti jygy mẽ kÿ vênh kar ag tóg ti krẽm mũgmũg ke kãn mũ sir, kanhkã tá ke kar ag, ěprã ke kar ag ke gé, vênh kuprĩg kar ag ke gé. ¹¹ Kÿ vênh kar ag tóg: “Jesus Cristo vÿ tÿ pã'i mág nĩ,” henh ke mũ sir. Tag hã tugrĩn ag tóg sir Topẽ to: “tÿ tóg ěg

káfór kar nĩ,” he mũ. Tag to jykrén nĩ, ãjag tỹ ti kóm han jé, Jesus Cristo kóm.

Ëg tỹ ãprã ke ag mỹ jẽngrẽ há han

¹² Inh kanhkã', ãjag ki sóg fe nĩ. Inh ví han ãjag tóg mũgtĩ, sỹ ãjag mré nĩn kỹ, hã ra sóg ùri ãjag mré nĩ tũ nĩ. Ge ra inh ví kri fi há han nĩ. ãjag krenkren ke vē, kỹ Topẽ jykre hã han nĩ. Topẽ kamẽg nĩ, ãjag fe tỹ jũrũn kemnĩ. “Ti mỹ ãg to jũnh ke tũ nĩ vỹ?” hemnĩ. Kỹ ti jykre hã han nĩ. ¹³ Ti hã ne tóg ãjag krĩn há han tí', ti jykre tỹ ãjag mỹ sér tĩn jé, ãjag tỹ hã mĩ hã mũn jé.

¹⁴ ãjag tỹ ti jykre han kỹ ti jykre to ví ví he tũg nĩ, ti tỹ kejẽn ãjag mỹ jagy ra. Kỹ jagnẽ mỹ jagnẽ ví kafãn tũg nĩ gé, ti jykre to. ¹⁵ Hã tugnĩn ù tóg ãjag to jykrén kónãn ke tũ nĩ, ãjag tỹ kygnẽg tũ nĩn kỹ. Kỹ ãjag tóg jãnhkri nỹtĩ. Kỹ ãjag tóg tỹ Topẽ krẽ nỹtĩ gé, ãjag tỹ ti jykre há ri ke nỹtĩn kỹ. Ëprã ke kar vỹ jykre pãno nỹtĩ, Topẽ ví mranh kỹ ag tóg nỹtĩ, ãjag tỹ ùn mré ga kri mũ ag. Kỹ ãjag tóg ag mỹ jẽngrẽ ri ke nỹtĩ, ãjag tỹ ag mỹ Topẽ ví kãmén kỹ, ù tỹ ãg rĩnrĩr han mũn ãn ví ti. ¹⁶ ãjag tỹ tag han kỹ sóg tỹ ùn mág jẽnh ke mũ gé, ãjag tũgrĩn, Cristo kãtĩg mãn ke kurã ãn kã. Kỹ sóg ãjag to: “inh pi(jé) fagrĩnh mỹ ag to vãsãn', inh pi(jé) fagrĩnh mỹ ag mỹ Topẽ ví kãmén',” henh ke mũ.

¹⁷ Hẽn ri ke mũn ag isén ke mũ, kỹ inh kyvénh tỹ inh ki kutẽ kỹ tóg ãg tỹ Topẽ mỹ nén ù pũn ri ke nĩnh mũ. ãjag tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ tũgrĩn ke vē. Ge ra tóg inh mỹ sér tĩnh mũ. Inh fe tóg mrin kenh ke mũ, ãjag kóm. ¹⁸ Kỹ tóg inh mỹ ti tỹ ãjag mỹ sér tĩnh há tí gé, iser ke ti.

Timóteo mré Epafrodito

¹⁹ Sỹ ãjag mỹ Timóteo jẽnhẽn há tóg tí, ãg Senhor tỹ to: “hej,” hen kỹ. Sỹ ti jẽnhẽn ke vē, ti tỹ tá vỹn ke kỹ inh mỹ ãjag kãmén jé. Kỹ inh krĩ tóg ãjag to kãnhvy' henh ke mũ sir, isỹ ãjag vēmé há mẽn kỹ. ²⁰ Ti hã ne tóg ãjag mĩ ãkrén mág tí', Timóteo ti. ù tóg ti ri ke tũ pe nĩ, ti tỹ ãjag to há nĩn ki. ²¹ Ag kar vỹ: “inh rãnrãj vỹ inh kutãn mũ,” he kãn mũ. Hã kỹ ag tóg Jesus rãnrãj

han tũ nĩgtĩ. ²² Hã ra ãjag tóg Timóteo ki kanhró nỹtĩ. Inh kósin ri ke ti nĩ. Ëg krẽ ag vỹ ãg mré ãg rãnrãj han tí. Kỹ Timóteo vỹ inh mré Topẽ ví tó tỹ rãnrãj tũgtĩ, ti tỹ tỹ inh kósin ri ke nĩn kỹ. ²³ Ti hã jẽnhẽ jé sóg ke mũ, ãjag to. Hã ra sóg ver ag tỹ inh mỹ nén tónh ke jãvãnh sór mũ, ù tỹ inh ség mũ ag. Isỹ ag tỹ inh mỹ nén tó mũ mẽ kar kỹ sóg vãhã ti jẽnhẽn ke mũ. ²⁴ Hẽn ri ke mũn sóg kãnhmar ãjag venh tũg ke mũ gé. Ëg Senhor tỹ Jesus hã ne ki kanhró nĩ'.

²⁵ Hã ra tóg sỹ vēsỹmér ù jẽnhẽn há tí, ãjag to. Hã kỹ sóg Epafrodito mỹ: “ha ag to vỹn ké,” he mũ. ãjag hã ne ti jẽnhẽ ja nĩgtĩ', ti tỹ inh ki rĩr jé. Kỹ tóg inh mỹ há tí. Inh mré tóg Topẽ rãnrãj han tí mỹr. Kỹ tóg inh mré Topẽ ví to jagtar nĩ gé. ²⁶ Hã ra tóg ãjag mĩ ãkrég mũ, Epafrodito ti. Kỹ tóg ãjag to krĩ kufy jagy nĩ sir, ãjag tỹ ti kaga mẽ ja ãn tũgrĩn. ²⁷ Kaga ja tóg nĩgtĩ mỹr, kỹ tóg ter kren ja nĩgtĩ. Hã ra Topẽ tóg ti jagãgtãn, kỹ tóg há' he mũ sir. Ti ter ra sóg ijagtar tag krĩg mỹ vēsỹrénh mág ke mũ vē, hã ra Topẽ tóg ti jagãgtãn, kỹ tóg inh jagãgtãn gé. ²⁸ Hã kỹ sóg ti mỹ: “ha tũg, ã tũg to fũrũn,” he mũ sir, ãjag fe tỹ mrin ke jé, ãjag tỹ ti ve kỹ. Hã kỹ inh jagtar tóg pãgsĩ' henh mũ gé sir. ²⁹ Ti jun kỹ ti to mỹ sér nỹtĩmnĩ, ãjag tỹ ti ve mãn kỹ, ãg Senhor tỹ ti jy nĩgãn kỹ. Kỹ ti mỹ: “há tóg tí,” hemnĩ, ãjag mỹ sér tĩn kỹ, ti kãtĩg kỹ. ³⁰ Cristo rãnrãj tũgrĩn tóg ter kren mỹr. Hã ra tóg tovãnh ja tũ nĩ, ã ter kren mũ ra. Hã kỹ tóg inh ki rĩr há han. ãjag jẽgja kã jẽg kỹ tóg inh ki rĩr há han. ù tỹ ge mỹ ví há han nĩ.

3

Jesus tỹ ãg kurynh pẽ han

¹ Inh kanhkã', vãhã sóg ãjag mỹ nén ù tónh ke mũ gé sir, ha mẽ. Ëg Senhor ki ãjag ge kỹ nỹtĩ, hã kỹ mỹ sér nỹtĩmnĩ. Tag rãn inh huri, hã ra sóg rãn mãn mũ. Sỹ ãjag mỹ tag tó to sóg krónh ke sór tũ nĩ. ãjag mỹ tóg há tí, sỹ ti tỹ ãjag mỹ sér nĩ to ãjag jyvẽn kỹ.

2 Vēnh ki rīr. Ón kŷ Topē vī tó tī ag vŷ junjun ke mŷ, vēnh jykre pāno han mŷ ag, ha vemnī. Inh mŷ ag tóg cachorro ri ke nŷtī. Ón kŷ ag tóg ājag gré junun fār kym sór mŷ. Hã kŷ vēnh ki rīr. 3 “Ēg fār kym hã tigrīn ěg tóg tŷ Topē krē nŷtī,” he ag tóg tī, ón kŷ. Hã tũ vē. Topē kuprīg vŷ tŷ ěg jagrē nī, kŷ ěg tóg ěg jagrē tag tigrīn Topē mŷ vī há han tī. Kŷ Jesus Cristo vŷ ěg mŷ tŷ ūn mág nī, ěg tŷ ti ki ge kŷ nŷtīn kŷ. Hã tigrīn ěg tóg tŷ Topē krē pē nŷtī. Ēg tŷ ěg fār kym mŷ ra tóg tŷ nén ū tũ nī sir. Ēg fār vē mŷr, kŷ tóg ěg kren han ke tũ nī. 4 Ēg fār tŷ ěg kren han ki kanhró nī ra sóg tŷ inh kren han sór mŷ vē. Moisés jykre hã tŷ ěg kren han ke ki kanhró nī ra sóg hã tŷ inh kren han sór mŷ vē. Hã ra tóg ge tũ nŷ. 5 Vāsŷ inh jykre hã vē, ha mē. Isŷ kurā tŷ 8 (ke) han kŷ ag tóg inh gré junun fār kym, isŷ tŷ povo tŷ Israel krē nīn kŷ, ěg jóg'jóg ve tŷ Benjamim krē'krē ag kã ū. Kŷ inh han mŷ fag vŷ tŷ Hebreu pē nŷtī. Inh mog kŷ sóg tŷ Fariseu nī, hã ra Fariseu ag tóg Judeu ag jykre to tar tãvī nŷtī. 6 Sŷ ěg jykre to tar pē nīn hã kŷ sóg Jesus ki ge kŷ nŷtī ag vóg kónãn. Topē tŷ Moisés mŷ vēnh jykre nīm ja ěn ki króm kãn ja sóg nīgtī mŷr. Vēnh jykre ěn mranh ja tũ sóg nīgtī, ěn kã sóg tŷ ūn kuryj ja nīgtī. 7 Hã kŷ sóg ag mŷ tŷ ūn há pē ja nīgtī. Hã ra sóg ūri tag kar to: “nén ū tũ vē, inh kókén jé tóg ke mŷ,” he mŷ sir. Sŷ Cristo ki rã kŷ sóg ěn tovãnh kãn mŷ sir. 8 Kŷ, hã vē. Inh jykre si kar tóg inh mŷ kórég nŷ, ūri, ti tŷ inh kókén kŷ. Nén pir hã ne há nŷ, hã vŷ: isŷ ěg Senhor tŷ Jesus Cristo ki kanhró nī jé, he mŷ. Ēg tŷ nén ki kanhró kar kãfór ti nī, ěg tŷ ti ki kanhró nī ti. Tag to sóg inh jykre si ěn fón kãn. Inh mŷ tóg vēnh jāgfa prénhpréj ěn ri ke nŷ, inh jykre si ěn ti, isŷ Cristo hã ki rã kŷ jĕn kŷ. 9 Kŷ sóg ti hã ki rã kŷ jĕ sir. Ūri sóg Moisés jykre ki króm tigrīn vēsŷ ūn mág han mãn sór tũ nī ha. Jesus ki rã hã tigrīn sóg tŷ ūn mág jĕ ha. Hã tigrīn Topē tóg iso: “há ti jĕ ha,” he mŷ. Jesus ki rã tigrīn

ke vē ha. 10 Sŷ ti ki kanhrãn kŷ jĕ tag hã tóg inh mŷ há nŷ. Ti hã vŷ ã ter kar kŷ rīr mãn, kŷ sóg ti mré rīr mãn sór mŷ gé. Hã jé sóg ti mré jagtar sór mŷ gé, iser kŷ sóg ti ter ri ke han sór mŷ gé. 11 Sŷ rīr mãn há tóg tī mŷr, iser kar kŷ. Hã jé sóg ti ri ke han sór tī.

Vēnhvó to comparação

12 Ver sóg ki kanhrãn kãn ja tũ nī, ver sóg tá krŷg ja tũ nī. Hã ra sóg vāsãn tī, sŷ komēr hã ti ki kanhrãn kãn jé, ti tŷ inh ki kanhró nī ěn ri ke, isŷ tŷ ti tũ jĕn kŷ, Cristo ti.

13 Inh kanhkã', ver sóg tá krŷg ja tũ nī. Hã ra sóg tag han mŷ, ha mē. Vēsŷjãm sóg mī ěkrén mãn tũ nī ha, vāsãn mãn', vāsãn mãn', he jé sóg ke mŷ ha, isŷ kejĕn tá krŷg jé. 14 Ag tŷ jagnĕ mré pétĕ ri ke han sóg tī mŷr. Jagnĕ mré ag tóg pétĕ tī, ū tóg ganhar he sór tī. ěn ri ke han sóg tī. Inh ganho vŷ tŷ isŷ rīr krŷg ja tũ venh ke ti nī. Hã jé Topē tóg ěg kuprĕg, Jesus Cristo tigrīn.

15 Ū tŷ Jesus to sygsanh mŷ ag jé inh kóm han kãn. Ū tŷ hã ra to: “hã tũ vē,” hen kŷ Topē jé ti kanhrãn. 16 Kŷ ājag tŷ ti jykre mĕg mŷ tag hã jagma mŷmŷnī, ājag tŷ tá junjun jé.

17 Inh kanhkã', inh jykre hã han kãn nī. Kŷ ū tŷ inh jykre ri ke han mŷ ěn jykre tugnŷm nī gé, ājag tŷ ag mré hã han jé. 18 Ū ag tóg ón kŷ Jesus Cristo ki ge kŷ nŷtī, hã ra ag tóg ti jykre kato vāsãnsãn mŷ, Jesus tŷ ěg jagfy cruz to ter mŷ ra. Ag kãmén inh huri mŷr, ājag mŷ. Tó tŷ hĕn ri ke han isóg huri. Hã ra sóg ājag mŷ ag tó mãn ke mŷ gé sir. Inh fe kaj tóg tī, kŷ sóg fŷ mŷ sir, ag jykre to. 19 Nŷgme ki ag tóg vár ke mŷ, inferno ki, ha mē. Jĕn há tãvī han sór ag tóg mŷ, tag hã tóg ag mŷ sér tī. Nén tŷ ěg mŷ'a han tī tag hã tóg ag mŷ sér tī. Ēg tŷ tag mī vég tī ěn hã to ag tóg jykren sór tī. 20 Ag jāvo ěg jamã vŷ tŷ kanhkã ti nī. Kanhkã tá tóg kãtĭg ke mŷ, ěg kren han ke mŷ ti, hã vŷ: ěg Senhor tŷ Jesus Cristo, he mŷ. Ti hã jāvãnh ěg tóg nŷtī. 21 Ti hã ne tóg ěg han mãn ke mŷ', ã kãtĭg kŷ'. Ēg tŷ ga

kri mün kȳ ãg tóg ver krój nýtĩ, ãg tỹ tỹ ãprã ke nýtĩn kȳ. Ti tỹ ãg han mãn kȳ, ti tỹ ãg mỹ ãg fãr tãg han ken kȳ, kȳ ãg tóg ti ri ke nýtĩnh mũ, ti mág ri ke, ti tar ri ke, ti sĩnvĩ ãn ri ke. Ti hã tóg ãg tỹ ù tãg han mãn ke mũ, ti tỹ tỹ ùn tar nĩn kȳ. Ti tar tugnĩn tóg nén kar tỹ ã krẽm ke han mãn ke mũ gé.

4

Paulo tỹ ãg jyvẽn

¹ Inh kanhkã', tỹ ãjag tóg inh mỹ inh jãvy ri ke nýtĩ, kȳ tóg sỹ ãjag venh há tĩgtĩ, sỹ ãjag to há nĩn kȳ. ãjag hã tugnĩn inh fe tóg mrin ke tĩ, ãjag hã tigrĩn sóg tỹ ùn mág jẽ. ãjag to sóg há pẽ nĩ. Hã kȳ tar nýtĩmnĩ, ãg Senhor jykre to.

² Vãhã sóg Evódia fi jyvẽn sór mũ, Síntique fi ke gé, ha mẽ. “Jagnẽ mré vẽn jykre pir hã han nĩ,” he sóg mũ, ãjag mỹ. “Jesus mré ke vỹ tỹ ãjag nýtĩ, kȳ jagnẽ kato vãsãn tũg nĩ,” he sóg tĩ.

³ Kȳ sóg ã mỹ ke mũ gé, vỹ. Inh ri kén ã tóg ãg Senhor rãnrãj han tĩ. Kȳ fag jyvẽn nĩ, fag tỹ jagnẽ to há nýtĩ jẽ. Inh mré fag tóg vẽn kar mỹ Jesus kãmén tĩ, kȳ fag tóg Clemente mré Topẽ vĩ ti tó tĩ gé, inh mré ti tó mũ kar ag mré ke gé. Fag jygjy vỹ rãnrãn kȳ nýtĩ, Topẽ livron ki, hã kȳ fag tóg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ. Hã kȳ tóg tỹ ù nỹ, fag tỹ jagnẽ to jũ ti.

⁴ ãg Senhor mré ke vỹ tỹ ãg nýtĩ, kȳ mỹ sér nýtĩmnĩ. Tag tó inh huri, hã ra sóg tó mãn ke mũ sir, ha mẽ. Mỹ sér nýtĩmnĩ mỹr, ha mẽ.

⁵ Vẽn kar to fe nýtĩmnĩ. ãg Senhor kãtĩg mãn ke vỹ kakó tĩ ha, ha mẽ.

⁶ Krĩ kufy nýtĩ tũg nĩ. Nén kar tómnĩ, Topẽ mỹ, ti mré vĩn kȳ. Kȳ ti mỹ nén kar to vĩmnĩ gé, ãjag tỹ nén ve sór mũ kar to. Kȳ ti mỹ nén kar to: “há ti nĩ,” hemnĩ gé, ãjag tỹ ti mỹ agradecer hen kȳ. ⁷ Kȳ Topẽ vỹ ãjag krĩ tỹ kuprã' henh ke mũ. ãg tỹ nén kar to jykrén há ra ãg tóg vêsóg ki ãg krĩ kuprãg ki kagtĩg nýtĩ. Ti hã ne ãg fe tỹ há' he tĩ', ti hã ne ãg krĩ kuprãg tĩ', kȳ tóg kuprã

pẽ nĩgtĩ sir, ti tỹ ãg krĩ tỹ kuprã' hen kȳ, ãg tỹ Jesus Cristo ki ge kȳ nýtĩn kȳ.

⁸ Inh kanhkã', vãhã sóg ãjag mỹ nén ù tó sór mũ gé. Nén ù há hã to jykrén nĩ, hã vỹ: “ki hã tó,” he mũ. ãg tỹ nén ù to: “há ti nĩ,” he ãn hã to jykrén nĩ. Vẽn jykre kuryj hã to jykrén nĩ, nén ù jãnhkri hã to jykrén nĩ. Nén ù sĩnvĩ kar to jykrén nĩ gé, ki hã ke kar to. Tag kar to ãg tóg: sér ti tĩ, he tĩ, hã kȳ to jykrén mág han nĩ. ⁹ ãjag kanhrãn mág sóg huri, sỹ ãjag mỹ ti jykre kãmén kȳ. Kȳ ãjag tóg inh jykre tugnỹm ja nĩ gé. ãjag tỹ isỹ nén han mũ ãn hã han nĩ. Kȳ ù tỹ ãg krĩ kuprãg mũ ãn hã vỹ ãjag tar han ke mũ, Topẽ ti.

Paulo tỹ ag mỹ agradecer he

¹⁰ Ha vé, inh fe tóg mrin ke mũ, ãjag tỹ inh mỹ nén ù jẽnẽn kȳ. Kȳ sóg to Topẽ mré vĩ há han', vĩ há han' he mũ. Inh mĩ ãjag tóg ãkrég mũgtĩ, hã kȳ ãjag tóg inh mỹ nén ù jẽnẽ mãn. Vãsỹ ãjag tỹ inh mỹ ne jẽnẽnh ke tóg tũ tĩ, hã kȳ ãjag tóg inh mỹ nén ù jẽnẽ ja tũ nĩgtĩ. Vãhã tóg jun, ãjag tỹ inh mỹ nén jẽnẽg mũ ti. ¹¹ Hã ra sóg ãjag mỹ isỹ nén ve sór mũ ãn ti tó ja tũ nĩ. Sỹ nén vég mũ kar vỹ inh mỹ há nỹ. ¹² Isỹ nén ù vég tũ (hã) ra tóg inh mỹ há nỹgtĩ gé. Isỹ nén ù e vég mũ ra tóg inh mỹ há nỹgtĩ gé. Nén kar tag ve sóg huri. Kejẽn sóg tógá nĩgtĩ, kejẽn sóg kókĩr nĩgtĩ. Kejẽn sóg nén ù kar vég tĩ, kejẽn sóg nén ù vég tũ nĩgtĩ. ¹³ Nén kar to sóg tar nĩ, ãg Senhor tỹ isar han kȳ.

¹⁴ Hã ra tóg há nỹ, ãjag tỹ inh jagãgtãn kȳ, ãjag tỹ inh jagtar nĩ tag to jykrén kȳ. ¹⁵ Vãsỹ ãjag tóg inh mỹ ù nĩm ja nĩgtĩ gé, isỹ ãjag mỹ Jesus kãmén vén kȳ. Sỹ ga tỹ Macedônia ki kutẽ kȳ ãjag hã tóg inh mỹ nén ù jẽnẽ ja nĩgtĩ, ãjag pir mỹ, ãjag, hã vỹ: Filipos tá ke ag, he mũ. ù pi(jé) ãjag mré isỹ nén vég mũ to jykrén ja nĩgtĩ', isỹ nén vég tũ ãn to ke gé. ãjag pir mỹ ãjag tóg inh mré to jykrén inh hã, tag ki kanhró ãjag tóg nýtĩ. ¹⁶ Isỹ cidade tỹ Tessalônica tá nĩn kȳ ãjag tóg inh mỹ nén ù jẽnẽ mãn ja nĩgtĩ gé, kar kȳ ãjag tóg ù jẽnẽ mãn', ù jẽnẽ mãn' he ja nĩgtĩ

gé, ãjag tỹ inh ki rĩr há han jé. ¹⁷ Hã ra sóg isỹ jãnkamy venh ke ãn to jykren sór tũ nĩgtĩ. ãjag tũ mág nỹtĩ kỹ tóg inh mỹ há tĩ. ¹⁸ Nén kar vỹ inh ki junjun há han, kỹ sóg ve kãn mũ, sỹ nén ve sór mũ ãn ve kãn inh huri. Epafrodito vỹ inh mỹ vin kãn, ãjag tỹ inh mỹ nén jẽnẽg mũ ti. Topẽ mỹ nĩm ja vẽ, ãjag tỹ inh mỹ nén nĩm ja ti, kỹ tóg ti mỹ sér tĩ sir. Ti mỹ tóg ãjag tỹ ti mỹ nén ger há pũn ãn kri nĩ nĩ sir, ãjag tỹ inh mỹ nén jẽnẽg mũ ãn ti. ¹⁹ Ëg jóg tỹ Topẽ vỹ ãjag mỹ nĩm kãn ke mũ, ãjag tỹ nén ve sór mũ ãn ti. Ti hã ne tóg nén kar tỹ tũ nĩ', kanhkã tá nĩ ãn ti', hã kỹ tóg ãjag mỹ nén kar nĩm ke mũ, Jesus Cristo tigrĩn. ²⁰ Ëg kar jé ãg jóg tỹ Topẽ to: “tỹ ti ãn mág nĩ, tỹ ti ãn tar nĩ,” hé, kỹ ãg tỹ ti mỹ vỹ há han vỹ tũ' henh ke tũ nĩ. Hã vẽ.

Paulo tỹ ag mĩ ãkren

²¹ Û tỹ Jesus Cristo ki ge kỹ nỹtĩ kar ag mĩ sóg ãkreg tĩ. Ëg kanhkã tỹ tag ki inh mré nỹtĩ ag vỹ ãjag mĩ ãkreg tĩ gé. ²² Kar kỹ tag mĩ ã tỹ Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ kar ag vỹ ãjag mĩ ãkreg tĩ gé, pã'i tỹ imperador ãn tỹ palácio krẽm nỹtĩ ag kar ke gé.

²³ Ëg pã'i tỹ Jesus Cristo jé ãjag tar han. Hã vẽ.

PAULO TÛY CARTA HAN: COLOSSOS TÁ KE AG MÛY CARTA

¹ Paulo tÛy rá vĕ. Topĕ vÛy inh fĕg, sÛy tÛy Jesus Cristo apóstolo jĕ jé. Hã kÛy sóg ãjag mÛy carta tag rán mÛ. KÛy ĕg régre tÛy Timóteo vÛy inh mré rán mÛ gé. ² Ĕg tÛy cidade tÛy Colossos tá Topĕ tÛ ag mÛ rán hã vĕ, ĕg kanhkã ag mÛ, ù tÛy Cristo ki ge tovãnh tÛ ag mÛ. Ĕg jóg tÛy Topĕ jé ãjag tar han, ti jé ãjag krĭ kuprãg.

Topĕ kuprãg tÛy ĕg tar han

³ Ĕg Senhor tÛy Jesus Cristo panh mÛ sóg vĭ há han tĭ, ãjag to, ti mÛ sóg agradecer he tĭ, kurã kar ki, sÛy Topĕ mré vĕmén kÛy. ⁴ Ĕjag tÛy Jesus Cristo ki ge tag mĕ inh, kÛy ãjag tóg nĕji jagnĕ to há tãvĭ nÛtĭ gé, Topĕ ki ge kÛy nÛtĭ ag kar to ke gé. ⁵ Topĕ tÛy kanhkã tá ĕg mÛ nĕn (ũ) ven ke mÛ ĕn hã to jykrĕn ãjag tóg tĭ nĕji. Ti tÛy ĕg mÛ nĕn ù ven ke mÛ mĕ ãjag tóg huri. Ĕjag tÛy Cristo kãme sér ĕn mĕ kÛy ãjag tóg tag mĕ gé. ⁶ Ga kar mĭ tóg tĭ ha, vĕnh vĭ há tag, hã kÛy tóg ãjag ki jun ja nĭ gé. Vĕnh vĭ há tag tóg Topĕ mÛ ĕkré kanĕ ri ke han tĭ, vĕnh kar tÛy ti ki ge kÛy. Hã kÛy ãjag tóg ti ki ge gé, ãjag tÛy ti vĭ mĕ vĕn kÛy. Ĕn kã ãjag tóg Topĕ tÛy ĕg jagãgtãn ki kanhrãn ja nĭ, kÛy ãjag tóg ki kanhró nÛtĭ ha. ⁷ Û tÛy ãjag mÛ tó vĕn mÛ vÛy tÛy Epafras nĭ. Jagnĕ to há tãvĭ ĕg nÛtĭ, Epafras mré. Inh mré tóg Cristo rãnrãj han tĭgtĭ. Ĕjag ki rĭr há han tóg tĭ, ãjag mÛ ti vĭ kãmĕn kÛy. To krónh ke tÛ ti nĭgtĭ. ⁸ Ti hã vÛy inh mÛ ãjag tÛy ĕg to há nÛtĭ tag tó, Topĕ kuprãg tÛy ãjag tÛy ĕg to há nÛtĭ han mÛ ĕn ti.

⁹ Epafras vĭ mĕ kÛy sóg ãjag jagfy Topĕ mré vĕmén tĭ sir. Ti mÛ sóg to vĭ tĭ, ãjag tÛy ti tÛy ãjag ki nĕn ve sór mÛ ĕn ki kanhrãn kãn jé, ti tÛy ãjag mÛ krĭ há nĭm jé, ti tÛy ã kuprãg tÛy ãjag kanhrãn jé. ¹⁰ KÛy ãjag tóg ĕg mré ĕg Senhor jykre ki tÛy króm kenh ke ki kanhró nÛtĭnh mÛ gé, ãjag jykre tÛy ti mÛ há nÛn jé. Ĕg

tÛy vĕnh jykre há han kÛy ĕg tóg ti mÛ ĕkré kanĕ há ĕn ri ke han tĭ. Ĕjag tÛy tag han kÛy tóg há tĭ. KÛy ãjag tóg Topĕ ki kanhrãn há han ke mÛ gé sir. ¹¹ KÛy ãjag tóg tÛy ùn tar nÛtĭnh mÛ gé sir. Ti hã ne ãjag tar han tĭ', ti tar nĭn kÛy. KÛy ãjag tóg ti to krónh ke tÛ nĭgtĭ. Vĕnh kar to ãjag fe nÛtĭnh mÛ. ¹² KÛy tóg ãjag mÛ sér tĭnh mÛ gé. KÛy ãjag tóg ĕg jóg mÛ vĭ há han ke mÛ. Ti hã ne ãjag tÛy há' he mÛ', ãjag tÛy kanhkã ve jé. Ti tÛy ĕg krĭn ken kÛy ĕg tóg kurã krÛg ja tÛ ĕn venh ke mÛ, kÛy ãjag tóg venh ke mÛ gé, ĕg mré. ¹³ Ĕg kygva tóg huri, hã kÛy ĕg tóg tÛy kuty tãn ag krĕm ke tÛ nÛtĭ ha. Topĕ kósin krĕm ke vÛy tÛy ĕg nÛtĭ, ùri, Topĕ tÛy ù to: inh fe, he mÛ ĕn krĕm. ¹⁴ Ti hã ne ĕg kren han mÛ', ti hã tigrĭn Topĕ tóg ĕg mÛ vĕnh pãte fón mÛ, ĕg tÛy ti vĭ mranh ja ti.

Jesus tigrĭn nĕn kar tóg vĕnh ven ke mÛ

¹⁵ Topĕ ri ke pĕ ti nĭ, ti kósin ti. Ĕg pi(jé) Topĕ vég tĭ'. Ĕg tÛy ti kósin ve kÛy ĕg tóg Topĕ ki kanhró nÛtĭ. Ĕ panh kósin ve vÛy tÛy ti nĭ. Topĕ tÛy nĕn (ũ) kar hyn han kÛy tóg ã panh mré nĭ nĭ, ti kósin ti. ¹⁶ Ĕ kósin tigrĭn tóg ã tÛy nĕn (ũ) kar hyn han tĭ ĕn nĭm ja nĭgtĭ gé, Topĕ ti. Kanhkã tá ke ĕn hyn han kãn ja ti nĭgtĭ, Topĕ ti, ã kósin tigrĭn, ga kri ke kar hyn han ja ti nĭgtĭ gé, ĕg tÛy nĕn vég tĭ kar hyn han ja ti nĭgtĭ gé, ĕg tÛy nĕn ve vãnh kar hyn han ja ti nĭgtĭ gé. Pã'i kar hyn han ja ti nĭgtĭ gé, ùn tar ag kar, ùn mág ag kar hyn han ja ti nĭgtĭ, ùn kãsir kar ag mré hã. Ĕ kósin tigrĭn tóg nĕn ù kar hyn han ja nĭ, kÛy tóg ti hã mÛ hyn han kãn ja nĭ, nĕn (ũ) kar ti. ¹⁷ Nĕn kar tÛy vĕnh ven tÛg ki tóg kã nĭ nĭ, Cristo ti. Ti tigrĭn nĕn kar tóg vãhã vĕnh ven kãn tĭ. ¹⁸ Ti ki ge kÛy nÛtĭ kar ag krĭ ri ke ti nĭ, kÛy ĕg tóg ti há ri ke nÛtĭ. Ûn ve vÛy tÛy ti nĭ, kÛy tóg rĭr mãn gé, ti ter kar kÛy, ĕg rĭr mãn ken jo. Nĕn (ũ) kar kri ke vÛy tÛy ti nĭ. ¹⁹ Topĕ mÛ tóg sér tĭ, ti kósin tÛy ti ri ke pĕ nĭn kÛy, ti tÛy tÛy ti ve pĕ nĭn kÛy. ²⁰ KÛy tóg ti ter tigrĭn vĕnh kar to há nĭ ha, Topĕ ti, Jesus tÛy cruz to sa tigrĭn, ti kyvĕnh jamĕn kÛy.

Ky Topē tóg ěg to jũ tũ nĩ ha, ũ tỹ ga kri mũ ag to, kanhkã tãn ag to ke gé.

²¹ Hã ky tóg ãjag to há nĩ ha, ke gé. Vãsỹ ãjag tóg vėnh jykre kórég hã han ja nĩgtĩ, hã ky ãjag tóg Topē kato vãsãnsãn ja nỹtĩgtĩ. ²² Hã ra ti kósin tóg ěg ri ke mur ja nĩ, ky tóg ěg jagfy ter ja nĩ, hã ky Topē tóg ãjag to há nĩ ha, ãjag tỹ tỹ ti tũ nỹtĩ jé, ãjag tỹ há pē nỹtĩ jé, ky ãjag jykre si ěn tóg tũ tĩ ha. ²³ Hã jé ti ki ge tovãnh tũg nĩ. Tar nỹtĩmnĩ, ti to krónh ke tũg nĩ. Ajag tỹ Jesus kãme sér ěn mẽ ky ãjag tóg Topē tỹ ěg mẽ nén (ũ) vin ke mũ ěn kãme mẽ ja nĩgtĩ gé. Tag hã mũ ěkrén nĩ, tovãnh tũg nĩ. Ga kri mũ kar ag vỹ mẽg mũ ha, Jesus kãme sér ěn. Inh rãnrãj hã vė, sỹ ag mẽ tónh ke ti, inh, hã vỹ: Paulo, he mũ.

Paulo tỹ vėsỹrénh mág ja

²⁴ Ajag jagfy sóg vėsỹrénh mũ. Hã ra tóg inh mẽ sér tĩ. Cristo vỹ vėsỹrénh mág, ěg tỹ ti ki ge jé, ky ěg tóg ti vėsỹrénh ěn ri ke han ke mũ gé, ũ tỹ hėn ri ke ag tỹ ěg tũgrĩn ti vĩ ki króm sór jé. ²⁵ Topē ne inh mẽ: “ha vėnh kar mẽ inh vĩ ti tó,” he ja nĩgtĩ', sỹ ti rãnrãj ki rĩr jé, sỹ ãjag mẽ tó jé gé, ti vĩ ti. Ti tỹ ãjag mẽ vėnh vĩ jėnė vė. ²⁶ Topē tóg vãsỹ ã tỹ nén han ke to jykrén ja nĩgtĩ, ã tỹ nén (ũ) kar hyn han tũg ki tóg to jykrén ja nĩgtĩ. Hã ra tóg ěn kã ũ mẽ tó ja tũ nĩ ver. Vãhã tóg ũ tỹ ti ki ge mũ ěn ag mẽ tó mũ, ti tỹ vãsỹ nén to jykrén ja ěn ti. ²⁷ ěg hã mẽ tóg tó mũ ha, ti tỹ povo kar mẽ nén ũ há tãvĩ vin sór mũ ti, hã ky tóg to hã ũ mẽ tó jã tũ nĩ ver, ti tỹ ěg hã mẽ tó sór ky. Ti tỹ ěg mẽ nén vin ken hã vė, ha mẽ: Cristo vỹ ãjag kãtã jamãn nĩ ha, hã ky ãjag tóg ěg tỹ kanhkã tá nén venh ke ěn ti venh ke mũ gé sir, ěg mré, ũ tỹ ti ki ge ky nỹtĩ ag.

²⁸ Cristo jykre tag hã tó inh tĩ, vėnh kar mẽ. Vėnh kar kanhrãn há han sóg tĩ, Topē tỹ inh mẽ krĩ há nĩm jan tũgrĩn. Ky sóg vėnh kar jyvėn tĩ gé, ag tỹ ti ki ge há han jé, ag tỹ kygnė sór tũ nĩ jé. Ky ag tóg há pē nỹtĩnh mũ, ag tỹ Cristo ki ge ky. ²⁹ Hã to sóg vãsãn tĩ, ky sóg to ron tĩ gé. Ti hã ne isar han tĩ', ti tar nĩn ky.

2

¹ Ha vé, ãjag jagfy sóg vėnh rãnrãj mág pē to vãsãn tĩ, Laodicea tá ke ag jagfy ke gé, ũ tỹ inh ve ja tũ ag jagfy ke gé. Inh mẽ tóg há tĩ, ãjag tỹ isỹ vãsãn tag mẽn ky. ² “Ag tỹ tag mẽ ky ag hỹn tóg nén ũ kamėg ke tũ nĩ, ky ag hỹn jagnė to há kar nỹtĩnh mũ,” he sóg tĩ. Ky ãjag tóg ki kanhrãn ke mũ gé, Topē tỹ nén to jykrén mũ ěn ti. Inh mẽ tóg ãjag tỹ tag ki kanhrãn kãn há tĩ, inh mẽ tóg ãjag tỹ to krĩ há nỹtĩnh há tĩ. Topē tỹ nén to jykrén jan hã vỹ tỹ Cristo nĩ. ³ ěg tỹ ti ki kanhrãn ky ěg tóg Topē ki kanhró nỹtĩnh ke mũ gé. Ti pãte ěg tóg vėnh vĩ sér ũ ve mãn ke tũ nĩ, ti hã tũgrĩn ěg tóg Topē ki kanhrãn ky nỹtĩ.

⁴ Tag kãmén sóg mũ ãjag mẽ, ũ tỹ ãjag krĩn kónãn tũ nĩ jé. ũ tỹ ãjag krĩn kónãn sór mũ vĩ tóg há nĩ ve nĩ, hã ra tóg tỹ hã tũ nĩ. ⁵ Ajag vėg tũ sóg nĩ. Hã ra sóg ãjag ki ěkrég tĩ, ky tóg sỹ ãjag ve ěn ri ke tĩ inh mẽ. Inh mẽ tóg sér tĩ, ãjag tỹ Cristo ki ge tovãnh tũ nĩn ky, ãjag tỹ ti to tar tãvĩ nỹtĩn ky.

Cristo jykre

⁶ Ha vé, Jesus Cristo ki ge ky ãjag nỹtĩ, ěg Senhor ki. Ky ti jykre hã han nĩ. ⁷ Ti hã vỹ ěg mẽ ga ri ke nĩ. Ti ki jãre han nĩ, ka jãre ěn ri ke han nĩ. Ky tóg ěg mẽ ĩn tỹ kri jė jãfã ri ke nĩ gé, ĩn nũna tỹ kri gunh ky fėg ěn ri ke ti nĩ gé. Ti ki ge tovãnh tũg nĩ. Tag hã mẽ ãjag, ãjag tỹ ti vĩ mẽ vén ky. Ky to tar nỹtĩmnĩ, Topē mẽ vėnh vĩ há tó ky.

⁸ Ha vé, vėso jykrén. Inh mẽ tóg ũ tỹ ón ky ãjag krĩn kónãn sór ha mẽ tĩ. ũ tóg krĩg tãn tó tĩ, ũ tóg nén ũ tãn tó tĩ gé. Nén kórég mré ke ag vė, nén ũ tãn kar ti. Ky ũ tóg ěprã ke jykre tó tĩ gé. Cristo jykre tũ vė, ěprã ke jykre kar ti. Hã ky ũ tỹ ãjag mẽ tag tó sór mũ ag vỹ jėmė tũg nĩ. ⁹⁻¹⁰ Cristo vỹ tỹ nén (ũ) kar kri ke nĩ, pã'i kar kri ke vỹ tỹ ti nĩ. Ti fãr vỹ ěg ri ke ja nĩgtĩ, ti tỹ ga kri tĩ mũn ky, hã ra tóg tỹ Topē jė nĩ, ti fãr kãkã ti jė nĩ, Topē ti. Topē pē hã vė sir. Ky ãjag tóg há nỹtĩ gé sir, ãjag tỹ ti ki ge ky, há tãvĩ.

¹¹ Ky, ěg tỹ ěg gré junun fãr kym mũ vỹ ge nĩ, ha mẽ. Ti ki ge ky ěg tóg ěg

jykre si tovānh mũ sir. Judeu ag tóg ãjag gré junun fár kym ja nĩgtĩ, vėnh kar tỹ ag tỹ Topě jykre hã han mũ ěn ki kanhró nỹtĩ jé. Ūri ěg tóg ěg jykre si tovānh mũ, vėnh kar tỹ ěg tỹ Topě jykre han mũ ki kanhró nỹtĩ jé. Ěg tỹ ti mré ter ri ke ti nĩ, ěg tỹ ěg jykre si tovānh mũ ti, kỹ ěg tóg ěg tỹ nén ũ to én mũ ěn han mǎn ke tũ nĩ. Ěg tỹ Cristo mỹ vėnh fėg to ken hã vė. ¹² Ti mré ter ri ke han kỹ ěg tóg vėnh kej kãkã nỹ ri ke han mũ gé, ti mré. Vėnh kype to ken hã vė, batismo to ken hã vė, hã vỹ: ti mré vėnh kej kãkã nỹ ri ke han mũ, he mũ. Kỹ ěg tóg ti mré rĩr mǎn ri ke han mũ gé sir, ěg tỹ goj kãtã kãkutė kỹ. Ěg jykre si tỹ tóg hur tũ' hé, kỹ ěg rĩr mǎn vė sir. Topě vỹ Cristo rĩn mǎn, ti ter kỹ. Ěg tỹ ti ki ge kỹ tóg ěg rĩn mǎn mũ gé sir. ¹³ Vãsỹ ãjag tóg vėser ri ke nỹtĩ ja nĩgtĩ. Ājag tỹ ti vĩ mranh tugrĩn, ãjag tóg ãjag kãgter ra mũ ja nĩgtĩ, ãjag gré junun fár kym tũ ja tugrĩn. Hã ra tóg ãjag rĩn mǎn ja nĩgtĩ, Cristo mré Topě ti. Ājag mỹ tóg hur vėnh pãte fón, ãjag tỹ vėnh jykre kórég han ja ěn ti tỹ. ¹⁴ Ěg név(e) rá ěn tỹ tóg tũ' hé huri, ěg mỹ. Rán kỹ tóg nĩ ja nĩgtĩ, ěg név(e) ěn ti, hã vỹ: ěg tỹ ti vĩ mranh, he mũ. Tag to tóg ěg to jũ ja nĩ vė. Hã ra Cristo tóg tỹ tũ' hé. Cruz to tóg ti sa, ěg név(e) ěn ti, kỹ tóg tỹ tũ' hé. Kajãm kãn tóg huri. ¹⁵ Kỹ tóg Japo pã'i kar ag tỹ tũ' he ja nĩgtĩ gé, ũn tar ja ěn ag tỹ. Cruz to sa kỹ tóg ag tar tỹ tũ' hé, ũ tỹ ti kato vãsãnsãn mũ ěn ag tỹ, kỹ ěg kar tóg ag venh ke mũ, kỹ ěg tóg ag to é henh ke mũ sir. Cristo tóg ag pan kar kỹ ag tatĩn tĩg kãn ke mũ, nũgme ki ag vãm jé. Tag ve jé ěg tóg ke mũ.

¹⁶ Kỹ ũ tỹ vėjėn há to ãjag mỹ: “ã tỹ tag kon kỹ Topě tóg ã to jũnh mũ,” hen kỹ hã ra kri nĩm tũg nĩ. Kurã kórég tó sór ag tóg tĩ gé, festa kar, kysã tãg ke gé, vėnh kãn ke kurã ke gé. ¹⁷ Vãsỹ ke ja vė, vėnh jykre tag, Cristo kãtĩg ke jo ke ja vė, tag. Cristo kãtĩg kỹ ěg tóg vėnh jykre tãg vėg nỹtĩ ha, kỹ ěg ti si tovānh mũ sir. ¹⁸ Ū tóg ãjag mỹ Topě

tỹ jėnė jafã ag tó sór mũ gé. “Topě tỹ jėnė jafã vėg sóg tĩ, tag hã tóg inh mỹ sér tĩ,” he ag tóg tĩ. “Isỹ tỹ nén ũ tũ (hã) ra sóg vėg tĩ. Kỹ sóg kanhkã tãn tag ag mỹ jãn sór tĩ,” he ag tóg tĩ, ón kỹ. Hã ra ag tóg tag hã to (ag tóg) tỹ ũn mág nỹtĩ sór mũ, ãjag kãfór nỹtĩ sór ag tóg mũ. ¹⁹ Ag pi(jé) Cristo jykre han sór mũ'. Cristo jykre hã tóg ã pir mỹ tar nĩ. Ěg krĩ ri ke ti nĩ, Cristo ti, kỹ ěg tóg ti há ri ke nỹtĩ, ěg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. Ěg krĩ vỹ ěg tỹ nén (ũ) han sór mũ ěn han tĩ, ěg kujej tỹ, ěg mó tỹ ke gé. Kỹ ěg há tóg mog mũ sir, ti tỹ ěg krĩ mré vėnh jykre pir han kỹ. Kỹ ěg tóg Cristo jykre han ke mũ, ti tỹ ěg krĩ ri ke nĩn kỹ. Hã ra ag tóg tag han sór tũ nĩ, ũ tỹ ãjag krĩn kónãn tĩ ag.

Jesus mré ěg rĩnrĩr nỹtĩnh

²⁰ Hã kỹ ãjag tóg Cristo mré ter ri ke han. Krĩg tãn kórég ag pi(jé) ãjag tỹ hė ri ke mǎn mũ ha', nén ũ ũ kar tãn kórég ag ke gé. Kỹ ag jykre ěn vỹ ãjag mỹ tũ' hé. Ājag tỹ ne jé han mǎn sór nė? Ke tũg nĩ. Ājag pi(jé) tỹ ag mré ke nỹtĩ'. Ājag tỹ ne jé ag tỹ ãjag mỹ vĩ jėmė sór nė, ag tỹ ón kỹ vėjėn há to: ²¹ “tag vóg tũg nĩ, Topě mỹn kórég nĩ, tag ko tũg nĩ, ěn vóg tũg nĩ,” hen kỹ? Ag vĩ tag jėmė tũg nĩ. ²² Ěprã ke ag jykre vė, tag ti. Tag mĩ ke vė, ěg tỹ nén (ũ) vóg mũ ti. Tũg kãn jé tóg ke mũ, kejėn, hã kỹ ěg tóg Topě vĩ hã jėmėg tĩ. ²³ Ag jykre vỹ há nỹ ve nĩ. Krĩ há nĩ ve ag nỹtĩ. Kanhkã tãn to ag há nỹtĩ, ag to ag jãn tĩ, kỹ ag tóg vėsỹ vėnh kar krėm ke nỹtĩ sór ve nĩ gé, vėsãvĩn vóg kónãn ag tóg tĩ gé. Tag hã to jykrén kỹ ag tóg vėsỹ ũn mág han sór mũ jãvo. Ājag tỹ nén to én mũ ěn han ag tóg tĩ, vėnh jykre tag han kỹ, hã kỹ ag vĩ jėmė sór tũg nĩ.

3

¹ Ha vé, Cristo mré ãjag tóg rĩnrĩr mǎn. Hã kỹ ti jykre hã han sórmnĩ. Kanhkã tá tóg nĩ nĩ, Topě pėgia tá ti nĩ, Cristo ti. Kỹ ti hã mĩ ěkrén nĩ, ãjag tỹ ti mré tá junjun ti jé. ² Ū tỹ kynhmỹ nĩ ěn jykre hã han sórmnĩ. Ěprã vėnh jykre to jykrén tũg nĩ. ³ Ter jé ěg tóg ke

mũ, ãg fár tag ti. Hã ra ãg tóg Cristo mré Topẽ ki vãnh péju ri ke han. Ti tỹ ãg jy nĩgãn to ken hã vễ, ãg ter pẽ han tũ nĩ jé, ãg tỹ ti mré rĩnrĩr nỹtĩ jé. ⁴ Kejẽn tóg vãnh ven ke mũ, Cristo ti, ãg rĩnrĩr han mũ ti. Kỹ vãnh kar tóg venh ke mũ, ãg tỹ ti mré rĩnrĩr nỹtĩ ti, ãg tỹ tỹ ùn mág nỹtĩ ti.

Ëg jykre si mré ãg jykre tãg

⁵ Æjag jykre si tovãnh nĩ, Æjag tỹ nén to én mũ ãn mỹ vãnh nenh nĩ. Æg jykre si hã vễ, ha mẽ: ãg prũ tũ mré nỹ, ãg mén tũ mré nỹ, nén vãnh mỹ kar han, Topẽ tỹ nén ù to: “han tũg nĩ,” he mũ ra to én mũ, ã tỹ nén e hã tỹ vãsãn (ka)mẽ. Vãnh kãgrá to jãn ãn ri ke ti nĩ, ãg tỹ ãg tỹ nén e hã tỹ vãsãn sór kỹ. ⁶ Tag tugrĩn Topẽ tóg ãg to jũ mũ, ti vĩ mranh hã vễ. ⁷ Tag han ja Æjag tóg nỹtĩgtĩ, vãsỹ, Æjag tỹ vãnh jykre kórég tag mĩ mũn kỹ. ⁸ Hã kỹ tag tovãnh kãn.

Fe gỹv (ka)mẽ han tũg nĩ. Jagnẽ to krĩ rỹ han tũg nĩ. Û to jykrén kónãn tũg nĩ. Û mỹ vĩ kónãn tũg nĩ, ù to vĩ kónãn tũg nĩ gé. ⁹ Jagnẽ mỹ ón tũg nĩ gé. Æjag jykre si ãn tovãnh kãn nĩ, kỹ tóg ãg tỹ ãg kur si nũnh ri ke nĩ. ¹⁰ Kỹ vãnh jykre tãg hã han kãn nĩ gé, kỹ tóg ãg tỹ kur tãg tu ri ke nĩ. Æg tỹ tóg ù tãg han sór mũ, Topẽ ti, ãg tỹ tỹ ti kãnhvég ri ke nỹtĩ jé, ù tỹ ãg han mũ kãnhmég ãn ri ke, ãg tỹ ti ki kanhrãn pẽ han jé. ¹¹ Kỹ ãg tóg tỹ ùn pir nỹtĩ ha, fóg ag, Judeu ag, ù tỹ Judeu jykre han mũ ag, ù tỹ ag jykre han tũ ag ke gé, kanhgág ag, kanhgág jũ ag, patrão krẽm ke ag, ag patrão mré hã. Æg tỹ Cristo ki ge kỹ ãg tóg tỹ ùn pir nỹtĩ, kỹ Cristo hã vỹ tỹ ãg kar krĩg mỹ ke nĩ.

¹² Topẽ vỹ Æjag kuprẽg, Æjag tỹ tỹ ti tũ nỹtĩ jé, ti tỹ Æjag to há tãvĩ jẽn kỹ. Kỹ ti jykre hã han nĩ. Jagnẽ jagãgtãn nĩ. Jagnẽ mỹ vĩ há han nĩ. Vêsỹ ùn mág han sór tũg nĩ. Koměr hã vĩmnĩ. Jagnẽ to fen mág nỹtĩmnĩ. ¹³ Jagnẽ to jũ tũg nĩ. Jagnẽ mỹ vãnh pãte fón nĩ, ù tỹ Æjag mỹ vĩ kórég han kỹ. Æg Senhor vỹ ãg mỹ vãnh pãte fón tĩ gé, kỹ jagnẽ mỹ vãnh pãte fón nĩ, ti ri kén.

¹⁴ Æjag tỹ jagnẽ fe ri ke nỹtĩn kỹ tóg

há kar tĩ. Kỹ Æjag tóg vãnh jykre pir han ke mũ. ¹⁵ Cristo jé Æjag krĩ kuprãg, kỹ Æjag tóg krĩ kãnhvy nỹtĩnh mũ ha. Æg krĩ kuprã nĩn kỹ ãg tóg jatun mỹ jagnẽ mré nỹtĩnh mũ, ãg tỹ Cristo há ri ke nỹtĩ jé. Hã jé tóg ãg jé prěr, Topẽ ti. Kỹ ti mỹ tag to agradecer hemnĩ. ¹⁶ Cristo vĩ hã tỹ jagnẽ mỹ tómnĩ, hã ki kanhrãn sórmnĩ. Tag tỹ jagnẽ jyvẽn nĩ, tag hã to krĩ há han nĩ. Kỹ Topẽ mỹ vĩ há han nĩ gé. Ti mỹ jãn nĩ, ti jé hã tómnĩ, ti kuprĩg tỹ Æjag mỹ nén tó mũ ti. Ti hã mỹ vĩ há han nĩ, ti mỹ: “inh mỹ tóg há tĩ, ã tỹ inh mỹ nén han mũ ti,” hemnĩ. ¹⁷ Æjag tỹ nén ù han kỹ ãg Senhor mré vēmén kar kỹ han nĩ, Æjag tỹ ti jykre hã han jé. Æjag tỹ nén ù tó sór kỹ ti hã mỹ tó vén nĩ gé. Æg Senhor tỹ Jesus jykre hã han jé ãg tóg ke mũ, kỹ ãg tóg ti hã tugrĩn (ãg tóg) ãg jóg tỹ Topẽ mỹ vãnh vĩ há tónh ke mũ gé sir, ti mỹ agradecer hen kỹ.

Ëg jykre tãg

¹⁸ Kỹ sóg ùn mén nỹtĩ fag jyvẽn sór mũ. Æjag mén jykre mĩ mũmnĩ. Æg Senhor jykrén hã vễ.

¹⁹ Æjag mén jyvẽn sór sóg mũ gé. Æjag prũ to há tãvĩ nỹtĩmnĩ. Fag mỹ vĩ tar han tũg nĩ.

²⁰ Kỹ sóg Æjag krẽ mỹ tag tó sór mũ gé. Æjag han mũ fag vĩ jẽmẽmnĩ. Æg Senhor vỹ tag ve sór mũ, Æjag ki.

²¹ Kỹ sóg ùn sanh ag mỹ: Æjag krẽ mỹ vỹ tar pẽ han tũg nĩ, ag tỹ Æjag to jũ tũ nĩ jé, he mũ gé. Krónh ke jé ag tóg ke mũ, Æjag tỹ ag mỹ vỹ tar pẽ han kỹ.

²² Æjag kãmĩ ù tóg patrão mỹ rãnrãj tĩ, fagrĩnh mỹ. Æjag jyvẽn kỹ sóg Æjag mỹ: Æjag patrão vĩ ki hã han nĩ, he mũ. Û tóg kejẽn ã patrão tỹ ti mỹ vỹ há han hã jé tóg ã patrão tũ ki rĩr tĩ, ón kỹ. Tag han tũg nĩ. Æjag patrão tũ ki rĩr pẽ han nĩ, Æjag tỹ ãg Senhor kamég kỹ. Vãnh jykre pir hã han nĩ, Æjag patrão mỹ.

²³ Ti rãnrãj ki rĩr kỹ mỹ sér nỹtĩmnĩ. Æjag tỹ ãg Senhor tỹ Jesus rãnrãj han ri ke ti nĩ, Æjag patrão rãnrãj han mũ ti. ²⁴ Æg Senhor vỹ Æjag mỹ Æjag rãnrãj kajãm ke mũ, Æjag tỹ ti tũ kar ag mré

tá junjun ken kÿ. Tá ti vin han kÿ nÿtÿ, ti tÿ ãjag mÿ nén vin ke mÿ ên ti. ãjag patrão pẽ vÿ tÿ ãg Senhor tÿ Cristo nÿ. Ti hã mÿ ãjag tóg rãnrãj tÿ. ²⁵ Û tÿ vênh jykre pãno han mÿ ên vóg kónãn jé tóg ke mÿ, Topẽ ti, ag tÿ tÿ ùn mág nÿtÿ (hã) ra. Topẽ mÿ ãg tóg jagnẽ ri ke kar nÿtÿ, tag ki ùn mág ag mré ùn kãsir ag. Vênh kar vóg kónãn jé tóg ke mÿ, vênh jykre pãno to, Topẽ ti.

4

¹ ãjag kãmÿ ù vÿ tÿ patrão nÿtÿ, kÿ sóg patrão hã jyvên sór mÿ ha. ãjag camarada ag vÿ ãjag rãnrãj han tÿ. Kÿ ag mÿ vênh jykre kuryj han nÿ. Ag ki rÿr há han nÿ. Patrão ù vÿ tÿ ãjag krÿg mÿ ke nÿ, hã vÿ: ãg Senhor, he mÿ, kanhkã tá nÿ ti. Tag to jykren.

Paulo tÿ ãg jyvên

² Topẽ mré vémén tovãnh tÿg nÿ. Ti mÿ: “inh mÿ tóg há tÿ,” hemnÿ gé. Mÿmẽg nÿ, ãjag tÿ ti mré vémén to krónh ke tÿ nÿ jé. ³ Kÿ ti mré iso vémén nÿ gé. Topẽ vÿ tó sóg tÿ. Kÿ ti mÿ to vÿmnÿ, ag tÿ inh vÿ mẽ há han jé, sÿ ag mÿ Cristo kãmén kÿ, sÿ ag mÿ Topẽ tÿ nén han sór mÿ ên kãmén kÿ. Tag tigrÿn sóg se kÿ jé. ⁴ Hã ra sóg tó há han sór mÿ, Topẽ tÿ inh mÿ vênh rãnrãj tag nÿm kÿ. Hã jé iso ti mré vémén nÿ.

⁵ Û tÿ ãg jãvo Jesus ki ge tÿ ag mÿ vÿ há han nÿ. Kurã kren tÿg sórmnÿ. ⁶ Nén ù há tÿ vémén nÿ, vênh kar mÿ sér tÿ jé, ag tÿ ãjag vÿ mên kÿ. Kÿ ãjag tóg vênh kar mÿ kãmén há han ki kanhró nÿtÿnh mÿ.

Paulo tÿ ag mÿ êkrén

⁷ Sÿ ãjag mÿ Tíquico jênẽ vẽ, ti tÿ ãjag mÿ isÿ nén (Û) vэг mÿ kãmén kãn jé, isÿ nén (Û) han mÿ ti ke gé. ãg régre vẽ, Tíquico ti. ãg to há tãvÿ ti nÿ. ãg Senhor rãnrãj han ti tÿ, to krónh ke tÿ ti nÿgtÿ. ⁸ Ti hã vÿ sÿ nén vэг mÿ tó kãn ke mÿ, hã jé sóg ti jênẽg mÿ, ti tÿ ãjag fe tÿ mrin ke jé. ⁹ Ti mré sóg ãjag mré ke tÿ Onésimo jênẽg mÿ gé. ãg régre vẽ gé, ãg to há ti nÿgtÿ gé, Topẽ ki rã to krónh

ke tÿ ti nÿgtÿ. Ag hã ne ãjag mÿ tónh ke mÿ', cidade tag ki nén kutẽ mÿ ti.

¹⁰ Aristarco vÿ inh mré se kÿ jé gé. ãjag mÿ tóg êkrég tÿ. Marcos vÿ ãjag mÿ êkrég tÿ gé, Barnabé kanhkã ên ti. Marcos to sóg ãjag mÿ vênh vÿ jênẽ huri, ãjag tÿ ti mÿ: “ha kãrã,” he jé, ti tÿ kejên ãjag tá jun ti kÿ. ¹¹ Josué vÿ ãjag mÿ êkrég tÿ gé, ag tÿ ù to: Justo, he mÿ tag ti. Judeu ag vẽ, Aristarco mré Marcos mré Josué ti. Inh mré ag tóg rãnrãj tÿ, Topẽ vÿ ki. Ag jãvo Judeu ù ag vÿ inh mré rãnrãj jãvãnh nÿtÿ gé. Kÿ ù tãgtÿ tag ag tóg inh fe tÿ mrin ke tÿ, ag tÿ inh mré rãnrãj kÿ.

¹² Epafras vÿ ãjag mÿ êkrég tÿ gé, ãjag mré ke tag ti. Jesus Cristo rãnrãj han kÿ tóg jé nÿ. ãjag to tóg Topẽ mré vémén tÿ, to tóg vãsãn tÿ, to krónh ke tÿ ti nÿgtÿ, ãjag tÿ kygnẽg tÿ nÿn jé, ãjag tÿ Topẽ tÿ ãg ki nén ve sór mÿ ên hã han sór jé, ãjag tÿ tag hã to tar nÿtÿ jé.

¹³ ãjag hã ki tóg êkrég tÿ, tag vэг sóg tÿ, kÿ tóg Laodicéia tá ke ag mÿ êkrég tÿ gé, Hierápolis tá ke ag mÿ ke gé. ¹⁴ Lucas vÿ ãjag mÿ êkrég tÿ gé, médico ên ti, ù tÿ ãg to há tãvÿ ên ti, kar kÿ Demas ti ke gé.

¹⁵ Laodicéia tá ãg régre ag mÿ tómnÿ, sÿ ag mÿ êkrég mÿ ti. Ninfa fi mÿ sóg êkrég tÿ gé, fi ïn tá vênh mãn jafã ên ki. ¹⁶ ãjag tÿ vênh rán tag to ke kar kÿ Laodicéia tá Topẽ ki ge kÿ nÿtÿ ag mÿ jênẽmnÿ, kÿ tá ke ag tÿ to kemnÿ gé, vênh kato, sÿ ag mÿ carta jênẽg mÿ ti. ¹⁷ Kÿ Arquipo mÿ: ãg Senhor tÿ ã mÿ nén (Û) tó mÿ ên han nÿ, to krónh ke tÿg nÿ,” hemnÿ.

¹⁸ Vãhã sóg vêsóg ki ãjag mÿ rán ke mÿ ha', inh, hã vÿ: Paulo, he mÿ. Isÿ se kÿ jé tag kã jatu' he tÿg nÿ. Topẽ jé ãjag tar han tÿ. Hã vẽ.

PAULO Tÿ CARTA HAN: TESSALÔNICA TÁ KE AG Mÿ CARTA VE

¹ Paulo tÿ rá vë. Isÿ cidade tÿ Tesselônica tá ke ag mÿ rán hã vë. Tesselônica tá ãjag tóg vënh mãn tĩ, Topë vĩ mẽ jé. Topë tũ vÿ tÿ ãjag nÿtĩ, ãg jóg mág ti. Jesus Cristo tũ vÿ tÿ ãjag nÿtĩ gé, ãg Senhor ti. Sÿ ãjag mÿ vënh rá jënë vë, kÿ Silas vÿ jënëg mũ gé inh mré, Timóteo ke gé. Topë mÿ sóg to vĩ tĩ, ti tÿ ãjag tar han jé, ti tÿ ãjag mÿ vënh jykre kusa nĩm jé.

Vënh kar tÿ Tesselônica tá ke ag jykre vëg tĩ

² Kurã kar ki sóg ãjag to Topë mré vĩ tĩ. Ti mÿ sóg: “há ti nĩ, ã tÿ ag krĩn há han kÿ,” he tĩ, kurã kar ki. ³ Sÿ ti mré vĩn kÿ sóg ãjag mĩ êkrég tĩ. ãjag tÿ ti ki ge kÿ nÿtĩn kÿ ãjag tóg nén ù há kar han mũgtĩ. ãjag tÿ ti to há nÿtĩn kÿ ãjag tóg rãnrãj mág han mũgtĩ. ãjag tÿ ãg Senhor tÿ Jesus Cristo ve sór kÿ ãjag tóg to krónh ke tũ nĩgtĩ. Tag mĩ sóg êkrég tĩ, kurã kar ki, sÿ Topë mré vĩn kÿ, ãg jóg mág mré.

⁴ Inh kanhkã', tÿ ãg tóg Topë fe nÿtĩ, ti tÿ ãg kuprëg ja nĩn kÿ. Tag ki kanhró ãg tóg nÿtĩ. ⁵ Sÿ ãjag mré nĩn kÿ sóg ãjag mÿ Topë vĩ sér tó ja nĩgtĩ. Inh pi(jé) inh jykre tÿ vëmén ja nĩgtĩ'. Topë jykre hã tÿ sóg vëmén tĩ, Topë kuprëg tÿ inh krĩn kÿ. Ti hã vÿ ãg tar han tĩ. Ki hã tó sóg mũ ãjag mÿ, tag ki kanhró ãjag tóg nÿtĩ. Isÿ ãjag mré nĩn kÿ ãjag tóg inh ve ja nĩgtĩ, hã kÿ ãjag tóg inh jykre ki kanhró nÿtĩ. Sÿ ãjag to há nĩn kÿ, hã kÿ sóg ãjag mÿ tó ja nĩ. ⁶ Inh ri ke han sór ãjag tóg mũ, ãg Senhor ri ke ke gé. Sÿ ãjag mÿ nén tó ja ãn kri fig ãjag tóg tĩ. Kÿ ãjag tóg to vësÿrénh jagy han tĩ, ùri, pã'i ag tÿ ãjag to kórég nÿtĩn kÿ. Hã ra Topë kuprëg vÿ tÿ ãjag jagrë nĩ, hã kÿ ãjag krĩ tóg kãnhvy' he mũ, ãjag vësÿrénh mũ (hã) ra, ãprã. ⁷ Hã kÿ vënh kar tóg ãjag tÿ nén han mũ mẽg mũ sir, ga tÿ Macedônia tá, ga tÿ

Grécia tá ke gé, ag tÿ ãjag kóm han kãn jé sir, ù tÿ Jesus ki ge kÿ nÿtĩ kar ag ke gé. ⁸ Vënh kar vÿ ãjag tÿ nén han mũ mẽgmë kãn huri. Topë vĩ tó ãjag tóg mũ, hã kÿ ag tóg ga tÿ Macedônia tá mẽgmë, ga tÿ Grécia tá ke gé, ãmã kar mĩ hã. ãjag tÿ Topë ki ge mũ mẽgmë kãn ag tóg huri. Isÿ ag mÿ tó sór kÿ ag tóg: “më ãg huri,” he tĩ. ⁹ Kÿ ag tóg inh mÿ kãmén mũ, sÿ ãjag mÿ Topë vĩ tó ja ãn ti. “ã vĩ kri fig ag nëji mũ, Tesselônica tá ke ag,” he ag tóg tĩ inh mÿ, ãjag to. “Topë ki ge kÿ ag nëji nÿtĩ, vënh kãgrá tÿ topë tovãnh kÿ, ag tÿ Topë vĩ hã han jé sir, ùn rĩr mũ vĩ ti, hã vÿ: Topë pë, he mũ,” he ag tóg tĩ ãjag to. ¹⁰ “Tĩ kósín nëji vÿn kenh ke mũ, kanhkã tá. Ti kãtĩg jãvãnh ag nëji mũ,” he ag tóg tĩ. “Topë nëji ti rĩn mãn, ti ter kar kÿ, Jesus ti. ãn nëji ãg krenkren han mũ, ãg tÿ Topë jũ vëg tũ nĩ jé, Jesus kãtĩg jãvãnh ag nëji mũ, Tesselônica tá ke ag,” he ag tóg tĩ ãjag to.

2

Paulo tÿ ag mÿ Topë vĩ tó há han

¹ Inh kanhkã', inh ve ãjag tóg, isÿ ãjag mré nĩ ja nĩn kã. Isÿ ãjag mÿ Topë vĩ tó kÿ ãjag tóg Topë ki rá. Tó há han ja sóg nĩ. ² Cidade tÿ Filipos tá ag tóg inh vóg kónãn ja nĩgtĩ. Tá ag tóg iso é he ja nĩgtĩ. Tá kãkutë kÿ sóg ãjag tá jun ja nĩgtĩ. Tag ki kanhró ãjag tóg nÿtĩ. Ge ra sóg ãjag mÿ tó, Topë vĩ sér ti. ãjag kamëg ja tũ sóg nĩ, Topë tÿ isar han kÿ, sÿ inh jagtar jagy ãn ve ja ra. ³ Sÿ ãjag jyvën kÿ sóg ãjag mÿ ki hã tó ja nĩgtĩ, kygnë ja tũ inh nĩ. Nén ù vënhmÿ tó ja tũ sóg nĩgtĩ gé. ãjag tÿ nén ù to é ja tũ sóg nĩgtĩ gé. ⁴ Topë hã ne inh jykre ve kÿ inh mÿ: “ha inh vĩ ti tó,” he ja nĩ'. Hã kÿ sóg tó mũ sir. ãprã ke ag tÿ iso vĩ há han tũ ra tóg inh mÿ tÿ nén ù tũ nÿ. Topë tÿ iso vĩ há han ke tag hã tóg inh mÿ há nĩ'. Hã jé sóg ti vĩ hã ki króm sór mũ. Ti hã ne ãg jykre ve kÿ ãg ki kanhró nĩ', Topë ti.

⁵ Hã kÿ sóg ãjag mÿ ón kÿ: “há ãjag tóg nÿtĩ,” he ja tũ nĩgtĩ. Tag ve ãjag mÿr. ãjag tÿ nén ù to é ja tũ sóg nĩgtĩ gé.

Ājag ki sóg ganho ve sór ja tũ nĩ gé. Topẽ hã ne tag vé'. ⁶ Kĩ ěprã ke ag tỹ iso vĩ há han tũ ra tóg inh mĩ tỹ nén ũ tũ nỹ m̃r. Ājag tỹ inh m̃r vĩ há han tũ ra tóg inh m̃r tỹ nén ũ tũ nỹ gé. ⁷ Cristo hã vỹ inh jẽnẽ ja nĩ, hã kĩ tóg, sỹ ājag m̃r vĩ tar han há tóg tĩ vē. Hã ra sóg ke ja tũ nĩ. Komēr hã sóg vĩ ja nĩgtĩ. Ēg tỹ ěg krẽ kāsir mré vĩ ri ke han ja sóg nĩgtĩ. Gĩr m̃rnh fi tỹ komēr hã vĩ ěn ri ke han ja sóg nĩgtĩ. ⁸ Ājag to sóg há tãvĩ nĩ, hã kĩ sóg ājag m̃r Topẽ vĩ sér tó kãn sór ja nĩgtĩ. Kĩ tóg inh m̃r tỹ nén ũ tũ nĩ gé, sỹ ājag jagfy ter ke ti.

⁹ Inh kanhkã', inh rãnrãj to jykrén nĩ. Inh rãnrãj vỹ inh kutãn tĩ. Kuty ki sóg inh rãnrãj han tĩ, kurã ki ke gé, isỹ vējẽn comprar he jé. Hã kĩ sóg ājag jẽn ko ja tũ nĩgtĩ. Topẽ vĩ hã tó ja sóg nĩ, ājag kanhrãn kĩ. Tag to jykrén. ¹⁰ Isỹ nén han mũ ve kãn ājag tóg, kĩ Topẽ vỹ inh vég tĩ gé. Topẽ jykre hã han isóg tĩ, vēnh jykre kuryj ti, nén ũ vēnhm̃r han vãnh sóg nĩgtĩ. Ājag rĩnve sóg han, ājag tỹ Jesus ki ge kĩ nỹtĩn kĩ. ¹¹ Gĩr panh vỹ ã kósin jyvẽn tĩ, kĩ tóg kejẽn ti jyvẽn tar han tĩ gé. Kĩ tóg kejẽn vĩ há han tĩ gé, ti f̃yn kĩ. Ti ri ke han ja sóg m̃r, ājag m̃r. ¹² Hã kĩ sóg ājag fe tar han. Ājag jyvẽn ja sóg nĩgtĩ, kĩ sóg ājag jyvẽn tar han ja nĩgtĩ gé kejẽn, kĩ sóg ājag fe tỹ há' he ja nĩgtĩ gé, sỹ ājag jyvẽn tar han kar kĩ. Ājag tỹ Topẽ jykre ki króm jé, hã jé sóg ājag m̃r ke ja nĩgtĩ. Ti hã ne ājag kuprẽg', ājag tỹ ti tỹ tỹ ěg pã'i nĩ ve jé, ājag tỹ ti jykre mág ve jé, ti jykre tỹ ěg kãfór nĩ ěn ti. ¹³ Ājag tỹ Topẽ vĩ mẽ kĩ ājag tóg to: "hej," he ja nĩgtĩ. Ājag m̃r sóg tó, ti vĩ ti, kĩ tóg ājag m̃r há ja nĩgtĩ. Tag to sóg Topẽ m̃r: "ã hã ne tóg ag krĩn', kĩ tóg inh m̃r sér tĩ," he tĩ. Kurã kar ki sóg ti m̃r tó tĩ. Isỹ ājag m̃r Topẽ vĩ tó kĩ ājag tóg to: "Topẽ vĩ vē," he ja nĩgtĩ. Hã ra tóg ge nĩ. Hã kĩ tóg ājag jykre kugrynũ mũ sir, Topẽ vĩ ti, ājag tỹ ti vĩ kri fin kĩ.

¹⁴ Inh kanhkã', ga tỹ Judéia tá ke ag kóm ājag tóg vēs̃yrẽnh mũ. Tá ũ ag tóg vēnh mãn tĩ, Topẽ vĩ mẽ jé, ag tỹ Jesus

Cristo ki ge kĩ nỹtĩn kĩ. Kĩ ag mré ke ag tóg ag vóg kónãn tĩ, Israel ag. Ge ti nĩ gé, ājag mré ke ag tỹ ājag vóg kónãn ti. Hã kĩ ājag tóg ag kóm vēs̃yrẽnh mũ gé. ¹⁵ Israel pã'i ag vỹ Jesus tén, ěg Senhor ti. Topẽ vĩ tó tĩ ag kãgtén ag tóg tĩ gé. Kĩ ag tóg ěg vóg kónãn tĩ gé sir. Hã ki ag tóg Topẽ jũ han tĩ. Ēprã ke kar ag kato vãsãnsãn ag tóg tĩ. ¹⁶ Hã kĩ ag tóg inh m̃r: "ker fóg ag m̃r vĩ hẽ'," he tĩ. "Ker kanhgág ag m̃r Topẽ vĩ tó hẽ', ag krenkren tũ nĩ jé," he ag tóg tĩ inh m̃r. Hã ki ag tóg Topẽ vĩ mrynhranh kãn tĩ. Kĩ ag tóg ti vĩ mranh kãn kĩ nỹtĩ ha. Hã kĩ Topẽ tóg ag to jũ mũ sir. Kĩ tóg ag vóg kónãn kãn ke mũ gé sir, vēnh kaja jé.

Paulo krĩ kufy

¹⁷ Inh kanhkã', isỹ ājag vég tũ nĩn kĩ tóg inh m̃r e tĩ. Hã kĩ sóg fe kaj nĩ. Tãg ti tĩ ver, sỹ ājag ve ja ti. Hã ra inh pi(jé) ājag kã jatu' he mũ'. Ājag ve sór tãvĩ inh nĩ, kĩ sóg ājag to kãtĩg kren. ¹⁸ Isỹ ājag to kãtĩg ke vē vē, hã ra Satanás vỹ inh kato tẽ. Kar kĩ sóg to jykrén mãn, hã ra Satanás vỹ inh kato tẽ mãn. Hã kĩ sóg ājag to jun ja tũ nĩ, inh, hã vỹ: Paulo, he mũ. ¹⁹ Ājag hã to sóg jykrén mũ, Jesus tỹ ājag hã ki inh jykre ve jé, ti kãtĩg mãn kĩ, ěg Senhor ti. Ājag tỹ ti vĩ ki króm kĩ tóg vég mũ, inh rãnrãj ti, Jesus ti. Ājag hã to inh fe tóg mrin ke mũ, ājag hã ki sóg tỹ ũn mág nĩnh mũ, Jesus m̃r. Hã kĩ sóg ājag to jykrén tĩ. ²⁰ Ājag hã tigrĩn sóg tỹ ũn mág nĩ, ājag hã tigrĩn tóg inh m̃r sér tĩ.

3

¹ Ājag to jykrén mág sóg tĩ, hã kĩ sóg Timóteo jẽnẽ ja nĩ, ti tỹ ājag ve jé, ěg tỹ cidade tỹ Atenas tá nỹtĩn kĩ. Ti m̃r sóg: "ha inh ré kĩ tĩg," he ja nĩ, "sỹ inh pir m̃r tag kã nĩ jé," he ja sóg nĩ. "Ag h̃yn ne han mũ'? he sóg mũ, kĩ ag venh tĩg, inh m̃r," he ja sóg nĩ ti m̃r, isỹ ājag to krĩ kufy ja nĩn kĩ. ² Timóteo vỹ tỹ Jesus mré ke nĩ. Topẽ camarada ri ke tóg nĩ. Cristo kãmén ti tĩgtĩ, inh ri ke. Kĩ tóg ājag tá jun kĩ ājag jyvẽn ja nĩ, ājag fe tỹ há' he ja tóg nĩ, ājag tỹ

Jesus ki rã tovãnh tũg jé. Hã jé sóg ti jěně ja nĩ. ³ “Hěň ri ke mũn ag hỹn krĩ kufy nỹtĩ, ag jagãgtar mũn kỹ,” he ja sóg nĩgtĩ ãjag to. “Ag mré ke ag ne tóg ag vóg kónãn mũ', Topě jykre to',” he ja sóg nĩgtĩ. Hã ra sóg ãjag mỹ tó ja nĩ, ěg jagãgtar ke ti, Topě jykre to. ⁴ Isỹ ãjag mré nĩ mũ ěn kã sóg ãjag mỹ tó, ěg jagãgtar ke ti, ti tigrĩn. Hã ra tóg ge nĩ. Hã to ãjag tóg jagãgtar tĩ, vėsỹrěnh tĩ sir. ⁵ Hã kỹ sóg Timóteo jěně, isỹ ãjag to krĩ kufy ja nĩn kỹ. “Ag mỹ Topě tovãnh tũ nĩ vỹ?” he ja sóg nĩ. “Ěg krĩn kónãn tĩ ěn mỹ ag krĩn tũ nĩ vỹ, Japo ti?” he ja sóg nĩ mỹr. “Ti tỹ ag krĩn kónãn kỹ sóg tagrĩnh mỹ ag mỹ tó ja nĩ mỹr',” he ja sóg nĩ ãjag to. Hã kỹ sóg Timóteo jěně ja nĩ.

Timóteo tỹ Paulo krĩ kuprãg

⁶ Hã ra tóg sir inh ki jun mãn mũ, Timóteo ti, ãjag ve kar kỹ. Ũri tóg jun. Ājag kãmén tóg mũ, tó há han tóg mũ, kỹ inh fe tóg mrin ke mũ sir. “Jesus ki ge to tar ag nỹtĩ,” he tóg mũ. “Jagně to há ag nỹtĩ, ã mũ ěkrég ag tóg tĩ. Ā ve sóg ag tóg tĩ. Ā tỹ ag ve sór ri ke han ag tóg tĩ,” he tóg mũ inh mỹ, Timóteo ti. ⁷ Kỹ inh krĩ tóg kãnhvy' he mũ sir ãjag to. Inh jagtar mũ ra inh fe tóg há' he mũ sir, ãjag tỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. ⁸ Ājag tỹ ti to tar nỹtĩn kỹ tóg inh mỹ inh rĩr mãn ri ke nĩ, kỹ sóg mrin ke ri ke han mũ sir. ⁹ Topě mỹ sóg vĩ há han mũ sir ãjag to. Inh fe vỹ mrin ke mũ, sỹ ãjag tỹ nén han mũ ěn mẽ kỹ. Hã kỹ sóg Topě mỹ vĩ há han mũ sir, ãjag tỹ inh fe tỹ mrin ken kỹ. ¹⁰ Kutu kar ki sóg ti mré vémén tĩ, kurã kar ki ke gé. Sỹ ãjag ve sór nĩn kỹ sóg Topě mỹ isĩg ke to vĩ tĩ, sỹ ãjag tar han sór kỹ, ãjag tỹ ti ki rã to tar nỹtĩ jé.

¹¹ Topě tỹ kejěň inh mỹ: “ha ag venh tĩg,” hen kỹ tóg inh mỹ sér tĩnh mũ, ěg jóg mág tỹ inh mỹ tag tó kỹ, Jesus ti ke gé, ěg Senhor ti. ¹² Ěg Senhor mỹ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ãjag tỹ jagně to há tãvĩ han jé. Jagně to há ãjag nỹtĩ, kỹ sóg ti mỹ to vĩ tĩ, ti tỹ tag to ãjag tar tãvĩ han jé, ãjag tỹ vėnh kar to há nỹtĩ to tar nỹtĩ jé gé, isỹ ãjag to há nĩ ri ke. ¹³ Kỹ sóg ti

mỹ to vĩ tĩ gé, ti tỹ vėnh jykre há to ãjag tar han jé. Kejěň ěg Senhor tỹ Jesus vỹ kãtĩg mãn ke mũ, ã tũ kar ag mré. Ěg jóg tỹ Topě tỹ ũri ãjag tar han kỹ ãjag tóg kurã ěn kã ti rĩnja tá jãnhkri nỹtĩnh mũ, ãjag tỹ kygně ja tũ nĩn kỹ.

4

Jesus jykre mĩ ěg mũnh ke mũ

¹ Inh kanhkã', vãhã sóg ãjag mỹ nén ũ tó sór mũ gé. Ěg Senhor tỹ Jesus rĩnve sóg ãjag jyvėn sór mũ. Ājag mỹ sóg ti jykre tó huri, ãjag tỹ ti japry jagma, ti jamĩn jagma mũ há han jé, ãjag tỹ Topě mỹ há nỹtĩ jé. Tag han ãjag tóg mũgtĩ. Gemnĩ. To tar nỹtĩmnĩ. ² Tag kãmén sór isóg mũ ãjag mỹ, ěg Senhor tỹ Jesus tỹ inh mỹ: “tag tómnĩ,” he ja nĩn kỹ. ³ Topě vỹ ãjag to jykrén, ãjag tỹ ti jykre hã han jé. Kỹ ãjag prũ tũ fag mré nỹ tũg nĩ, ãjag mén tũ ag mré nỹ tũg nĩ gé. ⁴ Ājag tỹ ãjag prũ fi mré nỹ kỹ fi mré nỹ há han nĩ, Topě jykre han jé. Kỹ ěprã ke ag vỹ ãjag to jykrén kónãn ke tũ nĩ gé. Fi tỹ prũg kónãn tũg nĩ. ⁵ Fi to én kónãn tũg nĩ gé, ãjag prũ fi to. Ũ tỹ Jesus ki rã tũ ag jykre han tũg nĩ. Ũ tỹ Topě jykre ki kagtĩg nỹtĩ ag jykre han tũg nĩ, ãjag prũ fi to. Fi tỹ prũg há han nĩ.

⁶ Ājag régre tỹ nén ũ to én tũg nĩ. Ti tũ vė mỹr, kỹ ti tũ ki Topě vĩ mranh tũg nĩ. Topě hã ne tag to jũ tĩ'. Kỹ ãjag régre tỹ nén ũ vóg tũg nĩ. Ājag tỹ ti tũ vóg kỹ Topě vỹ ãjag vóg ke mũ gé, ti kajãm jé. Tag tó sóg huri ãjag mỹ, tag to sóg ãjag mỹ vĩ tar han huri, hã ra sóg ãjag mỹ tó mãn mũ gé. ⁷ Ěg tỹ vėnh kavėnh kỹ ěg tóg Topě jykre han tũ nĩgtĩ mỹr. Ti jykre vỹ kuryj nỹ. Ěg tỹ tỹ ti tũ nỹtĩ hã jé tóg ěg kuprėg. ⁸ Ěprã ke vĩ pijé', sỹ ãjag mỹ nén tó mũ tag ti'. Topě vĩ vė mỹr. Ājag tỹ inh vĩ tag han tũ nĩn kỹ ãjag tóg Topě vĩ mranh mũ. Ti hã ne tóg ã kuprĩg tỹ inh jagrė han ja nĩ', kỹ tóg tỹ ãjag jagrė han ja nĩ gé.

⁹ Nén ũ to ãjag tar nỹtĩ, hã vỹ: jagně to há, he mũ. Hã kỹ sóg tag to ãjag mỹ rán mág han ke tũ nĩ. Topě vỹ ãjag kanhrãn, ãjag tỹ jagně jagãgtãn

ken ki. Ki hã han ãjag tóg tĩ. ¹⁰ Ga tỹ Macedônia tá ke kar ag to ãjag há nỹtĩ, Jesus mré ke kar ag to ke gé. To tar nỹtĩmnĩ, to krónh ke tũg nĩ, ãjag tỹ tỹ Jesus mré ke nỹtĩn kỹ. Hã jé sóg ãjag jyvẽn mũ.

¹¹ Vãsãn nĩ, ãjag tỹ jatun mỹ nỹtĩ jé, jatun mỹ ãjag rãnrãj hyn han jé. ãjag rãnrãj pẽ ên to tar nỹtĩmnĩ, hã jé sóg ãjag jyvẽn ja nĩ. Kỹ sóg to ãjag jyvẽn mãn mũ, ãjag rãnrãj to. ¹² Kỹ nén ù vỹ ãjag mỹ tũ' henh ke tũ pẽ nĩ. Hã ki vẽn kar tóg êg jykre há ki kanhró nỹtĩnh mũ. ãjag tỹ ãjag rãnrãj to nén ù kar ve kỹ tóg há tĩ, ù tỹ ãjag mỹ nén ù nĩm tũ nĩ jé, fagrĩnh mỹ.

Jesus mré ke ter kỹ fy mág tũg nĩ

¹³ Inh kanhkã', sỹ nén ù ki ãjag kanhrãn há tóg tĩ gé, ha mẽ. Êg mré ke ù ag tóg kãgter kỹ nỹtĩ. Kỹ fy mág tũg nĩ ag jé. Jesus ki ge tũ ag ri ke han tũg nĩ. Ag ter kỹ ag tóg nén ù há venh ke tũ nĩ. Hã kỹ ag tóg fy mág tĩ, Jesus ki ge tũ ag. Hã ra tóg êg mỹ ge tũ nĩ. ¹⁴ Jesus vỹ ter ja nĩ, kar kỹ tóg rĩr mãn ja nĩ. Tag ki kanhró êg tóg nỹtĩ. Hã ri ke ti nĩ, Jesus ki ge mũ ag kãgter ti. Topẽ vỹ êg han mãn ke mũ, Jesus tugrĩn, êg tỹ ti mré nỹtĩ jé sir. ¹⁵ Êg Senhor vỹ inh kanhrãn, hã kỹ sóg tó mũ. Ti jẽnky ki tóg kutê, sỹ tónh ke tag ti, ha mẽ. Ver êg rĩnrĩr nỹtĩ. Hẽn ri ke mũn êg kãgter kãn ke tũ nĩ, ti kãtĩg ken jo. Kỹ êg tóg ti kãtĩg venh mũ sir. Hã ra êg tóg ùn kãgter mũ ag jo mũnh ke tũ nĩ. Ag hã mré êg tóg mũnh ke mũ.

¹⁶ Ti kãtĩg vỹ ge nĩnh mũ, ha mẽ. Tere jé tóg ke mũ, êg Senhor ti, kanhkã tá. Kỹ vẽnh vĩ tóg mẽ há tĩnh mũ. Topẽ tỹ jẽnê jafã ag pã'i mág vỹ prêr ke mũ sir. Topẽ tỹ vãkyn jafã vỹ mẽ há tĩnh mũ, trombeta ên ti. Kỹ ùn kãgter mũ ag vỹ rĩnrĩr mãn mũ sir, Jesus mré ke ag. ¹⁷ Kar kỹ êg tóg ag mré jãprynh mũ gé, êg tỹ ti kãtĩg ke jo ter tũ hã ra. Ag mré êg tóg jãprynh mũ, ùn rĩnrĩr mãn mũ ag mré. Kanhkã góg kãmĩ êg tóg jãprynh mũ, kỹ êg tóg êg Senhor kato tẽgtẽnh mũ sir, kanhkã krẽm. Hã kỹ êg tóg ti mré nỹtĩnh mũ sir, êg Senhor

mré, êg tỹ kanhkã ra mũn kỹ. Ti ré kỹ êg mũ mãn ke tũ nĩ sir. ¹⁸ Tag tómnĩ jagnê mỹ, ãjag krĩ tỹ kãnhvy' he jé, ùn kãgter mũ ag to.

5

Jesus tỹ kãnhmar kãtĩg mãn ke

¹ Inh kanhkã', ti kãtĩg ke ki kanhró êg tóg nỹtĩ, hã ra êg tóg ti kurã há ki kãgĩg nỹtĩ, ti prỹg ke gé. Tag mẽ ãjag tóg huri, hã kỹ sóg ãjag mỹ tó mág ke tũ nĩ ha. ² Vãhãn kãtĩg, êg Senhor ti, hã ra tóg tỹ nén ù péju mé kãtĩg ri ke nĩnh mũ, ti kãtĩg ti. Êg vatánh tá tóg êg tũ mãng tĩ, nén ù péju mé ti. Kỹ tóg ge nĩnh mũ, êg Senhor kãtĩg ti. ³ Ti to há tũ ag vỹ: "jatun mỹ êg nỹtĩ," henh ke mũ. "Û vỹ êg vóg ke tũ nĩ," he jé ag tóg ke mũ. Ag tỹ tag tó mũ ra tóg vãhã kãtĩ mũ, êg Senhor ti. Kỹ ag tóg nũgme ki vár mũ sir. Ag tỹ to jykrén tũ hã ra ti kãtĩg kỹ ag tóg krenkren ke tũ pẽ nĩ, ha vemnĩ.

⁴ Inh kanhkã', ãjag hã ne tóg tỹ Jesus mré ke nỹtĩ'. Hã kỹ tóg ãjag ki kuty tũ nĩ. Kỹ ãjag tóg ki kanhró nỹtĩ, kỹ ti kãtĩg vỹ ãjag mỹ nén ù péju mé kãtĩg ri ke tũ nĩ, ãjag tỹ ti ki kanhró nỹtĩn kỹ. ⁵ Ti krê vỹ tỹ ãjag nỹtĩ, hã kỹ tóg ãjag ki kurã nĩ, ãjag tỹ ki kanhró nỹtĩn kỹ. Kuty tũ ti nĩ, êg ki. Ti kãtĩg ke ki kanhró êg tóg nỹtĩ, hã kỹ tóg êg ki kurã nĩ sir.

⁶ Kỹ ti kãtĩg ke kã jatu ke tũg nĩ. Vẽso jykrén nĩ, ãjag tỹ ti kãtĩg ke to vẽnh preparar ken jé, ãjag tỹ kã jatu ke tũ nĩ jé. ⁷ Ûn nũgnũr mũ ag vỹ kuty kỹ nũgnũr tĩ, kỹ ag tóg ti kãtĩg ke kã jatu nỹtĩ. Kỹ ùn kronkron mũ ag vỹ kuty kỹ pẽnmev nỹtĩ, kãgter ag nỹtĩ gé. Kỹ ag tóg vẽso jykrén tũ nỹtĩ. Kuty tá vẽnh jykrén hã vẽ. ⁸ Êg jé kurã tá vẽnh jykre há ên ti han jãvo. Êg jé vẽso jykrén kỹ ti ki rã to krónh ke tũg. Êg jé jagnê to há to krónh ke tũg gé.

Kỹ êg tóg vẽnh gẽnh jafã ag tar ri ke nỹtĩ. Kỹ tóg êg mỹ soldado kur ri ke nĩ sir, ti ki rã ti, jagnê to há ti ke gé. Soldado tỹ camisa tỹ ferro ri ke ti nĩ, êg tỹ ti ki rã kỹ jagnê to há to tar nỹtĩn kỹ. To tar nỹtĩn kỹ êg krenkren ke mũ, nũgme ki vár ke tũ êg nĩ. Tag mĩ êkrén

nĩ. Kĩ tóg ãg mĩ soldado tỹ sãpe tỹ ferro ri ke nĩ sir, ãg tỹ ti ve sór mũ to tar nĩ ti. To tar nỹtĩn kĩ ãg tóg vẽn preparar ke kĩ nỹtĩ, vẽn kãn kĩ ãg nỹtĩ, ti kãtĩg ke to. ⁹ Topẽ vỹ ãg kuprẽg, ãg tỹ ti jũ vãng tũ nĩ jé, ãg krenkren jé, ãg tỹ nũgme ki vár tũ nĩ jé, Jesus Cristo tugnĩn, ãg Senhor ti. ¹⁰ Ti hã ne ãg jagfy ter ja nĩ', ãg tỹ ti tigrĩn rĩnrĩn nỹtĩ jé, ti mré nỹtĩ jé sir. ãg tỹ ti kãtĩg ke jo kãgter mũ ra ãg tóg ti mré nỹtĩnh mũ, ti kãtĩg kĩ. ãg kãgter tũ ra ãg tóg ti mré tá nỹtĩnh ke mũ gé, ti kãtĩg kĩ. Jagnẽ ri ke ãg nỹtĩnh mũ. ¹¹ Tag tómnĩ jagnẽ mỹ. Tỹ jagnẽ krĩ tỹ kãnhvy' hemnĩ gé, ãn ter mũ to. Kỹ tỹ jagnẽ jyvẽn nĩ gé, ãjag tar nỹtĩ jé. Tó ãjag tóg mũgtĩ, kĩ to há han nĩ.

Vẽn jykre há ti

¹² Inh kãhkã', nén ã tó jé sóg ke mũ gé. ãjag kãmĩ ã ag tóg tỹ ãjag pã'i nỹtĩ, igreja to, Jesus mré ke ã ag. ãjag jyvẽn ag tóg tĩ, ãjag to ag tóg vãsãn tĩ. ¹³ Ën ag kamẽg nĩ. Ag mỹ vĩ há han nĩ, ag to há tãvĩ nỹtĩmnĩ, ag tỹ ãjag ki rĩr kĩ. Jagnẽ krĩ rỹg tũg nĩ.

¹⁴ Inh kãhkã', tag ti tó jé sóg ke mũ gé, ha mẽ. ã tỹ vẽnhmỹ mẽ ag jyvẽn tar han nĩ. ã tỹ kãnhmar krónh ke tĩ ag mré komẽr vĩmnĩ. ãn fe krónhkrój ag fe tỹ tar' hemnĩ. Vẽn kar mỹ komẽr hã vĩmnĩ. ¹⁵ ã tỹ ãjag mỹ nén ã kórég han mũ ra ti mỹ nén ã kórég han tũg nĩ jãvo, vẽn kajãm tũg nĩ. Nén ã há tãvĩ han nĩ jagnẽ mỹ, vẽn kar mỹ ke gé.

¹⁶ Kurã kar ki ãjag fe tỹ mrin kemnĩ. ¹⁷ Kurã kar ki ãg jóg mág mré vĩmnĩ, ãjag tỹ ti to krónh ke tũ nĩn jé. ¹⁸ Nén ã kar to ti mỹ: “inh mỹ tóg há tĩ,” hemnĩ gé. Topẽ jykren hã vẽn. Jesus Cristo nón ãg tóg ti jykre han ke mũ. ãg tỹ nén ã vãng mũ kar to ãg tóg: “inh mỹ tóg há nĩ,” henh ke mũ, Topẽ mỹ.

¹⁹ Topẽ kuprĩg tỹ ãjag krĩn sór kĩ ti mỹ: “vó,” he tũg nĩ. ²⁰ Kejẽn Topẽ kuprĩg tóg ã krĩn tĩ, kĩ tóg Topẽ vĩ tó mũ sir. Ën to é he tũg nĩ. ²¹ ã tỹ ãjag mỹ vĩn kĩ to: “vẽn vĩ há mỹ?” hemnĩ. Ti tỹ tỹ ãjag mỹ vẽn vĩ há nĩn

kỹ jẽmẽmnĩ. ²² Ti há tũ nĩn kĩ jẽmẽ tũg nĩ, ãjag tỹ nén ã kórég han tũg jé. Nén ã kórég han sór tũg nĩ.

²³ Topẽ vỹ ãjag krĩ kuprãg tĩ. Ti mỹ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ãjag tar han jé, ãjag tỹ tỹ ti tũ nỹtĩ to tar nỹtĩ jé. Ti mỹ sóg to vĩ tĩ gé, ti tỹ ãjag tỹ kygnẽ kamẽg jé, ti tỹ ãjag jykre há han jé, ãjag fe ti ke gé, ãjag krĩ ti ke gé. ãg Senhor tỹ Jesus Cristo kãtĩg mãn kĩ tóg ãg jykre tugnỹm ke mũ sir, hã jé tóg ãg jykre há han sór mũ. ²⁴ ã tỹ ãg kuprẽg mũ vỹ ãg jykre há han sór mũ, hã vỹ: Topẽ, he mũ. Fagrĩnh mỹ vĩ vãn ti nĩgtĩ.

²⁵ Inh kãhkã', iso Topẽ mré vĩmnĩ gé. ²⁶ Jagnẽ ki nhun ke ri ke han nĩ, Jesus mré ke kar ki, jagnẽ nĩgé kãgmĩ kĩ. ²⁷ ãg Senhor rĩnve sóg ãjag mỹ tag tó mũ, ha mẽ. “Jesus ki ge kĩ nỹtĩ kar ag tỹ isỹ nén rán mũ tag mẽ kãn ke vẽn,” he sóg mũ mỹr. Hã kĩ sóg: “ag kar mỹ to kemnĩ,” he mũ. ²⁸ ãg Senhor tỹ Jesus Cristo mỹ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ãjag tar han jé.

Hã vẽn.

PAULO TỠ CARTA HAN: TESSALÔNICA TÁ KE AG MỠ CARTA Ủ

¹ Paulo tỡ rá vễ. Isỹ cidade tỡ Tessalônica t'a ke ag mỡ rán hã vễ. Tessalônica tá ãjag tóg Topễ vỡ mẽ jé vễnhmãn tỡ. Topễ tũ vỡ tỡ ãjag nỹtỡ, ẽg jóg mág ti. Jesus Cristo tũ vỡ tỡ ãjag nỹtỡ gé, ẽg Senhor ti. Sỡ ãjag mỡ vễnh rá jẻnẻ vễ. Kỡ Silas vỡ jẻnẻg mỡ gé inh mrẻ, Timóteo ke gé. ² Ẽg jóg tỡ Topễ mỡ sóg to vỡ tỡ, ti tỡ ãjag tar han jẻ, ti tỡ ãjag krỡ kuprẻg jẻ gé. Ẽg Senhor tỡ Jesus Cristo mỡ sóg tag to vỡ tỡ gé.

Cristo tỡ ủ tỡ ẽg vóg kónản mỡ ag vóg kónản ke

³ Inh kanhkỏ', isỹ kurỏ kar ki ãjag to Topễ mrẻ vỡ vễ, ãjag to sóg ti mỡ vỡ há han tỡ. Ẫjag jykre tóg inh mỡ sér tỡ. Ẫjag hỏ ne tóg ti vỡ to tar tỏvỡ nỹtỡ', kri fi kỡ. Jagnẻ mrẻ ãjag tóg há tỏvỡ nỹtỡ gé, ãjag kar ti. Hỏ kỡ sóg Topễ mỡ vỡ há han tỡ, ãjag to. ⁴ Hỏ kỡ sóg Topễ tũ kar ag mỡ ãjag tó tỡ, ẽg vễnhmãn kỡ. “Ti vỡ kri fi to ag tar nỹtỡ, ag tỡ ag vóg kónản mỡ ra,” he sóg tỡ ãjag to. “Ag jagỏgtar mỡ ra ag tóg ti to tar nỹtỡ,” he sóg tỡ. Isỹ tag tó tóg inh mỡ sér tỏvỡ tỡ. ⁵ Hỏ tugrỡn ẽg tóg Topễ jykre kuryj ki kanhrỏ nỹtỡ, ãjag tỡ ti tovỏnh tũ nỡn kỡ. Kỡ ti tỡ nẻn han mỡ vỡ kugryj kar nỹtỡ, ti tỡ nẻn tó mỡ kar ke gé. Jagtar ãjag tóg mỡ, hỏ ra ãjag tóg ti tovỏnh tũ nỏgtỡ. Ti tỡ tỡ ẽg pỏ'i nỡ ve jẻ ãjag tóg ke mỡ, kanhkỏ tá krỡg he jẻ ãjag tóg ke mỡ, ti tugnỡn, ha vemnỡ. Hỏ kỡ ãjag tóg sir ti tugrỡn jagtar mỡ sir. ⁶ Ha vé, ủ tỡ ãjag jagỏgtar han mỡ ẻn jagỏgtar han jẻ tóg ke mỡ gé, vễnh kaja jẻ, Topễ ti. Hỏ ki ẽg tóg ti jykre kuryj ki kanhrỏn mỡ sir. Tag to jykrẻn. ⁷ Ag jỏvo tóg ãjag tar han mỡ sir, ãjag jagtar mỡ hỏ ra, kỡ tóg sir ãjag jagỏgtar tỡ tũg' he mỡ gé sir, ẽg kar mỡ, ẽg Senhor tỡ Jesus Cristo tỡ kanhkỏ tá kỏtỡg kỡ. Kanhkỏ tỏn ag mrẻ tóg kỏtỡg ke mỡ, kỡ ẽg tóg ti vễnh mỡ sir. ⁸ Tỡ tóg pi gru ve kỏtỡg

ke mỡ. Kỡ tóg ủ tỡ Topễ ki kanhrỏn jỏvỏnh ag vóg kónản ke mỡ sir, vễnh kaja jẻ, ủ tỡ ẽg Senhor tỡ Jesus vỡ sér mranh mỡ ẻn ag. ⁹ Ag vóg kónản jẻ tóg ke mỡ, kỡ ag vẻsỡrẻnh vỡ tũ' hẻnh ke tũ nỡ. Ẽg Senhor mrẻ ag nỡtỡnh ke tũ nỡ sir. Ti jykre há ẻn vẻnh ke tũ ag nỡ, ti tỡ tỡ pỏ'i mág pẻ nỡ ẻn ti, ủn mág tỏvỡ ẻn.

¹⁰ Ẫ kỏtỡg kỡ tóg ag vóg ag vóg kónản ke mỡ. Kỡ tóg vỏhỏ ỏ tũ ag tỡ ủn mág han ke mỡ sir. Kỡ vễnh kar tóg ẽg tugrỡn ti jykre ve kỏn ke mỡ, ẽg tỡ ti ki ge kỡ nỡtỡn kỡ. Ẫjag hỏ tóg inh vỡ kri fi, sỡ ãjag mỡ ti vỡ tón kỡ. Hỏ kỡ ãjag tóg kurỏ ẻn vẻnh ke mỡ. ¹¹ Hỏ jẻ sóg ãjag to Topễ mrẻ vỡ tỡ, kurỏ kar ki. Ti mỡ sóg: “ag tar han nỡ,” he tỡ. “Nẻn ủ há han sỏr ag tóg mỡ, ỏ ki ge kỡ nỡtỡ ag, ỏ jykre han sỏr ag tóg mỡ, kỡ ag tar han nỡ, ag tỡ kygnẻg tũ nỡ jẻ. Ag kuprẻg ỏ tóg, ag tỡ kurỏ ẻn ve jẻ, kỡ ag tar han nỡ, ag tỡ kurỏ ẻn tá krỡg jẻ,” he sóg tỡ (mỡr), Topễ mỡ. ¹² Ti tỡ ãjag kri tỡ ủn mág nỡ jẻ, hỏ jẻ sóg ti mỡ tó mỡ. Ti tỡ ẽg kri tỡ ủn mág nỡn kỡ tóg ẽg tỡ ủn mág han mỡ gé. Topễ tỡ ẽg mỡ ỏ tỡ nẻn ủ há nỡn ẻn hỏ vễ, ẽg Senhor tỡ Jesus Cristo tỡ ke gé.

2

Jesus kato tẻ mág mỡ ẻn tỡ vẻnh ke

¹ Inh kanhkỏ', sỡ ãjag jyvẻn há tóg tỡ sir. Kỏnhmar ti kỏtỡg mỡ, ẽg Senhor tỡ Jesus Cristo ti, kỡ ẽg tóg vẻnh mỏn mỡ, ti tỡ ẽg gé(g) tỡg jẻ sir. Kỡ ẽg tóg ti mrẻ nỹtỡ. ² Ha ra tóg ver kỏr gy sỡ tỡ, kuvar gy sỡ ti nỡ ver. Kỡ ủ tỡ ãjag mỡ: “Topễ kuprỡg tóg inh mỡ: ửri ke vẻ, hé,” he mỡ ra kri fi tũg nỡ, ãjag fe tỡ jủrủn ke tũg nỡ. Ủ tỡ ãjag mỡ: “Paulo vỡ inh mỡ tó, kỡ tóg: ửri ke vẻ, hé,” he mỡ ra kri nỡm tũg nỡ gé. Ủ tỡ ãjag mỡ vẻnh rá ven mỡ ra, to: “Paulo tỡ rá vẻ mỡr,” he mỡ ra kri fi tũg nỡ gé. ³ Ag jykre tugnỡm ra, ủ tỡ ãjag krỡn kónản sỏr mỡ ag. Ửri ke tũ vẻ ver, ti kỏtỡg ke ti. Ủ tỡ hẻn ri ke ag vỡ ti tovỏnh ke mỡ ver, ti kỏtỡg ke to hỏ. Ti kato tẻgtẻ jẻ ag tóg ke mỡ ver. Kỡ ủ tóg ver vẻnh ven ke mỡ gé, hỏ vỡ:

ũ tỹ Topê vĩ mranh tĩ ên, he mũ, ù tỹ nũgme ki kutênh ke mũ ên ti, he mũ. ⁴ Ti ve pẽ vê, Topê vĩ mranh mũ ti, hã kỹ Topê vỹ nũgme ki ti fón ke mũ. Ên vỹ tóg Topê kato tênh ke mũ ver, vênh kãggrá tỹ topê kato ke gé. Nén kar to: topê, he mũ kar kato tóg tênh ke mũ ver. “Topê kar kãfór vỹ tỹ inh nĩ,” he jé tóg ke mũ. Kỹ tóg vãhã sir Jerusalem tá Topê ìn krêm rãnh mũ, Topê nĩg ja ên tá tóg nĩnh mũ, kỹ tóg vêso: “tỹ sóg Topê nĩ,” henh ke mũ, ón kỹ.

⁵ Isỹ ãjag mré nĩn kỹ sóg ãjag mỹ tag tó ja nĩ. Mĩ êkrén nĩ, sỹ ãjag mỹ tó ja ên ti. ⁶ Mĩ êkrén kỹ ãjag tóg ki kanhró nỹtĩ sir, ù tỹ ver ti ki rĩr mũ ên ki. Ti kỹ ti ki rĩr nĩn kỹ tóg ver vênh ven tũ nĩ, ù tỹ ón kỹ: “tỹ sóg Topê nĩ,” he mũ ên ti. Ti kurã ki tóg vênh ven ke mũ sir vãhã. ⁷ Ũri ù tỹ hên ri ke ag tóg vênh jykre pãno han mũgtĩ, Topê vĩ mranh kỹ. Hã ra ag tóg ver vênh pigju kỹ han tĩ, kỹ êg tóg ve hã han tũ nĩ, ag jykre pãno ti. Kỹ Ũ tỹ ón kỹ: “tỹ sóg Topê nĩ,” he mũ ên tóg vênh ven tũ nĩ gé ver. Ũ tỹ ti ki rĩr nĩ ên tóg ver ti ki rĩr mũ, ti vênh ven tũ nĩ jé ver.

⁸ Ti tỹ ti ki rĩr tovãnh kỹ tóg vênh ven ke mũ sir vãhã, ùn jykre pãno ên ti. Hã ra êg Senhor tỹ Jesus vỹ ti tén ke mũ, ã jenger tỹ. Kỹ tóg ti tỹ tũ' he mũ sir, ã vênh ven ti kỹ, Jesus ti. ã jun kỹ tóg ti tỹ tũ' he mũ. ⁹ Hã ra ùn jykre pãno ên vỹ tóg Satanás jykre han mũ, Nén-Kórég tỹ ti krĩn kỹ. Kỹ tóg ón kỹ vênh jykre tar hyn han mũ, êg tỹ nén han vãnh ên (mỹr). Kujá ag jykre ri ke han jé tóg ke mũ. ¹⁰ Vênh kar lograr he jé tóg ke mũ gé. Jykre kuryj nĩ ve tóg nĩnh mũ, hã ra tóg pãno nỹ. Kỹ ù tỹ nũgme ki vár ke mũ ag vỹ ti vỹ kri fi kãn ke mũ, ag tỹ Topê vĩ kri fig tũ nỹtĩn kỹ. Vênh vĩ há to ag tóg há tũ nỹtĩ, hã kỹ ag tóg krenkren ke tũ nĩ. Hã kỹ ag tóg ki rom ke mũ sir, nũgmen ki, infernon ki. ¹¹ Hã jé Topê tóg ag mỹ vênh ó jênênh ke mũ, ón kỹ vênh jykre ên ti, ag tỹ vênh ó ên kri fi jé, ag tỹ kri nĩm sór nỹtĩn kỹ. ¹² Topê tỹ ag jykre tugnỹm kỹ tóg nũgme ki ag vãm ke mũ. Vênh vĩ há kri fi jãvãnh ag tóg

nỹtĩ (mỹr). Vênh jykre pãno há to ag tóg há tãvĩ nỹtĩ (mỹr), hã kỹ tóg ag vãm ke mũ, nũgme ki, Topê ti.

Topê tỹ êg kuprêg, êg krenkren jé

¹³ Jãvo sóg ãjag to Topê mré vĩ há han tĩ, kurã kar ki (mỹr). Tỹ ãjag tóg Jesus mré ke nỹtĩ, êg Senhor mré ke ag. Kỹ tóg ãjag to há tãvĩ nĩ. Topê vỹ ãjag kuprêg, nén kar há(r) ven ki, ãjag krenkren jé, nũgme to, inferno to. ã kuprĩg tỹ tóg ãjag tỹ ã tũ han ja nĩ. ãjag tỹ tag ve jé ãjag tóg ti vĩ kri fig mũ, vênh vĩ há ên kri. ¹⁴ Isỹ ãjag mỹ Jesus vĩ tón kỹ Topê vỹ ãjag kuprêg, ãjag tỹ êg Senhor tỹ Jesus Cristo mré tỹ ùn mág nỹtĩ jé.

¹⁵ Inh kanhkã', tar nỹtĩmnĩ, sỹ ãjag kanhrãn to, ãjag kỹ ti króm jé. Isỹ ãjag mỹ Jesus jykre tó mũ ên to tar nỹtĩmnĩ, sỹ ãjag mỹ nén rán mũ tag to ke gé. ¹⁶ Êg Senhor tỹ Jesus Cristo hã vỹ êg to há tãvĩ nĩ, êg jóg tỹ Topê ke gé. Kỹ tóg êg krĩ kuprãg mũ sir, êg tỹ to krónh ke tũ nĩn jé. Ti hã ne tóg êg mỹ ã tỹ nén ù há ên ven ke mũ. Hã ve sór êg tóg mũ. ¹⁷ Ti mỹ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ãjag fe tỹ há' he jé, ti tỹ ãjag tỹ nén ù há han jé, ãjag tỹ ki hã kãmén jé ke gé.

3

Topê tỹ êg jy nĩgãn

¹ Inh kanhkã', vãhã sóg ãjag mỹ nén ù to vĩ mũ gé. Iso Topê mré vĩmnĩ, êg Senhor vĩ tỹ vênh kar kri rũm ke jé, kãnhmar (mỹr), vênh kar tỹ ti vĩ to há nỹtĩ jé ke gé, ti mỹ vĩ há han jé (mỹr), ag tỹ ãjag ri ke nỹtĩ jé. ² Ti mỹ to vĩmnĩ, ti tỹ iyy nĩgãn jé, vênh jykre pãno han mũ ag jo, ùn jykre pãno ag jo ke gé. Ũ ag tóg Jesus ki ge jãvãnh nỹtĩ, hã kỹ ag tóg iso kórég nỹtĩ sir.

³ Hã ra êg Senhor vỹ ã tỹ nén tó ja ên han ke mũ. ãjag tar han jé tóg ke mũ. ãjag jy nĩgãn jé tóg ke mũ gé, Japo jo, Nén-Kórég ên jo. ⁴ ãjag hỹn inh vĩ han ke mũ, kỹ tóg inh mỹ há tĩ. Topê vỹ ãjag krĩn ke mũ, ãjag tỹ sỹ ãjag mỹ nén tó mũ ên ki króm jé. Ki króm ãjag tóg mũ (mỹr), kỹ ãjag tóg to krónh kenh ke tũ nĩ sir. ⁵ Êg Senhor je ãjag krĩn,

ãjag tỹ ti to há nỹtĩ jé, ti tỹ ěg to há ri ke. Ti jé ãjag krĩn, ãjag tar nỹtĩ jé, ãjag jagãgtar hã ra. Cristo vỹ ge ja nĩ gé. Kỹ ti nón gemnĩ.

Ěg tỹ vĕnh rãnrãj to tar nỹtĩnh ke

⁶ Inh kanhkã', vãhã sóg ãjag jyvĕn mũ gé sir, ãjag jyvĕn tar han sóg mũ gé. Ěg Senhor tỹ Jesus Cristo jykre tỹ sóg ãjag mỹ tag tó mũ, ha mẽ: Jesus mré ke ũ ag tóg vĕnhmỹ mẽ han sór nỹtĩ. Inh vĩ mranh sór ag nỹtĩ, sỹ ãjag mỹ nĕn tó ja ěn ti. Ěn mré vĩ mãn tũg nĩ. ⁷ Sỹ ãjag mré nĩn kỹ sóg vĕnhmỹ mẽ han ja tũ nĩ. Tag ve ãjag (mỹr), kỹ ãjag tóg inh kóm han ki kanhrãn ke mũ. ⁸ Fagrĩnh mỹ sóg ãjag mré rãgró ko ja tũ nĩgtĩ (mỹr). Kajãm ja sóg nĩgtĩ (mỹr), sỹ ãjag mré nĕn ko ja ti. Kuty kar ki sóg rãnrãj ja nĩgtĩ, kurã kar ki ke gé. Kỹ sóg inh rãnrãj to ron mág ja nĩgtĩ. Sỹ ãjag tũ kagrãg tũ nĩ jé, hã jé sóg rãnrãj mág ja nĩgtĩ. Hã ve ãjag mỹr. ⁹ Sỹ ãjag tũ konh ke vĕ vĕ, hã ra sóg ãjag tỹ nĕn han ke mũ ěn han sór ja nĩgtĩ ãjag mỹ, ãjag tỹ to ki kanhrãn jé, ãjag tỹ inh kóm han jé sir inh nón. ¹⁰ Isỹ ver ãjag mré nĩn kỹ sóg ãjag mỹ tag tó ja nĩ gé, ha mẽ: “ũn rãnrãj vãnh ěn vỹ ne konh ke tũ nĩ,” he ja sóg nĩgtĩ ãjag mỹ. ¹¹ Ąjag kãmĩ ũ ag nĕji tag han vãnh nỹtĩ. Rãnrãj vãnh ag nĕji nỹtĩ, hã ra ag nĕji vĕnh kar to vĩ vĩ he tĩ. ¹² Ěn jyvĕn sór sóg nĩ, ěg Senhor tỹ Jesus Cristo jykre tỹ. Ag jyvĕn tar han jé sóg ke mũ, ha mẽ: “rãnrãj ra, jatun mỹ. Ąjag tũ hã ko ra, ãjag rãgró ti. Ũ jĕn ko tũg ra,” he sóg mũ sir ãjag mỹ.

¹³ Inh kanhkã', nĕn ũ há tãvĩ han kãn sórmnĩ. To krónh ke tũg nĩ. ¹⁴ Hĕn ri ke mũn ũ tóg isỹ rá tag kri finh ke tũ nĩ. Ěn jykre vĕg nĩmnĩ, kỹ ti mré vĕmĕn tũg nĩ, ti mỹ'ãg jé sir, ti tỹ to jykren mãn jé. ¹⁵ Hã ra ti kato vãsãn tũg nĩ, ti to kry nĩ tũg nĩ. Jesus mré ke vĕ mỹr, kỹ ti jyvĕn nĩ, ti tỹ to jykren mãn jé.

¹⁶ Ha mẽ, ěg Senhor mỹ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ãjag krĩ kuprãg jé, ãjag jagtar hã ra. Ti hã ne tóg ěg krĩ kuprãg tĩ'. Ěg Senhor jé ãjag mré nĩgtĩ.

¹⁷ Sỹ vãhã vĕsóg ki ãjag mỹ rán vĕ, ũ tỹ inh vĩ rán ja pãte, inh hã vỹ Paulo nĩ. Isỹ rán mũn hã vĕ. Ge inh nĩgtĩ, isỹ ũ mỹ vĕnh rá jĕnĕn kỹ.

¹⁸ Ěg Senhor tỹ Jesus Cristo mỹ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ãjag tar han jé. Hã vĕ.

PAULO Tÿ CARTA HAN: TIMÓTEO Mÿ CARTA VĚ

¹ Paulo tÿ rá vě. Topě ne inh kuprĕg ja nĩ', ěg kren han tĩ ti. Isÿ tÿ Jesus Cristo apóstolo jĕ jé tóg inh fĕg ja nĩ. Ti hã ve sór ěg tóg mü, Jesus Cristo ti.

² Isÿ inh kósin tÿ Timóteo mÿ rán hã vě. Tÿ ã inh kósin pĕ ri ke nĩ, ã tÿ isugrĭn Topě vĩ kri fin kÿ.

Ěg jóg tÿ Topě mÿ sóg to vĩ tĩ, ti tÿ ã tar han jé, ti tÿ ã jagãgtãn jé, ti tÿ ã krĩ kuprã han jé, ěg Senhor tÿ Jesus Cristo ti ke gé.

Ěg tÿ vÿrmÿ věnh vĩ jĕmĕ sór ke tũ

³ Isÿ cidade tÿ Éfeso tá kãkutĕ kÿ ga tÿ Macedônia ra tĭg kÿ sóg ã mÿ to vĩ, ã tÿ ver Éfeso tá ke ag ki rĩr jé. ã mÿ sóg tó, ã tÿ tá nÿtĩ ag jÿvĕn jé. Ón kÿ ag tóg Topě jykre kãmén sór tĩ. Tag to ag mÿ: "han tũg nĩ," hemnĩ. ⁴ Topě jykre tovãnh kÿ ag tóg vÿrmÿ nĕn ũ ũ to jÿkrĕn sór mü, hã vÿ: kanhkã tãn tÿ ó, he mü, kar ag tóg gufã ag jiji tó sór mü gé. Ag tÿ nĕn tó mü ěn tó kãn ke tũ ěg tóg nĩ. Tag to jagnĕ vĩ kafãn mü vÿ kutĕ tĩ. Ěg pi(jé) tag tÿ Topě jykre han tĩ'. Topě jÿkrĕn hã vě, hã vÿ: věnh kar tÿ ti ki rã, he mü.

⁵ Ěg tÿ Topě jykre han kÿ ěg tóg jagnĕ to há tãvĩ nÿtĩ, ěg fe kar tÿ, kÿ ěg tóg jagnĕ mÿ věnh jykre pir han tĩ gé, ti ki rã há han jé ěg tóg ke mü gé. ⁶ Tá ke ũ ag tóg věnh jykre há tag togvãnh, kÿ ag tóg véké vĕmén mü nĩ ha. Ag tÿ kygnĕn hã vě. ⁷ Topě tÿ vãsÿ ěg jÿvĕn tĩ ěn tÿ ag tóg ãjag kanhrãn sór tĩ, ag tÿ ki kagtĭg (hã) ra. Ón kÿ ag tóg tó tĩ, ag tÿ ki kagtĭg nÿtĭn kÿ. Topě vĩ kãmén sór ag tóg tĩ, to ag tóg: "tag to ke vě," he tĩ, ag tÿ ki kagtĭg nÿtĭn kÿ.

⁸ Ag jãvo ěg tóg ki kanhró nÿtĩ, Topě tÿ vãsÿ ěg jÿvĕn tĩ ěn há nĩ ti. Ěg tÿ to jÿkrĕn há han kÿ ěg tóg ti há nĩ vég tĩ. ⁹ Topě pi(jé) ũ tÿ ti vĩ ki króm mü ag tugrĭn ěg jÿvĕn ja nĩgtĩ'. ũ tÿ věnh

jykre kuryj han vãnh ěn ag tugnĭn ken hã vě, ũ tÿ ti vĩ han sór tũ ag tugrĭn, ũ tÿ Topě to é he mü ag tugrĭn, ũ tÿ ti vĩ mranh mü ag tugrĭn, ũ tÿ ti ki kanhrãn sór vãnh ag tugnĭn, ũ tÿ věnh jykre pãno han mü ag tugrĭn ke gé. ũ tÿ ge ag vÿ ãjag panh tĕn tĩ, ãjag mÿnh tĕn ag tóg tĩ, jagnĕ kãgtĕn ag tóg tĩ, ¹⁰ ãjag prũ tũ fag mré ag tóg nÿ tĩ, ãjag mén tũ ag mré fag tóg nÿ tĩ, jagnĕ ki vÿn ke ag tóg tĩ, jagnĕ věne he ag tóg tĩ, jagnĕ mÿ ag tóg ón tĩ, jagnĕ to ag tóg ón tĩ gé, věnh jykre pãno kar han ag tóg tĩ, Topě tÿ nĕn ũ to: "kórég ti nĩ," he mü ěn han kãn ag tóg tĩ. ¹¹ ũ tÿ tag han mü tugnĭn tóg ěg jÿvĕn ja nĩ, Topě ti, ěg tÿ han tũg jé. Ti hã vÿ ěg mÿ věnh vĩ sér tó ja nĩgtĩ', ti hã vÿ inh mÿ to: "ha věnh kar mÿ tónh tĭg," he ja nĩ'. Topě hã ne ã pir mÿ há nĩ'. Jãvo ag tóg ti vĩ tag kato tĕ tĩ.

Topě tÿ ěg jagãgtãn sór

¹² Ěg Senhor tÿ Jesus Cristo ne isar han tĩ', hã kÿ sóg ti hã mÿ vĩ há han tĩ. Ti hã ne iso jÿkrĕn kÿ inh kuprĕg', sÿ ti rãnrãj han jé, kÿ tóg vég mü, sÿ to tar nĩ ti, ti tÿ isar han kÿ. ¹³ Sÿ tá krÿg ke tũ vě vě, isÿ ti rãnrãj han jé. Vãsÿ sóg ti mÿ vĩ kónãn ja nĩgtĩ, ti vóg kónãn ja sóg nĩgtĩ, ti to jũ pĕ han ja sóg nĩgtĩ gé. Hã ra sóg ti ki kagtĭg nĩ ja nĩgtĩ, kÿ sóg ti ki rã sór ja tũ nĩgtĩ gé. Hã kÿ tóg inh jagãgtãn, sÿ ti ki rã jé. ¹⁴ Inh jagãgtãn há tãvĩ han tóg, ěg Senhor ti, hã kÿ sóg ti ki rã há han, kÿ sóg ti to há tãvĩ nĩ gé, Jesus Cristo to.

¹⁵ Tag vÿ tÿ věnh vĩ há nĩ, ha mĕ, kÿ věnh kar tÿ tag to há nÿtĩ ran jé há tĩ vě, hã vÿ: Jesus Cristo vÿ ga kri mur, ti tÿ Topě vĩ mranh tĩ ag kren han jé, he mü. Topě vĩ mranh tĩ ag kar kórég kãfór vÿ tÿ inh nĩ. ¹⁶ Hã kÿ tóg inh jagãgtãn ja nĩ gé. Jesus Cristo tÿ věnh kar mÿ ven sór vě, ti tÿ Topě vĩ mranh tĩ ag jagãgtãn sór mü ti. Hã kÿ tóg inh jagãgtãn, sÿ ũ tÿ ti vĩ mranh mü ag kãfór han ja hã ra. Kÿ věnh kar tóg inh ve kÿ Topě tÿ ag to há ki kanhró nÿtĭnh mü. Vĕnh kar vÿ ěg rĩr krÿg ja tũ venh ke mü, ěg tÿ ti ki ge kÿ.

17 Topě hã ne ã pir mÿ tÿ pã'i mág nĩ'. Æ tÿ nén kar han to tóg nĩ nĩ, kÿ tóg ter ke tũ nĩ gé. Ti vég tũ ěg tóg nĩgtĩ. Æ pir mÿ tóg tÿ Topě nĩ. Kÿ ěg tóg ti hã mÿ vĩ há han ke mũ, ti to ke gé. Ti mÿ vĩ há han ke tag tóg tũg' henh ke tũ nĩ gé. Amém.

Timóteo rãnrãj

18 Timóteo', inh kósin vÿ tÿ ã nĩ. Sÿ ã mÿ ã rãnrãj tag nĩm vē. Vãsÿ ã tóg mẽ ja nĩ, Topě vĩ tó tĩ ag tÿ ã to nén tó ja ti. Kÿ ag vĩ mĩ ěkré. Soldado tÿ ã rãnrãj to vãsã ri ke han kÿ ã jẽ nĩ, Topě vĩ tó kÿ. Topě vĩ tó tĩ ag vĩ vÿ ã tar han ke mũ, ã tÿ ã rãnrãj to vãsã há han jé. 19 Ti ki rã to krónh ke tũg nĩ. Æ fe kavénh sór tũg nĩ. Æ ag tóg ãjag fe kavénh ja nĩgtĩ. Hã ra ag tóg kykũnh sór ja tũ nĩgtĩ, ag fe kavéj ti. Hã kÿ ag tóg ti ki rã kÿ tĩ tovãnh tĩ, kÿ tóg ěg barco tÿ goj ki pun ke ri ke nĩ. 20 Ag kãmĩ ù vÿ tÿ Himeneu nĩ, Alexandre ti ke gé. Topě to é he ag tóg mũ ha ùri, hã kÿ sóg Satanás mÿ ag vin, ti tÿ ag vóg kónãn jé. Satanás tÿ ag vóg kónãn tigrĩn ag hÿn ki kanhrãn ke mũ, ěg tÿ Topě to é henh ke tũ ti.

2

Igreja krēm vēnh jykre

1 Æ tÿ ã tũ ag jyvén kÿ ag mÿ ag tÿ Topě mré vēmén ke hã tómnĩ. Ag mÿ: “Topě mré vēmén e han nĩ,” hemnĩ. “Ti mÿ nén ù kar to vĩmnĩ, vēnh kar jagfy vĩmnĩ, ti mré, ti mÿ nén ù kar to: “há ti nĩ,” hemnĩ gé,” hemnĩ ag mÿ. 2 Pã'i mág ag jagfy Topě mré vĩmnĩ gé, pã'i kar ag to ke gé. Kÿ ag tóg jatun nÿtĩ. Kÿ ěg tóg jatun mÿ ag krēm nÿtĩn kÿ ěg rãnrãj nón mũnh ke mũ gé, ěg tÿ Topě to há nÿtĩn kÿ, ěg tÿ jagnē to há nÿtĩn kÿ ke gé. 3 Topě mÿ tóg há nĩ, tag ti, ù tÿ ěg kren han tĩ ti mÿ, ti mÿ tóg sér tĩ. 4 Ti tÿ tag han sór vē, ha mẽ: ěprã ke ag krenkren han sór tóg mũ, vēnh kar tÿ ti tÿ ki hã tó mũ tag mẽ han kãn jé. 5 Pir ti nĩ, Topě ti. Pir ti nĩ gé, ù tÿ Topě mré ěg jagfy vĩ mũ ti, hã vÿ: ěg mré ke tÿ Jesus Cristo, he mũ, ù tÿ ěg ri ke mur ja ěn ti. 6 Ti hã ne vēnh fẽg',

ti tÿ vēnh kar kygjãm jé. Topě tÿ ti mÿ kurã nĩm ěn kã ke ja vē. Kÿ vēnh kar vÿ mẽnh ke mũ, ù tÿ ve ja ag vĩ ti. 7 Hã kÿ tóg inh mÿ: “ha vēnh kar mÿ tónh tũg,” he ja nĩ. Sÿ tÿ ti apóstolo jẽ jé tóg inh kuprẽg, hã kÿ sóg tó mũ. Ki hã sóg tó mũ. Inh pi(jé) ón mũ'. Fóg ag to tóg inh jẽnē, kanhgág ag to ke gé, sÿ ag mÿ vēnh vĩ há tó jé, ag tÿ Topě ki ge jé gé.

8 Kÿ tá Jesus ki ge kÿ nÿtĩ ag mÿ tómnĩ, ag kar tÿ igreja krēm Topě mré vēmén jé. Hã ra tóg há tũ nĩ, ù tÿ ã jykre pãno tovãnh sór tũ nĩn kÿ, ti tÿ Topě mré vēmén mũ (hã) ra. Ag tÿ Topě mré vēmén kÿ ag tóg ãjag jũ tovãnh ke mũ, ag tÿ ùn kato tẽ mũ ag tovãnh jé ag tóg ke mũ gé. Tag tómnĩ ag mÿ.

9-10 Kÿ ùn tÿtã fag vÿ ge nÿtĩnh mũ gé, ãjag tÿ vēnh mãn kÿ nÿtĩn kÿ. Fag sĩnvĩ han jafã vÿ tÿ fag jykre kuryj nĩ. Fag tũ hã vē. Tag han kÿ ěg tóg vég mũ, fag tÿ Topě to há nÿtĩ ti. Kur to mÿ'ãg tĩ ra rãnh ke tũ fag nĩ hã ra. Fag tÿ ãjag kur tÿ vēsĩ tãvĩ han tĩ to ken hã vē, fag gãnh to ke gé. Pi(jé) há nĩ', fag tÿ brinco mág tÿ vēso vin kÿ, jãnka e tÿ vēso sa kÿ, kur kaja e tu kÿ, fag tÿ nén kar kaja e génh kÿ tóg há tũ nĩ, fag tÿ tÿ vēsĩ tãvĩ han kÿ. Fag kur há vÿ há nĩ, kur sĩnvĩ ti.

11 Æjag tÿ vēnh mãn kÿ nÿtĩn kÿ fag vÿ vĩnh ke tũ nĩ. Mẽ tãvĩ han jé fag tóg ke mũ, fag tÿ tÿ ag krēm ke nÿtĩn kÿ. 12 Fag tÿ ag mÿ vēnh jykre nĩm kÿ tóg há tũ nĩ. Fi tÿ fi mén krĩn sór nĩn kÿ tóg kórég nĩ gé. Fag tÿ ěmẽ kã nÿtĩn kÿ tóg há tĩ. 13 Tag to jykren nĩ, ha mẽ. Topě tÿ ùn han vén mũ vÿ tÿ Adão nĩ, kar kÿ Eva fi. Ti tÿ tÿ fi kri ke to ken hã vē. 14 Kÿ Japo tÿ ùn krĩn kónãn mũ fi vÿ tÿ fi nĩ ja nĩgtĩ. Adão pijé'. Fi hã ne Topě vĩ mranh vén', kÿ tóg fi nón mranh ja nĩgtĩ gé, Adão ti. Hã kÿ tóg há tũ nĩ, fag tÿ ag krĩn sór kÿ. 15 Hã ra fag krenkren ke mũ gé, fag krẽ mré hã. Kÿ tóg há nĩ, fag tÿ Jesus tovãnh sór tũ nÿtĩn kÿ, fag tÿ ti to há nÿtĩn kÿ, jagnē to há ke gé, fag tÿ tÿ ti tũ nÿtĩn kÿ. Fag krĩ há nÿtĩn kÿ tóg há tĩ.

3

Igreja to pã'i mág

¹ Sý ke há vë, ha mē. Û tỹ igreja to tỹ pã'i mág nĩ sór ký tóg vënh rãnrãj mág han ke mũ. ² Hã ra igreja to pã'i mág vỹ ge jënh mũ, sỹ ã mỹ ti jykre kãmén ke vë, ha mē. Û tỹ kygnë tũ vỹ há nĩ, ù tỹ prũ pir han ký nĩ, ù tỹ nén ù há to jykren mũ, ù tỹ vëso jykren mũ, ù tỹ kór há tá ke ag mỹ: “inh mré nĩnh kãtĩg,” he tĩ, ù tỹ ag kanhrãn há han tĩ, ³ ù tỹ vinho kron (ka) mẽ tũ, ù tỹ ã fe tỹ gym ke vãnh, ù tỹ vënh kar mỹ komër hã vĩ tĩ, ù tỹ vënh kar krĩ kuprã nĩ ve sór tĩ, ù tỹ rico nĩ sór vãnh, ⁴ ù tỹ ã ãn krëm nỹtĩ fag ki rĩr há han tĩ, ù tỹ ã krë jyvënh há han tĩ, ti krë ag tỹ ti kamëg jé. ⁵ Û tỹ ã ãn krëm nỹtĩ fag ki rĩr há han tũ nĩ tóg igreja krëm ke ag ki rĩr há han ke tũ nĩ gé. ⁶ Û tỹ Jesus ki rã tãg tóg tỹ pã'i jënh ke tũ nĩ ver, ke tũ nĩ mũ ra tóg inh mỹ ti tỹ: “tỹ sóg ùn mág nĩ,” henh ha mẽ tĩ, ký tóg inh mỹ ti tỹ Japo jykre han ha mẽ tĩ, Japo tỹ ti krĩn ký. Ký Topë tóg ti vóg kónãn ke mũ. ⁷ Vënh kar tỹ igreja to pã'i to vĩ há han ký tóg há tĩ, ù tỹ Jesus ki ge tũ ag mré hã. Ký tóg mỹ'ãg ke tũ nĩ, ti tỹ kygnëg tũ nĩn ký. Ký tóg Japo jykre han mãn sór ke tũ nĩ gé. Hã ký ùn há tãvĩ vỹ tỹ pã'i jënh mũ.

Igreja to pã'i kãsir

⁸ Ký igreja to pã'i kãsir ag vỹ nỹtĩ gé. Û tỹ ge ag vỹ vënh jykre há han ký nỹtĩnh mũ gé, vënh vĩ pir han ký nĩ, vinho kron mág tũ, nén ù to én ke tũ, rico nỹtĩ sór ke tũ. ⁹ Topë vỹ ãg mỹ vënh vĩ jënh, ãg tỹ ti ki rã jé, ãg tỹ ti vỹ tag to krónh ke tũ nỹtĩ jé, ãg tỹ ãg fe kavënh tũ nĩ jé gé. Ag tỹ ti vỹ tag to tar nỹtĩnh ke vë, igreja to pã'i kãsir ag. ¹⁰ Û tỹ Jesus ki rã tãg nĩ ký tóg ver tỹ pã'i nĩnh ke tũ nĩ, ãg tỹ ver ti jykre ven jé. Ti tỹ kygnëg tũ nĩn ký tóg há tĩ, ti tỹ tỹ pã'i nĩnh ke ti.

¹¹ Ký ag prũ fag vỹ ge nỹtĩnh mũ gé. Fag tỹ nén ù há han kãn ký tóg há tĩ. Ký tóg há tĩ gé, fag tỹ ù mỹ vĩ kónãn tũ nĩn ký, fag tỹ nén ù há kar to jykren ký, fag tỹ fag rãnrãj ki rĩr há han ký.

¹² Igreja to pã'i sĩ vỹ prũ pir han ký nĩnh mũ gé, ký tóg ã krë kanhrãn há han ke mũ gé, ký tóg ã ãn krëm nỹtĩ fag ki rĩr há han ke mũ gé. ¹³ Û tỹ ã rãnrãj tag ki rĩr há han ký tóg tỹ ùn mág jënh mũ. Jesus Cristo ki rã ký tóg jënh mũ, ký tóg Topë to kanë jur mãn ke tũ nĩ, jatun mỹ tóg nĩnh mũ.

Jesus kãme

¹⁴ ã mỹ sóg vënh rá tag han mũ, hã ra sóg kãnhmar ã ve sór mũ. ¹⁵ Hã ra sóg hën ri ke mũn kãtĩg vãnh han ke mũ, ký ã tóg Topë jo ãn krëm vënh jykre ki kanhró nĩnh mũ. Hã jé sóg ã mỹ rán mũ. Topë vỹ rĩr jé. Ti tũ vỹ tỹ ãg nỹtĩ, ù tỹ ti ki ge ký nỹtĩ ag. ãg hã vỹ vënh vĩ há hã tóg tĩ, Topë vỹ to, vënh kar tỹ mẽ jé. ãn nũna tugrĩn ãn vỹ tar jé. Jãvo ãg tugnĩn vënh kar vỹ vënh vĩ há ãn mënhe ke mũ. ¹⁶ Ha vé, Topë tỹ ùri ãg mỹ nén tóg mũ tag vỹ tỹ nén ù há tãvĩ nĩ. Vãsy ag tóg mẽ ja tũ nĩ, ãg tỹ ùri mẽg mũ tag ti. Ti jykren hã vë, ha mẽ: Jesus Cristo vỹ ãg ri ke mur, ga kri, ký Topë tóg ti tỹ ùn mág han, tá, ti tỹ jykre kuryj nĩn ký.

Ký tóg ã tỹ jëgnë jafã ag mỹ ti ven, ký ti mré mũ tĩ ag vỹ povo kar mỹ ti tóg.

Hã ký ga kri mũ ag vỹ ti ki ge mũ, ký Topë tóg kanhkã tá ti tỹ ùn mág han.

ãg tỹ Jesus kãmén hã vë.

4

Ón ký Topë kãmén tĩ ág

¹ Ha vé, Topë kuprĩg vỹ ãg mỹ nén ù jagy tóg tĩ, ha mẽ. Jesus kãtĩg mãn ke tỹ kakó ãn kã ù ag nëji ti tovãnh ke mũ, ag tỹ vënh ó hã ki rã jé, Nén-Kórég ag jykre ki, Japo tỹ ag kanhrãn mũn ki.

² Û tỹ Japo mré ke ag vỹ un'ón tĩ, hã ra ag tóg ag vỹ jëmë ký Jesus tovãnh ke mũ. Jykre régre han ag tóg tĩ, Japo mré ke tag ag. Ájag fe kygvënh ja ag nỹtĩgtĩ, ký ag tóg ki kagtĩg nỹtĩ ha, ag tỹ un'ón mũ ti. “Vënh vĩ há vë,” he ag tóg tĩ, vënh ó to. ³ “Prũg tũg ra, mën tũg ra,” he ag tóg tĩ. “Tag ko tũg ra,” he ag tóg tĩ gé, Topë tỹ nén han ja to.

Ëg tÿ Cristo ki ge há han ký, Ëg tÿ ti ví kri fi ký Ëg tóg ti há mÿ to ví há han ke mÿ, vějën to, ký Ëg tóg nén kar konh ke mÿ. ⁴ Topě tÿ nén han mÿ kar vÿ há nÿ. Ký Ëg tÿ ti mÿ: “há ti nÿ, ã tÿ Ëg mÿ vějën tag ven mÿ ti,” hen ký Ëg jatun mÿ konh ke mÿ. “Tag konh ke tÿ inh nÿ,” henh ke tÿ Ëg tóg nÿ. ⁵ Topě ví vÿ nén kar jãnhkri han ti, ký Ëg tóg to Topě mré vëmén tÿ gé, ký Ëg tóg jatun mÿ konh ke mÿ.

Ëg mré ke kar ag kanhrãn nÿ

⁶ Tag kar tómnÿ, Ëg mré ke kar ag mÿ. Ag mÿ kãmén ký ã tóg Jesus Cristo rãnrãj han há han mÿ. Topě ví vÿ ã mÿ tÿ vějën ri ke nÿnh mÿ, ký ã tóg tÿ tar jë, ã tÿ ti jykre mÿ tÿnh ký. Ki kanhró ã tóg nÿ, Topě jykre ti, Ëg tÿ ti ki rã ký nÿtÿ ti. ⁷ Û tóg vÿrmÿ nén ù to jykren sór tÿ, tÿ vënh ó han ký, Topě ví ki rán ký nÿ tÿ ãn. Tag jëmë sór tÿnh nÿ. Vënh jykre kuryj há mÿ tÿnh nÿ, tag há to tar nÿmÿ. ⁸ Kejën Ëg tóg vãkrég tÿ. Ëg tÿ vãkre to tar nÿtÿnh ký tóg há sÿ nÿ. Ëg tÿ jãvo vënh jykre kuryj kar to tar nÿtÿ tag vÿ há tãví nÿ sir. Tag to Ëg tóg tag mÿ mÿ há han tÿ, kar Ëg tóg tá mÿ há han ke mÿ gé. ⁹ Tag vÿ tÿ vënh ví há nÿ, vënh jykre kuryj ti. Vënh jykre kuryj tÿ vënh kar mÿ há nÿ ra tóg há tÿ vë. ¹⁰ Vënh jykre kuryj ve jé sóg rãnrãj mÿ, tag ve jé sóg vãsãn mÿ. Topě há ki Ëg tóg nén ù kar vég tÿ, há ký sóg ti há to vãsãn mÿ. Rÿr ti nÿ, Ëg jóg tÿ Topě ti. Ti há ne Ëg kren han tÿ', vënh kar ag, ù tÿ ti ki ge ký nÿtÿ ag.

¹¹ Tag kãmén nÿ, tag to vënh kar mÿ: “tag han ra,” hemnÿ. ¹² Kyrÿ ã tóg jë. Û jé ã to é he tÿg, ã kyrÿ jën ký. Nén kar há ãn han nÿ, ag tÿ ve jé, ag tÿ ã kóm han sór jé, ã ví ri ke ãn ti, ã tÿ nén han mÿ ri ke, ã tÿ vënh kar to há nÿ ri ke, ã tÿ Jesus ki rã ký jë ri ke, ã tÿ nén ù jãnhkri han ja ri ke ke gé. ¹³ Inh kãtÿg ke to há ã tÿ nén han tÿ ãn han tÿmÿ ver. Ag mÿ Topě ví rán to kemnÿ, ag jyvën nÿ, ag kanhrãn nÿ gé. ¹⁴ Ëg jyvën tÿ ag ne ã mÿ tóg', Topě tÿ nén to ã tar han ke ti, Topě kuprÿg tÿ ag krÿn ký, igreja to pã'i ag tÿ ãjag nÿgë tÿ ã

kri fi ja ãn kã. ¹⁵ Ag tÿ ã mÿ nén tóg ja ãn tovãnh tÿg nÿ. To jykren nÿ, to tar nÿmÿ, vënh kar tÿ ã tÿ to tar nÿ ãn ve jé. ¹⁶ Vëso jykren nÿ, ký ã tÿ Topě ví tÿ ag kanhrãn ke ãn to jykren nÿ gé, ã tÿ kygnë tÿg jé. Tag to tar nÿmÿ. ã tÿ tag han ký ã kren ke mÿ, ký ù tÿ ã ví mÿg mÿ ag vÿ krenkren ke mÿ gé.

5

¹ Ûn si há ag mÿ ví tar han tÿg nÿ. Komër há ag jyvën nÿ, Ëg tÿ ù tÿ Ëg han mÿ ãn mré ví ri ke han nÿ, ã tÿ ùn si há ag mré vëmén ký. ã tÿ kyrÿ ag jyvën ký Ëg tÿ Ëg jãvy ag jyvën ri ke han nÿ. ² ã tÿ ùn si há fag jyvën ký Ëg tÿ Ëg mÿnh fi jyvën ri ke han nÿ. ã tÿ tátãg fag jyvën ký Ëg tÿ Ëg ve fi jyvën ri ke han nÿ. ã tÿ fag jyvën ký vënh ki rÿmÿnÿ, ã tÿ fag to é n tÿ nÿ jé.

Û tÿ hë nÿ ùn mën ter ja fag ki rÿr ke mÿ

³ Û fag mën vÿ ter, há ra tóg tÿ tÿ, ù tÿ fag ki rÿr ke ti. ãn fag ki rÿmÿnÿ. ⁴ Ûn mën ter ja ù fag krë vÿ nÿtÿ, fag krë'krë mré há. Ký fag krë há vÿ fag ki rÿr ke mÿ'. Ag tÿ ãjag mré ke fag jagãgtãn ký tóg há tÿ, ù tÿ ag han mÿ fag. Ag tÿ gÿr nÿtÿ kã fag tóg ag jë'ÿn ja nÿgtÿ, ký ag tóg vënh kaja jé fag jë'ÿn mÿ ha. Topě jykren há vë, tag vÿ ti mÿ há nÿ. ⁵ Há ra ùn mën ter ja ù fag vÿ krë tÿ nÿtÿ, ký ù tÿ fag jë'ÿn ke tóg tÿ tÿ gé. Ký Jesus ki ge mÿ kar ag vÿ fag jë'ÿn ke mÿ, fag tÿ Topě há ki nén ù kar ve sór ký, ti mré vëmén ký, ti há mÿ nén ù kar to ví ký. Fag tÿ tag to krónh kenh ke tÿ vë, kurã mré há, kuty mré há ke gé. ⁶ Fag tÿ há ra ag to kanhir sór ký fag tóg vënh jykre pãno han mÿ, ký fag tóg mÿ kónãn ke mÿ. ⁷ Tag tómnÿ, fag mÿ, fag tÿ tÿ prãnh ke tÿ nÿ jé.

⁸ ã rãnrãj jafã tá ke ag kãmÿ ù tóg kejën ã mré ke fag ki rÿr tÿ nÿ, ã ãn krëm nÿtÿ fag. ãn vÿ Jesus ki rã tovãnh ja nÿ, ti tÿ fag ki rÿr ja tÿ tÿgrÿn. Kórég tãví ti nÿ, tag ti. Û tÿ Jesus ki rã ja tÿ kórég kãfór ti nÿ.

Û tÿ hë fag tÿ igreja ki rÿr ke

9 Tá ùn mén ter ja fag vỹ ãjag jiji ránrán sór mũ, fag tỹ igreja ki rĩr jé. Ùn si há fag jiji rán nĩ, ù tỹ 60 anos kãfór nỹtĩ fag, ùn mén pir han kỹ nỹtĩ ja fag. 10 Věnh kar tỹ fi jykre há ki kanhró nỹtĩn kỹ fi jyjy rán nĩ, fi tỹ fi krě ki rĩr há han ja nĩn kỹ, fi tỹ kór há tá ke fag mỹ: “inh mré nĩnh kãtĩg,” he ja nĩn kỹ, fi tỹ ã ĩn krěm Topě tũ ag ki rĩr há han ja nĩn kỹ, fi tỹ vėnh kar jagãgtãn ja nĩn kỹ, ùn vėsyrėnh mũ ag, fi tỹ nén ù há kar to tar ja nĩn kỹ. Û tỹ ge fi jiji rán nĩ.

11 Ùn mén ter ja ù fag vỹ si há tũ nỹtĩ ver, kỹ fag jyjy rán tũg nĩ. Fag tỹ ù to én kỹ fag tóg Cristo tovãnh kỹ mén sór mũ. 12 Kỹ tóg vėnhmỹ tĩnh mũ, fag tỹ fag jiji rán ja nĩn kỹ, hã vỹ: “mén mãn ke tũ inh nĩ ha, sỹ Cristo tũ hã ki rĩr jé,” he mũ. Fag mén sór kỹ fag tóg fag vỹ tag mranh mũ sir. 13 Kỹ fag tóg rãnrãj tũ nỹtĩn kỹ fag tóg ĩn kar mũ pasa he sór mũ, ha vemnĩ, kỹ fag tóg fagrĩnh mỹ vėmén ke mũ gé sir. Vėnh kar tỹ nén han mũ tỹ fag tóg vėmén sór mũ, ha vemnĩ. Nén tó vãnh tó jé fag tóg ke mũ gé. Kỹ tóg há tũ nĩnh mũ. 14 Hã kỹ tóg há tĩnh mũ, fag mén mãn kỹ, ùn mén ter ja tỹ gĩr fag. Fag tỹ krě ve kỹ tóg há tĩ. Fag tỹ fag ĩn ki rĩr há han kỹ tóg há tĩ gé. Kỹ ù tỹ ěg mỹ fag to vỹ sór mũ ra tóg ag mỹ vėnhmỹ tĩnh mũ, ha vemnĩ. 15 Ha vé, ù fag vỹ Cristo tovãnh huri, ùn mén ter ja tỹ gĩr ù fag, kỹ fag tóg Satanás jykre han mũ sir. Kỹ tóg kórég nĩ.

16 Tá ke fag kãmĩ ù ĩn krěm ùn mén ter ja ù fag vỹ nỹtĩ. Fag hã vỹ fag jě'ỹn ke mũ. Fag tỹ fag mỹ: “Jesus ki ge mũ ag tỹ ã jě'ỹn kỹ tóg inh mỹ há tĩnh mũ vė,” henh ke tũ vė. Ke tũ nĩ mũ ra Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag vỹ ù tỹ hěn ri ke fag ki rĩr ke mũ, kỹ fag jěn vỹ fag kã kyn kenh mũ, fag tỹ e nỹtĩn kỹ. Jesus ki ge mũ ag vỹ ùn mén ter ja tỹ ge hã ki rĩr ke mũ, hã vỹ: ùn kanhkã tũ, ùn krě tũ, he mũ.

Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag tỹ igreja to pã'i ag jě'ỹn ke

17 Tá ke ag kãmĩ ù tóg tỹ pã'i nỹtĩ, igreja to. Ag tỹ ag rãnrãj ki rĩr há han

kỹ ag tóg ěg mỹ tỹ ùn mág tãvĩ nỹtĩ. Igreja to pã'i ag kãmĩ ù tóg igreja ki ke ag kanhrãn tĩ, Topě vỹ tỹ, kỹ ag tóg to krónh ke tũ nĩgtĩ. Tag ag vỹ tỹ ěg mỹ ùn mág tãvĩ nỹtĩ. Ag tỹ igreja krěm ùn kanhrãn tĩ ag jé ag mỹ kajãm mág, ù tỹ ag kanhrãn tĩ ag mỹ. 18 Tag vỹ rán kỹ nĩ, ag to, ha mẽ: “monh tỹ ěkré jãnkre ki rãnrãj kỹ ti jěnkỹ tógfĩn tũg nĩ, ti jěn kaměg tũg nĩ,” he ja tóg nĩ, Topě vỹ rán ki. Kỹ tag vỹ rán kỹ nĩ gé: “ùn rãnrãj mũ ěn tóg ti kaja venh ke mũ, ã rãnrãj kaja ti,” he ja tóg nĩ gé, Topě vỹ rá ki. Ti tỹ ěg tỹ Topě vỹ tó tĩ ag mỹ kajãm to ken há vė, ěg tỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩn kỹ.

19 Û tóg kejěn ã mỹ igreja to pã'i jykre kórég tó sór mũ. Ùn régre ag tỹ ti jykre kórég ve ja nĩn kỹ ã mỹ tó kỹ ag vỹ jěmėmnĩ, ke tũ nĩn kỹ ùn tãgtũ ag vỹ ti. Ùn pir vỹ jěmė sór tũg nĩ. 20 Pã'i ù tỹ kygně kỹ vėnh kar rĩnve ti jyvėn nĩ, vėnh kar tỹ ti mré ěg tỹ kygněg tĩ ěn kaměg jé.

21 Tag han ra, ha mẽ. Ker han tũg hě'. Topě vỹ ã tỹ nén han mũ vėg tĩ, Jesus Cristo ti ke gé, Topě tỹ jěně jafã ag ke gé, Topě tỹ ùn kuprěg ja ag. Ti hỹn ã mỹ jagy nỹ, sỹ ã mỹ tó mũ tag. Hã ra vėnh kar mỹ vėnh jykre pir han nĩ. Û to: “ti tỹ iso há nĩn kỹ sóg ti mỹ vỹ tar han sór tũ nĩ, ti tỹ kygně ja ra,” he sór tũg nĩ. Ge ra ti jyvėn tar han nĩ. 22 Kỹ kãnhmar ù kri ã nĩgé fi sór tũg nĩ gé. Ti tỹ ã tỹ Topě vỹ mranh ja ěn tovãnh kãn ja tũ nĩn kỹ ã tóg ti mré mranh mũ, ã tỹ ge ra ti kri ã nĩgé fi kỹ, ti vỹ mranh tỹ ver ti kãkã nĩn kỹ. Kỹ vėso jykrén nĩ gé, ã jãnhkri kar jě jé.

23 Goj tãvĩ kron sór tũg nĩ. Sĩn kỹ vinho kron nĩ. Vėnh kagta vė ã mỹ, ã kaga nĩn kỹ, ã tỹ fe kórég (ka)mě nĩn kỹ.

24 Û ag tóg Topě vỹ mranh pě han tĩ, kỹ vėnh kar tóg ag vėg tĩ. Topě vỹ ag vóg kónãn ke mũ, ag tỹ ti vỹ mranh pě han to. Û ag tóg vėnh péju kỹ mranh tĩ. Ag tỹ Topě vỹ mranh mũ ěn vỹ vėnh ven ke mũ gé kejěn, ha vemnĩ. 25 Ge ti nĩ gé, vėnh jykre há mré. Vėnh kar vỹ vėg mũ, ù tỹ vėnh jykre há han mũ ti. Kejěn ù tóg nén ù há han tĩ, hã ra tóg

věnh péju ký han tí. Věnh ven jé tóg ke mũ gé, ti tỹ han mũ tag ti.

6

Patrão camarada jykre

¹Tá ke ag kãmĩ ù tóg tỹ patrão camarada nỹtĩ. Ký ù ag patrão vỹ Cristo ki kagtĩg nĩ. Ti camarada ag mỹ kemnĩ, ag tỹ ãjag patrão kamẽg jé, ag tỹ ag patrão tũ ki rĩr há han jé. Ký ù tóg ěg to vĩnh ke tũ nĩ, Topẽ to, ti vĩ to, ag tỹ vėnh jykre há han ký. ² Û ag patrão vỹ Cristo ki rã ja nĩ. Ti camarada ag mỹ kemnĩ, ag tỹ ti to é he tũg jé. “Inh mré ke vỹ tỹ ti nĩ, inh patrão ti, ti tỹ Cristo ki rã ký. Ký inh hỹn ti vĩ han ke tũ nĩ,” he tũg nĩ. Ti tỹ ěg mré Jesus ki rã ký Jesus vỹ ti to há nĩ. Ký tóg ùn vėsỹrénh mũ ag jagãgtãn tĩ, ag patrão ti. Ký tóg há tĩ, ti camarada ag tỹ ti tũ ki rĩr há tãvĩ han ký. Tag tómnĩ, vėnh kar mỹ. Tag tỹ ag jyvėn nĩ.

Ón ký Topẽ kãmén tĩ ag

³ Û ag tóg vỹrmỹ jykren ký nén ù tó sór tĩ. Topẽ vĩ rán ký nĩ ěn tó sór tũ ag nĩgtĩ. ěg Senhor tỹ Jesus Cristo tỹ nén tó mũ ěn tovãnh ký ag nỹtĩ ha, vėnh vĩ há ěn, Topẽ jykre ěn. ⁴ “ Ûn mág vỹ tỹ ěg nỹtĩ,” he ag tóg tĩ. Hã ra ag tóg jykre tũ nỹtĩ. “Topẽ hỹn tóg tag tó sór mũ, ti tỹ ěn tó ký,” he ag tóg tĩ, ón ký, ag tỹ ù tỹ ag mỹ vėnh vĩ há tó mũ ag kato tẽ sór ký. Kaga ag nỹtĩ, krĩ vėnhmỹ ag nỹtĩ, hã ký ag tóg fagrĩnh mỹ vĩ mũgtĩ. Ag vĩ tugnĩn jagnẽ tũ ki vė'ĩ vỹ kutẽ tĩ, jagnẽ to jũ ke gé, jagnẽ to vĩ kónãn, jagnẽ to jykren kónãn, ⁵ jagnẽ to fėfėn ke gé. Krĩ tũ nĩ ve ag nỹtĩ. Vėnh vĩ há ki kagtĩg ag nỹtĩ. Ký ag tóg ón ký Topẽ kãmén to ricon sór nỹtĩ. ⁶ Hỹ, Topẽ to ěg rico nỹtĩnh mũ, ěg tỹ ěprã ricon sór tũ nỹtĩn ký. ⁷ Ha vé, ěg mur ký ěg tóg tỹ nén ù tũ mur, ký ěg ter ken ký ěg tóg nén kar tovãnh ký tĩg mũ gé. ⁸ Ký tóg há tĩ, ěg tỹ ùri vėjėn mré ěg kur ven ký, tag tãvĩn. ⁹ ěg tỹ rico nỹtĩ sór ký tóg inh mỹ ěg tỹ Topẽ vĩ mranh ha mẽ tĩ. Kãnhmar ěg tóg nén ù to ěn', nén ù to ěn' he tĩ, ký tag tóg inh mỹ ěg kókėn ha mẽ tĩ. Ký ěg tag to nũgme ki vár ke mũ.

Pi(jé) há nĩ'. ¹⁰ ěg tỹ jãnkamy mág to ěn ký ěg tóg nén ù kórėg kar han sór tĩ. Ka jãre kórėg ri ke ti nĩ, ěg tỹ jãnkamy mág ve sór mũ ti. Vėnh jykre kórėg vė. Tag to ù ag tóg Jesus ki rã tovãnh huri, ký ag tóg vėsỹrénh mũ ha, ag tỹ jãnkamy mág to há nỹtĩ tugnĩn.

Ã rãnrãj ki rĩr há han nĩ

¹¹ Ag jãvo ã hã vỹ tỹ Topẽ tũ nĩ. Ký vėnh jykre kórėg tag tovãnh kãn. Ā tỹ nén han ken hã vė, hã vỹ: vėnh jykre kuryj, he mũ, Topẽ kamẽg mũ, he mũ, ti ki rã ký tĩ, he mũ, vėnh kar to há nĩ, he mũ, vėnh kar to fen nĩ, he mũ, koměr hã vĩ, he mũ gé. ¹² ěg tỹ ti ki rã ký ěg tóg ti jykre to vãsãnsãn ke mũ, ěg tỹ ka kunũnh sór ký to vãsãn ri ke. To tar nĩmnĩ, ã tỹ ěg rĩr krỹg ja tũ ve jé. Tag hã to tóg ã jé prěr, Topẽ ti. Ký ã tóg vėnh kar mỹ tó ja nĩ gé, kurã ěn kã. Ûn e ag vỹ ã vĩ ěn mẽgmẽ. Ký to tar nĩmnĩ.

¹³ Sỹ ã jyvėn sór vė, ký Topẽ vỹ mẽnh mũ. Ti hã ne nén kar rĩnrĩr han tĩ', Topẽ ti. Ký Jesus Cristo vỹ inh vĩ mẽnh mũ gé. Ti hã ne vėnh kãmén há han', pã'i tỹ Põncio Pilatos ěn mỹ. ¹⁴ Sỹ tag tó sór vė, ã mỹ, ha mẽ: ã rãnrãj ki rĩr há han nĩ. To krónh ke tũg nĩ, to kygnẽ sór tũg nĩ gé. Tag han ký ěg Senhor tỹ Jesus Cristo tỹ vỹn ke ěn jãvãnh nĩ. ¹⁵ Ti kurã ki Topẽ vỹ ti mỹ: “ha tĩg,” henh ke mũ. Topẽ vỹ ã pir mỹ tỹ nén ù kar kri ke nĩ. Ký ěg tóg ti hã mỹ vĩ há han ke mũ. Pã'i kar kri tóg tỹ pã'i nĩ. Ûn mág kar kri tóg tỹ ùn mág nĩ. ¹⁶ Ti hã ne ã pir mỹ ter ke tũ nĩ'. Ti hã ne jėngrẽ kãkã nĩ nĩ', tá ěg jun ke tũ nĩ. ěprã ke ù vỹ ti ve ja tũ nĩ gé, ký ěg tóg ti venh ke tũ nĩ gé, ěg tỹ tỹ ěprã ke nỹtĩn ký. Ti hã ne tỹ ùn mág nĩ'. Ti hã ne tar nĩ'. Tũg' he jãvãnh ti nĩ, ti tỹ tỹ ùn mág nĩ ti. Amém.

Ěprã ùn rico ag

¹⁷ Ěprã ùn rico ag mỹ tómnĩ, ag tỹ vėsõ: “tỹ inh ùn rico mág nĩ,” he tũ nĩ jé. Ký tóg há tũ nĩ gé, ag tỹ: “isỹ nén ù kar tỹ tũ nĩn ký isóg nén ù jagy venh ke tũ nĩ,” henh ký. Ag rico vỹ kãnhmar tũg' henh mũ. Ag jé Topẽ hã ki nén ù kar ve sór. Ti hã vỹ ěg mỹ nén ù kar

nĩm tĩ, ěg fe tỹ mrin ken jé. ¹⁸ Ũn rico ag jé vĕnh jykre kuryj han, ag jé ģjag tũ tỹ vĕnh kãpãm, ag jé ũn jagãgtar ag jagãgtãn to krónh ke tũg. ¹⁹ Ag tỹ nén ũ há kar han kỹ ag tóg kanhkã tá rico nỹtĩnh mũ, kanhkã tá ag tóg vin han ke mũ, ģjag tũ ti. Kỹ ag tóg ěg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ gé. Á tỹ ěprã ũn rico ag mỹ tónh ken hã vĕ.

²⁰ Timóteo', ģ tỹ Topĕ vĩ mẽ ja ěn kã jatũ tũg nĩ, ki króm nĩ, to jykrén kỹ. Ũ ag tóg fagrĩnh mỹ vĕmĕn mág han sór tĩ, ón kỹ vĩ (ka)mĕ han kỹ. Ón kỹ ag tóg: “vĕnh vĩ há vỹ jagnĕ kato tĕ tĩ,” he tĩ, kỹ ag tóg Topĕ vĩ tỹ jagnĕ kato tĕ ěn tó sór tĩ. Hã ra ag tóg fagrĩnh mỹ vĩ tĩ. Ag vĩ mẽ sór tũg nĩ. ²¹ “Ki kanhró ěg nỹtĩ,” he ag tóg tĩ, hã ra ag tóg Topĕ ki rã tovãnh huri. Kórég ag nỹtĩ.

Topĕ mỹ sóg to vĩ tĩ, tĩ tỹ ģjag tỹ ģ to tar han jé.

Hã vĕ.

PAULO TÏY CARTA HAN: TIMÓTEO MÏY CARTA Û

¹ Paulo tÏy rá vë. Topë ne inh fëg', isÏy tÏy Jesus Cristo apóstolo jë jé. Inh mÏy tóg tó, isÏy vënh kar mÏy ëg tÏy Jesus Cristo tigrÏn rÏnrÏr nÏytÏnh ke tag tó jé. Topë tÏy ëg mÏy nén han sór mÏn hã vë.

² IsÏy inh kósin tÏy Timóteo mÏy rán hã vë, isÏy ù to há tãvÏ nÏ ãn mÏy. Ëg jóg tÏy Topë mÏy sóg to vÏ tÏ, ti tÏy ã tar han jé, ti tÏy ã jagãgtãn jé, ti tÏy ã krÏ kuprãg jé ke gé. Ëg Senhor tÏy Jesus Cristo mÏy sóg tag to vÏ tÏ gé.

Paulo tÏy Topë mÏy vÏ há han

³ Topë mÏy sóg vÏ há han tÏ. Ti hã mÏy sóg rãnrãj tÏ, inh jóg'jóg ve ag ri kén. To kygnë sór vãnh inh nÏgtÏ.

Ã tó sóg tÏ, sÏy Topë mré vëmén ky. To krónh ke tÏ inh nÏgtÏ, kurã kar ki, kuty ki ke gé. ⁴ IsÏg ky ã tóg fy ja nÏ. Hã mÏ sóg ëkrég tÏ, hã ky sóg ã ve sór tãvÏ nÏ, inh fe tÏy mÏn ke jé. ⁵ Jesus ki rá há han ã tóg nÏ, ã fe kar tÏy, ã vóvó tÏy Lóide fi ri ke, ã mÏnh tÏy Eunice fi ri ke. Fag ri ke han ky ã tóg ti ki rá gé, ki kanhró sóg nÏ.

⁶ Hã ky sóg ã jyvën sór mÏ. Topë vÏ ã mÏy vënh rãnrãj nÏm, isÏy inh nÏgé tÏy ã kri fi ja nÏn ky. Ën to tar nÏmnÏ. ⁷ Topë vÏy ëg mÏy ã kuprÏg jënë, ëg kanë jur tÏ nÏ jé, ëg tar nÏtÏ jé, ëg tÏy jagnë to há nÏtÏ jé, ëg tÏy vëso jykren jé.

⁸ Hã ky ëg Senhor to mÏy'ãg tÏg nÏ. Ti kãmén nÏ, ky inh kãmén nÏ gé, isÏy ti tugnÏn se ky jë tag ti. Ky ã tÏy ti tigrÏn vësÏrénh ke tag kamëg tÏg nÏ gé inh mré. Topë vÏ to ëg vësÏrénh tÏ, hã ra Topë tóg to ëg tar han tÏ gé. ⁹ Ti hã ne ëg kren han', ti hã ne ëg kuprëg', ëg tÏy tÏy ti tÏ nÏtÏ jé. Ëg tÏy vësóg ki to vãsãn pijé'. Ti hã ne to jykren', ky tóg ëg jagãgtãn ky ëg kuprëg, Jesus Cristo tugnÏn. Ëg tÏy ti ri ke há nÏtÏ jé tóg ëg kuprëg. Hã ra tóg nén kar han ke to há tag to jykren ja nÏgtÏ. ¹⁰ Ky tóg ùri

hã ëg mÏy tó, ëg kren han tÏ tÏy Jesus Cristo jënën kã. Ën vÏy ëg ter ke tag tÏy tÏg' hé, ky tóg ëg rÏnrÏr han mÏy sir, ëg tÏy ëg rÏr krÏg ja tÏ ve jé sir, ëg tÏy ti vÏ sér kri fi ky. ¹¹ Ky tóg inh mÏy: “vënh kar mÏy inh vÏ tónh tÏg,” he ja nÏ gé, sÏy tÏy ti apóstolo jë jé, sÏy ti vÏ tÏy vënh kar kanhrãn jé. ¹² Hã ky sóg se ky jë ha. Hã ra sóg mÏy'ãg ke tÏ nÏ. Ti ki rá ky sóg jë ha, ti ki kanhró sóg nÏ, sÏy ùn ki rá ja ãn ti. Nén ù kar to tóg tar nÏ, hã ky tóg inh ki rÏr há han ki kanhró nÏ gé, sÏy ti mÏy vënh fëg ky, isÏy kurã tÏy ëgno pétëm há han jé.

¹³ IsÏy nén tÏy ã kanhrãn ja ãn kã jatu tÏg nÏ. Vënh vÏ há vë, sÏy ã mÏy nén tó ja ti. Tag ki króm ky inh ri kén kãmén nÏ. Ti ki rá to tar nÏmnÏ, vënh kar to há nÏmnÏ gé, Jesus Cristo tÏy nén han ja ãn ri ke han nÏ. ¹⁴ Ti tÏy ã mÏy vënh rãnrãj nÏm ja ãn ki rÏr há han nÏ, ù tÏy Topë vÏ tÏy ù han tÏ nÏ jé. Topë kuprÏg vÏy ëg kãki jamã nÏ. Ën vÏy ã tar han ke mÏ, ã tÏy ti vÏ tó há han ke to.

¹⁵ Ha vé, ga tÏy Ásia tá ke kar ag vÏ isovãnh kãn, Fígelo ke gé, Hermógenes ke gé. Tag mÏ ã hÏn huri. ¹⁶ Topë mÏy sóg to vÏ tÏ, ti tÏy Onesíforo mré ke fag jagãgtãn jé, ùn tÏg mÏ ãn ti. Iso há tãvÏ ti nÏ ja nÏgtÏ. Iso mÏy'ãg tÏy ja ti nÏgtÏ, ise ky jë (hã) ra. ¹⁷ Ti tÏy cidade tÏy Roma tag ki jun ky tóg inh jãvãnh tãvÏ han ja nÏ, ky tóg kejën inh ve ja nÏ. ¹⁸ Ëg Senhor hÏn ti jagãgtãn ke mÏ, ti tÏy kurã tÏy ëgno ki ti kren han jé, ky tóg inh mÏy sér tÏnh mÏ. Ki kanhró ã tóg nÏ, ti tÏy Éfeso tá inh ki rÏr há han ja ti. SÏy ã mÏy Onesíforo jykre tón hã vë.

2

Ëg vãsãn ke

¹ Inh kósin', Jesus Cristo ne ã tar han ke mÏy', ky krónh ke tÏg nÏ. ² Inh vÏ mÏ ã, sÏy ùn e ag kanhrãnrãn ky. Tag tómnÏ gé, ù ag mÏy. Û tÏy krónh ke tÏ ag mÏy tómnÏ, ù tÏy ã kóm ag kanhrãn ke to jykre há nÏtÏ ag mÏy.

³ Ëg tÏy Jesus tigrÏn vësÏrénh ke to tar nÏmnÏ inh mré, Timóteo'. Jesus Cristo soldado ri ke ëg nÏtÏ. ⁴ Soldado

jykre tag to jykren nĩ. Ag pi(jé) vyr mĩ jykren tĩ', soldado ag. Ajag pã'i vĩ ki hã han ag tóg tĩ, ajag pã'i tĩ ag to há nĩ jé. Hã kĩ ag tóg vyr mĩ ganho ve sór tũ nĩgtĩ. Soldado ag ri ke han nĩ gé, Timóteo'.

⁵ Kĩ ù ag tĩ corrida han mũ ag jykre to jykren nĩ gé. Ag corrida vỹ to vėnh jykre nĩ. Corrida to vėnh jykre ěn hã han ag tĩ, ag tĩ ganhar ken jé. Û tĩ corrida han mũ ag ri ke han nĩ, Timóteo'.

⁶ Kĩ ěpỹ ki rĩr tĩ ag vỹ rãnrãj mág han tĩ gé, hã kĩ ag tóg krãn kĩ ti kané ko tĩ. Ag ri kén ã tóg venh ke mũ gé, ã tĩ nén ve sór mũ ti, ã rãnrãj mág kĩ, ha vemnĩ.

⁷ Tag to jykren há han nĩ, sỹ ã mỹ tó mũ tag to. Kĩ ěg Senhor vỹ ã tĩ to jykren há tãvĩ han ke mũ sir. ⁸ Jesus Cristo mĩ ěkren nĩ. Ti ter kar kĩ tóg rĩr mãn. Ti jóg'jóg ve vỹ tĩ Davi ja nĩgtĩ. Hã tó sóg tĩ, ti kãmén kĩ. ⁹ Hã kĩ sóg se kĩ jé, ferro tĩ mỹr. "Ti hỹn tĩ ùn jykre pãno nĩ," he ag tóg tĩ iso, hã kĩ ag tóg ferro tĩ isé. Hã ra Topě vĩ pi(jé) se kĩ nĩ nĩ'. Tãmĩ tóg tĩ ha. ¹⁰ Hã kĩ sóg ise kĩ jé (hã) ra ti to tar nĩ, Topě tĩ ùn kuprėg mũ ag jagfy, ag krenkren jé, ag tĩ Jesus Cristo ki ge tigrĩn, ag tĩ ti tugnĩn kanhkã tá junjun jé. ¹¹ Vėnh vĩ há vė, tag ti, ha mẽ: ěg tĩ ti tigrĩn kãgter mũ ra ěg tóg ti mré rĩnrĩr mãn ke mũ gé. ¹² ěg tĩ ti tigrĩn nén ù jagy kar to tar nỹtĩn kĩ ěg tóg ti mré tĩ ùn mág nỹtĩnh ke mũ gé. ěg tĩ ti tovãnh kĩ tóg ěg tovãnh ke mũ gé. ¹³ ěg tĩ ti to krónh ke tĩ ra tóg ěg to krónh kenh ke tũ nĩ jãvo. Ti pi(jé) ón tĩ', hã kĩ tóg ěg to krónh kenh ke tũ nĩ gé, ti tĩ: "krónh ke tũ inh nĩ," hen kĩ.

Ěg tĩ Topě rãnrãj han há han ke

¹⁴ Tag tómnĩ, vėnh kar mỹ. Tĩ ag jyvėn nĩ, kĩ ag jyvėn tar han nĩ gé. Topě vỹ ã vĩ mẽnh mũ. Ag mỹ: "ěg kato tẽ mũ ag vĩ kafãn sór tũg nĩ," hemnĩ. "Jagnė vĩ kafãn pi(jé) ěg tar han mũ'. Û tĩ tag mẽ kĩ tóg krónh ke sór mũ," hemnĩ ag mỹ. ¹⁵ Vãsã ra, Topě tĩ ã rãnrãj to: "há ti nĩ," he jé, ã tĩ ã

rãnrãj to mỹ'ãg tũ nĩ jé. Topě vĩ to vãsã nĩ, ã tĩ ki kanhrãn há han jé, ã tĩ vėnh kar mỹ tó há han jé gé. ¹⁶ Û tĩ kanhir kĩ nén ù kórég tó kĩ jēmė sór tũg nĩ, ùn vĩ (ka)mė ěn vĩ ti. Û tĩ tag tó mũ ag vỹ Topě to kórég tãvĩ nỹtĩ, kĩ ag vỹ vỹ ag kókén ke mũ, kĩ tóg ag jykre pãno pė han mũ. ¹⁷ Vėnh vĩ tĩ ge vỹ ěg kar kókén ke mũ, komėr hã, ti tĩ vėnh kar kri rũm ken kĩ. Vėnh kaga kórég tĩ vėnh kar kri rũm ke ri ke ti nĩ.

Û tĩ vėnh vĩ tĩ ge han mũ vỹ tĩ Himeneu nĩ gé, Fileto ke gé. ¹⁸ Tag ag vỹ un'ón tĩ, Topě vĩ to. "Rĩr mãn ri ke han ěg huri, ěg tĩ Cristo ki gen kĩ, hã kĩ ěg rĩnrĩr mãn ke tũ nỹtĩ ha, ěg ter kar kĩ, Jesus kãtĩg mãn kĩ," he ag tóg tĩ. Ag tĩ tag tó kĩ ag tóg ù ag tĩ Jesus to krónh ke han tĩ, kĩ ag tóg Cristo tovãnh mũ ha ag tigrĩn.

¹⁹ ěg tĩ ĩn han kĩ ěg tóg ti tĩ kri jé jafã ěn tar han tĩ. ěn ri ke ti nĩ, Topě jykre ti. Jesus Cristo kãmė vỹ há nĩ, kĩ tóg tũg' henh ke tũ nĩ, ù ag tĩ ón kĩ to vĩ mũ (hã) ra. ěg tĩ ti ki ge kĩ nỹtĩn kĩ tag vỹ ěg to rãn kĩ nĩ, ha mẽ: "ěg Senhor vỹ ã tũ ag ki kanhró nĩ," he tóg mũ.

Kar kĩ tag vỹ rãn kĩ nĩ gé, ha mẽ: "vėnh jykre pãno tovãnh kãn ra, ajag tĩ: inh Senhor vỹ tĩ ti nĩ, Jesus ti, he jé," he tóg mũ. Cristo jykre to ken hã vė. Ón vãnh ti nĩgtĩ.

²⁰ Ha vé, ĩn mág krēm kukrũ vỹ e nỹtĩ. Û vỹ ouro tĩ há nỹtĩ, ù vỹ prata tĩ há nỹtĩ. Kĩ ù vỹ ka tĩ há nỹtĩ gé, ù vỹ go'or tĩ há nỹtĩ gé. Kukrũ há vỹ tĩ vėjėn né nĩ, kĩ ùn kórég vỹ tĩ vãfãr né nĩ gé. ²¹ Kĩ tóg ge nĩ, ù tĩ kanhir kĩ nén ù kórég tó (ka)mė ěn ag. Kukrũ kórég ri ke ag nỹtĩ. Hã kĩ Topě tóg ag mỹ: "inh rãnrãj han ra," henh ke tũ nĩ sir. ěg tĩ ti kórég tovãnh kãn kĩ ěg tóg kukrũ há ri ke nỹtĩ, kĩ Topě tóg ěg mỹ: "inh rãnrãj han nĩ," henh ke mũ gé sir. Ti tũ vỹ tĩ ěg nỹtĩnh mũ, kĩ tóg ěg mỹ ã rãnrãj nĩm sór mũ, ěg tĩ han jé. Kĩ ěg tóg vėsỹmėr han sór mũ sir, ti tĩ ěg mỹ tó kĩ, kĩ tóg Topě mỹ sér tĩ.

²² Kyrũ ag vỹ nén ũ kar to én (ka)mẽ nỹtĩ. Ēn tovãnh kãn. Vẽnh jykre há hã mĩ tĩg sórmnĩ. Jesus ki rã há to jykrén nĩ, vênh kar to há nĩmnĩ, krĩ kuprã nĩmnĩ, ũ tỹ ěg Senhor mré ke ag to, ũn jãnhkri ag to, vênh kar to ke gé.

²³ Ũ ag tóg ón kỹ: “Topẽ hỹn tag to sór mũ, ti tỹ ěn tó kỹ,” he sór ti. Topẽ tỹ nén tó vãnh ěn tó sór ag tóg tĩ. Tag tugrĩn jagnẽ to jũ tóg kutẽ tĩ, hã kỹ ag mré to jykrén sór tũg nĩ. ²⁴ Ũ tỹ Topẽ mỹ rãnrãj tĩ jé vênh kar to há nĩ. Ti tỹ kãnhmar ag to jũn kỹ tóg tỹ ũ nỹ. Ti tỹ komẽr hã vỹ kỹ tóg há tĩ, ag kanhrãn jé, vênh kar to fe há nĩn kỹ. ²⁵ Ũ tóg ti vỹ kafãn sór mũ. Ēn mỹ tóg vỹ há han ke mũ. Komẽr hã tóg ag mỹ Topẽ vỹ tónh ke mũ, Topẽ tỹ ag jagãgtãn jé, ag tỹ ãjag jykre tovãnh kỹ, vênh vỹ há hã nón mũ jé. ²⁶ Kỹ ag krĩ há nỹtĩnh mũ. Japo tũ vỹ tỹ ag nỹtĩ ja nĩgtĩ, ti tỹ ag se jan kỹ, ag tỹ ti rãnrãj han jé. Ag tỹ ti tovãnh kỹ Topẽ tóg ag krenkren han ke mũ. Kỹ tóg ag tỹ Japo jykre tag to vênh nenh to ag tar han ke mũ, ěg ke gé. Kỹ tóg há tĩ.

3

Kurã tỹ ěgno to hã vênh jykre

¹ Tag to jykrén, ha mẽ. Ga tỹ tũ' henh ke to hã ěg tóg nén ũ jagy ve kãn ke mũ. Vênh kar tỹ vênh jykre pãno han mũ ve jé ěg tóg ke mũ. ² Ājag jykre hã han sór jé ag tóg ke mũ. Nén ũ kar to én jé ag tóg ke mũ, ag rico nỹtĩ jé. “Tỹ inh ũn mág nĩ, tag han inh tĩ, tag han inh tĩ,” he jé ag tóg ke mũ. Jagnẽ to vỹ kónãn jé ag tóg ke mũ. Ājag panh vỹ ki hã han ke tũ ag tóg nĩ. “Kórég ti nĩ,” he jé ag tóg ke mũ, ũ tỹ ag mỹ nén ũ há nĩm mũ ra. Topẽ to ag é henh ke mũ gé. ³ Jagnẽ to jykre kórég ag nỹtĩnh mũ, ãjag krẽ to ke gé. Jagnẽ mỹ vênh pãte fón ke tũ ag nĩ gé. Jagnẽ to ag un'ón ke mũ. Vẽso jykrén ke tũ ag tóg nĩ. Ag tỹ ũ vóg kónãn kỹ tóg ag mỹ sér tĩnh mũ. Vênh jykre há kato tẽ jé ag tóg ke mũ. ⁴ Ājag régre ag vatánh tá ag tóg ag to vỹ kónãn ke mũ gé. Ũ tỹ ãjag jykre kórég to ag vóg kónãn ke tag

kamẽg vãnh ag nỹtĩ. Vẽso ag tóg: “vênh kar kãfór vỹ tỹ inh nĩ,” henh ke mũ gé. Ag tỹ Topẽ to há nỹtĩnh ke vẽ vẽ, hã ra ag tóg ãjag tỹ nén to én mũ ěn hã han sór ke mũ. ⁵ Ón kỹ ag tóg Topẽ to há nĩ ve nỹtĩnh mũ, hã ra ag tóg ti jykre han sór ke tũ nĩ, ti tỹ ěg tar han tĩ tag vỹ ag mỹ há tũ nĩnh mũ. Ũ tỹ ge ag tovãnh nĩ, vỹ.

⁶ Ag kãmĩ ũ ag vỹ ĩn kar mĩ mũnh mũ, kỹ ag tóg ũn tỹtã jykre tũ fag mré vémén sór ke mũ, ũ tỹ Topẽ vỹ mranh tĩ fag, ũn én sór (ka)mẽ fag. Ēn fag mỹ ag tóg vĩnh mũ, fag tỹ ag vỹ ki han jé. ⁷ Ón kỹ fag tóg vênh kanhrãn to tar nỹtĩnh mũ, hã ra fag tóg vênh vỹ há ki kagtĩg nỹtĩ, hã kỹ fag tóg ag vỹ ki han mũ, ũ tỹ fag mỹ ón mũ ag vĩn ki. ⁸ Ũ tỹ fag mré vémén mũ ěn ag vỹ Topẽ vỹ kato tẽ nỹtĩ, vênh vỹ há ěn kato. Vãsỹ Janes vỹ Moisés vỹ kato tẽ ja nĩgtĩ, Jambres ti ke gé. Ag ri ke ag nỹtĩ, Topẽ vỹ kato tẽ ag tóg tĩ, ũ tỹ fag nón mũ ěn ag. Vênh jykre pãno han (ka)mẽ ag tóg nỹtĩ, krĩ tũ ag nỹtĩ. Ón kỹ ag tóg Jesus ki ge nỹtĩ ve nĩ, ag tỹ ón kỹ ti vỹ tón kỹ. ⁹ Hã ra ũn e vỹ ag vỹ kri finh ke tũ nĩ, ha vemnĩ. Vênh kar vỹ ag krĩ tũ tag venh ke mũ, ha vemnĩ. Janes mré Jambres ri ke han jé ag tóg ke mũ. Vênh kar vỹ ag krĩ tũ ki kanhró ja nỹtĩgtĩ gé, Janes mré Jambres ti.

Ēg tỹ Topẽ to tar nỹtĩn kỹ ěg nén jagy vênh ke mũ

¹⁰ Ag jãvo ã tóg inh vỹ kri fi há han tĩ, Timóteo'. Isỹ nén han mũ ěn ri ke han ã tóg tĩ gé. Isỹ nén ve sór mũ ěn ve sór ã tóg tĩ gé. Isỹ Jesus ki rã ri ke han ã tóg tĩ gé. Isỹ komẽr hã vỹ ri ke han ã tóg tĩ gé. Isỹ vênh kar to há nĩ ri ke han ã tóg tĩ gé. ¹¹ Ag tỹ inh vóg kónãn ve ja ã nĩ gé, isỹ nén ũ jagy vэг tĩ ěn ti. Inh vóg kónãn tỹ hẽn ri ke han ja ag tóg, Antioquia tá, Icônia tá, Listra tá ke gé. Ter kren pẽ han inh, tá. Hã ra ěg Senhor tóg inh jy nĩgãn. ¹² Ha vé, ěg tỹ Jesus Cristo jykre mĩ mũn kỹ ěg kar tóg ag tỹ ěg vóg kónãn venh mũ. ¹³ Ēg jãvo ũn jykre pãno ag vỹ komẽr hã vênh jykre pãno han kãn kỹ nỹtĩ, ũn

un'ón mũ ag ke gé. Û ag lograr ke ag tóg tĩ, hã ra ag tóg ag lograr ke tĩ gé, vënh kato.

¹⁴ Ag jãvo isỹ ã mỹ nén tó ja ãn mĩ tĩg nĩ, ã tỹ nén mẽ ja kar ãn mĩ, ã tỹ ki rã ký jẽ ãn mĩ. Isỹ ã kanhrãn ja ãn to tar nĩmnĩ. Inh jykre ki kanhró ã tóg nĩ.

¹⁵ ã sĩ kã ã tóg Topẽ vi mẽ, ã kónẽg kã. ãn kã ã tóg Topẽ vi tỹ rán ký nĩ ãn mẽ. Topẽ vi tỹ rán ký nĩ ãn to jãn ký ã tóg ki kanhrãn mũ, ãg tỹ Jesus Cristo ki rã tugnĩn krenkren ke mũ ti.

¹⁶ Û tỹ hẽn ri ke ag vỹ Topẽ vi ránrán ja nĩgtĩ. Hã ra Topẽ kuprĩg tóg ag mỹ tó ja nĩgtĩ, ag tỹ nén rán ke ti, hã ký ag tóg ránrán. Ti vi rán ký nĩ to ken ký ãg tóg vënh vi há ki kanhrãn mũ, ký ãg tóg kãmén há han ke mũ gé. ãg mỹ tóg ãg tỹ kygnẽ ja ãn ven tĩ, ký ãg tóg jagnẽ mỹ ven tĩ gé. Tỹ Topẽ tóg ãg jyvẽn mũ gé, ti vi rán ký nĩ ki, ký ãg tóg jagnẽ jyvẽn ke mũ gé. Ký ãg tóg vënh jykre kuryj ki kanhrãn tĩ gé, ti vi rán ký nĩ ki, ãg tỹ jagnẽ mỹ tó jé. ¹⁷ Topẽ tũ vỹ tỹ ãg nỹtĩ. Ti pi(jé) ãg tỹ vënh kygnẽ ve sór mũ'. ãg tỹ kygnẽg tũ nỹtĩn ký ãg tóg nén ù kar há han to tar nỹtĩ. Ti tỹ tag ve sór vë, hã jé tóg ãg mỹ ã vi jẽnẽ ja nĩgtĩ.

4

¹ Inh kósin', sỹ ã jyvẽn ke vë, ha mẽ, ký Topẽ vỹ mẽnh mũ, Jesus Cristo ti ke gé, ù tỹ vënh kar jykre tugnỹm ke mũ ãn ti, ùn rĩnrĩr nỹtĩ ag jykre, ùn kãgter nỹtĩ ag jykre ke gé. Vỹn ke mãn jé tóg ke mũ, ha vemnĩ, ký tóg tỹ pã'i mág jẽnh mũ, ha vemnĩ. ãg Senhor rĩnve sóg ã mỹ: ² “Topẽ vi kãmén ra,” henh mũ. Kejẽn ag tóg mẽ sór tĩ, kejẽn ag tóg mẽ sór tũ nĩgtĩ. Ge ra ag mỹ kãmén nĩ. Ag jyvẽn nĩ, ag mỹ ag tỹ vënh kygnẽ ja ãn tómnĩ, ag jyvẽn tar han nĩ, ag tỹ mẽ jãvãnh ký. Ag jyvẽn to krónh ke tũg nĩ, ag tỹ kejẽn Jesus ki rã sór jé. Topẽ vi tó há han nĩ. ³ Kurã tỹ ãgno to hã ag tóg jẽmẽ sór ke tũ pẽ nĩnh mũ, vënh vi há ti, ha vemnĩ. Ký ag tóg vënh vi kórég nón mũ sór mũ, ag tỹ nén to é nũ ãn ti. Û tỹ ón ký ag mỹ tónh ke mũ ãn vỹ vëme sér tónh ke mũ, ký tóg ag mỹ sér

tĩnh mũ. ⁴ Vënh vi há jẽmẽnh ke tũ ag nĩ, hã ký ag tóg vënh ó jẽmẽnh ke mũ sir.

⁵ Ag jãvo nén ù kar to jykren há han nĩ. ã tỹ nén ù jagy ve ký kato tar nĩmnĩ. Cristo to vëme sér ãn kãmén nĩ, vënh kar mỹ. ã rãnrãj ki rĩr há han nĩ gé.

⁶ Ag hỹn kãnhmar isén ke mũ, Jesus Cristo tugnĩn. Hã ra tóg inh mỹ tỹ nén ù tũ nĩ. Jesus tugnĩn ke vë, iser ke ti, hã ký tóg inh mỹ tỹ nén ù tũ nĩ. ⁷ Kejẽn ãg tóg rará tĩ, ký ãg tóg vãsãn tĩ. ãg tỹ rará to vãsãn ri ke han inh, Topẽ rãnrãj han ký. ãg tỹ carreira han ký ãg tóg vãsãn tãvi han tĩ gé, ãg tỹ ganhar he jé. Vënhvó tãvi han ãg tóg tĩgtĩ. Tag ri ke han inh, isỹ Topẽ rãnrãj han ký. Ti rãnrãj han kãn inh huri. Ti ki rã tovãnh ja tũ inh nĩgtĩ. ⁸ Û tỹ carreira ki ganhar he mũ ãn vỹ ka féj tỹ coroa ganhar he tĩ. ãn ri ke nĩm jé tóg ke mũ inh mỹ, Topẽ ti, inh jykre kuryj to. Nĩm han ký tóg nĩ nĩ, Topẽ tỹ inh mỹ nén nĩm ke mũ ti, ag tỹ coroa vé g mũ ãn ri ke ti. Kurã ãn kã tóg inh mỹ nĩm ke mũ, ãg Senhor ti. Vënh kar mỹ ti nĩm ke mũ gé, ù tỹ ti kãtĩg jãvãnh ký nỹtĩ ag kar mỹ.

Paulo tỹ nén ve ja

⁹ Kuri inh venh kãtĩg. ¹⁰ Demas vỹ isovãnh ký vyr. ãprã vënh jykre han sór ti nĩ, hã ký tóg isovãnh ký Tesalônica ra vyr. Crescente vỹ Galácia ra vyr, ký Tito vỹ Dalmácia ra vyr. ¹¹ Lucas vỹ inhhã inh mré nĩ nĩ. Marcos pére kãtĩg, ti tỹ inh rãnrãj han jé. Tag to tóg tar nĩ. ¹² Tíquico jẽnẽ inh, ti tỹ Éfeso ra tĩg jé. ¹³ Ký, ã kãtĩg ký inh mỹ inh capa ma kãtĩg. Trôade tá ti nĩ, Carpo ãn krẽm. Ký inh mỹ inh livro gé kãtĩg gé, livro grĩngrĩn ký nỹtĩ ãn mré hã, nén ù fãr ki rán ký nỹtĩ ãn mré. Isỹ livro ãn venh há pẽ tóg tĩ.

¹⁴ Alexandre, ù tỹ ferro tỹ nén ù kar han tĩ ãn vỹ iso kórég tãvi nĩ. ãg Senhor vỹ ti jykre kórég to ti vóg kónãn ke mũ. ¹⁵ Ti kamẽg ra. Inh vi kato tẽ mág han tóg.

¹⁶Fóg tỹ pã'i vỹ inh ki inh jykre jẽmẽ pin huri. Ën kã ù tóg inh mré ve ja tũ nĩ. Isovãnh kãn ag tóg. Topẽ mỹ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ag mỹ vẽn pãte fón jé. ¹⁷Ag jãvo ẽg Senhor vỹ isar han, ti tỹ inh mré tag kã jẽ nĩn kỹ. Hã kỹ vẽn kar vỹ ti vĩ mẽ huri, isỹ ag mỹ kãmén kỹ. Povo kar ag vỹ hur mẽ kãn. Kỹ ẽg Senhor tóg inh jy nĩgãn, ag tỹ mĩg mỹ inh fón tũ nĩ jé. ¹⁸Inh jy nĩgãn mãn jé tóg ke mũ gé, Nén-Kórég tỹ isỹ hẽ ri ke tũ nĩ jé. Inh ki tóg rĩr há han ke mũ, sỹ kankã ra tĩg há han jé, ti nĩgja ra. Ti hã mỹ ẽg vỹ há han ke mũ'. Kỹ tóg tũg' henh ke tũ nĩ, ẽg tỹ ti mỹ vỹ há han ke ti. Amém.

¹⁹Priscila fi mré fi mén tỹ Áquila mĩ sóg ẽkrég tĩ, Onesíforo mré ke fag mĩ ke gé. ²⁰Erasto vỹ Corinto tá nĩ nĩ. Jãvo Trófimo tóg Mileto tá kaga nỹ ja nĩ, isỹ tá kãtĩ mũn kã.

²¹Kur kãtĩg mẽ han, prỹg tỹ kusa tá krỹg tũ ki. Êubulo vỹ ã mĩ ẽkrég tĩ, Prudente ti ke gé, Lino ti ke gé, Cláudia fi ke gé, ẽg régre kar ag mré hã. Ën ag vỹ ã mỹ abraços jẽnẽg tĩ.

²²Ëg Senhor mỹ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ã tar han jé, ti tỹ ãjag kar tar han jé gé. Hã vẽ.

PAULO TỠ ÇARTA HAN: TITO MỠ CARTA

¹ Paulo tỡ rá vễ. Sỡ Tito mỡ rán hã vễ. Topễ mỡ sỏg rãnhrãj tĩgtĩ, kỡ Jesus Cristo vỡ inh fễg, sỡ tỡ ti apỏstolo jễ jẻ. Topễ tỏg ẻprã ke ù ag kuprễg, ag tỡ ti ki ge jẻ. Kỡ tỏg inh mỡ: “ha isỡ ùn kuprễg ja ag mỡ tỏnh tỡg,” he ja nỡ. “Ag mỡ inh vỡ ti kãmén nỡ, sỡ ki hã tỏ mỗ ẻn ti, ag tỡ ã vỡ jẻmễ kỡ inh ki ge há han jẻ,” he ja tỏg nỡ. ² Topễ vỡ ẻg mỡ: “rỡr krỡg ja tỡ ve jẻ ãjag tỏg ke mỗ,” he ja nỡ. Hã ve sỏr ẻg tỏg mỗ. Topễ tỡ nẻn tỏn hã vễ, vãsỡ, hã ra tỏg ón tỡ nĩgtĩ. ³ Vãhã tỏg ẻg mỡ ã vỡ tag jẻnẻ ja nỡ, ti tỡ ẻg mỡ jẻnẻnh ke kurã ki. Jesus tỡ tỏg ẻg mỡ jẻnẻ ja nỡ. Hã to Topễ tỏg inh mỡ: “ha vẻnh kar mỡ tỏnh tỡg,” he ja nỡ, ẻg kren han tỡ ẻn ti.

⁴ Hã kỡ sỏg ã mỡ tỏ mỗ, Tito'. Inh kỏsin pẻ vỡ tỡ ã nỡ, ã tỡ inh mrẻ Jesus ki rã kỡ jẻn kỡ. ẻg jỏg tỡ Topễ mỡ sỏg to vỡ tỡ, ti tỡ ã tar han jẻ, ã krỡ kuprã nỡ jẻ ke gẻ. ẻg kren han tỡ tỡ Jesus Cristo mỡ sỏg tag to vỡ tỡ gẻ.

Tito tỡ Creta ki ke ag ki rỡr

⁵ ã mỡ sỏg: “ha ver goj vãso tỡ Creta tá jẻ,” he ja nĩgtĩ, ã tỡ tá isỡ nẻn han kãn ja tỡ ẻn han kãn jẻ. Hã kỡ sỏg ã mỡ: “cidade kar ki igreja to pã'i vin,” he ja nỡ. ã tỡ ù kuprễg kỡ, ti tỡ tỡ pã'i jẻ jẻ, kỡ tag to jykrẻn nỡ, ha mẽ. ⁶ ùn kãmẻ kỏrẻg tỡ jãvãnh jẻ ã tỏg ke mỗ, ùn prỡ pir han kỡ nỡ ti. Ti krẻ tỡ Jesus ki rã kỡ tỏg há tỡnh mỗ, ag tỡ nẻn ù vẻnhmỡ han tỡ nỡn kỡ, ãjag panh vỡ jẻmẻn kỡ.

⁷ Ha vé, ù tỡ tỡ igreja to pã'i jẻ sỏr kỡ tỏg tỡ ùn jykre há jẻnh mỗ, ù tỡ Topễ tỡ ki rỡr há han mũnh ke mỗ ti. Ti tỡ ã mrẻ ke ag to: “ag kãfỏr vỡ tỡ inh nỡ,” henh ke tỡ vễ. ùn fe tỡ gỡm ke (ka)mẻ vỡ há tỡ nỡ, ù tỡ vinho kron (ka)mẻ ti, ùn jỡ (ka)mẻ ti. Kỡ tỏg ã tỡ rico kenh ke hã to ẻn ke tỡ nỡgẻ. ⁸ Ti tỡ ù tỡ kuvar há tá kãmỗ ag mỡ: “inh mrẻ jẻ,” hen kỡ tỏg há tỡ, ti tỡ vẻnh jykre há to há nỡn kỡ, ti tỡ vẻso jykrẻn kỡ, vẻnh jykre

kuryj han kỡ, Topễ vỡ hã ki krỏm kỡ, ti tỡ vẻnh kanhrãn kỡ tỡg kỡ. ⁹ Topễ vỡ mẽ ja tỏg nỡ. Kỡ ti tỡ tag kã jatu tỡ nỡn kỡ tỏg há tỡ gẻ. Kỡ tỏg ù tỡ ã vỡ mẽg mỗ ag kanhrãn há han ke mỗ gẻ, ag jyvẻn há han jẻ tỏg ke mỗ gẻ. ù tỡ ti vỡ kafãn mỗ mỡ tỏg tỏ há han ke mỗ gẻ, ti tỡ kã jatu tỡ nỡn kỡ.

¹⁰ Ha vé, ù tỡ hẻn ri ke ag tỏg mẽ jãvãnh nỹtĩ. Vẻkẻ ag tỏg ón kỡ vẻmẻn tỡ. Ag tỡ ù lograr he sỏr vễ. Judeu ag vỡ tag to tar nỹtĩ, ha mẽ. ¹¹ ẻg tỡ ag vỡ tỡ tỡg' henh ke vễ. Ha vé, ù fag ne ag vỡ kri fi sỏr mỗ', kỡ fag tỏg Topễ vỡ tovãnh sỏr mỗ, fag mẻn mrẻ hã, fag krẻ mrẻ hã. Un'ón ag tỏg tỡ, ù tỡ fag kanhrãn sỏr mỗ ag. Hã ra ag tỏg hã to nẻn ù ve sỏr mỗ, jãnkamy ti, ag tỡ rico nỹtĩ jẻ. ¹² Ag kãmỡ ù vỡ ki hã tỏ ja nỡ, ag jyvẻn tỡ ù, ti tỡ ag kato tẻ kỡ tag tỏn kỡ, ha mẽ: “Creta tá ke ag vỡ tỡ ùn ón mẽ nỹtĩ,” he ja tỏg nĩgtĩ. “Mỡg jỡ ri ke ag nỹtĩ. Rãnhrãj vãnh ag nỹtĩ, hã ra ag tỏg jẻn mág tãvỡ han sỏr tỡ,” he ja tỏg nĩgtĩ. ¹³ Hã ra tỏg ge nỡ. Hã kỡ ag jyvẻn tar han nỡ, ag tỡ Topễ ki rã to tar nỹtĩ jẻ. ¹⁴ Ag mỡ: “Judeu ag tỡ vẻnh ó tỏ mỗ jẻmẻ sỏr tỡg nỡ,” hemnỡ. Kỡ ag tỏg ag mỡ ẻprã ke jykre tỏ sỏr mỗ gẻ, ù tỡ Topễ vỡ há mẽ vãnh ag. ẻg mrẻ ke ag mỡ kẻ, ag tỡ ù tỡ ge vỡ jẻmẻ tỡg jẻ. ¹⁵ Ha vé, ù tỡ vẻnh jykre kuryj han mỗ mỡ tỏg kuryj kar tỡ, jãvo ù tỡ vẻnh jykre pãno han mỗ mỡ tỏg pãno kar tỡ gẻ, ù tỡ ti ki ge tỡ ag mỡ. Ag krỡ vỡ kỏrẻg nỡ, kỡ ag tỏg ãjag jykre pãno to: “há ti nỡ,” he tỡ, jãvo ag tỏg vẻnh jykre há to: “kỏrẻg ti nỡ,” he tỡ gẻ. ¹⁶ “Topễ ki kanhrỏ ẻg tỏg nỡ,” he ag tỏg tỡ, ón kỡ. Hã ra ag tỏg ti jykre han vãnh nỹtĩ. Ag tỡ ti jykre han vãnh ki ẻg tỏg vẻg tỡ, ag ón mỗ ti. ù tỡ ge to ti kỏrẻg nỡ, Topễ ti, ag tỡ ti vỡ ki krỏm sỏr tỡ pẻ nỹtỡn kỡ. Nẻn ù há han ki kagtỡg ag nỹtĩ.

2

Vẻnh kar jyvẻn há han nỡ

¹ Ag jãvo Topễ vỡ kãmẻn há han nỡ, ã tỡ ag jyvẻn kỡ, Tito'. ² Kỏfa ag mỡ: “nẻn ù há hã to jykrẻn nỡ,” hemnỡ. “Gỏj fa kron sỏr tỡg nỡ. Nẻn há kar hã han

sórmnī. Věso jykřén nī. Ti ki rā há han kŷ nŷtĭmnī. Jagně to há nŷtĭmnī. Ti tovānh sór tŷg nī,” hemnī, kófa ag mŷ.

³ Kŷ kófa fag jyvĕn nī gé. “Věso jykřén nī,” hemnī fag mŷ. “Ū to vī kónān tŷg nī. Vinho to én sór tŷg nī. Vĕnh jykře há hā han nī, vĕnh kar tŷ ve jé. ⁴ Kŷ ājag tóg tátāg fag kanhrān há han ke mŷ,” hemnī fag mŷ. “Fag kanhrān nī, fag tŷ ājag mén to há nŷtĭ jé, fag krĕ to, ⁵ fag tŷ vĕso jykřén jé, nén ū vĕnhmŷ han sór tŷg jé, fag tŷ ājag ĩn ki rĭr há han jé, vĕnh kar mŷ vī há han jé, fag tŷ ājag mén vī mranh sór tŷg jé, hemnī, tátāg fag mŷ,” hemnī, kófa fag mŷ. Fag tŷ tag han kŷ ū tóg Topĕ vī to é henh ke tŷ nī, fag t McGrĭn.

⁶ Kyrŷ ag jyvĕn nī gé. Ag mŷ: “nén ū kar to jykřén há han nī, ājag tŷ ěg tŷ nén to én tĭ ěn han tŷ nī je,” hemnī.

⁷ Tag han nī gé, Tito', vĕnh kar tŷ ā jykře há tag ve kŷ ā kóm vĕnh jykře há han sór jé gé. Ā tŷ ag kanhrān kŷ ki hā tómnī. Kanhir kŷ vī tŷg nī. ⁸ Topĕ vī tó há han nī, ū tŷ ā to: “kygnĕ ti huri,” he tŷ nī jé. Kŷ ū tŷ ěg kato tĕ mŷ ag vŷ nén ū tónh ke tŷ nī. Kŷ tóg ag mŷ'a tĭnh mŷ, ag tŷ ón kŷ ěg kato vī ja nĭn kŷ.

⁹ Ū mŷ rānhrāj tĭ ag jyvĕn nī gé. Ag mŷ: “ājag patrāo vī han nī,” hemnī. “Tĭ mŷ há ěn han nī, ti tŷ ājag mŷ vī há han jé. Ti vī kafān tŷg nī. ¹⁰ Ti tŷ péju(g) tŷg nī. Ti tŷ ki rĭr há han nī, ti tŷ ā to vī kónān tŷ nī jé. Ā tŷ ti tŷ ki rĭr há han kŷ tóg Topĕ vī to vī há han ke mŷ, ěg kren han tĭ ěn vī to, ā patrāo ti, ti tŷ Topĕ vī mĕ kŷ,” hemnī, ū mŷ rānhrāj tĭ ag mŷ.

¹¹ Topĕ tóg ěg jagāgtān sór mŷ, ěprā ke kar ag, kŷ tóg ěg kren han sór mŷ. Hā jé Jesus tóg kātĭg ja nī. ¹² Kŷ tóg ěg kanhrān sór mŷ gé, ěg tŷ ti kato tĕ tŷ nī jé, ěg tŷ nén ū to én sór tĭ ěn han tŷ nī jé gé, ěg tŷ ga kri mŷn kŷ. ěg kanhrān sór tóg mŷ, ěg tŷ vĕso jykřén jé, vĕnh jykře kuryj han jé, Topĕ jykře ti. ¹³ Ti kātĭg ve sór ěg nŷtĭ, hā kŷ tóg ěg mŷ sér tĭ. Tŷ ti pā'i mág tāvĭ nī, Topĕ ti. Tar tāvĭ ti nī, ěg kren han tĭ tŷ Jesus Cristo ti ke gé. Ti ve jé ěg tóg ke mŷ, kŷ tóg sĭnvĭ tĭnh mŷ, sér pĕ. Hā kŷ tóg há tĭ, ěg tŷ

tag ki mŷ há han kŷ. ¹⁴ ěg jagfy tóg ter ja nī, ti tŷ ěg jykře kórĕg ěn kókén jé. Kŷ tóg ěg kykŷg mŷ, ěg jānhkri nŷtĭ jé. Kŷ ěg tóg tŷ ti tŷ nŷtĭnh mŷ sir, vyr mŷ. ěg pi(jé) tŷ ū tŷ nŷtĭ ha'. Ti tŷ vŷ tŷ ěg nŷtĭ, ěg tŷ vĕnh jykře há to tar nŷtĭ jé.

¹⁵ Tag kar tómnī, Tito'. Tŷ ag jyvĕn tar han nī gé kejĕn. Ā tŷ vĕ mŷr, ā tŷ ag jyvĕn ke ti, kŷ ū jé ā to é he tŷg.

3

Topĕ jykře

¹ Ag mŷ: “governo vī jĕmĕmnī, ěg pā'i vī ti,” hemnī. “Ag vī ki króm nī. Ag tŷ nén ū há to: han nī, hen kŷ han sórmnī, vĕsŷmĕr,” hemnī. ² “Ū to vī kónān tŷg nī,” hemnī ag mŷ. “Ū vī kafān tŷg nī. Vĕnh kar mŷ vī há han nī. Vĕnh kar mŷ komĕr hā vĭmnī,” hemnī ag mŷ. ³ Ha vé, vāsŷ ěg tóg kórĕg nŷtĭ ja nĭgtĭ gé. Ki kagtĭg nŷtĭ ja ěg nĭgtĭ. Ti vī mranh ja ěg tóg nĭgtĭ gé. Vāgfor mŷ ja ěg tóg nĭgtĭ, kŷ ěg tóg ū tŷ ón kŷ ěg mŷ vĕnh jykře tó mŷ ěn vī han ja nĭgtĭ gé. ěg tŷ nén to én mŷ ěn han kān ja ěg tóg nĭgtĭ, nén ū vĕnhmŷ kar ěn ti. Vĕnh jykře pāno han ja ěg tóg nĭgtĭ. Jagnĕ tŷ to én ja ěg tóg nĭgtĭ. ěg jykře kórĕg tag vŷ vĕnh kar mŷ kórĕg nī ja nĭgtĭ. Jagnĕ to jŷgŷ (ka)mĕ (pĕ) ja ěg tóg nŷtĭgtĭ. ⁴ Vāhā ěg tóg ki kanhró nŷtĭ, Topĕ tŷ ěg jagāgtān kŷ, ěg kren han tĭ ti. Ti tŷ ěg to há nī mĕ ěg tóg vāhā. ⁵ ěg pi(jé) vĕnh jykře kuryj han ja nĭgtĭ'. Hā ra tóg ge ra ěg jagāgtān ja nĭgtĭ, hā kŷ tóg ěg kren han mŷ sir. ěg han mān ja tóg nī, ěg kygpe kŷ nŷtĭn kŷ. Ā kuprĭg tŷ tóg ěg han mān, kŷ ěg tāg nŷtĭ ha. ⁶ ěg mŷ tóg ā kuprĭg jĕnĕ, ti tŷ tŷ ěg jagrĕ nī jé. Jesus Cristo hā t McGrĭn tóg ti jĕnĕ, ěg kren han tĭ ěn hā t McGrĭn. ⁷ Hā kŷ tóg ěg mŷ vĕnh pāte fón mŷ sir. Ti tŷ ěg jagāgtān hā vē. Kŷ tóg ěg mŷ ā tŷ tovānh sór mŷ. Hā tó ja ti nī. Rĭr krŷg ja tŷ ve jé ěg tóg ke mŷ. ěg tŷ tag ve jé tóg ěg mŷ ā kuprĭg jĕnĕ.

⁸ Tag vŷ ki hā ke nī. Hā kŷ vĕnh kar mŷ tómnī, ag jyvĕn to krónh ke tŷg nī. Ū tŷ Topĕ ki ge mŷ ag jyvĕn há han nī, ag tŷ vĕnh jykře há hā han sór jé. Kŷ

ag tóg tag hã to vãsã ke mũ. Tag vỹ há nĩ. Kĩ tóg ãg mũ nén ù há han ke mũ gé, vãnh jykre há ti.

⁹ Judeu ù ag tóg véké ón kĩ vēmén sór tĩ. Tag jēmē sór tũg nĩ. Ājag gufã ag jiji tó sór ag tóg tĩ. Jagnē vĩ kafã ag tóg tĩ. Kĩ ag tóg Topē tỹ vãsỹ ãg jyvẽn tĩ ěn to jagnē vĩ kafã mũ gé. Tag kar vỹ ãg mũ nén ù há han ke tũ nĩ. Nén ù tũ vế, tag ti, hã kĩ jēmē sór tũg nĩ.

¹⁰ Û tỹ vyrmy vãnh jykre han sór kĩ ti my: “ke tũg ra,” hemnĩ. “Ke tũg ra,” he régre han nĩ, ti tỹ kãnhmar ã vĩ jēmēg tũ nĩn kĩ. Tag pãte ti tovãnh nĩ, ti tỹ mẽ jãvãnh nĩn kĩ. ¹¹ Ti jykre vỹ pãno tãvĩ nĩ. Topē vĩ mranh ti tĩ. Topē vỹ ù tỹ ge to: “kórég ti nĩ,” he tĩ.

Tito tỹ ne han ke ti

¹² Kejēn sóg ã mũ Ártēmas jēnē sór mũ, ke tũ nĩ kĩ Tíquico ti. Ti tỹ ã tá jun kĩ, vēsýmér inh kukãm kãtĩg, cidade tỹ Nicópolis ra. Tá sóg kusa fĩn rãm ke mũ.

¹³ Zenas ki rĩr há han nĩ gé, lei to estudo han tĩ ěn ti, kar kĩ Apolo ti ke gé. Kĩ, ag tỹ mũ mãn ken kĩ ag mũ vin nĩ, jãnkamy tỹ ag mũ tũg ke mũ ěn ti.

¹⁴ Kĩ, ãg mré ke kar ag jyvẽn há han nĩ, ag tỹ vãnh rãnhraj há to tar nỹtĩ jé. Kĩ ag tóg ùn jagtar ag mũ vin ke mũ gé, ãjag tỹ nén ù vãnh kãpãm kĩ. Tag ne há nỹnh mũ'. Ęg tỹ Topē jykre han to ken hã vế, kĩ tóg ãg tỹ Topē mũ nén ù kanē han ri ke nĩ sir.

¹⁵ Inh mré nỹtĩ kar ag vỹ ã mũ ěkrég tĩ. Kĩ ãg mré Jesus ki ge mũ kar ag mũ: “ãjag mũ ti ěkrég tĩ, Paulo ti,” hemnĩ, ãg to há nỹtĩ kar ag mũ.

Topē mũ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ãjag kar tar han jé.

Hã vế.

PAULO TỠ CARTA HAN: FILEMOM MỠ CARTA

¹ Paulo tỡ rá vễ, inh, isỹ se kỡ jễ ra rá vễ. Kỡ ẽg rẻgre tỡ Timóteo vỹ inh mrẻ rỏn mũ gẻ. Isỹ Filemom mỡ rỏn hỏ vễ. ỏ to hỏ tỏvỡ sỏg nỡ, Filemom'. Inh mrẻ ỏ tỏg Cristo rỏnhrỏj han tỡ gẻ. ² Kỡ sỏg ẽg rẻgre tỡ ỏfia fi mỡ rỏn mũ gẻ, Arquipo mỡ ke gẻ, inh mrẻ Cristo rỏnhrỏj to vỏsỏn tỡ tag ti, kar kỡ sỏg ỡ tỡ Filemom ỡn krẻm vẻnh mỏn tỡ ag mỡ rỏn mũ gẻ, ỡ tỡ Topẻ vỡ mẻ jẻ vẻnh mỏn tỡ ag mỡ.

³ ẽg jỏg tỡ Topẻ mỡ sỏg to vỡ tỡ, ti tỡ ỏjag tar han jẻ, ti tỡ ỏjag krỡ kuprỏg jẻ, ẽg Senhor tỡ Jesus Cristo panh ẻn ti.

Filemom jykre

⁴ Isỹ Topẻ mrẻ vẻmẻn kỡ sỏg ỏ mỡ ẻkrẻg tỡ, Filemom', kỡ sỏg ỏ to Topẻ mỡ vỡ hỏ han tỡ. ⁵ ẽg Senhor tỡ Jesus ki rỏ hỏ han kỡ ỏ tỏg nẻji nỡ, hỏ kỡ ỏ tỏg nẻji Jesus ki ge kỡ nỹtỡ ag to hỏ tỏvỡ nỡ gẻ. Tag mẻ inh. ⁶ Hỏ kỡ sỏg Topẻ mỡ to vỡ tỡ, ti tỡ ỏ krỡn hỏ han jẻ, ỏ tỡ ti jykre hỏ mỡ tỡg ki kanhrỏ hỏ nỡ jẻ, ỏ tỡ ẽg mrẻ Cristo ki rỏ kỡ jẻn kỡ. Kỡ tỏg ỏ krỡ tỡ hỏ' henh ke mũ, ỏ tỡ komẻ hỏ ti vỡ ki krỏm ki kanhrỏn kỏn jẻ. ẽg tỡ Cristo ki ge kỡ nỹtỡn kỡ ẽg tỏg vẻnh jykre sẻr to tar nỹtỡ.

⁷ Jỏvy', inh fe tỡ mrin ke ja ỏ nỡ, inh fe tỡ hỏ' he ja ỏ nỡ, ỏ tỡ iso hỏ tỏvỡ nỡn kỡ. Kỡ Topẻ ki ge kỡ nỹtỡ kar ag vỹ ỏ jykre ki kanhrỏ kar nỹtỡ. Kỡ ag fe tỏg mrin ke mũ gẻ.

Paulo tỡ Onẻsimo jagfy vỡ

⁸ Kỡ sỏg ỏ mỡ: “tag han jẻ ỏ tỏg ke mũ,” henh ke mũ vễ, ⁹ hỏ ra sỏg ỏ mỡ vỡ tar han sỏr tỡ nỡ. Komẻ hỏ sỏg ỏ mỡ to vỡ sỏr mũ, ỏ tỡ iso hỏ nỡ tigrỡn tag han jẻ, sỡ ỏ mỡ nẻn to vỡ sỏr mũ tag ti. Ha vẻ, kỏfa inh nỡ ha, inh, hỏ vỹ: Paulo, he mũ. Jesus Cristo tugnỡn sỏg se kỡ jễ ha. ¹⁰ ỏ mỡ sỏg inh kỏsin tỡ Onẻsimo jagfy vỡ sỏr mũ. Inh kỏsin ri ke ti nỡ ha, ti tỡ isugrỡn Cristo ki rỏ

kỡ, isỹ tag kỏ se kỡ jễ hỏ ra. ¹¹ Vỏsỡ tỏg ỏ tỡ ki rỡr tỡ vễ, hỏ ra tỏg ỏ mỡ nẻn ỡ hỏ han ja tỡ nỡgtỡ. Ờri tỏg hỏ nỡ ha, kỡ tỏg ỏ tỡ ki rỡr hỏ han ke mũ ha, ti tỡ inh ki rỡr hỏ han mũ tag ri ke.

¹² Sỡ ỏ mỡ ti jẻnẻnh ke vễ. Inh fe vỹ tỡ ti nỡ. ¹³ Hỏ kỡ sỏg ti jẻnẻ sỏr ja tỡ nỡ vễ, ti tỡ ỏ jẻgja ki inh ki rỡr jẻ, isỹ Jesus kỏme sẻr tugrỡn se kỡ jẻn ki. ¹⁴ Hỏ ra sỏg ỏ mỡ ti jẻnẻnh ke mũ, isỹ ỏ mỡ: “mỡ hỏ, ti tỡ inh ki rỡr mũ tag ti?” he ja tỡ nỡn kỡ. Isỹ ti tỡg kamẻg mũ ra tỏg ỏ tỡ inh ki rỡr mũ ri ke nỡ vễ, hỏ ra ỏ tỏg ki kagtỡg nỡ vễ, ỏ tỡ inh mỡ nẻn ỡ hỏ han mũ tag ti. Hỏ kỡ sỏg ỏ mỡ ti jẻnẻnh ke mũ, ỏ tỡ ỏ tỡ nẻn han sỏr mũ ẻn han jẻ, vẻnh jykre hỏ ẻn ti.

¹⁵ ỏ camarada ja vễ, Onẻsimo ti, hỏ ra tỏg ỏ tovỏnh kỡ vẻnh pẻju kỡ vyr. Vẻnh pẻju sỡ han tỏg, hỏ ra tỏg ỏ to vỹn ke mỏn ke mũ ha, isỹ ti jẻnẻn kỡ. Tỡg mỏn ke tỡ ti nỡ ha. ¹⁶ Ti tỡ vẻnh pẻju kỡ tỡ mũ ẻn kỏ tỏg tỡ ỏ camarada jẻ vễ, hỏ ra tỏg tỡ ỏ jỏvy jẻ ha, ỡri. ỏ to hỏ tỏvỡ tỏg jẻ ha, ti tỡ Cristo ki rỏ kỡ jẻn kỡ. Ti to sỏg hỏ tỏvỡ nỡ gẻ, kỡ tỏg ỏ tỡ ti to hỏ nỡ jẻ hỏ tỡ gẻ. ỏ camarada vỹ tỡ ti nỡ, hỏ ra tỏg tỡ ỏ jỏvy nỡ gẻ, kỡ tỏg ỏ tỡ ti to hỏ pẻ nỡn kỡn hỏ tỡ.

¹⁷ Kỡ, ỏ tỡ iso hỏ nỡn kỡ ti mỡ komẻ hỏ vỡmỡnỡ, ỏ tỡ komẻ hỏ inh mỡ vỡ ẻn hỏ han nỡ, ti mỡ, ti tỡ inh jẻgja ki ỏ to jun kỡ. ¹⁸ Ti mỡ ỏ tỡ nẻn ỡ pẻju kỡ ma vyr'? Ti mỡ ỏ mỡ nẻv(e) jẻ'? Kajỏm jẻ sỏg ke mũ, ti jagfy. ¹⁹ Vẻsỏg ki sỏg ỏ mỡ rỏn mũ, inh, hỏ vỹ: Paulo, he mũ. Kajỏm jẻ sỏg ke mũ, ti nẻv(e) ti, ki hỏ sỏg tỏ mũ. Hỏ ra ỏ tỏg inh mỡ nẻv(e) jẻ gẻ, ỏ tỡ isugrỡn Jesus ki ra kỡ. ²⁰ Ha vễ, jỏvy'. Inh fe tỡ mrin kemỡnỡ, inh mỡ han nỡ, sỡ ỏ mỡ nẻn to vỡ mũ tag ti, ẻg tỡ jagnẻ mrẻ ẻg Senhor ki ge kỡ nỹtỡn kỡ. Inh fe tỡ hỏ' hemỡnỡ, ỏ tỡ tỡ inh mrẻ ke nỡn kỡ, ỏ tỡ inh mrẻ Cristo ki rỏ kỡ jẻn kỡ.

²¹ Isỹ ỏ mỡ nẻn to vỡ mũ tag han jỏ ỏ tỏg ke mũ, ki kanhrỏ sỏg nỡ. Hỏ kỡ sỏg ỏ mỡ rỏn mũ. Isỹ ỏ mỡ nẻn to vỡ mũ tag kỏfỏr han jẻ ỏ tỏg ke mũ gẻ, ki kanhrỏ sỏg nỡ.

²² Kĩ inh jo inh nũr jafã ti kãn nĩ gé. Topẽ vỹ kãnhmar ãjag vỹ mẽnh ke mũ, hã kũ sóg ãjag venh kãtĩg ke mũ, ha vennĩ.

Ũ tỹ Filemom tá ke ag mũ ěkrég tĩ ag

²³ Epafra vỹ ãjag mũ ěkrég tĩgtĩ. Inh mré tóg se kũ jẽ, Jesus Cristo tu-grĩn. ²⁴ Marcos vỹ ãjag mũ ěkrég tĩ gé, Aristarco ti ke gé, Demas ti ke gé, Lucas ti ke gé. Inh mré ag tóg rãnhraj mũgtĩ, tag ag.

²⁵ Ěg Senhor tỹ Jesus Cristo jé ãjag tar han kãn. Hã vẽ.

HEBREU AG MỸ CARTA

Topê kósin

¹ Topê vỹ vāsỹ ãg jóg'jóg ve ag mré vēmén (ka)mē ja nĩgtĩ. Ag mỹ tóg tó mǎn', tó mǎn', he ja nĩgtĩ. Ti vỹ tó tĩ ag mỹ tóg tó ja nĩgtĩ, vāsỹ, ag tỹ vėnh kar mỹ ti vỹ kǎmén jé. ² Ūri tóg kakó tĩ ha, kurǎ tỹ ěgno ti, kỹ tóg ũri ã kósin jėnė, ti tỹ ěg mỹ Topê vỹ tó jé. Ti mré tóg nén ũ kar hyn han ja nĩgtĩ, Topê ti, ã kósin mré. Kỹ tóg ti mỹ nén ũ kar tag vin ke mũ gé. Ti hǎ mỹ tóg vin sór mũ, Topê ti, ã tũ kar ěn ti. ³ ěg tỹ Topê kósin ve kỹ ěg tóg Topê tỹ tỹ ũn mág nĩ ki kanhró nỹtĩ. Ti ri ke pė ti nĩ, ti hǎ pė, tỹ ti Topėn hǎ ve nĩ, ti kósin ti. Ti vỹ vỹ tar nĩ, tỹ tóg ěg tỹ nén kar vég mũ tag ki rĩr tĩ, ã vỹ tỹ. Ti hǎ vỹ ěg tỹ Topê vỹ mranh ěn tỹ tũg' he tĩ, kỹ tóg ěg jǎnhkrig kỹ ěg fėg ke mũ. ěg jagfy ter kar kỹ tóg Topê pėgja tá nĩ nĩ, ũn tỹ vėnh kar tar kǎfór nĩ ěn pėgja tá, ti kósin ti.

Topê kósin tỹ Topê tỹ jėgnė jafǎ ag kǎfór nĩ

⁴ Topê kósin vỹ Topê tỹ jėgnė jafǎ ag kǎfór nĩ, kanhkǎ tǎn ag. Ti jiji vỹ ag jygjy kǎfór nĩ gé. Hǎ kỹ ěg tóg vég tĩ, ti tỹ ag kǎfór nĩ ti. ⁵ Topê pi(jé) ã tỹ jėnė jafǎ ag kǎ ũ mỹ: “inh kósin vỹ tỹ ã nĩ,” he ja nĩgtĩ!. “Ūri hǎ sóg ã mỹ: tỹ inh ã panh nĩ, he mũ,” he ja tũ ti nĩ, Topê ti, ã tỹ jėgnė jafǎ ag kǎ ũ mỹ. Kỹ tóg ag kǎ ũ to: “ti panh vỹ tỹ inh nĩnh mũ, kỹ tóg tỹ inh kósin nĩnh mũ,” he ja tũ nĩ gé. ã kósin hǎ to tóg tag tó ja nĩ, Topê ti.

⁶ ã kósin ve ěn jėnė ja ti nĩ, ěg to, Topê ti. ã tỹ ti jėnėn kỹ tóg tag tó gé, ha mē: “isỹ jėgnė jafǎ ag vỹ ti krēm mũg ke kǎn mũ, ha vemnĩ,” he ja ti nĩ, Topê ti.

⁷ Hǎ ra ti tỹ jėgnė jafǎ ag to vėnh jykre tag tóg rán kỹ nĩ, ha mē: “Topê vỹ ã tỹ jėgnė jafǎ ag tỹ kǎka ri ke han, kỹ tóg ag tỹ pĩ gru ri ke han mũ gé,

Topê ti,” he tóg mũ gé, Topê vỹ rán ki, kanhkǎ tǎn ag to.

⁸ Kỹ tóg ã kósin mỹ tag tó, ha mē: “Topê vỹ tỹ ã nĩ. ã tỹ tỹ pǎ'i mág nĩ vỹ tũg' henh ke tũ pė nĩ. Vėnh jykre kuryj han ã tĩ, ã krēm ke kar ag mỹ. ⁹ Vėnh jykre kuryj to ã há nĩ. Vėnh jykre pǎno to ã jũ nĩ. Hǎ kỹ sóg ã kuprėg, isỹ tỹ Topê nĩn kỹ, isỹ tỹ ã pǎ'i nĩn kỹ. ã tỹ sóg ũn mág han, ã krēm ke kar ag kǎfór ã tóg nĩ. ã tỹ tỹ pǎ'i mág nĩ tugrĩn ã fe tóg mrin kenh ke mũ, vėnh kar fe tỹ mrin ke kǎfór,” he ja tóg nĩ gé, Topê ti, ã kósin ti mỹ.

¹⁰ Kỹ tóg ti mỹ tag tó gé, ha mē: “ěg tỹ nén (ũ) kar han ve ki ã tóg ga han, kanhkǎ ti ke gé, ã nĩgé tỹ. ¹¹ Tũg' he kǎn jé tóg ke mũ, ã tỹ nén han ja tag ti, jǎvo ã hǎ tóg tũg' henh ke tũ pė nĩ. ã tỹ nén han ja tóg ã sinsin kỹ kugnǎnh ke mũ, kur ri ke. ¹² Ti kǎnhpėn jé ã tóg (ke) mũ, ěg tỹ kur kónhpėn ri ke. ěg kur kunũg ěg tĩ, ěg tỹ ũ kǎra rǎg jé. Tag ri ke han jé ã tóg ke mũ, ã tỹ han ja kar tag ti tỹ, ã tỹn kókén kỹ. Hǎ ra ã hǎ tóg tũg' henh ke tũ nĩ. Sin ke tũ pė ã tóg nĩ jǎvo, kófǎn ke tũ pė a tóg nĩ jǎvo,” he ja tóg nĩ, Topê ti, ã kósin ti mỹ.

¹³ Hǎ ra Topê pi(jé) ã tỹ jėgnė jafǎ ag mỹ: “inh pėgja tá nĩ,” he ja nĩ!. “Nĩ ra ver, inh pėgja tá, sỹ ã kato vỹ mũ ag tỹ ã krēm vin jé, kỹ ag se vė sir,” he ja tũ ti nĩ, ti tỹ jėgnė jafǎ ag mỹ. ã kósin hǎ mỹ tóg tag tó. ¹⁴ Topê tỹ jėgnė jafǎ ag vỹ vėnh kuprĩg ri ke nỹtĩ, hǎ ra ag tóg Topê rǎnhrǎj ti han tĩ. Topê vỹ ag jėgnėg tĩ, ag tỹ ti tũ ag jy nĩgǎn jé, ũn krenkren ke mũ ěn ag jy.

2

ěg tỹ Topê vỹ to é henh ke tũ

¹ Hǎ kỹ tóg há tĩ, ěg tỹ ti vỹ mē kỹ ti jykre hǎ han kỹ, ěg tỹ tỹ prǎnh ke tũ nĩ jé. ² Topê tỹ jėgnė jafǎ ag vỹ vāsỹ Topê vỹ ma kǎmũ ja nĩgtĩ. Hǎ ra ag tóg ki hǎ tó ja nĩgtĩ. Ū tỹ ag vỹ ki krov tũ ěn vóg kónǎn ja ti nĩgtĩ, Topê ti. “Ū tỹ ag vỹ mē sór tũ ěn ag vóg kónǎn jé sóg ke mũ,” he ja ti nĩ, hǎ kỹ tóg hǎ ra ke ja nĩgtĩ. ³ Kỹ ěg tóg ũri kren ke tũ nĩ gé, ěg tỹ ti

to é hen kÿ, ti tÿ ãg kren han sór mũ ra. Nén ù mág pẽ vẽ mÿr, Topẽ tÿ ãg krenkren han sór mũ tag ti. Ëg pã'i vÿ ã mré mũ tĩ ag mÿ tó vén, ti tÿ ãg kren han sór mũ tag ti. Û tÿ ti vĩ mẽg mũ ag vÿ ãg mÿ tó ja nĩgtĩ gé, ti tÿ ãg kren han sór tag ti, hã kÿ ãg tóg ki kanhró nÿtĩ ha. ⁴ Kÿ Topẽ vÿ ù tÿ ãg mÿ ti vĩ tó mũ ãn ag vĩ to: “há ti nĩ,” he ja nĩ gé, hã kÿ tóg ag tar han, ag tÿ ãg tÿ nén ù han vãnh ãn hyn han jé, milagre ti, ãg tÿ vėsóg ki nén han ki kagtĩg ãn. Tag to ag tar nÿtĩ, Topẽ tÿ ag tân kÿ, ù tÿ ti vĩ tó tĩ ag. Kÿ tóg ag mÿ ã kuprĩg jẽnẽ gé. Ti hã ne to jykren kÿ: “tag tar han jé sóg ke mũ, ãn to, kÿ sóg ù ãn tar han ke mũ, ù ù to,” he ja nĩ, ti vĩ tó tĩ ag to, Topẽ ti.

Topẽ kósin tÿ ãg tÿ ùn mág han ke

⁵ Topẽ vÿ nén (ũ) kar ãn han mãn ke mũ, kÿ tóg tÿ ù tãg nÿtĩnh mũ. ãn kri pã'i vÿ tÿ ãg nÿtĩnh mũ, ãg tÿ tÿ ãprã ke nÿtĩ ra. Ti tÿ jẽgnẽ jafã ag pi(jé) tÿ ga tãg kri pã'i nÿtĩnh mũ'. ⁶ Hã kÿ ti vĩ tó tĩ ù vÿ tag rán ja nĩ, ti vĩ rán ki, ha mẽ. Topẽ mÿ tóg: “tÿ ãg tóg nén ù tũ nÿtĩ vẽ, ãg tÿ tÿ ãprã ke nÿtĩnh kÿ, hã ra ã tóg ãg hã mĩ ãkren kÿ nĩ nĩ,” he ja nĩ. “Tÿ ãg tóg nén ù tũ nÿtĩ vẽ, ãg tÿ tÿ ãprã ke krẽ nÿtĩnh kÿ, hã ra ã tóg ãg ki rĩr tĩ. ⁷ Kÿ ã tóg prÿg pipir ki ã tóg ãg tÿ ùn kãsir han ja nĩ, kÿ ãg tóg ãn kã ã tÿ jẽgnẽ jafã ag krẽm nÿtĩ. Tag pãte ã tóg ãg tÿ ùn mág han ke mũ, ùn tar, pã'i mág tÿ ùn há nĩ ãn ri ke, ãg tÿ vãnh kar kri nÿtĩ jé. ⁸ Kÿ ã tóg ãg krẽm nén (ũ) kar vin kãn ke mũ,” he ja tóg nĩ, Topẽ mÿ, Topẽ vĩ tó tĩ ti.

Ha vé, Topẽ vÿ ãg krẽm nén (ũ) kar vin ja nĩ, ãg tÿ tÿ nén (ũ) kar pã'i nÿtĩ jé. Kÿ nén (ũ) kar vÿ ãg krẽm nÿtĩ. Ëg krẽm nÿtĩ tũ vÿ tũ tĩ. Hã ra ãg tóg ver vég tũ nĩgtĩ, nén (ũ) kar tÿ ãg krẽm nÿtĩ ti. Ver tóg nén ù ù tÿ ãg tũ tũ nÿtĩ ven nĩ. ⁹ Hã ra ãg tóg Jesus hã tÿ tÿ ùn mág nĩ ãn vég tĩ, ùri, ti tÿ tÿ ùn há nĩ ãn, pã'i mág ri ke. Prÿg pipir ki Jesus tóg Topẽ tÿ jẽgnẽ jafã ãn ag krẽm ke ja nĩ, kanhkã tân ãn ag krẽm, kÿ tóg ãg kar jagfy ter ja nĩ, Topẽ tÿ ãg jagãgtãn kÿ.

Kÿ tóg ùri tÿ ùn mág pẽ nĩ nĩ, ti tÿ ãg jagfy ter ja ãn tugrĩn.

¹⁰ Topẽ vÿ tÿ nén (ũ) kar kri ke nĩ, kÿ nén (ũ) kar vÿ ti tugrĩn rĩnrĩr nÿtĩ. Hã kÿ tóg vẽnhmÿ tũ nĩ, Topẽ tÿ Jesus mÿ: “ã jagtar tugrĩn ã tóg tÿ ùn há tãvĩ nĩnh mũ,” hen kÿ. Hã jé Jesus tóg jagtar nĩ ja nĩgtĩ, ti tÿ tÿ ùn há tãvĩ nĩn jé. Kÿ tóg ùn e krenkren han mũ sir. Ëg jo tóg tĩg mũ sir, Topẽ krẽ kar ag jo, ãg tÿ ti ri ke há nÿtĩ jé gé, ãg tÿ Topẽ jamã sĩnvĩ ãn tá junjun jé, ti mré.

¹¹ Ha vé, Jesus vÿ ãg tar han tĩ, ãg tÿ Topẽ vĩ mranh mãn sór tũ nĩ jé. Kÿ ù tÿ ãg tar han mũ vÿ ãg mré jóg pir nĩ, Jesus ti. Hã kÿ tóg ãg to: “inh jãvy ag, inh ve fag,” he mũ. Ëg to tóg mÿ'ãg tũ nĩ. ¹² Ëg to tóg: “inh jãvy ag mÿ sóg ã jiji tónh ke mũ, jóg',” he ja nĩ. “Ag rĩnve sóg ã tÿ tÿ ùn há nĩ ãn kãmén ke mũ, ã jé tó jé sóg ke mũ, ag to sóg mÿ'ãg ke tũ nĩ,” he ja tóg nĩ, Jesus ti, ãg to. ¹³ Kÿ tóg: “Topẽ ki sóg rã kÿ jẽ,” he mũ gé. Kÿ tóg: “inh mré ke ag hã vẽ, Topẽ tÿ inh mÿ ùn vin mũ ag kar hã vẽ, fag ke gé,” he ja nĩ gé.

¹⁴ Jesus mré ke ãn ag hã vÿ tÿ ãprã ke ag nÿtĩ, fag ke gé. Hã kÿ Jesus vÿ ag mré ke tÿ ãprã ke nĩ ja nĩ gé, hã kÿ tóg ãg jagfy ter ja nĩ. Ti tÿ Japo tũg ke vẽ, ã ter tugrĩn. Japo vÿ ãg tén sór to tar nĩ, hã ra Jesus vÿ ti tÿ tũ' henh ke mũ. ¹⁵ Kÿ tóg ãg krenkren han ke mũ, ãg tÿ ãg ter ke kamẽgmẽg kÿ. Ëg ter ke tugrĩn ãg tóg nén (ũ) tÿ ãg tén ke mũ kar kamẽg tĩ, nén (ũ) tÿ ãg vóg kónãn tĩ kar ke gé. Hã ra Jesus tóg ãg krenkren han mũ, kÿ ãg tóg nén ù kamẽg mãn ke tũ nĩ ha. ¹⁶ Ti pi(jé) Topẽ tÿ jẽgnẽ jafã ag krenkren han mũ', kanhkã tân ag'. Abraão krẽ ag hã krenkren han tóg mũ, ag jóg mré hã, hã kÿ tóg rán kÿ nĩ. ¹⁷ Hã jé tóg ã jãvy ag ri ke nĩ ja nĩgtĩ, Jesus ti. Tÿ tóg ãg hã pẽ ja nĩgtĩ. Ëg tÿ nén (ũ) kar han mũ ve kãn ja ti nĩgtĩ, ãg jagtar mré hã. Hã kÿ tóg ãg jagfy vãnh fẽg, kÿ tóg ãg tÿ Topẽ vĩ mranh tÿ tũ' he ja nĩ. Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág tÿ vãnh rãnrãj han mũ ãn ri ke han ja ti nĩ, Jesus ti. Ti tÿ ãg jagfy Topẽ tũ ki rĩr nĩn kÿ tóg ãg jagãgtãn tĩ. Ki rĩr há han

tóg tĩ gé, ti tỹ ěg mré tỹ ěprã ke ja nĩn kỹ. ¹⁸ ěg mré tóg jagtar ja nĩgtĩ, Jesus ti. Japo vỹ ti tỹ Topě vĩ mranh han sór ja nĩgtĩ gé, ěg ri ke, hã ra tóg mranh ja tũ nĩ inhhã. Hã kỹ tóg ki kanhró nĩ, ěg tỹ nén (ũ) vég mũ kar ki. Hã kỹ tóg tag kar to ěg tar han ki kanhró nĩ inhhã.

3

Jesus tỹ tỹ Moisés kri ke nĩ

¹ Inh kanhkã', Topě tũ vỹ tỹ ājag nỹtĩ. Kỹ tóg ājag kuprĕg, ājag tỹ kanhkã tá ve jé. Hã kỹ Jesus mũ ěkrén nĩ. Topě vỹ ti fĕg. Kỹ tóg ěg mũ Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág ěn ri ke nĩ, ěg tỹ ti ki rã kỹ. Ti hã kãmén ěg tóg tĩ gé. ² Ũ tỹ ti fĕg mũ ěn rãnrãj han tóg tĩ, Moisés ri ke. Moisés vỹ Topě tũ kar ki rĩr há han ja nĩgtĩ gé, Topě povo kar ki, ti ĩn krĕm ke kar fag ki. ³ Hã ra Jesus vỹ Moisés kãfór nĩ. Ũ tỹ ĩn han tĩ vỹ ũ tỹ ĩn ki rĩr tĩ ěn kãfór nĩ. Ri ke ti nĩ, Jesus tỹ Moisés kãfór nĩ ti. ěprã ke vỹ tỹ ti nĩ, Moisés ti, kỹ Jesus vỹ ti kãfór nĩ. ⁴ Gĩr kar vỹ panh nỹtĩ gé. Ũ tỹ vĕnh kar han mũ vỹ tỹ Topě ti nĩ. ⁵ Moisés vỹ Topě tũ ag ki rĩr ja nĩgtĩ, kỹ tóg ki rĩr há han ja nĩgtĩ. Topě camarada vỹ tỹ ti nĩ ja nĩgtĩ, kỹ tóg Topě ĩn krĕm ke fag ki rĩr nĩ ja nĩgtĩ. Hã ra tóg Cristo tỹ nén han ke ěn kãmén ja nĩ gé, Moisés ti. ⁶ Cristo vỹ tỹ Topě kósin nĩ, kỹ tóg Topě tũ ag ki rĩr há han tĩ, hã ra ag tóg tỹ ti tũ nỹtĩ, ti ĩn krĕm ke kar ěn ag, ā tỹ ũn ki rĩr tĩ ag, fag ke gé. ěg hã vĕ, ti tũ vỹ tỹ ěg nỹtĩ, ti ĩn krĕm ke vỹ tỹ ěg nỹtĩ, ěg tỹ ti to tar nỹtĩn kỹ, ěg tỹ ti kãmén há han kỹ, ti tỹ ěg mũ sér nĩn kỹ, ěg tỹ tá nén venh ke ti.

Ěg tỹ vĕnhkán ke

⁷ Tag tóg tóg mũ, Topě ti, ā kuprĕg tỹ, ha mẽ: “Ājag tỹ ũri inh vĩ mẽ kỹ vĕnh kutu han tũg nĩ,” he tóg. ⁸ “Ājag jóg'jóg ve ag vỹ vĕnh kutu han ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg inh kato vãsãn ja nĩgtĩ, ag tỹ ga kórég ki nỹtĩn kỹ,” he tóg, Topě ti. ⁹ “En kã ag tóg iso vĩ pãtĩgtén ja nĩgtĩ gé. “Ěg tỹ ti vĩ mranh mũ ra tóg ěg vóg konãn ke tũ nĩ,” he ja ag tóg nĩgtĩ, ag tỹ isỹ nén han mũ ěn ve ja ra, isỹ prỹg tỹ 40 (ke)

ěn ki ag ki rĩr há han mũ ra. ¹⁰ Hã kỹ sóg ag to jũ ja nĩ. Ag to sóg: “kórég ag nỹtĩ,” hé. “Vĕnh jykre há to jykrén tũ ag tóg nỹtĩgtĩ,” he sóg. “Inh japry ve sór ja tũ ag tóg nỹtĩ, inh jamĩn ti,” he sóg. ¹¹ Kỹ sóg ag to jũ nĩn kỹ (sóg) ag to vĩ jũ han kỹ tag tóg, ha mẽ. “Sỹ ag vĕnhkán han ke vĕ vĕ, hã ra ag tóg iso vĩ jũ han ja nĩ, hã kỹ ag tóg vĕnhkán han ke tũ nĩ ha. Hã kỹ ag ri ke han tũg nĩ, ājag tỹ ũri inh vĩ mẽ kỹ, he sóg mũ,” he tóg, Topě ti.

¹² Inh kanhkã, tag to jykrén, ājag tỹ Topě kato vãsãn sór tũ nĩ jé, ājag tỹ ti vĩ mranh sór tũ nĩ jé gé, ājag tỹ Topě tovãnh sór tũ nĩ jé. Ti hã ne ěg rĩnrĩr han ki kanhró nĩ', Topě ti. Hã kỹ ti tovãnh tũg nĩ. ¹³ Jagnĕ jyvĕn nĩ, kurã kar ki, ũri mũr. Ājag tỹ jagnĕ jyvĕn to tar nỹtĩn kỹ ājag tóg Topě to tar nỹtĩn ke mũ gé, ha vemnĩ, kỹ ājag kãmĩ ũ vỹ vĕnh kutu han ke tũ nĩ. Ěg tỹ ti vĩ mranh kỹ ěg tóg kutu nỹtĩ, ha mẽ, ti vĩ mranh tỹ ěg mũ sĩnvĩ nĩn kỹ. ¹⁴ Ha mẽ, Cristo tũ vỹ tỹ ěg nỹtĩ, ěg tỹ ti tovãnh sór tũ nỹtĩn kỹ. Ěg tỹ ti ki rã ve kã ěg tóg ti to tar nỹtĩ ja nĩgtĩ. Ěg tỹ ěn ri ke ti to tar nỹtĩn kỹ ěg tóg tỹ ti tũ nỹtĩ. ¹⁵ Hã kỹ tóg ěg mũ: “ājag tỹ ũri inh vĩ mẽ kỹ vĕnh kutu han tũg nĩ,” he mũ. Ājag jóg'jóg ve ag vỹ tóg vĕnh kutu hyn han' he ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg inh kato vãsãnsãn, isỹ ag jykre ve sór ja nĩn kỹ. Ag ri ke han sór tũg nĩ,” he tóg mũ ěg mũ. ¹⁶ Ũ tỹ hĕ nỹ hỹn ti vĩ mẽ kỹ ti kato vãsãnsãn ja nĩgtĩ'? Ũ tỹ ga tỹ Egito tá kã pa ja ěn ag hã ja vĕ, ha mẽ, Moisés tỹ tá ag tatĩn kãtĩg kỹ. ¹⁷ Kỹ Topě hỹn ũ tỹ hĕ to jũ ja nĩgtĩ, prỹg tỹ 40 (ke) ěn ki? Ũ tỹ ti vĩ mranh ja ěn ag hã to tóg jũ ja nĩ, hã kỹ ag tóg ga kórég ěn ki tũ' he kãn. ¹⁸ Kỹ Topě hỹn ũ tỹ hĕ to: “vĕnhkán ke tũ ag nỹtĩ ha,” he ja nĩgtĩ'? Ũ tỹ ti vĩ han sór tũ ěn ag to ke ja vĕ, mũr, ha mẽ. ¹⁹ Ag tỹ ti tovãnh kỹ, hã kỹ ag tóg ag tỹ nén ve sór ja ěn ve ja tũ nĩ sir, mũr, ha mẽ.

4

¹ Topě vỹ ěg mũ tag tóg ja nĩgtĩ gé. Ti

tỹ ẽg vẽnkhán han sór vễ, kỹ ti vĩ to ẻ he tũg nĩ. Vẽnh ki rĩr há han nĩ, ảjag tỹ to krónh ke tũ nĩn jẻ. ² Mẻ ẻg huri, Topẻ tỹ ẻg mỹ nẻn han sór mũ ẻn ti, ử tỹ ga kỏrẻg mĩ mũ ẻn ag tỹ mẻ ri ke han ẻg tẻg huri. Hả ra ag tẻg vẻkẻ mẻ ja nĩgtĩ, kri fi ja tũ ag nỹtĩgtĩ, ag tỹ mẻg mũ ra. Hả kỹ tẻg ag mỹ nẻn ử há han ja tũ nĩ, Topẻ vĩ ti. ³ Ễg tỹ ti ki ge hả kỹ ẻg tẻg vẽnkhánkán ke mũ. Hả kỹ Topẻ vĩ tag tẻ, ha mẻ: “ag to jũ nĩn kỹ sẻg ag to vĩ jũ han kỹ tag tẻ, ha mẻ. “Sỹ ag vẽnkhán han ke vẻ vẻ, hả ra ag tẻg vẽnkhán ke tũ nỹtĩ ha,” he ja ti nĩ. Topẻ vĩ vẫsỹ vẽnkhán ja nĩgtĩ, ti tỹ nẻn (ử) kar pẻ han han ti kỹ. Kỹ nẻn (ử) kar vĩ hyn han kỹ nỹtĩ ha. ⁴ Hả kỹ kurả tỹ 7 (ke) ẻn to tag tẻg rán kỹ nĩ, ha mẻ. Topẻ tỹ nẻn kar hyn han kản ja to tag tẻg rán kỹ nĩ, ha mẻ: “kurả tỹ 7 (ke) ki Topẻ vĩ vẽnkhán, ả rảnhrảj han kản kỹ,” he tẻg mũ, Topẻ vĩ rán ki. ⁵ Hả ra tẻg Israel ử ag to tag tẻ ja nĩ gẻ, hả vĩ: “kỹ ag tẻg vẽnkhánkán ke tũ nỹtĩ ha,” he mũ gẻ. ⁶ Hả kỹ ử ag tẻg vẽnkhánkán ke mũ. Vẫsỹ Topẻ tẻg ẻg jẻg'jẻg ve ag mỹ ag vẽnkhánkán ke tag tẻ ja nĩgtĩ vẻ, hả ra ag tẻg ti vĩ jẻmẻ ja tũ nĩgtĩ, hả kỹ ag tẻg vẽnkhánkán ke tũ nỹtĩ ha. Kỹ Topẻ tẻg ử ag kuprẻg ja nĩgtĩ, kỹ tẻg ag hả mỹ ag vẽnkhánkán ke ti nĩm mũ sir, ẻg hả mỹ. ⁷ Kurả tẻg nĩm ja ti nĩ gẻ, ẻg vẽnkhán ke to, hả vĩ: “ủri,” he mũ. Hả kỹ Davi tẻg kurả tẻg tag to tag rán ja nĩ, ha mẻ. Ag tỹ ga kỏrẻg ẻn tá kảpa kar kỹ, ag tỹ ga há tá junjun kar kỹ Davi tẻg tag rán ja nĩ gẻ, ha mẻ: “ảjag tỹ ửri ti vĩ mẻ kỹ vẻnh kutu han tũg nĩ,” he ja tẻg nĩ. Kurả tẻg to ken hả vẻ.

⁸ Josué vĩ Israel ag mrẻ ga há ẻn ra tĩg ja nĩgtĩ. Hả ra ag tẻg tá vẽnkhán pẻ han ja tũ nĩgtĩ ver, hả kỹ Davi vĩ ag mỹ kurả ử tẻ ja nĩ, ag vẽnkhán pẻ han ke ẻn ti tẻ ja ti nĩgtĩ. ⁹ Ha mẻ, Topẻ povo vĩ vẽnkhán ke mũ, ha vemnĩ, ti tỹ ag mỹ kurả nĩv ki. ¹⁰ Ử tỹ vẽnkhán pẻ ẻn vẻg mũ vĩ ả rảnhrảj ki vẽnkhán ke mũ, Topẻ tỹ ả rảnhrảj ki vẽnkhán mũ ẻn ri ke, kurả tỹ 7 (ke) ẻn ki. ¹¹ Hả kỹ vẫsẫsẫn, ảjag tỹ tỹ prảnh ke tũ nĩ jẻ, ảjag tỹ ga kỏrẻg kri mũ ja ẻn ag nẻn ti

vĩ mranh tũ nĩ jẻ, ảjag tỹ ảjag vẽnkhán ke ẻn ve jẻ.

¹² Topẻ vĩ hả tugrĩn ẻg tẻg rĩnrĩr nỹtĩ. ả vĩ hả tỹ tẻg nẻn kar hyn han tĩ. Rẻgro jả rẻgre vĩ nẻn (ử) kym há nỹgtĩ. Hả ra Topẻ vĩ vĩ ti tỹ nẻn (ử) kym há kảfẻr han tĩ, kỹ ti vĩ tẻg ẻg kảra rả tĩ, ẻg nĩ ti kảra, ẻg kukả ti kảra ke gẻ, ẻg krĩ ti kảra ke gẻ, ẻg kuprẻg ti kảra tẻg rả tĩ gẻ. Kỹ tẻg ẻg tỹ nẻn (ử) to jykrẻn mũ kar ki kanhrẻ nĩ, ẻg tỹ nẻn (ử) han sór mũ ki kanhrẻ kar ti nĩ gẻ, Topẻ ti. ¹³ Nẻn (ử) kar ki kanhrẻ tẻg nĩ, Topẻ ti, ả tỹ nẻn han mũ kar ki kanhrẻ tẻg nĩ. Nẻn ử tẻg ti mỹ vẻnh pẻju kỹ nĩ tũ pẻ nĩ. Ử tẻg ti vatánh tá nẻn ử han ke tũ pẻ nĩ gẻ. Ki kanhrẻ kar ti nĩ, ử tỹ ẻg jykre tugnỹm ke mũ ẻn ti.

Jesus tỹ ẻg jagfy vẻnh ke

¹⁴ Ti to tar nỹtĩmnĩ, ha mẻ. Ti ki rả kỹ ảjag nỹtĩ, kỹ ti to tar nỹtĩmnĩ. Ễg jagfy Topẻ tũ ki rĩr tĩ to pả'i mág vĩ nĩ nĩ, hả vĩ: Jesus, he mũ, Topẻ kỏsin, he mũ. Ễn vĩ kanhkả tá jun huri. ¹⁵ Ti pi(jẻ) ẻg krẻj nỹtĩ tag ki kagtĩg nĩ'. Ki kanhrẻ tẻg nĩ mỹr. Ễg ri kẻn tẻg jagtar nĩ ja nĩgtĩ gẻ, kỹ Japo vĩ ti tỹ Topẻ vĩ mranh han sór ja nĩgtĩ gẻ, hả ra tẻg inhhả mranh ja tũ nĩgtĩ. ¹⁶ Hả kỹ ẻg tẻg Topẻ mrẻ vẻmẻn ke mũ, jatun mỹ. Mũmẻg vảnh nỹtĩ jẻ ẻg tẻg ke mũ. Ễg jagảgtẫn jẻ tẻg ke mũ, Topẻ ti, kỹ tẻg ẻg tar han ke mũ gẻ, ẻg krẻj nỹtĩn kỹ.

5

¹ Ễprả ke tỹ Topẻ tũ ki rĩr tĩ to pả'i mág jykre vĩ ge nỹgtĩ, ha mẻ. ả mrẻ ke ag jagfy tẻg vĩ tĩ, Topẻ mrẻ, kỹ tẻg ag jagfy Topẻ mỹ nẻn ử pũn tĩ gẻ, kỹ tẻg ag mẻg tảnh kỹ pũn tĩ gẻ, ag tỹ Topẻ vĩ mranh ja tugrĩn. ² Hả ra tẻg tỹ ẻprả ke nĩ gẻ, ag mrẻ, ag krẻj ri ke tẻg nĩ gẻ, hả kỹ tẻg ag krẻj nỹtĩ ra ag jagảgtẫn há han tĩ, ử tỹ Topẻ vĩ mranh sór tũ ra mranh mũ ẻn ag. ³ Mranh tẻg tĩ gẻ, Topẻ tũ ki rĩr tĩ to pả'i mág ẻn ti, hả kỹ tẻg ả tỹ mranh mũ ẻn to Topẻ mỹ tảnh kỹ pũn tĩ gẻ, ả mrẻ ke ag tũ ẻn mrẻ. ⁴ Hả ra tẻg vẻso: “inh hỹn Topẻ tũ ki rĩr sór mũ, kỹ inh hỹn tỹ tag to pả'i mág

ninh mũ,” henh ke tũ pẽ nĩ. Topẽ hã ne ù to: “isũ ki rĩr tĩ to pã'i mág vỹ tỹ ã ninh mũ,” he tĩ', ti tỹ vãsỹ Arão kuprẽg vén ên ri ke.

⁵ Hã kỹ Cristo vỹ vėsóg ki tag to jykrén ja tũ nĩ gé. Ti pi(jé) vėsỹ pã'i han ja nĩgtĩ', vėsỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ ên to pã'i mág han sór ja tũ tóg nĩgtĩ'. Topẽ hã ne ti mỹ: “inh kósin vỹ tỹ ã nĩ,” he ja nĩ'. “Uri sóg ã mỹ: tỹ inh ã panh nĩ, he mũ,” he ja ti nĩ, Topẽ ti, Jesus mỹ. ⁶ Kỹ tóg ti mỹ tag tó gé, kỹ tóg rán kỹ nĩ gé, Topẽ vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki, ha mẽ: “isũ ki rĩr jé ã tóg ke mũ. Tũ' henh ke tũ ti ninh mũ, ã tỹ isũ ki rĩr nĩ ti, Melquisedeque tỹ isũ ki rĩr mũ ên ri ke,” he ja ti nĩ gé, Cristo mỹ, Topẽ ti.

⁷ Jesus vỹ, ã tỹ ga mĩ tĩg kỹ jagtar nĩn kỹ (tóg) Topẽ mỹ to vĩ', to vĩ' he ja nĩgtĩ, ti tỹ ti kren han jé, ti ter tũ nĩ jé. Kỹ tóg fỹ gé, Topẽ mré vémén kỹ. Vėsỹrénh jagy han tóg. Kỹ Topẽ vỹ ti vỹ jẽmẽ ja nĩ, Jesus tỹ ti mỹ to vĩn kỹ. Topẽ mỹ tóg tỹ ùn há nĩ, Jesus ti, hã kỹ tóg ti vỹ jẽmẽ ja nĩ. ⁸ Topẽ kósin vỹ tỹ ti nĩ, Jesus ti, hã ra tóg ã jagtar tugrĩn (tóg) Topẽ tỹ nén tó mũ ki kanhrãn kãn ja nĩ, ti tỹ Topẽ vỹ hã han jé. ⁹ Ti tỹ vènh kanhrãn kãn kỹ tóg êg kren pẽ han ki kanhró nĩ ge sir. Êg jagfỹ tóg ter ja nĩ, kỹ tóg êg kren han mũ, êg tỹ ti vỹ ki króm kỹ. ¹⁰ Topẽ vỹ ti mỹ: “inh mỹ isũ ag ki rĩrmnĩ, to pã'i mág vỹ tỹ ã nĩ, Melquisedeque ên ri ke,” he ja nĩ. Hã kỹ tóg tỹ pa'i nĩ, Jesus ti.

Êg tỹ ti to krónh kenh ke tũ

¹¹ Sỹ ãjag mỹ tag kãmén kãn sór mũ ra tóg jagy tĩ. Tó jagy ti tĩ, tag ti. Kỹ ãjag tóg mẽ há han tũ nĩgtĩ gé. ãjag pi(jé) krĩ há nỹtĩ ver'. ¹² ãjag tỹ ù ag kanhrãn ke vè vè, ãjag tỹ vãsỹ Topẽ vỹ mẽ ja nỹtĩn kỹ. Hã ra ãjag tóg ver ki kagtĩg nỹtĩ. ãjag kã ù tỹ ãjag mỹ Jesus kãmén vén ên tó mãn kỹ tóg há nỹnh mũ vè. Gĩr kãsir ri ke ãjag nỹtĩ. Gĩr kãsir ag vỹ leite hã kron tĩ, ãjag tỹ ver kãsir nỹtĩn kỹ. ¹³ Jãvo ùn sanh ag hã vỹ vèjẽn kufy ko tĩ'. Gĩr tỹ leite kron mũ ri ke ãjag nỹtĩ, ãjag tỹ Jesus kãme ên ki kanhrãn kãn tũ nỹtĩn kỹ ver. ¹⁴ Û tỹ to

jykrén há han mũ ên vỹ ùn sanh há ri ke nĩ, kỹ tóg ki kanhró nĩ. “Tag vỹ há nĩ, tag vỹ há tũ nĩ, tag vỹ kuryj nĩ, jãvo tag vỹ kygnẽ kỹ nĩ,” he jé tóg ke mũ, ù tỹ ki kanhrãn há han mũ ên.

6

¹ ãjag tỹ ver gĩr kãsir ri ke nỹtĩ ra sóg ãjag mỹ Jesus kãmén vén ja ên tó sór tũ nĩ ha. Sỹ ãjag mỹ ùn sanh ag tũ kãmén sór vè ha, ãjag tỹ ver to tar nỹtĩ tũ ra. Jesus kãmén vén jã ên hã vè, gĩr tỹ ã pafa ja kron ên ri ken hã vè, ha mẽ: vènh jykre kórég tovãnh jé êg tóg ke mũ, êg tỹ nén to ter ke mũ ên tovãnh kãn jé êg tóg ke mũ. Topẽ ki rã jé êg tóg ke mũ. ² Û tỹ ti ki rã mũ ên kype jé êg tóg ke mũ, kỹ êg tóg ti kri êg nĩgé finh ke mũ gé, ti tỹ êg mré Jesus ki rã kỹ jé jé. Kar kỹ êg tóg êg ter kar kỹ rĩr mãn ên to jykrén ke mũ gé, Topẽ tỹ êg jykre tugnỹm ke ên to. Vènh kãme tag kar vỹ gĩr tỹ ã pafa ja kron ên ri ke nĩ. ³ Tag tó mãn sór tũ inh nĩ ha, ãjag tỹ vãsỹ mẽ ja tag. Sỹ ãjag mỹ tag pãte Jesus kãmén sór vè, kỹ tóg ùn sanh tỹ vèjẽn kufy ko ên ri ke nĩ. Topẽ tỹ tag to isar han kỹ sóg ãjag mỹ kãmén há han ke mũ.

⁴ Ha mẽ, êg kãmĩ ù ag tóg ag tỹ Topẽ ki rã kar kỹ (ag tóg) ti tovãnh pẽ han ja nĩgtĩ. Kỹ ag tóg ti ki ge mãn ke tũ nỹtĩ ha. Êg tỹ Topẽ ki ge kỹ tóg êg kanhrãn ke mũ, vènh jykre há ki. Topẽ vỹ êg mỹ kanhkã tá vènh jykre há ên nĩm mũ. Êg mỹ tóg ã kuprĩg jèneg mũ gé.

⁵ Topẽ vỹ há nĩ ên vèg êg tóg tĩ. Êg tỹ kanhkã tá nén venh ke ên ve sĩ han êg tóg tĩ, èprã, êg tỹ Topẽ ki ge kỹ. ⁶ Û tỹ ti jykre tag ve kar kỹ ti tovãnh pẽ han kỹ tóg vènhmỹ nĩ. Kỹ tóg ti ki rã mãn ke tũ nĩ ha, ã jykre kórég tovãnh mãn ke tũ ti nĩ ha, ù tỹ ti tovãnh pẽ han mũ ên ti. Ha vé, êg tỹ ti ki rã há han kar kỹ ti tovãnh kỹ êg tóg ti tỹ cruz to sa mãn ri ke han mãn mũ sir, Topẽ kósin ti. Êg tỹ vènh kar tỹ ti to é he han mãn vè sir.

⁷ Êpỹ ri ke ti nĩ, ha mẽ. Ta tỹ ti kri kutẽ kỹ ga mrãn kỹ êg jakré tóg mog há han tĩ, êg tỹ ga há ki ti krãn ti kỹ. Êg tỹ êpỹ há ri ke nỹtĩn kỹ, êg tỹ Topẽ mỹ vènh jykre há han kỹ tóg êg ve há han

mũ, Topě ti. ⁸ Ěpỹ ũ tóg hã ra kórég nĩ. Kỹ sónh hã tóg ki munmur tĩ, vãnh ti ke gé, kỹ tóg mogmog kónãn tĩ sir, ěg jakré ti. Ěg tỹ ěpỹ kórég ěn ri ke nỹtĩn kỹ Topě vỹ ěg tovãnh ke mũ sir, kỹ tóg ěg mỹ vỹ kónãn han ke mũ, kỹ ěg kejẽn pũr ke mũ, kurã ěn kã.

⁹ Ha mẽ, vỹ tar han inh huri. Hã ra ãjag tóg ti jagy tag venh ke tũ pẽ nĩ, ki kanhró inh nĩ. Ājag to sóg há nĩ. Krenkren jé ãjag tóg ke mũ, ki kanhró inh nĩ. ¹⁰ Rãnrãj há han ãjag tóg tĩ. Ti to ãjag há tãvĩ nỹtĩ. Ti tũ ki rĩr há han ãjag tóg tĩ gé. Topě vỹ tag vэг tĩ, ãjag rãnrãj há tag. Tĩ pi(jé) kã jatu nĩgtĩ'. Věnh jykre věnhmỹ han tũ pẽ ti nĩgtĩ, Topě ti. ¹¹ Hã ra sóg ãjag mỹ tag tó, ãjag tỹ ti to tar tãvĩ nỹtĩ jé, ãjag tỹ ti to krónh ke tũ nĩjé. Kỹ ãjag tóg venh ke mũ, ãjag tỹ nén (ũ) ve sór mũ ěn ti. ¹² Ājag tỹ ti to krónh ken kỹ tóg kórég nĩ. ũ tóg ěg jo Topě ki rã ja nĩgtĩ, hã ra ag tóg ti tovãnh ja tũ pẽ nĩgtĩ, kỹ ag tóg hur vé, Topě tỹ ěg mỹ nén ven sór mũ ěn ti. Tag ag ri ke han nĩ, ũ tỹ ěg jo ti tovãnh jãvãnh ěn ag ri ke han nĩ.

Topě tỹ ã vỹ ěn han kãn ke

¹³⁻¹⁴ Topě vỹ Abraão mỹ: “ã to vỹ há han jé sóg ke mũ, ã krẽ e han jé sóg ke mũ,” he ja nĩ. Kỹ tóg ti mỹ: “ã pi(jé) tag venh ke tũ nĩ', inh hã vỹ ki kanhró nĩ,” he ja nĩ gé. ũ tỹ ti kãfór nĩ ra tóg ěn to: “ti hã vỹ ki kanhró nĩ,” henh ke vỹ vỹ. Hã ra ũ tóg Topě kãfór nĩ tũ nĩ, hã kỹ tóg: “inh hã vỹ ki kanhró nĩ,” he ja nĩ, Topě ti. ¹⁵ Kỹ Abraão vỹ Topě tỹ ti mỹ nén tó ja tag to tar nĩ ja nĩgtĩ gé. Jatun mỹ tóg ã kósin ke ěn jãvãnh ja nĩgtĩ, hã kỹ tóg kejẽn ti vé.

¹⁶ Ěprã ke ag vỹ, ag tỹ jagně mỹ vỹ há han sór kỹ ag tóg jagně mỹ: “inh kri nĩ ěn vỹ ki kanhró nĩ, sỹ ã mỹ nén han ke ti,” he tĩ. Tag tó kỹ ag tóg jagně jũ tỹ tũ' he tĩ. ũ tỹ tag tó kỹ ag tóg ki kanhró nỹtĩ, ti tỹ ki hã tó ja ti. Ěprã ke ag jykre hã vỹ. ¹⁷ Věnh jykre tag han ja ti nĩ, Topě ti, ti tỹ ěg mỹ ã vỹ jěnen kỹ. Ti tỹ ěg mỹ nén tó ja ěn ve jé ěg tóg ke mũ. Ěg tỹ tag ki kanhrãn há han hã jé tóg ěg mỹ: “ki kanhró inh nĩ,” he ja

nĩ. Tó ũ han mãn ke tũ ti nĩ ha. Ā tỹ tó ja ěn hã han jé tóg ke mũ, ti tỹ: “ki kanhró inh nĩ,” hen kỹ. ¹⁸ Ti vỹ régre to ěg tóg ki kanhrãn há han tĩ. Ěg mỹ tó kar kỹ tóg: “ki kanhró inh nĩ,” he ja nĩ gé. Ti vỹ régre hã vỹ. Hã kỹ ěg tóg venh ke mũ, ti tỹ ěg mỹ nén tó ja ti. Tó ũ han mãn ke tũ ti nĩ ha, hã ra tóg ón ja tũ nĩ gé, ti tỹ ón ki kagtũg nĩn kỹ. Ti tỹ ěg mỹ nén tó ja ěn ve sór ěg tóg mũ, hã vỹ: kankã, he mũ, hã kỹ tóg ěg hã mỹ tó ja nĩ, Topě ti. ¹⁹ Ěg tỹ kankã ve sór kỹ ěg tóg to krónh ke tũ nĩgtĩ. Ěg tỹ kankã tá ũn ve sór mũ hã vỹ ěg tar han tĩ, ěg tỹ tỹ prãnh ke tũ nĩjé. Tá jun jé ěg tóg ke mũ, ha vemnĩ, Topě jamã tá. ²⁰ Jesus vỹ tá jun vén, ěg jo, kỹ tóg ěg mỹ Topě to ěpřy ti han, Topě to ěmĩn ti. Ěg jagfy tóg tỹ Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág nĩ, Melquisedeque ěn ri ke. Kurã krỹg ja tũ ti nĩ, ti tỹ tỹ pã'i nĩ ti. Kỹ tóg ěg jo Topě rĩnja tá nĩ nĩ, ěg tỹ ti nón tá junjun jé gé.

7

Melquisedeque kãme

¹ Melquisedeque ěn vỹ tỹ pã'i mág nĩ ja nĩgtĩ, cidade tỹ Salém kri, kỹ tóg Topě tũ ki rĩr nĩ ja nĩgtĩ gé, ũ tỹ věnh kar kri ke nĩ ěn tũ ki. Abraão vỹ pã'i tỹ 4 (ke) ěn mré věnh génh han ja nĩ. Ti tỹ ag kãgtén kar kỹ Melquisedeque ěn vỹ ti kato tẽ, kỹ tóg ti mỹ: “Topě vỹ ã ve há han, kỹ tóg ã ve há han mãn ke mũ gé,” he mũ. ² Kỹ Abraão vỹ ti mỹ dízimo ěn nĩm mũ sir, ã tũ tỹ 10 (ke) kar ki tóg ũn pir nĩm mũ sir, Melquisedeque mỹ, ti tỹ ũn kato tẽ mũ ěn ag tũ mãn ja tỹ dízimo ěn ti. Ti jiji to ken hã vỹ, hã vỹ: věnh jykre kuryj to pã'i, he mũ, hã vỹ: Melquisedeque, he mũ. Kỹ tóg tỹ cidade tỹ Salém to pã'i nĩ, hã vỹ: ũn krĩ kuprã ěn ag pã'i, he mũ. ³ Panh tũ ti nĩ, mỹnh tũ ke gé, jóg'jóg ve tũ ti nĩ gé. ũ ki mur já tũ ti nĩ, kỹ tóg ter ja tũ nĩ gé. Topě kósin ri ke ja ti nĩ. Topě tũ ki rĩr kỹ tóg nĩ nĩ, ti kurã vỹ krỹg ja tũ nĩ, Melquisedeque kurã ti.

⁴ Pã'i mág pẽ vỹ, Melquisedeque ti, hã kỹ Abraão vỹ ti mỹ ã tũ tỹ dízimo nĩm ja nĩ gé. Hã ki ěg tóg

ki kanhró nýtí, ti tỹ Abraão kãfór nĩ ti, Melquisedeque ti. ⁵ Û tỹ Israel ag kãmĩ dízimo mǎg tĩ ag vỹ tỹ Levi krê nýtí, ù tỹ Topê tũ ki rĩr tĩ ên ag. Æjag mré ke ki ag tóg dízimo ên mǎg tĩ, ag kar tỹ tỹ Abraão krê'krê nýtí ra. ⁶ Hã ra Melquisedeque pi(jé) tỹ Abraão mré ke nĩ ja nĩgtĩ'. Ge ra Abraão tóg ti mỹ dízimo ên nĩm ja nĩ, kỹ tóg ti mỹ: “Topê vỹ ã ve há han,” he mũ gé, Melquisedeque ti, Abraão mỹ, Topê tỹ Abraão mré vēmén kar kỹ, Topê tỹ ti mỹ: “ã kófa ra ã kósin ke mũ,” he kar kỹ. ⁷ Kỹ tóg Abraão kãfór nĩ, Melquisedeque ti, ti tỹ ti mỹ: “Topê vỹ ã ve há han,” hen kỹ. Ti kri ke vỹ tỹ ti jẽ.

⁸ Levi krê'krê ên vỹ tỹ êprã ke nýtí gé, ù tỹ ãjag mré ke ki dízimo mǎg tĩ ên ag. Hã ra Melquisedeque vỹ ter ja tũ nĩ nẽji, hã kỹ tóg rán kỹ nĩ, Topê vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki. Ûn ter tũ vỹ Abraão ki dízimo mǎn ja nĩ, hã vỹ: Melquisedeque, he mũ. ⁹ Kỹ, Abraão tỹ ti mỹ dízimo nĩm ên kã tóg ã krê'krê kósin tỹ Levi jagfy ti mỹ dízimo nĩm ja nĩ gé, Melquisedeque mỹ. Hã kỹ Levi krê'krê ag vỹ ãjag mré ke ag ki dízimo ve ja nĩgtĩ gé sir. ¹⁰ Abraão tỹ Melquisedeque mỹ dízimo nĩm ên kã Levi vỹ mur ja tũ nĩ ver, hã kỹ ti jóg'jóg ve tỹ Abraão vỹ ti jagfy dízimo nĩm ja nĩ. Nĩm kar kỹ tóg kejẽn Levi vovo han mũ sir, Abraão ti, Melquisedeque tỹ ti mré vēmén kar kỹ.

¹¹ Topê tỹ Levi krê'krê ag mỹ: “isũ ki rĩrmnĩ,” he ên kã tóg ag mỹ tag to vẽn h jykre nĩm ja nĩgtĩ gé, ag tỹ ki rĩr ke to. Ag hã tỹ ki rĩr há han ke vẽ vẽ, hã ra ag tóg ki rĩr kãn jã tũ nĩ, hã kỹ Topê tóg ù tỹ ki rĩr ke mũ ù jẽnẽ ja nĩ, ù tỹ Melquisedeque ri ke ên, hã vỹ: Jesus Cristo, he mũ. Ag tỹ ki rĩr há han ja nĩ ra Topê hỹn ti jẽnẽnh ke tũ nĩ vẽ, kỹ Arão krê'krê ên ag hã vỹ ki rĩr nýtĩnh ke vẽ vẽ. ¹² Kỹ, Jesus tỹ Topê tũ ki rĩr kỹ Topê vỹ ti mỹ tag to vẽn h jykre tãg han ja nĩ gé. ¹³⁻¹⁴ Hã kỹ tóg ki rĩr nĩ sir. Ti pi(jé) tỹ Levi krê'krê ag kã ù nĩ', êg Senhor tỹ Jesus ti. Judá krê'krê ag kã

ũ vỹ tỹ ti nĩ. Ge ra tóg Topê tũ ki rĩr mũ. Judá krê'krê ù tóg Topê tũ ki rĩr ke tũ tĩ vẽ, ag tỹ Topê mỹ nèn ù pũn ke tũ vẽ vẽ. Ag rãnrãj tũ vẽ vẽ, tag, Judá krê'krê ag, kỹ Moisés tóg ag to nèn ù tó ja tũ nĩ gé, ti tỹ Topê tũ ki rĩr ke tag rán kỹ. Hã ra Jesus tóg Topê tũ ag ki rĩr jẽ, ti tỹ tỹ Judá krê'krê ag kã ù nĩ ra. Topê tỹ ti mỹ vẽn h jykre tãg nĩm hã vẽ.

Jesus tỹ Melquisedeque ri ke nĩ

¹⁵ Levi krê'krê ag vỹ Topê rãnrãj han kãn ki kagtĩg ja nĩgtĩ. Hã kỹ Topê tóg ã tũ ki rĩr ke ù jé prẽr, ù tỹ Melquisedeque ri ke ên, hã vỹ: êg Senhor tỹ Jesus, he mũ. Hã ki êg tóg vэг tĩ, Levi krê'krê ag tỹ ti rãnrãj han ki kagtĩg nýtí ti. ¹⁶ Kỹ êg Senhor tỹ Jesus pi(jé) êprã ke ag jykre ri ke han kỹ Topê tũ ki rĩr mũ', kỹ êprã ke ù vỹ: “ha ki rĩr,” he ja tũ nĩ gé. Topê tỹ ti mỹ nèn tó jan hã vẽ. Ter mǎn ke tũ ti nĩ ha, hã kỹ tóg ki rĩr há han mũ ha. ¹⁷ Ti to tag tóg rán kỹ nĩ, Topê vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki, ha mẽ: “isũ ki rĩr jé ã tóg ke mũ. Tũ' henh ke tũ (pè) ti nĩ, ã tỹ isũ ki rĩr nĩ ti, Melquisedeque tỹ isũ ki rĩr nĩ ên ri ke,” he ja ti nĩ. ¹⁸ Tag tó kỹ tóg Moisés jykre ên tỹ tũ' he mũ, ti krój nĩn kỹ, ti tỹ êg há han mǎn ki kagtĩg nĩn kỹ. ¹⁹ Hỹ, Moisés jykre ên vỹ êg tar han ki kagtĩg ja nĩgtĩ, êg tỹ Topê vỹ ki króm han ki kagtĩg ja tóg nĩgtĩ, kỹ êg ti jykre han sór mũ ra kanhkã tá jun ke tũ nĩ, êg tỹ Moisés jykre han mũ ra. Vãhã Topê tóg êg mỹ vẽn h jykre tãg nĩm ja nĩ, ù tỹ Moisés jykre kãfór nĩ ên, hã vỹ: Jesus jykre, he mũ. Kỹ êg tóg Jesus tũgrĩn Topê nĩgja tá junjun ke mũ.

²⁰ Tag to Topê tóg vỹ kãfór han ja nĩ. Moisés tỹ Levi krê'krê mỹ: “Topê tũ ki rĩrmnĩ,” hen kỹ tóg vỹ kãfór han ja tũ nĩ. ²¹ Hã ra Topê tóg Jesus mỹ tag tó. Ti mỹ tóg: “isũ ag ki rĩr jé ã tóg ke mũ,” he ja nĩ. “Tũg ke tũ ti nĩ, ã tỹ isũ ag ki rĩr tĩ ên ti. Vĩ kãfór han inh mỹr. Tó ù han mǎn ke tũ sóg nĩ, vẽn h jykre ù han mǎn ke tũ sóg nĩ,” he ja tóg nĩ, êg jóg mág ti, ã kósin mỹ. ²² Hã kỹ Jesus jykre vỹ Moisés jykre kãfór nĩ, Jesus tỹ êg mỹ vẽn h jykre tãg nĩm mũ ên. ²³ Nèn ù ki tóg sir Moisés jykre ri ke tũ nĩ,

Jesus jykre ti, ha mẽ. Moisés jykre ki Topê tũ ki rĩr tĩ ag vỹ e ja nỹtĩgtĩ. Ājag kã ũ ter kỹ ag tóg jagnê jēgja kã ũ fēg' he ja nĩgtĩ, ti tỹ Topê mỹ ti tũ ki rĩr jé. Hã kỹ ag tóg e ja nỹtĩgtĩ, Moisés jykre ki Topê tũ ki rĩr tĩ ag. ²⁴ Hã ra Jesus vỹ ter mãn ke tũ nĩ inhhã, Topê tũ ki rĩr tóg nĩ nĩ, ũ tóg ti jēgja kã jēnh ke tũ nĩ. ²⁵ Hã kỹ tóg ã tỹ ũn ki rĩr nĩ mũ ag kar krenkren han tĩ, ũ tỹ ti tigrĩn Topê jamã tá junjun ke mũ ěn ag kar. Rĩr tóg nĩ nĩ, kỹ tóg ěg jagfy Topê mré vēmén tĩ. Kurã krỹg ja tũ ti nĩ, Jesus ti.

²⁶ Ēg to ti há nĩ, Jesus ti, ti tỹ ěg jagfy Topê tũ ki rĩr nĩn kỹ. Topê kósin vỹ tỹ ti nĩ. Kygnê ja tũ pē ti nĩ. Nén ũ kórég venh ke tũ ěg nĩ, ti ki. Topê vĩ mranh tĩ ag mré ke tũ vē. Kỹ tóg tỹ kanhkã tãn kar ag kri ke nĩ gé sir, ũri. ²⁷ Ēprã ke ag tỹ Topê tũ ki rĩr nỹtĩn kỹ ag tóg ājag tỹ Topê vĩ mranh ja tigrĩn Topê mỹ nén ũ pũn vén tĩ, kurã kar ki, kar kỹ ag tóg ājag mré ke ag tỹ Topê vĩ mranh tigrĩn ag jagfy Topê mỹ nén ũ pũn tĩ gé sir. Jesus vỹ Topê vĩ mranh ja tũ nĩ inhhã. Hã kỹ tóg, ã tỹ vēnh fēg kỹ tóg ag tỹ Topê mỹ nén ũ pũn ri ke han. Vēnh fēg pir han tóg, kỹ tóg ã tỹ vēnh fēg pir ěn ki ěg tỹ Topê vĩ mranh e ja ěn tỹ tũ' he kãn. ²⁸ Moisés tỹ ěprã ke ag mỹ: “Topê tũ ki rĩr,” hen kỹ ag tóg ki rĩr mũ, hã ra ag tóg kygnê mág kỹ nỹtĩ ja nĩgtĩ gé, ag tỹ tỹ ěprã ke nỹtĩn kỹ. Hã ra Topê tóg vēnh jykre tãg han kỹ tóg ã kósin mỹ: “ki rĩr jé ã tóg ke mũ, tag to sóg vĩ kãfór han mũ,” he ja nĩ. ũ tỹ kygnê ja tũ pē ěn mỹ tóg tag tó ja nĩ, hã kỹ tóg kygnēnh ke tũ pē nĩ gé.

8

Jesus hã tỹ ěg jagfy Topê tũ ki rĩr

¹ Ha mẽ, sỹ ājag mỹ nén kãmén ja ti. Tag tó sór ja inh nĩ, ha mẽ. Ēg jagfy Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág hã vỹ nĩ nĩ. Topê pēgja tá tóg nĩ nĩ, kanhkã tá. ² Topê nĩgja pē ěn pi(jé) tỹ ěprã ke ag tỹ há nĩ'. Topê hã tỹ há vē, ěn ti. Ēn tá tóg nĩ nĩ, ěg jagfy, Topê tũ ki rĩr nĩ ěn ti.

³ Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág jykren hã vē, ha mẽ. Topê mỹ ag tóg nén ũ nĩ pũn tĩ, nén ũ ũ ke gé. Kỹ ũ tỹ ěg jagfy Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág tag vỹ Topê mỹ nén (ũ) nĩm ke mũ gé, Jesus ti, hã vỹ: vēnh fēg, he mũ. ⁴ Ti tỹ ver tag mĩ ga kri mũ ag mré ga kri tĩ ra Topê tóg ti mỹ vēnh rãnrãj tag nĩm ke tũ nĩ vē, ti tỹ Topê tũ ki rĩr jé. Ēprã ũ tỹ Topê tũ ki rĩr mũ ag vỹ nỹtĩ ver, ũ tỹ Judeu ag jykre ki Topê tũ ki rĩr mũ ũ ag. ⁵ Topê jo ĩn krēm ag tóg nén ũ nĩ pũn tĩ, Moisés tỹ ag mỹ vēnh jykre nĩm kỹ. Topê vỹ Moisés mỹ tó ja nĩ, ti tỹ kur tỹ Topê jo ĩn han jé. Ti mỹ tóg: “ã mỹ sóg ã tỹ nén han ke mũ ěn ti ven kãn huri,” he mũ. “Ā tỹ pãnónh kri nĩ ěn kã sóg ã mỹ ven kãn. Sỹ ã mỹ nén ven mũ ěn hã han nĩ,” he ja tóg nĩ, Topê ti, Moisés mỹ, hã kỹ tóg han. ĩn ěn krēm ag tóg ũri nén ũ ũ pũn tĩ, Judeu ag jykre ki, Topê tũ ki rĩr tĩ ag. Hã ra tóg tỹ kanhkã tá vēnh jykre tag hã pē tũ nĩ ver. Nén sĩ ki tóg ri ke nĩ, ag tỹ nén han mũ ti, kanhkã tá vēnh jykre ri ke sĩ ti nĩ. Jesus hã vỹ kanhkã tá vēnh jykre pē ěn han kãn mũ.

⁶ Hã kỹ Jesus rãnrãj vỹ ěprã ke ag rãnrãj kãfór nĩ. Topê vỹ ěg mỹ Jesus jēnē, ti tỹ ěg mỹ vēnh jykre tãg nĩm jé, kỹ tóg ti tỹ Moisés tỹ ěg mỹ vēnh jykre há nĩm ěn há kãfór nĩ. Kỹ tóg ěg mỹ nén ũ há tãvĩ han ke mũ, Topê ti, ti tỹ Jesus jēnēn kỹ. Hã kỹ Jesus rãnrãj vỹ Moisés rãnrãj kãfór nĩ, Jesus tỹ ěg mỹ vēnh pãte fón ken kỹ. ⁷ Topê mỹ tóg pãgsĩ ja nĩ, ã tỹ Moisés mỹ vēnh jykre nĩm ja ěn ti, hã kỹ tóg vēnh jykre tãg han to jykrén ja nĩ. ⁸ Ā povo jykre ve kỹ tóg ti mỹ kórég nĩ, hã kỹ tóg tag tó, ha mẽ. “Kãnhmar sóg povo tỹ Israel mỹ vēnh jykre tãg nĩm ke mũ, Judá krē'krē ag mỹ ke gé,” he ja tóg nĩ, ěg jóg mág ti. ⁹ Vēnh jykre tãg tag vỹ isỹ ag jóg'jóg ve ag mỹ vēnh jykre nĩm ja ěn ri ke tũ nĩnh mũ. Ag jóg'jóg ve ag mỹ sóg vēnh jykre ũ nĩm ja nĩ gé, isỹ ga tỹ Egito tá ag kãpan kỹ. Ag nĩgé kãgmĩ kỹ sóg ag tatĩn kãtĩ mũ, ag ga pē ra. Hã ra ag tóg isỹ ag mỹ vēnh jykre nĩm ja ěn mranh, hã kỹ sóg sir ag togvãnh ja

nĩ,” he tóg, ěg jóg mág ti. ¹⁰ “Hã ra sóg vãhã ag mÿ vënh jykre tãg han sór mũ, povo tÿ Israel ag mÿ, ha mẽ,” he tóg, ěg jóg mág ti. “Ăjag krĩ tÿ ag tóg isÿ ag jyvën mũ ěn ki kanhrãn ke mũ, kÿ ag tóg han sór ke mũ gé, ti tÿ ag fe kãkã nĩn kÿ. Ag Topẽ vÿ tÿ inh nĩnh mũ, kÿ ag tóg tÿ inh krẽ nÿtĩnh ke mũ gé, ěn kã. ¹¹ Kÿ ũ tóg ã mré ke ag kanhrãn mãn ke tũ nĩ ha. “Ěg jóg mág vÿ ge nĩgtĩ, ge ti nĩgtĩ,” he mãn ke tũ ag nÿtĩ ha, jagnẽ mÿ. Ag kar vÿ inh ki kanhró nÿtĩnh mũ, ěn kã, ũn kãsir ag, ũn mág ag ke gé, ěn kã. ¹² Ag tÿ inh vĩ mranh mũ (hã) ra sóg ge ra ag jagãgtãn ke mũ. Vënh pãte fón jé sóg ke mũ, ag tÿ inh vĩ mranh ja ěn ti,” he ja tóg nĩ, Topẽ ti.

¹³ Kÿ, Topẽ tÿ vënh jykre tãg han kÿ vënh jykre ve ěn vÿ ti mÿ tÿ vënh jykre si nĩ sir. Hã ra nén (ũ) si kar ěn vÿ kejën tũ' henh ke mũ, kãnhmar.

9

Vãšÿ Topẽ jykre mré ũri Topẽ jykre

¹ Topẽ tÿ ag mÿ vënh jykre ve ěn nĩm kÿ tóg ag mÿ ag tÿ nén han ke ěn kãmén ja nĩ. Ag tÿ ti jo ĩn han tó ja ti nĩ, kar kÿ tóg ag tÿ ti jo ĩn krẽm ti mré vëmén ke tó ja nĩ gé, ag tÿ ti mÿ nén (ũ) pũn ke ti ke gé. ² Kÿ ag tóg kur tÿ ĩn ěn han, ti tÿ tÿ Topẽ jo ĩn jẽ jé. Hã ra tóg vënh kãpãm kÿ nĩ, kur tÿ ke gé, kÿ ag tóg ĩn vãfynyn ki jun vén mũ ěn to ag tóg: “Topẽ mré vĩ jafã,” he tĩ. Ěn tá mesa kri vela tÿ kri vin jafã vÿ jẽ, kar kÿ mesa ti ke gé, mesa tÿ kri pão vin jafã ěn. ³ Tag pãte tóg kur nĩ, jãnkã tÿ kur, kÿ kur ěn pãte ĩn vãfynyn ũ vÿ nĩ gé, ũn sĩ. Ěn to ag tóg: “Topẽ nĩg jafã,” he tĩ, ĩn vãfynyn ěn to. ⁴ Tá tóg Topẽ mÿ kri nén (ũ) pũn jafã nĩ, ouro tÿ há ti. Kri ag tóg nén ũ ger há pũn tĩ, ouro ěn kri. Kar kÿ Topẽ caixa vÿ tá nÿ gé. Ti to tĩr hã vÿ tÿ ouro nĩ. Caixa ěn kãkã ouro tÿ pénky vÿ nĩ, kÿ kanhkã tá vëjën vÿ pénky ěn ki nĩ, Topẽ tÿ ag mÿ pão jënẽ ěn ti, ag tÿ ga kórég kri mũn kÿ. Kar kÿ Arão vãtó vÿ kã nÿ gé, ti kãtó ti, kãtó féj mũ ěn ti. Caixa ěn kãkã tóg nÿ nĩ, vãtó ěn ti. Kar kÿ Topẽ tÿ Moisés mÿ vënhrá nĩm ja ěn vÿ kãki

nÿtĩ gé, caixa ěn kãki. Pó régre ki tóg rãnrãn ja nĩ, Moisés ti, Topẽ tÿ ěg jyvën mũ ěn ti. Pó régre ěn tóg caixa kãki nÿtĩ gé. ⁵ Caixa ěn kri tóg nÿtĩ, Topẽ tÿ jëgnẽ jafã régre ag kãggrá, querubim he mũ ěn, ũ tÿ Topẽ rĩnja tá nÿtĩ ěn. Fër ag nÿtĩ, kÿ ag fër tóg krÿg he kÿ nÿtĩ. Ag fër fënja krẽm Topẽ vÿ ěg mÿ vënh pãte fón tĩ, ěg tÿ ti vĩ mranh ja ti. Hã ra sóg tag kãmén kãn sór tũ nĩ ver.

⁶ Kÿ tóg vãfynyn régre nĩ, ĩn tÿ kur ěn ti, Topẽ tũ ěn ti. Ti vãfynyn ve ki ag tóg kãra ge tĩ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag, kurã kar ki. Tá ag tóg ãjag rãnrãj ti han tĩ. ⁷ Ti vãfynyn ũ ěn tá tóg kãra rã pin' he tĩ, prÿg kar ki, ag to pã'i mág ti, ti tãvĩ. Ag mæg kyvënh ma tóg tĩ tĩ, Topẽ mÿ ven jé, Topẽ tÿ ti mÿ vënh pãte fón jé, povo kar mÿ ke gé, ag tÿ Topẽ vĩ mranh ja ěn ti, ag tÿ mranh sór tũ ra mranh ja ěn ti.

⁸ Topẽ kuprĩg vÿ ěg mÿ kãmén mũ, ũri, vënh jykre si ěn ti. Kur tÿ ĩn vãfynyn vÿ ge nĩ, ha mẽ. Ti vãfynyn ve ěn tÿ ver ĩn krẽm nĩn kÿ ěg tóg ti vãfynyn ũ tá jun ke tũ nĩ ver, Topẽ nĩgjafã tá. ⁹ Ěg tÿ ũri vëg mũ tag ki kanhrãn jé, hã jé Topẽ tóg vënh jykre tag han ja nĩgtĩ, ěg tÿ to comparação han jé. Topẽ jo ĩn ěn tá ag tóg Topẽ mÿ nén ũ pũn tĩ, kÿ ag tóg ag mæg ti tãnh kÿ pũn tĩ gé. Ag tÿ Topẽ mÿ sĩnvĩ nÿtĩ sór vë, hã jé ag tóg ti mÿ nén (ũ) pũn tĩ. Hã ra ag tóg ti mÿ pũn mũ ra (ag tóg ti mÿ) sĩnvĩ tũ nÿtĩ, ag jykre tÿ ver kórég nĩn kÿ. ¹⁰ Kÿ, ag tÿ ti mÿ pũn há han jé ag tóg vënh jykre tÿ ge han tĩ gé, ha mẽ: vëjën to ag tóg jykren tĩ, kÿ ag tóg vëjën ũ to: “tag konh ke tũ ěg nĩ, tag kron ke tũ ěg nĩ,” he tĩ, ti tÿ ag mÿ tó kÿ nĩn kÿ. Kÿ ag tóg goj tÿ vënh kygpe tÿ hën ri ke han han tĩ gé. Tag ki vënh jykre kar vë, ěprã. Kÿ Topẽ tÿ vënh jykre tãg han kÿ ěn vÿ tóg tũ' he mũ sir.

¹¹ Vãhã Cristo vÿ hur kãtĩg, kÿ tóg tÿ ěg jagfy Topẽ tũ ki rĩr to pã'i mág nĩ ha, kÿ tóg ěg kren pẽ han mũ. Ti tÿ Topẽ jo ĩn kãra rã vÿ ĩn si ěn mág kãfór nĩ gé. Há tãvĩ ti nĩ, Jesus tÿ hẽ tá Topẽ tũ ki rĩr nĩ ěn ti. Ěprã ke tÿ ĩn há pijé', tag ki

ĩn pijé', kanhkā tá ke vē. ¹² Kĩ, Jesus tỹ ěn kāra rā kỹ tóg rā pir han, Topě nĩgafā pě ěn kāra, Topě tỹ ěg mỹ vėnh pāte fón jé. Kỹ tóg, ā tỹ kāra rā kỹ ti pi(jé) ag mēg kyvénh ma vyr', cabrito ěn, monh tāgy ěn. Ā kyvénh hā tỹ tóg ěg kren pě han, Jesus ti.

¹³ Ū ter kỹ ũ tỹ ti va mũ mũ ěn ag vỹ, ag tỹ Topě jo ĩn kã ra ge sór kỹ ag vỹ Topě tũ ki rĩr tĩ ag mỹ: “ha ěg to tỹ kó kó hé, ěg mēg kyvénh tỹ,” he tĩ. Ag tỹ ag to tỹ kó kó he kar kỹ ag tóg jãnhkri nỹtĩ sir, ag tỹ cabrito kyvénh tỹ ag to tỹ kó kó hen kỹ, ke tũ nĩn kỹ monh kyvénh tỹ, ke tũ nĩn kỹ monh fi pũr tỹ mrěj tỹ. Ag tỹ ag jãnhkri han jan hā vē. ¹⁴ Hã ra Cristo vỹ ā kyvénh hā tỹ ěg jãnhkri pě han. Topě kuprĩg tỹ ti krĩn kỹ tóg Topě mỹ vėnh fėg, Cristo ti. Kygně ja tũ pě ti nĩ, hā kỹ tóg há kar nĩ, ti tỹ vėnh fėg kỹ. Ti kyvénh vỹ ěg jãnhkri pě han mũ, ěg jykre mré tóg ěg kuryj han mũ, kỹ ěg tóg vėnh jykre kórég han mãn ke tũ nĩ sir, ěg tỹ ěg jykre si tigrĩn ter ke mũ ěn ti. Vãhã ěg tóg Topě tũ han há nĩgtĩ, ũn rĩr nĩ ěn tũ ti.

Cristo tỹ ěg mỹ vėnh jykre tãg ma kãtĩg

¹⁵ Hã kỹ Cristo vỹ ěg mỹ vėnh jykre tãg ma kãtĩg. Ter ja tóg nĩ, Topě tỹ ěg mỹ vėnh pāte fón jé, ěg tỹ ti jykre ve mranh ěn ti. Ti ter kar kỹ Topě tóg ũ ag kuprėg huri, ag tỹ Topě tỹ kanhkā tá ěg mỹ nén ven ke ěn ki kanhrãn jé. Jesus tỹ ěg mỹ han hā vē.

¹⁶ Kejėn ũ tóg ā ter ke to hã: “iser kar kỹ ěn vỹ isũ tag mãn ke mũ, ũ ěn vỹ isũ ũ mãn ke mũ gé,” he tĩ. Rán tóg tĩ, tag, kỹ tóg tógfĩg tĩ, vėnh rá ti. Kỹ ag tóg ag tỹ vėnh rá ěn ve sór mũ ra ag tóg ti ter kar kỹ hā vég tĩ. ¹⁷ Ti tỹ ver ter tũ nĩn kỹ ag tóg vėnh rá ěn venh ke tũ nĩ. “Iser kar kỹ,” he tóg, hã kỹ ũ tóg ver ti tũ mãg tũ nĩ, ti tỹ ver ter tũ nĩn kỹ, ũ tỹ rán mũ ěn ti. ¹⁸ Ri ke ti nĩ, Topě tỹ ěg mỹ vėnh jykre nĩm ja ěn ti, ti si mré hã. Ag mēg ter kar kỹ ke ja vē. ¹⁹ Hã kỹ Moisés vỹ povo kar mỹ Topě tỹ ti mỹ nén tó ja ěn kãmén, Topě tỹ nén to ag jyvėn mũ ěn ti. Ti tỹ ag mỹ kãmén kar kỹ tóg monh tāgy tãnh kỹ ti kyvénh

mãn ja nĩ, cabrito tãnh kỹ ke gé. Goj mãn kỹ tóg ki kujėn ja nĩ gé, kỹ tóg tỹ kujãjãg mũ, goj mré tóg ti kujãjãg mũ sir, carneiro kyki kusũg mré hã tóg tỹ kujãjãg mũ sir, re no fej mré hã. Kỹ tóg livro kri tỹ kó he mũ, to tỹ krig ke tóg mũ gé, povo kar to tóg tỹ kó kó he mũ gé, ag tỹ jãnhkri kỹ nỹtĩ jé. ²⁰ Ag to tỹ krig ke kar kỹ tóg ag mỹ: “Topě tỹ ěg mỹ nén han ke mũ to vėnh kyvénh hã vē,” he mũ, “Topě tỹ ěg mỹ vėnh jykre nĩm mũ to vėnh kyvénh hã vē,” he tóg mũ, Moisés ti. ²¹ Kar kỹ tóg ĩn tỹ kur to tỹ krig ke mũ gé, pėnky kar to tóg tỹ kó he mũ gé, ag tỹ Topě tũ han jafã kar to. Vėnh kyvénh ěn tỹ tóg kri tỹ kó he kãn mũ, ag kar jãnhkri nỹtĩ jé. ²² Ha vé, ag tỹ vãsỹ Topě jykre ěn ki nén ũ tỹ jãnhkri' he sór kỹ ag tóg nén ũ kyvénh hã tỹ jagně jãnhkrig tĩ. Pir ti nĩ, ag tỹ nén ũ kyvénh tũ ra tỹ jãnhkri' ke mũ ti. Hã kỹ ěg tóg ki kanhró nỹtĩ. ěg tỹ Topě vỹ mranh kỹ tóg ěg mỹ ěg mēg ter hã tigrĩn vėnh pāte fón ja nĩgtĩ, vãsỹ vėnh jykre ěn ki.

Cristo tỹ ěg jagfy ter pir han

²³ Vėnh jykre ěn vỹ kanhkā tá vėnh jykre ri ke sĩ nĩ, hã kỹ vėnh mēg kyvénh vỹ nén kar ěn jãnhkri han ja nĩgtĩ. ěg tỹ hã ra kanhkā ve jé tóg há tũ nĩ, ěg mēg tỹ ěg jagfy ter mũ ti. ěg mēg vỹ ěg tỹ kanhkā tá jun han ki kagtĩg nĩ. ²⁴ Cristo hã vỹ ěg tỹ tá jun han ke mũ. Kỹ tóg ěprã ke tỹ Topě jo ĩn kãra rã ja tũ nĩgtĩ gé, kanhkā jykre ri ke sĩ ěn kãra rã ja tũ ti nĩ. Kanhkā pě ra tóg vyr, kỹ tóg Topě rĩnja tá nĩ nĩ, Topě mré vėmén jé, ěg jagfy. ²⁵ Kỹ ěprã ke ěn tóg ěprã Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág ěn tóg prỹg kar ki ag tỹ ĩn vãfynyn to: Topě nĩgafã, he mũ ěn kãra tóg rã tĩ, ag mēg kyvénh mãn kỹ tóg ra rá tĩ. Hã ra Cristo vỹ vėnh fėg pir han. ²⁶ Ti tỹ prỹg kar ki vėnh fėg mũ ra tóg ter tỹ hėn ri ke han ke vē vē, Topě tỹ ga han kar kỹ. Hã ra tóg vãsỹ vėnh ven ja tũ nĩ. Ūri, kurã tỹ ěgno to hã tóg vėnh ven pir han, kỹ tóg vėnh fėg pir han, ěg tỹ Topě vỹ mranh ěn tỹ tũ' he jé, ā ter tigrĩn. ²⁷ ěprã ke ag vỹ ter pir han

tĩ gé. Ëg ter kar ký Topě vỹ ãg jykre tugnỹm ke mũ. ²⁸ Tag ri ke ti nĩ, Cristo tỹ vãnh fẽg mũ ti. Vãnh fẽg pir han tóg, ã tỹ ùn e tỹ Topě vĩ mranh tỹ tũ' he jé. Kejẽn tóg kãtĩg mãn ke mũ. Hã ra tóg ãg tỹ Topě vĩ mranh ja tigrĩn ter mãn ke tũ nĩ, ti kãtĩg mãn ký. Ëg jé prẽr jé tóg kãtĩg ke mũ, ti tỹ ù tỹ ti kãtĩg jãvãnh mũ ag jé prẽr jé.

10

¹ Ëg tỹ Judeu ag jykre ve ký ãg tóg ve sĩ han tĩ, Topě tỹ ãg mũ nén han sór mũ ti. Prỹg kar ki ag tóg Topě mũ tãnh ký pũn', tãnh ký pũn' he tĩ. Hã ra ag mẽg tỹ ag jagfy ter mũ ra tóg ag jykre há han ki kagtĩg ja nĩgtĩ. ² Ag tỹ Topě mũ nén (ũ) pũn mũ ra ag tóg Topě vĩ mranh mãn', mranh mãn' he tĩ. Ag tỹ mranh tũ nĩ ra ag tóg ti mũ pũn mãn ke tũ nĩ vễ, ti tỹ ag mũ vãnh pãte fón jé. Hã ra ag tóg ki kanhró nỹtĩ, ag tỹ ti vĩ mranh tĩ tag, hã ký ag tóg ti mũ nén pũn tovãnh tũ pẽ nĩgtĩ, ti tỹ ag mũ vãnh pãte fón tovãnh tũ nĩ jé. ³ Prỹg kar ki ag tóg Topě mũ pũn tigrĩn (ag tóg) ag tỹ ti vĩ mranh ja ãn mĩ êkrég tĩ. ⁴ Hỹ, monh kyvẻnh vỹ ãg tỹ Topě vĩ mranh tỹ tũg' henh ke tũ pẽ nĩ, cabrito tỹ ãg jagfy ter mũ ãn ti ke gé. ⁵ Hã ký Cristo tóg, ã tỹ ga kri mur ken ký (tóg) Topě mũ: “ag tỹ ãg mẽg tãnh ký pũn mũ ra tóg tỹ nén ù tũ nĩ ã mũ,” he ja nĩ. “Ag tỹ ã mũ nén ù ù pũn mũ ra tóg ã mũ tỹ nén ù tũ nĩ gé. Hã ra ã tóg inh mũ inh fãr ti nĩm, isỹ ag jagfy ter jé. ⁶ Ag tỹ ã mũ ag mẽg pũn mũ ra tóg ã mũ sér tũ nĩ, ag tỹ ã mũ nén ù ù pũn mũ ra. Ag tỹ ã vĩ mranh tag tỹ tũ' he ki kagtĩg tóg nĩ, ag tỹ ã mũ nén pũn mũ tag. ⁷ Hã ký sóg ã mũ: “ha vé, sỹ ã mũ vãnh fẽg ke vễ,” he mũ, “isỹ ã tỹ inh ki nén ve sór mũ ãn tỹ ã mũ han jé,” he sóg mũ. Hã ký tóg rán ký nĩ, iso, ã vĩ rá ki,” he tóg, Cristo ti, Topě mũ.

⁸ Ti mũ tóg tag tó vén, ha mẽ. “Ag tỹ ãg mẽg tãnh ký pũn mũ ra tóg tỹ nén ù tũ nĩ ã mũ. Ag tỹ ã mũ ãg mẽg pũn mũ ra tóg ã mũ sér tũ nĩ, ag tỹ ã mũ nén ù ù pũn mũ ra. Ag tỹ ã vĩ mranh tag tỹ tũg' he ki kagtĩg tóg nĩ, tag,” he vén tóg.

Hã ra tóg rán ký nĩ, Judeu ag tỹ Topě mũ tag pũn jé. Ge ra Jesus tóg tag to: “nén ù tũ vễ,” he ja nĩ. ⁹ Tag tó kar ký tóg Topě mũ: “ha vé, sỹ ã mũ vãnh fẽg ke vễ, isỹ ã tỹ inh ki nén ve sór mũ ãn tỹ ã mũ han jé,” he mũ gé, Topě mũ. ã tỹ tag tó ký tóg vãnh jykre sĩ ãn tỹ tũ' he mũ, ùn tãg han jé. ¹⁰ Jesus tỹ Topě vĩ ki króm ja tigrĩn ãg tóg ùri tỹ Topě krẽ nỹtĩ ha. Jesus Cristo vỹ ãg jagfy ter ja nĩ, vãnh fẽg ký. Ti ter pir ki tóg ãg név(e) kajãm kãn, ký Topě tóg ãg mũ vãnh pãte fón kãn mũ sir.

¹¹ Êprã ke ag tỹ Topě tũ ki rĩr tĩ ag vỹ kurã kar ki ãg rãnrãj han tĩ, Topě tũ ki rĩr jé. Kurã kar ki ag tóg Topě mũ ãg mẽg tãnh ký pũn tĩ, hã ra ag tỹ Topě mũ nén pũn mũ ãn pi(jé) ag tỹ Topě vĩ mranh tỹ tũ' he ja nĩgtĩ. ¹² Ag jãvo Jesus Cristo vỹ vãnh fẽg pir han, ã ter tigrĩn tóg ãg tỹ Topě vĩ mranh ãn tỹ tũ' he kãn. Tag han kar ký tóg Topě pẽgja tá nĩ nĩ. ¹³ Tá tóg nĩ nĩ. Topě vỹ ti kato vãsãnsãn mũ ag tỹ ti pẽn krẽm vin ke mũ. Ag sigse ký nỹtĩ to ken hã vễ. Tag hã jãvãnh tóg nĩ nĩ, Jesus ti. ¹⁴ Ti tỹ vãnh fẽg pir ãn tigrĩn tóg Topě krẽ kar ag krenkren han kãn huri, ký ãg Topě mũ sĩnvĩ nỹtĩ. ¹⁵ Topě kuprĩg vỹ ãg mũ tag tó tĩ gé. Tag tó tóg mũ, ha mẽ. ¹⁶ “Tag pãte sóg ag mũ vãnh jykre tãg han ke mũ,” he tóg, ãg jóg mág ti. “Vãnh jykre tãg ãn hã vễ, ha mẽ. Isỹ nén to ag jyvẻn mũ ãn tỹ sóg ag fe kãkã nĩm ke mũ, ký tóg sỹ ag krĩ ki rán ri ke nĩnh mũ sir, ký ag tóg han sór ke mũ,” he tóg. ¹⁷ Tag tó kar ký tóg tag tó gé, ha mẽ. “Ag tỹ inh vĩ mranh ja ãn mĩ êkrén mãn ke tũ inh nĩ ha, ag jykre pãno ãn mĩ êkrén mãn ke tũ pẽ inh nĩ ha,” he tóg mũ gé. ¹⁸ Ha vé, Topě tỹ ãg mũ vãnh pãte fón ký ãg tóg ti mũ nén ù pũn mãn ke tũ nĩ ha, ti tỹ ãg mũ vãnh pãte fón kãn ký nĩn ký, ãg tỹ ti vĩ mranh ja kar ãn ti.

Ëg tỹ Topě to krónh ke tũ

¹⁹ Inh kanhkã, Jesus tỹ ãg jagfy ter tigrĩn ãg tóg jatun mũ Topě nĩgjfã tá jun ke mũ. ²⁰ Jesus tỹ ãg jagfy ter ãn tóg ti tỹ kur tỹ jãnkã ãn fĩn rãm ri ke nĩ, ãg tỹ ti nón fĩn rãm ri ke han jé, ãg

rĩnrĩr nỹtĩ jé. Topě jo ĩn krēm kur tỹ jãnkã nĩfe ěn vỹ jaran ke kỹ sa nĩ, Jesus ter kỹ. Kỹ ěg tóg rã genh há nỹtĩ ha. ²¹ Ěg jagfy Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág vỹ nĩ nĩ, hã vỹ: Jesus, he mũ. Topě jamã tá ke ěn ag kar kri ke vỹ tỹ ti nĩ. ²² Kỹ jatun mỹ Topě mré vēmén nĩ. Ti ki rã há han nĩ, ãjag fe tỹ ti ki gemnĩ, ãjag tỹ ti nĩgĩafã tá junjun jé. Ón kỹ ti ki ge sór tũg nĩ. Ěg jãnhkri han tóg, ěg jykre pãno kar tỹ tóg tũ' hé, ěg tỹ to jykren mãn tũ nĩ jé. Ěg tỹ jãnhkri han tóg, ěg tỹ goj jãpri tỹ vėnh kype ěn ri ke, kỹ ěg há nỹtĩ. ²³ Ti tỹ ěg mỹ nén tó mũ ěn mĩ ěkrén nĩ, to krónh ke tũg nĩ, sỹ ãjag mỹ nén tó mũ ěn to. Ve jé ěg tóg ke mũ, ti tỹ ěg mỹ nén tó mũ ěn ti. Ũ tỹ ěg mỹ tó ja ěn vỹ ón vãnh nĩgtĩ, hã kỹ to krónh ke tũg nĩ.

²⁴ Jagně mĩ ěkrén nĩ, ãjag tỹ jagně jyvėn jé. “Vėnh kar to há nĩmnĩ,” hemnĩ jagně mỹ. “Nén ũ há kar han nĩ,” hemnĩ gé jagně mỹ. ²⁵ Ũ ag tóg culto venh kãmũ vãnh nỹtĩgtĩ. Tag han tũg nĩ. Culto venh kãmũmnĩ. Kỹ jagně jyvėn nĩ, ãjag tar nỹtĩ jé. Kakó ti nĩ, ti kãtĩg mãn ke kurã ti. Ve há ti tĩ ha, tag.

²⁶ Ha vé, Topě vĩ mẽ kãn ěg huri. Ěg tỹ ti ki rã kar kỹ culto venh kãtĩg tũ nĩ hen kỹ, ěg tỹ ge ra Topě vĩ mranh sór kỹ mranh tĩ kỹ tóg ũ tỹ ěg jagfy kajãm mãn ke tóg tũ tĩ. ²⁷ Hỹ, ěg tỹ mranh sór kỹ mranh kỹ Topě vỹ ěg vóg kónãn pė han ke mũ. Pĩ tỹ tóg ag tỹ tũ' henh ke mũ, Topě ti, ũ tỹ ti kato vãsãnsãn mũ ag. ²⁸ Ũ tỹ Moisés tỹ ěg jyvėn mũ ěn mẽ jãvãnh nĩ ěn tén ja ag tóg nĩgtĩ, Israel ag, ũn régre ag tỹ ti jykre pãno ve ja tag tugrĩn, ke tũ nĩn kỹ ũn tãgtũ ag. Ti jagãgtãn ja tũ ja ag nĩgtĩ, ũn jykre pãno ěn. ²⁹ Hã ki ěg tóg vég mũ, Topě tỹ ěg vóg kónãn pė han ke mũ ti, ěg tỹ Topě kósĩn to é he kỹ, ěg tỹ ti vĩ mranh sór kỹ. Ěg tỹ mranh sór kỹ ěg tóg ti kyvėnh to é he tĩ, ti jykre to. Tĩ tỹ ěg jãnhkri han ja ěn to é he ěg tóg tĩ sir. Ěg mỹ tóg tỹ nén ũ tũ nĩ sir, Topě kuprĩg tỹ ěg jagãgtãn ja ěn ti. Ũ tỹ tag han mũ vóg kónãn jé tóg ke mũ, Topě ti, ha vemnĩ.

³⁰ Hã kỹ tóg tag tó, ha mẽ: “ũn jykre pãno ag vóg kónãn jé sóg ke mũ, ag tỹ kajãm jé, ag tỹ nén ũ kórég han mũ kar,” he tóg, Topě ti. Ũ tỹ tag tó mũ ki kanhró ěg tóg nĩ mỹr. Hã ra tóg tag tó gé, ha mẽ. “Ã mré ke ag jykre tugnỹm jé tóg ke mũ, ěg jóg mág ti,” he ja tóg nĩ gé. ³¹ Rĩr ti nĩ, Topě ti. Ti tỹ ěg to jũ nĩn kỹ tóg jagy tãvĩ tĩ, nén ũ jagy kar kãfór ti nĩ.

Ěg tỹ to tar nỹtĩnh ke

³² Ĥjag tỹ vãsỹ ti mỹ vėnh fėg vén ja ěn kurã mĩ ěkrén nĩ. Ěn kã ag tóg ãjag kato vãsãnsãn mág, kỹ ãjag tóg ag to vėsỹrénh, kysã tỹ hėn ri ke ki, ãjag tỹ Topě vĩ mẽ vén ěn kã. Hã ra ãjag tóg to krónh krónh ke ja tũ nĩgtĩ. ³³ Ĥjag kã ũ to ag tóg vĩ kónãn mág' he ja nĩgtĩ, ěn kã, Topě kato vãsãnsãn mũ ag, kỹ ag tóg ãjag vóg kónãn gé, hã ra vėnh kar vỹ vé, ag tỹ ãjag vóg kónãn ja ti. Ĥjag kã ũ vóg kónãn ja ag tóg nĩgtĩ, kỹ tóg ãjag kar mỹ jagy tĩ ja nĩgtĩ, ag mré, ãjag tỹ tỹ ag mré Jesus ki ge nỹtĩn kỹ. ³⁴ Kỹ ag tóg ãjag kã ũ sigse ja nĩ gé. Kỹ ãjag tóg ũn sigse kỹ nỹtĩ ěn ag jagãgtãn ja nĩgtĩ, ag tỹ ãjag mré Jesus ki ge kỹ nỹtĩ kỹ. Pã'i ag tỹ ãjag tỹ nén gég mũ ra tóg ãjag mỹ sér nĩ ja nĩgtĩ. Ĥjag tỹ kanhkã tá nén ũ há tãvĩ ěn venh ke hã mĩ ãjag tóg ěkrén ja nĩgtĩ, ag tỹ ãjag tỹ nén génh kỹ, Jesus tugrĩn. Ĥjag tỹ kanhkã tá nén venh ke ěn vỹ tũ' henh ke tũ pė nĩ. ³⁵ Kỹ ũri to krónh ke tũg nĩ gé. Ĥjag tỹ ti to tar nỹtĩn kỹ ãjag tóg nén ũ há tãvĩ venh ke mũ, ha mẽ. Ĥjag vėsỹrénh ja ěn kaja ri ke ve jé ãjag tóg ke mũ. ³⁶ Ěg tỹ ti tũ han to tar nỹtĩnh ke vė, ěg tỹ ti tovãnh ke tũ pė nỹtĩnh ke vė. Tag hã vỹ há nĩ. Kỹ ãjag tỹ Topě tỹ ěg mỹ nén tó mũ ěn han kãn kỹ nỹtĩn kỹ ãjag tóg venh ke mũ, ti tỹ ěg mỹ nén (ũ) ven ke mũ ěn ti. ³⁷ Hã kỹ tag vỹ rán kỹ nĩ, Topě vĩ rán ki, ha mẽ: “kãnhmar pė ti jun ke mũ, ũn kãtĩg ke mũ ěn ti. Kãtĩg mé han jé tóg ke mũ, ha vemnĩ. ³⁸ Kỹ ũ tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ěn ag hã vỹ krenkren ke mũ, inh mré ke ěn ag, isỹ ũn mỹ vėnh pãte fón mũ ěn ag. Jãvo ũ tỹ isovãnh mũ ěn vỹ inh mỹ kórég

nĩnh mũ," he tóg, Topê ti. ³⁹ Ëg pi(jé) ti tovãnh ke mũ', kÿ ãg tóg ù tÿ ti tovãnh mũ ãn ag vãgfor ãn ri ke han ke tũ nĩ gé. Ti ki rã kÿ ãg tóg nÿtĩ, hã kÿ ãg krenkren ke mũ.

11

Û tÿ ãgjo Topê ki ge kÿ nÿtĩ ag

¹ Topê ki rã to ken hã vë, hã vÿ: ti tÿ ãg mũ nén tó mũ ãn kri nĩm, he mũ. Ti tÿ nén ù to: "ve jé ãjag tóg ke mũ," he mũ ãn kri fi jé ãg tóg ke mũ, ãg tÿ ver vég tũ ra. ² Ti si ag vÿ kri nĩm kÿ ti ki ge ja nĩgtĩ gé. Hã kÿ ag tóg Topê mũ tÿ ùn há ja nÿtĩgtĩ, vãsÿ ke ag, ha mẽ.

³ Ëg tÿ Topê ki rã kÿ ãg tóg ki kanhró nÿtĩ, ti tÿ ã vÿ tÿ ãg tÿ nén vég mũ kar hyn han ja ti. Ti vÿ vég tũ ãg tóg nĩgtĩ, kÿ tóg ãg tÿ nén vég tũ tÿ tóg ãg tÿ vég mũ hyn han ja nĩgtĩ, Topê ti, ã vÿ tÿ tóg nén kar hyn han ja nĩgtĩ.

⁴ Kÿ Abel vÿ Topê ki rã kÿ nĩ ja nĩgtĩ gé, hã kÿ tóg Topê mũ pũn há han, ti tÿ ti mũ ã mẽg pũn kÿ. Jãvo ti kãke tÿ Caim vÿ ti ki rã ja tũ nĩ, kÿ tóg Topê mũ nén ù pũn tĩ (hã) ra (tóg) ti mũ pũn kónãn. Abel tÿ Topê ki rã kÿ tóg Topê mũ pũn há han ja nĩ, Abel tÿ ti mũ pũn mũ ãn ti. Topê tÿ Abel to: "inh mũ tóg tÿ ùn jykre kuryj nĩ," he ja vë, hã kÿ ti tũ tóg pũr há han. Ter ti huri, Abel ti, hã ra ãg tóg ti tÿ nén han ja tigrĩn Topê ki ge ki kanhrãn mũ sir.

⁵ Enoque vÿ Topê ki rã kÿ nĩ ja nĩgtĩ gé, hã kÿ Topê vÿ ti jé prër, ti tÿ kanhkã ra tĩg jé, ti rĩr ra, ti ter tũ ra. Ti ve mãn tũ ag tóg, Topê tÿ ti jé prër kar kÿ, hã ra tóg ã ter tũ ra kanhkã ra vyr. Topê tÿ ti jé prër to hã tag vÿ ti to rán kÿ nĩ Topê vÿ tÿ rán kÿ nĩ ki, ha mẽ: "Topê tÿ ti jykre ve kÿ ti fe tóg mrin ke mũ," he ja ti nĩ, Enoque to. ⁶ Ëg tÿ Topê ki ge tũ nÿtĩn kÿ tóg ãg to há nĩnh ke tũ nĩ, Topê ti. Ëg tÿ Topê ra mũ sór kÿ ãg tóg tag to jykren ke mũ, ha mẽ. "Topê vÿ nĩ," he jé ãg tóg ke mũ. Kÿ ãg tóg ti to: "ãg tÿ ti to mũ kÿ tóg ãg mũ nén ù há ãn nĩm ke mũ, ti tÿ ãg mũ nén tó ja ãn ti," henh ke mũ gé. Tag tó kÿ ãg tóg ti to mũnh ke mũ, kÿ tóg ãg mũ han ke mũ, ha vemnĩ.

⁷ Noé vÿ Topê ki rã kÿ nĩ ja nĩgtĩ gé, hã kÿ Topê vÿ ti mũ tó ja nĩ, ag kar tÿ kar kÿ ti jagy venh ke ti, hã vÿ: ta kutë, he mũ. Kÿ tóg Topê vÿ kri fi kÿ canoa mág ãn han mũ, kÿ tóg han kãn kar kÿ (tóg) ki rã kÿ (tóg) kren mũ, ti prũ fi mré, ti krë mré ke gé. Topê ki rã kÿ tóg ù tÿ Topê kato vãsãnsãn mũ ag mré tĩg mãn ja tũ nĩ. Hã kÿ Topê vÿ ti mũ ùn jykre kuryj ag tÿ nén venh ke ãn ven, ti tÿ ù tÿ ti ki rã kÿ nÿtĩ ag mũ nén ven ke ãn tĩ.

⁸ Abraão vÿ Topê ki rã kÿ nĩ ja nĩgtĩ gé, hã kÿ tóg Topê vÿ kri nĩm ja nĩgtĩ. Topê tóg ti mũ: "hã tĩg," he mũ, kÿ tóg tĩg ja nĩ, ga ù ra, Topê tÿ ti mũ ga nĩm ke mũ ãn ra. ã tÿ ki kagtĩg ra tóg ra tĩg ja nĩ. ã jamã tá kãkutë kÿ tóg ã tÿ ki kagtĩg ãn ra vyr, Abraão ti. ⁹ Topê ki rã kÿ jé kÿ tóg ga ãn mũ tĩg ja nĩgtĩ. Topê tÿ ti mũ ga ãn nĩm sór ja vë, hã ra tóg tÿ ã tũ tũ ra tóg mũ tĩg ja nĩgtĩ, tá. Kur tÿ ãn krëm ãmãn kÿ tóg ga ãn mũ tĩg ja nĩgtĩ, ti kósin tÿ Isaque mré, Isaque kósin tÿ Jacó mré ke gé. Ti krë'krë ag vÿ ti mré ga ãn venh ke ja nÿtĩ gé, hã kÿ Topê tóg Abraão mũ tó ja nĩ, hã ra ag tóg ver vég tũ nĩ. ¹⁰ Ge ra tóg tovãnh ja tũ nĩgtĩ. Cidade tÿ Topê tũ ãn ve sór ja ti nĩ, ù tÿ tũg ke tũ pë ãn. Topê hã vÿ cidade ãn han. To jykren kÿ tóg han. Ti pi(jé) ãprã ke ag cidade ri ke nĩ'. ãn ve sór kÿ tóg ti tovãnh ja tũ pë nĩ, hã kÿ tóg vé, Abraão ti.

¹¹ Sara fi vÿ Topê ki rã kÿ nĩ ja nĩgtĩ gé, hã kÿ fi tóg ã kófa pë ra (fi tóg) kufyg ja nĩgtĩ, Topê tÿ fag tÿ tag to tar han kÿ, Sara fi, fi mén tÿ Abraão mré. Û tÿ fag mũ: "kósin ve jé ãjag tóg ke mũ," he mũ ãn vÿ kri fi kÿ fag tóg ve ja nĩgtĩ. ¹² Hã kÿ ùn pir ãn, ùn kófa pë ãn krë'krë vÿ e tãvĩ nÿtĩ, krĩg e ãn ri ke, goj fyr mũ rÿnhryj e ãn ri ke, goj kafã tũ fyr ãn mũ rÿnhryj e ãn ri ke.

¹³ Topê ki ge kÿ nÿtĩn kÿ ag kãgter, Abraão, Isaque, Jacó. Topê vÿ ag mũ ga ãn tó ja nĩ, hã ra ag tóg ve ja tũ nĩ ver. ãjag tÿ ve pë han tũ ra ag kãgter. Ve sĩ han ja ag tóg nÿtĩgtĩ, Topê tÿ ag mũ ga tó ja ti, hã ra ag tóg ve pë han ja tũ nĩ kÿ tóg ag mũ ãg tÿ kór há tá nén

ũ vэг мў ri ke nĩ ja nĩgtĩ. Ag tỹ venh ke to tóg ag mỹ sér gy tĩ hã ra. “Tag ki, ga kri êg tóg ùn pygsa mў ên ri ke han tĩ, êg jamã vỹ tỹ tag ki ke tũ nĩ,” he ag tóg tĩ. ¹⁴ Ag jamã pẽ jãvãnh kỹ ag tóg ga kri mў ja nĩgtĩ, hã kỹ ag tóg: “êg jamã pẽ tũ vẽ, tag ki,” he ja nĩgtĩ. ¹⁵ Ag pi(jé) ãjag jamã si ên ra vỹn vỹn ke sór ja nĩgtĩ', hã kỹ ag tóg vỹn vỹn ke ja tũ nĩ. ¹⁶ Êmã há pẽ ên ve sór ja ag tóg nĩgtĩ, kanhkã tá. Hã kỹ ag tóg Topẽ mỹ há ja nỹtĩ, ti pi(jé) ag to mỹ'ãg ke mў'. Hã kỹ tóg vẽso: “Abraão Topẽ, Isaque Topẽ, Jacó Topẽ vỹ tỹ inh nĩ,” he tĩ, Topẽ ti. Cidade han tóg, ag mỹ, kanhkã tá.

¹⁷ Abraão vỹ Topẽ ki rã kỹ nĩ ja nĩgtĩ gé, hã kỹ tóg Isaque nenh ja tũ nĩgtĩ. Topẽ mỹ tóg ti fêg, Topẽ tỹ ti mỹ ti kósin to vĩn kỹ. Ti kósin pir ja vẽ, hã ra tóg ti tãnh kren, Topẽ mỹ. ¹⁸ Topẽ tóg Abraão mỹ: “ã kósin tỹ Isaque krẽ vỹ e nỹtĩnh mў,” he ja nĩgtĩ. ¹⁹ Kỹ tóg, ti tỹ ti tãnh kren kỹ tóg: “Topẽ hỹn ti rĩn mãn ki kanhró nĩ, isỹ ti tén kỹ,” he mў. Hã kỹ tóg ti ve mãn gé. Ti tỹ ti tãnh kren kỹ tóg Topẽ mỹ ti tỹ ti tãnh ri ke nĩ ja nĩgtĩ, hã ra tóg ti ve mãn, Topẽ tỹ ti mỹ: “ti tãnh tũg ra,” hen kỹ.

²⁰ Isaque vỹ Topẽ ki rã kỹ nĩ ja nĩgtĩ gé, hã kỹ tóg Jacó mỹ vĩ há han, Esau mỹ ke gé, ti tỹ ag mỹ ag tỹ nén venh ke ên tó kỹ.

²¹ Jacó vỹ Topẽ ki rã kỹ nĩ ja nĩgtĩ gé, hã kỹ tóg ã ter ke to hã (tóg) José krẽ régre ên ag mỹ vĩ há han gé. Kỹ tóg ã vátó to jẽ kỹ (tóg) Topẽ krẽm mũg ke mў, kỹ tóg Topẽ mỹ: “Topẽ vỹ tỹ ã nĩ,” he ja nĩ.

²² José vỹ Topẽ ki rã kỹ nĩ ja nĩgtĩ gé, hã kỹ tóg ã ter ke nỹ ra tóg ã ter ken jo (tóg) Israel ag mỹ kãmén ja nĩgtĩ, ag krẽ'krẽ ag tỹ ga tỹ Egito tá kãpanh ke ên ti. Kỹ tóg ag tỹ kãpanh ke ên tó kỹ (tóg) ag mỹ to vĩ ja nĩ, ag tỹ ti kuka gé kãmũnh jé, ag kãmũnh ken kỹ.

²³ Moisés han mў fag vỹ Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ gé, hã kỹ fag tóg Moisés péju, ti mur kar kỹ, kysã tágtũ ki. Fag mỹ tóg sĩnvĩ nĩ ja nĩgtĩ, gĩr sĩ ti. Kỹ fag tóg pã'i mág kamêg sór ja tũ nĩ, pã'i mág

tỹ: “gĩr gré ag kãgtén kãn nĩ,” he mў ra.

²⁴ Moisés vỹ Topẽ ki rã kỹ nĩ ja nĩgtĩ gé, hã kỹ tóg, ã mog kar kỹ (tóg): “inh pi(jé) tỹ Faraó kósin fi kósin nĩ,” he ja nĩgtĩ. ²⁵ Ti tỹ Topẽ povo ag mré jagtar nĩ ra tóg ti mỹ tỹ nén ù tũ nĩ ja nĩgtĩ. Hã ra tóg Egito tá ke ag mré rico nĩ sór ja tũ nĩgtĩ. Topẽ vỹ mranh kỹ ag tóg ón kỹ rico nỹtĩ ja nĩgtĩ, Egito tá ke ag. ²⁶ Êg tỹ Cristo tugrĩn jagtar nỹtĩ tag tóg ti mỹ êg rico nỹtĩ tag há kãfór nĩ ja nĩgtĩ, hã kỹ Egito tá ke ag rico tag tóg ti mỹ kórég ja nĩgtĩ, Moises mỹ. Topẽ tỹ kanhkã tá êg mỹ nén ù há nĩm ke ên hã to tóg jykrén ja nĩgtĩ.

²⁷ Moisés vỹ Topẽ ki rã kỹ nĩ ja nĩgtĩ, hã kỹ tóg ga tỹ Egito tá kãkutê ja nĩgtĩ, pã'i jũ kamêg vãnh nĩn kỹ. Topẽ vэг tũ êg tóg nĩgtĩ, hã ra tóg Topẽ hã ki êkrén kỹ nĩ ja nĩgtĩ. Ti vỹ tóg ti mỹ ti tỹ ti vэг nĩ ri ke nĩ ja nĩgtĩ. Hã kỹ tóg krónh ke ja tũ nĩgtĩ, Moisés ti.

²⁸ Moisés vỹ Topẽ ki rã kỹ nĩ ja nĩgtĩ, hã kỹ tóg Israel ag mỹ festa tỹ Páscoa ên nĩm. Ag mỹ tóg: “ĩn jãnkã to tĩn, ovelha kyvénh tỹ,” he mў, “Topẽ tỹ jẽnẽ jafã tỹ ãjag krẽ ve ag kãgtén tũ nĩ jé,” he ja tóg nĩgtĩ, Moisés ti, Israel ag mỹ. Hã kỹ ag tóg festa tỹ Páscoa ên han tĩ, ũri.

²⁹ Israel ag vỹ Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ ja nĩgtĩ gé, hã kỹ ag tóg goj kusũg he mў ên kã rêgrêg há han inhhã, êg tỹ ga kri mў ên ri ke han ag tóg. Mrinmrér ja tũ ag tóg nĩgtĩ. Egito tá ke ag tỹ ag nón kã rêgrêg sór mў ra tóg ag kri rũm ke mў sir, goj ên ti, kỹ ag tóg nỹgnỹr kỹ kãgter kãn mў sir.

³⁰ Israel ag vỹ Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ ja nĩgtĩ gé, hã kỹ cidade tỹ Jericó jy ró ên vỹ vêsóg ki kórég kãn ja nĩgtĩ. Ag tỹ pênĩn mў tỹ 7 (ke) han kar kỹ tóg vêsóg ki kórég ja nĩ, ag tỹ kurã tỹ 7 (ke) ki pênĩn mў kar kỹ.

³¹ Raabe fi vỹ Topẽ ki rã kỹ nĩ ja nĩgtĩ gé. Ûn mén (ka)mẽ vỹ tỹ fi nĩ ja nĩgtĩ, hã ra fi tóg Topẽ ki rã. Hã kỹ fi tóg Israel ag mỹ: “há kãge jêg,” he ja nĩ, ù tỹ fi jamã venh kãmũ mў ag. Hã kỹ ag tóg fi tén ja tũ nĩ gé. Cidade tá ke kar kãgtén ja ag tóg nĩgtĩ, ag tỹ Topẽ vỹ mẽ

sór ja tũ tigrĩn, hã ra fi tóg inhhã kren ja nĩgtĩ.

³² Inh hỹn ù tónh ke mũ gé ver'. Isỹ ag tóg kãn sór mũ ra tóg inh mỹ vẽnhmỹ tĩ. E ag nỹtĩ, e tãvĩ, Gideão ti, Baraque ti, Sansão ti, Jefte ti, Davi ti, Samuel ti, Topê vĩ tóg tĩ kar ag. ³³ Topê ki ge kãn kỹ ag nỹtĩ, hã kỹ ag tóg pã'i ag mré vẽnh génh han, hã ra ag tóg pã'i ãn ag tỹ hẽn ri ke kãn. Vẽnh jykre kuryj han ag tóg tĩ, vẽnh kar mỹ. Kỹ Topê tóg ag mỹ ã tỹ ag mỹ vẽnh jykre há tóg mũ ãn tỹ ag mỹ ven mũ sir. Mĩg tỹ ù mãn sór mũ ra tóg ti tỹ hẽn ri ke ja tũ nĩgtĩ gé, mĩg ti. ³⁴ Pĩ gru jagy ãn vỹ ag tỹ hẽn ri ke ja tũ nĩgtĩ gé, ù tỹ Topê ki ge kỹ nỹtĩ ag. Û tỹ rógro tỹ ag tén sór mũ ra tóg ag tỹ hẽn ri ke ja tũ nĩgtĩ gé. Ag krój nỹtĩ ra ag tóg tar gy nỹtĩ ja nĩgtĩ. Vẽnh génh han kỹ ag tóg rará há han, kỹ ag tóg ag kato vãsãnsãn mũ ag tỹ pétẽ han gé. ³⁵ Ûn tỹtã ù fag vỹ, ãjag krẽ ter kar kỹ fag vỹ ag ve mãn, ag tỹ ag rĩn mãn kỹ, Topê ki ge kỹ nỹtĩ ãn ag.

Hã ra ag kato vãsãnsãn mũ ag vỹ ag to jũ mág, kỹ ag tóg ag kãmĩ ù ag vóg kónãn gé. Kỹ ag tóg ag kygrẽg gé, ù tỹ Topê ki ge kỹ nỹtĩ ag, ag tỹ Topê to jũ kỹ, ù tỹ ag kygrẽg mũ ag. Ag mỹ ag tóg: “ãjag tovãnh jé ãg tóg ke mũ, ãjag tỹ Topê tovãnh kỹ,” he ja nĩgtĩ, hã ra ag tóg Topê tovãnh sór ja tũ nĩ. Ag tỹ kanhkã tá rĩnrĩn nỹtĩ sór ja vẽn, hã kỹ ag tóg Topê tovãnh ja tũ nĩ. ³⁶ Ag kãmĩ ù ag to ag tóg é he mũ gé, kỹ ag tóg ag mrãnmrãn gé, ag sigse ag tóg, ke gé, kỹ ag tóg vẽnse jafã kãtã ag vãm gé. ³⁷ Pó tỹ ag pin kỹ ag tóg ag kãgtén gé, ránran jafã tỹ ag tóg ag ránran gé, serrote tỹ. Rógro tỹ ag tóg ag kãgtén gé, Topê ki ge kỹ nỹtĩ ag. Ag tỹ hẽn mĩ mũn kỹ ag tóg carneiro fãr tỹ kur rĩnh ja nĩgtĩ, cabrito fãr tỹ kur ke gé, ag tỹ Topê ki ge tigrĩn jagtar nỹtĩn kỹ. Vẽnh ve ja tũ ag tóg nĩgtĩ kejẽn, jagãgtar ag tóg nỹtĩ, ag vóg kónãn ja ag tóg nĩgtĩ gé. ³⁸ Ag mré ke ag vỹ kórég pẽ nỹtĩ ja nĩgtĩ, hã kỹ ag tóg ùn há tag ag to kórég nỹtĩ ja nĩgtĩ. Kỹ ag tóg ga kórég kri mũ ja nỹtĩgtĩ, ag jo pétẽ kỹ, sór kri ag mũgtĩ, kỹ ag tóg pãnónh nor kãki nỹtĩ ja nĩgtĩ

gé, ga nor kãki ke gé, ù tỹ Topê ki ge kỹ nỹtĩ ag. Êprã ke ag vỹ ag to jũ mág nỹtĩ ja nĩgtĩ.

³⁹ Ag tỹ Topê ki ge kỹ nỹtĩn kỹ tóg hã ra ag to há nĩ, Topê ti. Hã ra ag tóg tag ki ve ja tũ nĩ ver, ag tỹ nẽn ve sór mũ ãn ti, Topê tỹ ag mỹ nẽn tóg ja ãn ti. ⁴⁰ Topê vỹ ãg to jykrén ja nĩ gé, hã kỹ tóg ver ag mỹ ven ja tũ nĩ. Ti tỹ ãg mré ag mỹ ven sór vẽn, ãg tỹ jagnẽ mré kanhkã tá junjun jé.

12

Topê tỹ ãg kanhrãn sór mũ

¹ Ha vé, e tãvĩ ag nỹtĩ, ù tỹ ãg jo Topê tovãnh tũ ag. ãg pẽnĩn ag e nỹtĩ, ãg ve kỹ. Kỹ tóg há tĩ, ãg tỹ Topê japry jagma mũ há han ke ti, ti jamĩn jagma. ãg tỹ corrida han ri ke ti nĩ. ãg tỹ tỹ vaj kỹ corrida han ken kỹ ãg tóg vẽnhkãn há han ke mũ. “Sỹ tag han kỹ inh mỹ corrida to krónh kenh ke tũ nĩ vỹ?” he ãg tĩ. “Ne nỹ isar han mũ, corrida to?” he ãg tóg tĩ gé. ãg tỹ nẽn han ke mũ ãn tovãnh ãg tóg tĩ, ãg tỹ corrida to krónh ke tũ nĩ jé. Topê jykre ri ke ti nĩ, tag ti. “Tag mỹ Topê to isar han mũ vỹ?” hemnĩ, ãjag tỹ nẽn han ke mũ ãn kar to. ãjag tỹ nẽn han ke mũ tigrĩn ti to tar nỹtĩn kỹn há tĩ. ãjag tỹ nẽn han ke mũ ãn tigrĩn ti to krónh kenh ha mẽ tĩn kỹ han tũg nĩ, tovãnh nĩ. Ti vỹ mranh sór tũg nĩ gé. Tag vỹ ãg kókén pẽ han tĩ. ãjag tỹ nẽn han tĩ tag kar tovãnh kỹ ãjag tóg ti jykre hã to krónh kenh ke tũ pẽ nĩ. ² Jesus hã mĩ ãkrén nĩ, ti jykre hã tỹ krĩn kỹ nỹtĩmnĩ. Ti hã vỹ ãg tỹ Topê ki rã han, kỹ tóg ãg tỹ ti tovãnh ke tũ han ãn ki kanhró nĩ gé. Cruz to sa kỹ tóg ter mỹr, ag tỹ ti to é he mũ ra tóg ti mỹ tỹ nẽn ù tũ tĩ. Ti tỹ kar kỹ nẽn venh ke ãn mĩ tóg ãkrén ja nĩ, nẽn tỹ ti mỹ sér nĩnh ke ãn mĩ. Hã kỹ tóg ùri Topê pẽgja tá nĩ nĩ.

³ Jesus mĩ ãkrén nĩ. Êprã ke kar ag vỹ ti kato vỹ ja nĩgtĩ, ù tỹ Topê vỹ mranh mũgtĩ ãn ag, ge ra tóg Topê to krónh ke ja tũ nĩgtĩ, Jesus ti. Ti ki ãkrén kỹ to krónh krónh ke tũg nĩ, to: “ron inh mũ,” he tũg nĩ gé.

4 Ha vé, Topě vī mranh tūg nī. Ājag tỹ ti vī mranh sór mū tag kato vāsānsān nī, ke tū nī (mū) ra ājag tóg to ter mū. 5 Ājag mỹ Topě tỹ ěg jyvĕn ěn kã jatú? ěg jyvĕn kỹ tóg tag tó, ha mĕ. Ā krĕ mỹ tóg tag tó, Topě ti, ha mĕ: “inh kósín, isỹ ā vóg kónān kỹ inh mỹ vĕnh nenh tūg nī,” he tóg. “Isỹ ā mỹ vī tar han mū ra to krónh ke tūg nī. 6 Isỹ ā to há nīn kỹ, hã kỹ sóg ā mỹ vī tar han tĩ. Ā kanhrān jé ke vĕ. Isỹ ā mỹ: “inh kósín vỹ tỹ ā nī,” hen kỹ sóg ā mrānmrān tĩ gé, ā kanhrān ti jé,” he tóg, Topě vī tỹ rán kỹ nī ki.

7 Hã kỹ ti tỹ ājag mrānmrān tag to tar nỹtīmñĩ. Ājag kanhrān jé ke vĕ. Topě tỹ ājag mỹ: “inh krĕ,” he vĕ. ěg panh vỹ ěg mrānmrān kỹ ěg kanhrān ja nĩgtĩ gé. Vĕnh kar jykren hã vĕ. Topě vỹ ā krĕ kar mrānmrān kỹ ag kanhrān tĩ. 8 Kỹ, ti tỹ ājag mrānmrān tū nī ra ājag pi(jé) tỹ ti krĕ pĕ nỹtīnh mū vĕ'. 9 Ha vé, ěg han mū fag vỹ ěg mrānmrān tĩ, ěg kanhrān jāvānh nīn kỹ, kỹ ěg tóg fag kamĕg tĩ. Kỹ ěg tóg Topě kamĕg kãfór han ke mū, ũ tỹ ěg rīnrīr han mū ti, ěg jóg mág ti. 10 Kỹ ũ tỹ ěg han mū tóg ěg to ā jykre fi ja nĩgtĩ. To jykren kỹ tóg ěg mrānmrān tĩ kejĕn, ěg sīn kã. Kejĕn tóg ā tỹ kygnĕ kỹ nī ra ěg kanhrān sór tĩ gé, ěg panh ti. Hã ra Topě tỹ ěg mrānmrān kỹ tóg to jykren há han tĩ inhhã. Ti tỹ ěg kãhrān há han sór vĕ, ěg tỹ ti ri kén kygnĕg tū nī jé, ěg tỹ ti ri kén há tãvĩ nỹtĩ jé. 11 Ti tỹ ěg mrānmrān ěn kã tóg ěg mỹ sér tū nī ver. ěn kã tóg ěg mỹ jagy tĩ. Kar kỹ ěg tóg vāhã vég tĩ, ti há nī ja ti, ěg tỹ kanhrān há han kar kỹ. Ti tỹ ěg mrānmrān hã kỹ ěg tóg vĕnh jykre há han ěn ki kanhrān mū sir, jagnĕ krĩ kuprãg ki ěg kanhrān mū gé sir.

Ěg tỹ jagnĕ tar han ke

12 Krónh ke ve ājag tóg nī, kỹ ājag tóg tỹ ũn kaga tīg kórĕg ěn ri ke nỹtĩ. To tar' he mǎn nī, ājag tỹ mū há han mǎn jé. 13 Topě japry kuryj hã jagma ěvānh nī, kỹ ũ tỹ ājag mỹ to krónh ke ha mĕ ěn ag vỹ ājag mré to tar' he mǎn mū gé.

Topě jykre tovānh sór nī ve ājag nỹtĩ, hã ra tóg ājag tar han mǎn sór mū.

14 Vĕnh kar mré vĕnh jykre kuryj han sórmñĩ. Kỹ Topě vī ki króm kỹ kygnĕ sór tūg nī. ěg tỹ tag to vāsān tū nīn kỹ ěg pi(jé) ěg jóg mág venh ke mū'. 15 Vĕnh ki rīr há han nī, ājag kãmĩ ũ tỹ Topě tỹ ěg jagãgtān mū tag to é he tūg jé. Ājag kãmĩ ũn pir tỹ vĕnh jykre kórĕg to tar nīn kỹ tóg ěg mỹ ti tỹ ũn e ag krīn kónān ha mĕ tĩ, ag tỹ ti jykre kórĕg ěn ri ke nỹtĩ jé. Kỹ tóg ěg jakré kãmĩ vānh jagy ri ke nī. ěg jakré kókĕg ti tĩ, vĕnh jykre kórĕg tỹ ěg kókĕn ri ke. 16 Vĕnh ki rīr há han nī gé, ājag kãmĩ ũ tỹ Esáu jykre kórĕg ěn ri ke han tū nī jé, ũ tỹ Topě kato vāsān tū nī jé. Esáu vỹ Topě to é he ja nĩgtĩ, kỹ tóg vĕjĕn tigrīn ā panh tỹ ti mỹ vī há han ke ěn kren. Ā jãvy mỹ tóg tovānh, ti panh tỹ ti mỹ vī há han ke ěn ti, ā jĕn ke pir tigrīn mỹr. Ti tỹ ā panh tỹ ti mỹ vī há han ke ěn to é he hã vĕ. 17 Kar kỹ tóg mĕ sór ja nī, ti panh tỹ ti mỹ vī há han ke ti, hã ra tóg mĕg tū nī sir. Kỹ tóg fỹ ja nĩgtĩ, ti panh tỹ ti mỹ vī há han jé, vāhã tóg ti mỹ e nī ja nĩgtĩ, hã ra tóg sir rāké ja nỹ. Mĕg tū tóg nī sir, ti panh tỹ ti mỹ vī há han ke ti. Tag ri ke han sór tūg nī.

Topě jũ tỹ jagy pĕ

18 Vāsỹ Topě vỹ ěg jóg'jóg ve ag mỹ ā jykre nīm ja nĩgtĩ. Pānónh tỹ Sinai tá ag tóg junjun ja nĩgtĩ. Pĩ ve ag tóg, tá, kỹ tóg tá kuty nī ja nĩgtĩ gé, kuty pĕ, kóho jũ ke gé. 19 Kỹ trombeta ěn vỹ kyr ja nĩgtĩ gé. Kỹ Topě vỹ ag mỹ vī ja nī gé. Ag tỹ ti vī mĕ kỹ ag tóg jũrūn ke ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg ti mỹ to vī mū, ti tỹ ag mỹ vĕmén tū nī jé, ti tỹ ag kãnhmỹ Moisés hã mré vĕmén jé, ěgno ki. 20 Ag mỹ tóg: “ājag mĕg ũ tỹ pānónh tag rã hã jun kỹ ti tén nī,” he ja nī, “pó tỹ ti pin kỹ, ājag krĕ ke gé, ājag prũ fag ke gé, ājag tỹ tá nĕn vég mū kar ěn ti. Ti tỹ pānónh tag vóg tigrīn ti tén nī,” he ja tóg nī, Topě ti. Hã tóg ag mỹ e ja tĩgtĩ. 21 Topě tỹ ag mré vĕmén kỹ tóg ag mỹ e tãvĩ nī ja nĩgtĩ, Moisés mré hã, hã kỹ

tóg: “jūrūn ke inh, mūmēg kŷ,” he mū gé, Moisés ti.

²² Hã ra tóg ag tŷ nén ve ja ěn ri ke tū nĩ, ěg tŷ ũri Topě rĩnja tá jun ke ti. Pãnónh ěn ri ke tū ti nĩ, ěg tŷ kanhkã tá nén venh ke ti. ěg tŷ kanhkã tá jun ken kŷ ěg ter mãn ke tū nĩ gé, ěg tŷ kanhkã tá pãnónh tŷ Sião he mū ěn tá jun ken kŷ. Topě jamã tá ke vē, ũn rĩr mū ěn jamã tá ke vē, hã vŷ: Jerusalém, he mū, kanhkã tá cidade ěn ti. Topě tŷ jěgně jafã ag vŷ tá nŷtĩ. E tãvĩ ag nŷtĩ, e tãvĩ, ti tŷ jěgně jafã ag. Festa mág pě vē, tá. ²³ Kŷ Topě krě sanh kar ag vŷ tá nŷtĩnh ke mū gé, ũn tŷ Jesus ki ge kŷ nŷtĩ ag kar. Ag jygjy vŷ kanhkã tá rán kŷ nŷtĩ. Kŷ Topě vŷ tá nĩ gé, ũ tŷ vėnh kar jykre tugnŷm ke ti. Kŷ ũ tŷ ěg jo Topě ki ge kŷ nŷtĩ ag kuprĩg vŷ tá nŷtĩ gé, ũ tŷ ěg jo tá junjun mū ěn ag. ²⁴ Kŷ Jesus vŷ tá nĩ gé, ũ tŷ ěg mŷ vėnh jykre tãg nĩm mū ěn ti, ũ tŷ ěg jagfy ter mū ěn ti, kŷ ěg tóg ti kyvėnh tugrĩn jãnhkri nŷtĩ, Topě tŷ ěg mŷ vėnh pãte fón ti kŷ. Topě tŷ Abel kyvėnh ven kŷ tóg jũ mū, ũ tŷ ti tén ja ěn to. Topě tŷ Jesus kyvėnh ven kŷ tóg jãvo ěg mŷ vėnh pãte fón mū. ěg tũn hã vē, Jesus tŷ ěg mŷ vėnh jykre nĩm jan hã vē, hã kŷ tóg Moisés jykre kãfór nĩ, Jesus ti.

²⁵ Hã kŷ jěmě há han nĩ. ũ tŷ ãjag mŷ Topě vĩ tó mū ěn vĩ jěmě há han sórmnĩ. ěg jóg!jóg ve ũ ag vŷ Topě vĩ mě sór ja tũ nĩgtĩ, ti tŷ ag jyvėn mū ra. Hã kŷ ag krenkren ja tũ nĩ. Kŷ ěg krenkren ke tũ nĩ gé, ěg tŷ ũ tŷ kanhkã tá nĩ ěn to ěg mré vėmén sór mū ěn vĩ jěmě sór tũ nĩn kŷ, ti tŷ ěg jyvėn mū ti. ²⁶ Vãsŷ tóg, ã tŷ ěg jóg!jóg ve ag mré vėmén kŷ tóg ga tŷ ragra ke han ja nĩgtĩ. ũri tóg ěg mŷ tag tó, ha mě. “Ga tŷ ragra ke pir han mãn jé sóg ke mū,” he tóg. “Ěn kã kanhkã vŷ ragra ke mū gé, ha vemnĩ,” he tóg. ²⁷ Ti tŷ: “ke pir han mãn jé sóg ke mū,” hen kŷ ěg tóg ki kanhró nŷtĩ, ti tŷ ã tŷ nén han ja tag tŷ tũ' he sór mū ti, ti tŷ ga tŷ ragra kenh ken ki. Nén ũ tŷ ragra kenh ke tũ ěn hã tóg nĩnh ke mū inhhã, hã vŷ: “Topě jamã, he mū. ²⁸ Kŷ tóg há tĩ, ěg tŷ Topě mŷ: “há ti nĩ, ã tŷ ěg mŷ nén han mū

ti,” hen kŷ. ěg jamã tãg vŷ inhhã ragra kenh ke tũ pě nĩ, ti tŷ ěg mŷ ěg jamã nĩm ke ěn ti. Kŷ tóg há nĩnh mū gé, ěg tŷ Topě rãnrãj han há han kŷ, ti tŷ ti mŷ sér nĩ jé. Ti kamēg jé ěg tóg ke mū gé, ěg tŷ tóg jūrūn kenh mū. ²⁹ Topě vŷ pĩ tŷ nén ũ kar kugprũg mū ri ke nĩ.

13

Topě tŷ ěg jyvėn

¹ Jesus ki ge kŷ nŷtĩ ag tŷ jagně to há nŷtĩ to krónh ke tũg nĩ. ² ũ tŷ kuvar há tá ãjag to pasa ken kŷ ti mŷ: “inh mré jě,” hemnĩ. ěg jo ke ũ ag tóg, ag tŷ ũ ag to: “inh mré nŷtĩ,” hen kŷ (ag tóg) Topě tŷ jěně jafã ag mŷ: “inh mré nŷtĩ,” he ja nĩgtĩ, ag tŷ ag ki kagtĩg (hã) ra. Hã kŷ tag han nĩ. ³ ũn sigse kŷ nŷtĩ ag ki rĩrmnĩ. Ājag tŷ kejėn Jesus tugrĩn sigse kŷ nŷtĩnh ke tag mĩ ěkren nĩ, hã kŷ jagně ki rĩr há han nĩ. Ag tŷ ũn vóg kónãn mū ag ki rĩrmnĩ gé. Kejėn ag tóg ãjag vóg kónãn ke mū gé, Jesus tugrĩn, hã kŷ ag ki rĩr há han nĩ.

⁴ ũ prũ fi to én tũg nĩ, ũ mén to én tũg nĩ gé. Ājag prũ nŷtĩn kŷ ũ fi mré nŷ sór tũg nĩ, ãjag mén nŷtĩn kŷ ũ mré nŷ sór tũg nĩ gé. Topě vŷ ũ tŷ vėnh jykre kórég han (ka)mě ěn ag to jũnh ke mū, ũ tŷ fag mré nŷ sór (ka)mě ěn ag to, fag tŷ ag mré nŷ sór (ka)mě ěn fag to ke gé.

⁵ Rico nŷtĩ sór tũg nĩ gé. Ājag tŷ nén vég mū ěn vŷ há nĩ. Topě vŷ ěg mŷ tag tó, ha mě: “ãjag kã jatu' henh ke tũ pě sóg nĩ, ãjag ki sóg rĩr nĩ nĩ,” he tóg, Topě ti. ⁶ Hã kŷ tag tómnĩ, ha mě: “ěg jóg mág vŷ inh ki rĩr ke mū,” hemnĩ. “Ti hã kamēg isóg mū. Ěprã ke ũ vŷ inh vóg ke tũ pě nĩ, ti tŷ inh ki rĩr nĩn kŷ,” hemnĩ, Topě vĩ kri fi kŷ.

⁷ ũ tŷ ãjag mŷ Topě vĩ tó vén mū ěn mĩ ěkren nĩ. Ga kri mũn kŷ ag tóg Topě tovãnh ja tũ pě nĩgtĩ, ãjag tŷ ti tovãnh tũ ra ag tóg kãgter ja nĩ. Ag ri ke han sórmnĩ, ti ki rã ěn tovãnh sór tũg nĩ gé, ag ri ke han nĩ. ⁸ Jesus Cristo hã vŷ ter tũ nĩ. Ti tŷ vãsŷ nén to jykren mū ěn hã han ti tĩ, ũri, kŷ tóg hã han mãn ke mū gé. Tŷ ũ han ke tũ ti nĩ, kŷ tóg kurã krŷg ja tũ nĩ gé. ⁹ ũ tŷ ón kŷ ãjag

mỹ nén ù ù tó sór mũ ên vĩ jêmẽ tũg nĩ, ag tỹ ón kỹ Topẽ to nén ù ù tó mũ ra. Ājag krĩn kónãn jé ag tóg ke mũ. Ājag tỹ tỹ prãnh ke han sór jé ag tóg ke mũ. Topẽ vĩ Ājag tar han ki kanhró nĩ, Ājag jagãgtãn kỹ. Û tóg: “ã tỹ vễjẽn tag kon kỹ ã tóg Topẽ jykre to tar nĩ,” he tĩ. Ag ón vễ. Vễjẽn vĩ ěg tỹ ti jykre to tar nĩ han ke tũ pẽ nĩ. Topẽ hã ne ěg tar han ki kanhró nĩ’.

¹⁰ Ha mẽ, Moisés jykre ki Topẽ mỹ nén ù pũn tĩ ag pi(jé) ěg mré Jesus jamĩn ên konh ke mũ’. ¹¹ Ag tỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã’i mág ên vĩ ag mễg ù tãnh kỹ ti kyvénh ma tĩ tĩ, ag tỹ to: “Topẽ nĩgjafã,” he mũ ên ra. Ti tỹ ag mễg kyvénh ên tỹ ěg tỹ Topẽ vĩ mranh mũ tỹ tũg’ he sór vễ vễ. Hã ra ag tóg Ājag jamã jy ró pãnĩ to ag tóg Ājag mễg tãnh kỹ pũn tĩ. ¹² Hã kỹ Jesus tóg cidade jy ró ên pãnĩ to ter ja nĩ gé, ti tỹ ěg jagfỹ ter kỹ, ěg jãnhkri han jé. ¹³ Kỹ ěg tóg ti jagtar ri ke han ke mũ gé. Û tỹ ti ki ge jãvãnh ag jykre han tũ ěg tóg nĩ, kỹ ěg tóg ag mré han ke tũ nĩ gé. Jesus tỹ cidade jy ró pãnĩ to ter ja ên mũ ěg tóg ěkrén kỹ nỹtĩ, kỹ ěg tóg ù tỹ ti ki ge tũ ag mré ag jykre han ke tũ pẽ nĩ. ¹⁴ Tag ki, ga kri ěg tóg ěg jamã pẽ venh ke tũ nĩ. Kanhkã tá ěg tóg ve sór mũ, ěg jamã ti.

¹⁵ ěg tỹ Jesus tugrĩn Topẽ mỹ vĩ há han kỹ tóg há tĩ. ěg tỹ nén vég mũ kar to ěg tóg ti mỹ: “ěg mỹ tóg há tĩ, ěg mỹ tóg sér tĩ,” henh ke mũ. ěg tỹ ti mỹ nén ù pũn mũ ri ke tóg nĩ, presente ri ke tóg nĩ, ěg vĩ tag. “ěg jóg vễ,” he jé ěg tóg ke mũ gé, ti to. Ti mỹ vĩ há han ke to krónh ke tũg nĩ. ¹⁶ Jagnẽ ki rĩrnmĩ gé, jagnẽ mré nén kar han kỹ. Tag to krónh ke tũg nĩ gé. ěg tỹ Topẽ mỹ nén ù pũn ri ke ti nĩ, ěg tỹ ti mỹ presente han ri ke ti nĩ, ěg tỹ jagnẽ ki rĩr tĩ ti, kỹ tóg ti mỹ sér tĩ.

¹⁷ Û tỹ Ājag kanhrãn tĩ ên ag vĩ jêmẽmnĩ, ag tỹ Ājag mỹ nén tó mũ ên ki króm nĩ. Ājag ki rĩr ag tóg nĩgtĩ, Ājag tỹ Topẽ tovãnh tũ nĩ jé, kỹ Topẽ vĩ ag rãnhrãj tugnỹm ke mũ. Ājag tỹ ag vĩ jêmẽn kỹ tóg ag mỹ kufy tũ nĩnh mũ,

ag rãnhrãj ti, kỹ tóg ag mỹ sér tĩnh mũ. Ti tỹ ag mỹ kufy nĩnh kỹ tóg há tũ nĩ gé, Ājag mỹ.

Ěg tỹ Topẽ mré vễmẽn ke

¹⁸ Inh jagfỹ Topẽ mré vễmẽn nĩ. Nén ù kórég han ja tũ inh nĩ, ki kanhró sóg nĩ. Isỹ nén ù kuryj han sór vễ mỹr, tag hã to sóg jykrén tĩ. ¹⁹ Kỹ inh jagfỹ Topẽ mré vễmẽn nĩ, Topẽ tỹ kãnhmar Ājag to inh jẽnẽ mãn jé. Ti mỹ tag to vĩn kỹ krónh ke tũg nĩ.

²⁰ Topẽ mré sóg vễmẽn tĩ Ājag to. ěg krĩ kuprãg ti tĩ. Kỹ tóg Jesus ti, ěg Senhor ti rĩn mãn ja (ti) nĩ gé, ti tỹ ěg jagfỹ ter kar kỹ. ěg jagfỹ ter kỹ tóg ù tỹ mé ki rĩr tĩ ên ri ke nĩ, hã ra tóg ên kãfór nĩ gé, ti tỹ ěg ki rĩr há han nĩnh kỹ. ěg jagfỹ ter kỹ tóg ěg mỹ vễnh jykre tãg ên nĩm ja nĩ, ù tỹ tũ’ he vãnh ên. ²¹ Topẽ hã mỹ sóg to vĩ mũ, ti tỹ Ājag tar han jé, Ājag tỹ nén (ũ) tỹ ti mỹ há nĩ ên hã han jé. Ti há vĩ Jesus Cristo mỹ: “ag tar han nĩ,” he ja nĩ. Ti hã mỹ ěg tóg vĩ há han ke mũ, Jesus Cristo mỹ, kỹ tóg tũ’ henh ke tũ nĩ, ěg tỹ ti mỹ vĩ há han ke ti. Amém.

²² Inh kanhkã, sỹ Ājag mỹ tag tó sór ja vễ. Jatun mỹ mẽ sórmnĩ, sỹ Ājag jyvẽn mũ tag. Inh pi(jé) vễnh rãnrãn mág han. Vễnh rãnrãn sĩ han sóg Ājag mỹ.

²³ Ha mẽ, ěg régre tỹ Timóteo vĩ se kỹ jẽ mãn tũ nĩ ha. Ti kava ag huri. Ti tỹ kãnhmar ki jun kỹ tóg inh mré Ājag venh kãtĩg ke mũ.

²⁴ Ājag pã’i kar ag mũ sóg ěkrég tĩ, Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ kar ag mũ ke gé. Tag ki ke ag, ga tỹ Itãlia ki Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ ag vĩ Ājag mũ ěkrég tĩ gé.

²⁵ Topẽ jé Ājag tar han kãn. Hã vễ.

TIAGO TỸ CARTA

¹ Tiago tỹ rá vĕ. Isỹ Israel ag mỹ rán hã vĕ. Ęg povo tỹ 12 (ke) vỹ tỹ ãjag nỹtĩ. Povo kar mĩ ãjag tóg mũgtĩ, fóg ag kar mĩ, kanhgág ag mĩ ke gé. Sỹ ãjag mỹ vĕnh rá jĕnĕ vĕ. Tỹ sóg Topĕ mỹ rãnrãj tĩ nĩ, ěg Senhor tỹ Jesus Cristo mỹ. Hã kỹ sóg ãjag mỹ rán kỹ jĕnĕg mũ sir. Ęjag mĩ sóg ěkrég tĩ.

Ęg tỹ Topĕ vĩ to: hỹ mỹ vỹ? henh ke tũ

² Inh kanhkã', ãjag tỹ Jesus tigrĩn nĕn ũ jagy ve kỹ to vĕnhmỹ nỹtĩ tũg nĩ. Mỹ sér nỹtĩmĩ hã ra. ³ Topĕ tỹ ãjag tỹ ti ki rá há han ja ve sór vĕ, hã kỹ ãjag tóg tag kar végtĩ. Kỹ ti tovãnh sór tũg nĩ, kỹ ãjag tóg ti to tar nỹtĩnh mũ, ãjag tỹ nĕn ũ jagy végtĩ mũ ra ti tovãnh tũ nĩn kỹ. Tag to jykrén. ⁴ Ęjag tỹ nĕn ũ jagy végtĩ mũ ra to tar nỹtĩmĩ, ãjag tỹ komĕr hã há nỹtĩ jé, Topĕ jykre ki króm há han kỹ. Komĕr hã ãjag tóg kygnĕnh ke tũ nĩ, nĕn ũ kar ki, ãjag tỹ ti to krónh ke tũ nĩn kỹ.

⁵ Ęjag tỹ nĕn ũ to jykrén tũ nĩn kỹ Topĕ mỹ to vĩmĩ, ti tỹ ãjag kanhrãn jé. Ęg kanhrãn jé tóg ke mũ, Topĕ ti. To tóg: “han ke tũ inh nĩ,” henh ke tũ nĩ, vĩ tar han ke tũ ti nĩ, ěg tỹ ti mỹ nĕn ũ to vĩn kỹ. Ęg to tóg fe há nĩ, hã kỹ tóg ěg kanhrãn tag to há nĩ. ⁶ Ęjag tỹ ti mỹ nĕn ũ to vĩn kỹ: “ěg mỹ tóg han tĩ, Topĕ ti,” hemnĩ. “Ti mỹ inh mỹ han mũ vỹ?” he tũg nĩ. Ęjag tỹ: “ti mỹ inh mỹ han mũ vỹ?” hen kỹ ãjag tóg venh ke tũ nĩ, ãjag tỹ ti mỹ nĕn to vĩ mũ ěn ti. Kỹ ãjag tóg goj ri ke nỹtĩ. Goj tóg kejĕn fagrĩnh mỹ krém krém ke tĩ, kãka tỹ ti kã nĩ kỹ. Kỹ tóg ra tũg, tá kãtũg ke mũ. Ęn ri ke tóg nĩ, ũ tỹ Topĕ vĩ kri fig tũ ěn ti. ⁷⁻⁸ Fagrĩnh mỹ tóg Topĕ mỹ nĕn ũ to vĩ tĩ, ti tỹ: “ti mỹ inh mỹ han mũ vỹ?” hen kỹ. Venh ke tũ tóg nĩ sir. Krĩ régre ti nĩ. Nĕn ũ to jykrén kỹ tóg kãnhmar nĕn ũ hã to jykrén mãn mũ gé, vĕnh jykre pir han vãnh nĩn kỹ. Ki kagtũg tóg nĩ, hã kỹ tóg venh ke tũ nĩ gé sir.

Ũn jagtar ag mré ũn rico ag jykre

⁹ Ęg Senhor tỹ Jesus mré ke ũ ag tóg jagãgtar nỹtĩ. Hã ra ag tóg ěg Senhor ki ge kỹ nỹtĩn kỹ ũn rico ri ke nỹtĩ, ag tỹ tỹ Topĕ krĕ nỹtĩn kỹ. Kỹ tag to jykrén nĩ, ãjag mỹ sér tĩ jé, ãjag jagtar nỹtĩn kỹ. ¹⁰ Kỹ ěg Senhor tỹ Jesus mré ke ũ ag tóg rico nỹtĩ hã ra. Ag tỹ ěg Senhor ki ge kỹ nỹtĩn kỹ ag tóg ũn jagãgtar ri ke nỹtĩ, Topĕ mỹ. “Ter jé ěg tóg ke mũ, kỹ tóg ěg mỹ há tĩ, Topĕ tỹ ěg jagãgtãn ken kỹ, ũn jagtar ag ri ke,” hemnĩ, ãjag rico nỹtĩn kỹ. Re fej ri ke ěg tóg nỹtĩ, ěg kar. ¹¹ Rã tỹ jun ke kỹ tóg rỹ jagy tĩ. Kỹ tóg tugtóg tĩ, re ti, kỹ ti fej tóg kógungun tĩ gé. Kỹ ti sĩnvĩ ěn tóg tũ' henh mũ sir. Ęn kãgter ri ke ěg tóg nỹtĩ gé. Kỹ ũn rico ag tóg ke tĩ gé, kãgter kỹ. Kỹ ag há ěn tóg tũ' he mũ gé sir, ag rãnrãj tỹ ag mỹ sér nĩ ra.

Ęg tỹ Topĕ vĩ mranh sór mũ

¹² Kejĕn ũ tóg Jesus tigrĩn ěg to jũ nĩ. Ęg tỹ hã ra Topĕ tovãnh tũ nĩn kỹ tóg há tĩ. Kỹ ěg Senhor tóg ěg mỹ ěg rĩr krỹg ja tũ ven ke mũ, ěg tỹ ěg jagãgtar mũ ra ti tovãnh tũ nĩn kỹ. Kỹ tóg ěg tỹ carreira ki ka féj tỹ coroa ganhar he mũ ěn ri ke nĩ sir. Ęg Senhor vỹ ěg mỹ: “rĩr krỹg ja tũ ve jé ãjag tóg ke mũ, ãjag tỹ iso há nỹtĩn kỹ,” he ja nĩgtĩ, hã kỹ tóg ěg mỹ tỹ presente han ke mũ.

¹³ Ęjag tỹ Topĕ vĩ mranh sór mũn kỹ to: “Topĕ vĩ inh krĩn, sỹ ti vĩ mranh jé,” he tũg nĩ. Topĕ pi(jé) vĕnh jykre pãno han ja nĩgtĩ'. Kỹ ũ pi(jé) to Topĕ krĩn kónãn tĩ gé'. Kỹ tóg ěg krĩn kónãn tũ nĩgtĩ gé (mỹr), Topĕ ti. ¹⁴ Ęg tỹ Topĕ vĩ mranh sór kỹn ge nĩ, hã nỹ ve nĩ, kỹ ěg tóg to ěn tĩ. ¹⁵ Ęg tỹ to ěn kỹ ěg tóg to jykrén mág nĩ. Kỹ ěg tóg sir han sór mũ. Ęg tỹ han sór kỹ ěg tóg han mũ. Kỹ ěg tỹ ti vĩ mranh vĕ sir. Kar kỹ ěg tóg mranh mãn', mranh mãn', he mũ gé, vĕnh jykre pãno vĕ sir. Hã ra ěg tóg to nũgme ki vár ke mũ, inferno ki.

¹⁶ Inh kanhkã', ãjag to sóg há tãvĩ nĩ. Hã kỹ sóg ãjag mỹ: “kygnĕ tũg nĩ, Topĕ to,” he mũ. ¹⁷ Topĕ hã ne ã pin kỹ ěg mỹ nĕn ũ há kar han tĩ'. Nĕn ũ há tãvĩ han tóg tĩ, Topĕ ti, ěprã ke ag mỹ, hã

vỹ: ãg, he mũ. Ti hã tóg jẽngrẽ hyn han'. Rã tỹ ãg ki kupũn tũ nĩn kỹ tóg fẽnja tĩ. Hã ra Topẽ tóg tag han tũ nĩgtĩ (mỹr). Ti pi(jé) kejẽn ãg ki rĩr tũ nĩgtĩ'. ãg ki rĩr tóg nĩ nĩ hã ra. ¹⁸ Ti hã tóg ãg han mãn', ãg tỹ ti ki ge kỹ. Ti tỹ ãg han mãn sór kỹ tóg ãg han mãn. ãg to tóg ã vĩ há jẽnẽ. Vẽn vĩ há tag tỹ tóg ãg han mãn mũ sir. Ti tỹ ãg han mãn kỹ ãg tóg ti tỹ nén han mũ kar kri ke nỹtĩ, ãg tỹ tỹ ti krẽ nỹtĩn kỹ.

ãg tỹ Topẽ vĩ ki króm ke

¹⁹ Inh kanhkã', tag to jykrén mág nĩ. Û tỹ nén ù há kãmén kỹ jẽmẽ há han nĩ. Kãnhmar vĩ tũg nĩ. Kãnhmar jũ tũg nĩ gé. ²⁰ ãg jũ nỹtĩn kỹ ãg tóg Topẽ jykre han tũ nĩgtĩ (mỹr), ti jykre kuryj ti. Hã kỹ jũ tũg nĩ. ²¹ Hã kỹ nén tỹ ãg kavénh tĩ ên tovãnh kãn nĩ, vẽn jykre pãno mré hã. ãg kókég tóg tĩ, ãg fãn tóg tĩ, vẽn jykre pãno ti. Tovãnh ra. Jatun mỹ Topẽ vĩ mẽmnĩ. Topẽ hã ne ã vĩ tỹ ãg kanhrãn'. ãg tỹ kri fi kỹ ãg tóg krenkren ke mũ. ²² Kỹ Topẽ vĩ han kỹ nỹtĩmnĩ. ãgag tỹ mẽg mũ (hã) ra ki króm tũ nĩn kỹ ãgag tóg krenkren ke tũ nĩ. Ón kỹ ãgag tóg: “kren jé sóg ke mũ,” henh ke mũ. ²³ ãg tỹ jẽmẽg mũ (hã) ra ki króm tũ nĩn kỹ ãg tóg tag ri ke nỹtĩ, ha mẽ. Kejẽn ù tóg vẽn vэг mũ, ki vẽn ve jafãn ki (mỹr, ha mẽ). Kỹ tóg ã kakã vэг mũ sir. ²⁴ ã kakã ve kar kỹ tóg to jykrén mãn tũ nĩ. Kỹ tóg ki kagtĩg' he mũ. Tĩg tóg mũ, kỹ tóg ã kakã ki kagtĩg' he mũ. Kỹ tóg fagrĩnh mỹ vẽn ven ja nĩ sir. Ge ãg nỹtĩ, ãg tỹ Topẽ vĩ jẽmẽg mũ (hã) ra ki króm tũ nĩn kỹ. Kỹ ãg tóg fagrĩnh mỹ mẽ ja nĩ sir. ²⁵ ãg tỹ ti vĩ to jykrén mág kỹ tóg hã ra ãg mỹ sér tĩnh mũ. Topẽ vĩ vĩ há nĩ, ti jykre ti. ãg jykre pãno tỹ tũg' he tóg tĩ, ãg tỹ han mãn tũ nĩn jé. Kỹ ãg tóg ãg tỹ ti vĩ jẽmẽ kỹ nỹtĩn kỹ to jykrén ke mũ. Kã jatun ke tũ ãg tóg nỹtĩ sir. Kỹ ãg tỹ ki króm kỹ Topẽ tóg ãg mỹ vĩ há han ke mũ sir, ãg tỹ nén han mũ kar to.

²⁶ Û ag tóg Topẽ to: “ti to sóg há nĩ,” he tĩ. Hã ra ag tóg ù to vĩ kónãn tĩ, ãgag

vĩ to jykrén tũ nĩn kỹ. Kỹ ag tóg ón kỹ: “ti to sóg há nĩ,” he ja nĩgtĩ. Kygnẽg ãg tóg tĩ, ãg tỹ gen kỹ. Hã kỹ ãg tóg ón kỹ: “ti to sóg há nĩ,” he tĩ, ãg tỹ ù to vĩ kónãn kỹ. ²⁷ ãg tỹ ãg jóg tỹ Topẽ to há nỹtĩn kỹ, kỹ ãg tóg tag han mũ, ha mẽ: ùn panh ter mũ kar jagãgtãn kãn ãg tóg tĩ, ùn mén ter ja fag ke gé, ùn jagãgtar fag. Fag ki rĩr jé ãg tóg ke mũ, fag mỹ há tĩ jé. Kỹ ãg tóg nén ù vẽnhmỹ han ke tũ nĩ gé sir. Topẽ kato tẽ mũ ag jykre han ke tũ ãg tóg nĩgtĩ gé. Hã kỹ ãg tóg ti mỹ kavėj tũ nỹtĩ sir. Hã kỹ ãg tóg ón kỹ: “Topẽ to sóg há nĩ,” he tũ nĩgtĩ gé.

2

ãg tỹ jagnẽ to vẽn jykre pir han ke

¹ Inh kanhkã', ãg Senhor tỹ Jesus Cristo ki ãgag ge mũ mỹr. Pã'i kar kãfór vẽn (mỹr), ãg Senhor tỹ Jesus Cristo ti. Ge ra ãgag ne tóg ùn rico ag to há nỹtĩ', kỹ ùn jagãgtar ag tóg ãgag mỹ tỹ nén ù tũ nỹtĩ. Ke tũg nĩ. ² Hẽn ri ke mũn ùn rico vĩ Topẽ vĩ jẽmẽn kãtĩg mũ, ãgag vẽnhmãn kỹ. Ti kur vĩ há tãvĩ nĩ, kỹ ti nĩgẽ kãnĩm ja vĩ tỹ ouro nĩ. Kỹ ùn jagtar vĩ kãtĩg ke mũ gé, kur kórég tu kỹ. ³ Kỹ ãgag hỹn tóg ùn rico mỹ: “ha tag kã nĩ, vẽn nĩg ja há kri,” he tĩ. Jó ùn jagtar mỹ ãgag hỹn tóg: “ha tã tá jẽ,” he tĩ, ke tũ nĩn kỹ: “ha inh mré nĩ, hã ra êprã nĩ, gan kri,” he ãgag hỹn tĩ. ⁴ Hã ki ãgag tóg ùn rico to há nĩ ve nĩ, ti tũ tugrĩn. Jãvo ãgag tóg ùn jagtar to é he mũ ve nĩ, ti jagtar nĩn kỹ. Ke tũg nĩ. ãgag tỹ jagnẽ ri ke nỹtĩ to jykrén nĩ, ke tũ nĩ mũ ra ãgag tóg vẽn jykre pãno han mũ.

⁵ Inh kanhkã', jẽmẽ há han ra. ãgag to sóg há nĩ (mỹr), hã kỹ sóg ãgag jyvẽn mũ. Topẽ vĩ ùn jagãgtar ag kuprẽg, ag tỹ ti to ricon jé, ti ki ge kỹ. Ga mĩ mũn kỹ ag tóg jagãgtar nỹtĩ. ãg Senhor ki ge kỹ ag tóg há nỹtĩ jãvo. Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ ve jé ag tóg ke mũ, ag tỹ ti to há nỹtĩn kỹ. Topẽ hã ne tag tó ja nĩgtĩ', ãg tỹ ti venh ke ti, kỹ tóg han ke mũ, ã tỹ tó ja ên ti. ⁶ Jãvo ãgag tóg ùn jagãgtar ag to é he tĩ. ùn rico ag to ãgag tóg vĩ há han tĩ. Hã ra ùn rico ù ag tóg

ājag to kórég nýtĩ gé. Kĩ ag tóg ājag fóg mĩ ājag to vĩ kónān tĩ, ājag fóg tỹ ājag jé prēr jé. Kĩ ājag tóg to jagtar nýtĩ sir, ag tỹ ājag to vĩ kónān tĩ ěn to. Hã kĩ tóg sir vĕnhmỹ nỹ, ājag tỹ ũn jagāgtar to é he ti. ⁷ Kĩ ũn rico ũ ag tóg ěg Senhor to é he tĩ gé. Ti to ag tóg vĩ kónān tĩ gé, hã ra ěg tóg tỹ ti mré ke nýtĩ. Hã kĩ ag tóg ěg to vĩ kónān mũ gé, ti to vĩ kónān kĩ.

⁸ Topĕ tỹ vāsỹ ěg mỹ vĕnh jykre nĩm ja ěn ki króm nĩ, hã vỹ: “ã régre to há nĩmnĩ, ã tỹ vĕso há nĩ ri ke nĩmnĩ, ã régre tỹ,” he ja tóg nĩgtĩ ěg mỹ, Topĕ ti. Kĩ tóg rán kĩ nĩ. Ājag tỹ tag han kĩ tóg há nĩ. ⁹ Ājag tỹ hã ra ũn rico to há nýtĩn kĩ, ũn jagtar to kórég nýtĩn kĩ, kĩ ājag tóg ti vĩ mranh mũ sir, ti tỹ ěg jyvĕn ja ti. Kĩ Topĕ tóg ājag to jykrén kónān mũ, ājag tỹ ti vĩ mranh kĩ.

¹⁰ Ha vé, hĕn ri ke mũn ěg kāmĩ ũ tóg Topĕ tỹ ěg mỹ vĕnh jykre nĩm ja kar ki króm tĩ. Hã ra tóg sir nĕn pir ki ti vĩ mranh mũ. Kĩ ti tỹ ti vĩ mranh kãn vĕ sir, ti vĩ pir mranh kĩ. ¹¹ Topĕ tóg ěg mỹ: “ã prũ tũ fi mré nỹ tũg nĩ, kĩ ã mén tũ mré nỹ tũg nĩ gé,” he ja nĩgtĩ. Kĩ tóg ěg mỹ: “jagnĕ tén tũg nĩ,” he ja nĩgtĩ gé. Hĕn ri ke mũn ěg tóg ěg prũ tũ fag mré nỹ tũ nĩgtĩ. ěg tỹ hã ra jagnĕ tén kĩ ěg tóg ti vĩ mranh kãn mũ, ti tỹ ěg jyvĕn ja ti. ¹² Kĩ tag to jykrén nĩ, ājag tỹ nĕn ũ han ke to jykrén kĩ. ěg Senhor vỹ ěg jykre kar vég tĩ, ti tỹ ěg tỹ ti jykre ki króm mũ ve sór kĩ. Kĩ ājag jykre to jykrén nĩ, ājag vĩ to ke gé. ¹³ ěg tỹ jagnĕ jagāgtān tũ nĩn kĩ tóg ěg jagāgtān ke tũ nĩ gé, ěg Senhor ti, ti tỹ ěg jykre tugnỹm ken kĩ, kurā ěn kã. ěg tỹ hã ra jagnĕ jagāgtān kĩ tóg ěg jagāgtān ke mũ gé, ti tỹ ěg jykre tugnỹm ken kĩ. Kĩ ti pi(jé) ěg vóg kónān mũ sir’.

Ti ki rã há

¹⁴ Inh kanhkã', ũ tóg kejĕn: “ti ki sóg rã kĩ nĩ,” he tĩ, Topĕ to. Hã ra tóg ti vĩ han tũ nĩgtĩ. Kĩ tóg ón kĩ ti ki rã kĩ nĩ ja nĩ. Kren ke tũ tóg nĩ sir. ¹⁵ Kejĕn Jesus mré ke ũ tóg kur vég tũ nĩgtĩ, vĕjĕn vég tũ tóg nĩgtĩ gé, Jesus mré ke

ũ fi ke gé. ¹⁶ Kĩ ājag kāmĩ ũ tóg hĕn ri ke mũn ti mỹ, fi mỹ tóg: “tág’,” he mũ. “Ha tĩg, jatun mỹ. Ā jé kusa mĕg tũ nĩ, ã jé kókĩr tũ nĩ,” he tóg mũ. Hã ra tóg fag mỹ nĕn ũ nĩm tũ nĩ. Kĩ tóg fagrĩnh mỹ fag mỹ: “ã jé jagtar tũ nĩ,” he ja nĩ. ¹⁷ Ge ti nĩ, ěg tỹ ón kĩ: “ti ki rã kĩ sóg jĕ,” hen kĩ. ěg tỹ ti vĩ han tũ nĩ kĩ ěg tóg fagrĩnh mỹ: “ti ki sóg rã kĩ nĩ,” he mũ sir. Nĕn ũ tũ vĕ.

¹⁸ Ājag kāmĩ ũ tóg hĕn ri ke mũn: “ũ tóg Jesus ki rã kĩ nĩ, jāvo ũ tóg ti jykre han tĩ,” he sór mũ, ājag tỹ ti jykre han sór tũ nýtĩn kĩ. Tag to sóg ājag mỹ: “inh hỹn ne tugrĩn ki kanhrān mũ, ã tỹ ti ki rã ja ti?” he mũ. “Ā tỹ ti jykre ki króm vānh kĩ sóg ki kagtĩg nĩ. “Ti mỹ Jesus ki rã kĩ jĕ nĩ vỹ?” he jé sóg ke mũ ã to. Ā jāvo sóg ti jykre han tĩ inhhã. Hã to ã tóg ki kanhró nĩ, sỹ ti ki rã kĩ jĕ ti,” he jé sóg ke mũ, ājag tỹ inh ki jĕmĕn kĩ.

¹⁹ “Topĕ vỹ tỹ ũn pir nĩ,” he ājag tóg tĩ gé. Ājag tỹ ki hã tó vĕ. Kĩ Japo ag vỹ tag tó tĩ gé. “Pir tóg nĩ, Topĕ tĩ,” he ag tóg tĩ gé, Nĕn-Kórég ag. Ag tỹ ti pir ki kanhró (hã) ra ag tóg krenkren ke tũ nĩ, ag tỹ ti jykre han tũ nĩn kĩ. Hã kĩ ag tóg kamĕgmĕg kĩ jũrũn ke tĩ sir, ag tỹ Topĕ to jykrén kĩ, Japo ag. Hã kĩ ěg tóg ěg tỹ Topĕ kāmĕn há (hã) ra krenkren ke tũ nĩ gé, ěg tỹ ti jykre han tũ nĩn kĩ. ²⁰ Ājag tỹ tag to jykrén tũ nĩn kĩ ājag tóg krĩ tũ (pĕ) nýtĩ (mỹr). ěg tỹ ti vĩ ki króm tũ nĩn kĩ ěg tóg ón kĩ ti ki ge kĩ nýtĩ. Nĕn ũ tũ vĕ sir, ěg tỹ ti ki ge kĩ nýtĩ tag ti. ěg mỹ tóg nĕn ũ há han ke tũ nĩ.

²¹ ěg jóg’jóg ve tỹ Abraão to jykrén nĩ. Topĕ tóg ti mỹ: “ã kósĩn tỹ Isaque tānh kĩ pũn, inh mỹ,” he ja nĩ. Kĩ tóg ti mỹ: “hej,” he ja nĩ sir, Abraão ti. Hã kĩ tóg Topĕ mỹ há nĩ sir, Abraão ti, ti tỹ ti vĩ ki króm to há ja nĩn kĩ. Kĩ tóg ti to: “inh ki rã há han ja ti nĩ,” he mũ, Topĕ ti, Abraão to. ²² Ve ra ha. Ti tỹ Topĕ ki rã kĩ jĕn kĩ, hã kĩ tóg ti mỹ: “hej,” he ja nĩ, Abraão ti. Kĩ tóg, ti tỹ ti mỹ: “hej,” hen kĩ (tóg) ti ki rã kĩ jĕ ěn to tar nĩ sir, Topĕ vĩ ki króm ke to. Ge

ti nĩ (mỹr). ²³ Rán kỹ tóg nĩ gé, Abraão ti, kỹ tóg: “Topê vĩ kri tóg fi, Abraão ti,” he mũ, Topê vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. “Hã kỹ ãg jóg mág tóg ti to: “inh ki rã há han ja ti nĩ,” he ja nĩgtĩ. Kỹ Topê tóg ti to: “ũ tỹ iso há nĩ ãn,” he tĩ,” he tóg, Topê vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki, Abraão to. ²⁴ Hã ki ãjag tóg vég mũ. ãg tỹ ti vĩ han kỹ tóg ãg to: “inh ki rã há han ja ti nĩ,” henh ke mũ gé. ãg tỹ ón kỹ ti ki rã kỹ nỹtĩn kỹ ãg tóg hã ra ti mũ há tũ nỹtĩ, Topê mũ, ãg tỹ ti vĩ ki króm tũ nĩn kỹ.

²⁵ Raabe fi to jykrén nĩ gé, ãn mén jafã ãn fi to. ãg povo vĩ ã ag jãgnẽ ja nĩ, ag tỹ fi jamã ve jé, cidade mág ãn ti. Kỹ fi tóg ag mũ: “kãge jãg ra,” he ja nĩ. Kỹ fi tóg ag kanhrãn ja nĩ sir, fi jamãn ki, ag tỹ ãpỹ ã mũ kãpa jé, ãmĩn ã mũ, ag kato tẽ ag tỹ ag vég tũ nĩ jé. Tag to fi tóg kren mũ (mỹr), fi tỹ tag han to. Kỹ Topê tóg fi to: “inh ki rã há han fi,” he ja nĩ sir, fi tỹ ti vĩ kri fi to.

²⁶ Ge ti nĩ gé, ãg mũ. ãg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ ãg tóg ti vĩ kri fig mũ, Raabe fi ri ke. ãg tỹ ti vĩ han tũ nĩn kỹ tóg ãg mũ nén ã há han ke tũ nĩ gé, ãg tỹ ón kỹ ti ki ge mũ tugrĩn, ãg fár tỹ kuprĩg tũ ra ter kỹ nỹ ãn ri ke ti nĩ.

3

ãg tỹ ãg nũnẽ tỹ Topê vĩ mranh ke tũ

¹ Inh kanhkã', kãnhmar jagnẽ mũ: “sỹ ã kanhrãn há tóg tĩ, ã tỹ kygnẽ to,” he tũg nĩ. ãg kar vĩ kygnẽg tĩ. Kỹ Topê vĩ ãg tỹ kygnẽ to ãg vóg kónãn mág mũ, ãg tỹ kãnhmar ãg mré Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag kanhrãn sór kỹ.

² ãg kar vĩ kygnẽ (ka)mẽ nỹtĩ. ã tỹ ã vĩ ki kygnẽg tũ pẽ nĩn kỹ tóg kuryj kar nĩ sir. ãg pi(jé) ne ki kygnẽg tĩ', ãg tỹ ãg vĩ ki kygnẽg tũ nĩn kỹ. ³ Cavalo to jykrén nĩ. Freio tỹ ãg tóg ti jãn kãra fig tĩ. Kỹ ãg tóg tỹ ti vóg tĩ sir, Cavalo ti, kỹ tóg ã tĩg ke ãn ra tĩ mũ sir, ã tỹ Cavalo kri nĩ ãn ti. ⁴ Kỹ canoa mág to jykrén nĩ gé. Éhé tóg nỹ, hã ra kãka vĩ ti tĩn tĩ. Kỹ ag tóg ti vóg jafã tỹ ti vóg tĩ. Kỹ tóg ag mũ ki ke tĩ. Ti vóg mũ ag mũnh ke ra tóg tĩ mũ sir. Ti vóg jafã sĩ ra tóg ki ke mũ, canoa mág ti. ⁵ Ge tóg nĩ, ãg

nũnẽ ti. Sĩ ti nĩ (mỹr), hã ra ãg tóg tỹ vĩ mág han tĩ gé.

Pĩ ri ke tóg nĩ. Ti sĩ ra tóg kejãn vãn h pũn tĩ (mỹr), nãn kar ti. ⁶ ãn ri ke tóg nĩ, ãg nũnẽ ti. Tỹ ãg tóg vãn h jykre pãno tóg tĩ. Kỹ ãg tóg ãg vĩ tag to kaváj kar nỹtĩ, ãg tỹ ãg vĩ tag to ti vĩ mranh kỹ. ãg kãsir nỹtĩ ra ãg tóg vãn h jykre pãno tóg tĩ, ãg sanh há nỹtĩ ra ke gé, ãg kófa ra ke gé. Japo tỹ ãg krĩn hã vẽ, ãg tỹ ãg vĩ ki Topê vĩ mranh jé.

⁷ Ha mẽ, bicho kar vĩ tỹ ãg mẽg nỹtĩ. ã ag vĩ mũg tỹ mẽg nỹtĩ, kỹ ã ag vĩ sã sĩ tỹ mẽg nỹtĩ, ã ag vĩ pỹn tỹ mẽg nỹtĩ, ã ag vĩ goj ki ke kar tỹ mẽg nỹtĩ gé. Ti kar kanhrãn ãg tóg tĩ mỹr, ha mẽ. ⁸ Hã ra ãg pi(jé) ãg nũnẽ kanhrãn tĩ'. Ti kanhrãn ki kagtĩg ãg nỹtĩ. Vãn h jykre pãno tãvĩ tóg sór ãg tóg tĩ. Kỹ tóg veneno ri ke nĩ, ãg vĩ ti. Tỹ ãg tóg jagnẽ kãgtén ri ke han tĩ, ãg nũnẽ tỹ, jagnẽ mũ vĩ kónãn kỹ. ⁹ Tỹ ãg tóg Topê mũ vĩ há han tĩ, ãg jóg mág mũ, ãg nũnẽ tỹ. Kỹ ãg tóg tỹ ãpã ke ag mũ vĩ kónãn tĩ gé. Hã ra Topê tóg ãg han, ãg tỹ ti ri ke nỹtĩ jé. Kỹ ãg tỹ jagnẽ mũ vĩ kónãn kỹ ãg tỹ Topê mũ vĩ kónãn ri ke vẽ sir. ¹⁰ ãg jãn kãtã tóg kãkutẽ tĩ, ãg vĩ há ti, ãg vĩ kónãn ti ke gé. Pĩ ri ti nĩ, ãg jãnky ti, hã ra ãg tóg tỹ vĩ régre han tĩ. Tag vĩ kórég tãvĩ nĩ, inh kanhkã'. ¹¹ Goj tỹ vãn h kanẽ to jykrén nĩ, ãganẽ to. Ti há nĩn kỹ tóg há nĩ, goj ti. Ti kajã nĩn kỹ tóg kajã nĩ. Ti pi(jé) tỹ goj régre nĩ', goj tỹ ãg kanẽ ti. Pĩ ri tóg nĩ. ¹² Kỹ ka kanẽ to jykrén nĩ gé. Ka tỹ pẽnva ki ãg tóg jymi vég tũ nĩgtĩ (mỹr). Kỹ ãg tóg vãn h tỹ jóhó ki pẽnva vég tũ nĩgtĩ gé. Pĩ ri ti nĩ, ka kanẽ ti. Ge ti nĩ gé, goj ti. Ti kajã nĩn kỹ tóg kajã nĩ gé. Kỹ gemnĩ gé, ãjag nũnẽ tỹ. Vĩ pĩ ri han nĩ.

Topê tỹ ãg mũ krĩ há nĩm

¹³ ãjag mũ krĩ há nỹtĩ'? ãjag mũ Topê vĩ ki kanhró nỹtĩ'? Kỹ tóg há tĩ. Kỹ vãn h jykre há kar han kỹ nỹtĩmĩ. Hã ki vãn h kar vĩ ãjag krĩ há venh ke mũ sir. Hã ra tỹ vĩ mág han tũg nĩ. Tỹ vãn h kãfór han tũg nĩ gé.

¹⁴ ãjag tỹ ã to fe kórég nĩn kỹ tóg tỹ ã nỹ jãvo, ãjag tỹ jagnẽ kãfór nỹtĩ sór

kỹ, jagně to jũ (ka)mě nýtĩn kỹ, ājag tỹ vēsỹ ũn mág han sór kỹ. Ājag tỹ tag han kỹ vēsō: “krĩ há inh nĩ, Topě vĩ ki kanhró inh nĩ,” he tũg nĩ. Věnh ó vĕ, tag ti. ¹⁵ Topě tỹ ěg kanhrān ja pijé', ěg tỹ ũ to fe kórég nĩ ti, jagně kǎfór han sór mũ ti, jagně to jũ (ka)mě ti ke gé. Ēprā vĕnh jykre vĕ (mỹr), Topě kato tĕ ti. Japo jykre vĕ (mỹr), ěg fe jũ tag ti. ¹⁶ Ēg tỹ jagně kǎfór han sór kỹ ěg tóg jagně kato tĕgtĕ mũ sir, ěg tỹ vēsỹ ũn mág han sór kỹ. Kỹ ěg tóg vĩ mẽ han kỹ jagně to vĕnh jykre pāno han kǎn mũ sir.

¹⁷ Ēg tỹ hã ra Topě tỹ ěg kanhrān mũ han kỹ ěg tóg tag han tĩ, ha mẽ: jǎnhkri ěg nýtĩ, kavéj tũ (mỹr). Jagně to ěg tóg krĩ kusa nýtĩ. Jagně mỹ ěg tóg komĕr hã vĩ tĩ gé. ũ tỹ ěg mré vĩn kỹ ěg tóg ti vĩ mĕnh mũ, ti vĩ há nĩn kỹ. Jagně jagāgtān ěg tĩ sir. Nén kar há han ěg tĩ. Topě vĩ to ěg tar nýtĩ. Jykre régre tũ ěg nýtĩ. ¹⁸ Ēg tỹ ti jykre tag han kỹ ěg tóg jagně krĩ kuprāg mũ sir, ěg tỹ jykre kuryj nýtĩ jé sir, ha mẽ.

4

Ēg pi(jé) tỹ Topě kato tĕgtĕ mũ ag mré ke nýtĩ'

¹ Ājag hã ne tóg jagně to jũgũ nýtĩ'. Hĕ ri ken kỹ hỹn'? Ājag tỹ nén ũ vĕnhmỹ han sór nýtĩn kỹ, hã kỹ ājag tóg jagně to krĩ rỹ nýtĩ. Jykre pāno ājag tóg nýtĩ (mỹr), kỹ ājag tóg vĕnh jykre há kato tĕ nýtĩ sir. ² Nén ũ to én mũ (hã) ra ājag tóg mǎn sór mũ, hã kỹ ājag tóg vĕg tũ nĩ (mỹr). Hã kỹ ājag tóg jagně kǎgtén sór mũ sir, jagně tỹ nén ũ mǎn jé. Jagně tỹ nén ũ to én kỹ ājag tóg jagně kato tĕgtĕ ti. Ājag tỹ Topě mỹ to vĩ tũ nĩn kỹ, hã kỹ ājag tóg vĕg tũ nĩgtĩ. ³ Ājag tỹ ti mỹ to vĩ mũ ra ājag tóg venh ke mũ vĕ, hã ra ājag tóg vĩ há han tũ nĩgtĩ gé, hã kỹ tóg ājag mỹ han tũ nĩgtĩ sir, Topě ti. Ti mỹ ājag tóg to vĩ mũ, ājag tỹ nén to én mũ ěn mǎn jé. Hã ra tóg ti mỹ tỹ ũ nỹ, ājag tỹ nén to én mũ ěn ti. Hã kỹ tóg ājag mỹ han tũ nĩ sir, Topě ti.

⁴ Ēg tỹ Topě ki rǎ kar kỹ vĕnh jykre pāno to én kỹ ěg tóg ti kato tĕ mũ sir. ũn týtá kórég fi ri ke ěg nýtĩ, ěg tỹ ge kỹ. Ā mén kavĕnh fi tóg tĩ, ũ to én kỹ. Ēg tỹ ěprā vĕnh jykre to én kỹ ěg tóg Topě kato tĕ mũ sir. Tag ki kanhrān nĩ, to jykrén mág han nĩ. ⁵ Topě vĩ tag to jykrén nĩ, ũ tỹ vāsỹ rán kỹ nĩ ěn to, ha mẽ: “Topě kuprĩg vỹ tỹ ěg jagrĕ nĩ, Topě tỹ tỹ ěg jagrĕn kỹ. Kỹ tóg ěg ki rĩr mũ sir. Kỹ ěg tỹ nén ũ vĕnhmỹ to há nĩn kỹ tóg fe kaj nĩ, Topě kuprĩg ti,” he tóg, Topě vĩ rá ki. Ti pi(jé) véké tag tó ja nĩ'. Kỹ tag to jykrén nĩ. ⁶ Hã ra tóg ěg tar han tĩ, Topě kuprĩg ti, ěg tỹ nén ũ vĕnhmỹ han sór tag kato tĕ jé. Ēg jagāgtān kỹ tóg ěg tar han tĩ. Kỹ tóg tag tó mũ sir, ha mẽ: “Topě vỹ ũ tỹ: “ũn mág vỹ tỹ inh nĩ,” he mũ ěn ag to kórég nĩ, hã ra tóg ũ tỹ: “nén ũ tũ vỹ tỹ inh nĩ,” he mũ ěn ag jagāgtān tĩ,” he tóg, ti vĩ rá ki. ⁷ Hã kỹ Topě mỹ: “hej,” hemnĩ, ti tỹ ājag krĩn kỹ. Japo mỹ: “nejé,” hemnĩ, ti tỹ ājag krĩn sór kỹ. Kỹ tóg ājag tovānh ke mũ sir, Japo ti, ājag tỹ ti mỹ: “nejé,” hen kỹ.

⁸ Topě mré vĩ kỹ nýtĩmnĩ, kỹ tóg ājag to há nĩ sir, ājag mré ti nĩ nĩ gé, ěg jóg mág ti. Ti vĩ mranh tĩ vỹ tỹ ěg nýtĩ. Kỹ ti vĩ mranh tovānh nĩ. Jykre régre ěg nýtĩ gé. Kỹ vĕnh jykre pir han kỹ nýtĩmnĩ, hã vỹ: Topě jykre, he mũ. ⁹ Ājag tỹ Topě vĩ mranh kỹ mỹ jagy nýtĩmnĩ. Vĕsýrĕnh nĩ, fỹmnĩ, ny mǎn tũg nĩ. Fe kaj nýtĩmnĩ. To krĩ kufy nýtĩmnĩ. Mỹ sér tũ nýtĩmnĩ, ājag tỹ Topě vĩ mranh kỹ. ¹⁰ Ēg Senhor mỹ: “kórég inh nĩ, isỹ vĕnh jykré pāno han kỹ,” hemnĩ. Kỹ ti hã vỹ ājag mỹ vĩ há han ke mũ sir, kỹ ājag fe vỹ mrin ke mũ sir.

Ēg tỹ jagně to vĩ kónān ke tũ

¹¹ Inh kanhkǎ', jagně to vĩ kónān tũg nĩ. Ājag tỹ jagně to vĩ kónān kỹ ājag tóg Topě jykre to vĩ kónān mũ sir, kỹ ājag tóg to: “nén ũ tũ vĕ,” he mũ sir, Topě tỹ ěg mỹ vĕnh jykre nĩm ja ěn to. Ājag tỹ hã ra ti jykre to vĩ kónān kỹ ājag tóg ti ki króm ke tũ pĕ nĩ sir. ¹² ũ tỹ ěg mỹ ā jykre nĩm ja ěn vỹ pir nĩ, kỹ tóg ěg

jykre tugnÿm ke mũ gé sir. Ti hã tóg: “ên vÿ kren ke mũ, ên vÿ kren ke tũ nĩ,” henh ke mũ, ã pir mÿ, Topê ti. Hã kÿ tóg vênhmÿ nÿ, ãjag tÿ jagnê to vĩ kónãn kÿ.

Êg tÿ vêsÿ ùn mág han sór ke tũ

¹³ ãjag kãmĩ ù tóg vêsóg ki ãjag tÿ nén han ke to jykrén sór tĩ, Topê ki jêmê sór tũ nĩn kÿ. “Hên ri ke mũn sóg vaj kÿ ên ra tĩ mũ, ke tũ nĩn kÿ vaj ùn kÿ,” he ãjag tóg tĩ. “Cidade ên ra sóg tĩg mũ, tá sóg nĩnh mũ. Tá sóg prÿg pir tũg' he mũ. Kÿ sóg negociar henh ke mũ, sÿ rico nĩ jé,” he ãjag tóg tĩ (mÿr). ¹⁴ Hã ra ãjag pi(jé) ãjag tÿ nén venh ke ki kanhró nÿtĩ', ha mẽ. Ne ve jé êg ke mũ, vaj kÿ? Ha'. Ki kagtĩg êg nÿtĩ. Êg mÿ vaj kÿ ter ke tũ nĩ vÿ? Ha'. Krÿj sĩ ri ke êg nÿtĩ. Ve sĩ han êg tĩ, krÿj sĩ ti. Êg tÿ ki êvãnh mãn mũ ra tóg tũ' he mũ sir. Ge êg nÿtĩ. Kãnhmar êg tóg tũg' he tĩ, êg ter kÿ.

¹⁵ ãjag tÿ ãjag tÿ nén han ke to jykrén kÿ Topê mĩ êkrén nĩ, ù tÿ êg mÿ êg ter ke kurã tónh ke ên mĩ. “Ti mÿ sÿ nén han ke to há nĩ vÿ?” hemnĩ. ¹⁶ Hã ra ãjag tóg vêsÿ ùn mág han sór mũ, ãjag tÿ: “tag han jé sóg ke mũ,” hen kÿ. Há tũ ti nĩ, êg tÿ vêsÿ ùn mág han sór kÿ.

¹⁷ Kÿ tag tóg vênhmÿ nÿ gé, sÿ tónh ke tag, ha mẽ. Kejên êg tóg nén ù há to jykrén tĩ, êg tÿ han jé. Hã ra êg tóg han tũ nĩgtĩ. Kÿ êg tÿ Topê vĩ mranh ù vê gé sir, êg tÿ nén ù há han sór mũ (hã) ra han tũ nĩn kÿ.

5

Ûn rico ag vêsÿrénh ke

¹ Vãhã sóg ùn há ag to tag tó mũ sir, ùn rico ag to, ù tÿ Jesus ki ge jãvãnh ên ag to, ha mẽ. Ag mÿ sóg: “ha mẽ,” he mũ. “Kygfÿ ra. Vêsÿrénh mág han ra. Vênh jagtar jagy ve jé ãjag tóg ke mũ. ² ãjag tÿ nén ù vÿ vag kãn ke mũ. ãjag kur sĩnvĩ ên vÿ tãryj kãn ke mũ gé, ti ga tÿ kon kÿ. ³ Kÿ ãjag jãnkamy vÿ vêsó jãgfanh ke mũ. ãjag tÿ ùn jagãgtãn vãnh ja tugrĩn tóg vêsó jãgfanh ke mũ. Tag ve kÿ vênh kar vÿ ãjag jykre kórég venh ke mũ. Kÿ ãjag tóg to jagtar ke

mũ, kÿ tóg pĩ tÿ êg pũn ri ke nĩ, ãjag jagtar ke ti, ãjag vêsÿrénh ke ti. ãjag hã ne tóg ãjag tÿ nén ù génh mág', êg tÿ kãnhmar kurã tÿ êgno tá krÿg he mũ (hã) ra, Topê tÿ êg jykre tugnÿm ke kurã ên tá. ⁴ ãjag camarada ag vÿ ãjag jakré tá rãnhãj mũ, hã ra ãjag tóg ag mÿ kajãm tũ nĩgtĩ. Hã ra êg Senhor vÿ vэг tĩ. ãjag camarada vêsÿrénh mẽ ti (mÿr). Vênh kar pã'i vê (mÿr), êg Senhor ti, nén kar pã'i vê gé. ⁵ ãjag tÿ nén ve sór mũ kar ve ãjag huri, vėjên mág, kur sĩnvĩ, ãjag tÿ nén to én mũ kar ên ti. Tag tãvĩ to ãjag tóg jykrén tĩ, ãjag tÿ ga kri mũn kÿ. Tãg gy ãjag nÿtĩgtĩ, êg tÿ êg mæg jên há han tĩ ri ke, êg tÿ ti tãnh jé. Kakó ti nĩ, Topê tÿ ãjag tãnh ke ti, mÿr, ha mẽ. ⁶ Kÿ ãjag tóg ùn jykre kuryj ag vóg kónãn tĩ gé. Ag kãgtén ãjag tóg tĩ, hã ra ag tóg ãjag kato tẽ tũ nĩgtĩ, ãjag kato vĩ tũ ag tóg nĩgtĩ gé. Jykre kórég ãjag nÿtĩ,” he sóg mũ, ùn rico ag mÿ.

Êg tÿ êg Senhor kãtĩg mãn jãvãnh ke

⁷ Inh kanhkã', êg Senhor kãtĩg ke jãvãnh nĩ, jatun mÿ, ag jãvo. Êg tÿ êkrãn kar kÿ êg tóg ti mog jãvãnh tĩgtĩ, jatun mÿ. Kÿ ta tóg kri kutê mũ, kÿ tóg kri kutê mãn mũ gé sir. Kÿ vãhã êg tóg ti kanê vэг mũ. ⁸ Tag ri ke han nĩ, jatun mÿ ti kãtĩg jãvãnh nĩ, êg Senhor ti. Ti jãvãnh to tar nÿtĩmnĩ. Kãnhmar ti kãtĩ mũ, êg Senhor ti, ha vemnĩ.

⁹ Inh kanhkã', jagnê vĩ to vĩ vĩ he tũg nĩ. Ke tũ nĩ mũ ra êg Senhor tóg ãjag jykre ve kÿ ãjag vóg kónãn ke mũ. Ha vé, vãhã ti vênh ven ke kãtĩg mũ kãnhmar, ù tÿ êg jykre tugnÿm ke mũ ên ti.

¹⁰ Vãsÿ Topê vĩ tó tĩ ag to jykrén. Topê vĩ tó ag tóg tĩ, kÿ ù tÿ mẽ jãvãnh ja ên ag tóg ag vóg kónãn. Ge ra ag tóg jatun mÿ Topê vĩ tó ja nĩgtĩ, ag tÿ ag vóg kónãn mũ ra. Ag ri ke han nĩ, vãsÿ Topê vĩ tó tĩ ag ri ke. ¹¹ Ag jykre to jykrén nĩ. ãjag jagtar nÿtĩ ra ag tóg to krónh ke ja tũ nĩgtĩ gé. Hã kÿ Topê tóg ag mÿ vĩ há han mũ sir, ti vĩ tó tĩ ag mÿ.

Topě mré ke tỹ Jó kãme mẽ ãjag huri. ã jagtar ra tóg to krónh ke ja tũ nĩ gé. Kĩ vãhã Topě tóg ti ki rĩr há han mũ, ti jagtar kũ. Hã ki ãjag tóg ěg Senhor jykre vэг mũ sir. Ěg jagãgtãn tóg mũ, ti tỹ ěg jagtar nỹtĩ ven kũ. Kĩ tóg sir ěg jagãgtãn tovãnh tũ nĩgtĩ.

¹² Inh kanhkã', ón kũ vĩ tũg nĩ. Ón kũ: "hej," he tũg nĩ. Ki hã tómnĩ, ãjag tỹ: "hej," hen kũ, Topě tỹ ãjag vóg kónãn tũ nĩ jé. Kĩ ón kũ: "Topě vỹ ki kanhró nĩ," he tũg nĩ gé. Ón kũ: "ũ tỹ kanhkã tá nĩ ěn vỹ ki kanhró nĩ," he tũg nĩ gé. Ón kũ: "ũ tỹ ga kri nĩ ěn vỹ ki kanhró nĩ," he tũg nĩ gé. Ki hã tómnĩ. Ón tũg nĩ, jagně mẽ.

Ěg tỹ ũn kaga ag to Topě mré vĩnh ke

¹³ ãjag tỹ nén ũ jagy ven kũ Topě mré vĩmnĩ. ãjag mẽ sér tĩn kũ Topě mẽ jãn nĩ, kũ ti jé tómnĩ. ¹⁴ ãjag kaga nỹtĩn kũ igreja to pã'i ag jé prěrmnĩ, Jesus tũ ki rĩr tĩ ag. Ěn ag vỹ ũn kaga to Topě mré vĩnh ke mũ, kũ ag tóg azeite tỹ ũn kaga to tĩn ke mũ, ěg Senhor jiji tó kũ. ¹⁵ Ag tỹ ěg Senhor mré vĩn kũ tóg ũn kaga ěn tỹ há' henh ke mũ sir, ěg Senhor ti, ag tỹ ti tỹ há' henh ke to: "hỹ mẽ vỹ?" he tũ nĩn kũ. Ěg Senhor vỹ ti tỹ há' henh ke mũ sir. ũn kaga tỹ ti vỹ mranh kũ Topě vỹ ti mẽ vėnh pãte fón ke mũ gé sir. ¹⁶ Hã jé jagně mẽ tó, ãjag tỹ Topě vỹ mranh ja ti. "Ti vỹ mranh inh, tag han kũ," hemnĩ jagně mẽ. Kĩ jagně to Topě mré vĩmnĩ gé, ti tỹ ãjag tỹ há' he jé, ti tỹ ãjag kaga tỹ tũg' he jé. Ěg tỹ vėnh jykre kuryj han kũ tóg ěg vỹ mẽ kũ han mũ sir, Topě ti, ěg tỹ ti mẽ nén to vĩ', to vĩ' hen kũ. Nén há kar ve jé ěg tóg ke mũ sir, ěg tỹ ti mẽ to vĩn kũ, ěg Senhor mẽ.

¹⁷ Topě mré ke tỹ Elias mẽ ěkrén nĩ. Ěg mré tóg ěprã ke ja nĩgtĩ, Elias ti. Hã ra tóg Topě mré vỹ', vỹ' he ja nĩgtĩ, ta kutě tũ nĩ jé. Kĩ tóg kutě tũ ja nĩgtĩ, ta ti, prỹg tãgtũ kri kysã tỹ 6 ki. ¹⁸ Kĩ tóg Topě mré vỹ mãn ja nĩgtĩ, Elias ti, kũ tóg kutě ja nĩ sir, ta ti. Kĩ nén kar tóg gan kri mur mãn ja nĩ, kũ tóg kaněn

mãn ja nĩgtĩ gé sir. Topě tỹ ti vỹ han hã vė. Tag mẽ ěkrén nĩ.

¹⁹ Inh kanhkã', kejěn ěg mré ke ũ tóg prãnh ke tĩ, vėnh vỹ há tovãnh kũ. Kĩ ti jyvėn nĩ, ti tỹ kygně mãn tũ nĩ jé. ²⁰ Kũ ũ tỹ ti mré vỹ mũ ěn tóg ti kren han mũ sir, nũgme to, ti tỹ ã jykre kygně ja ěn tovãnh kũ. Kĩ Topě vỹ ti tỹ ã vỹ mranh ja ěn tỹ vėnh pãte fón mũ sir. Tag to jykren nĩ.

Hã vė.

PEDRO TỸ ÇARTA HAN VĒN

¹ Pedro tỹ ãjag mỹ carta rán hã vĕ, Jesus Cristo tỹ inh fĕg hã vĕ, sỹ tỹ ti apóstolo jĕ jé. Sỹ Topĕ tỹ ùn kuprĕg mũ ag mỹ rán hã vĕ. Ēg mré ke tũ ag kãmĩ ãjag tóg mũgtĩ, ù tỹ Jesus ki ge tũ ag kãmĩ, Ponto tá, Galácia tá, Capadócia tá, Ásia tá, Bitínia tá ke gé. ² Topĕ vỹ ãjag kuprĕg. Vãsỹ tóg to jykrén ja nĩ, ãjag kuprĕg ke to, ĕg jóg tỹ Topĕ ti. Ājag mỹ tóg ã kuprĕg jĕnĕ, hã kỹ ãjag tóg tỹ ti tũ nỹtĩ, ãjag tỹ Jesus Cristo vĩ kri fi jé, ti tỹ ã kyvĕnh tỹ ãjag kygpe jé, ãjag tỹ ti ri ke há nỹtĩ jé. Topĕ jé ãjag tar han măn', han măn' hé, kỹ ãjag jé krĩ kãnhvy nỹtĩ.

Topĕ tỹ ĕg mỹ nĕn ù há ven ke

³ Topĕ mỹ sóg vĩ há han tĩ, ĕg Senhor tỹ Jesus Cristo panh mỹ. Ēg jagãgtãn tãvĩ han tóg tĩ. Jesus Cristo rĩn măn tóg, ti ter kar kỹ, kỹ tóg Jesus tugrĩn ĕg mur măn ri ke han tĩ gé. Kỹ tóg ĕg mỹ sér tĩ, ⁴ ĕg tỹ kãhkã mĩ ĕkrén kỹ. Tá ĕg tóg nĕn ù sĩnvĩ kar venh ke mũ. Tá ĕg tũ vỹ tũ' hĕnh ke tũ pĕ nĩ. Kómóg ke tũ tóg nĩ, tá ĕg tũ ti, tá ù tóg ti kókén ke tũ nĩ gé. ⁵ Topĕ ki ãjag tóg ge kỹ nỹtĩ, kỹ tóg ãjag ki rĩr há han nĩ nĩ. Nĕn ù kar han há tóg nĩ, kỹ tóg ĕg ki rĩr há han tĩ gé, Topĕ ti. Ājag krenkren han jé tóg ke mũ, ãjag tỹ ti tỹ ĕg mỹ nĕn nĩm ke mũ ĕn ve jé. Nĩm han kỹ tóg nĩ nĩ, ti tỹ ĕg mỹ nĕn ven ke ĕn ti. Kurã tỹ ĕgno ki ĕg tóg ĕn venh ke mũ.

⁶⁻⁷ Ver tóg ãjag mỹ jagy tĩ. Ge ra mỹ sér nỹtĩmĩ. Kãnhmar tóg tũ' hĕnh ke mũ, nĕn tỹ ĕg mỹ jagy nĩ tag ti. Topĕ tỹ ĕg jykre ve sór vĕ, hã kỹ ĕg tóg ver nĕn ù jagy ve vén tĩ. Ēg tỹ ti jagy to tar nỹtĩn kỹ tóg vég mũ, ĕg tỹ ti ki rã há han kỹ nỹtĩ ti. Ha vé, ouro rỹg ĕg tóg tĩ, pĩ rỹ jagy ki, ĕg tỹ ti há nĩ ĕn ve jé. Ge ti nĩ, ĕg mré. Tũ' he jé tóg ke mũ, ouro ti. Ouro kãfór ti nĩ, ĕg tỹ ti ki rã ti. Ēg tỹ nĕn ù jagy ve to tar nỹtĩn kỹ tóg ve há tĩ, ĕg tỹ ti ki rã há han kỹ nỹtĩ

ti. Kỹ tóg ĕg to vĩ há han ke mũ, Cristo ti. Ēg tỹ tóg ùn mág han ke mũ, ùn tar, Jesus tỹ vĕnh kar mỹ vĕnh ven ke kurã ĕn kã. ⁸⁻⁹ Ti to há ãjag nỹtĩ, ãjag tỹ ti ve ja tũ (hã) ra. Ti ki ge kỹ ãjag nỹtĩ, ãjag tỹ ti vég tũ ra. Hã kỹ ãjag tóg krenkren ke mũ. Ājag krenkren ke ĕn hã tóg ãjag mỹ sér pĕ tĩnh mũ, sér gy ti tĩnh mũ, ha vemnĩ. Ājag fe tóg mrin ke tãvĩ han ke mũ, kurã ĕn kã, ha vemnĩ.

¹⁰⁻¹¹ Topĕ vĩ tó tĩ ag tóg vãsỹ tó ja nĩgtĩ, Topĕ tỹ ùri ĕg krenkren han mũ tag ti. Topĕ kuprĕg vỹ ag kanhrãn ja nĩ. Ag mỹ tóg Cristo tỹ ĕg jagfy jagtar jagy han ke kãmén ja nĩ. Kỹ tóg ag mỹ ti tỹ kar kỹ tỹ ùn mág jĕnh ke tó ja nĩ gé, ti tỹ ĕg jagfy vĕsỹrĕnh kar kỹ tỹ ùn mág nĩnh ke ti. Kỹ ag tóg tag ve sór ja nĩgtĩ, vãsỹ Topĕ vĩ tó tĩ ag. “Kurã tỹ hĕ kã kĕnh ke nĕ hỹn?” he ja ag tóg nĩgtĩ, Cristo jagtar ke to. “Ti tỹ hĕ ri kĕnh ke nĕ?” he ja ag tóg nĩgtĩ gé. Tag ve sór tãvĩ ja ag tóg nỹtĩgtĩ. ¹² Hã ra Topĕ tóg ag mỹ: “inh pi(jé) ãjag hã mỹ tag ven ke mũ;” he ja nĩ. “Ājag nón ke ag hã mỹ ke vĕ, ag hã ne ãjag tỹ nĕn tó mũ venh ke mũ,” he ja tóg nĩ, Topĕ ti, vãsỹ ti vĩ tó tĩ ag mỹ. Ti tỹ ag mỹ ãjag tó jan hã vĕ. Hã kỹ ãjag tóg hur mĕ, ti mré ke ù ag tỹ ãjag mỹ Jesus kãme sér kãmén kỹ. Topĕ kuprĕg vỹ ag tar han ja nĩ, Topĕ tỹ ag mỹ ã kuprĕg jĕnĕn kỹ, kãhkã tá, hã kỹ ag tóg ãjag mỹ ti kãmén kãmũ ja nĩ. Ha vé, Topĕ tỹ jĕnĕ jafã ag tỹ ki kanhrãn há tóg tĩ, ãjag tỹ ti kãme mĕg mũ tag ti, hã ra ag tóg ki kagtĩg nỹtĩ.

Ēg tỹ Topĕ vĩ ki króm kãn ke

¹³ Hã kỹ Topĕ tỹ ĕg mỹ nĕn tó mũ hã han sórmnĩ. Vĕnh ki ĕmĕmĩ, Jesus tỹ ĕg mỹ nĕn nĩm ke mũ ĕn hã mĩ ĕkrén nĩ. Jesus tỹ vĕnh ven ke kurã ĕn kã ĕg tóg venh ke mũ sir, ti tỹ ĕg mỹ nĕn nĩm ke mũ ĕn ti. ¹⁴ Vãsỹ ãjag tóg ãjag tỹ nĕn to ĕn mũ ĕn han ja nĩgtĩ, ãjag tỹ Topĕ vĩ mĕ ja tũ nỹtĩn kỹ. Ùri Topĕ vĩ hã ki króm nĩ, ãjag tỹ vãsỹ nĕn han ja ĕn tovãnh kãn nĩ. ¹⁵ Topĕ jykre hã han nĩ, kỹ tóg vĕnh ven mũ, ãjag tỹ tỹ ti tũ nỹtĩn ti. Ājag tỹ ti jykre hã han jé Topĕ

tóg ãjag kuprêg. Há tâvĩ ti nĩ, Topê ti, kÿ ti jykre ri ke han nĩ. ¹⁶ Tag tó ja ti nĩ, ha mẽ: “ũn há pẽ vÿ tÿ inh nĩ, kÿ inh ri ke nÿtĩ sórmnĩ, vênh jykre há hã han kÿ nÿtĩmnĩ,” he ja tóg nĩ, Topê ti.

¹⁷ Ëg tÿ Topê mré vēmén kÿ ãg tóg ti mÿ: “ãg jóg,” he tĩ. Hã kÿ ãg tóg ti kamêg ke mũ, ti tÿ tÿ ãg jóg nĩn kÿ. Ha vé, ãg kar tÿ nén han mũ vég ti nĩgtĩ, kÿ tóg vênh kar jykre ki kanhró kar nĩ, Topê ti, kÿ tóg vênh kar jykre tónh ke mũ. Ver ãg tóg ù tÿ ti ki kagtĩg ag kãmĩ mũgtĩ. Ëg tÿ ag kãmĩ mũn kÿ ãg tóg Topê vĩ ki króm há han ke mũ. ¹⁸ Kaja e to tóg ãg kygjãm ja nĩ, ki kanhró ãjag tóg nÿtĩ. Æjag jo ke ag vÿ ãjag jo vênh jykre kórég han ja nĩgtĩ, ãjag tÿ ag nón han jé. Hã ra tóg kaja e to ãjag kygvãn ja nĩgtĩ, ãjag tÿ vênh jykre kórég ên han mãn tũ nĩ jé. Kaja e to tóg ãg kygjãm. Ouro to ke pijé'. Prata to ke pijé', ti kaja ên ti. Tũ' he jé tóg ke mũ, ouro mré prata ti. ¹⁹ Hã ra tóg ã kyvénh hã to ãg kygjãm, kÿ tóg tũ' he jãvãnh nĩ, ti kyvénh ti. Nén ù kaja kãfór kar ti nĩ, ti kyvénh ti. Æn há tâvĩ vÿ tÿ ti nĩ, ù tÿ ã kyvénh tÿ ãg kygjãm mũ ên ti, hã vÿ: Cristo, he mũ. Kygnê ja tũ pe ti nĩ. Kÿ tóg ovelha há tâvĩ ri ke nĩ, ti tÿ ãg jagfy ter kÿ. ²⁰ Topê vÿ ti kuprêg, ti tÿ ãg jagfy ter jé. Æ tÿ nén ù kar han tũ ki tóg ti kuprêg, vãsÿ. Hã ra tóg ùri ga kri mur ja nĩ, ãjag tÿ ti vĩ mẽ jé, kurã tÿ ãgno to há. ²¹ Ti tigrĩn ãjag tóg Topê ki ge kÿ nÿtĩ. Ti rĩn mãn ja tóg nĩ, Topê ti, kÿ tóg ti tÿ ùn mág han ja nĩ gé, kãnhkã tá. Kÿ Topê ki rá há han nĩ. Æjag krenkren han jé tóg ke mũ, ha vemnĩ.

²² Topê vĩ pẽ ki króm ãjag tóg tĩ, hã kÿ ãjag tóg jãnhkrig kÿ nÿtĩ ha, ùri. Æjag mré ke kar ag to ãjag tóg há tâvĩ nÿtĩ gé. Kÿ jagnê to há nÿtĩ to tar nÿtĩmnĩ gé. Õn kÿ jagnê to há nÿtĩ tũg nĩ. ²³ Topê vÿ ãjag han mãn, kÿ tóg ãg mur mãn ri ke nĩ. Æ vĩ tÿ tóg ãg han mãn ja nĩ. Rĩr ti nĩ, ùn vĩ mũ ti, hã vÿ: Topê, he mũ. Tũ' henh ke tũ ti nĩ. Ti tÿ ãg han mãn kÿ tóg tÿ ãg panh pir nĩ, ùn ter ke tũ ên ti. Ëg panh ter mũ ên ri ke

tũ ti nĩ. ²⁴ Hã kÿ tag tóg rán kÿ nĩ, ha mẽ: “êprã ke ag vÿ re ri ke nÿtĩ, re fej sĩnvĩ ên ri ke. Hã ra tóg kãnhmar tóg tĩ, re ti, kÿ ti fej tóg kãgter kãn tĩ. Kÿ êprã ke ag tóg kãnhmar kãgter tĩ gé, re fej ri ke. ²⁵ Jãvo Topê vÿ vÿ tũ' henh ke tũ pẽ nĩ,” he tóg, Topê vÿ tÿ rán kÿ nĩ ki. Tag mẽ ãjag. Topê vÿ sér to ken hã vẽ.

2

Jesus tÿ pó há ri ke nĩ

¹ Hã kÿ ãjag jykre kórég tovãnh kãn nĩ. Õn mãn tũg nĩ. Æ lograr he mãn tũg nĩ. Æ tũ to én mãn tũg nĩ. Æ to vĩ kónãn mãn tũg nĩ gé. ² Nênê vÿ leite kron (ka)mê nĩgtĩ. Topê vÿ vÿ ãg mÿ gĩr sĩ pafa mũ ên ri ke nĩ. Kãnhmar vênh vĩ há ên mẽ mãn', mẽ mãn' hemnĩ. Kÿ ãjag tóg mog há han ke mũ, ãjag krenkren jé. ³ Hã kÿ tag tóg ti to rán kÿ nĩ, ha mẽ: “ki kanhrãn sĩ han ãjag tóg huri, ãg Senhor tÿ tÿ ùn há tâvĩ nĩn ki,” he ja tóg nĩ, Topê vĩ rá ki.

⁴ Ëg Senhor to kãmũ jêg. Pó ri ke ti nĩ, ãn han mũ ag tÿ pó fón mũ ên ri ke ti nĩ. Hã ra tóg rĩr jê, ãg Senhor ti. Ag tÿ ti fón mũ ra tóg Topê mÿ há tâvĩ nĩ, pó kar ag há kãfór. ⁵ Kÿ ãg tóg pó ri ke nÿtĩ gé. Kÿ Topê kuprĩg vÿ ãg tÿ Topê jo ãn ri ke han ke mũ, pó tÿ ãn ên ri ke. Kÿ ti tÿ ãjag mÿ nén han sórmũ ên to ti mÿ vênh nenh tũg nĩ, ti mÿ: “hej,” hemnĩ. Jesus Cristo vÿ ãjag tar han sórmũ, ãjag tÿ ti tũ ki rĩr há han jé. Vãsÿ Topê tũ ki rĩr tĩ ag tÿ ti mÿ nén ù kar pũn ja ên ri ke tóg nĩ sir, ãg tÿ Jesus tũ han kÿ. Æjag tÿ ti tũ ki rĩr há han kÿ tóg ti mÿ há tĩnh mũ. ⁶ Hã kÿ tag tóg rán kÿ nĩ, ha mẽ. “Pó há kuprêg inh, kÿ sóg tÿ ãn nũna ri ke han, Sião tá. Æ tÿ ti ki rá kÿ tóg venh ke mũ, Topê tÿ nén tó mũ ên ti,” he tóg, Topê vĩ rá ki.

⁷ Æjag há to tóg rán kÿ nĩ, ti vĩ tag, ãjag tÿ ti ki ge kÿ nÿtĩn kÿ. Æ tÿ ti kato vãsãnsãn mũ ag to tag tóg rán kÿ nĩ gé, ha mẽ. Ag to tóg: “pó tÿ ãn han jafã fón ag tóg, pó tÿ ãn han tĩ ag,” he mũ. “Ag mÿ tóg kórég ja nĩ, pó ên ti. Hã ra Topê tóg pó ên hã tÿ ãn nũna han mũ,” he tóg, Topê vĩ rá ki. ⁸ Kÿ tag tóg rán kÿ nĩ gé,

ha mẽ. “Pó ên tỹ ag tóg krĩm ke tĩ. Pãró vễ sir, pó ên ti, kỹ ag tóg pãró tỹ krĩm krĩm ke kỹ vár mũ sir,” he tóg mũ gé, Topê vĩ rá ki. Û tỹ Topê vĩ kri fi sór tũ ag hã vỹ tỹ krĩmkrĩm ke tĩ. Topê tỹ nén han hã vễ gé.

⁹ Ājag hã kuprêg tóg, Topê ti, ājag tỹ tỹ pã'i mág nỹtĩ jé, ti tũ ki rĩr tĩ to, ājag tỹ tỹ ti povo nỹtĩ jé, vyr mỹ. Ājag kuprêg tóg, Topê ti, ājag tỹ ti tỹ nén han mũ kãmén jé, ti jykre tar ti, ājag tỹ tỹ ti tũ nỹtĩn kỹ. Vãsỹ ājag tóg kuty mĩ mũ ja nĩgtĩ, hã ra tóg ājag tatĩ kãtĩg, ājag tỹ ũri kurã mĩ mũ jé, ti tỹ ājag mỹ jēngrē nĩm kỹ. ¹⁰ Ājag pi(jé) vãsỹ tỹ ũ tũ ja nỹtĩgtĩ'. Ũri ājag tóg tỹ Topê povo nỹtĩ, ti tũ. Ājag pi(jé) vãsỹ Topê tỹ ājag jagãgtãn sór mũ tag mẽ ja nĩgtĩ'. Ũri tóg hã ra ājag jagãgtãn, Topê ti.

Jesus tỹ vễnh jykre pãno to êg kygvãn

¹¹ Inh kanhkã', tag ki êg tóg êg mré ke tũ ag jamã mĩ mũgtĩ. Êg jamã pijé', ga tag ti'. Hã kỹ sóg ājag jyvẽn mũ. Ājag tỹ nén ũ to én mũ ên han sór tũg nĩ. Ājag kókén jé tóg ke mũ, kỹ ājag tóg êg Senhor tovãnh sór ke mũ, ha vemnĩ. ¹² Jesus ki ge kỹ nỹtĩ tũ ag kãmĩ ājag tóg nỹtĩ, hã kỹ vễnh jykre há tãvĩ han nĩ. Ājag to ón sór ag tóg tĩ, ājag to ag tóg: “jykre pãno ag nỹtĩ,” he sór tĩ. Kỹ vễnh kar tỹ ājag jykre há ve kỹ ag ón ên tóg ve há tĩnh mũ. Ājag jykre há ve kỹ ag tóg: “Topê jykre vỹ há nĩ,” henh ke mũ, hẽn ri ke mũn, Topê tỹ ag kutãn kỹ.

¹³ Êg Senhor to há ājag tóg nỹtĩ. Ti to há nỹtĩn kỹ êprã ājag pã'i ag vĩ ki króm nĩ gé. Pã'i mág pẽ tỹ imperador ên vĩ ki króm nĩ, vễnh kar ag mỹ tỹ ũn mág ên vĩ ti. ¹⁴ Ti krēm pã'i ag vĩ ki króm nĩ gé, governador ag. Pã'i mág pẽ ên tỹ vin mũ ag vễ, governador ag, ag tỹ ũn jykre pãno ag vóg kónãn jé, ag tỹ ũn jykre há ag to vĩ há han jé gé. ¹⁵ Û tỹ ki kagtĩg ag vỹ ājag to vĩ kónãn tĩ. Kỹ nén ũ há tãvĩ hã han nĩ, kỹ ag tỹ ājag kato ne tónh ke vỹ tũ tĩnh mũ, ha vemnĩ. Tag vỹ há nĩ, Topê mỹ. ¹⁶ Cristo vỹ êg kygvã, vễnh jykre pãno to. Kỹ vễnh

jykre pãno han mãn sór tũg nĩ. To: “inh kava ti huri, Cristo ti, hã kỹ sóg jatun mỹ han ke mũ, isỹ nén to én mũ kar ti,” he tũg nĩ. Topê tũ vỹ tỹ êg nỹtĩ, kỹ ti jykre hã han nĩ. Hã jé tóg êg kygvã, êg tỹ tỹ ti tũ nỹtĩ jé. ¹⁷ Êprã ke ũ to é he tũg nĩ. Êg mré Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag kar to há nỹtĩmnĩ. Topê kamêg nĩ. Êprã ke tỹ pã'i mág tỹ imperador ên kamêg nĩ gé.

Êg tỹ Cristo ri kén jagtar nỹtĩnh ke

¹⁸ Ājag kãmĩ ũ ag tóg patrão mỹ rãnrhãj tĩ, fagrĩnh mỹ. Ājag patrão vĩ ki króm nĩ, ag kamêg nĩ. Ājag kãmĩ ũ patrão vỹ há nĩ, komêr hã tóg vĩ tĩ, ājag to jykren há han tóg tĩ. Ājag tỹ ti to há nỹtĩn kỹ tóg há tĩ. Ājag kãmĩ ũ patrão tóg kórég nĩ. Ên to vĩ há han nĩ gé, ti kamêg nĩ gé. ¹⁹ Kejẽn tóg fagrĩnh mỹ ājag to jũnh ke mũ, ājag patrão kórég ti. Ājag tỹ Topê jykre han sór mũ to tóg ājag to jũnh ke mũ. Ge ra ti to jũ tũg nĩ, kỹ Topê tóg ājag mỹ vĩ há han ke mũ. ²⁰ Kejẽn ājag patrão tóg ājag tỹ kygnê to ājag mrãnrhãn tĩ. Tag vỹ tỹ nén ũ tũ nĩ. Ti tỹ ājag jykre há to ājag mrãnrhãn kỹ Topê tóg ājag mỹ vĩ há han ke mũ. ²¹ Hã jé Topê tóg ājag kuprêg.

Cristo vỹ êg jagfy vễsyrénh gé, mỹr, ha mẽ. Ti vễsyrénh tugrĩn êg tóg ti kóm tar nỹtĩnh mũ, êg tỹ kejẽn ti kóm jagtar nỹtĩnh ken kỹ. ²² Nén ũ kórég han ja tũ ti nĩ. Û pi(jé) ti ón venh mũ', ti ón vanh nĩn kỹ. ²³ Ag tỹ ti mỹ vĩ kónãn mũ ra tóg ag mỹ vĩ kónãn ja tũ nĩ. Ag tỹ ti vễsyrénh han mũ ra tóg ag mỹ vỹ ja tũ nĩ gé. Topê hã mĩ tóg êkrén ja nĩgtĩ. “Ti hã ne ag jykre tugnỹm ke mũ', inh jykre ti ke gé,” he ja ti nĩ. “Ti hã ne ag vóg kónãn ke mũ',” he ja ti nĩ, Cristo ti. ²⁴ Ha vé, Cristo vỹ êg tỹ Topê vỹ mranh ja ên kajãm ja nĩgtĩ, cruz to tóg ter ja nĩgtĩ. Hã tugrĩn êg jykre si tóg tũ tí ha, ti tỹ êg jykre si tỹ tũ' hen kỹ. Vễnh jykre há hã han jé êg tóg vễnh fêg kỹ nỹtĩ. Ti vễsyrénh tugrĩn êg tóg tỹ ũn há nỹtĩ. ²⁵ Vãsỹ êg tóg vễnh mễg tỹ carneiro vãgfor ri ke nỹtĩ ja nĩgtĩ. Hã ra tóg hur êg tatĩn, êg vãgfor ja ra,

Jesus ti. Kÿ ěg tóg ti mré mŭ mŭ sir, carneiro fag tÿ pastor mré mŭ ri ke. Ti hã ne ěg ki rÿr nÿ ha'.

3

Fag tÿ ag mré vĕnh jykre há han ke

¹ Sÿ ũn tÿtá fag jyvĕn hã vĕ, ha mĕ. Ājag mén vÿ han nÿ. Ājag kãmĭ ũ fag mén ag vÿ ver Topĕ ki rã sór ja tŭ nÿ. Ge ra ti mré ti vÿ ki króm nÿ, ti tÿ tÿ Ā mén nÿn kÿ. Ti tÿ Ā jykre há ve kÿ tóg hĕn ri ke mŭn ti ki rã sór ke mŭ, Ā tÿ ti mÿ nĕn ũ tó tŭ ra. ² Topĕ kamĕg kÿ ti jykre há han nÿ, ājag jānhkri nÿtĭ jé. Kÿ ājag mén ag vÿ ājag jykre há venh ke mŭ. ³ Vĕsĭnvĭ han sór tŭg nÿ, ājag gãnh tÿ, pó sĭnvĭ kaja e tÿ ke gé, kur kaja e tÿ ke gé. ěg tÿ vĕsĭnvĭ han sór ke tŭ vĕ. ⁴ Ājag jykre há sĭnvĭ han nÿ, hã vÿ: komĕr hã vÿ, he mŭ, vÿ mág tŭ, he mŭ. Vĕnh jykre sĭnvĭ tag vÿ há nÿ, Topĕ mÿ, kÿ tóg tŭ' hĕnh ke tŭ nÿ gé. ⁵ Gen kÿ fag tóg nÿtĭ ja nĭgtĭ gé, ěg mÿnh'mÿnh ve fag, Topĕ tŭ fag, ũ tÿ Topĕ ve sór ja fag. Fag mén jykre há mĭ fag tóg mŭ ja nĭgtĭ, ⁶ Sara fi ke gé. Abraão jykre mĭ fi tóg tĭ ja nĭgtĭ, hã kÿ fi tóg ti to: “inh pã'i vĕ,” he ja nĭgtĭ. Kÿ vĕnh jykre há há han nÿ. ũ tÿ ājag tÿ vĕnh jykre há han kamĕg mŭ ra ge ra han nÿ. Kÿ ājag tóg tÿ Sara fi krĕ'krĕ fag ri ke nÿtĭ.

⁷ Kÿ sóg ag jyvĕn sór mŭ gé. Ājag prŭ fag ki rÿr há han nÿ, ha mĕ. Fag pi(jé) ājag tar ri ke nÿtĭ'. Hã ra Topĕ tóg fag mÿ rÿr krÿg ja tŭ ěn nĭm ke mŭ gé, ti tÿ ājag mÿ rÿr krÿg ja tŭ nĭm ěn ri ke. Ājag tÿ ājag prŭ fag ki rÿr há han kÿ ājag tóg jatun mÿ Topĕ mré vĕmĕn ke mŭ.

ěg tÿ kejĕn Cristo jykre to jagtar ke

⁸ Vãhã sóg ājag mÿ tag tó sór mŭ, ha mĕ. Jagnĕ mré vĕnh jykre pir han nÿ. ũ fÿ kÿ ti mré fÿmnĭ, ũ mÿ sér tĭn kÿ ti mré mÿ sér nÿtĭmnĭ. Jagnĕ to há tãvĭ nÿtĭmnĭ. Jagnĕ mré komĕr hã vĭmnĭ. Jagnĕ kãfór han sór tŭg nÿ. ⁹ ũ tÿ ājag mÿ nĕn ũ kórĕg han mŭ ra ti mÿ nĕn ũ kórĕg han tŭg nÿ. ũ tÿ ājag mÿ vÿ kónãn mŭ ra ti mÿ vÿ kónãn tŭg nÿ gé. Vĕnh kajãm sór tŭg nÿ. Hÿ, vĕnh kar

to Topĕ mÿ: “ag ve há han nÿ,” hemnĭ. Topĕ vÿ ājag ve há han sór mŭ, hã jé tóg ājag kuprĕg. ¹⁰ Hã kÿ tag tóg rán kÿ nÿ, ha mĕ: “ājag mÿ jatun mÿ nÿtĭ sór mŭ', nĕn ũ kar tÿ ājag mÿ sér tĭ jé'?” Kÿ vÿ kónãn mãn tŭg nÿ. Ón mãn tŭg nÿ gé. ¹¹ Vĕnh jykre pãno han mãn tŭg nÿ, vĕnh jykre há há han nÿ, vĕnh kar krĭ tÿ kãnhvy' he sórmnĭ gé, tag hã to vãsãn nÿ, ti tÿ ājag mÿ sér tĭ jé. ¹² ěg Senhor vÿ ũ tÿ vĕnh jykre kuryj han mŭ ag ki rÿr há han mŭ. Ag tÿ ti mÿ nĕn ũ to vĭn kÿ tóg ag vÿ mĕg mŭ, Topĕ ti. Hã ra tóg ũ tÿ vĕnh jykre pãno han mŭ kato tĕ tĭ, Topĕ ti,” he tóg, Topĕ vÿ rá ki.

¹³ ũ vÿ ājag mÿ nĕn ũ kórĕg han ke tŭ nÿ, ājag tÿ vĕnh kar mÿ nĕn ũ há han sór kÿ. ¹⁴ Kejĕn ājag tóg há ra vĕnh jykre há tigrĭn vĕsÿrĕnh ke mŭ, Topĕ vÿ tigrĭn. Kÿ mÿ sér jagy nÿtĭmnĭ. ěprã ke ag kamĕg tŭg nÿ. Ag vÿ jĕmĕ sór tŭg nÿ, ag tÿ ājag tÿ ti tovãnh han sór mŭ ra. ¹⁵ “Cristo vÿ tÿ inh pã'i nÿ, kÿ sóg ti há kamĕg nÿ,” hemnĭ. Tag há mĭ ěkrĕn nÿ. Kejĕn ũ tóg ājag mÿ: “ne to ke nĕ, hã vÿ: Cristo ki rã, he mŭ?” he tĭ. ěn mÿ kãmĕn kãn nÿ. ¹⁶ ũ tÿ ge mÿ komĕr há vĭmnĭ. Topĕ vÿ vĕg nÿ nÿ, ājag tÿ ti mÿ nĕn tó mŭ ěn ti. Fe kavĕj nÿtĭ sór tŭg nÿ. Kÿ ājag tóg ũ tÿ Cristo jykre to vÿ kónãn sór mŭ ag vÿ tÿ tŭ' hĕnh ke mŭ, ha vemnĭ. ¹⁷ Kejĕn ājag tóg vĕnh jykre há to jagtar ke mŭ, Topĕ tÿ tag to jykren kÿ. Hã ra tóg há nÿ. Ājag tÿ vĕnh jykre kórĕg to jagtar nÿtĭn kÿ tóg kórĕg nÿ.

¹⁸ Cristo há to jykren nÿ, ha mĕ. Ter ja tóg nÿ, ěprã ke ag tÿ Topĕ mÿ név(e) nÿtĭ tigrĭn. Ā ter pir ki tóg kajãm kãn. Jykre kuryj tóg nÿ, Jesus ti, hã ra tóg ũn jykre pãno ag jagfy ter ja nÿ. Ti tÿ Topĕ mÿ ěg tatĭn tĭg sór vĕ. Ti tĕn ja ag tóg nÿ, hã ra Topĕ kuprĭg vÿ ti rĭn mãn. ¹⁹ Topĕ kuprĭg vÿ ti tar han, kÿ tóg vĕnh kuprĭg ag jamã ra vyr gé, ag mÿ Topĕ vÿ sér tó jé, vĕnh kuprĭg sigse kÿ nÿtĭ ag mÿ. ²⁰ Vãsÿ ag tóg ti vÿ mĕ sór ja tŭ nÿtĭ, vĕnh kuprĭg sigse kÿ nÿtĭ ěn ag. Noé tÿ ga kri tĭg kÿ, ti tÿ barco mág

han mŭ ěn kã ke ja vĕ. Ěn kã Topĕ tóg ver ag to fe nĩ ja nĩ, kŷ tóg ag vóg kónãñ jãvãnh ja nĩ ver. Noé tŷ barco han kãñ ja ra tóg ag vóg kónãñ mŭ sir, Topĕ ti. Kŷ ũ tŷ 8 (ke) ag tãvĩ vŷ krenkren mŭ, barco ěn kãki. Goj var kŷ barco tóg kri tĩ nĩ, kŷ tóg ag krenkren han, barco ti. ²¹ Goj tŷ ãjag tóg kygpe kŷ nŷtĩ, ãjag krenkren jé. Barco tŷ goj kri tĩg ri ken hã vĕ, hã vŷ: *batismo*, he mŭ. ãjag mro pijé'. Vĕnh jykre to ken hã vĕ. Topĕ tŷ ěg tŷ ěg fe kavéj tŷ jãnhkri han to ken hã vĕ. ěg tŷ Topĕ mŷ vĕnh fĕg to ken hã vĕ, hã vŷ: *batismo*, he mŭ. Topĕ vŷ Jesus Cristo rĩn mãn ja nĩ, hã kŷ tóg ěg krenkren han ke mŭ gé. ²² Kanhkã tá tóg nĩ nĩ, Jesus ti, kŷ tóg Topĕ pĕgja tá nĩ nĩ. Tá tóg tŷ ũn mág nĩ, Topĕ tŷ jĕgnĕ jafã ag kri, ũn tar kar ag kri, ěg tŷ kanhkã tá ũn vég tũ kar ěn ag mré hã. Vĕnh kar kri ke vŷ tŷ ti nĩ, Jesus ti.

4

Vĕnh jykre tãg

¹ Ha vé, Cristo vŷ jagtar nĩ ja nĩ, vĕsŷrénh kŷ. Kŷ tag to tar nŷtĩmnĩ gé, ãjag tŷ ti kóm jagtar nŷtĩn kŷ. Tag vŷ ki hã ke mŭ, ha mĕ: ũ tŷ ěprã jagtar kŷ tóg Topĕ vĩ mranh tũ nĩgtĩ. ² Hã kŷ ũri Topĕ vĩ hã han sórmnĩ, ti vĩ tovãnh tũg nĩ, ãjag tŷ ga kri mŭn kŷ. ãjag tŷ nĕn to ěn mŭ ěn han sór tũg nĩ. ³ Vãsŷ ãjag tóg ũ tŷ Topĕ ki kagtĩg ag jykre han ja nĩgtĩ, prŷg tŷ hĕn ri ke ki, mŷr, ha mĕ. Ěn kã ãjag tóg ãjag prũ tũ fag to ěn (ka)mĕ han ja nĩgtĩ, ãjag mén tũ ag to ke gé. ãjag tŷ nĕn to ěn mŭ ěn han ãjag tóg nĩgtĩ. Kronkron mŭ ja ãjag tóg nĩgtĩ, krĩ tũ ja ãjag tóg nŷtĩgtĩ. Vĕnh mãn kŷ ãjag tóg kronkron kŷ kãgter mŭ ja nŷtĩgtĩ gé, vĕnh kãggrã mŷ festa kórég ěn han ja ãjag tóg nĩgtĩ gé. ⁴ ũri ãjag tóg tag han mãn sór tũ nŷtĩ ha, hã kŷ tóg ag mŷ e tĩ, ũ tŷ vĕnh jykre kórég to tar nŷtĩ ag mŷ. Ag mŷ tóg e tĩ, ãjag tŷ ag mré ag jykre pãno han mãn sór tũ nŷtĩn kŷ, ãjag tŷ ag krĩ tũ jãvo krĩ há nŷtĩn kŷ. Hã kŷ ag tóg ãjag to vĩ kónãñ tĩ, ũri. ⁵ Hã ra Topĕ tóg ag jykre vég nĩ

nĩ. Vĕnh kar jykre tugnŷm ti tĩ mŷr, kŷ tóg ag mŷ ag jykre to: “tag vŷ há nĩ, ěn vŷ kórég nĩ,” hĕnh ke mŭ, ũn rĩr mŭ ag jykre to, ũn kãgter mŭ ag jykre to ke gé.

⁶ ũ tŷ hĕn ri ke ag tóg Jesus mur ke to hã kãgter ja nĩgtĩ. Ěn ag mŷ tóg vĕnh vĩ sér tónh vyr gé, Cristo ti, vĕnh kuprĩg ag jamã ra, ag krenkren jé. Ag tŷ han ja to Topĕ tóg ag vóg kónãñ, ag tŷ ãjag tŷ ga kri mŭgtĩ kã vĕnh jykre han mŭ ěn to. Hã ra Topĕ tóg ag rĩnrĩn mãn sór ja nĩ gé, hã kŷ tóg ag kãgter mŭ ra ag mŷ vĕnh vĩ jĕnĕg mŭ gé, ag tŷ kanhkã tá junjun jé.

⁷ Kakó ti tĩ ha, ga tag tŷ tũg' hĕnh ke kurã ti. Vĕso jykrén nĩ, krĩ há han nĩ, ãjag tŷ Topĕ mré vĕmén há han jé. ⁸ Kŷ jagnĕ to há tãvĩ nŷtĩmnĩ. Tag to krónh ke tũg nĩ. ěg tŷ jagnĕ to há nŷtĩn kŷ ěg tóg jagnĕ mŷ vĕnh pãte fón ke mŭ, ěg tŷ Topĕ vĩ mranh mŭ ti, ti e nŷtĩ hã ra. ⁹ ũ tŷ kuvar há tá ãjag to pasa kŷ ti mŷ: “inh mré jĕ,” hĕmnĩ. Ti to vĩ tũg nĩ, ti to mŷ sér nŷtĩmnĩ. ¹⁰ Kŷ, Topĕ vŷ ěg tar han tĩ. ũ tóg nĕn ũ to tar nĩ, jãvo ũ tóg nĕn ũ ũ to tar nĩgtĩ gé. Ěn ki rĩrmnĩ, ãjag tŷ nĕn ũ to tar nŷtĩ ěn hã ki rĩrmnĩ, vĕnh kar tŷ ãjag tũgrĩn tar nŷtĩ jé. ěg tŷ Topĕ tŷ nĕn to ěg tar han mŭ ěn ki rĩr há han ke vĕ, tag vŷ Topĕ mŷ há nĩ. ěg tar pĕ han ti tĩ, Tope ti. ¹¹ ãjag kãmĩ ũ vĕmén kŷ Topĕ vĩ hã tŷ vĕmén nĩ. ũ tóg Topĕ tũ ag ki rĩr tũgtĩ, kŷn jé Topĕ mŷ to vĩ, ti tŷ to ti tar han jé. ãjag tŷ ãjag rãnrãj tag ki rĩr há han kŷ Jesus ki ge kŷ nŷtĩ kar ag vŷ Topĕ mŷ vĩ há han ke mŭ. Jesus Cristo hã vŷ tŷ ũn mág nĩ, ti hã vŷ tar nĩ, kŷ tóg tũg' hĕnh ke tũ pĕ nĩ. Amém.

Ag tŷ Jesus tũgrĩn ěg vóg kónãñ ke

¹² Inh kanhkã', ãjag to sóg há tãvĩ nĩ. Nĕn ũ jagy pĕ vég ãjag tóg mŭ. Ge ti nŷgtĩ, kŷ to jykrén tũg nĩ. ěg kar vŷ tag vég tĩ, Jesus tũgrĩn. ¹³ Mŷ sér nŷtĩmnĩ. ãjag jagtar kŷ ãjag tóg Cristo tŷ ěg jagfy jagtar mŭ ěn ri ke vég tĩ. ãjag tŷ ti ri ke jagtar kŷ ãjag tóg ti mré tŷ ũn mág nŷtĩnh ke mŭ gé, ti tŷ tŷ ũn mág nĩnh

ke kurã ên kã. Ên kã tóg ãjag mÿ sér gy tĩnh mũ, ha vemni. ¹⁴ Hÿ, tá tóg ãjag mÿ sér távĩ tĩnh mũ, ag tÿ ùri ãjag mÿ vĩ kónãnh han mũ ra, ãjag tÿ Cristo ki rã kÿ nÿtĩ tugrĩn. Ag tÿ ãjag to vĩ kónãnh tugrĩn ãjag tóg ki kanhró nÿtĩnh ke mũ, Topê kuprĩg tÿ tÿ ãjag jagrê nĩ ti. Ti kuprĩg vÿ ãjag tÿ ùn mág han ke mũ, Topê tÿ tÿ ùn mág nĩ ên ri ke. ¹⁵ Û ag tóg ãjag tÿ ù tén tugrĩn jagtar nÿtĩ, ãjag tÿ ù tú péju tugrĩn ke gé. Kÿ ù ag tóg ãjag tÿ crime han tugrĩn jagãgtar nÿtĩ gé, ãjag tÿ vènh kar to vĩ tugrĩn ke gé. ãjag tÿ ag mré vènh jykre pãno tugrĩn jagtar kÿ tóg Topê mÿ há tũ nĩ. ãjag tÿ ti vĩ mranh ke tũ vè vè. ¹⁶ ãjag tÿ hã ra Cristo tugrĩn jagtar kÿ tóg ti mÿ há tũ. Tag to mÿ'ãg tũg nĩ. Tag to Topê mÿ vĩ há han nĩ, ãjag tÿ tÿ Cristo mré ke nÿtĩnh kÿ.

¹⁷ Topê vÿ vènh kar jykre tugnÿm kãnh ke mũ, kurã kakó ki. Hã ra tóg ù tÿ ti ki ge kÿ nÿtĩ ag jykre tugnÿm vén ke mũ. Ti tÿ ãg jykre tugnÿm kÿ ãg tóg nén ù jagy ve kren ke mũ. Kÿ ù tÿ ti ki ge tũ ag vÿ nén ù jagy pẽ ên ve kãnh ke mũ, ha vemni, ù tÿ ti vĩ kato tẽ mũ ag. ¹⁸ Hã kÿ tag tóg rán kÿ nĩ, ha mẽ: “ù tÿ Topê vĩ há han sór mũ ag vÿ ter kren ke mũ. Kÿ ù tÿ ti vĩ mranh tĩ ag vÿ kren ke tũ pẽ nĩ, ù tÿ ti kato tẽ mũ ag,” he ja tóg nĩ, Topê vĩ tÿ rán kÿ nĩ ki. ¹⁹ Topê tÿ ãg to: “tag vÿ ti jagy venh ke mũ,” hen kÿ ãg tóg venh ke mũ. Kÿ, ãg jagtar mũ ra ãg vènh jykre há hã han kÿ nÿtĩnh ke mũ. Û tÿ ãg han mũ ên to jykrén jé ãg tóg ke mũ, Topê to. Ti pi(jé) ãg tovãnh ke mũ'. Ëg mré tóg nĩ nĩ.

5

Pedro tÿ ãg jyvèn

¹ Vãhã sóg ù tÿ Jesus ki ge kÿ nÿtĩ ag to pã'i ag jyvèn sór mũ, ha mẽ. ãjag ri ke inh nĩ, isÿ tÿ ãjag kóm ù tÿ Jesus ki ge kÿ nÿtĩ ag to pã'i jèn kÿ. Cristo jagtar ve ja inh nĩ gé hã ra. Ti vènh ven mãn ke kurã ên kã sóg tÿ ùn mág jènh ke mũ gé. ² Kÿ sóg ãjag mÿ tag tó sór mũ, ha mẽ. ãjag krêm ke ag ki rĩr

há han nĩ. Û tÿ carneiro ki rĩr tĩ ên tÿ ã mæg ki rĩr há han tĩ ên ri ke han nĩ. Topê tÿ ãjag mÿ vènh rãnhraj nĩm jan hã vè. ãjag rãnhraj tÿ ãjag mÿ sér tĩnh kÿ tóg há tĩ. ãjag tÿ ãjag rãnhraj han sór tũ nĩnh kÿ tóg ù tĩ. Kÿ ãjag ganho mĩ êkrén sór tũg nĩ gé. Topê tũ vè, ãjag rãnhraj ti, hã kÿ ki rĩr há han sórmni. ³ Kÿ ãjag krêm ke ag ki rĩrmni, ag mÿ komër hã vĩmni. Ag rĩnve vènh jykre há hã han kÿ nÿtĩmni, ag tÿ ãjag jykre há ve kÿ ãjag kóm han sór jé. ⁴ Kãnhmar ti kãtĩg mãn ke mũ, ãg pã'i mág ti, ãg ki rĩr tĩ ti. Kÿ tóg ãjag tÿ ùn mág han ke mũ. ãjag mÿ tóg krĩ tógfĩ ri ke vin ke mũ, ãjag tÿ tÿ ùn mág nÿtĩnh kÿ, hã ra tóg kórég vãnh nĩ, ãg krĩ tógfĩ ên ti.

⁵ Kÿ sóg kyrũ ag jyvèn sór mũ. ãjag mÿ sóg: “ùn sanh tÿ ãjag mÿ nén ù tó mũ ên han nĩ,” he sór mũ.

Kÿ sóg vènh kar jyvèn sór mũ gé. Vènh kar mÿ sóg: “jagnê to é he tũg nĩ,” he mũ. “Jagnê ki rĩr há han nĩ, jagnê mÿ nén ù há kar han nĩ,” he sóg mũ. Tag vÿ rán kÿ nĩ, Topê vĩ rá ki, ha mẽ. “Topê vÿ ù tÿ jagnê to é he mũ ag kato tẽ tĩ. Hã ra tóg ù tÿ: “ùn sĩ vÿ tÿ inh nĩ,” he mũ ên to há nĩ,” he tóg, Topê vĩ rá ki. Hã kÿ vèsÿ ùn mág han sór tũg nĩ. ⁶ Topê vÿ tar nĩ, kÿ tóg kejèn ãg mÿ nén ù jagy jènæg tĩ. Ti kato tẽ tũg nĩ hã ra, ti tovãnh sór tũg nĩ gé. Kÿ tóg ã kurã ki ãjag tÿ ùn mág han mãn ke mũ, ha vemni. ⁷ ãjag krĩ kufy nĩnh kÿ ti hã mÿ tómnĩ, kÿ tóg ãjag mÿ ãjag krĩ kuprãg ke mũ. Ti hã vÿ ãg ki rĩr nĩgtĩ.

⁸ Vènh ki rĩrmni. Nũr ri ke han tũg nĩ. Ha vé, ãg kato vãsãnh tĩ ên, Japo ên tóg ãg to vãjig tĩgtĩ. Mĩg kókĩr ri ke ti nĩ, ti tÿ ãg mãn sór kÿ. ⁹ Hã kÿ ti kato vãsãnsãnh nĩ, Jesus Cristo ki rã tovãnh tũg nĩ gé, ù tÿ ãjag tÿ ti tovãnh han sór mũ ra. Ha vé, ãg kanhkã kar ag vÿ jagtar tĩ, ãjag kóm, ga kri ke kar ag. Ag mĩ êkrén kÿ tar nÿtĩmni. ¹⁰ Kurã pipir ki ãjag tóg jagtar tĩ. Kar kÿ Topê vÿ ãjag tÿ ùn há távĩ han ke mũ, ãjag tÿ kygnê mãn tũg jé. Ti hã vÿ ãg tar han tĩ, ãg tÿ ti to krónh ke tũ nĩ jé. Ti hã vÿ ãjag tÿ ùn há han ke mũ gé, kÿ ãjag tóg ti tovãnh ke tũ pẽ nĩ. Ëg to há pẽ ti nĩ,

Topě ti. Ěg kuprěg tóg mÿr, ěg tÿ Cristo tigrĭn kanhkã ve jé, ěmã sĭnvĭ pĕ ěn ti, ũ tÿg vãnh ěn ti. ¹¹ Topě hã vÿ ã pir mÿ tar nĭ'. Ti hã vÿ tũ' henh ke tũ nĭ'. Amém.

Pedro tÿ ag mĭ ěkrén

¹² Tó sĭ han sóg ãjag mÿ, kÿ Silas tóg inh mÿ ãjag mÿ rán mŭ, inh vĭ ti. Ěg kanhkã vÿ tÿ ti nĭ, Silas ti, Jesus tovãnh jãvãnh ti nĭgtĭ, kÿ tóg iso há nĭ gé. Isÿ ãjag tar han sór vĕ, hã kÿ sóg ãjag mÿ inh vĭ jĕnĕg mŭ. Sÿ ãjag mÿ: “Topě vÿ ěg tar han ke mŭ mÿr,” he mŭ gé. Ti to krónh ke tÿg nĭ. ¹³ Cidade tÿ Babilônia tá ěg nÿtĭ, kÿ tag ki ũ tÿ ãjag mré Jesus ki ge kÿ nÿtĭ ag vÿ ãjag mĭ ěkrég tĭ. Ājag mré tóg ěg kuprĕg, Topě ti. Kÿ inh kósin tÿ Marcos vÿ ãjag mĭ ěkrég tĭ gé. ¹⁴ Jagnĕ ki nhun ke rĭ ke han nĭ, jagnĕ nĭgé kãgmĭ kÿ, ãjag tÿ tÿ jagnĕ mré ke nÿtĭn kÿ.

Cristo mré ke vÿ tÿ ãjag nÿtĭ. Topě jé ãjag krĭ tÿ kãnhvy' hé. Hã vĕ.

PEDRO TỸ ÇARTA HAN MÃN

¹ Simão Pedro tỹ ãjag mỹ carta rán hã vê. Jesus Cristo tỹ inh fê vê, sỹ ti rãnrãj han jé, sỹ tỹ ti apóstolo jê jé. Isỹ ù tỹ inh mré Jesus Cristo ki ge kỹ nỹtĩ kar ag mỹ rán hã vê. Topê vỹ ãg kuprêg, ùn jykre kuryj ên vỹ ãg kuprêg, ãg tỹ ãg krenkren han mũ tỹ Jesus Cristo ki ge jé. Nén ù sér vê, ti ki ge mũ ti.

² ãjag to sóg Topê mré vỹ tĩ, ãjag tỹ ãg Senhor tỹ Jesus Cristo ki kanhrãn há han jé, Topê ki ke gé, ãjag tỹ komêr hã ti ki kanhrãn kãn jé. Kỹ tóg ãjag tar han ke mũ. Kỹ tóg ãjag krĩ tỹ kãnhvy' henh ke mũ gé.

Topê tỹ ãg kuprêg

³ Topê ki kanhró ãg tóg nỹtĩ. Ëg kuprêg tóg, ti tỹ ãg tar han jé, ti tar nĩ ên ri ke. Kỹ tóg ãg tỹ ùn mág han ke mũ gé, ti tỹ tỹ ùn mág nĩ ên ri ke. Ëg tỹ tag ki kanhró há han kỹ ãg tóg ti to tar nỹtĩ, ãg tỹ ti jykre jagma mũ há han jé. ⁴ Kỹ Topê tóg ãg mỹ nén ù há tó ja nĩgtĩ gé. ù tóg ãg mỹ vênh vỹ há tỹ ge tónh ke tũ nĩ. Topê tỹ ãg mỹ vỹ há han ri ke venh ke tũ ãg tóg nĩ. Tag tó ti ãg mỹ, ha mẽ. Ëprã ke kar vỹ nũgme ki vãr ke mũ, ãjag tỹ nén to én mũ ên han tugrĩn. Ag jãvo ãg tóg krenkren ke mũ, kỹ ãg tóg Topê ri ke nỹtĩnh ke mũ, mỹr, ha mẽ. ⁵ Hã kỹ vãsãn, ãjag tỹ ti ki rã to tar nỹtĩ jé, ãjag tỹ ti ki rã tugrĩn vênh jykre há hã han jé. Vênh jykre há han kỹ vênh kanhrãn kỹ mũmĩnĩ gé. ⁶ Vênh kanhrãn kỹ mũ kỹ veso jykrén nĩ gé. Veso jykrén kỹ ti tovãnh tũg nĩ gé. Ti tovãnh tũ nĩn kỹ ti jykre hã mĩ mũmĩnĩ gé. ⁷ Ti jykre hã mĩ mũn kỹ jagnê to há tãvĩ nỹtĩmĩnĩ gé, ãg kanhkã kar ag to. Ëg kanhkã to há nỹtĩn kỹ ãgprã ke kar ag to há nỹtĩmĩnĩ gé. ⁸ ãjag tỹ tag han kãn kỹ tóg há tĩ. Kỹ ãjag tóg ãg Senhor tỹ Jesus Cristo ki kanhrãn há han ke mũ gé, kỹ ãjag tóg vênh jykre há to krónh ke tũ nĩ gé. Kỹ ãjag tóg

komêr hã ti ki kanhrãn kãn ke mũ, ha vemnĩ. ⁹ ù tỹ vênh jykre há han sór tũ nĩn kỹ tóg ùn kyvó ri ke nĩ, ùn êvãnh kórég, ùn kutu ri ke ti nĩ sir. Ën vỹ ãg Senhor ki kagtĩg nĩ. Vãsỹ Topê vỹ ti kykũnh ja nĩ, ti tỹ Topê vỹ mranh ja ên to. Hã ra tóg kã jatun kỹ nĩ ha, hã kỹ tóg ti kórég han mãn sór mũ.

¹⁰ Inh kanhkã', Topê vỹ ãjag kuprêg. Kỹ vãsãnsãn, vênh kar tỹ ãjag jykre há tugrĩn ki kanhró nỹtĩ jé, ti tỹ ãjag kuprêg mũ ên ti. Kỹ ãjag tóg tỹ prãnh kenh ke tũ nĩ, ha vemnĩ. ¹¹ Kanhkã ve jé ãjag tóg ke mũ, ha vemnĩ, ãg Senhor tỹ Jesus Cristo tũ ti, ãg krenkren han tĩ ên tũ ti. Tũ' henh ke tũ ti nĩ, ti tỹ tá tỹ ùn mág nĩ ti.

¹² Hã kỹ sóg ãjag mỹ tó mãn', tó mãn' he mũ. Ki kanhró ãjag tóg nỹtĩ, vênh vỹ há to tar ãjag tóg nỹtĩ, ãjag tỹ mäg mũ ên to. ¹³ Ge ra sóg ãjag jyvên mãn sór mũ, ãjag tỹ kã jatu tũ nỹtĩ jé. Isỹ ãjag mré nĩ mũ ên kã sóg ãjag mỹ tag tó, ãjag jyvên mág inh. Kỹ kã jatun nỹtĩ tũg nĩ. ¹⁴ Ha vé, kãnhmar sóg iser kỹ inh fãr tovãnh kỹ tũg ke mũ, ki kanhró sóg nĩ. Ëg Senhor tỹ Jesus Cristo vỹ inh mỹ isỹ kãnhmar tũg ke ti tó. ¹⁵ Hã kỹ sóg vênh rán tag to fũrũn mũ, ãjag tỹ iser kar kỹ kã jatun tũ nỹtĩ jé.

Pedro tỹ Jesus ve ja

¹⁶ Ha vé, inh pi(jé) ãjag mỹ ón mũ', isỹ ãjag mỹ ãg Senhor tỹ Jesus Cristo kãtĩg vén mũ ên tón kỹ, isỹ ti jykre tar tón kỹ. Ti ve inh, sỹ ãjag mỹ nén tó mũ ti. Ti ve inh, ti tỹ tỹ ùn mág pẽ nĩ ti. ¹⁷⁻¹⁸ Ti jóg tỹ Topê vỹ ti tỹ ùn mág han. Ti tỹ tóg ùn tar han gé. Ëg tỹ Jesus mré pãnónh kri nỹtĩ ên kã ãg tóg kanhkã tá vênh vỹ ên mäg mũ, ãgprã nỹtĩn kỹ. Kỹ tóg ti to tag tó, ù tỹ vênh kar kri ke ên ti, Topê ti, ha mẽ. “Inh kósin pir hã vê,” he ja tóg nĩ, Topê ti, Jesus to. “Inh fe pẽ vê,” he ja tóg nĩ. Topê tỹ pãnónh ki kãtére mũ ên kri ke ja vê. Ën tá sóg Jesus tỹ tỹ ùn mág jé vé.

¹⁹ Hã kỹ ãg tóg ù tỹ vãsỹ Topê vỹ tó tĩ ag vỹ kri fig mũ, tovãnh tũ ãg nỹtĩ. Kri nĩmĩnĩ gé, ãjag. Lampião grug ri ke ti nĩ ãg mỹ, ag vỹ ti. Lampião grug vỹ ãg mỹ

kuty tá jēngrē han ti. Kurā ke kātā ēg tóg lampião grug ve mǎn sór tũ nīgtī. Kurā ke kātā krīg mág hā vỹ ēg fe tỹ mrin ke tī. Jesus to ken hā vē, hā vỹ: krīg mág, he mũ. ²⁰ Kỹ, ājag tỹ Topē vī rá to ken kỹ tag to jykrén nī, ha mẽ: ēg pi(jé) vēsóg ki to jykrén ke mũ', Topē vī rá to', Topē tỹ ã vī tó tī ag mỹ nén tó mũ ěn to'. Topē hā ne to ēg krīn ke mũ'. ²¹ Kỹ Topē vī tó tī ag pi(jé) vēsóg ki ājag krī ki to jykrén kỹ rán ja nīgtī gé'. Topē kuprīg tỹ ājag krīn mũ ěn hā rán ja ag tóg nīgtī, hā kỹ tóg tỹ Topē vī nī, vēnh rán ki.

2

Ón kỹ Topē vī tó tī ag

¹ Hā ra ũ ag tóg ón kỹ Topē vī tó ja nīgtī gé, vāsỹ, Israel ũ ag. Tag ve jé ājag tóg ke mũ gé. Ũ ag tóg ón kỹ ājag mỹ Topē vī kāmén sór ke mũ, ha vemnī. ěn ag vī vỹ ón kỹ ājag mỹ mẽ há tī mẽ tīnh ke mũ, hā ra tóg ājag kókén ke mũ. ěg Senhor tovānh jé ag tóg ke mũ, ũ tỹ ēg kygãm ja ěn ti. Hā ra Topē vỹ vāhā ag tỹ tũ' hēnh ke mũ. ² Ge ra ũ tỹ hēn ri ke ag tóg ag jykre pāno han ke mũ, ag mré. Kỹ ũ tỹ ag mré vēnh jykre pāno han mũ ěn ag tigrīn Topē jykre kato vī vī hēnh ke vē, tag tỹ mẽ há' hēnh ke vē sir, ti tỹ ki hā tó mũ ra. ³ Ag tỹ jānkamy mág ve sór vē, hā kỹ ag tóg ón kỹ vēme sīnvī tó sór mũ, ag tỹ ājag lograr he jé. Hā ra ũ tỹ ag vóg kónān ke mũ ěn tóg ag vég tī. Ag tỹ tũ' he jé tóg ke mũ, kǎnhmar, ha vemnī.

⁴ Topē tỹ jēgnē jafā ũ ag vỹ Topē vī mranh. ěn ag vóg kónān tóg huri, Topē ti. Ag pi(jé) krenkren'. Nūgme ki tóg hur ag vām, Topē ti. Tá ag tóg sigse kỹ nýtī, ferro tỹ corrente tỹ. Tá tóg kuty nỹ. Tá ag tóg Topē tỹ vēnh kar jykre tugnỹm ke kurā ěn jāvānh nýtī. ⁵ Kỹ Noé mré ke ag vỹ nýtīgtī gé. Topē vỹ ag vóg kónān ja nī gé. Goj var tỹ tóg ũ tỹ ti vī mranh mũ ag tỹ tũ' he kǎn. Ag pi(jé) krenkren'. Ũ tỹ 8 (ke) ag tāvī vỹ krenkren, ěn kǎ, hā vỹ: Noé, he mũ, ũ tỹ vēnh kar mỹ: “Topē vī kri fimnī,” he mũ ěn ti, kar kỹ ti mré ke tỹ 7 (ke) ěn

ag ke gé. Ti mré ga kri mũ ũ ag vỹ tũ' he kǎn. ⁶ Topē vỹ cidade tỹ Sodoma tá ke ag, cidade tỹ Gomorra tá ke ag vóg kónān ja (tóg) nīgtī gé, kỹ cidade ěn tá ĩn tóg kugpūr kǎn ja nī. ěg tỹ tag ve kỹ ēg tóg Topē tỹ ũn jykre pāno ag vóg kónān ke ěn ki kanhró nýtī gé. ⁷ Cidade ěn tá ũn pir vỹ kren, hā vỹ: Ló, he mũ. ěn vỹ jykre há nī ja nīgtī, kỹ ti mré ke ag jykre kórég vỹ ti mỹ e nī ja nīgtī, tag to tóg krī kufy han ja nīgtī. ⁸ Kurā kar ki tóg ag kāmī ag jykre pāno ve ja nīgtī, kỹ ti krī tóg kufy jagy nī ja nīgtī, ti tỹ ag jykre kórég ve kỹ, ag vī kórég ke gé. ěn vỹ ã pir mỹ kren, Ló ti. ⁹ Ũ tỹ Topē to: “ũn mág vỹ tỹ ti nī,” he mũ ag krenkren han ki kanhró tóg nī, Topē ti. Hā ra tóg ũ tỹ vēnh jykre pāno han mũ ag vóg kónān ke mũ, ti tỹ vēnh kar jykre tugnỹm ke kurā ěn kǎ. ¹⁰ Ũ ag vóg kónān mág pē han jé tóg ke mũ, Topē ti, hā vỹ: ũ tỹ ājag tỹ nén to ěn mũ han tī ěn ag, he mũ, ũn vēnh kavēnh tī ag, he mũ, ũ tỹ: “Topē pi(jé) tỹ ēg Senhor nī,” he mũ ěn ag, he mũ.

Ón kỹ Topē vī tó tī tag ag vỹ ēg vī kafān tī. “Īnh hā tóg ki kanhró nī,” he ag tóg tī. Kỹ ag tóg kanhkā tǎn ag kamēg vānh nýtī gé. Ag to ag tóg vī kónān tī, kanhkā tǎn ag to, ón kỹ Topē vī tó tī ag. ¹¹ Topē tỹ jēgnē jafā ag vỹ tag han tũ nīgtī, ha mẽ. Kanhkā tǎn ag to ag tóg vī kónān tũ nīgtī, Topē rīnve, Topē tỹ jēgnē jafā ag. Ag tỹ ũ tỹ ón kỹ Topē vī tó tī ag tar kǎfór nýtī ra ag tóg kanhkā tǎn ag to vī tũ nīgtī. ¹² Ag jāvo ũ tỹ ón kỹ Topē vī tó tī ěn ag vỹ krī tũ nýtī, vānh kāmī sē ag jykre tũ ri ke ag nýtī. Vānh kāmī tóg tūgtī, sē ti, ēg tỹ ti to vājig kỹ ti tén jé. Hā jé tóg mur tī. Tag ri ke ag nýtī, ũ tỹ ón kỹ Topē vī tó tī ag. Ājag tỹ kanhkā tǎn ag ki kagtīg nýtīn kỹ ag tóg ag to vī kónān tī. Hā kỹ Topē tóg ag tỹ tũ' hēnh ke mũ, ēg tỹ sē tén tī ěn ri ke. ¹³ Ag tỹ ājag jykre pāno kajām hā vē. Kurā ki ag tóg ag tỹ nén to ěn mũ ěn han tī, mỹr, ha mẽ. Kỹ ag tóg ājag mré jēg tī gé, ājag tỹ festa han kỹ. Ha ra ag tóg nén tỹ ēg mỹ'a han tī ěn hā han tī, ag

tỹ ãjag mré jën ký. Æjag kavénh ag tóg tĩ. Jykre régre ag nỹtĩ, ón ký ag há nĩ ve nỹtĩ. ¹⁴ Ûn týtá fag kar to én ag tóg tĩ, fag ki ëvãnh ký. Topê vĩ mranh sór ag tóg tĩ, ti vĩ mranh to ag tóg krónh ke tũ nĩgtĩ. Ûn krój ag krĩn kónãn ag tóg tĩ, ag tỹ ag mré mranh jé. Ag topê vỹ tỹ jãnkamy nĩ. Topê vỹ ag vóg kónãn ke mũ, ha vemnĩ. ¹⁵ Topê japry ti, ti jamĩn ti tovãnh ag tóg, vãgfor ký ag nỹtĩ. Beor kósın tỹ Balaão ên ri ke han ag tóg tĩ. Ên vỹ jãnkamy to há tãvĩ nĩ ja nĩgtĩ. Hã ký tóg ã jykre kórég ên to jãnkamy ve sór mág ja nĩ. ¹⁶ Hã ra Topê tóg ti mỹ vỹ tar han, ti tỹ ti vỹ mranh ký. Hã ký ti mēg fi tóg ã vỹ vãnh ra ti mỹ vỹ ja nĩgtĩ, êg tỹ jagnē mré vēmén ri ke han ja fi tóg nĩgtĩ, ti mēg fi. Ti mỹ vỹ ký fi tóg ti tỹ vēnh jykre kórég han ke mũ ra tỹ tũ' he mũ, ti mỹ, ù tỹ Topê vỹ tó tĩ ên mỹ, ti tỹ ón ký Topê vỹ tó tĩ sór mũ ên kã.

¹⁷ Ón ký Topê vỹ tó tĩ ag vỹ goj nĩhỹg ja ki goj tũ ên ri ke nỹtĩ. Kanhkã góg ri ke ag tóg nỹtĩ gé, kãka tỹ vėjo kanhkã góg ag vóg ký tỹ tũ' he ên ri ke ag nỹtĩ, ù tỹ ón ký Topê vỹ tó tĩ ag. Topê vỹ kuty tãvĩ tá ag vin han ke mũ. ¹⁸ “Ûn mág vỹ tỹ inh nĩ,” he ag tóg tĩ, ón ký. Krĩ tũ ag nỹtĩ. Nén ù vēnhmỹ kar to én ag tóg tĩ, nén ù tỹ êg kavénh tĩ ên to én ag tóg tĩ. Vēnh jykre pãno han ký ag tóg ù tỹ ùri Topê ki ge sór mũ ag krĩn kónãn tĩ, ù tỹ ùri êg tỹ kygnē ký han tĩ ên tovãnh sór mũ ag. ¹⁹ “Jatun mỹ êg tóg êg tỹ nén han sór mũ ên han kãn ke mũ,” he ag tóg tĩ, ón ký. “Topê vỹ êg to jũnh ke tũ nĩ,” he ag tóg tĩ, ón ký. Hã ra ag tóg êprã vēnh jykre hã mĩ mũgtĩ, nén tỹ êg kavénh tĩ ên hã han ag tóg tĩ. Ký tóg tỹ ag jagrē nĩ, êprã vēnh jykre ti. Êg tỹ nén ù tovãnh sór mũ ra tovãnh ki kagtĩg nỹtĩ ên vỹ tỹ êg jagrē nĩ sir, mỹr, ha mē. ²⁰ Êg Senhor tỹ Jesus Cristo ki kanhró ja ag tóg nỹtĩ vē, êg kren han mũ ên ti. Ti tugrĩn ag tóg êprã vēnh jykre kavéj kar tovãnh ja nĩgtĩ vē, êg tỹ nén tugrĩn ter ke mũ tovãnh ja ag tóg nĩgtĩ vē. Hã ra ag tóg ãjag tỹ nén tovãnh mũ ên han mãn mũ, ký tóg tỹ ag jagrē nĩ mãn mũ sir. Ký

tóg ùri kórég kãfór nĩ, ag mỹ. ²¹ Ag tỹ Topê japry ên, ti jamĩn ên sãn ja tũ nĩ ra tóg há tĩ vē. Hã ra ag tóg ti sãn sĩ han kar ký kyrãgrã mũ. Topê tỹ ag mỹ vēnh vỹ há jēnēg mũ ên tovãnh ag tóg. ²² Ag to êg tóg tag tó tĩ, ha mē: “cachorro vỹ ã tũgtũv ên ko mãn tĩ,” he êg tóg tĩ. “Porco tóg ã vēnh kype há han ký jē ra óré mĩ vēsĩn mãn tĩ, ký tóg vēnh kavénh mãn tĩ,” he êg tóg tĩ gé. Û tỹ vēnh jykre kórég tovãnh kar ký han mãn tĩ ag to ken hã vē.

3

Jesus kãtĩg mãn

¹ Inh kanhkã', ãjag to sóg há tãvĩ nĩ. Æjag mỹ sóg vēnh rá ù han huri, ký sóg ãjag mỹ rán mãn mũ ha. Inh vēnh rá kar ki sóg ãjag jyvén tĩ, ãjag tỹ nén jãnhkri hã to jykren ký nỹtĩ jé, ãjag tỹ tag kã jatu nỹtĩ tũ nĩ jé. ² Topê vỹ tó tĩ ag vỹ vãsỹ Topê vỹ tó ja nĩgtĩ. Ên mĩ êkren nĩ. Ký apóstolo ag vỹ ãjag mỹ tó ja nĩgtĩ gé, êg Senhor tỹ nén to êg jyvén mũ ti, êg kren han tĩ ên vỹ ti. Ên mĩ êkren nĩ gé. ³⁻⁴ Tag to jykren nĩ, ha mē. Kurã tỹ êgno to há êprã ke ù ag vỹ ãjag to é henh ke mũ, ha vemnĩ. “Ti mỹ kãtĩg mãn mũ vỹ?” he jé ag tóg ke mũ. “Ti tỹ vãsỹ kãtĩg mãn ke vē vē, hã ra êg jo ke ag vỹ vãsỹ tũg, ti tỹ ã kãtĩg mãn ke tó mũ ra ag tóg kãgter. Kãtĩg ke tũ ti nĩ. Ga vỹ nĩnh mũ, tũ' henh ke tũ ti nĩ, ga ti, ha vemnĩ,” he jé ag tóg ke mũ, êg to é he ký, ha vemnĩ. Ûn jykre kórég ag vē, ù tỹ tag tó mũ ag. Æjag tỹ nén to én mũ ên hã han ag tóg tĩ. ⁵ Topê tỹ vãsỹ nén han mũ ên ki kagtĩg ag tóg nỹtĩgtĩ, ag tỹ ki kanhrãn sór tũ nỹtĩn ký. Topê tỹ vãsỹ nén han jan hã vē, ha mē. Kanhkã han tóg, vãsỹ, ga ti ke gé. Æ vỹ tóg nén kar hyn han ja nĩgtĩ, Topê ti. Ga ên vỹ goj tỹ vēnh kãpãm ký nỹ ja nĩ, ký ù tóg goj kri nỹ ja nĩ gé. ⁶ Ga ên kri ke kar ag vỹ hur tũg, goj tỹ, goj var mũ ên tỹ. ⁷ Ký êg tỹ ùri nén vég mũ tag vỹ tũ' henh ke mũ gé, ha vemnĩ. Topê vỹ ti tỹ tũ' henh ke to kurã nĩm huri, ký tóg pĩ tỹ ti tỹ tũ' henh ke mũ, Topê tỹ: “tãg',” hen ký.

Kurã ên kã Topê vỹ ù tỹ ti vĩ mranh mũ ag tỹ tũ' he kãn ke mũ gé. Ag vóg kónãn ke kurã vễ sir.

⁸ Inh kanhkã', tag to jykrén nĩ, ha mẽ. Topê kurã vỹ êg kurã ri ke tũ nĩ. Kurã pir vỹ ti mỹ prỹg tỹ mil (ke) ri ke nĩ, kỹ prỹg tỹ mil (ke) vỹ ti mỹ kurã pir ri ke nỹtĩ gé. ⁹ Kỹ tóg ã tỹ êg mỹ nén tó mũ ên tovãnh ke tũ nĩ, Topê ti. Û tóg: "han sór tũ ti nĩ, hã kỹ êg tóg vég tũ nĩgtĩ," he tĩ, ón kỹ. Hã ra ag tóg hã tũ tó tĩ. Ti tỹ ver êg to fe nĩ vễ, hã kỹ tóg kãtĩg vãnh han. Ti pi(jé) êg kãmĩ ù tỹ nũgme ki kutẽ mũ ve sór mũ'. Hã kỹ tóg ver êg mỹ kurã ù nĩm mãn', kurã ù nĩm mãn' he mũ, kỹ vễnh kar jé ãjag jykre kórég tovãnh, ag krenkren jé.

¹⁰ Hã ra tóg kãtĩg mãn ke mũ, ha vemnĩ. Vãhã tóg kãtĩg ke mũ, kỹ tóg ù tỹ êg tũ péju(g) tĩ tỹ êg vatánh tá kãtĩg ri ke nĩnh ke mũ. Ên kã kanhkã tóg tov kỹ kréj ke kỹ vár ke mũ. Kanhkã tá nén kar vỹ jonh ke kãn ke mũ gé, krĩg kar ag, pĩ ên tỹ ag tỹ kréj ken kỹ. Kỹ vãhã ga vỹ tũ' henh ke mũ, ga kri ke kar ag ke gé. ¹¹ Ge kỹ nén (ũ) kar vỹ tũ' henh ke mũ. Hã mĩ êkrén kỹ vễnh kãn sórmnĩ. Topê tỹ êg mỹ nén tó mũ ên hã han nĩ. Topê mỹ vễnh vin nĩ. ¹² Topê kurã ên jãvãnh nĩ, Topê rãnhraj to vãsãnsãn nĩ, ti kurã ên tỹ kãnhmar tá krỹg jé. Kurã ên kã kanhkã vỹ pũr ke mũ, kỹ kanhkã tá nén kar vỹ jonh ke kãn ke mũ gé, krĩg kar ag. ¹³ Topê vỹ ã tỹ êg mỹ nén tó mũ ên han kãn ke mũ. Kanhkã tãg han jé tóg ke mũ, ga tãg ke gé. Tá tóg vễnh jykre kuryj tãvĩ nĩ. Êg tỹ ga tãg tag, kanhkã tãg tag venh ha pẽ tóg tĩ.

¹⁴ Inh kanhkã', ãjag to sóg há tãvĩ nĩ. Topê kurã tag jãvãnh kỹ ãjag tóg nỹtĩ. Kỹ vãsãnsãn nĩ, ãjag tỹ kygnẽ tũg jé. Vãsãnsãn nĩ, ãjag tỹ Topê mỹ jãnhkri nỹtĩ jé, ãjag tỹ ti há ri ke nỹtĩ jé. Kỹ ãjag tóg ti kato vãsãnsãn tũ nĩ.

¹⁵ Ha vé, ti tỹ ver êg to fe nĩn hã kỹ êg tóg êg jykre kórég tovãnh kỹ krenkren ke mũ. Tag rãn tóg huri ãjag mỹ, êg kanhkã tỹ Paulo ti. Ti to sóg há tãvĩ nĩ, Paulo to. Topê vỹ ti mỹ krĩ há tãvĩ nĩm.

¹⁶ Kỹ tóg, ti tỹ ù mỹ carta han kỹ tóg isỹ

nén rãn mũ tag ri ke han tĩ gé. Ti vĩ tóg inh vĩ ri ke pẽ nĩ. Carta e han tóg huri, Paulo ti, kỹ ti carta ù vỹ to jykrén jagy tĩ gé. Kỹ ù ag tóg ti carta to ke mũ ra ki kagtĩg nỹtĩn kỹ ti to vĩ kónãn sór mũ. Û tỹ ki kagtĩg ag vễ, ùn krój ag vễ, ù tỹ Paulo tỹ rá to vĩ kónãn mũ ag. Topê vĩ rá ù to ag tóg vĩ kónãn tĩ gé, ên ag. Tag tigrĩn ag tóg kãgter ke mũ, ha vemnĩ.

¹⁷ Inh kanhkã', ãjag mỹ sóg rãn kãn huri. Hã kỹ vễnh ki rĩr há han nĩ. Ker ù tỹ ãjag mỹ ón kỹ kri nĩm hẽ'. Ke tũ nĩ mũ ra ag tóg ãjag lograr henh ke mũ, ù tỹ ãjag fe kavénh sór mũ ag, ùn jykre pãno ag. ãjag tỹ ag vĩ kri fi tigrĩn ãjag tóg vãgfor ke mũ, ha vemnĩ. Êg tỹ kãgnó ki tĩr ri ke han jé ãjag tóg ke mũ, ha vemnĩ. ¹⁸ Êg Senhor ki kanhrãn ke hã to tar nỹtĩmĩ. Ti tỹ êg tar han mũ tag hã ve sórmnĩ, êg kren han tĩ tỹ Jesus Cristo ti. Ti hã mỹ êg tóg vĩ há han ke mũ, ùri, kar kỹ kanhkã tá ke gé, kỹ tóg tũ' henh ke tũ pẽ nĩ. Amém.

JOÃO TỸ CARTA HAN VĒN

Topě vī

¹ Topě tỹ ver nén kar han tũg ki tóg nĩ nĩ, Topě vī ti, hã vỹ: Jesus Cristo, he mũ. Topě tỹ Jesus mré nén ù kar hyn han kỹ tóg rĩr nĩ, Topě vī ti. Sỹ ãjag mũ Jesus Cristo tag kãmén ke vĕ. Mĕ inh, ti vī ti. Ti ve inh ke gé, inh kanĕ tỹ. Ti ki inh ěvãnh, ti vóg inh, inh nĩgé tỹ. ² Ęg rĩnrĩn tĩ ěn vỹ vĕnh ven, hã kỹ sóg ti vé. Ti hã tó sóg tĩ, hã kỹ sóg ãjag mũ ti kãmén mũ. Ā tỹ nén kar han tũg ki tóg kã nĩ nĩ, ù tỹ ti han ja tũ hã ra. Ęn kã tóg ã panh mré nĩ ja nĩ sir. Hã ra tóg ěg mũ vĕnh ven. ³ Kỹ sóg ti vé. Ti vī mĕ sóg ke gé. Hã kỹ sóg ãjag mũ ti kãmén mũ ha, ãjag tỹ inh mré ti ki kanhrãn jé. Ęg jóg tỹ Topě mré ke vỹ tỹ ěg nỹtĩ, ti kósin tỹ Jesus Cristo mré ke ke gé, kỹ ěg tóg tỹ jagnĕ mré ke nỹtĩ gé. ⁴ Ājag mũ sóg tag rán kỹ jĕnĕ sór mũ, ti tỹ ãjag mũ sér tĩ jé, ãjag mũ há tãvĩ tĩ jé ke gé.

Topě vỹ jĕngrĕ ri ke nĩ

⁵ Ha vé, ti tỹ ěg mũ nén tó mũn hã vĕ, ha mĕ. Ti vī mĕ kỹ sóg ãjag mũ tó sór mũ, ha mĕ. Topě vỹ jykre kuryj nĩ, hã kỹ tóg kurã ri ke nĩ, jĕngrĕ ri ke, ki kuty tũ pĕ ti nĩ, Topě ti.

⁶ Kỹ, ěg tỹ: “ti mré ke vỹ tỹ inh nĩ,” hen kỹ ěg tóg kuty ki vĕnh jykre kórĕg ěn han ke tũ nĩ, ke tũ ra ěg ón kỹ: “ti mré ke vỹ tỹ inh nĩ,” he tĩ. Vĕnh ó vĕ sir. Kỹ ěg tóg ón kỹ nén ù kar han tĩ gé.

⁷ Ęg tỹ ti kóm kurã ki vĕnh jykre há ěn han kỹ ěg tóg jagnĕ to há nỹtĩ. Jagnĕ mré ke vỹ tỹ ěg nỹtĩ, ěg tỹ vĕnh jykre há han kỹ. Kỹ ti kósin tỹ Jesus vỹ ěg kykũnh ke mũ sir, ã kyvĕnh tỹ, ěg tỹ ti vī mranh ja (hã) ra.

⁸ Ũ tóg kejĕn: “inh pi(jé) Topě vī mranh tĩ,” he sór mũ. Ti ón vĕ. Hã ra tóg ti hã mũ tỹ vĕnh vī há mĕ tĩ, ti ón mũ ti. ⁹ Ęg tỹ Topě vī mranh kỹ ěg tóg ti mũ tónh ke mũ. “Ā vī mranh inh, tag han kỹ,” he jé ěg tóg ke mũ. Kỹ tóg ěg

mỹ vĕnh pãte fón ke mũ sir. Tag tó ja ti nĩ, kỹ tóg han ke mũ. Kuryj ti nĩ mỹr. Kỹ tóg ěg kykũnh ke mũ sir, ěg jykre pãno tỹ tũg' he jé. ¹⁰ Ęg tỹ: “inh pi(jé) ti vī mranh ja nĩgtĩ,” hen kỹ ěg tóg Topě to: “ti ón vĕ,” he mũ. Kỹ ěg pi(jé) ti vī ki kanhrãn há nỹtĩ'.

2

Jesus vỹ ěg tar han ke mũ

¹ Inh krĕ, sỹ tag rán vĕ ãjag mũ, ãjag tỹ ti vī mranh sór tũ nĩ jé. Kejĕn ãjag kãmĩ ù tóg Topě vī mranh tĩ hã ra. Kỹ ù tóg ti jagfy vĩnh ke mũ ha, ěg jóg tỹ Topě mũ, hã vỹ: Jesus Cristo, he mũ, ùn jykre kuryj jĕ ěn ti. ² Ti hã tóg ù tỹ ti tén ke mũ ag mũ vĕnh fĕg', ti tỹ ěg jagfy ter jé, ti tỹ ěg tỹ Topě vī mranh tỹ tũ' hen jé. Hã kỹ tóg ěg mũ vĕnh pãte fón sór mũ. Hã ra tóg ěg tãvĩ mũ vĕnh pãte fón sór tũ nĩ. Ęprã ke kar mũ ke vĕ, mỹr'.

³ Ha vé, ěg tỹ Topě vī kri fi kỹ ěg tóg vĕso: “vãhã inh ti ki kanhró nĩ,” henh ke mũ. ⁴ Ũ tóg kejĕn: “ti ki kanhró sóg nĩ,” he tĩ. Hã ra tóg ti tỹ ěg mũ nén tó ja ěn han tũ nĩgtĩ. Ti ón vĕ. Ti pi(jé) Topě tỹ ki hã tó mũ ki kanhró nĩ'. ⁵ Ęg tỹ hã ra Jesus vī kri fi kỹ ěg tóg Topě to há nỹtĩ. Kỹ ěg tóg ti to há tãvĩ nỹtĩ ha ke gé. Tag han kỹ ěg tóg ti ki kanhrãn mũ, kỹ ěg tóg ti ki ge kỹ nỹtĩ ha, ha mĕ. ⁶ Ũ tóg ti to: “ti ki sóg rã kỹ jĕ,” he tĩ. Kỹ tóg ti jykre han kãn mũ sir. Jesus Cristo tỹ nén han ja han kãn tóg mũ. Kỹ tóg ti ki rã kỹ jĕ sir.

Ęg tỹ jagnĕ to há nỹtĩnh ke

⁷ Ājag to sóg há tãvĩ nĩ. Inh pi(jé) ãjag mũ nén ù tãg rán sór mũ'. Nén ù si rán sór inh mũ, ha mĕ. Vãšỹ Topě tóg ěg jyvĕn ja nĩgtĩ, ěg tỹ jagnĕ to há nỹtĩ jé. Cristo mur tũg ki tóg ěg mũ tag tó ja nĩgtĩ, kỹ ãjag tóg vãšỹ mĕ ja nĩgtĩ gé.

⁸ Hã ra tóg tãg nĩ gé, sỹ ãjag mũ rán mũ tag ti. Cristo vỹ ěg mũ tó mãn ja nĩ, ěg tỹ jagnĕ to há nỹtĩ jé, kỹ tóg ki króm ja nĩ, kỹ ěg tóg ti nón ki króm sór mũ gé. Ki hã tó ja ti nĩ, kỹ tóg nén ù tãg ri ke nĩ, Cristo tỹ Topě nón tó mãn kỹ. Ha vé, komĕr hã tóg kurãg tĩ. Kurã kãtĩg

kỹ ti kuty tỹ tũg' he tĩ, komēr hã. Jesus tỹ ěg mỹ: “jagně to há nỹtĩmnĩ,” he to ken hã vĕ, hã vỹ: kurã, he mũ.

⁹ Ũ tóg kejĕn: “inh hỹn kurã mĩ tĩg mũ ha,” he tĩ, hã ra tóg ã régre to jũ nĩ, ã irmão to. Ěn vỹ kuty mĩ tĩ nĩ ver. ¹⁰ Ũ tỹ ã régre to há nĩ ěn hã vỹ kurã mĩ tĩg ke mũ. Ěn vỹ ã régre tỹ prãnh ke han ke tũ pĕ nĩ. ¹¹ Ũ tỹ ã régre to jũ nĩ ěn vỹ kuty mĩ tĩ mũ. Kuty to vĕnh jykre han kỹ tóg jĕ nĩ ver. Kỹ tóg ã tỹ hĕ ra tĩg ke tag ki kagtĩg nĩ gé. Kyvó ri ke ti nĩ, ti tỹ kuty mĩ tĩn kỹ.

¹² Inh krĕ, sỹ ãjag mỹ rán vĕ. Ājag tỹ Topĕ vĩ mranh ja ěn vỹ vĕnh pãte fón kỹ nĩ nĩ, Jesus Cristo tugrĩn. ¹³ Ājag kãmĩ ke ũ vỹ sanh há nỹtĩ. Sỹ ãjag mỹ rán vĕ gé. Ũ tỹ ã tỹ nĕn kar han mũ to hã kã nĩ ěn ki kanhró ãjag tóg nỹtĩ. Ājag kãmĩ ke ũ vỹ kyrũ nỹtĩ. Sỹ ãjag mỹ rán vĕ gé. Nĕn-Kórég vỹ ãjag tỹ hĕ ri ke ja tũ nĩgtĩ.

¹⁴ Inh krĕ, sỹ ãjag mỹ rán vĕ. Ěg jóg mág ki kanhró ãjag tóg nỹtĩ. Ājag kãmĩ ke ũ vỹ sanh há nỹtĩ. Sỹ ãjag mỹ rán vĕ. Ũ tỹ ã tỹ nĕn kar han mũ to hã kã nĩ ěn ki kanhró ãjag tóg nỹtĩ. Ājag kãmĩ ke ũ vỹ kyrũ nỹtĩ. Sỹ ãjag mỹ rán vĕ. Tar ãjag nỹtĩ. Topĕ vĩ ki kanhró ãjag tóg nỹtĩ. Nĕn-Kórég vỹ ãjag tỹ hĕ ri ke ja tũ nĩgtĩ.

¹⁵ Ěg tỹ tag ki nĕn ũ kórég vég mũ tag ki vĕ'ĩ sór tũg nĩ, tag ki vĕnh jykre ki vĕ'ĩ sór tũg nĩ gé. Ěg tỹ tag to há nỹtĩn kỹ ěg tóg ěg jóg mág to há tũ nỹtĩ.

¹⁶ Ěprã vĕnh jykre pi(jé) tỹ Topĕ jykre nĩ'. Ěprã vĕnh jykre hã vĕ, ha mĕ: nĕn ũ kar to ěn ěg tóg tĩ. Ěg tỹ nĕn ũ ve kỹ ěg tóg ěn mãn sór tĩ. Kỹ ěg tóg: “ũn mág vỹ tỹ inh nĩ, isũ to, isỹ nĕn ũ kar to,” he tĩ gé. Topĕ jykre pijé'. Ěprã vĕnh jykre hã vĕ. ¹⁷ Hã ra tóg kãnhmar tũ' hĕnh ke mũ, ěg tỹ nĕn vég mũ tag ti, ti tũg kỹ ěg tỹ ne to ěn ke tóg tũ tĩ gé. Ũ tỹ Topĕ vĩ han tĩ ěn vỹ tũ' hĕnh ke tũ nĩ jãvo.

Ũ tỹ Cristo kato tĕ

¹⁸ Inh krĕ', kurã tỹ ěgno vỹ kakó tí ha. Kurã ěn kakó nĩn kỹ Cristo kato tĕ pĕ ěn vĕnh ven ke mũ. Tag mĕ ãjag

huri. Hã ra ag tóg hur vĕnh vinven, ũ tỹ ti kato tĕ mũ tỹ hĕn ri ke ag. Hã ki ěg ki kanhró nỹtĩ, kurã tỹ ěgno kakó nĩ ti. ¹⁹ Ěg mré ke ag vĕ vĕ, ũ tỹ ti kato tĕ mũ tag ag, hã ra ag tóg ón kỹ tỹ ěg mré ke ja nỹtĩgtĩ. Ag tỹ tỹ ěg mré ke pĕ nỹtĩ ra ag tóg ver ěg mré mũnh ke mũ vĕ. Hã ra ag tóg ti tovãnh kỹ ti kato tĕ mũ ha. Hã ki tóg ve há tĩ, ag tỹ tỹ ěg mré ke tũ nỹtĩ ti.

²⁰ Ājag kar vỹ vĕnh vĩ há ki kanhró nỹtĩ. Jagrĕ ãjag nỹtĩ, ũn jykre há ěn kuprĩg tỹ, hã kỹ ãjag tóg ki kanhró nỹtĩ. ²¹ Hã kỹ sóg ãjag mỹ rán mũ, ãjag tỹ ki kanhró nỹtĩn kỹ. Ājag pi(jé) ki kagtĩg nỹtĩ'. Ũ tỹ vĕnh vĩ há tó mũ ěn pi(jé) ón tĩ'.

²² Kỹ ũn nỹ hỹn ón tĩ'? Ũ tỹ ge vỹ ón pĕ han tĩ, ha mĕ: ũ tóg Jesus to: “ti pi(jé) tỹ Cristo nĩ’,” he tĩ. “Topĕ tỹ ti jĕnĕ pijé', Topĕ kósin pijé',” he ag tóg tĩ gé, Jesus to. Ũ tỹ Cristo kato tĕ mũn hã vĕ. Ěg jóg to ag tóg ón tĩ, ti kósin to ke gé. ²³ Ũ tỹ Jesus to: “ti pi(jé) tỹ Topĕ kósin nĩ’,” ěn kỹ tóg ěg jóg mág ki kagtĩg nĩ gé. Kỹ ũ tỹ Jesus to: “Topĕ kósin vỹ tỹ ti nĩ,” ěn kỹ tóg ěg jóg mág ti ki kanhró nĩ gé.

²⁴ Vãsỹ ãjag tóg ti vĩ mĕ vén. Ěn kã jatũ tũg nĩ, ěn hã mĩ ěkrĕn nĩ. Ājag tỹ tag to tar nỹtĩn kỹ ãjag tóg Topĕ kósin ki ge kỹ nỹtĩ, ti panh ki ke gé. Hã kỹ ãjag tỹ nĕn mĕ vén ja ěn tovãnh tũg nĩ. ²⁵ Tĩ hã vỹ ěg mỹ tó ja nĩ, ěg tỹ ěg rĩr krỹg ja tũ venh ke ti.

²⁶ Ũ ag tóg ãjag krĩn kónãn sór mũ, ãjag mỹ ón kỹ, ti vĩ tó kỹ. Hã kỹ sóg ãjag mỹ vĕnh rán tag han mũ. ²⁷ Hã ra ãjag tóg jagrĕ nỹtĩ, Topĕ kuprĩg tỹ. Kỹ tóg ãjag kanhrãn mũ sir, Topĕ kuprĩg ti. Tĩ hã vỹ ěg kanhrãn tĩ, kỹ ũ vỹ ěg kanhrãn mãn ke tũ nĩ ha. Nĕn kar kãmĕn ti tĩ, ěg mỹ, ěg jagrĕ ti. Vĕnh vĩ há hã tó ti tĩ. Ti pi(jé) ón tĩ'. Ti tỹ ãjag mỹ tó mũ ěn hã mĩ mũmnĩ, ti tỹ ãjag mỹ: “Jesus hã ki ge kỹ nỹtĩmnĩ,” ěn kỹ.

²⁸ Inh krĕ', ti ki ge kỹ nỹtĩmnĩ. Kỹ tóg há tĩ. Kãnhmar ti kãtĩg ke mũ, kãnhmar ti vĕnh ven ke mũ. Kỹ ěg tóg mỹ'ãg ke

tũ nĩ, ti kãtĩg kũ, ěg tũ ti ki ge kũ nũtĩn kũ. ěg mũ'ãg kũ ěg tóg ti kãtĩg kũ vĕnh pigju sór mũ. Hã kũ ke tũg nĩ. ²⁹ Ti hã ne vĕnh jykre kuryj hã mũ tũg ja nĩgtĩ'. Kũ ũ tũ vĕnh jykre kuryj han mũ vũ tũ ti kósĩn nĩ. Tag mũ ěkrĕn.

3

Jesus jãvy ag

¹ Ha vé, ěg jóg mág tóg ěg to há tãvĩ nĩ, hã kũ tóg ěg to: “inh krĕ,” he mũ sir. Ti krĕ vũ tũ ěg nũtĩ, Jesus jãvy. Hã kũ ěprã ke ũ ag vũ ěg jykre ki kagtĩg nũtĩ. Ag pi(jé) Topĕ ki kanhró nũtĩ', hã kũ ag tóg ěg jykre ki kagtĩg nũtĩ gé, ěg tũ tũ ti krĕ nũtĩn kũ. ² Ājag to inh há tãvĩ nĩ. Ũri ěg tóg tũ Topĕ krĕ nũtĩ. Kãnhmar ěg tóg ti mré nũtĩnh mũnh mũ. Kũ ěg hũn hĕ ri ke nũtĩnh mũ, kanhkã tá? Ha'. Kar kũ ěg venh ke mũ, ti kãtĩg kar kũ. Ěn kã ěg tóg tũ ti hã pĕ nũtĩnh mũ, ěg tũ ěg kanĕ tũ ti ve kũ. Ti ve pĕ han jé ěg tóg (ke) mũ, kurã ěn kã. ³ ěg tũ tag hã ve sór vĕ. Hã kũ ěg vĕnh jãnhkrig ke mũ, ěg tũ ti jãnhkri nĩ ěn ri ke nũtĩ jé, vĕnh jykre pãno tovãnh kãn kũ.

⁴ ěg tũ ti vĩ mranh kũ ěg tóg mranh mũ sir, ti tũ ěg mũ nĕn tó ja ti. Hũ, mranh kũ ěg tóg mranh tũ, ti tũ ěg jyvĕn ja ti. ⁵ Hã ra Cristo vũ kãtĩg ja nĩ, ti tũ ěg tũ ti vĩ mranh ja tũ tũg' he jé. Tag ki kanhró ěg tóg nũtĩ. Ti pi(jé) mranh ja nĩgtĩ', Topĕ vĩ ti, inhhã. ⁶ ěg tũ ti ki ge kũ nũtĩn kũ ěg tóg mranh mũn sór tũ nĩ ha. Ũ tũ ver mranh mũn sór kũ tóg ti ve ja tũ nĩ, ti ki kagtĩg nĩ sir.

⁷ Inh krĕ', ker ũ vĩ jĕmĕ hĕ', ũ tũ Ājag krĩn kónãn sór mũ vĩ ti. Ũ tũ vĕnh jykre kuryj han mũ ěn hã vũ kuryj nĩ, Topĕ kuryj nĩ ěn ri ke. ⁸ Ũ tũ Topĕ vĩ mranh mũ ěn vũ tũ Japo mré ke nĩ. Japo hã ne Topĕ vĩ mranh tũgtĩ'. Topĕ tũ nĕn ũ kar han mũ ěn kã Japo ne ti vĩ mranh vĕn', kũ tóg ũri ti vĩ mranh tũ nĩ gé. Hã ra Topĕ kósĩn vũ Japo tũ nĕn han mũ kókĕn ja nĩ, hã jé tóg mur ja nĩ.

⁹ ěg tũ tũ Topĕ krĕ nũtĩn kũ ěg tóg Topĕ vĩ mranh mũn sór vãnh nũtĩ ha, ěg tũ Topĕ kuprĩg tũ jagrĕ nũtĩn kũ.

Topĕ vĩ mranh mũn sór ke tũ ěg nĩ ha, ěg tũ tũ ti krĕ nũtĩn kũ. ¹⁰ ěg tũ ag jykre tugnũm kũ ěg tóg ũ tũ tũ Topĕ krĕ mré Japo krĕ ki kanhró nũtĩ. Ũ tũ vĕnh jykre kuryj han jãvãnh ěn pi(jé) tũ Topĕ krĕ nũtĩ', ũ tũ Ā rĕgre to há tũ nĩ ěn pi(jé) tũ Topĕ krĕ nũtĩ gé'.

Ěg tũ jagnĕ to há nũtĩnh ke

¹¹ Tag mẽ Ājag tóg, Ājag tũ Topĕ vĩ mẽ vĕn kũ, hã vũ: “jagnĕ to há nũtĩnmĩ,” he mũ. ¹² ěg pi(jé) Caim jykre han ke mũ'. Satanás mré ke ja vĕ, Caim ti, hã kũ tóg Ā jãvy tĕn. Ne nũ hũn ti jũ han, kũ tóg ti tãnh? Jykre kórĕg ja ti nĩ, jãvo ti jãvy vũ jykre há ja nĩ. Hã kũ tóg Ā jãvy tãnh, ti jykre há ěn to. Hã kũ jagnĕ jykre vég mũ ra jagnĕ to jũ tũg nĩ.

¹³ Inh kanhkã', ũ tũ Topĕ ki rã tũ ag pi(jé) ěg to há nũtĩnh mũ'. Tag jé Ājag mũ kórĕg nũ tũg hã ra. ¹⁴ Ha vé, jykre tãg ěg nũtĩ, kũ ěg tóg ěg rĩr krũg ja tũ venh ke mũ. ěg jykre si tovãnh ěg huri. Tag ki kanhró ěg nũtĩ, ěg tũ ũ tũ ěg mré ti ki rã kũ nũtĩ kar ag to há nũtĩn kũ. Ũ tũ ěg mré Jesus ki rã mũ to há tũ nĩ ěn vũ venh ke tũ nĩ, ěg rĩr krũg ja tũ ti. ¹⁵ ěg tũ ũ to kórĕg tũ nĩn kũ ěg ti tĕn ri ke han huri. Kũ ěg tũ ũ tĕn kũ ěg pi(jé) ěg rĩr krũg ja tũ venh ke mũ', tag ki kanhró Ājag nũtĩ. ¹⁶ Cristo vũ ěg tũ jagnĕ to há nĩ tag tũ ěg kanhrãn. Vĕnh fĕg tóg, ũ tũ ti tĕn ke mũ ag mũ, ti tũ ěg jagfy ter jé. Hã kũ ěg tóg ěg mré ke jagfy ter ke tag to tar nũtĩnh ke mũ gé, ũ tũ ag jagfy ěg tĕn sór kũ. ¹⁷ Ha vé, ũ tóg tag ki nĕn ũ mág vég tũ. Jãvo ti mré Jesus ki rã kũ nĩ ũ tóg tũ nĕn ũ tũ nĩ. Hã ra tóg ti jagãgtãn sór tũ nĩ. Ěn vũ Topĕ to há tũ nĩ gé.

Kanĕ jur ke tũ ěg nĩ

¹⁸ Inh krĕ', Ājag vĩ tãvĩ tũ jagnĕ to há nũtĩ tũg nĩ, krĩg mũ. Jagnĕ ki rĩrmnĩ. Jagnĕ to há tãvĩ nũtĩ to ken hã vĕ. ¹⁹ Kũ ěg tóg ki kanhró nũtĩ, ěg tũ tũ ũ tũ ki hã tó mũ ěn krĕ nũtĩn kũ. Kũ Topĕ tóg ěg kanĕ jun mũn ke tũ nĩ ha. Jatu ěg nũtĩ ha, ěg tũ jagnĕ to ha pĕ nũtĩn kũ. ²⁰ Kejĕn ěg tóg ěg kygnĕ ja to ěkrĕg tũ. Hã ra Topĕ tóg ki kanhró kar nĩ. ěg

kãfór tóg nĩ, Topẽ ti, hã ky tóg kãnhmar ãg vóg kónãn ke tũ nĩ. ²¹ Inh krẽ', kejẽn ãg tóg Topẽ jykre ki króm há han tĩ. Ky ãg tóg: “inh hỹn kygnẽ ja tũ nĩ,” he tĩ. Ky ãg tóg jatun mỹ Topẽ mré vēmẽn tĩ sir. ²² Ky tóg ãg mỹ nĩm ke mũ, ãg tỹ ti mỹ nẽn to vĩ mũ ti. Ti tỹ ãg mỹ nẽn tó mũ ẽn hã han ãg tóg tĩ, nẽn tỹ ti mỹ há nĩ hã ki króm ãg tóg tĩ, hã ky ãg tóg jatun mỹ ti mỹ nẽn ù to vĩ tĩ. ²³ Ti tỹ ãg mỹ nẽn tó mũn hã vẽ, ha mẽ: “inh kósin tỹ Jesus Cristo ki gemnĩ, ky jagnẽ to há nỹtĩmĩ,” he ja ti nĩ ãg mỹ. ãg tỹ tag han mũ hã ve sór ti mũ. ²⁴ ãg tỹ ti vĩ ki króm ky ãg tóg sir ti ki ge ky nỹtĩ. Ky Topẽ tóg tỹ ãg mré ke nĩ sir. Æ kuprĩg jẽnẽ ja tóg nĩ ãg mỹ, ky ti kuprĩg tóg ãg mỹ tó tĩ, Topẽ tỹ tỹ ãg mré ke nĩ ti.

4

Topẽ kato tẽ mũ ag kuprĩg ti

¹ Æjag to há tãvĩ sóg nĩ, ha mẽ. Kãnhmar ù vĩ jẽmẽ sór tũg nĩ, ti tỹ: “Topẽ kuprĩg vĩ tỹ inh jagrẽ nĩ,” he mũ ra. Komẽr hã ti vĩ tũgnỹm, ãjag tỹ ve jé, ti tỹ Topẽ kuprĩg tỹ jagrẽ nĩ ti. Ón ky Topẽ vĩ tó tĩ ag vĩ mũ mũgtĩ, ù tỹ hẽn ri ke ag, ha mẽ. ² ù tỹ Topẽ kuprĩg tỹ jagrẽ nĩ ẽn vĩ tag tó tĩ, ha mẽ: “Jesus Cristo ti, Topẽ kósin ti vĩ ãg ri ke han ky mur ja nĩ,” he ti tĩ, ù tỹ Topẽ ki rã ky jẽ ti. ³ ù tỹ Jesus to tag tó tũ nĩn ky tóg Topẽ kuprĩg tỹ jagrẽ tũ nĩ. Cristo kato tẽ tĩ ẽn kuprĩg tỹ tóg jagrẽ nĩ, ha mẽ. Ẽn vĩ vẽn ven ke mũ, ù tỹ ti kato tẽ mũ ti. Tag mẽ ãjag huri. Hã ra tóg hur jun, ky tóg mũ tĩ ha.

⁴ Inh krẽ', Topẽ tũ vĩ tỹ ãjag nỹtĩ. Ón ky Topẽ vĩ tó tĩ ag fĩn rãm ãjag huri. Ha vé, Topẽ kuprĩg tỹ ãg jagrẽ vĩ ag jagrẽ kãfór nĩ. Hã ky ãg tóg ãg kato tẽ ag fĩn rãm kãn huri. ⁵ Topẽ ki rã tũ ag vẽ, hã ky ag tóg ù tỹ Topẽ ki ge tũ ag jykre tó tĩ, ky ù tỹ Topẽ ki ge tũ ag vĩ ag vĩ jẽmẽg tĩ. ⁶ Ag jãvo ãg tóg tỹ Topẽ tũ nỹtĩ. Ky ù tỹ Topẽ ki kanhró nĩ ẽn vĩ ãg vĩ mẽnh mũ. Ti tũ tũ ag vĩ ãg vĩ mẽ sór tũ nỹtĩ. Hã ki ãg tóg ki kanhró nỹtĩ, vẽn

jagrẽ tỹ vẽn vĩ há tó mũ ti, vẽn jagrẽ tỹ ag tỹ kygnẽ han tĩ ẽn ti ke gé.

Topẽ vĩ ãg to há nĩ vén

⁷ Æjag to sóg há tãvĩ nĩ, ha mẽ. Jagnẽ to há nỹtĩmĩ. ãg tỹ jagnẽ to há nỹtĩn ky ãg tóg Topẽ jykre han tĩ. Ti hã vĩ ãg to há nĩ vén. ãg tỹ jagnẽ to há nỹtĩn ky ãg tóg tỹ Topẽ krẽ nỹtĩ, Jesus jãvy, ky ãg tóg Topẽ ki kanhró nỹtĩ gé. ⁸ ãg tỹ jagnẽ to há tũ nỹtĩn ky ãg tóg Topẽ ki kagtĩg nỹtĩ, ky ãg ti ki rã ja tũ nĩ. Topẽ jykre vẽ, hã vĩ: ãg to há, he mũ, ti tỹ ãg to há nĩ sór nĩn ky. Hã ky ãg tóg jagnẽ to há nỹtĩnh ke mũ gé. ⁹ Tag to ãg tóg ki kanhró nỹtĩ, Topẽ tỹ ãg to há nĩn ki, ha mẽ: ã kósin pir jẽnẽ ja tóg nĩgtĩ, Topẽ ti, ti tỹ ga kri mur jé, ãg tỹ ti kósin tũgrĩn rĩr krỹg ja tũ ẽn ve jé. ¹⁰ ãg pi(jé) ti to há nỹtĩ ja nĩgtĩ'. Ti hã ne ãg to há nĩ vén', hã ky tóg ã kósin jẽnẽ, ti tỹ ãg jagfy ter jé, ti tỹ ãg tỹ ti vĩ mranh tỹ tũg' he jé. Ti tỹ ãg to há nĩn hã vẽ.

¹¹ Ha vé, inh krẽ', Topẽ vĩ ãg to há tãvĩ nĩ. Hã ky tóg há nĩ gé, ãg tỹ jagnẽ to há nỹtĩn ky. ¹² ù pi(jé) Topẽ vég tĩ'. ãg tỹ jagnẽ to há nỹtĩn ky tóg hã ra ãg ki ẽmãn mũ ha, Topẽ ti. Ky ãg tóg ti to há tãvĩ nỹtĩnh mũ gé sir, ãg tỹ jagnẽ to há nỹtĩn ky.

¹³ Topẽ vĩ ã kuprĩg tỹ ãg jagrẽ han. ãg jagrẽ tag to ãg tóg ti tỹ ãg ki ẽmãn mũ tag ki kanhró nỹtĩ, ãg tỹ ti ki ge ky nỹtĩ tag ti ke gé. ¹⁴ Topẽ vĩ ã kósin jẽnẽ, ti tỹ ga kri mur jé, ti tỹ ãg kren han jé. Tag ve sóg, hã ky sóg tó mũ. ¹⁵ ù tóg Jesus to: “Topẽ kósin vẽ,” he tĩ. Topẽ vĩ ti kãkã ẽmã nĩ, ù tỹ tag tó mũ ẽn kãkã, ky tóg Topẽ ki rã ky jẽ nĩ gé. ¹⁶ Topẽ vĩ ãg to há nĩ, tag ki kanhró ãg tóg nỹtĩ. Ky ãg tóg ti vĩ kri fig mũ gé, ti tỹ ãg mỹ: “ãjag to sóg há nĩ,” hen ky.

Topẽ vĩ ãg to há nĩ. Ky, ãg tỹ ti to há nỹtĩn ky ãg tóg ti ki ge ky nỹtĩ, ky Topẽ vĩ ãg ki ẽmãn ha. ¹⁷ Topẽ vĩ ãg tar han sór mũ, ãg tỹ ti to há tãvĩ nỹtĩn jé. ãg tỹ ti to há nỹtĩ ki kygnẽg tũ nĩn ky ãg tóg kurã ẽn kã kanẽ jur ke tũ nĩ, ti tỹ ãg jykre tũgnỹm ke kurã ẽn kã. Cristo tỹ ga kri tũg ky nẽn han mũ ẽn ri ke han jé ãg tóg (ke) mũ, hã ky ãg tóg kanẽ jur

ke tũ nĩ. ¹⁸ Ëg tỹ Topê to há nýtĩn kỹ ãg kanẽ jur ke tũ pẽ nĩ. Ha vé, ãg tỹ Topê to há nýtĩn kỹ kygnẽg tũ nýtĩn kỹ ãg tóg mũmẽg ki kagtĩg nýtĩ gé. Topê tỹ ãg vóg kónãn ke to ãg tóg ti kamẽg ke mũ. Ëg mũmẽg vỹ ãg vësÿrenh han mũ.

¹⁹ Ti hã vỹ ãg to há nĩ vén inhhã, hã kỹ ãg tóg ùri ti to há nýtĩ ha. ²⁰ Û tóg kejẽn: “Topê to sóg há nĩ,” he tĩ. Hã ra tóg ù tỹ ãg mré Jesus ki rã kỹ jẽ to kórég nĩ. Ti ón vë. Ëg régre mré ãg mũgtĩ, gan kri. Ëg tỹ ãg régre to há tũ nýtĩn kỹ ãg hỹn hẽ ri kenh ke mũ, ãg tỹ Topê to há nýtĩ jé, ãg tỹ ùn vég tũ ãn to? Ëg tỹ ãg régre to há tãvĩ nýtĩn kỹ, hã kỹ ãg tóg Topê to há nýtĩ gé. ²¹ Tag tó ja tĩ nĩ, ãg mũ, ãg tỹ ti vỹ ki króm jé, Topê ti, ha mẽ: “ãjag tỹ Topê to há nĩ sór kỹ ãjag régre to há nýtĩmnĩ gé,” he ja ti nĩ.

5

Û tỹ Jesus ki rã tũ ag jykre fĩn rãm ãg huri

¹ Ëg tỹ Jesus to: “Cristo vỹ tỹ ti nĩ, Topê kósĩn vỹ tỹ ti nĩ,” hen kỹ ãg tóg tỹ ti jãvy nýtĩ. Kỹ ãg tỹ ãg jóg mág to há nýtĩn kỹ ãg tóg ti krẽ ù ag to há nýtĩnh ke mũ gé, ù tỹ ãg mré ti ki ge kỹ nýtĩ ag to. ² Ëg hỹn hẽ ri kenh ke mũ, ãg tỹ Jesus jãvy ù ag to há nýtĩ jé? Topê to ãg há nýtĩnh mũ, kỹ ãg tóg ti vỹ ki króm ke mũ gé. Jagnẽ to há to ken hã vë. ³ Ëg tỹ Topê to há nýtĩ sór kỹ ãg tóg ti vỹ ki króm ke mũ gé. Ti to há nĩ to ken hã vë. Ti vỹ pi(jé) kufy nĩ, ãg tỹ nén ki króm ke ti. ⁴ Jesus jãvy ag ne ù tỹ ti ki ge tũ ag jykre fĩn rãm tĩ. Ëg hỹn hẽ ri kenh mũ, ãg tỹ ti ki ge tũ ag jykre fĩn rãm jé? Topê ki rã jé ãg tóg ke mũ. Ëg tỹ ti ki rã kỹ ãg tóg hur fĩn rãm. ⁵ Ëg tỹ Jesus to: “Topê kósĩn vỹ tỹ ti nĩ,” hen kỹ ãg tóg fĩn rãm ke mũ, ù tỹ ti ki ge tũ ag jykren fĩn.

Jesus vỹ tỹ Topê kósĩn nĩ

⁶ Jesus Cristo tỹ ga kri tĩg kỹ tóg goj tỹ vënh kype kỹ jé, kỹ ti kyvénh tóg ti ki kãkutẽ gé, ti ter kỹ. Kỹ tóg nén ù régre han ja nĩ. Nén ù pir pijé'. Ti vënh kype tãvĩ pijé'. Ti vënh kype vỹ nĩ, kar kỹ

ti kyvénh ti ke gé, ti tỹ ãg jagfy ter tag ti. Kỹ Topê kuprĩg vỹ ãg mũ ti kãmén tĩ gé. Ti pi(jé) ón tĩ', Topê kuprĩg ti. ⁷ Kỹ ãg ù tãgtũ tugrĩn ti tỹ tỹ Topê kósĩn nĩ ki kanhró nýtĩ, ⁸ Topê kuprĩg tugrĩn, kar kỹ ti vënh kype ja tugrĩn, kar kỹ ti kyvénh tugrĩn ke gé, ti tỹ ãg jagfy ter kỹ. Nén ù pir hã tó ag tĩ ti to, hã vỹ: “Topê kósĩn vỹ tỹ ti nĩ,” he mũ.

⁹ Ëprã ke ag tỹ ãg mũ nén ù tó kỹ ãg tóg ag vỹ kri fig tĩ. Topê vỹ ãg ke ag vỹ kãfór nĩ, kỹ ti vỹ vỹ ki hã ke tãvĩ nĩ gé. Kỹ ù tỹ ãg mũ Topê kósĩn tó mũ vỹ tỹ Topê ti nĩ, hã kỹ tóg tỹ vënh vỹ há nĩ. ¹⁰ Ëg tỹ Topê kósĩn ki rã kỹ ãg tóg ti ki kanhró nýtĩ. Ti ki rã kỹ ãg tóg to jykren há han ke mũ. Topê hã vỹ ã kósĩn kãmén tĩ. Ëg tỹ ti vỹ to: “vënh vỹ há vë,” he sór tũ nĩn kỹ ãg tóg ti to: “ti ón vë,” he mũ sir, ãg tỹ ti vỹ kri fi sór tũ nĩn kỹ. ¹¹ Tag tó ti tĩ, Topê ti, ha mẽ. “ãjag tỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke han jé sóg ke mũ. Inh kósĩn ter ja to ãjag tóg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ,” he tóg, Topê ti. ¹² Ëg tỹ ti kósĩn ki ge kỹ ãg tóg ãg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ. Ëg tỹ jãvo ti ki ge tũ nĩn kỹ ãg tóg rĩr krỹg ja tũ venh ke tũ nĩ.

Topê vỹ ãg vỹ jẽmẽg tĩ

¹³ ãjag hã ne Topê kósĩn ki ge kỹ nýtĩ'. Kỹ ãjag tóg ãg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ. Sỹ tag tó sór vë, ãjag mũ, hã kỹ sóg rán mũ. ¹⁴ Ëg tỹ ti mré vënh jykre pir han kỹ ãg tóg jatun mũ ti mré vëmén ke mũ gé. Kỹ ãg tóg ti mũ nén ù kar to vỹ tĩ. Nén tỹ ti mũ há nĩ ãn hã to vỹ jé ãg tóg ke mũ. Ëg tỹ ti mũ nén tỹ ti mũ há nĩ ãn hã to vỹ kỹ tóg ãg vỹ mën h ke mũ sir. ¹⁵ Ti tỹ ãg vỹ mẽ kỹ tóg ãg mũ han ke mũ gé sir. Ën kã ti pi(jé) han ke tũ nĩ, ãg tỹ ti mũ nén to vỹ mũ ti.

¹⁶ Kejẽn ãg tóg ãg mré Jesus ki rã kỹ jé ù végtĩ, hã ra tóg Topê vỹ mranh mũ. Hã ra tóg Topê tovãnh sór tũ nĩ. Topê tovãnh sór tũ ra tóg kygnẽ kỹ mranh mũ, Topê vỹ ti. Kỹ ãg tóg Topê mré vëmén ke mũ, ti to, kỹ Topê vỹ ti krĩn ke mũ, ti tỹ ti jykre kórég tovãnh jé, ti tỹ ãg rĩr krỹg ja tũ ve jé. Ëg kãmĩ ù tóg kejẽn Topê tovãnh pẽ han mũ. Ën to

sóg ãjag mÿ: “ti to Topẽ mré vēmén,” he sór tũ nĩ. ¹⁷ Ëg tÿ vēnh jykre vēnhmÿ sĩ han kÿ ãg tóg ti vĩ mranh tĩ. Ëg tÿ sĩn kÿ mranh mũ ra tóg kórég nĩ, kÿ tóg hã ra ãg mÿ vēnh pãte fón sór mũ, kÿ ãg tóg ti tovãnh pẽ han ke tũ nĩ. Ëg tÿ ti tovãnh pẽ han kÿ ãg nũgme ki vár ke mũ, infernon ki.

¹⁸ Ëg tÿ tÿ Jesus jãvy nÿtĩn kÿ ãg tóg ti vĩ mranh mãn sór tũ nĩ. Ëg jy nĩgãn ti tĩ, Topẽ kósin ti, Satanás tÿ ãg vóg tũ nĩ jé. ¹⁹ Ëg hã ne tÿ Jesus jãvy nÿtĩ'. Tag ki kanhró ãg tóg nÿtĩ. Jãvo êprã ke ù ag vÿ tÿ Satanás krēm ke kar nÿtĩ.

²⁰ Topẽ kósin vÿ kãtĩg ja nĩgtĩ. Tag ki kanhró ãg tóg nÿtĩ. Ëg nĩgrẽg róm tóg, ãg tÿ Topẽ ki kanhrãn jé, Topẽ pẽ ti. Ti ki ge kÿ ãg nÿtĩ, ãg tÿ ti kósin tÿ Jesus Cristo ki ge kÿ nÿtĩn kÿ. Ti hã vÿ tÿ Topẽ pẽ nĩ, Jesus Cristo panh ti. Ti hã vÿ ãg tÿ ãg rĩr krÿg ja tũ venh ke han tĩ.

²¹ Inh krẽ', vēnh kãggrá tÿ topẽ jykre han sór tũg nĩ. Hã vẽ, sÿ ãjag mÿ nén rán sór mũ ti.

JOÃO TỸ CARTA HAN MÃN

¹ João kófa tỹ rá vë. Isỹ fi mỹ rán hã vë, Topẽ tỹ fi kuprëg kỹ, fi krë mỹ ke gé, hã vỹ: Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ kar, he mũ. Ājag to sóg há tãvĩ nĩ, ha mẽ. Kỹ ù tỹ vënh vĩ há kri fig mũ kar vỹ ājag to há nỹtĩ gé inh mré. ² Vënh vĩ há vỹ ěg kãkã nĩ nĩ, tovãnh ke tũ pẽ ěg tóg nĩ. Hã kỹ ěg tóg jagnẽ to há nỹtĩ.

³ ěg jóg tỹ Topẽ mré sóg vëmén tĩ, ti tỹ ājag jagãgtãn jé, ti tỹ ājag tar han jé, ti tỹ ājag krĩ kuprãg jé ke gé. Jesus Cristo mỹ sóg tag to vĩ tĩ gé, ěg jóg mág kósin mỹ. Ti vĩ kri fig ěg tóg tĩ, vënh vĩ há kri, kỹ ěg tóg jagnẽ to há nỹtĩ gé.

Ěg tỹ jagnẽ to há nỹtĩnh ke

⁴ Ā krë kãmĩ ù vỹ vënh vĩ há nón mũ mũ, jỹ, kỹ tóg inh mỹ sér pẽ tĩ, sỹ tag mẽ kỹ. ěg jóg tỹ ěg mỹ nén tó ja ěn han kãn sór ag nẽji mũ. ⁵ Kỹ sóg Ā mỹ rán mũ, jỹ. Ā mỹ sóg: “jagnẽ to há nỹtĩmnĩ,” he mũ. Nén ù tãg pijé', sỹ Ā mỹ nén rán mũ tag ti. Vãsỹ ěg tóg tag mẽ, ěg tỹ ti ki rã vén kỹ. ⁶ ěg tỹ Topẽ to há nỹtĩnh kỹ ěg tóg Jesus tỹ ěg mỹ nén tó ja ěn han kãn ke mũ sir. Ti tỹ ěg mỹ nén tó vén hã vë, hã vỹ: “jagnẽ to há nỹtĩmnĩ,” he mũ.

Ũ ag tóg Jesus to ón tĩ

⁷ Ũ tỹ hën ri ke ag vỹ mũ mũgtĩ, hã ra ag tóg Jesus Cristo to ón tĩ. Ti to ag tóg: “ti pi(jé) ěg ri ke mur ja nĩ', ěprã ke fi kósin pijé',” he tĩ. Ag ón vë. Cristo kato tẽ ag vë. ⁸ Vënh ki rĩrmnĩ, ājag tỹ ag vĩ kri fig tũ nĩ jé, ājag rãnrãj tỹ ājag mỹ tũ' he tũ nĩ jé. Vãsãn nĩ, ājag tỹ tá ti kaja ve jé, Topẽ tỹ ěg mỹ nén nĩm sór mũ ti.

⁹ Ũ tóg Cristo kãme pãtén sór mũ, ti vëme pãte tóg ù tó sór mũ. Ti tovãnh to ken hã vë. Ũ tỹ ge pi(jé) Topẽ ki rã kỹ jẽ ha'. ěg tỹ Jesus kãme mũ mũn kỹ ěg tóg ěg jóg mág ki rã kỹ nỹtĩ, ti kósin ki ke gé. ¹⁰ Kejën ù tóg ājag tá jun tĩ, hã ra tóg tag tó tũ nĩgtĩ. Kỹ ti mỹ: “inh

mré nĩnh kãtĩg,” he sór tũg nĩ gé. Ti mỹ: “Topẽ vỹ Ā ve há han,” he tũg nĩ gé. ¹¹ ěg tỹ ù tỹ ge mỹ: “Topẽ vỹ Ā ve há han,” hen kỹ ěg tóg ti jykre to: “há ti nĩ,” he mũ gé. Kỹ tóg ěg tỹ ti mré ón mũ ri ke nĩ sir, ěg tỹ ti mỹ vĩ há han kỹ.

¹² Sỹ ājag mỹ nén rán sór mũ vỹ ver e tĩ, hã ra sóg rán kỹ jënẽ sór tũ nĩ. Sỹ ājag ki jun sór vë, kỹ sóg ājag mỹ tó sór mũ, ājag mré vëmén sór isóg mũ, ěg tỹ jagnẽ fe tỹ mrin ke jé.

¹³ Ā régre fi krë vỹ Ā mũ ěkrég tĩ. Topẽ tỹ ùn kuprëg mũ fi vë. Hã vë, sỹ ājag mỹ nén rán sór mũ ti.

JOÃO TỸ CARTA Ũ HAN MÃN

¹ João kófa tỹ rá vë. Sỹ inh mré ke tỹ Gaio mỹ rán hã vë. ² Ā to sóg há tãvĩ nĩ. Hỹ, há tãvĩ sóg nĩ, Ā to. Ā to sóg Topê mré vëmén tĩ, ti tỹ Ā mỹ nén há kar nĩm jé, Ā kaga tũ nĩ jé ke gé. Topê to tar Ā tóg jë, tag ki kanhró, sóg nĩ.

³ Ā mré ke ag tóg inh ki junjun, kỹ ag tóg inh mỹ tó, Ā tỹ vënh vĩ há nón tĩ mũ ti, Ā tỹ to tar nĩ ti. Kỹ tóg inh mỹ sér pë ti. ⁴ Inh krê tỹ vënh vĩ há nón mũn kỹ tóg inh mỹ sér tãvĩ tĩ, nén ũ tỹ inh mỹ sér nĩ kar kãfór, hã kỹ tóg inh mỹ sér tĩ, Ā tỹ vënh vĩ há nón tĩg kỹ.

⁵ Ā to sóg há tãvĩ nĩ, Gaio'. Ęg mré ke ag ki rĩr há han Ā tóg nĩgtĩ, ũ tỹ kór há tá kãmũ mũ ag mré hã. ⁶ Tag tó ag tóg tag ki, igreja krêm, Ā mré ke ag. Ag to há tãvĩ Ā nëji nĩ. Ag ki rĩr mãn nĩ gé, ag tỹ Ā ki junjun kỹ, kỹ ag mỹ nĩm nĩ, nén ũ tỹ ag mỹ tũ ên ti. ⁷ Topê rãnrãj han ag tóg tĩ. Jesus Cristo jyjy tó kỹ ag tóg hën ra mũgtĩ, kỹ ag tóg ũ tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ tũ ag tũ mãn vãnħ nĩgtĩ. ⁸ Hã kỹ tóg há tĩ, Ęg tỹ ũ tỹ ge ki rĩr há han kỹ, Ęg mré ke ag. Ęg tỹ ag ki rĩr há han kỹ tóg Ęg tỹ ag mré Topê vĩ há tó mũ ri ke nĩ sir.

⁹ Ā jamã tá igreja krêm vënh mãn tĩ ag mỹ sóg vënh rá jënë, hã ra Diótrêfes vỹ inh vĩ mẽ jãvãnħ nĩ. Ag kri tỹ ũn mág jë sór ti nĩ, Diótrêfes ti. ¹⁰ Isỹ tá jun kỹ sóg ti mỹ tónħ ke mũ, ti jykre pãno ti, vënh kar rĩnve. Ón kỹ tóg iso féfén tĩ. Hã ra tóg nén ũ kórég ũ han tĩ gé, hã kỹ tóg Ęg mré ke ag tỹ Ā jag tá junjun kỹ tóg ag mỹ: “inh mré nĩnh kãmũ jëg,” he vãnħ nĩgtĩ. Kỹ tóg ũ ag tỹ ag mỹ: “inh mré nĩnh kãmũ jëg,” he sór mũ ra tóg ag tỹ ag mỹ vĩ há han kamëg tĩ gé. Ag mỹ tóg: “igreja krêm Ā jag tóg rã mãn ke tũ nĩ ha,” he tĩ, ag tỹ Ęg mré ke ag mỹ vĩ há han sór kỹ. Jykre kórég tãvĩ ti nĩ, Diótrêfes ti. Hã kỹ sóg ti kato tẽnh ke mũ, ha vemnĩ.

¹¹ Ti jãvo sóg Ā to há tãvĩ nĩ, Gaio'. Ũ tỹ nén ũ kórég han mũ ra ti kóm han sór tũg nĩ. Nén ũ há hã han sórmnĩ. Ęg tỹ nén ũ há kar han kỹ Ęg tóg tỹ Topê krê nỹtĩ gé. Ũ tỹ ti kórég han mũ vỹ Topê ki kagtĩg nĩ.

¹² Demétrio vỹ tỹ ũn jykre há nĩ, hã ra. Vënh kar vỹ ti to vĩ há han tĩ. Ki hã ag tóg tó tĩ, ag tỹ ti to vĩ há han kỹ, hã kỹ sóg ag mré tó mũ gé. Isỹ vënh vĩ há hã tó mũ ki kanhró Ā tóg nĩ.

¹³ Sỹ Ā mỹ nén rán sór mũ vỹ ver e tĩ, hã ra sóg rán kỹ jënë sór tũ nĩ. ¹⁴ Kãnhmar sóg Ā venh ke kãtĩg mũ. Kỹ Ęg tóg jagnë mré vëmén ke mũ.

¹⁵ Ā jé jatun mỹ nĩ nĩ. Tag ki inh mré Ā to há nỹtĩ ag vỹ Ā mĩ Ękrég tĩ. Kỹ Ā jamã tá inh mré ke kar mỹ: “Ā jag mĩ tóg Ękrég tĩ,” hemnĩ iso. Vyrmỹ ag mỹ tómnĩ, sỹ ag mĩ Ękrég mũ ti.

Hã vë, sỹ Ā mỹ nén rán sór mũ ti.

JUDAS TŶ CARTA

¹ Judas tŷ rá vĕ, Tiago jãvy ti. Jesus Cristo mŷ sóg rãnrãj tĩgtĩ. Isŷ ũ tŷ ěg jóg tŷ Topĕ tŷ kuprĕg ja ag mŷ rán hã vĕ, ti tŷ ũ to há ag mŷ. Ti tŷ ãjag kuprĕg kŷ tóg ãjag jy nĩgãn tĩ gé, Jesus Cristo tigrĩn. ² Topĕ mré sóg vĕmén tĩ, ti tŷ ãjag jagãgtãn pĕ han jé, ti tŷ ãjag krĩ kuprã pĕ han jé, ti tŷ ãjag tŷ jagnĕ to há tãvĩ han jé ke gé.

Ŭ tŷ Topĕ to un'ón mŷ ag

³ Inh krĕ', ãjag mŷ sóg Topĕ tŷ ěg kar kren han tag tónh ke nĩ vĕ, inh vĕnh rá tag ti ki. Hã ra vãhã ũ ag tóg ãjag krĩn kónãn sór mŷ ha, hã kŷ sóg ãjag mŷ: “Topĕ ki rã to tar nŷtĩmnĩ,” he mŷ. Topĕ tŷ ěg mŷ nén tó mŷ vŷ pir nĩ, hã vŷ: Topĕ jykre to tar nĩ, he mŷ. Ā tũ ag kar mŷ tóg tag tó ja nĩ. Ŭ tŷ tag kato vĩ kŷ ti vĩ jĕmĕ sór tũg nĩ. ⁴ Ha vé, ũ ag tóg Topĕ to un'ón tĩ, ãjag krĩn kónãn jé. Ŭn jykre pãno ag vĕ, hã ra ag tóg jykre há nĩ ve nŷtĩ, hã kŷ ãjag tóg ag vĩ kri fi sór mŷ. Hã ra ag tóg ón kŷ: “ěg jóg tŷ Topĕ vŷ ěg jagãgtãn mŷ, hã kŷ ěg jatun mŷ vĕnh jykre vĕnhmŷ kar han ke mŷ,” he tĩ, ũ tŷ ãjag krĩn kónãn mŷ ag. ěg Senhor tŷ Jesus Cristo to ag tóg: “ti vĩ han ke tũ ěg nĩ,” he tĩ. Ti hã ne tŷ ěg kri ke nĩ, Jesus ti. Hã ra ũ tŷ ti vĩ han sór tũ ag tóg rán kŷ nŷtĩ gé. Vãŷ ag tóg ag to rán ja nĩgtĩ, Topĕ vĩ rán tĩ ag, kŷ ag tóg Topĕ tŷ ũ tŷ ge ag vóg kónãn ke mŷ ěn tó ja nĩgtĩ.

⁵ Ha vé, vãŷ ěg Senhor vŷ ga tŷ Egito tá ã povo tŷ Israel mré kãkutĕ ja nĩgtĩ, ag tŷ ãjag ga ra mŷ jé. Hã ra ag kãmĩ ũ ag tóg ti vĩ kri fi vãnh ja nŷtĩgtĩ. Hã kŷ Topĕ vŷ ag tŷ tũg' he kãn, ũ tŷ ti vĩ kri fi jãvãnh ja ag. Tag mĕ ãjag huri. Ki kanhró ãjag nŷtĩ. Hã ra sóg rán mãn sór mŷ, ãjag tŷ mĩ ěkren jé.

⁶ Kŷ kanhkã tân ag vŷ ge ja nĩgtĩ gé. Ag kãmĩ ũ ag tóg Topĕ tŷ ag mŷ nén nĩm ja ěn tovãnh. Ājag jamã tovãnh ag tóg. Kŷ Topĕ vŷ ag sigsé, kŷ tóg ěmã kuty tá ag vin han. Ag se vŷ tũg' henh

ke tũ nĩ. Topĕ tŷ ěg kar jykre tugnŷm ke kurã ěn kã tóg ag jykre tugnŷm ke mŷ gé.

⁷ Kar kŷ cidade tŷ Sodoma mĩ ěkren nĩ gé, cidade tŷ Gomorra mĩ ke gé, ti pĕnĩn ěmã kãsir mĩ ke gé. ěn tá ke ag ne vĕnh jykre pãno tãvĩ han tĩ ja nĩgtĩ', kanhkã tân ag ri ke. Jagnĕ mré nŷ kónãn tãvĩ han ja ag tóg nĩgtĩ, kŷ ag tóg ũ ag to ěn ja nĩgtĩ gé, ag mré ke tũ ag, ũn gré tŷ ũn gré ũ mré nŷ sór kŷ. Kŷ Topĕ vŷ pĩ nhyr vãnh ki ag vãm ja nĩgtĩ, ěg tŷ ag to jykren kŷ to ki kanhró nŷtĩ jé.

⁸ Kŷ ũ tŷ Topĕ to ón mŷ ag vŷ vĕnh jykre kórég han mŷ ěn ag ri ke han tĩ gé. Topĕ vĩ mranh kŷ ag tóg nĩgtĩ. Ag vĕnh péti tóg ag mŷ sér tĩ. Hã ra ag tóg vĕnh kavĕnh tĩ, ãjag jykre pãno tigrĩn. “ěg pi(jé) tŷ ũ krĕm ke nŷtĩ',” he ag tóg tĩ. Kŷ ag tóg ěg tŷ ũn vég tũ ag to vĩ kónãn tĩ gé, ũ tŷ kanhkã tá tŷ ũn mág nŷtĩ ag mŷ. ⁹ Topĕ tŷ jĕnĕ jafã to pã'i tŷ Miguel vŷ tag han ja tũ nĩgtĩ, ha mĕ. Satanás mré tóg rará, ti tŷ Moisés ter ma tĩg sór kŷ, Miguel ti. Hã ra tóg Satanás mŷ vĩ kónãn ja tũ nĩgtĩ, ti tŷ tŷ pã'i nĩ ra. Ti mŷ tóg: “ěg Senhor jé ã vóg kónãn,” he ja nĩgtĩ, Miguel ti. ¹⁰ Hã ra ũn ón tĩ tag ag vŷ kanhkã tân ag to vĩ kónãn tĩ, ag tŷ ag ki kagtĩg (hã) ra. Bicho ri ke ag nŷtĩ, ag tŷ ãjag tŷ nén to ěn mŷ ěn han mŷn kŷ. Krĩ tũ ag nŷtĩ, hã kŷ ag tóg nén ũ vĕnhmŷ kar han tĩ. Hã ra Topĕ vŷ ag vóg kónãn ke mŷ. ¹¹ Ag ve kónãn ti tĩ, Topĕ ti. Caim tŷ Topĕ vĩ kato tĕ ja ěn ri ke han ag tóg mŷ. Ag tŷ rico nŷtĩ sór kŷ ag tóg vĕnh jykre kórég tó tĩ, Balaão tŷ vĕnh jykre kórég tó ja ěn ri ke. Coré ri ke ag tóg Topĕ kato tĕ tĩ, hã ra ag tóg tag to nũgme ki vár ke mŷ. ¹² Ājag tŷ Jesus ki ge kŷ jagnĕ to há nŷtĩn kŷ ãjag tóg igreja krĕm festa han tĩ. ěn kã ag tóg ãjag mré jĕn tĩ gé, ũ tŷ Topĕ to ón tĩ ag. Hã ra ag tóg ki ãjag kavĕnh tĩ gé. Jatun mŷ ag tóg jĕn mág tĩ. Mŷ'ãg vãnh ag nŷtĩ. Ŭ to jykren vãnh ag tóg nŷtĩ gé. Ājag jĕn mág hã mĩ ag tóg ěkreg tĩ. Kejĕn kãka tóg kanhkã góg tatĩn kãtĩg mŷ, hã ra tóg kutĕ tũ nĩgtĩ. Tag ri ke ag

nýtĩ, véké ag tóg vĩ tí. Ka ù tóg kanĕn vānh nýtĩ. Ēn kunũg ěg tóg tí, ti jāre mré hā, kȳ tóg kanĕn mān ke tũ pĕ nĩ sir. Ter ti nĩ ha. Tag ri ke ag tóg nýtĩ gé, ù tȳ Topĕ to ón mũ ag. ¹³ Kejĕn goj kafā tũ tóg krém ke mũ, kȳ tóg jĕngĕj nĩ. Tag ri ke ag nýtĩ gé. Ti jĕngĕj vȳ tȳ ag jykre pāno nĩ. Vĕnh ven ti tí. Krĩg tí tí ri ke ag tóg nýtĩ gé. Sĩnvĩ nĩ ve tóg nĩ, hā ra tóg ón kȳ tí tí, krĩg tí tí ti. Tag ri ke ag nýtĩ. Topĕ vȳ kuty ki ag vām ke mũ, kȳ ag tóg tá kāpa mān ke tũ pĕ nĩ, ù tȳ Topĕ to ón mũ ag.

¹⁴ Ag hā to tóg rán ja nĩ, Enoque ti. Adāo krĕ tȳ ki krĕg mān tȳ 7 (ke) vȳ tȳ ti nĩ, Enoque ti. Ti hā vȳ ag to: “ha vé, ěg Senhor vȳ jun ke mũ, ti tȳ jĕnĕ jafā ag mré hā,” he ja nĩ. “E tāvĩ ag nýtĩ, ti tȳ jĕnĕ jafā ag. ¹⁵ Ti kātĩg kȳ tóg ěprā ke ag jykre tugnȳm kān ke mũ. Kȳ tóg ùn jykre pāno ag vóg kónān ke mũ, ag jykre pāno to, ag tȳ Topĕ kato tĕ to, ag tȳ ti to vĩ kónān to. Û tȳ ti vĩ mranh tí ag vȳ ti mȳ vĩ kónān pĕ han tí, hā kȳ tóg ag vóg kónān ke mũ,” he ja tóg nĩ, Enoque ti.

¹⁶ Topĕ to ón mũ ěn ag tȳ nén ù jagy ve kȳ tóg ag mȳ kórĕg nĩ, hā kȳ ag tóg: “Topĕ ne tóg jykre kórĕg nĩ,” he tí. Ājag tȳ nén to ěn mũ ěn hā han ag tóg tí. Hā ra ag tóg ón kȳ vĩ mág tí. Kȳ ag tóg vĕnh kar mȳ vĩ há han tí, ón kȳ, ag tȳ ājag vĩ há to nén ù ve jé, ag tȳ to rico nýtĩ jé.

Ěg tȳ apóstolo ag vĩ jĕmĕnh ke

¹⁷ Ag jāvo apóstolo ag vĩ mũ ěkrĕn nĩ, inh krĕ'. Ěg Senhor tȳ Jesus Cristo hā vȳ apóstolo ag vin ja nĩgtĩ, hā kȳ ag vĩ mũ ěkrĕn há han nĩ. ¹⁸ “Kurā tȳ ěgno to hā ag tóg ājag to é hĕnh ke mũ,” he ja ag tóg nĩgtĩ, apóstolo ag. “Ājag tȳ nén ù kórĕg to ěn mũ ěn hā han sór ag tóg mũgtĩ, ù tȳ ājag to é hĕnh ke mũ ěn ag,” he ja ag tóg nĩgtĩ. Apóstolo ag tȳ tó jan hā vĕ. ¹⁹ Ag hā vĕ, sȳ ājag mȳ ùn tó mũ ag. Û tȳ Topĕ to ón mũ ěn ag hā vĕ. Ěg tȳ jagnĕ kato tĕ han sór ag tóg mũ. Ag tȳ nén ù to ěn mũ tag hā ne ag mȳ há tí'. Ag pi(jé) Topĕ kuprĩg tȳ jagrĕ nýtĩ'.

²⁰ Ag jāvo ājag tóg Topĕ jykre ki ge kȳ nýtĩ, Topĕ tũ ki, kȳ to jagnĕ tar han nĩ, inh krĕ'. Topĕ kuprĩg tȳ ājag krĩn kȳ Topĕ mré vĕmĕn nĩ. ²¹ Topĕ vȳ ājag to há tāvĩ nĩ. Ti tovānh tũg nĩ. Ěg Senhor tȳ Jesus Cristo tȳ ājag jagāgtān ke tag hā ve sórmnĩ, kȳ ājag tóg ěg rĩr krȳg ja tũ venh ke mũ.

²² Û ag tóg tag to tar tũ nýtĩ ver, “hȳ mȳ vȳ?” he ag tóg tí. Tag ag jagāgtān nĩ. ²³ Ag kren han nĩ, pĩ jo ag jy nĩgān kȳ. Kȳ ù ag tóg ājag tȳ nén to ěn mũ kar ěn han tí. Ag jagāgtān nĩ gé. Hā ra vĕso jykren nĩ gé, ājag tȳ ag jykre pāno nón mũ sór tũ nĩ jé. Kavĕj ag nýtĩ, ag jykre kórĕg to. Kȳ ag kavĕj tag to ěn sór tũg nĩ. Vĕso jykren tāvĩ han nĩ.

Topĕ tȳ tȳ ùn mág nĩ

²⁴ Topĕ vȳ ěg tȳ prānh ke tũ han ki kanhró nĩ. Kȳ tóg ěg tȳ ùn há tāvĩ han ki kanhró nĩ gé, ti tȳ kejĕn ěg jé prĕr ken kȳ, ěg tȳ ti rĩnja tá nýtĩ jé. Tá tóg sĩnvĩ pĕ nĩ, sér pĕ. ²⁵ Pir ti nĩ, Topĕ ti, ěg kren han tí ti. Ěg Senhor tȳ Jesus Cristo tugrĩn tóg ěg kren han tí. Ti hā ne tóg tar nĩ', ti hā ne tóg tȳ ùn mág nĩ', ti hā ne tóg tȳ pā'i nĩ', ti hā ne tóg tȳ vĕnh kar kri ke nĩ'. Vāsȳ tóg kā nĩ nĩ, nén ù kar han tũg ki, ùri ke gé, hā ra tóg tũg' hĕnh ke tũ pĕ nĩ gé, ti tȳ tȳ ùn mág jĕ ti.

Amém.

JOÃO TỸ ËG TỸ NÉN VENH KE MŨ RÁ

¹ Topẽ vỹ Jesus Cristo mỹ nén (ũ) tỹ hên ri ke ven, ãg tỹ kãnhmar nén venh ke mũ ti, kỹ Jesus vỹ ãg mỹ ven, ãg tỹ tỹ ti camarada nỹtĩn kỹ. Kỹ tóg ã tỹ jẽnẽ jafã jẽnẽ, ti tỹ ti camarada tỹ João mỹ tó jé gé. ² Ve kãn ja ti nĩ, João ti, Topẽ tỹ ti mỹ nén ven mũ ti, Jesus Cristo tỹ ti mỹ nén ven mũ ti ke gé. Ti tỹ ve kỹ tóg rán ja nĩ, João ti, hã vỹ nĩ. ³ Ũ tỹ vãnh rá tag to ke mũ ag mỹ tóg vỹ há han ke mũ, Topẽ ti, ù tỹ vãnh vỹ tag mễg mũ ag mỹ ke gé. Topẽ tỹ tó mũn hã vễ, ãg tỹ ti vỹ ki króm jé. Kãnhmar ãg tóg tag ki rán kỹ nĩ tag ve kãn ke mũ, kakó tãvĩ tóg tĩ ha.

João tỹ ãmã tỹ 7 (ke) tá Jesus mré ke ag mỹ ti vỹ tó

⁴ João tỹ rá hã vễ. Isỹ ga tỹ Ásia tá Jesus mré ke ag mỹ rán hã vễ, cidade tỹ 7 (ke) ki ke ag mỹ.

Topẽ jé ãjag tỹ tar' hé, kỹ ãjag jé krĩ kãnhvy nỹtĩ. Topẽ vỹ nĩgtĩ. Vãsy tóg nĩ ja nĩgtĩ, kỹ tóg ùri nĩ nĩ, hã ra tóg kãtĩg ke mũ gé. Ti kuprĩg vỹ ti mré nĩ gé, kỹ tóg tỹ ù tỹ 7 (ke) ve nĩ, ti kuprĩg ti. Topẽ nĩgja tá tóg nỹtĩ, ti kuprĩg tỹ tỹ ù tỹ 7 (ke) ve ãn ti. Ti kuprĩg ãn jé Topẽ mré ãjag krĩ tỹ kãnhvy' hé, ⁵ Jesus Cristo mré ke gé. Jesus vỹ Topẽ vỹ tó há han ja nĩgtĩ, to tóg krónh ke ja tũ nĩgtĩ. Kỹ tóg ã ter kar kỹ rĩr mãn vén ja nĩ. Kỹ ãg rĩnrĩr mãn ke mũ gé, ti nón. Kỹ Jesus tóg ãprã pã'i ag kri tỹ ùn mág jẽ gé.

Ëg to há tãvĩ ti nĩ, Cristo ti. Ti kyvãnh tóg ãg jagfỹ ti ki kãkutẽ, tỹ tóg ãg krenkren han, ãg tỹ Topẽ vỹ mranh ja to. ⁶ Kỹ tóg ãg tỹ pã'i han ke mũ gé, ti krêm. Topẽ tũ ki rĩr jé ãg tóg ke mũ gé, ti jóg tũ ki. Ti hã ne ã pir mỹ tỹ ùn mág nĩ', Jesus ti. Ti hã ne ã pir mỹ tar nĩ', ùri, kỹ tóg tũ' henh ke tũ nĩ, ti tar nĩn kỹ. Hã vễ.

⁷ Ha vé, kãtĩg mãn jé tóg ke mũ, kãnhkã góg kãmĩ. Vãnh kar vỹ ti venh

ke mũ, ãn kã, ù tỹ ti kusón mũ ag mré hã. Kỹ povo kar vỹ ti tugrĩn jagtar kãn ke mũ. Jagtar jé ag tóg ke mũ, vễsyrehn jé ag tóg ke mũ, ha vemnĩ. Hã vễ.

⁸ “Ũn ve vỹ tỹ inh nĩ, hã ra sóg tỹ ãgno nĩnh ke mũ gé,” he tóg, ãg pã'i mág ti. Vãsy tóg nĩgtĩ, kỹ tóg ver ùri nĩ gé, kỹ tóg kãtĩg ke mũ gé, ù tỹ nén (ũ) kar han ki kãnhrãn mũ ãn ti.

João tỹ Jesus ve

⁹ ãjag mré ke vỹ tỹ inh nĩ, inh, hã vỹ: João, he mũ. Jesus mré ke vỹ tỹ inh nĩ, ãjag mré. Jagtar inh nĩ gé, ãjag jagãgtar ri ke inh nĩ gé, hã ra sóg ãjag kóm to krónh ke tũ nĩgtĩ gé, kỹ sóg ãjag mré Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke mũ gé. Goj vãso tá inh nĩ nĩ, ti jyjyn hã vỹ: Patmos, he mũ. Ki sóg se kỹ nĩ nĩ, isỹ Topẽ vỹ tó ja tugrĩn. Jesus vỹ ãg mỹ ki hã tó ja nĩ. Ti vỹ ãn tó ja inh nĩ, vãnh kar mỹ, hã tugrĩn isóg se kỹ jẽ.

¹⁰ Domingo ù kã Topẽ kuprĩg tóg inh mỹ nén nẽ ven. Inh pãnĩ tá sóg jamã hár(a) vãnh vỹ mẽ, kỹ tóg trombeta kyr mẽ ja nĩ, vãnh vỹ ãn ti. ¹¹ Kỹ tóg inh mỹ: “rán nĩ, ã tỹ nén vég mũ tag ti,” he ja nĩ. “Livro ki rán nĩ. Inh mré ke ag mỹ livro tag jẽnẽmnĩ, cidade tỹ Éfeso ra, cidade tỹ Esmirna ra, cidade tỹ Pérgamo ra, cidade tỹ Tiatira ra, cidade tỹ Sardes ra, cidade tỹ Filadélfia ra, cidade tỹ Laodicéia ra ke gé,” he ja tóg nĩ, inh pãnĩ tá inh mỹ vãnh vỹ tó mũ ãn ti.

¹² Kỹ sóg vễsyjãm ãvãnh, sỹ ù tỹ inh mré vỹ mũ ãn ve jé. Isỹ vễsyjãm ãvãnh kỹ sóg néj tỹ kri vin jafã tỹ 7 (ke) vé, vela tỹ kri vin jafã ãn, ouro tỹ tóg hyn han kỹ nỹtĩ. ¹³ Néj tỹ kri vin jafã ag kujũ kã ù tóg jẽ nĩ, hã ra tóg tỹ ãprã ke nĩ ve nĩ. Kur téj tu kỹ tóg jẽ nĩ, ouro tỹ tóg vễsóg fĩn kỹ jẽ nĩ gé, ti fe kri, ù tỹ tỹ ãprã ke nĩ ve ãn ti. ¹⁴ Gãnh kupri pẽ tóg jẽ, vãnh mễg tỹ carneiro kyki kupri ri ke tóg nĩ, ti gãnh ti, kukryr kó ri ke. Kãnẽ gru tóg jẽ nĩ, pĩ gru ri ke. ¹⁵ Pẽn jẽngrẽ tóg jẽ nĩ, ouro jẽngrẽ ri ke. Ëg tỹ pĩ ki ouro vãm kỹ ti tỹ jonh ke kỹ jẽngrẽ sĩnvĩ han ãn ri ke ti nĩ, ti pẽn ti. Ti vỹ vỹ goj krog tỹ óóh he ãn ri ke

nĩ. ¹⁶ Krĩg tỹ 7 (ke) génh kỹ tóg jẽ nĩ. Ā pẽgja tỹ tóg krĩg tỹ 7 (ke) génh kỹ jẽ nĩ. Kỹ rógro já vỹ ti jẽnkã tá kãkutẽ mũ. Já régre ti nĩ, rógro ti, já há. Ti kakã vỹ kókov nĩ, rã tỹ ěg nĩno kã sa kỹ kókov ěn ri ke ti nĩ, ũ tỹ tỹ ěprã ke nĩ ve ěn kakã ti.

¹⁷ Sỹ ti ve kỹ sóg ti pẽn krẽm kutẽ mũ, ga kri. Ter ve han inh. Hã ra tóg ã pẽgja tỹ inh mẽg mũ, kỹ tóg inh mỹ: “inh kamẽg tũg nĩ,” he mũ. “Ũn ve vỹ tỹ inh nĩ, ěgno ke gé. ¹⁸ Rĩr inh jẽ nĩ. Ter ja inh nĩ, hã ra sóg rĩr jẽ nĩ, kỹ sóg ter mãn ke tũ pẽ nĩ. Isỹ ũ mỹ: “ter jé ã tóg ke mũ,” hen kỹ tóg ter ke mũ. Isỹ ũ mỹ: “ter ke tũ ã tóg nĩ,” hen kỹ tóg ter ke tũ nĩ gé, kỹ tóg vẽser jamã venh ke tũ nĩ gé,” he tóg. ¹⁹ “Rãn nĩ, ã tỹ nén vég mũ tag ti, ěprã ke ag tỹ ũri nén vég mũ ti, ag tỹ kar kỹ nén venh ke mũ ti ke gé,” he tóg. ²⁰ “Krĩg ag vég ã tóg jẽ nĩ, inh nĩgé kãki. Kỹ ã tóg néj tỹ kri vin jafã ag vég mũ gé, ouro tỹ vela tỹ kri vin jafã tỹ 7 (ke) tag ag. Nhỹ ã mỹ kãmén, ã tỹ nén vég mũ tag ti. Krĩg tỹ 7 (ke) tag ri ke ag nỹtĩ, Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã ag. Inh ki ge kỹ nỹtĩ ag ki ag tóg rĩr tĩ, Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã tag ag. Sỹ ã mỹ cidade tỹ 7 (ke) tó mũ ěn tá ag nỹtĩ, inh mré ke ag, ag tỹ ũn ki rĩr mũ ag. Kar kỹ néj tỹ kri vin jafã ri ke ti nỹtĩ, ũ tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ tag ag,” he tóg, ũ tỹ tỹ ěprã ke nĩ ve ěn ti.

2

Jesus tỹ Éfeso tá igreja tá ke ag mỹ ã vỹ jẽnẽ

¹ “Ũ tỹ cidade tỹ Éfeso tá inh mré ke ag ki rĩr mũ ěn mỹ tag rãn nĩ, ha mẽ,” he tóg, ũ tỹ tỹ ěprã ke nĩ ve ěn ti. “Ũ tỹ ã mỹ vẽn vỹ jẽnẽg mũ vỹ krĩg tỹ 7 (ke) génh kỹ jẽ nĩ, ti pẽgja tá ti nĩgé kãki, hemnĩ. Kỹ tóg néj tỹ kri vin jafã tỹ 7 (ke) kãmĩ tĩ mũ gé, hemnĩ. ² Ājag tỹ nén han mũ ki kanhró sóg nĩ, he ti, hemnĩ iso. Vãsãn ãjag tóg tĩ. Iso krónh ke tũ ãjag tóg nỹtĩ. Ũn jykre pãno ag tóg ãjag mỹ kórég nỹtĩ. Ājag kãmĩ ũ tóg ón kỹ: apóstolo vỹ tỹ ěg nỹtĩ, he ja nỹtĩ. Ag jykre tugnỹm kỹ ãjag tóg ag ón mũ

tag to ag pan. ³ Iso tar ãjag tóg nỹtĩ. Isugrĩn ãjag tóg jagtar, ge ra ãjag tóg iso krónh ke ja tũ nĩ.

⁴ Hã ra sóg nén ũ sĩ tó sór mũ, ãjag mỹ. Ājag tỹ nén han mũ ũ tóg inh mỹ há tũ nĩ. Ājag tỹ inh ki ge vén kỹ ãjag tóg iso há tãvĩ nỹtĩ ja nĩgtĩ, kỹ tóg há tĩ ja nĩ, hã ra ãjag tóg ũri krónh ke mũ.

⁵ Ājag tỹ vãsỹ iso tar ěn mĩ ěkrén nĩ. Ājag jykre kórég tovãnh nĩ. Ājag tỹ inh ki ge vén ěn ri ke han mãn nĩ, iso há tãvĩ nỹtĩ mãn nĩ. Ājag tỹ tag han sór tũ nỹtĩn kỹ sóg ãjag ki jun kỹ (sóg) ãjag tỹ néj tỹ kri vin jafã ěn ma tĩg ke mũ, ha vemnĩ.

⁶ Nén ũ tóg hã ra há nĩ, ãjag tỹ nén han mũ ũ ti. Nicolaítas he mũ ěn ag jykre to ãjag tóg kórég tãvĩ nỹtĩ, isỹ ag jykre to kórég kóm, he tóg, hemnĩ, Éfeso tá ke ag mỹ, vẽn rãn ki,” he tóg inh mỹ, ũ tỹ tỹ ěprã ke nĩ ve ěn ti.

⁷ “Ũ nĩgrẽg nỹtĩ ag tỹ tỹ jẽmẽ jé, Topẽ kuprĩg vỹ ti. Ũ tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ag hã mỹ tóg tó tĩ, Topẽ kuprĩg ti,” he tóg. “Ũ tỹ isovãnh tũ ěn vỹ ka kanẽ há konh ke mũ, ka tỹ ěg rĩnrĩr han mũ ěn kanẽ, Topẽ jakré ěn kanẽ,” he tóg, ũ tỹ tỹ ěprã ke nĩ ve ěn ti. Ti tỹ Éfeso tá ke ag mỹ vẽn vỹ jẽnẽg mũn hã vẽ.

Jesus tỹ Esmirna tá igreja tá ke ag mỹ ã vỹ jẽnẽ

⁸ Kỹ tóg: “ũ tỹ cidade tỹ Esmirna tá inh ki ge kỹ nỹtĩ ag ki rĩr mũ ěn mỹ tag rãn nĩ, ha mẽ,” he mũ gé, ũ tỹ tỹ ěprã ke nĩ ve ěn ti. “Ũ tỹ ã mỹ vẽn vỹ jẽnẽg mũ vỹ tỹ ũn ve nĩ, hã ra tóg tỹ ěgno nĩ gé, hemnĩ. Ter ja ti nĩ, hã ra tóg rĩr mãn, hemnĩ iso. ⁹ Isugrĩn ag tóg ãjag to kórég nỹtĩ, kỹ ãjag tóg jagãgtar nỹtĩ. Ki kanhró sóg nĩ. Ge ra ãjag tóg inhhã rico ri ke nỹtĩ. Ājag to ag tóg vỹ kónãh tĩ, ũ tỹ ón kỹ: “Judeu vỹ tỹ ěg nỹtĩ, Topẽ tũ vỹ tỹ ěg nỹtĩ,” he mũ ag. Ag pi(jé) tỹ Topẽ tũ nỹtĩ'. Satanás tũ vỹ tỹ ag nỹtĩ. ¹⁰ Ājag jagtar han jé ag tóg ke mũ, isugrĩn. Mũmẽg tũg nĩ hã ra. Japo vỹ ãjag kato vãsãn ke mũ, kỹ ag tóg vẽseja kãtã ãjag vãm ke mũ. Japo tỹ ãjag jykre ve sór hã vẽ. Kurã tỹ 10 (ke) ki ke vẽ,

ag tỹ ãjag vóg kónãn ke ti. Isovãnh tũg nĩ, ag tỹ ãjag tén sór mũ ra. Kỹ ãjag tóg rĩr krỹg (ja) tũ venh ke mũ, kỹ tóg ãjag mỹ sér tĩnh mũ, he tóg, hemnĩ, vènh rán ki,” he tóg, ù tỹ tỹ êprã ke nĩ ve ên ti, inh mỹ.

11 “Û nĩgrêg nỹtĩ ag tỹ tỹ jẽmẽ jé, Topẽ kuprĩg vĩ ti. Û tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ag hã mỹ tóg tó tĩ, Topẽ kuprĩg ti,” he tóg. “Û tỹ isovãnh tũ ên vỹ nũgme ki vár ke tũ nĩ,” he tóg, ù tỹ tỹ êprã ke nĩ ve ên ti. Ti tỹ Esmirna tá ke ag mỹ vènh vỹ jẽnêg mũn hã vẽ.

Jesus tỹ Pérgamo tá igreja tá ke ag mỹ ã vỹ jẽnê

12 Kỹ tóg: “ù tỹ cidade tỹ Pérgamo tá inh ki ge kỹ nỹtĩ ag ki rĩr mũ ên mỹ tag rán nĩ, ha mẽ,” he mũ gé, ù tỹ tỹ êprã ke nĩ ve ên ti. “Û tỹ ã mỹ vènh vỹ jẽnêg mũ vỹ rógro jã régre vyn kỹ jẽ nĩ, ùn jã há ên, hemnĩ iso. 13 Satanás nĩgja tá ãjag tóg êmã nỹtĩ, ki kanhró sóg nĩ. Iso tar ãjag tóg nỹtĩ. ãjag régre tỹ Antipas tén ja ag tóg nĩ, ti tỹ inh jygy tó tugrĩn. Ge ra ãjag tóg iso: “ti ki kagtĩg sóg nĩ,” he ja tũ nĩ, ãjag tỹ Satanás jamã tá nỹtĩ ra.

14 Hã ra sóg nén ù tó sór mũ gé, ãjag mỹ, ti tỹ inh mỹ há tũ nĩn kỹ. ãjag kãmĩ ù ag tóg Balaão jykre han sór mũ. Balaão vỹ Balaque mỹ kãmén ja nĩ, ti tỹ Israel krẽ ag krĩn kónãn jé, Topẽ vỹ mranh ke to. Ti tỹ ag krĩn kónãn kỹ ag tóg vènh kãggrá to festa ko ja nĩgtĩ. Ag tỹ ón kỹ vènh kãggrá to: topẽ, he mũ ên mỹ festa ja vẽ. Ên ko kỹ ag tóg ãjag prũ tũ fag mré nỹgnỹ' he ja nĩgtĩ gé. Tag han sór ag tóg mũ gé, Balaão kóm, ãjag kãmĩ ù ag, kỹ tóg inh mỹ kórég nỹ. 15 Kỹ ãjag kãmĩ ù ag tóg Nicolaítas he mũ ên ag jykre han sór mũ gé. 16 Tovãnh nĩ, ãjag jykre tag. Ke tũ nĩ mũ ra sóg ãjag ki jun ke mũ, sỹ ù tỹ vènh jykre tag han mũ ag kato vãsãn jé, rógro tỹ inh jẽnkã tá kãkutẽ mũ ên tỹ, hemnĩ, vènh rán ki,” he tóg, inh mỹ, ù tỹ tỹ êprã ke nĩ ve ên ti.

17 “Û nĩgrêg nỹtĩ ag tỹ tỹ jẽmẽ jé, Topẽ kuprĩg vĩ ti. Û tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ

ag hã mỹ tóg tó tĩ, Topẽ kuprĩg ti,” he tóg.

“Û tỹ isovãnh tũ mỹ sóg kanhkã tá vjẽn ên nĩm ke mũ, vjẽn tỹ péju kỹ nĩ ên. Ag mỹ sóg pó kupri nĩm ke mũ gé. Kri vènh jygy tãg tóg rán kỹ nĩ. Û pi(jé) vènh jiji tag ki kanhró nĩnh mũ'. Û tỹ pó kupri ên mãg mũ ên hã tóg ki kanhró nĩnh mũ, ã pir mỹ, ti jygy tãg ki, he tóg, hemnĩ,” he tóg, ù tỹ tỹ êprã ke nĩ ve ên ti. Ti tỹ cidade tỹ Pérgamo tá ke ag mỹ vènh vỹ jẽnêg mũn hã vẽ.

Jesus tỹ Tiatira tá igreja tá ke ag mỹ ã vỹ jẽnê

18 Kỹ tóg: “ù tỹ cidade tỹ Tiatira tá inh ki ge kỹ nỹtĩ ag ki rĩr mũ ên mỹ tag rán nĩ, ha mẽ,” he mũ gé, ù tỹ tỹ êprã ke nĩ ve ên ti. “Û tỹ ã mỹ vènh vỹ jẽnêg mũ vỹ tỹ Topẽ kósĩn nĩ, hemnĩ,” he tóg. “Ti kanẽ vỹ pĩ gru ri ke nĩ, ti pèn vỹ ouro jẽngrẽ ri ke nĩ gé, hemnĩ iso. 19 ãjag tỹ nén han mũ vég sóg tĩ. Iso há tãvĩ ãjag tóg nỹtĩ, inh ki rã pẽ han kỹ ãjag tóg nỹtĩ. Inh rãnrãj han ãjag tóg mũgtĩ, to krónh ke tũ ãjag tóg nĩgtĩ. Vãsỹ ãjag tóg inh jykre to tar nỹtĩ ja nĩgtĩ, kỹ ãjag tóg ùri to tar kãfór nỹtĩ gé.

20 Hã ra sóg nén ù sĩ tó sór mũ gé, ãjag mỹ, ti tỹ inh mỹ há tũ nĩn kỹ. Jezabel fi vỹ kamẽg ja tũ ãjag tóg nĩgtĩ, hã kỹ fi tóg ón kỹ vỹ tũ nĩ. Inh camarada ag krĩn kónãn fi tóg tĩ, ag tỹ fi mré nỹ jé, ag tỹ vènh kãggrá mỹ nén (ũ) nĩ pũn mũ ên ko jé gé. 21 Fi tovãnh isóg mũ vẽ, fi tỹ ã jykre tugnỹm jé, hã ra fi tóg ã jykre kórég tovãnh sór tũ nĩ. 22 Fi kagãg jé sóg ke mũ. Û tỹ fi jykre han mũ ag vóg kónãn jé sóg ke mũ gé, ag tỹ fi jykre kórég tovãnh jãvãnh nỹtĩn kỹ. 23 Fi krẽ kãgtén kãn jé sóg ke mũ gé. Kỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ kar ag vỹ inh jykre ki kanhró nỹtĩnh mũ. Vènh kar tỹ nén to jykrén mũ ên ve kãn sóg tĩ, vènh kar tỹ nén han sór mũ ên ke gé. ãjag tỹ nén han mũ ên ri ke han jé sóg ke mũ, ãjag mỹ, ha vemnĩ.

24 ãjag kãmĩ ù ag tóg hã ra fi jykre han ja tũ nĩgtĩ, ãjag tỹ Tiatira tá nỹtĩ ra. ãjag pi(jé) fi tỹ vènh jykre han mũ han ja nĩ'. Ag tỹ nén to: “Satanás jykre

jagy,” he mũ ên han sór ja tũ ãjag nĩgtĩ. Hã kũ sóg ãjag mũ nén ù jagy tónh ke tũ nĩ gé. ²⁵ ãjag tỹ nén han mũ to tar nỹtĩmnĩ, gen kũ inh kãtĩg mãn ke tag jãvãnh nỹtĩmnĩ.

²⁶ Û tỹ isovãnh tũ ên ag tỹ sóg pã'i hyn han ke mũ, povo kar kri, ù tỹ inh vĩ ki króm mũ ag tỹ, ù tỹ iso krónh ke tũ ên ag tỹ ke gé. Inh panh vỹ isỹ pã'i han, hã kũ sóg ãjag tỹ pã'i han ke mũ gé, inh kóm, ²⁷ ãjag tỹ inh kóm tỹ povo kri pã'i nỹtĩ jé. Kũ ãjag tóg ag to vãsãn ke mũ, ferro tỹ ag mrãnmrãn kũ, êg tỹ go'or tỹ kukrũ gãm mũ ên ri ke. ²⁸ Tar ãjag tóg nỹtĩnh mũ, kũ sóg ãjag mũ krĩg mág nĩm ke mũ gé, he tóg, hemnĩ, ag mũ, vãnh rán ki,” he tóg, ù tỹ tỹ êprã ke nĩ ve ên ti.

²⁹ “Û nĩgrêg nỹtĩ ag tỹ tỹ jẽmẽ jé, Topẽ kuprĩg vĩ ti. Û tỹ inh ki ge kũ nỹtĩ ag hã mũ tóg tó tĩ, Topẽ kuprĩg ti,” he tóg, ù tỹ tỹ êprã ke nĩ ve ên ti. Ti tỹ cidade tỹ Tiatira tá ke ag mũ vãnh vĩ jẽnêg mũn hã vẽ.

3

Jesus tỹ Sardes tá igreja tá ke ag mũ ã vĩ jẽnẽ

¹ Kũ tóg: “ù tỹ cidade tỹ Sardes tá inh ki ge kũ nỹtĩ ag ki rĩr mũ ên mũ tag rán nĩ, ha mẽ,” he mũ gé. “Û tỹ ã mũ vãnh vĩ jẽnêg mũ vỹ Topẽ kuprĩg tỹ jagrẽ nĩ, ti kuprĩg tỹ 7 (ke) nĩ ve ên tỹ, kũ tóg krĩg tỹ 7 (ke) mãn kũ jẽ nĩ gé, hemnĩ iso,” he tóg. “ãjag tỹ nén han mũ ki kanhró sóg nĩ. Vãnh kar vỹ ãjag to: “há ag nỹtĩ, tar ag nỹtĩ,” he tĩ, hã ra ãjag tóg iso krónh ke ja nĩ, hã kũ ãjag tóg ùn kãgter mũ ri ke nỹtĩ. ² Nũr tovãnh nĩ, tar nỹtĩmnĩ, ke tũ nĩ mũ ra ãjag kãgter pẽ han kãn ke mũ. ãjag jykre tugnỹm inh, hã ra tóg há tũ nĩ ver. Topẽ vỹ ãjag tỹ nén han mũ to há tũ nĩ ver. ³ Vãnh vĩ sér mẽ ãjag mũr, kũ to jykren há han nĩ. To tar nỹtĩmnĩ, to vãsãn nĩ. ãjag nũgnũr kũ sóg ãjag krĩg mũ jun ke mũ, ù tỹ êg tỹ nén péju(g) tĩ tỹ êg nũr krĩg mũ jun mũ ri ke han jé sóg ke mũ. Inh jun ke kurã ki kagtĩg ãjag tóg nỹtĩ mũr.

⁴ ãjag kãmĩ ù ag tóg hã ra vãnh kavénh ja tũ nĩ, Sardes tá. Tag ag vỹ kur kupri ên rĩnh ke mũ, inh mré ag nỹtĩnh ke mũ. ⁵ Û tỹ isovãnh tũ ên ag vỹ kur kupri ên rĩnh kãn ke mũ. Ag jygjy kykũnh ke tũ inh nĩ, inh livro ki. Ûn rĩnrĩr ke mũ ag jygji vỹ ki ránrán kũ nỹtĩ, inh livro ên ki. Ên ag jygjy tó jé sóg ke mũ, inh panh mũ, ti tỹ jẽgnẽ jafã kar ag mũ ke gé, he tóg, hemnĩ, vãnh rán ki,” he tóg, inh mũ, ù tỹ tỹ êprã ke nĩ ve ên ti.

⁶ “Û nĩgrêg nỹtĩ ag tỹ tỹ jẽmẽ jé, Topẽ kuprĩg vĩ ti. Û tỹ inh ki ge kũ nỹtĩ ag hã mũ tóg tónh ke mũ, Topẽ kuprĩg ti,” he tóg, ù tỹ tỹ êprã ke nĩ ve ên ti. Ti tỹ cidade tỹ Sardes tá ke ag mũ vãnh vĩ jẽnêg mũn hã vẽ.

Jesus tỹ Filadélfia tá igreja tá ke ag mũ ã vĩ jẽnẽ

⁷ Kũ tóg: “ù tỹ cidade tỹ Filadélfia tá inh ki ge kũ nỹtĩ ag ki rĩr mũ ên mũ tag rán nĩ, ha mẽ,” he mũ gé. “Û tỹ ã mũ vãnh vĩ jẽnêg mũ vỹ tỹ ùn há pẽ nĩ, ùn tar tãvĩ, kũ tóg ki hã tó tĩ, hemnĩ. Davi ên tỹ jãnkã róm jafã vyn kũ tóg jẽ nĩ, jãnkã nón jafã ên ti, chave ên ti, hemnĩ. Ti tỹ jãnkã ù róm kũ ù tóg nĩfénh mãn ke tũ nĩ, kũ ti tỹ jãnkã ù nĩfénh kũ ù tóg nón mãn ke tũ nĩ gé, hemnĩ, iso,” he tóg. ⁸ “ãjag tỹ nén han mũ ki kanhró sóg nĩ. Tỹ nén mág tũ ãjag nỹtĩ. Hã ra ãjag tóg isỹ ãjag mũ nén tó mũ ên ki króm kũ nỹtĩgtĩ, isovãnh ja tũ ãjag tóg nĩgtĩ. ãjag mũ sóg êg tỹ jãnkã róm tĩ ên ri ke han, kũ ù tỹ ãjag jo nĩfénh ke tóg tũ tĩ. ⁹ Ha mẽ, sỹ nén tónh ke ti. ãjag mũ sóg ù ag jẽgnênh mũ, Satanás mré ke ù ag. Ón kũ ag tóg: “Judeu vỹ tỹ êg nỹtĩ, Topẽ mré ke vỹ tỹ êg nỹtĩ,” henh ke mũ. Ag ón hã vẽ. Ag tỹ ke sór tũ ra ag tóg ãjag krêm mũg kenh ke mũ, ãjag mũ: “êg kãfór ãjag tóg nỹtĩ,” hen kũ, ha vemnĩ. ãjag to há tãvĩ sóg nĩ. Hã kũ ãjag kato vãsãnsãn mũ ag vỹ tag venh ke mũ, ha vemnĩ. ¹⁰ Inh vĩ ki króm ãjag tóg mũ mũr, sỹ ãjag mũ: “isovãnh tũg nĩ,” hen kũ. Hã kũ sóg ãjag jy nĩgãn ke mũ, ga kri ke kar ag tỹ nén ù jagy venh ke kurã ên

kã. Ti jagy tävĩ ve jé ag tóg ke mũ, ãprã ke kar ên ag, isỹ ag jykre tugnyĩm ken ky. ¹¹ Kãnhmar inh kãtĩg ke mũ. Ājag tỹ inh ki ge ky nyĩ tag tovãnh tũg nĩ, ke tũ nĩ mũ ra ù ag tóg ãjag jẽgja kã jẽ ky nén tỹ ãjag mũ sér tĩnh ke mũ ên venh ke mũ inhhã. ¹² Û tỹ isovãnh tũ ên ag tỹ sóg ãn nũna ri ke han ke mũ, kanhkã tá, Topẽ jo ãn ri ke ên tá. Tá ag pa mãn ke tũ nyĩ ha. Ag kri sóg Topẽ jiji rán ke mũ gé, Topẽ jamã jyjy ti ke gé. Cidade tỹ Jerusalém tãg to ken hã vẽ. Kanhkã tá tóg kãtérenh kenh ke mũ, Topẽ tá, Jerusalém tãg tag ti. Kar ky sóg ag kri inh jiji tãg rán ke mũ gé, he tóg, hemnĩ, vẽn rán ki,” he tóg inh mũ, ù tỹ tỹ ãprã ke nĩ ve ên ti.

¹³ “Û nĩgrẽg nyĩ ag tỹ tỹ jẽmẽ jé, Topẽ kuprĩg vĩ ti, ù tỹ inh ki ge ky nyĩ ag hã mũ tóg tónh ke mũ, Topẽ kuprĩg ti,” he tóg, ù tỹ tỹ ãprã ke nĩ ve ên ti. Ti tỹ cidade tỹ Filadélfia tá ke ag mũ vẽn vĩ jẽnẽg mũn hã vẽ.

Jesus tỹ Laodicéia tá igreja tá ke ag mũ ã vĩ jẽnẽ

¹⁴ Ky tóg: “ù tỹ cidade tỹ Laodicéia tá inh ki ge ky nyĩ ag ki rĩr mũ ên mũ tag rán nĩ, ha mẽ,” he mũ gé. “Û tỹ ã mũ vẽn vĩ jẽnẽg mũ jyjyn hã vỹ: “ki hã tó mũn hã vẽ,” he mũ, hemnĩ,” he tóg. “Ki hã tóg tó tĩ, nén ù kar ki. Ón vãnh ti nĩgtĩ, hemnĩ. Ti hã tugrĩn Topẽ tóg nén (ũ) kar han ja nĩgtĩ, hemnĩ iso,” he tóg. ¹⁵ “Ājag tỹ nén han mũ ki kanhró sóg nĩ. Ājag pi(jé) goj rỹ jagy ri ke nyĩ, ky ãjag pi(jé) goj kusa ri ke nyĩ gé'. Ājag tỹ goj rỹ jagy ên ri ke nyĩ rán há tĩnh mũ vẽ, ãjag tỹ goj kusa ên ri ke nyĩ rán há tĩnh mũ gé vẽ vẽ. ¹⁶ Hã ra ãjag tóg goj rỹ mẽ ri ke nyĩ, ãjag tỹ iso krój nyĩn ky. Hã ky sóg ãjag vãm sór mũ, ãg tỹ rěrĩr tá goj rỹ mẽ ên pra ky kujẽn ên ri ke han jé sóg ke mũ, ãjag tỹ, ha vemnĩ. ¹⁷ Vẽso ãjag tóg: “rico ãg nyĩ, há ãg nyĩ, nén ù tóg ãg mũ tũ' he tũ pẽ nĩ,” he tĩ. Hã tũ tó ãjag tóg tĩ. Jagãgtar ãjag tóg nyĩ, mũr, ha mẽ. Tỹ nén tũ ãjag tóg nyĩ, jykre kórẽg ãjag tóg nyĩ, kur tũ ãjag tóg nyĩ, kyvó ãjag tóg nyĩ, ãjag tỹ há nyĩ ve ra.

Hã ra ãjag tóg ki kagtĩg nyĩ, ãjag kórẽg nyĩ tag ki. ¹⁸ Hã ky sóg ãjag mũ: “inh ki mãn kãmũ jẽg, ouro há ên ti,” he sór mũ, ãjag tỹ rico nyĩ jé. Kur kupri kajãm nĩ, ãjag tỹ kator nyĩ tũ nĩ jé, ãjag mũ'ãg tũ nĩ jé. Vẽn kagta kajãm nĩ, ãjag kanẽ mũ, ãjag tỹ ve há han mãn jé. ¹⁹ Isỹ ù to há nĩ ên mũ sóg vĩ tar han tĩ, ti kanhrãn jé. Vẽso jykren ky ãjag jykre kórẽg togvãnh nĩ. ²⁰ Mẽ há han nĩ, sỹ ãjag mũ nén tó mũ tag. Re tá inh jẽ nĩ, jãnkã tá, ky sóg tỹ tórón' tórón' ke mũ, tỹ tag' tag' ke sóg mũ. Û tỹ inh vĩ mẽg mũ mũ tóg há tĩ, ky tóg inh mũ nón ke mũ, jãnkã ti, ky sóg ti ãn kãra rãnh ke mũ. Ky sóg ti mré jẽn ke mũ, ky tóg inh mré jẽn ke mũ gé, ha mẽ. ²¹ Û tỹ isovãnh tũ ên mũ sóg: “inh mré nĩ,” he sór mũ, ky tóg inh ri ke tỹ ùn mág nĩnh ke mũ. Inh panh mré sóg tỹ ùn mág nĩ ha, isỹ ti tovãnh ja tũ nĩn ky, ky tóg tá inh mré nĩnh ke mũ gé, he tóg, hemnĩ, vẽn rán ki,” he tóg, ù tỹ tỹ ãprã ke nĩ ve ên ti.

²² “Û nĩgrẽg nyĩ ag tỹ tỹ jẽmẽ jé, Topẽ kuprĩg vĩ ti, ù tỹ inh ki ge ky nyĩ ag hã mũ tóg tónh ke mũ, Topẽ kuprĩg ti,” he tóg, ù tỹ tỹ ãprã ke nĩ ve ên ti. Ti tỹ cidade tỹ Laodicéia tá ke ag mũ vẽn vĩ jẽnẽg mũn hã vẽ.

4

Ag tỹ kanhkã tá Topẽ mũ vĩ há han

¹ Ky sóg kynhmỹ ãvãnh, ky sóg kanhkã jãnkã vé, hã ra tóg róm ke ky jẽ nĩ. Ky sóg vẽn vĩ ãn jẽmẽ mãn, vẽn vĩ tỹ trombeta kyr ri ke ên, ky tóg inh mũ: “há kãtäpry,” he mũ. “Ā mũ sóg ven sór mũ, ãjag tỹ kar ky nén venh ke mũ ti,” he tóg, vẽn vĩ ti.

² Ky vãhã Topẽ kuprĩg tóg inh krĩn mũ, ky sóg nén nẽn vэг mũ. Kanhkã tá tóg nĩgja sĩnvĩ jẽ nĩ, ky ù tóg kri nĩ nĩ. ³ Ti kakã tóg jẽngrẽ nĩ, pó sĩnvĩ jẽngrẽ ên ri ke, pó tỹ jaspe jẽngrẽ ên ri ke, pó tỹ sardônio jẽngrẽ ên ri ke. Nĩgja sĩnvĩ ên vỹ ta no ri ke nĩ, ky tóg jẽngrẽ jẽ gé, ta no ên ti, pó tỹ esmeralda jẽngrẽ ên ri ke. ⁴ Nĩgja sĩnvĩ ãn pẽnĩn nĩgja sĩnvĩ ù tóg nyĩ gé, ù tỹ 24 (ke) ti nyĩ. Nĩgja ên kri kófa ag tóg nĩgnĩ ky nyĩ, kófa tỹ 24

(ke) ag. Kur kupri rĩnh kŷ ag tóg nŷtĩ, ouro tŷ krĩ tógfĩ rĩnh kŷ ag tóg nŷtĩ gé. ⁵ Nĩgja sĩnvĩ ěn tá ta tŷ kómkóm ke ri ke ěn tóg vėnh ven mũ, kŷ ta tŷ tŷrŷr he ri ke ěn tóg mẽ há tĩ gé, vėnh vĩ ke gé. Ti jo pĩ jónhkó gru tŷ 7 (ke) tóg nŷtĩ gé. Topě kuprĩg to ken hã vė, ũ tŷ 7 (ke) nĩ ve ěn, hã vŷ: pĩ jónhkó gru tŷ 7 (ke), he mũ. ⁶ Nĩgja sĩnvĩ kakãm nén ũ tóg nŷ nĩ, kŷ tóg vidro tŷ goj nĩ ve nĩ, goj jãpri, goj kókov (pě).

Kŷ nĩgja sĩnvĩ ěn pėnĩn ũ ag tóg nŷtĩ, ũ tŷ 4 (ke) ag, ũn kaně e tãvĩ ag. Ag kakã ki ag tóg kaně e nŷtĩ, kar kŷ ag pãnĩ tá ke gé. ⁷ Ag kãmĩ ũ tóg mĩg ve ri ke nĩ, kŷ ũ tóg monh tãg ve ri ke nĩ gé, kŷ ũ tóg ěg kakã ve ri ke nĩ, jãvo ũ tóg kónhkó mág tẽ tĩ ve ri ke nĩ. ⁸ Ag kar vŷ fěr tŷ 6 (ke) nŷtĩ. Kŷ ag tóg ãjag fěr ki kaně e nŷtĩ gé, fěr ven ja tá, ti kãtã ke gé. Kurã kar ki ag tóg jãn tĩ, kuty kar ki ke gé, jãn to krónh ke jãvãnh ag tóg nŷtĩ. Ag jãn hã vė, ha mẽ: “ũn mág', mág', mág' vŷ tŷ ti nĩ, ěg jóg tŷ Topě ti, ũ tŷ nén kar han ki kanhró nĩ ěn ti. Vãsŷ tóg nĩ ja nĩgtĩ, kŷ tóg ũri nĩ gé, jãvo tóg kãtĩg ke mũ gé,” he ag tóg tĩ, jãn kŷ, nén nẽ tŷ 4 (ke) ěn ag. ⁹ Gen kŷ ag tóg Topě mŷ jãn tĩ, ti tŷ tŷ ũn mág nĩ ěn hã tŷ ag tóg jãn tĩ. Ti mŷ vĩ há han ag tóg tĩ. Ti mŷ ag tóg: “nén kar hyn han há ã tóg nĩ,” he tĩ. ũ tŷ nĩgja sĩnvĩ ěn kri nĩ mũ mŷ ag tóg jãn tĩ, ũn rĩr nĩ ěn mŷ. Ti rĩr nĩ vŷ tũg' henh ke tũ pẽ nĩ. ¹⁰ Ag tŷ ti mŷ jãn kŷ kófa tŷ 24 (ke) ěn ag vŷ mũgmũg ke tĩ, ũ tŷ nĩgja sĩnvĩ kri nĩ ěn krēm. Mũgmũg ken kŷ ag tog ti mŷ: “Topě vŷ tŷ ã nĩ,” he tĩ, ũn rĩr nĩ ěn mŷ. Ti rĩr nĩ vŷ tũg' henh ke tũ pẽ nĩ. Kŷ ag tóg ãjag krĩ tógfĩ ěn vin tĩ, nĩgja sĩnvĩ ěn krēm. ¹¹ Ti mŷ ag tóg tag tó tĩ, ha mẽ: “ěg Senhor vŷ tŷ ã nĩ, Topě vŷ tŷ ã nĩ. Nén ũ kar hyn han ja ã nĩgtĩ. To jykrén kŷ ã tóg nén ũ kar hyn han ja nĩgtĩ, hã kŷ tóg ki nŷtĩ, ã tŷ nén hyn han mũ kar ěn ti. ã hã ne ã pir mŷ tá krŷg he mũ', kŷ vėnh kar vŷ ã mŷ vĩ há han ke mũ, ã to: “ũn mág vŷ tŷ ti nĩ,” hen kŷ, kŷ ag tóg ã vĩ ki króm tĩ gé,” he ag tóg tĩ, kófa ag, ũ tŷ nĩgja sĩnvĩ kri nĩ ěn mŷ.

5

Jesus tŷ livro mãn

¹ Kŷ sóg livro vėg mũ, livro ěn vŷ grĩn kŷ nŷ. ũ tŷ nĩgja sĩnvĩ kri nĩ ěn vŷ livro ěn mãn kŷ nĩ nĩ, ti pėgja tŷ. Kãtã tóg rán kŷ nĩ, ti ven ja tá ke gé. Tógfĩn kŷ tóg nĩ nĩ, livro ti. Tógfĩn ja tŷ 7 (ke) tóg nĩ. Ti tógfĩn kri tóg go'or nĩ gé, ũ tŷ kygvãg tũ nĩ jé. ² Kŷ sóg Topě tŷ jėnẽ jafã éhé tãvĩ vėg mũ gé. Vĩ tóg mũ, jamã hár(a), kŷ tóg: “ũ nŷ hŷn tá krŷg mũ, ti tógfĩn kavãn ti jé?” he mũ.

³ Hã ra ag tóg ũ tŷ tá krŷg mũ vėg tũ nĩ, kanhkã tá, ěprã, vėnh kuprĩg ag kãmĩ ke gé. Kŷ ũ tŷ livro kavãn ke tóg tũ tĩ, ti rá ve jé. ⁴ Kŷ sóg fŷ mũ. Inh mŷ tóg e tĩ, ũ tŷ livro kavãn ke tũ tĩn kŷ, ěg tŷ ti rá ven jé. ⁵ Kŷ kófa ag kã ũ tóg inh mŷ: “fŷ tũg ra,” he mũ. “Povo tŷ Judeu kãmĩ ũn pir tóg mĩg tar ri ke nĩ, Davi krẽ'krẽ ag kã ũn pir ěn vŷ tóg vėnh kar tŷ hėn ri ke ja nĩ. ěn vŷ ti tógfĩn tŷ 7 (ke) ěn kygvãn ki kanhró nĩ, kŷ tóg livro ki rá ěn venh ke mũ,” he tóg inh mŷ, kófa ti.

⁶ Kŷ sóg nĩgja sĩnvĩ ěn jo cordeiro vėg mũ, mẽ krẽ ěn ti. Nén nẽ tŷ 4 (ke) ag vŷ ti pėnĩn nŷtĩ, kófa ag ke gé, cordeiro ěn pėnĩn ag nŷtĩ. Kŷ tóg tŷ ag tŷ tãnh kŷ rĩr mãn ěn ri ke jẽ. Nĩka tŷ 7 (ke) ti nĩ, kaně tŷ 7 (ke) ke gé, cordeiro ěn ti. Topě kuprĩg to ken hã vė, ũ tŷ 7 (ke) nĩ ve ěn ti, hã vŷ: nĩka tŷ 7 (ke) mré kaně tŷ 7 (ke), he mũ. Topě vŷ ti jėnẽ ja nĩ, ti tŷ ga kar mĩ tĩg jé, Topě kuprĩg ti. ⁷ Kŷ cordeiro ěn vŷ ũ tŷ nĩgja sĩnvĩ kri nĩ ěn tá jun mũ, kŷ tóg ti ki livro ěn mãg mũ, ũ tŷ ã pėgja tŷ livro mãn kŷ nĩ ěn ti ki. ⁸ Kŷ nén nẽ tŷ 4 (ke) ěn ag vŷ mũgmũg ke kãn mũ, kófa tŷ 24 (ke) ag ke gé, cordeiro ěn krēm ag tóg mũgmũg ke kãn mũ sir. Kófa ag vŷ vãkyn jafã tŷ harpa génh kŷ nŷtĩ. Pėnky tŷ ouro génh kŷ ag nŷtĩ gé. Pėnky ěn kãki tóg fór nĩ, ti pũn kŷ ger há han jafã ěn tŷ, hã vŷ: ěg tŷ Topě mré vėmėn tĩ, he mũ. ⁹ Cordeiro ěn mŷ ag tóg jãn mũ, Jesus jé tag tó ag tóg mũ, ha mẽ. “ã hã ne tá krŷg mũ',” he ag tóg mũ. “ã hã ne livro mãn kŷ ti tógfĩ

kygvāg mū ha'. Ā tén ja ag tóg, ký ā tóg ter ký ěprā ke ag kygjām, Topě mý, pā'i ag kar krēm ke ag kāmī, věnh vī kar tó tī ag kāmī, nação kar ag kāmī, povo kar ag kāmī ā tóg ũ ag kygjām ja nīgtī. ¹⁰ Ā tỹ ũn kygjām mū ag mý ā tóg věnh rānhrāj nīm ja nī gé, ag tỹ ā mý ā tũ ki rīr jé, ag tỹ tỹ Topě camarada nýtī jé. Ký ag tóg ěprā ke ag krīg mý tỹ ũn mág nýtīnh mū," he ag tóg, kófa ag, jānjān ký.

¹¹ Ký sóg Topě tỹ jěgně jafā tỹ hěn ri ke vég mū gé, mil tỹ mil tỹ hěn ri ke. Ag e tāvīn ra ěg tóg ag nīgrén ke tũ nī. Nīgja sīnvī ěn jo ag tóg nýtī, nén nē tỹ 4 (ke) ěn mré, kófa ag mré ke gé. ¹² Jānjān kām ag tóg mū gé, jamā hár(a), ký ag tóg: "cordeiro tag tén ja ag tóg nī, hā ký tóg ũri tỹ ũn mág jě," he mū. "Tỹ tóg věnh kar kri ke jě ha, rico tóg jě ha, ki kanhró tóg jě ha, tar tóg jě ha, tỹ tóg ũn mág jě ha, sīnvī tóg jě ha, věnh kar vỹ ti mý vī há han mū ha," he ag tóg, Topě tỹ jěgně jafā ag.

¹³ Ký vāhā kanhkā tām kar ag vỹ jānjān mū, ěprā ke kar ag ke gé, věnh kuprīg kar ag ke gé, goj ki ke kar ag ke gé. Ag kar vỹ jānjān mū ha, jamā hár(a), ký ag tóg: "ũ tỹ nīgja sīnvī kri nī mū ěn mý ěg tóg vī há han ke mū ha, cordeiro ěn mý ke gé," he mū. "Ājag pir mý ag tóg tỹ ũn mág nýtī, ājag pir mý ag tóg sīnvī nýtī, věnh kar kri ke vỹ tỹ ag nýtī, ký ag tóg tũg' henh ke tũ pē nī," he ag tóg mū sir, věnh kar pē ti.

¹⁴ Ký nén nē tỹ 4 (ke) ěn ag vỹ tóg vī mū gé sir. "Hā vē," he ag tóg mū. Ký kófa ag tóg mūgmūg ke kām mū sir, "Topě vỹ tỹ ā nī," hen ký.

6

Jesus tỹ livro tógfī kygvān

¹ Ký sóg cordeiro tỹ ti tógfī ve kavān vég mū sir, ti tógfī tỹ 7 (ke) ěn ag kām ũn ve ěn ti. Ký sóg nén nē tỹ 4 (ke) ag kām ũ vī mēg mū gé sir. Ti vī vỹ ta tỹ tỹrỹr he ri ke nī. "Tág'," he tóg. ² Ký sóg vēsỹjām ěvānh ký cavalo kupri vég mū. ũ tỹ kri nī vỹ vyj tỹ no rěr tỹ pěg jafā vyn ký nī nī. Ti mý ag tóg krī tógfī jun mū, ti tỹ tỹ

ěprā ke kri ke jěn ký. Ký tóg věnh kar ag tỹ ā krēm ke han tī mū.

³ Ký cordeiro vỹ ti tógfī ũ kavāg mū gé. Ti tógfī régre tá krỹg vē sir. Ký nén nē ag kāmī ũ tóg: "tág'," he mū gé. ⁴ Ký cavalo kusūg vỹ jun mū. ũ tỹ kri nī mū ěn mý ag tóg rógro tėj jun mū, ti tỹ ěprā ke ag tỹ jagně kato vāsānsān han jé, ěprā ke ag tỹ jagně kāgtén jé sir.

⁵ Ký cordeiro ěn tóg ti tógfī ũ kavāg mū gé. Ti tógfī tāgtũ tá krỹg vē sir. Ký nén nē ag kāmī ũ tóg: "tág'," he mū gé. Ký sóg vēsỹjām ěvānh ký cavalo sá vég mū sir. ũ tỹ kri nī ěn vỹ ěg tỹ nén ũ kar kufyg jafā mām ký nī nī, ěg tỹ nén ũ kar kāmūn jafā ti. ⁶ Ký sóg nén nē tỹ 4 (ke) ěn kām vēnh vī ũ jēmēg mū gé, ký tóg: "trigo tỹ quilo pir mām jé ag tóg ke mū, por dia kaja to," he mū, "ke tũ nīm ký ag tóg cevada tỹ quilo tāgtũ mām ke mū, por dia kaja ěn to. Azeite vóg tũg nī hā ra, vinho vóg tũg nī gé, ěn vỹ kaja pir nīm mū," he tóg mū, věnh vī ti.

⁷ Ký cordeiro ěn tóg ti tógfī ũ kavāg mū gé. Ti tógfī tỹ 4 (ke) tá krỹg vē sir. Ký nén nē ag kāmī ũ tóg: "tág'," he mū gé. ⁸ Ký sóg cavalo ũ vég mū, hā ra tóg vēser jógtánh ri ke nī. ũ tỹ kri nī ěn tóg ěg tén tī, ký věnh kuprīg ag vỹ ti nón kāmū mū gé, ti kātīg ěn kām. Ag tỹ ěprā ke ag tỹ věnh kápóv tỹ 4 (ke) ag kām ti věnh kápóv pir ag kāgtén ke vē, rógro tỹ, ag kókīr tỹ ke gé, věnh kaga tỹ ke gé, mīg tỹ ke gé.

⁹ Ký cordeiro vỹ ti tógfī ũ kavāg mū gé. Ti tógfī tỹ 5 (ke) tá krỹg vē sir. Ký sóg nīgja sīnvī ěn krēm ěvānh ký ěprā ke ag kuprīg vigvég mū, ag tỹ Topě vī tigrīn ũn kāgtén mū ag kar kuprīg ti. Topě vī tó to krónh ke ja tũ ag tóg nýtī, hā ký ag tóg ag kāgtén ja nīgtī, ũ tỹ ag vī jēmē sór tũ ěn ag. ¹⁰ ěn ag vỹ jamā hár(a) tag tó mū, ha mē: "kake'," he ag tóg mū. "Ŭn mág vỹ tỹ ā nī. Ā tỹ nén tó mū ěn han ā tóg tī. Hā ra ěg tóg hur ā tỹ nén han ke mū jāvānh mág. Ā mý kānhmar ěprā ke ag jykre tugnỹm sór tũ, ā tỹ ag vóg kónān jé, ag tỹ ěg kāgtén ja tag tigrīn?" he ag tóg mū, ag tỹ Jesus tigrīn ũn kāgtén mū ěn ag. ¹¹ Ký

ag tóg ag mý kur kupri junjun mũ sir, kÿ ag tóg ag mý: “toreg ver’,” he mũ. “Û ag tóg nÿtĩ gé, ag tÿ ùn kãgtén mũ ù ag. Ag tÿ ãjag kãgtén ja ri ke han ke vë, ãjag mré ke ù ên ag tÿ. Topë vÿ ag nĩgré, kÿ tóg ki kanhró nĩ, ag tÿ ù tÿ hën ri ke kãgtén ke mũn ki. Ag tÿ ãjag mré ke ên ag kãgtén kãn kar kÿ tóg ag jykre tugnÿm kãn ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg, ag tÿ ùn kãgtén mũ ên ag mý.

¹² Kÿ sóg cordeiro ve mãn mũ, kÿ tóg livro tógfĩ ù kavãg mũ gé. Ti tógfĩ tÿ 6 (ke) tá krÿg vë sir. Kÿ ga tóg jÿrÿn ke mũ ha. Rã vÿ kuty’ he mũ, êg tÿ ù ter kÿ kur sã tu tĩ kuty ên ri ke. Kysã vÿ kusÿg’ he mũ gé. ¹³ Kÿ krÿg vÿ vár kãn ke mũ gé. Kejën kãka tóg ka tÿ vyryn vyryn ke tĩ, kÿ ti kanë tóg vár kãn tĩ, ti tánh ra. Ge ti nĩgtĩ, krÿg vár kãn ke mũ tag ti. ¹⁴ Kÿ kanhkã vÿ tÿg’ he mũ gé, êg tÿ livro grÿn ên ri ke ti nĩ, kanhkã tÿg ti. Pãnónh vÿ tÿg kãn mũ gé, goj vãso kar ke gé. ¹⁵ Êprã ke ag vÿ pãnónh nor krêm vënh pigjunh mũ, pãró vãso krêm, pãnónh vãso krêm ke gé, pã’i ag, vënh kar kri ke ag, soldado ag pã’i ag mré hã, ùn rico ag mré hã, ùn tar ag mré hã, ùn camarada ag mré hã, ag patrão ag mré hã, êprã ke kar ag mÿr, ha mẽ. ¹⁶ Kÿ ag tóg pãnónh mÿ vÿ mũ, pãró mÿ ke gé. “Ha êg kri vár, ha êg kri tÿ tam ké,” he ag tóg mũ, ón kÿ, pãró mÿ. “Ha êg pigju. Cordeiro ên vÿ êg to jÿ mũ, kÿ ù tÿ nĩgja sÿnvĩ kri nĩ ên vÿ êg ki êvãnh mũ. Ag jo êg pigju,” he ag tóg mũ ón kÿ, êprã ke kar ag, pãnónh kar mÿ. ¹⁷ “Ag tÿ êg to jÿnh ke vë. Pétëm ti huri, kurã kórég tag ti. Krenkren ke tÿ êg tóg nĩ,” he ag tóg mũ, êprã ke kar ag, cordeiro ên jÿ kamêg kÿ.

7

Topë tÿ jëgnë jafã tÿ ùn e ag rãnrãn

¹ Kÿ sóg ga fyr mĩ êvãnh kÿ Topë tÿ jëgnë jafã tÿ 4 (ke) ag vigvég mũ. Ga péno tÿ 4 (ke) ki ag jëgjëg kÿ nÿtĩ. Kãka tÿ 4 (ke) vÿ tá nÿtĩ gé. Kÿ ag tóg kãka tÿ 4 (ke) ên ag ki rÿr nÿtĩ, kãka tÿ hë kãtã mũ tÿ nĩ jé. Kÿ kãka tóg tÿ tĩ, ga kri, goj kri ke gé, ka kãmĩ ke gé. ² Rã jur ja

tã sóg Topë tÿ jëgnë jafã ù kãtÿg vég mũ gé. Topë tÿ êg rãnrãn jafã ma tóg kãtĩ mũ. Kÿ tóg kanhkã ra tãpÿr mũ. Kÿ tóg Topë tÿ jëgnë jafã tÿ 4 (ke) ên ag mÿ vÿ mũ. Topë vÿ ag mÿ: “ga mré goj kókén nĩ,” he ja nĩ, ù tÿ 4 (ke) ên ag mÿ. ³ Kÿ ù tÿ vënh rãn jafã ma kãtĩ mũ ên tóg ag mÿ: “toreg ver’,” he mũ. “Ga vóg tÿg nĩ ver, goj ke gé, ka ke gé,” he tóg. “Êg tÿ ver Topë camarada ag rãnrãn sór vë, vënh rãn jafã tag ti tÿ, ag kakã ki,” he tóg, Topë tÿ jëgnë jafã ti, ù tÿ 4 (ke) ên ag mÿ. ⁴ Kÿ tóg ag rãn tĩ mũ. Û tÿ 140 mil (ke) ag hã vë, fag mré hã, ti tÿ Israel krë’krë ag kar kãmĩ ùn rãnrãn mũ ag. Ti número mẽ inh. ⁵ Judã krë tÿ 12 mil (ke) tóg rãn kÿ nÿtĩ, Rubem krë tÿ 12 mil (ke) ke gé, Gade krë tÿ 12 mil (ke) ke gé, ⁶ Aser krë tÿ 12 mil (ke) ke gé, Naftali krë tÿ 12 mil (ke) ke gé, Manassés krë tÿ 12 mil (ke) ke gé, ⁷ Simeão krë tÿ 12 mil (ke) ke gé, Levi krë tÿ 12 mil (ke) ke gé, Issacar krë tÿ 12 mil (ke) ke gé, ⁸ Zebulom krë tÿ 12 mil (ke) ke gé, José krë tÿ 12 mil (ke) ke gé, Benjamim krë tÿ 12 mil (ke) ke gé. Ên ag rãnrãn kãn tóg mũ, Topë tÿ jëgnë jafã ti.

Ûn e tÿ Topë mÿ vÿ há han

⁹ Tag pãte sóg ùn tÿ hën ri ke ag vigvég mũ. E tãvÿn ag nÿtĩ, e tãvÿn, kÿ ù tÿ ag nĩgrén ke tóg tÿ tĩ. Tÿ ag êprã ke ja nÿtĩ. Nação kar kãmĩ ke ù ag vÿ tá nÿtĩ, pã’i kar krêm ke ù ag ke gé, povo kar kãmĩ ù ag ke gé, vënh vÿ kar tó tĩ ag kãmĩ ù ag ke gé. Kur kupri rÿnh kÿ ag tóg nÿtĩ, ùn e ên ag. Nĩgja sÿnvĩ ên pénÿn ag tóg jëgjëg kÿ nÿtĩ, cordeiro rÿnve tá, tãnh féj génh kÿ ag tóg nÿtĩ. ¹⁰ Ên ag vÿ jamã hár(a): “Topë hã vÿ êg krenkren han mũ,” he mũ. “Û tÿ nĩgja sÿnvĩ kri nĩ ên vÿ êg krenkren han mũ, cordeiro ti ke gé,” he ag tóg mũ, jamã hár(a), ùn e ên ag.

¹¹ Topë tÿ jëgnë jafã kar ag vÿ nĩgja sÿnvĩ ên pénÿn nÿtĩ gé, ùn e ên ag mré. Kófa ên ag pénÿn ag nÿtĩ, nén nê tÿ 4 (ke) ên ag pénÿn ke gé. Nĩgja sÿnvĩ ên krêm ag tóg mÿgmÿg ke mũ, kÿ ag tóg ù tÿ kri nĩ ên mÿ: “Topë vÿ tÿ ã nĩ,”

he mũ. ¹² Kĩ ag tóg: “ha vé, vènh kar jé Topê hã mĩ vènh vĩ há tó,” he mũ. “Topê hã vỹ sĩnvĩ jê, Topê hã vỹ ki kanhró nĩ, Topê hã mĩ êg tóg vènh vĩ há tó tĩ. Tỹ tóg ùn mág jê, vènh kar kri tóg jê, tar tóg jê, Topê ti, ùri, kĩ tóg tũ' henh ke tũ nĩ gé. Hã vê,” he ag tóg mũ, Topê tỹ jêgnê jafã ag.

¹³ Kĩ kófa ên ag kã ù tóg inh mĩ: “ag tỹ hê ri ke nê hỹn, hã kĩ ag tóg kur kupri rĩnh kĩ nỹtĩ?” he mũ. ¹⁴ Kĩ sóg ti mĩ: “inh pi(jé) ki kanhró nĩ,” he mũ. “Ã hỹn tóg ki kanhró nĩ,” he sóg ti mĩ. Kĩ tóg inh mĩ: “nén ù jagy mág pê ve ja ag tóg nỹtĩ, cordeiro tigrĩn,” he mũ. “Ag vóg kónãn jagy han ja ag tóg. Ag kur kygfa ag, cordeiro kyvènh tỹ, kĩ tóg kupri nỹtĩ, ag kur ti. ¹⁵ Kĩ ag tóg Topê nĩgja sĩnvĩ pènnĩ nỹtĩ. Ti rãnrãj han ag tóg tĩ, kurã kar ki, kuty ki ke gé, ti ãn krêm. Û tỹ nĩgja sĩnvĩ kri nĩ ên vỹ ag jy nĩgãn mũ. ¹⁶ Ag pi(jé) kókir mãn ke mũ', ag pi(jé) og'og sór mãn mũ'. Rã vỹ ag ki hupũn mãn ke tũ nĩ ha, nén ù gru ke gé, ¹⁷ cordeiro tỹ ag ki rĩr kĩ, ù tỹ nĩgja sĩnvĩ tá jê ên ti. Ag tatĩ tũg jé tóg ke mũ, goj nĩhỹg ja ra, goj tỹ ag rĩnrĩr han mũ ên ra tóg ag tatĩ tũg ke mũ. Topê vỹ ag kygfỹ tỹ tũg' henh ke mũ,” he tóg inh mĩ, kófa ti, ùn e ên ag to.

8

Jesus tỹ livro tógfĩ tỹ êgno kavãn

¹ Kĩ cordeiro vỹ livro tógfĩ tỹ êgno kavãg mũ. Ti tógfĩ tỹ 7 (ke) tá krỹg hã vê. Kĩ tóg katy' he mũ, kanhkã tá, meia hora ki. ² Kĩ sóg Topê tỹ jêgnê jafã tỹ 7 (ke) ag vég mũ. Ag mĩ ag tóg trombeta tỹ 7 (ke) junjun mũ. Topê nĩgja sĩnvĩ jo ag tóg nỹtĩ.

³ Kĩ Topê tỹ jêgnê jafã ù tóg tá jun mũ gé, kĩ tóg ouro tỹ pèncy ma kãtĩ mũ, êg tỹ pèncy ki Topê mĩ ti ger há pũn jafã ên ti. Nĩgja sĩnvĩ ên to tóg jê mũ, Topê tỹ jêgnê jafã ti. Kĩ ag tóg ti mĩ ka jênjo ger há tỹ hên ri ke jun mũ, ti tỹ Topê mĩ pũn jé, Topê nĩgja to jên kĩ. Êprã ke tỹ Topê ki ge kĩ nỹtĩ kar ag tóg Topê mré vèmén tĩ. Ag vỹ ja ên mré tóg ti ger há ên pũn sór mũ, Topê mĩ,

Topê tỹ jêgnê jafã ti. ⁴ Kĩ tóg sir pũn mũ, Topê kato jên kĩ. Kĩ ti ger há ên tóg kynhmỹ tãpřy mũ sir, Topê tũ ag tỹ ti mré vèmén ja ên mré hã. ⁵ Kĩ Topê tỹ jêgnê jafã ên tóg pèncy ên fãn mũ, prãnh gru tỹ. Topê mĩ nén ù kar pũn jafã tá tóg prãnh gru ên mág mũ, kĩ tóg pèncy kãkã nĩm mũ. Kĩ tóg ga kri ti fón mũ sir, pèncy ti, prãnh gru tỹ kãkã nĩn kĩ. Kĩ ta tóg kómkóm ke kĩ tỹrỹr he mũ, jũ kĩ tóg mrãrãn ke mũ gé, ga kri. Kĩ ga tóg jũrũn ke mũ gé sir.

Ag tỹ trombeta kynkyn

⁶ Kĩ Topê tỹ jêgnê jafã tỹ 7 (ke) ên ag tóg vènh kãn mũ sir, ag tỹ trombeta kynkyn jé. ⁷ Kĩ ùn tóg ã tũ kyn vén mũ. Kĩ nãfy tóg êprã ke ag kri vár mũ, pĩ mré hã, vènh kyvènh mré hã ke gé. Kĩ ka vènh kãpóv tãgtũ ag kã ti vènh kãpóv pir tóg kugpũr kãn mũ, ga vènh kãpóv pir ke gé. Re vỹ pũr kãn pê han mũ sir.

⁸ Kĩ Topê tỹ jêgnê jafã tỹ 7 (ke) ên ag kã ù tóg trombeta kyn mũ gé. Trombeta régre tá krỹg vê sir. Kĩ nén ù tóg goj kafã tũ ki kutê mũ, hã ra tóg tỹ pãnónh gru nĩ ve nĩ, pãnónh mág tãvĩ. Kĩ goj vènh kãpóv tãgtũ ag kã ti vènh kãpóv pir tóg vènh kyvènh ri ke nĩ ha. ⁹ Goj ga vènh kãpóv tãgtũ ag kã ti vènh kãpóv pir tóg kãgter kãn mũ gé. Goj kri mũ mũ ên, barco ên vènh kãpóv tãgtũ ag kã ti vènh kãpóv pir tóg tũ' he kãn mũ gé, pãnónh ên tigrĩn.

¹⁰ Kĩ Topê tỹ jêgnê jafã tỹ 7 (ke) ên ag kã ù tóg trombeta kyn mũ gé. Trombeta tãgtũ tá krỹg vê sir. Kĩ krĩg mág pê tóg kanhkã tá kãtére mũ, hã ra tóg gru nĩ, pĩ gru ên ri ke. Kĩ tóg êganê vènh kãpóv tãgtũ ag kã ti vènh kãpóv pir kri kutê mũ, goj nĩhỹg vènh kãpóv tãgtũ ag kã ti vènh kãpóv pir kri ke gé.

¹¹ Krĩg ên jyjyn hã vỹ: “Fa,” he mũ. Kĩ goj ên tóg fa nĩ sir. Kĩ êprã ke tỹ hên ri ke ag kãgter mũ, goj kórég ên kron kĩ.

¹² Kĩ Topê tỹ jêgnê jafã tỹ 7 (ke) ên ag kã ù tóg trombeta kyn mũ gé. Trombeta tỹ 4 (ke) tá krỹg vê sir. Kĩ nén ù tóg rã kókég mũ, kĩ jêngrê tóg sĩ' he mũ ha, kysã jêngrê ti ke gé, krĩg kar jêngrê ti ke gé. Jêngrê vènh kãpóv tãgtũ

ag kā ũn pir tóg tūg' he mū ha. Kŷ kurā tóg sī nŷ ha, jāvo kuty tóg kuty tāvī nŷ ha.

¹³ Kŷ sóg kónhkó mág vég mū, ti tē tŷn kŷ, kynhmŷ. Ēn vŷ jamā hár(a) prēr mū. “!..Jagy ti tŷnh mū, jagy ti tŷnh mū, jagy ti tŷnh mū, ēprā ke ag mŷ..! !..Topē tŷ jēgnē jafā tāgtū ũ ag vŷ ājag tū ti kynkyn ke mū ha, kŷ tóg kórég tāvī nŷnh mū ha, ēprā ke ag mŷ..!” he tóg mū, kónhkó mág ti.

9

¹ Kŷ Topē tŷ jēgnē jafā tŷ 7 (ke) ěn ag kā ũ tóg trombeta kyn mū gé. Trombeta tŷ 5 (ke) tá krŷg vē sir. Kŷ sóg krŷg vég mū. Kanhkā tá tóg kátēre ja nŷ, ēprā, krŷg ěn ti. Kŷ ag tóg ti mŷ nŷgme nón jafā fig mū, chave ti, krŷg ěn mŷ. ² Kŷ tóg róm mū sir, nŷgme ti, hā ra nŷja tóg tá tūmtūm ke mū, nŷja tar pē. Kŷ rā tóg kuty' he mū, nŷja ěn to. Ga kri tóg kuty' he kân mū. ³ Nŷja ěn kátá tóg vāhā kāpa mū, tŷ ópā tŷ hēn ri ke nŷtī ve ti, hā ra tóg pŷn kakrā tar ri ke nŷtī, tŷ ópā nŷtī ve ěn ti. ⁴ Ti pi(jé) re ko tŷ', ti pi(jé) ka féj ko tŷ', ti pi(jé) ěkré ko tŷ gé'. Ti tŷ ēprā ke ag mŷ vēnh kaga han kātŷg vē. Ēprā ke ũ ag tóg tŷ Topē tŷ rágrá tū nŷtī, ag kakā ki. Ēn ag mŷ vēnh kaga han jé ag junjun mū, tŷ ópā nŷtī ve ěn ag. ⁵ Ag pi(jé) ēprā ke ag kágtén mū hā ra'. Kysā tŷ 5 (ke) ki ag tóg ēprā ke ag mŷ vēnh kaga nŷm mū. Ag tŷ ag vóg kŷ tóg pŷn kakrā tŷ ěg tugtān ri ke nŷ, ti kaga ti. ⁶ Kŷ ēprā ke ag tóg ter sór mū ha, ti kaga jagy to, hā ra ag tóg ter ke tū nŷ, kysā tŷ 5 (ke) ěn ki. Ag tŷ ter sór mū ra ag tóg ter ke tū pē nŷ.

⁷ Ópā ěn tóg tŷ cavalo nŷtī ve nŷ, cavalo tŷ vēnh génh mŷnh ke ri ke tóg nŷtī. Ouro tŷ krŷ tógfī ag tóg nŷtī. Ag kakā vŷ ěg kakā ri ke nŷ. ⁸ Ag gānh vŷ fag gānh téj ri ke nŷ gé. Ag jā vŷ mŷg jā ri ke nŷ. ⁹ Ag fe fár tóg ferro tŷ camisa ri ke nŷ. Ag fēr tŷ rānhrānh he tóg mē há tŷ, kŷ tóg cavalo tŷ hēn ri ke tŷ carroça tŷ hēn ri ke nŷgnŷn ri ke nŷ, ag tŷ vēnh génh mŷnh ken kŷ.

¹⁰ Ag my kā tóg nŷ, ag préj ti, pŷn kakrā

préj ri ke ti. Ag my tŷ ag tóg ēprā ke ag vóg kónān tŷ, kysā tŷ 5 (ke) ki. ¹¹ Ũ tŷ nŷgme ki rŷr tŷ ěn, ũ tŷ Topē tŷ jēgnē jafā ri ke nŷ ěn vŷ tŷ ag pā'i mág nŷ, ópā ěn ag pā'i mág. Hebreu ag vŷ ki ti jiji vŷ: Abadom, he mū, kŷ tóg Grego ag vŷ ki: Apolião, he mū, hā vŷ: nén ũ kar kókég tŷ, he mū, ěg vŷ ki, hā vŷ: Apolião, he mū.

¹² Nén jagy ve ve inh huri, sŷ nén jagy régre venh ke nē ha.

¹³ Kŷ Topē tŷ jēgnē jafā tŷ 7 (ke) ěn ag kā ũ tóg trombeta kyn mū gé. Trombeta tŷ 6 (ke) tá krŷg vē sir. Kŷ sóg vēnh vŷ mēg mū. Topē mŷ nén ũ pŷn jafā tŷ ouro tá tóg mē há tŷ, vēnh vŷ ti. Mesa ěn péno tŷ 4 (ke) ki, mesa tŷ Topē jo jē ěn ki tóg mē há tŷ, vēnh vŷ ti. ¹⁴ Vēnh vŷ ěn tóg ũ tŷ ũri kyn mū ěn mŷ: “Topē tŷ jēgnē jafā tŷ 4 (ke) ěn kygvān tŷg,” he mū. “Ũ tŷ goj mág tŷ Eufrates tá sigse kŷ nŷtī ěn ag kygvān tŷg,” he tóg. ¹⁵ Kŷ tóg ag kygvān tŷ mū, ũ tŷ 4 (ke) ěn ag. Tá ag tóg jāvānh nŷtī ja nŷgtŷ, ag tŷ ēprā ke tŷ hēn ri ke ag kágtén jé. Topē vŷ ag mŷ ag tŷ prŷg ki ag kágtén ke, kysā ki ag kágtén ke, kurā ki ag kágtén ke, hora ki ag kágtén ke mū ěn nŷm ja nŷ. Ēprā ke vēnh kápóv tāgtū ag kā ũn pir ag kágtén kân jé ag tóg ke mū, Topē tŷ jēgnē jafā tŷ 4 (ke) ěn ag. ¹⁶ Ag krēm soldado ag número mē inh, ũ tŷ cavalo kri mŷgtŷ ag. 200 mil (ke) ag nŷtī, ag krēm soldado ag.

¹⁷ Kŷ sóg ag vég mū, soldado tŷ cavalo kri mū mū ag. Ferro tŷ camisa ag nŷtī, kŷ ũ ag tóg kusŷg nŷtī, pŷ kusŷg ri ke, ũ ag tóg tánh nŷtī, pó tŷ safir tánh ri ke, ũ ag tóg māréro nŷtī, pó tŷ enxofre māréro ri ke. Cavalo krŷ vŷ mŷg krŷ ri ke nŷtī. Ag jēnkā tá pŷ gru tóg kákutē mū, nŷja ke gé, pó tŷ enxofre nŷja ke gé, vān pŷr nŷja ri ke ěn ti. ¹⁸ Tag tŷ ag tóg ēprā ke ag kágtén ke mū, pŷ tŷ, nŷja tŷ, pó tŷ enxofre nŷja tŷ ke gé, cavalo ag. ¹⁹ Nén tŷ cavalo jēnkā tá kákutē mū ěn vŷ ēprā ke ag kágtén ke mū, kŷ ag my vŷ ag kágtén ke mū gé. Ag my vŷ tŷ pŷn hā ve nŷ, pŷn krŷ. Ēn tŷ ag tóg ēprā ke ag kókén ke mū gé, ag my tŷ.

²⁰ Ēprā ke ũ ag tóg hā ra krenkren

ke mũ ver. Ag kăgtén kăn ke tũ ag tóg nĩ ver. Kĩ ùn krenkren mũ ag pi(jé) Nén-Kórég ag tovănh mũ', vėnh kăggrá tovănh tũ ag nýtĩ, ouro tỹ vėnh kăggrá ěn, prata tỹ vėnh kăggrá ěn, ferro kusũg tỹ vėnh kăggrá ěn, pó tỹ vėnh kăggrá ěn, ka tỹ vėnh kăggrá ěn ke gé. Ver ag tóg tag kar to: “Topě vỹ tỹ ti nĩ,” he tĩ gé. Ag tỹ vėsóg ki vėnh kăggrá hyn han mũ ra tóg ag mỹ tỹ Topě nĩ ve nĩ, ti kaně tũ ra, ti nĩgrėg nor tũ ra, ti tỹ ģ pėn tỹ tĩg vănh (hă) ra. ²¹ Ag pi(jé) ag jykre tovănh sór mũ', ěpră ke krenkren mũ ěn ag. Jagně kăgtén ag tóg mũgtĩ, kujá jykre han ag tóg mũgtĩ, curandeiro jykre ěn ti. Ājag prũ tũ fag mré ag tóg nỹgnỹ mũgtĩ, ājag mén tũ ag mré fag tóg nỹgnỹ mũgtĩ gé, jagně tỹ nén ù pigju(g) ag tóg mũgtĩ gé, ěpră ke ag.

10

Livro sĩ

¹ Kĩ sóg Topě tỹ jěně jafă tar ù vėg mũ. Kanhkă tá tóg kătėre mũ, ěpră. Kanhkă góg vỹ ti kri rũm kỹ nỹ nĩ. Ti krĩ kri ta no tóg vėnh ven mũ. Ti kakă vỹ ră ri ke nĩ, ti fa vỹ pĩ gru ri ke nýtĩ, ti fa jėngrė ti. ² Livro sĩ măn kỹ tóg jė nĩ, livro tỹ jén ke kỹ tóg ma jė nĩ. Ā pėgja tỹ tóg goj kafă tũ săn mũ, kỹ tóg ģ jakănh tỹ ga săn mũ. ³ Prěr tóg mũ sir, jamă hár(a), kỹ tóg tỹ mĩg kyr mē tĩ, ti prěr ti. Kỹ ta tỹ tỹrỹr he tỹ 7 (ke) vỹ ti vĩ kafăn mũ, jamă hár(a). ⁴ Kĩ sóg ta tỹ tỹrỹr he mũ vĩ ěn rán sór mũ. Hă ra ù tỹ kanhkă tá vĩ mũ tó inh mỹ: “rán tũg nĩ,” he mũ. “Ta tỹ tỹrỹr he mũ ěn vĩ tó sór tũg nĩ, ù mỹ,” he tóg.

⁵ Kĩ Topě tỹ jěně jafă ěn, ù tỹ goj mré ga kri jė mũ ěn tóg ģ nĩgė tỹ kanhkă ki ven mũ, ģ pėgja tỹ. ⁶ Kĩ tóg: “sỹ ki hă tónh ke vė,” he mũ. “Topě vỹ ki kanhró nĩ, sỹ ki hă tó mũn ki,” he tóg. “Ūn rĩr nĩ ěn vỹ ki kanhró nĩ, ùn ter vănh ěn vỹ ki kanhró nĩ, ù tỹ kanhkă han mũ ěn vỹ ki kanhró nĩ, ù tỹ ga han mũ ěn ti, ù tỹ goj han mũ ěn ti, ù tỹ ùn rĩnrĩr nýtĩ kar ag hyn han mũ ěn ti. ěn hă vỹ isỹ ki hă tó mũ ki kanhró nĩ,” he tóg. “Ha vé, ģ tỹ nén han ke mũ

ěn tovănh măn ke tũ ti nĩ ha, Topě ti. ⁷ Ti tỹ jėgně jafă tỹ 7 (ke) ěn ag kă ù vỹ trombeta kyn ke mũ, kỹ tóg ù tỹ 7 (ke) tá krỹg ke mũ. Ti tỹ kyn kỹ Topě vỹ ģ tỹ nén han sór mũ ěn han ke mũ ha, ģ tỹ văsỹ to jykrén mũ ěn ti. Hă tó ja ti nĩ, ti rănhrăj han tĩ ag mỹ, ti vĩ tó tĩ ag mỹ ke gé, Topě ti,” he tóg, Topě tỹ jěně jafă ti.

⁸ Kĩ kanhkă tá ke ù tóg inh mré vėmėn măn mũ. Inh mỹ tóg: “ha tĩg,” he mũ. “Livro sĩ tỹ jén ke kỹ nĩ ěn măn tĩg,” he tóg. “Ū tỹ goj mré ga săn kỹ jė ěn ki livro măn tĩg,” he tóg, kanhkă tá ke ěn ti. ⁹ Kĩ sóg ti ra tĩ mũ, kỹ sóg ti mỹ livro to vĩ mũ. Kĩ tóg inh mỹ: “té, ko ra,” he mũ. “Mỹg ri ke ti nĩ, ģ tỹn kon kỹ. Ko kar kỹ tóg hă ra fa nĩnh mũ, ha vemnĩ,” he tóg. ¹⁰ Kĩ sóg livro sĩ ěn măn kỹ ko mũ. Kĩ tóg mỹg ri ke nĩ. Isỹn ko kar kỹ tóg fa nĩ sir.

¹¹ Kĩ ù tóg inh mỹ: “Topě tỹ nén hyn han ke mũ tó măn jė ģ tóg ke mũ,” he mũ. “Ti tỹ povo kar ag tỹ nén hyn han ke mũ tó jė ģ tóg ke mũ, ti tỹ naçăo kar ag tỹ nén hyn han ke mũ ěn ti, ti tỹ pă'i krēm ke kar ag tỹ nén hyn han ke mũ ěn ti, ti tỹ pă'i kar ag tỹ nén hyn han ke mũ ěn ti ke gé,” he tóg, vėnh vĩ ti.

11

Ū tỹ Topě vĩ tó tĩ ag

¹ Kĩ ag tóg inh mỹ văn jun mũ, văn tỹ nén ù kămun jafă ti. Kĩ ù tóg inh mỹ: “tág’,” he mũ. “Topě jo ĩn kămun nĩ, Topě mỹ nén ù pũn jafă mré hă. Ū tỹ krēm Topě mré vėmėn kỹ nýtĩ ěn ag nĩgrén nĩ gé. ² Topě jo ĩn văso ěn kămun tũg nĩ hă ra. Fóg ag tũ vė, kỹ kămun tũg nĩ. Kysă tỹ 42 (ke) ki fóg ag tóg cidade ěn kókén ke mũ, Topě tỹ cidade ù to: isũ vė, he mũ ěn ti. ³ Ū tỹ inh vĩ tó tĩ rėgre ag jėgně jė sóg ke mũ. ěg tỹ nén ù tỹ ěg mỹ e nĩn kỹ kur kórėg rĩg tĩ ěn rĩnh jė ag tóg ke mũ, saco ěn, ùn rėgre ěn ag. Isỹ ag mỹ nén tónh ke mũ ěn tó jė ag tóg ke mũ, kură tỹ 1260 (ke) ěn ki,” he tóg inh mỹ, ag kămĩ ù ti.

⁴ Topě vĩ tó tĩ rėgre ěn ag vỹ Topě vĩ to tar nýtĩ, ka tỹ oliveira tar nĩ ěn ri ke ag nýtĩ. Topě vĩ tó ag tóg tĩ, kỹ ag tóg

nėj gru ri ke nýtī, nėj tỹ kri fĕg jafā ěn kri nýtīn kỹ. Ũ tỹ ěprā ke ag kri ke ěn rā hā ti nýtī, vela tỹ kri fĕg jafā régre ěn ag. Tag ri ke ag nýtī, Topĕ vī tó tī régre ěn ag. ⁵ Ũ tỹ ag kato vāsān kỹ ag tóg pī tỹ ag jĕnkā tá kākutĕ mŭ ěn tỹ ag tỹ tũ' he tī, ũ tỹ ag kato vāsānsān mŭ ag tỹ. Hā kỹ ag kǎgter kǎn' he tī, ũ tỹ ag vóg kónān sór mŭ ag. ⁶ Ag tỹ Topĕ vī tón kỹ ag tóg ag tỹ ta kutĕ kamĕg sór kỹ ti kutĕ kamĕg tī, kỹ tóg kutĕ tũ nĭgtī. Kỹ, ag tỹ goj tỹ vĕnh kyvĕnh ri ke han sór kỹ ag tóg tỹ vĕnh kyvĕnh ri ke han tī gé. Ag tỹ ga kri ke ag vóg kónān sór kỹ ag tóg ag vóg kónān tī gé. Nén ũ jagy tỹ ěn ri ke han ag tóg tī, Topĕ vī tó tī régre ěn ag.

⁷ Kejĕn ag tóg kāmĕn kǎn mŭ sir, Topĕ tỹ ag mỹ nĕn tó mŭ ěn ti. Kỹ nŭgme tá mĭg tóg kākutĕ mŭ, kỹ tóg ag to rá ke mŭ. Ag tỹ ěn nỹ ri ken kỹ tóg ag kǎgtĕn mŭ, mĭg ěn ti. ⁸ Ājag kǎgter kỹ ag tóg cidade kuju tá vār kỹ nýtī nĭ, ěg Senhor tỹ cidade tá ka to sa ja ěn tá. Cidade ěn tá ke ag jykre tóg cidade tỹ Sodoma tá ke ag jykre ri ke nĭ, ga tỹ Egito tá ke ag jykre ri ke ti nĭ gé. ⁹ Kurā tāgtũ mré kurā kuju ki ag tóg vĕser ěn vigvĕg mŭ. Vĕnh kar ag vỹ ag vigvĕg mŭ, povo kar ag, pǎ'i krĕm ke kar ag, vĕnh vī kar tó tī ag kar ke gé. Ag pi(jé) ga krĕm ag pigjunh ke mŭ', vĕser ěn ag. ¹⁰ Ěprā ke kar ag mỹ tóg sér tī, ag kǎgter ti. Festa mág han ag tóg mŭ. Jagnĕ mỹ ag tóg presente jĕgnĕg mŭ. Topĕ vī tó tī tag ag vỹ ěprā ke ag vóg kónān jagy han ja nĭgtī, hā kỹ ag kǎgter tóg vĕnh kar mỹ sér gy tī sir.

¹¹ Kurā tāgtũ kri kurā kuju tũg kỹ Topĕ tóg hā ra ag rĭn mǎn mŭ sir, ti kuprĭg tỹ. Kỹ vĕnh kar ag tóg jŭrŭn ke pĕ han mŭ sir. ¹² Kỹ kanhkā tá vĕnh vī tóg ag mỹ mĕ há tī, Topĕ vī tó tī régre tag ag mỹ. Kỹ tóg ag mỹ: “kunĭg,” he mŭ. Kỹ ag kato vāsānsān mŭ ag vỹ ag tỹ kanhkā ra jāpřy vĕg mŭ sir, kanhkā góg kāmĭ. ¹³ Kỹ ga tóg jŭrŭn ke mŭ sir. Cidade tá ĩn kókĕg tóg mŭ, ga tỹ jŭrŭn ke ti. ĩn vĕnh kǎpóv tỹ 10 (ke) ag kǎ ũn pir kókĕn kǎn tóg mŭ. Ěprā ke tỹ mil tỹ

7 (ke) vỹ kǎgter mŭ, ěn kǎ. Ũn kǎgter tũ ag kanĕ tóg jur mŭ. Ag mŭmĕg vỹ ag kǎgtĕn kren mŭ. Kỹ ag tóg Topĕ to: “Ũn mág vỹ tỹ ti nĭ,” he mŭ vāhā. “Tar ti nĭ, ũ tỹ kanhkā tān ag kri nĭ ěn ti,” he ag tóg mŭ vāhā.

¹⁴ Nĕn jagy ũ vỹ hur tũ' hé. Nĕn jagy ũ tóg ver kǎ nĭ nĭ.

Trombeta tỹ ěgno kyr

¹⁵ Kỹ Topĕ tỹ jĕgnĕ jafā tỹ 7 (ke) ěn ag kǎ ũ tóg trombeta kyn mŭ gé sir. Trombeta tỹ 7 (ke) tá krŭg vĕ. Kỹ kanhkā tá vĕnh vī tỹ ěn ri ke tóg mĕ há nýtī. “Vāhā tóg ěprā ke kar ag kri tỹ ũn mág jĕ, Topĕ ti, ěg Senhor ti ke gé,” he ag tóg, ũ tỹ kanhkā tá vī mŭ ag. “Vāhā ag tóg nĕn ũ kar ki rĭr nýtī ha, Topĕ ti, ā kósĭn mré, kỹ tóg tũ' ěn ri ke tóg mŭ, ag rǎnrǎj ti,” he ag tóg, ũ tỹ kanhkā tá vī mŭ ag.

¹⁶ Kỹ kófa tỹ 24 (ke) ěn ag, ũ tỹ Topĕ mré ājag nĭgja kri nĭgnĭ kỹ nýtī ěn ag vỹ ti krĕm mŭgmŭg ke kǎn mŭ. Kỹ ag tóg Topĕ mỹ: “Topĕ vỹ tỹ ā nĭ,” he mŭ sir. ¹⁷ Jǎn ag tóg mŭ gé sir, ha mĕ. “Topĕ, pǎ'i mág, nĕn ũ kar han há ā tóg nĭ,” he ag tóg mŭ, jǎn kỹ. “Vāsŭ ā tóg nĭ nĭ, kỹ ā tóg ũri nĭ nĭ gé. Ěg mỹ tóg sér tī, ā tỹ tỹ pǎ'i mág nĭn kỹ, ā tỹ vĕnh kar ki rĭr kỹ tóg sér pĕ tī. Ā tar nĭ kỹ ā tóg pǎ'i ũ ag pan kǎn. ¹⁸ Ag to jŭ jĕ ā tóg ke mŭ ha. Ũn kǎgter ja ag jykre tugnŭm kǎn jĕ ā tóg ke mŭ ha. Povo kar vỹ ā kato vāsānsān ja nĭgtī, kỹ ā tóg ag kato vāsān mŭ ha. Ā kurā vỹ hur jun, kỹ ā tóg ā rǎnrǎj han tī ag mỹ ag rǎnrǎj kaja ti ven ke mŭ, ā vī tó tī ag mỹ ke gé, ā tũ kar ag mỹ, ũn mág ag mỹ, ũn kǎsir ag mỹ, ũ tỹ ā kamĕg nýtī kar ag mỹ ā tóg ag rǎnrǎj kaja ven ke mŭ ha. Ā kurā vỹ hur jun, kỹ ā tóg ũ tỹ ěprā ke ag kókĕn ja ěn ag kókĕn kǎn ke mŭ ha,” he ag tóg mŭ, kófa tỹ 24 (ke) ěn ag.

¹⁹ Kỹ ũ tóg Topĕ jo ĩn nón mŭ, ĩn tỹ kanhkā tá jĕ ěn. Kỹ Topĕ jo ĩn jǎnkā róm kỹ jĕ kỹ Topĕ caixa ěn tóg ve há' he kỹ nĭ nĭ, Topĕ tỹ ā tũ ag mré jykřĕn kỹ ag mỹ caixa fig mŭ ěn ri ke ti. Kỹ ta tóg kómkóm ke mŭ, tŭrŭr he ke gé. Ga

vỹ ragra ke jagy han mũ sir, kỹ nãfy
vỹ vár mũ gé sir, nãfy mág.

12

Mĩg fêr kãme

¹ Kỹ kanhkã tá nén ù vènh mỹ tóg vènh ven mũ. Ûn týtá fi vỹ tóg vènh ven mũ. Kỹ rá tóg fi mỹ tỹ fi kur nĩ. Kysã sãn kỹ fi tóg jẽ nĩ. Fi krĩ tógfi vỹ krĩg tỹ há nĩ, krĩg tỹ 12 (ke) tỹ. ² Kufy fi tóg jẽ nĩ, hã ra fi tóg kaga mũ, kỹ fi tóg jagtar nĩ sir.

³ Kỹ kanhkã tá nén ù ù tóg vènh ven mũ gé. Mĩg fêr kusũg tóg vènh ven mũ. Æ pir ra tóg krĩ tỹ 7 (ke) nĩ, nĩka tỹ 10 (ke) ti nĩ gé. Ti krĩ tógfi tóg nýtĩ, ti krĩ tỹ 7 (ke) to. ⁴ Æ my tỹ tóg krĩg tỹ hẽn ri ke kókég mũ, kỹ tóg êprã vár mũ, krĩg tỹ hẽn ri ke ti. Krĩg vènh kãpóv tãgtũ ag kã ùn pir kókén kãn tóg mũ. Kỹ tóg ùn týtá ãn fi jo tá jẽ nĩ, fi kósin tỹ mur ken kỹ, mĩg fêr kusũg ãn ti. Ti tỹ fi kósin mãn sór vẽ, ti mur kỹ. ⁵ Kỹ tóg mur mũ sir, fi kósin ti, hã ra tóg gré nỹ. Tỹ tóg pã'i mág pẽ jẽnh ke mũ, êprã ke kar kri. Ag kri jẽn kỹ tóg ag mỹ vĩ tar gy han ke mũ. Ti mur kỹ ag tóg kanhkã ra ti va mũ mũ, Topẽ nĩgia sĩnvĩ ãn ra, mĩg fêr jo. ⁶ Kỹ ùn týtá ãn fi tóg ga kórég ra vènhvãg tĩ mũ, mĩg fêr jo vènh péju kỹ. Tá Topẽ tóg fi mỹ fi tỹ ki vènh péjunh ke han ja nĩ. Tá ù tóg fi mỹ vėjẽn vin tĩ, kurã tỹ 1260 (ke) ki.

⁷ Kỹ kanhkã tá vènh génh tóg kutẽ mũ. Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã ag to pã'i mág tỹ Miguel vỹ mĩg fêr ãn kato vãsãn mũ, ã krẽm ke ag mré. Kỹ mĩg fêr ãn tóg ã krẽm ke ag mré Miguel to rará mũ gé sir. ⁸ Hã ra ag tóg ti tỹ hẽn ri ke mũ sir, kanhkã tá ke ag, mĩg fêr ãn ti tỹ. Kỹ ag tóg kanhkã tá ti kutẽm mũ, ti mré ke kar ag mré hã. ⁹ Mĩg fêr ãn kutẽm ag tóg mũ sir. Pỹn ve tỹ ùn ve fag krĩn kónãn ãn hã vẽ, Japon hã vẽ, Satanás hã vẽ, êprã ke ag tỹ Topẽ kato vãsãnsãn han mũ ãn hã vẽ, hã vỹ: mĩg fêr, he mũ. Ag tỹ kanhkã tá ti kutẽm kỹ ag tóg ga kri ti fón mũ sir, ti krẽm ke kar ag mré hã. Kỹ ag tóg ga kri mũgtĩ ha, Japo ag.

¹⁰ Kỹ sóg kanhkã tá vènh vĩ ù mẽg mũ gé. Jamã hár(a) tóg vĩ mũ, kỹ tóg: “tág’,” he mũ. “Ëg krenkren han tóg huri, Topẽ ti. Vãhã vènh kar tóg vé, Topẽ tỹ tỹ ùn mág pẽ nĩ ti. Vãhã Cristo tóg vènh kar mỹ ã tỹ tỹ ùn tar nĩ ãn ven huri. Ag tỹ ùn kutẽm mũ ãn tóg ãg mré ke ag kato vĩ kónãn ja nĩgtĩ, Topẽ mỹ, kurã ki, kuty tá ke gé. Hã ra tóg kutẽm kỹ jẽ ha. ¹¹ Ëg mré ke ag vỹ ti tỹ hẽn ri ke ja nĩgtĩ, cordeiro kyvènh ãn tigrĩn, vènh vĩ há ãn tigrĩn, ag tỹ vènh kar mỹ Topẽ vĩ tó tĩ ãn tigrĩn. Ag kã ù kãgtén ja ag tóg nĩgtĩ, hã ra tóg ag mỹ tỹ nén ù tũ nĩ ja nĩgtĩ, ag tỹ Jesus tigrĩn ag kãgtén mũ ra. Hã kỹ ag tóg Japo tỹ hẽn ri ke ja nĩ. ¹² Ti kutẽm kỹ jẽn kỹ tóg kanhkã tãn kar mỹ sér tĩ ha. Hã ra tóg ga kri mũ ag mỹ jagy tĩnh mũ, goj kri mũ ag mỹ ke gé. Japo vỹ ag mré jẽ ha, ga kri, ag tỹ kanhkã tá ti kutẽm kỹ. Kỹ tóg jũ jagy han kỹ kãnẽ tĩ. Ti kurã vỹ kakó nĩ ha. Tag tigrĩn tóg jũ jagy han kỹ kãnẽ tĩ nĩ, Japo ti,” he tóg, ù tỹ kanhkã tá vĩ mũ ti.

¹³ Kỹ mĩg fêr ãn tóg êprã jẽ mũ. Kỹ tóg ùn týtá ãn fi vóg kónãn sór mũ, ù tỹ gĩr vэг mũ ãn fi. ¹⁴ Kỹ ag tóg fi mỹ fêr mág junjun mũ, kónhkó mág fêr ãn ri ke. Kỹ fi tóg tỹ ga kórég ãn ra tẽ tĩ mũ. Tá fi tóg vènh péju kỹ nĩ nĩ, prỹg tãgtũ kri prỹg kuju ki. Kỹ pỹn kórég ãn tóg tá fi vóg tũ nĩ ha, fi vènh péju ja tá. ¹⁵ Kỹ tóg goj var ri ke han mũ, pỹn ti. Ti jẽnkã tá tóg kãkutẽ mũ, goj var ti. Ti tỹ ùn týtá ãn fi nãr han sór vẽ. ¹⁶ Hã ra ga tóg fi mỹ goj ãn tỹ gym ke mũ, goj tỹ mĩg fêr jẽnkã tá kãkutẽ mũ ãn tỹ, kỹ fi tóg ga tigrĩn kren mũ sir. ¹⁷ Kỹ mĩg fêr tóg jũ kỹ tĩ mũ, ùn týtá ãn fi tovãnh kỹ. Kỹ tóg fi krẽ kato vãsãn jé tĩ mũ gé, hã vỹ: ù tỹ Topẽ vĩ ki króm mũ ag, he mũ, fi krẽ ag, hã vỹ: ù tỹ Jesus to krónh ke tũ ag, he mũ, ùn týtá ãn fi krẽ ag.

¹⁸ Kỹ mĩg fêr ãn tóg goj fyr ra tĩ mũ.

13

Mĩg régre ag kãme

¹ Kỹ mĩg ù tóg goj mág kãtã kãkutẽ mũ. Æ pir ra tóg krĩ tỹ 7 (ke) nĩ, nĩka tỹ 10 (ke) ti nĩ gé. Ti krĩ tógfi tóg ti nĩka

kri nýtī, kŷ ti jygi tóg ti krī kri ránrán kŷ nýtī, ti tŷ tŷ pã'i mág nŷn kŷ, goj kátá mŷg ěn ti. Hã ra Topē to vŷ kónãn vĕ sir, ti krī to ránrán kŷ nýtī ěn ti. ² Goj kátá mŷg ěn tóg mŷg rá ri ke nŷ. Ti pĕn tóg urso pĕn ri ke nýtī. Ti jĕnky tóg mŷg kusŷg jĕnky ri ke nŷ. Kŷ mŷg fĕr ěn tóg goj kátá mŷg tŷ pã'i mág pĕ han mŷ, ti tŷ ag nŷja kri nŷ jé, ti tŷ ã jykre tar ěn han jé ke gé, mŷg fĕr jykre ěn ti. ³ Ti krī ŷ fynh ja ag tóg nŷ, kŷ tóg ter kren, hã ra tóg há' he mãn, goj kátá mŷg ěn ti. Ēprã ke kar ag vŷ ti vég mŷ, kŷ tóg ag mŷ e kar tŷ. Ti vŷ kri fig ag tóg mŷ. ⁴ Mŷg fĕr ěn to ag tóg: “Topē vĕ,” he tŷ, ěprã ke kar ag, ti jykre tar tugrŷn, ti tŷ goj kátá mŷg ěn tar han ja tugrŷn. Goj kátá mŷg ěn to ag tóg: “Topē vĕ,” he tŷ gé. “Ū tóg ti ri ke tŷ pĕ nŷgtŷ,” he ag tóg tŷ. “Ū tóg ti tar kãfór tŷ nŷ,” he ag tóg tŷ gé, ěprã ke ag, mŷg ěn to.

⁵ Goj kátá mŷg ěn vŷ vŷ vĕnhmŷ han jĕ nŷ. Á vŷ tŷ tóg Topē kato vãsãn mŷ. Kysã tŷ 42 (ke) ki tóg tar jĕ nŷ, vĕnh kar kri. ⁶ Kŷ tóg Topē to vŷ kónãn mŷ, Topē jygy to ke gé, ti jo ĩn to ke gé, kanhkã tân kar ag to tóg vŷ kónãn mŷ gé. ⁷ Kŷ tóg Topē tŷ ŷn kuprĕg mŷ ag kãgtĕn to vãsãn mŷ gé, kŷ tóg ag tŷ hĕn ri ke mŷ gé sir, goj tân tŷ mŷg ěn ti. Hã ra Topē tóg ver ti to fen nŷ. Kŷ povo kar ag, nação kar ag, pã'i krĕm ke kar ag, ŷ tŷ vyr mŷ vŷ nýtī ěn ag kar vŷ mŷg ěn vŷ hã jĕmĕg mŷ. ⁸ Ēprã ke kar ag vŷ ti to: “Topē vĕ,” he' he tŷ. Ag jãvo ŷ ag jygi tóg ránrán kŷ nýtī, Topē livron ki. Ū tŷ rŷr krŷg ja tŷ venh ke mŷ ěn ag vŷ ki ránrán kŷ nýtī. Topē tŷ nĕn ŷ kar han ke to hã tóg ag jygi ránrán ja nŷgtŷ, livro ěn ki. Cordeiro tŷ ag jagfy ter ja ěn tŷ vĕ, livro ěn ti. Ū tŷ ki ránrán kŷ nýtī ag vŷ mŷg ěn jykre han tŷ nŷgtŷ.

⁹ Ūn nŷgrĕg nýtī ag tŷ tŷ jĕmĕ jé. ¹⁰ Topē tŷ ã ki ge kŷ nýtī ŷ ag to: “nŷgfĕnh kŷ ag nŷtŷnh mŷ, isugrŷn,” hen kŷ ag tóg nŷgfĕnh kŷ nŷtŷnh mŷ, cadeia ki. Ti tŷ ag to: “rógro tŷ ag tóg ag kãgtĕn ke mŷ,” hen kŷ ag tóg rógro tŷ ag kãgtĕn ke mŷ sir. Ū tŷ Topē mŷ vĕnh vin mŷ ěn ag jé to krónh ke tŷg,

ag jé Topē tovãnh tŷg.

¹¹ Kŷ sóg mŷg ŷ vég mŷ gé. Ga kátá tóg kãkutĕ mŷ. Nŷka régre ti nŷ, cordeiro nŷka ri ke. Ti vŷ tóg hã ra mŷg fĕr ěn vŷ ri ke nŷ. ¹² Goj kátá mŷg ěn rŷnve tóg ã tŷ han mŷ kar hyn han tŷ, ã jykre tar ěn ti, ga kátá mŷg ti. Kŷ tóg ěprã ke kar ag to vãsãn mŷ, ag tŷ goj kátá mŷg ěn to: “Topē vĕ,” he jé, ŷn ter kren mŷ ěn to. ¹³ Ga kátá mŷg tag vŷ nĕn ve vãnh tŷ hĕn ri ke hyn han mŷ. Pŷ tŷ kanhkã tá kãtĕre han tóg tŷ, ěprã ke kar ag rŷnve. ¹⁴ Ti tŷ ěg tŷ nĕn han vãnh tŷ hĕn ri ke hyn han kŷ tóg ěprã ke kar mŷ ón mŷ, ag tŷ ti kamĕg jé. Goj kátá mŷg ěn rŷnve tóg milagre tŷ hĕn ri ke hyn han mŷ. Kŷ tóg ěprã ke ag mŷ ke mŷ, ag tŷ goj kátá mŷg kãggrã han jé. Ag tŷ mŷg ěn fynh mŷ ra tóg ter ja tŷ nŷ, hã kŷ tóg vĕnh kar mŷ: “ha ti kãggran,” he mŷ, ga kátá mŷg ěn ti. ¹⁵ Kŷ tóg goj kátá mŷg kãggrã ki hu he mŷ, kŷ tóg rŷr mŷ, ti kãggrã ti, kŷ tóg vŷ mŷ gé. Kŷ tóg ŷ tŷ ti to: “Topē vĕ,” he jãvãnh ěn ag kãgtĕn kãn mŷ sir, ti kãggrã rŷr jĕ ěn ti. ¹⁶ Ga kátá mŷg ěn tóg tŷ ěprã ke kar ag kri ke nŷ, ŷn mág ag kri, ŷn kãsir ag kri ke gé, ŷn rico ag kri ke gé, ŷn jagãgtar ag kri ke gé, ŷ tŷ tŷ camarada nýtī ag kri ke gé, ag patrão ag kri ke gé. Kŷ tóg ag kar to vãsãn mŷ, ag tŷ ãjag pĕgja tá ãjag nŷgĕ pãnŷ ki ti jŷji ránrán jé, ke tŷ nŷ kŷ ti nŷmero ti. ãjag kakã ki ag tóg ti jygy ránrán mŷ gé. ¹⁷ Ū tŷ gen kŷ ránrán kŷ nýtī ag hã tóg nĕn ŷ comprar he tŷ, nĕn ŷ vender he tŷ gé inhã. Ūn rá tŷ ag vŷ nĕn ŷ comprar he mãn ke tŷ nŷgtŷ ha. Vĕnh rá tag vŷ tŷ ga kátá mŷg ěn jygy nŷ, ke tŷ nŷn kŷ ti nŷmero ti. Ti nŷmero vŷ ti jŷji tó tŷ gé.

¹⁸ Ūn krī há ag hã tóg ti nŷmero to jykrĕn há han ke mŷ. Ūn krī tŷ ěn ag pi(jé) to jykrĕn ke mŷ', ti nŷmero to. Ēprã ke jygy vĕ, ti nŷmero ti, hã vŷ: 666, he mŷ.

14

Ūn krenkren kŷ nýtī ag jãn

¹ Kŷ sóg ki ěvãnh kŷ cordeiro ěn ve mãn mŷ. Pãnónh kri tóg jĕ nŷ, pãnónh

tŷ Sião he mŷ ěn kri, cordeiro ěn ti. Ũn e ag tóg ti mré tá nŷtĭ, ũ tŷ 144 mil (ke) ag. Cordeiro ěn jyjy tóg ag kakã ki rán ky nĭ, ũ tŷ ti mré tá nŷtĭ ag kakã ki. Cordeiro ěn jóg jiji vŷ ag ki rán ky nĭ gé. ² Ky sóg kanhkã tá něn ũ měg mŷ. Tŷ tóg sa krog mě tĭ, tŷ tóg ta tŷ tŷrŷr he ri ke tĭ gé. Ky tóg tŷ ag tŷ vãkyn jafã tŷ harpa kyn ěn ri ke tĭ gé, ti kyr ti. ³ Vĕjãn tãg tóg ag tóg mŷ gé, něn ně tŷ 4 (ke) ěn ag rĭnve, kófa ag rĭnve ke gé, nĭgja sĭnvĭ ěn tá. Ũ tŷ 144 mil (ke) ag vŷ Topĕ jé tãg tag tóg há nŷtĭ, ěn ag tãvĭ. Ęprã ke ja ag vĕ, hã ra ag tóg krenkren ky nŷtĭ, ũ tŷ ti jãn tãg tóg mŷ ěn ag. ⁴ Jãnhkri ag nŷtĭ. Ag pi(jé) fag vóg ja nĭgtĭ', cordeiro mré mŷ ja ag tóg nĭgtĭ, ag tŷ tŷ ěprã ke ra. Ęprã ke ag kãmĭ tóg ag kygãm ja nĭ, cordeiro ti. Ky ag tóg tŷ Topĕ tŷ nŷtĭ, cordeiro tŷ ke gé. Ag mŷ ag tóg há pĕ nŷtĭ. ⁵ Ag pi(jé) ũ mŷ ón ja nĭgtĭ'. Kygnĕ ja tŷ pĕ ag tóg nĭgtĭ.

Topĕ tŷ jĕnĕ jafã tãgtŷ ag

⁶ Ky sóg Topĕ tŷ jĕnĕ jafã ũ vĕg mŷ gé. Kanhkã krĕm tóg tĕ tĭ mŷ. Ky tóg Topĕ vĭ ma kãtĭ mŷ, Topĕ vĭ ěn vŷ tŷg' henh ke tŷ nĭ. Ti tŷ ěprã ke kar ag mŷ Topĕ vĭ tónh ke vĕ, nação kar ag mŷ, povo kar mŷ ke gé, pã'i krĕm ke kar ag mŷ, vyr mŷ vĭ nŷtĭ kar ag mŷ ke gé. ⁷ Ky tóg prĕr mŷ sir. "Topĕ hã kamĕg nĭ, ti hã to: ũn mág vŷ tŷ ti nĭ, hemnĭ," he tóg, Topĕ tŷ jĕnĕ jafã ěn ti. "Ti kurã vŷ hur jun. Ęprã ke ag jykre tugnŷm jé tóg ke mŷ ha. Ũ tŷ kanhkã han mŷ mŷ: "Topĕ vŷ tŷ ã nĭ," hemnĭ, ũ tŷ ga han mŷ ěn mŷ, ũ tŷ goj han mŷ ěn mŷ, goj nĭhŷg mré hã. Ęn hã mŷ: "Topĕ vŷ tŷ ã nĭ," hemnĭ," he tóg, Topĕ tŷ jĕnĕ jafã ěn ti.

⁸ Ti nón Topĕ tŷ jĕnĕ jafã ũ tóg jun mŷ gé, ky tóg: "kókĕn ky tóg nŷ nĭ," he mŷ. "Cidade tŷ Babilônia vŷ kókĕn ky nŷ ha," he tóg. "Ęprã ke kar to tóg vãsãn ja nĭ, Babilônia to pã'i ti, ag tŷ ti mré ajag prŷ tŷ fag mré nŷgnŷ jé, fag tŷ ti ri ke ajag mén tŷ ag mré nŷgnŷ jé, ky tóg vĕnh kar tŷ ti mré vinho fa pĕ kron ri ke nĭ," he tóg, Topĕ tŷ jĕnĕ jafã ũ ěn ti.

⁹ Ky Topĕ tŷ jĕnĕ jafã ũ tóg ag nón kãtĭ mŷ gé. Ęn vŷ prĕr ky: "Ėprã ke ũ ag tóg mĭg to: topĕ vĕ, he ja nĭgte..!" he mŷ, prĕr ky. "Ė..Ti kãggrã to ag tóg: topĕ vĕ, he ja nĭgte..! Ajag kakã ki ag tóg ti rá han ja nĭgte..! Ag nĭgé pãnĭ ki ag tóg ránrán ky nŷtĭ gé..!" ¹⁰ Ęn ag vŷ Topĕ tŷ ag to jŷ jagy han venh ke mŷ ha..! Ky tóg ag tŷ vinho kron ri ke nŷ nĭ ha..! Topĕ vŷ jŷ jagy han ky jĕ ha..! Ky ti tŷ ag to jŷnh ke tóg kar ky nŷ ha..! Ky tóg ěg tŷ vinho tŷ copo fãn ky fĕg ěn ri ke nĭ ha..! ti tŷ ag to jŷnh ke ti..! Topĕ tŷ vĕnh kãn ky jĕ to ken hã vĕ..! Ũ tŷ mĭg to: topĕ vĕ, he ja ěn ag vŷ jagãgtar mág venh ke mŷ ha..! cordeiro rĭnve..! Topĕ tŷ jĕgnĕ jafã ag kar rĭnve ag jagtar kãn ky nŷtĭ ha..! Pĭ ki ag tóg jagãgtar ke mŷ ha..! pó tŷ enxofre pŷr nĭja ki ke gé, vãn pŷr nĭja ri ke ěn ki..! ¹¹ Ag tŷ pĭ ki jagãgtar mŷ ěn nĭja tóg kanhkã to tãpŷr mŷ ha..! Tŷg' henh ke tŷ ti nĭ, pĭ ěn ti..! Ũ tŷ mĭg to: topĕ vĕ, he mŷ ěn ag vŷ vĕnhkãnkãn ke tŷ pĕ nĭ..! ũ tŷ ti kãggrã to: topĕ vĕ, he mŷ ěn ag kar ti..! ũ tŷ ti jyjy tŷ ránrán ky nŷtĭ ěn ag kar ti..! Vĕnhkãn ke tŷ ag nŷtĭ ha..! kurã ki, kuty mré hã..!" he tóg, prĕr ky, Topĕ tŷ jĕnĕ jafã ũ ěn ti.

¹² Ũ tŷ Topĕ ki ge ky nŷtĭ ag jé ti to krónh ke tŷg, ag jé Topĕ tovãnh tŷg, ũ tŷ Topĕ vĭ kri fig mŷ ag, ũ tŷ Jesus to tar nŷtĭ ag.

¹³ Ky sóg kanhkã tá vĕnh vĭ ũ měg mŷ gé. Ky tóg: "tag rán nĭ, ha mĕ," he mŷ, ũ tŷ kanhkã tá vĭ mŷ ti. "Ũ tóg ěg Senhor ki ge ky nŷtĭ, gen ky ag tóg kãgter ja nĭ. Ęn ag mŷ tóg sér tãvĭ tĭ ha," he tóg, ũ tŷ kanhkã tá vĭ mŷ ti. Ky Topĕ kuprĭg tóg: "hŷ," he mŷ gé. "Ag rãnrãj kaja vĕg ag tóg mŷgtĭ, ky ag tóg ag rãnrãj to vĕnhkãn ky nŷtĭ ha," he tóg, Topĕ kuprĭg ti, ũn kãgter mŷ ag to, ũ tŷ ěg Senhor ki ge ky nŷtĭ ag to.

Topĕ tŷ jĕnĕ jafã ag tŷ ěprã ke ag vóg kónãn

¹⁴ Ky sóg kanhkã góg kupri vĕg mŷ gé sir. Ũ tóg kanhkã góg ěn kri nĭ nĭ, tŷ tóg ěprã ke nĭ ve nĭ. Hã ra tóg krĭ tógfĭ

tý ouro nĩ nĩ, kŷ tóg ěg tŷ tŷ trigo kre jafã vyn kŷ nĩ nĩ gé. Jukén kŷ tóg nŷ, trigo kre jafã ěn ti. ¹⁵ Kŷ Topě tŷ jěně jafã ũ tóg kãtĩ mũ gé, Topě jo ĩn kãtã. Kŷ tóg ũ tŷ kanhkã góg kri nĩ ěn mŷ: “trigo kre jafã tŷ krenh tŷg nĩ,” he mũ. “Tŷ ti krenh ke kurã vĕ. Vĕnh kãn kŷ ag nŷtĩ nĩ, ěprã ke ag,” he tóg. ¹⁶ Kŷ ũ tŷ kanhkã góg kri nĩ ěn tóg trigo kre jafã ěn tŷ krenh tĩ mũ.

¹⁷ Kŷ sóg Topě tŷ jěně jafã ũ vĕg mũ gé. Topě jo ĩn kãtã tóg kãkutĕ mũ. Uva kre jafã vyn kŷ tóg tá kãkutĕ mũ. ¹⁸ Kŷ Topě tŷ jěně jafã ũ tóg jun mãn mũ gé. Topě jo ĩn kãtã tóg kãkutĕ mũ gé, Topě mŷ nĕn ũ pũn jafã ěn tá. Topě tŷ jěně jafã tag vŷ pĩ ki rĩr tŷgtĩ. Kŷ tóg ũ tŷ uva kre jafã vãg mũ ěn mŷ: “uva kre jafã tŷ krenh tŷg,” he mũ. “Ga kri ti nŷtĩ, uva kanĕ ti. ěn krenh tŷg. Rã há ti nŷtĩ ha,” he tóg. ¹⁹ Kŷ tóg tĩ mũ, Topě tŷ jěně jafã ěn ti. Uva kanĕ krég tóg mũ sir. Kŷ tóg uva jĕgmĩ jafã ki ag vãm mũ, hã vŷ: Topě tŷ vĕnh kar to jũ, he mũ, hã vŷ: uva jĕgmĩ jafã, he mũ. ²⁰ Cidade fyr tá tóg jĕ nĩ, uva jĕgmĩ jafã ěn ti, kŷ ag tóg uva jĕgmĩg mũ sir, Topě tŷ jěně jafã ěn ag. Kŷ ag tóg tá ag kyvĕnh kujĕg mũ, ěprã ke ag kyvĕnh ti, kŷ tóg tãra tĩ mũ, 300 (ke) quilômetros ra, ag kyvĕnh ti. Tŷ tóg goj mág nŷ ve nĩ, ag kyvĕnh ti. Cavallo tŷ kã jĕ ra tóg pun kenh ke mũ vĕ.

15

Topě tŷ jěně jafã ag tŷ ěprã ke ag vóg kónãn mãn

¹ Kŷ sóg kanhkã tá nĕn ũ vĕg mũ gé. Inh mŷ tóg e tĩ, isŷ nĕn nĕ ěn ve kŷ, kŷ tóg inh kanĕ jun mũ. Topě tŷ jěně jafã tŷ 7 (ke) ag vĭgve inh. Ga kri ke ag vóg kónãn jĕ ag tóg ke mũ, vógvóg tŷ 7 (ke) ki. Ag tŷ ga kri ke ag vóg kónãn kar kŷ Topě tóg jũ mãn ke tũ nĩ ha. ² Kŷ sóg goj tŷ vidro kãki pĩ gru vĕg mũ. Kŷ sóg ũ ag vĭgvĕg mũ gé, ũ tŷ mĭg ěn kato vãsãnsãn mũ ěn ag. Ag pi(jé) ãjag tŷ tŷ ěprã ke nŷtĩ ra mĭg kãggrã ěn to há nŷtĩ ja nĭgtĩ, ag pi(jé) vĕnh ki ti número rán ja nĭgtĩ, ti jyjy ti. Ag pi(jé) mĭg vĩ kri nĩm ja nĭgtĩ. Hã kŷ ag vŷ goj tŷ vidro

jo nŷtĩ, kŷ ag tóg vãkyn jafã tŷ harpa vyn kŷ nŷtĩ nĩ, Topě tŷ ag mŷ harpa vin mũ ěn. ³ Kŷ ag tóg Topě mŷ rãnrãj tĩ tŷ Moisés tŷ jĕ ěn tóg mũ, ti tŷ jãn ti. Cordeiro ěn mŷ ag tóg jãn mũ, ha mĕ: “Topě kósin vŷ tŷ ã nĩ, pã'i mág vŷ tŷ ã nĩ, vĕnh kar kri ke vŷ tŷ ã nĩ,” he ag tóg mũ, cordeiro mŷ, jãn kŷ. “Nĕn ũ há tãvĩ han ja ã tóg nĩ, ge ve ja tũ ěg tóg nŷtĩ. Ā jykre vŷ kuryj tãvĩ nŷ, ki hã tóg ã tóg tŷgtĩ. Povo kar kri ã tóg jĕ nĩ. ⁴ Vĕnh kar ag vŷ ã kamĕg tĩ, pã'i mág kar ag. Vĕnh kar ag vŷ ã jiji to: “ũn mág vŷ tŷ ti nĩ,” he tĩ. Ā hã ne ã pir mŷ há nĩ. Povo kar tóg ã tá junjun ke mũ, kŷ ag tóg ã mŷ: “Topě vŷ tŷ ã nĩ,” hĕnh ke mũ. Ā jykre kuryj ěn ve kãn jĕ ag tóg ke mũ, povo kar ag,” he ag tóg mũ, jãnjãn kŷ, ũ tŷ mĭg kato vãsãnsãn mũ ěn ag.

⁵ Kar kŷ sóg kanhkã tá Topě jo ĩn vĕg mũ. Ti jãnkã nón ag tóg mũ, kur tŷ ĩn ěn róm kŷ, Topě nĭg jafã ěn. ⁶ Kŷ Topě tŷ jĕgnĕ jafã tŷ 7 (ke) ěn ag tóg tá kãpa mũ, ũ tŷ ga vóg kónãn ke mũ ěn ag. Kur kupri jãnhkri rĩnh kŷ ag tóg kãmũ mũ, pyrfé tŷ kur rĩnh kŷ, kŷ ag tóg ouro tŷ vĕsógfĩn kŷ nŷtĩ gé, ãjag fe kri. ⁷ Kŷ nĕn nĕ tŷ 4 (ke) ěn ag kãmĩ ũ tóg ag mŷ ouro tŷ pĕnky junjun mũ, Topě tŷ jĕgnĕ tŷ 7 (ke) ěn ag mŷ. Pĕnky tŷ 7 (ke) junjun ag tóg mũ, ag mŷ. Fór ti nŷtĩ, pĕnky ti, Topě jũ tŷ. Topě vŷ tũ' hĕnh ke tũ pĕ nĩ. Ti jũ tŷ tóg fór nŷtĩ, pĕnky ti. ⁸ Kŷ Topě jo ĩn ěn krĕm tóg nĭja nĩ. Topě tá tóg tũmtũm ke kãtĩ mũ, nĭja ěn ti, Topě tŷ tŷ ũn mág nĩn kŷ, ti tar nĩn kŷ. Topě tŷ jĕgnĕ jafã tŷ 7 (ke) ěn ag tŷ ga vóg kónãn ke to hã ũ tóg Topě jo ĩn ěn kãra rãnh ke tũ nĩ.

16

Topě jũ

¹ Kŷ sóg vĕnh vĩ ũ jĕmĕg mũ, Topě jo ĩn ěn kãtã. Topě tŷ jĕgnĕ jafã tŷ 7 (ke) ěn mŷ tóg vĩ mũ, ũn vĩ mũ ěn ti, kŷ tóg: “pĕnky tŷ funfór ěn tŷ ga kri kugjĕn mũjĕg,” he mũ.

² Kŷ Topě tŷ jěně jafã ũ tóg tĩ mũ, ti pĕnky ki nĩ ěn tŷ ga kri kujĕn jĕ. Kŷ ũ tŷ mĭg ěn jiji tŷ rãnrãn kŷ nŷtĩ ěn ag kar vŷ fugfóm jagy han mũ, kaga jagy. Ũ

tý mĭg kăggrá to: “Topě vŷ tý ti nĭ,” he mŭ ag kar vŷ fugfóm kăn mŭ.

³ Kŷ Topě tý jĕnĕ jafă ũ tóg goj kafă tŭ ki ă pĕnky ki nĭ ěn kujĕg mŭ gé. Kŷ goj tóg vĕnh kyvénh ri ke nĭ ha, ag tý ũ tănh mŭ kyvénh ěn ri ke. Kŷ goj kămĭ mŭ kar ag vŷ kăgter mŭ ha.

⁴ Kŷ Topě tý jĕnĕ jafă ũ tóg ă pĕnky ki nĭ ěn kujĕg mŭ gé, pĕnky tăgtŭ vĕ sir. Goj mág mré goj kăsir kar ki tóg kujĕg mŭ, ti tŭ ti, goj nĭhŷg kar ki ke gé. Kŷ tóg vĕnh kyvénh kar nŷtĭ ha, goj kar ti. ⁵ Kŷ ũ tý goj ki rĭr tĭ ěn tóg: “ŭn há vŷ tý ă nĭ,” he mŭ, Topě mŷ. “Văsŷ ă tóg nĭ ja nĭgtĭ, kŷ ă tóg ŭri nĭ nĭ gé,” he tóg mŭ, Topě mŷ. “Vĕnh jykre há han kŷ ă tóg nĭ nĭ. ⁶ ũ tý ă ki ge kŷ nŷtĭ ag kăgtĕn ag tóg, ũ tý ă vĭ tó tĭ ag mré hă. Kŷ ă tóg ag mŷ vĕnh kato vĕnh kyvénh nĭm mŭ sir, ag tý kron jé. Ag tý ag tý ag kăgtĕn kajăm hă vĕ,” he tóg, Topě mŷ, Topě tý jĕnĕ jafă ti.

⁷ Kŷ sóg vĕnh vĭ ũ jĕmĕg mŭ gé. Topě mŷ nĕn ũ pŭn jafă tá tóg vĭ mŭ, ũn vĭ mŭ ti, kŷ tóg: “Topě vŷ tý ă nĭ, pă'i vŷ tý ă nĭ, vĕnh kar kri ke vŷ tý ă nĭ,” he mŭ. “Kuryj ti nĭ, ă jykre ti, kŷ ă tóg ki hă tó tĭ, kŷ ă tóg ki hă ag vóg kónăn tĭ gé,” he tóg mŭ, ũn vĭ mŭ ěn ti.

⁸ Kŷ Topě tý jĕnĕ jafă ũ tóg ă pĕnky ki nĭ ěn kujĕg mŭ gé. Pĕnky tý 4 (ke) vĕ sir. Ră ki tóg ă tŭ kujĕg mŭ. Kŷ ră tóg vĕnh kar kri hupŭn jagy han mŭ, kŷ ag jagtar mŭ. ⁹ Kŷ ag tóg kugpŭr mŭ sir, vĕnh kar, rŷ jagy tý. Kŷ ag tóg Topě to vĭ kónăn mŭ sir, ti tý ag vóg kónăn tigrĭn. Ge ra ag tóg ăjag jykre tovănh sór tŭ nŷtĭ, Topě mŷ ag tóg vĕnh vin sór tŭ nŷtĭ.

¹⁰ Kŷ Topě tý jĕnĕ jafă ũ tóg ă tŭ kujĕg mŭ gé. Pĕnky tý 5 (ke) vĕ sir. Mĭg ěn nĭgja kri tóg ă tŭ kujĕg mŭ. Kŷ tóg kuty nŷ, mĭg ěn krĕm ke kar ag mŷ. Kŷ tóg vĕnh kar mŷ e tăvĭ tĭ. Kaga jagy han ag tóg mŭ, ag fugfóm to. ăjag kaga jagy tigrĭn ag tóg ăjag nŭnĕ kyprăg mŭ. ¹¹ Kŷ ag tóg Topě tý kanhkă tá nĭ ěn mŷ vĭ kónăn mŭ, ag kaga to, ag tý ti jagy vĕg mŭ kar to. Ge ra ag tóg ăjag jykre kórĕg tovănh sór tŭ nŷtĭ.

¹² Kŷ Topě tý jĕnĕ jafă ũ tóg ă tŭ kujĕg mŭ gé. Pĕnky tý 6 (ke) vĕ sir. Goj tý Eufrates ki tóg ă tŭ kujĕg mŭ. Kŷ tóg tóg kăn mŭ, goj tý Eufrates ti. Hă kŷ pă'i tý ră jur ja tá kămŭ ěn ag tóg kămŭ mŭ ha, kŷ goj tóg ja ěn vŷ tý ag japry nŷ ha, ag jamĭn. ¹³ Kŷ sóg vĕnh kuprĭg tăgtŭ vĕg mŭ, hă ra tóg tý pépo ve nŷtĭ, vĕnh kuprĭg ag. ũ tóg mĭg fĕr ěn jĕnkă tá kăkutĕ mŭ, ũ tóg goj kătă mĭg ěn jĕnkă tá kăkutĕ mŭ, ũ tóg ón kŷ Topě vĭ tó tĭ ěn jĕnkă tá kăkutĕ mŭ gé. ¹⁴ Japo ag vĕ, vĕnh kuprĭg tý tý pépo nŷtĭ ve ěn ag, hă ra ag tóg ěg tý nĕn han vănh hyn han mŭ. Kŷ ag tóg ěpră ke to pă'i kar ag mré vĕmĕn mŭ gé, ag tý vĕnh génh ke to vĕnh măn jé, Topě tý ag mŷ kură nŷ ěn ki. Topě hă ne tý ũn mág nĭ'.

¹⁵ “Ha vé, ăjag tý nĕn ũ péju(g) tĭ ěn kătĭg ri ke ti nĭnh mŭ, inh kătĭg măn ke ti. ăjag nŭgnŭr tŭ nŷtĭn kŷ tóg há tĭ, ăjag kur kynkar kŷ nŷtĭn kŷ tóg há tĭ. Kŷ mŷ sér nŷtĭmnĭ. Kŷ ăjag tóg kator nŷtĭnh ke tŭ nĭ. Mŷ'ăg'ăg ke tŭ ăjag nŷtĭ, ũ ag tý ăjag vĕg mŭ ra,” he tóg, ěg Senhor ti, ěg mŷ.

¹⁶ Japo tag ag vŷ pă'i kar tý vĕnh măn han mŭ, ěmă tý Armagedom tá, Hebreu vĭ ki ěmă ěn jygy vĕ.

¹⁷ Kŷ Topě tý jĕnĕ jafă ũ tóg ă tŭ kujĕg mŭ gé. Pĕnky tý 7 (ke) hă vĕ. Kanhkă krĕm tóg ă tŭ kujĕg mŭ. Kŷ nĭgja sĭnvĭ ěn tá, Topě jo ĭn kăkă nĭgja ěn tá vĕnh vĭ tóg mĕ há ti, kŷ tóg: “nĕn kar tóg kar kăn kŷ nŷ ha,” he mŭ, vĕnh vĭ ti. ¹⁸ Kŷ ta tóg kómkom ke mŭ, tŷrŷr he tóg mŭ gé, kŷ ga vŷ ragra ke jagy han mŭ gé. Ga tý ragra ke tý ge ve ja tŭ ěg tóg nŷtĭ. ěg tý ga mĭ mŭn kă tóg ragra ke tý ge han ja tŭ nĭ. ¹⁹ Cidade mág ěn tóg vĕnh kăpóv kŷ nŷ ha, vĕnh kăpóv tăgtŭ tý. Kŷ ga kar mĭ cidade tóg kókĕn kŷ nŷtĭ nĭ. Topě pi(jé) cidade tý Babilônia kă jatu ja nĭgtĭ'. Cidade ěn ki ke ag to tóg jŭ tăvĭ han mŭ, Topě ti, ag to tóg fe gŷv han mŭ. Hă kŷ tóg ag vóg kónăn jagy han mŭ, kŷ tóg ěg tý vinho kron ri ke nĭ. ²⁰ Kŷ goj văso kar tóg tŭ nŷtĭ ha ke gé, pănónh kar tóg tŭ nŷtĭ gé. ²¹ Kŷ

nāfy tóg vár mū gé. Éhé tāvī ti nī, nāfy ěn ti, ũn pir tóg quilo tỹ hēn ri ke nī, kukryr tỹ nāfy ěn. Ęprā tóg vár mū. Kỹ ěprā ke ag tóg Topē mỹ vī kónān mū gé sir, nāfy tag to, ti jagy tāvī nīn kỹ.

17

Ũn tỹtá kórég fi

¹ Kỹ Topē tỹ jēnē jafā ũ tóg inh ki jun mū, ũ tỹ pénky mǎn mū ja ěn ag kā ũ. Kỹ tóg inh mỹ: “kunīg,” he mū. “Nhỹ ā mỹ cidade mág ti ven, cidade tỹ goj tỹ hēn ri ke tá nỹ ěn ti. Cidade ěn ki ke ag vỹ ũn mén (ka)mē fi ri ke nỹtī, kỹ Topē vỹ ag vóg kónān ke mū, ũn mén (ka)mē fi ri ke ěn ag. ² Pǎ'i kar vỹ fi mré nỹ ja nĩgtī, ũn mén (ka)mē ěn fi mré. Ęprā ke kar mỹ tóg sér tī, fi jykre ti, kỹ tóg ag tỹ kronkron kỹ kǎgter ri ke nī, ag tỹ ũn mén (ka)mē ěn fi mré nỹ ti,” he tóg inh mỹ, Topē tỹ jēnē jafā ti.

³ Kỹ Topē kuprīg tóg inh krīn mū, kỹ sóg nén nē ve kỹ ga kórég ra tī mū. Topē tỹ jēnē jafā ěn vỹ inh pére tī mū. Tá ũn tỹtá fi tóg nī nī. Fi mēg tỹ mĩg kri fi tóg nī nī, hǎ ra tóg kusũg jē, fi mēg ti. Vēnh jygji tóg fi mēg kri ránrán kỹ nỹtī, kỹ tóg vēnh kri tỹ rũm ke kỹ jē, vēnh jygji rágrá tỹ. Vēnh jygji ěn tóg Topē to vī kónān kỹ nỹtī. Fi mēg vỹ ā pir ra krī tỹ 7 (ke) nī, nīka tỹ 10 (ke) ti nī gé.

⁴ Ũn tỹtá ěn fi vỹ kur kusũg tu kỹ nī nī, kur kósóg pē. Ouro tu fi tóg nī gé, pó sīnvī, pérola. Ouro tỹ copo mǎn kỹ fi tóg nī nī. Hǎ ra tóg nén ũ kórég kar tỹ fór jē, nén ũ kavéj kar tỹ, copo ti. Fi tỹ vēnh jykre pǎno han mū to ken hǎ vē.

⁵ Fi jiji vỹ fi kakā ki rán kỹ nī, ũ tóg ā vī ki fi jygy tag mē ja tũ nī ver. Hǎ ra tóg: “Babilônia hǎ vē,” he mū, fi jiji ti. “Ũn mág vỹ tỹ inh nī,” he tóg. “Ũn mén (ka)mē kar fag mỹnh vỹ tỹ inh nī, ũ tỹ nén ũ kavéj kar han tī ag mỹnh vỹ tỹ inh nī, ěprā, ag tỹ inh jykre han kỹ,” he tóg mū, fi jygy ti. ⁶ Hǎ ra fi tóg kron kỹ ter nī, fi tỹ ũ tỹ Topē ki ge kỹ nỹtī ag kyvénh kron kỹ. Ũ tỹ hēn ri ke ag kǎgtén ja ag tóg nĩgtī, Jesus tigrīn, ag tỹ Jesus tovǎnh sór tũ tigrīn, hǎ ra fi tóg ag kyvénh kron kǎn ja nī.

Inh mỹ tóg e tī, sỹ fi ve kỹ. ⁷ Kỹ Topē tỹ jēnē jafā tóg inh mỹ: “mỹ ā mỹ e?” he mū. “Nhỹ ā mỹ fi kǎmén, fi mēg tỹ mĩg ti ke gé, fi mēg krī tỹ 7 (ke) ěn, fi mēg nīka tỹ 10 (ke) ěn, fi tỹ kri nī jafā ěn ti,” he tóg, Topē tỹ jēnē jafā ti. ⁸ “Fi mēg tag vỹ vǎsỹ jē ja nĩgtī. Ũri tóg ki tũ nī, hǎ ra tóg kǎnhmar nũgme tá kǎkutēnh ke mū, Topē tỹ ti kókén pē han jē. Kỹ tóg ěprā ke ag mỹ e tĩnh mū, ag tỹ fi mēg tag venh ken kỹ, ũn jyggy tỹ Topē livro ki rán kỹ nỹtī tũ ag mỹ. Topē tỹ nén (ũ) kar han to hǎ tóg ag rán ja tũ nī, kỹ ag tóg rĩnrĩr ke tũ nỹtī. Ęn ag mỹ tóg e tĩnh mū, ag tỹ fi mēg tỹ mĩg ven kỹ. Vǎsỹ tóg nī ja nĩgtī, kỹ tóg ver ki tũ nī, hǎ ra tóg kejēn kǎtīg mǎn ke mū ha.

⁹ Topē tỹ ũn kanhrǎn mū ěn ag hǎ vỹ fi mēg to jykrén ke mū. Ti krī tỹ 7 (ke) vỹ tỹ pǎnónh tỹ 7 (ke) nỹtī. Pǎnónh ěn kri fi tóg nī nī, ũn tỹtá kórég ěn fi. Pǎ'i tỹ 7 (ke) to ke vē gé, hǎ ra, ti krī tỹ 7 (ke) ěn ti. ¹⁰ Pǎ'i tỹ 5 (ke) vỹ hur tũg, ũn pir vỹ ũri nī nī, ũn pir ũ vỹ kar kỹ kǎtīg ke mū gé. Ti kǎtīg ken kỹ tóg nĩg sī pē han ke mū, ũ tỹ ěgno ěn ti. ¹¹ Fi mēg tag, ũ tỹ vǎsỹ nī ja kar kỹ ũri kǎ nī tũ ěn vỹ tỹ pǎ'i ũ nī gé. Pǎ'i tỹ 8 he mū vỹ tỹ ti nī. Pǎ'i tỹ 7 (ke) ěn mré ke vỹ tỹ ti nī gé. Topē vỹ ti tỹ tũ' henh ke mū gé.

¹² Ti nīka tỹ 10 (ke) vỹ tỹ pǎ'i tỹ 10 (ke) nỹtī gé. Ęn ag vỹ ver kǎmũ tũ nỹtī. Fi mēg mré ag tóg tỹ pǎ'i nỹtĩnh ke mū, hǎ ra ag tóg nĩg sī pē han ke mū gé. ¹³ Jagnē mré ag tóg vēnh jykre pir han ke mū, pǎ'i tag ag, fi mēg ěn mré. Fi mēg mỹ ag tóg vēnh vin ke mū. ¹⁴ Cordeiro ěn kato ag tóg vǎsǎnsǎn ke mū. Hǎ ra cordeiro tóg ag tỹ hēn ri kenh ke mū, ti mré ke ag mré, ũ tỹ ti tovǎnh ja tũ ag mré, ũn kuprēg kỹ nỹtī ag mré. Kỹ cordeiro ěn vỹ tỹ pǎ'i kar kri ke jē. Pǎ'i mág ag kar kri tỹ pǎ'i ti jē mỹr,” he tóg inh mỹ, Topē tỹ jēnē jafā ti.

¹⁵ Kỹ tóg inh mỹ: “goj ve ja ā nī gé,” he mū. “Goj ěn tá fi tóg nī, ũn tỹtá kórég ěn fi. Povo kar to ken hǎ vē, hǎ vỹ: goj, he mū, ěprā ke kar to ken

hã vĕ, nação kar to ken hã vĕ, vyrmy vĭ nýtĭ ag kar to ken hã vĕ gé, hã vỹ: goj, he mŭ,” he tóg. ¹⁶ “Kỹ fi mĕg vỹ ti nĭka tỹ 10 (ke) ěn mré (tóg) fi to kórég tãvĭ nýtĭnh ke mŭ. Fi tũ kunũnh kãn jé ag tóg ke mŭ, fi kur mré hã, kỹ fi tóg kator nĭnh ke mŭ, ũn kórég ěn fi. Fi nĭ ko jé ag tóg ke mŭ gé, kỹ ag tóg fi pũn ke mŭ gé. ¹⁷ Ag tỹ ki kagtĭg ra Topĕ tóg ag krĭn tĩ, ag vatánh tá, kỹ ag tóg Topĕ tỹ ag mỹ fi to vĕnh jykre nĭv ěn hã han tĩ. Topĕ tỹ ag krĭn kỹ ag tóg jagnĕ mré vĕnh jykre pir hã han tĩ, kỹ ag tóg fi mĕg mỹ vĕnh vin tĩ gé, pã'i tỹ 10 (ke) ěn ag. Gen kỹ ag tóg nĕn kar kãnkãn ke mŭ ěn pétĕm ke mŭ, Topĕ tỹ vãsỹ tó ja ěn kar ti,” he tóg, Topĕ tỹ jĕnĕ jafã ti.

¹⁸ “Kỹ ũn týtã kórég ěn fi, ã tỹ ũn vég mŭ ěn fi vỹ tỹ cidade mág ěn nĭ. Ęprã pã'i kri ke kar fi nĭ,” he tóg inh mỹ, Topĕ tỹ jĕnĕ jafã ěn ti.

18

Babilônia tỹ tũ' he

¹ Kar kỹ sóg Topĕ tỹ jĕnĕ jafã ũ vég mŭ gé. Kanhkã tá tóg kãtére mŭ. Tar pĕ tóg jĕ, jĕngrĕ tóg jĕ gé, kỹ ti jĕngrĕ tóg kurã han mŭ, ěprã, Topĕ tỹ jĕnĕ jafã ěn ti. ² Ęn vỹ prĕr mŭ. “!..Kókén kỹ ti nỹ ha..!” he tóg mŭ, prĕr kỹ. “!..Babilônia vỹ kókén kỹ nỹ, cidade mág ěn ti..!” he tóg. “!..Japo ag, vĕnh jagrĕ kórég ag vỹ tá ěmã nýtĭ ha..! Jĕsĭ kavĕj kar, sĕsĭ kórég kar vỹ tá nýtĭ ha, cidade jy ró ěn kãmĭ..! ³ Ęprã ke kar vỹ cidade ěn jykre han ja nĭgte..! Kỹ tóg ag tỹ ũ mré nỹ kónãn ěn ri ke ne..! Vinho kron mág ri ke ti ne..! cidade ěn jykre ti..! Ęprã pã'i ag vỹ tá vĕnh jykre han ja nĭgte..! Kỹ tóg ũn týtã kórég fi mré nỹ ri ke nĭ, ag jykre kórég ti..! Nĕn ũ vender he tĩ ag vỹ cidade ěn tigrĭn rico nýtĭ ja nĭgte..! tá ke ag tỹ rico tãvĭ ja nýtĭn kã..! Hã ra tóg kókén kỹ nỹ ha..!” he tóg, prĕr kỹ, Topĕ tỹ jĕnĕ jafã ti.

⁴ Kỹ sóg kanhkã tá vĕnh vĭ ũ mĕg mŭ gé, ũ tỹ Topĕ ki ge kỹ nýtĭ ag mỹ tóg: “mŭ jé ha,” he mŭ, ũ tỹ kanhkã tá vĭ mŭ ěn ti. “Cidade tá kãpamnĭ, ke tũ nĭ mŭ ra ãjag tóg ag mré Topĕ vĭ mranh

ke mŭ, kỹ Topĕ tóg ag mré ãjag vóg kónãn ke mŭ gé, ti tỹ cidade kókén ken kỹ,” he tóg, ũ tỹ kanhkã tá vĭ mŭ ti, ũ tỹ Topĕ ki ge kỹ nýtĭ ag mỹ. Cidade ěn kókén ke to hã tóg ag mỹ tó mŭ. ⁵ “Topĕ vỹ ag jykre pãno ve kãn, kỹ tóg kã jatu tũ nĭ. Ag tỹ Topĕ vĭ mranh vỹ e tãvĭ nýtĭ, kỹ ti pãnfĭ tóg kanhkã pétĕm mŭ, ag tỹ Topĕ vĭ mranh pãnfĭ ti. ⁶ Ag tỹ ãjag mỹ nĕn han ja ěn ri ke han nĭ, ag mỹ,” he tóg, ũ tỹ Topĕ ki ge kỹ nýtĭ ag mỹ. “Ag tỹ ãjag mỹ ti kórég pir han kỹ ag mỹ ti kórég régre han nĭ, vĕnh kato. ãjag mỹ ag tóg ti kron jafã kórég ven ja nĭ. Ag mỹ ti kron jafã kórég ven régrég nĭ. ⁷ Sĭnvĭ ja ag nýtĭ, tỹ nĕn ũ mág ja ag nýtĭ. Ag jagtar han nĭ, ag sĭnvĭ tag to. Ag jagtar han nĭ, ag tỹ nĕn ũ mág tag to, ũ tỹ nĕn ũ mág tũ ag jagtar han nĭ gé, ag mré. “Ŭn mág vỹ tỹ ěg nýtĭ,” he ag tóg mŭ. “Ŭ pi(jé) ěg jagtar han ke mŭ’,” he ag tóg mŭ. ⁸ Hã ra ag tóg vãhã venh ke mŭ, ag jagãgtar ke ti, ag vĕsỹrénh ke ti, ag vãnhprãg ti, kỹ tóg ag tỹ vĕnh kaga jagy han ri ke nĭ sir. Kurã pir ki ag tóg tag ve kãn ke mŭ, kỹ ag tóg pĩ ki kãgter ke mŭ. Topĕ hã vỹ ag vóg kónãn ke mŭ, pã'i mág ti. Tar pĕ ti jĕ nĭ mỹr, Topĕ ti,” he tóg, ũ tỹ kanhkã tá vĭ mŭ ti, ũ tỹ Topĕ ki ge kỹ nýtĭ ag mỹ.

⁹ Kỹ ěprã pã'i ag vỹ venh ke mŭ, cidade nĭja ti. Cidade ki ke ag mré tóg ag mỹ sĕr nĭ ja nĭgtĭ. Ag mré ag tóg nĕn (ũ) kar vigve ja nĭgtĭ, kỹ tóg ag tỹ fag mré nỹ ri ke nĭ ja nĭ, ag tũ mág ěn ti. Cidade pũr nĭja ve jé ag tóg ke mŭ ha, kỹ ag tóg fỹnh mŭ, jagtar ke mŭ. ¹⁰ Kuvar há tá ag tóg nýtĭnh ke mŭ, ag kanĕ jur kỹ, ag tỹ cidade ki ke ag vãnhprãg jagy mĕ kỹ. Kỹ ag tóg jagtar kỹ: “jagy tãvĭ tóg tĩ,” hĕnh ke mŭ sir, pã'i ag. “Éhé tãvĭn ja ti nĭ, cidade tỹ Babilônia tag ti, tar pĕ ja ti nĭ. Hã ra ag tóg hora pir ki ti kókén kãn,” he jé ag tóg ke mŭ, pã'i ag.

¹¹ Kỹ nĕn (ũ) vender he nýtĭgtĭ ag vỹ jagtar kỹ fỹnh ke mŭ gé, cidade tũ to. Tá ag tóg nĕn (ũ) tỹ hĕn ri ke ve ja nĭgtĭ, ¹² ouro ti, prata ti, pó sĭnvĭ ti, pérola ti, pyrfé tỹ kur ti, kur tỹ seda ti, kur

kusüg ti, kur kusüg sá ti, ka kaja e ti, elefante já tỹ nén han mũ ti, ka sïnvĩ tỹ nén han mũ ti, ferro tỹ nén han mũ ti, ferro kusüg tỹ nén han mũ ti, pó tỹ máromore tỹ nén han mũ ti, ¹³ canela ti, vëjën ger há ti, ka jënjo pũn kÿ ger há tỹ incenso ti, ka jënjo pũn kÿ ger há tỹ mirra ti, vënh mũ tĩn jafã ti, vinho ti, azeite ti, farinha ti, trigo ti, monh ti, carneiro ti, cavalo ti, carroça ti, ùn gré ag, ùn týtã fag mré hã. Tag kar tỹ ag tóg negocio hyn han tĩ ja nĩgtĩ, vender he nÿtĩgtĩ ag, hã ra tóg tũ tĩ ha. ¹⁴ Kÿ nén ù vender he nÿtĩgtĩ ag tóg jagtar kÿ tag tónh ke mũ, ha mẽ. “Nén kar ve ja ãg tóg nĩgtĩ, cidade tá, kÿ tóg ãg mũ sér nĩ ja nĩgtĩ. Riqueza ãn tóg tũ' he kãn. Û tóg nén kar ãn to ém mãn ke tũ nĩ ha. Ve mãn ke tũ ãg tóg nĩ ha, nén (ũ) kar ãn ti,” he jé ag tóg ke mũ, nén (ũ) vender he nÿtĩgtĩ ag. ¹⁵ Kÿ ag tóg kuvar há tá nÿtĩnh mũ. Cidade ãn tá negocio han to ag tóg vënh han ja nĩgtĩ, hã kÿ tóg ag mũ e tĩ. Tãtã nÿtĩn kÿ ag tóg jürün ke mũ, ag tỹ cidade tá ke ag jagãgtar ve kÿ. Fÿ jé ag tóg ke mũ, vësÿrénh jé ag tóg ke mũ. ¹⁶ Kÿ ag tóg: “jagy tãvĩ tóg nĩ,” henh ke mũ. “Hã tãvĩ ja ag nÿtĩ, cidade tag ki ke ja ag. Kur sïnvĩ rĩnh ja ag tóg nÿtĩ, pyrfé tỹ kur, kur kusüg, kur kusüg sá. Ouro rĩnh ja ag tóg nÿtĩ, pó sïnvĩ, pérola. ¹⁷ Hora pir ki ag tóg tũ' he kãn ja nĩ, ag tỹ nén (ũ) kar mré hã,” he jé ag tóg ke mũ gé, nén ù vender he nÿtĩgtĩ ag.

¹⁸ Kÿ barco to pã'i ag vÿ nÿtĩnh ke mũ gé, goj kri mũ mũ kar ag, barco ki rĩr tĩ kar ag, ù tỹ goj kri rãnrãj mũ kar ag ke gé. Tãtã nÿtĩ kÿ ag tóg cidade nĩja ãn ve kÿ (ag tóg) prẽnprër mũ sir. “Cidade ãn ri ke ve mãn ke tũ ãg tóg nĩ ha,” he jé ag tóg ke mũ. ¹⁹ Kÿ ag tóg ga funfur tỹ vënh kri vãm ke mũ sir, ag mũ e tĩn kÿ. Fÿ jé ag tóg ke mũ, vësÿrénh jé ag tóg ke mũ. “Jagy tãvĩ tóg tĩ,” he jé ag tóg ke mũ. “Hã tãvĩ ja ag nÿtĩ, cidade tag ki ke ja ag. Vënh kar vÿ ag tũ mãn kÿ vënh hyn han ja nĩgtĩ, ù tỹ barco kãmĩ goj kri mũgtĩ ag. Kÿ tóg jagy tãvĩ tĩ. Hora pir ki tóg tũ' he

kãn ja nĩ,” he jé ag tóg ke mũ gé, goj kri mũgtĩ ag.

²⁰ “Kanhkã tá nÿtĩ kar'. Mÿ sér nÿtĩmnĩ. Topë ki ge kÿ nÿtĩ kar', mÿ sér nÿtĩmnĩ. Apóstolo kar', Topë vĩ tó tĩ kar', mÿ sér nÿtĩmnĩ. Tũ' he kãn ag huri, cidade ãn tá ke kar ag. Topë vÿ hur ag vóg kónãn, ag tỹ ãjag vóg kónãn ja tigrĩn.”

²¹ Kÿ Topë tỹ jënë jafã tar ù tóg pó mág vãg mũ. Kra tỹ pó ri ke ti nĩ, pó mág ãn ti. Kÿ tóg goj nig ki ti fón mũ, jũ kÿ, kÿ tóg: “isÿ pó fón mũ tag ri ke ti nĩnh mũ, cidade tỹ Babilônia kókén ti,” he mũ. “Kókén kãn kÿ tóg nĩ. Û tóg ti ve mãn ke tũ nĩ ha, cidade ti. ²² Kãki ag tóg harpa kyn mãn ke tũ nÿtĩ ha, tÿnh mãn ke tũ ag nĩ ha, vãn tỹ vãkyr ãn kyn mãn ke tũ ag nĩ ha, trombeta ti ke gé. Vãkyr mẽ mãn ke tũ ãg nĩ ha, cidade tỹ Babilônia tá. Û tóg ki rãnrãj mãn ke tũ nĩ ha, ù tóg ki nĩ mãn ke tũ nĩ ha. Û tóg ki tynyn mãn ke tũ nĩ gé. ²³ Û tóg ki lampião grug mãn ke tũ nĩ ha. Û tóg ki vënh prũg to festa han mãn ke tũ nĩ gé. Há tãvĩ ja ag nÿtĩ, tá nén (ũ) kar vender he nÿtĩgtĩ ãn ag, kÿ vënh kar vÿ ag vĩ jëmë ja nĩgtĩ. Povo kar krĩn kónãn ja ag tóg nĩgtĩ, kujã tỹ ãg mũ ón tĩ ãn ri ke han ja ag tóg nĩgtĩ. ²⁴ Topë vĩ tó tĩ ag kãgtén ja ag tóg nĩgtĩ, cidade ãn tá ke ag, Topë ki ge kÿ nÿtĩ ag kãgtén ja ag tóg nĩgtĩ. ãn hã tá tóg vënh ven ja nĩ, ag tỹ ùn kãgtén mũ kyvënh kar ti. Hã kÿ ag tóg ag kar kyvënh kajãm kãn ke mũ,” he tóg mũ, Topë tỹ jënë jafã tar ãn ti.

19

¹ Kÿ sóg kanhkã tá nén ù mëg mũ gé sir, hã ra tóg ù tỹ hën ri ke ag jãn mëg nĩ. Jãn kÿ ag tóg cidade ãn to tag tó mũ, ha mẽ. “Topë mũ vĩ há han nĩ. Topë ne ãg krenkren han ki kanhró nĩ'. Ti hã ne tỹ ùn mág nĩ'. Ti hã ne tar jë'. ² Ti tỹ nén han mũ vÿ kuryj kar nÿ. Ûn týtã kórég ãn fi vóg kónãn tóg huri. Ëprã ke kar kókén ja fi tóg nĩ, fi jykre pãno tỹ. Topë vÿ fi vóg kónãn, fi tỹ ti rãnrãj han tĩ ag kãgtén ja nĩn kÿ,” he ag tóg, kanhkã tãn ag, cidade tỹ Babilônia to.

³ Kŷ ag tóg jãn mãn kŷ tag tó mũ gé, ha mẽ. “Topẽ mŷ vĩ há han nĩ. Cidade ên pũr nĩja vĩ kanhkã ra tâpŷr mũ. Tũ' henh ke tũ ti nĩ, nĩja ên,” he ag tóg mũ gé, jãn kŷ, kanhkã tân ên ag. ⁴ Kŷ kófa tỹ 24 (ke) ên ag tóg mũg ke kãn mũ, nén nẽ tỹ 4 (ke) ên ag mré hã. Topẽ mŷ ag tóg: “Topẽ vĩ tỹ ã nĩ,” he mũ, ù tỹ nĩgja sĩnvĩ kri nĩ ên mŷ. Kŷ ag tóg: “hã vễ,” he mũ gé. “Topẽ mŷ vĩ há han nĩ,” he ag tóg mũ, jamã hár(a).

Cordeiro vễnh prũg

⁵ Kŷ nĩgja sĩnvĩ ên tá vễnh vĩ tóg mẽ há tí gé. “Ủ tỹ Topẽ mŷ rãnrãj tĩ,” he tóg. “Ủ tỹ Topẽ kamẽg tĩ,” he tóg. “Ủn mág’,” he tóg. “Ủn kãsir’,” he tóg. “Topẽ mŷ vĩ há han, ãjag kar,” he tóg, vễnh vĩ ên ti.

⁶ Kŷ sóg ù tỹ hẽn ri ke ag jãn mẽg mũ gé. Tỹ tóg sa krog vĩ mẽ tĩ, tỹ tóg ta tỹ tỹrỹr he mẽ tĩ gé, ag jãn ti. Jãn kŷ ag tóg tag tó mũ, ha mẽ. “Topẽ mŷ vĩ há han nĩ,” he ag tóg. “Ủ tỹ nén ù kar han ki kanhró nĩ ên tóg tỹ pã'i mág pẽ jẽ, ãg pã'i mág ti, Topẽ ti. ⁷ Kŷ tóg ãg mŷ sér tâvĩ tĩ. Vĩ sér han jẽ ãg tóg ke mũ ha. “Tỹ ti ùn mág pẽ jẽ,” he jẽ ãg tóg ke mũ gé. “Cordeiro tỹ vãhã prũg ke nẽ ha. Ti prũnh ke fi vĩ vễnh kãn huri.

⁸ ã kur kupri ên tu kŷ fi tóg jẽ nĩ, fi kur jẽngrẽ ên,” he ag tóg, ùn e ag, jãnjãn kŷ. Fi jykŷr tãg to ken hã vễ, hã vĩ: fi kur kupri jẽngrẽ, he mũ, fi tỹ Topẽ jykŷr há ên han kŷ nĩ hã vễ. Ủ tỹ Topẽ ki ge kŷ nỹtĩ kar ag to ken hã vễ, hã vĩ: cordeiro prũnh ke, he mũ.

⁹ Kŷ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã tóg inh mŷ: “inh vĩ tag rán nĩ,” he mũ. “Ủ tỹ hẽn ri ke ag tóg cordeiro prũg tỹ festa konh ke mũ. Topẽ vĩ ù tỹ ti festa ko mũ ag kar ve há han mũ,” he tóg. Kŷ tóg: “Topẽ tỹ tón hã vễ,” he mũ gé. “Hã ra Topẽ tóg ón vãnh nĩgtĩ,” he tóg, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ti.

¹⁰ Kŷ sóg ti krẽm mũg ke mũ, sỹ ti mŷ: “Topẽ vĩ tỹ ã nĩ,” he jẽ. Hã ra tóg inh mŷ: “ke tũg ra,” he mũ, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ên ti. “Topẽ mŷ rãnrãj han jafã vĩ tỹ inh nĩ, ã ri ke, ã kanhkã ag ri ke, ù tỹ Jesus tỹ ki hã tó mũ ki króm

mũ ên ag kar ri ke sóg nĩ, Topẽ rãnrãj han kŷ,” he tóg. “Topẽ hã mŷ: Topẽ vĩ tỹ ã nĩ, hemnĩ,” he tóg inh mŷ, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ên ti.

Topẽ vĩ tó tĩ ag vĩ Jesus tỹ ki hã tó mũ ên hã kãmén tĩ.

Ủ tỹ cavalo kupri kri nĩ

¹¹ Kŷ sóg kanhkã róm kŷ nỹ vếg mũ. Cavalo kupri vĩ tá jẽ nĩ. Ủ tỹ ti kri nĩ jyjyn hã vĩ: “ũn ón vãnh,” he mũ. “Ủ tỹ nén (ũ) há to krónh ke vãnh,” he tóg mũ gé, ti jiji ti. Ti hã vĩ jykŷr kuryj nĩ, ù tỹ cavalo kupri kri nĩ ên ti, kŷ tóg ki hã tó tĩ gé. Nén ù há hã to tóg vãsan ti gé. ¹² Ti kanẽ vĩ tỹ pĩ gru ve nĩ. Ti kri tógfĩ vĩ e nỹtĩ. Ti kri ti jyjy tóg rán kŷ nĩ, hã ra ù pi(jé) ti jiji ki kanhró nỹtĩ. Ti hã vĩ ã pir mŷ ã jyjy ki kanhró nĩ’.

¹³ Ti kur vĩ kyvẻnh nĩ. Ti to ag tóg: “Topẽ vĩ,” he tĩ. ¹⁴ Kanhkã tá soldado ag tóg ti nón kãmũ mũ. Cavalo kupri kri ag tóg kãmũ mũ, kanhkã tân ag, ti soldado ag. Kur kupri rĩnh kŷ ag tóg kãmũ mũ. ¹⁵ Ủ tỹ ag jo tĩ mũ ên jẽnkã tá rógro jã régre tóg kãkutẽ mũ. Rógro tag tỹ tóg povo kar ag tỹ hẽn ri kenh ke mũ. Tỹ ag kri jẽ kŷ tóg vễnh jykŷr tar han ke mũ, ag to. Uva jẽgmĩ jafã tá tóg jẽgmĩnh ke mũ, uva ti, hã vĩ: Topẽ tỹ vễnh kar to jũ jagy han mũ, he mũ, hã vĩ: uva jẽgmĩ, he mũ. ¹⁶ Ti kur ki tag tóg rán kŷ nĩ, ha mẽ. “Pã'i kar ag kri pã'i,” he tóg, vễnh rán ki. “Ủn mág kar ag kri ke,” he tóg mũ gé, vễnh rán ki. Ti kre ki tóg rán kŷ nĩ gé.

¹⁷ Kŷ sóg Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ù vếg mũ gé. Rã kri tóg jẽ nĩ. Kŷ tóg sễsĩ kar jẽ prẽr mũ, jễsĩ tỹ kanhkã krẽm tẽgtẽ tĩ ag kar. Jamã hár(a) tóg ag mŷ: “!..kuneg..!” he mũ. “!..Vễnh mãn kãmũ jeg..!” he tóg. “!..Topẽ tỹ festa konh kãmũ jeg..!” ¹⁸ Pã'i kãgter konh kãmũ jeg..! Soldado to pã'i ag, soldado ag, cavalo ag, ù tỹ cavalo kri mũgtĩ ag, ù tỹ tỹ camarada nỹtĩ ag, ag patrão ag, ùn mág ag, ùn kãsir ag, ãprã ke kar ag kãgter mũ nĩ konh kãmũ jeg..!” he tóg, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ti, sễsĩ ag kar jẽ prẽr kŷ.

19 Kŷ sóg goj kátá mĭg ěn ve mán mŷ gé, ěprã pã'i kar ag ke gé, ag soldado ag mré hã. Vĕnh mán kŷ ag tóg nŷtĭ, ag tŷ ũ tŷ cavalo kupri kri nĭ ěn kato vãsãnsãn jé, ag tŷ ti krĕm ke ag kato vãsãnsãn mág han jé. 20 Kŷ ag tóg mĭg ěn ség mŷ, ũ tŷ ón kŷ Topĕ vĭ tó tĭ ěn ag mré hã, ũ tŷ mĭg rĭnve nĕn ve vãnh tŷ hĕn ri ke hyn han ja ěn ti. Ti tŷ milagre hyn han tugrĭn ũ tŷ hĕn ri ke ag tóg ti vĭ kri nĭm ja nĭgtĭ. Ti tŷ ag krĭn kónãn hã vĕ, ũ tŷ ti rá tŷ ránrán kŷ nŷtĭ kar ag, ũ tŷ ti kãggrá to: “Topĕ vĕ,” he mŷ kar ag. Kŷ ũ tŷ mĭg ěn ség mŷ ag tóg pĭ gru fir ki ti fón mŷ, pĭ mág pĕ ki, ũ tŷ ón kŷ Topĕ vĭ tó tĭ ěn mré hã. Ag rĭnrĭr hã ra ag tóg pĭ grug fir ěn ki ag vãm mŷ, ag sigse kŷ. Pó tŷ enxofre pŭr nĭja ěn ki ag tóg vãm mŷ, vãn pŭr nĭja ri ke ěn ki. 21 Ag soldado ag kãgtĕn ag tóg mŷ gé sir, rógro tŷ, rógro tŷ ũ tŷ cavalo kupri kri nĭ ěn jĕnkã tá kãkutĕ mŷ ěn ti. Kŷ jĕsĭ kar ag tóg vĕnh fãn mŷ sir, ũn kãgter mŷ ag nĭ kon kŷ.

20

Satanás tŷ prŷg tŷ mil (ke) ki se kŷ jĕ

1 Kŷ sóg Topĕ tŷ jĕnĕ jafã ũ vĕg mŷ gé sir. Kanhkã tá tóg kãtére mŷ, Topĕ tŷ jĕnĕ jafã ti. Nŷgme jãnkã nĭfĕnh jafã vyn kŷ tóg kãtére mŷ, ti chave ti. Ferro tŷ corrente vãg tóg mŷ gé. 2 ěn vŷ mĭg fĕr ěn ség mŷ, hã vŷ: pŷn ve tŷ ũn ve fag krĭn kónãn mŷ, he mŷ, hã vŷ: Japo, he mŷ, hã vŷ: Satanás, he mŷ, mĭg fĕr ěn ti. ěn se kŷ tóg ferro tŷ ti mrĭnh mŷ sir. Kŷ tóg se kŷ jĕ nĭ, prŷg tŷ mil (ke) ki. 3 Nŷgme ki tóg ti fón mŷ sir, mĭg fĕr ti tŷ, Topĕ tŷ jĕnĕ jafã ěn ti, kŷ tóg nŷgme jãnkã nĭfĕnh há han mŷ sir, chave tŷ. Kŷ mĭg fĕr ěn tóg povo ag krĭn kónãn mán ke tŷ nĭ ha ver, prŷg tŷ mil (ke) ki. Prŷg tŷ mil (ke) tag tŷ tŷ' hen kŷ ag tóg ver ti kavãn sĭ han mán ke mŷ, mĭg fĕr ti.

4 Kŷ sóg nĭgja sĭnvĭ tŷ hĕn ri ke vigvĕg mŷ. ũ tŷ kri nĭgnĭg kŷ nŷtĭ ag vŷ tŷ pã'i nŷtĭ, ag tŷ vĕnh kar jykre tugnŷm ke to pã'i. Kŷ sóg ěprã ke kuprĭg tŷ hĕn ri ke ag vigvĕg mŷ gé, ag tŷ ũn kãgtĕn ja ěn ag kuprĭg. Ag

tŷ vĕnh kar mŷ Jesus kãmĕn ja tugrĭn ag tóg ag kãgtĕn ja nĭ, ag tŷ Topĕ vĭ tó tugrĭn. Mĭg ěn to ag tóg: “Topĕ vĕ,” he ja tŷ nĭgtĭ, ti kãggrá to ke gé. Mĭg rá ěn tŷ ag tóg vĕnh rán ja tŷ nĭ gé, ag kakã ki, ag nĭgé pãnĭ ki ke gé. ěn ag vŷ tŷ Cristo mré pã'i nŷtĭnh ha, prŷg tŷ mil (ke) ěn ki. 5 Vĕser ũ ag vŷ ver rĭnrĭr mán ke tŷ nĭ. Prŷg tŷ mil (ke) ěn tŷ tŷ' hen kŷ ag tóg kejĕn rĭnrĭr mán kãn ke mŷ. ũ tŷ Cristo mré tŷ pã'i nŷtĭ tag ag vŷ rĭnrĭr vĕn ke mŷ. 6 ũ tŷ rĭnrĭr vĕn mŷ mŷ tóg vĭ há han ke mŷ, Topĕ ti. Topĕ tŷ vŷ tŷ ag nŷtĭ. Kãgter mán ke tŷ ag tóg nŷtĭ ha. Topĕ tŷ ki rĭr jé ag tóg ke mŷ, Cristo tŷ ki ke gé. Prŷg tŷ mil (ke) ki ag tóg tŷ pã'i nŷtĭnh mŷ, Cristo mré hã.

Satanás kutĕ

7 Kejĕn prŷg tŷ mil (ke) ěn tóg tŷ' he mŷ. Kŷ ag tóg Satanás ěn kavãn sĭ han mán ke mŷ. 8 Kŷ tóg tĭ mŷ, povo tŷ Gogue ag mré Magogue ag krĭn kónãn jé, tãtã, ga fyr tá, Satanás ti. E tãvĭ ag nŷtĭ, goj fyr tá rŷnhrŷj ri ke ěn ag, goj kafã tŷ fyr tá rĭnhrĭj ri ke ěn ag. Ag vĕnh mán kãn han jé tóg ke mŷ, Satanás ti. 9 Kŷ ag tóg tá kãmŷ mŷ, ũn e tãvĭ ěn ag. ũ tŷ Topĕ ki ge kŷ nŷtĭ ag kato ag tóg kãmŷ mŷ, cidade ěn kato, Topĕ tŷ cidade to há nĭ ěn kato. Ag tŷ ag tŷ tŷ' he kãn sór vĕ. Hã ra pĭ tóg kanhkã tá kãtére mŷ, kŷ tóg ag kãgtĕn mŷ. ũ tŷ Topĕ ki ge kŷ nŷtĭ ag tŷ tŷ' he sór mŷ ěn ag kãgtĕn tóg mŷ, pĭ ti. 10 Japo ěn, ũ tŷ ag mŷ ón mŷ ěn fón pĕ han ag tóg mŷ, pĭ grug fir ěn ki, pĭ mág pĕ ěn ki, pó tŷ enxofre pŭr nĭja ěn kãki, vãn pŭr nĭja ri ke ěn kãki. Goj kátá mĭg ěn vŷ tá nĭ ha, pĭ grug fir ěn kãkã, kar kŷ ón kŷ Topĕ vĭ tó tĭ ěn ti ke gé. Pĭ grug fir ěn kãki ag tóg nŷtĭ, tá kãpa mán ke tŷ pĕ ag tóg nŷtĭ ha. Tá ag jagtar tãvĭ nŷtĭ ha.

Vĕnh kar jykre tugnŷm ke kurã

11 Kŷ sóg nĭgja mág pĕ vĕg mŷ gé, nĭgja kupri. ũ tóg kri nĭ nĭ. Ti rĭnve ga tóg tŷ' he mŷ vãhã, kanhkã ti ke gé. Vĕnh ven mán tŷ tóg nŷtĭ ha, kanhkã mré ga ti. 12 Kŷ sóg vĕser kar vigvĕg

mũ, ũn mág ag, ũn kāsir ag ke gé. Nīgja kupri ěn jo ag tóg nýtĩ. Kĩ livro vỹ tá nýtĩ gé. Livro ěn kygvāg ag tóg mũ. Věnh kar jykre vỹ livro ěn ki ránrán kỹ nýtĩ. Kĩ livro ũ vỹ tá nĩ gé, ěn kavāg ag tóg mũ gé. Ũ tỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ ag jygjy vỹ livro ěn ki ránrán kỹ nýtĩ. Kỹ Topě tóg vĕser kar jykre tugnỹm ke mũ, kỹ tóg ag mỹ ag tỹ nĕn venh ke mũ ti tónh ke mũ. Ag tỹ ājag tỹ nĕn han ja kajām ke vĕ, ag tỹ ājag jykre tỹ livro ki ránrán kỹ nýtĩ ěn kajām kãn ke vĕ. ¹³ Ũ tỹ goj ki kãgter mũ ag vỹ tá nýtĩ gé, ũ tỹ vĕser jamā tá nýtĩ ag kar ti. Věnh kar vỹ tá nýtĩ. Ag tỹ nĕn han mũ kar kajām kãn jé ag tóg ke mũ ha. ¹⁴ Kĩ ũ vỹ ter mãn ke tũ nĩ ha. Ěg ter ke tag vỹ hur tũg. Ũ tỹ pĩ grug fir ěn kãki vār ke tag ag vỹ kãgter ri ke han ke mũ, kỹ tóg ag kãgter pĕ han ri ke nĩ sir, ag tũg pĕ han tũ ra. ¹⁵ Kĩ ũn jygji rán kỹ nýtĩ tũ ěn ag vỹ pĩ grug fir ěn kãki vār kãn ke mũ, ũn jygji tỹ Topě livro ki ránrán kỹ nýtĩ tũ ěn ag.

21

Kanhkã tãg mré ga tãg

¹ Kĩ sóg kanhkã tãg vég mũ gé, ga tãg ke gé. Kanhkã ve ěn tóg hur tũg, ga ve ěn ke gé, goj ti ke gé. ² Kĩ sóg Topě tỹ cidade tag, Jerusalém tãg tag vég mũ gé. Kanhkã tá tóg kãtére mũ, Topě tá, cidade tãg tag ti. Cidade sĩnvĩ han ja ag tóg nĩgtĩ, kỹ tóg ag tỹ tá vĕnh prũg to festa han ke nĩ ve nĩ. Cidade sĩnvĩ tóg ũn prũnh ke fi sĩnvĩ ri ke nĩ, fi tỹ ā mén ke ti jãvãnh kỹ. ³ Nīgja kupri ěn tá vĕnh vĩ tóg mĕ há tĩ, kỹ tóg: “Topě jamãn hã vĕ,” he mũ. “Topě tỹ ěprã ke ag mré ěmãn hã vĕ,” he tóg. “Ag mré tóg nĩ nĩ ha, ti tũ vỹ tỹ ag nýtĩnh ke mũ ha. Topě vỹ ag mré nĩnh mũ ha, kỹ tóg tỹ ag Topě nĩ sir. ⁴ Ag kanĕ var tỹ tũ’ he kãn jé tóg ke mũ ha. Ũ tóg ter mãn ke tũ pĕ nĩ ha, hã kỹ ũ tóg fe kaj nĩ mãn ke tũ nĩ gé, jagtar ke tũm, kaganh ke tũm. Tũg ti nĩ ha, vĕnh jykre si kar ti. Vĕnh ven mãn ke tũ ti nĩ ha, vĕnh jykre si ti,” he tóg, vĕnh vĩ ěn ti.

⁵ Kĩ ũ tỹ nĩgja kupri kri nĩ ěn tóg: “nĕn (ũ) kar han mãn jé sóg ke mũ ha,” he mũ. Kỹ tóg inh mỹ: “inh vĩ tag rán nĩ,” he mũ gé. “Sỹ ki hã tó vĕ. Vĕnh ven kãn jé tóg ke mũ, sỹ ā mỹ nĕn tó mũ tag ti,” he tóg. ⁶ Kỹ tóg: “hỹ, vĕnh ven kãn ti huri,” he mũ gé. “Ũn ve vỹ tỹ inh nĩ, kỹ sóg tỹ ěgno nĩ gé. Isỹ nĕn (ũ) kar han to hã sóg nĩ nĩ, kỹ sóg nĕn (ũ) kar tũg mũ ra nĩnh mũ gé. Ũ tóg goj kron sór mũ. Ěn mỹ sóg goj ven tĩ, kaja tũ ra. Isỹ ti mỹ goj ven mũ ěn vỹ ti ter tũ han ke mũ. ⁷ Ũ tỹ isovãnh tũ ěn mỹ sóg nĩm ke mũ, presente tag ti, ha mĕ: ti Topě vỹ tỹ inh nĩnh mũ, kỹ tóg tỹ inh kósin nĩnh mũ gé,” he tóg inh mỹ, ũ tỹ nĩgja kupri kri nĩ ěn ti.

⁸ Hã ra ũ ag tóg pĩ grug fir kãki, pĩ mág pĕ ěn kãki vār ke mũ, hã vỹ: ũn mũmĕg (ka)mĕ ag, he mũ, ũ tỹ isovãnh mũ ag, he mũ, ũ tỹ vĕnh jykre pãno tỹ vĕnh kavĕnh tĩ ag, he mũ, ũ tỹ ũ tĕn tĩ ag, he mũ, ũ tỹ ā prũ tũ fag mré nỹgnỹ mũ ag, he mũ, ũ tỹ ā mén tũ mré nỹgnỹ mũ fag, he mũ, kujá ag, he mũ, curandeiro ag, he mũ, ũ tỹ vĕnh kãggrá jykre mũ mũ mũ ag, he mũ, ũn ón mũ ag, he mũ gé. Pĩ grug fir ěn kãki tóg ag vãm kãn ke mũ, pó tỹ enxofre pũr nĩja ěn kãki, vãn pũr nĩja ri ke ěn kãki. Kỹ tóg ag kãgtĕn pĕ han ri ke nĩ sir,” he tóg, ũ tỹ nĩgja kupri kri nĩ ěn ti.

Jerusalém tãg

⁹ Kỹ Topě tỹ jĕnĕ jafã ũ tóg inh ki jun mũ, ũ tỹ pĕnky kãkã nĩ ěn tỹ ga kri ke ag vóg kónãn mũ ěn ag kã ũ. Inh mỹ tóg: “kunĩg,” he mũ. “Cordeiro prũnh ke fi venh kãtĩg,” he tóg inh mỹ.

¹⁰ Kỹ Topě kuprĩg tóg inh krĩn mũ sir, kỹ sóg nĕn nĕ vég mũ. Topě tỹ jĕnĕ jafã ěn tóg inh pére tĩ mũ, pãnónh téj (gy) kri. Pãnónh kri jĕ kỹ tóg inh mỹ Topě tỹ cidade tãg ven mũ sir, cidade tỹ Jerusalém, he mũ tag ti, ũ tỹ kanhkã tá kãtére mũ tag ti, Topě tá. ¹¹ Sĩnvĩ pĕ tóg nĩ, Topě sĩnvĩ ěn ri ke ti nĩ, kókov tóg nĩ gé, pó tỹ jaspe kókov ri ke. Pó tỹ tonh vỹ tỹ ti nĩ, jaspe ti, kỹ tóg pó kókov fĩn ěváj ěn ri ke nĩ. ¹² Cidade jy ró tóg téj gy nỹ, vĕnh ra hã tóg téj gy

jê gé. Ró ki jãnkã tỹ 12 (ke) vỹ nỹtĩ. Kỹ Topê tỹ jẽgnê jafã tỹ 12 (ke) ag vỹ ki rĩr nỹtĩ, jãnkã ki. Ki vênh jygy tóg ránrán kỹ nỹtĩ, jãnkã ki, Israel jóg'jóg ve tỹ 12 (ke) ên ag jygy ti. ¹³ Rã jur ja kãtã tóg jãnkã tãgtũ nĩ. Rã pur ja kãtã tóg jãnkã tãgtũ ù nĩ gé, kanhkã tãpér kãtã tóg jãnkã tãgtũ ù nĩ gé, kanhkã tãpér ù kãtã tóg jãnkã tãgtũ ù nĩ gé. ¹⁴ Pó tỹ 12 (ke) kri tóg hyn han kỹ nĩ nĩ, cidade ti. Pó ên ki vênh jygy tóg ránrán kỹ nỹtĩ gé, apóstolo tỹ 12 (ke) ên ag jygy ti, cordeiro tũ ên ag jygy ti.

¹⁵ Kỹ ù tỹ inh mré vĩ mũ ên, Topê tỹ jẽnê jafã ên tóg ti kãmun jafã vyn kỹ jê nĩ, ti kãmun jafã tỹ ouro ti. Kỹ tóg cidade kãmun sór mũ, cidade jy ró ti, ti jãnkã ti ke gé. ¹⁶ Péno tỹ 4 (ke) ti nĩ, cidade ti, kỹ ti tãpér vỹ ti téj ri ke nĩ. Kỹ Topê tỹ jẽnê jafã ên vỹ kãmun mũ sir, cidade ti, ti kãmun jafã tỹ. Quilômetro tỹ 2 mil kri 200 (ke) ti nĩ, ti tỹ téj e kỹ nỹ ki, ti tãpér ki ke gé, ti tỹ vênh ra jên ke gé. Vênh ri ke kar ti nĩ, ti kãmur ti. ¹⁷ Kỹ tóg cidade jy ró ên kãmun mũ gé. Ti tãpér vỹ metro tỹ 64 (ke) nĩ. Metro tag vỹ tỹ êprã ke ag kãmun jafã nĩ, hã ra Topê tỹ jẽnê jafã vỹ kãmun mũ, êprã ke ag kãmun jafã tỹ. ¹⁸ Ró vỹ pó tỹ tonh tỹ jaspe tỹ han kỹ nỹ. Kỹ cidade vỹ ouro tỹ han kỹ nĩ, hã ra tóg fĩn êváj nĩ, vidro fĩn êváj ri ke. ¹⁹ Cidade jy ró tóg pó tỹ tonh mág kri han kỹ nĩ. Pó ên to pó tỹ tonh ù tóg nỹtĩ gé, ùn e ag. Pó tỹ tonh mág ù tóg tỹ jaspe nĩ, kỹ ù tóg tỹ safira nĩ, kỹ ù tóg tỹ ágata nĩ, jo ù tóg tỹ esmeralda nĩ, ²⁰ jo ù tóg tỹ sardônio nĩ, jo ù tóg tỹ sárdio nĩ, ù tóg tỹ crisólito nĩ, ù tóg tỹ berilo nĩ, ù tóg tỹ topázio nĩ, ù tóg tỹ crisópraso nĩ, ù tóg tỹ jacinto nĩ, ù tóg tỹ ametista nĩ gé. ¹² (ke) ti nỹtĩ, pó mág ti. ²¹ Kỹ ti jãnkã tỹ 12 (ke) vỹ pérola tỹ hyn han kỹ nỹtĩ. Jãnkã pir vỹ pérola pir nĩ mỹr, ha mẽ. Kỹ êpry mág ên, êmĩn mág ên vỹ ouro tỹ han kỹ sa, hã ra tóg fĩn êváj nĩ, vidro fĩn êváj ri ke.

²² Hã ra sóg Topê jo ĩn vég tũ nĩ, cidade ên tá. Topê vỹ vênh kar kri nĩ, kỹ tóg nén (ũ) kar han ki kanhró nĩ gé. Topê hã vỹ cidade ên tá êmã nĩ,

cordeiro ti ke gé, hã kỹ tóg tá ag jo ĩn tũ nĩ. ²³ Kỹ rã tóg tá tũ nĩ gé, kysã ke gé. Topê tỹ jẽngrê vỹ ki kurã han tĩ, kỹ tóg tá kutyg vãnh nĩ sir. Cordeiro ên vỹ cidade ên tá rã ri ke nĩ. ²⁴ Kỹ vênh kar tóg Topê tỹ cidade ki jẽngrêg ên tigrĩn êvãnh há han tĩ, povo kar ag. Êprã pã'i kar ag vỹ ájag tỹ nén (ũ) kar gé kãmũnh mũ, ag tỹ tá vin han jê. ²⁵ Jãnkã vỹ nugnón kỹ nỹtĩ, kurã kar ki. Kutyg tũ nĩn kỹ ag tóg jãnkã nĩgfêh tũ nĩgtĩ. ²⁶ Povo kar ag vỹ ájag tỹ nén (ũ) gé kãmũnh ke mũ, cidade ên mũ. ²⁷ Hã ra nén ù kórég vỹ kãrãnh ke tũ pẽ nĩ. Û tỹ vênh jykre pãno han mũ ag vỹ rã genh ke tũ nĩ, ùn ón mũ ag ke gé. Ûn jygy tỹ livro ki ránrán kỹ nỹtĩ ên ag hã vỹ ra genh ke mũ. Û tỹ rĩr krỹg ja tũ vég mũ ên ag jygy vỹ ránrán kỹ nỹtĩ, cordeiro tỹ livro ên ki.

22

¹ Kỹ Topê tỹ jẽnê jafã tóg inh mỹ goj mág ven mũ. Goj ên vỹ êg rĩnrĩr han tĩ. Kómkóm ke ti tĩ, goj ên ti, pó kupri fĩn êváj tỹ kómkóm ke ên ri ke, goj ti. Goj ên nĩhỹg vỹ Topê nĩgja tá nĩ, cordeiro nĩgja ên tá. ² Kỹ tóg cidade kuju mũ tĩ mũ, êpry mág jagma, êmĩn mág ên jagma, goj ti. Ti fyr tá ka tóg nỹtĩ, ti fyr ù tá ke gé. Ka kanê ên vỹ êg rĩnrĩr han tĩ gé. Ên vỹ prỹg pir ki kanê tỹ 12 (ke) han tĩ. Kysã kar ki tóg ã kanê hyn han tĩ. Ti féj vỹ tỹ vênh kagta kar nĩ, vênh kaga kar tỹ tóg hághá' he kãn tĩ. ³ Topê tỹ nén ù to jũ vỹ tá nĩnh ke tũ pẽ nĩ, cidade ên tá.

Topê nĩgja vỹ cidade ên tá nĩ nĩ, cordeiro nĩgja ên ti, kỹ vênh kar vỹ ti to: “Topê vê,” henh ke mũ, Topê rãnrãj han tĩ ag kar. ⁴ Topê ve jê ag tóg ke mũ, kỹ ti jiji vỹ ag kakã ki rán kỹ nĩnh mũ. ⁵ Tá tóg kutyg vãnh nỹgtĩ, hã kỹ ag tóg tá lampião grug ke tũ nĩ. Rã vỹ tá tũ nĩ gé. Topê vỹ ag mỹ tỹ jẽngrê han tĩgtĩ, êg pã'i ti. Kỹ tá nỹtĩ ag tóg tỹ pã'i nỹtĩnh ke mũ gé. Ag tỹ tỹ pã'i nỹtĩnh ke tag vỹ tũ' henh ke tũ nĩ.

Jesus kãtĩg mãn

⁶ Kŷ Topē tŷ jēnē jafā ēn tóg inh mŷ: “inh vī vŷ tŷ ki hā ke nī,” he mŷ. “Vēnh ó pijé,” he tóg. “Ēg jóg tŷ Topē vŷ ũ tŷ ā vī tó tī ag mŷ ā kuprīg jēnē, ti tŷ ag kanhrān jé. Hā kŷ tóg ā tŷ jēgnē jafā ag kā ũ jēnē, ti tŷ ti mŷ rānhrāj tī ag mŷ tó jé, nén tŷ kānhmar kutēnh ke mŷ ti,” he tóg, inh mŷ, Topē tŷ jēnē jafā ti.

⁷ Jesus vŷ tag tó mŷ, ha mē. “Ha vé, inh kātīg mǎn ke nē ha. Nén tŷ livro tag ki rán kŷ nī tag to jykrén há han nī, kŷ Topē tóg ājag mŷ vī há han ke mŷ,” he tóg, Jesus ti.

⁸ Tag kar ve inh, mē inh ke gé, inh, hā vŷ: João, he mŷ. Isŷ ve kǎn kar kŷ sóg ũ tŷ inh mŷ tag ven mŷ ēn krēm mŷg ke mŷ, sŷ ti mŷ: “Topē vŷ tŷ ā nī,” he jé. ⁹ Hā ra tóg inh mŷ: “ke tŷg nī,” he mŷ. “Ā ri ke sóg nī, isŷ Topē rānhrāj han kŷ. Ā régre ag ri ke sóg nī, ũ tŷ Topē vī tó tī ag ri ke sóg nī, ũ tŷ livro tag ki nén rán kŷ nī mēg mŷ ag ri ke sóg nī gé. Topē hā mŷ: “Topē vŷ tŷ ā nī,” hemnī,” he tóg, inh mŷ, Topē tŷ jēnē jafā ti.

¹⁰ Kŷ Jesus vŷ tag tó mŷ gé, ha mē. “Livro tag ki nén rán kŷ nī tag péju sór tŷg nī,” he tóg, inh mŷ. “Kakó ti nī ha, ājag tŷ nén tŷ ki rán kŷ nī tag venh ke mŷ ti. ¹¹ Ũ tŷ vēnh jykre pāno han mŷ ēn jé han kŷ nī nī. Ũ mŷn hŷn há tŷgtī, ti jykre kavéj ti. Ti jé ā jykre kórég hā mī tŷg. Ũ tóg vēnh jykre kuryj han tī. Ti jé to tar nī. Ũ ag tóg tŷ Topē tŷ nŷtī. Ag jé ti to krónh ke tŷg,” he tóg, Jesus ti.

¹² “Ha vé, inh kātīg mǎn ke nē ha. Ājag kaja ma sóg kātīg ke mŷ, ha vemnī. Vēnh kar vŷ ve kǎn ke mŷ, ag tŷ nén han mŷ kaja ti. ¹³ Topē vī kar han sóg tī. Ũn ve vŷ tŷ inh nī, ũn tŷ ēgno vŷ tŷ inh nī gé. Isŷ nén kar han vén to hā sóg nī, kŷ sóg nén kar tŷ tŷ' he mŷ ra ēgno kā nŷnh ke mŷ gé,” he tóg, Jesus ti.

¹⁴ “Ũ ag tóg ājag jykre kugrynh sór tī, hā kŷ ag tóg ēg tŷ ēg kur kygfa ri ke han tī. Ēn ag mŷ tóg vī há han ke mŷ, Topē ti. Ka kanē tŷ ēg rŷnrŷr han tī ēn ko jé ag tóg ke mŷ, kŷ ag tóg cidade

ēn jānkā ra genh ke mŷ gé. ¹⁵ Hā ra ũ ag tóg ēn ra genh ke tŷ nī, hā vŷ: ũ tŷ vēnh jykre pāno tŷ vēnh kavénh tī ag, he mŷ, kujá ag, he mŷ, curandeiro ag, he mŷ, ũ tŷ ā prŷ tŷ fag mré nŷgnŷ mŷ ag, he mŷ, ũ fag tŷ ājag mén tŷ ag mré nŷgnŷ mŷ fag, he mŷ, ũ tŷ ũ tén mŷ ag, he mŷ, ũ tŷ vēnh kǎggrá jykre mī mŷ mŷ ag, he mŷ, ũn ón mŷ ag, he mŷ, ũ tŷ ũ ag lograr he mŷ ag, he mŷ gé. Ēn ag vŷ cidade ra genh ke tŷ pē nī,” he tóg, Jesus ti.

¹⁶ “Isŷ jēnē jafā jēnē inh, inh, hā vŷ: Jesus, he mŷ. Ti jēnē inh, ti tŷ ājag mŷ ājag tŷ nén venh ke mŷ kar tó jé, ũ tŷ inh vī jēmē jé vēnh mǎn tī ag kar mŷ. Davi krē'krē ag kā ũ ēn vŷ tŷ inh nī. Krŷg mág hā sóg nī,” he tóg, Jesus ti.

¹⁷ Kŷ Topē kuprīg vŷ Jesus mŷ: “kur kātīg,” he mŷ. Ũ tŷ ti ki ge kŷ nŷtī kar ag vŷ ti mŷ tag tó tī gé, ag tŷ tŷ ti prŷnh ke fi ri ke nŷtŷn kŷ. Ũ tŷ ag tŷ ti jé prēr mēg mŷ ag jé ti mŷ: “kur kātīg,” he kǎn.

Kŷ Jesus tóg: “ũ tŷ goj kron sór mŷ ēn jé iso kātī,” he mŷ, “sŷ ti mŷ goj jun jé, fagrŷnh mŷ. Goj ēn vŷ ti rŷr han ke mŷ, ha vemnī,” he tóg, Jesus ti.

João tŷ ve ja

¹⁸ Vāhā sóg tag tó sór mŷ, inh, hā vŷ: João, he mŷ, ha mē. Ũ tóg kejēn isŷ nén rán mŷ tag ve kŷ pāte ũ rán mǎn sór ke mŷ gé hēn ri ke mŷn. Ēn vóg kónān tāvī han jé tóg ke mŷ, Topē ti, kŷ tóg sŷ nén ũ jagy tó mŷ ēn ve kǎn ke mŷ, ha mē. ¹⁹ Kejēn ũ tóg hēn ri ke mŷn isŷ nén rán mŷ ũ tŷ nén ũ tŷ han sór mŷ. Ēn tŷ mág tŷ tóg tŷ' hēnh ke mŷ gé, Topē ti, kŷ tóg ka kanē tŷ ēg rŷnrŷr han mŷ ēn konh ke tŷ nī. Topē tŷ cidade nŷv ēn ra rānh ke tŷ tóg nī gé, sŷ cidade kāmén mŷ ēn ra.

²⁰ Ũ tŷ inh mŷ tag kar ven mŷ ēn vŷ: “inh kātīg mǎn ke nē ha, sŷ ki hā tó vē,” he mŷ.

Hŷ, kur kātīg, ēg Senhor tŷ Jesus'.

²¹ Ēg Senhor tŷ Jesus jé ājag kar tar han. Hā vē.

Ēg tŷ Topē vī rá venh ke

Ěg tŷ Topě vŷ r ve kŷ ki kanhrn g, ěg tŷ prŷg kar ki Novo Testamento
kŷ ki krov kŷ ěg h han ke mŷ. Kur tag fŷn rm kŷ, ěg tŷ tŷ vnh kanhrn
kar ki ěg tg to sŷ han ke mŷ, kŷ ěg tg h han j. Ěg tŷ fŷn rm j ěg tg gen
knhmar fŷn rm ke mŷ. Kŷ tg h tŷ kŷ to kenh mŷ, ha v: